MECMAU'Z-ZEVÂİD
VE-MENBAU'L-FEVÂİD
Cilt 16

مجمع الزوائد ومنبع الفوائد

Nûreddîn el-Heysemî

Ebu'l-Hasan Ali b. Ebî Bekir b. Süleymân b.

Ebî Bekir b. Ömer

el-Kâhirî eş-Şâfiî el-Hâfız

(735-807 H.)

İÇİNDEKİLER

(كِتَابُ المَنَاقِبِ)

MENKIBELER KİTABI

(Devam)

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ)

Abdullah b. Mes'ûd'un Menkıbeleri

١٥٥٤٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنِ هِشَامٍ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ : " عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ شَمْخِ بْنِ مَخْزُومِ بْنِ صَاهِلَةَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ تَمِيمِ بْنِ هُذَيْلِ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعْدِ بْنِ عَدْنَانَ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ , شَهِدَ بَدْرًا "

15547- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd b. el-Hâris b. Şemh b. Mahzûm b. Sâhile b. el-Hâris b. Temîm b. Huzeyl b. Mudrike b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr b. Ma'd b. Adnân'dır. Beni Zühre'nin anlaşmalısıdır ve Bedir savaşına katılmıştır."[1]

١٥٥٤٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ فُسْتُقَةُ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ الصُّدَائِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ شَمْخِ بْنِ مَخْزُومِ بْنِ كَاهِلِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ سَعْدِ بْنِ هُذَيْلٍ مِنْ حُلَفَاءَ بَنِي زُهْرَةَ"

رواه الطبراني بإسنادين ورجال الأول ثقات.

15548- Bir rivayet şöyledir: "Abdullah b. Mes'ûd b. el-Hâris b. Şemh b. Mahzûm b. Kâhil b. el-Hâris b. Sa'd b. Huzeyl'dir, Benî Zühre'nin anlaşmalılarından."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8402) rivayet etti.

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birincisinin ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٥٤٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، قَالَ : أَمْلَى عَلَيَّ مُوسَى بْنُ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ نِسْبَةَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ : عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ كَاهِلِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ تامرِ بْنِ مَخْزُومِ بْنِ صَاهِلَةَ بْنِ كَاهِلِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ تَمِيمِ بْنِ سَعْدِ بْنِ هُذَيْلِ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارٍ"

رواه الطبراني وموسى بن عون لم أعرفه.

15549- Ahmed b. Rişdeyn el-Mısrî der ki: "Mûsa b. Avn (b. Abdillah b. Utbe b. Mes'ûd, Abdullah b. Mes'ûd'un nesebini (şöyle) yazdırdı.) Abdullah b. Mes'ûd b. Kâhil b. Habîb b. Sâbit b. Mahzûm b. Sâhile b. Kâhil b. el-Hâris b. Temîm b. Sa'd b. Huzeyl b. Mudrike b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr."

★Taberânî rivayet etti. Mûsa b. Avn'ı tanımıyorum.[2]

١٥٥٥٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ الطُّوسِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنِّي لَسَادِسُ سِتَّةٍ مَا عَلَى ظَهْرِ الأَرْضِ مُسْلِمٌ غَيْرُنَا "

رواه الطبراني والبزار ورجالهما رجال الصحيح.

15550- Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Ben yeryüzündeki on altıncı müslümanım. Yeryüzünde bizden başka tek bir Müslüman yoktu."

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٥٥٥١ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ ، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، قَالَ : وَالأَعْمَشُ ، عَنْ خَيْثَمَةَ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ مَرْوَانَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ ، وَهُوَ بِعَرَفَةَ ، فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، جِئْتُ مِنَ الْكُوفَةِ ، وَتَرَكْتُ بِهَا رَجُلا يُمْلِي الْمَصَاحِفَ عَنْ ظَهْرِ قَلْبِهِ ، قَالَ : فَغَضِبَ عُمَرُ وَانْتَفَخَ حَتَّى كَادَ يَمْلأُ مَا بَيْنَ شُعْبَتَيِ الرَّحْلِ ، فَقَالَ : وَيْحَكَ ؟ مَنْ هُوَ ؟ ، قَالَ : فَقَالَ : عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ ، فَمَا زَالَ عُمَرُ يُطْفِئُ وَيَسْتَرُّ عَنْهُ الْغَضَبَ حَتَّى عَادَ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8403) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8401) rivayet etti. Ahmed b. Rişdeyn hadis uyduran biridir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8406) ve Bezzâr (2676) rivayet ettiler. Lafız onundur.

إِلَى حَالِهِ الَّتِي كَانَ عَلَيْهَا ، فَقَالَ : وَيْحَكَ ! وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُهُ بَقِيَ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ هُوَ أَحَقُّ بِذَلِكَ مِنْهُ ، وَسَأُحَدِّثُكَ عَنْ ذَلِكَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَزَالُ يَسْمُرُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ اللَّيْلَةَ كَذَلِكَ فِي الأَمْرِ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ، وَإِنَّهُ سَمَرَ عِنْدَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَأَنَا مَعَهُ ، ثُمَّ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي وَنَحْنُ نَمْشِي مَعَهُ ، فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَمِعُ قِرَاءَتَهُ ، فَلَمَّا كِدْنَا أَنْ نَعْرِفَ الرَّجُلَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ رَطْبًا كَمَا أُنْزِلَ ، فَلْيَقْرَأْهُ عَلَى قِرَاءَةِ ابْنِ أُمِّ عَبْدٍ " ، قَالَ : ثُمَّ جَلَسَ الرَّجُلُ يَدْعُو ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " سَلْ تُعْطَهْ " ، فَقَالَ عُمَرُ : فَقُلْتُ : وَاللَّهِ لأَغْدُوَنَّ إِلَيْهِ فَلأُبَشِّرَنَّهُ ، قَالَ : فَغَدَوْتُ إِلَيْهِ لأُبَشِّرَهُ ، فَوَجَدْتُ أَبَا بَكْرٍ قَدْ سَبَقَنِي إِلَيْهِ فَبَشَّرَهُ ، وَلا وَاللَّهِ مَا سَابَقْتُهُ إِلَى خَيْرٍ قَطُّ إِلا سَبَقَنِي إِلَيْهِ"

15551- Kays b. Mervân bildiriyor: Hz. Ömer Arafat'tayken, yanına bir adam geldi ve dedi ki: "Ey Müminlerin Emîri! Ben Kûfe'den geldim. Orada mushafları ezberinden yazdıran birisi var." Ömer, benzeri az görülen bir şekilde öfkelenip neredeyse patlayacak hale geldi ve: "Yazıklar olsun sana! Kimmiş o?" diye sorunca adam: "Abdullah b. Mes'ud" diye cevap verdi.

Ömer'in öfkesi geçip eski haline dönünce: "Vallahi, böyle bir şeye ondan daha lâyık birinin kaldığını zannetmiyorum. Şimdi sana ondan bahsedeceğim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir gece Ebû Bekr'le Müslümanların durumunu konuşuyordu. Ben de onların yanındaydım. Sonra hep birlikte dışarı çıktık. Bir de baktık ki tanımadığımız birisi (karanlıkta) Mescid'de namaz kılmaktadır, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu dinlemeye başladı. Daha sonra bize dönüp: *"Kim Kur'ân'ı indiği andaki tazeliğiyle okumaktan hoşlanıyorsa, İbn-i Ümmi Abd gibi okusun"* buyurdu.

Sonra adam (İbn Mes'ûd) dua etmek için oturunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Dile, istediğin sana verilecektir!"* demeye başladı. Ömer dedi ki: "İçimden dedim ki: Vallahi yarın erkenden yanına gideceğim ve Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) onun duası için verdiği garantiyi ona müjdeleyeceğim. Erkenden kalkıp gittim ve ona müjdeyi verdim; ama anladım ki Ebû Bekr benden önce davranıp ona müjdeyi vermiş. Allah'a yemin ederim ki, şimdiye kadar Ebû Bekr'le giriştiğim hayır yarışlarının hiçbirinde onu geçemedim. O beni

daima geçmiştir."[1]

١٥٥٥٢ - وفي رواية : فَأَتَى عُمَرُ لِيُبَشِّرَهُ بِهَا ، فَوَجَدَ أَبَا بَكْرٍ خَارِجًا قَدْ سَبَقَهُ ، فَقَالَ : إِنْ فَعَلْتَ إِنَّكَ لَسَبَّاقٌ بِالْخَيْرِ"

رواه أبو يعلى بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير قيس بن مروان وهو ثقة.

15552- Bir rivayet ise şöyledir: "Hz. Ömer, Abdullah'ı müjdelemek için gittiğinde, Ebû Bekr'i yanından çıkarken gördü ve: "Eğer onu müjdelediysen, hayırda sen beni geçtin" dedi.

★Ebû Ya'lâ değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri, Kays b. Mervân dışında *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٥٥٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ يَعْنِي ابْنَ عَيَّاشٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ زِرٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ بَشَّرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ غَضًّا كَمَا أُنْزِلَ فَلْيَقْرَأْهُ عَلَى قِرَاءَةِ ابْنِ أُمِّ عَبْدٍ"

رواه أحمد والبزار والطبراني وفيه عاصم بن أبي النجود وهو على ضعفه حسن الحديث وبقية رجال أحمد رجال الصحيح ورجال الطبراني رجال الصحيح غير فرات بن محبوب وهو ثقة.

15553- Abdullah b. Mes'ûd, Ebû Bekr ve Ömer'in, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisi hakkında şöyle buyurduğunu müjdelediğini söyledi: *"Kim Kur'ân'ı indiği andaki tazeliğiyle okumaktan hoşlanıyorsa, İbn-i Ummi Abd gibi okusun."*

★Ahmed Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Âsım b. Ebi'n-Nücûd zayıf olmasına rağmen hadisleri hasendir. Ahmed'in diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin ravileri, güvenilir bir ravi olan Furât b. Mahbûb dışında *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٥٥٥٤ - حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَيُّوبَ قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ آدَمَ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ ، وَعُمَرَ ، ، أنهما بشراه ، أن رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " سَلْ تُعْطَهْ "

رواه البزار وإسناده حسن.

---

[1] Ebû Ya'lâ (194, 195) ve Abdullah b. Ahmed *Müsned*'in zevâidi olarak (25/26) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8422) rivayet ettiler.

[2] Bu hadisi Ebû Ya'lâ'da bulamadım. Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8417) mevcuttur.

[3] Ahmed (40, 3662, 3797, 4165 ve uzun metinle 8417), Bezzâr (2681) ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8417) rivayet etti. Taberânî'nin senedinde Furât b. Mahbûb yoktur.

15554- Abdullah b. Mes'ûd, Ebû Bekr ve Ömer'in, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisi hakkında şöyle dediğini müjdelediğini söyledi: *"İste, istediğin sana verilecektir!"*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٥٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ جَرِيرِ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ غَرِيضاً كَذَا قَالَ كَمَا أُنْزِلَ فَلْيَقْرَأْهُ عَلَى قِرَاءَةِ ابْنِ أُمِّ عَبْدٍ"

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار إلا أنهما قالا : " غضا " بدل : " غريضا " . وفيه جرير بن أيوب البجلي وهو متروك.

15555- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim Kur'ân'ı indiği andaki tazeliğiyle okumaktan hoşlanıyorsa, İbn-i Ummi Abd (yani İbn Mes'ûd) gibi okusun."*

★Ahmed rivayet etti. Ebû ya'lâ ve Bezzâr da rivayet ettiler ancak "Ğiddan" yerine "Ğarîdan" ibaresini kullanmışlardır. Ravilerden Cerîr b. Eyyûb el-Becelî metrûktur.[2]

١٥٥٥٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللهِ الأُوَيْسِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ صَخْرٍ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَمَّارٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ غَضًّا ، كَمَا أُنْزِلَ فَلْيَقْرَأْهُ عَلَى قِرَاءَةِ ابْنِ أُمِّ عَبْدٍ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط ورجال البزار ثقات.

15556- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim Kur'ân'ı indiği andaki tazeliğiyle okumaktan hoşlanıyorsa, İbn-i Ummi Abd (yani İbn Mes'ûd) gibi okusun"* buyurduğunu bildiriyor.

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr'ın ravileri güvenilirdir.[3]

---

[1] Bezzâr (2681) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi, Zâide, Âsım'dan, o da Abdullah'tan rivayet etmiş ve Ebû Bekr ve Ömer'den rivayet edildi dememiştir. Bu hadisi "Ebû Bekr ve Ömer'den nakledilmiştir" şeklinde sadece Yahyâ b. Âdem babası Ayyâş'tan rivayet etmiştir."

[2] Ahmed (2/ 446), Ebû Ya'lâ (6106) ve Bezzâr (2682) rivayet etti ve dedi ki: "Cerîr, ezberi iyi olan biri değildir. Ebû Nuaym, Cerîr'i uydurma hadis rivayet etmekle itham etmiştir."

[3] Bezzâr (2680) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin Ammâr'dan, sadece bu isnâdla

١٥٥٥٧ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا الْقَعْنَبِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : بَيْنَمَا ابْنُ مَسْعُودٍ فِي الْمَسْجِدِ يَدْعُو بِدُعَاءٍ مَرَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَبُو بَكْرٍ ، فَلَمَّا حَاذَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ دُعَاءَهُ ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَعْرِفُهُ ، فَقَالَ : " مَنْ هَذَا سَلْ تُعْطَهْ " ، فَرَجَعَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ ، فَقَالَ : الدُّعَاءُ الَّذِي كُنْتَ تَدْعُو بِهِ ؟ قَالَ : " حَمِدْتُ اللَّهَ وَمَجَّدْتُهُ ، ثُمَّ قُلْتُ : اللَّهُمَّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، وَعْدُكَ الْحَقُّ ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ ، وَكِتَابُكَ حَقٌّ ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ ، وَالنَّارُ حَقٌّ ، وَرُسُلُكَ حَقٌّ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15557- Abdullah b. Utbe bildiriyor: İbn Mes'ûd, (geceleyin) Mescid'de dua ederken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer oradan geçtiler. İbn Mes'ûd'un hizasına gelince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onun duasını duydu, ama kim olduğunu bilmiyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İste! İstediğin sana verilecektir!"* dedi.

Ebû Bekr, İbn Mes'ûd'un yanına dönerek: "Sen hangi duayı yapmıştın?" diye sordu. İbn Mes'ûd: "Allah'a hamd ettim. Onu övüp yücelttim. Sonra şöyle dedim: Allahım! Senden başka ilah yoktur. Vaadin haktır. Sana kavuşma (ölüm) haktır. Kitabın haktır. Nebiler haktır. Muhammed haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Resûllerin haktır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٥٥٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي الرَّبِيعِ السَّمَّانُ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ أَبِي الْحُسَامِ ، ثنا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ أَبِي نَمِرٍ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ مَرَّ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَدْعُو ، خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ فَلَمَّا حَاذَا بِهِ يَسْمَعُ دُعَاءَهُ وَهُوَ لا يَعْرِفُهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَلْ تُعْطَهْ " ، فَرَجَعَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى ابْنِ مَسْعُودٍ ، فَقَالَ : الدُّعَاءُ الَّذِي دَعَوْتَ بِهِ مَا هُوَ ؟ قَالَ : حَمِدْتُ اللَّهَ وَمَجَّدْتُهُ ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ وَعْدُكَ

rivayet edildiğini biliyoruz."

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8419) rivayet etti. Ravilerden Şerîk b. Abdillah b. Ebî Nemr hakkında menfi söz vardır.

حَقٌّ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَرُسُلُكَ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ"

قلت : رواه الترمذي وغيره باختصار. رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن أحمد بن حنبل وسعيد بن الربيع السمان وهما ثقتان.

15558- İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre kendisi, Mescid'de dua ederken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer'le beraber yanından geçti. İbn Mes'ûd'un hizasına gelince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onun duasını duydu, ama kim olduğunu bilmiyordu. Resûlullah: *"İste, istediğin sana verilecektir!"* dedi.

Ebû Bekr, İbn Mes'ûd'un yanına dönerek: "Senin ettiğin dua hangisiydi?" diye sordu. İbn Mes'ûd: "Allah'a hamd ettim. Onu yüceltti. Sonra şöyle dedim: Allahım! Senden başka ilah yoktur. Vaadin haktır. Sana kavuşma (ölüm) haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Resûllerin haktır. Peygamberler haktır. Muhammed haktır"

Bu hadisi Tirmizî ve başkaları kısa metinle rivayet ettiler.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri, Abdullah b. Ahmed b. Hanbel ve Saîd b. er-Rabî es-Semmân dışındaki raviler *Sahîh*'in ravileridir. Bu ikisi de güvenilirdir.

١٥٥٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ، حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ: أَيُّ الْقِرَاءَتَيْنِ كَانَتْ أَخِيرًا: قِرَاءَةُ عَبْدِ اللَّهِ، أَوْ قِرَاءَةُ زَيْدٍ؟ قَالَ: قُلْنَا قِرَاءَةُ زَيْدٍ، قَالَ: لَا، إِلَّا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ " يَعْرِضُ الْقُرْآنَ عَلَى جِبْرِيلَ كُلَّ عَامٍ مَرَّةً، فَلَمَّا كَانَ فِي الْعَامِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ عَرَضَهُ عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ، وَكَانَتْ آخِرَ الْقِرَاءَةِ قِرَاءَةُ عَبْدِ اللَّهِ "

قلت : في الصحيح بعضه رواه أحمد والبزار ورجال أحمد رجال الصحيح.

15559- Mücâhid, İbn Abbâs'tan bildiriyor: (İbn Abbâs): "Abdullah b. Mes'ûd'un kıraati mi, yoksa Zeyd b. Sâbit'in kıraati mi daha güzeldir?" diye sordu. Biz: "Zeyd'in kıraati daha güzeldir" deyince şu karşılığı verdi: "Hayır. Resûlullah her yıl bir defa Cibril'e Kur'ân'ı okurdu. Vefat ettiği yıl iki defa okudu. Son kıraati, İbn Mes'ûd'un kıraatiydi."

Derim ki: *Sahîh*'te bir bölümü vardır.

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ahmed (2494) ve Bezzâr (2683) rivayet etti.

١٥٥٦٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ التَّمَّارُ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ الْجُنَيْدِ ، قَالَ : نَا يَحْيَى بْنُ سَالِمِ بْنِ أَبِي حَفْصَةَ ، عَنْ هَاشِمِ بْنِ الْبَرِيدِ ، عَنْ بَيَانٍ أَبِي بِشْرٍ ، عَنْ زَاذَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " قَرَأْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعِينَ سُورَةً ، وَخَتَمْتُ الْقُرْآنَ عَلَى خَيْرِ النَّاسِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ "

قلت : هو في الصحيح غير قوله : وختمت القرآن إلى آخره

رواه الطبراني وفيه يحيى بن سالم وهو ضعيف.

15560- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yetmiş sûre okudum. Kur'ân'ın tümünü ise, insanların en hayırlısı, Ali b. Ebî Tâlib'e okudum."

Derim ki: Bu hadis, *Sahîh*'te "Kur'ân'ın tümünü ise ...." ibaresi olmaksızın yer almıştır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Sâlim zayıftır.[1]

١٥٥٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ عَنْ أُمِّ مُوسَى قَالَتْ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَ مَسْعُودٍ فَصَعِدَ عَلَى شَجَرَةٍ أَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَهُ مِنْهَا بِشَيْءٍ فَنَظَرَ أَصْحَابُهُ إِلَى سَاقِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ حِينَ صَعِدَ الشَّجَرَةَ فَضَحِكُوا مِنْ حُمُوشَةِ سَاقَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَضْحَكُونَ لَرِجْلُ عَبْدِ اللَّهِ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أُحُدٍ"

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني ورجالهم رجال الصحيح غير أم موسى وهي ثقة.

15561- Hz. Ali bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İbn Mes'ûd'a bir ağaca çıkıp kendisine bir şey toplamasını emretti. Ağaca çıkınca, sahabe İbn Mes'ûd'un bacaklarına bakıp bacaklarının zayıflığına güldüler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden gülüyorsunuz? Abdullah'ın ayakları kıyamet günü Mizan'da Uhud dağından daha ağırdır"* buyurdu.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri, güvenilir bir ravi olan Ümmü Mûsâ dışında, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8446) rivayet etti.

[2] Ahmed (920), Ebû Ya'lâ (539) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8516), İbn Sa'd *Tabakât*'ında (3/1/109) ve Ebû Nu'aym, *Hilye*'de (1/127) rivayet ettiler. Ebû Câfer et-Taberî ise *Tezhîbu'l-Âsâr —Müsned Ali—*'de (162-163) rivayet etti ve: "Bu haberin senedi bize göre sahihtir. Diğerlerinin mezhebine göre ise kendisinde bulunan şu illetler

١٥٥٦٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالا: ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ زِرٍّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنْتُ أَجْتَنِي لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِوَاكًا مِنَ الأَرَاكِ، فَكَانَتِ الرِّيحُ تَكْفَؤُهُ، فَكَانَ فِي سَاقَيْهِ دِقَّةٌ فَضَحِكَ الْقَوْمُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا تَضْحَكُونَ مِنْ دِقَّةِ سَاقَيْهِ؟ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُمَا أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنْ أُحُدٍ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني من طرق وفي بعضها: " لَسَاقَا ابْنِ مَسْعُودٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشَدُّ وَأَعْظَمُ مِنْ أُحُدٍ ". وفي بعضها: بَيْنَمَا هُوَ يَمْشِي وَرَاءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَمَزَهُ أَصْحَابُهُ أَوْ بَعْضُهُمْ، وأمثل طرقها فيه: عاصم بن أبي النجود وهو حسن الحديث على ضعفه وبقية رجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح.

15562- İbn Mes'ûd anlatıyor: Ben, misvak ağacından fırça topluyordum. Bacakları ince birisiydi. Rüzgâr elbisesini açıp bacaklarının görünmesine sebep oldu. Sahabe buna gülmeye başlayınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neye gülüyorsunuz?"* dedi. Sahabe: "Ya Resûlallah! Bacaklarının inceliğine gülüyoruz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki; onlar Mîzân'da Uhud dağından daha ağırdır"* buyurdu.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî değişik yollarla rivayet ettiler. Bazılarında: *"İbn Mes'ûd'un bacakları kıyamet günü Uhud dağından daha ağır ve daha büyüktür"* şeklindedir. Bazılarında ise: "İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında yürürken arkadaşları veya bazıları onun arkasından onu çekiştirdiler" ibaresi geçmiştir.

Ortak olan isnâdında, Âsım b. Ebî'n-Nucûd zayıf olmasına rağmen hadisleri hasen hadistir. Ahmed'in ve Ebû Ya'lâ'nın diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٥٦٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، وَعَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، قَالا: أَخْبَرَنَا سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ أَبُو عَتَّابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَقَى فِي شَجَرَةٍ يَجْتَنِي مِنْهَا

---

dolayısıyla zayıftır ve sahih değildir" dedi.

Birincisi: Bu hadisin Ali'nin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklinin sadece bu isnâdla geldiği bilinmektedir. Onların mezhebine göre ise; senedi tek ise o hadis hakkında titizlik göstermeyi gerektirir.

İkincisi: Ümmü Mûsâ'nın hadis naklettiğini ilim ehli bilmemektedir. Muğîre'den başkasının kendisinden rivayette bulunduğu bilinmemektedir. Mechûl olan raviler dinde hüccet kabul edilmez. Ya mechûl olan kadın olursa nasıl olur!"

[1] Ahmed (3991), Ebû Ya'lâ (3510), Bezzâr (2678) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8452, 8453, 8454) rivayet etti.

سِوَاكًا ، فَوَضَعَ رِجْلَيْهِ عَلَيْهَا ، فَضَحِكَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ دِقَّةِ سَاقَيْهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَهُمَا أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنْ أُحُدٍ "

رواه البزار والطبراني ورجالهما رجال الصحيح.

15563- Kurra b. İyâs bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd, misvak toplamak için bir ağaca çıktı. Ağaca çıkınca sahabe bacaklarının zayıf olmasına güldüler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar (yani bacakları) Mîzân'da Uhud dağından daha ağırdır"* buyurdu.

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٥٦٤ - وَعَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ : ذَهَبَ إِبْنُ مَسْعُودٍ وَنَاسٌ مَعَهُ إِلَى كَبَاثٍ فَصَعَدَ إِبْنُ مَسْعُودٍ شَجَرَةً لِيَجْتَنِيَ مِنْهَا فَنَظَرُوا إِلَى سَاقَيْهِ فَضَحِكُوا مِنْ حَمُوشَتِهِمَا فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مِنْ أَيِّ شَيْءٍ تَضْحَكُونَ ؟ " . قَالُوا : مِنْ حَمُوشَةِ سَاقَيْ إِبْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَاللهِ إِنَّهُمَا لَأَثْقَلُ فِي الْمِيْزَانِ مِنْ أُحُدٍ " . ثُمَّ ذَهَبَ كُلُّ إِنْسَانٍ فَاجْتَنَى فَجَلاً يَأْكُلُهُ وَجَاءَ إِبْنُ مَسْعُودٍ بِجَنَائِهِ قَدْ جَعَلَهُ فِي حِجْرِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ :

هَذَا جَنَايَ وَخِيَارُهُ فِيْهِ   وَكُلُّ جَانٍ يَدَهُ إِلَى فِيْهِ

فَأَكَلَ مِنْهُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"

رواه الطبراني وفيه محمد بن عبيد الله العرزمي وهو متروك.

15564- Ebu't-Tufeyl bildiriyor: İbn Mes'ûd ve kendisiyle beraber bazıları misvak ağacından meyve toplamak için gittiler. İbn Mes'ûd meyve toplamak için bir ağaca çıktı. Oradakiler bacaklarının zayıflığına bakıp güldüler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden gülüyorsunuz?"* diye sorunca sahabe: "İbn Mes'ûd'un bacaklarının zayıflığına gülüyoruz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Vallahi! Onlar, Mîzân'da Uhud dağından daha ağırdır"* buyurdu. Sonra ordakilerin her biri meyve toplayıp yemeye başladı. İbn Mes'ûd, topladığı meyveleri Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne koyup dedi ki:

Bu benim topladığım, meyvelerin en güzelidir.

---

[1] Bezzâr (2677), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 28) ve Ebû Câfer et-Taberî, *Tezhîbu'l-Âsâr Müsned Ali*'de (262) rivayet etti.

Meyve toplayan diğerlerinin her biri kendisi yemek için topladı.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o(nun topladığı) meyvelerden yedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ubeydillah el-Arzemî metrûktur.

١٥٥٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مَحْفُوظُ بْنُ نَصْرٍ الْهَمْدَانِيُّ ، ثنا أَبُو مَرْيَمَ عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ الْقَاسِمِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبِيدَةَ السَّلْمَانِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَاجَتِهِ ، فَأَتَيْتُهُ بِمَاءٍ ، فَقَالَ : " مَنْ أَمَرَكَ بِهَذَا ؟ " قُلْتُ : مَا أَمَرَنِي بِهِ أَحَدٌ ، قَالَ : " قَدْ أَحْسَنْتَ ، أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ " ، ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَبَشَّرَهُ بِالْجَنَّةِ"

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه عبد الغفار بن القاسم وكان يضع الحديث.

15565- İbn Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ihtiyaç gidermek için çıktı. Ben de ona su götürdüm: *"Sana kim su getirmeni söyledi?"* deyince: "Kimse söylemedi" dedim. Buyurdu ki: *"İyi yaptın. Seni cennetle müjdelerim."* Sonra Ali geldi. Onu da cennetle müjdeledi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Abdulğaffâr b. el-Kâsım hadis uyduran birisidir.

١٥٥٦٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رُسْتَةَ الأَصْبَهَانِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ زُفَرَ بْنِ الْهُذَيْلِ، عَنْ أَبِي حَنِيفَةَ، عَنْ مَعْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ : مَا كَذَبْتُ مُنْذُ أَسْلَمْتُ إِلاَّ كِذْبَةً وَاحِدَةً كُنْتُ أُرَحِّلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى رَجُلٌ مِنَ الطَّائِفِ فَسَأَلَنِي : أَيُّ الرَّحْلَةِ أَحَبُّ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقُلْتُ : الطَّائِفِيَّةُ الْمُكَبَّةُ وَكَانَ يَكْرَهُهَا . فَلَمَّا أَتَى بِهَا قَالَ : " مَنْ رَحَلَ هَذِهِ ؟ " . قَالُوا : رِحَالُكَ قَالَ : " مُرُوا ابْنَ أُمِّ عَبْدِ اللهِ أَنْ يَرْحَلَ " . فَأُعِيدَتْ إِلَيَّ الرَّحْلَةِ"

رواه الطبراني وأبو يعلى وإسناده ضعيف.

15566- İbn Mes'ûd der ki: Müslüman olduktan sonra, sadece bir kere yalan söyledim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bineğini hazırlıyordum. Tâif'ten bir adam gelerek: "Resûlullah en çok hangi bineği sever?" diye sordu.. Ben: "Tâif'ten gelen benekli olanını sever" dedim. Hâlbuki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu sevmezdi. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Tâif'ten getirilen binek takdim edilince: *"Bunu kim hazırladı?"* diye sordu. "Senin bineğini sefere her zaman hazırlayan" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İbn Ümmü Abd'e söyleyin, yolculuk için bineği hazırlasın"* dedi. Tâifî binek bana iade edildi.

★Taberânî ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Taberânî'nin senedi zayıftır.[1]

١٥٥٦٧ – حدثنا أبو شهاب الحناط، عن محتسب البصري، عَنْ مُحَمَّدِ بن واسع، عَنِ ابْنِ خثيم، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : خَطَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطْبَةً خَفِيْفَةً فَلَمَّا فَرِغَ مِنْ خُطْبَتِهِ قَالَ : " يَا أَبَا بَكْرٍ قُمْ فَاخْطُبْ " . فقصَّرَ دُونَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . فَلَمَّا فَرِغَ مِنْ خُطْبَتِهِ قَالَ : " يَا عُمَرُ قُمْ فَاخْطُبْ " . فَقَامَ فَقَصَّرَ دُونَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدُونَ أَبِي بَكْرٍ . فَلَمَّا فَرِغَ مِنْ خُطْبَتِهِ قَالَ : " يَا فُلَانُ قُمْ فَاخْطُبْ " . فَشَقَّقَ القَوْلُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اُسْكُتْ أَوْ اِجْلِسْ فَإِنَّ التَّشْقِيْقَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الْبَيَانَ مِنَ السِّحْرِ " . وَقَالَ : " يَا اِبْنَ أُمِّ عَبْدٍ قُمْ فَاخْطُبْ " . فَقَامَ اِبْنُ أُمِّ عَبْدٍ فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ رَبُّنَا وَإِنَّ الإِسْلَامَ دِيْنُنَا وَإِنَّ القُرْآنَ إِمَامُنَا وَإِنَّ الْبَيْتَ قِبْلَتُنَا وَإِنَّ هَذَا نَبِيُّنَا وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَضِيْنَا مَا رَضِيَ اللهُ تَعَالَى لَنَا وَرَسُولُهُ وَكَرِهْنَا مَا كَرِهَ اللهُ تَعَالَى لَنَا وَرَسُولُهُ . فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَصَابَ اِبْنُ أُمِّ عَبْدٍ أَصَابَ اِبْنُ أُمِّ عَبْدٍ وَصَدَقَ وَرَضِيْتُ بِمَا رَضِيَ اللهُ تَعَالَى لِي وَلِأُمَّتِي وَابْنِ أُمِّ عَبْدٍ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن عبيد الله بن عثمان بن خثيم لم يسمع من أبي الدرداء والله أعلم.

15567- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kısa bir konuşma yaptı. Konuşmasını bitirince: *"Ey Ebû Bekr! Kalk ve bir konuşma yap"* dedi. Ebû Bekr, kalkıp Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) daha kısa bir konuşma yaptı. Ebû Bekr, konuşmasını bitirince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ömer! Kalk ve bir konuşma yap"* dedi. Ömer kalkıp Resûlullah ve Ebû Bekr'den daha kısa bir konuşma yaptı. Konuşmasını bitirince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey falan! Kalk ve bir konuşma yap"* dedi. Adam kalkıp uzun uzun konuşmaya başladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sus veya otur! Lafı uzatmak şeytandandır. Güzel konuşmak, sihir tesirlidir"*dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey İbn Ümmü Abd! Kalk ve bir konuşma yap"* dedi. İbn Mes'ûd kalkıp, Allah'a hamdü sena ettikten sonra dedi ki: "Ey insanlar! Rabbimiz Allah'tır. Dinimiz İslam'dır. Önderimiz Kur'ân'dır. Kıblemiz Kâbe'dir. (Eliyle Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) işaret ederek) Bu da peygamberimizdir. Allah ve Resûlü'nün bizim için razı olduğuna razı olduk. Bizim için kerih gördükleri şeyi kerih gördük."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10366) ve Ebû Ya'lâ (5268) rivayet etti. Ravilerden Ebû Hanîfe en-Nu'mân ve Heysem b. Habîb, (yaş olarak) İbn Mes'ûd'a yetişemediler.

Resûlullah buyurdu ki: *"İbn Ümmü Abd isabet etti ve doğru söyledi. Allah'ın, benim, ümmetim ve İbn Ümmü Abd hakkında razı olduğu şeye razı oldum ve Allah'ın, benim, ümmetim ve İbn Ümmü Abd hakkında kerih gördüğü şeyi de kerih gördüm."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece Ubeydullah b. Osmân b. Huseym, Ebu'd-Derdâ'yı dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.

١٥٥٦٨ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي قَيْسٍ ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " رَضِيتُ لِأُمَّتِي مَا رَضِيَ لَهَا ابْنُ أُمِّ عَبْدٍ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط باختصار الكراهة ورواه في الكبير منقطع الإسناد . وفي إسناد البزار محمد بن حميد الرازي وهو ثقة وفيه خلاف وبقية رجاله وثقوا.

15568- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İbn Ümmü Abd'in ümmetim hakkında razı olduğu şeye ben de razı oldum. Yine, İbn Ümmü Abd'in ümmetim hakkında kerih gördüğü şeyi ben de kerih gördüm."*

★Bezzâr, sadece kerih görme kısmını Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve kopuk bir isnâdla *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Bezzâr'ın isnâdında, Muhammed b. Humeyd er-Râzî güvenilirdir, ama hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri güvenilir sayılmıştır.[1]

١٥٥٦٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، نا يَحْيَى بْنُ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ ، إلا أَرْبَعَةٌ : أَحَدُهُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف.

15569- İbn Abbâs bildiriyor: Uhud günü, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında sadece dört kişi kaldı. Biri de Abdullah b. Mes'ûd'du."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd zayıftır.

١٥٥٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ يَعْنِي ابْنَ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِعَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَرَأَيْتَ رَجُلاً مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحِبُّهُ أَلَيْسَ رَجُلاً صَالِحاً قَالَ بَلَى. قَالَ قَدْ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحِبُّكَ

[1] Bezzâr (2679) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8458) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1225) bakınız.

وَقَدِ اسْتَعْمَلَكَ. فَقَالَ قَدِ اسْتَعْمَلَنِي وَاللَّهِ مَا أَدْرِي أَحُبًّا كَانَ لِي مِنْهُ أَوِ اسْتِعَانَةً بِي وَلَكِنْ سَأُحَدِّثُكَ بِرَجُلَيْنِ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحِبُّهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ وَعَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ"

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : مات رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وهو عنهما راض ورجال أحمد رجال الصحيح . قلت : وله طرق في ترجمة عمرو بن العاص.

15570- Hasan(-ı Basrî) bildiriyor: Bir adam, Amr b. el-Âs'a: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği an sevdiği bir kişi salih bir kişi değil midir?" diye sorunca Amr b. el-Âs: "Evet, salih biridir" dedi. Adam: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman seni seviyordu ve seni (ordu komutanlığında) görevlendirdi" dedi. Amr b. el-Âs dedi ki: "Vallahi! Beni görevlendirmesinin sebebi beni sevdiğinden mi, yoksa benden faydalanmak (yardım almak) için mi bilmiyorum. Fakat sana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), vefat ettiği zaman sevdiği iki kişiyi bildireyim: Abdullah b. Mes'ûd ve Ammâr b. Yâsir'dir."

★Ahmed ve şu ibare ile Taberânî rivayet etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan razı bir şekilde vefat etti." Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

★Bu hadis, Amr b. el-Âs'ın menkıbeleri anlatılırken başka isnâdlarla rivayet edilmiştir.[1]

١٥٥٧١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو ، ثنا زَائِدَةُ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، قَالَ : إِنَّا لَجُلُوسٌ عِنْدَ عُمَرَ إِذْ جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ يَكَادُ الْجُلُوسُ يُوَازِنُهُ مِنْ قِصَرِهِ ، فَضَحِكَ عُمَرُ حِينَ رَآهُ ، قَالَ : فَجَعَلَ يُكَلِّمُ عُمَرَ وَيُضَاحِكُهُ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَيْهِ ، ثُمَّ وَلَّى فَأَتْبَعَهُ عُمَرُ بَصَرَهُ حَتَّى تَوَارَى ، فَقَالَ : " كُنَيْفٌ مُلِئَ فِقْهًا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15571- Zeyd b. Vehb bildiriyor: Hz. Ömer'le beraber otururken, Abdullah b. Mes'ûd geldi. Oturmak üzereyken, oradakiler, kısa boylu olduğunu söyleyerek onu kızdırdılar. Ömer onun kızgın halini görünce güldü. Bunun üzerine İbn Mes'ûd, Ömer'in başucunda durarak onunla konuşup gülüştüler. İbn Mes'ûd sonra gitti. Ömer, İbn Mes'ûd gözden kaybolana kadar onu gözleriyle süzerek dedi ki: "Fıkıhla dolu bir kap."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

1 Ahmed (4/ 203) rivayet etti.

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8477) rivayet etti.

١٥٥٧٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرِّبٍ ، قَالَ : كَتَبَ عُمَرُ إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ " إِنِّي قَدْ بَعَثْتُ عَمَّارًا أَمِيرًا ، وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ مُعَلِّمًا وَوَزِيرًا ، وَهُمَا مِنَ النُّجَبَاءِ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ وَأُحُدٍ ، فَاقْتَدُوا بِهِمَا ، وَاسْمَعُوا مِنْ قَوْلِهِمَا ، وَقَدْ آثَرْتُكُمْ بِعَبْدِ اللَّهِ عَلَى نَفْسِي "رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير حارثة وهو ثقة.

15572- Hârise b. Mudarrib dedi ki: Hz. Ömer, Ammâr b. Yâsir ile İbn Mes'ûd'u Kûfe'ye gönderdi ve Kûfe halkına mektup yazarak dedi ki: "Size Ammâr b. Yâsir'i emîr, İbn Mes'ud'u da öğretici olarak gönderiyorum. Bunların her ikisi de Muhammed'in seçilmiş sahabeleridir ve Bedir ehlindendirler. Onlara itaat edin ve onları dinleyiniz. İbn Mes'ûd'u yanımda alıkoymak istiyordum, ama sizi kendime tercih ettim."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Hârise dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٥٧٣ - وَعَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ : رَأَيْتُ اِبْنَ مَسْعُودٍ نَظِيْفاً"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15573- Kays b. Ebî Hâzım bildiriyor: "İbn Mes'ûd'u gördüm. Temiz birisiydi."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٥٧٤ - وَعَنْ يَحْيَى بْنَ بُكَيْرٍ قَالَ : تُوُفِّيَ عَبْدُ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَيُكَنَّى أَبَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ وَهُوَ اِبْنُ بِضْعٍ وَسِتِّيْنَ سَنَةً فِي سَنَةِ اِثْنَتَيْنِ وَثَلاَثِيْنَ بِالْمَدِيْنَةِ وَأَوْصَى إِلَى الزُّبَيْرِ بْنِ العَوَّامِ وَدُفِنَ بِالْبُقَيْعِ"

رواه الطبراني.

15574- Yahya b. Bukeyr der ki: "Abdullah b. Mes'ûd, Medine'de, 32 yılında, altmış küsur yaşında vefat etti. Künyesi, Ebû Abdullah'tı. Namazını kıldırması için Abdullah b. ez-Zübeyr'e vasiyet etti (o da namazını kıldırdı). Bâkî mezarlığında defnedildi.

★Taberânî rivayet etti.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8478) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8408) rivayet etti.

(بَابٌ فِي أَخِيهِ عُتْبَةَ رضي الله عنه)

İbn Mes'ûd'un Kardeşi Utbe [1]

١٥٥٧٥ - حدثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ ، قَالَ : سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ : " مَا كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ بِأَقْدَمَ هِجْرَةً مِنْ أَخِيهِ عُتْبَةَ ، وَلَكِنَّهُ مَاتَ قَبْلَهُ "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح.

15575- Zührî der ki: "Abdullah b. Mes'ûd, kardeşinden önce hicret etmedi, ama ondan önce vefat etti."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٥٥٧٦ - أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ ، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ ، عَنِ الْمَسْعُودِيِّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ عُتْبَةُ بْنُ مَسْعُودٍ فِي زَمَنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15576- Kâsım b. Abdirrahman der ki: "Utbe b. Mes'ûd, Ömer b. el-Hattâb zamanında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[3]

١٥٥٧٧ - حدثنا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ عُتْبَةُ بْنُ مَسْعُودٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَأَرْبَعِينَ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع.

15577- Leys b. Sa'd dedi ki: "Utbe b. Mes'ûd, 44 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. [4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8404) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 136) rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 136) rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî, ezberi bozulmuş bir ravidir.

[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 136) rivayet etti.

(بَابٌ فَضْلُ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ)

Ammâr b. Yâsir ve Ailesinin Fazileti

١٥٥٧٨ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ : كَانَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ وَأَبُوهُ وَأُمُّهُ أَهْلَ بَيْتِ إِسْلاَمٍ كُلُّهُمْ".

15578- Muhammed b. İshâk der ki: "Ammâr b. Yâsir ve ailesinin hepsi İslâm'ı kabul etmişti."

١٥٥٧٩ - قَالَ اِبْنُ هِشَامٍ : عَمَّارُ بْنُ يَاسِرِ بْنِ عَبْسِ بْنِ زَيْدِ بْنِ مُذْحِجٍ شَهِدَ بَدْراً وَالْمَشَاهِدُ كُلُّهَا . وَيُقَالُ : إِنَّ إِسْمَ أُمِّهِ سُمَيَّةُ بِنْتُ سَلَمِ بْنِ لَخْمٍ . يُكَنَّى أَبَا الْيَقْظَانَ قُتِلَ مَعَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا يَوْمَ صِفِّيْنَ سَنَةِ سَبْعٍ وَثَلاَثِيْنَ".

رواه الطبراني ورجاله إلى قائليه ثقات.

15579- İbn Hişâm der ki: "Ammâr b. Yâsir b. Abs b. Zeyd b. Muzhic, Bedir ve bütün savaşlara katıldı. Annesinin isminin Sümeyye binti Selem b. Lahm olduğu söylenir. Künyesi, Ebu'l-Yakzân'dır. 37 yılında, Sıffîn savaşında Hz. Ali'nin tarafında savaşırken şehid edildi."

★Taberânî rivayet etti. İbn Hişâm'a kadar olan bütün ravileri güvenilirdir.

١٥٥٨٠ - وَعَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ : هَاجَرَ أَبُو سَلَمَةَ وَأُمُّ سَلَمَةَ وَخَرَجَ مَعَهُمْ عَمَّارُ بْنِ يَاسِرٍ وَكَانَ حَلِيْفاً لَهُمْ".

رواه الطبراني وفيه عمر بن قيس المكي وهو متروك.

15580- Atâ b. Ebî Rabâh der ki: Ebû Seleme ve Ümmü Seleme hicret ettiklerinde Ammâr b. Yâsir de onlarla hicret etti. Onların müttefiğiydi (muahidiydi.)"

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Kays el-Mekkî metrûktur.

١٥٥٨١ - وَعَنْ سَعِيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ : قُلْتُ لِعَطَّافِ بْنِ خَالِدٍ : أَرَأَيْتَ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ كَانَ حَلِيْفاً لَكُمْ ؟ قَالَ : بَلْ مَوْلاَنَا".

رواه الطبراني وإسناده منقطع وعطاف مختلف فيه.

15581- Saîd b. Ebî Meryem bildiriyor: Attâf b. Hâlid'e: "Ammâr b. Yâsir, (kabile olarak) sizin müttefiğiniz miydi?" diye sordum; " Bizim mevlâmızdı (azatlımızdı)" dedi.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Attâf hakkında ise ihtilaf vardır.

١٥٥٨٢ - عنْ أَبِي كَعْبٍ الْحَارِثِيِّ، أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، فَجَاءَ رَجُلٌ أَصْلَعُ فِي مُقَدَّمِ رَأْسِهِ شَعَرَاتٌ، وَفِي قَفَائِهِ شَعَرَاتٌ، فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ فَقَالُوا: " عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ "

رواه الطبراني وفيه زياد بن جَبَل ، قال الذهبي مجهول .

15582- Ebû Ka'b el-Hârisî bildiriyor: Hz. Osmân'ın yanına, esmer, saçları dökülmüş, başının ön tarafında ve arka tarafında biraz saç olan birisi girdi. Ben: "Bu kimdir?" deyince: "Ammâr b. Yâsir" dediler.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ziyâd b. Cebel hakkında, Zehebî: "Mechûl" demiştir.

١٥٥٨٣ - وَعَنْ كُلَيْبِ بْنِ مَنْفَعَةَ عَنْ أَبِيْهِ قَالَ : رَأَيْتُ عَمَّاراً بِالْكُنَاسَةِ أَسْوَدُ جَعْداً وَهُوَ يَقْرَأُ هَذِهِ الآيَةَ : ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾

رواه الطبراني وفيه يحيى الحماني وهو ضعيف.

15583- Kuleyb b. Menfa'a, babasından bildiriyor: Ammâr b. Yâsir'i, bir çöplükte gördüm. Esmer tenli ve kıvırcık saçlıydı. Şu âyeti okuyordu: **"Sizi topraktan yaratması O'nun varlığının belgelerindendir. Sonra hemen birer insan olup yeryüzüne yayılırsınız."** (Rûm Sur. 20)

١٥٥٨٤ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ : رَأَيْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ يَوْمَ صِفِّيْنَ آدَمَ طِوَالاً بِيَدِهِ الحَرْبَةُ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15584- Abdullah b. Seleme der ki: "Ammâr b. Yâsir'i, Sıffîn günü gördüm. Esmer, uzun boyluydu ve elinde bir kargı vardı."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٥٨٥ - وَعَنْ مُطَرِّفٍ قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَعِنْدَهُ خَيَّاطٌ يَقْطَعُ بُرْداً عَلَى قَطِيْفَةِ ثَعَالِبَ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15585- Mutarrif dedi ki: "Ammâr b. Yâsir'in yanına girdim. Yanında bir terzi vardı ve kendisine tilki derisinden bir hırka yapıyordu."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٥٨٦ - وَعَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ : قَالَ رَجُلٌ لِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ : يَا أَجْدَعُ . وَكَانَتْ أُذُنُهُ جُدِعَتْ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : خَيْرَ أُذُنَيَّ سَبَبْتَ"

رواه الطبراني عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف وقال ابن دقيق العيد : وقد وثق وبقية رجاله ثقات.

15586- Târık b. Şihâb bildiriyor: Adamın biri, Ammâr b. Yâsir'e: "Ey kesik" dedi. Ammâr'ın kulağı Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte (savaşırken) kesilmişti. Ammâr dedi ki: "Hayırlı olan kulağıma hakaret ettin."

★Taberânî hocası zayıf bir ravi olan Mikdâm b. Dâvûd'dan nakletti. İbn Dakîk el-Îyd güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٥٥٨٧ - وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ : لَقِيَ عَلِيٌّ رَجُلَيْنِ قَدْ خَرَجَا مِنَ الحَمَّامِ مُتَدَهِّنَيْنِ فَقَالَ : مَنْ أَنْتُمَا ؟ قَالاَ : مِنَ الْمُهَاجِرِيْنَ فَقَالَ : كَذَبْتُمَا أَنْتُمَا مِنَ الْمُهَاجِرِيْنَ ؟ إِنَّمَا الْمُهَاجِرُ عَمَّارُ بْنَ يَاسِرٍ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15587- Abdullah b. Seleme bildiriyor: Hz. Ali, hamamdan çıkmış ve kokular sürünmüş iki adamla karşılaştı: "Siz kimsiniz?" diye sorduğunda, adamlar: "Biz Muhacirlerdeniz" dediler. Ali: "Yalan söylüyorsunuz. Siz muhacirlerden misiniz? (Asıl) muhacir Ammâr b. Yâsir'dir" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٥٨٨ - وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ : مَا رَأَيْتُ مِثْلَ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ كَانَا لاَ يُحِبَّانِ أَنْ يَعْصَ اللّٰهَ طَرْفَةَ عَيْنٍ وَلاَ يُخَالِفُ الحَقَّ قِيْدَ شَعَرَةٍ"

رواه الطبراني وفيه أحمد بن الحجاج بن الصلت وهو ضعيف.

15588- Abdullah b. Câfer der ki: "Ammâr b. Yâsir ve Muhammed b. Ebî Bekr gibisini görmedim. Bir an bile Allah'a isyan etmekten hoşlanmadılar. Haktan da bir kıl kadar bile ayrılmadılar."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ahmed b. el-Haccâc b. es-Salt zayıftır.

١٥٥٨٩ - وَعَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الجَعْدِ قَالَ : دَعَا عُثْمَانُ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْهِمْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ فَقَالَ : إِنِّي سَائِلُكُمْ وإِنِّي أُحِبُّ أَنْ تَصْدِقُونِي نَشَدْتُكُمْ بِاللّٰهِ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُؤَثِّرُ قُرَيْشاً عَلَى سَائِرِ النَّاسِ وَيُؤَثِّرُ بَنِي هَاشِمٍ عَلَى

سَائِرِ قُرَيْشٍ ؟ فَسَكَتَ الْقَوْمُ فَقَالَ : لَوْ أَنَّ بِيَدِي مَفَاتِيحَ الْجَنَّةِ أَعْطَيْتُهَا بَنِي أُمَيَّةَ حَتَّى يَدْخُلُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ فَبَعَثَ إِلَى طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ فَقَالَ عُثْمَانُ : أَلاَ أُحَدِّثُكُمَا عَنْهُ - يَعْنِي عَمَّاراً - ؟ أَقْبَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آخِذاً بِيَدِي نَتَمَشَّى بِالْبَطْحَاءِ حَتَّى أَتَى عَلَى أَبِيهِ وَأُمِّهِ وَعَلَيْهِ يُعَذَّبُونَ فَقَالَ أَبُو عَمَّارٍ : يَا رَسُولَ اللهِ الدَّهْرُ هَكَذَا ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اِصْبِرْ " . ثُمَّ قَالَ : " اَللَّهُمَّ اِغْفِرْ لِآلِ يَاسِرٍ وَقَدْ فَعَلْتَ "

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

15589- Sâlim b. Ebi'l-Ca'd bildiriyor: Hz. Osmân, aralarında Ammâr b. Yâsir'in de bulunduğu bir kısım sahabeyi davet ederek dedi ki: "Size bir soru soracağım ve doğru söylemenizi istiyorum. Allah için söyleyiniz; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Kureyş'i diğer insanlara tercih ettiğini, Hâşimoğullarını da Kureyş'in diğer kollarına tercih ettiğini biliyor musunuz?" Oradakiler sustular. Osmân: "Cennetin anahtarları bende olsaydı, Umeyye oğullarının en sonuncusu bile Cennete girene kadar anahtarı onlara verirdim."

Osmân, Talha ve Zübeyr'i çağırarak: "Size Ammâr'dan bahsedeyim mi? Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elimden tutmuş, Bathâ'da yürüyorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), işkence görmekte olan Ammâr'ın anne ve babasının yanına gitti. Ammâr'ın babası: "Ya Resûlallah! Bu böyle mi devam edecek?" dedi. Resûlullah: *"Sabret"* dedikten sonra: *"Allahım! Yâsir ailesine mağfiret et"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٥٥٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ قَرْمٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي زِنَادٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لأَبِي عَمَّارٍ ، وَأُمِّ عَمَّارٍ : " اصْبِرُوا آلَ يَاسِرٍ مَوْعِدُكُمُ الْجَنَّةُ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم.

15590- Osmân b. Affân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr'ın babasına ve annesine şöyle dediğini bildiriyor: *"Sabrediniz ey Yâsir ailesi! Size vaadedilen yer cennettir."*

---

[1] Ahmed (439) rivayet etti. Senedinde kopukluk vardır. Sâlim b. Ebi'l-Ca'd, yaş olarak Osmân'a yetişememiştir.

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır. [1]

١٥٥٩١ - وَعَنْ عَمَّارٍ قَالَ : قَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اصْبِرُوا آلَ يَاسِرٍ مَوْعِدُكُمُ الْجَنَّةُ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

15591- Ammâr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sabrediniz ey Yâsir ailesi! Size vaadedilen yer cennettir"* buyurduğunu bildiriyor.

★ Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٥٥٩٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْمُقَوِّمُ ، قَالَ : نا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا هِشَامٌ الدَّسْتَوَائِيُّ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَبِأَهْلِهِ ، وَهُمْ يُعَذَّبُونَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَقَالَ : " أَبْشِرُوا آلَ يَاسِرٍ ، مَوْعِدُكُمُ الْجَنَّةُ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير إبراهيم بن عبد العزيز المقوم وهو ثقة.

15592- Câbir bildiriyor: Ammâr b. Yâsir ve ailesi Allah yolunda işkence görürken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına uğradı ve: *"Size müjdeler olsun ey Yâsir ailesi! Size vaadedilen yer cennettir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan İbrâhim b. Abdilazîz el-Mukavvim dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٥٥٩٣ - وَعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ أَنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ مُضْطَجِعاً فِي حُجْرِ عَمَّارٍ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَقَالَ : مَاذَا يَقُولُ الْمُشْرِكُونَ آنِفاً لِهَذَا يَعْنِي عَمَّاراً ؟ قَالَ : فَأَدْخَلَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِهِ وَرَأْسِهِ فِي حِجْرِهِ حَتَّى أَحَاطَ بِظَهْرِهِ وَقَالَ : " إِنَّهُمْ لَيَحُورُونَ أَدِيْماً طَيِّباً "

رواه الطبراني وفيه يعقوب بن حميد بن كاسب وقد وثق وضعف وبقية رجاله رجال الصحيح.

15593- Ammâr b. Yâsir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr'ın kucağına başını koyup uzanmışken, bir adam girdi ve: "Müşrikler biraz önce Ammâr hakkında ne diyorlardı?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), başı Ammâr'ın kucağında olduğu halde, elini Ammâr'ın sırtına doladı ve: *"İyi bir insanda kusur arıyorlar"*buyurdu.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (24/ 303) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1531) rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ya'kûb b. Humeyd b. Kâsib'in güvenilir olduğunu söyleyenler olduğu gibi zayıf bulanlar da vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٥٩٤ - وَعَنِ الحَسَنِ قَالَ : كَانَ عَمَّارٌ يَقُولُ : قَاتَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الجِنَّ وَالإِنْسَ أَرْسَلَنِي إِلَى بِئْرِ بَدْرٍ فَلَقِيتُ الشَّيْطَانَ فِي صُورَةِ الإِنْسِ فَصَارَعَنِي فَصَرَعْتُهُ فَجَعَلْتُ أَدُقُّهُ بِفِهْرٍ مَعِيَ أَوْ حَجَرٍ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَمَّارٌ لَقِيَ الشَّيْطَانَ عِنْدَ البِئْرِ فَقَاتَلَهُ " . فَمَا عَدَا أَنْ رَجَعْتُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ : " ذَاكَ الشَّيْطَانُ "

رواه الطبراني عن شيخه يعقوب بن إسحاق المخرمي و لم أعرفه والحكم بن عطية مختلف فيه وبقية رجاله رجال الصحيح.

15594- Hasan bildiriyor: Ammâr şöyle derdi: "Ben Resûlullah'la beraber, insanlarla ve cinlerle savaştım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni Bedir kuyusuna gönderdi. Şeytanı insan kılığında gördüm, onunla güreştim ve yenip yanımdaki bir taşla ona vurmaya başladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ammâr kuyunun yanında şeytanla karşılaştı ve onunla dövüştü"* dedi. Çok geçmeden geri döndüm ve kendisine durumu birdirdiğimde: *"Dövüştüğün kişi şeytandır"* buyurdu.

★Taberânî, hocası Ya'kûb b. İshâk el-Muharramî'den rivayet etti. Onu tanımıyorum. Hakem b. Atiyye hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٥٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ بْنُ حَوْشَبٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ كَلَامٌ فَأَغْلَظْتُ لَهُ فِي الْقَوْلِ فَانْطَلَقَ عَمَّارٌ يَشْكُونِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ خَالِدٌ وَهُوَ يَشْكُوهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَجَعَلَ يُغْلِظُ لَهُ وَلَا يَزِيدُهُ إِلَّا غِلْظَةً وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاكِتٌ لَا يَتَكَلَّمُ فَبَكَى عَمَّارٌ وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَرَاهُ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ وَقَالَ مَنْ عَادَى عَمَّاراً عَادَاهُ اللَّهُ وَمَنْ أَبْغَضَ عَمَّاراً أَبْغَضَهُ اللَّهُ . قَالَ خَالِدٌ فَخَرَجْتُ فَمَا كَانَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ رِضَا عَمَّارٍ فَلَقِيتُهُ فَرَضِيَ"

رواه أحمد والطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15595- Hâlid b. el-Velîd bildiriyor: Ammâr'la aramızda bir tartışma oldu. Ben ona ağır konuşunca Ammâr beni Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet etmek için gitti. Ammâr beni Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet ederken ben geldim ve Ammâr'a ağır konuşmaya devam ettim. Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem) susuyordu. Ammâr ağlayarak: "Ya Resûlallah! Hâlid'i görmüyor musun?" dedi. Hz.

Peygamber başını kaldırıp: *"Ammâr'a düşman olanın, Allah ta düşmanı olur. Kim Ammâr'a kin beslerse, Allah ta ona buğzeder"* buyurdu. Hâlid dedi ki: "Oradan çıktığımda, hiçbir şey, benim için Ammâr'ın rızasını kazanmak kadar sevimli gelmedi. Onu bulup razı ettim ve benden razı oldu."

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٥٥٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا الأَزْرَقُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا يَحْيَى ، يَقُولُ : حَدَّثَنِي عِمْرَانُ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ يَأْثُرُهُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الأَشْتَرِ ، قَالَ : ابْتَدَأَنَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ مِنْ غَيْرِ أَنْ نَسْأَلَهُ ، فَقَالَ : مَا عَمِلْتُ عَمَلا أَخْوَفَ عِنْدِي عَلَى أَنْ يُدْخِلَنِي النَّارَ مِنْ شَأْنِ عَمَّارٍ ، فَقُلْنَا : يَا أَبَا سُلَيْمَانَ وَمَا هُوَ ؟ قَالَ : بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ ، فَأَصَبْتُهُمْ وَفِيهِمْ أَهْلُ بَيْتٍ مُسْلِمِينَ ، فَكَلَّمَنِي عَمَّارٌ فِي أُنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ ، فَقَالَ : أَرْسِلْهُمْ ، فَقُلْتُ : لا حَتَّى آتِيَ بِهِمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِنْ شَاءَ أَرْسَلَهُمْ ، وَإِنْ شَاءَ صَنَعَ بِهِمْ مَا أَرَادَ ، فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَأْذَنَ عَمَّارٌ ، فَدَخَلَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَمْ تَرَ إِلَى خَالِدٍ فَعَلَ وَفَعَلَ ، فَقَالَ خَالِدٌ : أَمْ وَاللَّهِ فَلَوْلا مَجْلِسُكَ مَا سَبَّنِي ابْنُ سُمَيَّةَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اخْرُجْ يَا عَمَّارُ " ، فَخَرَجَ وَهُوَ يَبْكِي ، فَقَالَ : مَا نَصَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خَالِدٍ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أَجَبْتَ الرَّجُلَ ؟ " فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا مَنَعَنِي مِنْهُ إِلا مَحْقَرَتُهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ يَحْقِرُ عَمَّارًا يَحْقِرْهُ اللَّهُ ، وَمَنْ يَسُبُّ عَمَّارًا يَسُبَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ يَنْتَقِصُ عَمَّارًا يَنْتَقِصُهُ اللَّهُ " ، فَخَرَجْتُ فَاتَّبَعْتُهُ فَكَلَّمْتُهُ حَتَّى اسْتَغْفَرَ لِي "

وَفِي رِوَايَةٍ : " مَنْ يُعَادُ عَمَّاراً يُعَادَهُ اللهُ " رواه الطبراني مطولا ومختصرا بأسانيد منها ما وافق أحمد ورجاله ثقات ومنها ما هو مرسل.

15596- Hâlid b. el-Velîd der ki: "Allah'ın, beni cehennemi atmasından en fazla korktuğum amelim, Ammâr'a karşı yaptığım bir şeydir." Oradakiler:" O yaptığın şey nedir ey Ebû Süleyman?" dediklerinde şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sahabeden bazılarıyla, beni Arap kabilelerinden birine (gazveye) gönderdi. Onları teslim aldığımda

[1] Ahmed (4/ 89) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3831) rivayet etti.

içlerinde Müslüman olan bir aile vardı. Ammâr, içlerinde bulunan dostlarından bazıları nedeniyle: "Onları serbest bırak!" dedi. Ben: "Onları Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürmeden bırakmam. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ister serbest bırakır, ister dilediğini yapar" dedim. Döndüğümüzde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdim. Ammâr da izin alarak girdi ve dedi ki: "Ya Resûlallah! Hâlid'in şöyle şöyle yaptığını görmüyor musun?" Hâlid: "Ya Resûlallah! Vallahi! Eğer senin huzurunda olmasaydık Sümeyye'nin oğlu bana hakaret edemezdi" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ammâr! Dışarıya çık!"* dedi. Ammâr ağlayarak ve: "Resûlullah, Hâlid'e karşı bana arka çıkmadı" diyerek dışarıya çıktı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Adamın isteğini neden yerine getirmedin?"* diye sorunca ben: "Ya Resûlallah! Hakir biri olması sebebiyle isteğini yerine getirmedim" dedi.

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim Ammâr'ı hakir görürse, Allah ta onu hakir görür. Kim Ammâr'a söverse, Allah ta ona söver. Kim Ammâr'da kusur bulmaya kalkarsa, Allah ta onun kusurlarını ortaya çıkarır."* Ben çıkıp Ammâr'ı buldum ve benim için Allah'tan bağışlanmamı dileyene kadar peşini bırakmadım.

Bir rivayette ise: *"Kim Ammâr'a düşman olursa, Allah ta ona düşman olur"* ibaresi geçmektedir.

★Taberânî hem uzun, hem de muhtasar metinle değişik kanallarla nakletti. Bazıları, Ahmed'in rivayetiyle aynıdır. Ravileri güvenilirdir. Bazı rivayetleri ise mürseldir.[1]

١٥٥٩٨ – وفي الأوسط منه : " مَنْ سَبَّ عَمَّارًا سَبَّهُ اللّٰهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَ عَمَّارًا أَبْغَضَهُ اللّٰهُ ". فقط وفي إسناده غير واحد مختلف فيه.

15598- *M. el-Evsat*'ta sadece şu kısmı vardır: *"Kim Ammâr'a söverse, Allah ta ona söver. Kim Ammâr'a kin güderse, Allah ta ona buğzeder."*

★Senedinde birden çok haklarında ihtilaf olan kişi vardır.

١٥٥٩٩ – حَدَّثَنا أحْمَدُ، قَالَ: نا عَبَّادُ بْنُ مُوسَى الْخُتُّلِيُّ، قَالَ: نا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عَوْنٍ، عَنِ الحسن، قَالَ : قَالَ عَمْرُو بْنُ العَاصَ : مَا كُنَّا نَرَى أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاتَ يَوْمَ مَاتَ وَهُوَ يُحِبُّ رَجُلاً فَيُدْخِلَهُ اللهُ النَّارَ قِيْلَ : قَدْ كَانَ يَسْتَعْمِلُكَ فَقَالَ : اللهُ أَعْلَمُ وَلَكِنَّهُ كَانَ يُحِبُّ رَجَلاَ قَالُوا : مَنْ هُوَ ؟ قَالَ : عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ"

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3832) rivayet etti.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وزاد فيه : قال : ذاك قتيلكم يوم صفين قال : قد والله قتلناه وقد تقدم في فضل عبد الله بن مسعود نحوه بمحبة النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لعمار وابن مسعود ورجال أحمد رجال الصحيح.

15599- Hasan, Amr b. el-Âs'ın şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), vefat anında sevdiği birisini Allah'ın cehenneme sokacağı kanaatinde değiliz." Amr'a: "Resûlullah, seni birçok işte görevlendirdi (Bu seni sevdiğine işarettir)" denilince Amr: "Allah, en iyisini bilir, ama bir adam vardı ve onu severdi." "O kimdir?" diye sorduklarında: "Ammâr b. Yâsir" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve şu ilave ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti: "O, Sıffîn'de öldürmüş olduğunuz kişidir." Amr: "Vallahi! Onu öldürmedik" dedi.

Abdullah b. Mes'ûd'un menkıbeleri anlatılırken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ammâr b. Yâsir'e ve İbn Mes'ûd'a olan sevgisiyle ilgili hadisler geçmişti. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٥٦٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا عَلِيُّ بْنُ شَبَابَةَ الْكُوفِيُّ ، قال : نا يَحْيَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ السُّلَمِيُّ ، قال : نا عِيسَى بْنُ قِرْطَاسٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ صُلَيْعٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَائِشَةَ ، تَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " كَمْ مِنْ ذِي طِمْرَيْنِ لا يُؤْبَهُ لَهُ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ ، مِنْهُمْ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عيسى بن قرطاس وهو متروك.

15600- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nice eski iki giysiye bürünen kişi vardır ki; Allah adına yemin etse, Allah onun yeminini boşa çıkarmaz. Onlardan birisi de Ammâr b. Yâsir'dir"*buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsâ b. Kırtâs metruktur.

١٥٦٠١ - عَنْ سَعِيْدِ بْنِ عَبْدِ العَزِيْزِ أَنَّ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ أَقْسَمَ يَوْمَ أُحُدٍ فَهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ وَأَقْسَمَ يَوْمَ الجَمَلِ فَغَلَبُوا أَهْلَ البَصْرَةِ وَقِيْلَ لَهُ يَوْمَ صِفِّيْنَ : لَوْ أَقْسَمْتُ فَقَالَ : لَوْ ضَرَبُونَا بِأَسْيَافِهِمْ حَتَّى نَبْلُغَ سَعَفَاتِ هَجَرَ لَعَلِمْنَا أَنَّا عَلَى الحَقِّ وَهُمْ عَلَى البَاطِلِ فَلَمْ يُقْسِمْ فَقُتِلَ يَوْمَئِذٍ فَقَالَ يَوْمَ أُحُدٍ :

أَقْسَمْتُ يَا جِبْرِيْلُ وَيَا مِيْكَالُ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında (615) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi İbn Avn'dan sadece Ezher b. Sa'd rivayet etmiştir. Abbâd b. Mûsa el-Hutullî bunda yalnız kalmıştır.

لاَ يَغْلِبَنَّا مَعْشَرٌ ضُلاَّلُ

إِنَّا عَلَى الحَقِّ وَهُمْ جُهَّالُ

حَتَّى خَرِقَ صَفُّ المُشْرِكِينَ"

رواه الطبراني منقطع الإسناد ورجاله رجال الصحيح.

15601- Saîd b. Abdilazîz bildiriyor: Ammâr b. Yâsir, Uhud günü yemin etti, müşrikler hezimete uğradı. Cemel günü yemin etti, Basra halkı mağlup oldu. Sıffîn günü kendisine: "Karşı tarafın yenilmesi için yemin etsen" dediklerinde, şu karşılığı verdi: "Hecer hurmalıklarına yetişene kadar bizi kılıçlarıyla vursalar da, bizim hak üzere olduğumuzu ve onların batıl üzere olduğunu biliyoruz. Yemin etmeyeceğim." O gün Ammâr şehid edildi. Uhud günü:

Yemin olsun ki ey Cibrîl ve ey Mîkâîl!

Dalâlette olan bir topluluk bizi yenmesin.

"Biz hak üzereyiz, onlarsa câhil"

diyerek sonunda müşriklerin saflarını yarmıştı.

★Taberânî kopuk bir isnâdla rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٦٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الدُّهْنِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ الأَشْجَعِيِّ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنُ سُمَيَّةَ مَا عُرِضَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ قَطُّ إِلاَّ اخْتَارَ الأَرْشَدَ مِنْهُمَا"

15602- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İbn Sümeyye (yani Ammâr), ne zaman kendisine iki şey sunulsa, doğru olanını tercih eder."* [1]

١٥٦٠٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : ثنا عُبَيْدُ بْنُ جَنَّادٍ ، قَالَ : ثنا عَطَاءُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ ، عَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ ، كَذَا قَالَ : عَنْ عَلِيٍّ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " دَمُ عَمَّارٍ وَلَحْمُهُ حَرَامٌ عَلَى النَّارِ أَنْ تَطْعَمَهُ "

رواه البزار ورجاله ثقات وفي بعضهم ضعف لا يضر.

---

[1] Ahmed (3693) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır; zira Sâlim b. Ebi'l-Ca'd, yaş olarak İbn Mes'ûd'a yetişememiştir.

15603- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, Ammâr'ın kanını ve etini cehenneme haram kılmıştır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazılarında zayıflık vardır, ama zararı yoktur.[1]

١٥٦٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ أَبُو هَاشِمٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ الْيَمَانِ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ ذَرٍّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ : مَا أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ لَوْ شِئْتُ لَقُلْتُ فِيْهِ مَا خَلاَ عَمَّاراً فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مُلِئَ إِيمَانًا إِلَى مُشَاشِهِ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

15604- Hz. Âişe dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından hakkında (kusur nevinden) söyleyeceğim bir şey olmayan kimse yoktur. Ammâr hariç. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Ammâr, kemiklerindeki iliklerine kadar imanla doludur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٥٦٠٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : أَخْبَرَنَا سَعْدُ بْنُ أَوْسٍ ، عَنْ بِلالِ بْنِ يَحْيَى ، قَالَ : لَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ ، أُتِيَ حُذَيْفَةُ ، فَقِيلَ : " يَا أَبَا عَبْدِ اللهِ ، قُتِلَ هَذَا الرَّجُلُ فَقَدِ اخْتَلَفَ النَّاسُ فَمَا تَقُولُ ؟ ، فَقَالَ : أَسْنِدُونِي فَأَسْنَدُوهُ إِلَى صَدْرِ رَجُلٍ ، فَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : أَبُو الْيَقْظَانِ عَلَى الْفِطْرَةِ أَبُو الْيَقْظَانِ عَلَى الْفِطْرَةِ لا يَدَعُهَا حَتَّى يَمُوتَ أَوْ يَمَسَّهُ الْهَرَمُ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط باختصار ورجالهما ثقات.

15605- Bilâl b. Yahyâ bildiriyor: Hz. Osmân öldürüldüğü zaman, Huzeyfe'nin yanına gidildi. Dendi ki: "Ey Ebû Abdillah! Bu adam öldürüldü. Halk ihtilafa düştü. Kime başvuralım?" —Hasta olduğundan yatağında yatmakta olan— Huzeyfe: "Beni doğrultun" dedi. Onu bir adamın göğsüne dayadılar. Huzeyfe dedi ki: "Ebu'l-Yakzân (Ammâr)

---

[1] Bezzâr (2684) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin Ali'den rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz. Ebû İshâk el-Hemdânî'nin, Evs b. Evs'ten şüphe götürecek bir şey rivayet ettiğini bilmiyoruz. Atâ b. Müslim'in ezberi iyi değildir. Ama zararı yoktur."

[2] Bezzâr (2685) rivayet etti. Hâfız İbn Hacer, *Feth*'te (7/92) sahih olduğunu söylemiştir.

fıtrat üzeredir. Ölünceye veya ihtiyarlık onu buluncaya kadar fıtrattan (haktan) ayrılmaz."

★Bezzâr ve kısa metinle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de ravileri güvenilirdir. [1]

١٥٦٠٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : ثَنَا مُصْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ ، قَالَ : ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ سَعِيدٍ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ هِلالٍ مَوْلَى رِبْعِيٍّ ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " اقْتَدُوا بِالَّذِينَ مِنْ بَعْدِي : أَبِي بَكْرٍ ، وَعُمَرَ ، وَاهْتَدُوا بِهَدْيِ عَمَّارٍ ، وَتَمَسَّكُوا بِعَهْدِ ابْنِ أُمِّ عَبْدٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف

15606- Huzeyfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benden sonra Ebû Bekr ve Ömer'e tâbi olunuz. Ammâr'ın yolunda gidiniz ve İbn Ümmü Abd'in bilgisine sahip çıkınız"*buyurduğunu bildiriyor.

Derim ki: Tirmizî: *"Benden sonra Ebû Bekr ve Ömer'e tabi olunuz"* kısmını rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Himmânî zayıftır.

(بَابٌ مِنْهُ فِي فَضْلِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَوَفَاتِهِ ﷺ)

Ammâr b. Yâsir'in Fazileti ve Vefatı

وَقَدْ تَقَدَّمَتْ أَحَادِيثُ مِنْهَا فِي الْفِتَنِ فِيمَا كَانَ بَيْنَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ

Daha önce sahabe arasında olan fitne anlatılırken bu konuda hadislerden bir bölümü geçmişti.

١٥٦٠٧ – حَدَّثَنَا الْقَوَارِيرِيُّ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، عَنْ مَوْلاةٍ لِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، قَالَتْ : اشْتَكَى عَمَّارُ شَكْوَى ثَقُلَ مِنْهَا فَغُشِيَ عَلَيْهِ ، فَأَفَاقَ وَنَحْنُ نَبْكِي حَوْلَهُ ، فَقَالَ : مَا يُبْكِيكُمْ ؟ أَتَخْشَوْنَ أَنِّي أَمُوتُ عَلَى فِرَاشِي ؟ أَخْبَرَنِي حَبِيبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَنَّهُ تَقْتُلُنِي الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ ، وَأَنَّ آخِرَ زَادِي مَذْقَةٌ مِنْ لَبَنٍ "

[1] Bezzâr (2686) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin Huzeyfe'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

رواه أبو يعلى والطبراني بنحوه إلا أنه قال : إن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أخبرني أني أقتل بين صفين. ورواه البزار باختصار وإسناده حسن . ومولاة عمار لم أعرفها وبقية رجاله ثقات

15607- Ammâr b. Yâsir'in azatlı cariyelerinden birisi naklediyor: Ammâr b. Yâsir, ağır bir hastalığa yakalandı ve bu hastalık sebebiyle kendinden geçti. Biz etrafında ağlaşırken kendine geldi ve: "Neden ağlıyorsunuz? Benim döşeğimde öleceğimi mi zannediyorsunuz? Sevdiğim (sallallahu aleyhi vesellem) bana, yoldan çıkmış bir topluluğun beni öldüreceğini ve son azığımın bir yudum süt olacağını söyledi" dedi.

★Ebû Ya'lâ ve şu ibare ile Taberânî rivayette bulundu: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), benim iki saf arasında öldürüleceğimi söyledi." Bezzâr kısa metinle rivayet etti. Senedi hasendir. Ammâr'ın cariyesini tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٥٦٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِرْسٍ ، نا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى ، ثَنَا ابْنُ وَهْبٍ ، حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ ، بِصِفِّينَ فِي الْيَوْمِ الَّذِي أُصِيبَ فِيهِ ، وَهُوَ يُنَادِي : إِنِّي لَقِيتُ الْجَبَّارَ ، وَتَزَوَّجْتُ الْحُورَ الْعِينَ ، الْيَوْمَ نَلْقَى الأَحِبَّةَ مُحَمَّدًا وَحِزْبَهُ ، " عَهِدَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ آخِرَ زَادِكَ مِنَ الدُّنْيَا ضَيَاحٌ مِنْ لَبَنٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وأحمد باختصار ورجالهما رجال الصحيح ورواه البزار بنحوه بإسناد ضعيف

15608- İbrâhim b. Abdirrahman b. Avf bildiriyor: Sıffîn'de, vurulduğu gün Ammâr b. Yâsir'in şöyle bağırdığını duydum: "Ben Cebbâr olanla buluştum ve hûrilerle evlendim. Bugün sevdiğimiz Muhammed ve taraftarlarıyla buluşacağız. Resûlullah bana: *«Dünyadan son azığın içine (su) katılmış süt olacaktır»* demişti."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ahmed kısa metinle rivayet etti. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr zayıf bir isnâdla buna benzer bir rivayette bulundu. [2]

١٥٦٠٩ - وَفِي رِوَايَةٍ عِنْدَ أَحْمَدِ : أَنَّهُ لَمَّا أُتِيَ بِاللَّبَنِ ضَحِكَ"

15609- Ahmed'de yer alan bir rivayette, kendisine süt getirildiği zaman güldüğü söylenir. [3]

---

[1] Ebû Ya'lâ (1614) ve Bezzâr (2688) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2691) rivayet etti.

[3] Ahmed yerini bulamadım.

١٥٦١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا ضِرَارُ بْنُ صُرَدٍ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ : " تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ "

رواه الطبراني وفيه ضرار بن صرد وهو ضعيف.

15610- Ebû Râfi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr'a: *"Seni âsi bir topluluk öldürecektir"*buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Dırâr b. Surad zayıftır.[1]

١٥٦١١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَعْلَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، وَالأَسْوَدِ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَقْتُلُ عَمَّارًا الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ "

رواه الطبراني وفيه محمد بن موسى الواسطي وهو ضعيف.

15611- Ebû Eyyûb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ammâr'ı, âsi bir topluluk öldürecektir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Mûsa el-Vâsitî zayıftır.[2]

١٥٦١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا فِرْدَوْسُ بْنُ الأَشْعَرِيِّ ، ثنا مَسْعُودُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَبِي الْيَسَرِ بْنِ عَمْرٍو ، وَزِيَادِ بْنِ الْفَرْدِ ، أَنَّهُمَا سَمِعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ لِعَمَّارٍ : " تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ "

رواه الطبراني وفيه مسعود بن سليمان قال الذهبي : مجهول قلت : والزهري لم يدرك أبا اليسر.

15612- Ebu'l-Yeser b. Amr ile Ziyâd b. el-Ferd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr'a hitaben: *"Seni âsi bir topluluk öldürecektir"* buyurduğunu bildiriyorlar.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûd b. Süleymân hakkında, Zehebî: "Mechûldur" demiştir. Derim ki: Zührî, Ebu'l-Yeser'e yetişememiştir. [3]

١٥٦١٣ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ جَرِيرًا ، يَقُولُ : سَمِعْتُ شَيْخًا ، يُحَدِّثُ مُغِيرَةَ ، عَنِ ابْنَةِ هِشَامِ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، وَكَانَتْ تُمَرِّضُ عَمَّارًا ، قَالَتْ : جَاءَ مُعَاوِيَةُ إِلَى عَمَّارٍ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (954) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4030) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5296, 19/ no. 382-384) rivayet etti.

يَعُودُهُ ، فَلَمَّا خَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ ، قَالَ : اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْ مَنِيَّتَهُ بِأَيْدِينَا ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " تَقْتُلُ عَمَّارًا الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ "

رواه أبو يعلى والطبراني وابنة هشام والراوي عنها لم أعرفهما وبقية رجالهما رجال الصحيح.

15613- Hişâm b. el-Velîd b. el-Muğîre'nin —Ammâr'a hasta bakıcılık yapan— kızı dedi ki: Muâviye, Ammâr'ı hastalığından dolayı ziyaret etti. Muâviye, Ammâr'ın yanından çıkınca dedi ki: "Allahım! Bunun sonunu bizim elimizde kılma. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Ammâr'ı, âsi bir topluluk öldürecektir."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Hişâm'ın kızını ve ondan rivayet edeni tanımıyorum. Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦١٤ – حَدَّثَنَا مُعَاذٌ ، قَالَ : نا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ ، قَالَ : ثَنَا مُرَجًّى بْنُ رَجَاءٍ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : كُنَّا نَنْقُلُ اللَّبِنَ لِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ لَبِنَةً لَبِنَةً ، وَكَانَ عَمَّارٌ يَنْقُلُ لَبِنَتَيْنِ لَبِنَتَيْنِ ، فَنَفَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التُّرَابَ عَنْ كَتِفَيْهِ ، قَالَ : " وَيْحَكَ يَا ابْنَ سُمَيَّةَ ، تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

15614- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Mescid'in yapımında kerpiçleri birer birer taşıyorduk. Ammâr ise ikişer tane taşıyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr'ın omuzlarındaki tozu silkeliyor ve şöyle diyordu: *"Vah sana ey Sümeyye'nin oğlu! Seni âsi bir topluluk öldürecektir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٦١٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِى عَدِىٍّ عَنْ دَاوُدَ عَنْ أَبِى نَضْرَةَ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَجَعَلْنَا نَنْقُلُ لَبِنَةً لَبِنَةً وَكَانَ عَمَّارٌ يَنْقُلُ لَبِنَتَيْنِ لَبِنَتَيْنِ فَتَتَرَّبَ رَأْسُهُ قَالَ فَحَدَّثَنِى أَصْحَابِى وَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ جَعَلَ يَنْفُضُ رَأْسَهُ وَيَقُولُ وَيْحَكَ يَا ابْنَ سُمَيَّةَ تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

15615- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Mescid-i (nebevî'yi) inşa etmemizi emretti. Biz birer kerpiç taşırken, Ammâr ikişer tane taşıyordu. Ben Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi

[1] Ebû Ya'lâ (7364) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/396) rivayet etti.

vesellem) duymadım; ama arkadaşlarım bana Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Sümeyye'nin oğlu! Seni âsi bir topluluk öldürecektir"* dediğini söylediler.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦١٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الْعَلَاءُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْنِي الْمَسْجِدَ ، فَإِذَا نَقَلَ النَّاسُ حَجَرًا نَقَلَ عَمَّارٌ حَجَرَيْنِ ، وَإِذَا نَقَلُوا لَبِنَةً ، نَقَلَ لَبِنَتَيْنِ. قال : فذكره

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

15616- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mescid'i inşa ederken herkes birer taş taşıyor; Ammâr ise ikişer taş taşıyordu. Herkes birer kerpiç taşırken, o iki kerpiç taşıyordu. —Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor.—

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٥٦١٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُسْلِمٌ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ الأَعْوَرَ ، عَنْ حَبَّةَ ، قَالَ : اجْتَمَعَ حُذَيْفَةُ ، وَأَبُو مَسْعُودٍ ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " تَقْتُلُ عَمَّارًا الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ " ، وَصَدَّقَهُ الآخَرُ"

رواه البزار

15617- Habbe bildiriyor: Huzeyfe ile Ebû Mes'ûd bir araya gelip, biri öbürüne dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ammâr'ı, âsi bir topluluk öldürecektir."* Diğeri de bu sözü söyleyeni tasdik etti.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Müslim el-Mellâî zayıftır. [3]

١٥٦١٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، ثنا أَبِي ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ ،

---

[1] Bezzâr (2687) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi Dâvûd, Ebû Nadra'dan bu şekilde rivayet etti. Ebû Seleme ise, Ebû Nadra kanalıyla Ebû Saîd'den, o da Ebû Katâde'den rivayet etti."

[2] Ebû Ya'lâ (6524) rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Câfer el-Medînî zayıftır ve *Sahîh*'in ravilerinden değildir.

[3] Bezzâr (2689) rivayet etti. Habbe de zayıftır.

وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو ، وَمُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ ، يَقُولُونَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لِعَمَّارٍ : " تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ "

رواه الطبراني وزاد : فقال معاوية : لا تزال داحضا في بولك نحن قتلناه ؟ إنما قتله من جاء به

رواه الطبراني ورجاله ثقات وكذلك أحد اسانيد عبد الله بن عمرو.

15618- Abdullah b. el-Hâris b. Nevfel bildiriyor: Abdullah b. Amr b. el-Âs, (babası) Amr b. el-Âs ile Muâviye b. Ebî Süfyân'ı şöyle derlerken işitti: "Resûlullah: «*Seni âsi bir topluluk öldürecektir*» buyurdu."

★Taberânî rivayet etti ve şu ilaveyi yaptı: Muâviye dedi ki: "Sen hâlâ sidiğinin çamurunda kayıyorsun. Onu biz mi öldürdük? Onu, yanlarında getirenler öldürdü."

Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Abdullah b. Amr'ın ravi zincirlerinden birisi de böyledir.[1]

١٥٦١٩ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلَيْنِ أَتَيَا عَمْرَو بْنَ العَاصِ يَخْتَصِمَانِ فِي دَمِ عَمَّارٍ وَسَلْبِهِ فَقَالَ عَمْرُو : خَلِّيَا عَنْهُ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " قَاتِلُ عَمَّارٍ وَسَالِبُهُ فِي النَّارِ "

رواه الطبراني وقد صرح ليث بالتحديث ورجاله رجال الصحيح.

15619- Abdullah b. Amr bildiriyor: İki kişi Ammâr'ın kanı ve üzerindeki kıyafetleri sahiplenmek hususunda muhakeme olmak için Amr b. el-Âs'ın yanına gittiler. Amr dedi ki: "Onu bırakın. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Ammâr'ı öldüren ve üzerinde bulunan eşyalarını alan cehennemdedir*» dediğini duydum."

١٥٦٢٠ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " قَاتِلُ عَمَّارٍ وَسَالِبُهُ فِي النَّارِ "

رواه الطبراني وفيه مسلم الملائي وهو ضعيف.

15620- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ammâr'ı öldüren ve üzerinde bulunan eşyalarını alan cehennemdedir"*buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Müslim el-Mellâî zayıftır.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/331) rivayet etti. Abdullah b. Amr'ın hadisini Ahmed (2/261) rivayet etti.

١٥٦٢١ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، ثنا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ ، قَالَ لِمُعَاوِيَةَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَمَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ حِينَ كَانَ يَبْنِي الْمَسْجِدَ لِعَمَّارٍ : " إِنَّكَ لَحَرِيصٌ عَلَى الْجِهَادِ ، وَإِنَّكَ لِمَنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَلَتَقْتُلَنَّكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ " ، قَالَ : بَلَى ، قَالَ : فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُ ؟ قَالَ : " وَاللَّهِ مَا تَزَالُ تَدْحَضُ فِي بَوْلِكَ ، أَنَحْنُ قَتَلْنَاهُ ؟ إِنَّمَا قَتَلَهُ الَّذِي جَاءَ بِهِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

15621- Abdullah b. el-Hâris, Amr b. el-Âs'ın, Muâviye'ye şöyle dediğini nakleder: "Ey Müminlerin emîri! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Mescid'i inşa ederken, Ammâr'a: «*Sen cihad etmeyi seversin ve cennet ahalindensin. Seni asi bir topluluk öldürecektir*» dediğini duymadın mı?" Muâviye: "Evet duydum" deyince Amr: "O zaman neden onu öldürdünüz?" diye çıkıştı. Muâviye: "Sen hâlâ sidiğinin çamurunda kayıyorsun. Onu biz mi öldürdük? Onu, yanlarında getirenler öldürdü" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٥٦٢٢ - وَعَنْ هُنَيٍّ مَوْلَى عَمْرٍو قَالَ : كُنْتُ مَعَ مُعَاوِيَةَ وَعَمْرُو بْنُ العَاصِ بِصِفِّينَ فَنَظَرْتُ يَوْمَئِذٍ فِي القَتْلَى فَإِذَا أَنَا بِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ مَقْتُولٌ فَذَهَبْنَا إِلَى عَمْرِو بْنِ العَاصِ فَقُلْتُ : مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَمَّارٍ ؟ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِعَمَّارٍ : " تَقْتُلُكَ الفِئَةُ البَاغِيَةُ " . فَقُلْتُ : هَذَا عَمَّارٌ قَتَلْتُمُوهُ فَأَنْكَرَ ذَلِكَ عَلِيٌّ وَقَالَ : اِنْطَلَقَ فَأَرِنِيهِ فَذَهَبْتُ فَوَقَفْتُ عَلَيْهِ وَقُلْتُ لَهُ : مَاذَا تَقُولُ فِيهِ ؟ قَالَ : إِنَّمَا قَتَلَهُ أَصْحَابَهُ"

رواه الطبراني مطولا ورواه مختصرا ورجال المختصر رجال الصحيح غير زياد مولى عمرو وقد وثقه ابن حبان.

15622- Amr'ın azatlısı Huney bildiriyor: Sıffîn'de Muâviye ve Amr b. el-Âs ile beraberdim. O gün ölülere baktım. Ammâr b. Yâsir'in öldürülmüş olduğunu gördüm. Amr b. el-Âs'ın yanına gidip şöyle dedim: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr hakkında ne dediğini

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 330) ve Ebû Ya'lâ uzun bir metinle (7351) rivayet etti.

duydun?"

Amr dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr'a: «*Seni asi bir topluluk öldürecektir*» dediğini duydum. Ben: "Ammâr'ı siz öldürdünüz" dedim. Amr bunu kabul etmeyerek: "Benimle gel ve bana onu göster" dedi. Gidip Ammâr'ın yanında durdum ve: "Ammâr'ın öldürülmesiyle ilgili ne diyeceksin?" dedim. Amr: "Onu arkadaşları öldürdüler" dedi.

★Taberânî uzun bir şekilde ve muhtasar olarak rivayet etti. Muhtasar rivayet ettiği hadisin ravileri, Amr'ın azatlısı Ziyâd dışında, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

١٥٦٢٣ - حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ ، حَدَّثَنَا خَالِدٌ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ مَيْسَرَةَ وَ أَبِي الْبُخْتَرِي ، أَنَّ عَمَّارًا يَوْمَ صِفِّينٍ جَعَلَ يُقَاتِلُ فَلَا يُقْتَلُ ، فَيَجِيءُ إِلَى عَلِيٍّ ، فَيَقُولُ : " يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَلَيْسَ هَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا هُوَ ؟ " ، فَيَقُولُ : أَذْهِبْ عَنْكَ ، فَقَالَ ذَلِكَ مِرَارًا ، ثُمَّ أُتِيَ بِلَبَنٍ فَشَرِبَهُ ، فَقَالَ عَمَّارٌ : " إِنَّ هَذِهِ لآخِرَ شَرْبَةٍ أَشْرَبُهَا مِنَ الدُّنْيَا ، ثُمَّ تَقَدَّمَ فَقَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ "

رواه الطبراني وأبو يعلى بأسانيد وفي بعضها عطاء بن السائب وقد تغير وبقية رجاله ثقات وبقية الأسانيد ضعيفة.

15623- Ebu'l-Bahterî ile Meysere bildiriyorlar: Sıffîn günü, Ammâr b. Yâsir savaşıyor, ama öldürülmüyordu. Hz. Ali'ye gelip: "Ey Mü'minlerin emîri! Bugün falan gün (Benim öldürüleceğim gün) değil mi?" dedi. Ali: "Bunu aklından çıkar" karşılığını verdi. (Ravi) dedi ki: bunu üç defa tekrar etti. Sonra kendisine süt getirildi. Onu içip söyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Bu süt bunun dünyada içeceği son şeydir*» buyurmuştu." Ammâr, sonra kalkıp savaşarak şehit oldu.

★Taberânî ve Ebû Ya'lâ değişik isnâdlarla rivayet ettiler. Bazılarında Atâ b. es-Sâib vardır, sonradan değişmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. Diğer isnâdları zayıftır.[1]

١٥٦٢٤ - وَعَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَضَرَبَ جَنْبَ عَمَّارٍ قَالَ : إِنَّكَ لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَقْتُلَكَ الفِئَةُ البَاغِيَةُ النَّاكِبَةُ عَنِ الحَقِّ يَكُونُ آخِرُ زَادِكَ مِنَ الدُّنْيَا شُرْبَةُ لَبَنٍ"

رواه الطبراني وفيه مسلم بن كيسان الأعور وهو ضعيف.

15624- Huzeyfe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ammâr'ın omuzuna vurarak buyurdu ki: *"Seni, âsi ve haktan sapmış bir topluluk*

[1] Ebû Ya'lâ (1613, 1626) ve Ahmed (4/ 319) rivayet etti.

öldürmedikçe ölmeyeceksin. Dünyadan son azığın da bir yudum süt olacaktır."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Müslim b. Keysân el-A'var zayıftır.

١٥٦٢٥ - وَعَنْ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيُّ صَاحِبُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : رَأَيْتُ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ دَعَا غُلاَماً لَهُ بِشَرَابٍ فَأَتَاهُ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبَهُ ثُمَّ قَالَ : صَدَقَ اللهُ وَرَسُولُهُ اليَوْمَ أَلْقَى الأَحِبَّةَ مُحَمَّداً وَحِزْبَهُ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : إِنَّ آخَرُ شَيْءٍ أُزَوِّدُهُ مِنَ الدُّنْيَا ضَيْحَةُ لَبَنٍ . ثُمَّ قَالَ : وَاللهِ لَوْ هَزَمُونَا حَتَّى يَبْلُغُوا سَعَفَاتِ هَجَرٍ لَعَلِمْنَا أَنَّا عَلَى حَقٍّ وَأَنَّهُمْ عَلَى بَاطِلٍ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15625- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Ebû Sinân ed-Düelî anlatıyor: Ammâr'ın bir gençten kendisine içecek bir şey getirmesini istediğini gördüm. Genç, Ammâr'a bir bardak süt getirdi. Ammâr sütü içti ve dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) doğru söyledi. Bugün, sevdiğim Muhammed ve taraftarlarına kavuşacağım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Dünyadan alacağın son azık su katılmış süttür*» buyurmuştu." Ammâr, sonra dedi ki: "Hecer hurmalıklarına varıncaya kadar bizi kılıçlarıyla vursalar da, bizim hak üzere olduğumuzu ve onların batıl üzere olduğunu biliyoruz."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٦٢٦ - وَعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ : ضَرَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي خَاصِرَتِي فَقَالَ : خَاصِرَةٌ مُؤْمِنَةٌ تَقْتُلُكَ الفِئَةُ البَاغِيَةُ آخَرُ زَادِكَ ضِيَاحٌ مِنْ لَبَنٍ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15626- Ammâr b. Yâsir dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), böğrüme vurarak: "*Seni âsi bir topluluk öldürecektir ve son azığın su katılmış süt olacaktır*" buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٦٢٧ - عَنْ كُلْثُومِ بْنِ جَبْرٍ قَالَ : كُنْتُ بِوَاسِطِ القَصَبِ عِنْدَ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ كَرِيْزِ القُرَشِيِّ فِي مَنْزِلِ عَنْبَسَةَ بْنِ سَعِيْدٍ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ : إِنَّ قَاتِلَ عَمَّارَ بِالْبَابِ أَفَتَأْذِنُونَ لَهُ فَيَدْخُلُ ؟ فَكَرِهَ بَعْضُ القَوْمِ وَقَالَ بَعْضٌ : أَدْخِلُوهُ فَدَخَلَ فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ مُقْطِعَاتٍ لَهُ فَقَالَ : لَقَدْ أَدْرَكْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَنْفَعُ أَهْلِي فَأَرُدُّ عَلَيْهِمُ الغَنَمَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ القَوْمِ : أَبَا الغَادِيَةِ كَيْفَ كَانَ أَمْرُ عَمَّارٍ ؟ قَالَ : كُنَّا نَعُدُّ عَمَّاراً مِنْ خِيَارِنَا

حَتَّى سَمِعْتُهُ يَوْماً فِي مَسْجِدِ قُبَاءِ يَقَعُ فِي عُثْمَانٍ فَلَوْ خَلَصْتُ إِلَيْهِ لَوَطَئْتُهُ بِرِجْلَيَّ فَمَا صَلَّيْتُ بَعْدَ ذَلِكَ صَلاَةً إِلاَّ قُلْتُ : اَللَّهُمَّ لَقِنِي عَمَّاراً فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ صِفِّينِ اِسْتَقْبَلَنِي رَجُلٌ يَسُوقُ الكَتِيْبَةَ فَاخْتَلَفْتُ أَنَا وَهُوَ ضَرْبَتَيْنِ فَبَدَرْتُهُ فَضَرَبْتُهُ فَكَبَّا لِوَجْهِهِ ثُمَّ قَتَلْتُهُ"

15627- Külsûm b. Cebr bildiriyor: Abdula'lâ b. Abdillah b. Âmir b. Kureyz el-Kureşî'yle, Anbese b. Saîd'in köşkünün kapısındayken, bir adam gelip dedi ki: "Ammâr'ın katili kapıda bekliyor. Girmesi için izin verir misiniz?" Oradakilerin bazıları girmesini istemediler. Bazıları ise: "Onu içeriye alın" dediler. Üzerinde değişik renkte bir elbise olan bir adam girdi ve dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zamanına yetiştim. O zaman ailemin koyunlarını güderek onlara faydalı oluyordum."

Orada bulunanlardan birisi: "Ey Ebu'l-Ğâdiye! Ammâr'ı nasıl öldürdün?" deyince, adam dedi ki: "Kubâ mescidinde Osman'ın aleyhinde sözler söylediğini duyana kadar, Ammâr'ı en hayırlılarımızdan sayardık. Eğer Osmân hakkında konuşurken ona yetişebilseydim, ayaklarımın altına alırdım. Ondan sonra her namazın ardından: «Allahım! Beni Ammâr'la karşılaştır» dedim. Sıffîn günü askerleri idare eden birini gördüm. Kendisiyle iki defa karşı karşıya geldik. Ben ondan önce davranıp vurdum ve yüzükoyun yere düştü. Sonra onu öldürdüm ."[1]

١٥٦٢٨ - وَفِي رِوَايَةٍ : قَالَ عَبْدِ الأَعْلَى : أَدْخِلُوهُ فَأَدْخَلَ عَلَيْهِ مُقْطَعَاتٍ لَهُ فَإِذَا رَجُلُ طُوَالُ ضَرَبَ مِنَ الرِّجَالِ كَأَنَّهُ لَيسَ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ "

قلت : فذكر نحوه حتى قال : فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ صِفِّينَ أَقْبَلَ يَمْشِي أَوَّلَ الْكَتِيبَةِ رَاجِلا حَتَّى إِذَا كَانَ مِنَ الصَّفَّيْنِ طَعَنَ رَجُلا فِي رُكْبَتِهِ بِالرُّمْحِ، فَعَثَرَ فَانْكَفَأَ الْمِغْفَرُ عَنْهُ فَضَرَبْتُهُ، فَإِذَا هُوَ رَأْسُ عَمَّارٍ، قَالَ: يَقُولُ مَوْلَى لَنَا: أَيُّ يَدٍ كَفَتَاهُ؟ قَالَ: فَلَمْ أَرَ رَجُلا أَبْيَنَ ضَلالَةً عِنْدِي مِنْهُ رواه كله الطبراني وعبد الله باختصار ورجال أحد إسنادي الطبراني رجال الصحيح وقد تقدم في كتاب الفتن أحاديث وبعض ما كان بينهم رضي الله عن الصحابة أجمعين.

15628- Abdula'lâ bir rivayette ise der ki: Onu (yani katili) üzerinde renkli elbiselerle içeriye aldılar. Uzun boylu ve iri yarı birisiydi. Sanki buralı değildi.

Ben derim ki: Devamla yukarıdaki hadise benzer birşey nakledip anlatımı şöyle sürdürdü: "Sıffîn günü, askerlerin başında yürüyerek iki ordunun ortasına yetişince, bir adamı dizinden mızrakla vurarak yere yıktı. Yere düşen adamın miğferi başından çıktı. Adamın başına vurunca Ammâr b. Yâsir olduğunu gördü."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (220/ 363- 364) rivayet etti.

Ravi ekledi: Bir kölemiz ona: "Onu vuran elin sahibinden daha açık sapıklıkta olan birini görmedim" dedi.

★Taberânî hepsini, Abdullah (b. Ahmed) ise kısa metinle rivayet etti. Taberânî'nin isnâdlarından birisinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Fitneler kitabında, sahabe arasında cereyan eden olaylarla ilgili hadisler geçmişti

(بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ خَبَّابِ بْنِ الأَرَتِّ ﷺ)

Habbâb b. el-Eret'in Fazileti

١٥٦٢٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ كُرْدُوسًا ، يَقُولُ : " إِنَّ خَبَّابًا أَسْلَمَ سَادِسَ سِتَّةٍ كَانَ سُدُسَ الإِسْلامِ "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله إلى كردوس رجال الصحيح وكردوس ثقة.

15629- Kürdûs bildiriyor: "Habbâb, Müslüman olanların altıncısıydı. Ve o zaman İslam'ın altıda biriydi."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Kürdûs'a kadar olan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Kürdûs ise güvenilirdir.[1]

١٥٦٣٠ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، قَالَ : كَانَ " خَبَّابُ بْنُ الأَرَتِّ مَوْلَى بَنِي زُهْرَةَ شَهِدَ بَدْرًا يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ، تُوُفِّيَ سَنَةَ سَبْعٍ وَثَلاثِينَ مُنْصَرَفَ عَلِيٍّ مِنْ صِفِّينَ إِلَى الْكُوفَةِ ، وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ قُبِرَ بِالْكُوفَةِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَكَانَ إِسْلامُ خَبَّابٍ بِمَكَّةَ "

رواه الطبراني مرسلا وإسناده حسن.

15630- Zührî dedi ki: "Zühre oğullarının azatlısı Habbâb'ın künyesi Ebû Abdullah'tı. 37 yılında, Sıffîn'de Hz. Ali'den ayrılıp Kûfe'ye giderken vefat etti. Habbâb, Kûfe'de defnedilen ilk sahabidir. Habbâb, Mekke'de Müslüman olmuştur."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٥٦٣١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ فِيمَنْ " شَهِدَ بَدْرًا : خَبَّابُ بْنُ الأَرَتِّ بْنِ خُوَيْلِدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ جَذِيمَةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ سَعْدٍ "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3613) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3612) rivayet etti.

رواه الطبراني مرسلا وإسناده حسن.

15631- Urve der ki: "Bedr'e katılanların içinde, Habbâb b. el-Eret b. Huveylid b. Sa'd b. Cüzeyme b. Ka'b b. Sa'd da vardı."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir. [1]

١٥٦٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا مُعَلَّى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، قَالَ : سِرْنَا مَعَهُ يَعْنِي عَلِيًّا حِينَ رَجَعَ مِنْ صِفِّينَ حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ بَابِ الْكُوفَةِ ، إِذَا نَحْنُ بِقُبُورٍ سَبْعَةٍ عَنْ أَيْمَانِنَا ، فَقَالَ عَلِيٌّ : " مَا هَذِهِ الْقُبُورُ ؟ " , فَقَالُوا : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ خَبَّابَ بْنَ الأَرَتِّ تُوُفِّيَ بَعْدَ مَخْرَجِكَ إِلَى صِفِّينَ ، وَأَوْصَى أَنْ يُدْفَنَ فِي ظَهْرِ الْكُوفَةِ ، وَكَانَ النَّاسُ إِنَّمَا يَدْفِنُونَ مَوْتَاهُمْ فِي أَفْنِيَتِهِمْ وَعَلَى أَبْوَابِ دُورِهِمْ ، فَلَمَّا رَأَوْا خَبَّابًا أَوْصَى أَنْ يُدْفَنَ بِالظَّهْرِ دَفَنَ النَّاسِ ، فَقَالَ عَلِيٌّ : " رَحِمَ اللَّهُ خَبَّابًا ، لَقَدْ أَسْلَمَ رَاغِبًا ، وَهَاجَرَ طَائِعًا ، وَعَاشَ مُجَاهِدًا ، وَابْتُلِيَ فِي جِسْمِهِ أَحْوَالا ، وَلَنْ يُضَيِّعَ اللَّهُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلا " ، ثُمَّ دَنَا مِنَ الْقُبُورِ ، فَقَالَ : " السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ ، أَنْتُمْ لَنَا سَلَفٌ فَارِطٌ ، وَنَحْنُ لَكُمْ تَبَعٌ عَمَّا قَلِيلٍ لاحِقٌ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلَهُمْ ، وَتَجَاوَزْ بِعَفْوِكَ عَنَّا وَعَنْهُمْ ، طُوبَى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ وَعَمِلَ لِلْحِسَابِ وَقَنِعَ بِالْكَفَافِ وَرَضِيَ عَنِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه الطبراني وفيه معلى بن عبد الرحمن الواسطي وهو كذاب

15632- Zeyd b. Vehb anlatıyor: Sıffîn'den dönüp Kufe'ye gelirken Hz. Ali'yle beraberdik. Kûfe kapısına gelince sağ tarafımızda yedi mezar gördük. Ali: "Bu mezarlar kimindir?" diye sorunca, dediler ki: "Ey Mü'minlerin emiri! Habbâb b. el-Eret, sen Sıffîn'e gittikten sonra vefat etti ve Kûfe'nin sırtlarına defnedilmesini vasiyet etti. Halk ölülerini evlerinin avlusunda ve avlularının kapısının yanına defnederlerdi. Habbâb'ın vasiyet ettiğini görünce halk ta onu oraya defnetti."

Ali: "Allah, Habbâb'a rahmet etsin. O, isteyerek müslüman olmuş, boyun eğerek hicret etmiş ve cihâd ederek yaşamıştır ve bedeninde işkencenin meydana getirdiği değişikliklerle imtihan olmuştur. Allah iyi işler yapanların sevabını asla boşa çıkarmayacaktır."

Sonra Hz. Ali mezarlara yaklaşarak dedi ki: "Ey diyarın Müslüman ve mümin kulları! Allah'ın selamı üzerinize olsun. Siz bizden önce

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3611) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

gidenlersiniz. Biz de yakında sizin yanınıza geleceğiz. Allahım! Bize ve onlara mağfiret et. Bizim ve onların günahlarını bağışla. Allah'la buluşmayı isteyip iyi amel yapanlara, aza kanaat edenlere ve Allah'tan gelene razı olanlara ne mutlu."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mu'allâ b. Abdirrahman el-Vâsitî hadis uyduran biridir. [1]

(بَابٌ فَضْلِ بِلاَلٍ الْمُؤَذِّنِ ﷺ)

Müezzin Bilâl'in Fazileti

١٥٦٣٣ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ الْمَنْبِجِيُّ، حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِهَابٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْوَلِيدِ الْعَدَنِيُّ، حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : دَخَلْتُ الجَنَّةَ فَإِذَا حِسٌّ فَنَظَرْتُ فَإِذَا بِلاَلٌ"

رواه الطبراني في الصغير والكبير وفيه مصعب بن ثابت الزبيري وثقه ابن حبان وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات.

15633- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennete girdiğimde bir hışırtı duydum. Baktığımda Bilâl'i gördüm"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Mus'ab b. Sâbit ez-Zübeyrî'yi İbn Hibbân güvenilir bulmuş, bazılarıysa zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٥٦٣٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَاهَانَ الأُبُلِّيُّ ، قال : نا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ ، قال : نا الْحَسَنُ بْنُ حَبِيبِ بْنِ نُدْبَةَ ، قال : نا أَبُو جَنَابٍ يَحْيَى بْنُ أَبِي حَيَّةَ ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " دَخَلْتُ الْجَنَّةَ ، فَسَمِعْتُ خَشْفَةً بَيْنَ يَدَيَّ ، فَقُلْتُ : يَا جِبْرِيلُ مَا هَذِهِ الْخَشْفَةُ ؟ قَالَ : بِلالٌ يَمْشِي أَمَامَكَ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط والكبير بنحوه وأحمد في حديث طويل تقدم فيما اجتمع من الفضل لأبي بكر وعمر رضي الله عنهما وغيرهما ورجال الصغير ثقات

15634- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennete girdiğimde, önümde giden ayak sesleri*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3618) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (577) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5745) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Ebû Hâzım'dan sadece Mus'ab b. Sâbit rivayet etmiştir." Taberânî'nin hocası Ali b. Yezîd el-Menbecî hakkında bilgi yoktur.

duydum. Dedim ki: «Ey Cibrîl! Bu ayak sesi nedir?» Cibrîl: «Önünde yürüyen Bilâl'in ayak sesidir» dedi."

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ise yakın metinle bir rivayette bulundu. Ahmed ise daha önce, Ebû Bekr, Ömer ve başkalarının fazileti anlatılırken uzun bir hadiste rivayet etti. *M. es-Sağîr*'in ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٦٣٥ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثنا هَوْبَرُ بْنُ مُعَاذٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا وَحْشِيُّ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أُسْرِيَ بِهِ فِي الْجَنَّةِ سَمِعَ خَشْخَشَةً ، فَقَالَ : يَا جِبْرِيلُ ، مَا هَذِهِ الْخَشْخَشَةُ ؟ قَالَ : هَذَا بِلالٌ " ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ : لَيْتَ أُمَّ بِلالٍ وَلَدَتْنِي وَأَبُو بِلالٍ ، وَأَنَا مِثْلُ بِلالٍ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات

15635- Vahşî b. Harb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İsra (Miraç) olayında cennete götürüldüğüm zaman bir ayak sesi duydum. «Ey Cibrîl! Bu ayak sesi kimindir?» dediğimde, Cibrîl: «Bu Bilâl(in ayak sesi)dir» dedi."* Hz. Ebû Bekr dedi ki: "Keşke beni, Bilâl'in anne babası dünyaya getirseydi ve ben de Bilâl gibi olsaydım."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٥٦٣٦ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الشَّاذَكُونِيُّ ، قَالَ : نا سَهْلُ بْنُ حُسَامِ بْنِ مِصَكٍّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَوْفٍ الشَّيْبَانِيِّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نِعْمَ الرَّجُلُ بِلالٌ ، وَالْمُؤَذِّنُونَ أَطْوَلُ النَّاسِ أَعْنَاقًا "

رواه البزار وفيه حسام بن مصك وهو ضعيف.

15636- Zeyd b. Erkam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bilâl ne güzel bir insandır! Kıyamet günü müezzinler insanların en uzun boyunlularıdır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Husâm b. Misak zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (937) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi, Ebu'l-Âliye'den sadece, Ebû Cenâb Yahyâ b. Ebî Hayye el-Kelbî rivayet etti. Ebu'l-Âliye kanılayla, Ebû Umâme'den sadece bu hadis hıfzedilmiştir. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7809) rivayet etti. Ahmed (5/ 229) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 137) rivayet etti.

[3] Bezzâr (2693) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin Zeyd b. Erkam'dan sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Bu hadisi Katâde'den sadece Husâm rivayet

١٥٦٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَابُوسٍ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ لَيْلَةَ أُسْرِىَ بِنَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَخَلَ الْجَنَّةَ فَسَمِعَ مِنْ جَانِبِهَا وَجْساً قَالَ يَا جِبْرِيلُ مَا هَذَا . قَالَ هَذَا بِلاَلٌ الْمُؤَذِّنُ. فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ جَاءَ إِلَى النَّاسِ قَدْ أَفْلَحَ بِلاَلٌ رَأَيْتُ لَهُ كَذَا وَكَذَا"

فذكر الحديث رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير قابوس وقد وثق وفيه ضعف.

15637- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İsrâ (Miraç) gecesi cennete girdiğinde derinden gelen bir ses duydu ve: *"Ey Cibrîl! Bu kimdir?"* diye sorunca Cibrîl: "Bu, müezzin olan Bilâl'dir" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) halkın yanına döndüğünde: *"Bilâl kurtuluşa erdi. Onu şöyle şöyle gördüm"* buyurdu. Hadis aslında devam ediyor.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Kâbûs dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ama kimilerince de zayıf görülmüştür.

١٥٦٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ السَّمَّرِيُّ النَّاقِدُ ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حَسَنٍ الشَّيْلَمَانِيُّ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْمَخْزُومِيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : بَشَّرْتُ بِلالا ، فَقَالَ لِي : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، " بِمَ تُبَشِّرُنِي ؟ ، فَقُلْتُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : يَجِيءُ بِلالٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَاحِلَةٍ رَحْلُهَا مِنْ ذَهَبٍ ، وَزِمَامُهَا مِنْ دُرٍّ وَيَاقُوتٍ ، مَعَهُ لِوَاءٌ ، يَتْبَعُهُ الْمُؤَذِّنُونَ فَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ حَتَّى إِنَّهُ لَيُدْخِلُ مَنْ أَذَّنَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ، يُرِيدُ بِذَلِكِ وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه خالد بن إسماعيل المخزومي وهو ضعيف.

15638- İbn Ömer dedi ki: Bilâl'i müjdelediğimde, bana: "Ey Abdullah! Beni neyle müjdeliyorsun?" diye sorunca ben şu karşılığı verdim: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Bilâl, Kıyamet günü ayağı altından, yuları inci ve yakuttan olan bir deveye binmiş, elinde bir sancak, peşinde müezzinlerle gelecek. Müezzinleri cennete sokacak. Allah rızasını gözeterek kırk sabah ezan okuyan kişiyi de cennete sokacak."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. İsmâîl el-Mahzûmî zayıftır.[1]

---

etmiştir." Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5118) rivayet etti.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (623) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi Ubeydullah b. Ömer'den sadece Hâlid b. Muhammed b. İsmâîl el-Mahzûmî rivayet etmiştir. Bu

١٥٦٣٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، قَالَ : أَنَا ابْنُ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ دَرَّاجٍ أَبِي السَّمْحِ ، عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ ، عَنِ ابْنِ حُجَيْرَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَثَلُ بِلالٍ كَمَثَلِ نَحْلَةٍ غَدَتْ تَأْكُلُ مِنَ الْحُلْوِ وَالْمُرِّ ، ثُمَّ هُوَ حُلْوٌ كُلُّهُ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن.

15639- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bilâl, sabah vakti, tatlı ve acı olan her şeyden yiyip, onun hepsini tatlı yapan bal arısı gibidir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٦٤٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ بِلالٌ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ ، وَيُقَالُ : إِنَّهُ تِرْبُ أَبِي بَكْرٍ بِدِمَشْقَ فِي الطَّاعُونِ ، وَدُفِنَ عِنْدَ بَابِ الصَّغِيرِ ، وَيُكَنَّى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ فِي سَنَةِ سَبْعٍ ، أَوْ ثَمَانَ عَشْرَةَ ، وَهُوَ مِنْ مُوَلَّدِي السَّرَاةِ"

رواه الطبراني

15640- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: Ebû Bekr'in azatlısı Bilâl, denildiğine göre Ebû Bekr ile aynı yaştaydı. Şam'da vebadan vefat etti. Bâbu's-Sağîr'in yanında defnedildi. Künyesi Ebû Abdullah'tır. Künyesinin Ebû Amr olduğu da söylenir. Hicrî on yedi veya on sekiz yılında vefat etti. Köle bir anne babanın oğludur.

★Taberânî rivayet etti.[2]

(بَابُ فَضْلِ سَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ ﷺ)

Ebû Huzeyfe'nin Azatlısı Sâlim'in Fazileti

١٥٦٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ ، فِي تَسْمِيَةِ مَنْ " شَهِدَ بَدْرًا مِنْ قُرَيْشٍ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ : سَالِمٌ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ"

---

hadiste, Hüseyin b el-Hasan eş-Şeylimânî tek kalmıştır.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında (181) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis, Ebû Hureyre'den, sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Bu hadiste, Yahyâ b. Eyyûb tek kalmıştır."

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1007) rivayet etti.

رواه الطبراني مرسلا وإسناده حسن.

15641- Urve b. ez-Zübeyr der ki: Kureyş'ten, Benî Abdişems b. Abdimenâf'tan, Bedir savaşına katılanlar arasında, Ebû Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim de vardır."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٦٤٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ كَانَ فَزَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَأَتَيْتُ عَلَى سَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَهُوَ مُحْتَبٍ بِحَمَائِلِ سَيْفِهِ فَأَخَذْتُ سَيْفاً فَاحْتَبَيْتُ بِحَمَائِلِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَلا كَانَ مَفْزَعُكُمْ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ . ثُمَّ قَالَ أَلا فَعَلْتُمْ كَمَا فَعَلَ هَذَانِ الرَّجُلانِ الْمُؤْمِنَانِ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

15642- Amr b. el-Âs bildiriyor: Medine'de korkunun hâkim olduğu bir zamanda, Ebû Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim'in yanına gittim. Kılıcının kabzasına dayanmış duruyordu (nöbet tutuyordu). Ben de kılıcımı aldım ve kabzasına dayanarak (nöbet tutmaya başladım) Resûlullah: *"Ey insanlar! Sizin korkunuzun Allah ve Resûlü için olması gerekmez miydi?"* diyerek şöyle devam etti: *"Şu iki mü'min gibi yapmanız gerekmez miydi?"*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٦٤٣ - وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ سَالِماً مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ يَقْرَأُ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ : الحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مِثْلَهُ"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

15643- Hz. Âişe bildiriyor: Gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sâlim'in Kur'ân okuduğunu duyunca dedi ki: *"Ümmetimde onun gibisi olduğu için Allah'a hamd olsun."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٦٤٤ - وَعَنْ عُرْوَةَ فِي تَسْمِيَةِ مَنْ اِسْتُشْهِدَ يَوْمَ الْيَمَامَةِ"

رواه الطبراني هكذا في ترجمة سالم وإسناده حسن

15644- Urve der ki: "(Sâlim) Yemâme günü şehit olanlar arasındadır."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6370) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.
[2] Bezzâr (2694) rivayet etti.

★Taberânî, Sâlim'in müsnedinde böyle rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

(بَابٌ فَضْلِ عَامِرِ بْنِ فُهَيْرَةَ ﷺ)

Âmir b. Fuheyre'nin Fazileti

١٥٦٤٥ - قَالَ الطَّبْرَانِي : عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرِ الصِّدِّيْقِ مِنَ الْمُهَاجِرِيْنَ الأَوَّلِيْنَ هَاجَرَ مَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِيْنَةِ وَهُوَ بَدْرِيٌّ اِسْتُشْهِدَ يَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ"

15645- Taberânî dedi ki: "Âmir b. Fuheyre, Ebû Bekr'in azatlısı ve ilk Muhacirlerdendir. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ve Ebû Bekr ile Mekke'den Medine'ye hicret etti. Bi'r-i Ma'ûne'de şehit oldu."

١٥٦٤٦ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ الطَّبَرَانِيُّ أَبُو سَعِيدٍ، سَنَةَ ثَلاثٍ وَسَبْعِينَ وَمِائَتَيْنِ، حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ الْعَسْقَلانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي فُدَيْكٍ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ مُصْعَبٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ : كَلَّمَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللهِ عَامِرَ بْنَ فُهَيْرَةَ بِشَيْءٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَهْلاً يَا طَلْحَةُ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا كَمَا شَهِدْتَهُ وَخَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِمَوَالِيْهِمْ "

رواه الطبراني في الثلاثة وفيه مصعب بن مصعب وهو ضعيف.

15646- Abdurrahman b. Avf bildiriyor: Talha b. Ubeydillah, Âmir b. Fuheyre ile bir konuda tartıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yavaş ol ey Talha! Senin bulunduğun gibi, bu da Bedir'de bulunmuştur. Sizin en hayırlınız kölelerine karşı en iyi olanınızdır"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*, *el-Mu'cemu's-sağîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mus'ab b. Mus'ab zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6379/2) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (287) ve Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (1121) rivayet etti. İbn Hibbân, Taberânî'nin hocası Hâşim b. Mersed hakkında "Beş para etmez" demiştir.

(بَابٌ فَضْلِ عَامِرِ بْنِ رَبِيْعَةَ ﷺ)

Âmir b. Rabîa'nın Fazileti

١٥٦٤٧ - قَالَ الزُّهْرِيُّ : حَدَّثَنِي اِبْنُ عَامِرِ بْنِ رَبِيْعَةَ وَكَانَ مِنْ كُبَرَاءِ بَنِي عَدِيٍّ وَكَانَ أَبُوهُ شَهِدَ بَدْراً"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15647- Zührî der ki: "Benî Adiy'in büyüklerinden olan Âmir b. Rabîa'nın oğlu bana, babasının Bedir savaşına katıldığını söyledi."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٦٤٨ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقِ قَالَ : مِنْ نَسَبِهِ إِلَى عَنْزِ بْنِ وَائِلٍ قَالَ : عَامِرِ بْنِ رَبِيْعَةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ عُمَيْرَةِ بْنِ مَالِكِ بْنِ كَنَانَةَ بْنِ عَامِرِ بْنِ سَعِيْدِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ رَفِيْدِهِ بْنِ عَدْنَانِ وَيُقَالُ : طَاهِرُ بْنُ رَبِيْعَةَ مِنَ اليَمَنِ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15648- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Âmir b. Rabîa'nın, İbn Vâil'in akrabası olduğunu söyleyen birisi dedi ki: "İsmi, Âmir b. Rabîa b. Ka'b b. Umeyre b. Mâlik b. Kinâne b. Âmir b. Saîd b. Abdillah b. el-Hâris b. Rufeyde b. Adnân'dır." "Yemenli Tâhir b. Rabîa olduğu da söylenir.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٦٤٩ - وَعَنْ عُرْوَةٍ : اِبْنُ رَبِيْعَةُ مِنَ اليَمَنِ وَيَقُولُ مِنْ نَسَبِهِ إِلَى اليَمَنِ : عَامِرُ بْنُ رَبِيْعَةَ بْنَ كَعْبِ بْنِ عُمَيْرَةَ بْنَ مَالِكِ بْنِ كَنَانَةِ بْنِ خُزَيْمَةِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ مُعَاوِيَةِ بْنِ عَبْسِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَكَّةِ بْنِ مُذْحِجٍ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15649- Urve der ki: İbn Rabîa, Yemenlidir. Onun Yemenli olduğunu söyleyen, Âmir'in soyunu şöyle bildirmektedir: "Âmir b. Rabîa b. Ka'b b. Umeyre b. Mâlik b. Kinâne b. Huzeyme b. el-Hâris b. Muâviye b. Abs b. Zeyd b. Akke b. Muzhic."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir

١٥٦٥٠ - وَعَنْ مُصْعَبِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الزُّبَيْرِي قَالَ : تُوُفِّيَ عَامِرُ بْنُ رَبِيْعَةَ سَنَةَ اِثْنَتَيْنِ وَثَلاثِيْنَ"

رواه الطبراني

15650- Mus'ab b. Abdillah ez-Zübeyrî der ki: "Âmir b. Rabîa, 32 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

١٥٦٥١ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيْعَةَ قَالَ : تُوُفِّيَ اِبْنُ رَبِيْعَةَ وَهُوَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ حِيْنَ نَشَبَ النَّاسُ فِي الفِتْنَةِ فَأُرِيَ فِي المَنَامِ فَقِيْلَ لَهُ : قُمْ فَسَلِ اللهَ أَنْ يُعِيْذَكَ مِنَ الفِتْنَةِ الَّتِي أَعَاذَ مِنْهَا صَالِحَ عِبَادَهُ فَقَامَ فَصَلَّى فَاشْتَكَى فَمَا خَرَجَ إِلاَّ جِنَازَتُهُ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15651- Abdullah b. Âmir b. Rabîa bildiriyor: Halk fitneye düştüğü zaman, Âmir b. Rabîa gece namaz kılardı. Gece rüyasında kendisine şöyle dendi: "Kalk ve Allah'ın salih kullarını koruduğu gibi, seni de fitneye düşmekten koruması için Allah'a dua et." Kalkıp namaz kıldı ve Allah'a kendisini fitneden koruması için dua ederek ölünceye kadar evden çıkmadı.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ فَضْلِ عَبْدُ اللهِ بْنِ جَحْشٍ ﷺ)

Abdullah b. Cahş'ın Fazileti

١٥٦٥٢ - عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنِ جَحْشٍ قَالَ لَهُ يَوْمَ أُحُدٍ : أَلاَ تَدْعُو اللهَ ؟ فَخَلَّوا فِي نَاحِيَةٍ فَدَعَا سَعْدُ فَقَالَ : يَا رَبِّ إِذَا لَقِيْتُ العَدُوَّ فَلَقِّنِي رَجُلاً شَدِيْداً بَأْسُهُ شَدِيْداً حَرَّدَهُ أُقَاتِلُهُ وَيُقَاتِلُنِي فِيْكَ ثُمَّ اُرْزُقْنِي الظَّفَرَ عَلَيْهِ حَتَّى أَقْتُلَهُ وَآخُذُ سَلَبَهُ . فَأَمَّنَ عَبْدُ اللهِ بْنِ جَحْشٍ ثُمَّ قَالَ : اَللَّهُمَّ اُرْزُقْنِي رَجُلاً شَدِيْداً حَرَّدَهُ شَدِيْداً بَأْسُهُ أُقَاتِلُهُ فِيْكَ وَيُقَاتِلُنِي ثُمَّ يَأْخُذُنِي فَيَجْدَعُ أَنْفِي وَأُذُنِي فَإِذَا لَقِيْتُكَ غَداً قُلْتُ : مَنْ جَدَعَ أَنْفَكَ وَأُذُنَكَ ؟ فَأَقُولُ : فِيْكَ وَفِي رَسُولِكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَقُولُ : صَدَقْتَ قَالَ سَعْدُ : يَا بُنَيَّ كَانَتْ دَعْوَةُ عَبْدُ اللهِ بْنِ جَحْشٍ خَيْراً مِنْ دَعْوَتِي لَقَدْ رَأَيْتُهُ آخِرَ النَّهَارِ وَإِنَّ أَنْفَهُ وَأُذُنَهُ لَمُعَلَّقَتَانِ فِي خَيْطٍ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15652- Sa'd b. Ebî Vakkâs bildiriyor: Abdullah b. Cahş, Uhud günü Sa'd b. Ebî Vakkâs'a: "Allah'a dua etmeyecek misin?" diye sorunca bir kenara çekildiler ve Sa'd şöyle dua etti: "Allahım! Ben düşmanla karşılaştığımda, benim karşıma güçlü kuvvetli birini çıkar. Onunla

çarpışalım. Onu yenip ganimetini alayım." Abdullah İbnu Cahş, Sa'd'ın bu duasına "Âmin" dedi. Sonra kendisi şöyle duâ etti: "Allahım! Beni güçlü, kuvvetli, iyi döğüşen bir adamla karşılaştır. Senin yolunda onunla döğüşeyim, o da benimle döğüşsün. Sonra beni yensin, burnumu ve kulağımı kessin. Yarın sana kavuştuğum da, Sen bana: «Burnunu ve kulağını kim kesti?» dediğinde, ben: «Senin ve Resûlün için kesildiler» diyeyim. Sen de bana: «Doğru söyledin» diyesin."

Sa'd b. Ebî Vakkas: "Evladım! Abdullah b. Cahş'ın duası, benim duamdan daha iyi çıktı. Akşama doğru onu şehit edilmiş ve organları kesilmiş bir halde gördüm. Burnu ve kulağı iple asılmıştı" diye ekledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ فَضْلِ عُثْمَانَ بْنُ مَظْعُونٍ ﷺ)

Osmân b. Maz'ûn'un Fazileti

١٥٦٥٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي أَبُو النَّضْرِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ لَمَّا قُبِرَ قَالَتْ أُمُّ الْعَلاءِ : طِبْ أَبَا السَّائِبِ نَفْسًا إِنَّكَ فِي الْجَنَّةِ ، فَسَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَنْ هَذِهِ ؟ " فَقَالَتْ : أَنَا يَا نَبِيَّ اللَّهُ ، فَقَالَ : " وَمَا يُدْرِيكِ ؟ " قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ ، قَالَ : " أَجَلْ مَا رَأَيْنَا إِلا خَيْرًا ، أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا يُصْنَعُ بِي "

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

15653- Zeyd b. Sâbit anlatıyor: Osmân b. Maz'ûn defnedildiği zaman, Ümmü'l-Alâ: "Rahat ol ey Ebu's-Sâib! Sen cennettesin" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onu duyunca: *"Bu kimdir?"* dedi. Ümmü'l-Alâ: "Benim ya Resûlallah!" deyince Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennetlik olduğunu nereden biliyorsun?"* diye sordu. Ümmü'l-Alâ: "Ya Resûlullah! Bu, Osmân b. Maz'ûn'dur" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, ondan, hayırdan başka bir şey görmedik. (Ama) ben, Allah'ın Resûlü olduğum halde bana ne olacağını bilmiyorum"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[1]

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4879) rivayet etti.

١٥٦٥٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، قَالا : ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ مِهْرَانَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : لَمَّا مَاتَ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ ، قالتِ امْرَأَتُهُ : هَنِيئًا لَكَ الْجَنَّةُ فَنَظَرَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَظْرَةَ غَضْبَانَ ، فَقَالَ : " وَمَا يُدْرِيكِ ؟ " فَقَالَتْ : فَارِسُكَ وَصَاحِبُكَ ، فَقَالَ رَسُولُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي " ، فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَوْلِهِ لِعُثْمَانَ ، وَهُوَ مِنْ أَفْضَلِهِمْ ، فَلَمَّا مَاتَتْ رُقَيَّةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْحَقِي بِسَلَفِنَا عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف.

15654- İbn Abbâs bildiriyor: Osmân b. Maz'ûn vefat ettiği zaman, bir kadın: "Cennetle sana müjdeler olsun" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona sinirli bir şekilde bakarak: *"Nereden biliyorsun?"* buyurdu. Kadın: "Senin süvarin ve sahabindir" diye cevap verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi! Bana ne yapılacağını dahi bilmiyorum"* dedi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Osmân en faziletlileri olduğu halde hakkında böyle söylemesi sahabenin zoruna gitti. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Rukiye vefat ettiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Selefimiz, Osmân b. Maz'ûn'un yanına kavuş"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[1]

١٥٦٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحَرِيشِ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ وَاقِدٍ الْعَطَّارُ ، ثنا مَعْمَرُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ ، قَالَ : لَمَّا مَاتَ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ أَشْفَقَ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ ، فَلَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أُلْحِقَ بِسَلَفِنَا الصَّالِحِ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

15655- Esved b. Serî der ki: Osmân b. Maz'ûn vefat ettiği zaman, Müslümanlar ona acıdılar. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) oğlu İbrâhîm vefat ettiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayırlı selefimiz, Osmân b. Maz'ûn'un yanına kavuş"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8317) ve Ahmed (2127) rivayet etti. İki isnâdda da Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٦٥٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَجَّاجِ بْنِ رِشْدِينَ بْنِ سَعْدٍ الْمِصْرِيُّ , حَدَّثَنِي أَبِي , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ جَدِّهِ , عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ , عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ , عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ بْنِ قُدَامَةَ , عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ , عَنْ أَبِيهِ , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا مَاتَ مَيِّتٌ , قَالَ : " قَدِّمُوهُ عَلَى فَرَطِنَا , نِعْمَ الْفَرَطُ لأُمَّتِي عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بنحوه وإسناد الكبير ضعيف وفي إسناد الأوسط من لم أعرفهم.

15656- İbn Ömer bildiriyor: Bir cenaze olduğunda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu, bizden önce giden ve ümmetimin önde gidenlerinin en iyisi Osmân b. Maz'ûn'un yanına koyun"* derdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve yakın metinle *M. el-Evsat*'ta rivayette bulundu. *M. el-Kebîr*'in isnâdı ise zayıftır. *M. el-Evsat*'ın isnâdında tanımadıklarım vardır.[2]

١٥٦٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : ثنا الْقَاسِمُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، قال : نا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قال : ثنا صَالِحٌ الْمُرِيُّ ، عَنْ قتادة ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : لَمَّا مَاتَتْ رُقَيَّةُ بِنْتُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْحَقِي بِسَلَفِنَا الصَّالِحِ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه صالح المري وهو ضعيف.

15657- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kızı Rukiyye vefat ettiği zaman: *"Selefimiz olan Osmân b. Maz'ûn'un yanına kavuş"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Sâlih el-Murrî zayıftır.

١٥٦٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ يَعْنِي الْوَاسِطِيَّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أُمِّهِ عَائِشَةَ بِنْتِ قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ ، " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبَّلَ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ عَلَى خَدِّهِ بَعْدَمَا مَاتَ " وَلا يُعْلَمُ قَبَّلَ أَحَدًا غَيْرَهُ"

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن عفان الحاطبي وهو ضعيف.

15658- Âişe binti Kudâme b. Maz'ûn dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Osmân b. Maz'ûn'u vefatından sonra yanağından öptü.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (837) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13160) rivayet etti.

Başkasını öptüğünü bilmiyoruz."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahman b. Affân el-Hâtibî zayıftır.[1]

١٥٦٥٩ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِقْلاصٍ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، أَنَّ سَالِمًا أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ ، عَنْ زِيَادٍ مَوْلَى ابْنِ عَيَّاشٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ يَوْمَ مَاتَ ، فَأَحْنَى عَلَيْهِ كَأَنَّهُ يُوصِيهِ ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَرَأَوْا فِي عَيْنَيْهِ أَثَرَ الْبُكَاءِ ، ثُمَّ أَحْنَى عَلَيْهِ الثَّانِيَةَ ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَرَأَوْهُ يَبْكِي ، ثُمَّ أَحْنَى عَلَيْهِ الثَّالِثَةَ ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَلَهُ شَهِيقٌ ، فَعَرَفُوا أَنَّهُ قَدْ مَاتَ ، فَبَكَى الْقَوْمُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَهْ ، إِنَّمَا هَذَا مِنَ الشَّيْطَانِ ، فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ، ثُمَّ قَالَ : أَذْهِبْ عَنْكَ أَبَا السَّائِبِ ، فَلَقَدْ خَرَجْتَ وَلَمْ تَتَلَبَّسْ مِنْهَا بِشَيْءٍ "

رواه الطبراني عن عمر بن عبد العزيز بن مقلاص عن أبيه و لم أعرفهما وبقية رجاله ثقات قلت : وقد تقدم سبب إسلامه في التفسير ي سورة النحل.

15659- İbn Abbâs bildiriyor: Osmân b. Maz'ûn'un vefat ettiği gün, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelerek, ona eğildi. Sanki ona vasiyet ediyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) başını kaldırdığında gözleri ağlamaklıydı. Sonra ikinci defa eğildi. Başını kaldırdığında yine ağlıyordu. Sonra üçüncü defa eğildi. Başını kaldırdığında hıçkırıyordu.

Halk, o zaman Osmân'ın vefat ettiğini anladı ve onlar da ağlamaya başladılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Böyle yapmayınız. Bu (yaptığınız) şeytandandır. Allah'a istiğfar ediniz"* buyurduktan sonra ekledi: *"Ey Ebu's-Sâib! Allah sana rahmet etsin! Dünyaya iltifat etmeden çekip gittin."*

★Taberânî, Ömer b. Abdilazîz b. Miklâs'tan, o da babasından rivayet etti. Onları tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

Derim ki; Nahl sûresinin tefsirinde Müslüman olmasının sebebi geçmişti.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (24/ 343) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10826) rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Abdilazîz b. Ömer b. Miklâs hakkında, *Tehzîb*'de güvenilir olduğuna dair bilgi vardır.

(بَابُ فَضْلِ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ ﷺ)

Hâtıb b. Ebî Beltea'nın Fazileti

١٥٦٦٠ - حَدَّثَنَا كَامِلٌ ، حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّهُ أَخْبَرَهُ ، أَنَّ حَاطِبَ بْنَ أَبِي بَلْتَعَةَ كَتَبَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ يَذْكُرُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ غَزْوَهُمْ ، فَدَلَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمَرْأَةِ الَّتِي كَانَ مَعَهَا الْكِتَابُ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا ، فَأَخَذَ كِتَابَهَا مِنْ رَأْسِهَا ، فَقَالَ : " يَا حَاطِبُ أَفَعَلْتَ ؟ " . قَالَ : نَعَمْ . أَمَا إِنِّي لَمْ أَفْعَلْهُ غِشًّا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا نِفَاقًا ، قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ اللَّهَ مُظْهِرٌ رَسُولَهُ وَمُتَمِّمٌ لَهُ أَمْرَهُ ، غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ ، وَكَانَتْ وَالِدَتِي مَعَهُمْ ، فَأَرَدْتُ أَنِ اتَّخِذَهَا عِنْدَهُمْ . فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : أَلَا أَضْرِبُ عُنُقَ هَذَا ؟ . فَقَالَ : " تُقْتَلُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ ؟ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ قَدِ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ ، فَقَالَ : اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ؟ ! "

رواه أبو يعلى وأحمد أتم منه وقال فيه : غير أني كنت عزيزا بين ظهرانيهم . ورجال أحمد رجال الصحيح.

15660- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Hâtıb b. Ebî Beltea, Mekke halkına mektup yazarak, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) üzerlerine gazve yapacağını bildirdi. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) mektubu Mekke'ye götürecek kadın (vahiyle) bildirildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kadının peşinden adam gönderip, kadının başında saklamış olduğu mektubu aldı.

(Daha sonra) Hâtıb'e: *"Ey Hâtıb! Neden böyle yaptın?"* diye sorunca Hâtıb şöyle cevap verdi: "Evet yaptım. Ama vallahi ben kesinlikle ne Allah'ın Resûlü'nü kandırmak, ne de münafık olduğum için yapmadım. Allah'ın Resûlü'nü zafere eriştireceğini ve İslam'ı tamamlayacağını biliyorum. Ancak benim Kureyş arasında hâla ailem ve annem var. Ailemi böyle davranarak koruyayım dedim."

Hz. Ömer, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Bunun boynunu vurayım mı?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bedir ehlinden bir adamı mı öldüreceksin! Nereden biliyorsun; belki Allah Bedir ehline bakıp: «Dilediğinizi yapınız (sizi affettim)» demiştir"* karşılığını verdi.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ahmed bundan daha detaylı rivayette bulundu ve: "Ben onlar arasında hatırı sayılan biri değildim" ibaresiyle verdi. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

[1] Ahmed (3/ 349-350) ve Ebû Ya'lâ (2265) rivayet etti. Kâmil b. Talha dışındaki ravileri

١٥٦٦١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ الأَسْوَدِ ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَمْزَةَ ، أَخْبَرَنِي سَالِمٌ ، أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِحَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّكَ كَتَبْتَ هَذَا الْكِتَابَ ؟ " ، فَقَالَ : نَعَمْ ، أَمَا وَاللَّهِ مَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ بِغَيْرِ إِيمَانٍ مِنْ قَلْبِي ، وَلَكِنْ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلا وَلَهُ أَهْلٌ وَخَدَمٌ يَمْنَعُونَ لَهُ أَهْلَهُ ، فَكَتَبْتُ كِتَابًا رَجَوْتُ أَنْ يَمْنَعَ اللَّهُ لِي بِذَلِكَ أَهْلِي ، فَقَالَ عُمَرُ : ائْذَنْ لِي فِيهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَوَ كُنْتَ قَاتِلَهُ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ ، إِنْ أَذِنْتَ لِي فِيهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَمَا يُدْرِيكَ ، لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ ، فَقَالَ : اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ؟ "

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه ورجال أحمد رجال الصحيح.

15661- Abdullah b. Ömer bildiriyor: Hâtıb b. Ebî Beltâ, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirilince, Resûlullah ona: *"Bu mektubu sen mi yazdın?"* diye sorunca, Hâtıb dedi ki: "Evet ya Resûlallah! Ama Vallahi kalbimdeki imanda bir değişiklik yoktur. Ama Kureyş'lilerin hepsinin Mekke'de ailelerini koruyacak kişiler vardır. (benim ise ailemi koruyacak kimse yoktur) bu mektub sebebiyle belki Allah ailemi korur dedim." Ömer: "Yâ Resûlallah! Bana izin ver boynunu vurayım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu öldürecek misin?"* diye sordu. Ömer: "Eğer izin verirsen, evet" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *Nereden biliyorsun; belki Allah Bedir savaşına katılanlara bakıp: «Dilediğinizi yapın (sizi affettim)» demiştir"* buyurdu.

★Ahmed ve yakın metinle Ebû Ya'lâ rivayette bulnudu. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦٦٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ ، قَالَ : نا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالَ : نا أَبُو زُمَيْلٍ ، قَالَ : نا ابْنُ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ : " كَتَبَ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ كِتَابًا إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ ، فَأَطْلَعَ اللَّهُ عَلَيْهِ نَبِيَّهُ ، فَبَعَثَ عَلِيًّا وَالزُّبَيْرَ فِي أَثَرِ الْكِتَابِ ، فَأَدْرَكَا امْرَأَةً عَلَى بَعِيرٍ ، فَاسْتَخْرَجَا مِنْ قَرْنٍ مِنْ قُرُونِهَا مَا ، قَالَ لَهُمْ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَرْسَلَ إِلَى

Sahîh'in ravileridir. O da güvenilirdir.

[1] Ahmed (5878) ve Ebû Ya'lâ (5522) rivayet etti. İkisinde de Ömer b. Hamza vardır. Ahmed onun hakkında: "Hadisleri münkerdir" dedi. Başkaları ise zayıf olduğunu söylemiş; İbn Hibbân ise güvenilir bulmuştur.

حَاطِبِ ، فَقَالَ : " يَا حَاطِبُ ، أَنْتَ كَتَبْتَ هَذَا الْكِتَابَ ؟ " . قَالَ : نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " مَا حَمَلَكَ عَلَى ذَلِكَ ؟ " قَالَ : أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَنَاصِحٌ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَلَكِنْ كُنْتُ غَرِيبًا فِي أَهْلِ مَكَّةَ ، وَكَانَ أَهْلِي بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ فَخِفْتُ عَلَيْهِمْ ، فَكَتَبْتُ كِتَابًا لا يَضُرُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ شَيْئًا ، وَعَسَى أَنْ تَكُونَ فِيهِ مَنْفَعَةٌ لأَهْلِي ، فَقَالَ عُمَرُ : فَاخْتَرَطْتُ سَيْفِي ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَمْكِنِّي مِنْ حَاطِبِ ، فَإِنَّهُ قَدْ كَفَرَ فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى هَذِهِ الْعِصَابَةِ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ ، فَقَالَ : اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ "

رواه أبو يعلى في الكبير والبزار والطبراني في الأوسط باختصار ورجالهم رجال الصحيح.

15662- Ömer b. el-Hattâb bildiriyor: Hâtıb b. Ebî Beltea, Mekke halkına bir mektup yazdı. Yüce Allah, durumu Resûlü'ne bildirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ali ve Zübeyr'i mektubu getirmeleri için gönderdi. Ali ve Zübeyr, kadına bir devenin üzerinde giderken yetiştiler ve mektubu saç örgülerinin içinden çıkardılar. Mektubu Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) getirip okudular.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hâtıb'ı çağırıp: *"Ey Hâtıb! Bu mektubu sen mi yazdın?"* diye sorunca Hâtıb: "Evet" diye cevap verdi. Resûlullah: *"Neden bunu yaptın?"* diye sorunca, Hâtıb dedi ki: "Ya Resûlallah! Ben Allah'a ve Resûl'üne samimiyetle bağlıyım. Ama Mekke halkı arasında (aileme sahip çıkacak) kimsem yoktur. Ailem de onların arasındadır. Onlara bir zarar vermelerinden korktuğum için, Allah'a ve Resûl'üne zarar vermeyecek bir mektup yazarak aileme faydası dokunur düşüncesiyle yolladım."

Ömer b. el-Hattâb dedi ki: Kılıcımı çekip "Ya Resûlallah! Hâtıb'ın boynunu vurmam için izin ver. O küfre girdi" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Hattâb'ın oğlu! Nereden biliyorsun; belki Allah Bedir ehline bakıp: «Dilediğinizi yapın, sizi affettim» demiştir"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ *el-Müsnedü'l-kebîr*'inde, Bezzâr ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta kısa metinle rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦٦٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْحَارِثِ الْحَرَّانِيُّ ، نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ رَاشِدٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ أَنَّهُ

[1] Bezzâr (2695) rivayet etti.

حَدَّث ، أَنَّ أَبَاهُ كَتَبَ إِلَى كُفَّارِ قُرَيْشٍ كِتَابًا ، وَهُوَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَدْ شَهِدَ بَدْرًا ، فَدَعَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا وَالزُّبَيْرَ ، فَقَالَ : " انْطَلِقَا حَتَّى تُدْرِكَا امْرَأَةً مَعَهَا كِتَابٌ ، فَائْتِيَانِي بِهِ " ، فَانْطَلَقَا حَتَّى لَقِيَاهَا ، فَقَالا : أَعْطِينَا الْكِتَابَ الَّذِي مَعَكِ ، وَأَخْبَرَاهَا أَنَّهُمَا غَيْرُ مُنْصَرِفَيْنِ حَتَّى يَنْزِعَا كُلَّ ثَوْبٍ عَلَيْهَا ، فَقَالَتْ : أَلَسْتُمَا رَجُلَيْنِ مُسْلِمَيْنِ ؟ فَقَالا : بَلَى ، وَلَكِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا أَنَّ مَعَكِ كِتَابًا , فَلَمَّا أَيْقَنَتْ أَنَّهُمَا غَيْرُ مُفْلِتِيهَا حَلَّتِ الْكِتَابَ مِنْ رَأْسِهَا ، فَدَفَعَتْهُ إِلَيْهِمَا ، فَدَعَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاطِبًا حَتَّى قَرَأَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ ، فَقَالَ : " تَعْرِفُ هَذَا الْكِتَابَ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " فَمَا حَمَلَكَ عَلَى ذَلِكَ ؟ " ، قَالَ : هُنَاكَ وَلَدِي وَذُو قَرَابَتِي ، وَكُنْتُ امْرَأً غَرِيبًا فِيكُمْ مَعْشَرَ قُرَيْشٍ , فَقَالَ عُمَرُ : ائْذَنْ لِي فِي قَتْلِ حَاطِبٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا ، إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا ، فَإِنَّكَ لا تَدْرِي ، لَعَلَّ اللهَ اطَّلَعَ إِلَى أَهْلِ بَدْرٍ ، فَقَالَ : اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ، إِنِّي غَافِرٌ لَكُمْ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجالهما ثقات.

15663- Abdurrahman b. Hâtıb b. Ebî Beltea bildiriyor: (Abdurrahman'ın) babası, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Bedir'e katılmasına rağmen, Kureyş müşriklerine mektup yazdı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ali ve Zübeyr'i çağırarak: *"Gidin kendisinde mektup olan o kadından mektubu alarak bana getirin"* buyurdu. Gidip kadını bularak: "Sendeki mektubu bize ver" dediler ve eğer mektubu vermezse, üzerindeki bütün elbiseleri çıkarmadan gitmeyeceklerini söylediler. Kadın: "Siz Müslüman değil misiniz?" deyince, onlar: "Evet müslümanız, ama Resûlullah bize, sende mektup olduğunu bize bildirdi" dediler. Kadın, onlardan kurtulamayacağını anlayınca, başına saklamış olduğu mektubu çıkarıp onlara verdi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Hâtıb'ı çağırıp, mektubu ona okudu ve: *"Bu mektubu biliyor musun?"* diye sordu. Hâtıb: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden böyle yaptın?"* dedi. Hâtıb: "Orada oğlum ve akrabalarım var. Benim, Kureyş arasında sizin gibi (bana arka çıkacak) akrabalarım yoktur" karşılığını verdi.

Hz. Ömer, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Hâtıb'ı öldürmem için bana izin ver" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hâtıb, Bedir savaşına katılmıştır. Nereden biliyorsun; belki Yüce Allah, Bedir ahalisine bakıp: «Dilediğinizi yapın, sizi affettim» demiştir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٦٦٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو ، ثنا زَائِدَةُ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ أُمِّ مُبَشِّرٍ ، ح وَحَدَّثَنَا زَكَرِيَّا السَّاجِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ أُمِّ مُبَشِّرٍ ، قَالَتْ : جَاءَ غُلامُ حَاطِبٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ لا يَدْخُلُ حَاطِبٌ الْجَنَّةَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَذَبْتَ ، إِنَّهُ شَهِدَ بَدْرًا وَالْحُدَيْبِيَةَ "

قلت : له حديث غير هذا في الصحيح رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح .

15664- Ümmü Mübeşşir dedi ki: Hâtıb'ın hizmetçisi Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Vallâhi Hâtıb, cennete girmeyecek" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yalan söyledin. Hâtıb, Bedir ve Hudeybiye'de bulunmuştur"* dedi.

Derim ki: Ümmü Mübeşşir'in, *Sahîh*'te bundan başka bir hadisi vardır.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ فَضْلِ عُكَّاشَةَ بْنُ مِحْصَنِ الأَسَدِي ﷺ)

Ukkâşe b. Mihsan'ın Fazileti

١٥٦٦٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ وَحَسَنُ بْنُ مُوسَى قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُرِضَتْ عَلَىَّ الأُمَمُ بِالْمَوْسِمِ فَرَاثَتْ عَلَىَّ أُمَّتِى قَالَ فَأُرِيتُهُمْ فَأَعْجَبَتْنِى كَثْرَتُهُمْ وَهَيْئَاتُهُمْ قَدْ مَلأُوا السَّهْلَ وَالْجَبَلَ قَالَ حَسَنٌ فَقَالَ أَرَضِيتَ يَا مُحَمَّدُ فَقُلْتُ نَعَمْ. قَالَ فَإِنَّ لَكَ مَعَ هَؤُلاَءِ – قَالَ عَفَّانُ وَحَسَنٌ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ مَعَ هَؤُلاَءِ سَبْعِينَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَهُمُ الَّذِينَ لاَ يَسْتَرْقُونَ وَلاَ يَتَطَيَّرُونَ وَلاَ يَكْتَوُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ. فَقَامَ عُكَّاشَةُ فَقَالَ يَا نَبِىَّ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِى مِنْهُمْ. فَدَعَا لَهُ ثُمَّ قَامَ آخَرُ فَقَالَ يَا نَبِىَّ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِى مِنْهُمْ. فَقَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ"

رواه أحمد مطولا ومختصرا ورواه أبو يعلى كذلك ورجالهما في المطول رجال الصحيح

ويأتي المطول في صفة الجنة فيمن يدخلها بغير حساب.

---

[1] Ahmed (6/362) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (25/ 102) rivayet etti.

15665- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetler, topluluklar halinde önümden geçti. Ümmetim önümden geçerken bana gösterildiler. Ben onların ovaları ve dağları dolduracak kadar çok olmasını beğendim. Rabbim: «Razı oldun mu, ey Muhammed?» deyince «Evet» dedim. Allah şöyle buyurdu: «Bunlarla beraber, yetmiş bin kişi hesaba çekilmeksizin Cennet'e girecektir. Cennet'e hesapsız girecek müminler, büyü yapmayanlar, uğursuzluk falında bulunmayanlar, tedavi amacıyla vücutlarını dağlamayanlar ve her hususta Allah'a tevekkül edenlerdir"* buyurdu.

Bunun üzerine Ukkâşe b. Mihsan: "Ya Resûlallah! Benim de onlardan olmam için Allah'a dua et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona dua etti. Bir başkası kalkarak: "Benim için de dua et!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ukkâşe, bu konuda senden önce davrandı"* buyurdu.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ hem uzun, hem de kısa metinle rivayet ettiler. İkisinin de uzun metinle rivayet ettiklerinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Uzun metinle olan rivayet, Cennet'in özellikleri ve ona hesapsız girecekler kısmında geçecektir.[1]

(بَابٌ فِي أَيْمَنَ ﷺ)

Eymen

١٥٦٦٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادِ بْنِ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ ، قَالَ : كَانَ أَيْمَنُ عَلَى مِطْهَرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَعْلَيْهِ ، وَيُعَاطِيهِ حَاجَتَهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عياد بن زكريا وهو ثقة.

15666- Meysere bildiriyor: Eymen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) su kapları ile ayakkabılarını taşır ve ihtiyaçlarını giderirdi."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Abbâd b. Zekeriyyâ dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٥٦٦٧ – ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادِ بْنِ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ ، قَالَ : قَالَ سَعْدٌ لِرَسُولِ اللَّهِ

---

[1] Ahmed (3806, 3819, 3987) ve Ebû Ya'lâ (5318, 3539) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (no. 848) rivayet etti. Ebû Meysere, tâbi'î olduğu için olaya yetişmemiştir.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَقَدْ رَأَيْتُ أَيْمَنَ وَهُوَ فَارٌّ مِنَ الْقِتَالِ ، فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَرَاهِيَةَ ، قَالَ سَعْدٌ : فَقُلْتُ : مَا رَأَيْتُ خُطْبَةً أَبْعَدَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ ثُمَّ إِنَّهُمُ احْتَضَرُوا الْقِتَالَ بَعْدَ ذَلِكَ ، فَقَالَ سَعْدٌ : لَقَدْ رَأَيْتُ أَيْمَنَ أَعْتَكَ الْقَوْمَ ، فَأَعْجَبَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لأَيْمَنَ : لَقَدْ حُدِّثْتُ أَنَّكَ لا تَقُومُ بَيْنَ الصَّفَّيْنِ جُبْنًا ، فَقَالَ : إِنِّي لأَرْجُو أَنْ أَقُومَ مَقَامًا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، فَقَالَ عُمَرُ : إِنَّكَ لَخَلِيقٌ أَنْ تَفْعَلَ "

رواه الطبراني بسند الذي قبله.

15667- Aynı isnâdla Ebû Meysere bildiriyor: Sa'd: "Ya Resûlallah! Eymen'i savaştan kaçarken gördüm" deyince, bu sözden Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) rahatsız olduğu yüzünden belli oldu. Sa'd dedi ki: "Benim söylediklerimden daha hayırdan uzak bir konuşma görmedim." O günden sonra savaş için hazırlandılar. Sa'd dedi ki: "O gün, Eymen'in, kâfirleri çok zor durumda bıraktığını (darmadağın ettiğini) gördüm. Bu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) çok hoşuna gitmişti. Ömer b. el-Hattâb, Eymen'e dedi ki: "Korkaklığından savaşa katılmadığından bahsedildi." Eymen: "Allah'ın ve Resûlü'nün hoşuna gidecek bir şey yapmış olmayı temenni ederim" karşılığını verince Ömer: "Sen bunu yapabilecek yaratılıştasın" dedi.

★Taberânî daha önceki isnâdla rivayet etti.

(بَابٌ فَضْلِ صُهَيْبٌ وَغَيْرِهِ ﷺ)

Suheyb ve Başkalarının Fazileti

١٥٦٦٨ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ ، ثنا عُمَارَةُ بْنُ زَاذَانَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " السُّبَّاقُ أَرْبَعَةٌ : أَنَا سَابِقُ الْعَرَبِ ، وَصُهَيْبٌ سَابِقُ الرُّومِ ، وَسَلْمَانُ سَابِقُ فَارِسَ ، وَبِلالٌ سَابِقُ الْحَبَشِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عمارة بن زاذان وهو ثقة وفيه خلاف.

15668- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Önde gidenler dört kişidir. Ben Arapların önde gideniyim. Suheyb Rûmların (Bizanslıların) önde gidenidir. Selmân, Fârisilerin önde gidenidir. Bilal, Habeşîlerin önde gidenidir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri, Umâra b. Zâdân dışında, *Sahîh*'in ravileridir. O da

güvenilirdir, ama hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٥٦٦٩ - حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ الصُّورِيُّ أَبُو مَيْمُونٍ ، قَالَ : نا عَطِيَّةُ بْنُ بَقِيَّةَ بْنِ الْوَلِيدِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَنَا سَابِقُ الْعَرَبِ إِلَى الْجَنَّةِ ، وَصُهَيْبٌ سَابِقُ الرُّومِ إِلَى الْجَنَّةِ ، وَبِلالٌ سَابِقُ الْحَبَشَةِ إِلَى الْجَنَّةِ ، وَسَلْمَانُ سَابِقُ الْفُرْسِ إِلَى الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15669- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben cennete girecek Arapların ilkiyim. Suheyb, cennete girecek Rûmların ilkidir. Bilâl, Habeşlilerden cennete gireceklerin ilkidir. Selmân da Fârisilerden cennete gireceklerin ilkidir."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٥٦٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجِذُوعِيُّ الْقَاضِي ، ثنا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ الْعَمِّيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ ، ثنا فَائِدٌ الْعَطَّارُ ، عَنْ ذَكْوَانَ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " السُّبَّاقُ أَرْبَعَةٌ : أَنَا سَابِقُ الْعَرَبِ ، وَسَلْمَانُ سَابِقُ فَارِسَ ، وَصُهَيْبٌ سَابِقُ الرُّومِ ، وَبِلالٌ سَابِقُ الْحَبَشِ "

رواه الطبراني وفيه فايد العطار وهو متروك قلت : وقد تقدمت لهذا الحديث بعض طرق في فضل جماعة من الصحابة.

15670- Ümmü Hâni, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Önde gidenler dört kişidir. Ben Arapların önde gideniyim. Selmân, Fârisilerin önde gidenidir. Suheyb Rûmların önde gidenidir. Bilal, Habeşilerin önde gidenidir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Fâid el-Attâr metrûktur.

Derim ki: Sahabenin fazileti konusunda bu hadisin değişik yollarla rivayeti geçmişti.[3]

١٥٦٧١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ عَدِيٍّ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7288) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7526) ve *M. es-Sağîr*'de (289) rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd müdellistir. Taberânî'nin hocası Eyyûb b. Ebî Süleymân es-Sûrî hakkında bilgi yoktur. İbn Ebî Hâtim, *İlelu'l-Hadîs* (2/353) isimli eserinde babasından ve Ebû Zür'a'dan naklen: "Bu isnâdla bu hadisin aslı yoktur" değerlendirmesini nakletti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (24/ 435) rivayet etti.

صَيْفِيٌّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِي جَدِّهِ ، عَنْ صُهَيْبٍ ، قَالَ : " صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يُوحَى إِلَيْهِ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه.

15671- Suheyb dedi ki: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine vahiy gelmeden önce dostluğum vardı."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٥٦٧٢ - وَعَنْ عِكْرِمَةَ مَوْلَى اِبْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ صُهَيْباً اِفْتَدَى مِنْ أَهْلِهِ بِنِصْفِ مَالِهِ ثُمَّ خَرَجَ مُهَاجِراً فَأَدْرَكُوهُ بِالطَّرِيْقِ فَخَرَّجَ عَمَّا بَقِيَ مِنْ مَالِهِ"

رواه الطبراني مرسلا ورجاله ثقات.

15672- İbn Abbâs'ın azatlısı İkrime bildiriyor: Suheyb, malının yarısını Kureyşlilere bırakarak hicret etti. Sonra onun peşinden giderek yolda yetiştiler ve (hicret etmesine izin vermelerine karşılık) malının kalan kısmını da aldılar.

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٥٦٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ شَبِيبٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَمَّالُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ زَبَالَةَ الْمَخْزُومِيُّ ، حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ زِيَادِ بْنِ صَيْفِيِّ بْنِ صُهَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ صُهَيْبٍ ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ مَرَّ بِأَسِيرٍ لَهُ لِيَسْتَأْمِنَ لَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَصُهَيْبٌ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ ، فَقَالَ لأَبِي بَكْرٍ : مَنْ هَذَا مَعَكَ ؟ قَالَ : أَسِيرٌ لِي مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، اسْتَأْمَنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ صُهَيْبٌ : لَقَدْ كَانَ فِي عُنُقِ هَذَا مَوْضِعٌ لِلسَّيْفِ ، فَغَضِبَ أَبُو بَكْرٍ ، فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَا لِي أَرَاكَ غَضْبَانَ ؟ قَالَ : مَرَرْتُ بِأَسِيرِي هَذَا عَلَى صُهَيْبٍ ، فَقَالَ : لَقَدْ كَانَ فِي رَقَبَةِ هَذَا مَوْضِعٌ لِلسَّيْفِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَلَعَلَّكَ آذَيْتَهُ " ، فَقَالَ : لا ، وَاللَّهِ ، فَقَالَ : " لَوْ آذَيْتَهُ لآذَيْتَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ "

رواه الطبراني وفيه محمد بن الحسن بن زبالة وهو ضعيف.

15673- Suheyb bildiriyor: Ebû Bekr, kendisine ait bir esir için Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem)n eman dilemek için Mescid'e geldi. Mescid'de oturmakta olan Suheyb, Ebû Bekr'e: "Beraberinde olan bu kişi kimdir?" diye sorunca, Ebû Bekr: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7303) rivayet etti.

vesellem) kendisi için eman dileyeceğim benim olan müşriklerden bir esirdir" karşılığını verdi. Suheyb: "Bunun boynunda kılıcın değmesi gereken bir yer vardır" dedi. Ebû Bekr bu söze sinirlendi. Resûlullah onu görünce: *"Hayırdır, seni kızgın görüyorum"* dedi. Ebû Bekr dedi ki: "Bu esirimle Suheyb'e rastladım, bana: «Bunun boynunda kılıcın değmesi gereken bir yer vardır» dedi."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona (Suheyb'e bu sözünle) eziyet etmiş olmayasın?"* deyince, Ebû Bekr: "Hayır vallahi eziyet etmedim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer ona eziyet etmiş olsaydın, Allah'a ve Resûl'üne eziyet etmiş olurdun"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Zebâle zayıftır.

١٥٦٧٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَصْرِ بْنِ شَبِيبٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَمَّالُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَخْزُومِيُّ ، حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ زِيَادِ بْنِ صَيْفِيِّ بْنِ صُهَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ صُهَيْبٍ ، قَالَ : " لَمْ يَشْهَدْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَشْهَدًا قَطُّ إِلا كُنْتُ حَاضِرَهُ ، وَلَمْ يُبَايِعْ بَيْعَةً قَطُّ إِلا كُنْتُ حَاضِرَهُ ، وَلَمْ يسر سَرِيَّةً قَطُّ إِلا كُنْتُ حَاضِرَهَا ، وَلا غَزَا غَزْوَةً قَطُّ أَوَّلَ الزَّمَانِ وَآخِرَهُ إِلا كُنْتُ فِيهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ شِمَالِهِ ، وَمَا خَافُوا أَمَامَهُمْ قَطُّ إِلا كُنْتُ أَمَامَهُمْ وَلا مَا وَرَاءَهُمْ إِلا كُنْتُ وَرَاءَهُمْ ، وَمَا جَعَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْعَدُوِّ قَطُّ ، حَتَّى تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني وفيه محمد بن الحسن بن زبالة وهو ضعيف.

15674- Suheyb anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bulunduğu bütün olaylarda ben de vardım. İlk gazveler olsun sonradan yapılan savaşlar olsun, hepsinde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sağında veya solunda ben vardım. Bütün biatlerde ben de mevcuttum. Gönderdiği bütün askeri birliklerde ben de vardım. Müslümanlar ne zaman önlerinden gelecek bir tehlikeden korksalar ben önlerindeydim. Arkalarından gelecek tehlikeden korktuklarında ise arkalarındaydım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar hiçbir savaşta düşmanla aramda olmadı (hep önünde savaştım)

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Zebâle zayıftır.[1]

١٥٦٧٥ - وَعَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ : لَمَّا طُعِنَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَمَرَ صُهَيْباً مَوْلَى

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7309) rivayet etti. Bir önceki hadisle hükmü aynıdır.

بَنِي جَدْعَانَ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15675- Misver b. Mahrame dedi ki: "Hz. Ömer hançerlendiğinde, Beni Cud'ân'ın azadlısı Suheyb'e, halka namaz kıldırmasını söyledi."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

(بَابٌ فَضْلِ الْمِقْدَادِ ﷺ)

Mikdâd'ın Fazileti

١٥٦٧٦ - عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ : الْمِقْدَادُ بْنُ الأَسْوَدِ أَبُو عَمْرٍو"

رواه الطبراني.

15676- Ebû Bekr b. Ebî Şeybe der ki: "(İsmi) Mikdâd b. el-Esved b. Amr'dır."

★Taberânî rivayet etti.

١٥٦٧٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَكَائِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ : " الْمِقْدَادُ بْنُ عَمْرِو بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ ثُمَامَةَ بْنِ مَطْرُودِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعْدِ بْنِ زُهَيْرِ بْنِ ثَوْرِ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ هَزْلِ بْنِ قَابِسِ بْنِ دُرَيْمِ بْنِ الْقَيْنِ بْنِ أَهْوَدَ بْنِ بَهْرَاءَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْحَافِ بْنِ قُضَاعَةَ ، وَإِنَّمَا نُسِبَ إِلَى الأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ بْنِ وَهْبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ زُهْرَةَ ، لأَنَّهُ تَبَنَّاهُ وَحَالَفَهُ ، وَكَانَ آدَمُ أَبْطَنَ يُصَفِّرُ لِحْيَتَهُ ، أَقْنَى طَوِيلَ الأَنْفِ ، مَاتَ بِالْمَدِينَةِ وَهُوَ ابْنُ سَبْعِينَ سَنَةً ، وَصَلَّى عَلَيْهِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ "

15677- Muhammed b. İshâk bildiriyor: (Mikdâd'ın soyu şöyledir) Mikdâd b. Amr b. Sa'lebe b. Rabîa b. Sümâme b. Matrûd b. Amr b. Sa'd b. Züheyr b. Sevr b. Sa'lebe b. Mâlik b. Hezl b. Kâbis b. Ruveym b. el-Kayn b. Ehved b. Behrâ b. Amr b. el-Hâf b. Kudâ'a.

Onu evlatlık aldığı ve onunla anlaşma yaptığı için, Esved b. Abdiyağûs b. Vehb b. Abdimenâf b. Zühre'ye nisbet edilmiştir.

İri yarı ve büyük göbekli idi. Sakalını sarıya boyardı. Utangaç biriydi ve uzun burunluydu.

Yetmiş yaşında Medine'de vefat etti. Namazını Osmân b. Affân

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7287) rivayet etti.

kıldırdı.

١٥٦٧٨ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي مِقْدَادُ بْنُ الأَسْوَدِ بْنِ عَمْرُو بَدْرِيٌّ يُكَنَّى أَبَا مَعْبَدٍ وَقِيْلَ : أَبَا عَمْرُو حَلِيْفُ بَنِي زَهْرَةَ وَقَدْ اِخْتَلِفَ فِي نَسَبِهِ وَهُوَ مُهَاجِرِي أُولَي بَدْرِي رَحِمَهُ اللهُ"

15678- Taberânî dedi ki: "Mikdâd b. el-Esved b. Amr, Bedir savaşına katılanlardandır. Künyesi Ebû Ma'bed'dir. Ebû Amr olduğu da söylenir. Benî Zühre'nin anlaşmalısıdır Nesebi hakkında ihtilaf vardır. İlk muhacirlerden ve Bedir'e katılanlardandır."

١٥٦٧٩ - وَعَنْ هَمَّامِ بْنِ الحَارِثِ قَالَ : رَأَيْتُ المِقْدَادَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وَكَانَ ضَخْماً"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15679- Hemmâm b. el-Hâris der ki: "Mikdâd'ı gördüm; iri yarıydı."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦٨٠ - وَعَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ : كَانَ المِقْدَادُ بْنَ الأَسْوَدِ مِنْ كِنْدَةِ"

رواه الطبراني مرسلا وإسناده حسن.

15680- Zühri der ki: "Mikdâd b. el-Esved, Kinde'liydi."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٥٦٨١ - وَعَنْ سُفْيَانِ بْنِ صَهْبَانَةِ المَهْرِي قَالَ : كُنْتُ صَاحِباً لِلْمِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ فِي الجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ رَجُلاً مِنْ بَهْرا فَأَصَابَ فِيْهِمْ دَمَا فَهَرَبَ إِلَى كِنْدَةِ فَحَالَفَهُمْ ثُمَّ أَصَابَ فِيْهِمْ دَماً فَهَرَبَ إِلَى مَكَّةَ فَحَالَفَ الأَسْوَدُ بْنُ عَبْدُ يَغُوثُ"

رواه الطبراني وإسناده إلى أبي سفيان حسن.

15681- Süfyân b. Sahbâne el-Mehrî bildiriyor: Cahiliye döneminde Mikdâd b. el-Esved'in dostuydum. Behrâ kabilesindendi. Onlardan birisini öldürdü ve Kindelilerin yanına kaçarak onlarla anlaşma yaptı. Sonra onlardan da birini öldürdü ve Mekke'ye kaçarak Esved b. Abdiyağûs ile anlaşma yaptı.

★Taberânî rivayet etti. Süfyân'a kadar isnâdı hasendir.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 236) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 236) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 236- 237) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

١٥٦٨٢ – ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ ، ثنا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ الأَبْرَشُ ، ثنا عِمْرَانُ الطَّائِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ الْجَنَّةَ تَشْتَاقُ إِلَى أَرْبَعَةٍ : عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، وَعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، وَسَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ ، وَالْمِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ "

قلت : رواه الترمذي غير ذكر المقداد رواه الطبراني وسلمة بن الفضل وعمران بن وهب اختلف في الاحتجاج بهما وبقية رجاله ثقات

15682- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet, şu dört kişiyi özler: Ali b. Ebî Tâlib, Ammâr b. Yâsir, Selmân el-Fârisî ve Mikdâd b. el-Esved."*

Derim ki: Tirmizî bu hadisi Mikdâd'ı zikretmeden rivayet eder.

★Taberânî rivayet etti. Seleme b. el-Fadl ve İmrân b. Vehb'in hüccet kabul edilip edilmeyeceği hususunda ihtilaf edilmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٦٨٣ – وَبِإِسْنَادِهِ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ : " دَعُونِي " فَانْطَلَقَ بِالْهَدْيِ فَنَحَرَهُ ، أَوْ كَمَا قَالَ ، فَقَالَ الْمِقْدَادُ بْنُ الأَسْوَدِ : لا وَاللَّهِ ، لا نَكُونُ كَالْمَلأِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ قَالُوا لِمُوسَى اذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلا إِنَّا هَهُنَا قَاعِدُونَ ، وَلَكِنِ اذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلا إِنَّا مَعَكُمْ مُقَاتِلُونَ ، فَنَحَرَ الْهَدْيَ بِالْحُدَيْبِيَةِ ، قَالَ قَتَادَةُ : وَكَانَ مَعَهُمْ يَوْمَئِذٍ سَبْعِينَ بَدَنَةً"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

15683- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hudeybiye günü: *"Beni yalnız bırakınız"* dedi ve kurbanını alıp onu kesti- veya buna benzer bir şey söyledi- Mikdâd b. el-Esved dedi ki: "Hayır vallahi! İsrâîl oğullarının, Hz. Musâ'ya: **"Sen ve Rabbin gidin savaşın; biz burada oturacağız"** (Mâide Sur. 24) dedikleri gibi yapmayacağız. (Fakat şöyle diyeceğiz): "Sen ve Rabbin gidip savaşınız; biz de sizinle beraber savaşacağız." O zaman kurbanlar Hudeybiye'de kesildi.

Katâde dedi ki: "O zaman yanlarında yetmiş dişi deve vardı.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Daha önce geçen 14689. hadise bakınız.

١٥٦٨٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ الْمِقْدَادُ بْنُ الأَسْوَدِ بِالْجُرُفِ ، وَحَمَلَهُ الرِّجَالُ إِلَى الْمَدِينَةِ عَلَى أَرْقَابِهِمْ فِي سَنَةِ ثَلاثٍ وَثَلاثِينَ ، وَصَلَّى عَلَيْهِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ ، يُكْنَى أَبَا مَعْبَدٍ وَسِنُّهُ نَحْوٌ مِنْ سَبْعِينَ "

رواه الطبراني

15684- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Mikdâd b. el-Esved, 33 yılında Curf denilen yerde vefat etti. Onu Medine'ye omuzlarda taşıdılar. Namazını Osmân b. Affân kıldırdı. Künyesi Ebû Ma'bed'di. Vefat ettiği zaman yetmiş yaşlarındaydı."

★Taberânî rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ ﷺ)

Utbe b. Gazvân'ın Fazileti

تَقَدَّمَ فِي غَزْوَةِ بَدْرٍ : أَنَّهُ فِيمَنْ شَهِدَهَا مَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bedir gazvesi anlatılırken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber bu savaşa katıldığı söylenmişti.

١٥٦٨٥ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنِ هِشَامٍ ، ثنا أَبُو عُبَيْدَةَ مَعْمَرُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : " عُتْبَةُ بْنُ غَزْوَانَ يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللهِ وَقَدْ قِيلَ أَبُو غَزْوَانَ وَكَانَ طَوِيلا جَمِيلا ، مَاتَ سَنَةَ سَبْعَ عَشْرَةَ وَهُوَ مُتَوَجِّهٌ إِلَى الْبَصْرَةِ فِي مَرَّتِهِ الثَّانِيَةِ ، وَدُفِنَ فِي بَعْضِ الْمِيَاهِ وَهُوَ ابْنُ خَمْسٍ وَخَمْسِينَ سَنَةً , حَلِيفُ بَنِي نَوْفَلِ بْنِ عَبْدِ مَنَاف "

رواه الطبراني وإسناده منقطع ورجاله ثقات.

15685- Ebû Ubeyde Ma'mer b. el-Müsennâ bildiriyor: Utbe b. Gazvân'ın künyesi, Ebû Abdillah'tır. Ebû Gazvân olduğu da söylenir. Uzun boylu ve güzel yüzlü biriydi. 17 yılında Basra'ya ikinci gidişinde Medine'den henüz çıkmışken vefat etti. Su kuyularının bulunduğu yerlerden birinde defnedildi. Elli beş yaşında vefat etti. Benî Nevfel b. Abdimenâf'ın anlaşmalısıydı.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Ravileri güvenilirdir.

١٥٦٨٦ - حدثنا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ عُتْبَةُ بْنُ

غَزْوَانَ سَنَةَ سَبْعَ عَشْرَةَ بِطَرِيقِ الْبَصْرَةِ ، عَامِلا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَسِنُّهُ سَبْعٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً ، وَقَدْ قِيلَ مَاتَ سَنَةَ عِشْرِينَ وَهُوَ الَّذِي مَصَّرَ الْبَصْرَةَ ، وَاخْتَطَّ بِهَا الْمَنَازِلَ وَبَنَى مَسْجِدَهَا ، وَهُوَ الَّذِي افْتَتَحَ الأُبُلَّةَ ، وَكَانَتْ وِلايَتُهُ الْبَصْرَةَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ وَلاهُ إِيَّاهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ "

رواه الطبراني.

15686- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Utbe b. Gazvân, 17 yılında Basra yolunda, Ömer b. el-Hattâb'ın görevlendirdiği valiyken, elli yedi yaşında vefat etti."

26 yılında vefat ettiği de söylenir. Basra şehrini kuran, binaların planını çizen ve mescidini yapan da kendisidir. Ubulle'yi fetheden de odur. Kendisini Hz. Ömer'in görevlendirdiği Basra valiliği altı ay sürdü.

★Taberânî rivayet etti.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ ﷺ)

Sa'd b. Muâz'ın Fazileti

١٥٦٨٧ - قال الطبراني : سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الأَنْصَارِيُّ ثُمَّ الأَشْهَلِيُّ بَدْرِيٌّ أُحُدِيٌّ يُكَنَّى أَبَا عَمْرٍو ، اسْتُشْهِدَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ"

وَقَدْ تَقَدَّمَ بِأَسَانِيدِهِ فِي غَزْوَةِ بَدْرٍ.

15687- Taberânî dedi ki: "Sa'd b. Muâz el-Ensârî el-Eşhelî, Bedir ve Uhud savaşlarına katılmıştır. Künyesi Ebû Amr'dır. Hendek savaşında şehit oldu.

★Kendi isnâdlarıyla Bedir savaşı anlatılırken geçmişti.[2]

١٥٦٨٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْمُعَلَّى بْنِ مَنْصُورٍ ، قَالَ : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : ثنا صَدَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ : " كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَاءَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هَذَا سَيِّدُكُمْ "

رواه البزار الطبراني وفيه صدقة بن عبد الله السمين وهو ضعيف وقد وثقه غير واحد وبقية رجاله رجال الصحيح.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 113) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6/ 5) söyledi.

15688- Abdurrahman b. Avf bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, Sa'd b. Muâz geldi. Resûlullah: *"Bu sizin efendiniz Muâz'dır"* buyurdu.

★Bezzâr ve Taberânî rivayet etti. Ravilerden Sadaka b. Abdillah es-Semîn zayıftır. Birden çok kişi de güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri ise *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ أَسَدٍ الْبَجَلِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ ، عَنِ الْمَاجِشُونِ ، قَالَ : قَالَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ : " ثَلاثٌ أَنَا عَمَّا سِوَاهُنَّ ضَعِيفٌ : مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا إِلا عَلِمْتُ أَنَّهُ حَقٌّ ، وَلا صَلَّيْتُ صَلاةً فَحَدَّثْتُ نَفْسِي بِغَيْرِهَا حَتَّى أَنْفَتِلَ عَنْهَا ، وَلا تَبِعْتُ جَنَازَةً فَحَدَّثْتُ نَفْسِي بِغَيْرِ مَا إِيَّاهُ قَائِلَةٌ وَمَقُولٌ لَهَا"

15689- Mâcişûn, Sa'd b. Muâz'ın şöyle dediğini nakleder: "Şu üç şey dışında ben zayıfım. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum her şeyin doğru olduğunu kabul ettim. Kıldığım bütün namazları bitirene kadar onlarda vesveseye düşmedim. Hangi cenazeyi kaldırmaya eşlik ettiysem, kendi kendime bu cenazeye sorulacak soruları ve cenazenin vereceği cevapları düşündüm."

١٥٦٩٠ - وَفِي رِوَايَةٍ : وَلاَ حَضَرْتُ مَيِّتاً إِلاَّ حَدَّثْتُ نَفْسِي بِمَا يَقُولُ وَيُقَالُ لَهُ"

رواه الطبراني بإسنادين أحدهما عن أبي سلمة مرسلا والآخر عن الماجشون منقطعا وفي إسناده من لم أعرفه.

15690- Bir rivayet ise şöyledir: "Hangi cenazede bulunduysam; ölünün söyleyeceği ve ölüye söylenecek şeyleri düşündüm."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birisi Ebû Seleme'den mürsel olarak, diğerini ise Mâceşûn'dan kopuk bir isnâdla rivayet etti. Senetlerinde tanımadıklarım vardır.[2]

١٥٦٩١ - وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ ، نا أَبُو عَتَّابٍ ، نا مِسْكِينُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ ، أَخْبَرَنِي نَافِعٌ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَقَدْ نَزَلَ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ ، مَا وَطِئُوا الأَرْضَ قَبْلَهَا " وَقَالَ حِينَ دُفِنَ : " سُبْحَانَ اللَّهِ ! ! لَوِ انْفَلَتَ أَحَدٌ مِنْ ضَغْطَةِ الْقَبْرِ ، لانْفَلَتَ مِنْهَا سَعْدٌ "

رواه البزار بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح.

[1] Bezzâr (2696) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin Abdurrahmân b. Avf'tan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5322) rivayet etti.

15691- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sa'd b. Muâz'ın ölümünde daha önce yeryüzüne hiç inmemiş yetmiş bin melek indi."*

Defnedildiği zaman ise: *"Sübhanallah! Eğer kabrin sıkıştırmasından birisi kurtulacak olsaydı, Sa'd ondan kurtulurdu"* buyurdu.

★Bezzâr iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦٩٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى، حَدَّثَنَا عَوْفٌ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو نَضْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ "

رواه أحمد بنحوه والطبراني واللفظ له في الكبير والأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح غير شيخه وهو ثقة.

15692- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sa'd İbn Muâz'ın ölümünden dolayı Arş sarsıldı"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٦٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْعَبَّاسِ قَالَ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ جَدَّتِهِ رُمَيْثَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَلَوْ أَشَاءُ أَنْ أُقَبِّلَ الْخَاتَمَ الَّذِي بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِنْ قُرْبِي مِنْهُ لَفَعَلْتُ يَقُولُ اهْتَزَّ لَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى . يُرِيدُ سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ يَوْمَ تُوُفِّيَ"

رواه أحمد بنحوه والطبراني واللفظ له في الكبير والأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح غير شيخه وهو ثقة.

15693- Rumeyse dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ki, bana o kadar yakındı ki eğer isteseydim omuzlarının arasındaki peygamberlik mührünü öpmek isteseydim öperdim- Sa'd b. Muâz vefat ettiği zaman şöyle dediğini duydum: *"Onun ölümünden dolayı Yüce Rahman'ın Arş'ı sarsıldı."*

★Ahmed buna benzer bir rivayette bulundu. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etti. Lafız onundur. Ahmed'in hocası dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[3]

---

[1] Bezzâr (2698, 2699) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/ 23-24), Bezzâr (2701) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5334) rivayet etti.

[3] Ahmed (6/ 329) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (24/ 276) rivayet etti.

١٥٦٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَلْقَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَدِمْنَا مِنْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ فَتُلُقِّينَا بِذِي الْحُلَيْفَةِ وَكَانَ غِلْمَانٌ مِنَ الأَنْصَارِ تَلَقَّوْا أَهْلِيهِمْ فَلَقُوا أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ فَنَعَوْا لَهُ امْرَأَتَهُ فَتَقَنَّعَ وَجَعَلَ يَبْكِي قَالَتْ فَقُلْتُ لَهُ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ أَنْتَ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكَ مِنَ السَّابِقَةِ وَالْقِدَمِ مَا لَكَ تَبْكِي عَلَى امْرَأَةٍ فَكَشَفَ عَنْ رَأْسِهِ وَقَالَ صَدَقْتِ لَعَمْرِي حَقِّي أَنْ لاَ أَبْكِيَ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ وَقَدْ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَالَ . قَالَتْ قُلْتُ لَهُ مَا قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَقَدِ اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِوَفَاةِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ . قَالَتْ وَهُوَ يَسِيرُ بَيْنِي وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"

هكذا رواه أحمد.

15694- Hz. Âişe bildiriyor: Bir hac veya umreden döndüğümüz zaman, bizi Zu'l-Huleyfe'de karşıladılar. Ensâr çocukları ailelerini karşılarlardı. Useyd b. Hudayr'ı karşıladılar ve hanımının vefat ettiğini söylediler. Başını örtüp ağlamaya başladı. Ben ona dedim ki: "Allah seni affetsin! Sen Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisisin. Daha önce senin neler yaptığın bellidir. Buna rağmen bir kadın için mi ağlıyorsun?" Başını açıp dedi ki: "Ömrüme yemin olsun ki, doğru söyledin. Sa'd b. Muâz'dan sonra kimse için ağlamamam gerekir. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onun hakkında diyeceğini demiştir. Ben ona: "Resûlullah ne demişti?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sa'd İbn Muâz'ın ölümünden dolayı Arş sarsıldı"* buyurdu.

Âişe ekledi: "O sırada Useyd b. Hudayr benimle Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arasında yürüyordu.

★Ahmed bu hadisi böyle rivayet etti.

١٥٦٩٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، قَالا : ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ . ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ ، قَالا : ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ نَزَلَ ذَا الْحُلَيْفَةِ ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمُ الصِّبْيَانُ فَيُخْبِرُونَهُمْ عَنْ أَهْلِهِمْ ، فَأُخْبِرَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ بِمَوْتِ امْرَأَتِهِ فَبَكَى ، فَقِيلَ لَهُ : أَتَبْكِي ؟ ، فَقَالَ : وَمَا لِي لا أَبْكِي ، وَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ الْعَرْشَ اهْتَزَّ أَعْوَادُهُ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ"

رواه الطبراني وأسانيدها كلها حسنة.

15695- Taberânî bu hadisi Âişe'den bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir seferden döndüğünde Zu'l-Huleyfe'de konaklar, çocuklar onları karşılamaya çıkar ve seferden dönenlerin ailelerinden haber verirlerdi. Useyd b. Hudayr'a hanımının vefat ettiği söylendiğinde ağlamaya başladı. Ona: "Ağlıyor musun?" dendiğinde şu karşılığı verdi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duyduğum halde neden ağlamayayım?: *Sa'd İbn Muâz'ın ölümünden dolayı Arş'ın direkleri sarsıldı."*

★İsnâdlarının hepsi hasendir.[1]

١٥٦٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي ابْنَ أَبِي خَالِدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ امْرَأَةٍ مِنَ الأَنْصَارِ يُقَالُ لَهَا أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ بْنِ سَكَنٍ قَالَتْ لَمَّا تُوُفِّيَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ صَاحَتْ أُمُّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلاَ يَرْقَأُ دَمْعُكِ وَيَذْهَبُ حُزْنُكِ فَإِنَّ ابْنَكِ أَوَّلُ مَنْ ضَحِكَ اللَّهُ لَهُ وَاهْتَزَّ لَهُ الْعَرْشُ"

رواه الطبراني إلا أنه قال : عن أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ بْنِ سَكَنٍ ، قَالَتْ : لَمَّا خُرِجَ بِجِنَازَةِ سَعْدٍ ، صَاحَتْ أُمُّهُ ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا يَرْقَأُ دَمْعُكِ ، وَيَذْهَبُ حُزْنُكِ والباقي بنحوه ورجاله رجال الصحيح.

15696- Esmâ binti Yezîd b. es-Seken bildiriyor: Sa'd b. Muâz vefat ettiği zaman annesi sesli bir şekilde ağlayınca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona dedi ki: *"Gözyaşın dinsin ve hüznün bitsin. Senin oğlun, Allah'ın kendisine güldüğü ilk kişidir. Arş ta onun ölümü dolayısıyla sarsılmıştır."*

★ Ahmed ve şu ibarelerle Taberânî rivayet etti: Esmâ binti Yezîd b. es-Seken dedi ki: "Sa'd b. Muâz'ın cenazesi çıkarıldığında annesi sesli bir şekilde ağlamaya başladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Gözyaşın dinsin ve hüznün gitsin"* dedi. Diğer kısmı ise öncekine benzer bir şekildedir.

Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٦٩٧ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا : ثنا عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ الْعَنْبَرِيُّ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا الأَوْزَاعِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ مُعَيْقِيبٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ "

رواه الطبراني وفيه عمرو بن ملك العنبري وثقه ابن حبان وقال : يغرب وضعفه أبو حاتم وأبو زرعة وبقية رجاله رجال الصحيح

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (553) rivayet etti.

[2] Ahmed (6/ 456) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5344, 24/ 185) rivayet etti. İkisinde de İshâk b. Râşid meçhuldür. İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir.

15697- Mu'aykîb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sa'd İbn Muâz'ın ölümünden dolayı Arş sarsıldı."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Mâlik el-Anberî'yi, İbn Hibbân güvenilir buldu ve "Garîb hadisleri rivayet ederdi" dedi. Ebû Hâtim ve Ebû Zür'a ise zayıf olduğunu söylediler. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٦٩٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : ثنا صَالِحُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ ، قَالَ : ثنا أَبِي ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " لَمَّا مَرَّتْ جَنَازَةُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَقَدِ اهْتَزَّ لَهُ الْعَرْشُ "

رواه البزار وفيه يعقوب بن محمد الزهري وقد ضعفه الجمهور ووثق على ضعفه وصالح بن محمد بن صالح التمار لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

15698- Sa'd b. Ebî Vakkâs der ki: Sa'd b. Muâz'ın cenazesi geçince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Onun ölümünden dolayı Arş sarsıldı."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ya'kûb b. Muhammed ez-Zührî'yi çoğunluk zayıf bulmuş, ama zayıflığına rağmen güvenilir sayılmıştır. Sâlih b. Muhammed b. Sâlih et-Temmâr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٥٦٩٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، قَالا : ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَلْقَمَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " لَمَّا مَاتَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ ، بَكَى أَبُو بَكْرٍ ، وَبَكَى عُمَرُ ، حَتَّى عُرِفَ بُكَاءُ أَبِي بَكْرٍ مِنْ بُكَاءِ عُمَرَ ، وَبُكَاءُ عُمَرَ مِنْ بُكَاءِ أَبِي بَكْرٍ ، فَقُلْتُ لِعَائِشَةَ : هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْكِي ؟ قَالَتْ : لا ، لَكِنَّهُ كَانَ يَقْبِضُ عَلَى لِحْيَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف.

15699- Hz. Âişe bildiriyor: Sa'd b. Muâz vefat ettiği zaman Ebû Bekr ve Ömer ağladılar. Hatta hangi ağlayan Ebû Bekr, hangisi Ömer biliniyordu. (Ravi dedi ki) Âişe'ye dedim ki: "Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem) ağlıyor muydu?" Dedi ki: "Hayır, fakat sakalını tutuyordu."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5341, 20/ 351) zayıf isnâdlarla rivayet etti.

[2] Bezzâr (2700) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin Sa'd'dan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5530) rivayet etti.

١٥٧٠٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا مُؤَمَّلُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الثَّقَفِيُّ ، ثنا سَهْلٌ أَبُو حَرِيزٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جِنَازَةِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ ، وَدُمُوعُهُ تَحَادَرُ عَلَى لِحْيَتِهِ ، وَيَدُهُ فِي لِحْيَتِهِ "

رواه الطبراني وسهل أبو حريز ضعيف.

15700- Hz. Âişe dedi ki: " Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sa'd b. Muâz'ın cenazesinden döndüğünde gözyaşları sakalına damlıyordu."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Sehl Ebû Harîz zayıftır.[1]

١٥٧٠١ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرِو بْنِ مُعَاذٍ ، عَنْ عُطَارِدِ بْنِ حَاجِبٍ ، أَنَّهُ أَهْدَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَوْبَ دِيبَاجٍ كَسَاهُ إِيَّاهُ كِسْرَى ، فَدَخَلَ أَصْحَابُهُ , فَقَالُوا : أُنْزِلَتْ عَلَيْكَ مِنَ السَّمَاءِ ؟ , قَالَ : " وَمَا تَعْجَبُونَ مِنْ ذَا ؟ الْمِنْدِيلُ مِنْ مَنَادِيلَ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ هَذَا " ، ثُمَّ قَالَ : " يَا غُلامُ ، اذْهَبْ بِهِ إِلَى أَبِي جَهْمِ بْنِ حُذَيْفَةَ ، وَقُلْ لَهُ : يَبْعَثُ إِلَيَّ بِالْخَمِيصَةِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الرحمن بن عمرو بن سعد بن معاذ وهو ثقة.

15701- Utârid b. Hâcib'in bildirdiğine göre o, kendisine Kisrâ'nın hediye ettiği halis ipek olan bir kumaşı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hediye etti. Sahabe yanlarına girip: "Bu sana gökyüzünden mi indirildi?" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu kumaşın güzelliğine mi şaşırıyorsunuz? Muâz'ın cennetteki mendillerinden bir mendil bundan daha iyidir"* dedi. Sonra: *"Ey çocuk! Bu kumaşı al ve Ebû Cehm b. Huzeyfe'ye götür. Ona, bana nakışlı elbiseyi yollamasını söyle"*buyurdu.

★ Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdurrahman b. Amr b. Sa'd b. Muâz dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٧٠٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، نَا سَالِمُ بْنُ نُوحٍ ، نَا عُمَرُ بْنُ عَامِرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ أُكَيْدِرَ الدَّوْمَةَ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُبَّةَ سُنْدُسٍ فَلَبِسَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَتَعَجَّبَ النَّاسُ مِنْهَا ، فَقَالَ : " أَتَعْجَبُونَ مِنْ هَذِهِ ؟ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْهَا " ثُمَّ أَهْدَاهَا إِلَى عُمَرَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، تَكْرَهُهَا وَأَلْبَسُهَا

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 15-16) rivayet etti.

قَالَ : " يَا عُمَرُ ، إِنَّمَا أَرْسَلْتُ بِهَا إِلَيْكَ لِتَبْعَثَ بِهَا وَجْهًا فَتُصِيبَ بِهَا مَالا " قَالَ : وَذَاكَ قَبْلَ أَنْ يُنْهَى عَنِ الْحَرِيرِ"

قلت : هو في الصحيح باختصار بعثها إلى عمر إلى آخره رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

15702- Enes bildiriyor: Ukeydir ed-Devme, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ipek bir cübbe yolladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cübbeyi giydi. Sahabe cübbenin güzelliğine hayran kalınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunun güzelliğine hayret mi ediyorsunuz? Nefsim elinde olana yemin ederim ki; Sa'd b. Muâz'ın cennetteki mendilleri bundan daha güzeldir"* buyurdu. Sonra cübbeyi Ömer'e hediye etti. Hz. Ömer: "Ya Resûlallah! Sen bundan hoşlanmamışken ben mi giyeceğim?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ömer! Bunu sana, satıp parasını alman için yolladım"* dedi. Bu olay, ipek giymenin yasaklanmasından önce vaki oldu.

Derim ki: Bu hadisin, *Sahîh*'te cübbenin Ömer'e gönderilmesiyle ilgili kısmı vardır.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٠٣ - حَدَّثَنَا مُصْعَبٌ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبَّادٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " ثَلاثَةٌ مِنَ الأَنْصَارِ كُلُّهُمْ مِنْ بَنِي عَبْدِ الأَشْهَلِ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يَعْتَدُّ عَلَيْهِمْ فَضْلا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ ، وَأُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ ، وَعَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ "

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات إلا أن ابن إسحاق مدلس وهو ثقة.

15703- Hz. Âişe dedi ki: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra, hepsi Ensâr'ın Benî Abd el-Eşhel kolundan olan şu üç kişiden daha faziletlisi yoktu. Sa'd b. Muâz, Useyd b. Hudayr ve Abbâd b. Bişr."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece İbn İshâk müdellistir ve güvenilirdir.[2]

---

[1] Bezzâr (2702) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (4389) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (900) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi, Yahyâ b. Abbâd'dan sadece Muhammed b. İshâk rivayet etti.

(بَابٌ فَضْلِ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ ﷺ)

Sa'd b. er-Rabî'nin Fazileti

١٥٧٠٤ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أُمِّ سَعْدِ بِنْتِ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ ، أَنَّهَا دَخَلَتْ عَلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، فَأَلْقَى لَهَا ثَوْبَهُ حَتَّى جَلَسَتْ عَلَيْهِ ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، فَقَالَ : " يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ ، مَنْ هَذِهِ ؟ " ، فَقَالَ : " هَذِهِ بِنْتُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي وَمِنْكَ " ، قَالَ : " وَمَنْ خَيْرٌ مِنِّي وَمِنْكَ إِلا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ : " رَجُلٌ قُبِضَ عَلَى عَهْدِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَوَّأَ مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَبَقِيتُ أَنَا وَأَنْتَ "

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن قيس بن سعد بن زيد وهو ضعيف.

15704- Ümmü Sa'd binti Sa'd b. er-Rabî, Ebû Bekr'in yanına girdi. Ebû Bekr, oturması için yere bir giysi serdi. Ümmü Sa'd oturunca Ömer girdi ve : "Ey Resûlullah'ın halifesi! Bu kimdir?" diye sordu. Ebû Bekr: "Bu, Resûlullah dışında benden ve senden daha hayırlı olan kişinin kızıdır. Öyle bir adam ki; Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında vefat etti (cennetteki yerini hazırladı) geriye ben ve sen kaldık" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Kays b. Sa'd b. Zeyd zayıftır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ ﷺ)

Useyd b. Hudayr

١٥٧٠٥ - قَدْ رَوَى الطَّبَرَانِي : أَنَّهُ شَهِدَ الْعَقَبَةَ وَهُوَ نَقِيبٌ بَدْرِيٌّ . وَقَدْ تَقَدَّمَ.

15705- Taberânî, Useyd b. Hudayr'ın, Akabe bîatında kabilesinin temsilcilerinden olduğunu bildiriyor. Bedir savaşına katılmıştır. Bu konu daha önce geçmişti.[1]

١٥٧٠٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، وَابْنُ لَهِيعَةَ ، قَالا : ثنا عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ ، عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ حُسَيْنٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا قَالَتْ : " كَانَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ مِنْ أَفَاضِلِ النَّاسِ ، وَكَانَ يَقُولُ : لَوْ أَكُونُ كَمَا أَكُونُ عَلَى حَالٍ مِنْ أَحْوَالٍ ثَلاثٍ ، لَكُنْتُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَمَا شَكَكْتُ فِي ذَلِكَ :

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde Urve (547) ve İbn Şihâb ez-Zührî'den (550) rivayet etti.

حِينَ أَقْرَأُ الْقُرْآنَ ، أَوْ حِينَ أَسْتَمِعُهُ يُقْرَأُ ، وَإِذَا سَمِعْتُ بِخُطْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَإِذَا شَهِدْتُ جَنَازَةً ، وَمَا شَهِدْتُ جَنَازَةً قَطُّ ، فَحَدَّثْتُ نَفْسِي سِوَى مَا هُوَ مَفْعُولٌ بِهَا ، وَمَا هِيَ صَائِرَةٌ إِلَيْهِ "

رواه الطبراني وأحمد بنحوه ورجاله وثقوا . وقد تقدم حديث في فضله في آخر مناقب سعد بن معاذ

15706- Hz. Âişe der ki: Useyd b. Hudayr, insanların en faziletlilerindendi ve şöyle derdi: "Devamlı şu üç halden bir hal üzere kalsaydım cennet ahalisinden olurdum. Kur'ân'ı okuduğum zaman, onu okunurken işittiğim ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) konuşmasını duyduğum zaman, duyduklarımdan hiç şüpheye düşmedim. Hiçbir cenazeye katılmadım ki; onun başına geleceklerin ve gideceği yerin benim başıma geleceğini ve benim de oraya gideceğimi düşünmüş olmayayım."

★Taberânî ve yakın metinle Ahmed rivayette bulundu. Taberânî'nin ravileri güvenilir sayılmıştır.

Sa'd b. Muâz'ın faziletleri anlatılırken faziletleriyle ilgili bir hadis geçmişti.[1]

١٥٧٠٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ ، وَيُكَنَّى أَبَا يَحْيَى سَنَةَ عِشْرِينَ ، وَحَمَلَهُ عُمَرُ ، بَيْنَ عَمُودَيِ السَّرِيرِ حَتَّى وَضَعَهُ بِالْبَقِيعِ وَصَلَّى عَلَيْهِ "

رواه الطبراني وروى عن الواقدي بعضه وإسنادهما منقطع.

15707- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Useyd b. Hudayr, 20 yılında vefat etti. Künyesi Ebû Yahyâ'dır. Hz. Ömer onun naaşını Bâkî mezarlığına koyana kadar taşıdı. Namazını Ömer kıldırdı."

★Taberânî rivayet etti. Bir kısmı Vâkıdî'den rivayet edilmiştir. İkisinin de senedi kopuktur.[2]

(بَابُ فَضْلِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ﷺ)

Muâz b. Cebel'in Fazileti

وَقَدْ تَقَدَّمَ نَسَبُهُ فِيمَنْ شَهِدَ بَدْراً.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (554) ve Ahmed (4/ 351-352) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde Yahyâ b. Bukeyr'den (548) ve Vâkidî'den (549) rivayet etti.

Bedir'e katılanlar anlatılırken nesebinden bahsedilmişti.

١٥٧٠٨ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، أَنَّهُ كَانَ مَرِيضًا فَبَصَقَ عَنْ يَمِينِهِ أَوْ أَرَادَ أَنْ يَبْصُقَ ، عَنْ يَمِينِهِ ، فَقَالَ : " مَا بَصَقْتُ ، عَنْ يَمِينِي مُنْذُ أَسْلَمْتُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15708- Muâz b. Cebel'den bildirildiğine göre Muâz hastayken, sağ tarafına tükürdü veya sağ tarafına tükürmek istedi ve: "Müslüman olduğumdan bu güne kadar sağ tarafıma hiç tükürmedim" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٠٩ – حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الأَزْرَقُ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، وَغَيْرِهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : إِنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا ، وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، فَقَالَ بَعْضُ جُلَسَائِهِ لَهُ : إِنَّ إِبْرَاهِيمَ ، فَقَالَ : " إِنِّي لَمْ أَنْسَ " ، ثُمَّ قَالَ : " تَدْرُونَ مَا الأُمَّةُ ؟ " فَقَالُوا : لا ، قَالَ : " الَّذِي يُعَلِّمُ النَّاسَ الْخَيْرَ " ، قَالَ : هَلْ تَدْرُونَ مَا الْقَانِتُ ؟ قَالُوا : لا ، قَالَ : " الْمُطِيعُ لِلَّهِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير حجاج بن إبراهيم وهو ثقة.

15709- İbn Mes'ûd der ki: "Şüphesiz Muâz, Allah'a boyun eğen ve O'na yönelen bir ümmet idi; Allah'a şirk koşanlardan olmadı." İbn Mes'ûd'la oturanlardan bazıları: "Senin söylediklerin Hz. İbrâhîm hakkında söylenmiştir" dediler. İbn Mes'ûd: "Unutmadım" diyerek şöyle devam etti: "Ümmetin ne olduğunu biliyor musunuz?" Oradakiler: "Hayır" deyince: "İnsanlara hayrı öğretendir" dedi.

İbn Mes'ûd, devamla: "Boyun eğen ne demektir biliyor musunuz?" diye sorunca: "Hayır" karşılığını verdiler. İbn Mes'ûd: "Allah'a itaat eden demektir" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri, Haccâc b. İbrâhîm dışında, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٥٧١٠ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ ، قَالَ : نا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " خُذُوا الْقُرْآنَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 163) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 34) rivayet etti.

مِنْ أَرْبَعَةٍ : مِنْ أُبَيٍّ بْنِ كَعْبٍ ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ "

رواه البزار ورجاله ثقات. معاذ بن جبل إمام العلماء برتوة رواه الطبراني مرسلا وفيه محمد بن عبد الله بن أزهر الأنصاري و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح.

15710- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kur'ân'ı dört kişiden öğrenin: Ubey b. Ka'b, Abdullah b. Mes'ûd, Muâz b. Cebel ve Ebu Hûzeyfe'nin azatlısı Sâlim."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٧١١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، أنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَزْهَرَ الأَنْصَارِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ أَمَامَ الْعُلَمَاءِ بِرَتْوَةٍ "

15711- Muhammed b. Ka'b el-Kurazî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Muâz b. Cebel, Kıyamet günü âlimlerin bir adım önündedir."*

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Abdillah b. Ezher el-Ensârî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧١٢ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ : سَمِعْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ يَقُولُ : مَاتَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ وَهُوَ اِبْنُ ثَمَانٍ وَعِشْرِيْنَ سَنَةً وَقَائِلٌ يَقُولُ : اِبْنُ اِثْنَتَيْنِ وَثَلاَثِيْنَ سَنَةً . وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مُعَاذُ أَمَامَ الْعُلَمَاءِ بِرَتْوَةٍ " قَالَ اِبْنُ بُكَيْرٍ : الرَّتْوَةُ : الْمَنْزِلَةُ"

رواه الطبراني منقطع الإسناد.

15712- Mâlik b. Enes der ki: Muâz b. Cebel, yirmi sekiz yaşında vefat etti. Birisi de otuz iki yaşında vefat ettiğini söyler. Resûlullah: *"Muâz b. Cebel, Kıyamet günü âlimlerin bir retve (adım) önündedir"* buyurur.

İbn Bukeyr, *retve*'nin bir konaklama mesafesi olduğunu söyler.

★Taberânî kopuk bir isnâdla rivayet etti.[3]

---

[1] Bezzâr (2703) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (3/ 225) rivayet etti. Zehebî hadisin sahih olduğunu söyledi.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 29) rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1091) bakın.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 29) rivayet etti.

١٥٧١٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ فِي طَاعُونِ عَمَوَاسٍ سَنَةَ سَبْعَ عَشْرَةَ أَوْ ثَمَانِ عَشْرَةَ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع

15713- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Muâz b. Cebel, hicrî on yedi veya on sekiz yılında, Amevâs vebasından vefat etti.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.[1]

١٥٧١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا هُشَيْمٌ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، قَالَ : " قُبِضَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَهُوَ ابْنُ ثَلاثٍ أَوْ أَرْبَعٍ وَثَلاثِينَ سَنَةً "

رواه الطبراني مرسلا وفيه علي بن زيد وحديثه حسن وبقية رجاله رجال الصحيح.

15714- Saîd b. el-Müseyyeb bildiriyor: "Muâz b. Cebel, otuz üç veya otuz dört yaşında vefat etti."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravilerden Ali b. Zeyd'in hadisi hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧١٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ : " تُوُفِّيَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً ، وَالَّذِي رَفَعَ فِي سِنِّهِ يَقُولُ : اثْنَتَيْنِ وَثَلاثِينَ سَنَةً "

رواه الطبراني منقطع الإسناد وإسناده حسن.

15715- Yahyâ b. Saîd der ki: "Muâz b. Cebel, yirmi sekiz yaşında vefat etti. Yaşının daha fazla olduğunu söyleyenler, otuz iki yaşında vefat ettiğini söyler."

★Taberânî, kopuk bir isnâdla rivayet etti. Senedi hasendir.[3]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ ﷺ)

Ubey b. Ka'b'ın Fazileti

١٥٧١٦ - قُلْتُ : قَدْ رَوَى الطَّبَرَانِي : أَنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْراً.

15716- Derim ki: "Taberânî, Bedir savaşına katıldığını rivayet eder."[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 30) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 30) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 29) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

١٥٧١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَبَّةَ الْبَدْرِيَّ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ إِلَى آخِرِهَا قَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ رَبَّكَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُقْرِئَهَا أُبَيًّا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُبَيٍّ إِنَّ جِبْرِيلَ أَمَرَنِي أَنْ أُقْرِئَكَ هَذِهِ السُّورَةَ . قَالَ أُبَيٌّ وَقَدْ ذُكِرْتُ ثَمَّ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ نَعَمْ . قَالَ فَبَكَى أُبَيٌّ.

رواه أحمد والطبراني وفيه علي بن زيد وهو حسن الحديث وبقية رجاله رجال الصحيح.

15717- Ebû Habbe el-Bedrî dedi ki: "**Apaçık delil kendilerine gelinceye kadar Ehl-i kitaptan ve müşriklerden inkârcılar (küfürden) ayrılacak değillerdi**" (Beyyine Sur. 1) âyeti nazil olduğu zaman, Cibrîl: "Ya Resûlallah! Allah, bu âyeti Ubey'e okumanı emrediyor" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ubey'e: *"Cibrîl, bana, sana bu sûreyi okumamı emretti."* buyurunca Ubey: "Ya Resûlallah! Allah benim adımı da andı mı?" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* deyince Ubey sevinçten ağladı.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Ali b. Zeyd'in hadisleri hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧١٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الطَّبَّاعُ ، قَالَ : نا مُعَاذُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَبَا الْمُنْذِرِ ، إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْرِضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ " ، فَقَالَ : بِاللهِ آمَنْتُ ، وَعَلَى يَدَيْكَ أَسْلَمْتُ ، وَمِنْكَ تَعَلَّمْتُ ، قَالَ : فَرَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَوْلَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَذُكِرْتُ هُنَاكَ ؟ قَالَ : " نَعَمْ بِاسْمِكَ وَنَسَبِكَ فِي الْمَلَأِ الْأَعْلَى " ، قَالَ : فَاقْرَأْ إِذًا يَا رَسُولَ اللهِ"

15718- Ubey b. Ka'b'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ey Ebu'l-Münzir! Sana Kur'ân'ı okumam emredildi"* deyince Ubey: "Allah'a iman ettim ve senin elinle Müslüman oldum. Ne öğrendiysem senden öğrendim, buna rağmen mi?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aynı şeyi söyleyince, Ubey: "Ya Resûlallah! Sana, bizzat benim adım mı söylendi?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ismin ve Meleu'l-A'lâ'daki nesebinle"* diye cevap verdi. O

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde Urve'den (524) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

[2] Ahmed (3/ 489) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 327) rivayet etti.

zaman Ubey: "Öyleyse oku Ya Resûlallah" dedi.[1]

١٥٧١٩ - وفي رواية : وَقَالَ أُبَيٌّ : عَرَضْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ ، فَقَالَ : " أَمَرَنِي جِبْرِيلُ أَنْ أَعْرِضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ "

15719- Bir rivayette Ubey dedi ki: " Kur'ân'ı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) okudum; Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cibrîl, sana Kur'ân'ı okumamı emretti"* dedi.[2]

١٥٧٢٠ - وفي رواية : وَقَالَ أُبَيٌّ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُمِرْتُ أَنْ أُقْرِئَكَ الْقُرْآنَ "

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه الطبراني في الأوسط بأسانيد ورجال الرواية الأولى وثقوا.

15720- Diğer rivayete göre Ubey dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Sana Kur'ân'ı okumam emredildi"* buyurdu.

Derim ki: Tirmizî bu hadisi kısa metinle rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinci rivayetin ravileri güvenilir sayılmıştır.

١٥٧٢١ - وَقَدْ تَقَدَّمَ فِي فَضْلِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ : مِنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ"

15721- Muâz b. Cebel'in fazileti anlatılırken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kur'ân'ı şu dört kişiden öğreniniz: ...Ubey b. Ka'b'dan"* dediği geçmişti.[3]

١٥٧٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : " جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّةٌ مِنَ الأَنْصَارِ : زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ ، وَأَبُو زَيْدٍ ، وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ ، وَأَبُو الدَّرْدَاءِ ، وَسَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ ، وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ " ، وَفِي حَدِيثِ زَكَرِيَّا : " وَكَانَ جَارِيَةُ بْنُ مُجَمِّعِ بْنِ جَارِيَةَ قَدْ قَرَأَهُ إِلا سُورَةً أَوْ سُورَتَيْنِ "

رواه الطبراني مرسلا وفيه إبراهيم بن محمد بن عثمان الحضرمي و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح.

15722- Âmir eş-Şa'bî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (447) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında ve (1359) *M. el-Kebîr*'de (539) rivayet etti.

[3] Daha önce geçmiştir: 15710.

zamanında, Ensâr'dan şu altı kişi Kur'ân'ı ezberlemişti. Zeyd b. Sâbit, Ebû Zeyd, Muâz b. Cebel, Ebu'd-Derdâ, Sa'd b. Ubâde ve Ubey b. Ka'b. Câriye b. Mucemmi ise bir veya iki sûre dışında Kur'ân'ın tümünü biliyordu."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Muhammed b. Osmân el-Hadramî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٢٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو غَسَّانَ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ مُطَرِّفٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، قَالَ : " كَانَ أَصْحَابُ الْقَضَاءِ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّةٌ : عُمَرُ ، وَعَلِيٌّ ، وَعَبْدُ اللَّهِ ، وَأُبَيٌّ ، وَزَيْدٌ ، وَأَبُو مُوسَى "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15723- Mesrûk dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından fıkhi/hukuki meseleler hakkında hüküm verebilen altı kişi vardı: Ömer, Ali, Abdullah, Ubey, Zeyd ve Ebû Mûsâ."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧٢٤ - وَعَنْ عَتِيٍّ السَّعْدِيِّ قَالَ : رَأَتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ أَبْيَضَ الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ مَا خَضَبَ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15724- Uteyy es-Sa'dî der ki: "Ubey b. Ka'b'ı, saçları ve sakalı beyaz bir şekilde gördüm. Boya yapmamıştı."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٧٢٥ - وَعَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ قَالَ : كَانَتْ فِي أُبَيٍّ بَشَاشَةٌ شَرَابَةٌ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن كناسة وهو ثقة.

15725- Zirr b. Hubeyş dedi ki: "Ubey güler yüzlü, ama (haksızlık karşısında) çabuk sinirlenen biriydi."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Kennâse dışında *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2092) rivayet etti. Hâfız İbn Hacer, *Fethu'l-bârî* isimli eserinde (9/53) senedinin mürsel olmasına rağmen sahih olduğunu söyledi.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (528) rivayet etti.

١٥٧٢٦ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامِ بْنِ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، قَالَ : " مَاتَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ ، فِي خِلافَةِ عُمَرَ سَنَةَ اثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ " ، قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ : وَيَقُولُ بَعْضُهُمْ : فِي خِلافَةِ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

15726- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr der ki: "Ubey b. Ka'b, 22 yılında, Ömer'in hilafeti döneminde vefat etti. (Bazıları, Osmân'ın hilafeti döneminde vefat ettiğini söyler.) Birisi de: "30 yılında, Osmân'ın hilafeti döneminde vefat etti" demiştir.

١٥٧٢٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ ، يُكَنَّى أَبَا الْمُنْذِرِ بِالْمَدِينَةِ سَنَةَ ثِنْتَيْنِ وَعِشْرِينَ"

رواه الطبراني وإسناده منقطع من ابن نمير.

15727- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Ubey b. Ka'b, 22 yılında Medine'de vefat etti. Künyesi Ebu'l-Münzir'di."

★Taberânî rivayet etti. İbn Numeyr'den sonraki isnâdı kopuktur.

(بَابٌ فَضْلِ أَبِي طَلْحَةَ ﷺ)

Ebû Talha'nın Fazileti

١٥٧٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ قَالَ أَظُنُّهُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَصَوْتُ أَبِى طَلْحَةَ أَشَدُّ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مِنْ فِئَةٍ"

15728- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ebû Talha'nın sesi, müşrikleri bir grup askerden daha çok korkutur."*[1]

١٥٧٢٩ - وفي رواية : " قَالَ: لَصَوْتُ أَبِي طَلْحَةَ فِي الْجَيْشِ خَيْرٌ مِنْ فِئَةٍ "

رواه أحمد وأبو يعلى ورجال الرواية الأولى رجال الصحيح.

15729- Bir rivayet ise şöyledir: " *Ebû Talha'nın orduda attığı nara, bir gurup askerden daha tesirlidir."*

[1] Ahmed (3/ 203) rivayet etti.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Birinci rivayetin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلامٍ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ ، قَرَأَ سُورَةَ بَرَاءَةٌ فَأَتَى عَلَى هَذِهِ الآيَةِ : ﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالا﴾ ، فَقَالَ : أَلا أَرَى رَبِّي يَسْتَنْفِرُنِي شَابًّا وَشَيْخًا ، جَهِّزُونِي . فَقَالَ لَهُ بَنُوهُ : قَدْ غَزَوْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قُبِضَ ، وَغَزَوْتَ مَعَ أَبِي بَكْرٍ حَتَّى مَاتَ ، وَغَزَوْتَ مَعَ عُمَرَ ، فَنَحْنُ نَغْزُو عَنْكَ . فَقَالَ : جَهِّزُونِي . فَجَهَّزُوهُ ، فَرَكِبَ الْبَحْرَ فَمَاتَ ، فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ جَزِيرَةً يَدْفِنُونَهُ فِيهَا إِلا بَعْدَ سَبْعَةِ أَيَّامٍ ، فَلَمْ يَتَغَيَّرْ".

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح.

15730- Enes bildiriyor: Ebû Talha Tevbe sûresini okuyup: **"Hangi hal üzere olursanız olun, savaşa çıkınız"** (Tevbe Sur. 41) âyetine gelince dedi ki: "Allah, savaşa çağırırken yaşlı mı, genç mi olduğumuza bakmadı. Beni savaşa hazırlayınız." Çocukları: "Sen Resûlullah'la, Ebû Bekr'le ve Ömer'le beraber hepsi vefat edene kadar savaşa çıktın. Şimdi biz senin yerine savaşırız" dediler. Ebû Talha: "Beni hazırlayın" dedi ve hazırlanıp denizde Müslüman askerlerle beraberken vefat etti. Müslümanlar onu defnetmek için bir ada aradılar. Aradıklarını ancak bir hafta sonra bulabildiler. Bu bir hafta zarfında, vücudu hiç bozulmamıştı.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ ، ثنا أَبِي ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، وَعَلِيٌّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " خَرَجَ أَبُو طَلْحَةَ ، غَازِيًا فِي الْبَحْرِ ، فَمَاتَ فِي السَّفِينَةِ ، فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ مَكَانًا يَدْفِنُونَهُ فِيهِ ، فَانْتَظَرُوا بِهِ سِتَّةَ أَيَّامٍ حَتَّى وَجَدُوا لَهُ بَعْدَ سَبْعٍ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15731- Enes b. Mâlik bildiriyor: Ebû Talha, savaşmak için deniz yolculuğuna çıktı. Gemide vefat etti. Onu defnedecek bir yer bulamadılar. Ancak yedi gün sonra onu defnedecek bir yer buldular. Bu bir hafta zarfında vücudunda hiçbir bozulma olmadı.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ahmed (3/ 261) ve Ebû Ya'lâ (3983) rivayet etti.
[2] Ebû Ya'lâ (3413) rivayet etti.

١٥٧٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أَبُو طَلْحَةَ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَثَلاثِينَ ، وَصَلَّى عَلَيْهِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ سَنَةَ سَبْعِينَ "

رواه الطبراني وهو منقطع الإسناد.

15732- Yahya b. Bukeyr bildiriyor: Ebû Talha Zeyd b. Sehl, 34 yılında vefat etti. Namazını Osmân b. Affân kıldırdı. Vefat ettiği zaman yetmiş yaşındaydı.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.

١٥٧٣٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، قَالَ : " مَاتَ أَبُو طَلْحَةَ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَثَلاثِينَ ، وَصَلَّى عَلَيْهِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ مَاتَ ابْنَ سَبْعِينَ سَنَةً ، وَقَدْ قِيلَ : إِنَّ أَبَا طَلْحَةَ مَاتَ سَنَةَ اثْنَتَيْنِ وَثَلاثِينَ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع من ابن نمير.

15733- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr dedi ki: "Ebû Talha Zeyd b. Sehl, 34 yılında vefat etti. Namazını Osmân b. Affân kıldırdı. Vefat ettiği zaman yetmiş yaşındaydı. Ebû Talha'nın 32 yılında vefat ettiği de söylenir."

★Taberânî İbn Numeyr'den dolayı kopuk isnâdla rivayet etti.[2]

(بَابٌ فَضْلِ حَارِثَةَ بْنِ النُّعْمَانِ ﷺ)

Hârise b. en-Nu'mân'ın Fazileti

١٥٧٣٤ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ هَارُونَ بْنِ سُلَيْمَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، فِي تَسْمِيَةِ مَنْ " شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الأَنْصَارِ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ : حَارِثَةُ بْنُ النُّعْمَانِ ، وَهُوَ الَّذِي مَرَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مَعَ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ عِنْدَ الْمَقَاعِدِ "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله ثقات.

15734- İbn Şihâb (ez-Zührî) bildiriyor: Ensâr'dan, Neccâr oğullarından Bedir'e katılanlar arasında Hârise b. en-Nu'mân da vardır. Hârise b. en-Nu'mân; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl ile insanların

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4683) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4685) rivayet etti.

bir araya gelip oturduğu yerde birlikte otururken kendisine uğrayan kişidir."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٧٣٥ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ فِي تَسْمِيَةِ مَنْ شَهِدَ بَدْراً : حَارِثَةُ بْنُ نُعْمَانَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ غَنَمِ بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ"

رواه الطبراني ورجاله إلى قائله ثقات.

15735- Muhammed b. İshâk şöyle birdirir: "Bedir'e katılanlar arasında, Hârise b. en-Nu'mân b. Zeyd b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ğanm b. Mâlik b. en-Neccâr da vardır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri sözü söyleyene kadar güvenilirdir.[2]

١٥٧٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِىِّ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَسَمِعْتُ فِيهَا قِرَاءَةً قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا حَارِثَةُ بْنُ النُّعْمَانِ كَذَاكُمُ الْبِرُّ كَذَاكُمُ الْبِرُّ"

رواه أحمد وأبو يعلى ورجاله رجال الصحيح.

15736- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennete girdiğimde, okuma sesi duydum. «Bu okuyan kim?» diye sorunca; «Sizin şöyle iyi olanınız böyle iyi olanınız Hârise b. en-Nu'mân'dır» dediler."* (Annesine karşı çok iyi davranırdı.)

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٥٧٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِىِّ أَخْبَرَنِى عَبْدُ اللهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ مَرَرْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَالِسٌ فِى الْمَقَاعِدِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ أَجَزْتُ فَلَمَّا رَجَعْتُ وَانْصَرَفَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلْ رَأَيْتَ الَّذِى كَانَ مَعِى . قُلْتُ نَعَمْ. قَالَ فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ وَقَدْ رَدَّ عَلَيْكَ السَّلَامَ"

رواه أحمد والطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15737- Abdullah b. Âmir b. Rabîa bildiriyor: Hârise b. en-Nu'mân dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl ile insanların bir araya

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3224) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3223) rivayet etti.
[3] Ahmed (5/ 36, 151, 167) ve Ebû Ya'lâ (4425) rivayet etti.

gelip oturduğu yerde otururken yanına uğradım. Ona selam verdim. Yanında eyleşmeden ayrıldım. Ben geri dönüp, Cibrîl de gittiği zaman Resûlullah: *"Benimle olan kişiyi gördün mü?"* dedi. Ben: "Evet" deyince,: *"O Cibrîl'di, selamına karşılık verdi"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٣٨ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي مَرَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُنَاجِي جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَزَعَمَ أَبُو سَلَمَةَ أَنَّهُ تَجَنَّبَ أَنْ يَدْنُوَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَخَوُّفاً أَنْ يَسْمَعَ حَدِيثَهُ فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُسَلِّمَ إِذْ مَرَرْتَ بِي الْبَارِحَةَ . قَالَ رَأَيْتُكَ تُنَاجِي رَجُلاً فَخَشِيتُ أَنْ تَكْرَهَ أَنْ أَدْنُوَ مِنْكُمَا. قَالَ وَهَلْ تَدْرِي مَنِ الرَّجُلُ . قَالَ لاَ. قَالَ فَذَلِكَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَوْ سَلَّمْتَ لَرَدَّ السَّلَامَ . وَقَدْ سَمِعْتُ مِنْ غَيْرِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ حَارِثَةُ بْنُ النُّعْمَانِ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

15738- Mûsâ b. Ukbe, Ebû Seleme'den bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl'le konuşurken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir adam uğradı. Ebû Seleme, adamın O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) konuşmasını duymamak için yanına yaklaşmadığını söyler. İkinci gün Resûlullah: *"Dün neden bana uğradığın zaman selam vermedin?"* diye sorunca adam: "Bir adamla konuştuğunuzu gördüm ve size yaklaşmamı istemeyeceğinizi düşündüm" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O adamın kim olduğunu biliyor musun?"* deyince, adam: "Hayır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O, Cibrîl'di. Eğer selam verseydin selamını alırdı"* dedi.

Ebû Seleme'den başkasından bu adamın Hârise b. en-Nu'mân olduğunu duydum.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ مَرَرْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ

---

[1] Ahmed (5/ 433) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3226) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/ 17) rivayet etti.

السَّلاَمُ جَالِسٌ فِي الْمَقَاعِدِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ أَجَزْتُ فَلَمَّا رَجَعْتُ وَانْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلْ رَأَيْتَ الَّذِي كَانَ مَعِي . قُلْتُ نَعَمْ. قَالَ فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ وَقَدْ رَدَّ عَلَيْكَ السَّلاَمَ"

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح.

15739- Abdullah b. Âmir b. Rabîa, Hârise b. en-Nu'mân'ın şöyle dediğini bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl'le insanların bir araya gelip oturduğu yerde otururken yanına uğradım. Yanında eyleşmeden ayrıldım. Ben geri döndüğümde ve Resûlullah onunla konuşmasını bitirince bana: *"Benimle beraber olan kişiyi gördün mü?"* diye sordu. Ben: "Evet" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O Cibrîl'di, selamına karşılık verdi"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٤٠ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي مَرَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُنَاجِي جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَزَعَمَ أَبُو سَلَمَةَ أَنَّهُ تَجَنَّبَ أَنْ يَدْنُوَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَخَوُّفًا أَنْ يَسْمَعَ حَدِيثَهُ فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُسَلِّمَ إِذْ مَرَرْتَ بِي الْبَارِحَةَ . قَالَ رَأَيْتُكَ تُنَاجِي رَجُلاً فَخَشِيتُ أَنْ تَكْرَهَ أَنْ أَدْنُوَ مِنْكُمَا. قَالَ وَهَلْ تَدْرِي مَنِ الرَّجُلُ قَالَ لاَ. قَالَ فَذَلِكَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَلَوْ سَلَّمْتَ لَرَدَّ السَّلاَمَ . وَقَدْ سَمِعْتُ مِنْ غَيْرِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ حَارِثَةُ بْنُ النُّعْمَانِ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

15740- Mûsâ b. Ukbe, Ebû Seleme'den bildiriyor: Hz. Peygamber Cibrîl'le konuşurken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir adam uğradı. Ebû Seleme, adamın Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) konuşmasını duymamak için yanına yaklaşmadığını söyler. İkinci gün Resûlullah: *"Dün neden bana uğradığın zaman selam vermedin?"* dedi. Adam: "Bir adamla konuştuğunuzu gördüm ve size yaklaşmamı istemeyeceğinizi düşündüm" dedi. Resûlullah: *"O adamın kim olduğunu biliyor musun?"* deyince, adam: "Hayır" dedi. Hz. Peygamber: *"O, Cibrîl'di. Eğer selam verseydin selamını alırdı"* dedi.

Ebû Seleme'den başkasından bu adamın Hârise b. en-Nu'mân olduğunu duydum."

---

[1] Mükerrer hadistir: 15737.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : مَرَّ حَارِثَةُ بْنُ النُّعْمَانِ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ يُنَاجِيهِ ، فَلَمْ يُسَلِّمْ ، فَقَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ : مَا مَنَعَهُ أَنْ يُسَلِّمَ ؟ إِنَّهُ لَوْ سَلَّمَ لَرَدَدْتُ عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : أَمَا إِنَّهُ مِنَ الثَّمَانِينَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَمَا الثَّمَانُونَ ؟ " قَالَ : يَفِرُّ النَّاسُ عَنْكَ غَيْرَ ثَمَانِينَ ، فَيَصْبِرُونَ مَعَكَ ، رِزْقُهُمْ وَرِزْقُ أَوْلادِهِمْ عَلَى اللهِ فِي الْجَنَّةِ ، فَلَمَّا رَجَعَ حَارِثَةُ سَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا سَلَّمْتَ حِينَ مَرَرْتَ ؟ " قَالَ : رَأَيْتُ مَعَكَ إِنْسَانًا ، فَكَرِهْتُ أَنْ أَقْطَعَ حَدِيثَكَ ، قَالَ : " فَرَأَيْتَهُ ؟ " قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " ذَاكَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ " ، وَقَدْ قَالَ ، فَأَخْبَرَهُ بِمَا قَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ"

رواه الطبراني والبزار بنحوه وإسناده حسن رجاله كلهم وثقوا وفي بعضهم خلاف.

15741- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl ile konuşurken, Hârise b. en-Nu'mân yanına uğradı ve selam vermeden geçip gitti. Cibrîl: "Neden selam vermeden geçip gitti? Selâm verseydi ona karşılık verirdim" dedi. Cibrîl sonra: "O, seksen kişiden biridir" deyip te Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seksen kişi ne demek?"* deyince, Cibrîl: "Seksen kişi dışındaki herkes seni terk edip kaçar. Sadece bu seksen kişi yanında kalıp sabrederler. Onların ve çocuklarının cennetteki rızıkları yüce Allah'ın yükümlülüğündedir" dedi.

Hârise geri dönünce selam verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Demin geçtiğin zaman neden selam vermedin?"* dedi. Hârise: "Seninle bir insan konuşuyordu. Sözünüzü bölmek istemedim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu gördün mü?"* deyince, Hârise: "Evet" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O Cibrîl'di ve şöyle şöyle dedi"* diyerek Cibrîl'in kendisi için söylediğini Hârise'ye söyledi.

★Taberânî rivayet etti. Bezzâr da buna benzer bir rivayette bulundu. Taberânî'nin senedi hasendir. Hepsinin ravileri güvenilir sayılmıştır. Bazılarında ihtilaf vardır.[2]

---

[1] Daha önce geçti: 15738.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3225) ve Bezzâr (2710, 2711) rivayet etti.

(بَابٌ فِي عَمْرِو بْنِ الجَمُوحِ ﷺ)

Amr b. el-Cemûh'un Fazileti

١٥٧٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قال : نا حَمْزَةُ بْنُ جَعْفَرٍ الشِّيرَازِيُّ ، قال : ثنا أَبُو سَمُرَةَ الْقَاضِي ، قال : ثنا أَبُو شَيْبَةَ ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ ، مَنْ سَيِّدُكُمْ ؟ " ، قَالُوا : جَدُّ بْنُ قَيْسٍ ، وَإِنَّا لَنُبَخِّلُهُ ، قَالَ : " لَيْسَ سَيِّدَكُمْ ، وَلَكِنْ سَيِّدُكُمْ عَمْرُو بْنُ الْجَمُوحِ " . وَكَانَ سَخِيًّا"

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه أبو شيبة إبراهيم بن عثمان وهو ضعيف.

15742- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ensâr'a: *"Ey Ensâr topluluğu! Sizin efendiniz kimdir?"* diye sordu. Ensâr: "Cedd b. Kays'tır, ama biz onun cimri olarak görüyoruz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O sizin seyyidiniz değildir. Sizin seyyidiniz, cömert olan Amr b. el-Cemûh'tur"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Ebû Şeybe İbrâhîm b. Osmân zayıftır.[1]

١٥٧٤٣ - عن جابر قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَيِّدُكُمْ يَا بَنِي سَلِمَةَ ؟ ، قَالُوا : الْجَدُّ بْنُ قَيْسٍ عَلَى أَنَّا نُبَخِّلُهُ قال : " بَلْ سَيِّدُكُمُ الْجَعْدُ الأبيض عَمْرُو بْنُ الْجَمُوحِ قال : وَكَانَ عَمْرُو بْنُ الجَمُوحِ يُولِمُ عَلَى رَسُولِ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَزَوَّجَ"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير حميد بن الربيع وثقه عثمان بن أبي شيبة وابن حبان وغيرهما وضعفه جماعة.

15743- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Seleme oğulları! Sizin efendiniz kimdir?"* Seleme oğulları: "Cedd b. Kays'tır. Fakat biz onu cimri olarak sayıyoruz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin efendiniz, bu cömert ve beyaz tenli olan Amr b. el-Cemûh'tur"* buyurdu.

Ravi dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evlendiği zaman Amr b. el-Cemûh onun düğünü için ziyafet verirdi."

★Bezzâr rivayet etti. Humeyd b. er-Rabî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Osmân b. Ebî Şeybe, İbn Hibbân ve başkaları onu güvenilir bulmuş, bazılarıysa zayıf olduğunu

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (121116) rivayet etti.

söylemiştir.[1]

١٥٧٤٤ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْبَرْمَكِيُّ الْمَدَنِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأُوَيْسِيُّ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَيِّدُكُمْ يَا بَنِي سَلِمَةَ ؟ ، قَالُوا : الْجَدُّ بْنُ قَيْسٍ عَلَى أَنَّا نُبَخِّلُهُ ، فَقَالَ : وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنَ الْبُخْلِ ، بَلْ سَيِّدُكُمُ الْجَعْدُ الْقَطَطُ عَمْرُو بْنُ الْجَمُوحِ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير شيخ الطبراني.

15744- Ka'b b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle: *"Ey Seleme oğulları! Sizin seyyidiniz kimdir?"* buyurduğunu bildiriyor. Seleme oğulları: "Cedd b. Kays'tır ve biz onun cimri olduğunu düşünüyoruz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hangi hastalık cimrilikten daha büyüktür ki Sizin efendiniz, cömert ve kıvırcık saçlı olan Amr b. el-Cemûh'tur"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Taberânî'nin hocası dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧٤٥ - وعن أبي هريرة قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَيِّدُكُمْ يَا بَنِي سَلِمَةَ ؟ ، قَالُوا : الْجَدُّ بْنُ قَيْسٍ عَلَى أَنَّا نُبَخِّلُهُ ، فَقَالَ : وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنَ الْبُخْلِ ، بَلْ سَيِّدُكُمُ الْجَعْدُ الْقَطَطُ عَمْرُو بْنُ الْجَمُوحِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن يزيد المكي وهو متروك قلت : وقد تقدمت أحاديث نحو هذا في كتاب الزكاة في البخل والسخاء.

15745- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Seleme oğulları! Şimdiki efendiniz kimdir?"* diye sorunca Seleme oğulları: "Cedd b. Kays'tır ve biz onun cimri olduğunu görüyoruz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hangi hastalık cimrilikten daha büyüktür ki? Sizin efendiniz (bundan böyle), Amr b. el-Cemûh'tur"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Yezîd el-Mekkî metrûktur.

Derim ki: Zekât kitabının Cimrilik ve Cömertlik konularında buna benzer hadisler geçmişti.

---

[1] Bezzâr (2705) rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (317) rivayet etti.

١٥٧٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الصَّخْرِ حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ أَنَّ يَحْيَى بْنَ النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّهُ حَضَرَ ذَلِكَ قَالَ أَتَى عَمْرُو بْنُ الْجَمُوحِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى أُقْتَلَ أَمْشِي بِرِجْلِي هَذِهِ صَحِيحَةً فِي الْجَنَّةِ وَكَانَتْ رِجْلُهُ عَرْجَاءَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ . فَقَتَلُوا يَوْمَ أُحُدٍ هُوَ وَابْنُ أَخِيهِ وَمَوْلًى لَهُمْ فَمَرَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْكَ تَمْشِي بِرِجْلِكَ هَذِهِ صَحِيحَةً فِي الْجَنَّةِ . فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِمَا وَبِمَوْلَاهُمَا فَجُعِلُوا فِي قَبْرٍ وَاحِدٍ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير يحيى بن نصر الأنصاري وهو ثقة.

15746- Ebû Katâde, şahit olduğu olayı şöyle anlatır: Amr b. el-Cemûh, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip dedi ki: "Ya Resûlallah! Ölene kadar Allah yolunda savaşsam cennette şu ayağımla rahat yürüyebilir miyim? -Amr'ın ayağının birisi topaldı- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, yürürsün"* cevabını verdi. Uhud günü, Amr b. el-Cemûh, kardeşinin oğlu ve azatlılarından birisi şehid oldular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Amr'ın yanına gidip dedi ki: *"Kendisini bu topal ayağıyla cennette iyileşmiş bir şekilde görür gibiyim."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu ve azatlısını aynı mezara defnetmelerini söyledi.

★Ahmed rivayet etti. Yahyâ b. Nasr el-Ensârî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي بِشْرِ بْنِ الْبَرَاءِ بْنِ مَعْرُورٍ ﷺ)

Bişr b. el-Berâ b. Ma'rûr

١٥٧٤٧ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَيِّدُكُمْ يَا بَنِي عُبَيْدٍ ؟ " ، قَالُوا : الْجَدُّ بْنُ قَيْسٍ عَلَى أَنَّ فِيهِ بُخْلا ، قَالَ : " فَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنَ الْبُخْلِ ، بَلْ سَيِّدُكُمْ بِشْرُ بْنُ الْبَرَاءِ بْنُ مَعْرُورٍ "

رواه الطبراني والبزار وفيه سعد بن محمد الوراق وهو متروك.

15747- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ubeyd oğulları! Sizin efendiniz kimdir?"* diye sorunca Ubeyd oğulları: "Cedd b. Kays'tır ancak, onda cimrilik vardır" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *""Hangi hastalık cimrilikten daha büyüktür*

ki? Sizin efendiniz, Bişr b. el-Berâ b. Ma'rûr'dur" buyurdu.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Sa'd b. Muhammed el-Varrâk metruktur.[1]

١٥٧٤٨ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَخْبَرَهُ , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ سَيِّدُكُمْ يَا بَنِي سَلَمَةَ ؟ " ، قَالُوا : سَيِّدُنَا الْجَدُّ بْنُ قَيْسٍ ، وَإِنَّا لَنَزِنُهُ بِالْبُخْلِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنَ الْبُخْلِ ، قَالُوا : فَمَنْ سَيِّدُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ ، قَالَ : " سَيِّدُكُمْ بِشْرُ بْنُ الْبَرَاءِ بْنِ مَعْرُورٍ "

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير شيخي الطبراني و لم أر من ضعفهما.

15748- Ka'b b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Seleme oğulları! Şimdiki seyyidiniz kimdir?"* diye sordu. Seleme oğulları: "Cedd b. Kays'tır ve biz onu cimrilikle itham ediyoruz" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hangi hastalık cimrilikten daha büyüktür?"* buyurdu. Seleme oğulları: "O zaman efendimiz kim olsun?" diye sorunca, Resûlullah: *"Sizin efendiniz, Bişr b. el-Berâ b. Ma'rûr'dur"* dedi.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Taberânî'nin hocası dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onların zayıf olduğunu söyleyeni görmedim.[2]

١٥٧٤٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ هَارُونَ بْنِ سُلَيْمَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمُسَيَّبِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَعَنِ ابْنِ شِهَابٍ : " فِيمَنْ شَهِدَ الْعَقَبَةَ مِنَ الأَنْصَارِ ثُمَّ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ بِشْرُ بْنُ الْبَرَاءِ بْنِ مَعْرُورٍ ، وَهُوَ الَّذِي أَكَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، الشَّاةَ الَّتِي سُمَّ فِيهَا يَوْمَ خَيْبَرَ "

رواه الطبراني مرسلا وإسناده حسن . قلت : وله طرق ذكرتها في مواضعها.

15749- İbn Şihâb (ez-Zührî) dedi ki: "Ensâr'dan, Seleme oğullarından Bedr'e katılanlar arasında, Bişr b. el-Berâ b. Ma'rûr da vardır. Hayber günü, zehirli olan oğlak etinden Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber kendisi de yemişti."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir.

Derim ki: Bu hâdise, yeri geldikçe zikretmiş olduğum yerlerde başka yollarla da

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1203) ve Bezzâr (2704) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/81) rivayet etti.

nakledilmiştir.

(بَابٌ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ رَوَاحَةَ ﷺ)

Abdullah b. Revâha

١٥٧٥٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وُهَيْبٍ الْغَزَيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ , ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ , ثنا أَبِي , عَنْ هَارُونَ بْنِ قَيْسٍ , عَنْ سَالِمٍ , عَنْ أَبِيهِ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رَحِمَ اللَّهُ أَخِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ كَانَ أَيْنَمَا أَدْرَكَتْهُ الصَّلاةُ أَنَاخَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15750- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kardeşim Abdullah b. Revâha'ya Allah rahmet etsin. Kendisine nerede namaz vakti gelirse, orada konaklar ve namazını kılardı."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٧٥١ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثَنَا فَضَالَةُ بْنُ يَعْقُوبَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، أَنَّ عُرْوَةَ حَدَّثَهُ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَلَمَّا جَلَسَ ، قَالَ : " اجْلِسُوا " ، فَسَمِعَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اجْلِسُوا " ، فَجَلَسَ فِي بَنِي غَنَمٍ ، فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ذَاكَ ابْنُ رَوَاحَةَ جَالِسٌ فِي بَنِي غَنَمٍ ، سَمِعَكَ وَأَنْتَ تَقُولُ لِلنَّاسِ : " اجْلِسُوا " ، فَجَلَسَ فِي مَكَانِهِ"

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن إسماعيل بن مجمع وهو ضعيف.

15751- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cuma günü minbere çıkıp oturdu ve sahabeye: *"Oturun!"* buyurdu. Abdullah b. Revâha, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Oturun!"* sözünü duyunca, Benî Ğanemlilerin arasında oturdu. Sahabiler, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! İbn Revâha, senin: «*Oturun!*» dediğini duyunca Benî Ğanemlilerin arasındaydı; olduğu yerde oturdu" dediler.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. İsmâîl b. Mucemmi' zayıftır.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13241) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي الْيَسَرِ كَعْبِ بْنِ عَمْرٍو ﷺ)

Ebu'l-Yeser Ka'b b. Amr

١٥٧٥٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، " فِي تَسْمِيَةِ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الأَنْصَارِ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي الْخَزْرَجِ أَبُو الْيَسَرِ كَعْبُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَبَّادِ بْنِ عَمْرِو بْنِ غَنْمِ بْنِ سَوَّادِ بْنِ غَنْمِ بْنِ كَعْبِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ عَلِيٍّ "

رواه الطبراني ورجاله إلى ابن إسحاق ثقات.

15752- Muhammed b. İshâk der ki: Ensâr'dan, Hazreçlilerden Bedr'e katılanların arasında Ebu'l-Yeser Ka'b b. Amr b. Abbâd b. Amr b. Ğanm b. (Sevâd b. Ğanm b) Ka'b b. Seleme b. Ali de vardır.

★Taberânî rivayet etti. İbn ishâk'a kadar olan ravileri güvenilirdir.

١٥٧٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ قُرِئَ عَلَى يَعْقُوبَ فِي مَغَازِي أَبِيهِ عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَحَدَّثَنِي بُرَيْدَةُ بْنُ سُفْيَانَ الأَسْلَمِيُّ عَنْ بَعْضِ رِجَالِ بَنِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي الْيَسَرِ كَعْبِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ وَاللَّهِ إِنَّا لَمَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَيْبَرَ عَشِيَّةً إِذْ أَقْبَلَتْ غَنَمٌ لِرَجُلٍ مِنْ يَهُودَ تُرِيدُ حِصْنَهُمْ وَنَحْنُ مُحَاصِرُوهُمْ إِذْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَجُلٌ يُطْعِمُنَا مِنْ هَذِهِ الْغَنَمِ . قَالَ أَبُو الْيَسَرِ فَقُلْتُ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ فَافْعَلْ . قَالَ فَخَرَجْتُ أَشْتَدُّ مِثْلَ الظَّلِيمِ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا قَالَ اللَّهُمَّ أَمْتِعْنَا بِهِ . قَالَ فَأَدْرَكْتُ الْغَنَمَ وَقَدْ دَخَلَتْ أَوَائِلُهَا الْحِصْنَ فَأَخَذْتُ شَاتَيْنِ مِنْ أُخْرَاهَا فَاحْتَضَنْتُهُمَا تَحْتَ يَدَيَّ ثُمَّ أَقْبَلْتُ بِهِمَا أَشْتَدُّ كَأَنَّهُ لَيْسَ مَعِيَ شَيْءٌ حَتَّى أَلْقَيْتُهُمَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَبَحُوهُمَا فَأَكَلُوهُمَا . فَكَانَ أَبُو الْيَسَرِ مِنْ آخِرِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلاكًا فَكَانَ إِذَا حَدَّثَ بِهَذَا الْحَدِيثِ بَكَى ثُمَّ يَقُولُ أُمْتِعُوا بِي لَعَمْرِي كُنْتُ آخِرَهُمْ"

رواه أحمد عن بعض رجال بني سلمة عنه وبقية رجاله ثقات.

15753- Ebu'l-Yeser Ka'b b. Amr der ki: Vallahi! Hayber'de akşam vakti Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdim. Kaleye girmek isteyen, Yahudilere ait bir koyun sürüsü geldi. Biz de kaleyi kuşatmıştık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bize bu koyunlardan kim yedirecek?"* diye sordu. Ben: "Ben yediririm" karşılığını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse yedir"* dedi. Ben çıkıp erkek deve gibi hızlı

koşmaya başladım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana bakıp koştuğumu görünce: *"Allahım! Bizi onunla nimetlendir"* dedi.

Koyunlara yetiştiğimde, sürünün başı kaleye girmişti. Sürünün sonundan iki koyun aldım. Onları koltuklarımın altına alıp, sanki hiçbir şey taşımıyormuşum gibi hızlı bir şekilde onları Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına koyana kadar koştum. Sahabe koyunları kesip yediler.

Ebu'l-Yeser, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) en son vefat eden sahabilerindendir. Bu olayı anlattığında ağlar ve şöyle derdi: "Ömrüme yemin olsun ki; benim getirdiklerimle karınlarını doyurdular ve en son ben yedim."

★Ahmed Benî Seleme'ye mensup adamların birinden rivayet etti. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٧٥٤ – حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أَبُو الْيَسَرِ كَعْبُ بْنُ عَمْرٍو سَنَةَ خَمْسٍ وَخَمْسِينَ بِالْمَدِينَةِ " ، وَيُقَالُ إِنَّهُ آخِرُ مَنْ مَاتَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ"

رواه الطبراني.

15754- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Ebu'l-Yeser Ka'b b. Amr, Medine'de 55 yılında vefat etti. O, Bedr'e katılanlardan en son vefat edendir."

★Taberânî rivayet etti.

١٥٧٥٥ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، قَالَ : " مَاتَ أَبُو الْيَسَرِ كَعْبُ بْنُ عَمْرٍو سَنَةَ خَمْسٍ وَخَمْسِينَ بِالْمَدِينَةِ "

رواه الطبراني.

15755- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: Ebu'l-Yeser Ka'b b. Amr, 55 yılında Medine'de vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

---

[1] Mükerrer hadistir: 10197.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/164) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حِرَامٍ الأَنْصَارِيِّ ﷺ)

Abdullah b. Amr b. Hirâm el-Ensârî

١٥٧٥٦ - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي سَمِينَةَ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ ، قَالَ : قَالَ أَبِي : عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : أَمَرَ أَبِي بِخَزِيرَةٍ ، فَصُنِعَتْ ، ثُمَّ أَمَرَنِي فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي مَنْزِلِهِ ، قَالَ : فَقَالَ لِي : " مَاذَا مَعَكَ يَا جَابِرُ ، أَلَحْمٌ ذِي ؟ " . قَالَ : قُلْتُ : لا . قَالَ : فَأَتَيْتُ أَبِي ، فَقَالَ لِي : هَلْ رَأَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ . قُلْتُ : نَعَمْ . قَالَ : فَهَلا سَمِعْتَهُ يَقُولُ شَيْئًا ؟ . قَالَ : قُلْتُ : نَعَمْ . قَالَ لِي : " مَاذَا مَعَكَ يَا جَابِرُ ، أَلَحْمٌ ذِي ؟ " . قَالَ : لَعَلَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكُونَ اشْتَهَى ، فَأَمَرَ بِشَاةٍ لَنَا دَاجِنٍ ، فَذُبِحَتْ ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَشُوِيَتْ ، ثُمَّ أَمَرَنِي فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لِي : " مَاذَا مَعَكَ يَا جَابِرُ ؟ " . فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ : " جَزَى اللَّهُ الأَنْصَارَ عَنَّا خَيْرًا ، وَلا سِيَّمَا عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَرَامٍ ، وَسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ "

رواه البزار ورجاله ثقات.

15756- Câbir b. Abdillah b. Amr b. Hirâm anlatıyor: Babam bana un helvası yapmamı emretti. Helvayı yapınca onu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürmemi söyledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), tabağı görünce: *"Bu nedir ey Câbir! Yoksa et mi?"* diye sordu. Ben: "Babam, bana un helvası yapmamı ve sana getirmemi emretti" karşılığını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tabağı oraya bırak"* dedi.

Ben helvayı bırakıp babamın yanına döndüm. Babam: "Resûlullah sana ne dedi?" diye sorunca; ben, "Resûlullah bana: «*Bu nedir ey Câbir, yoksa et mi?*» diye sordu" dedim. Babam: "Zannedersem Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) canı et yemeği istiyor" dedi. Kalkıp bir hayvan kesti ve pişirilmesini söyledi. Et pişince onu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürmemi emretti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ensar topluluğu! Allah size hayırlar versin. Özellikle Abdullah b. Amr b. Hirâm ve Sa'd b. Ubâde ailesine"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

[1] Bezzâr (2707) ve Ebû Ya'lâ (2079, 2080) rivayet etti.

١٥٧٥٧ - وَعَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِيْنَ قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِجَابِرٍ : أَلاَ أُبَشِّرُكَ يَا جَابِرْ ؟ قَالَ : بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ بِالْخَيْرِ قَالَ : " إِنَّ اللهَ أَحْيَا أَبَاكَ فَأَقْعَدَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ : تَمَنَّ عَلَيَّ مَا شِئْتَ أُعْطِيْكَهُ قَالَ : يَا رَبِّ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ أَتَمَنَّى عَلَيْكَ أَنْ تَرُدَّنِي إِلَى الدُّنْيَا فَأُقَاتِلَ مَعَ نَبِيِّكَ فَأُقْتَلُ مَرَّةً أُخْرَى فَقَالَ لَهُ : قَدْ سَلَفَ مِنِّي إِنَّكَ إِلَيْهَا لاَ تَرْجِعُ "

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه الطبراني والبزار من طريق الفيض بن وثيق عن أبي عبادة الزرقي وكلاهما ضعيف.

15757- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Câbir'e: *"Sana bir müjde vereyim mi ey Câbir?"* diye sorup ta Câbir: "Evet" deyince; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, babanı diriltip huzurunda oturttu ve: «Benden ne istersen iste sana vereyim» dedi. Baban: «Ya Rabbi! Sana layıkıyla ibadet edemedik. Beni dünyaya geri döndürmeni ve Resûlünle beraber savaşıp bir defa daha öldürülmeyi istiyorum» dedi. Allah: «Daha önce oraya döndürülmeyeceğinizi söylemiştim» buyurdu."*

Derim ki: Tirmizî bu hadisi kısa metinle rivayet etti.

★Taberânî ve Bezzâr, Fayd b. Vasîk'ten, o da Ebû Ubâde ez-Zurakî yoluyla rivayet ettiler. İkisi de zayıftır.[1]

١٥٧٥٨ - وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ : اِسْتُشْهِدَ أَبِي وَعَمِّي وَعَلَى أَبِي دَيْنٌ فَأَرْسَلَ إِلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا جَابِرْ أَلاَ أُبَشِّرُكَ بِبِشَارَةٍ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ ؟ إِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَحْيَا أَبَاكَ وَعَمَّكَ فَعَرَضَ عَلَيْهِمَا وَسَأَلاَ رَبَّهُمَا أَنْ يَرُدَّهُمَا إِلَى الدُّنْيَا فَقَالَ : أَبَعْدَ مَا قَضَيْتَ فِي الكِتَابِ أَنَّهُمْ إِلَيْهَا لاَ يَرْجِعُونَ؟"

قلت : رواه الترمذي وغيره خاليا عن ذكر عمه رواه الطبراني وفيه حماد بن عمرو وهو كذاب.

15758- Câbir bildiriyor: Babam ve amcam şehit oldukları zaman babamın borcu vardı. Resûlullah beni çağırıp dedi ki: *"Ey Câbir! Sana Allah'tan ve Resûl'ünden bir müjde vereyim mi?" Allah; babanı ve amcanı diriltip, onlara ne istediklerini sordu. Onlar, Allah'tan kendilerini dünyaya geri döndürmesini istediler. Allah: «Kitabımda dünyaya döndürülmeyeceğinizi hükme bağladıktan sonra mı?» dedi."*

★Tirmizî ve başkaları, amcasını zikretmeden rivayet ettiler.

---

[1] Bezzâr (2706) rivayet etti. Ebû Abbâd, Medineli bir ihtiyardır. Bezzâr dedi ki: "Ebû Dâvûd el-Kâsım, Hâkim ve Fadl ondan hadis rivayet etmiştir. Bu, Zurakî değildir. Allah en doğrusunu bilir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hammâd b. Amr hadis uyduran biridir.

(بَابٌ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أُبَيٍّ ﷺ)

Abdullah b. Abdillah b. Ubey

١٥٧٥٩ - عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ : لَمَّا رَجَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَنِي الْمُصْطَلَقِ قَامَ اِبْنُ عَبْدُ اللهِ بْنِ أُبَيٍّ فَسَلَّ عَلَى أَبِيْهِ السَّيْفَ وَقَالَ : لِلَّهِ عَلَيَّ أَلاَ أَغْمِدُهُ حَتَّى تَقُولَ : مُحَمَّدٌ الأَعَزُّ وَأَنَا الأَذَلُّ قَالَ : وَيْلَكَ مُحَمَّدٌ الأَعَزُّ وَأَنَا الأَذَلُّ فَبَلَّغَتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْجَبَهُ وَشَكَرَهَا لَهُ"

رواه الطبراني وفيه محمد بن الحسن بن زبالة وهو ضعيف.

15759- Usâme b. Zeyd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Benî Mustalik gazvesinden dönünce, Abdullah b. Abdillah b. Ubey babasına kılıç çekerek: "Vallahi! Sen «Muhammed şerefli, ben zelilim» diyene kadar kılıcımı kınına sokmayacağım" dedi. Babası: "Sana yazıklar olsun' Muhammed şerefli, ben zelil olanım" dedi. Bu olay Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidince, hoşuna gitti ve Abdullah'a teşekkür etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Zebâle zayıftır.

١٥٧٦٠ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أُبَيٍّ أَنَّهُ اِسْتَأْذَنَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْتُلَ أَبَاهُ قَالَ : " لاَ تَقْتُلْ أَبَاكَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن عروة بن الزبير لم يدرك عبد الله بن عبد الله بن أبي.

15760- Abdullah b. Abdillah b. Ubey bildiriyor: (Kendisi) "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) babasını öldürmek için izin istediğinde, Resûlullah: *"Babanı öldürme!"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat Urve b. ez-Zübeyr, Abdullah b. Abdillah b. Ubey'e yetişememiştir.

١٥٧٦١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا زَيْدُ بْنُ بِشْرٍ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : نا شَبِيبُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَلْقَمَةَ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ بْنِ سَلُولَ وَهُوَ فِي ظِلٍّ ، فَقَالَ : قَدْ غَبَّرَ عَلَيْنَا ابْنُ أَبِي كَبْشَةَ ، فَقَالَ ابْنُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ : وَالَّذِي أَكْرَمَكَ وَأَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَئِنْ شِئْتَ لآتِيَنَّكَ بِرَأْسِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا ، وَلَكِنْ بِرَّ أَبَاكَ وَأَحْسِنْ صُحْبَتَهُ "

رواه البزار ورجاله ثقات.

15761- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. Ubey'e uğradı. Abdullah b. Ubey, yüksek bir binanın gölgesindeydi. İbn Ubey: "Ebû Kebşe'nin oğlu bize toz kaldırdı" dedi. Oğlu Abdullah b. Abdillah: "Ya Resûlallah! Seni risaletle gönderene yemin ederim ki; eğer istersen sana (babamın) başını getiririm" deyince Resûlullah: *"Hayır, babana iyi davran ve onunla iyi geçin"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عُمَارَةَ بْنِ حَزْمٍ ﷺ)

Umâra b. Hazm

١٥٧٦٢ - عَنْ شَبَّابٍ قَالَ : عُمَارَةُ بْنُ حَزْمِ بْنِ لَوْذَانِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ وَأُمُّهُ أُمُّ إِخْوَتِهِ عَمْرُو وَمَعْمَرُ بَنُو حَزْمٍ : خَالِدَةُ بِنْتُ أَنَسِ بْنِ شَيْبَانَ بْنِ

[1] 15761- Ebû Kebşe sözü hakkında İbn Hibbân şu bilgiyi vermektedir: Ebû Kebşe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) annesinin annesinin babasıdır. Şam'a gitmiş ve Hıristiyanlığı kabul etmişti. Kureyş'e dönüp Hıristiyan olduğunu açıkladı. Kureyş, başka bir dini kabul ettiği için onu kınadı. Bu sebeple Kureyş, Resûlullah'ı bununla kınar ve kendisini ona nisbet ederlerdi. Böylece, Ebû Kebşe'nin başka bir dini kabul ettiği gibi kendisinin de dinlerinden başka bir dinle geldiğini kastederlerdi."

Hâfız İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*'de şöyle der: "Ebû Kebşe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dedelerinden biridir. Arapların âdeti de bir insanda eksiklik arayacakları zaman uzak dedeleriyle onu kınamaktı.

Ebu'l-Hasan en-Nessâbetu'l-Cürcânî der ki: "Ebû Kebşe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) anne tarafından dedesi olan Vehb'in dedesidir. Bu görüş tartışmalıdır. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dedesi Vehb'in annesinin ismi Âtike binti'l-Evkas b. Murre b. Hilâl'dır. Neseb ilmini bilen hiç kimse, Evkas'ın, Ebû Kebşe diye lakabının olduğunu söylememiştir.

Denir ki: Ebû Kebşe, Abdulmuttalib'in annesinin dedesidir. Bu konuda da ihtilaf vardır. Çünkü Abdulmuttalib'in annesi Selmâ binti Amr b. Zeyd el-Hazrecî'dir. Nesep ilmini bilen hiç kimse; Amr b. Zeyd'in Ebû Kebşe diye lakabının olduğunu söylememiştir. Fakat İbn Habîb, *el-Muhtebâ* isimli eserinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) babasından ve annesinden önce dedelerini zikreder ve hepsinin Ebû Kebşe olarak lakaplandığını söyler. Denir ki: Ebû Kebşe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sütbabasıdır. Adı da Hâris b. Abdiluzza'dır. Bunu Ebu'l-Feth el-Ezdî ve İbn Mâkûlâ söylemiştir. Yûnus b. Bukeyr, İbn İshâk'tan, o da babasından, o da kavminden bazı adamlardan nakleder ve sütbabasının Müslüman olduğunu söyler. Sütbabasının Kebşe isminde bir de kızı vardı ki adamın künyesi de Ebû Kebşe idi. İbn Kuteybe ve el-Hattâbî şöyle dedi: "Ebû Kebşe, Huzâ'a kabilesinden birisidir. Putlara tapmada Kureyşlilerle ters düştü ve Şi'râ yıldızına taptı. Resûlullah'ı da Kureyş'e muhalefet ettiği için ona nisbet ettiler. Zübeyr de böyle dedi. İsmi, Vecz b. Âmir b. Ğâlib'tir.

وَهْبِ بْنِ لَوْذَانِ بْنِ عَمْرُو بْنُ ثَعْلَبَةَ بْنَ الخَزْرَجِ بْنِ سَاعِدَةَ"

رواه الطبراني

15762- Şebâb (el-Usfurî) bildiriyor: İsmi, Umâra b. Hazm b. Levzân b. Amr b. Abdiavf b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Annesi, Hâlide binti Enes b. Şihâb b. Vehb b. Levzân b. Amr b. Sa'lebe b. el-Hazrec b. Sâ'ide'dir. Amr ve Ma'mer aynı anne babadan olan kardeşlerdir."

★Taberânî rivayet etti.

١٥٧٦٣ - وَعَنْ شَبَّابٍ أَيْضاً قَالَ : شَهِدَ عُمَارَةُ بْنَ حَزْمٍ العَقَبَةَ وَبَدْراً وَأُحُداً وَالْمُشَاهِدُ كُلُّهَا"

رواه الطبراني.

15763- Şebâb der ki: "Umâra b. Hazm, Akabe bîatı, Bedr, Uhud ve diğer bütün savaşlarda bulundu."

★Taberânî rivayet etti.

١٥٧٦٤ - وَعَنْ عُرْوَةٍ فِي تَسْمِيَةِ مَنْ اِسْتُشْهِدَ يَوْمَ اليَمَامَةِ مِنَ الأَنْصَارِ ثُمَّ مِنْ بَنِي الخَزْرَجِ ثُمَّ مِنْ بَنِي مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ : عُمَارَةُ بْنُ حَزْمٍ"

رواه الطبراني مرسلا وإسناده حسن.

15764- Urve dedi ki: "Ensâr'dan, Benî Mâlik b. Neccâr'dan, Yemâme savaşına katılanlar arasında Umâra b. Hazm da vardır."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٧٦٥ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ فِي تَسْمِيَةِ مَنْ شَهِدَ بَدْراً مِنَ الأَنْصَارِ ثُمَّ مِنْ بَنِي الخَزْرَجِ ثُمَّ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ : عُمَارَةُ بْنُ حَزْمِ بْنِ لَوْذَانِ بْنِ عَمْرُو بْنِ عَبْدِ عَوْفِ بْنِ غَنَمِ بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ"

رواه الطبراني ورجاله إلى ابن إسحاق وثقوا ونسبه عن ابن إسحاق في تسمية من استشهد يوم اليمامة من الأنصار عمارة بن حزم.

15765- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Bedir savaşına katılanlar arasında Ensâr'dan, Hazrecli Benî Neccâr'dan, Umâra b. Hazm b. Levzân b. Amr b. Abdiavf b. Ğanm b. Mâlik b. en-Neccâr da vardır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri İbn İshâk'a kadar güvenilir sayılmıştır. Taberânî, İbn İshâk'tan, Umâra b. Hazm'ın Yemâme savaşında şehit olan Ensâr arasında olduğunu rivayet etmiştir.

(بَابٌ فِي قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ ﷺ)

Katâde b. en-Nu'mân

١٥٧٦٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، فِي تَسْمِيَةِ مَنْ " شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الأَنْصَارِ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي الأَوْسِ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي ظُفُرٍ ، قَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَامِرِ بْنِ سَوَّادِ بْنِ كَعْبِ بْنِ ظَفَرِ بْنِ الْخَزْرَجِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الأَوْسِ "

رواه الطبراني ورجاله إلى ابن إسحاق ثقات.

15766- İbn İshâk der ki: Ensâr'dan, Evs kabilesinden Beni Zafer'den Katâde b. en-Nu'mân b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Ka'b b. Zafer b. el-Hazrec b. Amr b. el-Evs te Bedir savaşına katılanlar arasındadır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri İbn İshâk'a kadar güvenilirdir.

١٥٧٦٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخُزَاعِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بُكَيْرٍ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي سَرْحٍ ، عَنْ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ ، قَالَ : خَرَجْتُ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي مُظْلِمَةً ، فَقُلْتُ لَوْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَشَهِدْتُ مَعَهُ الصَّلاةَ وَآنَسْتُهُ بِنَفْسِي ، فَفَعَلْتُ ، فَلَمَّا دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ ، بَرَقَتِ السَّمَاءُ ، فَرَآنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا قَتَادَةُ ، مَا هَاجَ عَلَيْكَ ؟ " ، فَقُلْتُ : أَرَدْتُ ، بِأَبِي وَأُمِّي أَنْتَ ، أَنْ أُونِسَكَ ، قَالَ : " خُذْ هَذَا الْعُرْجُونَ فَتَحَصَّنْ بِهِ ، فَإِنَّكَ إِذَا خَرَجْتَ أَضَاءَ لَكَ عَشْرًا أَمَامَكَ وَعَشْرًا خَلْفَكَ " ، ثُمَّ قَالَ : " إِذَا دَخَلْتَ بَيْتَكَ اضْرِبْ بِهِ مِثْلَ الْحَجَرِ الأَخْشَنِ فِي إِنْسَانِ الْبَيْتِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ الشَّيْطَانُ " ، قَالَ : فَخَرَجْتُ فَأَضَاءَ لِي ، ثُمَّ ضَرَبْتُ مِثْلَ الْحَجَرِ الأَخْشَنِ حَتَّى خَرَجَ مِنْ بَيْتِي "

رواه الطبراني وأحمد في حديث طويل تقدم في الصلاة في الساعة التي ترجى يوم الجمعة وفي الصلاة في جماعة ورواه البزار أيضا ورجال أحمد الذي تقدم في الصلاة رجال الصحيح.

15767- Katâde b. en-Nu'mân anlatıyor: Karanlık bir gece dışarıya çıkıp: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gitsem onunla namaz kılsam ve yalnızlığını gidersem" diye düşündüm ve öyle yaptım. Mescid'e girdiğim zaman şimşek çaktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni görüp dedi ki: *"Ey Katâde! Seni bu saatte ayakta tutan sebep nedir?"* Ben: "Annem babam sana feda olsun, gelip yalnızlığını gidermek istedim" dedim.

Resûlullah: *"Şu hurma dalını al ve onu baston gibi kullan. Dışarıya çıktığında on kişi önünde on kişi de arkanda sana ışık tutarlar"* diyerek şöyle devam etti: *"Evine girdiğinde evin perdelerinde sert taşa benzer bir şey göreceksin. Ona bu hurma dalıyla vur, çünkü o şeytandır."* Dışarıya çıktım, önüm ve arkamda ışık vardı. Eve vardığımda sert taşa benzeyen şeye, evimi terk edene kadar hurma dalıyla vurdum.

★Taberânî ve Ahmed Cuma saatinin faziletli anı ve cemaatle namaz bahsinde uzun bir hadisle rivayet etti.

Bezzâr rivayet etti. Ahmed'in, namaz konusunda rivayet ettiği hadisin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٧٦٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا مُحَمَّدٌ عن يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ قَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ ، وَيُكَنَّى أَبَا عُثْمَانَ ، فِي سَنَةِ ثَلاثٍ وَعِشْرِينَ ، وَصَلَّى عَلَيْهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ سَنَةَ خَمْسٍ وَسِتِّينَ سَنَةً ، نَزَلَ فِي قَبْرِهِ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ ، وَالْحَارِثُ بْنُ حَزَمَةَ ، وَيُقَالُ : خَزَمَةُ "

رواه الطبراني.

15768- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Katâde b. en-Nu'mân yirmi üç yılında vefat etti. Künyesi Ebû Osmân'dı. Namazını Ömer b. el-Hattâb kıldırdı. Vefat ettiği zaman altmış beş yaşındaydı. Onu, Ebû Saîd el-Hudrî, Muhammed b. Mesleme ve Hâris b. Hazeme kabre indirdi."

★Taberânî rivayet etti.[1]

(بَابٌ فِي أَبِي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه)

Ebû Katâde el-Ensârî

١٥٧٦٩ - حَدَّثَتْنَا عَبْدَةُ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُصْعَبِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَتْ : حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ مُصْعَبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي قَتَادَةَ الْحَارِثِ بْنِ رِبْعِيٍّ ، " أَنَّهُ حَرَسَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ بَدْرٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اللَّهُمَّ احْفَظْ أَبَا قَتَادَةَ كَمَا حَفِظَ نَبِيَّكَ هَذِهِ اللَّيْلَةَ "

رواه الطبراني في الصغير وفيه من لم أعرفهم.

15769- Ebû Katâde Hâris b. Rib'î, Bedir gecesi Resûlullah'ı koruduğunu, Resûlullah'ın da (sallallahu aleyhi vesellem) kendisi için şöyle

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 3) rivayet etti.

dediğini nakleder: *"Allahım! Bu gece Resûlü'nü koruduğu gibi, sen de Ebû Katâde'yi koru."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٥٧٧٠ - وَبِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ ، قَالَ : " أَغَارَ الْمُشْرِكُونَ عَلَى لِقَاحِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَكِبْتُ ، فَأَدْرَكْتُهُمْ ، وَقَتَلْتُ مَسْعَدَةَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآنِي أَفْلَحَ الْوَجْهُ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ ثَلاثًا وَنَفَّلَنِي سَلَبَ مَسْعَدَةَ "

15770- Aynı isnâdla Ebû Katâde der ki: "Müşrikler Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sağmal develerine saldırdılar. Ben atıma binerek onlara yetiştim ve onlara galip gelerek Mes'ade'yi öldürdüm. Resûlullah üç defa: *"Bu yüz, kurtuluşa erdi, Allahım! Onun günahlarını affet"* diyerek bana Mes'ade'nin eşyalarını ganimet olarak verdi.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي قَتَادَةَ بْنِ مِلْحَانَ ﷺ)

Katâde b. Milhân

١٥٧٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ وَحَدَّثَ أَبِى عَنْ أَبِى الْعَلَاءِ بْنِ عُمَيْرٍ الْجُرَيْرِىِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ قَتَادَةَ بْنِ مِلْحَانَ حَيْثُ حَضَرَ فَمَرَّ رَجُلٌ فِى أَقْصَى الدَّارِ قَالَ فَأَبْصَرْتُهُ فِى وَجْهِ قَتَادَةَ قَالَ وَكُنْتُ إِذَا رَأَيْتُهُ كَأَنَّ عَلَى وَجْهِهِ الدِّهَانَ قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَسَحَ وَجْهَهُ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

15771- Ebu'l-Alâ' b. Umeyr el-Cüreyrî dedi ki: "Ölümü anında Katâde b. Milhân'ın yanındaydım. Bir adam avlunun öbür tarafına geldi. Ben ona Katâde'nin yüzüne bakmasını söyledim. Katâde'nin yüzüne bakınca sanki yüzüne yağ sürülmüş gibi parlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Katâde'nin yüzünü sıvazlamıştı."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (1194) rivayet etti. Müslim (681) ve Ebû Dâvûd (5228) da buna benzer bir rivayette bulundu .

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (1195) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ ﷺ)

Muhammed b. Mesleme

١٥٧٧٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، " فِي تَسْمِيَةِ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الأَنْصَارِ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي حَارِثَةَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ بْنِ خَالِدِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ مَجْدَعَةَ بْنِ حَارِثَةَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ الأَوْسِ ، وَكَانَ حَلِيفًا لِبَنِي عَبْدِ الأَشْهَلِ "

رواه الطبراني ورجاله إلى ابن إسحاق ثقات.

15772- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Bedir'e katılanlar arasında, Ensâr'dan, Benî Hârise'den Muhammed b. Mesleme b. Hâlid b. Adiyy b. Mecda'e b. Hârise b. el-Hâris b. Amr b. Mâlik b. el-Evs te vardır. Benî Abduleşhel ile anlaşmalıydı."

★Taberânî rivayet etti. İbn İshâk'a kadar olan bütün ravileri güvenilirdir.

١٥٧٧٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ بِالْمَدِينَةِ سَنَةَ ثَلاثٍ وَأَرْبَعِينَ ، وَسِنُّهُ سَبْعٌ وَسَبْعُونَ سَنَةً " رواه الطبراني.

15773- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Muhammed b. Mesleme 43 yılında, yetmiş yedi yaşında Medine de vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

١٥٧٧٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ بِالْمَدِينَةِ سَنَةَ ثَلاثٍ وَأَرْبَعِينَ ، وَسِنُّهُ سَبْعٌ وَسَبْعُونَ سَنَةً " رواه الطبراني.

15774- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: "Muhammed b. Mesleme, Safer ayında 43 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

(بَابٌ فِي عُبَادَةَ بن الصَّامِتِ ﷺ)

Ubâde b. es-Sâmit

١٥٧٧٥ - عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ : " يَا أَبَا الْوَلِيدِ " وَهُوَ بَدْرِيٌّ عَقَبِيٌّ أُحُدِيٌّ شَجَرِيٌّ نَقِيبٌ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15775- Ubâde b. es-Sâmit dedi ki: "Resûlullah bana: *"Ey Ebu'l-Velîd"* dedi."

Ubâde, Bedir, Akabe, Uhud'da bulundu ve ağacın altında bîat verenler arasında kendisi de vardı ve nakîb'di (kabilesinin temsilcisi)."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٧٧٦ - وَعَنْ عُبَادَةِ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ مُعَاوِيَةَ قَالَ لَهُمْ : يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارُ مَالَكُمْ لاَ تُلْقُونِي مَعَ إِخْوَانِكُمْ مِنْ قُرَيْشٍ ؟ قَالَ عُبَادَةُ : الحَاجَةُ قَالَ : فَهَلاَّ النَّوَاضِحُ قَالُوا : أَنْضَيْنَاهَا يَوْمَ بَدْرٍ مَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"

رواه الطبراني وفيه عطاء بن السائب وهو ثقة ولكنه اختلط وبقية رجاله ثقات.

15776- Ubâde b. es-Sâmit, Muâviye'nin kendilerine şöyle dediğini nakleder: "Ey Ensâr topluluğu! Size ne oluyor da beni Kureyş'ten olan kardeşlerinizin arasında saymıyorsunuz?" Ubâde: "İhtiyaçtan" dedi. Muâviye: "Su taşıyan develere ne oldu? (Size develer vermedim mi)" deyince, Ubâde: "Biz Bedir günü Resûlullah'la beraberken, su taşımaktan zayıf düştüler (Bedir'de yaptıkların bize bu iyilikleri unutturmadı)" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Atâ' b. es-Sâib güvenilirdir, ama ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٥٧٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ قَرَأْتُ عَلَى يَعْقُوبَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ أَصْرَمَ بْنِ فِهْرِ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ غَنْمِ بْنِ عَوْفِ بْنِ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

15777- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Ubâde'nin soyu şöyledir: Ubâde b. es-Sâmit b. Kays b. Esram b. Fihr b. Sa'lebe b. Ğanm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٥٧٧٨ - وَعَنْ مَكْحُولٍ قَالَ : كَانَ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ وَشَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ يَسْكُنَانِ بَيْتَ المَقْدِسِ"

رواه الطبراني عن شيخه عبد الله بن محمد بن سعيد بن أبي مريم وهو ضعيف.

15778- Mekhûl dedi ki: "Ubâde b. es-Sâmit ve Şeddâd b. Evs, Beytu'l-

Makdis'te (Kudüs'te) ikamet ediyorlardı."

★Taberânî hocası Abdullah b. Muhammed b. Saîd b. Ebî Meryem'den rivayet etti. O da zayıftır.

١٥٧٧٩ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ : وَمَاتَ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ بِالشَّامِ مِنْ أَرْضِ فَلَسْطِيْنَ بِالرَّمْلَةِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَثَلاَثِيْنَ وَهُوَ اِبْنُ اِثْنَتَيْنِ وَسَبْعِيْنَ سَنَةً"

رواه الطبراني.

15779- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: "Ubâde b. es-Sâmit, 34 yılında, yetmiş iki yaşında Şam'ın Remle mevkiinde vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ ﷺ)

Huzeyme b. Sâbit

١٥٧٨٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا لَيْثُ بْنُ هَارُونَ الْعُكْلِيُّ ، قَالُوا : ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زُرَارَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ ، حَدَّثَنِي عُمَارَةُ بْنُ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى فَرَسًا مِنْ سَوَاءِ بْنِ الْحَارِثِ فَجَحَدَهُ فَشَهِدَ لَهُ خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا حَمَلَكَ عَلَى الشَّهَادَةِ وَلَمْ تَكُنْ مَعَهُ حَاضِرًا ؟ " , قَالَ : صَدَّقْتُكَ لَمَّا جِئْتَ بِهِ وَعَلِمْتُ أَنَّكَ لا تَقُولُ إِلا حَقًّا ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ شَهِدَ لَهُ خُزَيْمَةُ أَوْ شَهِدَ عَلَيْهِ فَحَسْبُهُ "

رواه الطبراني ورجاله كلهم ثقات.

15780- Huzeyme b. Sâbit bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sevâ b. el-Hâris'ten bir at satın aldı. İbnu'l-Hâris bunu bilerek inkâr etti. Huzeyme b. Sâbit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) lehine şahitlik yaptı. Resûlullah: *"Alışveriş gerçekleşirken bizimle beraber olmamana rağmen neden şahitlik yaptın"* dedi. Huzeyme: "Tebliğ ettiğin şeyde olan doğruluğun sebebiyle, senin yalan söylemeyeceğini bildim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Huzeyme, lehine veya aleyhine şahitlik ederse, onun şehadeti yeterlidir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Bütün ravileri güvenilirdir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3730) rivayet etti.

١٥٧٨١ - قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُمَارَةُ بْنُ خُزَيْمَةَ عَنْ عَمِّهِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ خُزَيْمَةَ بْنَ ثَابِتٍ رَأَى فِي النَّوْمِ أَنَّهُ يَسْجُدُ عَلَى جَبْهَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ فَاضْطَجَعَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَجَدَ عَلَى جَبْهَتِهِ"

رواه أحمد عن شيخه عامر بن صالح الزبيري وثقه أحمد وغيره وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات وقد تقدمت له طرق في التعبير.

15781- İbn Şihâb, Umâra b. Huzeyme b. Sâbit el-Ensârî'den şöyle nakleder- ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Huzeyme'nin şahitliğini iki kişinin şahitliği yerine saymıştır- Zührî, Umâra b. Huzeyme'nin amcasının- amcası Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbındandı- şöyle dediğini nakleder: "Huzeyme b. Sâbit, rüyasında Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) alnına secde ettiğini gördü. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip rüyasını anlatınca, Hz. Peygamber yere uzandı. Huzeyme de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) alnına secde etti.

★Ahmed, hocası Âmir b. Sâlih ez-Zübeyrî'den rivayet etti. Ahmed ve başkaları onu güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

Rüye Tabirleri konusunda başka kanallarla zikredilmişti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ ﷺ)

Sâbit b. Kays b. Şemmâs

١٥٧٨٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الأَوْزَاعِيُّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ ثَابِتٍ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَاللَّهِ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ أَكُونَ قَدْ هَلَكْتُ ، قَالَ : " لِمَ ؟ " قُلْتُ : نَهَى اللَّهُ الْمَرْءَ أَنْ يُحْمَدَ بِمَا لَمْ يَفْعَلْ ، وَأَجِدُنِي أُحِبُّ الْحَمْدَ ، وَنَهَى اللَّهُ عَنِ الْخُيَلاءِ ، وَأَجِدُنِي أُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَنَهَى اللَّهُ أَنْ نَرْفَعَ أَصْوَاتَنَا فَوْقَ صَوْتِكَ ، وَأَنَا امْرُؤٌ جَهِيرُ الصَّوْتِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا تَرْضَى أَنْ تَعِيشَ حَمِيدًا ، وَتُقْتَلَ شَهِيدًا ، وَتَدْخُلَ الْجَنَّةَ حَمِيدًا ؟ " قَالَ : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَعَاشَ حَمِيدًا ، وَقُتِلَ شَهِيدًا يَوْمَ مُسَيْلِمَةَ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير مطولا هكذا ومختصرا ورجال المختصر ثقات وفي رجال المطول شيخ الطبراني أحمد بن محمد بن يحيى بن حمزة الحضرمي ضعفه ابن حبان في ترجمة أبيه في الثقات هو وأخوه عبيد الله وبقية رجاله ثقات ويعتضد بثقة رجال المختصر ورواه من طريق إسماعيل بن ثابت أن ثابتا قال : يا رسول الله وإسناده متصل ورحاله رجال الصحيح غير إسماعيل وهو ثقة تابعي سمع من أبيه .

15782- Sâbit b. Kays b. Şemmâs bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Vallahi helak olmuş olmaktan korkuyorum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden?"* diye sorunca, ben: "Allah, kişinin yapmadığı şeyle övülmesini yasakladı. Ben ise övülmeyi severim. Allah, kibiri yasakladı. Ben ise güzel olan her şeyi severim. Allah, sesimizi senin sesini bastıracak şekilde yükseltmemizi yasakladı; ben ise sesi gür olan biriyim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Övülmüş bir şekilde yaşamayı, şehit olarak öldürülmeyi ve cennete girmeyi istemez misin?"* dedi. Ben: "Evet isterim" dedim.

Sâbit, övülmüş bir şekilde yaşadı ve Müseyleme ile savaşırken şehit oldu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. el-Kebîr*'de ise bunun gibi uzun ve ayrıca kısa metinle rivayet etti. Muhtasar olan rivayetin ravileri güvenilirdir. Uzun olan rivayetin ravileri arasında Taberânî'nin hocası Ahmed b. Muhammed b. Yahyâ b. Hamza el-Hadramî zayıftır. İbn Hibbân, *es-Sikât* isimli eserinde babasının hayatını anlatırken onun ve kardeşi Ubeydullah'ın zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. Muhtasar olan rivayetin ravilerinin güvenilir oluşu bunu desteklemektedir. Yine Taberânî, İsmâîl b. Sâbit yoluyla, Sâbit'in: "Ey Allah'ın Resûlü!" dediğini rivayet eder. Senedi muttasıldır. İsmâîl dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir ve tâbiûndandır. Babasından hadis dinlemiştir.[1]

١٥٧٨٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبو كُرَيْبٍ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، حَدَّثَنَا أَبو ثَابِتِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ ﴿لا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾ ، قَعَدَ ثَابِتٌ فِي الطَّرِيقِ يَبْكِي ، فَمَرَّ بِهِ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ ، قَالَ : مَا يُبْكِيكَ يَا ثَابِتُ ؟ قَالَ : أَنَا رَفِيعُ الصَّوْتِ وَأَتَخَوَّفُ أَنْ تَكُونَ هَذِهِ الآيَةُ نَزَلَتْ فِيَّ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا بُنَيَّ أَمَا تَرْضَى أَنْ تَعِيشَ حَمِيدًا ، وَتُقْتَلَ شَهِيدًا ، وَتَدْخُلَ الْجَنَّةَ ؟ " فَقَالَ : رَضِيتُ بِبُشْرَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، لا أَرْفَعُ صَوْتِي أَبَدًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَنَزَلَتْ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ﴾ الآيَةَ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat* (42) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (1310, 1311) rivayet etti ve *M. el-Evsat*'ta dedi ki: "Bu hadisi Evzâ'î'den sadece Yahyâ b. Hamza; Yahyâ b. Hamza'dan ise sadece oğlu rivayet etmiştir."

رواه الطبراني وأبو ثابت بن قيس بن شماس لم أعرفه ولكنه قال : حدثني أبي ثابت بن قيس فالظاهر أنه صحابي ولكن زيد بن الحباب لم يسمع من أحد من الصحابة والله أعلم.

15783- Sâbit b. Kays b. Şemmâs bildiriyor: **"Sesinizi Resûlullah'ın sesini bastıracak şekilde yükseltmeyin"** (Hucurât Sur. 2) âyeti nazil olduğu zaman, Sâbit yolda oturup ağlamaya başladı. Âsım b. Adiyy ona uğrayıp: "Neden ağlıyorsun?" diye sorunca, Sâbit: "Benim sesim gür. Bu nedenle, bu âyetin benim hakkımda nazil olmuş olmasından korkuyorum" dedi. Hz. Peygamber (meseleyi öğrenince): *"Evladım! Övülmüş bir şekilde yaşamayı, şehit olarak öldürülmeyi ve cennete girmeyi istemez misin?"* dedi. Sâbit: "Allah'ın ve Resûlü'nün müjdesine razı oldum. Bundan sonra kesinlikle sesimi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sesini bastıracak şekilde yükseltmem. Sonra: **"Resûlullah'ın huzurunda sesini kısanlar..."** (Hucurat Sur. 3) âyeti nazil oldu.

★Taberânî rivayet etti. Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın oğlunu tanımıyorum. Ama o "Babam bana şöyle anlattı" ibaresini kullandığından görünen o ki, Sâbit'in oğlu sahabidir; ama Zeyd b. el-Hubâb sahabeden hiçbirini dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

١٥٧٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ عَطَاءٍ الْخُرَاسَانِيِّ ، قَالَ : قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ ، فَسَأَلْتُ عَمَّنْ يُحَدِّثُنِي بِحَدِيثِ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ ، فَأَرْشَدُونِي إِلَى ابْنَتِهِ ، فَسَأَلْتُهَا ، فَقَالَتْ سَمِعْتُ أَبِي ، يَقُولُ : لَمَّا أُنْزِلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿إِنَّ اللَّهَ لا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ اشْتَدَّتْ عَلَى ثَابِتٍ ، وَغَلَّقَ عَلَيْهِ بَابَهُ ، وَطَفِقَ يَبْكِي ، فَأُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ ، فَسَأَلَهُ فَأَخْبَرَهُ بِمَا كَبُرَ عَلَيْهِ مِنْهَا ، وَقَالَ : أَنَا رَجُلٌ أُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَأَنْ أَسُودَ قَوْمِي ، فَقَالَ : " لَسْتَ مِنْهُمْ ، بَلْ تَعِيشُ بِخَيْرٍ ، وَتَمُوتُ بِخَيْرٍ ، وَيُدْخِلُكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ " ، قَالَ : فَلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ﴾ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ ، فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ بِمَا كَبُرَ عَلَيْهِ ، وَأَنَّهُ جَهِيرُ الصَّوْتِ ، وَأَنَّهُ يَتَخَوَّفُ أَنْ يَكُونَ مِمَّنْ حَبِطَ عَمَلُهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّكَ لَسْتَ مِنْهُمْ بَلْ تَعِيشُ حَمِيدًا ، وَتُقْتَلُ شَهِيدًا ، وَيُدْخِلُكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ " ، فَلَمَّا اسْتَنْفَرَ أَبُو بَكْرٍ الْمُسْلِمِينَ إِلَى أَهْلِ الرِّدَّةِ ، وَالْيَمَامَةِ ، ومُسَيْلَمَةَ الْكَذَّابِ ، سَارَ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ فِيمَنْ سَارَ ، فَلَمَّا لَقُوا مُسَيْلِمَةَ ، وَبَنِي حَنِيفَةَ هَزَمُوا الْمُسْلِمِينَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1319) rivayet etti.

ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، فَقَالَ ثَابِتٌ ، وَسَالِمٌ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ : مَا هَكَذَا كُنَّا نُقَاتِلُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلا لأَنْفُسِهِما حُفْرَةً ، فَدَخَلا فِيهَا فَقَاتَلا حَتَّى قُتِلا ، قَالَتْ : وَأُرِيَ رَجُلا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ فِي مَنَامِهِ ، فَقَالَ : إِنِّي لَمَّا قُتِلْتُ بِالأَمْسِ ، مَرَّ بِي رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَانْتَزَعَ مِنِّي دِرْعًا نَفِيسَةً ، وَمَنْزِلُهُ فِي أَقْصَى الْمُعَسْكَرِ ، وَعِنْدَ مَنْزِلِهِ فَرَسٌ يَسْتَنُّ فِي طُولِهِ ، وَقَدْ أَكْفَأَ عَلَى الدِّرْعِ بُرْمَةً ، وَجَعَلَ فَوْقَ الْبُرْمَةِ رَحْلا ، وَائْتِ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ ، فَلْيَبْعَثْ إِلَى دِرْعِي فَلْيَأْخُذْهَا ، فَإِذَا قَدِمْتَ عَلَى خَلِيفَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَعْلِمْهُ أَنَّ عَلَيَّ مِنَ الدَّيْنِ كَذَا وَلِي ، مِنَ الْمَالِ كَذَا ، وَفُلانٌ مِنْ رَقِيقِي عَتِيقٌ ، وَإِيَّاكَ أَنْ تَقُولَ هَذَا حُلْمٌ فَتُضَيِّعَهُ ، قَالَ : فَأَتَى خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ فَوَجَّهَ إِلَى الدِّرْعِ فَوَجَدَهَا كَمَا ذَكَرَ ، وَقَدِمَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فَأَخْبَرَهُ ، فَأَنْفَذَ أَبُو بَكْرٍ ، وَصِيَّتَهُ بَعْدَ مَوْتِهِ ، فَلا نَعْلَمُ أَنَّ أَحَدًا جَازَتْ وَصِيَّتُهُ بَعْدَ مَوْتِهِ ، إِلا ثَابِتَ بْنَ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ "

رواه الطبراني وبنت ثابت بن قيس لم أعرفها وبقية رجاله رجال الصحيح والظاهر أن بنت ثابت بن قيس صحابية فإنها قالت : سمعت أبي والله أعلم.

15784- Atâ el-Horasânî anlatıyor: Medine'ye geldim; bana Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın hikâyesini anlatacak birini aradım. Beni kızına yönlendirdiler. Hikâyeyi ona sordum. Bana şöyle anlattı:

Babamın şöyle dediğini duydum. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez"** (Lokmân Sur. 18) âyeti nazil olunca; bu Sâbit'in çok zoruna gitti ve evine kapanıp kapıyı kapatarak ağlamaya başladı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) durum haber verilince, onu çağırıp neden böyle yaptığını sordu. Sâbit, âyetin kendisini kastettiğini söyleyerek bundan etkilendiğini söyledi ve: "Ben güzel olan her şeyi (güzel giyinmeyi) seven bir insanım ve kavmimin lideriyim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen âyette kastedilen kişilerden değilsin. Sen hayır üzere yaşarsın, hayır üzere ölürsün ve Allah seni cennetine sokar"* buyurdu.

Allah, Resûl'üne (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinden fazla yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın. Öyle yaparsanız, siz farkına varmadan amelleriniz boşa gider"** (Hucurat Sur. 2) âyetini indirdiği zaman aynı şeyi yaptı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu çağırıp neden böyle yaptığını sordu. Sâbit, âyetin kendisini kastettiğini söyleyerek bundan etkilendiğini, kendisinin gür sesli olduğunu amellerinin boşa gitmesinden korktuğunu söyledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem):

"Övülerek yaşayacak, şehit olarak öldürülecek ve Allah seni cennete sokacaktır" dedi.

Ebû Bekr, Müslümanları dinden dönenlerle, Yemâme halkıyla ve Müseylemetu'l-Kezzâb ile savaş için çağırınca, Sâbit b. Kays, Müslümanlarla savaşa katıldı. Müseyleme ve Benî Hanîfe ile karşılaştıklarında, Müslümanlar üç defa hezimete uğradılar. Sâbit ve Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim: "Resûlullah'la beraber savaşırken böyle savaşmıyorduk" dediler. Sonra her ikisi birer çukur kazdı ve düşmanın üzerine saldırdılar. İkisi birlikte düşmanla öyle çarpıştılar ki sonunda her ikisi şehit düştü.

Müslümanlardan bir adama, Sâbit b. Kays rüyada gösterildi. Sâbit, adama dedi ki: "Ben, dün öldürüldüğüm zaman, Müslümanlardan birisi zırhımı aldı. O adam ordunun en uç köşesindedir. Yanında da idman yaptırdığı atı var. Zırhın üzerine bir kazan, kazanın üstüne de bir adam oturttu. Hâlid b. el-Velîd'in yanına git ve ona birisini gönderip zırhımı aldırmasını söyle! Medine'ye gidip Resûlullah'ın halifesinin yanına uğra ve üzerimdeki borçları ona haber ver. Benim şu şu kadar borcum var. Benim kölem olan filan kimse de serbesttir. Sakın ola ki bunun bir rüya olduğunu sanıp unutmayasın!" Adam uyanınca Hâlid b. el-Velîd'in yanına gitti ve gördüğü rüyayı ona anlattı. Hâlid zırhın alınması için birinin gönderilmesini emretti ve gerçekten de adamın rüyada tarif ettiği şekilde gidip zırhı buldular. Zırhı alıp Hâlid'in yanına getirdiler. Medine'ye gelince adam Ebû Bekir'in yanına gitti ve rüyasını ona anlattı. Onun ölümünden sonra yaptığı vasiyeti geçerli saydı. Bundan sonra da Sâbit b. Kays'tan başka ölümünden sonra vasiyeti geçerli sayılan kimse bilmiyorum.

★Taberânî rivayet etti. Sâbit b. Kays'ın kızını tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Görünen o ki; Sâbit b. Kays'ın kızı sahabidir. Çünkü: "Babamın dediğini duydum" dedi. Allah en doğrusunu bilir.[1]

١٥٧٨٥ - حَدَّثَنَا عَفَّانُ ، قَالا : ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ ، جَاءَ يَوْمَ الْيَمَامَةِ ، وَقَدْ تَحَنَّطَ وَنَشَرَ أَكْفَانَهُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا جَاءَ بِهِ هَؤُلاءِ ، وَأَعْتَذِرُ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلاءِ فَقُتِلَ ، وَكَانَتْ لَهُ دِرْعٌ فَسُرِقَتْ ، فَرَآهُ رَجُلٌ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ " ، فَقَالَ : " إِنَّ دِرْعِي فِي قِدْرٍ تَحْتَ الْكَانُونِ ، فِي مَكَانِ كَذَا ، وَكَذَا ، وَأَوْصَاهُ بِوَصَايَا ، فَطَلَبُوا الدِّرْعَ فَوَجَدُوهَا ، وَأَنْفَذُوا الْوَصَايَا "

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1320) rivayet etti.

قلت : هو في الصحيح غير قصة الدرع رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15785- Enes bildiriyor: Sâbit b. Kays b. Şemmâs, Yemâme günü kefenini hazırlayıp güzel kokular süründü ve: "Allahım! Bunların yaptığı şeylerden uzağım. Bunların yaptıklarından dolayı özrümü sana sunarım" dedi. Şehit edildiğinde bir zırhı vardı. Zırhı çalındı. Bir adam onu rüyasında gördü ve Sâbit, rüyasına girdiği adama dedi ki: "Zırhım, falan yerde bir örtüyle örtülmüş bir kazanın altındadır." Ayrıca adama başka şeyler de vasiyet etti. Zırhın alınması için adam gönderdiklerinde zırhın dediği yerde olduğunu gördüler. Vasiyetlerini de yerine getirdiler.

Derim ki: Bu hadis *Sahîh*'te zırh olayı dışındaki bölümüyle yer almıştır.

★ Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ : " فِي تَسْمِيَةِ مَنْ قُتِلَ يَوْمَ الْيَمَامَةِ مِنَ الأَنْصَارِ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ سَنَةَ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ "

رواه الطبراني وهو مرسل وإسناده حسن.

15786- Urve dedi ki: "Ensâr'dan, Hâris b. el-Hazrec oğullarından, on iki yılında, Yemâme günü şehit olanlar arasında Sâbit b. Kays b. Şemmâs ta vardır."

★Taberânî rivayet etti. Hadis mürseldir ve senedi hasendir.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ ﷺ)

Ebû Eyyûb el-Ensârî

١٥٧٨٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مَابَهْرَامَ الأَيْذَجِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارُ ، ثنا نَائِلُ بْنُ نَجِيحٍ ، ثنا فِطْرُ بْنُ خَلِيفَةَ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَطُوفُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ، فَسَقَطَتْ عَلَى لِحْيَتِهِ رِيشَةٌ فَابْتَدَرَ إِلَيْهِ أَبُو أَيُّوبَ فَأَخَذَهَا مِنْ لِحْيَتِهِ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نَزَعَ اللَّهُ عَنْكَ مَا تَكْرَهُ "

رواه الطبراني وفيه نائل بن نجيح وثقه أبو حاتم وغيره وضعفه الدارقطني وغيره وبقية رجاله ثقات إلا أن حبيب بن أبي ثابت لم يسمع من أبي أيوب.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1307) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1305) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

15787- Ebû Eyyûb el-Ensârî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Safâ ve Merve arasında sa'y ederken sakalına bir tüy düştü. Ebû Eyyûb acele davranarak tüyü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sakalından alınca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Allah senden sevmediğin şeyi söküp alsın"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Nâil b. Necîh'i Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir bulmuş Dârakutnî ve başkaları zayıf olduğunu söylemiştir. Habîb b. Ebî Sâbit dışındaki diğer ravileri güvenilirdir. O, Ebû Eyyûb'u dinlememiştir.

١٥٧٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا هَيَّاجُ بْنُ بِسْطَامَ ، عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ أَبِي الْوَرْدِ ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : " نَزَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْتُ أَوَّلَ مَنْ نَزَلَ عَلَيْهِ "

رواه الطبراني وفيه هياج بن بسطام التميمي وهو ضعيف

15788- Ebû Eyyûb bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (Mediye'ye hicret ettiği zaman) benim yanımda misafir oldu. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), yanında misafir olduğu ilk kişiyim."

Derim ki: Bu hadis, *Sahîh*'te: "Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), yanında misafir olduğu ilk kişiyim" şeklinde değildir.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Heyyâc b. Bistâm et-Temîmî zayıftır.[1]

١٥٧٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا فِرْدَوْسُ بْنُ الأَشْعَرِيِّ ، ثنا مَسْعُودُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ أَبَا أَيُّوبَ بْنَ زَيْدٍ الأَنْصَارِيَّ الَّذِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ عَلَيْهِ حِينَ هَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ غَزَا أَرْضَ الرُّومِ ، فَمَرَّ عَلَى مُعَاوِيَةَ ، فَجَفَاهُ فَانْطَلَقَ ، ثُمَّ رَجَعَ مِنْ غَزْوَتِهِ فَمَرَّ عَلَيْهِ فَجَفَاهُ وَلَمْ يَرْفَعْ بِهِ رَأْسًا ، فَقَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنْبَأَنِي أَنَّا سَنَرَى بَعْدَهُ أَثَرَةً ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ : فَبِمَ أَمَرَكُمْ ؟ قَالَ : " أَمَرَنَا أَنْ نَصْبِرَ " ، قَالَ : فَاصْبِرُوا إِذَنْ , فَأَتَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ بِالْبَصْرَةِ وَقَدْ أَمَرَهُ عَلِيٌّ عَلَيْهَا ، فَقَالَ : يَا أَبَا أَيُّوبَ أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ لَكَ عَنْ مَسْكَنِي كَمَا خَرَجْتَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَمَرَ أَهْلَهُ فَخَرَجُوا وَأَعْطَاهُ كُلَّ شَيْءٍ أَغْلَقَ عَلَيْهِ الدَّارَ ، فَلَمَّا كَانَ انْطِلاقُهُ ، قَالَ : حَاجَتَكَ ؟ قَالَ : حَاجَتِي عَطَائِي وَثَمَانِيَةُ أَعْبُدٍ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3846) rivayet etti.

يَعْمَلُونَ فِي أَرْضِي وَكَانَ عَطَاؤُهُ أَرْبَعَةَ آلافٍ فَأَضْعَفَهَا لَهُ خَمْسَ مَرَّاتٍ فَأَعْطَاهُ عِشْرِينَ أَلْفًا وَأَرْبَعِينَ عَبْدًا"

رواه الطبراني.

15789- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hicret ettiği zaman, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin yanında misafir oldu. Ebû Eyyûb, Bizanslılarla savaştığı zaman Muâviye'ye uğradı. Muâviye ona kötü davrandı ve iltifat etmedi. Ebû Eyyûb: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): «*Benden sonra iş başındakilerden bencillik göreceksiniz*» diye buyurduğunu işittim" dedi. Muâviye, "Hz. Peygamber bunu söylerken size de bir tavsiyede bulunmadı mı?" dedi. Ebû Eyyûb, "Sabretmeyi tavsiye etti" dedi. Muâviye, "O halde siz de sabredin" dedi.

Ebû Eyyûb, Abdullah b. Abbâs'ı Basra'da ziyaret etti. Hz. Ali, İbn Abbâs'ı Basra'ya vali tayin etmişti. İbn Abbâs: "Ey Ebû Eyyûb! Sen Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) evini tahsis ettiğin gibi ben de sana evimi tahsis edeceğim" dedi. İbn Abbâs, ailesini evden çıkararak evi Ebû Eyyûb'e teslim etti. Ebû Eyyûb, Basra'dan ayrılacağı zaman, İbn Abbâs: "Ne ihtiyacın var?" diye sordu. Ebû Eyyûb: "Bana bir miktar bağışta bulun ve tarlamda çalışmaları için sekiz köle ver" dedi. Ebû Eyyûb'e o zaman verilen maaş dört bin dirhemdi. İbn Abbâs bunu beş kat arttırarak yirmi bin dirhem yaptı ve kendisine kırk köle verdi.

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٥٧٩٠ - وَفِي رِوَايَةٍ : قَدِمَ أَبُو أَيُّوبَ عَلَى مُعَاوِيَةَ رَحِمَهُمَا اللهُ فَشَكَا لَهُ أَنَّ عَلَيْهِ دَيْنًا قَالَ : فَذَكَرَ الحَدِيْثَ بِإِسْنَادَيْنِ"

ورجال أحدهما رجال الصحيح إلا أن حبيب بن أبي ثابت لم يسمع من أبي أيوب.

15790- Bir rivayet şöyledir: Ebû Eyyûb, Muâviye'nin yanına geldi ve borcu olduğundan yakındı... —Hadis devam ediyor—.

★Birisinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Habîb b. Sâbit, Ebû Eyyûb'u dinlememiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3876, 3877) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3852) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي الدَّحْدَاحِ ﷺ)

Ebu'd-Dahdâh

١٥٧٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلاً قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِفُلاَنٍ نَخْلَةً وَأَنَا أُقِيمُ حَائِطِى بِهَا فَأْمُرْهُ أَنْ يُعْطِيَنِى حَتَّى أُقِيمَ حَائِطِى بِهَا. فَقَالَ لَهُ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطِهَا إِيَّاهُ بِنَخْلَةٍ فِى الْجَنَّةِ . فَأَبَى فَأَتَاهُ أَبُو الدَّحْدَاحِ فَقَالَ بِعْنِى نَخْلَتَكَ بِحَائِطِى. فَفَعَلَ فَأَتَى النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّى قَدِ ابْتَعْتُ النَّخْلَةَ بِحَائِطِى.قَالَ فَاجْعَلْهَا لَهُ فَقَدْ أَعْطَيْتُكَهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمْ مِنْ عَذْقٍ رَدَاحٍ لأَبِى الدَّحْدَاحِ فِى الْجَنَّةِ . قَالَهَا مِرَاراً. قَالَ فَأَتَى امْرَأَتَهُ فَقَالَ يَا أُمَّ الدَّحْدَاحِ اخْرُجِى مِنَ الْحَائِطِ فَإِنِّى قَدْ بِعْتُهُ بِنَخْلَةٍ فِى الْجَنَّةِ. فَقَالَتْ رَبِحَ الْبَيْعُ أَوْ كَلِمَةً تُشْبِهُهَا"

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح.

15791- Enes bildiriyor: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: "Ya Resûlallah! Falanın bir hurma bahçesi var. Ben de bahçemi onun ağaçlarından aşılamak istiyorum. O ağacı bana vermesi için emir buyurur musun?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), sahabenin bu ricasını, hurma ağacı olan diğer sahabiye iletti. Ona:

"Eğer hurma ağacını ona verirsen, sen de buna karşılık cennette bir hurma ağacı kazanırsın" buyurdu. Ağaç sahibi ağacını vermek istemediğini söyledi. Durumu öğrenen Ebu'd-Dahdâh hemen ağaç sahibinin yanına giderek: "Ağacını benim hurma bahçeme karşılık bana satar mısın?" diye ona bir teklifte bulundu. Sahabi bu teklifi kabul etti. Ebu'd-Dahdâh da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek ona: "Ya Resûlallah! Ben bahsedilen hurma ağacını, hurma bahçeme karşılık satın aldım. O ağacı sana veriyorum. Onu adama verebilirsin" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebu'd-Dahdâh'ın bu hareketinden dolayı çok memnun oldu. Sevinçten orada bulunan ashâbına dönerek defalarca: *"Cennette Ebu'd-Dahdâh için dikilmiş nice ağaçlar vardır"* buyurdu.

Ebu'd-Dahdâh, hanımının yanına giderek: "Ey Ümmü'd-Dahdâh! Bahçeden çık! Ben bu bahçeyi, cennette bir ağaç karşılığı sattım" dedi. Hanımı: "Kârlı bir alışveriş yapmışsın" veya buna benzer bir söz söyledi.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٩٢ - حَدَّثَنَا مُحْرِزُ بْنُ عَوْنٍ ، حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ ، عَنْ حُمَيْدٍ الأَعْرَجِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : لَمَّا نَزَلَتْ : ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ، قَالَ أَبُو الدَّحْدَاحِ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ اللَّهَ يُرِيدُ مِنَّا الْقَرْضَ ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، يَا أَبَا الدَّحْدَاحِ ، قَالَ : أَرِنَا يَدَكَ ، قَالَ : فَنَاوَلَهُ يَدَهُ ، قَالَ : قَدْ أَقْرَضْتُ رَبِّي حَائِطِي ، وَحَائِطُهُ فِيهِ سِتُّ مِائَةِ نَخْلَةٍ ، فَجَاءَ يَمْشِي حَتَّى أَتَى الْحَائِطَ ، وَ أُمُّ الدَّحْدَاحِ فِيهَا ، وَعِيَالُهَا ، فَنَادَى ، يَا أُمَّ الدَّحْدَاحِ ، قَالَتْ : لَبَّيْكَ ، فَقَالَ : اخْرُجِي ، فَقَدْ أَقْرَضْتُهُ رَبِّي "

رواه أبو يعلى والطبراني ورجالهما ثقات ورجال أبي يعلى رجال الصحيح.

15792- Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: **"Kim Allah'a güzel bir şekilde borç verir"** (Bakara Sur. 245) âyeti inince Ebu'd-Dahdâh: "Yâ Resûlallah! Allah bizden borç mu istiyor?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, ey Ebu'd-Dahdâh"* buyurdu. Ebu'd-Dahdâh: "Yâ Resûlallah! Elini uzat" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de elini ona verdi. Ebu'd-Dahdâh: "Ben Rabbime bahçemi borç verdim" dedi. Bahçesinde altı yüz hurma ağacı vardı. Sonra bahçesine gelinceye kadar yürüdü. Orada Ümmü'd-Dahdâh ve çocukları vardı. Hanımına: "Ey Ümmü'd-Dahdâh!" diye seslendi. Hanımı: "Buyur!" deyince Ebu'd-Dahdâh: "Bahçeden çıkınız; çünkü ben bahçeyi Rabbime borç olarak verdim" dedi.

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. İkisinin de ravileri güvenilirdir. Ebû Ya'lâ'nın ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٧٩٣ - وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ إِلَيَّ أَبِي الدَّحْدَاحِ يَسْتَقْرِضُهُ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بَعَثَ إِلَيَّ يَسْتَقْرِضُنِي ؟ قَالَ : " نَعَمْ " . قَالَ : فَإِنِّي أُشْهِدُ اللهَ أَنَّ مَالِي فِي مَوْضِعِ كِذَا وَكَذَا فِي سَبِيلِ اللهِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَمْ مِنْ عِذْقٍ مُدَلًّى لأَبِي الدَّحْدَاحِ فِي الْجَنَّةِ "

15793- Abdurrahman b. Ebzâ bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebu'd-Dahdâh'a haber gönderip ondan borç istedi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdiği kişi Ebu'd-Dahdâh'ın yanına gelince, Ebu'd-Dahdâh: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) benden borç istemek için

---

1 Ahmed (3/ 146) rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 300) rivayet etti.

2 Ebû Ya'lâ (4986) rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 301) rivayet etti. ikisinde de Hamîd el-A'rec vardır ve zayıftır.

haber mi gönderdi?" diye sordu. Adam: "Evet" deyince: "Falan yerdeki malımı Allah rızası için hibe ettiğime Allah'ı şahit tutarım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennette Ebu'd-Dahdâh için dikilmiş nice ağaçlar vardır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Seleme b. Kuheyl'i çoğunluk zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الْبَرَاءِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ)

Berâ b. Mâlik

١٥٧٩٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخُزَاعِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، سَنَةَ تِسْعِينَ وَمِئَتَيْنِ ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا أَبُو هِلالٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ ، قَالَ : دَخَلَ أَنَسٌ عَلَى الْبَرَاءِ بْنِ مَالِكٍ وَهُوَ يَقُولُ الشِّعْرَ ، فَقَالَ : يَا أَخِي قَدْ عَلَّمَكَ اللَّهُ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْهُ ، قَالَ : بَلَى ، فَقَالَ لَهُ الْبَرَاءُ : " أَتَخْشَى أَنْ أَمُوتَ عَلَى فِرَاشِي ؟ ، وَاللَّهِ لا يَكُونُ ذَلِكَ بَلاءَ اللَّهِ إِيَّايَ ، فَقَدْ قَتَلْتُ مِائَةً مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، مَا تَفَرَّدْتُ بِقَتْلِهِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ شَارَكْتُ فِيهِ "

رواه الطبراني وفيه أبو هلال الراسبي وضعفه جماعة وقد وثق ومحمد بن سيرين لم يسمع من البراء بن مالك.

15794- Muhammed b. Sîrîn bildiriyor: Enes b. Mâlik, Berâ b. Mâlik'in yanına girdi. Berâ şiir okuyordu. Enes: "Kardeşim! Allah sana bundan daha hayırlısını öğretmedi mi?" dedi. Berâ: "Sen yatağımın üzerinde ölmemden mi korkuyorsun? Hayır, vallahi! Allah beni bundan (şehitlikten) mahrum etmez. Ben müşriklerden yüz kişi öldürdüm. Bazılarını tek başıma öldürdüm, bazılarının ise öldürülmesinde yardımcı oldum" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Hilâl er-Râsibî'yi zayıf bulanlar olduğu gibi, güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Muhammed b. Sîrîn, Berâ b. Mâlik'i dinlememiştir.

١٥٧٩٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " اسْتَلْقَى الْبَرَاءُ بْنُ مَالِكٍ عَلَى ظَهْرِهِ ، ثُمَّ تَرَنَّمَ ، فَقَالَ لَهُ أَنَسٌ : اذْكُرِ اللَّهَ أَيْ أَخِي ، فَاسْتَوَى جَالِسًا ، وَقَالَ : " أَيْ أَنَسُ ! أَتُرَانِي أَمُوتُ عَلَى فِرَاشِي ، وَقَدْ قَتَلْتُ مِائَةً مِنَ الْمُشْرِكِينَ مُبَارَزَةً ، سِوَى مَنْ شَارَكْتُ فِي قَتْلِهِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15795- Enes b. Mâlik bildiriyor: Berâ b. Mâlik sırtüstü uzanıp şiir terennüm etmeye başladı. Ben: "Kardeşim! Allah'ı zikret!" deyince, Berâ

doğrularak: "Ey Enes! Sen yatağımın üzerinde ölmemden mi korkuyorsun? Ben müşriklerle savaşırken onlardan yüz kişi öldürdüm. Bazılarını tek başıma, bazılarının ise öldürülmesinde yardımcı oldum" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٧٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الصَّائِغُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمُسَيَّبِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، أَخُو إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ الْمَاجِشُونَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ، قَالَ : " بَيْنَمَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، وَأَخُوهُ الْبَرَاءُ بْنُ مَالِكٍ عِنْدَ حِصْنٍ مِنْ حُصُونِ الْعَدُوِّ ، وَالْعَدُوُّ يُلْقُونَ كَلالِيبَ فِي سَلاسِلَ مُحْمَاةٍ ، فَتَعْلَقُ بِالإِنْسَانِ فَيَرْفَعُونَهُ إِلَيْهِمْ ، فَعَلِقَ بَعْضُ تِلْكَ الْكَلالِيبِ ، بِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، فَرَفَعُوهُ حَتَّى أَقَلُّوهُ مِنَّا الأَرْضَ ، فَأَتَى أَخُوهُ الْبَرَاءُ بْنُ مَالِكٍ ، فَقِيلَ : أَدْرِكْ أَخَاكَ ، وَهُوَ يُقَاتِلُ بِالنَّاسِ فَأَقْبَلَ يَسْعَى حَتَّى نَزَا فِي الْجِدَارِ ، ثُمَّ قَبَضَ بِيَدِهِ عَلَى السِّلْسِلَةِ وَهِيَ تُدَارُ ، فَمَا بَرِحَ يَجُرُّهُمْ وَيَدَاهُ تُدَخِّنَانِ ، حَتَّى قَطَعَ الْحَبْلَ ، ثُمَّ نَظَرَ إِلَى يَدَيْهِ ، فَإِذَا عِظَامُهَا تَلُوحُ قَدْ ذَهَبَ مَا عَلَيْهَا مِنَ اللَّحْمِ ، وَأَنْجَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ بِذَاكَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15796- İshâk b. Abdillah b. Ebî Talha bildiriyor: Enes b. Mâlik ve kardeşi Berâ b. Mâlik, düşman kalelerinden birinin dibinde, düşman da zincirlerin ucuna bağlanmış kızdırılmış kancalar atıyor, kancalar insanlardan birine takılıyor ve düşman da takılan kişiyi yanlarına çekiyordu. Atılan kancalardan bazıları Enes b. Mâlik'e takıldı. Düşman onu çekip ayaklarını yerden kesti. Savaşmakta olan kardeşi Berâ'nın yanına gelerek: "Kardeşine yetiş!" dediler. Berâ koşarak duvarın üzerine sıçrayıp kancanın takılı olduğu zinciri tutarak çekmeye başladı. Zincirin sıcaklığından elleri yandı ve ellerinden duman çıkmaya başladı ve sonunda zincir koptu ve kardeşini kurtardı. Ellerine baktığında kemiklerinin göründüğünü fark etti.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1178) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1182) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ)

Enes b. Mâlik

١٥٧٩٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا هَارُونُ بْنُ إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ ، ثنا وَكِيعٌ ، عَنْ سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ أَبِي نَصْرٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " كَنَّانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَبِي حَمْزَةَ "

قلت : روى له الترمذي كناني ببقلة كنت أجتنيها رواه الطبراني وفيه جابر الجعفي وهو ضعيف.

15797- Enes b. Mâlik dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), künyemi Ebû Hamza koydu."

Derim ki: Tirmizî: "Resûlullah, topladığım bir sebzenin adıyla beni künyelendirdi" dediğini rivayet eder.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır.[1]

١٥٧٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا مَيْمُونٌ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : " كَانَتْ لِي ذُؤَابَةٌ ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمُدُّهَا وَيَأْخُذُ بِهَا "

رواه الطبراني وإسناده جيد.

15798- Enes dedi ki: "Benim kâküllerim vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları çekip eliyle tutardı."

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[2]

١٥٧٩٩ - حَدَّثَنَا هَارُونُ ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : " إِنِّي لأَرْجُو أَنْ أَلْقَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَقُولَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، خُوَيْدِمُكَ "

رواه أبو يعلى وفيه الحكم بن عطية وثقه أحمد وغيره وضعفه جماعة وبقية رجاله رجال الصحيح.

15799- Enes dedi ki: "Ben, kıyamet günü Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) karşılaşıp ona: «Ey Allah'ın Resulü! Ben senin küçük hizmetçin Enes'im!» demeyi umuyorum."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Hakem b. Atiyye'yi, Ahmed ve başkaları güvenilir

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (654) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (712) ve Ebû Dâvûd (4196) rivayet etti.

buldu, bazıları ise zayıf olduğunu söyledi. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٨٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ، أَخُو الْمُقَدَّمِيِّ، حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ، عَنْ ثَابِتٍ قَالَ : كُنْتُ إِذَا أَتَيْتُ أَنَساً يُخْبَرُ بِمَكَانِي فَأَدْخُلُ عَلَيْهِ فَآخُذُ بِيَدَيْهِ فَأُقَبِّلُهُمَا وَأَقُولُ : بِأَبِي هَاتَيْنِ الْيَدَيْنِ الَّتَيْنِ مَسَّتَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُقَبِّلُ عَيْنَيْهِ وَأَقُولُ : بِأَبِي هَاتَيْنِ الْعَيْنَيْنِ اللَّتَيْنِ رَأَتَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ".

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن أبي بكر المقدمي وهو ثقة.

15800- Sâbit dedi ki: Enes'in yanına gittiğim zaman nerede olduğum bilinirdi. Yanına girer ellerini tutup öperek şöyle derdim: "Anam babam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dokunduğu bu ellere feda olsun!" Gözlerini öper: "Anam babam Resûlullah'ı gören bu gözlere feda olsun" derdim.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Ebî Bekr ed-Dimaşkî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٨٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ أَخِيهِ خَالِدِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، قَالَ : لَمَّا مَاتَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ مُوَرِّقٌ الْعِجْلِيُّ : ذَهَبَ الْيَوْمَ نِصْفُ الْعِلْمِ ، فَقِيلَ : وَكَيْفَ ذَاكَ يَا أَبَا الْمُعْتَمِرِ ؟ ، فَقَالَ : " كَانَ الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِ الأَهْوَاءِ إِذَا خَالَفَنَا فِي الْحَدِيثِ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قُلْنَا لَهُ : تَعَالَ إِلَى مَنْ سَمِعَهُ مِنْهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15801- Katâde dedi ki: Enes b. Mâlik vefat ettiği zaman, Muvarrik el-İclî dedi ki: "Bu gün ilmin yarısı gitti." "Ey Ebu'l-Mu'temir! Bu nasıl olur?" diye sorulduğunda şu karşılığı verdi: "Hevâ ehlinden (sapık mezhep mensuplarından) birisi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hadislerinden birisinde bize muhalefet ederse, ona: «Gel onu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyan kişiye gidip soralım» derdik."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Ebû Ya'lâ (3388) ve uzun bir metinle sahih bir isnâdla Ahmed (3/ 222) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (3491) rivayet etti. Abdullah b. Ebî Bekr ed-Dimeşkî'yi, İbn Adiyy ve başkaları zayıf bulmuştur.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (719) rivayet etti.

١٥٨٠٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمَوْصِلِيُّ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِشُعَيْبِ بْنِ الْحَبْحَابِ : " مَتَى مَاتَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ؟ ، فَقَالَ : سَنَةَ تِسْعِينَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

15802- Cerîr b. Hâzım dedi ki: Şu'ayb b. el-Habhâb'a: "Enes b. Mâlik ne zaman öldü?" dediğimde; "Doksan yılında vefat etti" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٠٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا حَسَّانُ بْنُ غَالِبٍ ، ثنا السَّرِيُّ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : " مَاتَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ سَنَةَ ثَلاثٍ وَتِسْعِينَ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع

15803- Seriyy b. Yahya der ki: "Enes b. Mâlik, doksan üç yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حُذَيْفَةِ بْنِ الْيَمَانِ ﷺ)

Huzeyfe b. el-Yemân

١٥٨٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : خَيَّرَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْهِجْرَةِ ، وَالنُّصْرَةِ فَاخْتَرْتُ الْهِجْرَةَ "

رواه البزار والطبراني ورجاله رجال الصحيح غير علي بن زيد وهو حسن الحديث.

15804- Huzeyfe dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni Muhacirlerden veya Ensâr'dan olmak arasında muhayyer bıraktı. Ben Muhacirlerden olmayı tercih ettim."

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Bezzâr'ın ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Ali b. Zeyd değildir. O da hadisleri hasen kabul edilen biridir.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (718) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (717) rivayet etti.
[3] Bezzâr (2718) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3010) rivayet etti. Bezzâr dedi ki: "Bu hadisi sadece Huzeyfe'nin rivayet ettiğini biliyoruz ve sadece bu senedi vardır."

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلَامٍ وَوَلَدِهِ يُوسُفُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا)

Abdullah b. Selâm ve Oğlu Yûsuf

١٥٨٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلامٍ، قَالَ لأَحْبَارِ الْيَهُودِ: إِنِّي أُحْدِثُ بِمَسْجِدِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ عَهْدًا، فَانْطَلَقَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِمَكَّةَ، فَوَافَاهُمْ وَقَدِ انْصَرَفُوا مِنَ الْحَجِّ، فَوَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى وَالنَّاسُ حَوْلَهُ، فَقُمْتُ مَعَ النَّاسِ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " أَنْتَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلامٍ؟ " قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: " ادْنُ "، فَدَنَوْتُ مِنْهُ، قَالَ: " أُنْشِدُكَ بِاللَّهِ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلامٍ، أَمَا تَجِدُنِي فِي التَّوْرَاةِ رَسُولَ اللَّهِ؟ " فَقُلْتُ لَهُ: انْعَتْ رَبَّنَا، قَالَ: فَجَاءَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ حَتَّى وَقَفَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لَهُ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾، فَقَرَأَهَا عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ ابْنُ سَلامٍ: أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ انْصَرَفَ ابْنُ سَلامٍ إِلَى الْمَدِينَةِ، فَكَتَمَ إِسْلامَهُ، فَلَمَّا هَاجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَدِمَ الْمَدِينَةَ، وَأَنَا فَوْقَ فِي نَخْلَةٍ لِي أَجُزُّهَا، فَسَمِعْتُ رَجَّةً فِي الْمَدِينَةِ، فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ قَالُوا: رَسُولُ اللَّهِ قَدْ قَدِمَ، قَالَ: فَأَلْقَيْتُ نَفْسِي مِنْ أَعْلَى النَّخْلَةِ، ثُمَّ جِئْتُ أَحْضُرُ، حَتَّى أَتَيْتُهُ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، ثُمَّ رَجَعْتُ، فَقَالَتْ أُمِّي: لِلَّهِ أَنْتَ! وَاللَّهِ، لَوْ كَانَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلامُ مَا كَانَ بِذَلِكَ، تُلْقِي نَفْسَكَ مِنْ أَعْلَى النَّخْلَةِ، فَقُلْتُ: وَاللَّهِ، لأَنَا أُسَرُّ بِقُدُومِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ إِذْ بُعِثَ"

رواه الطبراني وإسناده منقطع ورجاله ثقات

15805- Muhammed b. Hamza b. Yûsuf b. Abdillah b. Selâm, babasından şöyle nakletti: Abdullah b. Selâm, Yahudi hahamlarına: "Babamız İbrâhîm ve İsmail'in mescidinde (Kâbe'de) bir şey yapacağım" dedim. Mekke'ye Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Mekke'ye vardığımda hacılar hacdan dönmüşlerdi. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Minâ'da buldum. Halk etrafında toplanmıştı. İnsanlarla oradan kalktığında beni gördü ve: *"Abdullah b. Selâm mısın?"* diye sordu. Ben: "Evet" deyince: *"Yaklaş!"* buyurdu. Yaklaştığımda bana: *"Allah için söyle Ey Abdullah b. Selâm! Benim Tevrat'taki bildirilen Allah'ın Resûlü*

olduğumu görmedin mi?" diye sorunca ben: "Rabbimizi bize tarif et" dedim. Cibrîl gelip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde durdu ve: **"De ki: O Allah bir tektir. Allah her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır. O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir"** (İhlâs) sûresini indirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize sûreyi okudu.

Ben: "Allah'tan başka ilah olmadığına ve senin de Resûlü olduğuna şehadet ederim" dedim. Oradan Medine'ye döndüm ve Müslüman olduğumu gizledim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hicret edip Medine'ye geldiği zaman ben bir hurma ağacında hurma topluyordum. Medine'de bir gürültü duydum ve "Bu nedir?" dedim. Bana: "Resûlullah Medine'ye geldi" dediler. Bunu duyunca kendimi ağacın tepesinden attım.

Sonra varıp Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) selam verdim ve geri döndüm. Annem: "Vallahi! Mûsa b. İmrân gelseydi, kendini böyle ağacın tepesinden atmazdın" dedi. Ben: "Vallahi! Benim Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gelişine olan sevincim, Mûsâ'nın gelmesinden daha fazladır" dedim.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Ravileri güvenilirdir.

١٥٨٠٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا عَاصِمُ بْنُ بَهْدَلَةَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِىَ بِقَصْعَةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا فَفَضَلَتْ فَضْلَةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجِىءُ رَجُلٌ مِنْ هَذَا الْفَجِّ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَأْكُلُ هَذِهِ الْفَضْلَةَ . قَالَ سَعْدٌ وَكُنْتُ تَرَكْتُ أَخِى عُمَيْراً يَتَوَضَّأُ قَالَ فَقُلْتُ هُوَ عُمَيْرٌ قَالَ فَجَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَأَكَلَهَ"

قلت : له حديث في الصحيح غير هذا رواه أحمد وأبو يعلى والبزار وفيه عاصم بن بهدلة وفيه خلاف وبقية رجالهم رجال الصحيح.

15806- Sa'd b. Ebî Vakkâs bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yemek dolu bir çanak getirdiler. Ondan yedikten sonra bir kısmı arttı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu yönden, Cennet ahalisinden bir kişi gelecek ve artan yemeği yiyecektir"* dedi. Sa'd: "Kardeşim Umeyr'i abdest alırken bırakıp gelmiştim. Ben gelecek olan kardeşimdir, diye düşündüm. Abdullah b. Selâm geldi ve yemeği yedi.

Derim ki: *Sahîh*'te başka şekilde rivayet edilmiştir.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Âsım b. Behdele hakkında

ihtilaf vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٨٠٧ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي الْهَيْثَمِ قَالَ سَمِعْتُ يُوسُفَ بْنَ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلاَمٍ يَقُولُ أَجْلَسَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حِجْرِهِ وَمَسَحَ عَلَى رَأْسِي وَسَمَّانِي يُوسُفَ"

رواه أحمد بأسانيد ورجال إسنادين منها ثقات . ورواه الطبراني بنحوه وقال : ودعا لي بالبركة.

15807- Yûsuf b. Abdillah b. Selâm dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni kucağında oturttu ve başımı okşayarak ismimi Yûsuf koydu."

★Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti. Senetlerden ikisinin ravileri güvenilirdir.

Taberânî ise "Bana bereket için dua etti" ibaresiyle rivayette bulundu. [2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي ذَرٍّ ﷺ)

Ebû Zer el-Gifârî

١٥٨٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ إِنِّي لأَقْرَبُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ خَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ تَرَكْتُهُ عَلَيْهِ . وَإِنَّهُ وَاللهِ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ وَقَدْ تَشَبَّثَ مِنْهَا بِشَيْءٍ غَيْرِي"

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن عراك بن مالك لم يسمع من أبي ذر فيما أحسب والله أعلم ورواه الطبراني بنحوه.

15808- Ebû Zer el-Gifârî dedi ki: Kıyamet günü Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), en yakınınız ben olacağım. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Kıyamet günü bana en yakın olanınız, benim bıraktığım gündeki gibi kalandır."* Allah'a yemin olsun ki aranızda benden başka dünyadan kendisine bir şey yapışmamış kimse yoktur."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece İrâk b. Mâlik, bildiğim kadarıyla Ebû Zer'i dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.

Taberânî de yakın ifadelerle rivayette bulundu.[3]

---

[1] Ahmed (1458), Ebû Ya'lâ (721) ve Bezzâr (22/ 285) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/ 35, 6/ 6) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 285) rivayet etti.

[3] Ahmed (5/ 165) rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1627) rivayet etti.

١٥٨٠٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ هَارُونَ الْعُكْلِيُّ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ أَبُو ذَرٍّ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ ، وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي ، الَّذِي يَلْحَقُنِي عَلَى الْعَهْدِ الَّذِي ، فَارَقَنِي عَلَيْهِ "

رواه الطبراني وفيه موسى بن عبيدة وهو ضعيف.

15809- Ebû Zer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Sizin bana en sevimliniz ve kıyamet günü bana en yakın olanınız, benim bıraktığım gündeki gibi kalandır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mûsa b. Ubeyde zayıftır.[1]

١٥٨١٠ - قَالَ الطَّبَرَانِي فِي أَبِي ذَرٍّ :هُوَ جُنْدُبُ بْنُ جُنَادَةَ أَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ وَهُوَ جُنْدَبُ بْنُ جُنَادَةَ بْنِ سُفْيَانَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ حَرَامِ بْنِ غِفَارِ بْنِ مَلِيلِ بْنِ ضَمْرَةَ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ مَنَاةَ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مَدْرَكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ

15810- Taberânî, Ebû Zer hakkında şu bilgiyi verir: "Ebû Zer, Cundub b. Cünâde b. Süfyân b. Ubeyd b. Harâm b. Ğifâr b. Melîl b. Damra b. Bekr b. Abdimenâf b. Kinâne b. Huzeyme b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr b. Ma'd b. Adnân'dır."

١٥٨١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ : " اسْمُ أَبِي ذَرٍّ ، جُنْدُبُ بْنُ جُنَادَةَ ، وَيُقَالُ اسْمُ أَبِي ذَرٍّ : بَرِيرٌ "

رواه الطبراني

15811- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr der ki: "Ebû Zer'in ismi; Cundub b. Cünâde'dir. Ebû Zer'in isminin Berîr olduğu da söylenir."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٥٨١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلالٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لأَبِي ذَرٍّ : " كَيْفَ أَنْتَ يَا بَرِيرُ ؟ "

---

[1]Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1628) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1615) rivayet etti.

رواه الطبراني في حديث اختصرناه وهو مرسل ورجاله ثقات

15812- Zeyd b. Eslem der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Zer'e: *"Ey Berîr!"* dedi.

★Taberânî burada kısa bir şekilde verdiğimiz bir hadiste rivayet etmiştir. Hadis mürseldir ve ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ صَدَقَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ نَصْرِ بْنِ عَلْقَمَةَ ، عَنْ أَخِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَائِذٍ ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، قَالَ : كَانَ أَبُو ذَرٍّ ، يَقُولُ : " لَقَدْ رَأَيْتُنِي رُبُعَ الإِسْلامِ ، لَمْ يُسْلِمْ قَبْلِي ، إِلا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَبُو بَكْرٍ ، وَبِلالٌ "

رواه الطبراني بإسنادين وأحدهما متصل الإسناد ورجاله ثقات

15813- Cubeyr b. Nufeyr bildiriyor: Ebû Zer şöyle derdi: "Ben ilk Müslüman olan dört kişiden biriyim. Benden önce sadece Resûlullah, Ebû Bekr ve Bilâl Müslüman oldular."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birisinin senedi muttasıldır ve ravileri güvenilirdir.[2]

١٥٨١٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا قَطَنُ بْنُ نُسَيْرٍ الذَّارِعُ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو طَاهِرٍ ، عَنْ أَبِي يَزِيدَ الْمَدِينِيِّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : كَانَ لِي أَخٌ يُقَالُ لَهُ أُنَيْسٌ ، وَكَانَ شَاعِرًا فَتَنَافَرَ هُوَ وَشَاعِرٌ آخَرُ ، فَقَالَ أُنَيْسٌ : أَنَا أَشْعَرُ مِنْكَ ، وَقَالَ الآخَرُ أَنَا أَشْعَرُ ، قَالَ أُنَيْسٌ : فَمَنْ تَرْضَى أَنْ يَكُونَ بَيْنَنَا ؟ قَالَ : أَرْضَى أَنْ يَكُونَ بَيْنَنَا كَاهِنُ مَكَّةَ ، قَالَ : نَعَمْ ، فَخَرَجَا إِلَى مَكَّةَ ، فَاجْتَمَعَا عِنْدَ الْكَاهِنِ ، فَأَنْشَدَهُ هَذَا كَلامَهُ ، وَهَذَا كَلامَهُ ، فَقَالَ لأُنَيْسٍ : قَضَيْتَ لِنَفْسِكَ ، فَكَأَنَّهُ فَضَّلَ شِعْرَ أُنَيْسٍ ، فَقَالَ : يَا أَخِي ، بِمَكَّةَ رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ ، وَهُوَ عَلَى دِينِكَ ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : قُلْتُ لأَبِي ذَرٍّ : وَمَا كَانَ دِينُكَ ؟ قَالَ : رَغِبْتُ عَنْ آلِهَةِ قَوْمِي الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَ ، فَقُلْتُ : أَيَّ شَيْءٍ كُنْتَ تَعْبُدُ ؟ قَالَ : لا شَيْءَ ، كُنْتُ أُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ حَتَّى أَسْقُطَ كَأَنِّي خِفَاءٌ ، حَتَّى يُوقِظَنِي حَرُّ الشَّمْسِ ، فَقُلْتُ : أَيْنَ كُنْتَ تُوَجِّهُ وَجْهَكَ ؟ قَالَ : حَيْثُ وَجَّهَنِي رَبِّي ، فَقَالَ لِي أُنَيْسٌ : وَقَدْ سَئِمُوهُ ، يَعْنِي : كَرِهُوهُ ، قَالَ أَبُو ذَرٍّ : فَجِئْتُ حَتَّى دَخَلْتُ مَكَّةَ ، فَكُنْتُ بَيْنَ الْكَعْبَةِ وَأَسْتَارِهَا خَمْسَ عَشْرَةَ لَيْلَةً وَيَوْمًا ، أَخْرُجُ كُلَّ لَيْلَةٍ فَأَشْرَبُ مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ شَرْبَةً ، فَمَا وَجَدْتِ عَلَى كَبِدِي سَخْفَةَ جُوعٍ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1616) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1617, 1618) rivayet etti.

، وَلَقَدْ تَعَكَّنَ بَطْنِي ، فَجَعَلَتِ امْرَأَتَانِ تَدْعُوَانِ لَيْلَةً آلِهَتَهُمَا ، وَتَقُولُ إِحْدَاهُمَا : يَا إِسَافُ ، هَبْ لِي غُلامًا ، وَتَقُولُ الأُخْرَى : يَا نَائِلُ ، هَبْ لِي كَذَا وَكَذَا ، فَقُلْتُ : هَنٌ بِهِنَّ ، فَوَلَّتَا وجَعَلَتَا تَقُولانِ : الصَّابِئُ بَيْنَ الْكَعْبَةِ وَأَسْتَارِهَا ، إِذْ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ يَمْشِي وَرَاءَهُ ، فَقَالَتَا : الصَّابِئُ بَيْنَ الْكَعْبَةِ وَأَسْتَارِهَا ، فَتَكَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَلامٍ قَبَّحَ مَا قَالَتَا ، قَالَ أَبُو ذَرٍّ : فَظَنَنْتُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ ، فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ ، فَقُلْتُ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : " وَعَلَيْكَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ " ، ثَلاثًا ، ثُمَّ قَالَ لِي : " مُنْذُ كَمْ أَنْتَ هَا هُنَا ؟ " قُلْتُ : مُنْذُ خَمْسَ عَشْرَةَ يَوْمًا وَلَيْلَةً ، قَالَ : " فَمِنْ أَيْنَ كُنْتَ تَأْكُلُ ؟ " قَالَ : كُنْتُ آتِي زَمْزَمَ كُلَّ لَيْلَةٍ نِصْفَ اللَّيْلِ ، فَأَشْرَبُ مِنْهَا شَرْبَةً ، فَمَا وَجَدْتُ عَلَى كَبِدِي سَحْقَةَ جُوعٍ ، وَلَقَدْ تَعَكَّنَ بَطْنِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّهَا طُعْمٌ وَشِرْبٌ ، وَهِيَ مُبَارَكَةٌ " ، قَالَهَا ثَلاثًا ، ثُمَّ سَأَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مِمَّنْ أَنْتَ ؟ " فَقُلْتُ : مِنْ غِفَارٍ ، قَالَ : وَكَانَتْ غِفَارٌ يَقْطَعُونَ عَلَى الْحَاجِّ ، وَكَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْقَبَضَ عَنِّي ، فَقَالَ لأَبِي بَكْرٍ : " انْطَلِقْ بِنَا يَا أَبَا بَكْرٍ " ، فَانْطَلَقَ بِنَا إِلَى مَنْزِلِ أَبِي بَكْرٍ ، فَقَرَّبَ لَنَا زَبِيبًا ، فَأَكَلْنَا مِنْهُ ، وَأَقَمْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَعَلَّمَنِي الإِسْلامَ ، وَقَرَأْتُ مِنَ الْقُرْآنِ شَيْئًا ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُظْهِرَ دِينِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ أَنْ تُقْتَلَ " ، قُلْتُ : لا بُدَّ مِنْهُ ، قَالَ : " إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ أَنْ تُقْتَلَ " ، قُلْتُ : لا بُدَّ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَإِنْ قُتِلْتُ ، فَسَكَتَ عَنِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقُرَيْشٌ حِلَقٌ يَتَحَدَّثُونَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَقُلْتُ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، فَتَنَفَّضَتِ الْحِلَقُ ، فَقَامُوا إِلَيَّ ، فَضَرَبُونِي حَتَّى تَرَكُونِي كَأَنِّي نُصُبٌ أَحْمَرُ ، وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ قَدْ قَتَلُونِي ، فَقُمْتُ ، فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَأَى مَا بِي مِنَ الْحَالِ ، فَقَالَ لِي : " أَلَمْ أَنْهَكَ ؟ " فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَانَتْ حَاجَةً فِي نَفْسِي فَقَضَيْتُهَا ، فَأَقَمْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لِي : " الْحَقْ بِقَوْمِكَ ، فَإِذَا بَلَغَكَ ظُهُورِي فَأْتِنِي " ، فَجِئْتُ وَقَدْ أَبْطَأْتُ عَلَيْهِمْ ، فَلَقِيتُ أُنَيْسًا ، فَبَكَى ، وَقَالَ : يَا أَخِي ، مَا كُنْتُ أَرَاكَ إِلا قَدْ قُتِلْتَ لَمَّا أَبْطَأْتَ عَلَيْنَا ، مَا صَنَعْتَ ؟ أَلَقِيتَ صَاحِبَكَ الَّذِي طَلَبْتَ ؟ فَقُلْتُ : نَعَمْ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، فَقَالَ أُنَيْسٌ : يَا أَخِي ، مَا بِي رَغْبَةٌ عَنْكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، وَأَسْلَمَ مَكَانَهُ

، ثُمَّ أَتَيْتُ أُمِّي ، فَلَمَّا رَأَتْنِي بَكَتْ ، وَقَالَتْ : يَا بُنَيَّ ، أَبْطَأْتَ عَلَيْنَا ، حَتَّى تَخَوَّفْتُ أَنْ قَدْ قُتِلْتَ ، مَا صَنَعْتَ ؟ ، أَلَقِيتَ صَاحِبَكَ الَّذِي طَلَبْتَ ؟ فَقُلْتُ : نَعَمْ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَتْ : فَمَا صَنَعَ أُنَيْسٌ ؟ قُلْتُ : أَسْلَمَ ، فَقَالَتْ : وَمَا بِي عَنْكُمَا رَغْبَةٌ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، فَأَقَمْتُ فِي قَوْمِي ، فَأَسْلَمَ مِنْهُمْ نَاسٌ كَثِيرٌ ، حَتَّى بَلَغَنَا ظُهُورُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَتَيْتُهُ"

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه الطبراني في الأوسط.

15814- Ebû Zer anlatıyor: Şair olan, Uneys isminde bir kardeşim vardı. Bir şairle kendisi birbirlerine karşı övündüler. Uneys: "Ben senden daha iyi bir şairim" diğeri: "Ben daha iyiyim" dedi. Uneys: "Kimin aramızda hakem olmasını kabul edersin?" deyince adam: "Mekke kâhininin aramızda hakem olmasını kabul ederim" dedi. Uneys kâhinin hakemliğini kabul ederek Mekke'ye gittiler ve kâhinin yanında bir araya geldiler. Her biri kendi şiirini okudu. Kâhin, Uneys'e: "Sen kendini aşmışsın" dedi. Kâhin sanki Uneys'in şiirini daha güzel bulmuştu. Uneys (Mekke'den dönünce bana): "Mekke'de peygamber olduğunu iddia eden ve senin dininden olan birisi var" dedi.

İbn Abbâs dedi ki: Ebû Zer'e: "Senin dinin neydi?" diye sordum. Ebû Zer: "Halkımın ibadet ettiği ilahlardan yüz çevirmiştim" karşılığını verdi. Ben: "Sen neye ibadet ederdin?" diye sorunca: "Hiçbir şeye, gece bir elbise gibi yere düşene kadar namaz kılardım (ibadet ederdim). Güneşin bana vurması beni uyandırırdı" dedi.

Ebû Zer'e: "Namaz kılarken ne tarafa yönelirdin?" diye soruldu. Ebû Zer: "Rabbimin beni yönlendirdiği yere" dedi. Uneys, bana (İbn Abbâs'a) dedi ki: "Bu hareketinden dolayı Ebû Zer'den (kavmi) nefret etmeye başladı."

Ebû Zer dedi ki: Gelip Mekke'ye girdim. On beş gün, on beş gece Kâbe'nin örtüsü altında kaldım. Her gece çıkar zemzem suyundan içerdim ve hiç açlık hissetmezdim. Bu müddet zarfında zemzem suyu içmekten göbek bağladım. İki kadın geceleyin Kâbe'ye gelip putlarına dua ediyorlardı. Birisi şöyle diyordu: "Ey Âsâf! Bana bir erkek çocuk ver." Diğeri: "Ey Nâile! Bana şunu ver bunu ver." Ben "Onları birbirleriyle evlendirin bari!" dedim. Kadınlar benim sesimi duyunca kaçarak şöyle demeye başladılar: "Kâbe'nin örtülerinin altında Sâbiî var." O esnada Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile Ebû Bekir arkamda yürüyorlarmış. Kadının "Kâbe'nin örtülerinin altında Sâbiî (dinden çıkmış biri) var" sözünü duyunca Resûlullah (sallallahu aleyhi

vesellem), onların söyledikleri sözü kınayan sözler söyledi.

Ebû Zer, şöyle devam etti: Sözlerinden, kendisinin Resûlullah olduğunu tahmin ettim ve yanına gittim: "Allah'ın selamı üzerine olsun ya Resûlallah!" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun"* diyerek bana: *"Ne zamandan beri buradasın?"* diye sorunca ben: "On beş gündür" diye cevap verdim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nereden yiyordun?"* deyince, ben: "Her gece yarısı zemzem suyuna gider ondan bir yudum içerdim ve hiç açlık hissetmezdim, hatta göbek bağladım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Bu su hem açlığı, hem susuzluğu giderir ve mübarek bir sudur"* buyurdu.

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kimlerdensin?"* diye sordu. Ben: "Ğifâr'danım" deyince: *"Ğifar kabilesi, hacıların yolunu keserdi"* dedi. Benim Gifar'dan olmam sanki Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hoşuna gitmemişti. Ebû Bekr'e: *"Haydi yürü ey Ebû Bekr, haydi yürü"* dedi. Ebû Bekr bizi evine götürdü ve kuru üzüm ikram etti. Ondan yedik ve Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) bir müddet kaldım. Bana İslam'ı öğretti ve Kur'ân'dan bir miktar okudum.

Dedim ki: "Ya Resûlallah! Ben dinimi açıklamak istiyorum." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu yaparsan, öldürülmenden korkarım"* buyurdu. Ben: "Kesinlikle yapacağım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu yaparsan, öldürülmenden korkarım"* dedi. Ben yine: "Öldürülsem bile bunu yapacağım" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sustu ve bana bir şey söylemedi.

Kureyş, Mescid-i Haram'da toplanmışlar konuşuyorlardı. Ben: "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed onun Resûlü'dür" dedim. Konuşmakta olanlar irkilip bana saldırdılar ve döverek beni kızıla boyanmış bir kurbanlık gibi bıraktılar. Beni öldürdüklerini zannetmişlerdi. Kalkıp Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldim. Beni bu halde görünce: *"Ben sana yapma demedim mi?"* dedi. Ben: "Ya Resûlallah! Yapmak istediğim bir şeydi ve yaptım" dedim.

Bir müddet Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında kaldım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Kavmine git ve benim İslam'ı açıktan yaymaya başladığım haberi sana geldiğinde yanıma gel"* dedi. Kavmime geri döndüm. Uzun zamandır onlardan uzak kalmıştım. Uneys'le görüştüğümde, ağlayarak dedi ki: "Ey kardeşim! Uzun zaman gözükmeyince öldüğünü zannettim. Ne yaptın?" istediğin kişiyi bulabildin mi?"

Ben: "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed onun Resûlü'dür" dedim. Kardeşim orada Müslüman oldu. Sonra annemin yanına gittim. Beni görünce ağlayarak dedi ki: "Ey oğlum! Uzun zaman gözükmeyince öldüğünü zannettim; ne yaptın aradığın kişiyi buldun mu?" Ben: "Evet" diyerek: "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed onun Resûlü'dür" dedim. Annem: "Uneys ne yaptı?" dedi. "Müslüman oldu" deyince: "Ben sizin dininize karşı değilim; şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed onun Resûlü'dür" dedi. Kavmimin içinde kaldım. Birçoğu Müslüman oldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), İslam'ı açıkça yaymaya başlayınca yanına gittim.

Derim ki: Bu hadis *Sahîh*'te kısa metinle vardır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.

١٥٨١٥ - وفي رواية عنده أيضا : فاحْتَمَلْتُ أُمِّي وَأُخِي حَتَّى نَزَلْنَا بحَضْرَةِ مَكَّةَ ، فَقَالَ أَخِي : إِنِّي مُدَافِعٌ رَجُلا عَلَى الْمَاءِ بِشِعْرٍ ، وَكَانَ امْرَأً شاعِرًا ، فَقُلْتُ : لا تَفْعَلْ ، فَخرَجَ بِهِ اللَّحاجُ حَتَّى دَافَعَ دُرَيْدَ بْنَ الصِّمَّةِ صِرْمَتَهُ إِلَى صِرْمَتِهِ ، وَايْمُ اللَّهِ ، لَدُرَيْدٌ يَوْمَئِذٍ أَشْعَرُ مِنْ أخِي ، فَتَقَاضَيَا إِلَى خَنْسَاءَ ، فَقَضَتْ لأَخِي عَلَى دُرَيْدٍ ، وَذَلِكَ أَنَّ دُرَيْدًا خَطَبَهَا إِلَى أَبِيهَا ، فَقَالَتْ : شَيْخٌ كَبِيرٌ ، لا حَاجَةَ لِي فِيهِ ، فَحَقَدَتْ ذَلِكَ عَلَيْهِ ، فَضَمَمْنَا صِرْمَتَهُ إِلَى صِرْمَتِنَا ، فَكَانَتْ لَنَا هَجْمَةٌ ، ثُمَّ أَتَيْتُ مَكَّةَ ، فابْتَدَأْتُ بالصَّفَا ، فَإِذَا عَلَيْهِ رِجَالاتُ قُرَيْشٍ ، وَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ بِهَا صَابِئًا أَوْ مَجْنُونًا أَوْ شَاعِرًا أَوْ سَاحِرًا ، فَقُلْتُ : أَيْنَ هَذَا الَّذِي تَزْعُمُونَهُ ؟ فَقَالُوا : هاهوَ ذَلِكَ حَيْثُ تَرَى ، فَانْقَلَبْتُ إِلَيْهِ ، فَوَاللَّهِ مَا جُزْتُ عَنْهُمْ قَيْسَ حَجَرٍ حَتَّى أَكَبُّوا عَلَى كُلِّ عَظْمٍ وَحَجَرٍ وَمَدَرٍ ، فَضَرَّجُونِي بِدَمِي ، فَأَتَيْتُ الْبَيْتَ ، فَدَخَلْتُ بَيْنَ السُّتُورِ وَالْبِنَاءِ ، وَصِرْتُ فِيهِ ثَلاثِينَ يَوْمًا لا آكُلُ وَلا أَشْرَبُ إلا مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ ، حَتَّى إِذَا كَانَتْ لَيْلَةٌ قَمْرَاءَ إِضْحِيَانٌ ، أَقْبَلَتِ امْرَأَتَانِ مِنْ خُزَاعَةَ ، فَطَافَتَا بِالْبَيْتِ "

قلت : فذكر الحديث بنحو ما في الصحيح وفي الطريق الأولى أبو الطاهر يروي عن أبي يزيد المديني ولم أعرف أبا الطاهر . وبقية رجالها رجال الصحيح وفي الرواية الثانية جماعة لم أعرفهم.

15815- Yine Taberânî'deki bir rivayet ise şöyledir: Annemi ve kızkardeşimi alıp Mekke yakınlarına kadar geldim. Kardeşim Uneys: "Bir adamla su üzerinde bir şiir ile yarışacağım" dedi. Kardeşim şairdi. Ben: "Yapma!" dedim. Uneys'in karşısına Leccâc çıktı ve hangisi daha güzel şiir söylerse öbürünün sürüsünü almak koşuluyla yarıştılar. Vallahi! Dureyd o zaman kardeşimden daha güzel şiir söyledi. Hangisinin daha

güzel şiir söylediği konusunda Hansâ'yı hakem tayin ettiler. Hansâ kardeşimin şiirinin daha güzel olduğunu söyledi. Bunun sebebi de şudur: Dureyd, Hansâ'yı babasına istemişti. Hansâ: "Bu ihtiyar bir adamdır benim buna ihtiyacım yoktur" demişti. Bu olay sebebiyle Dureyd'e kin beslemişti. Bahis olarak ortaya konan Dureyd'in sürüsünü kendi sürümüze kattık. Sürümüzdeki hayvanların sayısı yüz'e yaklaştı.

Sonra Mekke'ye gidip Safâ'ya vardım. Orada Kureyş'in erkekleri vardı. Safâ'da bir Sâbiî' veya deli ya da şair veya sihirbaz olduğunu duydum. Ben: "Sâbiî, deli, şair veya sihirbaz olduğunu iddia ettiğiniz kişi nerede?" deyince: "Gördüğün gibi oradadır" dediler. Ben ona doğru yöneldim. Vallahi bir taş atımı mesafesi kadar onlardan uzaklaşmadan üzerime taş, kemik ve çamur fırlatmaya başladılar. Beni kanlar içinde bıraktılar. Kâbe'ye gidip örtüsünün altına sığındım. Orada otuz gün oruç tuttum. Zemzem suyundan başka ne yiyeceğim, ne de suyum vardı. Ay ışığının olduğu bir gecede Huzâ'a kabilesinden iki kadın gelip tavaf etmeye başladılar.

Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor.

★Birinci rivayette: Ebu't-Tâhir, Ebû Yezîd el-Medînî'den rivayet etti. Ebu't-Tâhir'i tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

İkinci rivayette tanımadıklarım vardır.[1]

١٥٨١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى وَسُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ بِلاَلِ بْنِ أَبِى الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَلاَ أَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ مِنْ ذِى لَهْجَةٍ أَصْدَقَ مِنْ أَبِى ذَرٍّ"

رواه أحمد والبزار والطبراني وفيه علي بن زيد وقد وثق وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات.

15816- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ebû Zer kadar doğru konuşan birini ne gökyüzü gölgelemiş, ne de yeryüzü taşımıştır. Kim İsâ b. Meryem'e bakmak istiyorsa Ebû Zer'e baksın."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravilerinden Ali b. Zeyd güvenilir sayılmıştır; ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (60) rivayet etti. Ravilerden Abbâd b. Reyyân el-Lahmî hakkında bilgi yoktur. Urve b. Ruveym dürüsttür, ama çoğunlukla mürsel rivayette bulunur.

[2] Ahmed (6/ 442) ve Bezzâr (2713) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Ebu'd-Derdâ'dan, değişik kanallarla rivayet edildi. Bu rivayeti birden çok ravi tarafından rivayet edildiği için naklettik. Bu hadisi Ali b. Zeyd'den, sadece Hammâd nakletmiştir."

١٥٨١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامٍ حَدَّثَنَا شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَنْمٍ أَنَّهُ زَارَ أَبَا الدَّرْدَاءِ بِحِمْصَ فَمَكَثَ عِنْدَهُ لَيَالِيَ فَأَمَرَ بِحِمَارِهِ فَأُوكِفَ فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ مَا أَرَانِي إِلاَّ مُتَّبِعَكَ فَأَمَرَ بِحِمَارِهِ فَأُسْرِجَ فَسَارَا جَمِيعاً عَلَى حِمَارَيْهِمَا فَلَقِيَا رَجُلاً شَهِدَ الْجُمُعَةَ بِالأَمْسِ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ بِالْجَابِيَةِ فَعَرَفَهُمَا الرَّجُلُ وَلَمْ يَعْرِفَاهُ فَأَخْبَرَهُمَا خَبَرَ النَّاسِ ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ قَالَ وَخَبَرٌ آخَرُ كَرِهْتُ أَنْ أُخْبِرَكُمَا أُرَاكُمَا تَكْرَهَانِهِ فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَلَعَلَّ أَبَا ذَرٍّ نُفِيَ. قَالَ نَعَمْ وَاللَّهِ. فَاسْتَرْجَعَ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَصَاحِبُهُ قَرِيباً مِنْ عَشْرِ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ ﴿ارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ﴾ كَمَا قِيلَ لأَصْحَابِ النَّاقَةِ اللَّهُمَّ إِنْ كَذَّبُوا أَبَا ذَرٍّ فَإِنِّي لاَ أُكَذِّبُهُ اللَّهُمَّ وَإِنِ اتَّهَمُوهُ فَإِنِّي لاَ أَتَّهِمُهُ اللَّهُمَّ وَإِنِ اسْتَغَشُّوهُ فَإِنِّي لاَ أَسْتَغِشُّهُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْتَمِنُهُ حِينَ لاَ يَأْتَمِنُ أَحَداً وَيُسِرُّ إِلَيْهِ حِينَ لاَ يُسِرُّ إِلَى أَحَدٍ أَمَا وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي الدَّرْدَاءِ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ قَطَعَ يَمِينِي مَا أَبْغَضْتُهُ بَعْدَ الَّذِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَلاَ أَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ مِنْ ذِي لَهْجَةٍ أَصْدَقَ مِنْ أَبِي ذَرٍّ"

رواه أحمد والطبراني بنحوه وزاد : وسمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : من أحب أن ينظر إلى المسيح عيسى بن مريم إلى بره وصدقه وجده فلينظر إلى أبي ذر والبزار باختصار ورجال أحمد وثقوا وفي بعضهم خلاف

15817- Abdurrahman b. Ğanm'ın bildirdiğine göre kendisi, Ebu'd-Derdâ'yı Humus'ta ziyaret etti. Yanında birkaç gece kaldı. Merkebini yolculuk için hazırladılar. Ebu'd-Derdâ: "Ben de seninle gelmek istiyorum" dedi. Merkebini hazırlamalarını söyledi. Merkebine palan vurdular ve her biri kendi merkebine binerek yola çıktılar. Yolda, bir gün önce Cuma namazını Câbiye'de Muâviye'nin yanında kılmış olan bir adamla karşılaştılar. Adam onları tanıdı, ama onlar adamı tanımadılar. Kendilerine Câbiye halkının durumunu anlattı. Adam sonra dedi ki: "Size söylemek istemediğim son bir haber daha var. Bu haberi sizin de duymak istemeyeceğinizi zannediyorum." Ebu'd-Derdâ: "Ebû Zer ölmüş olmasın!" deyince, adam: "Evet" dedi. Ebu'd-Derdâ ve Abdurrahman b. Ğanm belki on defa: "İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râci'ûn" dediler.

Sonra Ebu'd-Derdâ, Hz. Sâlih'in kavmine denildiği gibi dedi ki: **"Onları gözetle ve sabret"** (Kamer Sur. 27) Allahım! Eğer Ebû Zer'i yalanlarlarsa, ben onu yalanlamam. Eğer onlar Ebû Zer'e iftira ederlerse ben onun berî olduğunu bilirim. Eğer onu halkı kandırmakla itham ederlerse, ben onun kimseyi kandırmadığını kabul ederim. Resûlullah,

kimseye güvenmezken ona güvenirdi. Sırrını kimseye söylemezken ona söylerdi. Ebu'd-Derdâ'nın canı elinde olana yemin ederim ki; Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şunu duyduktan sonra, eğer Ebû Zer sağ tarafımı kesse ona kin beslemem: *"Ebû Zer kadar doğru konuşan birini ne gökyüzü gölgelemiş, ne de yeryüzü taşımıştır. Kim İsâ b. Meryem'e bakmak istiyorsa Ebû Zer'e baksın."*

★Ahmed rivayet etti. Taberânî yakın metinle rivayette bulundu ve şunu ilave etti: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Meryem'in oğlu İsâ'nın iyiliğine, doğruluğuna ve gayretine bakmak isteyen, Ebû Zer'e baksın."*

Bezzâr da muhtasar olarak rivayet etti. Ahmed'in ravileri güvenilir sayılmıştır. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٥٨١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِينَ الْيَمَامِيُّ، ثَنَا بِشْرُ بْنُ بَكْرٍ، ثَنَا أَبو بَكْرِ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَرْثِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : وَاللهِ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُدْنِيَ أَبَا ذَرٍّ إِذَا حَضَرَ وَيَفْتَقِدُهُ إِذَا غَابَ"

رواه الطبراني وفيه أبو بكر بن أبي مريم وقد اختلط.

15818- Ebu'd-Derdâ dedi ki: "Vallahi! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Zer yanında bulunduğunda ona yakın durur; görünmediğinde ise yokluğunu hissederdi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem ezberi bozulmuş biridir.[2]

١٥٨١٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا جُمْهُورُ بْنُ مَنْصُورٍ ، ثنا عَمَّارُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْهَجَرِيِّ ، رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَبَا ذَرٍّ لَيُبَارِي عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ، فِي عِبَادَتِهِ "

رواه الطبراني وفيه إبراهيم الهجري وهو ضعيف وإبراهيم مع ضعفه لم يدرك ابن مسعود.

15819- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu rivayet eder: *"Ebû Zer, ibadetinde Meryem oğlu İsâ ile yarışmaktadır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm el-Hecerî zayıftır. İbrâhîm zayıflığıyla beraber, İbn Mes'ûd'a yaş itibariyle yetişememiştir.[3]

---

[1] Ahmed (5/ 197), Bezzâr (2714) ve Ebû Câfer et-Taberî *Tezhîbu'l-Âsâr*'ında *—Müsned Ali—* (260) rivayet etti.

[2] Ebû Câfer et-Taberî, *Tezhîbu'l-Âsâr*'ında *—Müsned Ali—* (261) rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1625) rivayet etti.

١٥٨٢٠ - حَدَّثَنَا وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ الْهَجَرِيِّ ، رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى شَبِيهِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ خَلْقًا ، وَخُلُقًا ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى أَبِي ذَرٍّ "

يَا أَبَا ذَرٍّ رَأَيْتُ كَأَنِّي وَزَنْتُ بِأَرْبَعِينَ أَنْتَ فِيهِمْ فَوَزَنْتُهُمْ"

رواه البزار ورجاله ثقات.

15820- Aynı isnâdla, Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ahlak ve sima olarak Meryem oğlu İsâ'yı görmek kimi sevindirecekse, Ebû Zer'e baksın."*[1]

١٥٨٢١ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْعَنْبَرِيُّ، ثنا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرَشِيُّ، ثنا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ، عَنْ أَبِي زُمَيْلٍ مَالِكِ بْنِ مَرْثَدٍ،، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا أَبَا ذَرٍّ، رَأَيْتُ كَأَنِّي وُزِنْتُ بِأَرْبَعِينَ أَنْتَ فِيهِمْ فَوَزَنْتُهُمْ "

15821- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Ebû Zer! Senin de aralarında bulunduğun kırk kişi ile tartıldığım ve hepinizden ağır geldiğim bana gösterildi."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٥٨٢٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ شَقِيقٍ الْجَرْمِيُّ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ حُمَيْدٍ الْكِنْدِيِّ ، عَنْ سَعْدٍ الإِسْكَافِ ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : أَتَى جِبْرِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ أَصْحَابِكَ ثَلاثَةً فَأَحِبَّهُمْ : عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، وَأَبُو ذَرٍّ ، وَالْمِقْدَادُ بْنُ الأَسْوَدِ"

رواه أبو يعلى وفيه النضر بن حميد وهو متروك.

15822- Hüseyin b. Ali der ki: Hz. Cibrîl, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip dedi ki: "Ey Muhammed! Allah, ashâbından üç kişiyi seviyor. Sen de onları sev: Ali b. Ebî Tâlib, Ebû Zer ve Mikdâd b. el-Esved."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Nadr b. Humeyd metruktur.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1626) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (6772) rivayet etti. Ravilerden Sa'd b. Tarîf el-İskâf metruktur. Câfer b. Süleymân ise Şii fanatiğidir.

١٥٨٢٣- وعَن أَنَسٍ رَفعَهُ قال: لجَنَّةُ تَشْتَاقُ إِلَى ثَلاَثَةٍ عَلِيٌّ وَعَمَّارٌ أَحْسَبَهُ قَالَ : وَأَبُو ذَرٍّ"

قلت : رواه الترمذي غير ذكر أبي ذر رواه البزار وإسناده حسن.

15823- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet şu üç kişiyi özler: Ali, Ammâr ve* —sanırım— *Ebû Zer."* buyurdu.

Derim ki: Tirmizî bu hadisi Ebû Zer'i zikretmeden nakletmiştir.

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٨٢٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ الْحَكَمِ الْعُرَنِيُّ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، حَدَّثَتْنِي جَبَلَةُ بِنْتُ الْمُصَفَّحِ ، عَنْ حَاطِبٍ ، قَالَ : قَالَ أَبُو ذَرٍّ " مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا مِمَّا صَبَّهُ جِبْرِيلُ ، وَمِيكَائِيلُ عَلَيْهِمَا السَّلامُ ، فِي صَدْرِهِ ، إِلا قَدْ صَبَّهُ فِي صَدْرِي ، وَمَا تَرَكْتُ شَيْئًا مِمَّا صَبَّهُ ، فِي صَدْرِي ، إِلا قَدْ صَبَبْتُهُ فِي صَدْرِ مَالِكِ بْنِ ضَمْرَةَ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم.

15824- Ebû Zer dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl ile Mîkâîl'in kendisine öğrettiği her şeyi bana da öğretti. O'nun bana öğrettiği her şeyi de Mâlik b. Damra'ya öğrettim."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım biri vardır.[2]

١٥٨٢٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ أَسَدٍ الْبَجَلِيُّ ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خِرَاشٍ ، قَالَ : رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ فِي ظُلَّةٍ لَهُ سَوْدَاءَ ، وَتَحْتَهُ امْرَأَةٌ لَهُ سَحْمَاءُ ، وَهُوَ جَالِسٌ عَلَى قِطْعَةِ جَوَالِقَ ، فَقِيلَ لَهُ : يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّكَ امْرُؤٌ مَا يَبْقَى لَكَ وَلَدٌ ، فَقَالَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَأْخُذُهُمْ ، فِي الْفَنَاءِ ، وَيَدَّخِرُهُمْ فِي دَارِ الْبَقَاءِ " ، قَالُوا : يَا أَبَا ذَرٍّ لَوِ اتَّخَذْتَ امْرَأَةً غَيْرَ هَذِهِ ؟ قَالَ : " لأَنْ أَتَزَوَّجَ امْرَأَةً تَضَعُنِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ امْرَأَةٍ تَرْفَعُنِي " ، قَالُوا : لَوِ اتَّخَذْتَ بِسَاطًا أَلْيَنَ مِنْ هَذَا ؟ قَالَ : " اللَّهُمَّ غَفْرًا خُذْ مَا خَوَّلْتَ مَا بَدَا لَكَ "

رواه الطبراني وفيه موسى بن عبيدة وهو ضعيف.

---

[1] Bezzâr (2715) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1624) rivayet etti.

15825- Abdullah b. Hirâş bildiriyor: Rebeze'de Ebû Zer'i siyah bir gölgeliğin altında gördüm. Yanında şişman bir kadın vardı. Kendisi de bir çuval parçasının üzerine oturmuştu. Ona dendi ki: "Ey Ebû Zer! Sen çocukları kalmamış birisin." Ebû Zer: "Çocuklarımı fani olan yerden alıp baki olan yer için saklayan Allah'a hamdolsun" karşılığını verdi. Dediler ki: "Ey Ebû Zer! Bundan başka bir kadın alsan nasıl olur." Ebû Zer: "Benim için, kıymetimi bilmeyecek bir kadını almam, kıymetimi bilecek bir kadın almamdan daha hoş gelir" dedi.

Kendisine: "Bundan daha yumuşak bir kilim alsan" dediklerinde: "Allahım, beni affet! Bana karşılıksız olarak verdiğinden istediğini al" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır

١٥٨٢٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبو حُصَيْنٍ عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يُونُسَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا أَبو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : بَلَغَ الْحَارِث رَجُلٌ كَانَ بِالشَّامِ مِنْ قُرَيْشٍ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ كَانَ بِهِ عَوَزٌ ، فَبَعَثَ إِلَيْهِ ثَلاثَ مِائَةِ دِينَارٍ ، فَقَالَ : مَا وَجَدَ عَبْدًا لِلَّهِ هُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ مِنِّي ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ سَأَلَ وَلَهُ أَرْبَعُونَ فَقَدْ أَلْحَفَ " ، وَلآلِ أَبِي ذَرٍّ أَرْبَعُونَ دِرْهَمًا ، وَأَرْبَعُونَ شَاةً ، ومَاهِنَيْنِ ، قَالَ أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ : يَعْنِي خَادِمَيْنِ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن أحمد بن عبد الله بن يونس وهو ثقة.

15826- Muhammed b. Sîrîn bildiriyor: Şam'da oturan Kureyş'li birisi olan Hâris, Ebû Zer'in maddi sıkıntıda olduğunu öğrendi ve kendisine üç yüz dinar gönderdi. Ebû Zer dedi ki: "Bu kendince, Allah'ın, benden daha düşük bir kulunu bulamamış mı? Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kimin kırk (dirhemi) olur da buna rağmen insanlardan bir şey isterse, ihtiyacı olmadığı halde dilenmiştir."*

Ebû Zer'in kırk dirhemi, kırk keçisi ve iki hizmetçisi vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri, güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Ahmed b. Abdillah b. Yûnus hariç, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٨٢٧ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ عَمَّارٍ الدُّهْنِيِّ ، عَنْ أَبِي شُعْبَةَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي ذَرٍّ يَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفَقَةً ، فَقَالَ أَبو ذَرٍّ : " عِنْدَنَا أَعْنُزٌ نَحْتَلِبُهَا ،

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1630) rivayet etti. İbn Sîrîn Ebû Zer'le karşılaşmamıştır. Bakın: *S. es-Sahîha* (1719).

وَحُمُرٌ تَنْقُلُ ، ومُحَرَّرَةٌ تَخْدُمُنا ، وَفَضْلُ عَبَاءَةٍ عَنْ كِسْوَتِنا ، إنِّي لأَخَافُ أَنْ أُحَاسَبَ عَلَى الْفَضْلِ "

رواه الطبراني وأبو شعبة البكري لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

15827- Ebû Şu'be bildiriyor: Bir adam gelip, Ebû Zer'e nafaka vermek (maddi yardımda bulunmak) istedi. Ebû Zer şu karşılığı verdi: "Sağdığımız keçilerimiz, bindiğimiz merkeplerimiz, bize hizmet eden bir hizmetçimiz ve giyecek olarak fazladan bir abamız var. Ben bu fazlalıktan dolayı hesaba çekilmekten korkuyorum."

★Taberânî rivayet etti. Ebû Şu'be el-Bekrî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٨٢٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَهْدِيٍّ الأُبُلِّيُّ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ وَاصِلٍ مَوْلَى أَبِي عُيَيْنَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُقَيْلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ الدِّيلِيِّ قَالَ رَأَيْتُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْتُ لأَبِي ذَرٍّ شَبِيهاً"

رواه عبد الله.

15828- Ebu'l-Esved ed-Duelî dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabelerini gördüm. Ebû Zer'e benzeyenini görmedim."

★Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) rivayet etti.[2]

١٥٨٢٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ يَعْنِي ابْنَ الأَشْتَرِ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ حَضَرَهُ الْمَوْتُ وَهُوَ بِالرَّبَذَةِ فَبَكَتِ امْرَأَتُهُ فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ قَالَتْ أَبْكِي لاَ يَدَ لِي بِنَفْسِكَ وَلَيْسَ عِنْدِي ثَوْبٌ يَسَعُكَ كَفَناً. فَقَالَ لاَ تَبْكِي فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَأَنَا عِنْدَهُ فِي نَفَرٍ يَقُولُ لَيَمُوتَنَّ رَجُلٌ مِنْكُمْ بِفَلاَةٍ مِنَ الأَرْضِ يَشْهَدُهُ عِصَابَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ . قَالَ فَكُلُّ مَنْ كَانَ مَعِي فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ مَاتَ فِي جَمَاعَةٍ وَفُرْقَةٍ فَلَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ غَيْرِي وَقَدْ أَصْبَحْتُ بِالْفَلاَةِ أَمُوتُ فَرَاقِبِي الطَّرِيقَ فَإِنَّكِ سَوْفَ تَرَيْنَ مَا أَقُولُ فَإِنِّي وَاللهِ مَا كَذَبْتُ وَلاَ كُذِبْتُ. قَالَتْ وَأَنَّى ذَلِكَ وَقَدِ انْقَطَعَ الْحَاجُّ قَالَ رَاقِبِي الطَّرِيقَ. قَالَ فَبَيْنَا هِيَ كَذَلِكَ إِذَا هِيَ بِالْقَوْمِ تَخُدُّ بِهِمْ رَوَاحِلُهُمْ كَأَنَّهُمُ الرَّخَمُ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1631) rivayet etti. Ravilerden Ebû Nuaym Dırâr b. Surad zayıftır.

[2] Abdullah (5/ 181) rivayet etti.

فَأَقْبَلَ الْقَوْمُ حَتَّى وَقَفُوا عَلَيْهَا فَقَالُوا مَا لَكِ قَالَتِ امْرُؤٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ تُكَفِّنُونَهُ وَتُؤْجَرُونَ فِيهِ.قَالُوا وَمَنْ هُوَ قَالَتْ أَبُو ذَرٍّ. فَفَدَوْهُ بِآبَائِهِمْ وَأُمَّهَاتِهِمْ وَوَضَعُوا سِيَاطَهُمْ فِي نُحُورِهَا يَبْتَدِرُونَهُ فَقَالَ أَبْشِرُوا أَنْتُمُ النَّفَرُ الَّذِينَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيكُمْ مَا قَالَ أَبْشِرُوا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنِ امْرَأَيْنِ مُسْلِمَيْنِ هَلَكَ بَيْنَهُمَا وَلَدَانِ أَوْ ثَلاَثَةٌ فَاحْتَسَبَا وَصَبَرَا فَيَرَيَانِ النَّارَ أَبَداً . ثُمَّ قَدْ أَصْبَحْتُ الْيَوْمَ حَيْثُ تَرَوْنَ وَلَوْ أَنَّ ثَوْباً مِنْ ثِيَابِي يَسَعُنِي لَمْ أُكَفَّنْ إِلاَّ فِيهِ فَأُنْشِدُكُمُ اللَّهَ أَنْ لاَ يُكَفِّنَنِي رَجُلٌ مِنْكُمْ كَانَ أَمِيراً أَوْ عَرِّيفاً أَوْ بَرِيداً. فَكُلُّ الْقَوْمِ كَانَ قَدْ نَالَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئاً إِلاَّ فَتًى مِنَ الأَنْصَارِ كَانَ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ أَنَا صَاحِبُكَ ثَوْبَانِ فِي عَيْبَتِي مِنْ غَزْلِ أُمِّي وَأَحَدُ ثَوْبَيَّ هَذَيْنِ اللَّذَيْنِ عَلَيَّ. قَالَ أَنْتَ صَاحِبِي فَكَفِّنِّي"

رواه أحمد من طريقين أحدهما هذه والأخرى مختصرة عن إبراهيم بن الأشتر عن أم ذر ورجال الطريق الأولى رجال الصحيح ورواه البزار بنحوه باختصار.

15829- İbrâhîm b. el-Eşter bildiriyor: Ebû Zer'in, Rebeze'de ölüm anı yaklaşınca, hanımı ağlamaya başladı. Ebû Zer: "Neden ağlıyorsun?" diye sorunca hanımı: "Ağlıyorum, çünkü senin ölümünü engellemek elimde değil. Yanımda sana kefen olacak bir elbise de yoktur" dedi.

Ebû Zer: "Ağlama, zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (Bir gün bir grupla beraber yanındayken) *«İçinizden birisi boş bir arazide vefat edecek ve cenazesinde bir grup mü'min hazır bulunacaktır»* buyurduğunu duydum. Orada bulunan herkes insanların olduğu yerde ve yerleşim alanlarında vefat etti. O gruptan benden başka kimse kalmadı. Ben kimsenin olmadığı bir yerde öleceğim. Sen yolu gözetle. Söylediğimin doğru olduğunu göreceksin. Vallahi ben ne yalan söyledim, ne de yalanlandım" dedi.

Hanımı: "Bu zamanda kim gelecek? Hac mevsimi de geçti" deyince, Ebû Zer: "Sen yolu gözle" dedi.

Kadın yolu gözlerken kendilerine bir kafilenin yaklaşmakta olduğunu gördü. Kafiledekiler uzaktan kuş gibi görünüyorlardı. Kafile gelip yanında durdu ve kadına: "Neyin var?" diye sordular. Kadın: "Bir müslümanı kefenleyip sevabını alınız" dedi. Onlar: "O kim?" diye sorunca, kadın: "Ebû Zer" dedi. "Anamız babamız sana feda olsun" diyerek asalarını yerine koyarak aceleyle yanına gittiler. Ebû Zer: "Gözünüz aydın, siz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendileri hakkında: *«Hangi iki müslümanın iki veya üç çocuğu ölür, sevabını Allah'tan*

bekleyerek sabrederlerse hiçbir zaman cehennem ateşini görmezler» dediği kişilersiniz. Şimdi gördüğünüz gibiyim. Eğer bana kefen olacak bir elbisem olsaydı, ondan başkasıyla kefenlenmezdim. Allah için, sizden şunu istiyorum: Sizden lider veya vali ya da elçi olan kimse beni kefenlemesin." Orada bulunanların hepsi bunlardan birisine uyuyordu. Sadece içlerinde Ensâr'dan bir genç hariç. Genç: "Senin aradığın kişi benim. Heybemde, annemin bana eğirip dikmiş olduğu iki giysim var. Birisi de giymiş olduğum üzerimdeki elbisedir" dedi. Ebû Zer: "Benim aradığım sensin, beni sen kefenle" dedi.

★Ahmed, birisinin bu olduğu iki yolla rivayet etti. Diğer rivayet ise İbrâhîm el-Eşter kanalıyla, Ümmü Zer'den rivayet edilmiştir ve muhtasardır. Birinci rivayetin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr'ın da buna benzer muhtasar bir rivayeti vardır.[1]

١٥٨٣٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ سُفْيَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ " أَقْبَلَ فِي رَكْبِ عِمَارٍ ، فَمَرَّ بِجِنَازَةِ أَبِي ذَرٍّ ، عَلَى ظَهْرِ الطَّرِيقِ ، فَنَزَلَ هُوَ ، وَأَصْحَابُهُ فَوَارَوْهُ ، وَكَانَ أَبُو ذَرٍّ دَخَلَ مِصْرَ ، وَاخْتَطَّ بِهَا دَارًا "

رواه الطبراني ومحمد بن كعب لم يدرك أبا ذر وابن إسحاق مدلس.

15830- Muhammed b. Ka'b bildiriyor: İbn Mes'ûd, Ammâr'ın kervanıyla giderken yolu üzerindeki Ebû Zer'in cenazesine rastladı. İbn Mes'ûd ve arkadaşları inerek onu defnettiler. Ebû Zer, Mısır'a gitmiş ve orada kendine bir ev yapmıştı.

★Taberânî rivayet etti. Muhammed b. Ka'b, Ebû Zer'e yetişememiştir. İbn İshâk ise müdellistir.[2]

١٥٨٣١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، قَالَ : " وَكَانَ أَبُو ذَرٍّ ، مَنْ شَهِدَ الْفَتْحَ مَعَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع.

15831- Yezîd b. Ebî Habîb der ki: "Ebû Zer, Amr b. el-Âs'la (Mısır'ın) fethine şahit olanlardandı."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.[3]

---

[1] Ahmed (5/ 155, 166) ve Bezzâr (2716) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1621) rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1622) rivayet etti.

١٥٨٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " مَاتَ أَبُو ذَرٍّ ، بِالرَّبَذَةِ سَنَةَ ثِنْتَيْنِ وَثَلاثِينَ ، وَاسْمُهُ جُنْدُبُ بْنُ جُنَادَةَ "

وإسناده منقطع.

15832- Yahya b. Bukeyr der ki: Ebû Zer, 32 yılında Rebeze'de vefat etti. İsmi, Cundub b. Cünâde'dir.

★İsnâdında kopukluk vardır.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ ﷺ)

Selmân el-Fârisî

١٥٨٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِى عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِى عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ الأَنْصَارِىُّ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِى سَلْمَانُ الْفَارِسِىُّ حَدِيثَهُ مِنْ فِيهِ قَالَ كُنْتُ رَجُلاً فَارِسِيًّا مِنْ أَهْلِ أَصْبَهَانَ مِنْ أَهْلِ قَرْيَةٍ مِنْهَا يُقَالُ لَهَا جَىٌّ وَكَانَ أَبِى دِهْقَانَ قَرْيَتِهِ وَكُنْتُ أَحَبَّ خَلْقِ اللَّهِ إِلَيْهِ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ حُبُّهُ إِيَّاىَ حَتَّى حَبَسَنِى فِى بَيْتِهِ أَىْ مُلاَزِمَ النَّارِ كَمَا تُحْبَسُ الْجَارِيَةُ وَأَجْهَدْتُ فِى الْمَجُوسِيَّةِ حَتَّى كُنْتُ قَطَنَ النَّارِ الَّذِى يُوقِدُهَا لاَ يَتْرُكُهَا تَخْبُو سَاعَةً قَالَ وَكَانَتْ لأَبِى ضَيْعَةٌ عَظِيمَةٌ قَالَ فَشُغِلَ فِى بُنْيَانٍ لَهُ يَوْماً فَقَالَ لِى يَا بُنَىَّ إِنِّى قَدْ شُغِلْتُ فِى بُنْيَانٍ هَذَا الْيَوْمَ عَنْ ضَيْعَتِى فَاذْهَبْ فَاطَّلِعْهَا. وَأَمَرَنِى فِيهَا بِبَعْضِ مَا يُرِيدُ فَخَرَجْتُ أُرِيدُ ضَيْعَتَهُ فَمَرَرْتُ بِكَنِيسَةٍ مِنْ كَنَائِسِ النَّصَارَى فَسَمِعْتُ أَصْوَاتَهُمْ فِيهَا وَهُمْ يُصَلُّونَ وَكُنْتُ لاَ أَدْرِى مَا أَمْرُ النَّاسِ لِحَبْسِ أَبِى إِيَّاىَ فِى بَيْتِهِ فَلَمَّا مَرَرْتُ بِهِمْ وَسَمِعْتُ أَصْوَاتَهُمْ دَخَلْتُ عَلَيْهِمْ أَنْظُرُ مَا يَصْنَعُونَ قَالَ فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ أَعْجَبَنِى صَلاَتُهُمْ وَرَغِبْتُ فِى أَمْرِهِمْ وَقُلْتُ هَذَا وَاللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدِّينِ الَّذِى نَحْنُ عَلَيْهِ فَوَاللَّهِ مَا تَرَكْتُهُمْ حَتَّى غَرَبَتِ الشَّمْسُ وَتَرَكْتُ ضَيْعَةَ أَبِى وَلَمْ آتِهَا فَقُلْتُ لَهُمْ أَيْنَ أَصْلُ هَذَا الدِّينِ قَالُوا بِالشَّامِ. قَالَ ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى أَبِى وَقَدْ بَعَثَ فِى طَلَبِى وَشَغَلْتُهُ عَنْ عَمَلِهِ كُلِّهِ قَالَ فَلَمَّا جِئْتُهُ قَالَ أَىْ بُنَىَّ أَيْنَ كُنْتَ أَلَمْ أَكُنْ عَهِدْتُ إِلَيْكَ مَا عَهِدْتُ. قَالَ قُلْتُ يَا أَبَتِ مَرَرْتُ بِنَاسٍ يُصَلُّونَ فِى كَنِيسَةٍ لَهُمْ فَأَعْجَبَنِى مَا رَأَيْتُ مِنْ دِينِهِمْ فَوَاللَّهِ مَا زِلْتُ عِنْدَهُمْ حَتَّى غَرَبَتِ الشَّمْسُ. قَالَ أَىْ بُنَىَّ لَيْسَ فِى ذَلِكَ الدِّينِ خَيْرٌ دِينُكَ وَدِينُ آبَائِكَ خَيْرٌ مِنْهُ. قَالَ قُلْتُ كَلاَّ وَاللَّهِ إِنَّهُ خَيْرٌ مِنْ دِينِنَا.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1620) rivayet etti.

قَالَ فَخَافَنِى فَجَعَلَ فِى رِجْلِى قَيْداً ثُمَّ حَبَسَنِى فِى بَيْتِهِ قَالَ وَبَعَثْتُ إِلَى النَّصَارَى فَقُلْتُ لَهُمْ إِذَا قَدِمَ عَلَيْكُمْ رَكْبٌ مِنَ الشَّامِ تُجَّارٌ مِنَ النَّصَارَى فَأَخْبِرُونِى بِهِمْ قَالَ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ رَكْبٌ مِنَ الشَّامِ تُجَّارٌ مِنَ النَّصَارَى قَالَ فَأَخْبَرُونِى بِهِمْ قَالَ فَقُلْتُ لَهُمْ إِذَا قَضَوْا حَوَائِجَهُمْ وَأَرَادُوا الرَّجْعَةَ إِلَى بِلاَدِهِمْ فَآذِنُونِى بِهِمْ قَالَ فَلَمَّا أَرَادُوا الرَّجْعَةَ إِلَى بِلاَدِهِمْ أَخْبَرُونِى بِهِمْ فَأَلْقَيْتُ الْحَدِيدَ مِنْ رِجْلِى ثُمَّ خَرَجْتُ مَعَهُمْ حَتَّى قَدِمْتُ الشَّامَ فَلَمَّا قَدِمْتُهَا قُلْتُ مَنْ أَفْضَلُ أَهْلِ هَذَا الدِّينِ قَالُوا الأُسْقُفُّ فِى الْكَنِيسَةِ. قَالَ فَجِئْتُهُ فَقُلْتُ إِنِّى قَدْ رَغِبْتُ فِى هَذَا الدِّينِ وَأَحْبَبْتُ أَنْ أَكُونَ مَعَكَ أَخْدُمُكَ فِى كَنِيسَتِكَ وَأَتَعَلَّمُ مِنْكَ وَأُصَلِّى مَعَكَ . قَالَ فَادْخُلْ. فَدَخَلْتُ مَعَهُ قَالَ فَكَانَ رَجُلَ سَوْءٍ يَأْمُرُهُمْ بِالصَّدَقَةِ وَيُرَغِّبُهُمْ فِيهَا فَإِذَا جَمَعُوا إِلَيْهِ مِنْهَا أَشْيَاءَ اكْتَنَزَهُ لِنَفْسِهِ وَلَمْ يُعْطِهِ الْمَسَاكِينَ حَتَّى جَمَعَ سَبْعَ قِلاَلٍ مِنْ ذَهَبٍ وَوَرِقٍ قَالَ وَأَبْغَضْتُهُ بُغْضاً شَدِيدًا لِمَا رَأَيْتُهُ يَصْنَعُ ثُمَّ مَاتَ فَاجْتَمَعَتْ إِلَيْهِ النَّصَارَى لِيَدْفِنُوهُ فَقُلْتُ لَهُمْ إِنَّ هَذَا كَانَ رَجُلَ سَوْءٍ يَأْمُرُكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَيُرَغِّبُكُمْ فِيهَا فَإِذَا جِئْتُمُوهُ بِهَا اكْتَنَزَهَا لِنَفْسِهِ وَلَمْ يُعْطِ الْمَسَاكِينَ مِنْهَا شَيْئاً. قَالُوا وَمَا عِلْمُكَ بِذَلِكَ قَالَ قُلْتُ أَنَا أَدُلُّكُمْ عَلَى كَنْزِهِ. قَالُوا فَدُلَّنَا عَلَيْهِ. قَالَ فَأَرَيْتُهُمْ مَوْضِعَهُ قَالَ فَاسْتَخْرَجُوا مِنْهُ سَبْعَ قِلاَلٍ مَمْلُوءَةٍ ذَهَباً وَوَرِقاً قَالَ فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا وَاللَّهِ لاَ نَدْفِنُهُ أَبَداً فَصَلَبُوهُ ثُمَّ رَجَمُوهُ بِالْحِجَارَةِ ثُمَّ جَاءُوا بِرَجُلٍ آخَرَ فَجَعَلُوهُ بِمَكَانِهِ قَالَ يَقُولُ سَلْمَانُ فَمَا رَأَيْتُ رَجُلاً لاَ يُصَلِّى الْخَمْسَ أَرَى أَنَّهُ أَفْضَلُ مِنْهُ أَزْهَدُ فِى الدُّنْيَا وَلاَ أَرْغَبُ فِى الآخِرَةِ وَلاَ أَدْأَبُ لَيْلاً وَنَهَاراً مِنْهُ قَالَ فَأَحْبَبْتُهُ حُبًّا لَمْ أُحِبَّهُ مَنْ قَبْلَهُ وَأَقَمْتُ مَعَهُ زَمَاناً ثُمَّ حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ فَقُلْتُ لَهُ يَا فُلاَنُ إِنِّى كُنْتُ مَعَكَ وَأَحْبَبْتُكَ حُبًّا لَمْ أُحِبَّهُ مَنْ قَبْلَكَ وَقَدْ حَضَرَكَ مَا تَرَى مِنْ أَمْرِ اللَّهِ فَإِلَى مَنْ تُوصِى بِى وَمَا تَأْمُرُنِى قَالَ أَىْ بُنَىَّ وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ أَحَداً الْيَوْمَ عَلَى مَا كُنْتُ عَلَيْهِ لَقَدْ هَلَكَ النَّاسُ وَبَدَّلُوا وَتَرَكُوا أَكْثَرَ مَا كَانُوا عَلَيْهِ إِلاَّ رَجُلاً بِالْمُوصِلِ وَهُوَ فُلاَنٌ فَهُوَ عَلَى مَا كُنْتُ عَلَيْهِ فَالْحَقْ بِهِ. قَالَ فَلَمَّا مَاتَ وَغُيِّبَ لَحِقْتُ بِصَاحِبِ الْمُوصِلِ فَقُلْتُ لَهُ يَا فُلاَنُ إِنَّ فُلاَناً أَوْصَانِى عِنْدَ مَوْتِهِ أَنْ أَلْحَقَ بِكَ وَأَخْبَرَنِى أَنَّكَ عَلَى أَمْرِهِ. قَالَ فَقَالَ لِى أَقِمْ عِنْدِى. فَأَقَمْتُ عِنْدَهُ فَوَجَدْتُهُ خَيْرَ رَجُلٍ عَلَى أَمْرِ صَاحِبِهِ فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ مَاتَ فَلَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ قُلْتُ لَهُ يَا فُلاَنُ إِنَّ فُلاَناً أَوْصَى بِى إِلَيْكَ وَأَمَرَنِى بِاللُّحُوقِ بِكَ وَقَدْ حَضَرَكَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا تَرَى فَإِلَى مَنْ تُوصِى بِى وَمَا تَأْمُرُنِى قَالَ أَىْ بُنَىَّ وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ رَجُلاً عَلَى مِثْلِ مَا كُنَّا عَلَيْهِ إِلاَّ رَجُلاً بِنَصِيبِينَ وَهُوَ فُلاَنٌ فَالْحَقْ بِهِ. قَالَ فَلَمَّا مَاتَ

وَغَيَّبَ لَحِقْتُ بِصَاحِبِ نَصِيبِينَ فَجِئْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ بِخَبَرِى وَمَا أَمَرَنِى بِهِ صَاحِبِى. قَالَ فَأَقِمْ عِنْدِى. فَأَقَمْتُ عِنْدَهُ فَوَجَدْتُهُ عَلَى أَمْرِ صَاحِبَيْهِ فَأَقَمْتُ مَعَ خَيْرِ رَجُلٍ فَوَاللّٰهِ مَا لَبِثَ أَنْ نَزَلَ بِهِ الْمَوْتُ فَلَمَّا حَضَرَ قُلْتُ لَهُ يَا فُلاَنُ إِنَّ فُلاَناً كَانَ أَوْصَى بِى إِلَى فُلاَنٍ. ثُمَّ أَوْصَى بِى فُلاَنٌ إِلَيْكَ فَإِلَى مَنْ تُوصِى بِى وَمَا تَأْمُرُنِى قَالَ أَىْ بُنَىَّ وَاللّٰهِ مَا نَعْلَمُ أَحَداً بَقِىَ عَلَى أَمْرِنَا آمُرُكَ أَنْ تَأْتِيَهُ إِلاَّ رَجُلاً بِعَمُّورِيَّةَ فَإِنَّهُ بِمِثْلِ مَا نَحْنُ عَلَيْهِ فَإِنْ أَحْبَبْتَ فَأْتِهِ قَالَ فَإِنَّهُ عَلَى أَمْرِنَا. قَالَ فَلَمَّا مَاتَ وَغَيَّبَ لَحِقْتُ بِصَاحِبِ عَمُّورِيَّةَ وَأَخْبَرْتُهُ خَبَرِى فَقَالَ أَقِمْ عِنْدِى. فَأَقَمْتُ مَعَ رَجُلٍ عَلَى هَدْىِ أَصْحَابِهِ وَأَمْرِهِمْ قَالَ وَاكْتَسَبْتُ حَتَّى كَانَ لِى بَقَرَاتٌ وَغُنَيْمَةٌ قَالَ ثُمَّ نَزَلَ بِهِ أَمْرُ اللّٰهِ فَلَمَّا حَضَرَ قُلْتُ لَهُ يَا فُلاَنُ إِنِّى كُنْتُ مَعَ فُلاَنٍ فَأَوْصَى بِى فُلاَنٌ إِلَى فُلاَنٍ وَأَوْصَى بِى فُلاَنٌ إِلَى فُلاَنٍ ثُمَّ أَوْصَى بِى فُلاَنٌ إِلَيْكَ فَإِلَى مَنْ تُوصِى بِى وَمَا تَأْمُرُنِى قَالَ أَىْ بُنَىَّ وَاللّٰهِ مَا أَعْلَمُهُ أَصْبَحَ عَلَى مَا كُنَّا عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ آمُرُكَ أَنْ تَأْتِيَهُ وَلَكِنَّهُ قَدْ أَظَلَّكَ زَمَانُ نَبِىٍّ هُوَ مَبْعُوثٌ بِدِينِ إِبْرَاهِيمَ يَخْرُجُ بِأَرْضِ الْعَرَبِ مُهَاجِراً إِلَى أَرْضٍ بَيْنَ حَرَّتَيْنِ بَيْنَهُمَا نَخْلٌ بِهِ عَلاَمَاتٌ لاَ تَخْفَى يَأْكُلُ الْهَدِيَّةَ وَلاَ يَأْكُلُ الصَّدَقَةَ بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتَمُ النُّبُوَّةِ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَلْحَقَ بِتِلْكَ الْبِلاَدِ فَافْعَلْ. قَالَ ثُمَّ مَاتَ وَغَيَّبَ فَمَكَثْتُ بِعَمُّورِيَّةَ مَا شَاءَ اللّٰهُ أَنْ أَمْكُثَ ثُمَّ مَرَّ بِى نَفَرٌ مِنْ كَلْبٍ تُجَّاراً فَقُلْتُ لَهُمْ تَحْمِلُونِى إِلَى أَرْضِ الْعَرَبِ وَأُعْطِيكُمْ بَقَرَاتِى هَذِهِ وَغُنَيْمَتِى هَذِهِ. قَالُوا نَعَمْ. فَأَعْطَيْتُهُمُوهَا وَحَمَلُونِى حَتَّى إِذَا قَدِمُوا بِى وَادِى الْقُرَى ظَلَمُونِى فَبَاعُونِى مِنْ رَجُلٍ مِنْ يَهُودَ عَبْداً فَكُنْتُ عِنْدَهُ وَرَأَيْتُ النَّخْلَ وَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ الْبَلَدَ الَّذِى وَصَفَ لِى صَاحِبِى وَلَمْ يَحِقْ لِى فِى نَفْسِى فَبَيْنَمَا أَنَا عِنْدَهُ قَدِمَ عَلَيْهِ ابْنُ عَمٍّ لَهُ مِنَ الْمَدِينَةِ مِنْ بَنِى قُرَيْظَةَ فَابْتَاعَنِى مِنْهُ فَاحْتَمَلَنِى إِلَى الْمَدِينَةِ فَوَاللّٰهِ مَا هُوَ إِلاَّ أَنْ رَأَيْتُهَا فَعَرَفْتُهَا بِصِفَةِ صَاحِبِى فَأَقَمْتُ بِهَا وَبَعَثَ اللّٰهُ رَسُولَهُ فَأَقَامَ بِمَكَّةَ مَا أَقَامَ لاَ أَسْمَعُ لَهُ بِذِكْرٍ مَعَ مَا أَنَا فِيهِ مِنْ شُغْلِ الرِّقِّ ثُمَّ هَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَوَاللّٰهِ إِنِّى لَفِى رَأْسِ عِذْقٍ لِسَيِّدِى أَعْمَلُ فِيهِ بَعْضَ الْعَمَلِ وَسَيِّدِى جَالِسٌ إِذْ أَقْبَلَ ابْنُ عَمٍّ لَهُ حَتَّى وَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ فُلاَنٌ قَاتَلَ اللّٰهُ بَنِى قَيْلَةَ وَاللّٰهِ إِنَّهُمُ الآنَ لَمُجْتَمِعُونَ بِقُبَاءَ عَلَى رَجُلٍ قَدِمَ عَلَيْهِمْ مِنْ مَكَّةَ الْيَوْمَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ نَبِىٌّ. قَالَ فَلَمَّا سَمِعْتُهَا أَخَذَتْنِى الْعُرَوَاءُ حَتَّى ظَنَنْتُ سَأَسْقُطُ عَلَى سَيِّدِى قَالَ وَنَزَلْتُ عَنِ النَّخْلَةِ فَجَعَلْتُ أَقُولُ لاِبْنِ عَمِّهِ ذَلِكَ مَاذَا تَقُولُ مَاذَا تَقُولُ قَالَ فَغَضِبَ سَيِّدِى فَلَكَمَنِى لَكْمَةً شَدِيدَةً ثُمَّ قَالَ مَا لَكَ وَلِهَذَا أَقْبِلْ عَلَى عَمَلِكَ. قَالَ قُلْتُ لاَ شَىْءَ إِنَّمَا أَرَدْتُ أَنْ أَسْتَثْبِتَ عَمَّا قَالَ وَقَدْ كَانَ

عِنْدِي شَيْءٌ قَدْ جَمَعْتُهُ فَلَمَّا أَمْسَيْتُ أَخَذْتُهُ ثُمَّ ذَهَبْتُ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِقُبَاءَ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّكَ رَجُلٌ صَالِحٌ وَمَعَكَ أَصْحَابٌ لَكَ غُرَبَاءُ ذَوُو حَاجَةٍ وَهَذَا شَيْءٌ كَانَ عِنْدِي لِلصَّدَقَةِ فَرَأَيْتُكُمْ أَحَقَّ بِهِ مِنْ غَيْرِكُمْ قَالَ فَقَرَّبْتُهُ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَصْحَابِهِ كُلُوا . وَأَمْسَكَ يَدَهُ فَلَمْ يَأْكُلْ قَالَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي هَذِهِ وَاحِدَةٌ ثُمَّ انْصَرَفْتُ عَنْهُ فَجَمَعْتُ شَيْئاً وَتَحَوَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ ثُمَّ جِئْتُ بِهِ فَقُلْتُ إِنِّي رَأَيْتُكَ لاَ تَأْكُلُ الصَّدَقَةَ وَهَذِهِ هَدِيَّةٌ أَكْرَمْتُكَ بِهَا قَالَ فَأَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا وَأَمَرَ أَصْحَابَهُ فَأَكَلُوا مَعَهُ قَالَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي هَاتَانِ اثْنَتَانِ ثُمَّ جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِبَقِيعِ الْغَرْقَدِ قَالَ وَقَدْ تَبِعَ جَنَازَةً مِنْ أَصْحَابِهِ عَلَيْهِ شَمْلَتَانِ لَهُ وَهُوَ جَالِسٌ فِي أَصْحَابِهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ اسْتَدَرْتُ أَنْظُرُ إِلَى ظَهْرِهِ هَلْ أَرَى الْخَاتَمَ الَّذِي وَصَفَ لِي صَاحِبِي فَلَمَّا رَآنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَدَرْتُهُ عَرَفَ أَنِّي أَسْتَثْبِتُ فِي شَيْءٍ وُصِفَ لِي قَالَ فَأَلْقَى رِدَاءَهُ عَنْ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى الْخَاتَمِ فَعَرَفْتُهُ فَانْكَبَبْتُ عَلَيْهِ أُقَبِّلُهُ وَأَبْكِي فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحَوَّلْ . فَتَحَوَّلْتُ فَقَصَصْتُ عَلَيْهِ حَدِيثِي كَمَا حَدَّثْتُكَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ فَأَعْجَبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَسْمَعَ ذَلِكَ أَصْحَابُهُ ثُمَّ شَغَلَ سَلْمَانَ الرِّقُّ حَتَّى فَاتَهُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدْرٌ وَأُحُدٌ قَالَ ثُمَّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَاتِبْ يَا سَلْمَانُ . فَكَاتَبْتُ صَاحِبِي عَلَى ثَلاَثِمِائَةِ نَخْلَةٍ أُحْيِيهَا لَهُ بِالْفَقِيرِ وَبِأَرْبَعِينَ أُوقِيَّةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَصْحَابِهِ أَعِينُوا أَخَاكُمْ . فَأَعَانُونِي بِالنَّخْلِ الرَّجُلُ بِثَلاَثِينَ وَدِيَّةً وَالرَّجُلُ بِعِشْرِينَ وَالرَّجُلُ بِخَمْسَ عَشْرَةَ وَالرَّجُلُ بِعَشْرٍ يَعْنِي الرَّجُلُ بِقَدْرِ مَا عِنْدَهُ حَتَّى اجْتَمَعَتْ لِي ثَلاَثُمِائَةِ وَدِيَّةٍ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْهَبْ يَا سَلْمَانُ فَفَقِّرْ لَهَا فَإِذَا فَرَغْتَ فَائْتِنِي أَكُونُ أَنَا أَضَعُهَا بِيَدَيَّ. فَفَقَّرْتُ لَهَا وَأَعَانَنِي أَصْحَابِي حَتَّى إِذَا فَرَغْتُ مِنْهَا جِئْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعِي إِلَيْهَا فَجَعَلْنَا نُقَرِّبُ لَهُ الْوَدِيَّ وَيَضَعُهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَوَالَّذِي نَفْسُ سَلْمَانَ بِيَدِهِ مَا مَاتَتْ مِنْهَا وَدِيَّةٌ وَاحِدَةٌ فَأَدَّيْتُ النَّخْلَ وَبَقِيَ عَلَيَّ الْمَالُ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِ بَيْضَةِ الدَّجَاجَةِ مِنْ ذَهَبٍ مِنْ بَعْضِ الْمَغَازِي فَقَالَ مَا فَعَلَ الْفَارِسِيُّ الْمُكَاتَبُ. قَالَ فَدُعِيتُ لَهُ فَقَالَ خُذْ هَذِهِ فَأَدِّ بِهَا مَا عَلَيْكَ يَا سَلْمَانُ. فَقُلْتُ وَأَيْنَ تَقَعُ هَذِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِمَّا عَلَيَّ قَالَ خُذْهَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَيُؤَدِّي بِهَا عَنْكَ. قَالَ فَأَخَذْتُهَا فَوَزَنْتُ لَهُمْ مِنْهَا وَالَّذِي نَفْسُ سَلْمَانَ بِيَدِهِ أَرْبَعِينَ

أُوقِيَّةً فَأَوْفَيْتُهُمْ حَقَّهُمْ وَعُتِقْتُ فَشَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَنْدَقَ ثُمَّ لَمْ يَفُتْنِي مَعَهُ مَشْهَدٌ

15833- Selmân el-Fârisî anlatıyor: Isfehan'ın Ciyy köyünden Fârisî bir genç idim. Babam bu köyün ağası ve sözü en çok geçen kişisiydi.

Ben, babamın dünyada en çok sevdiği kimseydim.

Gün geçtikçe, babamın bana olan sevgisi artıyordu, benim üzerime titriyor ve beni adeta bir kız gibi eve kapatıyordu.

Mecusîliğe o kadar kendimi vermiştim ki, taptığımız ateşin bakıcısı olmuştum. Ateşin bir an bile sönmesine müsaade etmiyordum.

Babam, bir defasında, meşguliyeti sebebiyle köye gidemedi ve bana dedi ki: "Oğlum! Görüyorsun çiftliği ihmal ettim. Bari sen git de oranın işiyle ilgilen." Çiftliğe gitmek amacıyla yola çıktım. Yolda bir kişiye rastladım. Orada ibadet eden Hıristiyanların seslerini duydum. Babamın uzun süre beni başkalarıyla görüştürmemesi sebebiyle ne Hıristiyanlar, ne de diğer dinlere inananlar hakkında bilgim vardı.

Seslerini duyunca ne yaptıklarını seyretmek için oraya girdim. Onları iyice anlayıp dinleyince, dua ve ibadetleri hoşuma gitti ve dinlerine girmeyi arzu ettim. Kendi kendime şöyle dedim:

"Bu din bizimkinden daha iyi." Oradan ayrıldığımda, güneş batmıştı. Tabiî, babamın çiftliğine de gitmemiştim. Onlara: "Bu dinin asıl yurdu nerededir?" diye sordum. Onlar: "Şam'dadır" dediler. Sonra babamın yanına döndüm. Babam da beni çağırmak için adam göndermişti. Ben bütün işlerini aksatmıştım. Babamın yanına geldiğimde: "Oğlum! Neredeydin? Ben sana daha önce git çiftlikteki işlerle ilgilen dememiş miydim?" dedi. Ben: "Babacığım! Ben kiliselerinde ibadet eden bazı insanlarla karşılaştım. Onların dinleri hoşuma gitti. Güneş batana kadar yanlarında kaldım" dedim. Babam: "Yavrum! Bu din iyi değildir. Senin ve atalarının dini ondan daha iyidir" dedi. Ben: "Vallahi! Onların dini bizim dinimizden daha hayırlıdır" dedim. Babam dinimden döneceğimden endişelenip ayaklarımı bağladı ve beni eve hapsetti.

Hıristiyanlara: "Size, Şam'dan kafile geldiğinde bana haber veriniz" diye haber gönderdim. Bir müddet sonra, onlara Şam'dan gelen Hıristiyan bir kafile uğrayınca, bana haber verdiler. Onlara: "Kafile işlerini bitirip döneceği zaman benim de onlarla gitmem için onlardan izin alın" dedim. Kafile memleketine döneceği zaman bana haber verdiler. Ben ayaklarımdaki demirleri söküp onlarla yola çıktım ve Şam'a geldim. Şam'a vardığımda: "Bu dinin mensuplarının en âlimi,

iyisi kim?" dedim. Bana: "Kilisenin başpapazıdır" dediler. Papazın yanına gidip: "Ben bu dine girmek istiyorum ve senin yanında kalıp kilisede sana hizmet etmek ve senden bilgi öğrenmek istiyorum, seninle ibadet etmek istiyorum" dedim. Papaz bana: "Gel, yanımda kal" dedi. Ben de yanında kaldım. Papaz kötü bir insandı. Papaz Hıristiyanların sadaka vermelerini istiyor ve onları sevap kazanmaya teşvik ediyordu. Ama o, Allah rızası için verilen sadakaları kendisi için ayırıp saklıyordu. Fakir ve yoksullara hiçbir şey vermiyordu. Bu sadakalardan yedi küp altın ve para biriktirmişti. Bu yaptıklarından dolayı, papazı hiç sevmemiştim. Adam bir müddet sonra öldü. Hıristiyanlar onu defnetmek için toplandılar. Onlara dedim ki: "Bu adam kötü bir kişiydi. Sizin sadaka vermenizi ister ve sizi sevap kazanmaya teşvik ederdi. Fakat ona sadakaları getirdiğinizde kendisi için ayırıp saklar, yoksullara hiçbir şey vermezdi." Onlar: "Bunu nereden anladın?" dediler. Ben de: "Topladıklarını sakladığı yeri size gösterebilirim" dedim. Onlar: "Bize orayı göster" dediler. Onlara verilen sadakaların yerini gösterdim. Oradan yedi küp altın ve para çıkardılar. Küpleri görünce: "Biz de bu adamı gömmeyiz" dediler ve onu çarmıha gerip taşladılar.

Sonra başka bir adamı getirip papazın vazifesini ona verdiler. Yeni tayin edilen, eski papazdan daha dindar ve âhirete ondan daha düşkündü. Gece gündüz ondan daha çok ibadet eden hiç kimse görmemiş ve onu çok sevmiştim. Uzun zaman onun yanında kaldım. Ölüm döşeğine düşünce, ona dedim ki: "Ey falan! Ben senin yanındaydım. Seni sevdiğim gibi başka kimseyi sevmedim. Gördüğün gibi Allah'ın, senin hakkındaki emrinin vakti geldi. Beni kime bırakacaksın? Ne yapmamı emrediyorsun?" Adam dedi ki: "Oğlum! Vallahi benim bulunduğum hal üzere olan birisinin kaldığını bilmiyorum. İnsanlar helak olmuş, dinlerini değiştirmişler. Sadece Musul'da oturan birisini biliyorum. O benim gibi kalarak dinini değiştirmemiş ve ahlâkını bozmamıştır. Sen ona git" dedi.

Adam ölünce, Musul'daki kişinin yanına gittim ve ona şöyle dedim: "Ey Falan! Filan kişi ölüm anında senin yanına gelmemi söyledi ve senin, onun gibi hak üzere olduğunu söyledi." O da: "Yanımda kal!" dedi. Ben de onun yanında kaldım. Onun da önceki gibi iyi birisi olduğunu gördüm. Çok geçmeden o da öldü. Ölüm anı geldiği zaman: "Ey falan! Filan kişi sana gelmemi tavsiye etmişti. Senin de ölüm anın geldi. Sen benim durumumu biliyorsun. Beni kime bırakacaksın, ne yapmamı emrediyorsun?" dedim. O da: "Oğlum! Bizim gibi Nusaybin'de oturan falan şahsı biliyorum. Onun yanına git" dedi.

O da ölüp defnedilince, Nusaybin'deki şahsın yanına gittim.

Başımdan geçenleri ve bundan önceki kişinin tavsiyesini ona anlattım. Bana: "Yanımda kal" dedi. Ben de onun yanına yerleştim. Onun da Şam'lı ve Musul'lu kişiler gibi iyi birisi olduğunu gördüm. Çok hayırlı bir adamın yanında ikamet etmiştim. Vallahi! Çok geçmedi, o da öldü. Ölmeden önce: "Ey Falan! Filan kişi beni falana tavsiye etmişti. Falan da beni sana gönderdi. Sen beni kime tavsiye edersin ve ne emredersin?" dedim. Dedi ki: "Evladım! Yanına gidebileceğin, Ammûriye'de olan bir kişiden başka bizim gibi kalan birisini bilmiyorum. Eğer istersen onun yanına git. O, bizim bulunduğumuz hal üzeredir." Adam ölüp defnedildikten sonra Ammûriye'de olan kişinin yanına gittim.

Ona durumumu anlattım. Bana: "Yanımda kal!" dedi. Önceki gibi doğru yolda olan bu şahsın yanında kaldım. Orada birkaç inek ve küçük bir koyun sürüm oldu. Sonra onun da eceli geldi. Ölmek üzereyken dedim ki : "Ey Falan! Ben falanın yanındaydım. Vefat etmek üzereyken beni falanın yanına gönderdi. O da vefatı anında başkasının yanına gönderdi. Sonuncusu da sana gönderdi. Sen benim kimin yanına gitmemi tavsiye ediyorsun ve ne emrediyorsun?"

Adam: "Evladım! Yeryüzünde bizim inandığımıza bağlı bir insanın kaldığını zannetmiyorum. Oğlum! Fakat Arabistan'da bir peygamberin çıkacağı zaman yaklaşmıştır. O, İbrâhîm'in diniyle gönderilecek, sonra kendi yurdundan, iki siyah dağ arasında hurmaları bulunan bir yere hicret edecek. Onun gizli olmayan peygamberlik alâmetleri vardır. Hediye kabul eder, sadaka kabul etmez. İki omzunun arasında da peygamberlik mührü vardır. Eğer bu ülkeye gidebilirsen git" dedi. O da vefat eti. Ammûriye'de bir müddet kaldım. Ondan sonra, Kelb kabilesinden bazı Arap tacirler Ammuriye'ye uğrayınca, onlara: "Eğer beni de Arabistan'a götürürseniz şu ineklerimi ve şu küçük koyun sürümü size veririm" dedim. Onlar bunu kabul edince ineklerimi ve koyunlarımı onlara verdim. Beni beraberlerinde götürdüler. Vadil-Kura'ya geldiğimizde orada bana ihanet edip beni bir Yahudi'ye sattılar.

Yahudinin yanındayken hurmalıkları gördüm. Burasının, ölen adamın bana tarif ettiği yer olmasını temenni ettim. Ben yahudinin yanındayken Medine'den, Kureyza oğullarından olan, sahibimin amcası oğlu geldi. Beni efendimden satın alıp Medine'ye götürdü. Vallahi Medine'yi görünce dostumun bana tarif ettiği yer olduğunu anladım ve orada ikamet ettim. Allah, Resûlünü Mekke'de görevlendirdi ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'de ikamet etti. Sürekli işle meşgul olduğum için, onun varlığından haberdar değildim. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye hicret etti. O sırada ben bir ağacın tepesinde çalışıyordum. Efendim de oturuyordu. Bu sırada amcası oğlu

gelip yanında durdu ve dedi ki: "Allah, Kayle oğullarına lânet etsin. Vallahi onlar şu anda, Mekke'den bugün gelen ve peygamber olduğunu iddia eden bir adamın etrafında toplanmış bulunuyor."

Bu haberi duyunca beni bir titreme aldı. Hatta efendimin üzerine düşeceğimi zannettim. Ağaçtan indim ve efendimin amcası oğluna "Ne diyorsun?" dedim. Efendim kızıp bana ağır konuşarak: "Bundan sana ne? Sen işine dön!" dedi. "Ben bir şey istemiyorum, sadece söylediğinin doğru olup olmadığını öğrenmek istedim" dedim. Akşam olunca, topladığım hurmalardan biraz aldım. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Kuba'da kaldığı yere götürdüm. Huzuruna girip şöyle dedim: "Ben senin dürüst bir kimse olduğunu duydum. Senin muhtaç ve muhacir arkadaşların var. Bendeki şu hurmalar sadakadır. Bu sadakaya en lâyık sizi gördüm." Sonra hurmaları ona yaklaştırdım. Resûlullah, ashâbına: *"Sizler yiyiniz"* dedi. Ama kendisi elini uzatıp yemedi. Ben içimden. "Bu alametlerden birincisidir" dedim. Sonra yanından gittim. Biraz daha topladım ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye geldiğinde yanına gidip: "Senin sadaka olan şeylerden yemediğini gördüm. Bunu sana hediye olarak veriyorum" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan yedi ve sahabilerine de yemelerini söyledi. Ben kendi kendime: "Bu ikinci alamet" dedim.

Bakîu'l-Garkad denilen yerdeyken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldim. Orada ashâbından birinin cenazesindeydi. Üzerinde iki kat elbise olduğu halde ashâbıyla beraber oturuyordu. Ona selam verdim ve peygamberlik mührünü görebilir miyim diye sırtına bakarak etrafında dönmeye başladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), etrafında döndüğümü görünce ne istediğimi anladı ve sırtındaki giysiyi attı. Ben sırtına bakıp mührü gördüm ve tanıdım. Hem öperek, hem de ağlayarak üzerine kapandım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni yanına çağırdı. Ben yanına giderek -ey İbn Abbas sana anlattığım gibi- başımdan geçenleri ona anlattım. Anlattıklarım Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hoşuna gitti ve ashâbının da duymasını istedi."

Kölelik, Selmân'ın Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Bedir ve Uhud'a katılmasına mani oldu. Selmân dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Sahibinle (para karşılığı hürriyet) anlaşma yap"* dedi. Sahibimle anlaşma yaparak efendisine, üç yüz hurma fidanı temin edip çiftliğine dikmek ve kırk ukiye altın vermek şartıyla anlaştım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sahabeye: *"Kardeşinize yardım edin"* buyurdu. Sahabe bana fidanlarda yardım ettiler. Kimisi otuz, kimisi yirmi, kimisi de on hurma fidanı verdiler. Yanımda üç yüz fidan olana kadar herkes imkânı ölçüsünde yardım etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi

vesellem): *"Selman, git fidanların çukurlarını kaz. Dikmeye sıra geldiği zaman onları sen dikme, bana haber ver. Onları kendi ellerimle yerlerine koyayım"* dedi.

Sahabenin yardımıyla çukurları kazıp bitirince, gelip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haber verdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) benimle bahçeye giderek, biz fidanları ona verdik o, kendi eliyle dikti. Fidanlardan hiçbiri ölmedi (tuttu). Fidan borcumu böylece ödedim. Para borcum kaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yumurta büyüklüğünde bir altın parçası verdi ve: *"Mükateb olan Farisi ne yaptı?"* dedi. Yanına çağırıldım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu al ve borcunu öde"* dedi. Ben: "Bu benim ödemem gereken miktarı nasıl karşılar, ya Resûlallah!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu al, Allah onunla senin borcunu karşılayacaktır"* dedi. Onu aldım ve onunla borcumu ödedim. Selman'ın canı elinde olana yemin ederim ki; onunla kırk ukiyelik ödemem gereken miktarı ödedim ve hürriyetimi kazandım. Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem), Hendek savaşında bulundum. Sonra onun bulunduğu bütün savaşlara katıldım.[1]

١٥٨٣٤ - وفي رواية عَنْ سَلْمَانَ الْخَيْرِ قَالَ لَمَّا قُلْتُ وَأَيْنَ تَقَعُ هَذِهِ مِنَ الَّذِى عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَهِ أَخَذَهَا رَسُولُ اللَهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَلَّبَهَا عَلَى لِسَانِهِ ثُمَّ قَالَ خُذْهَا فَأَوْفِهِمْ مِنْهَا . فَأَخَذْتُهَا فَأَوْفَيْتُهُمْ مِنْهَا حَقَّهُمْ كُلَّهُ أَرْبَعِينَ أُوقِيَّةً"

رواه أحمد كله والطبراني في الكبير بنحوه بأسانيد وإسناد الرواية الأولى عند أحمد والطبراني رجالها رجال الصحيح غير محمد بن إسحاق وقد صرح بالسماع . ورجال الرواية الثانية انفرد بها أحمد ورجالها رجال الصحيح غير عمرو بن أبي قرة الكندي وهو ثقة ورواه البزار.

15834- Bir rivayette Selmân der ki: "Bu benim ödemem gerekenin yanında ne eder ki ya Resûlallah!" dediğim zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), altın parçasını alıp dilinin üzerinde çevirdikten sonra dedi ki: *"Bunu al ve borcunu öde:"* Böylece onu alıp her birine, kırk ukiye olan borçlarını ödedim."

★Ahmed tümünü ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde değişik isnâdlarla yakın metinle rivayette bulundu. Ahmed'in ve Taberânî'nin birinci rivayetlerinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Muhammed b. İshâk duyarak rivayet eden biridir. İkinci rivayetin ravilerinde Ahmed tek kalmıştır ve Amr b. Ebî Kurra el-Kindî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir. Bezzâr da bu hadisi rivayet etti.

---

[1] Ahmed (5/ 441-444), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6065) ve Bureyde'nin hadisinden kısa metinle Bezzâr (2726) rivayet etti.

١٥٨٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ أَبِى قُرَّةَ الْكِنْدِىِّ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِىِّ قَالَ كُنْتُ مِنْ أَبْنَاءِ أَسَاوِرَةِ فَارِسَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ فَانْطَلَقْتُ تَرْفَعُنِى أَرْضٌ وَتَخْفِضُنِى أُخْرَى حَتَّى مَرَرْتُ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الأَعْرَابِ فَاسْتَعْبَدُونِى فَبَاعُونِى حَتَّى اشْتَرَتْنِى امْرَأَةٌ فَسَمِعْتُهُمْ يَذْكُرُونَ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْعَيْشُ عَزِيزاً فَقُلْتُ لَهَا هَبِى لِى يَوْماً فَقَالَتْ نَعَمْ فَانْطَلَقْتُ فَاحْتَطَبْتُ حَطَباً فَبِعْتُهُ فَصَنَعْتُ طَعَاماً فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا . فَقُلْتُ صَدَقَةٌ. فَقَالَ لأَصْحَابِهِ كُلُوا . وَلَمْ يَأْكُلْ قُلْتُ هَذِهِ مِنْ عَلاَمَاتِهِ ثُمَّ مَكَثْتُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ أَمْكُثَ فَقُلْتُ لِمَوْلاَتِى هَبِى لِى يَوْماً . قَالَتْ نَعَمْ. فَانْطَلَقْتُ فَاحْتَطَبْتُ حَطَباً فَبِعْتُهُ بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَصَنَعْتُ طَعَاماً فَأَتَيْتُهُ بِهِ وَهُوَ جَالِسٌ بَيْنَ أَصْحَابِهِ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا . قُلْتُ هَدِيَّةٌ. فَوَضَعَ يَدَهُ وَقَالَ لأَصْحَابِهِ خُذُوا بِسْمِ اللَّهِ . وَقُمْتُ خَلْفَهُ فَوَضَعَ رِدَاءَهُ فَإِذَا خَاتَمُ النُّبُوَّةِ فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ. فَقَالَ وَمَا ذَاكَ . فَحَدَّثْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ وَقُلْتُ أَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُ حَدَّثَنِى أَنَّكَ نَبِىٌّ . فَقَالَ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلاَّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ ". فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ أَخْبَرَنِى أَنَّكَ نَبِىٌّ أَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَالَ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلاَّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ"

15835- Selmân anlatıyor: "Fârisilerin, komutanlarının birisinin oğluydum." —Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor—

Yola çıktım, dere tepe aşarak, Araplardan bir topluluğa rastladım; beni alıp köle diye bir kadına sattılar. Onların Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) söz ettiklerini duydum. O zaman yaşam çok zordu. Sahibeme: "Bana bir gün izin ver" dedim. Sahibem izin verince, gidip odun toplayarak sattım ve parasıyla yemek hazırlayıp onu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdüm. Yemeği önüne koyunca: *"Bu nedir?"* dedi. Ben: "Sadakadır" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), sahabeye: *"Yiyiniz"* diyerek kendisi yemedi. Ben: "Bu, nübüvvetin alametlerinden biridir" dedim.

Bir müddet sonra sahibeme: "Bana bir gün izin ver" dedim. Sahibem bana izin verince, gidip odun topladım ve onu öncekinden daha çok paraya sattım. Yemek hazırlayıp sahabeyle oturmakta olan Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürüp önüne koydum. Hz. Peygamber: *"Bu nedir?"* deyince: "Hediyedir" dedim. Kendisi yemek için elini uzatıp sahabeye de *"Allah'ın adını anarak yiyiniz"* dedi. Ben kalktım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ridâsını çıkardı. O sırada peygamberlik mührünü gördüm ve: "Şehadet ederim ki; sen Allah'ın Resûlü'sün" dedim. Hz.

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden bahsediyorsun?"* deyince: "Bana vasıflarını anlatan adamdan sözettim ve dedim ki: "Bu adam cennete girecek mi ya Resûlallah! Çünkü bana senin peygamber olduğunu söyledi." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müslümandan başkası cennete giremez"* buyurdu.[1]

١٥٨٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ حَدَّثَنِي حُسَيْنٌ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ بُرَيْدَةَ يَقُولُ جَاءَ سَلْمَانُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ بِمَائِدَةٍ عَلَيْهَا رُطَبٌ فَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذَا يَا سَلْمَانُ . قَالَ صَدَقَةٌ عَلَيْكَ وَعَلَى أَصْحَابِكَ. قَالَ ارْفَعْهَا فَإِنَّا لاَ نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ . فَرَفَعَهَا فَجَاءَ مِنَ الْغَدِ بِمِثْلِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ يَحْمِلُهُ فَقَالَ مَا هَذَا يَا سَلْمَانُ . فَقَالَ هَدِيَّةٌ لَكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَصْحَابِهِ ابْسُطُوا . فَنَظَرَ إِلَى الْخَاتَمِ الَّذِى عَلَى ظَهْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَآمَنَ بِهِ وَكَانَ لِلْيَهُودِ فَاشْتَرَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَذَا وَكَذَا دِرْهَماً وَعَلَى أَنْ يَغْرِسَ نَخْلاً فَيَعْمَلَ سَلْمَانُ فِيهَا حَتَّى يَطْعَمَ. قَالَ فَغَرَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخْلَ إِلاَّ نَخْلَةً وَاحِدَةً غَرَسَهَا عُمَرُ فَحَمَلَتِ النَّخْلُ مِنْ عَامِهَا وَلَمْ تَحْمِلِ النَّخْلَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَأْنُ هَذِهِ . قَالَ عُمَرُ أَنَا غَرَسْتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ فَنَزَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ غَرَسَهَا فَحَمَلَتْ مِنْ عَامِهَا"

رواه أحمد والبزار ورجاله رجال الصحيح

15836- Bureyde bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye geldiği zaman, Selmân içinde hurma olan bir sofra getirdi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne koydu. Hz. Peygamber: *"Selmân! Bu nedir?"* diye sorunca, Selmân: "Sana ve ashâbına sadakadır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu kaldır. Biz (peygamberler) sadaka yemeyiz"* dedi.

Sofrayı kaldırıp ikinci gün aynısını getirdi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne koydu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Selmân! Bu nedir?"* diye sorunca, Selmân: "Sana hediyedir" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), sahabeye: *"Oturup yiyiniz"* dedi. Selmân Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sırtındaki peygamberlik mührüne baktı ve iman etti. Selmân, o zaman Yahudilerin kölesiydi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu şu kadar dirheme ve bir miktar hurma ekip hurmalar meyve verene kadar çalışması karşılığı satın aldı. Bütün

[1] Daha önce geçti: 13899.

hurmaları Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizzat kendisi dikti. Sadece birini Ömer dikti. Hurmalar aynı yıl meyve verdiler, ama Ömer'in diktiği hurma meyve vermedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu kim dikti?"* diye sorunca Ömer: "Ben diktim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) o fidanı bir daha dikti ve aynı yıl o da meyve verdi.

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٥٨٣٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سَلْمَانَ الْوَاسِطِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْقُدُّوسِ، ثنا عُبَيْدٌ الْمُكْتِبُ، حَدَّثَنِي أَبُو الطُّفَيْلِ، حَدَّثَنِي سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ، قَالَ: " كُنْتُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ جَيٍّ، وَكَانَ أَهْلُ قَرْيَتِي يَعْبُدُونَ الْخَيْلَ الْبُلْقَ، وَكُنْتُ أَعْرِفُ أَنَّهُمْ لَيْسُوا عَلَى شَيْءٍ، فَقِيلَ لِي: إِنَّ الدِّينَ الَّذِي تَطْلُبُ، إِنَّمَا هُوَ بِالْمَغْرِبِ، فَخَرَجْتُ حَتَّى أَتَيْتُ الْمَوْصِلَ، فَسَأَلْتُ عَنْ أَفْضَلِ رَجُلٍ فِيهَا، فَدُلِلْتُ عَلَى رَجُلٍ فِي صَوْمَعَةٍ، فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ لَهُ: إِنِّي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ جَيٍّ، وَإِنِّي جِئْتُ أَطْلُبُ الْعِلْمَ وَأَتَعَلَّمُ، فَضُمَّنِي إِلَيْكَ أَخْدُمُكَ وَأَصْحَبُكَ، وَتُعَلِّمُنِي مِمَّا عَلَّمَكَ اللَّهُ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، فَصَحِبْتُهُ، فَأَجْرَى عَلَيَّ مِثْلَ مَا كَانَ يُجْرِي عَلَيْهِ الْخَلَّ وَالزَّيْتَ وَالْحُبُوبَ، فَلَمْ أَزَلْ مَعَهُ حَتَّى نَزَلَ بِهِ الْمَوْتُ، فَجَلَسْتُ عِنْدَ رَأْسِهِ أَبْكِيهِ، فَقَالَ: مَا يُبْكِيكَ؟ قُلْتُ: يُبْكِينِي أَنِّي خَرَجْتُ مِنْ بِلادِ أَطْلُبُ الْخَيْرَ، فَرَزَقَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَصَحِبْتُكَ فَعَلَّمْتَنِي، وَأَحْسَنْتَ صُحْبَتِي، فَنَزَلَ بِكَ الْمَوْتُ، وَلا أَدْرِي أَيْنَ أَذْهَبُ؟ قَالَ: لِي أَخٌ بِالْجَزِيرَةِ بِمَكَانِ كَذَا وَكَذَا، فَهُوَ عَلَى الْحَقِّ فَائْتِهِ، فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلامَ، وَأَخْبِرْهُ أَنِّي أَوْصَيْتُ إِلَيْهِ وَأَوْصَيْتُكَ بِصُحْبَتِهِ، قَالَ: فَلَمَّا أَنْ قُبِضَ الرَّجُلُ خَرَجْتُ حَتَّى أَتَيْتُ الرَّجُلَ الَّذِي وَصَفَ لِي، فَأَخْبَرْتُهُ بِالْخَبَرِ، وَأَقْرَأْتُهُ السَّلامَ مِنْ صَاحِبِهِ، وَأَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ هَلَكَ وَأَمَرَنِي بِصُحْبَتِهِ، قَالَ: فَلَمَّا أَنْ قُبِضَ الرَّجُلُ خَرَجْتُ حَتَّى أَتَيْتُ الرَّجُلَ الَّذِي وَصَفَ لِي، فَأَخْبَرْتُهُ وَأَوْفَيْتُهُ السَّلامَ مِنْ صَاحِبِهِ، أَنَّهُ هَلَكَ وَأَمَرَنِي بِصُحْبَتِهِ، قَالَ: فَضَمَّنِي إِلَيْهِ، وَأَجْرَى عَلَيَّ كَمَا كَانَ يُجْرَى عَلَيَّ مَعَ الآخَرِ، فَصَحِبْتُهُ مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ نَزَلَ بِهِ الْمَوْتُ، فَلَمَّا أَنْ نَزَلَ بِهِ الْمَوْتُ جَلَسْتُ عِنْدَ رَأْسِهِ أَبْكِي، فَقَالَ لِي: مَا يُبْكِيكَ؟ قُلْتُ: خَرَجْتُ مِنْ بِلادِي أَطْلُبُ الْخَيْرَ، فَرَزَقَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ صُحْبَةَ فُلانٍ، فَأَحْسَنَ صُحْبَتِي وَعَلَّمَنِي، فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ الْمَوْتُ أَوْصَى بِي إِلَيْكَ فَضَمَمْتَنِي، وَأَحْسَنْتَ صُحْبَتِي، وَعَلَّمْتَنِي، وَقَدْ نَزَلَ بِكَ الْمَوْتُ، فَلا أَدْرِي أَيْنَ أَتَوَجَّهُ؟ قَالَ: فَائْتِ أَخًا لِي عَلَى قُرْبِ الرُّومِ، فَهُوَ عَلَى الْحَقِّ

[1] Ahmed (5/ 354) ve Bezzâr (2726) rivayet etti.

فَائْتِهِ ، وَاقْرَأْهُ مِنِّي السَّلامَ وَاصْحَبْهُ ، فَإِنَّهُ عَلَى الْحَقِّ ، فَلَمَّا قُبِضَ الرَّجُلُ خَرَجْتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ ، فَأَخْبَرْتُهُ بِخَبَرِي ، وَبِوَصِيَّةِ الآخَرِ قَبْلَهُ ، قَالَ : فَضَمَّنِي إِلَيْهِ ، وَأَجْرَى عَلَيَّ كَمَا يُجْرَى عَلَيَّ ، فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ الْمَوْتُ ، جَلَسْتُ أَبْكِي عِنْدَ رَأْسِهِ ، فَقَالَ لِي : مَا يُبْكِيكَ ؟ فَقَصَصْتُ قِصَّتِي ، قُلْتُ لَهُ : إِنَّ اللَّهَ رَزَقَنِي صُحْبَتَكَ ، وَأَحْسَنْتَ صُحْبَتِي ، وَقَدْ نَزَلَ بِكَ الْمَوْتُ ، فَلا أَدْرِي أَيْنَ أَتَوَجَّهُ ؟ قَالَ : لا أَيْنَ ، مَا بَقِيَ أَحَدٌ أَعْلَمُهُ عَلَى دِينِ عِيسَى فِي الأَرْضِ ، وَلَكِنْ هَذَا أَوَانٌ يَخْرُجُ فِيهِ نَبِيٌّ ، أَوْ قَدْ خَرَجَ بِتِهَامَةَ فَأَنْتَ عَلَى الطَّرِيقِ لا يَمُرُّ بِكَ أَحَدٌ إِلا سَأَلْتَهُ عَنْهُ ، وَإِذَا بَلَغَكَ أَنَّهُ خَرَجَ فَائْتِهِ ، فَإِنَّهُ النَّبِيُّ الَّذِي بَشَّرَ بِهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَآيَةُ ذَلِكَ أَنَّ بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتَمَ النُّبُوَّةِ ، وَأَنَّهُ يَأْكُلُ الْهَدِيَّةَ ، وَلا يَأْكُلُ الصَّدَقَةَ ، قَالَ : فَكَانَ لا يَمُرُّ بِي أَحَدٌ إِلا سَأَلْتُهُ عَنْهُ ، فَمَرَّ بِي نَاسٌ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ فَسَأَلْتُهُمْ ، فَقَالُوا : نَعَمْ قَدْ ظَهَرَ فِينَا رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ ، فَقُلْتُ لِبَعْضِهِمْ : هَلْ لَكُمْ إِلَى أَنْ أَكُونَ عَبْدًا لِبَعْضِكُمْ عَلَى أَنْ تَحْمِلُونِي عُقْبَةً ، وَتُطْعِمُونِي مِنَ الْكِسَرِ ، فَإِذَا بَلَغْتُمْ إِلَى بِلادِكُمْ ، فَإِنْ شَاءَ أَنْ يَبِيعَ بَاعَ ، وَإِنْ شَاءَ أَنْ يَسْتَعْبِدَ اسْتَعْبَدَ ، فَقَالَ الرَّجُلُ مِنْهُمْ : أَنَا ، فَصِرْتُ عَبْدًا لَهُ حَتَّى قَدِمَ بِي مَكَّةَ ، فَجَعَلَنِي فِي بُسْتَانٍ لَهُ مَعَ حُبْشَانٍ كَانُوا فِيهِ ، فَخَرَجْتُ وَسَأَلْتُ ، فَلَقِيتُ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ بِلادِي فَسَأَلْتُهَا ، فَإِذَا أَهْلُ بَيْتِهَا قَدْ أَسْلَمُوا ، وَقَالَتْ لِي : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحِجْرِ هُوَ وَأَصْحَابُهُ إِذَا صَاحَ عُصْفُورٌ بِمَكَّةَ ، حَتَّى إِذَا أَضَاءَ لَهُمُ الْفَجْرُ تَفَرَّقُوا ، فَانْطَلَقْتُ إِلَى الْبُسْتَانِ فَكُنْتُ أَخْتَلِفُ لَيْلَتِي ، فَقَالَ لِي الْحُبْشَانُ : مَا لَكَ ؟ فَقُلْتُ : أَشْتَكِي بَطْنِي ، قَالَ : وَإِنَّمَا صَنَعْتُ ذَلِكَ لِئَلا يَفْقِدُونِي إِذَا ذَهَبْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : فَلَمَّا كَانَتِ السَّاعَةُ الَّتِي أَخْبَرَتْنِي الْمَرْأَةُ الَّتِي يَجْلِسُ فِيهَا هُوَ وَأَصْحَابُهُ ، خَرَجْتُ أَمْشِي حَتَّى رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِذَا هُوَ مُحْتَبٍ وَأَصْحَابُهُ حَوْلَهُ ، فَأَتَيْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ ، فَعَرَفَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي أُرِيدُ ، فَأَرْسَلَ حَبْوَتَهُ ، فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ ، فَقُلْتُ : اللَّهُ أَكْبَرُ ، هَذِهِ وَاحِدَةٌ ، ثُمَّ انْصَرَفَ ، فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلَةُ الْمُقْبِلَةُ لَقَطْتُ تَمْرًا جَيِّدًا ، ثُمَّ انْطَلَقْتُ حَتَّى أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ : مَا هَذَا ؟ قُلْتُ : هُوَ هَدِيَّةٌ ، فَأَكَلَ مِنْهَا ، وَقَالَ لِلْقَوْمِ : كُلُوا ، قَالَ : قُلْتُ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، فَسَأَلَنِي عَنْ أَمْرِي ، فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ : اذْهَبْ فَاشْتَرِ نَفْسَكَ ، فَانْطَلَقْتُ إِلَى صَاحِبِي ، فَقُلْتُ : بِعْنِي نَفْسِي ؟ قَالَ : نَعَمْ ، عَلَى أَنْ تُنْبِتَ لِي مِائَةَ نَخْلَةٍ ، فَإِذَا أَنْبَتَتْ جِئْنِي بِوَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ ،

فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اشْتَرِ نَفْسَكَ بِالَّذِي سَأَلَكَ وَائْتِنِي بِدَلْوٍ مِنْ مَاءِ الْبِئْرِ الَّذِي كُنْتَ تَسْقِي مِنْهَا ذَلِكَ النَّخْلَ ، قَالَ : فَدَعَا لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا ، ثُمَّ سَقَيْتُهَا فَوَاللَّهِ لَقَدْ غَرَسْتُ مِائَةَ نَخْلَةٍ ، فَمَا غَادَرَتْ مِنْهَا نَخْلَةٌ ، إِلا نَبَتَتْ ، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ النَّخْلَ قَدْ نَبَتْنَ ، فَأَعْطَانِي قِطْعَةً مِنْ ذَهَبٍ ، فَانْطَلَقْتُ بِهَا فَوَضَعْتُهَا فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ ، وَوَضَعَ فِي الْجَانِبِ الآخَرِ نَوَاةً ، فَوَاللَّهِ مَا اسْتَقَلَّتِ الْقِطْعَةُ الذَّهَبُ مِنَ الأَرْضِ ، قَالَ : وَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْتَقَنِي "

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن عبد القدوس التميمي ضعفه أحمد والجمهور ووثقه ابن حبان وقال : ربما أغرب وبقية رجاله ثقات

15837- Selmân el-Fârisî anlatıyor: Ben, Ciy ahalisindendim. Benim memleketimde olanlar alacalı olan atlara taparlardı. Bu inançlarının yanlış olduğunu biliyordum. Bana: "Senin istediğin din, Mağrib'tedir" dediler. Yola çıkıp Musul'a geldim. Oradaki en iyi ve bilgili kişiyi sordum. Bana bir manastırda olan birisini gösterdiler. Adamın yanına gidip: "Ben, Ciy halkından biriyim. Buraya ilim tahsil etmek ve senden bir şeyler öğrenmek için geldim. Beni yanına al. Sana hizmet eder ve seninle kalırım. Sen de Allah'ın öğrettiklerinden bana da öğretirsin" dedim. Adam isteğimi kabul etti ve adamın yanında kaldım.

Artık ona gelen sirke, yağ ve tahıl gibi şeyler bana da geliyordu. Vefat anı gelene kadar yanında kaldım. Vefat anı gelince, başucunda oturup ağlamaya başladım. Bana: "Neden ağlıyorsun?" deyince: "Ben ilim öğrenmek için memleketimden çıktım. Allah bana seninle kalmayı nasip etti. Senin de ölüm anın geldi. Şimdi nereye gideceğimi bilmiyorum" dedim. Adam: "Benim falan yerde bir kardeşim var. O, hak din üzeredir. Onun yanına git ve benim selamımı söyle. Benim seni kendisine vasiyet ettiğimi, sana da onun yanında kalmanı söylediğimi bildir" dedi.

Adam vefat edince, yola çıkıp adamın tarif ettiği kişinin yanına gidip ona olanları anlattım ve arkadaşının selamını söyleyerek adamın vefat ettiğini, vefatından önce yanına gelmemi tavsiye ettiğini bildirdim. Adam beni yanına aldı. Önceki adamda olan şeyler burada da devam etti. Bir müddet adamın yanında kaldım. Onun da ölüm anı geldi. Ben adamın başucunda oturup ağlamaya başladım. Bana: "Neden ağlıyorsun?" deyince: "Memleketimden, hayırlar dileyerek çıktım. Allah, bana falan kişiyle kalmamı nasip etti. Adam bana iyi davrandı ve

bana bazı şeyler öğretti. Vefat anı geldiği zaman, bana senin yanına gelmemi vasiyet etti. Sen beni yanına alıp bana iyi davrandın ve bana bazı şeyler öğrettin. Şimdi senin de ölüm vaktin geldi. Nereye gideceğimi bilmiyorum" dedim. Adam: "Benim Bizans diyarına yakın bir kardeşim var. O hak din üzeredir. Onun yanına git ve selamımı söyleyerek, onun yanında kal" dedi.

Adam vefat ettiği zaman çıkıp dediği adamın yanına gittim. Ona benim durumumu ve önceki adamla beni kendisine gönderen adamdan bahsettim. Adam beni yanına aldı ve önceden gelen şeyler bana da gelmeye başladı. Ona da ölüm geldiği zaman, başucunda oturup ağlamaya başladım. Adam: "Neden ağlıyorsun?" deyince durumumu kendisine anlattım ve: "Allah, bana seninle kalmayı nasip etti. Sen bana iyi davrandın. Senin ölüm vaktin geldi. Şimdi nereye gideceğimi bilmiyorum" dedim. Adam: "Yeryüzünde İsâ'nın dini üzere kalan kimseyi bilmiyorum. Bu zaman, bir peygamberin çıkacağı zamandır. Ya da Tihâme'de çıkmış olmalıdır. Yola çık; önüne kim çıkarsa, onu sor. Eğer o peygamberin çıktığını öğrenirsen yanına git. Bu İsâ'nın müjdelediği peygamberdir. Bunun peygamber olduğunun alameti, iki omuzu arasında peygamberlik mührü vardır. Hediyeyi kabul eder, ama sadakayı yemez" dedi.

Yanımdan kim geçse, onu sormaya başladım. Yanıma Mekke halkından bazıları uğradı. Onlara sorunca: "Evet, içimizde peygamber olduğunu iddia eden birisi çıktı" dediler. Bazılarına dedim ki: "Sizin köleniz olmam karşılığı beni yanınızda götürür müsünüz? Ekmek kırıntılarını yer arkanızdan yürürüm. Mekke'ye yetişince, isterseniz beni köle olarak yanınızda bırakırsınız, isterseniz satarsınız." İçlerinden birisi: "Ben seni kabul ederim" dedi ve onun kölesi oldum.

Mekke'ye vardığımızda, beni bahçesinde Habeşî kölelerin yanına koydu. Çıkıp sorduğumda memleketimden bir kadınla karşılaştım. Ona sorduğumda ailesinin Müslüman olduğunu öğrendim. Kadın, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkadaşlarıyla beraber Hicr'de oturduğunu ve Mekke'de kuşlar ötmeye başlayıp sabah olunca dağıldıklarını söyledi. Ben bahçeye gittim. Geceleri kölelerden geride kalıyordum. Habeşîler bana: "Neyin var?" dediklerinde, ben: "Karnım ağrıyor" dedim. Bunu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğim zaman, beni aramasınlar diye uydurdum.

Kadının bana bildirdiği, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla beraber oturduğu saat gelince çıkıp Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm. Resûlullah oturmuş, sahabesi de etrafındaydı. Ona arkasından yaklaştım, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ne istediğimi anladı ve

giysisini indirdi. Omuzlarının arasındaki peygamberlik mührüne bakıp: "Allahu ekber! Bu, birinci alamet" dedim. Sonra oradan gittim.

İkinci gece olunca güzel hurmalardan bulup onları götürerek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne koydum. Resûlullah: *"Bu nedir?"* deyince, ben: "Hediyedir" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), hurmadan yedi ve sahabeye: *"Siz de yiyiniz"* dedi. Ben: "Şehadet ederim ki; Allah'tan başka ilah yoktur ve sen onun Resûlü'sün" dedim. Bana durumumu sordu. Ben de başımdan geçenleri anlattım. Bana: *"Git ve özgürlüğünü satın al"* dedi.

Sahibime gidip: "Bana hüriyetimi sat" dedim. Sahibim: "Eğer bana yüz hurma ağacı yetiştirir, meyve verdikleri zaman, o hurmaların çekirdeği kadar altın getirirsen hürriyetini satın alırsın" dedi. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip durumu bildirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana dediği şartla hürriyetini satın al. O hurma ağaçlarını suladığın kuyudan bana bir kova su getir"* dedi. Suyu getirince bana dua etti ve hurmaları suladım. Vallahi! Yüz hurma fidanı ektim, hepsi de tuttu ve meyve verdi. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip hurmaların meyve verdiğini bildirdim. Bana bir parça altın verdi. Altını alıp gittim ve terazinin bir kefesine koydum hurma çekirdeklerini diğer kefeye koydum. Vallahi çekirdekler, (ağırlık olarak) altın parçasını yerden kımıldatamadı.

Gelip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) olanları bildirdim ve azad oldum.

★Taberânî rivayet etti. Ahmed ve çoğunluk, ravilerden Abdullah b. Abdilkuddûs et-Temîmî'nin zayıf olduğunu söyledi. İbn Hibbân ise güvenilir buldu ve dedi ki: "Garib hadisler rivayet ettiği olurdu." Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٣٨ – حَدَّثَنَا أَبُو حَبِيبٍ يَحْيَى بْنُ نَافِعٍ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ ، ثنا السَّلْمُ بْنُ الصَّلْتِ الْعَبْدِيُّ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ الْبَكْرِيِّ ، أَنَّ سَلْمَانَ الْخَيْرِ حَدَّثَهُ ، قَالَ : " كُنْتُ رَجُلا مِنْ أَهْلِ جَيٍّ ، مَدِينَةِ أَصْبَهَانَ ، فَبَيْنَا أَنَا إِذْ أَلْقَى اللَّهُ فِي قَلْبِي مِنْ حَقِّ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ ، فَانْطَلَقْتُ إِلَى رَجُلٍ لَمْ يَكُنْ يُكَلِّمُ النَّاسَ يَتَحَرَّجُ ، فَسَأَلْتُهُ : أَيُّ الدِّينِ أَفْضَلُ ؟ فَقَالَ : مَا لَكَ وَلِهَذَا الْحَدِيثِ ؟ أَتُرِيدُ دِينًا غَيْرَ دِينِ أَبِيكَ ؟ قُلْتُ : لا ، وَلَكِنْ أُحِبُّ أَنْ أَعْلَمَ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ ، وَأَيُّ دِينٍ أَفْضَلُ ؟ قَالَ : مَا أَعْلَمُ أَحَدًا عَلَى هَذَا غَيْرَ رَاهِبٍ بِالْمَوْصِلِ ، قَالَ : فَذَهَبْتُ إِلَيْهِ وَكُنْتُ عِنْدَهُ ، فَإِذَا هُوَ قَدْ أُقْتِرَ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6073) ve *el-Ehâdîsu't-Tivâl*'da (9) rivayet ettiler. Bu hadis, İbn Abdilkuddûs'un uydurmalarındandır.

، فَكَانَ يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ ، فَكُنْتُ أَعْبُدُ كَعِبَادَتِهِ ، فَلَبِثْتُ عِنْدَهُ ثَلاثَ سِنِينَ ، ثُمَّ تُوُفِّيَ ، فَقُلْتُ : إِلَى مَنْ تُوصِي بِي ؟ فَقَالَ : مَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْمَشْرِقِ عَلَى مَا أَنَا عَلَيْهِ ، فَعَلَيْكَ بِرَاهِبٍ وَرَاءَ الْجَزِيرَةِ فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلامَ ، قَالَ : فَجِئْتُهُ وَأَقْرَأْتُهُ السَّلامَ ، وَأَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ قَدْ تُوُفِّيَ ، فَمَكَثْتُ أَيْضًا عِنْدَهُ ثَلاثَ سِنِينَ ، ثُمَّ تُوُفِّيَ ، فَقُلْتُ : إِلَى مَنْ تَأْمُرُنِي أَنْ أَذْهَبَ ؟ قَالَ : مَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ عَلَى مَا أَنَا عَلَيْهِ غَيْرَ رَاهِبٍ بِعَمُّورِيَّةَ شَيْخٍ كَبِيرٍ ، وَمَا أَرَى تَلْحَقُهُ أَمْ لا ، فَذَهَبْتُ إِلَيْهِ ، وَكُنْتُ عِنْدَهُ ، فَإِذَا رَجُلٌ مُوَسَّعٌ عَلَيْهِ ، فَلَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ قُلْتُ لَهُ : أَيْنَ تَأْمُرُنِي أَنْ أَذْهَبَ ؟ قَالَ : مَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ عَلَى مَا أَنَا عَلَيْهِ ، لَكِنْ إِنْ أَدْرَكْتَ زَمَانًا يُسْمَعُ بِرَجُلٍ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَا أَرَاكَ تُدْرِكُهُ ، وَقَدْ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ أُدْرِكَهُ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مَعَهُ فَافْعَلْ ، فَإِنَّهُ عَلَى الدِّينِ ، وَأَمَارَةُ ذَلِكَ أَنَّ قَوْمَهُ يَقُولُونَ : سَاحِرٌ مَجْنُونٌ كَاهِنٌ ، وَأَنَّهُ يَأْكُلُ الْهَدِيَّةَ ، وَلا يَأْكُلُ الصَّدَقَةَ ، وَأَنَّ عِنْدَ غُرْضُوفِ كَتِفَيْهِ خَاتَمُ النُّبُوَّةِ ، وَبَيْنَمَا أَنَا كَذَلِكَ حَتَّى أَتَتْ عِيرٌ مِنْ نَحْوِ الْمَدِينَةِ ، فَقُلْتُ : مَنْ أَنْتُمْ ؟ قَالُوا : نَحْنُ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ، وَنَحْنُ قَوْمٌ تُجَّارٌ نَعِيشُ بِتِجَارَتِنَا ، وَلَكِنَّهُ قَدْ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَدِمَ عَلَيْنَا ، وَقَوْمُهُ يُقَاتِلُونَهُ ، وَقَدْ خَشِينَا أَنْ يَحُولَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ تِجَارَتِنَا ، وَلَكِنَّهُ قَدْ مَلَكَ الْمَدِينَةَ ، قَالَ : فَقُلْتُ : مَا يَقُولُونَ فِيهِ ؟ قَالُوا : يَقُولُونَ سَاحِرٌ ، مَجْنُونٌ ، كَاهِنٌ ، فَقُلْتُ : هَذِهِ الأَمَارَةُ ، دُلُّونِي عَلَى صَاحِبِكُمْ ، فَجِئْتُهُ ، فَقُلْتُ : تَحْمِلُنِي إِلَى الْمَدِينَةِ ؟ قَالَ : مَا تُعْطِينِي ؟ قُلْتُ : مَا أَجِدُ شَيْئًا أُعْطِيكَ ، غَيْرَ أَنِّي لَكَ عَبْدٌ ، فَحَمَلَنِي ، فَلَمَّا قَدِمْتُ جَعَلَنِي فِي نَخْلِهِ ، فَكُنْتُ أَسْقِي كَمَا يَسْقِي الْبَعِيرُ حَتَّى دَبَرَ ظَهْرِي وَصَدْرِي مِنْ ذَلِكَ ، وَلا أَجِدُ أَحَدًا يَفْقَهُ كَلامِي ، حَتَّى جَاءَتْ عَجُوزٌ فَارِسِيَّةٌ تَسْقِي ، فَكَلَّمْتُهَا فَفَهِمَتْ كَلامِي ، فَقُلْتُ لَهَا : أَيْنَ الرَّجُلُ الَّذِي خَرَجَ دُلِّينِي عَلَيْهِ ؟ قَالَتْ : سَيَمُرُّ عَلَيْكَ بُكْرَةً إِذَا صَلَّى الصُّبْحَ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ ، فَخَرَجْتُ فَجَمَعْتُ تَمْرًا ، فَلَمَّا أَصْبَحْتُ جِئْتُ فَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ التَّمْرَ ، فَقَالَ : مَا هَذَا ، صَدَقَةٌ أَمْ هَدِيَّةٌ ؟ فَأَشَرْتُ أَنَّهُ صَدَقَةٌ ، قَالَ : انْطَلِقْ إِلَى هَؤُلاءِ ، وَأَصْحَابُهُ عِنْدَهُ ، فَأَكَلُوا وَلَمْ يَأْكُلْ ، فَقُلْتُ : هَذِهِ الإِمَارَةُ ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ جِئْتُ بِتَمْرٍ ، فَقَالَ : مَا هَذَا ؟ فَقُلْتُ : هَذِهِ هَدِيَّةٌ ، فَأَكَلَ وَدَعَا أَصْحَابَهُ فَأَكَلُوا ، ثُمَّ رَآنِي أَتَعَرَّضُ لأَنْظُرَ إِلَى الْخَاتَمِ ، فَعَرَفَ فَأَلْقَى رِدَاءَهُ ، فَأَخَذْتُ أُقَلِّبُهُ وَأَلْتَزِمُهُ ، فَقَالَ : مَا شَأْنُكَ ؟ ، فَسَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ خَبَرِي ، فَقَالَ : اشْتَرَطْتَ لَهُمْ أَنَّكَ عَبْدٌ ، اشْتَرِ

نَفْسَكَ مِنْهُمْ ، فَاشْتَرَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَجِيءَ لَهُمْ بِمِائَةِ نَخْلَةٍ وَأَرْبَعِينَ أُوقِيَّةَ ذَهَب ، ثُمَّ هُوَ حُرٌّ ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اغْرِسْ ، فَغَرَسَ ، ثُمَّ انْطَلِقْ فَأَلْقِ الدَّلْوَ عَلَى الْبِئْرِ ، ثُمَّ لا تَرْفَعْهُ حَتَّى يَرْتَفِعَ ، فَإِنَّهُ إِذَا امْتَلأَ ارْتَفَعَ ، ثُمَّ رُشَّ فِي أُصُولِهَا ، فَفَعَلَ فَنَبَتَ النَّخْلُ أَسْرَعَ النَّبَاتِ ، فَقَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، مَا رَأَيْنَا مِثْلَ هَذَا الْعَبْدِ ، إِنَّ لِهَذَا الْعَبْدِ شَأْنًا فَاجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ ، فَأَعْطَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِبْرًا ، فَإِذَا فِيهِ أَرْبَعُونَ أُوقِيَّةً "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

15838- Selmân bildiriyor: Ben İsfehan ahalisinden biriydim. Ben Allah'ı, gökyüzünü ve yeryüzünü yaradışıyla kalbimde hissederken, insanlarla konuşmaktan rahatsız olan bir adamın yanına gittim ve: "Hangi din daha güzeldir?" dedim. Adam: "Bu meselelerden sana ne; sen dinini değiştirmek mi istiyorsun?" dedi. Ben: "Hayır. Ama öğrenmek istiyorum; gökyüzünü ve yeryüzünü kim yarattı? Hangi din daha güzeldir?" dedim. Adam: "Bunu Musul'daki bir rahipten daha iyi kimse bilemez" dedi. Musul'daki rahibin yanına gittim. Dünyalık bakımından sıkıntı içindeydi. Gündüzleri oruç tutar, geceleri de ibadet ederdi. Ben de onun gibi ibadet ediyordum. Yanında üç yıl kaldım. Sonra vefat etti. Ölmek üzereyken: "Kime gitmemi tavsiye edersin?" dedim. Adam: "Doğuda, benim bulunduğum hal üzere olan kimseyi tanımıyorum. Adanın öbür tarafında bir rahip var ona git. Ona benden selam söyle" dedi.

Dediği adamın yanına gelip selamını söyledim ve vefat ettiğini haber verdim. Onun da yanında üç yıl kaldım. O da vefat etti. Vefat edeceği zaman: "Kime gitmemi emredersin?" dedim. Adam: "Ammûriye'de bulunan bir rahip dışında benim bulunduğum hal üzere olan birini bilmiyorum. O, yaşlı birisi olduğu için ona yetişebilir misin bilmiyorum" dedi. Adama gittim, yanında kaldım. Maddi durumu iyi olan birisiydi. Vefat edeceği zaman: "Nereye gitmemi emredersin?" dedim. Adam: "Yeryüzünde benim bulunduğum hal üzere olan birini bilmiyorum. Eğer o zamana yetişirsen, İbrâhîm'in evinden bir adam çıkacak. Ona yetişeceğini zannetmiyorum, ben ona yetişmeyi temenni ederdim. Eğer ona yetişirsen, onunla olabilirsen ol. Gerçek din onun dinidir. Bunun alameti, kavmi onun için, sihirbaz, deli, kâhin diyecek. O, hediyeyi yer, fakat sadakayı yemez. İki kürek kemiğinin arasında peygamberlik mührü var" dedi. Ben bu durumdayken Medine tarafından süvariler geldi. Onlara: "Siz kimsiniz?" dendiğinde: "Biz Medine'liyiz, biz tüccarız, geçimimizi ticaretten sağlarız. Fakat İbrâhîm'in evinden bir adam çıktı ve Medine'ye geldi. Kavmi onunla

savaşıyor. Onun ticaretimizi baltalamasından korkuyorduk, ama Medine'yi ele geçirdi" dediler. Ben: "Onun hakkında ne diyorlar?" dediğimde: "Hakkında sihirbaz, deli, kâhin diyorlar" dedi. Ben: "Bu, nübüvvetinin işaretidir. Beni liderinizin yanına götürün" dedim.

Reislerinin yanına varıp: "Beni Medine'ye götürür müsün?" dedim. Adam: "Buna karşılık bana ne vereceksin?" diye sorunca ben: "Sana verecek bir şeyim yoktur. Ama sana köle olurum" dedim. Medine'ye geldiğimizde, beni hurma bahçesinde çalıştırdı. Develerin su taşıması gibi, ben de su taşıyıp hurmaları suluyordum. Bu yüzden, sırtım ve göğsüm yara oldu. Benim dilimi anlayacak kimseyi bulamıyordum. Sonunda, Fârisî bir kadın da, sulamak için yanıma geldi. Onunla konuştum. Sözlerimi anladı. Ona: "Nübüvvet iddiasıyla çıkan bu adam nerede, bana onu göster" deyince kadın: "Yarın sabah namazını kıldıktan sonra gündüzün başında sana uğrar" dedi.

Çıkıp hurma topladım. Sabah olunca yanına gidip hurmaları ona takdim ettim. Bana: *"Bu nedir. Sadaka mı, hediye mi?"* dedi. Ben sadaka olduğunu söyledim. Resûlullah, (sahabeyi işaret ederek): *"Bunu şunlara götür"* dedi. Ashâbı yanındaydı. Onlar yediler, ama kendisi yemedi. Ben: "Bu, işarettir" dedim.

İkinci gün, hurma toplayıp getirdim. Bana: *"Bu nedir?"* diye sorunca ben: "Bu hediyedir" dedim. Sahabeyi de davet edip beraber yediler. Sonra, benim peygamberlik mührünü görmek için uğraştığımı bildi ve ridâsını çıkardı. Ben onu öpüp okşamaya başladım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne haldesin?"* deyip halimi sordu. Ben durumumu kendisine anlattım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Git, hürriyetini satın al?"* dedi ve Selmân'a, yüz hurma ağacı yetiştirme ve kırk ukiye altın karşılığı hürriyetini satın almasına yardımcı oldu.

(Selmân sahibiyle anlaşınca) Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fidanları dik, sonra kovayı kuyuya sarkıt, kova kendiliğinden çıkana kadar onu çekme. Kova dolunca yükselecektir. Sonra suyu hurma fidanlarının köklerine serp"* dedi. Selmân öyle yapınca, hurmalar çok hızlı bir şekilde meyve verdiler. Halk: "Sübhanallah! Biz bu köle gibisini görmedik. Bu kölede bilmediğimiz bir şeyler var" deyip insanlar etrafında toplandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Selmân'a kırk ukiye ağırlığında bir altın külçe verdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6976) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

١٥٨٣٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ الدَّارِمِيُّ ، ثنا مَسْلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ الْمَازِنِيُّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ سَلامَةَ الْعِجْلِيِّ ، قَالَ : " جَاءَ ابْنُ أُخْتٍ لِي مِنَ الْبَادِيَةِ ، يُقَالُ لَهُ قُدَامَةُ ، فَقَالَ لِي ابْنُ أُخْتِي : أُحِبُّ أَنْ أَلْقَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ ، فَأُسَلِّمَ عَلَيْهِ ، فَخَرَجْنَا فَوَجَدْنَاهُ بِالْمَدَائِنِ ، وَهُوَ يَوْمَئِذٍ عَلَى عِشْرِينَ أَلْفًا ، وَوَجَدْنَاهُ عَلَى سَرِيرٍ يَسُفُّ خوصا ، فَسَلَّمْنَا عَلَيْهِ ، قُلْتُ : يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ، هَذَا ابْنُ أُخْتٍ لِي قَدِمَ عَلَيَّ مِنَ الْبَادِيَةِ فَأَحَبَّ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَيْكَ ، قَالَ : وَعَلَيْهِ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ، قُلْتُ : يَزْعُمُ أَنَّهُ يُحِبُّكَ ، قَالَ : أَحَبَّهُ اللَّهُ ، فَتَحَدَّثْنَا وَقُلْنَا لَهُ : يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَلا تُحَدِّثُنَا عَنْ أَصْلِكَ ، وَمِمَّنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : أَمَّا أَصْلِي وَمِمَّنْ أَنَا فَأَنَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ رَامَهُرْمُزَ ، كُنَّا قَوْمًا مَجُوسًا ، فَأَتَانَا رَجُلٌ نَصْرَانِيٌّ مِنْ أَهْلِ الْجَزِيرَةِ كَانَتْ أُمُّهُ مِنَّا ، فَنَزَلَ فِينَا وَاتَّخَذَ فِينَا دَيْرًا ، قَالَ : وَكُنْتُ فِي كُتَّابِ الْفَارِسِيَّةِ ، وَكَانَ لا يَزَالُ غُلامٌ مَعِي فِي الْكُتَّابِ يَجِيءُ مَضْرُوبًا يَبْكِي ، قَدْ ضَرَبَهُ أَبَوَاهُ ، فَقُلْتُ لَهُ يَوْمًا : مَا يُبْكِيكَ ؟ قَالَ : يَضْرِبُنِي أَبَوَايَ ، قُلْتُ : وَلِمَ يَضْرِبَانِكَ ؟ قَالَ : آتِي صَاحِبَ هَذَا الدَّيْرِ ، فَإِذَا عَلِمَا ذَلِكَ ضَرَبَانِي ، وَأَنْتَ لَوْ أَتَيْتَهُ سَمِعْتَ مِنْهُ حَدِيثًا عَجِيبًا ، قُلْتُ : فَاذْهَبْ بِي مَعَكَ ، فَأَتَيْنَاهُ فَحَدَّثَنَا عَنْ بَدْءِ الْخَلْقِ ، وَعَنْ بَدْءِ خَلْقِ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ ، وَعَنِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، قَالَ : فَحَدَّثَنَا بِأَحَادِيثَ عَجَبٍ ، قَالَ : وَكُنْتُ أَخْتَلِفُ إِلَيْهِ مَعَهُ ، قَالَ : فَفَطِنَ لَنَا غِلْمَانٌ مِنَ الْكُتَّابِ فَجَعَلُوا يَجِيئُونَ مَعَنَا ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ أَهْلُ الْقَرْيَةِ أَتَوْهُ ، فَقَالُوا لَهُ : يَا هَذَا ، إِنَّكَ قَدْ جَاوَرْتَنَا فَلَمْ تَرَ مِنْ جِوَارِنَا إِلا الْحَسَنَ ، وَإِنَّا نَرَى غِلْمَانَنَا يَخْتَلِفُونَ إِلَيْكَ ، وَنَحْنُ نَخَافُ أَنْ تُفْسِدَهُمْ عَلَيْنَا ، اخْرُجْ عَنَّا ، قَالَ : نَعَمْ ، فَقَالَ لِذَلِكَ الْغُلامِ الَّذِي كَانَ يَأْتِيهِ : اخْرُجْ مَعِي ، قَالَ : لا أَسْتَطِيعُ ذَاكَ ، وَقَدْ عَلِمْتَ شِدَّةَ أَبَوَيَّ عَلَيَّ ، قُلْتُ : لَكِنِّي أَخْرُجُ مَعَكَ ، وَكُنْتُ يَتِيمًا لا أَبَ لِي ، فَخَرَجْتُ مَعَهُ ، فَأَخَذْنَا جَبَلَ رَامَهُرْمُزَ ، فَجَعَلْنَا نَمْشِي وَنَتَوَكَّلُ ، وَنَأْكُلُ مِنْ ثَمَرِ الشَّجَرِ ، حَتَّى قَدِمْنَا الْجَزِيرَةَ ، فَقَدِمْنَا نَصِيبِيْنَ ، فَقَالَ لِي صَاحِبِي : يَا سَلْمَانُ إِنَّ هَهُنَا قَوْمًا هُمْ عُبَّادُ أَهْلِ الأَرْضِ ، وَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَلْقَاهُمْ ، قَالَ : فَجِئْنَا إِلَيْهِمْ يَوْمَ الأَحَدِ وَقَدِ اجْتَمَعُوا ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ صَاحِبِي فَحَيَّوْهُ ، وَبَشُّوا بِهِ ، وَقَالُوا : أَيْنَ كَانَتْ غَيْبَتُكَ ؟ قَالَ : كُنْتُ فِي إِخْوَانٍ لِي مِنْ قِبَلِ فَارِسَ فَتَحَدَّثْنَا مَا تَحَدَّثْنَا ، ثُمَّ قَالَ لِي صَاحِبِي : قُمْ يَا سَلْمَانُ انْطَلِقْ ، فَقُلْتُ : لا ، دَعْنِي مَعَ هَؤُلاءِ ، قَالَ : إِنَّكَ لا تُطِيقُ مَا يُطِيقُ هَؤُلاءِ ، يَصُومُونَ الأَحَدَ إِلَى الأَحَدِ ، وَلا يَنَامُونَ هَذَا اللَّيْلَ ، وَإِذَا فِيهِمْ رَجُلٌ مِنْ أَبْنَاءِ الْمُلُوكِ ،

تَرَكَ الْمُلْكَ وَدَخَلَ فِي الْعِبَادَةِ ، فَكُنْتُ فِيهِمْ حَتَّى أَمْسَيْنَا ، فَجَعَلُوا يَذْهَبُونَ وَاحِدًا وَاحِدًا إِلَى غَارِهِ الَّذِي يَكُونُ فِيهِ ، قَالَ : فَلَمَّا أَمْسَيْنَا ، قَالَ ذَلِكَ الرَّجُلُ الَّذِي مِنْ أَبْنَاءِ الْمُلُوكِ : مَا هَذَا الْغُلامُ ، لا تَضَعُوهُ لِيَأْخُذَهُ رَجُلٌ مِنْكُمْ ، فَقَالُوا : خُذْهُ أَنْتَ ، فَقَالَ لِي : هَلُمَّ يَا سَلْمَانُ ، فَذَهَبَ بِي مَعَهُ حَتَّى أَتَى غَارَهُ الَّذِي يَكُونُ فِيهِ ، فَقَالَ : يَا سَلْمَانُ هَذَا خُبْزٌ ، وَهَذَا أُدْمٌ فَكُلْ إِذَا غَرِثْتَ ، وَصُمْ إِذَا نَشِطْتَ ، وَصَلِّ مَا بَدَا لَكَ ، وَنَمْ إِذَا كَسِلْتَ ، ثُمَّ قَامَ فِي صَلاتِهِ ، فَلَمْ يُكَلِّمْنِي إِلا ذَلِكَ ، وَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيَّ ، فَأَخَذَنِي الْغَمُّ تِلْكَ السَّبْعَةَ أَيَّامٍ لا يُكَلِّمُنِي أَحَدٌ ، حَتَّى كَانَ الأَحَدُ ، فَذَهَبْنَا إِلَى مَكَانِهِمُ الَّذِي كَانُوا يَجْتَمِعُونَ ، قَالَ : وَهُمْ يَجْتَمِعُونَ كُلَّ أَحَدٍ يُفْطِرُونَ فِيهِ ، فَيَلْقَى بَعْضُهُمْ بَعْضًا ، فَيُسَلِّمُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ ، ثُمَّ لا يَلْتَقُونَ إِلَى مِثْلِهِ ، قَالَ : فَرَجَعْنَا إِلَى مَنْزِلِنَا ، فَقَالَ لِي مِثْلَ مَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ : هَذَا خُبْزٌ وَأُدْمٌ ، فَكُلْ مِنْهُ إِذَا غَرِثْتَ ، وَصُمْ إِذَا نَشِطْتَ ، وَصَلِّ مَا بَدَا لَكَ ، وَنَمْ إِذَا كَسِلْتَ ، ثُمَّ دَخَلَ فِي صَلاتِهِ ، فَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيَّ ، وَلَمْ يُكَلِّمْنِي إِلَى الأَحَدِ الآخَرِ ، وَأَخَذَنِي غَمٌّ ، وَحَدَّثْتُ نَفْسِي بِالْفِرَارِ ، فَقُلْتُ : أَصْبِرُ أَحَدَيْنِ أَوْ ثَلاثَةً ، وَلَمَّا كَانَ الأَحَدُ رَجَعْنَا إِلَيْهِمْ فَأَفْطَرُوا وَاجْتَمَعُوا ، فَقَالَ لَهُمْ : إِنِّي أُرِيدُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ ، فَقَالُوا لَهُ : وَمَا تُرِيدُ إِلَى ذَلِكَ ؟ قَالَ : لا عَهْدَ لِي بِهِ ، قَالُوا : إِنَّا نَخَافُ أَنْ يَحْدُثَ بِكَ حَدَثٌ فَيَلِيكَ غَيْرُنَا ، وَكُنَّا نُحِبُّ أَنْ نَلِيَكَ ، قَالَ : لا عَهْدَ لِي بِهِ ، فَلَمَّا سَمِعْتُهُ يَذْكُرُ ذَلِكَ فَرِحْتُ ، قُلْتُ : نُسَافِرُ وَنَلْقَى النَّاسَ ، فَيَذْهَبُ عَنِّي الْغَمُّ الَّذِي كُنْتُ أَجِدُ ، فَخَرَجْتُ أَنَا وَهُوَ ، وَكَانَ يَصُومُ مِنَ الأَحَدِ إِلَى الأَحَدِ ، وَيُصَلِّي اللَّيْلَ كُلَّهُ ، وَيَمْشِي النَّهَارَ ، فَإِذَا نَزَلْنَا قَامَ يُصَلِّي ، فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ ، وَعَلَى الْبَابِ رَجُلٌ مُقْعَدٌ يَسْأَلُ النَّاسَ ، فَقَالَ : اعْطِنِي ، فَقَالَ : مَا مَعِي شَيْءٌ ، فَدَخَلْنَا بَيْتَ الْمَقْدِسِ ، فَلَمَّا رَآهُ أَهْلُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ بَشُّوا إِلَيْهِ ، وَاسْتَبْشَرُوا بِهِ ، فَقَالَ لَهُمْ : غُلامِي هَذَا فَاسْتَوْصُوا بِهِ ، فَانْطَلَقُوا بِي فَأَطْعَمُونِي خُبْزًا وَلَحْمًا ، وَدَخَلَ فِي الصَّلاةِ فَلَمْ يَنْصَرِفْ إِلَيَّ حَتَّى كَانَ يَوْمُ الأَحَدِ ، ثُمَّ انْصَرَفَ ، فَقَالَ لِي : يَا سَلْمَانُ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَضَعَ رَأْسِي ، فَإِذَا بَلَغَ الظِّلُّ مَكَانَ كَذَا وَكَذَا فَأَيْقِظْنِي ، فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ ، فَبَلَغَ الظِّلُّ الَّذِي قَالَ ، فَلَمْ أُوقِظْهُ مَأْوَاةً مِمَّا رَأَيْتُ مِنَ اجْتِهَادِهِ ، وَنَصَبِهِ ، فَاسْتَيْقَظَ مَذْعُورًا ، فَقَالَ : يَا سَلْمَانُ ، أَلَمْ أَكُنْ قُلْتُ لَكَ : إِذَا بَلَغَ الظِّلُّ كَذَا وَكَذَا فَأَيْقِظْنِي ؟ قُلْتُ : بَلَى ، وَلَكِنْ إِنَّمَا مَنَعَنِي مَأْوَاةٌ لَكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ دَأْبِكَ ، قَالَ : وَيْحَكَ يَا سَلْمَانُ إِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَفُوتَنِي شَيْءٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ أَعْمَلْ فِيهِ لِلَّهِ خَيْرًا ،

ثُمَّ قَالَ لِي : يَا سَلْمَانُ اعْلَمْ أَنَّ أَفْضَلَ دِينِنَا الْيَوْمَ النَّصْرَانِيَّةُ ، قُلْتُ : وَيَكُونُ بَعْدَ الْيَوْمِ دِينٌ أَفْضَلُ مِنَ النَّصْرَانِيَّةِ ؟ كَلِمَةٌ أُلْقِيَتْ عَلَى لِسَانِي ، قَالَ : نَعَمْ ، يُوشِكُ أَنْ يُبْعَثَ نَبِيٌّ يَأْكُلُ الْهَدِيَّةَ ، وَلا يَأْكُلُ الصَّدَقَةَ ، بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتَمُ النُّبُوَّةِ ، فَإِذَا أَدْرَكْتَهُ فَاتَّبِعْهُ وَصَدِّقْهُ ، قُلْتُ : وَإِنْ أَمَرَنِي أَنْ أَدَعَ النَّصْرَانِيَّةَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، فَإِنَّهُ نَبِيٌّ لا يَأْمُرُ إِلا بِحَقٍّ ، وَلا يَقُولُ إِلا حَقًّا ، وَاللَّهِ لَوْ أَدْرَكْتُهُ ثُمَّ أَمَرَنِي أَنْ أَقَعَ فِي النَّارِ لَوَقَعْتُهَا ، ثُمَّ خَرَجْنَا مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ ، فَمَرَرْنَا عَلَى ذَلِكَ الْمَقْعَدِ ، فَقَالَ لَهُ : دَخَلْتَ فَلَمْ تُعْطِنِي ، وَهَذَا الْخُرُوجُ فَأَعْطِنِي ، فَالْتَفَتَ فَلَمْ يَرَ حَوْلَهُ أَحَدًا ، قَالَ : فَأَعْطِنِي يَدَكَ ، فَأَخَذَهُ بِيَدِهِ ، فَقَالَ : قُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ ، قَالَ : فَقَامَ صَحِيحًا سَوِيًّا ، فَتَوَجَّهَ نَحْوَ أَهْلِهِ ، فَأَتْبَعْتُهُ بَصَرِي تَعَجُّبًا مِمَّا رَأَيْتُ ، وَخَرَجَ صَاحِبِي فَأَسْرَعَ الْمَشْيَ ، وَتَبِعْتُهُ فَتَلَقَّانِي رُفْقَةٌ مِنْ كَلْبٍ أَعْرَابٌ ، فَسَبَوْنِي ، فَحَمَلُونِي عَلَى بَعِيرٍ ، وَشَدُّونِي وَثَاقًا ، فَتَدَاوَلَنِي الْبَيَّاعُ حَتَّى سَقَطْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ ، فَاشْتَرَانِي رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ فَجَعَلَنِي فِي حَائِطٍ لَهُ مِنْ نَخْلٍ ، فَكُنْتُ فِيهِ ، قَالَ : وَمِنْ ثَمَّةَ تَعَلَّمْتُ عَمَلَ الْخُوصِ ، أَشْتَرِي خُوصًا بِدِرْهَمٍ ، فَأَعْمَلُهُ فَأَبِيعُهُ بِدِرْهَمَيْنِ ، فَأَرُدُّ دِرْهَمًا فِي الْخُوصِ ، وَأَسْتَنْفِقُ دِرْهَمًا ، أُحِبُّ أَنْ آكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِي ، وَهُوَ يَوْمَئِذٍ أَمِيرٌ عَلَى عِشْرِينَ أَلْفًا ، فَبَلَغَنَا وَنَحْنُ بِالْمَدِينَةِ أَنَّ رَجُلا قَدْ خَرَجَ بِمَكَّةَ يَزْعُمُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَرْسَلَهُ ، فَمَكَثْنَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ نَمْكُثَ ، فَهَاجَرَ إِلَيْنَا وَقَدِمَ عَلَيْنَا ، فَقُلْتُ : وَاللَّهِ لأُجَرِّبَنَّهُ ، فَذَهَبْتُ إِلَى السُّوقِ ، فَاشْتَرَيْتُ لَحْمَ جَزُورٍ بِدِرْهَمٍ ثُمَّ طَبَخْتُهُ ، فَجَعَلْتُ قَصْعَةً مِنْ ثَرِيدٍ ، فَاحْتَمَلْتُهَا حَتَّى أَتَيْتُهُ بِهَا عَلَى عَاتِقِي ، حَتَّى وَضَعْتُهَا بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ : مَا هَذِهِ ، أَصَدَقَةٌ أَمْ هَدِيَّةٌ ؟ قُلْتُ : بَلْ صَدَقَةٌ ، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ : كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ ، وَأَمْسَكَ وَلَمْ يَأْكُلْ ، فَمَكَثْتُ أَيَّامًا ، ثُمَّ اشْتَرَيْتُ لَحْمًا أَيْضًا بِدِرْهَمٍ فَأَصْنَعُ مِثْلَهَا ، فَاحْتَمَلْتُهَا حَتَّى أَتَيْتُهُ بِهَا فَوَضَعْتُهَا بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ : مَا هَذِهِ ، هَدِيَّةٌ أَمْ صَدَقَةٌ ؟ قُلْتُ : لا بَلْ هَدِيَّةٌ ، فَقَالَ أَصْحَابِهِ : كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ وَأَكَلَ مَعَهُمْ ، قُلْتُ : هَذَا وَاللَّهِ يَأْكُلُ الْهَدِيَّةَ ، وَلا يَأْكُلُ الصَّدَقَةَ ، فَنَظَرْتُ فَرَأَيْتُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتَمَ النُّبُوَّةِ مِثْلَ بَيْضَةِ الْحَمَامَةِ " . فَأَسْلَمْتُ ، ثُمَّ قُلْتُ لَهُ ذَاتَ يَوْمٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ قَوْمٍ النَّصَارَى ؟ قَالَ : " لا خَيْرَ فِيهِمْ ، وَكُنْتُ أُحِبُّهُمْ حُبًّا شَدِيدًا لِمَا رَأَيْتُ مِنَ اجْتِهَادِهِمْ ، ثُمَّ إِنِّي سَأَلْتُهُ بَعْدَ أَيَّامٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ قَوْمٍ النَّصَارَى ؟ قَالَ : لا خَيْرَ فِيهِمْ وَلا فِيمَنْ يُحِبُّهُمْ ، قُلْتُ فِي نَفْسِي : فَأَنَا وَاللَّهِ أُحِبُّهُمْ ، قَالَ : وَذَاكَ وَاللَّهِ حِينَ بَعَثَ السَّرَايَا ، وَجَرَّدَ السَّيْفَ ، فَسَرِيَّةٌ تَدْخُلُ ، وَسَرِيَّةٌ تَخْرُجُ وَالسَّيْفُ

يَقْطُرُ ، قُلْتُ : يُحَدَّثُ بِيَ الآنَ أَنِّي أَحَبُّهُمْ ، فَيَبْعَثُ إِلَيَّ فَيَضْرِبَ عُنُقِي ، فَقَعَدْتُ فِي الْبَيْتِ ، فَجَاءَنِي الرَّسُولُ ذَاتَ يَوْمٍ ، قَالَ : يَا سَلْمَانُ أَجِبْ ، قُلْتُ : مَنْ ؟ قَالَ : رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قُلْتُ : هَذَا وَاللَّهِ الَّذِي كُنْتُ أَحْذَرُ ، قُلْتُ : نَعَمْ حَتَّى أَلْحَقَكَ ، قَالَ : لا وَاللَّهِ حَتَّى تَجِيءَ ، وَأَنَا أُحَدِّثُ نَفْسِي أَنْ لَوْ ذَهَبَ أَنْ أَفِرَّ ، فَانْطَلَقَ بِي فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ ، فَلَمَّا رَآنِي تَبَسَّمَ وَقَالَ لِي : يَا سَلْمَانُ أَبْشِرْ ، فَقَدْ فَرَّجَ اللَّهُ عَنْكَ ، ثُمَّ تَلا عَلَيَّ هَؤُلاءِ الآيَاتِ : ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴾ ﴿وَإِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ﴾ ﴿ أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴾ ﴿ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلامٌ عَلَيْكُمْ لا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴾ قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ : لَوْ أَدْرَكْتُهُ فَأَمَرَنِي أَنْ أَقَعَ فِي النَّارِ لَوَقَعْتُهَا ، إِنَّهُ نَبِيٌّ لا يَقُولُ إِلا حَقًّا ، وَلا يَأْمُرُ إِلا بِالْحَقِّ"

15839- Selâmetu'l-İclî bildiriyor: Çöl halkından, ismi Kudâme olan kız kardeşimin oğlu gelip bana dedi ki: "Selmân'ı görüp ona selam vermek istiyorum." Selmân'ı görmek için çıktık. Onu Medâin'de bulduk. Selmân o zaman yirmi bin kişinin başındaydı (valisiydi). Onu bir tarlayı sularken bulduk. Ona selam verdik ve ben: "Ey Ebû Abdillah! Bu, kız kardeşimin oğludur. Yanıma çölden geldi ve sana selam verip hatırını sormak istedi" dedim. Selmân: "Allah'ın selamı ve rahmeti onun da üzerine olsun" dedi. Ben: "Bu seni sevdiğini söylüyor" deyince: "Allah ta onu sevsin" karşılığını verdi. Selmân'la konuştuk ve ona: "Ey Ebû Abdillah! Bize aslını, nereli olduğunu anlatır mısın?" dedik. Selmân başladı anlatmaya:

Benim aslımı ve nereli olduğumu soruyorsunuz; ben Râmahurmuz'danım. Biz Mecusî bir toplumduk. Yanımıza Arap yarımadasından Hıristiyan bir adam geldi. Bu adam her zaman bize uğrar ve yanımızda konaklardı. Yanımızda bir kilise yaptı. Ben Fârisilerin mektebindeydim. Benimle aynı mektepte olan bir çocuk her gün dövülmüş olarak ve ağlayarak mektebe gelirdi. Anne babası onu döverdi. Bir gün ona: "Neden ağlıyorsun?" diye sordum. Çocuk: "Annem ve babam beni dövdüler" dedi. Ben: "Neden seni dövüyorlar?" dediğimde şu karşılığı verdi: "Şu kilisenin sahibinin yanına gidiyorum. Bunu öğrendiklerinde beni dövüyorlar. Sen de adama gitsen ondan acayip şeyler duyarsın." Ben: "Benimle adamın yanına gel" dedim. Beraber adamın yanına gittik. Adam bize yaradılışın başlangıcından,

gökyüzünün ve yeryüzünün yaradılışından ve cennet ve cehennemden bahsetti. Bize şaşılacak şeyler anlatıyordu. Ben de çocukla beraber adamın yanına gitmeye başladım. Mektepteki bazı çocuklar da bizi görünce bizimle beraber adamın yanına gitmeye başladılar.

Köy halkı bunu görünce, adamın yanına gidip: "Sen bizim yanımızda konakladın. Senden, iyilikten başka bir şey görmedik. Çocuklarımızın, senin yanına geldiklerini görüyoruz. Onları bizim aleyhimize çevirmenden korkuyoruz. Bizim yanımızdan git" dediler. Adam: "Olur giderim" dedi. Giderken yanına gelen çocuğa: "Sen de benimle gel" dedi. Çocuk: "Bunu yapamam. Anne babamın bana ne kadar sert davrandıklarını biliyorsun" dedi.

Bunun üzerine adama: "Ben seninle gelirim" dedim. Ben, babası olmayan yetim biriydim. Onunla gittim ve Râmahurmuz dağına çıkıp tevekkül ederek, ağaçların meyvelerinden yiyerek Arap yarımadasına vaıncaya kadar yürümeye başladık. Nusaybin'e geldiğimizde, yol arkadaşım: "Ey Selmân! Bu memleketin halkı yeryüzünün âbid olan kişileridir. Ben bunlarla buluşmak istiyorum" dedi.

Nusaybin halkının yanına pazar günü geldik. Bir araya geldiklerinde arkadaşım onlara selam verdi. Onlar selama karşılık verip güler yüzlü davrandılar ve: "Bunca zamandır neredeydin?" diye sordular. Adam: "Fâris tarafında (İran topraklarında) olan kardeşlerimin yanındaydım" dedi. Bir müddet sohbet ettik, sonra arkadaşım bana: "Ey Selmân! Kalkıp gidebilirsin" deyince ben: "Hayır beni bunlarla bırak" dedim. Adam: "Sen bunların katlandığı şeye katlanamazsın. Bunlar, pazardan pazara kadar aralıksız oruç tutarlar ve gece uyumazlar. Aralarına kralların oğlundan birisi katılsa, bu çocuk kral olmayı terk edip ibadetle uğraşır" dedi.

Akşama kadar onların arasında kaldım. Akşam olunca birer birer mağaralarına gitmeye başladılar. Akşam vakti, kralların çocuklarından biri: "Bu çocuk kim? Bunu bırakmayın, biriniz bunu yanına alsın" deyince, onlar: "Onu sen al" dediler. O: "Benimle gel ey Selmân!" (diyerek, beni alıp kaldığı mağaraya götürdü ve "ey Selmân) bu ekmek, bu da katıktır. İstediğin zaman ye. Güçlendiğin zaman oruç tut. Yapabildiğin kadar ibadet et. Tembelleştiğin zaman uyu" deyip ibadet etmeye başladı. O sözlerden sonra benimle konuşmadı ve bana bakmadı. Bu yedi günde beni bir üzüntü aldı. Pazar günü olana kadar beni kimse konuşturmuyordu. Sonra toplandıkları yere gittik. Onlar her Pazar toplanırlar, iftar ederler, birbirleriyle buluşup selamlaşırlardı. Sonra öbür pazara kadar böyle bir şey yapmazlardı. Toplandıkları yerden mekânımıza geri döndüğümüzde, daha önce söylediklerini bir

daha söyledi: "Bu ekmek, bu da katıktır. İstediğin zaman ye. Güçlendiğin zaman oruç tut. Yapabildiğin kadar ibadet et. Tembelleştiğin zaman uyu" deyip ibadet etmeye başladı. Öbür pazara kadar benimle konuşmadı ve bana bakmadı. Bu yedi günde beni bir üzüntü aldı. Hatta oradan kaçmayı düşündüm. Kendi kendime, "İki üç hafta daha sabret" dedim. Pazar olunca yine aynı yerde toplandık. İftar ettiler.

Benimle olan adam, onlara: "Ben, Beytu'l-Makdis'e (Kudüs'e) gitmek istiyorum" deyince onlar: "Neden oraya gitmek istiyorsun?" diye sordular. "Orayı daha önce görmedim" dedi. Onlar: "Oraya gidip kalmandan korkuyoruz. Biz senin bizimle kalmanı istiyorduk" dediler. Adam: Orayı daha önce görmedim, bu yüzden gideceğim" dedi. Böyle dediğini duyduğumda sevindim ve: "Gider (yeni) insanlarla karşılaşırız" dedim. Bendeki üzüntü kaybolmuştu. Beraber yola çıktık.

Adam pazardan pazara oruç tutar ve geceyi ibadetle geçirirdi. Gündüz de yol alırdı. Mola verdiğimizde yine ibadet ederdi. Bu, Beytu'l-Makdis'e varana kadar böyle devam etti. Beytu'l-Makdis'in kapısında ayakları sakat bir adam vardı. Yanımdaki arkadaşımdan bir şeyler isteyince: "Bende sana verecek bir şey yoktur" dedi.

Beytu'l-Makdis'e girdiğimizde, oradakiler kendisini iyi ve güler yüzle karşıladılar. O: "Bu, benim çocuğumdur. Ona iyi davranın" dedi. Beni alıp ekmek ve et ikram ettiler. O da ibadete başlayıp, diğer pazara kadar yanıma gelmedi. Sonra yanıma gelip: "Ey Selmân! Biraz uyumak istiyorum. Gölge falan yere yetişince beni uyar" dedi ve uyudu. Güneş dediği yere gelince, onun ibadet ederken ne kadar yorulduğunu bildiğimden ona olan şefkatimden dolayı uyandırmadım. Korkmuş bir şekilde uyanıp: "Ey Selmân! Güneş falan yere yetişince beni uyar demedim mi?" dedi. Ben: "Evet, fakat senin ibadet ederken ne kadar yorulduğunu gördüğüm için, merhametimden uyarmadım" dedim. O: "Yazıklar olsun sana! Ben, Allah için bir şeyler yapmadığım zamanı sevmem" dedi.

Sonra dedi ki: "Ey Selmân! Şunu bil ki; bugün dinlerin en hayırlısı bizim dinimiz olan Hıristiyanlıktır." Ben: "Bundan sonra, Hıristiyanlıktan daha hayırlı bir din olacak mı?" dedim. Bu, istemeden ağzımdan kaçan bir sözdü. Bunun üzerine dedi ki: "Evet! Hediyeyi kabul eden, sadakayı yemeyen, iki omuzunun arasında peygamberlik mührü bulunan bir peygamberin çıkması yaklaştı. Eğer ona yetişirsen ona tâbi ol ve iman et." Ben: "Eğer Hıristiyanlığı bırakmamı isterse ne yapayım?" dedim. O: "Hıristiyanlığı terk etmeni isterse, bunu yap. Çünkü o, Allah'ın peygamberidir. Haktan başka bir şeyi emretmez.

Haktan başka bir şey söylemez. Vallahi ona yetişseydim ve bana ateşe girmemi emretseydi, bunu yapardım" dedi.

Sonra Beytu'l-Makdis'ten çıkıp, o yürüyemeyen adamın yanına gittik. Dilenci: "Girerken bir şey vermedin. Şimdi çıkıyorsun bana bir şeyler ver" dedi. Etrafına baktı, kimsenin olmadığını görünce, dilenciye dönüp: "Elini bana ver" dedi. Dilenci elini ona uzattı. Arkadaşım: "Allah'ın izniyle kalk" dedi. Adam sapasağlam ayağa kalktı ve evine doğru gitmeye başladı. Ben şaşkınlık içinde giden adamı izliyordum. Arkadaşım çıkıp hızlı bir şekilde yürümeye başladı. Ben de onu takip ettim.

Daha sonra Araplardan Benî Kelb kabilesinden yoldaşlarım oldu. Beni bir deveye yükleyip sıkı bir şekilde bağladılar. Medine'ye gelene kadar tacirler arasında bir köle olarak alınıp satıldım. Beni Ensâr'dan bir adam satın alarak, kendisine ait bir hurma bahçesine yerleştirdi ve orada kaldım. Sonra hurma yaprağını işlemesini öğrendim. Bir dirheme yaprak alıyor, onu işledikten sonra iki dirheme satıyor, bir dirhemiyle tekrar yaprak alıyor, diğerini harcıyordum. El emeğimle kazandığımı yemeyi seviyorum. —Selmân'ın o zaman yirmi bin dirhemi vardı.—

Medine'deyken, Mekke'de bir adamın, Allah'ın kendisini nübüvvetle görevlendirdiğini iddia ettiğini duyduk. Allah'ın dilediği bir müddet geçtikten sonra, hicret ederek bize (Medine'ye) geldi. Ben: "Vallahi onu deneyeceğim" dedim ve çarşıya gidip, bir dirheme deve eti aldım. Onları pişirip bir tabak tirit yemeği yaptım. Yemeği omuzlarımda taşıyıp götürdüm ve önüne koydum.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nedir? Sadaka mı, hediye mi?"* dedi. Ben: "Sadakadır" deyince, sahabeye: *"Allah'ın adını anarak (Besmele'yle) yiyiniz"* dedi. Kendisi ise yemedi. Birkaç gün bekleyip, yine çarşıya gittim ve bir dirheme deve eti alarak aynı yemeği yapıp götürdüm ve önüne koydum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nedir? Sadaka mı, hediye mi?"* diye sorup ta ben: "Hediyedir" deyince sahabeye: *"Allah'ın adını anarak yiyiniz"* dedi. Kendisi de onlarla beraber yedi.

Ben: "Vallahi bu hediyeyi yiyor, ama sadakayı yemiyor" dedim. Baktığımda iki omuzunun arasında güvercin yumurtası büyüklüğündeki peygamberlik mührünü gördüm ve Müslüman oldum. Bir gün kendisine: "Ya Resûlallah! Hıristiyanlar hakkındaki görüşün nedir?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlarda hayır yoktur"* dedi. Hıristiyanların ibadete olan düşkünlüklerinden dolayı, onları çok seviyordum. Günler sonra Resûlullah'a: "Ya Resûlallah! Hıristiyanlar hakkındaki görüşün nedir?" dedim. Resûlullah: *"Onlarda ve onları*

sevenlerde hayır yoktur" dedi. Ben içimden: "Vallahi ben onları seviyorum" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kabilelere askeri birlikler gönderip cihada başladığı zaman, bir birlik gidiyor diğeri geliyordu. Savaşlar da devam ediyordu. Ben: "Hıristiyanları sevdiğimi söylediğimden dolayı şimdi bir adam gönderir boynumu vurur endişesiyle evde oturdum. Bir gün, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdiği birisi gelerek: "Ey Selmân! Davete icabet et" dedi. Ben: "Kim davet ediyor?" dediğimde: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) davet ediyor" dedi. Ben içimden: "Vallahi benim de korktuğum buydu" diyerek adama: "Sen git ben sana yetişirim" deyince adam: "Vallahi sen de gelmeden gitmem" dedi. Ben, adam gitseydi kaçmayı düşünüyordum. Adam beni alıp Resûlullah'a götürdü. Resûlullah beni görünce tebessüm ederek dedi ki: *"Ey Selmân! Gözün aydın. Allah seni ferahlattı."* Sonra şu âyetleri okudu: **"Kendilerine daha önceden kitap verdiklerimiz buna da inanırlar. Kur'ân onlara okunduğu zaman: «Ona inandık, doğrusu o Rabbimizden gelen gerçektir; biz şüphesiz daha önceden Müslüman olmuş kimseleriz» derler. İşte onlara, sabırlarından dolayı, ecirleri iki defa verilir; onlar kötülüğü iyilikle savarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan da sarf ederler. Onlar, boş söz işittikleri vakit ondan yüz çevirirler. «Bizim işlediğimiz bize, sizin işlediğiniz sizedir. Size selam olsun, cahillerle ilgilenmeyiz» derler."** (Kasas Sur. 52-55)

Ben: "Ya Resûlallah! Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; onun: «Ona yetişseydim. Bana ateşe girmemi emretseydi girerdim. O peygamberdir. Haktan başka bir şey söylemez. Haktan başka bir şey de emretmez» dediğini duydum" dedim.[1]

١٥٨٤٠ – وفي رواية مختصرة : ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ، حَتَّى بَلَغَ : ﴿تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ ، فَأَرْسَلَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لِي : " يَا سَلْمَانُ إِنَّ أَصْحَابَكَ هَؤُلاءِ الَّذِينَ ذَكَرَ اللَّهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير سلامة العجلي وقد وثقه ابن حبان.

15840- Muhtasar bir rivayette ifade şöyledir: "Allah, şu âyeti indirdi: **"İnananlara en şiddetli düşman olarak, insanlardan yahudileri ve Allah'a eş koşanları bulursun. Onlardan, inananlara sevgice en yakın «Biz Hıristiyanız» diyenleri bulursun. Bu, onların içinde bilginler ve rahibler**

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6110) ve *el-Ehâdîsu't-Tivâl*'de (8) rivayet ettiler. Zehebî, *Siyer A'lâmi'n-Nubelâ*'da (1/537) şöyle dedi: "Bu hadis garîb'dir. Selâmetu'l-İclî'yi tanımıyorum."

bulunmasından ve büyüklük taslamamalarındandır. Peygamber'e indirilen (Kur'ân)'ı dinledikleri zaman, onun hak olduğunu öğrendiklerinden dolayı gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün. Onlar: "Ey Rabb'imiz iman ettik, bizi de şahitlerden yaz» derler." (Mâide Sur. 82,83) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni çağırdı ve: *"Ey Selmân! Senin dostların, Allah'ın zikrettiği bu kişilerdir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Selâmetu'l-İclî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir addetmiştir.[1]

١٥٨٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمَرْزُبَانِ الأَدَمِيُّ ، نَا الْحَسَنُ بْنُ حَبَلَةَ ، نَا سَعْدُ بْنُ الصَّلْتِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، قَالَتْ : أَتَانِي سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ يُسَلِّمُ عَلَيَّ ، وَعَلَيْهِ عَبَاءَةٌ قَطْوَانِيَّةٌ مُرْتَدِيًا بِهَا ، فَطَرَحْتُ لَهُ وِسَادَةً ، فَلَمْ يُرِدْهَا وَلَفَّ عَبَاءَةً ، فَجَلَسَ عَلَيْهَا ، فَقَالَ : بِحَسْبِكَ مَا بَلَغَكَ مِنَ الْمَحَلِّ ، ثُمَّ حَمِدَ اللَّهَ سَاعَةً ، وَكَبَّرَ وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ : أَيْنَ صَاحِبُكِ ؟ يَعْنِي : أَبَا الدَّرْدَاءِ ، فَقُلْتُ : هُوَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ ، ثُمَّ أَقْبَلا جَمِيعًا ، وَقَدِ اشْتَرَى أَبُو الدَّرْدَاءِ لَحْمًا بِدِرْهَمٍ فَهُوَ فِي يَدِهِ مُعَلَّقُهُ ، فَقَالَ : يَا أُمَّ الدَّرْدَاءِ ، اخْبِزِي وَاطْبُخِي ، فَفَعَلْنَا ، ثُمَّ أَتَيْنَا سَلْمَانَ بِالطَّعَامِ ، فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ : كُلْ مَعَ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، فَإِنِّي صَائِمٌ ، فَقَالَ سَلْمَانُ : لا آكُلُ حَتَّى تَأْكُلَ ، فَأَفْطَرَ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَأَكَلَ مَعَهُ ، فَلَمَّا كَانَتِ السَّاعَةُ الَّتِي يَقُومُ فِيهَا أَبُو الدَّرْدَاءِ ذَهَبَ لِيَقُومَ أَجْلَسَهُ سَلْمَانُ ، فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ : أَتَنْهَانِي عَنْ عِبَادَةِ رَبِّي ؟ فَقَالَ سَلْمَانُ : إِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَإِنَّ لأَهْلِكَ عَلَيْكَ نَصِيبًا ، فَمَنَعَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ فِي وَجْهِ الصُّبْحِ قَامَا فَرَكَعَا رَكَعَاتٍ وَأَوْتَرَا ، ثُمَّ خَرَجَا إِلَى صَلاةِ الصُّبْحِ ، فَذَكَرَا أَمْرَهُمَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَا لِسَلْمَانَ ثَكِلَتْهُ أُمُّهُ ؟ ! لَقَدْ أُشْبِعَ مِنَ الْعِلْمِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحسن بن حبلة و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

15841- Ümmü'd-Derdâ anlatıyor: Selmân el-Fârisî gelip hatırımı sordu. Üzerinde pamuktan yapılmış bir aba vardı. Ona bir yastık verdim, ama istemedi. Abasını dürüp üzerine oturdu ve "Yer olarak bu kadarı sana yeter" dedi. Bir müddet Allah'ı tesbih etti. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salavat getirdikten sonra: "Kocan, Ebu'd-Derdâ nerede?" diye sordu. Ben: "Mescitte" deyince yanına gitti. Sonra, ikisi birden geldiler. Ebu'd-Derdâ gelirken bir dirheme et almıştı. Eti elinde tutup bana: "Ekmek pişirip yemek yap" dedi. Ekmeği pişirip yemek

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6121) başka bir isnâdla rivayet etti.

yaptık ve Selmân'a getirdik. Ebu'd-Derdâ: "Sen, Ümmü'd-Derdâ ile ye. Ben oruçluyum" dedi. Selmân: "Sen yemeden ben de yemem" dedi. Ebu'd-Derdâ orucunu bozarak kendisiyle yemek yedi.

Ebu'd-Derdâ'nın her gece kalktığı ibadet vakti gelince kalkmak istedi. Selmân, kalkmasına mani oldu. Ebu'd-Derdâ: "Beni Rabbime ibadetten mi alıkoyuyorsun?" dedi. Selmân: "Üzerinde gözünün hakkı vardır, ailenin hakkı vardır" diyerek onun sabaha yakın bir saate kadar kalkmasına mani oldu. Sabaha yakın kalkıp iki rekât gece namazı kıldılar. Sonra vitir namazını kıldılar ve sabah namazı için Mescid'e çıktılar. Olanları Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlatınca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Selmân'a ne oluyor, annesi onu kaybetsin. O, ilme doyuruldu"* dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Cebele'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ السَّمْتِيُّ ، ثنا عَبْدُ النُّورِ بْنُ عَبْدِ اللّهِ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَخَصَ بِبَصَرِهِ إِلَى السَّمَاءِ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللّهِ ، مَا هَذَا ؟ قَالَ : " رَأَيْتُ مَلَكًا عَرَجَ بِعَمَلِ سَلْمَانَ "

رواه الطبراني وفيه عبد النور بن عبد الله المسمعي وهو كذاب.

15842- Ebû Umâme dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bakışlarını gökyüzüne çevirdiğini gördüm. Nedenini sorunca: *"Selmân'ın amelini gökyüzüne çıkaran bir melek gördüm"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdunnûr b. Abdillah el-Mesma'î hadis uyduran biridir.[2]

١٥٨٤٣ - وَعَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : ثَلَاثَةٌ تَشْتَاقُ إِلَيْهِمُ الْحُورُ الْعِينُ : عَلِيٌّ وَعَمَّارٌ وَسَلْمَانُ "

قلت : له عند الترمذي : " إِنَّ الْجَنَّةَ تَشْتَاقُ إِلَى ثَلَاثَةٍ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أبي ربيعة الأيادي وقد حسن الترمذي حديثه.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (7787) rivayet etti ve şöyle dedi: "Hasan b. Cebele bu hadisi rivayette tek kalmıştır. Yine ravilerden Şehr b. Havşeb'in hıfzı kötüdür." Bakın: *S. ed-Da'îfe* (1849).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6946, 8005) rivayet etti.

15843- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Huriler şu üç kişiyi özler: Ali, Ammâr ve Selmân."*

Tirmizî bu hadisi *"Cennet şu üç kişiyi özler..."* şeklinde rivayet etmiştir.

★Taberânî rivayet etti. Ebû Rabîa dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Tirmizî ise onun hadislerinin hasen olduğunu söylemiştir.[1]

١٥٨٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، ثنا شَيْبَانُ ، عَنْ فِرَاسٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، حَدَّثَنِي الْجَزْلُ ، عَنِ امْرَأَةِ سَلْمَانَ بُقَيْرَةَ قَالَتْ : " لَمَّا حَضَرَ سَلْمَانَ الْمَوْتُ دَعَانِي وَهُوَ فِي عُلِّيَّةٍ لَهَا أَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ ، فَقَالَ : " افْتَحِي هَذِهِ الأَبْوَابَ يَا بُقَيْرَةُ فَإِنَّ لِي الْيَوْمَ زُوَّارًا ، لا أَدْرِي مِنْ أَيِّ هَذِهِ الأَبْوَابِ يَدْخُلُونَ عَلَيَّ ، ثُمَّ دَعَا بِمِسْكٍ لَهُ ، ثُمَّ قَالَ : ادْبغِيهِ فِي تَوْرٍ فَفَعَلْتُ ، ثُمَّ قَالَ : انْضَحِيهِ حَوْلَ فِرَاشِي ، ثُمَّ انْزِلِي فَامْكُثِي فَسَوْفَ تَطَّلِعِينَ قِرْبَتِي عَلَى فِرَاشِي ، فَاطَّلَعْتُ فَإِذَا هُوَ قَدْ أُخِذَ رُوحُهُ ، فَكَأَنَّهُ نَائِمٌ عَلَى فِرَاشِهِ أَوْ نَحْوًا مِنْ هَذَا "

رواه الطبراني من طريق الجزل عن بقيرة و لم أعرفهما وبقية رجاله رجال الصحيح.

15844- Selmân'ın hanımı Bukayra anlatıyor: Selmân'ın vefat anı geldiği zaman, kendisi evin üst katında dört kapısı olan bir odadaydı. Beni çağırdı ve dedi ki: "Kapıları aç. Bu gün bana ziyaretçilerin geleceğini görüyorum, hangi kapıdan gireceklerini bilmiyorum." Sonra misk istedi ve: "Bunu bir kaba koy" dedi. Miski bir kaba koyunca: "Bunu döşeğimin etrafına serp. Sonra inip aşağıda otur. Ölüm anım yaklaşırken beni rahatsız ediyorsun" dedi. Baktığımda olduğu yerde döşeğinde can vermişti. —Veya buna benzer bir ifade kullandı—

★Taberânî, Cezl kanalıyla Bukayra'dan rivayet etmiştir. İkisini de tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ مَنَاقِبُ عَبْدُ اللهِ بْنِ أُنَيْسٍ ﷺ)

Abdullah b. Uneys

تَقَدَّمَ فِي الْمَغَازِي فِي سَرِيَّةٍ إِلَى خَالِدِ بْنِ سُفْيَانَ . رَوَاهُ أَحْمَدُ وَغَيْرُهُ"

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6044) rivayet etti. Ravilerden Hasan el-Basrî müdellistir. An'ane yoluyla hadis rivayet eder. Ebû Ya'lâ (2779, 2780) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (456) Tirmizî'nin lafzıyla rivayet etti. Ebû Rabîa el-İyâdî'yi İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Ebû Hâtim ise *münkeru'l-hadis* olduğunu söylemiştir. Daha önce geçen 12689. hadise bakınız.

Daha önce Megâzî kitabında Hâlid b. Süfyân'a gönderilen müfrezede geçmişti.

★Ahmed rivayet etti.

(بَابٌ فِي أَبِي الْهَيْثَمِ ﷺ)

Ebu'l-Heysem

١٥٨٤٥ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ هَارُونَ بْنِ سُلَيْمَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمُسَيَّبِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، " فِي تَسْمِيَةِ مَنْ شَهِدَ الْعَقَبَةَ مِنَ الأَنْصَارِ ، أَبُو الْهَيْثَمِ بْنُ التَّيِّهَانِ وَهُوَ نَقِيبٌ "

رواه الطبراني مرسلا وإسناده حسن . قلت : وقد تقدم حديث شهوده بدرا في غزوة بدر

15845- İbn Şihâb der ki: "Akabe'de bulunanlar arasında, Ebu'l-Heysem de vardı ve oradakilerin ileri gelenlerindendi."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir.

Bedir savaşında, orada bulunduğundan bahsedilmişti.[1]

١٥٨٤٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أَبُو الْهَيْثَمِ بْنُ التَّيِّهَانِ سَنَةَ عِشْرِينَ وَاسْمُهُ مَالِكٌ "

رواه الطبراني

15846- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Ebu'l-Heysem b. et-Teyyihân yirmi yılında vefat etti. İsmi Mâlik'ti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ﷺ)

Zeyd b. Sâbit

١٥٨٤٧ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ يُوسُفُ بْنُ يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ، وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ، قَالا: ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، قَالَ: حَدَّثَنِي مَنْ أَثِقُ بِهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ ، وَأَنَا ابْنُ إِحْدَى عَشْرَةَ سَنَةً "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 250) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 250) rivayet etti

رواه الطبراني وإسناده حسن

15847- Zeyd b. Sâbit dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ben on bir yaşındayken Medine'ye hicret etti.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٨٤٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ الْقَطَوَانِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ زَيْدٍ ، قَالَ : " أَجَازَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ ، وَكَسَانِي قُبْطِيَّةً "

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن قيس بن سعد بن زيد وهو ضعيف

15848- Zeyd b. Sâbit dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hendek günü beni ödüllendirdi ve bana Kıptî yapımı bir elbise verdi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Kays b. Sa'd b. Zeyd zayıftır.

١٥٨٤٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي كَرِيمَةَ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : قَالَ عُثْمَانُ رَحِمَهُ اللَّهُ : " ادْعُوا لِي زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ كَاتِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير إسماعيل بن عبد بن أبي كريمة وهو ثقة.

15849- Mus'ab b. Sa'd, Osmân b. Affân'ın şöyle dediğini nakleder: "Bana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kâtibi Zeyd b. Sâbit'i çağırın."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan İsmâîl b. Ubeyd b. Ebî Kerîme dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٨٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَامِعٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : قَالَ عُثْمَانُ : " أَيُّ النَّاسِ أَكْتَبُ ؟ فَقَالُوا : زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15850- Mus'ab b. Sa'd bildiriyor: Osmân b. Affân: "Kim daha iyi yazar?" diye sorunca; "Zeyd b. Sâbit" dediler.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4742) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4745) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٨٥١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا رَزِينٌ الرُّمَّانِيُّ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ ، كَبَّرَ عَلَى أُمِّهِ أَرْبَعًا وَمَا حَسِبْتُهَا حَدًّا ، ثُمَّ أُتِيَ بِدَابَّةٍ فَأَخَذَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ الرِّكَابَ ، فَقَالَ لَهُ زَيْدٌ : " دَعْهُ أَوْ ذَرْهُ " ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : " هَكَذَا نَفْعَلُ بِالْعُلَمَاءِ الْكُبَرَاءِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير رزين الرماني وهو ثقة.

15851- Şa'bî dedi ki: Zeyd b. Sâbit, annesinin cenaze namazını dört tekbirle kıldırdı. Sonra atına binip gelirken, İbn Abbâs atının yularını tuttu. Zeyd: "Yuları bırak!" deyince, İbn Abbâs: "Biz büyük âlimlerimize böyle saygılı davranırız" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Sadece Ruzeyn er-Rummânî hariç. O da güvenilirdir.[2]

١٥٨٥٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، قَالَ : قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ حِينَ مَاتَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ : " الْيَوْمَ مَاتَ حَبْرُ هَذِهِ الأُمَّةِ وَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ فِي ابْنِ عَبَّاسٍ مِنْهُ خَلَفًا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن يحيى بن سعيد الأنصاري لم يسمع من أبي هريرة

قلت : وقد تقدم في ذهاب العلم كلام لابن عباس حين مات زيد بن ثابت.

15852- Yahyâ b. Saîd bildiriyor: Zeyd b. Sâbit vefat ettiği zaman, Ebû Hureyre dedi ki: "Bugün ümmetin âlimi vefat etti. Dilerim, Allah İbn Abbâs'ı onun yerine halef yapar."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Yahyâ b. Saîd el-Ensârî, Ebû Hureyre'yi dinlememiştir.

İlmin yok olması bölümünde, Zeyd b. Sâbit vefat ettiği zaman İbn Abbâs'ın söyledikleri geçmişti.[3]

١٥٨٥٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ سَنَةَ خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ ، سَنَةَ سِتٍّ وَخَمْسُونَ ، وَمِنَ النَّاسِ مَنْ ، يَقُولُ : مَاتَ سَنَةَ ثَمَانٍ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4744) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4746) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4750) rivayet etti.

وَأَرْبَعِينَ ، وَسَنَةَ تِسْعٍ وَخَمْسِينَ ، لأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجَازَهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ ، وَالْخَنْدَقُ فِي شَوَّالٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ ، وَقَدِ اخْتُلِفَ فِي وَفَاتِهِ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع

15853- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Zeyd b. Sâbit, 45 yılında, elli altı yaşında vefat etti. Bazıları, 48 yılında elli dokuz yaşında vefat ettiğini söyler. Çünkü Hendek günü, kendisi on beş yaşındayken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu ödüllendirmişti. Hendek savaşı da dördüncü yılın Şevval ayında vukû buldu. Vefatı hakkında ihtilaf vardır.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي قَيْسِ بْنِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ ﷺ)

Kays b. Sa'd b. Ubâde

١٥٨٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ ، قَالَ : " كَانَتْ مَنْزِلَةُ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْزِلَةَ صَاحِبِ الشُّرْطَةِ مِنَ الأَمِيرِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15854- Enes der ki: "Kays b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında, bir valinin güvenlik görevlisi gibiydi."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٨٥٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ ، لا أَعْلَمُهُ إِلا عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : " لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ كَانَ قَيْسُ بْنُ سَعْدٍ فِي مُقَدِّمَتِهِ بَيْنَ يَدَيْهِ بِمَنْزِلَةِ صَاحِبِ الشُّرْطَةِ فَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَيْسٍ لِيَصْرِفَهُ عَنِ الْمَوْضِعِ الَّذِي وَضَعَهُ بِهِ مَخَافَةَ ، أَنْ يَتَقَدَّمَ عَلَى شَيْءٍ ، فَصَرَفَهُ عَنْ ذَلِكَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4753) rivayet etti

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 356); ayrıca Buhârî (7155) ile Tirmizî (4939, 3940) rivayet ettiler.

15855- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye geldiği zaman, Kays b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde, bir valinin güvenlik görevlisi gibiydi. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem), bir tehlike gelir endişesiyle durdukları yerden kendisini başka yere götürmesini isteyince, Kays Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) oradan uzaklaştırdı.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي رَافِعِ بْنِ خَدِيْجٍ ﷺ)

Râfi b. Hadîc

١٥٨٥٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا الْحَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ ، قَالُوا : ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ الْوَاشِحِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ، عَنْ جَدَّتِهِ وَهِيَ امْرَأَةُ رَافِعٍ ، أَنَّ رَافِعًا رُمِيَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ أَوْ يَوْمَ خَيْبَرَ شَكَّ عَمْرٌو بِسَهْمٍ فِي ثَنْدُوَتِهِ , فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ انْزِعِ السَّهْمَ ، قَالَ : " يَا رَافِعُ إِنْ شِئْتَ نَزَعْتُ السَّهْمَ وَالْقُطْبَةَ جَمِيعًا ، وَإِنْ شِئْتَ نَزَعْتُ السَّهْمَ وَتَرَكْتُ الْقُطْبَةَ وَشَهِدْتُ لَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّكَ شَهِيدٌ " ، قَالَ : فَنَزَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّهْمَ وَتَرَكَ الْقُطْبَةَ ، فَعَاشَ بِهَا حَتَّى كَانَ فِي خِلافَةِ مُعَاوِيَةَ ، فَانْتَقَضَ بِهِ الْجُرْحُ ، فَمَاتَ بَعْدَ الْعَصْرِ ، فَأَتَى ابْنُ عُمَرَ ، فَقِيلَ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَاتَ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ ، فَتَرَحَّمَ عَلَيْهِ ، قَالَ : إِنَّ مِثْلَ رَافِعٍ لا يُخْرَجُ بِهِ حَتَّى يُؤْذَنَ مَنْ حَوْلَ الْمَدِينَةِ مِنَ الْقُرَى ، فَلَمَّا خَرَجْنَا بِجَنَازَتِهِ ، فَصُلِّيَ عَلَيْهِ ، جَاءَ ابْنُ عُمَرَ حَتَّى جَلَسَ عَلَى رَأْسِ الْقَبْرِ"

. فذكر الحديث رواه الطبراني وامرأة رافع إن كانت صحابية وإلا فإني لم أعرفها وبقية رجاله ثقات

15856- Râfi b. Hadîc'in hanımı bildiriyor: Uhud veya Hayber günü – ki ravi Amr hangi savaşta olduğu konusunda şüpheye düştü– Resûlullah'la beraber savaşırken göğsüne bir ok saplandı. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ya Resûlallah! Bu oku göğsümden çıkar" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İstersen okun hepsini çıkarırım, istersen oku çıkarır ucunu olduğu yerde bırakırım ve kıyamet günü şehit olduğuna şahitlik ederim"* dedi. Râfi, okun ucunu yerinde bırakmasını isteyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun dediğini yaptı. Râfi, bu ok parçasıyla Muâviye zamanına kadar yaşadı. Muâviye'nin hilafeti zamanında yarası açıldı ve ikindiden sonra vefat etti. İbn Ömer'e gidilip: "Ey Ebû Abdirrahmân! Râfi vefat etti" denilince İbn Ömer, ona rahmet dileyip dedi ki: "Râfi gibisi, Medine etrafındaki köylere haber verilmeden defnedilmez."

Cenazesini çıkarıp namazını kılacağımız zaman, İbn Ömer geldi ve kabrin başına oturdu. —Hadis aslında devam ediyor—

★Taberânî rivayet etti. Râfi'in hanımı sahabiyse tamam, yoksa onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٥٧ - حَدَّثَنَا أَبو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ سَنَةَ ثَلاثٍ وَسَبْعِينَ بِالْمَدِينَةِ "

رواه الطبراني

15857- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Râfi b. Hadîc, Medine'de 73 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٥٨٥٨ - ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ ، فُسْتُقَةُ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، عَنِ الْوَاقِدِيِّ قَالَ : وَفِيهَا " مَاتَ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ فِي أَوَّلِ هَذِهِ السَّنَةِ ، وَحَضَرَ ابْنُ عُمَرَ رَحِمَهُ اللَّهُ جِنَازَتَهُ ، يَعْنِي سَنَةَ ثَلاثٍ وَسَبْعِينَ ، وَكَانَ لِرَافِعٍ يَوْمَ مَاتَ سِتٌّ وَثَمَانُونَ "

رواه الطبراني

15858- Vâkıdî bildiriyor: Râfi b. Hadîc 73 yılının başında vefat etti. Cenazesinde İbn Ömer bulundu. Vefat ettiği zaman seksen altı yaşındaydı.

★Taberânî rivayet etti.[3]

١٥٨٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، قَالَ : " مَاتَ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ فِي سَنَةِ أَرْبَعٍ وَسَبْعِينَ فِي أَوَّلِهَا "

رواه الطبراني

15859- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr dedi ki: "Râfi b. Hadîc, 74 yılının başında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4242) ve Ahmed (6/ 378) rivayet etti. Daha önce geçen 10288. hadise bakınız.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4245) rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4246) rivayet etti.

[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4247) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا)

Abdullah b. Ömer

١٥٨٦٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عُمَرَ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : " لَقَدْ رَأَيْتُنَا بِفَجٍّ الرَّوْحَاءِ ، فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَبَصُرَ بِي عُمَرُ ، وَدَعَا لِي بِدَعَوَاتٍ ، وَمَا يَسُرُّنِي بِهَا الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه موسى بن عمر بن عمرو بن ميمون بن مهران و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

15860- Meymûn b. Mihrân der ki: İbn Ömer'in: " Gazvelerden birine giderken, yolda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana bakıp bana öyle bir dua etti ki; o dua benim için dünya ve içindekilerden daha fazla sevindirmez" dediğini işittim.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mûsa b. Ömer b. Amr b. Meymûn b. Mihrân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٥٨٦١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ أَبِى نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ شَهِدَ ابْنُ عُمَرَ الْفَتْحَ وَهُوَ ابْنُ عِشْرِينَ سَنَةً وَمَعَهُ فَرَسٌ حَرُونٌ وَرُمْحٌ ثَقِيلٌ فَذَهَبَ ابْنُ عُمَرَ يَخْتَلِى لِفَرَسِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صالِحٌ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن مجاهدا أرسله

15861- Mücâhid bildiriyor: İbn Ömer, yirmi yaşında Mekke'nin fethine şahit oldu. Yanında huysuz bir at ve ağır bir mızrak vardı. İbn Ömer atına ot vermeye gidince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Abdullah, salih birisidir"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat görüldüğü gibi Mücâhid'in mürselidir.[1]

١٥٨٦٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ، قَالَ: نا مَهْدِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّمْلِيُّ، قَالَ: نا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيِّ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللهِ الطَّفَاوِيِّ قَالَ : كَانَ ابْنُ عُمَرَ لاَ يَذْكُرُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ بَكَى"

رواه الطبراني في الأوسط وإسحاق الطفاوي لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا.

---

[1] Ahmed (4600) rivayet etti.

15862- İshâk b. Abdillah et-Tafâvî bildiriyor: "İbn Ömer, ne zaman Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) ansa, ağlardı."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İshâk et-Tafâvî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir sayılmıştır.

١٥٨٦٣ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ , ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى , ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ , عَنِ ابْنِ جَابِرٍ , حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى , عَنْ نَافِعٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ " يُحْيِي اللَّيْلَ صَلاةً , ثُمَّ يَقُولُ : يَا نَافِعُ , أَسْحَرْنَا ؟ فَيَقُولُ : لا , فَيُعَاوِدُ الصَّلاةَ , ثُمَّ يَقُولُ : يَا نَافِعُ , أَسْحَرْنَا ؟ فَأَقُولُ : نَعَمْ , فَيَقْعُدُ فَيَسْتَغْفِرُ وَيَدْعُو حَتَّى يُصْبِحَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أسد بن موسى وهو ثقة.

15863- Nâfi bildiriyor: İbn Ömer, geceyi namaz kılarak geçirdikten sonra: "Ey Nâfi! Sahur vakti oldu mu?" derdi. Ben: "Hayır" dediğimde namaza geri döner, bir müddet sonra: "Ey Nâfi! Sahur vakti oldu mu?" derdi. Ben: "Evet" dediğim zaman, oturarak sabaha kadar istiğfar ederdi.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Esed b. Mûsa dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٨٦٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ السَّرِيِّ بْنِ مِهْرَانَ النَّاقِدُ , ثنا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى , ثنا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ , عَنْ بُرْدِ بْنِ سِنَانٍ , عَنْ نَافِعٍ , قَالَ : " إِنْ كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَيُقْسِمُ فِي الْمَجْلِسِ الْوَاحِدِ ثَلاثِينَ أَلْفًا مَا يَأْتِي عَلَيْهِ شَهْرٌ مَا يَأْكُلُ فِيهِ مُزْعَةً مِنْ لَحْمٍ " , قَالَ بُرْدٌ : قُلْتُ لِنَافِعٍ : هَلْ كَانَ يَأْكُلُ اللَّحْمَ ؟ قَالَ : " كَانَ إِذَا صَامَ أَوْ سَافَرَ فَإِنَّهُ أَكْثَرُ طَعَامِهِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير برد بن سنان وهو ثقة.

15864- Nâfi dedi ki: "İbn Ömer, bir mecliste otuz bin dirhem (sadaka) dağıtır, sonra bir ay geçer yanında bir parça et dahi bulunmazdı."

Burd dedi ki: "Nâfi'ye: "Et yer miydi?" dediğimde: "Oruç tuttuğu veya sefere çıktığı zaman yemeği çoğalırdı" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Burd b. Sinân dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13043) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13945) rivayet etti.

١٥٨٦٥ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ , ثنا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ , ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ , عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ , عَنْ نَافِعٍ " أَنَّ ابْنَ عُمَرَ اشْتَكَى , فَاشْتَرِي لَهُ عُنْقُودُ عِنَبٍ بِدِرْهَمٍ , فَجَاءَ مِسْكِينٌ , فَقَالَ : " أَعْطُوهُ إِيَّاهُ " , فَخَالَفَ إِنْسَانٌ , فَاشْتَرَاهُ مِنْهُ بِدِرْهَمٍ , ثُمَّ جَاءَ بِهِ إِلَيْهِ , فَجَاءَ الْمِسْكِينُ يَسْأَلُ , فَقَالَ : " اعْطُوهُ إِيَّاهُ " , فَخَالَفَ إِنْسَانٌ إِلَيْهِ , فَاشْتَرَاهُ مِنْهُ بِدِرْهَمٍ , فَأَرَادَ أَنْ يَرْجِعَ حَتَّى مُنِعَ , وَلَوْ عَلِمَ ابْنُ عُمَرَ بِذَلِكَ الْعُنْقُودِ مَا ذَاقَهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير نعيم بن حماد وهو ثقة

15865- Nâfi bildiriyor: İbn Ömer hastalandığında kendisine bir dirheme üzüm satın aldım. Bir miskin gelince: "Üzümü ona veriniz" dedi. Sonra başka birisi, o üzümü bir dirheme satın alıp İbn Ömer'e getirdi. Yine bir miskin geldi ve bir şeyler istedi. İbn Ömer: "Üzümü ona veriniz" dedi. Sonra başka birisi aynı üzümü bir dirheme satın aldı ve İbn Ömer'e getirdi. Miskin üzüm salkımını istemek için geri dönmek istedi, ama oradakiler izin vermediler. İbn Ömer, bu salkımın başına gelenleri bilseydi, onu ağzına koymazdı.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Nu'aym b. Hammâd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٨٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الصَّائِغُ , ثنا أَبُو مُصْعَبٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ الْجُمَحِيُّ , ثنا زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ , قَالَ : مَرَّ ابْنُ عُمَرَ بِرَاعِي غَنَمٍ , فَقَالَ : " يَا رَاعِيَ الْغَنَمِ هَلْ مِنْ جَزْرَةٍ ؟ " قَالَ الرَّاعِي : لَيْسَ هَا هُنَا رَبُّهَا , فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ : " تَقُولُ : أَكَلَهَا الذِّئْبُ " , فَرَفَعَ الرَّاعِي رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ , ثُمَّ قَالَ : فَأَيْنَ اللَّهُ ؟ قَالَ ابْنُ عُمَرَ : " فَأَنَا وَاللَّهِ أَحَقُّ أَنْ أَقُولَ : فَأَيْنَ اللَّهُ ؟ " فَاشْتَرَى ابْنُ عُمَرَ الرَّاعِيَ وَاشْتَرَى الْغَنَمَ , فَأَعْتَقَهُ وَأَعْطَاهُ الْغَنَمَ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن الحارث الحاطبي وهو ثقة.

15866- Zeyd b. Eslem bildiriyor: İbn Ömer bir koyun çobanına uğradı ve: "Ey koyun çobanı! Bana bir koyun keser misin?" dedi. Çoban: "Koyunların sahibi burada değil" dedi. İbn Ömer: "Onu kurt yedi dersin" deyince, çoban başıyla gökyüzünü işaret ederek: "Allah nerede!" dedi. İbn Ömer: "Vallahi! Allah nerede sözünü benim söylemem gerekir" diyerek, çobanı ve koyunları satın alarak, çobanı azad etti ve koyunları ona verdi.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. el-Hâris el-Hâtibî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٨٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى , ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ , حَدَّثَنِي الْمُطْعِمُ بْنُ الْمِقْدَامِ الصَّنْعَانِيُّ , قَالَ : كَتَبَ الْحَجَّاجُ بْنُ يُوسُفَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ : بَلَغَنِي أَنَّكَ طَلَبْتَ الْخِلافَةَ , وَإِنَّ الْخِلافَةَ لا تَصْلُحُ لِعَيِيٍّ , وَلا بَخِيلٍ , وَلا غَيُورٍ , فَكَتَبَ إِلَيْهِ ابْنُ عُمَرَ : " أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنَ الْخِلافَةِ أَنِّي طَلَبْتُهَا فَمَا طَلَبْتُهَا , وَمَا هِوَ مِنْ بَالِي , وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنَ الْعِيِّ , وَالْبُخْلِ , وَالْغَيْرَةِ , فَإِنَّ مَنْ جَمَعَ كِتَابَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِعَيِيٍّ , وَمَنْ أَدَّى زَكَاةَ مَالِهِ فَلَيْسَ بِبَخِيلٍ , وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنَ الْغَيْرَةِ , فَإِنَّ أَحَقَّ مَا غِرْتُ فِيهِ وَلَدِي أَنْ يُشْرِكَنِي فِيهِ غَيْرِي "

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن مرسل المطعم لم يسمع من ابن عمر.

15867- Mut'im b. el-Mikdâm es-San'ânî dedi ki: Haccâc b. Yûsuf, İbn Ömer'e bir mektup yazarak: "Hilafeti istediğini öğrendim. Hilafet, aciz, cimri ve kıskanç olanın yapabileceği bir şey değildir" dedi.

İbn Ömer, (Zalim lakaplı) Haccâc'a cevaben şöyle yazdı: "Hilafeti istediğimi söylüyorsun. Ben hilafeti istemiyorum ve aklımda böyle bir şey yoktur. Aciz ve cimri olduğumu söylüyorsun. Allah'ın Kitab'ını bilen birisi aciz olamaz. Malının zekâtını veren birisi de cimri olamaz. Kıskanç olduğumu söylüyorsun. Benim en büyük kıskançlığım, birinin bana oğlumda ortak olmasıdır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Hadis mürseldir. Fakat Mut'im b. el-Mikdâm; İbn Ömer'i dinlememiştir.[1]

١٥٨٦٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَافِعٍ الطَّحَّانُ الْمِصْرِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ , قَالَ : " أَقَامَ ابْنُ عُمَرَ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتِّينَ سَنَةً يَقْدَمُ عَلَيْهِ وُفُودُ النَّاسِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أنه مرسل.

15868- Mâlik bildiriyor: "İbn Ömer, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra altmış yıl yaşadı. Halk topluluklar halinde yanına geliyordu."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir ama hadis mürseldir.

١٥٨٦٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُلَوِيَةَ الْقَطَّانُ , ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عِيسَى الْعَطَّارُ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ , عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ , عَنْ جَعْفَرِ بْنِ الْحَارِثِ , عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ , عَنْ نَافِعٍ , قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13048) rivayet etti.

عُمَرَ , فَقَالَ : مَا يَمْنَعُكَ مِنْ هَذَا الأَمْرِ وَأَنْتَ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَابْنُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ؟ فَقَالَ : " مَا يَمْنَعُنِي مِنْهُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ عَلَيَّ دَمَ أَخِي الْمُسْلِمِ "

رواه الطبراني وفيه جعفر بن الحارث أبو الأشهب وهو ضعيف.

15869- Nâfi der ki: Bir adam, İbn Ömer'e gelip: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi ve Mü'minlerin emirinin oğlu olduğun halde, seni hilafeti istemekten alıkoyan sebep nedir?" diye sorunca İbn Ömer: "Beni hilafeti istemekten alıkoyan sebep, Müslüman kardeşimin kanını bana haram kılmasıdır" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câfer b. el-Hâris Ebu'l-Eşheb zayıftır.[1]

١٥٨٧٠ – حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ , ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي سُوَيْدٍ الذَّرَّاعُ , ثنا عُمَارَةُ بْنُ زَاذَانَ , حَدَّثَنِي مَكْحُولٌ , قَالَ : بَيْنَمَا أَنَا مَعَ ابْنِ عُمَرَ وَهُوَ يَمْشِي , إِذْ مَرَّ بِهِ رَجُلٌ أَسْوَدُ مَعَهُ رُمْحٌ , فَوَضَعَ زُجَّ الرُّمْحِ بَيْنَ السَّبَّابَةِ وَالإِبْهَامِ مِنْ قَدَمِ ابْنِ عُمَرَ , فَحُمِلَ الشَّيْخُ فَأُدْخِلَ , فَوَرِمَتْ سَاقُهُ , فَأَتَاهُ الْحَجَّاجُ , فَقَالَ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَنْ أَصَابَكَ بِهَذَا حَتَّى آخُذَ لَكَ مِنْهُ ؟ فَقَالَ : " وَاللَّهِ لَتَأْخُذَنَّ مِنْهُ ؟ " قَالَ : وَاللَّهِ لآخُذَنَّ لَكَ مِنْهُ , قَالَ : " مَا بَالُ حَرَمِ اللَّهِ وَأَمْنِهِ يُحْمَلُ فِيهِ السِّلاحُ ؟ " قَالَ : فَمَاتَ فِيهَا"

قلت : في الصحيح بعضه رواه الطبراني بإسنادين ورجال هذا ثقات.

15870- Mekhûl anlatıyor: Ben, İbn Ömer'le beraber yürürken, siyah tenli bir adam gelip mızrağının ucundaki demiri İbn Ömer'in ayağının başparmağıyla yanındakinin arasına koydu. Mızrağa yüklenince mızrak, İbn Ömer'in ayağına battı ve bacağı şişti. (Vali) Haccâc kendisini ziyaret ederek: "Ey Ebû Abdirrahmân! Sana kim vurduysa söyle ki; intikamını alayım" deyince, İbn Ömer: "Benim intikamımı ondan, Allah alacaktır. Harem'in emniyetine ne oldu? İçinde silah taşınıyor" dedi.

Bu hadisin *Sahîh*'te bir bölümü vardır.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Bu rivayetin ravileri güvenilirdir.[2]

١٥٨٧١ – حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ , ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ , قَالَ : " تُوُفِّيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يُكَنَّى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ بِمَكَّةَ بَعْدَ الْحَجِّ , وَدُفِنَ بِالْمُحَصَّبِ , وَبَعْضُ النَّاسِ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13046) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13040) rivayet etti.

يَقُولُونَ : بِفَخٍّ , وَسِنُّهُ حِينَ أَجَازَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فِي الْقِتَالِ هُوَ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً , وَكَانَ الْخَنْدَقُ فِي شَوَّالٍ مِنْ سَنَةِ أَرْبَعٍ , فَسِنُّهُ يَوْمَ تُوُفِّيَ أَرْبَعٌ وَثَمَانُونَ "

رواه الطبراني

15871- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "İbn Ömer, hac mevsiminden sonra Mekke'de vefat etti. Künyesi, Ebû Abdirrahmân'dı. Muhassab'ta defnedildi. Bazıları, Mekke'ye üç mil mesafedeki Fahh denilen yerde defnedildiğini söyler. Hendek günü, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona Hendek savaşına katılması için izin verdiğinde, yaşı on beşti. Hendek savaşı hicrî dört yılında Şevval ayında oldu. Vefat ettiği zaman yaşı seksen dörttü."

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٥٨٧٢ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ , ثنا وَاسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ , أَبُو زَيْدِ بْنُ أَبِي الْغِمْرِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ , عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ , قَالَ : " سِنُّ ابْنِ عُمَرَ يَوْمَ مَاتَ أَرْبَعٌ وَثَمَانُونَ "

رواه الطبراني.

15872- Mâlik b. Enes dedi ki: "İbn Ömer vefat ettiği zaman, seksen dört yaşındaydı."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٥٨٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمَدِينِيِّ فُسْتُقَةُ , ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ , عَنِ الْوَاقِدِيِّ , قَالَ : " مَاتَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَسَبْعِينَ , وَدُفِنَ بِفَخٍّ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعٍ وَثَمَانِينَ سَنَةً "

رواه الطبراني.

15873- Vâkıdî bildiriyor: "Abdullah b. Ömer, 74 yılında, seksen dört yaşında vefat etti. Fahh'ta defnedildi."

★Taberânî rivayet etti.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13034) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13037) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13038) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي خَالِدِ بْنِ الوَلِيْدِ ﷺ)

Hâlid b. el-Velîd

١٥٨٧٤ - قال الطبراني : خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْمَخْزُومِيُّ يُكْنَى أَبَا سُلَيْمَانَ وَهُوَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ مَخْزُومِ بْنِ يَقَظَةَ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيٍّ بْنِ غَالِبِ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكٍ . وَأُمُّهُ لُبَابَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ بْنِ حَزْنِ بْنِ بُجَيْرِ بْنِ رُوَيْبَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلالِ بْنِ عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ . وَسَمَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيْفًا مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ"

15874- Taberânî bildiriyor: Hâlid b. el-Velîd'in künyesi Ebû Süleymân'dır. İsmi, Hâlid b. el-Velîd b. el-Muğîre b. Abdillah b. Ömer b. Mahzûm b. Yakaza b. Murre b. Ka'b b. Lueyy b. Ğâlib b. Fihr b. Mâlik'tir. Annesi, Lubâbe binti'l-Hâris b. Hazn b. Ruveybe b. Abdillah b. Hilâl b. Âmir b. Sa'sa'a'dır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona "Allah'ın kılıcı" ismini verdi.

١٥٨٧٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنِي وَحْشِيُّ بْنُ حَرْبِ بن وحشي بن حرب، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ وَحْشِيِّ بْنِ حَرْبٍ: أَنَّ أَبَا بَكْرٍ عَقَدَ لِخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَلَى قِتَالِ أَهْلِ الرِّدَّةِ، وَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " نِعْمَ عَبْدُ اللَّهِ وَأَخُو الْعَشِيرَةِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ، وَسَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ سَلَّهُ اللَّهُ عَلَى الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِينَ "

15875- Vahşî b. Harb bildiriyor: Hz. Ebû Bekr, Hâlid b. el-Velîd'i irtidâd edenlerle (mürtedlerle) savaşmakla görevlendirdi ve dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Hâlid b. el-Velîd, ne güzel bir kul ve ne güzel bir kardeştir. Hâlid b. el-Velîd, Allah'ın kâfirlere ve münafıklara çektiği kılıcıdır*» dediğini duydum."

★Ahmed rivayet etti. Taberânî buna benzer bir rivayette bulundu. İkisinin de ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ سْتَعْمَلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ عَلَى الشَّامِ وَعَزَلَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ. قَالَ فَقَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بُعِثَ عَلَيْكُمْ أَمِينُ هَذِهِ الأُمَّةِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَمِينُ هَذِهِ الأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ . قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَالِدٌ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَنِعْمَ فَتَى الْعَشِيرَةِ"

---

[1] Ahmed (43) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3798) rivayet etti.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن عبد الملك بن عمير لم يدرك أبا عبيدة.

15876- Abdulmelik b. Umeyr bildiriyor: Hz. Ömer, Şam'daki ordunun başında olan Hâlid b. el-Velîd'i azlederek, yerine Ebû Ubeyde'yi görevlendirdi.

Hâlid b. el-Velîd'e azil emri geldiğinde dedi ki: "Size, ümmetin emîni gönderildi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ümmetin emîni, Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'tır"* buyurduğunu duydum. Ebû Ubeyde ise dedi ki: "Resûlullah: «*Hâlid, Allah'ın kılıçlarından bir kılıçtır ve kavminin ne güzel gencidir*» buyurdu."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat Abdulmelik b. Umeyr, ne Ebû Ubeyde'ye, ne de Ömer'e yetişememiştir.[1]

١٥٨٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ مُبَارَكٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ وَهُوَ أَبُو شُجَاعٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَارِثَ بْنَ يَزِيدَ الْحَضْرَمِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ نَاشِرَةَ بْنِ سُمَيٍّ الْيَزَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ فِي يَوْمِ الْجَابِيَةِ وَهُوَ يَخْطُبُ النَّاسَ نَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَنِي خَازِناً لِهَذَا الْمَالِ وَقَاسِمَهُ لَهُ. ثُمَّ قَالَ بَلِ اللَّهُ يَقْسِمُهُ وَأَنَا بَادِئٌ بِأَهْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَشْرَفِهِمْ فَفَرَضَ لِأَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَةَ آلَافٍ إِلاَّ جُوَيْرِيَةَ وَصَفِيَّةَ وَمَيْمُونَةَ. فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْدِلُ بَيْنَنَا فَعَدَلَ بَيْنَهُنَّ عُمَرُ. ثُمَّ قَالَ إِنِّي بَادِئٌ بِأَصْحَابِي الْمُهَاجِرِينَ الأَوَّلِينَ فَإِنَّا أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا ظُلْماً وَعُدْوَاناً. ثُمَّ أَشْرَفِهِمْ فَفَرَضَ لِأَصْحَابِ بَدْرٍ مِنْهُمْ خَمْسَةَ آلَافٍ وَلِمَنْ كَانَ شَهِدَ بَدْراً مِنَ الأَنْصَارِ أَرْبَعَةَ آلَافٍ وَلِمَنْ شَهِدَ أُحُداً ثَلَاثَةَ آلَافٍ. قَالَ وَمَنْ أَسْرَعَ فِي الْهِجْرَةِ أَسْرَعَ بِهِ الْعَطَاءُ وَمَنْ أَبْطَأَ فِي الْهِجْرَةِ أَبْطَأَ بِهِ الْعَطَاءُ فَلَا يَلُومَنَّ رَجُلٌ إِلاَّ مُنَاخَ رَاحِلَتِهِ وَإِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكُمْ مِنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ إِنِّي أَمَرْتُهُ أَنْ يَحْبِسَ هَذَا الْمَالَ عَلَى ضَعَفَةِ الْمُهَاجِرِينَ فَأَعْطَاهُ ذَا الْبَأْسِ وَذَا الشَّرَفِ وَذَا اللَّسَانَةِ فَنَزَعْتُهُ وَأَمَّرْتُ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ. فَقَالَ أَبُو عَمْرِو بْنُ حَفْصِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَاللَّهِ مَا أَعْذَرْتَ يَا عُمَرُ بْنَ الْخَطَّابِ لَقَدْ نَزَعْتَ عَامِلاً اسْتَعْمَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَمَدْتَ سَيْفاً سَلَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَضَعْتَ لِوَاءً نَصَبَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ قَطَعْتَ الرَّحِمَ وَحَسَدْتَ ابْنَ الْعَمِّ. فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِنَّكَ قَرِيبُ الْقَرَابَةِ حَدِيثُ السِّنِّ مُعْصَبٌ مِنِ ابْنِ عَمِّكَ"

---

[1] Ahmed (4/ 90) rivayet etti.

رواه أحمد والطبراني بنحوه ورجالهما ثقات.

15877- Nâşira b. Sumeyy el-Yezenî bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb'ın, Câbiye günü halka şöyle hitab ettiğini duydum: "Hâlid b. el-Velîd'i azletmem dolayısıyla sizden özür diliyorum. Ona ganimet malını Muhacirlerin zayıflarına vermesini emrettim. O ihtiyacı olmayanlara, eşrafa ve kendisine methiye düzenlere verdi. Bu sebeple onu azledip yerine Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'ı tayin ettim."

Ebû Amr b. Hafs b. el-Muğîre, Ömer'e dedi ki: "Vallahi! Bu senin için geçerli bir özür değildir. Sen Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) görevlendirdiği birini azlettin, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) çektiği bir kılıcı kınına soktun ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) diktiği bir sancağı indirdin. Sen akrabalık bağını gözetmeyip amcaoğlunu kıskandın." Ömer şöyle cevap verdi: "Sen en yakın akrabalardan, yaşı ilerlemiş ve amcanoğlu hakkında taassup sahibi birisin."

★Ahmed rivayet etti. Taberânî buna benzer bir rivayette bulundu. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٧٨ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ ثَعْلَبٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى ، قَالَ : شَكَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا خَالِدُ ، لا تُؤْذِ رَجُلا مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ ، فَلَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا لَمْ تُدْرِكْ عَمَلَهُ ، فَقَالَ : يَقَعُونَ فِيَّ فَأَرُدُّ عَلَيْهِمْ ، فَقَالَ : لا تُؤْذُوا خَالِدًا ، فَإِنَّهُ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ صَبَّهُ اللَّهُ عَلَى الْكُفَّارِ "

رواه الطبراني في الصغير والكبير باختصار والبزار بنحوه ورجال الطبراني ثقات.

15878- Abdullah b. Ebî Evfâ bildiriyor: Abdurrahman b. Avf, Hâlid b. el-Velîd'i Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet etti. Resûlullah: *"Ey Hâlid! Bedir ehlinden bir kişiye eziyet etme. Eğer Uhud dağı kadar altın infak etsen, onun yaptıklarına yetişemezsin"* dedi. Hâlid: "Onlar bana saldırıyorlar, ben de karşılık veriyorum" dedi. Resûlullah: *"Hâlid'e eziyet etmeyin. O, Allah'ın kâfirlere karşı çektiği kılıcıdır"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde ve *M. el-Kebîr*'de kısa metinle rivayet etti.

---

[1] Ahmed (3/ 475-476) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 298) rivayet etti.

Taberânî'nin ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٧٩ - وَبِهِ عَنْ قَيْسٍ قَالَ : أُخْبِرْتُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا تَسُبُّوا خَالِدًا ، فَإِنَّهُ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ ، سَلَّهُ اللَّهُ عَلَى الْكُفَّارِ "

رواه أبو يعلى و لم يسم الصحابي ورجاله رجال الصحيح.

15879- Kays b. Ebî Hâzım der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu haber verildi: *"Hâlid'e sövmeyiniz. O, Allah'ın kâfirlere karşı çektiği kılıcıdır."*

★Ebû Ya'lâ, sahabinin adını vermeden rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٨٨٠ - وعن أنس بن مالك قال : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا نَعَى أَهْلَ مُؤْتَةَ على المنبر ، قَالَ : " ثُمَّ أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15880- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), minberden, Mute'de şehit olanların olayını anlatırken: *"Sonra sancağı, Allah'ın kılıçlarından bir kılıç aldı"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٥٨٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا نَعَى أَهْلَ مُؤْتَةَ ، قَالَ : " ثُمَّ أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن أحمد بن حنبل وهو إمام ثبت.

15881- Abdullah b. Câfer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mute'de şehit olanların yaşadıklarını anlatırken dedi ki: *"Sonra sancağı, Allah'ın kılıçlarından bir kılıç olan Hâlid b. el-Velîd aldı. Allah, onunla fethi gerçekleştirdi."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Ahmed b. Hanbel dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* (580), *M. el-Kebîr*'de (3801) ve Bezzâr (2719) rivayet etti.
[2] Ebû Ya'lâ (7188) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3800) rivayet etti.

١٥٨٨٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنصُورٍ ، ثنا هُشَيْمٌ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ فَقَدَ قَلَنْسُوَةً لَهُ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ ، فَقَالَ : اطْلُبُوهَا فَلَمْ يَجِدُوهَا ، فَقَالَ : اطْلُبُوهَا ، فَوَجَدُوهَا فَإِذَا هِيَ قَلَنْسُوَةٌ خَلَقَةٌ ، فَقَالَ خَالِدٌ : " اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَلَقَ رَأْسَهُ ، فَابْتَدَرَ النَّاسُ جَوَانِبَ شَعْرِهِ ، فَسَبَقْتُهُمْ إِلَى نَاصِيَتِهِ فَجَعَلْتُهَا فِي هَذِهِ الْقَلَنْسُوَةِ ، فَلَمْ أَشْهَدْ قِتَالا وَهِيَ مَعِي إِلا رُزِقْتُ النَّصْرَ "

رواه الطبراني وأبو يعلى بنحوه ورجالهما رجال الصحيح وجعفر سمع من جماعة من الصحابة فلا أدري سمع من خالد أم لا.

15882- Câfer b. Abdillah b. el-Hakem bildiriyor: Hâlid b. el-Velîd, Yermuk günü miğferini kaybetti. Onu arattıysa da miğfer bulunamadı. Onu bir daha aramalarını söyledi. Sonunda arayıp buldular. Eski bir miğferdi. Hâlid dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), umre yaptığı zaman başını traş etti. Halk kıllarını kapmak için toplandılar. Ben onlardan önce davranıp, alnının üzerindeki saçlarını alıp bu miğferin içine koydum. Bu miğfer bendeyken hangi savaşa girdiysem kazandım."

★Taberânî ve yakın metinle Ebû Ya'lâ rivayette bulundu. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Câfer sahabeden bazılarından dinlemiştir, ama Hâlid'i dinleyip dinlemediğini bilmiyorum.[1]

١٥٨٨٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَاسِرِ الدِّمَشْقِيُّ، نا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، نا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا أَبُو شَيْبَةَ يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكِنْدِيُّ، عَنْ حِبَّانَ بْنِ أَبِي جَبَلَةَ، عَنْ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ قَالَ : مَا عَدَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِي وَبِخَالِدِ بْنِ الْوَلِيْدِ أَحَداً مُنْذُ أَسْلَمْنَا فِي حَرْبِهِ"

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجاله ثقات.

15883- Amr b. el-Âs dedi ki: "Vallahi! Müslüman oluşumuzdan beri, yaptığı savaşında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni ve Hâlid b. Velid'i (ashâbından) hiç kimseyle eşit kılmadı."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٥٨٨٤ - حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا ، عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي السَّفَرِ ، قَالَ : نَزَلَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْحِيرَةَ عَلَى أَمْرِ بَنِي الْمَرَازِبَةِ ، فَقَالُوا لَهُ : احْذَرِ السُّمَّ ،

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (3804) ve Ebû Ya'lâ (7183) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (7347) rivayet etti. Ravilerden Velîd b. Müslim müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

لا يَسْقِيكَهُ الأَعَاجِمُ ، فَقَالَ : " ائْتُونِي بِهِ " ، فَأُتِيَ بِهِ ، فَأَخَذَهُ بِيَدِهِ ، ثُمَّ اقْتَحَمَهُ ، وَقَالَ : " بِسْمِ اللهِ " ، فَلَمْ يَضُرَّهُ شَيْئًا"

رواه أبو يعلى والطبراني بنحوه وأحد إسنادي الطبراني رجاله رجال الصحيح وهو متصل ورجالهما ثقات إلا أن أبا السفر وأبا بردة بن أبي موسى لم يسمعا من خالد والله أعلم.

15884- Ebu's-Sefer bildiriyor: Hâlid b. el-Velîd -Hire'de- Merâzib oğullarına konaklamıştı. Ona: "Acemlerin sana zehir içirmelerinden sakın!" dediler. Hâlid: "Onu bana getirin!" dedi, zehiri getirdiler, eliyle alıp Bismillah diyerek içti. Zehir ona hiçbir zarar vermedi.

★Ebû Ya'lâ ve yakın bir metinle Taberânî rivayette bulundu. Taberânî'nin rivayetlerinden birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir ve muttasıldır. Diğer raviler güvenilirdir. Fakat Ebu's-Sefer ile Ebû Burde b. Ebî Mûsa, Hâlid'i işitmemişlerdir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

١٥٨٨٥ - حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ قَيْسٍ ، قَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ : " مَا لَيْلَةٌ تُهْدَى إِلَى بَيْتِي فِيهَا عَرُوسٌ أَنَا لَهَا مُحِبٌّ ، أَوْ أُبَشَّرُ فِيهَا بِغُلامٍ بِأَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ لَيْلَةٍ شَدِيدَةِ الْجَلِيدِ فِي سَرِيَّةٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ أُصَبِّحُ بِهَا الْعَدُوَّ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح.

15885- Hâlid b. el-Velîd dedi ki: "Zorlu ve şiddetli bir gecede Allah yolunda düşmana karşı mücahidlerin bir müfrezesinde bulunmak bana, sevdiğim bir gelinin süslenip evime konulmasından veya bir erkek çocukla müjdelenmemden daha hoş gelir."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٨٨٦ - حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى ، قَالَ : حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ ، عَنْ قَيْسٍ ، قَالَ : قَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ : " لَقَدْ مَنَعَنِي كَثِيرًا مِنَ الْقِرَاءَةِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح"

15886- Hâlid b. el-Velîd dedi ki: "Çok Kur'ân okumaktan beni alıkoyan şey, Allah yolunda cihattır."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Ebû Ya'lâ (7186) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3808, 3809) rivayet etti.
[2] Ebû Ya'lâ (7185) rivayet etti.
[3] Ebû Ya'lâ (7188) rivayet etti.

١٥٨٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ ،وَحِبَّانُ بْنُ مُوسَى ، قَالا : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، قَالَ : لَمَّا حَضَرَتْ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ الْوَفَاةُ ، قَالَ : " لَقَدْ طَلَبْتُ الْقَتْلَ فَلَمْ يُقَدَّرْ لِي إِلا أَنْ أَمُوتَ عَلَى فِرَاشِي ، وَمَا مِنْ عَمَلٍ أَرْجَى مِنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَا مُتَتَرِّسٌ بِهَا " ، ثُمَّ قَالَ : " إِذَا أَنَا مُتُّ فَانْظُرُوا سِلاحِي ، وَفَرَسِي فَاجْعَلُوهُ عِدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15887- Ebû Vâil bildiriyor: Hâlid b. el-Velîd'in vefat anı geldiği zaman dedi ki: "Savaşırken şehit olarak ölmeyi istedim. Ancak yatağımda ölüyorum. Hiçbir amelim Lâ ilâhe illallah kelimesinden daha üstün değildir. Ben bu kelimeyi kendime kalkan edindim."

Sonra dedi ki: "Ben öldüğümde, silahımı ve atımı Allah yolunda veriniz."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٨٨٨ - وَعَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ : دَخَلُوا عَلَى خَالِدِ بْنِ الوَلِيْدِ يَعُودُونَهُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ : إِنَّهُ لَفِي السِّيَاقِ قَالَ : نَعَمْ وَاللهِ أَسْتَعِيْنُ عَلَى ذَلِكَ"

رواه الطبراني وإسناده منقطع ورجاله ثقات.

15888- Yûnus b. Ebî İshâk bildiriyor: Ölümü anında Hâlid b. Velîd'i ziyaret ettiler. Bazıları: "Ölmek üzeredir" deyince, Hâlid: "Evet bu konuda Allah'tan yardım dilerim" dedi.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Ravileri güvenilirdir.

١٥٨٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ : " مَاتَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بِحِمْصٍ سَنَةَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ "

رواه الطبراني.

15889- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr der ki: "Hâlid b. el-Velîd Humus'ta 21 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

[1]Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3812) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ ﷺ)

Amr b. el-Âs

١٥٨٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ رَاشِدٍ مَوْلَى حَبِيبِ بْنِ أَبِي أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي أَوْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ مِنْ فِيهِ قَالَ لَمَّا انْصَرَفْنَا مِنَ الأَحْزَابِ عَنِ الْخَنْدَقِ جَمَعْتُ رِجَالاً مِنْ قُرَيْشٍ كَانُوا يَرَوْنَ مَكَانِي وَيَسْمَعُونَ مِنِّي فَقُلْتُ لَهُمْ تَعْلَمُونَ وَاللَّهِ إِنِّي لأَرَى أَمْرَ مُحَمَّدٍ يَعْلُو الأُمُورَ عُلُوًّا مُنْكَراً وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ رَأْياً فَمَا تَرَوْنَ فِيهِ قَالُوا وَمَا رَأَيْتَ قَالَ رَأَيْتُ أَنْ نَلْحَقَ بِالنَّجَاشِيِّ فَنَكُونُ عِنْدَهُ فَإِنْ ظَهَرَ مُحَمَّدٌ عَلَى قَوْمِنَا كُنَّا عِنْدَ النَّجَاشِيِّ فَإِنَّا أَنْ نَكُونَ تَحْتَ يَدَيْهِ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْ أَنْ نَكُونَ تَحْتَ يَدَيْ مُحَمَّدٍ وَإِنْ ظَهَرَ قَوْمُنَا فَنَحْنُ مَنْ قَدْ عَرَفُوا فَلَنْ يَأْتِينَا مِنْهُمْ إِلاَّ خَيْرٌ. فَقَالُوا إِنَّ هَذَا الرَّأْيُ. قَالَ فَقُلْتُ لَهُمْ فَاجْمَعُوا لَهُ مَا نُهْدِي لَهُ وَكَانَ أَحَبَّ مَا يُهْدَى إِلَيْهِ مِنْ أَرْضِنَا الأَدَمُ فَجَمَعْنَا لَهُ أُدْماً كَثِيراً ثُمَّ خَرَجْنَا حَتَّى قَدِمْنَا عَلَيْهِ فَوَاللَّهِ إِنَّا لَعِنْدَهُ إِذْ جَاءَ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ بَعَثَهُ إِلَيْهِ فِي شَأْنِ جَعْفَرٍ وَأَصْحَابِهِ قَالَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ ثُمَّ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ فَقُلْتُ لأَصْحَابِي هَذَا عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ لَوْ قَدْ دَخَلْتُ عَلَى النَّجَاشِيِّ فَسَأَلْتُهُ إِيَّاهُ فَأَعْطَانِيهِ فَضَرَبْتُ عُنُقَهُ فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ رَأَتْ قُرَيْشٌ أَنِّي قَدْ أَجْزَأْتُ عَنْهَا حِينَ قَتَلْتُ رَسُولَ مُحَمَّدٍ قَالَ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَسَجَدْتُ لَهُ كَمَا كُنْتُ أَصْنَعُ فَقَالَ مَرْحَباً بِصَدِيقِي أَهْدَيْتَ لِي مِنْ بِلاَدِكَ شَيْئاً. قَالَ قُلْتُ نَعَمْ أَيُّهَا الْمَلِكُ قَدْ أَهْدَيْتُ لَكَ أُدْماً كَثِيراً قَالَ ثُمَّ قَدَّمْتُهُ إِلَيْهِ فَأَعْجَبَهُ وَاشْتَهَاهُ ثُمَّ قُلْتُ لَهُ أَيُّهَا الْمَلِكُ إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ رَجُلاً خَرَجَ مِنْ عِنْدِكَ وَهُوَ رَسُولُ رَجُلٍ عَدُوٍّ لَنَا فَأَعْطِنِيهِ لأَقْتُلَهُ فَإِنَّهُ قَدْ أَصَابَ مِنْ أَشْرَافِنَا وَخِيَارِنَا قَالَ فَغَضِبَ ثُمَّ مَدَّ يَدَهُ فَضَرَبَ بِهَا أَنْفَهُ ضَرْبَةً ظَنَنْتُ أَنَّهُ قَدْ كَسَرَهُ فَلَوِ انْشَقَّتْ لِيَ الأَرْضُ لَدَخَلْتُ فِيهَا فَرَقاً مِنْهُ ثُمَّ قُلْتُ أَيُّهَا الْمَلِكُ وَاللَّهِ لَوْ ظَنَنْتُ أَنَّكَ تَكْرَهُ هَذَا مَا سَأَلْتُكَهُ. فَقَالَ لَهُ أَتَسْأَلُنِي أَنْ أُعْطِيَكَ رَسُولَ رَجُلٍ يَأْتِيهِ النَّامُوسُ الأَكْبَرُ الَّذِي كَانَ يَأْتِي مُوسَى لِتَقْتُلَهُ. قَالَ قُلْتُ أَيُّهَا الْمَلِكُ أَكَذَاكَ هُوَ فَقَالَ وَيْحَكَ يَا عَمْرُو أَطِعْنِي وَاتَّبِعْهُ فَإِنَّهُ وَاللَّهِ لَعَلَى الْحَقِّ وَلَيَظْهَرَنَّ عَلَى مَنْ خَالَفَهُ كَمَا ظَهَرَ مُوسَى عَلَى فِرْعَوْنَ وَجُنُودِهِ. قَالَ فَقُلْتُ فَتُبَايِعُنِي لَهُ عَلَى الإِسْلاَمِ. قَالَ نَعَمْ فَبَسَطَ يَدَهُ وَبَايَعْتُهُ عَلَى الإِسْلاَمِ ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى أَصْحَابِي وَقَدْ حَالَ رَأْيِي عَمَّا كَانَ عَلَيْهِ وَكَتَمْتُ أَصْحَابِي إِسْلاَمِي ثُمَّ خَرَجْتُ عَامِداً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأُسْلِمَ فَلَقِيتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَذَلِكَ قُبَيْلَ الْفَتْحِ وَهُوَ مُقْبِلٌ مِنْ مَكَّةَ فَقُلْتُ أَيْنَ يَا أَبَا سُلَيْمَانَ قَالَ وَاللَّهِ لَقَدِ اسْتَقَامَ الْمَنْسِمُ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَنَبِيٌّ أَذْهَبُ وَاللَّهِ أُسْلِمُ فَحَتَّى مَتَى قَالَ قُلْتُ وَاللَّهِ مَا جِئْتُ إِلاَّ لأُسْلِمَ. قَالَ فَقَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَقَدَّمَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَأَسْلَمَ وَبَايَعَ ثُمَّ دَنَوْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُبَايِعُكَ عَلَى أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِي وَلاَ أَذْكُرُ وَمَا تَأَخَّرَ. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَمْرُو بَايِعْ فَإِنَّ الإِسْلاَمَ يَجُبُّ مَا كَانَ قَبْلَهُ وَإِنَّ الْهِجْرَةَ تَجُبُّ مَا كَانَ قَبْلَهَا . قَالَ فَبَايَعْتُهُ ثُمَّ انْصَرَفْتُ. قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَقَدْ حَدَّثَنِي مَنْ لاَ أَتَّهِمُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ طَلْحَةَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ كَانَ مَعَهُمَا أَسْلَمَ حِينَ أَسْلَمَا"

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : حدثني عمرو بن العاص من فيه إلى أذني ورجالهما ثقات.

15890- Hâbîb b. Evs es-Sakafî'nin azatlısı Râşid bildiriyor: Amr b. el-Âs'ın şöyle dediğini kulaklarımla duydum:

Hendek savaşından döndükten sonra, Kureyş'ten benim konumumu bilen ve sözümü tutan kişileri toplayıp şöyle dedim: "Muhammed'in davasının hızlı bir şekilde güçlendiğini görüyorum. Ben bir şey düşünüyorum. Bu konuda sizin görüşünüz nedir?" Adamlar: "Görüşün nedir?" deyince şöyle dedim: "Necâşî'ye gidip, onun yanında kalalım. Eğer Muhammed kavmimize üstün gelirse, Necâşî'nin yanında kalırız. Necâşî'nin hükmü altında kalmamız, Muhammed'in hükmü altında kalmamızdan daha iyidir. Eğer kavmimiz üstün gelirse, onlar bizi bilirler ve onlardan bize kötülük gelmez." Adamlar: "Doğru olan görüş budur" dediler.

Onlara: "Necâşî'ye takdim edeceğimiz hediyeler toplayınız. Necâşî için en makbul hediye katıktı. Ona çok katık (yiyecek) topladıktan sonra çıkıp Necâşî'nin yanına gittik. Vallahi! Biz yanındayken, Amr b. Umeyye ed-Damrî geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu (Habeşistan'da bulunan) Câfer ve arkadaşları için yollamıştı.

Yanına girip çıktığı zaman arkadaşlarıma şöyle dedim: "Bu Amr b. Umeyye'dir. Necâşî'nin yanına girip onu istesem bana verir. Ben de boynunu vururum. Muhammed'in elçisini öldürdüğüm için, Kureyş bunu öğrenince, kendisine iyilik olarak görür."

Necâşî'nin yanına girip her zaman yaptığım gibi önünde secde ettim. Necâşî: "Merhaba dostum. Bana memleketinden bir hediye getirdin mi?" dedi. Ben: "Evet ey kral" dedim. Sonra: "Ey kral! Sana bol miktarda katık getirdim" dedim. Sonra katığı kendisine takdim ettim. Hediyeyi

beğendi ve tadı hoşuna gitti. Sonra şöyle dedim: "Ey kral! Yanından çıkan bir adam gördüm. O, bizim düşmanımız olan birinin elçisidir. Öldürmem için onu bana ver. Çünkü o, bizim eşrafımızdan ve iyilerimizden bazılarını öldürdü."

Necâşî kızdı ve eliyle burnuma vurdu. Ben burnumun kırıldığını zannettim. Korkumdan dolayı yer yarılıp içine girsem diye düşündüm.

Sonra şöyle dedim: "Ey kral! Vallahi bunun hoşuna gitmeyeceğini bilseydim istemezdim." Necâşî: "Kendisine, Mûsa'ya gelen Nâmûs'ul-Ekber'in geldiği kişinin elçisini sana öldürmen için vermemi mi istiyorsun?" dedi. Ben: "Ey kral! O öyle midir?" dediğimde: "Yazıklar olsun sana ey Amr! Ona itaat et ve tâbi ol. Vallahi! O hak üzeredir. Mûsâ'nın, Firavun ve ordularına üstün geldiği gibi, o da, ona muhalefet edenlere üstün gelecektir."

Sonra: "Öyleyse, sen benim ona İslâmiyet üzerine bîatımı alır mısın?" dedim. Necaşî: "Olur" dedi ve elini uzattı. Ona İslâmiyet üzerine bîat ettim.

Sonra arkadaşlarımın yanına döndüm. Eski görüşüm değişmişti. Arkadaşlarımdan Müslüman olduğumu gizledim. Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitmek üzere geri döndüm. Hâlid b. el-Velîd'le karşılaştım. Mekke'nin fethine yakın bir zamandı. O da Mekke'den geliyordu. Ben: "Ey Ebû Süleymanı! Nereye gidiyorsun?" dedim. Hâlid: "Vallahi, tutulacak yol belli oldu, iş aydınlandı: Bu zât, muhakkak Resûldür! Gidip müslüman olacağım. Daha ne zamana kadar ve ne diye bekleyip duracağım" dedi.

Ben: "Vallahi ben de Müslüman olmak için geldim" dedim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına vardık. Hâlid b. el-Velîd öne çıkıp bîat ederek Müslüman oldu. Sonra ben yaklaştım ve: "Ya Resûlallah! Ben, geçmişte olan günahlarım bağışlanmak üzere sana bîat edeceğim" dedim ve gelecekte olacak günahlarımı anmadım. Resûlullah: "*'Ey Amr! Bîat et! Şüphe yok ki, İslâmiyet daha önce olanları siler, yok eder. Hicret de, daha önce olanları siler, yok eder*" dedi. Bîat edip oradan ayrıldım.

İbn İshâk dedi ki: "Yalan söyleyeceklerine ihtimal vermediğim birisi bana dedi ki: "Müslüman olduklarında, yanlarında Osmân b. Talhâ (İbn Ebî Talhâ) da vardı ve onlarla beraber Müslüman oldu."

★Ahmed ve şu ifade ile Taberânî rivayet etti: "Amr b. el-Âs'ın söylediklerini

kulaklarımla duydum." Ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ زُهَيْرِ بْنِ قَيْسٍ الْبَلَوِيِّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ رِمْثَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ فِي سَرِيَّةٍ وَخَرَجْنَا فَنَعَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ فَقَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ عَمْراً . ثُمَّ نَعَسَ ثَانِيَةً فَقَالَ مِثْلَهَا ثُمَّ نَعَسَ الثَّالِثَةَ فَاسْتَيْقَظَ فَقَالَ رَحِمَ اللَّهُ عَمْراً . قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ عَمْرٌو هَذَا قَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ . قُلْنَا وَمَا شَأْنُهُ قَالَ كُنْتُ إِذَا نَدَبْتُ النَّاسَ إِلَى الصَّدَقَةِ جَاءَ فَأَجْزَلَ مِنْهَا فَأَقُولُ يَا عَمْرُو أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَصَدَقَ عَمْرٌو إِنَّ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْراً كَثِيراً . قَالَ زُهَيْرُ بْنُ قَيْسٍ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لأَلْزَمَنَّ هَذَا الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْراً كَثِيراً"

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : قال زهير : فلما كانت الفتنة قلت : أتبع هذا الذي قال فيه رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ما قال ورجال أحمد وأحد إسنادي الطبراني ثقات.

15891- Alkame b. Remse anlatıyor. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Amr b. el-Âs'ı Bahreyn'e gönderdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de bir birlikle çıktı. Biz de onunla beraberdik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) uykudan kalkınca: *"Allah Amr'a rahmet etsin"* dedi. Biz ismi Amr olan herkesi düşünerek: "Acaba kim için söyledi" dedik. Sonra tekrar uyuyup uyanınca: *"Allah Amr'a rahmet etsin"* dedi. Üçüncü defa uyuyup uyanınca, yine: *"Allah, Amr'a rahmet etsin"* dedi.

Biz: "Ya Resûlallah! Hangi Amr'ı kastediyorsun?" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Amr b. el-Âs"* dedi. Biz: "Neden onun için böyle diyorsun?" dediğimizde, şöyle buyurdu: *"Ben halkı sadaka vermeye çağırdığımda, o en fazla getirirdi. Ben: «Bunu nereden buldun?» dediğimde şöyle derdi: «Allah, bunu bana verdi.» Amr doğru söyledi. Allah katında bunun çok hayırları vardır."*

Züheyr b. Kays dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman şöyle dedim: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah katında bunun çok hayırları vardır"* dediği kişiden ayrılmayacağım.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: Züheyr dedi ki: "Fitne çıktığı zaman ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hakkında: *«Allah katında bunun çok hayırları*

[1] Ahmed (4/ 198-199) ve Taberânî *el-Ehâdîsu't-Tivâl*'de (12) rivayet etti. Habîb'in azatlısı Râşid'i sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

vardır» dediği kişiden ayrılmayacağım."

Ahmed'in ravileri ve Taberânî'nin iki isnâdından birinin ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٨٩٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ : " كَانَ إِسْلامُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، وَخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ ، وَعثمانِ بْنِ طَلْحَةَ عِنْدَ النَّجَاشِيِّ ، فَقَدِمُوا إِلَى الْمَدِينَةِ فِي صَفَرٍ سَنَةَ ثَمَانٍ مِنَ الْهِجْرَةِ "

قلت : إسلامهم في يوم واحد معروف وأما إسلام خالد وعثمان بن طلحة عند النجاشي فلم أجده إلا عن ابن إسحاق من قوله والله أعلم .

15892- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Amr b. el-Âs, Hâlid b. el-Velîd ve Osmân b. Talhâ, Necâşî'nin yanında Müslüman oldular. Hicretin sekizinci yılında Safer ayında Medine'ye geldiler.

★Derim ki: Aynı günde Müslüman oldukları bilinmektedir. Ancak Hâlid b. el-Velîd ve Osmân b. Talhâ'nın Necâşî'nin huzurunda Müslüman olduğunu, İbn İshâk'tan başka bir yerde bulamadım. Allah, en doğrusunu bilir.

١٥٨٩٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي مُعَاوِيَةَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ، عَنْ رَافِعِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ الطَّائِيِّ ، قَالَ : " لَمَّا كَانَتْ غَزْوَةُ ذَاتِ السَّلاسِلِ اسْتَعْمَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ عَلَى جَيْشٍ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ ". قال الحديث

رواه الطبراني ورجاله ثقات

15893- Râfi b. Ebî Râfi et-Tâî bildiriyor: "Zâtu's-Selâsil gazvesinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekr'in de içinde bulunduğu orduya, komutan olarak Amr b. el-Âs'ı tayin etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٥٨٩٤ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ ، ثنا أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ طَلْحَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " يَا عَمْرُو ، إِنَّكَ لَذُو رَأْيٍ رَشِيدٍ فِي الإِسْلامِ "

رواه الطبراني والبزار باختصار قوله : " في الإسلام " . وفي إسناد الكبير من لم أعرفه وإسناد البزار فيه إسحاق بن يحيى بن طلحة وهو متروك.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/6) rivayet etti. Onu ilk matbû nüshada bulamadığıma göre görünen o ki; bu hadis Ahmed'in *Müsned*'inden sakıt olmuştur.

15894- Talha b. Ubeydillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Amr! Sen İslam'da doğru görüşlü birisin."*

★Taberânî ve "İslam'da" lafzını koymadan Bezzâr rivayet etti. *M. el-Kebîr*'in isnâdında tanımadığım biri vardır. Bezzâr'ın isnâdında ise İshâk b. Yahyâ b. Talha metruktur.[1]

١٥٨٩٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْبَكْرِيُّ ، نَا كَثِيرُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ابْنَا الْعَاصِ مُؤْمِنَانِ ، وَعَمْرُو بْنُ الْعَاصِ فِي الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار قوله : " وعمرو في الجنة " . وأحمد إلا أنه قال : قال : " عمرو وهشام " . ورجال الكبير وأحمد رجال الصحيح غير محمد بن عمرو وهو حسن الحديث.

15895- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Âs'ın oğulları, iki mü'mindir ve Amr b. el-Âs cennettedir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *"Amr, cennettedir"* ifadesiyle *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ahmed rivayet etti, ama: "Amr ve Hişâm" dedi. *M. el-Kebîr* ile Ahmed'in ravileri, Muhammed b. Amr dışında *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٨٩٦ – وَكِيعٌ، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ ثَعْلَبَةَ، عَنْ اِبْنِ بُرَيْدَةَ أَنَّ عُمَرَ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ حِيْنَ شَيَّعَ عُمَراً : أَوْ تَزِيْدُ النَّاسَ نَاراً أَلاَ تَرَى إِلَى مَا يَصْنَعُ هَذَا بِالنَّاسِ ؟ فَقَالَ : دَعْهُ فَإِنَّمَا وَلاَّهُ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعِلْمِهِ بِالْحَرْبِ"

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح غير المنذر بن ثعلبة وهو ثقة.

15896- İbn Bureyde bildiriyor: Hz. Ebû Bekr, Amr'ı komutan tayin ettiği zaman, Ömer: "Sen halkın içindeki kargaşayı körüklemek mi istiyorsun?" dedi. Ebû Bekr: "Onu rahat bırak! Onu savaş bilgisi sebebiyle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) görevlendirdi" dedi.

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Munzir b. Sa'lebe dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (209) ve Bezzâr (2720) *"Amr b. el-Âs, doğru görüşlü biridir"* ibaresiyle rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 177) ve *"Amr ve Hişâm"* ilavesiyle Ahmed (8029) rivayet etti. Buhârî ve Müslim ve *Kutub-u Sitte*'nin diğer yazarları, Muhammed b. Amr'ın hadislerini tahric ettiler.

١٥٨٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ يَقُولُ بَعَثَ إِلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ خُذْ عَلَيْكَ ثِيَابَكَ وَسِلاَحَكَ ثُمَّ ائْتِنِى . فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَصَعَّدَ فِيَّ النَّظَرَ ثُمَّ طَأْطَأَهُ فَقَالَ إِنِّى أُرِيدُ أَنْ أَبْعَثَكَ عَلَى جَيْشٍ فَيُسَلِّمَكَ اللهُ وَيُغْنِمَكَ وَأَرْغَبُ لَكَ مِنَ الْمَالِ رَغْبَةً صَالِحَةً . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ مَا أَسْلَمْتُ مِنْ أَجْلِ الْمَالِ وَلَكِنِّى أَسْلَمْتُ رَغْبَةً فِى الإِسْلاَمِ وَأَنْ أَكُونَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . فَقَالَ يَا عَمْرُو نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلْمَرْءِ الصَّالِحِ"

رواه أحمد وقال : هكذا في النسخة : " نعما " . بنصب النون وكسر العين وقال أبو عبيدة : بكسر النون والعين رواه الطبراني في الأوسط والكبير وقال فيه : ولكن أسلمت رغبة في الإسلام وأكون مع رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال : " نعم ونعما بالمال الصالح للمرء الصالح " ورجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح.

15897- Amr b. el-Âs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Amr! Silâhını kuşan, elbiseni giy ve hemen yanıma gel"* diye haber gönderdi. Huzura geldiğimde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) abdest alıyordu. Bakışlarını bana çevirdi. Sonra bakışlarını aşağı indirip: *"Ey Amr! Seni askeri birliğin başında bir yere göndermek isterim. Senin için zenginlik dilerim. Allah sana selâmet versin, çok sâlih mal ile dön"* buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! Ben mal için değil, İslam'a rağbet ettiğim ve yanınızda bulunmak için müslüman oldum" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Amr! Sâlih mal, sâlih kimsede ne güzeldir"* buyurdu.

★Ahmed ve şu ibarelerle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti: "Ben İslam'a olan rağbetimden dolayı ve Resûlullah'la beraber olmak için Müslüman oldum." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet sen o sebeple Müslüman oldun; fakat sâlih mal, sâlih kimsede ne güzeldir"* buyurdu. Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٨٩٨ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الأَسْوَدِ بْنِ خَلَفٍ قَالَ : كُنَّا جُلُوساً فِي الحَجَرِ فِي أُنَاسٍ مِنْ قُرَيشٍ إِذْ قِيلَ : قَدِمَ اللَّيْلَةَ عَمْرُو بْنُ العَاصِ قَالَ : فَمَا أَكْثَرْنَا أَنْ دَخَلَ عَلَيْنَا فَمَدَدْنَا إِلَيْهِ أَبْصَارَنَا فَطَافَ ثُمَّ صَلَّى فِي الحَجَرِ رَكْعَتَيْنِ وَقَالَ : أَقْرَصْتُمُونِي ؟ قُلْنَا : مَا ذَكَرْنَاكَ إِلاَّ بِخَيْرٍ ذَكَرْنَاكَ وَهِشَامُ بْنُ العَاصِ فَقُلْنَا : أَيُّهُمَا أَفْضَلُ ؟ قَالَ بَعْضُهُمْ : هَذَا وَقَالَ بَعْضُنَا : هِشَامٌ . قَالَ : أَنَا أُخْبِرُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَسْلَمْنَا وَأَحْبَبْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَاصَحْنَاهُ ثُمَّ ذَكَرَ يَوْمَ

[1] Mükerrerdir, 6242. hadise bakınız.

الْيَرْمُوكِ فَقَالَ : أَخَذْتُ بِعَمُودِ الْفِسْطَاطِ ثُمَّ اغْتَسَلْتُ وَتَحَنَّطْتُ ثُمَّ تَكَفَّنْتُ فَعَرَضْنَا أَنْفُسَنَا عَلَى اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَبِلَهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي . يَقُولُهَا ثَلاَثاً"

رواه الطبراني وفيه أبو عمرو مولى بني أمية و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

15898- Muhammed b. el-Esved b. Halef bildiriyor: Kureyş'ten bazılarıyla Hicr'de oturuyorduk: "Bu gece, Amr b. el-Âs geldi" dendi. Fazla zaman geçmeden Amr yanımıza girdi. Bize baktı, sonra tavaf edip iki rekât namaz kıldı ve dedi ki: "Benim hakkımda mı konuştunuz?" Biz: "Senin hakkında hayırdan başka bir şey söylemedik. Seni ve kardeşin Hişâm b. el-Âs'ı andık ve: "Hangisi daha faziletlidir?" dedik. Bazıları Amr, bazıları Hişâm dediler" dedik.

Amr: "Ben size bunu söylerim. Müslüman olduk, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) sevdik ve onun nasihatlerini dinledik" dedikten sonra Yermûk gününü anarak dedi ki: "Çadıra girip boy abdesti alıp güzel kokular süründüm; sonra kefenimi giyerek kendimizi Allah'a sunduk. Allah, onu kabul etti. O, benden daha hayırlıdır." Bunu üç defa söyledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden, Benî Umeyye'nin azatlısı olan Ebû Amr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٥٨٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا الأَسْوَدُ بْنُ شَيْبَانَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو نَوْفَلِ بْنُ أَبِي عَقْرَبٍ قَالَ جَزِعَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ عِنْدَ الْمَوْتِ جَزَعاً شَدِيداً فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ ابْنُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا هَذَا الْجَزَعُ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُدْنِيكَ وَيَسْتَعْمِلُكَ. قَالَ أَيْ بُنَيَّ قَدْ كَانَ ذَلِكَ وَسَأُخْبِرُكَ عَنْ ذَلِكَ إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَدْرِي أَحُبًّا كَانَ ذَلِكَ أَمْ تَأَلُّفاً يَتَأَلَّفُنِي وَلَكِنْ أَشْهَدُ عَلَى رَجُلَيْنِ أَنَّهُ قَدْ فَارَقَ الدُّنْيَا وَهُوَ يُحِبُّهُمَا ابْنُ سُمَيَّةَ وَابْنُ أُمِّ عَبْدٍ فَلَمَّا حَدَّثَهُ وَضَعَ يَدَهُ مَوْضِعَ الْغِلاَلِ مِنْ ذَقْنِهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ أَمَرْتَنَا فَتَرَكْنَا وَنَهَيْتَنَا فَرَكِبْنَا وَلاَ يَسَعُنَا إِلاَّ مَغْفِرَتُكَ. وَكَانَتْ تِلْكَ هِجِّيرَاهُ حَتَّى مَاتَ"

قلت : في الصحيح طرف منه رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

15899- Ebû Nevfel b. Ebî Akreb bildiriyor: Amr b. el-Âs, ölüm döşeğine yatınca çok sızlandı ve ağlamaya başladı. Oğlu Abdullah, babasının korktuğunu görünce dedi ki: "Neden sıkılıyorsun? Resûlullah seni komutan olarak gönderiyor ve seni kendine yaklaştırıyordu."Amr: "Evet, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu yapıyordu; ancak beni sevdiğinden mi yapıyordu, yoksa beni ısındırmak için mi yapıyordu, bunu bilmiyorum. Ama Allah'ın Resulü (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde şu iki kişiyi sevdiğine şahitlik ederim: Biri Sümeyye'nin oğlu

(Ammâr), diğeri de Mes'ûd'un oğlu (Abdullah)" dedi. Canı çıkmaya başlayınca ellerini topladı ve boynuna koydu. Sonra da şöyle demeye başladı: "Ey Allahım! Sen emrettin; biz terk ettik. Sen nehyettin; biz işledik. Bizi rahmetinle kuşat!" Ruhunu teslim edinceye kadar bu cümleleri söyledi.

Sahîh'te bir bölümü vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٩٠٠ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ قَالَ : مَاتَ عَمْرُو بِمِصْرَ يَوْمَ الفِطْرِ سَنَةَ اِثْنَتَيْنِ وَأَرْبَعِينَ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

15900- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: Amr, 42 yılında Ramazan bayramında Mısır'da vefat etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri hadisi söyleyene kadar güvenilirdir.

١٥٩٠١ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ : تُوُفِّيَ عَمْرُو بْنُ العَاصِ وَيُكَنَّى : أَبَا عَبْدِ اللهِ بِمِصْرَ لَيْلَةَ الفِطْرِ سَنَةَ ثَلاَثٌ وَأَرْبَعِينَ وَدُفِنَ يَوْمَ الفِطْرِ وَصَلَّى عَلَيْهِ اِبْنُهُ عَبْدُ اللهِ وَسَنُّهُ نَحْوُ مِنْ مَائَةِ سَنَةٍ"

رواه الطبراني ورجاله إلى قائله ثقات.

15901- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Amr b. el-Âs, 43 yılında Ramazan bayramı gecesi Mısır'da vefat etti. Bayram günü defnedildi. Künyesi: Ebû Abdullah'tı. Namazını oğlu Abdullah kıldırdı. Vefat ettiği zaman yaşı yüz civarındaydı."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri hadisi söyleyene kadar güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَمْرُو أَيْضاً وَابْنُهُ عَبْدُ اللهِ وَأُمٌّ عَبْدِ اللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ)

Amr ve Oğlu Abdullah

١٥٩٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْوَرْدِ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ ، يَقُولُ : كَانَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، يَقُولُ : لا أُخْبِرُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْءٍ إِلا أَنِّي سَمِعْتُهُ ، يَقُولُ : " عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ مِنْ صَالِحِي قُرَيْشٍ ، وَنِعْمَ أَهْلُ الْبَيْتِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ، وَأُمُّ عَبْدِ اللَّهِ ، وَعَبْدُ اللَّهِ "

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه أبو يعلى وأحمد بنحوه ورجاله ثقات.

15902- Talha b. Ubeydillah dedi ki: Size Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum bir şeyi söyleyeyim mi?" Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Amr b. el-Âs, Kureyş'in salihlerindendir. Abdullah'ın babası, annesi ve Abdullah ne güzel ailedir."*

Tirmîzî bu hadisi muhtasar olarak rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ahmed buna benzer bir rivayette bulundu. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٩٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ يَزِيدَ أَظُنُّهُ عَنْ مِشْرَحٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نِعْمَ أَهْلُ الْبَيْتِ أَبُو عَبْدِ اللهِ وَأُمُّ عَبْدِ اللهِ وَعَبْدُ اللهِ"

رواه أحمد.

15903- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Amr b. el-Âs, Kureyş'in salihlerindendir. Abdullah'ın babası, annesi ve Abdullah ne güzel ailedir."*

★Ahmed rivayet etti [2]

١٥٩٠٤ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : كُنْتُ يَوْماً مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ فَقَالَ : هَلْ تَدْرِي مَنْ مَعَنَا فِي الْبَيْتِ ؟ قُلْتُ : مَنْ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ : " جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ " . قُلْتُ : السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جِبْرِيلُ وَرَحْمَةُ اللهِ . فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّهُ قَدْ رَدَّ عَلَيْكَ السَّلَامَ "

رواه الطبراني بإسنادين وأحدهما حسن.

15904- Abdullah b. Amr dedi ki: Birgün Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber evindeydim. Buyurdu ki: *"Evde, bizimle kimin olduğunu biliyormusun?"* Ben: "Ya Resûlallah kim?" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cibrîl"* dedi. Ben: "Allah'ın selamı ve rahmeti üzerine olsun ey Cibrîl" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Selamına karşılık verdi"* buyurdu.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birisi hasendir.

---

[1] Ebû Ya'lâ (645, 646, 647) ve Ahmed (1/ 161) rivayet etti. İbn Ebî Muleyke Talha'ya yetişmemiştir.

[2] Ahmed, sahih isnâdla (4/ 150) rivayet etti. İbn Lehîa'dan rivayet eden kişi Abdullah b. Yezîd'dir.

١٥٩٠٥ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : لَخَيْرٌ أُعَلِّمُهُ اليَوْمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مِثْلَيْهِ مَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَنَّا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُهِمُّنَا الآخِرَةَ وَلاَ تُهِمُّنَا الدُّنْيَا وَإِنَّا اليَوْمَ قَدْ مَالَتْ بِنَا الدُّنْيَا"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15905- Abdullah b. Amr dedi ki: Benim için, bugün bildiğim bir iyilik, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında bildiğim iyiliğin iki katından daha sevimlidir (Çünkü zamanımızda hayır azaldı). Çünkü Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberken, bizim için ahiret önemliydi; dünyaya önem vermezdik. Şimdi dünya bize yöneldi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir

١٥٩٠٦ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ قَالَ : مَاتَ عَبْدُ اللهِ بْنِ عَمْرٍو سَنَةَ خَمْسٍ وَسِتِّيْنَ"

رواه الطبراني.

15906- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: Abdullah b. Amr, altmış beş yılında vefat etti.

★Taberânî rivayet etti.

١٥٩٠٧ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ : تُوُفِّيَ عَبْدُ اللهِ بْنِ عَمْرُو بْنُ العَاصِ وَيُكَنَّى أَبَا مُحَمَّدٍ بِمِصْرَ وَدُفِنَ فِي دَارِهِ سَنَةَ خَمْسٍ وَسِتِّيْنَ وَقَائِلُ يَقُولُ : سَنَةُ ثَمَانٍ وَسِتِّيْنَ وَسِنُّهُ ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ سَنَةً أَوْ اِثْنَتَانِ وَتِسْعُونَ سَنَةً شَكَّ يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ فِي السَّبْعِيْنَ أَوْ التِّسْعِيْنَ"

رواه الطبراني

15907- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: Abdullah b. Amr b. el-Âs, 65 yılında Mısır'da vefat etti. Künyesi Ebû Muhammed'di. Evinin avlusunda defnedildi. Birisi de der ki: 68 yılında yetmiş iki yaşında veya doksan iki yaşında vefat etti.- Yahyâ b. Bukeyr yetmiş ile doksan arasında şüpheye düştü.

★Taberânî rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ﷺ)

Muâviye b. Ebî Süfyân

١٥٩٠٨ - قال الطبراني : مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ حَرْبِ بْنِ أُمَيَّةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ , يُكْنَى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ, وَأُمُّهُ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ , وَ أُمُّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ أُمَيَّةَ بْنِ الأَوْقَصِ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ , وَأُمُّهَا بِنْتُ نَوْفَلِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ , وَأُمُّهَا فُلانَةُ بِنْتُ جَابِرِ بْنِ نَصْرِ بْنِ مَالِكِ بْنِ حَنْبَلِ بْنِ عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ , وَأُمُّهَا بِنْتُ الْحَارِثِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ نَصْرِ بْنِ مَالِكِ بْنِ حَنْبَلِ بْنِ عَامِرٍ وَأُمُّهَا بِنْتُ سَعِيدِ بْنِ سَهْمٍ"

15908- Taberânî dedi ki: Muâviye b. Ebî Süfyân b. Harb b. Umeyye b. Abdişems b. Abdimenâf. Künyesi Ebû Abdirrahman'dı. Annesi, Hind binti Rabîa b. Abdişems b. Abdimenâf'tır. Hind'in annesi, Benî Süleym'den, Safiyye binti Umeyye b. Hârise b. el-Evkas'tır. Safiyye'nin annesi, Nevfel b. Abdimenâf'tır. Onun annesi Fulâne binti Câbir b. Nasr b. Mâlik b. Hasel b. Âmir b. Lüeyy'dir. Onun annesi, binti'l-Hâris b. Habîb b. Huzeyme b. Nasr b. Mâlik b. Hasel b. Âmir'dir. Onun da annesi Binti Saîd b. Sehm'dir."

١٥٩٠٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ يَعِيشَ، ثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَسَارٍ قَالَ : رَأَيْتُ مُعَاوِيَةَ بِالْأَبْطَحِ أَبْيَضُ الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ كَأَنَّهُ ثَلْجٌ

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15909- İshâk b. Yesâr dedi ki: "Muâviye'yi Ebtah'ta gördüm; saçları ve sakalları kar gibi bembeyazdı."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٩١٠ - وَعَنْ خَالِدِ بْنِ مِعْدَانِ قَالَ : كَانَ مُعَاوِيَةُ طَوِيْلاً أَبْيَضُ أَجْلَحُ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير صفوان بن صالح وهو ثقة.

15910- Hâlid b. Ma'dân bildiriyor: Muâviye uzun boylu ve sadece başının yan taraflarında saçı olan biriydi."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Safvân b. Sâlih dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/305) rivayet etti.

١٥٩١١ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ ، ثنا بْنُ أَبِي ذِئْبٍ ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ جُنْدُبٍ ، عَنْ أَسْلَمَ مَوْلَى عُمَرَ ، قَالَ : " قَدِمَ عَلَيْنَا مُعَاوِيَةُ وَهُوَ أَبْيَضُ النَّاسِ وَأَجْمَلُهُمْ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير مسلم بن جندب وهو ثقة.

15911- Hz. Ömer'in azatlısı Eslem dedi ki: "Muâviye yanımıza geldi. İnsanların en beyazı ve en güzeliydi."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Müslim b. Cündüb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٩١٢ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ الْجُمَحِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ بَكَّارَ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ وَاسِعٍ ، قَالَ : قَالَ مُعَاوِيَةُ : " مَا وَلَدَتْ قُرَشِيَّةٌ لِقُرَشِيٍّ خَيْرًا لَهَا فِي دِينِهَا مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَا وَلَدَتْ قُرَشِيَّةٌ لِقُرَشِيٍّ خَيْرًا لَهَا فِي دُنْيَاهَا مِنِّي " ، فَقَالَ مَعْنُ بْنُ يَزِيدَ السُّلَمِيُّ : " مَا وَلَدَتْ قُرَشِيَّةٌ لِقُرَشِيٍّ خَيْرًا لَهَا فِي دِينِهَا مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَا وَلَدَتْ قُرَشِيَّةٌ لِقُرَشِيٍّ شَرًّا لَهَا فِي دُنْيَاهَا مِنْكَ " ، قَالَ : " وَلِمَ ؟ " قَالَ : " لأَنَّكَ عَوَّدْتَهُمْ عَادَةً كَأَنِّي بِهِمْ قَدْ طَلَبُوهَا مِنْ غَيْرِكَ ، فَتَأْتِي بِهِمْ صَرْعَى فِي الطُّرُقِ " ، فَقَالَ : " وَيْحَكَ ، وَاللَّهِ إِنِّي لأُكَاتِمُهَا نَفْسِي مُنْذُ كَذَا وَكَذَا "

5912- Bekkâr b. Muhammed b. Vâsi, Muâviye'nin şöyle dediğini nakleder: "Kureyş, dünyası ve kendisi için benden daha hayırlısını dünyaya getirmedi."

Ma'n b. Yezîd ise: "Kureyş, Kureyşliler'e dini için Muhammed'den daha hayırlısını dünyaya getirmedi. Kureyş, Kureyşliler ve dünyası için senden daha kötüsünü dünyaya getirmedi" dedi. Muâviye: "Neden?" deyince, Ma'n b. Yezîd dedi ki: " Onlara öyle bir adet getirdin ki, onu (hilafeti) senden başkasından istediklerini zannediyorum. Halkı yollarda sersemlemiş gibi görüyorum." Muâviye: "Yazıklar olsun sana! Ben bu söylediklerini filan falan zamandan beri içimde gizliyordum" dedi.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Muhammed b. Selâm el-Cumahî zayıftır.

١٥٩١٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا مِنْهَابُ بْنُ عَبَّادٍ الْعَبْدِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ الْهَمْدَانِيُّ، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، قَالَ: خَرَجَ مُعَاوِيَةُ مِنَ الشَّامِ يُرِيدُ مَكَّةَ، فَنَزَلَ مَنْزِلا بَيْنَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/305) rivayet etti.

مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ، يُقَالُ لَهُ: الأَبْوَاءُ، فَاطَّلَعَ فِي بِئْرٍ عَادِيَّةٍ فَأَصَابَتْهُ لَقْوَةٌ، فَأَجَدَّ السَّيْرَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ فَأَتَاهُ الْحَاجِبُ، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، النَّاسُ بِالْبَابِ مَا أَفْقِدُ وَجْهًا، قَالَ: فَأَبْسِطْ لِي إِذًا قَالَ، ثُمَّ دَعَا بِعِمَامَةٍ فَلَفَّ بِهَا رَأْسَهُ وَشَقَّ وَجْهَهُ، ثُمَّ خَرَجَ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: " أَمَّا بَعْدُ فَإِنْ أُعَافَى فَقَدْ عُوفِيَ الصَّالِحُونَ قَبْلِي، وَمَا أُسِرُّ أَنِّي لأَرْجُو أَنْ أَكُونَ مِنْهُمْ، وَإِنْ كَانَ مَرِضَ مِنِّي عُضْوٌ فَمَا أُحْصِي صَحِيحِي، وَإِنْ كَانَ وَجِدَ عَلَيَّ بَعْضُ خَاصَّتِكُمْ فَقَدْ كُنْتُ حَرِبًا عَلَى عَامَّتِكُمْ، وَمَا لِيَ أَنْ أَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَانِي، فَرَحِمَ اللَّهُ رَجُلا دَعَا لِي بِالْعَافِيَةِ "، فَارْتَجَّتِ الأَصْوَاتُ بِالدُّعَاءِ، فَاسْتَبْكَى، فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ: مَا يُبْكِيكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟، قَالَ: " رَاجَعْتُ مَا كُنْتُ عَنْهُ عَزُوفًا، كَبِرَتْ سِنِّي، وَرَقَّ عَظْمِي، وَكَثُرَ الدُّمُوعُ فِي عَيْنِي، وَرُمِيتُ فِي أَحْسَنِي وَمَا يَبْدُو مِنِّي، وَلَوْلا هَوًى مِنِّي فِي يَزِيدَ أَبْصَرْتُ قَصْدِي "

رواه الطبراني وفيه محمد بن الحسن بن أبي يزيد الهمداني وهو متروك.

15913- Şa'bî anlatıyor: Muâviye, Mekke'ye gitmek üzere Şam'dan yola çıktı. Mekke ve Medine arasında Ebvâ denilen yerde konakladı. Orada bulunan Âdiye adındaki bir kuyuya bakarken yüzünde yaralar oluşturan bir hastalık meydana geldi. Yola devam edip Mekke'ye girdi. Nöbetçi gelip: "Ey Mü'minlerin emiri! Halk kapıda eksiksiz olarak toplanmış" dedi: Muâviye: "O zaman bana yol aç" dedi. Sonra bir sarık istedi. Onu başına sardı ve önünü görecek kadar yüzünü açtı. Sonra çıkıp Allah'a hamdü senâ ederek dedi ki:

"Eğer şifa bulursam, benden önceki salihler de şifa buldular. Ben de onlardan olmayı dilerim. Benden önce salihler hastalıklarla ibtila oldular, ama ben kimim ki onlardan sayılacağım. Eğer bu hastalığımın sebebi bensem; sayamayacağım kadar uzun bir müddet sağlıklı yaşadığım için bu hastalığımın önemi yoktur. Eğer sizden bazılarınız bana kızgınsa ben hepinize haksızlık etmiş olurum. Ben kim oluyorum da, Allah'tan, bana verdiklerinden daha çoğunu isteyeceğim. Bana şifa için dua eden kişiye Allah rahmet etsin." Bunun üzerine Mescid dua sesleriyle inledi. Muâviye ağlamaya başlayınca Mervân: "Ey Mü'minlerin emiri! Neden ağlıyorsun?" dedi.

Muâviye: " İstemediğim şeylere baktığım zaman, yaşımın ilerlediğini kemiklerimin zayıfladığını ve gözyaşlarımın çoğaldığını gördüm. Bendeki iki güzel şeyle ve yaptıklarımla itham edildim. Eğer Yezîd'e olan aşırı sevgim olmasaydı, isabetli şeyler yapardım" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Ebî Yezîd el-Hemdânî metruktur.

١٥٩١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُمَيَّةَ عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ جَدِّي يُحَدِّثُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ أَخَذَ الإِدَاوَةَ بَعْدَ أَبِي هُرَيْرَةَ يَتْبَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا وَاشْتَكَى أَبُو هُرَيْرَةَ فَبَيْنَا هُوَ يُوَضِّئُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَيْهِ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ يَا مُعَاوِيَةُ إِنْ وُلِّيتَ أَمْرًا فَاتَّقِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَاعْدِلْ. قَالَ فَمَا زِلْتُ أَظُنُّ أَنِّي مُبْتَلًى بِعَمَلٍ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى ابْتُلِيتُ"

رواه أحمد واللفظ له وهو مرسل ورواه أبو يعلى فوصله فقال فيه : عن معاوية قال : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَوَضَّئُوا ، قَالَ : فَلَمَّا تَوَضَّأَ نَظَرَ إِلَيَّ , فَقَالَ : يَا مُعَاوِيَةُ ، إِنْ وُلِّيتَ أَمْرًا فَاتَّقِ اللَّهَ , وَاعْدِلْ " والباقي بنحوه . ورواه الطبراني في الأوسط والكبير وقال في الأوسط : " فَاقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ، وَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ " . باختصار . ورجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح.

15914- Saîd b. Amr b. Saîd b. el-Âs bildiriyor: Ebû Hureyre hastalandığı için Muâviye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) abdest aldığı su kabını hazırlama hizmetini görmeye başladı. Muâviye Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) abdest alırken bir veya iki defa Muâviye'ye baktı ve dedi ki: *"Ey Muâviye! Eğer idareyi eline alırsan, Allah'tan kork ve adaletli davran!"* Muâviye dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle dediği zamandan beri idareyi ele almayı bekliyordum."

★Ahmed rivayet etti. Lafız da onundur. Hadis mürseldir. Ebû Ya'lâ mevsul olarak rivayet etti; ifadesi şöyledir: Muâviye bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Abdest alınız"* dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) abdest aldığı zaman bana bakıp dedi ki: *"Ey Muâviye! Eğer idareyi eline alırsan Allah'tan kork ve adaletli davran!"* Hadisin kalan kısmı, yukardaki gibidir.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. *M. el-Evsat*'ta muhtasar olarak dedi ki: *"İyilere iyilik et, kötülük yapanları affet."* Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٩١٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا السَّرِيُّ بْنُ عَاصِمٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُمِّ حَبِيبَةَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، دَقَّ الْبَابَ دَاقٌّ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " انْظُرُوا مَنْ هَذَا " قَالُوا : مُعَاوِيَةُ ، فَقَالَ : " ائْذَنُوا لَهُ " وَدَخَلَ ، وَعَلَى أُذُنِهِ قَلَمٌ لَهُ يَخُطُّ بِهِ ، فَقَالَ : " مَا هَذَا الْقَلَمُ عَلَى أُذُنِكَ يَا مُعَاوِيَةُ ؟ " قَالَ : قَلَمٌ أَعْدَدْتُهُ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ، قَالَ : " جَزَاكَ اللَّهُ عَنْ نَبِيِّكَ خَيْرًا ، وَاللَّهِ مَا

---

[1] Mükerrer hadis: 8952.

اسْتَكْتَبْتُكَ إِلا بِوَحْيٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَمَا أَفْعَلُ مِنْ صَغِيرَةٍ وَلا كَبِيرَةٍ إِلا بِوَحْيٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، كَيْفَ بِكَ لَوْ قَدْ قَمَّصَكَ اللَّهُ قَمِيصًا ؟ " يَعْنِي : الْخِلافَةَ ، فَقَامَتْ أُمُّ حَبِيبَةَ : فَجَلَسَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَإِنَّ اللَّهَ مُقَمِّصٌ أَخِي قَمِيصًا ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، وَلَكِنْ فِيهِ هَنَاتٌ وَهَنَاتٌ وَهَنَاتٌ " ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَادْعُ لَهُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ اهْدِهِ بِالْهُدَى ، وَجَنِّبْهُ الرَّدَى ، وَاغْفِرْ لَهُ فِي الآخِرَةِ وَالأُولَى "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه السري بن عاصم وهو ضعيف

15915- Hz. Âişe anlatıyor: Ümmü Habîbe'nin sırası olduğu gün, birisi kapıyı çaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kapıyı çalanın kim olduğuna bakınız"* dedi. Kapıyı çalanın Muâviye olduğu söylenince: *"Girmesi için izin veriniz"* dedi. Muâviye kulağının arkasında, bir kalemle girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kulağının arkasındaki bu kalem nedir, ey Muâviye?"* deyince, Muâviye: "Allah ve Resûlü için hazırladığım bir kalemdir" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, peygamberine böyle davrandığın için sana hayırlar versin. Vallahi ben seni Allah'ın bana vahyetmesiyle kâtibim yaptım. Ben büyük, küçük ne yaparsam, Allah'tan gelen vahiyle yaparım. Allah'ın sana bir gömlek (hilafet gömleği) giydirmesine ne dersin?"*

Ümmü Habîbe kalkıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde oturarak: "Ya Resûlallah! Allah, kardeşime hilafet gömleğini giydirecek mi?" diye sorunca Resûlullah: *"Evet, fakat onda meşakkatin olacağı dönemler vardır"* dedi. Ümmü Habibe: "Ya Resûlallah! Onun için Allah'a dua et" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onu doğru yola ilet. Onu kötülükten uzaklaştır. Dünyada ve âhirette onu affet"* diye dua etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Seriyy b. Âsım zayıftır.[1]

١٥٩١٦ - وَحَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السِّجِسْتَانِيُّ ، قَالَ : نا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ شَابُورَ ، عَنْ مَرْوَانَ بْنِ جُنَاحٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ ، قَالَ : اسْتَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ فِي أَمْرٍ أَرَادَهُ ، فَقَالا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، فَقَالَ : " ادْعُوا لِي مُعَاوِيَةَ ، فَلَمَّا وَقَفَ عَلَيْهِ ، قَالَ : أَشْهِدُوهُ أَمْرَكُمْ ، أَحْضِرُوهُ أَمْرَكُمْ ، فَإِنَّهُ قَوِيٌّ أَمِينٌ "

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1859) rivayet etti ve şöyle dedi: Seriyy bu hadisi rivayette yalnız kalmıştır.

رواه الطبراني والبزار باختصار اعتراض أبي بكر وعمر ورجالهما ثقات وفي بعضهم خلاف وشيخ البزار ثقة وشيخ الطبراني لم يوثقه إلا الذهبي في الميزان وليس فيه جرح مفسر ومع ذلك فهو حديث منكر والله أعلم.

15916- Abdullah b. Busr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir konuda, Ebû Bekr ve Ömer'e danışıp fikirlerini sordu. Onlar: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dediler.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana Muâviye'yi çağırın"* dedi. Ebû Bekr ve Ömer: "Resûlullah ve Kureyş'ten iki kişi, bu işi halledemiyorlar mı ki; Resûlullah, Kureyş'ten bir çocuğu çağırıyor" dediler. Muâviye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) huzurunda durunca, Resûlullah: *"İşlerinizde Muâviye'yi bulundurunuz; çünkü o, ileri görüşlü ve emindir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Bezzâr, Ebû Bekr ve Ömer'in itirazını zikretmeden rivayet etti. İkisinin de ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır. Bezzâr'ın hocası güvenilirdir. Taberânî'nin hocasını Sadece Zehebî, *Mîzân*'ında güvenilir bulmuştur. Cerhedilmesinin sebebi söylenmemesine rağmen hadis münkerdir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

١٥٩١٧ - وَقَدْ حَدَّثَنَاهُ وَهْبُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زِمَامٍ الْقَيْسِيُّ ، قَالَ : نا قُرَّةُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ سَيْفٍ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ أَبِي رُهْمٍ ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ ، ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ عَلِّمْ مُعَاوِيَةَ الْكِتَابَ وَالْحِسَابَ وَقِهِ الْعَذَابَ "

رواه البزار وأحمد في حديث طويل والطبراني وفيه الحارث بن زياد ولم أجد من وثقه ولم يرو عنه غير يونس بن سيف وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم خلاف.

15917- İrbâd b. Sâriye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Muâviye'ye kitap ve hesap ilmini öğret, onu azaptan koru."*

★ Bezzâr, uzun bir hadis içinde Ahmed ve Taberânî de rivayet etti. Ravilerden Hâris b. Ziyâd'ın güvenilir olduğunu söyleyeni bulamadım. Ondan sadece Yûnus b. Seyf rivayet etmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[2]

١٥٩١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ السِّمْسَارُ ، ثنا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ أَبِي هِلالٍ الرَّاسِبِيِّ ، عَنْ جَبَلَةَ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ مَسْلَمَةَ بْنِ مَخْلَدٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِمُعَاوِيَةَ : " اللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْكِتَابَ وَالْحِسَابَ ، وَمَكِّنْ لَهُ فِي الْبِلادِ "

---

[1] Bezzâr (2721) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/ 126), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 251), Bezzâr (2723) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (437, 438) rivayet etti.

15918- Mesleme b. Mahled, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Muâviye'ye hitaben şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allahım! Ona kitap ve hesap ilmini öğret ve onu ülkelere hâkim kıl."*[1]

١٥٩١٩ - وفي رواية أيضا : " وَقِهِ سُوءَ الْعَذَابِ "

رواه الطبراني من طريق جبلة بن عطية عن مسلمة بن مخلد وجبلة لم يسمع من مسلمة فهو مرسل ورجاله وثقوا وفيهم خلاف.

15919- Bir rivayette: *"Onu azabın kötüsünden koru"* ilavesi vardır.

★Taberânî, Cebele b. Atiyye'den, o da Mesleme b. Mahled'den nakletti. Cebele, Mesleme'den hadis dinlememiştir. Hadis mürseldir. Ravileri güvenilir sayılmıştır. Haklarında ihtilaf vardır.[2]

١٥٩٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا أَبُو مُسْهِرٍ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ قَيْسِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : مَا رَأَيْتُ أَحَداً بَعْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْبَهُ صَلَاةً بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَمِيرِكُمْ هَذَا يَعْنِي مُعَاوِيَةَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير قيس بن الحارث المذحجي وهو ثقة.

15920- Ebu'd-Derdâ dedi ki: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra içinizde namazı Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) namazına bu valinizden (Muâviye'den) daha çok benzeyenini görmedim."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Kays b. el-Hâris el-Mezhacî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٩٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْبَكْرِيُّ، ثنا كَثِيرُ بْنُ زَيْدٍ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ : مَا رَأَيْتُ أَحَداً مِنَ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْوَدَ مِنْ مُعَاوِيَةَ"

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفي رجاله خلاف.

15921- İbn Ömer dedi ki: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra halkın içinde kendisine Muâviye'den daha fazla saygı gösterileni görmedim."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerinde

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 439) rivayet etti. Yahyâ b. Saîd, ravilerden Ebû Hilal'e değer vermezdi.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 439) rivayet etti. İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (439) rivayet etti. Ravilerin içinde Ebû Hilâl vardır.

ihtilaf vardır.[1]

١٥٩٢٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ قَطَنٍ الرَّمْلِيُّ ، قَالَ : نا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْفَزَارِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، اسْتَوْصِ مُعَاوِيَةَ ، فَإِنَّهُ أَمِينٌ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ ، وَنِعْمَ الأَمِينُ هُوَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن فطر و لم أعرفه وعلي بن سعيد الرازي فيه لين وبقية رجاله رجال الصحيح

15922- İbn Abbâs der ki: Cibrîl gelerek: "Ey Muhammed! Kur'ân-ı kerim'i yazdırmakta Muâviye'ye emniyet et. O, bu işte güvenilirdir ve bu güvene layıktır" dediğini nakleder.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Fıtr'ı tanımıyorum. Ali b. Saîd ise gadiste gevşektir. Diğer ravileri *Sahîh*'în ravileridir.

١٥٩٢٣ - وَعَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ : دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُمِّ حَبِيبَةَ وَرَأْسُ مُعَاوِيَةَ فِي حِجْرِهَا وَهِيَ تُقَبِّلُهُ فَقَالَ لَهَا : " أَتُحِبِّينَهُ ؟ " . فَقَالَتْ : وَمَا لِي لاَ أُحِبُّ أَخِي فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَإِنَّ اللهَ وَرَسُولَهُ يُحِبَّانِهِ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم.

15923- Ebû Mûsa bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Habîbe'nin yanına girdi. Muâviye'nin başını, Ümmü Habîbe'nin kucağına koymuş olduğunu gördü. Ümmü Habîbe de başıyla oynuyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu seviyor musun?"* dediğinde: "Kardeşimi neden sevmeyeyim?" dedi. Resûlullah: *"Allah ve Resûl'ü de onu seviyorlar"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım biri vardır.

١٥٩٢٤ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ مُعَاوِيَةَ كَانَ يَكْتُبُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

15924- Abdullah b. Amr dedi ki: "Muâviye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde (resmi yazışmaları) yazardı."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13432) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٩٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا الْمُعَلَّى الْقَعْقَاعِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَبِيبٍ الْخَوْلانِيُّ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ الْغَسَّانِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ الأَلْهَانِيِّ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ ، قَالَ : " كُنْتُ قَائِلا فِي كَنِيسَةٍ بِأَرِيحَا ، وَهِيَ يَوْمَئِذٍ مَسْجِدٌ يُصَلَّى فِيهِ ، قَالَ : فَانْتَبَهَ عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ مِنْ نَوْمَتِهِ وَإِذَا مَعَهُ فِي الْبَيْتِ أَسَدٌ يَمْشِي إِلَيْهِ ، فَقَامَ فَزِعًا إِلَى سِلاحِهِ ، فَقَالَ لَهُ الأَسَدُ : مَهْ ، إِنَّمَا أُرْسِلْتُ إِلَيْكَ بِرِسَالَةٍ لِتُبَلِّغَهَا ، قُلْتُ : مَنْ أَرْسَلَكَ ؟ ، قَالَ : أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ اللَّهُ ، لأَنْ تُعْلِمَ مُعَاوِيَةَ الرَّحَّالَ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، قُلْتُ : مَنْ مُعَاوِيَةُ ؟ ، قَالَ : ابْنُ أَبِي سُفْيَانَ "

رواه الطبراني وفيه أبو بكر بن أبي مريم وقد اختلط.

15925- Avf b. Mâlik el-Eşcaî bildiriyor: Eriha'da bir kilisede öğle uykusuna yatmıştım. Kilise o zaman içinde namaz kılınan bir mescitti. Uykumdan uyandım. Bana doğru bir aslanın gelmekte olduğunu gördüm. Korkarak silahıma davrandım. Aslan dedi ki: "Sus! Bir mesajı tebliğ etmen için sana geldim." Ben: "Seni kim gönderdi?" dediğimde, aslan dedi ki: "Beni sana Allah gönderdi. Dünyadan ayrılmak üzere olan Muâviye'ye cennet ahalisinden olduğunu bildir." Ben: "Hangi Muâviye" dediğimde: "Muâviye b. Ebî Süfyân" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٥٩٢٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَابِقٍ ، سَمِعْتُ أَبَا يَحْيَى الْحِمَّانِيَّ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ الأَعْمَشَ ، يَقُولُ : " لَوْ رَأَيْتُمْ مُعَاوِيَةَ ، لَقُلْتُمْ : هَذَا الْمَهْدِيُّ "

رواه الطبراني مرسلا وفيه يحيى الحماني وهو ضعيف.

15926- A'meş dedi ki: "Muâviyeyi görseydiniz. Bu Mehdî'dir derdiniz."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravilerden Yahyâ el-Himmânî zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 307) rivayet etti. Ravilerden Mu'allâ el-Ka'kâ'î hakkında bilgi bulamadım.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 308) rivayet etti. Ravilerden Abdulhamîd el-Himmânî dürüsttür, ama hata yapardı.

١٥٩٢٧ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، ثنا زَيْدُ بْنُ أَبِي الزَّرْقَاءِ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ ، قَالَ : قَالَ عَلِيٌّ : " قَتْلايَ وَقَتْلَى مُعَاوِيَةَ فِي الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني ورجاله وثقوا وفي بعضهم خلاف.

15927- Yezîd b. el-Esam, Hz. Ali'nin şöyle dediğini nakleder: "Benim ve Muâviye'nin tarafındaki (birbirimizle savaşırken ölen) ölüler cennettedir."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir sayılmıştır. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٥٩٢٨ - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ الْبُخَارِيُّ ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ , ثنا ثَابِتٌ مَوْلَى أَبِي سُفْيَانَ ، قَالَ : غَزَوْتُ مَعَ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ أَرْضَ الرُّومِ ، فَوَقَعَ ثَلْبٌ فِي رَحْلِهِ ، فَنَادَى : يَا عِبَادَ اللهِ الْمُسْلِمِينَ ، فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ أَجَابَ مُعَاوِيَةَ ، فَنَزَلَ وَنَزَلَ النَّاسُ ، فَقَالُوا : نَكْفِي الأَمِيرَ ، فَقَالَ : " أَلا إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ يُغِيثُ جِبْرِيلُ ، فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَكُونَ الثَّانِي "

رواه الطبراني وفيه سعيد بن عبد الجبار الزبيدي وهو ضعيف.

15928- Ebû Süfyân'ın azatlısı Sâbit bildiriyor: Muâviye ile beraber Bizans topraklarına savaşa çıktım. Muâviye'nin ayağına bir ok isabet etti. Muâviye: "Ey Müslüman olan, Allah'ın kulları!" diye bağırdı. Muâviye'nin imdadına ilk yetişen Sâlim'di. O, Muâviyenin yanına vardı, halk daha sonra yetişti ve: "Emîri koruyalım" dediler. Sâlim: "Haber aldım ki; imdada yetişecek ilk kişi Cibrîl'dir. Ben ikinci kişi olmak istedim" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Abdilcebbâr ez-Zübeydî zayıftır.

١٥٩٢٩ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَابِقٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا أُسَامَةَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ مُجَالِدَ بْنَ سَعِيدٍ ، يَقُولُ : " رَحِمَ اللَّهُ مُعَاوِيَةَ ، مَا كَانَ أَشَدَّ حُبِّهِ لِلْعَرَبِ "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله ثقات إلى مجاهد.

15929- Mücâlid b. Saîd dedi ki: "Muâviye'ye Allah rahmet etsin.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 307) rivayet etti.

Araplara olan sevgisi büyüktü."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Mücâhid dışındaki ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٩٣٠ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ عَبَّادٍ الْخَطَّابِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ لُوَيْنَ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسٍ ، قَالَ : قَالَ مُعَاوِيَةُ لأَخِيهِ : " ارْتَدِفْ " ، فَأَبَى ، فَقَالَ : " بِئْسَ مَا أُدِّبْتَ " ، فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ : دَعْ أَخَاكَ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

15930- Kays b. Ebî Hâzım bildiriyor: Muâviye kardeşine: "Peşimden gel!" dedi. Kardeşi dediğini yapmayınca: "Terbiyesiz!" dedi. Ebû Süfyân: "Kardeşini bırak!" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٩٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ فَسْتَقَةُ ، ثنا أَبُو زَيْدٍ عُمَرُ بْنُ شَبَّةَ ، عَنْ أَبِي نُعَيْمٍ ، قَالَ : " مَاتَ مُعَاوِيَةُ سَنَةَ سِتِّينَ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

15931- Ebû Nuaym bildiriyor: Muâviye 60 yılında vefat etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[3]

١٥٩٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ لأَرْبَعِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ رَجَبٍ سَنَةَ سِتِّينَ " ، قَالَ بْنُ كَثِيرٍ : " وَسِنُّهُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ إِلَى الثَّمَانِينَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

15932- Leys b. Sa'd bildiriyor: Muâviye b. Ebî Süfyân, yetmiş küsurla seksen yaş arasında, 70 yılında Receb ayının dördünde vefat etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 307) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 308) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 305) rivayet etti.
[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 304-305) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِي ﷺ)

Ebû Mûsa el-Eş'arî

١٥٩٣٣ - قال الطبراني : عَبْدُ اللهِ بْنِ قَيْسٍ أَبُو مُوسَى الأَشْعَرِي حَلِيفُ آلَ عُتْبَةِ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ كَانَ إِسْلَامُهُ بِمَكَّةَ وَهَاجَرَ إِلَى أَرْضِ الحَبَشَةِ حَتَّى قَدِمَ زَمَنَ خَيْبَرِ وَقِيْلَ : مَاتَ أَبُو مُوسَى سَنَةَ خَمْسِيْنَ وَدُفِنَ بِالتَّوتَةِ عَلَى مِيْلَيْنِ مِنَ الكُوفَةِ"

15933- Taberânî dedi ki: İsmi, Abdullah b. Kays Ebû Mûsa el-Eş'arî'dir. Utbe b. Abdişems'in ailesiyle anlaşmalıydı. Mekke'de Müslüman oldu ve Habeşistan'a hicret ederek, Hayber'in fethine kadar orada kaldı. Ebû Mûsa'nın 50 yılında vefat ettiği ve Kûfe'ye iki mil mesafede olan Tûte denilen yerde defnedildiği söylenir.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

١٥٩٣٤ - وَعَنْ شَبَابِ العُصْفُرِي قَالَ : وَلِيَ أَبُو مُوسَى الكُوفَةَ وَلَهُ بِهَا أَهْلُ وَدَارُ حَضْرَةُ الجَامِعِ مَاتَ أَبُو مُوسَى سَنَةَ إِحْدَى وَخَمْسِيْنَ وَنَسَبُهُ قَالَ : أَبُو مُوسَى عَبْدَ اللهِ بْنِ قَيْسِ الأَشْعَرِي هُوَ عَبْدُ اللهِ بْنِ قَيْسِ بْنِ حُصْنِ بْنِ حَرْبِ بْنِ عَامِرِ بْنِ تَمِيْمِ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَامِرِ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ وَائِلِ بْنِ نَاجِيَةِ بْنِ جَمَاهِرِ بْنِ الأَشْعَرِ بْنِ أَدَدِ بْنِ عَرِيْبِ بْنِ يَشْجُبُ بْنُ زَيْدِ بْنِ كَهْلَانَ بْنِ سِنَانِ بْنِ يَشْجُبُ بْنِ قَحْطَانٍ"

رواه الطبراني.

15934- Şihâb el-Usfurî bildiriyor: Ebû Mûsa, Kûfe'de valilik yaptı. Orada Cami'nin etrafında evi ve ailesi vardır. Ebû Mûsa, 51 yılında vefat etti.

Ebû Mûsa Abdullah b. Kays el-Eş'arî'nin nesebi ise şöyledir: Abdullah b. Kays b. Hısn b. Harb b. Âmir b. Temîm b. Bekr b. Âmir b. Adiyy b. Vâil b. Nâciye b. Cemâhir b. el-Eş'ar b. Edud b. Yeşceb b. Zeyd b. Kehlân b. Sinân b. Yeşceb b. Yağûs b. Kahtân."

★Taberânî rivayet etti.

١٥٩٣٥ - وَعَنْ قَيْسِ بْنِ الرَّبِيْعِ بْنِ أَبِي مُوسَى قَالَ : مَاتَ أَبُو مُوسَى سَنَةَ اِثْنَتَيْنِ وَخَمْسِيْنَ"

رواه الطبراني وفيه الواقدي وهو ضعيف.

15935- Kays b. er-Rabî b. Ebî Mûsa dedi ki: "Ebû Mûsa, 52 yılında

vefat etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Vâkidî zayıftır.

١٥٩٣٦ - وَعَنْ سَعِيْدِ بْنِ عَبْدِ العَزِيْزِ قَالَ : قَدِمَ أَبُو مُوسَى الأَشْعَرِي عَلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَيْبَرِ فَدَعَا النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَكْبَرِ أَهْلَ السَّفِيْنَةِ وَأَصْغَرُهُمْ وَكَانَ أَبُو عَامِرِ يَقُولُ : أَنَا أَكْبَرُ أَهْلُ السَّفِيْنَةِ وَابْنِي أَصْغَرُهُمْ"

قال سعيد : وكان فيها أبو عامر وأبو مالك وأبو موسى وكعب بن عاصم خرجوا بالأبواء

رواه الطبراني منقطع الإسناد وإسناده حسن.

15936- Saîd b. Abdilazîz bildiriyor: Ebû Mûsa, Hayber'de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gemiyle (Habeşistan'dan) dönen küçük büyük herkese dua etti. Ebû Âmir şöyle derdi: "Ben gemide bulunanların en büyüğüydüm. Oğlum ise en küçüğüydü."

Saîd dedi ki: "Gemide Ebû Âmir, Ebû Mâlik, Ebû Mûsa, Ka'b b. Âsım vardı ve Ebvâ denilen yerde gemiden indiler."

★Taberânî kopuk isnâdla rivayet etti. Senedi hasendir.

١٥٩٣٧ - وَعَنْ اِبْنِ إِسْحَاق قَالَ : كَانَ أَبُو مُوسَى الأَشْعَرِي مِمَّنْ هَاجَرَ إِلَى أَرْضِ الحَبَشَةِ فَأَقَامَ بِهَا حَتَّى بَعَثَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى النَّجَاشِي عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةِ فَجَعَلَهُمْ فِي سَفِيْنَتَيْنِ فَقَدِمَ بِهِمْ خَيْبَرَ بَعْدَ الحُدَيْبِيَّةِ"

رواه الطبراني منقطع الإسناد ورجاله إلى ابن إسحاق ثقات.

15937- İbn İshâk bildiriyor: Ebû Mûsa el-Eş'arî Habeşistan'a hicret edenlerdendi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Necâşî'ye Amr b. Umeyye'yi göndermesine kadar orada kaldı. Amr, onları bir gemiye bindirip Hudeybiye'den sonra Hayber'e getirdi.

★Taberânî kopuk isnâdla rivayet etti. İbn İshâk'a kadar olan ravileri güvenilirdir.

١٥٩٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَنْبَأَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجَ بُرَيْدَةُ عِشَاءً فَلَقِيَهُ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَأَدْخَلَهُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا صَوْتُ رَجُلٍ يَقْرَأُ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُرَاهُ مُرَائِياً . فَأَسْكَتَ بُرَيْدَةُ فَإِذَا رَجُلٌ يَدْعُو فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِأَنِّى أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللهُ الَّذِى لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِى لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ.فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ أَوْ قَالَ وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَقَدْ سَأَلَ اللَّهَ بِاسْمِهِ الأَعْظَمِ الَّذِى إِذَا سُئِلَ بِهِ أَعْطَى وَإِذَا دُعِىَ بِهِ أَجَابَ قَالَ فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْقَابِلَةِ خَرَجَ بُرَيْدَةُ عِشَاءً فَلَقِيَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَأَدْخَلَهُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا صَوْتُ الرَّجُلِ يَقْرَأُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَقُولُهُ مُرَاءٍ . فَقَالَ بُرَيْدَةُ أَتَقُولُهُ مُرَاءٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ بَلْ مُؤْمِنٌ مُنِيبٌ لاَ بَلْ مُؤْمِنٌ مُنِيبٌ . فَإِذَا الأَشْعَرِىُّ يَقْرَأُ بِصَوْتٍ لَهُ فِى جَانِبِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الأَشْعَرِىَّ أَوْ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أُعْطِىَ مِزْمَاراً مِنْ مَزَامِيرِ دَاوُدَ ". فَقُلْتُ أَلاَ أُخْبِرُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلَى فَأَخْبِرْهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَنْتَ لِى صَدِيقٌ أَخْبَرْتَنِى عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَدِيثٍ" .

رواه أحمد وفي الصحيح منه : " إِنَّ عَبدَ اللَّهِ بنَ قَيْسٍ الْأَشْعَرِيَّ أُعْطِيَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ " . وهنا : " مِنْ مَزَامِيرِ داود " ورجال أحمد رجال الصحيح.

15938- İbn Bureyde, babasından bildiriyor: Bureyde yatsı vakti dışarıya çıktı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onunla karşılaştı ve elinden tutarak Mescid'e soktu. O sırada Mescid'de bir adamın Kur'ân okuduğunu duydular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sence gösteriş mi yapıyor?"* dedi. Bureyde sustu ve cevap vermedi. Adam şöyle dua etmeye başladı: "Allahım! Allah olduğuna, senden başka ilah olmadığına, senin tek ve her şeyden müstağni olduğuna, doğurmadığına ve doğrulmadığına, hiçbir şeyin sana denk olmadığına olan imanım yüzü suyu hürmetine istiyorum." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canım kudret elinde olana yemin ederim ki"* veya *"Muhammed'in canı kudret elinde olana yemin ederim ki; Allah'tan öyle bir ismiyle istedi ki onunla Allah'tan bir şey istendiğinde verilir, dua edildiği zaman duasına icabet edilir"* dedi.

İkinci gün yine yatsı vakti Bureyde dışarıya çıkınca Resûlullah'la karşılaştı ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu elinden tutarak Mescid'e götürdü. Yine aynı adam Kur'ân okuyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sence gösteriş mi yapıyor?"* dedi. Bureyde: "Sen bunun gösteriş yaptığını mı söylüyorsun, ya Resûlallah!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *" Hayır, o Allah'a yönelmiş bir mü'mindir"* dedi.

Baktığımızda, Mescid'in bir kenarında okuyanın Ebû Mûsa el-Eş'arî olduğunu gördük. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eş'arî"* veya *"Abdullah b. Kays'a, Hz. Dâvûd'un sesine benzer ses verilmiştir"* dedi. Ben: "Bunu ona söyleyeyim mi?" dediğimde: *"Olur söyle"* dedi. Ebû Mûsa'ya bunu söylediğimde dedi ki: "Sen bana Resûlullah'tan bir söz bildiren

dostumsun."

★Ahmed rivayet etti. *Sahîh*'te şu bölümü vardır: *"Abdullah b. Kays'a Dâvûd ailesinin sesine benzer ses verilmiştir."* Burada ise: *"Dâvûd'un sesine benzer ses verilmiştir"* şeklindedir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٩٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ الْبَصْرِيُّ ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ السِّمْسَارُ ، ثنا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، قَالا : ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ أَبِي بِشْرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ ، عَنْ رَجَاءِ بْنِ أَبِي رَجَاءٍ الْبَاهِلِيِّ ، عَنْ مِحْجَنِ بْنِ الأَدْرَعِ ، قَالَ : أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى صَعِدْنَا أُحُدًا ، وَأَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ ، قَالَ : " وَيْحَ أُمِّهَا مِنْ قَرْيَةٍ يَدَعُهَا أَهْلُهَا أَعْمَرَ مَا تَكُونُ ، يَأْتِيهَا الدَّجَّالُ فَيَجِدُ عَلَى كُلِّ نَقْبٍ مِنْ أَنْقَابِهَا مَلَكًا مُصْلِتًا " ، ثُمَّ انْحَدَرَ حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ ، فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ يُصَلِّي وَيَقْرَأُ ، فَقَالَ : " تَرَاهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ ؟ إِنَّهُ لأَوَّاهٌ حَلِيمٌ " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلا أُبَشِّرُهُ ؟ قَالَ : " احْذَرْ لا تُسْمِعْهُ فَتُهْلِكَهُ " ، ثُمَّ انْحَدَرَ فَلَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدْنَاهُ بُرَيْدَةَ الأَسْلَمِيَّ عَلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ ، وَكَانَ فِي الْمَسْجِدِ رَجُلٌ يُطِيلُ الصَّلاةَ ، وَكَانَ بُرَيْدَةُ صَاحِبَ مُزَاحَاتٍ ، فَقَالَ : يَا مِحْجَنُ ، أَلا تُصَلِّي كَمَا يُصَلِّي سُكْبَةُ ؟ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ شَيْئًا وَرَجَعَ ، فَلَمَّا أَتَى بَيْتَهُ ، قَالَ : " خَيْرُ دِينِنَا أَيْسَرُهُ ، خَيْرُ دِينِكُمْ أَيْسَرُهُ ، خَيْرُ دِينِكُمْ أَيْسَرُهُ ، خَيْرُ دِينِكُمْ أَيْسَرُهُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير رجاء بن أبي رجاء وقد وثقه ابن حبان.

15939- Mihcan b. el-Edra' bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elimi tutarak Uhud'a çıkıp Medine'ye doğru döndü ve dedi ki: *"Allah bu şehri muhafaza etsin. Halkı onu ma'mûr bir şekilde terk edecek, Deccâl gelip Medine'ye girdiğinde, her delikte bir meleğin elinde kılıçla şehri koruduğunu görecek."*

Sonra Uhud'dan inerek Mescid'e geldi. Mescid'de bir adam Kur'ân okuyup namaz kılıyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu Abdullah b. Kays değil mi? O, çok yumuşak huylu halim biridir"* dedi. Ben: "Ya Resûlallah! Onu müjdeleyeyim mi?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bundan sakın, bunu ona söylersen, onu helak edersin"* dedi.

Mescid'e girdiğimizde, Bureyde el-Eslemî'yi Mescid'in kapılarından birinde gördük. Mescid'de namazı uzatan biri vardı. Bureyde şakayı seven biriydi. Dedi ki: "Ey Mihcan! Sukbe'nin namaz kıldığı gibi sen de kılmayacak mısın?" Mihcan ona cevap vermekten imtina etti. Evine varınca buyurdu ki: *"Dinimizin en hayırlı olanı kolay olanıdır. Dininizin en hayırlı olanı kolay olanıdır. Dininizin en hayırlı olanı kolay olanıdır. Dininizin*

en hayırlı olanı kolay olanıdır."

★Taberânî rivayet etti. Recâ b. Ebî Recâ dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. İbn Hibbân, onu güvenilir bulmuştur.[1]

١٥٩٤٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَقَدْ أُعْطِيَ أَبُو مُوسَى مِنْ مَزَامِيرَ دَاوُدَ"

قلت : رواه ابن ماجة إلا أنه قال : " مِنْ مَزَامِيرِ آلَ دَاوُدُ " . وَهُنَا : " مِنْ مَزَامِيرِ دَاوُدُ "

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عمرو وهو حسن الحديث.

15940- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ebû Mûsa'ya, Hz. Dâvûd'un sesine benzer güzel bir ses verilmiştir."*

İbn Mâce ise: *"Dâvûd ailesinin sesine benzer ses verilmiştir"* ifadesiyle aktarmıştır. Burada ise: *"Dâvûd'un sesine benzer ses verilmiştir"* şeklindedir.

★Ahmed'in ravileri Muhammed b. Amr dışındaki Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.[2]

١٥٩٤١ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا ابْنُ الأَصْبَهَانِيِّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، رَفَعَهُ إِلَى سَلَمَةَ بْنِ قَيْسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى أَبِي مُوسَى ، وَهُوَ يَقْرَأُ ، فَقَالَ : " لَقَدْ أُوتِيَ هَذَا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ "

رواه الطبراني وإسناده جيد

15941- Seleme b. Kays bildiriyor: Ebû Mûsa Kur'ân okurken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine rastladı ve: *"Buna, Dâvûd ailesinin sesine benzer ses verilmiştir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[3]

١٥٩٤٢ – حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ نَافِعٍ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَعَائِشَةَ مَرَّا بِأَبِي مُوسَى وَهُوَ يُقْرَأُ فِي بَيْتِهِ ، فَقَامَا يَسْتَمِعَانِ لِقِرَاءَتِهِ ، ثُمَّ إِنَّهُمَا مَضَيَا ، فَلَمَّا أَصْبَحَ ، لَقِيَ أَبَا مُوسَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 296-297) ve Ahmed (4/ 338, 5/32) rivayet etti.

[2] Ahmed (2/ 354) rivayet etti. Muhammed b. Amr, *Sahîh*'in ravilerindendir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6318) rivayet etti.

فَقَالَ : " يَا أَبَا مُوسَى ، مَرَرْتُ بِكَ الْبَارِحَةَ وَمَعِي عَائِشَةُ ، وَأَنْتَ تَقْرَأُ فِي بَيْتِكَ ، فَقُمْنَا ، فَاسْتَمَعْنَا " ، فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى : أَمَا أَنِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَوْ عَلِمْتُ لَحَبَّرْتُ لَكَ تَحْبِيرًا"

قلت : في الصحيح طرف منه

رواه الطبراني ورجاله على شرط الصحيح غير خالد بن نافع الأشعري ووثقه ابن حبان وضعفه جماعة

15942- Ebû Mûsa bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bir gece Ebû Mûsa'ya rastladı. Ebû Mûsa, Kur'ân okuyordu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında Âişe vardı. İkisi birden Ebû Mûsa'yı dinlediler ve geçip gittiler. Sabah olunca Ebû Mûsa, Resûlullah'la karşılaştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Mûsa! Dün sen evinde Kur'ân okurken sana rastladım, yanımda Âişe vardı. Bir müddet kıraatini dinledik"* dedi. Ebû Mûsa: "EyAllah'ın Peygamberi! Eğer orada olduğunu bilseydim, daha güzel okurdum" dedi.

Derim ki, *Sahîh*'te bir bölümü vardır.

★Taberânî rivayet etti. Hâlid b. Nâfi el-Eş'arî dışındaki ravileri *Sahîh'in* gözettiği şartlara göre güvenilirdir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur. Bazılarıysa zayıf olduğunu söylemiştir.

١٥٩٤٣ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ ، عَنْ مُحْتَسِبٍ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَعَدَ أَبُو مُوسَى فِي بَيْتِهِ ، وَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ نَاسٌ ، وَأَنْشَأَ يَقْرَأُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنَ ، قَالَ : فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلا أُعْجِبُكَ مِنْ أَبِي مُوسَى أَنَّهُ قَعَدَ فِي بَيْتٍ وَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ نَاسٌ فَأَنْشَأَ يَقْرَأُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنَ ؟ ، قَالَ : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُقْعِدَنِي مِنْ حَيْثُ لا يَرَانِي أَحَدٌ مِنْهُمْ ؟ ، قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : فَأَقْعَدَهُ الرَّجُلُ حَيْثُ لا يَرَاهُ مِنْهُمْ أَحَدٌ ، فَسَمِعَ قِرَاءَةَ أَبِي مُوسَى ، قَالَ فَقَالَ : إِنَّهُ يَقْرَأُ عَلَى مِزْمَارٍ مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ "

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

15943- Enes anlatıyor: Ebû Mûsa, evinde oturmuş ve etrafında halktan bazıları toplanmıştı. Onlara Kur'ân okumaya başladı. Bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip: "Ya Resûlallah! Ebû Mûsa'nın yaptığını beğendin mi? Evinde oturmuş halk etrafında toplanmış onlara Kur'ân okuyor" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni onlardan kimsenin görmeyeceği bir yerde oturtabilir misin?"* dedi. Adam: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onunla gitti. Adam Resûlullah'ı oradaki kimsenin görmeyeceği bir yerde oturttu. Hz.

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Mûsa'nın okumasını dinledi ve: *"Dâvûd ailesinin seslerinden bir sesle okuyor"* dedi.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٥٩٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ قَنَانِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ النَّهْمِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْسَجَةَ ، عَنِ الْبَرَاءِ ، قَالَ : " سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا مُوسَى يَقْرَأُ ، فَقَالَ : كَأَنَّ صَوْتَ هَذَا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ "

رواه أبو يعلى ورجاله وثقوا وفيهم خلاف

15944- Berâ bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Mûsa'nın Kur'ân okuduğunu duydu ve: *"Sesi sanki Dâvûd ailesinin seslerinden biriymiş gibi okuyor"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilir sayılmıştır. Haklarında ihtilaf vardır.[2]

١٥٩٤٥ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِأَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ ، وَسَمِعَهُ يَقْرَأُ ، " لَقَدْ أُوتِيَ أَخُوكُمْ مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح

15945- Abdurrahman b. Ka'b b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Mûsa'nın Kur'ân okuduğunu duydu ve:*"Kardeşinize Dâvûd ailesinin sesine benzer ses verilmiştir"* buyurdu.

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٥٩٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ كَتَبَ عُمَرُ فِي وَصِيَّتِهِ أَنْ لاَ يُقَرَّ لِي عَامِلٌ أَكْثَرَ مِنْ سَنَةٍ وَأَقِرُّوا الأَشْعَرِىَّ يَعْنِى أَبَا مُوسَى أَرْبَعَ سِنِينَ

رواه أحمد بإسناد حسن إلا أن الشعبي لم يسمع من عمر رضي الله عنه

15946- Şa'bî bildiriyor: Hz. Ömer vasiyetinde şöyle yazdı: "Hiçbir valim (Basra'da) bir yıldan daha fazla görevde kalmadı. Sadece Ebû Mûsa dört yıl kaldı."

---

[1] Ebû Ya'lâ (4096) rivayet etti. Ravilerden Yezîd er-Rakkâşî zayıftır. Muhtesib ise hadiste gevşektir.

[2] Ebû Ya'lâ (1670, 1733) rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 80) rivayet etti.

★Ahmed, hasen bir isnâdla rivayet etti. Ancak Şa'bî, Ömer'den hadis dinlememiştir.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْمُغِيْرَ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ)

Muğîre b. Şu'be

١٥٩٤٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، قَالَ : الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ بْنِ أَبِي عَامِرِ بْنِ مَسْعُودِ بْنِ مُعَتِّبِ بْنِ مَالِكِ بْنِ كَعْبِ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَعْدِ بْنِ عَوْفِ بْنِ قَيْسِ بْنِ مُنَبِّهٍ يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ، أُمُّهُ امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي نَصْرِ بْنِ مُعَاوِيَةَ ، وَلِيَ الْبَصْرَةَ نَحْوًا مِنْ سَنَتَيْنِ ، ثُمَّ وَلِيَ الْكُوفَةَ وَمَاتَ بِهَا سَنَةَ خَمْسِينَ . أَوَّلُ مَشَاهِدِهِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحُدَيْبِيَةُ "

رواه الطبراني ورجاله إلى قائله وثقوا

15947- Ebû Ubeyde dedi ki: Muğîre b. Şu'be b. Ebî Âmir b. Mes'ûd b. Mu'attab b. Mâlik b. Ka'b b. Amr b. Sa'd b. Avf b. Kays b. Munebbih. Künyesi Ebû Abdillah'tır.

Annesi, Benî Nasr b. Muâviye'dendir. İki yıl Basra'da valilik yaptı, sonra Kûfe'ye vali tayin edildi. 50 yılında Kûfe'de vefat etti. Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) ilk katıldığı olay Hudeybiye'dir.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri sözü söyleyene kadar güvenilir sayılmıştır.

١٥٩٤٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ الْمُغِيرَةُ سَنَةَ خَمْسِينَ "

رواه الطبراني

15948- Yahya b. Bukeyr bildiriyor: "Muğîre b. Şu'be, 50 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٥٩٤٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ ، ثَنَا هُشَيْمٌ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثَنَا أَبُو أُسَامَةَ ، وَمُحَاضِرُ بْنُ الْمُوَرِّعِ, كلهم , عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ

[1] Ahmed (4/ 391) rivayet etti. Ravilerden Mücâlid b. Saîd zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 367) rivayet etti.

مُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ ، قَالَ : كُنْتُ فِيمَنْ حَفَرَ قَبْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : فَلَحَدْنَا لَهُ لَحْدًا , فَلَمَّا أُدْخِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَبْرَ طَرَحْتُ الْفَأْسَ ، ثُمَّ قُلْتُ الْفَأْسَ الْفَأْسَ , فَنَزَلْتُ فَوَضَعْتُ يَدَيَّ عَلَى اللَّحْدِ ، وَكَانَ يَقُولُ الْمُغِيرَةُ : " أَنَا أَقْرَبُ النَّاسِ عَهْدًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني وفيه مجالد وهو حسن الحديث وبقية رجاله ثقات

15949- Muğîre b. Şu'be dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kabrini kazanlar arasında ben de vardım. Lahdi hazırlayıp Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) kabre koyduğumuzda, ben kazmayı kabre attım ve: "Kazma mezara düştü" diyerek kabre indim ve elimi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bulunduğu lahde koydum."

Bu nedenle Muğîre: "Ben, Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) en son dokunan kişiyim" derdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mücâlid'in hadisleri hasendir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٩٥٠ - وَعَنْ اِبْنِ مَرْحَبٍ قَالَ : نَزَلَ فِي قَبْرِ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَةُ أَحَدُهُمْ عَبْدُ الرَّحْمنِ بْنِ عَوْفٍ وَكَانَ الْمُغِيْرَةَ بْنِ شُعْبَةَ يُدْعَى أَحْدَثِ النَّاسَ عَهْدًا بِرَسُولِ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَقُولُ : أَخَذْتُ خَاتِمِي فَأَلْقَيْتُهُ وَقُلْتُ : إِنَّ خَاتِمِي سَقَطَ مِنْ يَدِي لِأَمَسَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكُونُ آخِرُ النَّاسِ عَهْدًا بِهِ

رواه الطبراني وإسناده حسن

15950- İbn Ebî Merhab bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kabrine dört kişi indi. Biri Abdurrahman b. Avf'tır. Muğîre b. Şu'be, Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) en son gören (dokunan) kişiydi. Muğîre dedi ki: "Yüzüğümü alıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kabrine attım ve: "Yüzüğüm elimden düştü" dedim.

(Ve kabre inip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dokundum) Bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) en son dokunan kişinin ben olmam için yaptım.[2]

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 414) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 370- 371) muhtasar bir şekilde rivayet etti. Oradaki ifade: "Der ki: (Yüzüğümü kabre) attım ..... "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dokundum."

١٥٩٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، أَخْبَرَنِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، فَعَرَضَ عَلَيَّ فَرَسٌ ، فَقَالَ رَجُلٌ : احْمِلْنِي عَلَى هَذَا ، فقَالَ : لأَنْ أَحْمِلَ غُلامًا قَدْ رَكِبَ الْخَيْلَ عَلَى عُزْلَتِهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أن أَحْمِلَكَ عَلَيْهِ ، فَغَضِبَ الرَّجُلُ ، فَقَالَ أَنَا وَاللَّهِ خَيْرٌ مِنْكَ وَمِنْ أَبِيكَ فَارِسًا ، فَغَضِبْتُ حِينَ قَالَ ذَلِكَ لِخَلِيفَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَأَخَذْتُ بِرَأْسِهِ وَسَحَبْتُهُ عَلَى أَنْفِهِ ، فَكَأَنَّمَا كَانَ أَنْفُهُ عَزْلاءَ مَزَادَةٍ ، فَأَرَادَ الأَنْصَارُ أَنْ يَسْتَقِيدُوا مِنِّي ، فَبَلَغَ ذَلِكَ أَبَا بَكْرٍ ، فَقَالَ : " بَلَغَنِي أَنَّ نَاسًا يَزْعُمُونَ أَنِّي مُقِيدُهُمْ مِنَ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، وَلأَنْ أُخْرِجَهُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ أَقْرَبُ مِنْ أَنْ أُقِيدَهُمْ مِنْ وَزَعَةِ اللَّهِ الَّذِينَ يَزَعُونَ عِبَادَهُ "

قلت : هذا الكلام الأخير لم أعرف معناه والله أعلم

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

15951- Muğîre b. Şu'be anlatıyor: Ben, Ebû Bekr'in yanındayken, kendisine bir at verildi. Bir adam: "Bunu bana binmem için ver" dedi. Ebû Bekr: "Bu atı, ata binmesini bilen bir çocuğa vermem, sana vermemden daha hoş gelir" dedi. Bunun üzerine adam kızarak dedi ki: "Vallahi ben, senden ve babandan daha iyi ata binerim." Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesine böyle dediği için kızmıştım. Kalkıp başından tutarak sürüdüm. Adamın burnundan sanki bir kaptan boşalır gibi kan gelmeye başladı. Ensâr benden intikam almak istedi.

Ebû Bekr'in bundan haberi olunca dedi ki: "Bazıları, Muğîre b. Şu'be'den intikam almalarına izin vereceğimi zannediyorlar. Onları yurtlarından çıkarmam, Allah'ın kendisini kötülüklerden sakındırdığı ve kendisinin de Allah'ın kullarını kötülüklerden sakındırdığı kişiden intikam almalarına müsaade etmemden daha tercihe şayandır."

Derim ki: Bu söylediği son sözün mânâsını bilmiyorum. Allah en doğrusunu bilir.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 403) rivayet etti.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ)

Ebû Hureyre

١٥٩٥٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ صُدْرَانَ ، قَالَ : نا الْفَضْلُ بْنُ الْعَلاءِ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَجُلا جَاءَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ ، فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ ، فَقَالَ لَهُ زَيْدٌ : عَلَيْكَ بِأَبِي هُرَيْرَةَ , فَإِنِّي بَيْنَمَا أَنَا وَأَبُو هُرَيْرَةَ وَفُلانٌ ذات يوم في المسجد ندعو ونذكر ربنا عز وجل ، إذ خرج علينا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَلَسَ إِلَيْنَا ، فَسَكَتْنَا ، فَقَالَ : " عُودُوا لِلَّذِي كُنْتُمْ فِيهِ " ، قَالَ زَيْدٌ : فَدَعَوْتُ أَنَا وَصَاحِبِي قَبْلَ أَبِي هُرَيْرَةَ ، وَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤَمِّنُ عَلَى دُعَائِنَا ، ثُمَّ دَعَا أَبُو هُرَيْرَةَ ، فَقَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِثْلَ مَا سَأَلَكَ صَاحِبَايَ ، وَأَسْأَلُكَ عِلْمًا لا يُنْسَى ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " آمِينَ " فَقُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَحْنُ نَسْأَلُ اللَّهَ عِلْمًا لا يُنْسَى ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَبَقَكُمَا بِهَا الْغُلامُ الدَّوْسِيُّ "

رواه الطبراني في الأوسط وقيس هذا كان قاص عمر بن عبد العزيز لم يرو عنه غير ابنه محمد وبقية رجاله ثقات

15952- Kays el-Medenî bildiriyor: Bir adam Zeyd b. Sâbit'e gelerek bir şey sordu. Zeyd: "Ebû Hureyre'ye sor. Çünkü ben, Ebû Hureyre ve falan kişi Mescid'de dua edip zikir yaparken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve yanımıza oturdu. Bunun üzerine biz sustuk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz yaptığınız şeye dönünüz"* dedi. Ben ve arkadaşım, Ebû Hureyre'den önce dua ettik. Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem) duamıza: *"Amîn"* diyordu. Sonra Ebû Hureyre: "Allahım! Senden arkadaşlarımın istediği şeyi ve unutulmayan ilim istiyorum" diye dua etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Amîn"* dedi. Biz: "Ya Resûlallah! Biz de unutulmayan ilim istiyoruz" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu Devsli çocuk sizden önce davrandı"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bu Kays, Ömer b. Abdilazîz'in kıssacısıdır ve oğlu Muhammed'den başkası kendisinden rivayette bulunmamıştır. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٩٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ حَدَّثَنِى أَبِى مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاذٍ عَنْ مُعَاذٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ أَبَا

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1250) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (3/ 508) rivayet etti. Zehebî, Hammâd b. Şuayb'ın zayıf olduğuna dikkat çekmiştir..

هُرَيْرَةَ كَانَ جَرِيئاً عَلَى أَنْ يَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَشْيَاءَ لاَ يَسْأَلُهُ عَنْهَا غَيْرُهُ
قلت : فذكر الحديث

رواه عبد الله بن أحمد في المسند في حديث طويل في علامات النبوة ورجاله ثقات

15953- Ubey b. Ka'b bildiriyor: Ebû Hureyre, başkasının sormaya cesaret edemediği şeyleri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormaya cesaret ederdi. —Hadis aslında devam ediyor—

★Abdullah b. Ahmed *Müsned*'inde Peygamberliğin Alametleri kitabında uzun bir hadis içinde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٥٩٥٤ - وَعَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ سُلَيْمٍ قَالَ : قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَوَجَدْتُ أَبَا أَيُّوبَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ فَقُلْتُ : تُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَقَدْ رَأَيْتَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : إِنَّهُ قَدْ سَمِعَ

رواه الطبراني من طريقين في إحداهما سعيد بن شعبان الجحدري وثقه غير واحد وفيه ضعف وبقية رجالها ثقات

15954- Ebu'ş-Şa'sâ Süleym der ki: Medine'ye geldim; Ebû Eyyûb'un Ebû Hureyre'den hadis naklettiğini gördüm. Ben: "Sen Resûlullah'ı gördüğün halde Ebû Hureyre'den hadis mi naklediyorsun?" dedim. Dedi ki: "Ebû Hureyre, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) benden daha çok dinledi."

★Bezzâr iki yolla rivayet etti. Birisinde Saîd b. Sinân el-Cahdarî vardır. Onu birden çok kişi güvenilir bulmuştur. Ama kimilerince zayıf görülmüştür. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٥٩٥٥ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا هَمَّامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي مَيْمُونَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي إِذَا رَأَيْتُكَ قَرَّتْ عَيْنِي وَطَابَتْ نَفْسِي وَإِذَا لَمْ أَرَكَ لَمْ تَطِبْ نَفْسِي أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير أبي ميمونة الفارسي وهو ثقة

15955- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre o, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Seni gördüğüm zaman gözüm nurlanıp içim huzur buluyor. Seni görmediğimde ise huzursuz oluyorum." Veya buna benzer bir söz söylemiştir.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ebû Meymûne el-Fârisî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٩٥٦ – حَدَّثَنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، قَالَ : نا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ اللَّيْثِيِّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُنْدَعِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ابْسُطْ ثَوْبَكَ ، فَبَسَطْتُهُ ، فَحَدَّثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَّةَ النَّهَارِ ، ثُمَّ تَفَلَ فِي ثَوْبِي ، ثُمَّ ضَمَمْتُ ثَوْبِي إِلَى بَطْنِي ، فَمَا نَسِيتُ شَيْئًا بَعْدُ "

قلت : هو في الصحيح بغير هذا السياق

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن عبد العزيز الليثي وقد ضعفه الجمهور وقال سعيد بن منصور : كان مالك يرضاه وهو ثقة وعمر بن عبد الله بن عبد الرحمن الجندعي لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

15956- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Elbiseni yere yay!"* dedi. Ben elbisemi yaydım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gün boyunca benimle konuşup sonra elbiseme tükürüğünden püskürttü. Sonra giysimi karnıma bastırdım. Ondan sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylediği hiçbir şeyi unutmadım."

Bu hadis *Sahîh*te başka bir ifadeyle yer almıştır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Abdilazîz el-Leysî'yi çoğunluk zayıf bulmuştur. Saîd b. Mansûr: "Mâlik, onun hadislerini kabul ederdi" dedi. O da güvenilirdir. Amr b. Abdillah b. Abdirrahman el-Cundaî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٥٩٥٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنِى أَبُو بَكْرٍ يَعْنِى ابْنَ عَيَّاشٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِى صَالِحٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ جِبْرِيلُ يَعْرِضُ عَلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ فِى كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الَّذِى قُبِضَ فِيهِ عُرِضَ عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

15957- Ebû Hureyre dedi ki: "Kur'ân, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) her sene bir defa arzolunurdu. Vefat ettiği yıl iki defa arzolundu."

---

[1] Bezzâr (2725) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (715) rivayet etti ve şöyle dedi: "Amr b. Abdillah el-Cundaî, Ebû Hureyre'den sadece bu hadisi rivayet etmiştir. Bu hadisi rivayette Abdullah b. Abdilazîz tek kalmıştır."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي أَبِي مَالِكٍ ﷺ)

Ebû Mâlik

١٥٩٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَرِيزٌ عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِى مَالِكٍ عُبَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا بَلَغَهُ دَعَا لَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عُبَيْدٍ أَبِى مَالِكٍ وَاجْعَلْهُ فَوْقَ كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

15958- Ebû Mâlik Ubeyd'den nakledilir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Mâlik'e şöyle dua etti: *"Allahım! Ubeyd Ebû Mâlik'e rahmet et ve onu insanların çoğundan üstün kıl."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي عَمْرُو بْنُ ثَابِتٍ عُرِفَ بِالأُصَيْرِمِ ﷺ)

"Usayrim" Diye Tanınan Amr b. Sâbit

١٥٩٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِى عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِى الْحُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِى سُفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِى أَحْمَدَ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ يَقُولُ حَدِّثُونِى عَنْ رَجُلٍ دَخَلَ الْجَنَّةَ لَمْ يُصَلِّ قَطُّ. فَإِذَا لَمْ يَعْرِفْهُ النَّاسُ سَأَلُوهُ مَنْ هُوَ فَيَقُولُ أُصَيْرِمُ بَنِى عَبْدِ الأَشْهَلِ عَمْرُو بْنُ ثَابِتِ بْنِ وَقْشٍ. قَالَ الْحُصَيْنُ فَقُلْتُ لِمَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ كَيْفَ كَانَ شَأْنُ الأُصَيْرِمِ قَالَ كَانَ يَأْبَى الإِسْلاَمَ عَلَى قَوْمِهِ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُحُدٍ بَدَا لَهُ الإِسْلاَمُ فَأَسْلَمَ فَأَخَذَ سَيْفَهُ فَغَدَا حَتَّى أَتَى الْقَوْمَ فَدَخَلَ فِى عُرْضِ النَّاسِ فَقَاتَلَ حَتَّى أَثْبَتَتْهُ الْجِرَاحَةُ قَالَ فَبَيْنَمَا رِجَالُ بَنِى عَبْدِ الأَشْهَلِ يَلْتَمِسُونَ قَتْلاَهُمْ فِى الْمَعْرَكَةِ إِذَا هُمْ بِهِ فَقَالُوا وَاللَّهِ إِنَّ هَذَا لَلأُصَيْرِمُ وَمَا جَاءَ لَقَدْ تَرَكْنَاهُ وَإِنَّهُ لَمُنْكِرٌ هَذَا الْحَدِيثَ فَسَأَلُوهُ مَا جَاءَ بِهِ قَالُوا مَا جَاءَ بِكَ يَا عَمْرُو أَحَرْباً عَلَى قَوْمِكَ أَوْ رَغْبَةً فِى الإِسْلاَمِ قَالَ بَلْ رَغْبَةً فِى الإِسْلاَمِ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَسْلَمْتُ ثُمَّ

---

[1] Ahmed (5/ 343) rivayet etti.

أَخَذْتُ سَيْفِي فَغَدَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَاتَلْتُ حَتَّى أَصَابَنِي مَا أَصَابَنِي. قَالَ ثُمَّ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ مَاتَ فِي أَيْدِيهِمْ فَذَكَرُوهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

رواه أحمد ورجاله ثقات

15959- İbn Ebî Ahmed'in azatlısı olan Ebû Süfyân bildiriyor: Ebû Hureyre: "Bana, hiç namaz kılmadan cennete giren birinden haber verin" dediğinde halk onu tanımadığı için, Ebû Hureyre'ye onun kim olduğunu sorduklarında, Ebû Hureyre: "Abduleşhel oğullarından, ismi Amr b. Sâbit b. Vakş olan Usayrim'dir" derdi.

(Ravi) Husayn dedi ki: Mahmûd b. Lebîd'e: "Usayrim'in durumu nedir?" diye sorunca İbn Lebîd şu karşılığı verdi: "Usayrim, kavminin İslam'a girmesine hep engel oluyordu. Uhud Savaşı yaşandığı gün, gerçeği anladı ve Müslüman oldu. Sonra kılıcını aldı, yürüdü. Savaş alanına girip savaştı. Aldığı yaralarla hareket edemez hale geldi. O sırada, Abduleşhel oğullarından bazıları savaş meydanında kendi cenazelerini arıyordu. Derken Usayrim'e rastladılar ve "Vallahi bu, Usayrim'dir! Burada ne arıyor, biz ondan ayrılırken Müslümanlık davasına karşı idi" dediler. Yanına yaklaşarak, "Ey Amr, niçin geldin? Kavmine acıdığın için mi yoksa İslam'a girmek için mi?" diye sordular." Usayrim: "İslam'a girmek için geldim. Allah'a ve Resûl'üne iman ettim ve Müslüman oldum. Sonra kılıcımı alıp Resûlullah ile birlikte yürüyüp şu yaraları alana kadar savaştım" dedi. Fazla sürmeden onların elleri arasında ruhunu teslim etti. Durumu Resûlallah'a (sallallahu aleyhi vesellem)) bildirdiklerinde, *"O, cennetliktir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ ﷺ)

Seleme b. el-Ekva

١٥٩٦٠ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ بْنِ حُكَيْمَةَ الأَسْلَمِيُّ ، عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " أَرْدَفَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِرَارًا ، وَمَسَحَ بِرَأْسِي ، وَاسْتَغْفَرَ لِي وَلِذُرِّيَّتِي عَدَدَ مَا بِيَدِي مِنَ الأَصَابِعِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير علي بن يزيد بن أبي حكيمة وهو ثقة

15960- Seleme b. el-Ekva dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) defalarca beni terkisine bindirdi ve defalarca başımı sıvazladı. Benim ve

zürriyetim için, ellerimdeki parmaklar sayısınca Allah'tan bağışlanma diledi."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ali b. Yezîd b. Ebî Hukeyme dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٩٦٠ – حَدَّثَتْنَا عَبْدَةُ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُصْعَبِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيِّ، بِبَغْدَادَ فِي مُرَبَّعَةِ الْحَرَشِيِّ فِي دَارِهَا، قَالَتْ: حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ مُصْعَبٍ، عَنْ أَبِيهِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي قَتَادَةَ الْحَارِثِ بْنِ رِبْعِيٍّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُ فُرْسَانِنَا: أَبُو قَتَادَةَ، وَخَيْرُ رَجَّالَتِنَا: سَلَمَةُ بْنُ الأَكْوَعِ "،

رواه الطبراني في الصغير ، وفيه: جماعة لم أعرفهم.

15961- Ebû Katâde Hâris b. Rib'î, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Süvarilerimizin en hayırlısı, Ebû Katâde'dir. Piyadelerimizin en hayırlısı da Seleme b. el-Ekva'dır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي أُسَيْدٍ ﷺ)

Ebû Useyd

١٥٩٦٢ – عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا أُسَيْدٍ يَقُولُ : غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِشْرِيْنَ غَزْوَةً غَزْوَةٌ بَعْدَ غَزْوَةٍ.

رواه البزار وفيه الواقدي وهو ضعيف

15962- Abbâs b. Sehl b. Sa'd dedi ki: Ebû Useyd'in şöyle dediğini duydum: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) peş peşe yirmi gazveye katıldım."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Vâkıdî zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6267) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (1193) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin açıklaması şudur: Müşrikler Medine'nin hurmalıklarına saldırdılar. Ebû Katâde Mes'ade, orada bulunan müşrik ordusunun komutanına yetişip öldürdü ve eşyalarını aldı. Seleme ona yetişip öldürdü. Müşriklerin bazılarını taşlayarak, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) atlıları onlara yetişene kadar dağ tarafında kıstırdı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Süvarilerimizin en hayırlısı"* yani o günde *"Ebû Katâde'dir. Ve piyadelerimizin en hayırlısı Seleme b. el-Ekva'dır"* buyurdu.

[3] Bezzâr (2731) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis'in Ebû Useyd'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

١٥٩٦٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ حَازِمٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ ، أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ ، أُصِيبَ بَصَرُهُ قَبْلَ قَتْلِ عُثْمَانَ ، فَقَالَ " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَتَّعَنِي بِبَصَرِي فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ الْفِتْنَةَ فِي عِبَادِهِ كَفَّ بَصَرِي

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير يزيد بن حازم وهو ثقة

15963- Süleymân b. Yesâr'ın bildirdiğine göre Ebû Useyd es-Sâidî'nin gözleri Hz. Osmân'ın öldürülmesinden önce kör oldu ve dedi ki: "Beni, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) hayattayken görmemi sağlayan ve kulları arasında fitne çıktığında gözlerimi alarak fitneyi görmemi engelleyen Allah'a hamdolsun."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Yezîd b. Hâzım dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٩٦٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ ، وَاسْمُهُ مَالِكُ بْنُ رَبِيعَةَ سَنَةَ ثَلاثِينَ , وَسِنُّهُ تِسْعُونَ سَنَةً

رواه الطبراني

15964- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: "Ebû Useyd es-Sâidî 30 yılında doksan yaşında vefat etti. İsmi Mâlik b. Rabîa idi."

★Taberânî rivayet etti.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي صَفْوَانِ بْنِ عَسَّالٍ ﷺ)

Safvân b. Assâl

١٥٩٦٥ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ بَهْدَلَةَ حَدَّثَنِي زِرُّ بْنُ حُبَيْشٍ قَالَ وَفَدْتُ فِي خِلَافَةِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ وَإِنَّمَا حَمَلَنِي عَلَى الْوِفَادَةِ لُقِيُّ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَأَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقِيتُ صَفْوَانَ بْنَ عَسَّالٍ الْمُرَادِيَّ فَقُلْتُ لَهُ هَلْ رَأَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ وَغَزَوْتُ مَعَهُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير عاصم بن بهدلة وحديثه حسن

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 260) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 260) rivayet etti.

15965- Zirr b. Hubeyş dedi ki: Osmân b. Affân'ın hilafetinde, elçilik görevi yaptım. Beni bu göreve teşvik eden, Lukiyy Ubey b. Ka'b ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıydı. Safvân b. Assâl el-Murâdî ile karşılaştım ve ona: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördün mü?" dedim. Safvân: "Evet, onunla beraber on iki gazveye katıldım" dedi.

★Ahmed rivayet etti Âsım b. Behdele dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي صَفْوَانِ بْنِ الْمُعَطَّلِ ﷺ)

Safvân b. el-Mu'attal

١٥٩٦٦ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الرِّيَاحِيُّ ، ثنا عَامِرُ بْنُ صَالِحِ بْنِ رُسْتُمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَعْدٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ ، قَالَ : شَكَا رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفْوَانَ بْنَ الْمُعَطَّلِ ، وَكَانَ يَقُولُ هَذَا الشِّعْرَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ صَفْوَانَ هَجَانِي ، فَقَالَ : " دَعُوا صَفْوَانَ ، فَإِنَّ صَفْوَانَ خَبِيثُ اللِّسَانِ ، طَيِّبُ الْقَلْبِ " "

رواه الطبراني وفيه عامر بن صالح بن رستم وثقه غير واحد وضعفه جماعة وبقية رجاله رجال الصحيح

قلت : وقد ثبت في الصحيح أن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : " ما علمت عليه إلا خيرا "

15966- Ebû Bekr'in azatlısı Sa'd bildiriyor: Bir adam Safvân b. el-Mu'attal'ı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet etti. Safvân şiirinde bu adamı hicvediyordu. Adam: "Ya Resûlallah! Safvân beni hicvediyor" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Safvân'ı bırakın. Onun dili kötüdür, ama iyi yüreklidir"*buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Âmir b. Sâlih b. Rüstem'i birden çok kişi güvenilir bulmuş bazılarıysa zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Sahîh'te, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum"* dediği geçmektedir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي صَفْوَانِ بْنِ قُدَامَةَ ﷺ)

Safvân b. Kudâme

١٥٩٦٧ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَنْبَرٍ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ مَيْمُونٍ الْمَرَائِيُّ ، قَالَ : نا أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ صَفْوَانَ بْنِ قُدَامَةَ , قَالَ : هَاجَرَ أَبِي صَفْوَانُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى

[1] Ahmed (4/ 239) rivayet etti.

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَهُوَ بِالْمَدِينَةِ ، فَبَايَعَهُ عَلَى الإِسْلامِ ، فَمَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ يَدَهُ , فَمَسَحَ عَلَيْهَا ، فَقَالَ لَهُ صَفْوَانُ : إِنِّي أُحِبُّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ " " فَكَانَ صَفْوَانُ بْنُ قُدَامَةَ حَيْثُ أَتَى دَارَ الْهِجْرَةِ إِلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِالْمَدِينَةِ دَعَا قَوْمَهُ وَبَنِي أَخِيْهِ لِيَخْرُجُوا مَعَهُ فَأَبَوا عَلَيْهِ فَخَرَجَ وَتَرَكَهُمْ وَخَرَجَ مَعَهُ بِابَنيهِ عَبْدُ الرَّحْمَن وَعَبْدُ الله وَكَانَتْ أَسْمَاؤُهُمْ فِي الجَاهِلِيةِ : عَبْدُ العُزَّى وَعَبْدُ نَهْم فَغَيْرَ أَسَمَاؤُهُمْ النَّبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . فَقَالَ فِي ذَلِك ابْنُ أَخِيه نَصْرُ بْنُ فُلانُ بْنُ قُدَامَة فِي خُرُوجِ صَفْوُان وَوَحْشَتِهِمْ لِفِراقِه :

تَحَمَّلَ صَفْوانُ وَأَصْبَحَ غَادِيًا ... بِأَبْنَائِهِ عَمْدًا وَخَلَّى الْمَوَالِيَا

فَأَصْبَحْتُ مُخْتَارًا لِرَمْلٍ مُعَبَّدٍ ... وَأَصْبَح صَفْوانُ بِيَثْرِبَ ثَاوِيًا

طِلابَ الَّذِي يَبْقَى وَآثَر غَيْرَهُ ... فَشَتَّانَ مَا يَفْنى وَمَا كَانَ بَاقِيًا

بِإِتْيَانِهِ دَارَ الرَّسُولِ مُحَمَّدٍ ... مُجِيْبًا لَهُ إِذْ جَاءَ بِالْحَقِّ هَادِيًا

فَيَا لَيْتَنِي يَوْمَ الحُدَبَّا اتَّبَعْتُهُم ... قَضَى اللهُ فِي الأَشْيَاءِ مَا كَانَ قَاضِيًا

فَأَجَابَهُ صَفْوانُ فَقَالَ :

مَنْ مُبْلِغٍ نَصْرًا رِسَالَةَ عَاتِبٍ ... بِأَنَّكَ بِالتَّقْصِيْرَ أَصْبَحْتَ رَاضِيًا

مُقِيماً عَلى أَرْكَانَ هِدْلِقٍ لِلْهَوى ... تَمَنَّى وَأَنَّك مَغْرور تَمَنَّى الأَمَانيَا

فَسَامَ قَسِيْماتِ الأُمُورِ وَعَادَهَا ... قَضَى اللهُ فِي الأَشْيَاء مَا كَانَ قَاضِيًا

وَأَقَامَ صَفْوانَ بِالَمدينَة حَتَّى مَاتَ بِهَا فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَن فِي مَوْتِ أَبِيْهِ صَفْوَان :

وَأَنا ابْنُ صَفْوَان الَّذِي سَبَقَتْ لَهُ ... عِنْدَ النَّبِيُّ سَوَابِقُ الإِسْلامِ

صَلَّى الإِلهُ عَلَى النَّبِيُّ وَآلِهِ ... وَثَنى عَلَيْهِ بَعْدهَا بِسَلامِ

وَالخَلْقُ كُلُّهُمْ بِمِثْلِ صَلاتِهِمْ ... مَنْ فِي السَّماءِ وَأَرْضِه الأَيَّامِ

وَأَقَامَ صَفْوانُ بِالمدِينةِ خِلاَفَة عُمَر بْنَ الخَطَاب ثُمَّ إِنْ عُمَر بْنَ الخَطَابِ بَعَث جَرِيْر بْنُ عَبْدُ اللهِ وَعَبْد الرَّحْمَن بْنُ صَفْوان فِي جَيْش مَدَدًا لِلمُثَنَّى بْنُ حَارِثَةَ

رواه الطبراني وفيه موسى بن ميمون وكان قدريا وبقية رجاله وثقوا

15967- Abdurrahman b. Safvân bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'deyken, babam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına hicret etti ve ona İslam üzere biat etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona elini uzattı. Babam da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elini sıvazladı. Safvân, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Seni seviyorum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi sevdiği ile beraberdir"* buyurdu.

Safvân, Medine'ye hicret edeceği zaman, kavmini ve kardeşinin çocuklarını da kendisiyle gelmeleri için davet etti. Onlar buna yanaşmayınca, onları bırakıp, oğlu Abdurrahman ve Abdullah'ı alarak hicret etti. Cahiliye döneminde isimleri, Abduluzza ve Abdunehm idi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) isimlerini değiştirdi. Safvân'ın yeğeni Nasr b. Fulân b. Kudâme onun hicreti ve onlara olan özlemi konusunda dedi ki:

Safvân tahammül edip çocuklarını alıp

Dostlarını terk edip Medine'ye yöneldi

Ben ise tapılan bir kumu tercih ettim

Safvân ise Yesrib'e konaklayıp yerleşti.

Bâki olanı taleb etmek idi maksadı

Ben ise başka şeyi istedim

Baki ile fani birbirine uzaktır

Resûl'ün şehrini isteyerek

Hakla gelen Resûle icabet etti.

O göç vakti keşke ben de onunla gitseydim

Ama Allah her şeyde muradını yaptı

Safvân ona şöyle cevap verdi:

Nasr'a üzüntümü kim bildirir

Çünkü sen ihmalinle olana razı oldun

Develerin yanında dolaşmayı sen seçtin.

Sen bu mağrur halinle emniyet istiyorsun

İşlerin sonucunu sorup ondan kaçındı

Ama Allah her şeyde muradını yaptı

Safvân, Medine'de vefat edene kadar ikamet etti. Abdurrahman b. Safvân, babasının vefatında dedi ki:

Ben Resûlullah'ın yanında önemli bir yer tutan kişinin oğluyum.

Allah, Nebi'ye ve ailesine rahmet etsin ve sonra onlara selamet versin

Gökyüzünde ve yerde bulunan bütün yaratılmışlar onlara dua etsin.

Safvân, Hz. Ömer'in hilafeti dönemine kadar Medine'de ikamet etti. Ömer b. el-Hattâb, Cerîr b. Abdillah ve Abdirrahmân b. Safvân'ı Müsennâ b. Hârise'ye yardım için bir orduyla gönderdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Meymûn, Kaderiyye'dendir. Diğer ravileri, güvenilir sayılmıştır.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي طَلْحَةَ بْنِ الْبَرَاءِ ﷺ)

Talha b. el-Berâ

١٥٩٦٨ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ جَرِيرٍ الصُّورِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ خَالِدٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ رُوَيْمٍ ، عَنْ أَبِي مِسْكِينٍ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ الْبَرَاءِ ، أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : ابْسُطْ يَدَكَ ، قَالَ : " وَإِنْ أَمَرْتُكَ بِقَطِيعَةِ وَالِدَتِكَ ؟ " قَالَ : لا ، قَالَ : ثُمَّ عُدْتُ إِلَيْهِ ، فَقُلْتُ : ابْسُطْ يَدَكَ أُبَايِعْكَ ، قَالَ : " عَلامَ ؟ " قُلْتُ : عَلَى الإِسْلامِ ، قَالَ : " وَإِنْ أَمَرْتُكَ بِقَطِيعَةِ وَالِدَتِكَ ؟ " قُلْتُ : لا ، ثُمَّ عُدْتُ إِلَيْهِ الثَّالِثَةَ ، وَكَانَ لَهُ وَالِدَةٌ ، وَكَانَ مِنْ أَبَرِّ النَّاسِ بِهَا ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا طَلْحَةُ إِنَّهُ لَيْسَ فِي دِينِنَا قَطِيعَةُ الرَّحِمِ ، وَلَكِنْ أَحْبَبْتُ أَنْ لا يَكُونَ فِي دِينِكَ رِيبَةٌ " ، فَأَسْلَمَ ، فَحَسُنَ إِسْلامُهُ ، ثُمَّ إِنَّهُ مَرِضَ ، فَعَادَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَجَدَهُ مُغْمًى عَلَيْهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَظُنُّ طَلْحَةَ إِلا مَقْبُوضًا مِنْ لَيْلَتِهِ ، فَإِنْ أَفَاقَ فَأَرْسِلُوا إِلَيَّ " ، فَأَفَاقَ طَلْحَةُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ ، فَقَالَ : مَا عَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالُوا : بَلَى ، فَأَخْبَرُوهُ بِمَا قَالَ ، فَقَالَ : لا تُرْسِلُوا إِلَيْهِ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7400) rivayet etti.

فِي هَذِهِ السَّاعَةِ فَتَلْسَعَهُ دَابَّةٌ ، أَوْ يُصِيبُهُ شَيْءٌ ، وَلَكِنْ إِذَا أَصْبَحْتُمْ فَأَقْرِئُوهُ مِنِّي السَّلامَ ، وَقُولُوا لَهُ فَلْيَسْتَغْفِرْ لِي ، ثُمَّ قُبِضَ ، فَلَمَّا صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّبْحَ ، سَأَلَ عَنْهُ فَأَخْبَرُوهُ بِمَوْتِهِ وَمَا قَالَ ، فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ ، ثُمَّ قَالَ : " اللَّهُمَّ الْقَهُ وَهُوَ يَضْحَكُ إِلَيْكَ ، وَأَنْتَ تَضْحَكُ إِلَيْهِ "

رواه الطبراني مرسلا وعبد ربه بن صالح لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

15968- Ebû Miskîn, Talha b. el-Berâ'dan bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Elini uzat ta sana biat edeyim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer anne babanla alakanı kesmeni söylersem bile itaat edecek misin?"* dedi. Ben: "Hayır" dedim.

Sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir daha gidip: "Elini uzat sana biat edeyim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne üzere biat edeceksin?"* dedi. Ben: "İslam üzerine" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Talha! Dinimizde, akrabayla alakayı kesmek yoktur. Ama dininde şüphe olmamasını istedim"* buyurdu. Talha, sonra iyi bir Müslüman oldu.

Hastalandığı zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu ziyaret etti. Talha kendinde değildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Talha'nın bu gece vefat edeceğini zannediyorum. Eğer kendine gelirse bana haber verin"* dedi. Talha gece yarısı kendine geldi ve: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni ziyaret etmedi mi?" diye sordu. Yanındakiler: "Ziyaret etti" deyip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylediğini kendisine haber verdiler. Talha: "Bu saatte ona haber vermeyin. Onu yolda bir şey ısırır veya başına bir şey gelir. Sabah olunca ona benden selam söyleyin ve benim için istiğfar etmesini söyleyin" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldıktan sonra kendisini sordu. Ona vefat ettiğini ve söylediklerini bildirdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini kaldırıp: *"Allahım! Onu güler yüzle ve kendisi de gülen bir şekilde karşıla"* dedi.

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Abdurabbih b. Sâlih'i tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir sayılmıştır.[1]

١٥٩٦٩ – حَدَّثَنَا عِيسَى ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عُثْمَانَ الْبَلَوِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ حُصَيْنِ بْنِ وَحْوَحٍ ، أَنَّ طَلْحَةَ بْنَ الْبَرَاءِ ، لَمَّا لَقِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أْمُرْنِي بِمَا أَحْبَبْتَ ، فَلا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ، فَعَجِبَ لِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ غُلامٌ ، فَقَالَ لَهُ عِنْدَ ذَلِكَ : " اذْهَبْ ، فَاقْتُلْ أَبَاكَ " ، فَقَالَ : فَخَرَجَ مُوَلِّيًا لِيَفْعَلَ فَدَعَاهُ ، فَقَالَ لَهُ :

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8163) rivayet etti.

" أَقْبِلْ ، فَإِنِّي لَمْ أُبْعَثْ بِقَطِيعَةِ رَحِمٍ " ، فَمَرِضَ طَلْحَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ، فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فِي الشِّتَاءِ فِي بَرْدٍ وَغَيْمٍ ، فَلَمَّا انْصَرَفَ , قَالَ لِأَهْلِهِ : " إِنِّي لا أَرَى طَلْحَةَ ، إِلا قَدْ حَدَثَ فِيهِ الْمَوْتُ ، فَآذِنُونِي حَتَّى أَشْهَدَهُ وَأُصَلِّي عَلَيْهِ ، وَعَجِّلُوهُ " ، فَلَمْ يَبْلُغِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنِي سَالِمِ بْنِ عَوْفٍ حَتَّى تُوُفِّيَ ، وَجَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ ، فَكَانَ فِيمَا قَالَ طَلْحَةُ : ادْفِنُونِي ، وَأَلْحِقُونِي بِرَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، وَلا تَدْعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْهِ الْيَهُودَ ، وَأَنْ يُصَابَ فِي سَبَبِي ، فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَصْبَحَ ، فَجَاءَ حَتَّى وَقَفَ عَلَى قَبْرِهِ ، فَصَفَّ النَّاسُ مَعَهُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ الْقَ طَلْحَةَ تَضْحَكُ إِلَيْهِ وَيَضْحَكُ إِلَيْكَ "

قلت : عند أبي داود طرف من آخره

رواه الطبراني في الأوسط وقد روى أبو داود بعض هذا الحديث وسكت عليه فهو حسن إن شاء الله

15969- Husayn b. Vahvah bildiriyor: Talha b. el-Berâ, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) karşılaştığı zaman: "İstediğin şeyi bana emret. Senin hiçbir emrine karşı gelmem" dedi. Çocuk olmasına rağmen bunu söylemesi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hoşuna gitmişti. Bu sözüne karşılık Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Git ve babanı öldür"* buyurdu. Talha, babasını öldürmek için geri dönünce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu çağırdı ve dedi ki: *"Buraya gel! Ben akrabayla bağları kesmek için gönderilmedim."*

Daha sonra Talha hastalandığı zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bulutlu ve soğuk bir akşam vakti onu ziyaret etti. Geri döneceği zaman ailesine dedi ki: *"Ben Talha'ya ölümün geldiğini görüyorum. Bana haber verin, onun için şahitlik edip namazını kılayım."*

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Sâlim b. Avf oğullarının ikamet ettiği yere gelmeden Talha vefat etti ve gece karanlığı bastırdı. Talha vefatından önce: "Beni defnedip Rabbime kavuşturun ve Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) çağırmayın. Ben yolda Yahudilerin ona bir şey yapmasından ve benim sebebimle başına bir şey gelmesinden korkarım" demişti. Sabah olunca Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haber verdiler ve Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gelip kabrinin başında durdu. Halkı saf yaptı ve şöyle dua etti: *"Allahım! Onu güler yüzle ve kendisi de gülen bir şekilde karşıla."*

Ebû Dâvûd'un kitabında sonundan bir bölümü yer almıştır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ebû Dâvûd bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiş ve isnâdı hakkında görüş bildirmemiştir. Hadis, inşallah hasendir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي سَفِينَةَ ﷺ)

Sefîne

١٥٩٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا حَشْرَجُ بْنُ نُبَاتَةَ الْعَبْسِيُّ كُوفِيٌّ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ جُمْهَانَ حَدَّثَنِي سَفِينَةُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخِلافَةُ فِي أُمَّتِي ثَلاثُونَ سَنَةً ثُمَّ مُلْكًا بَعْدَ ذَلِكَ . ثُمَّ قَالَ لِي سَفِينَةُ أَمْسِكْ خِلافَةَ أَبِي بَكْرٍ وَخِلافَةَ عُمَرَ وَخِلافَةَ عُثْمَانَ وَأَمْسِكْ خِلافَةَ عَلِيٍّ . قَالَ فَوَجَدْنَاهَا ثَلاثِينَ سَنَةً ثُمَّ نَظَرْتُ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْخُلَفَاءِ فَلَمْ أَجِدْهُ يَتَّفِقُ لَهُمْ ثَلاثُونَ فَقُلْتُ لِسَعِيدٍ أَيْنَ لَقِيتَ سَفِينَةَ قَالَ لَقِيتُهُ بِبَطْنِ نَخْلَةَ فِي زَمَنِ الْحَجَّاجِ فَأَقَمْتُ عِنْدَهُ ثَمَانِ لَيَالٍ أَسْأَلُهُ عَنْ أَحَادِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُلْتُ لَهُ مَا اسْمُكَ قَالَ مَا أَنَا بِمُخْبِرِكَ سَمَّانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَفِينَةَ. قُلْتُ وَلِمَ سَمَّاكَ سَفِينَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أَصْحَابُهُ فَثَقُلَ عَلَيْهِمْ مَتَاعُهُمْ فَقَالَ لِي ابْسُطْ كِسَاءَكَ . فَبَسَطْتُهُ فَجَعَلُوا فِيهِ مَتَاعَهُمْ ثُمَّ حَمَلُوهُ عَلَيَّ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْمِلْ فَإِنَّمَا أَنْتَ سَفِينَةُ . فَلَوْ حَمَلْتُ يَوْمَئِذٍ وِقْرَ بَعِيرٍ أَوْ بَعِيرَيْنِ أَوْ ثَلاثَةٍ أَوْ أَرْبَعَةٍ أَوْ خَمْسَةٍ أَوْ سِتَّةٍ أَوْ سَبْعَةٍ مَا ثَقُلَ عَلَيَّ إِلاَّ أَنْ يَجْفُوا.

رواه أحمد والبزار والطبراني بأسانيد ورجال أحمد والطبراني ثقات

15970- Saîd b. Cümhân bildiriyor: Sefîne dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimde hilafet, otuz sene sürer. Bundan sonra kırallık gelecektir"* buyurdu. Daha sonra Sefîne bana: "Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali'nin hilafet dönemlerini topla" deyince toplam olarak otuz sene olduğunu gördük. (Daha sonra) gelen diğer halifelere baktığımızda otuz sayısına denk geleni bulamadım. Bunun üzerine Saîd b. Cümhân'a "Sefîne ile nerede karşılaştın?" dedim. Şu karşılığı verdi: (Zalim lakaplı vali) Haccâc zamanında, Sefîne'yi Batn-ı Nahle'de buldum. Yanında sekiz gece kalıp, ona Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hadislerinden sordum. Ona: "İsmin nedir?" dediğimde: "Sana adımı söylemem. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adımı Sefîne koydu" dedi. Ona: "Neden adını Sefîne koydu?" diye sorunca şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sahabeyle birlikte yolculuğa çıktı. Eşyaları kendilerine ağır gelmişti. Bana: *"Örtünü aç"* dedi. Ben örtümü açınca eşyalarını örtüme koyup bana yüklediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Taşı! Sen Sefîne'sin"* dedi. O gün, bir, iki, üç, dört, beş, altı veya

yedi deve yükü kadar yük taşısaydım bana ağır gelmezdi. Onları taşımam için etrafımdan çekilmeleri yeterliydi.

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed ve Taberânî'nin ravileri güvenilirdir. [1]

١٥٩٧١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ عِمْرَانَ الْبَجَلِيِّ عَنْ مَوْلًى لِأُمِّ سَلَمَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَانْتَهَيْنَا إِلَى وَادٍ قَالَ فَجَعَلْتُ أُعَبِّرُ النَّاسَ أَوْ أَحْمِلُهُمْ قَالَ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كُنْتَ الْيَوْمَ إِلاَّ سَفِينَةً أَوْ مَا أَنْتَ إِلاَّ سَفِينَةٌ .

رواه أحمد بإسنادين ورجال أحدهما ثقات

15971- İmrân el-Becelî Ümmü Seleme'nin bir azatlısından bildiriyor: Bir seferde, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdim. Bir vadiye vardığımızda insanların ve yüklerinin vadinin öbür tarafına geçmelerine yardım etmeye başladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen bugün Sefîne'den (=gemiden) başka bir şey değilsin"* buyurdu.

★Ahmed iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir.

١٥٩٧٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالَ : نَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ ، قَالَ : نَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ سَفِينَةَ ، قَالَ : " كُنْتُ فِي الْبَحْرِ ، فَانْكَسَرَتْ سَفِينَتُنَا فَلَمْ نَعْرِفِ الطَّرِيقَ ، فَإِذَا أَنَا بِالأَسَدِ قَدْ عَرَضَ لَنَا فَتَأَخَّرَ أَصْحَابِي فَدَنَوْتُ مِنْهُ ، فَقُلْتُ : أَنَا سَفِينَةُ صَاحِبُ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَضْلَلْنَا الطَّرِيقَ ، فَمَشَى بَيْنَ يَدَيَّ حَتَّى أَوْقَعَنَا عَلَى الطَّرِيقِ ، ثُمَّ تَنَحَّى وَدَفَعَنِي كَأَنَّهُ يُرِينِي الطَّرِيقَ ، ثُمَّ جَعَلَ يُهَمْهِمُ ، فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يُوَدِّعُنَا "

رواه البزار والطبراني بنحوه إلا أنه قال : فَانْكَسَرَتْ سَفِينَتِي الَّتِي كُنْتُ فِيهَا، فَرَكِبْتُ لَوْحًا مِنْ أَلْوَاحِهَا، فَطَرَحَنِي اللَّوْحُ فِي أَجَمَةٍ فِيهَا الأَسَدُ، فَأَقْبَلَ يُرِيدُنِي، فَقُلْتُ: يَا أَبَا الْحَارِثِ، أَنَا مَوْلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَأْطَأَ رَأْسَهُ، وَأَقْبَلَ إِلَيَّ، فَدَفَعَنِي بِمَنْكِبِهِ. والباقي بنحوه

15972- Sefîne anlatıyor: Denizdeyken gemimiz delinip su almaya başladı. (Karaya çıkınca) nereye gideceğimizi bilmiyorduk. O sırada karşımıza bir aslan çıktı. Arkadaşlarım geri çekildiler. Ben ona yaklaşıp: "Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Sefîne'yim. Yolu kaybettik" dedim. Bizi yola çıkarana kadar önümde yürüdü. Sonra

---

[1] Ahmed (5/221), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6439) ve yakın metinle Bezzâr (2732) rivayette bulundu.

eğilip sanki bana yolu göstermek ister gibi itti. Ben onun bizimle vedalaşmak istediğini sanıyorum.

★Bezzâr ve şu ifadelerle Taberânî rivayette bulundu: "İçinde bulunduğum gemi parçalandı ve ben geminin parçalarından birinin üzerine çıktım. Tahta parçası beni aslanın bulunduğu bir ağaçlığa götürdü. Aslan bana saldırmak için yöneldi. Ben: "Ey aslan, ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sefîne'yim" deyince, aslan başını eğerek yanıma yaklaştı ve omzuyla beni (yola doğru) itti." Devamı yukarıdakine benzerdir.[1]

١٥٩٧٣ – وَفِي بَعْضِ طُرُقِهِ عَنْ سَفِينَةَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْوَهُ وَلَا أَدْرِي مَا مَعْنَى قَوْلِهِ : عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ وَرِجَالُهُمَا وُثِّقُوا

15973- Bazı kanallarla Sefîne, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakletti diyerek yukarıdakine benzer bir rivayette bulundu. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) derken ne kastettiğini bilmiyorum.

Ravileri güvenilir sayılmıştır.[2]

(بَابٌ فِي مَا جَاءَ فِي أَبِي الدَّرْدَاءِ ﷺ)

Ebu'd-Derdâ

١٥٩٧٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ ، قَالَ : نا أَبُو تَوْبَةَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدِ اللهِ مُسْلِمِ بْنِ مِشْكَمٍ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا أُلْفِيَنَّ مَا نُوزِعْتُ أَحَدًا مِنْكُمْ عَلَى الْحَوْضِ ، فَأَقُولُ : هَذَا مِنْ أَصْحَابِي ، فَيُقَالُ : إِنَّكَ لا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ " ، قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ : يَا نَبِيَّ اللهِ ، ادْعُ اللهَ أَنْ لا يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ ، قَالَ : " لَسْتَ مِنْهُمْ " "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار بنحوه ورجالهما ثقات

15974- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü Havz'ın başında, dünyadayken birbirleriyle çekişen kişileri göreceğim. (Onları Havz'dan uzaklaştıracaklar) ben: «Bunlar benim ashâbımdır» diyeceğim. Allah: «Senden sonra ne yaptıklarını bilmiyorsun» diyecek."* Ebu'd-Derdâ: "Ya Resûlallah! Onlardan olmamam için Allah'a dua et" deyince Resûlullah: *"Sen onlardan değilsin"* buyurdu.

---

[1] Bezzâr (2733) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6432) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6433) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve yakın bir metinle Bezzâr rivayette bulundu. İkisinin de ravileri güvenilirdir.[1]

١٥٩٧٥ - وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ بَلَغَنِي أَنَّكَ تَقُولُ : " إِنَّ قَوْماً مِنْ أُمَّتِي سَيَكْفُرُونَ بَعْدَ إِيْمَانِهِمْ " ؟ . قَالَ : " أَجَلْ يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ وَلَسْتَ مِنْهُمْ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أبي عبد الله الأشعري وهو ثقة

15975- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Dedim ki: "Ya Resûlallah! Senin: «*Ümmetimden bazıları iman ettikten sonra küfre girecekler*» dediğini haber aldım." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ey Ebu'd-Derdâ! Ama sen onlardan değilsin"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ebû Abdillah el-Eş'arî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٥٩٧٦ - وَعَنْ خَيْثَمَةَ قَالَ : قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ : كُنْتُ تَاجِراً قَبْلَ أَنْ يُبْعَثَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا بَعَثَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَدْتُ أَنْ أَجْمَعَ بَيْنَ التِّجَارَةِ وَالعِبَادَةِ فَلَمْ يَسْتَقِمْ فَتَرَكْتُ التِّجَارَةَ وَأَقْبَلْتُ عَلَى العِبَادَةِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

15976- Hayseme, Ebu'd-Derdâ'nın şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) peygamberlik gelmeden önce tüccardım. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) peygamberlik gelince, ticaretle ibadeti bir arada götürmek istedim. Bu bir arada gitmeyince, ticareti bıraktım ve ibadete yöneldim."

★Taberânî rivayet etti. Raviler *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي جُلَيْبِيب ﷺ)

Cüleybîb

١٥٩٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ كِنَانَةَ بْنِ نُعَيْمٍ الْعَدَوِيِّ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ أَنَّ جُلَيْبِيباً كَانَ امْرَأً يَدْخُلُ عَلَى النِّسَاءِ يَمُرُّ بِهِنَّ وَيُلاَعِبُهُنَّ فَقُلْتُ لاِمْرَأَتِي لاَ تُدْخِلُنَّ عَلَيْكُمْ جُلَيْبِيباً فَإِنَّهُ إِنْ دَخَلَ عَلَيْكُمْ لأَفْعَلَنَّ وَلأَفْعَلَنَّ. قَالَ وَكَانَتِ

[1] Bezzâr (2727) rivayet etti ve şöyle dedi: "Değişik kanallarla buna benzer rivayetlerde bulunulmuştur. Ama Ebu'd-Derdâ'nın sözü yoktur.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (137) buna benzer bir rivayette bulundu.

الأنصارُ إذَا كَانَ لأحَدِهِمْ أيِّمٌ لَمْ يُزَوِّجْهَا حَتَّى يَعْلَمَ هَلْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا حَاجَةٌ أَمْ لاَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ زَوِّجْنِي ابْنَتَكَ . فَقَالَ نِعِمَّ وَكَرَامَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَنُعْمَ عَيْنِي. قَالَ إِنِّي لَسْتُ أُرِيدُهَا لِنَفْسِي . قَالَ فَلِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِجُلَيْبِيبٍ . قَالَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُشَاوِرُ أُمَّهَا. فَأَتَى أُمَّهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ ابْنَتَكِ. فَقَالَتْ نِعِمَّ وَنُعْمَةُ عَيْنِي. فَقَالَ إِنَّهُ لَيْسَ يَخْطُبُهَا لِنَفْسِهِ إِنَّمَا يَخْطُبُهَا لِجُلَيْبِيبٍ. فَقَالَتْ أَجُلَيْبِيبٌ إِنِيهْ أَجُلَيْبِيبٌ إِنِيهْ أَجُلَيْبِيبٌ أنيه لاَ لَعَمْرُ اللَّهِ لاَ تُزَوَّجُهُ. فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ لِيَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُخْبِرَهُ بِمَا قَالَتْ أُمُّهَا قَالَتِ الْجَارِيَةُ مَنْ خَطَبَنِي إِلَيْكُمْ فَأَخْبَرَتْهَا أُمُّهَا فَقَالَتْ أَتَرُدُّونَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَهُ ادْفَعُونِي فَإِنَّهُ لَمْ يُضَيِّعْنِي. فَانْطَلَقَ أَبُوهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ قَالَ شَأْنُكَ بِهَا فَزَوَّجَهَا جُلَيْبِيباً. قَالَ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ لَهُ. قَالَ فَلَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ قَالَ لأَصْحَابِهِ هَلْ تَفْقِدُونَ مِنْ أَحَدٍ . قَالُوا نَفْقِدُ فُلاَناً وَنَفْقِدُ فُلاَناً. قَالَ انْظُرُوا هَلْ تَفْقِدُونَ مِنْ أَحَدٍ . قَالُوا لاَ. قَالَ لَكِنِّي أَفْقِدُ جُلَيْبِيباً . قَالَ فَاطْلُبُوهُ فِي الْقَتْلَى . قَالَ فَطَلَبُوهُ فَوَجَدُوهُ إِلَى جَنْبِ سَبْعَةٍ قَدْ قَتَلَهُمْ ثُمَّ قَتَلُوهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَا هُوَ ذَا إِلَى جَنْبِ سَبْعَةٍ قَدْ قَتَلَهُمْ ثُمَّ قَتَلُوهُ. فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ عَلَيْهِ فَقَالَ قَتَلَ سَبْعَةً وَقَتَلُوهُ هَذَا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ هَذَا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ . مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثاً ثُمَّ وَضَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سَاعِدَيْهِ وَحُفِرَ لَهُ مَا لَهُ سَرِيرٌ إِلاَّ سَاعِدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَضَعَهُ فِي قَبْرِهِ. وَلَمْ يَذْكُرْ أَنَّهُ غَسَّلَهُ. قَالَ ثَابِتٌ فَمَا كَانَ فِي الأَنْصَارِ أَيِّمٌ أَنْفَقَ مِنْهَا. وَحَدَّثَ إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ثَابِتاً قَالَ هَلْ تَعْلَمُ مَا دَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ صُبَّ عَلَيْهَا الْخَيْرَ صَبًّا وَلاَ تَجْعَلْ عَيْشَهَا كَدًّا كَدًّا . قَالَ فَمَا كَانَ فِي الأَنْصَارِ أَيِّمٌ أَنْفَقَ مِنْهَا

قلت : هو في الصحيح خاليا عن الخطبة والتزويج رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

15977- Ebû Berze el-Eslemî bildiriyor: Cüleybîb, kadınların yanına girip onlarla şakalaşan biriydi. Ben hanımıma: "Cüleybîb'in yanınıza girmesine izin vermeyin. Eğer onun yanınıza girmesine izin verirseniz, size şöyle şöyle yaparım" dedim.

Ensâr'ın kızları evlenme çağına gelince, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) o kızla evlenmek isteyip istemeyeceğini bilmeden kimseye vermezlerdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensâr'dan birine: *"Kızını bana ver"* deyince, Adam: "Başım gözüm üstüne ya Resûlallah" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben kızını kendim için istemiyorum"* dedi. Adam: "Kim için?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cüleybîb için"* dedi. Adam: "Ya Resûlallah! Kızın annesine danışayım" dedi. Adam, hanımının yanına gelip: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kızını istedi" deyince. Hanımı: "Başım gözüm üstüne" dedi. Adam: "Kızını, kendisi için değil, Cüleybîb için istiyor" deyince, hanımı: "Cüleybîb'e mi? Hayır! Allah'a yemin olsun ki vermem" dedi.

Adam, hanımının söylediğini Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) blidirmek için kalkınca, kız: "Beni evlendirmeniz için aracılık eden kimmiş?" dedi. Annesi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)" deyince, kız: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) isteğini geri mi çeviriyorsunuz? Beni ona veriniz. O aleyhime olacak bir şeyi yapmaz" dedi. Adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip olanları anlattı ve: "Kızı istediğine verebilirsin" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Cüleybîb ile evlendirdi.

Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir gazveye çıktı. Savaşı kazandıktan sonra: *"Kayıplarımız var mı?"* diye sordu. Sahabe: "Hayır" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cüleybîb'i göremiyorum"* dedi. Sahabe Cüleybib'i arayınca, öldürdüğü yedi kişinin yanında kendisinin de öldüğünü gördüler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Cüleybîb'in yanına gidip: *"Yedi kişiyi öldürdü, sonra kendisini öldürdüler."* Sonra, iki veya üç defa: *"Bu bendendir. Ben de ondanım"* dedi. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu kolları arasına aldı ve mezarı kazılana kadar Cüleybîb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kucağında kaldı. Sonra onu mezarına koydu. Yıkandığı söylenmedi.

Sâbit dedi ki: "Ensâr'ın içinde dul kalan hiçbir kadının onun kadar çok talibi olmamıştır.

İshâk b. Abdillah b. Ebî Talha, Sâbit'e: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cüleybîb'in hanımına ne dua etti?" diye sordu. Sâbit: *"Allahım! Onun üzerine hayırlar yağdır. Kendisine sıkıntısız bir hayat nasip et!"* diye dua ettiğini söyledi. Ensâr'ın içinde dul kalan hiçbir kadının onun kadar çok talibi olmamıştır.

Bu hadis, kız isteme ve evlenme kısmı dışındaki bölümüyle *Sahîh*'te yer almıştır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

[1] Ahmed (4/422-425) rivayet etti.

١٥٩٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جُلَيْبِيبٍ امْرَأَةً مِنَ الأَنْصَارِ إِلَى أَبِيهَا فَقَالَ حَتَّى أَسْتَأْمِرَ أُمَّهَا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذاً . قَالَ فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ إِلَى امْرَأَتِهِ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ لاَهَا اللَّهُ إِذاً مَا وَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ جُلَيْبِيباً وَقَدْ مَنَعْنَاهَا مِنْ فُلاَنٍ وَفُلاَنٍ. قَالَ وَالْجَارِيَةُ فِي سِتْرِهَا تَسْتَمِعُ قَالَ فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ يُرِيدُ أَنْ يُخْبِرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ. فَقَالَتِ الْجَارِيَةُ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَرُدُّوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَهُ إِنْ كَانَ قَدْ رَضِيَهُ لَكُمْ فَأَنْكِحُوهُ. فَكَأَنَّهَا جَلَّتْ عَنْ أَبَوَيْهَا وَقَالاَ صَدَقْتِ. فَذَهَبَ أَبُوهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنْ كُنْتَ قَدْ رَضِيتَهُ فَقَدْ رَضِينَاهُ. قَالَ فَإِنِّي قَدْ رَضِيتُهُ . فَزَوَّجَهَا ثُمَّ فُزِّعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَرَكِبَ جُلَيْبِيبٌ فَوَجَدُوهُ قَدْ قُتِلَ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَدْ قَتَلَهُمْ. قَالَ أَنَسٌ فَلَقَدْ رَأَيْتُهَا وَإِنَّهَا لَمِنْ أَنْفَقِ بَيْتٍ فِي الْمَدِينَةِ.

رواه أحمد والبزار إلا أنه قال : فكأنما حلت عن أبويها عقالا . ورجال أحمد رجال الصحيح

15978- Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir kızı babasından Cüleybîb için istedi. Adam: "Annesine danışayım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İyi öyleyse"* dedi. Adam hanımının yanına gidip durumu anlattı. Kadın: "Ne Cüleybib'e mi? Sen ne söylüyorsun? Kızımızı kimler istedi de vermedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cüleybîb'den başkasını bulamamış mı?" dedi. Kız da odasında konuşulanları duyuyordu. Adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) durumu bildirmek için çıkarken kız: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) isteğini geri mi çeviriyorsunuz? Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) beni kime uygun gördüyse ona verin" dedi. Kızlarının bu uyarısı üzerine anne ve baba, ne büyük bir hatadan geri döndüklerini fark ettiler ve kızlarına: "Çok doğru söyledin" dediler.

Babası Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Sen Cüleybîb'i uygun görüyorsan biz de uygun görüyoruz" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben uygun görüyorum"* dedi ve kızı Cüleybîb'le evlendirdi. Sonra o günlerde savaş çıktı ve Cüleybîb de savaşa katıldı. Savaşın sonunda Cüleybîb'i öldürdüğü müşriklerin arasında şehit olmuş olarak buldular.

Enes ekledi: "Medine'de, o güne kadar dul kalan hiçbir kadının bu kadar çok talibi olmamıştır."

★Ahmed ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: "Kızın böyle demesi, sanki anne babasını büyük bir yükten kurtarmıştı."

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي زَاهِرِ بْنِ حِرَامٍ ﷺ)

Zâhir b. Hirâm

١٥٩٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلاً مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ كَانَ اسْمُهُ زَاهِراً وَكَانَ يُهْدِي لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْهَدِيَّةَ مِنَ الْبَادِيَةِ فَيُجَهِّزُهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ زَاهِراً بَادِيَتُنَا وَنَحْنُ حَاضِرُوهُ . وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّهُ وَكَانَ رَجُلاً دَمِيماً فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْماً وَهُوَ يَبِيعُ مَتَاعَهُ فَاحْتَضَنَهُ مِنْ خَلْفِهِ وَلاَ يُبْصِرُهُ فَقَالَ الرَّجُلُ أَرْسِلْنِي مَنْ هَذَا فَالْتَفَتَ فَعَرَفَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ لاَ يَأْلُو مَا أَلْصَقَ ظَهْرَهُ بِصَدْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ عَرَفَهُ وَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ يَشْتَرِي الْعَبْدَ . فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذاً وَاللَّهِ تَجِدُنِي كَاسِداً. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكِنْ عِنْدَ اللَّهِ لَسْتَ بِكَاسِدٍ . أَوْ قَالَ لَكِنْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْتَ غَالٍ .

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار ورجال أحمد رجال الصحيح

15979- Enes bildiriyor: Zâhir adında Bedevilerden olan bir adam vardı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hediye getirir, geri döneceği zaman Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona bir şeyler hazırlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Zâhir bizim köylümüz, biz onun şehirlisiyiz"* derdi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu severdi. Zâhir çölde yaşayan biriydi. Birgün yanında getirdiklerini satarken, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) arkasından gelip gözlerini kapadı. Zâhir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğini görmemişti. Zâhir: "Sen kimsin? Beni bırak" dedi.

Dönünce gözlerini kapayanın Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) olduğunu görünce kendisine yaklaşıp sırtını Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) göğsüne yapıştırdı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu köleyi kim alır?"* demeye başladı. Zâhir: "Ya Resûlallah! Vallahi beni satacak olursan para etmediğimi görürsün" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fakat Allah katında değersiz değilsin"* Veya *"Fakat Allah katında değerlisin"* buyurdu.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٥٩٨٠ - وَعَنْ سَالِمٍ يَعْنِي اِبْنُ أَبِي الجَعْدِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَشْجَعَ - يُقَالُ لَهُ : أَزْهَرُ بْنُ حِرَامٍ الأَشْجَعِي - رَجُلٌ بَدَوِي وَكَانَ لاَ يَزَالُ يَأْتِي النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطُرْفَةٍ أَوْ هَدِيَّةٍ فَرَآهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سُوقِ المَدِيْنَةِ يَبِيْعُ سِلْعَةً لَهُ وَلَمْ يَكُنْ أَتَاهُ - يَعْنِي فِي ذَلِكَ الوَقْتِ - فَاحْتَضَنَهُ مِنْ وَرَاءِ كَتْفِهِ فَالْتَفَتَ فَأَبْصَرَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَّلَ كَفَّهُ فَقَالَ : " مَنْ يَشْتَرِي العَبْدَ ؟ " . قَالَ : إِذَا تَجِدْنِي يَا رَسُولَ اللهِ كَاسِداً قَالَ : " لَكِنَّكَ عِنْدَ اللهِ رَبِيْحٌ " فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِكُلِّ حَاضِرٍ بَادِيَةٍ وَبَادِيَةُ آلِ مُحَمَّدٍ زَاهِرُ بْنُ حِرَامٍ "

رواه البزار والطبراني ورجاله موثقون

15980- Sâlim b. Ebi'l-Ca'd bildiriyor: Eşca kabilesinden, Bedevî olup ismi Ezher b. Hirâm el-Eşca'î olan bir adam devamlı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) güzel bir hediye getirirdi. Bir gün Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu Medine çarşısında malını satarken gördü. Adam henüz Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) uğramamıştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) arkasından gelip omuzlarından kucakladı. Adam geri dönüp Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görünce, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini öptü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu köleyi kim satın alır?"* deyince, adam: "Beni satacak olursan para etmediğimi görürsün" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fakat Allah katında değerin yüksek"*buyurdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her şehirlinin bir köylüsü vardır. Muhammed ailesinin köylüsü Zâhir b. Hirâm'dır."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri güvenilir sayılmıştır.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي البِجَادِيْنِ ﷺ)

Abdullah Zi'l-Bicâdeyn

١٥٩٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ يُقَالُ لَهُ ذُو الْبِجَادَيْنِ إِنَّهُ أَوَّاهٌ . وَذَلِكَ أَنَّهُ كَانَ رَجُلاً كَثِيرَ الذِّكْرِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِى الْقُرْآنِ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ فِى الدُّعَاءِ

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما حسن

---

[1] Ahmed (3/ 161), Ebû Ya'lâ (3456) ve Bezzâr (2735) rivayet etti.
[2] Bezzâr (3734) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5310) rivayet etti.

15981- Ukbe b. Âmir dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ismi Zu'l-Bicâdeyn olan birisi hakkında: *"O kendini Allah'a adamış biridir"* dedi. Böyle demesinin sebebi, adamın Allah'ı çok zikretmesi ve duasında sesini yükseltmesiydi.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Senetleri hasendir.[1]

١٥٩٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ أَنْبَأَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنِ ابْنِ الأَدْرَعِ قَالَ كُنْتُ أَحْرُسُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَخَرَجَ لِبَعْضِ حَاجَتِهِ قَالَ فَرَآنِي فَأَخَذَ بِيَدِي فَانْطَلَقْنَا فَمَرَرْنَا عَلَى رَجُلٍ يُصَلِّي يَجْهَرُ بِالْقُرْآنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَسَى أَنْ يَكُونَ مُرَائِيًا . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ يُصَلِّي يَجْهَرُ بِالْقُرْآنِ قَالَ فَرَفَضَ يَدِي ثُمَّ قَالَ إِنَّكُمْ لَنْ تَنَالُوا هَذَا الأَمْرَ بِالْمُغَالَبَةِ . قَالَ ثُمَّ خَرَجَ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَأَنَا أَحْرُسُهُ لِبَعْضِ حَاجَتِهِ فَأَخَذَ بِيَدِي فَمَرَرْنَا عَلَى رَجُلٍ يُصَلِّي بِالْقُرْآنِ قَالَ فَقُلْتُ عَسَى أَنْ يَكُونَ مُرَائِيًا . فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلاَّ إِنَّهُ أَوَّابٌ . قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا هُوَ عَبْدُ اللهِ ذُو الْبِجَادَيْنِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

15982- İbnu'l-Edra anlatıyor: Ben Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) koruma görevi yaparken bir gece bazı ihtiyaçları için dışarıya çıktı ve beni görünce elimi tutarak yürümeye başladık. Namaz kılan ve Kur'ân okurken sesini yükselten birine rastladık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu riyakârlık yapıyor olmasın"* dedi. Ben: "Ya Resûlallah! Kıraatte sesini yükselterek namaz kılması caiz midir?" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) elimi iterek: *"Sesi yükseltmek, kıraatten daha fazla sevap almak anlamına gelmez"* buyurdu.

Sonra bir başka gece, yine onu korurken bazı ihtiyaçları için çıktı. Namaz kılan ve Kur'ân okurken sesini yükselten birine rastladık. Ben: "Bu adam riyakârlık yapıyor olmasın?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, o, kendini Allah'a adamış biridir"* dedi. Baktığımda, adamın Abdullah Zu'l-Bicâdeyn olduğunu gördüm.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٩٨٣ - حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ أَحْمَدَ الْعَرْزَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ، قَالَ : وَاللهِ لَكَأَنِّي أَسْمَعُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي

[1] Ahmed (4/ 159) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 295) rivayet etti. İkisinde de İbn Lehîa vardır ve zayıftır.

غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهُوَ فِي قَبْرِ عَبْدِ اللَّهِ ذِي الْبِجَادَيْنِ ، وَأَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا ، وَهُوَ يَقُولُ : " فَأَوْلُونِي صَاحِبَكُمَا ، حَتَّى وَسَّدَهُ فِي لَحْدِهِ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ دَفْنِهِ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ ، فَقَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَمْسَيْتُ عَنْهُ رَاضِيًا فَارْضَ عَنْهُ "

رواه البزار عن شيخه عباد بن أحمد العرزمي وهو متروك

15983- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Vallahi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Tebuk gazvesinde, Ebû Bekr ve Ömer'le, Abdullah Zu'l-Bicâdeyn'in kabri başında dururken şöyle dediğini duyar gibiyim: *"Bana arkadaşınızı veriniz."* Onu lahdine yatırdı ve defin işlemi bitince kıbleye dönüp dedi ki: *"Allahım! Ben ondan razı bir şekilde akşamladım. Sen de ondan razı ol."*

★Bezzâr, hocası Abbâd b. Ahmed el-Arzemî'den rivayet etti. O ise metrûktur.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي ضِمَامٍ ﷺ)

Dimâm

١٥٩٨٤ – حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ سُفْيَانَ النَّسَائِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ ابْنِ عَوْنٍ ، وَيُونُسَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : جَاءَ ضِمَامُ بْنُ ثَعْلَبَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَلا أَرْقِيكَ يَا مُحَمَّدُ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ " ، فَقَالَ ضِمَامٌ : لَقَدْ قَرَأْتُ الْكُتُبَ وَالتَّوْرَاةَ وَالإِنْجِيلَ وَالزَّبُورَ ، فَمَا سَمِعْتُ مِثْلَ هَذَا الْكَلامِ ، أَعِدْهُنَّ عَلَيَّ ، فَأَعَادَهُنَّ عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : أَعِدْهُنَّ عَلَيَّ ، فَأَعَادَهُنَّ عَلَيْهِ ، ثُمَّ ذُكِرَ أَنَّهُ أَسْلَمَ

قلت : حديث ضماد – بالدال – في الصحيح وغيره وحديث ضمام بالميم لم أجده

رواه الطبراني وذكره بالميم ورجاله ثقات

15984- İbn Abbâs bildiriyor: Dimâm b. Sa'lebe, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ey Muhammed! (Sana büyü yapılmışsa) sendeki büyüyü çözeyim mi?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a hamdeder, ondan yardım dileriz. Nefsimizin kötülüklerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah, kime hidayet verirse, kimse onu dalalate düşüremez. Kimi de dalalete düşürürse, kimse onu hidayete erdiremez.*

Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in, Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna şahadet ederim" dedi. Dimâm dedi ki: "Ben bütün kitapları, Tevrat'ı, İncil'i ve Zebur'u gördüm. Fakat onlarda bunun gibi söz duymadım. Bunları bana bir daha söyle." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözleri tekrar etti. Sonra Dimâm, Müslüman olduğunu söyledi.

Derim ki: Bu hadisi, *Sahîh*'te ve başka yerlerde şahsın ismini Dimâd şeklinde buldum. Ama Dimâm olarak hiçbir yerde bulamadım.

★Taberânî rivayet etti ve Dimâm olarak zikretti. Ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي نُعَيْمِ النَّحَّامِ ﷺ)

Nuaym en-Nehhâm

١٥٩٨٥ - قَالَ الطَّبَرَانِي : وَهُوَ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ عَوْفِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُوَيْجِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ . وَإِنَّمَا سُمِّيَ النَّحَّامِ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " سَمِعْتُ نَحْمَةً فِي الْجَنَّةِ "

وَالنَّحْمُ : الصَّوْتُ.

15985- Taberânî dedi ki: Bu kişi, Nuaym b. Abdillah b. Esed b. Abdiavf b. Ubeyd b. Uveyc b. Adiyy b. Ka'b'tır.

Kendisine Nehhâm adının veriliş sebebi şudur: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu kastederek: *"Cennette bir öksürük sesi (=nahm) duydum"* dedi.

١٥٩٨٦ - قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ مَعْمَرِ بْنِ الْمُثَنَّى : وَكَانَ إِسْلَامُهُ قَبْلَ هِجْرَةِ الْحَبَشَةِ وَقُتِلَ بِأَجْنَادِيْنَ مِنْ أَرْضِ الشَّامِ.

15986- Ebû Ubeyde Ma'mer b. el-Müsennâ dedi ki: "Habeşistan hicretinden önce Müslüman oldu ve Şam topraklarında Ecnadîn denilen yerde şehit oldu."

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8147) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ الأَرْقَمِ ﷺ)

Abdullah b. el-Erkam

١٥٩٨٧ - قال الطبراني : وَهُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الأَرْقَمِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ بْنِ وَهْبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ زَهْرَةَ ، وَأُمُّهُ عَمْرَةُ بِنْتُ الأَرْقَمِ بِنْتِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٌ ، كَانَ قَدْ عَمِيَ قَبْلَ وَفَاتِهِ ، كَانَ كَاتِبًا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَبِي بَكْرٍ ، وَعُمَرَ ، وَعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

15987- Taberânî dedi ki: "İsmi, Abdullah b. el-Erkam b. Abdiyağûs b. Vehb b. Menâf b. Zühre'dir. Annesi, Amra binti'l-Erkam b. Hâşim b. Abdimenâf'tır. Vefat etmeden önce gözleri kör olmuştur.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in, Ömer'in ve Osmân'ın ve Ali'nin kâtipliğini yapmıştır.

١٥٩٨٩ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبِ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ أَبِي عَوْنٍ ، قَالَ : أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابُ رَجُلٍ ، فَقَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الأَرْقَمِ : " أَجِبْ عَنِّي " ، فَكَتَبَ جَوَابَهُ ، ثُمَّ قَرَأَهُ عَلَيْهِ ، فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَصَبْتَ وَأَحْسَنْتَ ، اللَّهُمَّ وَفِّقْهُ " . فَلَمَّا وَلِيَ عُمَرُ كَانَ يُشَاوِرُهُ.

رواه الطبراني معضلا وإسناده حسن

15989- Abdulvâhid b. Ebî Avn bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) birinden bir mektup geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. el-Erkam'a: *"Benim yerime mektuba cevap yaz"* dedi. Abdullah mektuba cevap yazdı ve yazdığını Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) okudu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İsabet ettin ve güzel yaptın. Allahım! Onu başarılı kıl"* buyurdu. Hz. Ömer hilafete geldiğinde onunla istişare ederdi.

★Taberânî *mu'dal* olarak rivayet etti. Senedi hasendir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ ﷺ)

Osmân b. Ebi'l-Âs

١٥٩٩٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ عَبَّادِ بْنِ حُنَيْفٍ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ ، قَالَ : قَدِمْتُ فِي وَفْدِ ثَقِيفٍ حِينَ وَفَدُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَبِسْنَا حُلَلَنَا بِبَابِ النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالُوا : مَنْ يُمْسِكُ لَنَا رَوَاحِلَنَا ، وَكُلُّ الْقَوْمِ أَحَبَّ الدُّخُولَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَرِهَ التَّخَلُّفَ عَنْهُ ، قَالَ عُثْمَانُ : وَكُنْتُ أَصْغَرَ الْقَوْمِ ، فَقُلْتُ : إِنْ شِئْتُمْ أَمْسَكْتُ لَكُمْ عَلَى أَنَّ عَلَيْكُمْ عَهْدَ اللَّهِ لَتُمْسِكُنَّ لِي إِذَا خَرَجْتُمْ ، قَالُوا : فَذَلِكَ لَكَ ، فَدَخَلُوا عَلَيْهِ ثُمَّ خَرَجُوا ، فَقَالُوا : انْطَلِقْ بِنَا ، قُلْتُ : أَيْنَ ؟ فَقَالُوا : إِلَى أَهْلِكَ ، فَقُلْتُ : ضَرَبْتُ مِنْ أَهْلِي حَتَّى إِذَا حَلَلْتُ بِبَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْجِعُ وَلَا أَدْخُلُ عَلَيْهِ ، وَقَدْ أَعْطَيْتُمُونِي مِنَ الْعَهْدِ مَا قَدْ عَلِمْتُمْ ؟ قَالُوا : فَأَعْجِلْ فَإِنَّا قَدْ كَفَيْنَاكَ الْمَسْأَلَةَ ، لَمْ نَدَعْ شَيْئًا إِلا سَأَلْنَاهُ عَنْهُ ، فَدَخَلْتُ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُفَقِّهَنِي فِي الدِّينِ وَيُعَلِّمَنِي ، قَالَ : " مَاذَا قُلْتَ ؟ " فَأَعَدْتُ عَلَيْهِ الْقَوْلَ ، فَقَالَ : " لَقَدْ سَأَلْتَنِي شَيْئًا مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ ، اذْهَبْ فَأَنْتَ أَمِيرٌ عَلَيْهِمْ وَعَلَى مَنْ تَقْدُمُ عَلَيْهِ مِنْ قَوْمِكَ ، وَأُمَّ النَّاسَ بِأَضْعَفِهِمْ " . فذكر الحديث

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير حكيم بن حكيم بن عباد وقد وثق

15990- Osmân b. Ebi'l-Âs anlatıyor: Sakîf kabilesi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldiklerinde, ben de onlarla geldim. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kapısının önünde kaftanlarımızı giydik. Sakifliler: "Develerimizi kim tutacak?" deyince oradakilerin hepsi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girmek istediğinden buna yanaşmadılar. Ben en küçükleriydim. Dedim ki: "Çıktığınız zaman, benim de girip çıkmam için beni beklerseniz, develerinizi ben beklerim." Onlar bunu kabul ettiler ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdiler. Çıktıkları zaman: "Haydi gidiyoruz" dediler. Ben: "Nereye?" deyince: "Ailene" dediler.

Bunun üzerine: "Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girmek için ailemden ayrıldım. Şimdi kapının yanına gelince girmeden geri mi döneceğim? Bildiğiniz gibi sizin bana verilmiş sözünüz vardır" dedim. Bana: "Acele et, biz ona sormadık bir şey bırakmayarak senin yanına girmene ihtiyaç bırakmadık" dediler.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girerek: "Ya Resûlallah! Beni dinde fakih kılması ve bana öğretmesi için Allah'a dua et" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne dedin?"* deyince söylediğimi tekrar ettim. Buyurdu ki: *"Benden arkadaşlarından hiçbirinin istemediği şeyi istedin. Git, sen beraberinde gelenlerin ve kavminin emîrisin."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Hakîm b. Hakîm b. Abbâd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٥٩٩١ - وفي رواية أخرى مختصرة قال فيها : فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ مُصْحَفًا كَانَ عِنْدَهُ ، فَأَعْطَانِيهِ

15991- Muhtasar olan başka bir rivayette ibare şöyledir: "O zaman, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girip, ondan yanında bulunan bir Mushaf'ı istedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu bana verdi."[1]

١٥٩٩٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا الْفَيْضُ بْنُ وَثِيقٍ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو أُمَيَّةَ بْنُ يَعْلَى الطَّائِفِيُّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ ، وَبِيَدِهِ كِتَابٌ ، فَقَالَ : " لأُعْطِيَنَّ هَذَا الْكِتَابَ رَجُلا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، قُمْ يَا عُثْمَانُ بْنَ أَبِي الْعَاصِ " ، فَقَامَ عُثْمَانُ بْنُ أَبِي الْعَاصِ ، فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن يعلى أبو أمية وهو ضعيف

15992- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), elinde bir kitapla minbere çıkıp dedi ki: *"Bu kitabı, Allah'ı ve Resûlü'nü seven, Allah ve Resûlü'nün de kendisini sevdiği birisine vereceğim. Kalk! Ey Osmân b. Ebi'l-Âs."* Osmân kalktı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kitabı ona verdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Ya'lâ Ebû Umeyye zayıftır.[2]

١٥٩٩٣ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ مُوسَى شِيرَانُ الرَّامَهُرْمُزِيُّ ، ثنا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ ، عَنْ أَبِي خَلْدَةَ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، قَالَ : " أَتَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ الْعَاصِ فِي أَيَّامِ الْعَشْرِ ، وَكَانَ لَهُ بَيْتٌ قَدْ أَخْلاهُ لِلْحَدِيثِ ، فَمُرَّ عَلَيْهِ بِكَبْشٍ ، فَقَالَ لِصَاحِبِهِ : بِكَمْ أَخَذْتَهُ ؟ قَالَ : بِاثْنَيْ عَشَرَ دِرْهَمًا ، فَقُلْتُ : لَوْ كَانَتْ مَعِي اثْنَا عَشَرَ دِرْهَمًا اشْتَرَيْتُ بِهَا كَبْشًا ، فَضَحَّيْتُ بِهِ وَأَطْعَمْتُ عِيَالِي ، فَلَمَّا قُمْتُ اتَّبَعَنِي رَسُولُ عُثْمَانَ بِصُرَّةٍ فِيهَا خَمْسُونَ دِرْهَمًا ، فَمَا رَأَيْتُ دَرَاهِمَ قَطُّ كَانَتْ أَعْظَمَ بَرَكَةً مِنْهَا ، أَعْطَانِي وَهُوَ لَهَا مُحْتَسِبٌ ، وَأَنَا إِلَيْهَا مُحْتَاجٌ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8393) rivayet etti. Ravilerden Hudbe b. Hâlid ve Mübârek b. Fadâla vardır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (788) rivayet etti. Ravilerden Fayd b. Vasîk hadis uyduran biridir. Taberânî Fayd'ın bu hadiste tek kaldığını söyledi.

15993- Ebu Nadre bildiriyor: Hac mevsiminde, Osman b. Ebi'l-Âs'ın yanına gittim. O, evinin odalarından birini gelen ziyaretçilere ayırmıştı. Orada sohbet edilir, hadisler okunurdu Biz orada oturuyorken kapının önünden yanında bir koçla birisi geçti. Osman onu çağırtarak "Bu koçu kaç paraya aldın?" diye sordu. O da "On iki dirheme aldım" diye cevap verdi. Bunun üzerine ben "Eğer on iki dirhemim olsaydı ben de bir koç alır, kurban ederek çoluk-çocuğuma yedirirdim" dedim. Ben oradan ayrılırken, Osman b. Ebi'l-Âs'ın gönderdiği birisi yetişip bana içinde elli dirhem olan bir kese verdi. Onun; muhtaç olduğum bir sırada Allah rızası için bana vermiş olduğu bu keseden daha bereketli bir param olmamıştır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عُثْمَانِ بْنِ حُنَيْفٍ ﷺ)

Osmân b. Huneyf

١٥٩٩٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، حَدَّثَنِي نَوْفَلُ بْنُ مُسَاحِقٍ ، قَالَ : بَيْنَا عُثْمَانُ بْنُ حُنَيْفٍ يُكَلِّمُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ وَكَانَ عَامِلا لَهُ فَأَغْضَبَهُ ، فَأَخَذَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّاب قَبْضَةً مِنَ الْبَطْحَاءِ فَرَجَمَهُ بِهَا ، فَأَصَابَ حَجَرٌ مِنْهَا جَبِينَهُ فَشَجَّهُ ، فَسَالَ الدَّمُ عَلَى لِحْيَتِهِ ، فَكَأَنَّهُ نَدِمَ ، فَقَالَ : امْسَحِ الدَّمَ عَنْ لِحْيَتِكَ ، فَقَالَ : " لا يَهُولَنَّكَ هَذَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَوَاللَّهِ لَمَا انتَهَكْتُ مِمَّنْ وَلَّيْتَنِي أَمْرَهُ أَشَدُّ مِمَّا انتَهَكْتَ مِنِّي " ، قَالَ : فَكَأَنَّهُ أَعْجَبَ عُمَرَ ذَلِكَ مِنْهُ وَزَادَهُ خَيْرًا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

15994- Nevfel b. Musâhik anlatıyor: (Bir bölgenin) valilik görevini yürüten Osmân b. Huneyf, Ömer b. el-Hattâb'la konuşurken onu kızdırınca, Ömer yerden çakıl alarak Osmân'ın üzerine fırlattı. Çakıllardan birisi Osmân'ın alnına gelince onu yaraladı ve kanlar sakalına akmaya başladı. Ömer pişman olarak: "Sakalındaki kanı sileyim" deyince, Osmân: "Ey Müminlerin emiri! Bu seni korkutmasın. Vallahi beni görevlendirdiğin şey (valilik) bana yaptığın bu hareketten daha korkunçtur" dedi. Bu sözler Ömer'in hoşuna giderek ona verdiği şeyleri arttırdı.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Nevfel b. Musâhik dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8308) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي جَرِيرٍ ﷺ)

Cerîr

١٥٩٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو قَطَنٍ حَدَّثَنِى يُونُسُ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شِبْلٍ قَالَ قَالَ جَرِيرٌ لَمَّا دَنَوْتُ مِنَ الْمَدِينَةِ أَنَخْتُ رَاحِلَتِى ثُمَّ حَلَلْتُ عَيْبَتِى ثُمَّ لَبِسْتُ حُلَّتِى ثُمَّ دَخَلْتُ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَرَمَانِى النَّاسُ بِالْحَدَقِ فَقُلْتُ لِجَلِيسِى يَا عَبْدَ اللَّهِ ذَكَرَنِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ ذَكَرَكَ آنِفاً بِأَحْسَنِ ذِكْرٍ. فَبَيْنَا هُوَ يَخْطُبُ إِذْ عَرَضَ لَهُ فِى خُطْبَتِهِ وَقَالَ يَدْخُلُ عَلَيْكُمْ مِنْ هَذَا الْبَابِ أَوْ مِنْ هَذَا الْفَجِّ مِنْ خَيْرِ ذِى يَمَنٍ إِلاَّ أَنَّ عَلَى وَجْهِهِ مَسْحَةَ مَلِكٍ . قَالَ جَرِيرٌ فَحَمِدْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى مَا أَبْلاَنِى.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط باختصار عنهما ورجال أحمد رجال الصحيح غير المغيرة بن شبل وهو ثقة

15995- Cerîr (b. Abdillah) bildiriyor: Medine'ye yaklaştığımda, devemi çökerttim. Heybemi indirip kaftanımı giydim. Sonra Medine'ye girdiğimde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hutbe verdiğini gördüm. Halk bakışlarını bana çevirmişti. Yanına oturduğum kişiye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni andı mı?" diye sorunca: "Evet, biraz önce seni en güzel kelimelerle andı. Hutbe verirken: *«Birazdan yanınıza bu kapıdan veya bu yönden Yemen'in en hayırlılarından biri girecektir. Yüzünde krallık nişanesi vardır»* buyurdu" dedi.

Cerîr: "Allah'a, bana bahşettiği bu şeyden dolayı hamdettim" dedi.

★Ahmed, Taberânî de, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve kısa metinle *M. el-Evsat*'ta rivayet etti. Ahmed'in, Muğîre b. Şibl dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٥٩٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : طَلَعَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَطْلُعُ عَلَيْكُمْ خَيْرُ ذِي يُمْنٍ ، عَلَيْهِ مَسْحَةُ مَلَكٍ " ، فَطَلَعَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

رواه الطبراني وفيه محمد بن السائب الكلبي وهو كذاب

1 Ahmed (4/ 359-360, 364) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2258, 2483) rivayet etti.

15996- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şimdi yanınıza Yemen'in hayırlılarından birisi gelecek. Yüzünde krallık nişanesi vardır"* buyurdu ve Cerîr b. Abdillah çıkageldi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî hadis uyduran biridir.[1]

١٥٩٩٧ - ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا صَابِرُ بْنُ سَالِمِ بْنِ حُمَيْدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ضَمْرَةَ الْبَجَلِيُّ أَبُو أَحْمَدَ، حَدَّثَنِي أَبِي سَالِمُ بْنُ حُمَيْدٍ، حَدَّثَنِي أَبِي حُمَيْدُ بْنُ يَزِيدَ، حَدَّثَنِي أَبِي يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ضَمْرَةَ، حَدَّثَتْنِي أُخْتِي أُمُّ الْقَصَّافِ بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ضَمْرَةَ، قَالَتْ: حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ ضَمْرَةَ قَالَ : بَيْنَا أَنَا يَوْماً قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ أَكْثَرُهُمْ مِنَ الْيَمَنِ إِذْ قَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَطَّلِعُ عَلَيْكُمْ مِنْ هَذِهِ الثَّنِيَّةِ خَيْرُ ذِي يَمَنٍ " . فَبَقِيَ الْقَوْمُ كُلُّ رَجُلٍ يَرْجُو أَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ فَإِذَا هُمْ بِجَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ وَقَدْ طَلَعَ مِنَ الثَّنِيَّةِ فَجَاءَ حَتَّى سَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى أَصْحَابِهِ فَرَدُّوا عَلَيْهِ بِأَجْمَعِهِمْ السَّلَامَ ثُمَّ بَسَطَ عَرْضَ رِدَائِهِ وَقَالَ لَهُ : " عَلَى هَذَا يَا جَرِيرُ فَاقْعُدْ " . فَقَعَدَ مَعَهُمْ مَلِيًّا ثُمَّ قَامَ فَانْصَرَفَ فَقَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَقَدْ رَأَيْنَا الْيَوْمَ مِنْكَ مَنْظَراً لِجَرِيرٍ مَا رَأَيْنَاهُ لِأَحَدٍ قَالَ : " نَعَمْ هَذَا كَرِيمُ قَوْمِهِ فَأَكْرِمُوهُ "

رواه الطبراني والبزار وفيه جماعة لم أعرفهم

15997- Abdullah b. Damra bildiriyor: Çoğu, Yemenli olan sahabeyle birlikte Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanınıza, şu tepenin arkasından Yemen'in en hayırlısı olan birisi çıkacak"* dedi. Orada bulunan herkes gelecek kişinin kendi ev ailesinden olmasını temenni etti. Baktıklarında, tepenin arkasından Cerîr b. Abdillah çıktı ve gelip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ve sahabeye selam verdi. Orada bulunanların hepsi selama karşılık verdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Cerir'e ridâsını çıkarıp attı ve: *"Ey Ebû Amr! Al onu, üzerine otur!"* buyurdu. Cerîr onlarla bir müddet oturduktan sonra gitti. Sahabe: "Bugün Cerîr'e yaptığını gördüğümüz şeyi başkasına yaptığını görmedik" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, bu, kavminin büyüğüdür. Size bir kavmin büyüğü geldiği zaman, ona gereken saygıyı gösterin"* buyurdu.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2210) rivayet etti.

١٥٩٩٨ – دَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ ، قال : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ ، قَالَ : أَنَا جَرِيرُ بْنُ أَيُّوبَ ، قال : نا عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ الْبَجَلِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " يَأْتِيكُمْ مِنْ هَذَا الْفَجِّ خَيْرُ ذِي يَمَنٍ ، عَلَى وَجْهِهِ مِسْحَةُ مَلِكٍ " ، قَالَ : فَمَا مِنَ الْقَوْمِ رَجُلٌ إِلا وَهُوَ يَتَمَنَّى أَنْ يَكُونَ مِنْهُ ، إِذْ طَلَعَ عَلَيْهِمْ رَاكِبٌ ، فَانْتَهَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَنَزَلَ عَنْ رَاحِلَتِهِ ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخَذَ بِيَدِهِ ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ، وَبَايَعَهُ ، وَهَاجَرَ ، قَالَ : " مَنْ أَنْتَ ؟ " ، قَالَ : أَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيُّ ، فَأَجْلَسَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جَنْبِهِ ، وَمَسَحَ بِيَدِهِ عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَصَدْرِهِ وَبَطْنِهِ ، حَتَّى انْحَنِي جَرِيرٌ حَيَاءً أَنْ يُدْخِلَ يَدَهُ تَحْتَ إِزَارِهِ ، وَهُوَ يَدْعُو لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَلِذُرِّيَّتِهِ ، ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ وَظَهْرَهُ ، وَهُوَ يَدْعُو لَهُ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جرير بن أيوب البجلي وهو متروك

15998- Berâ b. Âzib, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle duyduğunu bildiriyor: *"Birazdan yanınıza bu yönden Yemen'in en hayırlılarından biri girecektir. Yüzünde krallık nişanesi vardır"*

Orada bulunanların hepsi gelecek olan kişinin kendi ailesinden olmasını temenni etti. O sırada bineğine binmiş birisi gelip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına varınca bineğinden indi, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) elini tutup onunla musafaha etti ve ona biat etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen kimsin?"* deyince, "Cerîr b. Abdillah el-Becli'yim" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu yanına oturtarak eliyle, Cerîr'in başını, yüzünü, göğsünü ve karnını sıvazladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona ve zürriyetine bereket için dua ederken, Cerîr, utancından ellerini ridasının altına alacak kadar eğildi. Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona dua ederek başını ve sırtını sıvazladı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Cerîr b. Eyyûb el-Becelî metruktur.

١٥٩٩٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ جَرِيرٍ ، قَالَ : " بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلاةِ ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ "

---

[1] Bezzâr (2739) rivayet etti ve şöyle dedi: "Abdullah b. Damra'nın, bu hadisi sadece bu isnâdla rivayet ettiğini biliyoruz."

قلت : في الصحيح : فاشترط علي : " والنصح لكل مسلم "

رواه الطبراني بطرق ورجال بعضها رجال الصحيح

15999- Cerîr bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ya Resûlallah! Hicret etmek üzere sana biat edeyim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), her müslümana nasihat etmek üzere biat etmemi istedi. Ben de bunun üzerine kendisine biat ettim.

Sahîh'te, hicret ve her müslümana nasihat üzerine hicret şeklindedir.

★Taberânî değişik yolarla rivayet etti. Bazılarının ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٠٠٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ جَرِيرٍ ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْبَجَلِيِّ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَفْصٍ ، قَالَ : قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " جَرِيرٌ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ ظَهْرًا لِبَطْنٍ " ، قَالَهَا ثَلاثًا

رواه الطبراني وأبو بكر بن حفص لم يدرك عليا وسليمان بن إبراهيم بن جرير لم أجد من وثقه وبقية رجاله ثقات

16000- Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cerîr bizden, Ehl-i Beyt'tendir (Aramızdaki yakınlık) sırtın karna olan yakınlığı gibidir"* buyurduğunu bildiriyor. Bunu üç defa söyledi.

★Taberânî rivayet etti. Ebû Bekr b. Hafs, Hz. Ali'ye yetişememiştir. Süleymân b. İbrâhîm b. Cerîr'i güvenilir bulanı görmedim. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٠٠١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ الرَّمَادِيُّ، ثنا خَالِدُ بْنُ عَمْرٍو الأُمَوِيُّ، ثنا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ جَرِيرٍ قَالَ : كَانَتْ إِذَا قَدِمَتْ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوُفُودِ دَعَانِي فَبَاهَاهُمْ بِي

رواه الطبراني وفيه خالد بن عمرو الأموي وهو متروك ووثقه ابن حبان

16001- Cerîr dedi ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) elçiler geldiği zaman beni çağırır ve onlara karşı benimle iftihar ederdi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Amr el-Umevî metruktur. İbn Hibbân güvenilir olduğunu söylemiştir.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2464) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2211) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2420) rivayet etti.

١٦٠٠٢ - قَالَ عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْمُخَرِّمِيُّ حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مَسْعُودٍ الْجَحْدَرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي ابْنٌ لِجَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَتْ نَعْلُ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ طُولُهَا ذِرَاعٌ.

رواه عبد الله وابن جرير لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16002- Cerîr b. Abdillah'ın oğullarından birisi bildiriyor: "Cerîr'in ayakabısının uzunluğu bir zirâ idi."

★Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) rivayet etti. Cerîr'in oğlunu tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٠٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الْكَلْبِيُّ، ثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ، عَنْ سَلِيمٍ أَبِي الْهُذَيْلِ قَالَ : كُنْتُ رَفَّاءً عَلَى بَابِ جَرِيْرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ فَكَانَ يَخْرُجُ فَيَرْكَبُ بَغْلَةً لَهُ وَيَحْمِلُ غُلامَهُ خَلْفَهُ

رواه الطبراني وسليم ومحمد بن منصور الكلبي لم أعرفهما وبقية رجاله ثقات

16003- Süleym Ebu'l-Huzeyl dedi ki: "Cerîr b. Abdillah'ın yanında terziydim. Cerîr çıkıp katırına biner ve çocuğunu terkisine bindirirdi."

★Taberânî rivayet etti. Süleym ve Muhammed b. Mansûr el-Kelbî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ﷺ)

Vâil b. Hucr

١٦٠٠٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حُجْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أُمِّهِ ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، ، قَالَ : بَلَغَنَا ظُهُورُ رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَنَحْنُ فِي مُلْكٍ عَظِيمٍ وَطَاعَةٍ فَرَفَضْتُهُ ، وَخَرَجْتُ رَاغِبًا فِي اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ قَدْ بَشَّرَهُمْ بِقُدُومِي ، فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ رَدَّ عَلَيَّ وَبَسَطَ لِي رِدَاءَهُ وَأَجْلَسَنِي عَلَيْهِ ، ثُمَّ صَعِدَ مِنْبَرَهُ وَأَقْعَدَنِي مَعَهُ فَرَفَعَ يَدَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّينَ وَاجْتَمَعَ النَّاسُ إِلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُمْ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، هَذَا وَائِلُ بْنُ حُجْرٍ قَدْ أَتَاكُمْ مِنْ أَرْضٍ بَعِيدَةٍ مِنْ حَضْرَمَوْتَ طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ ، رَاغِبًا فِي اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَفِي دِينِهِ ، بَقِيَّةُ أَبْنَاءِ الْمُلُوكِ " ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا هُوَ إِلا أَنْ بَلَغَنَا

---

1 Abdullah b. Ahmed, *Müsned*'in zevaidi olarak (4/ 362) rivayet etti.

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2214) rivayet etti.

ظُهُورُكَ وَنَحْنُ فِي مُلْكٍ عَظِيمٍ وَطَاعَةٍ عَظِيمَةٍ ، فَأَتَيْتُكَ رَاغِبًا فِي اللَّهِ وَفِي رَسُولِهِ وَفِي دِينِهِ ، قَالَ : " صَدَقْتَ "

رواه البزار وفيه محمد بن حجر وهو ضعيف

16004- Vâil b. Hucr anlatıyor: Biz büyük bir servet sahibi ve emrimiz altında bize itaat eden çok kişi varken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zuhûrunu öğrendik. Ben elimizde olan bu imkânları bırakarak Allah'ı ve Resûl'ünü tercih ettim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiğimde, sahabeye benim geleceğimi müjdelemişti. Yanına gelip selam verdim. Selamımı alıp oturmam için ridâsını açtı. Sonra minberine çıkıp beni de yanına oturttu ve ellerini açıp Allah'a hamdü sena ederek Resûlüne salavât getirdi. İnsanlar etrafında toplanınca, onlara dedi ki: *"Ey insanlar! Uzak memleketten Hadramevt'ten kimsenin zorlaması olmadan kendi isteğiyle yanınıza bu gelen Vâil b. Hucr'dur. Allah'ı, Resûlü'nü ve İslam'ı tercih etmiş ve sultan çocuklarının sonuncularındandır."*

Ben: "Ya Resûlallah! Bize haberin geldiği zaman büyük bir mülke sahiptik. Herkes bize itaat ederdi. Ben Allah'ı, seni ve İslam'ı tercih ederek geldim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğru söyledin"* dedi.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Hucr zayıftır.[1]

١٦٠٠٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَتْنِي مَيْمُونَةُ بِنْتُ حُجْرِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ عَمَّتِي أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، عَنْ أَبِيهَا عَبْدِ الْجَبَّارِ ، عَنْ عَلْقَمَةَ عَمِّهَا ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، قَالَ : جِئْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " هَذَا وَائِلُ بْنُ حُجْرٍ جَاءَكُمْ ، لَمْ يَجِئْكُمْ رَغْبَةً وَلا رَهْبَةً ، جَاءَ حُبًّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ " ، وَبَسَطَ لَهُ رِدَاءَهُ ، وَأَجْلَسَهُ إِلَى جَنْبِهِ ، وَضَمَّهُ إِلَيْهِ ، وَأَصْعَدَ بِهِ الْمِنْبَرَ فَخَطَبَ النَّاسَ ، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ : " ارْفُقُوا بِهِ فَإِنَّهُ حَدِيثُ عَهْدٍ بِالْمُلْكِ " ، فَقُلْتُ : إِنَّ أَهْلِي قَدْ غَلَبُونِي عَلَى الَّذِي لِي ، قَالَ : أَنَا أُعْطِيكَهُ وَأُعْطِيكَ ضِعْفَهُ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا وَائِلُ بْنُ حُجْرٍ ، إِذَا صَلَّيْتَ فَاجْعَلْ يَدَيْكَ حِذَاءَ أُذُنَيْكَ ، وَالْمَرْأَةُ تَجْعَلُ يَدَيْهَا حِذَاءَ ثَدْيَيْهَا "

قلت : له في الصحيحين في رفع اليدين غير هذا الحديث

رواه الطبراني من طريق ميمونة بنت حجر بن عبد الجبار عن عمتها أم يحيى بنت عبد الجبار و لم أعرفها وبقية رجاله ثقات

[1] Bezzâr (2745) rivayet etti.

16005- Vâil b. Hucr anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğimde dedi ki: *"Bu, Hucr b. Vâil'dir. Sizden bir menfaat veya korktuğu için gelmedi. Geliş sebebi Allah'a ve Resûlüne olan sevgisidir."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona ridâsını açıp üzerine oturttu ve onu kucakladı. Sonra minbere beraberinde çıkararak dedi ki: *"Ona iyi davranın. Çünkü o, mülkü henüz yeni terk etmiş biridir."* Vâil dedi ki: "Ailem, benim olan şeyleri elimden aldılar." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben sana onun iki katını vereceğim"* buyurdu.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Vâil b. Hucr, namaz kıldığın zaman (tekbir getirirken) ellerini kulak hizasına getir. Kadın da ellerini göğüs hizasına getirsin"* dedi.

Derim ki: *Sahîhayn*'de elleri kaldırma konusunda bu hadisten başkası vardır.

★Taberânî Meymûne binti Hucr b. Abdillah el-Cebbâr, halası Ümmü Yahyâ binti Abdilcebbâr yoluyla rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٠٠٦ – حَدَّثَنَا أَبُو هِنْدَ يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ حُجْرِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ الْحَضْرَمِيُّ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنِي عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ حُجْرِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، عَنْ أُمِّهِ أُمِّ يَحْيَى ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ، قَالَ : " لَمَّا بَلَغَنَا ظُهُورُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجْتُ وَافِدًا عَنْ قَوْمِي حَتَّى قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ ، فَلَقِيتُ أَصْحَابَهُ قَبْلَ لِقَائِهِ ، فَقَالُوا : قَدْ بَشَّرَنَا بِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدَمَ عَلَيْنَا بِثَلاثَةِ أَيَّامٍ ، فَقَالَ : قَدْ جَاءَكُمْ وَائِلُ بْنُ حُجْرٍ ، ثُمَّ لَقِيتُهُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَرَحَّبَ بِي ، وَأَدْنَى مَجْلِسِي ، وَبَسَطَ لِي رِدَاءَهُ ، فَأَجْلَسَنِي عَلَيْهِ ، ثُمَّ دَعَا فِي النَّاسِ ، فَاجْتَمَعُوا إِلَيْهِ ، ثُمَّ طَلَعَ الْمِنْبَرَ ، وَأَطْلَعَنِي مَعَهُ وَأَنَا مِنْ دُونِهِ ، ثُمَّ حَمِدَ اللَّهَ ، وَقَالَ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، هَذَا وَائِلُ بْنُ حُجْرٍ ، أَتَاكُمْ مِنْ بِلادٍ بَعِيدَةٍ مِنْ بِلادِ حَضْرَمَوْتَ طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ ، بَقِيَّةُ أَبْنَاءِ الْمُلُوكِ ، بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ يَا وَائِلُ ، وَفِي وَلَدِكَ ، ثُمَّ نَزَلَ ، وَأَنْزَلَنِي مَعَهُ ، وَأَنْزَلَنِي مَنْزِلا شَاسِعًا عَنِ الْمَدِينَةِ ، وَأَمَرَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ أَنْ يُبَوِّئَنِي إِيَّاهُ ، فَخَرَجْتُ ، وَخَرَجَ مَعِي حَتَّى إِذَا كُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ ، قَالَ : يَا وَائِلُ ، إِنَّ الرَّمْضَاءَ قَدْ أَصَابَتْ بَاطِنَ قَدَمِي ، فَأَرْدِفْنِي خَلْفَكَ ، فَقُلْتُ : مَا أَضَنُّ عَلَيْكَ بِهَذِهِ النَّاقَةِ ، وَلَكِنْ لَسْتَ مِنْ أَرْدَافِ الْمُلُوكِ ، وَأَكْرَهُ أَنْ أُعَيَّرَ بِكَ ، قَالَ : فَأَلْقِ إِلَيَّ حِذَاءَكَ أَتَوَقَّى بِهِ مِنْ حَرِّ الشَّمْسِ ، قَالَ : مَا أَضَنُّ عَلَيْكَ بِهَاتَيْنِ الْجِلْدَتَيْنِ ، وَلَكِنْ لَسْتَ مِمَّنْ يَلْبَسُ لِبَاسَ الْمُلُوكِ ، وَأَكْرَهُ أَنْ أُعَيَّرَ بِكَ ، فَلَمَّا أَرَدْتُ الرُّجُوعَ إِلَى قَوْمِي أَمَرَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 19-20) rivayet etti.

بِكُتُبٍ ثَلاثَةٍ ، مِنْهَا كِتَابٌ لِي خَالِصٌ : فَضَّلَنِي فِيهِ عَلَى قَوْمِي ، وَكِتَابٌ لأَهْلِ بَيْتِي بِأَمْوَالِنَا هُنَاكَ ، وَكِتَابٌ لِي وَلِقَوْمِي فِي كِتَابِي الْخَالِصِ ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى الْمُهَاجِرِ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ أَنَّ وَائِلا يُسْتَسْعَى وَيَتَرَفَّلُ عَلَى الأَقْوَالِ حَيْثُ كَانُوا فِي مِنْ حَضْرَمَوْتَ ، وَفِي كِتَابِي الَّذِي لِي وَلأَهْلِ بَيْتِي ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى الْمُهَاجِرِ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ لأَبْنَاءِ مَعْشَرِ أَبْنَاءِ ضَمْعَاجٍ أَقْوَالِ شَنُوءَةَ بِمَا كَانَ لَهُمْ فِيهَا مِنْ مُلْكٍ وَمَوَامِرَ ، مَرَامِرَ ، وَعِمْرَانَ وَبَحْرٍ وَمِلْحٍ وَمَحْجِرٍ ، وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ مَالِ اتَّرَثُوهُ بَايَعْتُ ، وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ مَالٍ بِحَضْرَمَوْتَ أَعْلاهَا وَأَسْفَلَهَا مِنِّي الذِّمَّةُ وَالْجِوَارُ ، اللَّهُ لَهُمْ جَارٌ ، وَالْمُؤْمِنُونَ عَلَى ذَلِكَ أَنْصَارٌ ، وَفِي الْكِتَابِ الَّذِي لِي وَلِقَوْمِي ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ وَالأَقْوَالِ الْعَيَاهِلَةِ مِنْ حَضْرَمَوْتَ بِإِقَامِ الصَّلاةِ ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ مِنَ الصِّرْمَةِ التَّيْمَةِ وَلِصَاحِبِهَا التَّبِعَةُ لا جَلَبَ وَلا جَنَبَ وَلا شِغَارَ وَلا وِرَاطَ فِي الإِسْلامِ ، لِكُلِّ عَشَرَةٍ مِنَ السَّرَايَا مَا تَحْمِلُ الْقِرَابُ مِنَ التَّمْرِ مَنْ أَجْبَا فَقَدْ أَرْبَا ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ ، فَلَمَّا مَلَكَ مُعَاوِيَةُ بَعَثَ رَجُلا مِنْ قُرَيْشٍ يُقَالُ لَهُ : بُسْرُ بْنُ أَبِي أَرْطَاةَ ، فَقَالَ لَهُ : قَدْ ضَمَمْتُ إِلَيْكَ النَّاحِيَةَ ، فَاخْرُجْ بِجَيْشِكَ فَإِذَا تَخَلَّفْتَ أَفْوَاهَ الشَّامِ فَضَعْ سَيْفَكَ فَاقْتُلْ مَنْ أَبَى بَيْعَتِي حَتَّى تَصِيرَ إِلَى الْمَدِينَةِ ، ثُمَّ ادْخُلِ الْمَدِينَةَ فَاقْتُلْ مَنْ أَبِي بَيْعَتِي ، ثُمَّ اخْرُجْ إِلَى حَضْرَمَوْتَ فَاقْتُلْ مَنْ أَبَى بَيْعَتِي ، وَإِنْ أَصَبْتَ وَائِلَ بْنَ حُجْرٍ فَأْتِنِي بِهِ ، فَفَعَلَ وَأَصَابَ وَائِلا حَيًّا ، فَجَاءَ بِهِ إِلَيْهِ ، فَأَمَرَ مُعَاوِيَةُ أَنْ يَتَلَقَّى ، وَأَذِنَ لَهُ ، فَأُجْلِسَ مَعَهُ عَلَى سَرِيرٍ ، فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ : أَسَرِيرِي هَذَا أَفْضَلُ أَمْ ظَهْرِ نَاقَتِكَ ؟ فَقُلْتُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، كُنْتُ حَدِيثَ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ وَكُفْرٍ ، وَكَانَتْ تِلْكَ سِيرَةَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَقَدْ أَتَانَا اللَّهُ بِالإِسْلامِ ، فَبِسِيرَةِ الإِسْلامِ مَا فَعَلْتُ ، قَالَ : فَمَا مَنَعَكَ مِنْ نَصْرِنَا ، وَقَدِ اتَّخَذَكَ عُثْمَانَ ثِقَةً وَصِهْرًا ؟ قُلْتُ : إِنَّكَ قَاتَلْتَ رَجُلا هُوَ أَحَقُّ بِعُثْمَانَ مِنْكَ ، قَالَ : وَكَيْفَ يَكُونُ أَحَقَّ بِعُثْمَانَ مِنِّي ، وَأَنَا أَقْرَبُ إِلَى عُثْمَانَ فِي النَّسَبِ ؟ قُلْتُ : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ آخَى بَيْنَ عَلِيٍّ وَعُثْمَانَ ، فَالأَخُ أَوْلَى مِنِ ابْنِ الْعَمِّ ، وَلَسْتُ أُقَاتِلُ الْمُهَاجِرِينَ ، قَالَ : أَوَ لَسْنَا مُهَاجِرِينَ ؟ قُلْتُ : أَوَ لَسْنَا قَدِ اعْتَزَلْنَاكُمَا جَمِيعًا ، وَحُجَّةٌ أُخْرَى : حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ رَفَعَ رَأْسَهُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ ، وَقَدْ حَضَرَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ ، ثُمَّ رَدَّ إِلَيْهِ بَصَرَهُ ، فَقَالَ : أَتَتْكُمُ الْفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ ، فَشَدَّدَ أَمْرَهَا وَعَجَّلَهُ وَقَبَّحَهُ فَقُلْتُ لَهُ مِنْ بَيْنِ الْقَوْمِ : يَا رَسُولَ

اللَّهِ ، وَمَا الْفِتَنُ ؟ فَقَالَ : يَا وَائِلُ ، إِذَا اخْتَلَفَ سَيْفَانِ فِي الإِسْلامِ فَاعْتَزِلْهُمَا ، فَقَالَ : أَصْبَحْتَ شِيعِيًّا ؟ ، قُلْتُ : لا ، وَلَكِنِّي أَصْبَحْتُ نَاصِحًا لِلْمُسْلِمِينَ ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ : لَوْ سَمِعْتَ ذَا وَعَلِمْتَهُ مَا أَقْدَمْتُكَ ، قُلْتُ : أَوَ لَيْسَ قَدْ رَأَيْتَ مَا صَنَعَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ عِنْدَ مَقْتَلِ عُثْمَانَ انْتَهَى بِسَيْفِهِ إِلَى صَخْرَةٍ ، فَضَرَبَهُ بِهَا حَتَّى انْكَسَرَ ، فَقَالَ : أُولَئِكَ قَوْمٌ يَحْمِلُونَ عَلَيْنَا ، فَقُلْتُ : فَكَيْفَ تَصْنَعُ بِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، مَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ فَبِحُبِّي ، وَمَنْ أَبْغَضَ الأَنْصَارَ فَبِبُغْضِي ، قَالَ : اخْتَرْ أَيَّ الْبِلادِ شِئْتَ ، فَإِنَّكَ لَسْتَ بِرَاجِعٍ إِلَى حَضْرَمَوْتَ ، فَقُلْتُ : عَشِيرَتِي بِالشَّامِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي بِالْكُوفَةِ ، فَقَالَ : رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ خَيْرٌ مِنْ عَشَرَةٍ مِنْ عَشِيرَتِكَ ، فَقُلْتُ : مَا رَجَعْتُ إِلَى حَضْرَمَوْتَ سُرُورًا بِهَا ، وَمَا يَنْبَغِي لِلْمُهَاجِرِ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي هَاجَرَ مِنْهُ إِلا مِنْ عِلَّةٍ ، قَالَ : وَمَا عِلَّتُكَ ؟ ، قُلْتُ : قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتَنِ ، فَحَيْثُ اخْتَلَفْتُمُ اعْتَزَلْنَاكُمْ ، وَحَيْثُ اجْتَمَعْتُمْ جِئْنَاكُمْ ، فَهَذِهِ الْعِلَّةُ ، فَقَالَ : إِنِّي قَدْ وَلَّيْتُكَ الْكُوفَةَ فَسِرْ إِلَيْهَا ، فَقُلْتُ : مَا إِلَيَّ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَحَدٍ حَاجَةٌ ، أَمَا رَأَيْتَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ قَدْ أَرَادَنِي فَأَبَيْتُ ، وَأَرَادَنِي عُمَرُ فَأَبَيْتُ ، وَأَرَادَنِي عُثْمَانُ فَأَبَيْتُ ، وَلَمْ أَدَعْ بَيْعَتَهُمْ ، قَدْ جَاءَنِي كِتَابُ أَبِي بَكْرٍ حَيْثُ ارْتَدَّ أَهْلُ نَاحِيَتِنَا ، فَقُمْتُ فِيهِمْ حَتَّى رَدَّهُمُ اللَّهُ إِلَى الإِسْلامِ بِغَيْرِ وِلايَةٍ ، فَدَعَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَكَمِ ، فَقَالَ لَهُ : سِرْ فَقَدْ وَلَّيْتُكَ الْكُوفَةَ ، وَسِرْ بِوَائِلِ بْنِ حُجْرٍ فَأَكْرِمْهُ وَاقْضِ حَوَائِجَهُ ، فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَسَأْتَ بِيَ الظَّنَّ ، تَأْمُرُنِي بِإِكْرَامِ رَجُلٍ قَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْرَمَهُ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَأَنْتَ ؟ فَسُرَّ مُعَاوِيَةُ بِذَلِكَ مِنْهُ ، فَقَدِمْتُ مَعَهُ الْكُوفَةَ ، فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ مَاتَ " ، قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ حُجْرٍ : الْوِرَاطُ : الْعِمَارُ ، وَالأَقْوَالُ : الْمُلُوكُ ، الْعَيَاهِلَةُ : الْعُظَمَاءُ.

قال محمد بن حجر : الوراط : القمار . والأقوال : الملوك . والعياهل : العظماء

رواه الطبراني في الصغير والكبير وفيه محمد بن حجر وهو ضعيف

16006- Vâil b. Hucr anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zuhurunu öğrendiğimizde, ben kavmimin elçisi olarak Medine'ye geldim. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) önce sahabeyle karşılaştım. Bana: "Sen gelmeden üç gün önce Resûlullah bizi seninle müjdeledi ve: «*Vâil b. Hucr yanınıza geliyor*» buyurdu" dedi.

Sonra, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) buldum, beni iyi karşıladı. Kendine yakın bir yere ridâsını açarak beni oraya oturttu. Sonra halkı çağırıp minbere çıktı. Beni de yanına çıkardı. Ben onun arkasında durmuştum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'a hamdederek dedi ki: *"Ey insanlar! Uzak memleketten Hadramevt'ten kimsenin zorlaması olmadan kendi isteğiyle yanınıza bu gelen Vâil b. Hucr'dur. Allah'ı, Resûlü'nü ve İslam'ı tercih etmiş ve sultanların oğullarının sonuncularındandır. Ey Vâil! Allah, sana ve çocuklarına bereket versin."*

Sonra minberden indi ve beni Medine'nin bir ucundaki bir yerde konuk etti. Muâviye'yi de beni oraya götürmesi için görevlendirdi. Muâviye ile beraber yola çıktık. Yolun bir kısmına gelince bana dedi ki: "Yerin sıcaklığı ayaklarımın altını yaktı, beni bineğinin terkisine bindir." Ben: "Senden bu deveyi esirgemem, ama sen kralların terkisine binecek kişilerden değilsin. Bunu yaparsam, seni bindirdiğim için kınanmaktan korkarım." Muâviye: "O zaman, bana ayakkabını ver onu giyip ayaklarımı sıcaktan koruyayım" dedi.

Ben: "Bu iki deri parçasını senden esirgemem. Ama sen kralların giydiğini giyecek biri değilsin. Bunu yaparsam senin, ayakkabımı giymen dolayısıyla kınanmaktan korkarım" dedi.

Kavmime dönmek istediğim zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) benim için üç mektup yazdırdı. Birisi, beni kavmimden üstün tuttuğunu bildiren bana ait bir mektup, benim ve Hadramevt'teki ailem ve mallarımızla alakalı bir mektup, kavmim ve benimle alakalı bir mektup.

Sadece bana ait olan mektupta şöyle yazıyordu: *"Bismillahirrahmânirrahîm! Allah'ın Resûlü Muhammed'den, Muhâcir b. Ebî Umeyye'ye, Vâil sadakaları toplamakla görevlendirilmiş ve Hadramevt'te nerede olurlarsa olsunlar, oradaki kıralların lideri yapılmıştır."*

Benim ve ailem için yazılan mektupta şunlar yazılıydı: *"Bismillahirrahmânirrahîm. Allah'ın Resûl'ü Muhammed'den, Muhâcir b. Ebî Umeyye ve Ma'şer oğullarına, idareleri altında olan Dim'âc oğullarına! Uzak, yakın, kendilerine ait olan mülkler, binalar, göller, tuz madenleri, taşlı yerler, elde ettikleri mallar, su kaynakları ve değerli veya değersiz, Hadramevt'te kendilerine ait olan bütün mallar benim zimmetim ve korumam altındadır. Allah onların koruyucusudur. Müslümanlar da bu konuda yardımcıdır."*

Bana ve kavmime yazılan mektupta ise şu vardı: *"Bismillahirrahmânirrahîm. Allah'ın Resûl'ü Muhammed'den Vâil b. Hucr ve Hadramevt'teki Ayâhile idarecilerine. Namazlarınızı kılınız. Deve, koyun ve keçi sürülerinin zekâtını veriniz. Zekâtı verenin geri kalan malı kendisinindir. Zekâtı toplayan kişi, topladıklarından kendi şahsı için bir şey alamaz. Şiğâr*

nikâhı da yasaklanmıştır. Zekât vermemek için sürüyü dağıtmak veya iki sürüyü toplamak caiz değildir. Yük taşıyabilecek her on deve için, hurma torbalarını taşıyabilecek bir deve zekât verilir.

Muâviye (daha sonraları) hilafeti ele geçirince, Kureyş'ten, Busr b. Ebî Ertâ'a'yı göndererek dedi ki: "(Şam) bölgesini senin idarene verdim. Ordunu alıp Şam'a gelince kılıcını çıkar ve Medine'ye varana kadar bana biat etmeyenleri öldür. Sonra Medine'ye gir ve bana biat etmeyenleri öldür. Eğer Vâil b. Hucr'u diri yakalayabilirsen onu bana getir."

Busr, denileni yaptı ve Vâil b. Hucr'u diri yakalayıp Muâviye'ye getirdi. Muâviye onun karşılanmasını emretti ve onu divanında yanına oturtarak dedi ki: "Bu divanım mı, daha iyi yoksa senin devenin sırtı mı?" Ben: "Ey Mü'minlerin emîri! O zaman, küfür ve Cahiliye'den yeni kurtulup İslam'a girmiştim. O (davranışım) Cahiliye'den kalma bir hareketti. Bugün Allah bize İslam'ı gönderdi ve İslam (önceki) yaptıklarımı örttü."

Muâviye: "Osmân seni damadı yapmış ve sana güvenmişken neden onun öcünü almada bize yardım etmedin?" dedi. Ben: "Osmân'ın öcünü almada senden daha çok hak sahibi olan birisiyle savaştın" dedim. Muaviye: "Neseb olarak ben Osmân'a daha yakınken nasıl o, benden daha yakın olur?" diye sorunca, ben: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ali ve Osmân'ı kardeş ilan etmişti. Kardeş amcaoğlundan daha yakındır. Ben muhacirlerle de savaşmam" dedim.

Muâviye: "Biz muhacir değil miyiz?" deyince: "Biz iki taraftan da uzak durmadık mı? İkinci sebep ise: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) huzurundayken, başını doğuya doğru çevirdi, yanında büyük bir topluluk vardı. Sonra bakışlarını tekrar bize çevirerek: «*Gece karanlığı gibi fitneler size gelecek*» dedi ve onun Müslümanlar için zor bir dönem olduğunu bildirerek o fitneyi kötüledi. Ben topluluk arasından ona «Ya Resûlallah! O fitneler nedir?» diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Ey Vâil! Eğer Müslümanların içinde iki grup ihtilafa düşüp birbirine kılıç çekerse sen onlardan uzak dur*» dedi."

Muâviye: "Sen Şii mi oldun?" deyince ben: "Hayır, fakat Müslümanlara nasihat eden biri oldum" dedim. Muâviye: "Eğer bunları daha önce duyup bilseydim seni buraya çağırmazdım" dedi. Ben: "Muhammed b. Mesleme'nin, Osmân öldürüldüğü zaman kılıcını alıp bir kayanın yanına gidip kılıcı kayaya vurarak parçaladığını görmedin mi?" deyince, Muâviye: "Onlar bize saldırıyor ama" dedi.

Ben: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Ensâr'ı seven onları beni sevdiği için sever. Ensâr'a buğzeden beni sevmemiş olur»* sözünü ne yapacağız?" diye sorunca, Muâviye: "Hangi memleketi istersen seni oraya vali tayin edeyim. Sen Hadramevt'e dönmeyeceksin" dedi. Ben: "Benim aşiretim Şam'dadır. Ailem ise Kufe'dedir" dedim. Muâviye: "Ailenden bir kişi, aşiretinden on kişiden daha hayırlıdır" deyince şöyle karşılık verdim: "Hadramevt'e orasını sevdiğim için dönmedim. Hicret eden kişinin terk ettiği yere ancak bir sebeple döner." Muâviye: "Sebebin nedir?" dediğinde ise: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) fitnelerle ilgili söylediği sözdür. Siz ihtilafa düşünce sizden ayrıldık. Bir araya geldiğinizde ise yanınıza geldik. Sebebi budur" dedim.

Muâviye: "Seni Kûfe'ye vali tayin ettim. Oraya git" dedi. Ben ise şöyle dedim: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra kimsenin idaresini elime almadım. Ebû Bekr bana valilik teklif edince reddettim. Ömer teklif etti reddettim. Osmân teklif ettiği zaman da reddettim. Onlara biatten de geri durmadım. Bizim yöremizdeki halk irtidada düşünce Ebû Bekr bize mektup yazdı. Ben onlarla savaşılmadan İslam'a dönmelerini sağladım."

Muâviye, Abdurrahman b. Ümmi'l-Hakem'i çağırarak dedi ki: "Seni Kûfe'ye vali tayin ettim, oraya git. Vâil'le beraber git ve ona ikramda bulunarak ihtiyaçlarını gider." Abdurrahman: "Ey mü'minlerin emiri! Sen kötü zanda bulundun. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in, Ömer'in Osmân'ın ve senin ikramda bulunduğun kişiye, benim ikramda bulunmamı emrediyorsun" dedi. Muâviye bunlardan memnun oldu. Abdurrahman'la Kûfe'ye geldim. Abdurrahman, Kûfe'de kısa bir müddet kaldıktan sonra vefat etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Hucr zayıftır.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي العَلاَءِ بْنِ الحَضْرَمِي ﷺ)

Alâ b. el-Hadramî

١٦٠٠٧ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ بِسْطَامٍ الزَّعْفَرَانِيُّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، صَاحِبُ الْهَرَوِيِّ ، قَالَ : نا أَبِي ، عَنْ أَبِي كَعْبٍ صَاحِبِ الْحَرِيرِ ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ أَبِي السَّلِيلِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : " لَمَّا بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَلاَءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ إِلَى الْبَحْرَيْنِ تَبِعْتُهُ ، فَرَأَيْتُ مِنْهُ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* (1176) ve kısa metinle *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 46-49) rivayet etti.

ثَلاثَ خِصَالٍ ، لا أَدْرِي أَيَّتُهُنَّ أَعْجَبُ : انْتَهَيْنَا إِلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ ، فَقَالَ : سَمُّوا وَاقْتَحِمُوا ، فَقَالَ : فَسَمَّيْنَا وَاقْتَحَمْنَا فَعَبَرْنَا فَمَا بَلَّ الْمَاءُ إِلا أَسَافِلَ خِفَافِ إِبِلِنَا ، فَلَمَّا قَفَلْنَا صِرْنَا مَعَهُ بِفَلاةٍ مِنَ الأَرْضِ وَلَيْسَ مَعَنَا مَاءٌ ، فَشَكَوْنَا إِلَيْهِ ، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ دَعَا ، فَإِذَا سَحَابَةٌ مِثْلُ التُّرْسِ ، ثُمَّ أَرْخَتْ عَزَالِيْهَا ، فَسَقَيْنَا وَاسْتَقَيْنَا ، وَمَاتَ فَدَفَنَّاهُ فِي الرَّمْلِ ، فَلَمَّا سِرْنَا غَيْرَ بَعِيدٍ قُلْنَا : يَجِيءُ سَبُعٌ فَيَأْكُلُهُ ، فَرَجَعْنَا ، فَلَمْ نَرَهُ "

رواه الطبراني في الثلاثة وفيه إبراهيم بن معمر الهروي ولد إسماعيل و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

قلت : وقد تقدمت قصته في البحرين وحصرهم إياه ونصره عليهم في قتال أهل الردة

16007- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Alâ b. el-Hadramî'yi Bahreyn'e gönderdiği zaman, onunla gittim. Onda hangisinin daha acayip olduğunu bilmediğim üç özellik gördüm. Deniz sahiline vardığımız zaman: "Allah'ın adını anarak (Besemele ile) giriniz" dedi. Biz develerimizi denize sokup sürerek denizi geçtik. Develerimizin ayaklarının altı bile ıslanmadı. Denizi geçince kendisiyle beraber çorak bir yere vardık. Yanımızda su yoktu. Durumumuzu kendisine bildirdik. Bize: "İki rekât namaz kılın" dedi. Sonra dua etti. O sırada kalkan büyüklüğünde bir bulut gelip bize suyunu bıraktı. Hem su içtik, hem develerimizi içirdik. Vefat ettiği zaman, onu kumların içine defnettik. Bir aslan gelip onu yer diye düşünüp geri döndüğümüzde onu yerinde bulamadık.

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr, el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden, İsmâîl'in babası İbrâhim b. Ma'mer el-Herevî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

Kıssası, Dinden Dönenlerle Savaş bölümünde, Bahreyn'de muhasaraya alınması ve onlara karşı yardım görmesi anlatılırken geçmişti.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ﷺ)

Cubeyr b. Mut'im

١٦٠٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْمَرْوَزِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ الْعَوَّامِ ، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ حُسَيْنٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/ 95) ve *M. es-Sağîr*'inde (400) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Hüseyn b. Ahmed b. Bistâm ez-Za'ferânî hakkında bilgi yoktur.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ أَتَانِي فِي هَؤُلاءِ النَّتْنَى لَشَفَّعْتُهُ " ، يَعْنِي الْمُطْعِمَ بْنَ عَدِيٍّ ، فَأَسْلَمَ عِنْدَ ذَلِكَ جُبَيْرٌ

قلت : هو في الصحيح غير قوله : فأسلم عند ذلك جبير

رواه الطبراني وإسناده حسن

16008- Cubeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mut'im b. Adiyy, şu iğrenç kişiler için gelip aracı olsa, bu isteğini kabul ederdim."* Cubeyr bu sözü duyunca Müslüman oldu.

★Bu hadis, *Sahîh*'te: "Bunun üzerine Cubeyr Müslüman oldı" cümlesi olmadan yer almıştır.

Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي ثَوْبَانَ ﷺ)

Sevbân

١٦٠٠٩ - قال الطبراني : ثَوْبَانُ يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَيُقَالُ هُوَ مِنَ الْيَمَنِ مِنْ حِمْيَرَ مَوْلَى آلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُقَالُ أَصَابَهُ سَبْيٌ فَاشْتَرَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْتَقَهُ كَانَ يَسْكُنُ حِمْصَ مَاتَ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِينَ

16009- Taberânî dedi ki: "Sevbân'ın künyesi, Ebû Abdillah'tır. Yemenli ve Himyer'den olduğu söylenir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin azatlısıdır.

Sevbân köle edilip satıldığında, onu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) satın alıp azad etti. Humus'ta ikamet ederken elli dört yılında vefat etti."[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي هَالَةَ ﷺ)

Hâle

١٦٠١٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ تَمِيمِ بْنِ زَيْدِ بْنِ هَالَةَ بْنِ أَبِي هَالَةَ التَّمِيمِيُّ ، بِمِصْرَ ، حَدَّثَنَا أَبِي مُحَمَّدٌ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَمْرِو بْنِ تَمِيمٍ ، عَنْ أَبِيهِ تَمِيمِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ زَيْدٍ ، أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2/ 91) söyledi.

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ رَاقِدٌ ، " فَاسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَمَّ هَالَةَ إِلَى صَدْرِهِ ، فَقَالَ : هَالَةُ ، هَالَةُ ، هَالَةُ ، قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ : كَأَنَّهُ سُرَّ بِهِ لِقَرَابَتِهِ مِنْ خَدِيجَةَ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وقال : كأنه سر به لقرابته من خديجة رضي الله عنها . وفي إسناده جماعة لم أعرفهم

16010- Zeyd b. Hâle bildiriyor: Hâle, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) uyurken yanına girince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uyanıp onu bağrına bastı ve: *"Hâle, Hâle, Hâle!"* dedi. Taberânî ekledi: Hâle'nin Hz. Hatice'yle olan akrabalığı sebebiyle onu görünce sevinmiş olsa gerektir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *M. el-Evsat*'ta rivayet etti ve dedi ki: "İsnâdında tanımadığım raviler vardır."[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ ﷺ)

Hassân b. Sâbit

١٦٠١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ آدَمَ بْنِ أَبِي إِيَاسٍ الْعَسْقَلانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُمَيْرِ بْنُ النَّحَّاسِ الرَّمْلِيُّ ، حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُوَيْدٍ ، عَنِ السَّرِيِّ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِحَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ : " اهْجُ الْمُشْرِكِينَ ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُؤَيِّدُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ "

رواه الطبراني في الصغير وفيه أيوب بن سويد الرملي وهو ضعيف ووثقه ابن حبان وقال : كان رديء الحفظ

16011- Berâ b. Âzib bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hassân b. Sâbit'e: *"Müşrikleri (şiirlerinle) hicvet. Allah, seni Rûhü'l-kudüs'le desteklemektedir"* dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Eyyûb b. Suveyd er-Remlî zayıftır. İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiş ve şöyle demiştir: "Ezberi kötüdür."[2]

١٦٠١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنَا حُدَيْجُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ ، فَقَالَ : قَدْ جَاءَ حَسَّانُ اللَّعِينُ ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : " مَا هُوَ بِلَعِينٍ ، لَقَدْ جَاهَدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلِسَانِهِ وَنَفْسِهِ "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (537) Zeyd b. Hâle'den rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (994) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Muhammed b. Ubeyd b. Âdem el-Askalânî hakkında, Zehebî *Mîzân*'da (3/ 639) "Batıl bir haberi rivayette tek kalmıştır" deyip yukarıdaki hadisi zikretti.

رواه أبو يعلى وفيه خديج بن معاوية بن خديج وهو ضعيف وقد وثق

16012- Saîd b. Cübeyr bildiriyor: Bir adam, İbn Abbâs'a gelerek dedi ki: "Lanetli Hassân geldi." İbn Abbâs: "O lanetli değildir. O diliyle ve canıyla Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) cihada katıldı."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Hudeyc b. Muâviye b. Hudeyc zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي هِنْدِ الحَجَّامِ ﷺ)

Ebû Hind el-Haccâm

١٦٠١٣ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا ابْنُ عَائِشَةَ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا بَنِي بَيَاضَةَ أَنْكِحُوا أَبَا هِنْدٍ وَأَنْكِحُوا إِلَيْهِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الواحد بن إسحاق الطبراني و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16013- Hz. Âişe bildiriyor: Benî Beyâda'nın azatlısı Ebû Hind hacamat yapan biriydi. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) kan almıştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın kalbinde imanı şekillendirdiği birine bakmak isterse Ebû Hind'e baksın."* Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebû Hind'den kız alınız ve ona kız veriniz"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulvâhid b. İshâk et-Taberânî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مُعَاوِيَةَ بْنِ مُعَاوِيَةَ اللَّيْثِيِّ ﷺ)

Muâviye b. Muâviye el-Leysî

١٦٠١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمُسَيَّبِيُّ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، عَنِ الْعَلاءِ أَبُو مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَبُوكَ ، فَطَلَعَتِ الشَّمْسُ بِضِيَاءٍ وَشُعَاعٍ وَنُورٍ لَمْ يَرَهَا طَلَعَتْ فِيمَا مَضَى بِمِثْلِهِ ، فَأَتَى جِبْرِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا جِبْرِيلُ ، مَالِي أَرَى الشَّمْسَ الْيَوْمَ طَلَعَتْ بِضِيَاءٍ وَنُورٍ وَشُعَاعٍ لَمْ أَرَهَا طَلَعَتْ فِيمَا مَضَى ؟ ، قَالَ : إِنَّ ذَلِكَ أَنَّ مُعَاوِيَةَ بْنَ مُعَاوِيَةَ اللَّيْثِيَّ مَاتَ بِالْمَدِينَةِ الْيَوْمَ ، فَبَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ أَلْفَ مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ ، قَالَ : وَفِيمَ ذَاكَ ؟ ، قَالَ : كَانَ يُكْثِرُ

[1] Ebû Ya'lâ (2610) rivayet etti.

قِرَاءَةَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَفِي مَمْشَاهُ ، وَقِيَامِهِ وَقُعُودِهِ ، فَهَلْ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ أَقْبِضَ لَكَ الأَرْضَ فَتُصَلِّي عَلَيْهِ ؟ ، قَالَ : نَعَمْ ، فَصَلَّى عَلَيْهِ "

رواه أبو يعلى وفيه العلاء بن زيدل أبو محمد الثقفي وهو متروك

16014- Enes b. Mâlik bildiriyor: Tebuk'te Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdik. Güneş öyle ışık ve ısı verdi ki daha önce böyle çıktığını görmedik. Cibrîl, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Cibrîl! Bugün güneşin ışığının ve ısısının daha önce görmediğim kadar kuvvetli olduğunu gördüm. Sebebi nedir?"* diye sordu. Cibrîl: "Bugün Medine'de Muâviye b. Muâviye el-Leysî vefat etti. Allah, namazını kılmaları için ona bin melek gönderdi" karşılığını verdi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunun sebebi nedir?"* diye sorunca, Cibrîl: "Gece ve gündüz, yürürken, ayaktayken ve otururken İhlâs suresini çok okurdu. Ya Resûlallah! Namazını kılman için sana yeryüzünü toplamamı ister misin?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* deyince, (Cibrîl, yeryüzünü onun için dürdü ve tayy-i mekânla) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun namazını kıldı.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Alâ b. Zeydel Ebû Muhammed es-Sekafî metruktur.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي دِحْيَةِ الْكَلْبِيِّ ﷺ)

Dihyetu'l-Kelbî

١٦٠١٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ ، قَالَ : نا أبو المغيرة ، قَالَ : نا عُفَيْرٌ ، قَالَ : حَدَّثَنِي قتادة ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ : " يَأْتِينِي جِبْرِيلُ عَلَى صُورَةِ دِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ " . قَالَ أَنَسٌ : وَدِحْيَةُ كَانَ رَجُلا جَسِيمًا جَمِيلا أَبْيَضَ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عفير بن معدان وهو ضعيف

16015- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cibrîl, bana Dihyetu'l-Kelbî'nin sûretinde gelirdi."*

Enes ekledi: "Dihye, iri yarı, güzel yüzlü ve beyaz tenliydi."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (7) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (758) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي العِرْبَاضِ وَعُتْبَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا)

İrbâd ve Utbe

١٦٠١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ كَانَ عُتْبَةُ يَقُولُ عِرْبَاضٌ خَيْرٌ مِنِّى. وَعِرْبَاضٌ يَقُولُ عُتْبَةُ خَيْرٌ مِنِّى سَبَقَنِى إِلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَنَةٍ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

16016- Şureyh b. Ubeyd bildiriyor: Utbe şöyle derdi: "İrbâd benden daha hayırlıdır." İrbâd ise: "Utbe benden daha hayırlıdır. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir sünnetiyle beni geçti" derdi.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي زَيْدٍ عَمْرُو بْنُ أَخْطَبَ ﷺ)

Ebû Zeyd Amr b. Ahtab

١٦٠١٧ - عَنْ أَبِي زَيْدٍ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16017- Ebû Zeyd, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) yedi gazveye katıldığını söyledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٦٠١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ حُوَيْصٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا زَيْدٍ يَقُولُ قَاتَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاَثَ عَشْرَةَ مَرَّةً. قَالَ شُعْبَةُ وَهُوَ جَدُّ عَزْرَةَ هَذَا

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير تميم بن حويص وهو ثقة

16018- Ebû Zeyd dedi ki: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) on yedi defa savaşa katıldım." Şu'be dedi ki: "Ebû Zeyd, Azra'nın dedesidir."

★Taberânî rivayet etti. Temîm b. Huvays dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

---

[1] Ahmed (4/ 186) rivayet etti.

[2] Bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de bulamadım.

١٦٠١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنِى أَبُو نَهِيكٍ حَدَّثَنِى أَبُو زَيْدٍ عَمْرُو بْنُ أَخْطَبَ الأَنْصَارِىُّ قَالَ اسْتَسْقَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاءً فَأَتَيْتُهُ بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَكَانَتْ فِيهِ شَعَرَةٌ فَأَخَذْتُهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ جَمِّلْهُ . قَالَ فَرَأَيْتُهُ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعٍ وَتِسْعِينَ لَيْسَ فِى لِحْيَتِهِ شَعَرَةٌ بَيْضَاءُ

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : ستون سنة . وإسناده حسن

16019- Ebû Zeyd Amr b. Ahtab el-Ensârî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) su isteyince, ben su dolu bir bardakla yanına gittim. Bardakta bir kıl vardı, onu aldım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onu güzelleştir"* buyurdu.

Râvi dedi ki: "Onu doksan dört yaşında gördüm. Sakalında bir tane bile beyaz kıl yoktu."

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: "Onu altmış yaşında gördüm." İsnâdı hasendir.[1]

١٦٠٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ نُصَيْرٍ الْفَسَاطِيطِىُّ قَالَ وَلَمْ أَسْمَعْ مِنْهُ غَيْرَهُ قَالَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ حَدَّثَنِى أَبُو زَيْدِ بْنُ أَخْطَبَ قَالَ قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَّلَكَ اللَّهُ . قَالَ أَنَسٌ وَكَانَ رَجُلاً جَمِيلاً حَسَنَ السَّمْتِ

رواه أحمد عن شيخه الحجاج بن نصير وقد وثقه غير واحد وضعفه جماعة وبقية رجاله رجال الصحيح

16020- Ebû Zeyd b. Ahtab bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Allah seni güzelleştirsin"* buyurdu.

Ebû Zeyd yakışıklı ve güzel görünümlüydü.

★Ahmed hocası Haccâc b. Nusayr'dan nakletti. Onu birden çok kişi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Ahmed (5/ 340), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 28) ve kısa metinle Ebû Ya'lâ (6847) rivayet etti.

[2] Ahmed (5/ 340) ve yakın metinle Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayette bulundu. Ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي ضَمْرَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ ﷺ)

Damra b. Sa'lebe

١٦٠٢١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ يَعْنِي ابْنَ الْوَلِيدِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ حُلَّتَانِ مِنْ حُلَلِ الْيَمَنِ فَقَالَ يَا ضَمْرَةُ أَتَرَى ثَوْبَيْكَ هَذَيْنِ مُدْخِلِيكَ الْجَنَّةَ . فَقَالَ لَئِنِ اسْتَغْفَرْتَ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَقْعُدُ حَتَّى أَنْزِعَهُمَا عَنِّي. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِضَمْرَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ . فَانْطَلَقَ سَرِيعاً حَتَّى نَزَعَهُمَا عَنْهُ.

رواه أحمد والطبراني

16021- Damra b. Sa'lebe, üzerinde Yemen işi iki elbise ile Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Damra! Bu iki elbisenin seni, cennete sokacağını mı zannediyorsun?"* dedi. Damra: "Ya Resûlallah! Eğer benim için istiğfar etmezsen, bu elbiseleri üzerimden çıkarmadan oturmam" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Damra b. Sa'lebe'ye mağfiret et"* diye dua edince, Damra hızla geri dönerek üzerindeki o giysileri çıkardı.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler.[1]

١٦٠٢٢ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا جَدِّي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْعَلَاءِ ، وَعَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَا : ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ سُلَيْمَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ ، عَنِ ابْنِ ثَعْلَبَةَ ، أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَالَ : ادْعُ اللَّهَ لِي بِالشَّهَادَةِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ دَمَ ابْنِ ثَعْلَبَةَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ وَالْكُفَّارِ " قَالَ : فَكُنْتُ أَحْمِلُ فِي عِظَمِ الْقَوْمِ فَيَتَرَاءَى لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُمْ ، فَقَالُوا : يَا ابْنَ ثَعْلَبَةَ لَتَغْرُزُ وَتَحْمِلُ عَلَى الْقَوْمِ ، فَقَالَ : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَرَاءَى لِي خَلْفَهُمْ ، فَأَحْمِلُ عَلَيْهِمْ حَتَّى أَقِفَ عِنْدَهُ ، ثُمَّ يَتَرَاءَى لِي عِنْدَ أَصْحَابِي ، فَأَحْمِلُ حَتَّى أَكُونَ مَعَ أَصْحَابِي ، قَالَ : فَعُمِّرَ زَمَانًا مِنْ دَهْرِهِ

رواه الطبراني وإسناده حسن

16022- Damra, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip: "Ya Resûlallah! Şehid olmam için dua et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Mükerrer hadistir: 8607. Bezzâr (2740) hasen isnâdla rivayet etti.

vesellem): *"Allahım! Sa'lebe'nin kanını müşrik ve kâfirlere haram kıl"* diye dua etti.

Damra dedi ki: Ben Müşriklere saldırınca, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Müşriklerin arkasında görür gibi olurdum. Sahabe: "Düşmama böyle saldırarak, kendini tehlikeye atıyorsun" dediklerinde, şöyle cevap verdim: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) düşmanın arkasında görür gibi oluyorum ve yanında olmak için düşmana saldırıyorum. (Düşman içinde ilerleyince) Resûlullah'ı arkadaşlarımın arasında görür gibi oluyorum ve arkadaşlarımın yanına gelmek için etrafa saldırıyorum.

Damra b. Sa'lebe uzun bir müddet yaşadı.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

(بَابٌ ماَ جَاءَ فِي مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ ﷺ)

Ma'kil b. Yesâr

١٦٠٢٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْقُوبَ يَعْنِي إِسْحَاقَ بْنَ عُثْمَانَ حَدَّثَنِي حُمْرَانُ أَوْ حَمْدَانُ مَوْلَى مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ صَحِبْتُ النَّبِيَّ –صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَا وَكَذَا.

رواه أحمد ورجاله ثقات

16023- Ma'kil b. Yesâr dedi ki: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) şu kadar zaman beraber oldum."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي العَاصِ بْنِ الرَّبِيْعِ ﷺ)

Ebu'l-Âs b. er-Rabî

١٦٠٢٤ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَحْمَدَ الْخُزَاعِيُّ ، ثنا الزُّبَيْرُ بْنُ بَكَّارٍ ، قَالَ : " أَبُو الْعَاصِ بْنُ الرَّبِيعِ زَوْجُ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنُ خَالَتِهَا ، أُمُّهُ هَالَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قُصَيٍّ أُخْتُ خَدِيجَةِ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ لأَبِيهَا ، وَأُمُّهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ زَائِدَةَ ، وَهُوَ الأَصَمُّ بْنُ جُنْدُبِ بْنِ هَرِمِ بْنِ رَوَاحَةَ بْنِ حُجْرِ بْنِ عَبْدِ بْنِ مَعِيصِ بْنِ عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ ، وَيُقَالُ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8156) rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Ahmed (5/ 26) rivayet etti.

اسْمُ أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ مُهْشَمٌ ، وَكَانَ يُسَمَّى جِرْوَ الْبَطْحَاءِ " ، قَالَ الزُّبَيْرُ : وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، وَيَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالا : " اسْمُ أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ : لَقِيطٌ " ، قَالَ الزُّبَيْرُ : وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الضَّحَّاكِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " اسْمُ أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ الْقَاسِمُ ، وَذَلِكَ الثَّبْتُ فِي اسْمِهِ ، وَتُوُفِّيَ أَبُو الْعَاصِ بْنُ الرَّبِيعِ فِي ذِي الْحِجَّةِ سَنَةَ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع

16024- Zübeyr b. Bekkâr bildiriyor: Ebu'l-Âs b. er-Rabî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızının kocası ve teyzesi oğludur.

Annesi, Hatice'nin baba bir kardeşi, Hâle binti Huveylid b. Esed b. Abdiluzza b. Kusayy'dır. Hâle'nin annesi, Fâtıma binti Zâide'dir. Zâide, Asam b. Cündüb b. Harem b. Revâha b. Hicr b. Abd b. Muğîs b. Âmir b. Lüey'dir. Ebu'l-Âs b. er-Rabî'nin isminin Mehşem olduğu söylenir. Bathâ'nın yavrusu diye anılırdı.

Zübeyr dedi ki: "Muhammed b. Hasan ve Yahyâ b. Muhammed, Ebu'l-Âs b. er-Rabî'nin adının Lukayt olduğunu söylediler.

İbnü'z-Zübeyr der ki: "Muhammed b. ed-Dahhâk, babasından, Ebu'l-Âs'ın isminin Kâsım olduğunu nakleder. Doğru olan da isminin Kâsım olmasıdır."

Ebu'l-Âs b. er-Rabî, 12 yılında Zilhicce ayında vefat etti.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي فَرْوَةَ بْنِ نُعَامَةَ وَيُقَالُ : اِبْنُ عَامِرٍ الْجُذَامِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ)

Ferve b. Nuâme (İbn Âmir el-Cüzâmî)

١٦٠٢٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الصَّائِغُ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ الْجَعْفَرِيُّ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ سَلَمَةَ الرَّبَعِيُّ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " بُعِثَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرْوَةُ بْنُ عَامِرٍ الْجُذَامِيُّ بِإِسْلامِهِ وَأَهْدَى لَهُ بَغْلَةً بَيْضَاءَ ، وَكَانَ فَرْوَةُ غُلامًا لِقَيْصَرَ مَلِكِ الرُّومِ عَلَى مَنْ يَلِيهِ مِنَ الْعَرَبِ وَكَانَ مَنْزِلُهُ عُمَانَ وَمَا حَوْلَهَا " ، فَلَمَّا بَلَغَ الرُّومُ ذَلِكَ مِنْ أَمْرِهِ حَبَسُوهُ ، فَقَالَ فِي مَحْبَسِهِ :

طَرَقَتْ سُلَيْمَى مُوهِنًا أَصْحَابِي ... وَالرُّومُ بَيْنَ الْبَابِ وَالْقَرَوَانِ

صَدَّ الْخَيَالَ وَسَاءَنِي مَا قَدْ أَرَى ... فَهَمَمْتُ أَنْ أَغْفَى وَقَدْ أَبْكَانِي

لا تَكْحِلَنَّ الْعَيْنَ بَعْدِي أَثْمِدًا سَلْمَى وَلا تَدِينِ لِلآتِيَانِ

وَلَقَدْ عَلِمْتَ أَبَا كُبَيْشَةَ أَنَّنِي وَسَطُ الأَعِزَّةِ لا يُحْصَى لِسَانِي

فَلَئِنْ هَلَكْتُ لَتَفْقِدُنَّ أَخَاكُمُ وَلَئِنْ أُحْيِيتُ لَتَعْرِفُنَّ مَكَانِي

وَلَقَدْ عَرَفْتَ بِكُلِّ مَا جَمَعَ الْفَتَى مِنْ رَأْيِهِ وَبِنَجْدِهِ وَبَيَانِي

قَالَ : فَلَمَّا أَجْمَعُوا عَلَى صَلْبِهِ صَلَبُوهُ عَلَى مَاءٍ يُقَالُ لَهُ عَفْرَاءُ فِلَسْطِينَ فَلَمَّا رُفِعَ عَلَى خَشَبَةٍ ، قَالَ :

أَلا هَلْ أَتَى سَلْمَى بِأَنَّ حَلِيلَهَا عَلَى مَاءِ عَفْرَاءَ فَوْقَ إِحْدَى الرَّوَاحِلِ

بِخِرَّاقَةٍ لَمْ يَضْرِبِ الْفَحْلُ أُمَّهَا مُشَذَّبَةٍ أَطْرَافُهَا بِالْمَنَاجِلِ وَقَالَ : بَلِّغْ سُرَاةَ الْمُسْلِمِينَ بِأَنَّنِي سَلْمٌ لِرَبِّي أَعْظُمِي وَبَنَانِي

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن سلمة الربعي ضعفه أبو زرعة

16025- İbn Abbâs bildiriyor: Ferve b. Âmir el-Cüzâmî, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haber göndererek Müslüman olduğunu bildirdi ve kendisine beyaz bir katır hediye etti. Ferve, Bizans kralının Arapların başındaki valisiydi. Sorumlu olduğu yer Ammân ve etrafıydı. Bizanslılar, Müslüman olduğunu öğrenince, onu kendi hapishanesine hapsettiler. Hapisteyken şu şiiri söyledi:

Süleymâ'nın yanına gelirken arkadaşlarımı yordum.

Bizanslılar, insanların içinde Karavan şehrinde

Hayallerim yok oldu gördüklerim beni üzdü

Ağlamaktan uykularım kaçtı

Benden sonra gözlerini sürmeleme

Yeminine sadık kalma

Ey Ebû Kebşe biliyorsun ki benim dilim

Güçlülerin içinde, sesim kısılmaz

Eğer ölürsem kardeşiniz kaybolur

Eğer başarılı olursam yerimi biliyorsunuz

Uzak görüşlü, güzel konuşan, imdada koşan

Yiğitlerin sıfatlarıyla tanınırdım.

Onu, Filistin'de bulunan Afra denilen suyun başında asmak için toplandılar. Direğe asıldığı zaman dedi ki:

Kocasının Afrâ suyunun kenarında

Bir devenin üzerinde olduğundan haberi var mı

Süslenmiş genç bir devenin üzerinde olduğundan

Ayrıca şöyle dedi:

Müslüman gazilere haber ver

Kemiğimle ve her şeyimle Rabbime aidim.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Seleme er-Rib'î'yi Ebû Zür'a zayıf addetmiştir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي فَرْوَةَ بْنِ مُسَيْكٍ الْمُرَادِي ﷺ)

Ferve b. Museyk el-Murâdî

١٦٠٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ أَخْبَرَنِي عَامِرٌ عَنْ فَرْوَةَ بْنِ مُسَيْكٍ الْمُرَادِيِّ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَذْكُرُ يَوْمَكَ وَيَوْمَ هَمْدَانَ . قَالَ قُلْتُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَوْا بِالأَهْلِ وَالْعَشِيرَةِ . قَالَ أَمَا إِنَّهُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى مِنْكُمْ.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : " خير لمن بقي منكم " . وفيه مجالد وهو حسن الحديث وقد ضعف وبقية رجالها رجال الصحيح

16026- Ferve b. Museyk el-Murâdî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Yaşadığınız o iki günden ve Hemdân'da geçen o iki günden* (veba salgınının olduğu günlerden) *nefret mi ediyorsun?"* dedi. Ben: "Evet ya Resûlallah! O günlerde ailem ve aşiretim yok oldular" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu, sizden takva sahipleri için daha hayırlıdır"* buyurdu.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: *"Sizden geride kalanlar için bu daha hayırlıdır."* Ravilerden Mücâlid'in hadisleri hasendir. Onu zayıf görenler de vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 320- 326) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي فُرَاتِ بْنِ حَيَّانٍ ﷺ)

Furât b. Hayyân

١٦٠٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرِّبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَصْحَابِهِ إِنَّ مِنْكُمْ رِجَالاً لاَ أُعْطِيهِمْ شَيْئًا أَكِلُهُمْ إِلَى إِيمَانِهِمْ مِنْهُمْ فُرَاتُ بْنُ حَيَّانَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير حارثة بن مضرب وهو ثقة

16027- Sahabeden biri, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına hitaben: *"Sizden bazılarına bir şey vermeyip onları imanlarıyla baş başa bırakırım. Onlardan birisi de Furât b. Hayyân'dır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Hârise b. Mudarrib dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٠٢٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الصُّوفِيُّ ، قَالَ : نا ضِرَارُ بْنُ صُرَدٍ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ الْيَمَانِ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرِّبٍ ، عَنْ عَلِيٍّ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنِّي لأُعْطِي قَوْمًا أَتَأَلَّفُهُمْ ، وَأَكِلُ قَوْمًا إِلَى مَا عِنْدَهُمْ ، أَوْ إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ ، مِنْهُمْ فُرَاتُ بْنُ حَيَّانَ "

رواه الطبراني وفيه ضرار بن صرد وهو ضعيف

16028- Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bazılarının kalbini İslam'a ısındırmak için onlara bir şeyler veriyorum. Bazılarını da kendilerinde olanla veya Allah'ın kalplerine yerleştirdiği şeyle (inancıyla) baş başa bırakıyorum. Onlardan birisi de Furât b. Hayyân'dır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Dırâr b. Surad zayıftır.[2]

(بَابٌ فِي عِمْرَانِ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ)

İmrân b. Husayn

١٦٠٢٩ - عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ : عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ مِنْ بَنِي غَاضِرَةَ مِنْ خُزَاعَةَ.

رواه الطبراني

---

[1] Ahmed (5/ 375) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2748) rivayet etti.

16029- Ebû Ubeyd bildiriyor: İmrân b. Husayn, Huzâ'a kabilesinin Benî Ğâdire kolundandır."

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٦٠٣٠ - وَعَنِ الوَاقِدِي قَالَ : عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ خَلَفِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَبْدِ نَهْمِ بْنِ حُذَافَةَ بْنِ حَمَمَةَ بْنِ غَاضِرَةَ بْنِ حَبَشِيَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ عَمْرِو بْنِ خُزَاعَةَ.

رواه الطبراني

16030- Vâkıdî dedi ki: "İsmi, İmrân b. Husayn b. Ubeyd b. Halef b. Ubeyd b. Abd Nehm b. Huzâfe b. Hameme b. Ğâdire b. Habeşiyye b. Ka'b b. Amr b. Huzâa'dır."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٠٣١ - قَالَ الطبراني ثنا عبيد الله بن محمد قال: وَيُكْنَى عِمْرَانُ أَبَا نُجَيْدٍ ، أَسْلَمَ قَدِيمًا هُوَ وَأَبُوهُ ، وَغَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَوَاتٍ وَلَمْ يَزَلْ فِي بِلادِ قَوْمِهِ وَيَنْزِلُ إِلَى الْمَدِينَةِ كَثِيرًا إِلَى أَنْ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَتَحَوَّلَ إِلَى الْبَصْرَةِ ، فَنَزَلَهَا إِلَى أَنْ مَاتَ بِهَا وَلَهُ بَقِيَّةٌ مِنْ وَلَدِهِ ، وَخَالِدِ بْنِ طَلِيقِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ وَلِيَ قَضَاءَ الْبَصْرَةِ ، وَيُقَالُ : إِنَّ حُصَيْنًا مَاتَ مُسْلِمًا ، وَقَدْ رُوِيَ أَنَّهُ مَاتَ مُشْرِكًا ، وَالصَّحِيحُ أَنَّهُ أَسْلَمَ "

رواه الطبراني

16031- Taberânî, Ubeydullah b. Muhammed'in şöyle dediğini nakleder: İmrân'ın künyesi Ebû Nuceyd'dir. Kendisi ve babası, erken müslüman oldular. Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) gazvelere katıldı.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar kavminin arasında yaşadı ve her zaman Medine'ye gidip geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince Basra'ya yerleşti. Ölene kadar orada kaldı. Zürriyeti sadece bir çocuğundan devam etmiştir.

Hâlid b. Talîk b. Muhammed b. İmrân b. Husayn, Basra'da kadılık görevi yaptı. (Babası) Husayn'ın Müslüman olarak öldüğü söylenir. Müşrik olarak öldüğünü söyleyenler de vardır. Sahih olan Müslüman olduğudur.

★Taberânî rivayet etti. [1]

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 102) rivayet etti.

١٦٠٣٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا أَبِي ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ هِلالِ بْنِ يَسَافٍ ، قَالَ : " قَدِمْتُ الْبَصْرَةَ فَدَخَلْتُ الْمَسْجِدَ ، فَإِذَا أَنَا بِشَيْخٍ أَبْيَضَ الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ مُسْتَنِدٍ إِلَى أُسْطُوَانَةٍ حَوْلَهُ حَلْقَةٌ يُحَدِّثُهُمْ ، قُلْتُ : مَنْ هَذَا ؟ قَالُوا : عِمْرَانُ بْنُ الْحُصَيْنِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16032- Hilâl b. Yesâf bildiriyor: Basra'ya gelip mescide girdim. Saçları ve sakalları ağarmış bir ihtiyar bir direğe dayanmış etrafında bir grup halka oluşturmuş, onlara bir şeyler anlatıyordu. Ben: "Bu kimdir?" diye sorunca: "İmrân b. Husayn" dediler.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٠٣٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : " مَا قَدِمَ الْبَصْرَةَ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْضُلُ عَلَى عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16033- Muhammed b. Sîrîn dedi ki: "Yanımıza, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından, İmrân b. Husayn'dan daha üstünü gelmedi."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٦٠٣٤ - وَعَنْ سُفْيَانَ قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : قَالَ سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ : " مَا سَكَنَ الْبَصْرَةَ مِثْلُ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن الإمام أحمد لم يسمع من سفيان الثوري وإن كان هو ابن عيينة فقد سمع منه

16034- Süfyân dedi ki: "Basra'ya İmrân b. Husayn gibisi gelmedi."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak İmâm Ahmed, Süfyân es-Sevrî'den dinlememiştir. Eğer o, İbn Uyeyne ise onu dinlemiştir.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 103) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10/ 103- 104) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 104) rivayet etti.
[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 104) rivayet etti. *M. el-Kebîr*'de belirtildiği gibi o, Süfyân b. Uyeyne'dir.

١٦٠٣٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلالٍ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ الدُّؤَلِيِّ ، قَالَ : " قَدِمْتُ الْبَصْرَةَ وَبِهَا أَبُو نُجَيْدٍ عِمْرَانُ بْنُ الْحُصَيْنِ وَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بَعَثَهُ بِفِقْهِ أَهْلِ الْبَصْرَةِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16035- Ebu'l-Esved ed-Duelî bildiriyor: Basra'ya geldiğimde orada Ebû Nuceyd İmrân b. Husayn vardı. Ömer b. el-Hattâb, onu halkı fıkıh konusunda bilgilendirmek için göndermişti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٠٣٦ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا عُمَرُ بْنُ سَهْلٍ الْمَازِنِيُّ ، ثنا أَبُو خُشَيْنَةَ ، حَاجِبُ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ الأَعْرَجِ ، أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ الْحُصَيْنِ ، قَالَ : " مَا مَسِسْتُ ذَكَرِي بِيَمِينِي مُنْذُ بَايَعْتُ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني وفيه عمر بن سهل المازني وثقه ابن حبان وقال : ربما خالف وضعفه العقيلي وبقية رجاله رجال الصحيح

16036- Hakem b. el-A'rac, İmrân b. Husayn'ın şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat için sağ elimi uzattığım zamandan beri, onunla cinsel organıma dokunmadım."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Sehl el-Mâzinî'yi İbn Hibbân güvenilir bulmuş, "Kendisinden daha güvenilir olana aykırı rivayette bulunmuş olabilir" demiştir. Ukaylî ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٠٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَطَاءٍ ، مَوْلَى عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنْ أَبِيهِ : " أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قُتِلَ لَهُ أَخٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، فَقَتَلَ بِهِ سَبْعِينَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير إبراهيم بن عطاء

16037- İmrân b. Husayn'ın azatlısı Atâ b. Ebî Meymûne bildiriyor: Cahiliye döneminde, İmrân b. Husayn'ın bir kardeşi öldürüldü. İmrân b. Husayn, kardeşine karşılık yetmiş kişiyi öldürdü.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 103) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 104- 203) rivayet etti. Ahmed (4/ 439) sahih isnâdla rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan İbrâhîm b. Atâ dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٠٣٨ - وَعَنْ هَارُونِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الحَمَّالِ قَالَ : مَاتَ عِمْرَانِ بْنِ حُصَيْنٍ سَنَةَ ثِنْتَيْنِ وَخَمْسِينَ.

رواه الطبراني

16038- Hârûn b. Abdillah el-Hammâl dedi ki: "İmrân b. Husayn, 52 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ وَزَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا)

Berâ b. Âzib ve Zeyd b. Erkam

١٦٠٣٩ - عَنْ أَبِي إِسْحَاقِ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ : غَزَوْتُ مَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَ عَشَرَةَ غَزْوَةً.

16039- Ebû İshâk, Berâ b. Âzib'in şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) on beş gazveye katıldım.[3]

١٦٠٤٠ - وَقَالَ : سَمِعْتُ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ يَقُولُ : غَزَوْتُ مَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِضْعَ عَشَرَةَ غَزْوَةً.

رواه أبو يعلى وفيه خديج بن معاوية وثقه أبو حاتم وغيره وضعفه النسائي وغيره وبقية رجاله رجال الصحيح

16040- Ebû İshâk, Zeyd b. Erkam'ın şöyle dediğini bildiriyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) on küsur gazveye katıldım."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Hudeyc b. Muâviye'yi Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir bulmuş Nesâî ve bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 107) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 103) rivayet etti.
[3] Ebû Ya'lâ (1693), Ahmed (4/ 290- 292- 301) ve Buhârî (4472) rivayet ettiler.
[4] Ebû Ya'lâ (1694), Ahmed (4/ 373), Buhârî (3949- 4404- 4471) ve Müslim (1245) rivayet ettiler. Buhârî ve Müslim'de on dokuz gazve olarak irad edilmiştir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عُمَيْرِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ)

Umeyr b. Sa'd

١٦٠٤١ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ الرَّوْبَالِ الآدَمِيُّ الشِّيرَازِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَكِيمٍ الشِّيرَازِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَكِيمٍ الرَّازِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هَارُونَ بْنِ عَنْتَرَةَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " بَعَثَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عُمَيْرَ بْنَ سَعْدٍ عَامِلا عَلَى حِمْصَ ، فَمَكَثَ حَوْلا لا يَأْتِيهِ خَبَرٌ ، فَقَالَ عُمَرُ لِكَاتِبِهِ : اكْتُبْ إِلَى عُمَيْرٍ ، فَوَاللَّهِ مَا أُرَاهُ إِلا قَدْ خَانَنَا ، فَإِذَا جَاءَكَ كِتَابِي هَذَا فَأَقْبِلْ ، وَأَقْبِلْ بِمَا جَبَيْتَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، حِينَ تَنْظُرُ فِي كِتَابِي هَذَا ، قَالَ : فَأَخَذَ عُمَيْرٌ جِرَابَهُ فَجَعَلَ فِيهِ زَادَهُ ، وَقَصْعَتَهُ ، وَعَلَّقَ إِدَاوَتَهُ ، وَأَخَذَ عَنَزَتَهُ ، ثُمَّ أَقْبَلَ يَمْشِي مِنْ حِمْصَ حَتَّى دَخَلَ إِلَى الْمَدِينَةِ ، قَالَ : فَقَدِمَ وَقَدْ شَحُبَ لَوْنُهُ ، وَاغْبَرَّ وَجْهُهُ ، وَطَالَتْ شَعْرَتُهُ ، فَدَخَلَ عَلَى عُمَرَ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ، فَقَالَ عُمَرُ : مَا شَأْنُكَ ؟ فَقَالَ عُمَيْرٌ : مَا تَرَى مِنْ شَأْنِي أَلَسْتَ تَرَانِي صَحِيحَ الْبَدَنِ طَاهِرَ الدَّمِ مَعِي الدُّنْيَا أَجُرُّهَا بِقَرْنِهَا ، قَالَ : وَمَا مَعَكَ ؟ فَظَنَّ عُمَرُ أَنَّهُ قَدْ جَاءَ بِمَالٍ ، فَقَالَ : مَعِي جِرَابِي أَجْعَلُ فِيهِ زَادِي ، وَقَصْعَتِي آكُلُ وَأَغْتَسِلُ فِيهَا رَأْسِي وَثِيَابِي ، وَإِدَاوَتِي أَحْمِلُ فِيهَا وَضُوئِي وَشَرَابِي وَعَنَزَتِي ، أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأُجَاهِدُ بِهَا عَدُوًّا إِنْ عَرَضَنِي ، فَوَاللَّهِ مَا الدُّنْيَا إِلا تَبَعٌ لِمَتَاعِي ، قَالَ عُمَرُ : فَجِئْتَ تَمْشِي ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ عُمَرُ : أَمَا كَانَ لَكَ أَحَدٌ يَتَبَرَّعُ لَكَ بِدَابَّةٍ تَرْكَبُهَا ؟ قَالَ : مَا فَعَلُوا ، وَمَا سَأَلْتُهُمْ ذَلِكَ ، قَالَ : بِئْسَ الْمُسْلِمُونَ خَرَجْتَ مِنْ عِنْدِهِمْ ، فَقَالَ لَهُ عُمَيْرٌ : اتَّقِ اللَّهَ يَا عُمَرُ ، فَقَدْ نَهَاكَ اللَّهُ عَنِ الْغِيبَةِ ، رَأَيْتُهُمْ يُصَلُّونَ صَلاةَ الْغَدَاةِ ، قَالَ : فَأَيْنَ نَصِيبُكَ وَأَيَّ شَيْءٍ صَنَعْتَ ؟ فَقَالَ : وَمَا سُؤَالُكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ فَقَالَ عُمَرُ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، فَقَالَ عُمَيْرٌ : أَمَا إِنِّي لَوْلا أَنِّي أَخْشَى أَنْ أَغُمَّكَ مَا أَخْبَرْتُكَ ، بَعَثْتَنِي حَتَّى أَتَيْتُ الْبَلَدَ ، فَجَمَعْتُ صُلَحَاءَ أَهْلِهَا فَوَلَّيْتُهُمْ جِبَايَةَ فَيْئِهِمْ ، حَتَّى إِذَا جَمَعُوا مِنْهُمْ وَضَعْتُهُ مَوَاضِعَهُ ، وَلَوْ نَالَكَ مِنْهُ شَيْءٌ لأَتَيْتُكَ بِهِ ، قَالَ : فَمَا جِئْتَنَا بِشَيْءٍ ؟ قَالَ : لا ، قَالَ : أَجِدُّوا لِعُمَيْرٍ عَهْدًا ، قَالَ : إِنَّ ذَلِكَ لَشَيْءٌ لا عَمِلْتُ لَكَ وَلا لأَحَدٍ بَعْدَكَ ، وَاللَّهِ مَا سَلِمْتُ بَلْ لَمْ أُسْلِمْ ، وَلَوْ قُلْتُ لِنَصْرَانِيٍّ : أَيْ أَخْزَاكَ اللَّهُ ، فَهَذَا مَا عَرَّضْتَنِي لَهُ يَا عُمَرُ ، وَإِنَّ أَشْقَى أَيَّامِي يَوْمَ حَلَفْتُ مَعَكَ يَا عُمَرُ ، فَاسْتَأْذَنَهُ ، فَأَذِنَ لَهُ ، فَرَجَعَ إِلَى مَنْزِلِهِ ، قَالَ : وَبَيْنَهُ وَبَيْنَ الْمَدِينَةِ أَمْيَالٌ ، فَقَالَ عُمَرُ : حِينَ انْصَرَفَ عُمَيْرٌ مَا أُرَاهُ إِلا خَانَنَا ، فَبَعَثَ رَجُلا ، يُقَالُ لَهُ

الْحَارِثُ وَأَعْطَاهُ مِائَةَ دِينَارٍ ، فَقَالَ لَهُ : انْطَلِقْ حَتَّى تَنْزِلَ بِهِ كَأَنَّكَ ضَيْفٌ ، فَإِنْ رَأَيْتَ أَثَرَ شَيْءٍ ، فَأَقْبِلْ وَإِنْ رَأَيْتَ حَالا شَدِيدَةً ، فَادْفَعْ إِلَيْهِ هَذِهِ الْمِائَةَ دِينَارٍ ، فَانْطَلَقَ الْحَارِثُ ، فَإِذَا هُوَ بِعُمَيْرٍ جَالِسٌ يَغْلِي قَمِيصَهُ إِلَى جَنْبِ الْحَائِطِ ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ الرَّجُلُ ، فَقَالَ لَهُ عُمَيْرٌ : انْزِلْ رَحِمَكَ اللَّهُ ، فَنَزَلَ ثُمَّ سَأَلَهُ ، فَقَالَ : مِنْ أَيْنَ جِئْتَ ؟ قَالَ : مِنَ الْمَدِينَةِ ، قَالَ : كَيْفَ تَرَكْتَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ : صَالِحًا ، قَالَ : كَيْفَ تَرَكْتَ الْمُسْلِمِينَ ، قَالَ : صَالِحِينَ ، قَالَ : كَيْفَ تَرَكْتَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ : صَالِحًا ، قَالَ : أَلَيْسَ يُقِيمُ الْحُدُودَ ؟ قَالَ : بَلَى ، ضَرَبَ ابْنًا لَهُ أَتَى فَاحِشَةً ، فَمَاتَ مِنْ ضَرْبِهِ ، فَقَالَ عُمَيْرٌ : اللَّهُمَّ أَعِنْ عُمَرَ ، فَإِنِّي لا أَعْلَمُهُ إِلا شَدِيدًا حُبُّهُ لَكَ ، قَالَ : فَنَزَلَ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ ، وَلَيْسَ لَهُمْ إِلا قُرْصَةٌ مِنْ شَعِيرٍ ، كَانُوا يَخُصُّونَهُ بِهَا وَيَطْوُونَ حَتَّى أَتَاهُمُ الْجَهْدُ ، فَقَالَ لَهُ عُمَيْرٌ : يَا هَذَا ، إِنَّكَ قَدْ أَجَعْتَنَا ، فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَتَحَوَّلَ عَنَّا فَافْعَلْ ، قَالَ : فَأَخْرَجَ الدَّنَانِيرَ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ ، فَقَالَ : بَعَثَ بِهَا إِلَيْكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ، فَاسْتَعِنْ بِهَا ، قَالَ : فَصَاحَ ، فَقَالَ : لا حَاجَةَ لِي فِيهَا رُدَّهَا ، فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ : إِنِ احْتَجْتَ إِلَيْهَا وَإِلا فَضَعْهَا مَوَاضِعَهَا ، فَقَالَ عُمَيْرٌ : وَاللَّهِ مَا لِي شَيْءٌ أَجْعَلُهَا فِيهِ ، فَشَقَّتِ امْرَأَتُهُ أَسْفَلَ دِرْعِهَا ، فَأَعْطَتْهُ خِرْقَةً ، فَجَعَلَهَا فِيهَا ، ثُمَّ خَرَجَ فَقَسَمَهَا عَلَى أَبْنَاءِ الشُّهَدَاءِ وَالْفُقَرَاءِ ، ثُمَّ رَجَعَ وَالرَّسُولُ يَظُنُّ أَنَّهُ يُعْطِيهِ مِنْهَا شَيْئًا ، فَقَالَ لَهُ عُمَيْرٌ : اقْرِئْ مِنِّي لأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامَ ، فَرَجَعَ الْحَارِثُ إِلَى عُمَرَ ، فَقَالَ : مَا رَأَيْتَ ؟ فَقَالَ : رَأَيْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَالا شَدِيدَةً ، قَالَ : فَمَا صَنَعَ بِالدَّنَانِيرِ ؟ قَالَ : لا أَدْرِي ، قَالَ : فَكَتَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ إِذَا جَاءَكَ كِتَابِي هَذَا ، فَلا تَضَعْهُ مِنْ يَدِكَ حَتَّى تُقْبِلَ ، فَأَقْبَلَ إِلَى عُمَرَ ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : مَا صَنَعْتَ بِالدَّنَانِيرِ ، قَالَ : صَنَعْتُ مَا صَنَعْتُ ، فَمَا سُؤَالُكَ عَنْهَا ، قَالَ : أَنْشُدُ عَلَيْكَ لَتُخْبِرَنِّي مَا صَنَعْتَ بِهِ ؟ قَالَ : قَدَّمْتُهَا لِنَفْسِي ، قَالَ : رَحِمَكَ اللَّهُ ، فَأَمَرَ بِوَسَقٍ مِنْ طَعَامٍ وَثَوْبَيْنِ ، فَقَالَ : أَمَّا الطَّعَامُ ، فَلا حَاجَةَ لِي فِيهِ قَدْ تَرَكْتُ فِي الْمَنْزِلِ صَاعَيْنِ مِنْ شَعِيرٍ إِلَى أَنْ آكُلَ ذَلِكَ ، قَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالرِّزْقِ وَلَمْ يَأْخُذِ الطَّعَامَ ، وَأَمَّا الثَّوْبَانِ ، فَقَالَ : إِنَّ امْرَأَةَ فُلانٍ عَارِيَةٌ ، فَأَخَذَهُمَا وَرَجَعَ إِلَى مَنْزِلِهِ فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ هَلَكَ رَحِمَهُ اللَّهُ ، فَبَلَغَ عُمَرَ ذَلِكَ ، فَشَقَّ عَلَيْهِ وَتَرَحَّمَ عَلَيْهِ ، فَخَرَجَ يَمْشِي وَمَعَهُ الْمَشَّاءُونَ إِلَى بَقِيعِ الْغَرْقَدِ ، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ : لِيَتَمَنَّ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ أُمْنِيَةً ، فَقَالَ رَجُلٌ : وَدِدْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ عِنْدِي مَالا فَأُعْتِقُ كَذَا وَكَذَا لِوَجْهِ اللَّهِ ، وَقَالَ آخَرُ : وَدِدْتُ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَالا ، فَأُنْفِقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَقَالَ

آخَرُ : وَدِدْتُ أَنَّ لِي قُوَّةً ، فَأَمْتَحُ بِدَلْوٍ مِنْ زَمْزَمَ لِحُجَّاجِ بَيْتِ اللَّهِ ، فَقَالَ عُمَرُ : وَدِدْتُ أَنَّ لِي رَجُلا مِثْلَ عُمَيْرٍ أَسْتَعِينُ بِهِ فِي أَعْمَالِ الْمُسْلِمِينَ "

رواه الطبراني وفيه عبد الملك بن هارون بن عنترة وهو متروك

16041- Umeyr b. Sa'd bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb, Umeyr b. Sa'd'ı Humus'a vali olarak gönderdi. Umeyr orada bir yıl kaldı ve Medine'ye dönmedi. Ömer kâtibine: "Umeyr b. Sa'd'a mektup yaz. Vallahi ben onun bize ihanet ettiğini sanıyorum" deyip şu mektubu yazdırdı: "Mektubum eline geçtiğinde vakit kaybetmeksizin Medine'ye, yanıma gel. Gelirken müslümanların ganimetlerinden toplayabildiğini de beraberinde getir!" Umeyr mektubu alır almaz yol azığını bir dağarcığa koyup, su kırbası ve yemek kabı ve bir de asasından ibaret eşyalarını da alarak Medine'ye doğru yola çıktı.

Humus'tan Medine'ye kadar yürüyerek geldi. Yorgun bir şekilde Medine'ye ulaştığında rengi solmuş, saçı-sakalı birbirine karışmış, üstü başı toz içerisinde kalmıştı. Hz. Ömer'in yanına girerek "Allah'ın selamı, rahmet ve bereketi üzerine olsun ey Mü'minlerin emîri!" diye selam verdi. Ömer "Ey Umeyr! Durumun nedir?" diye sordu. O da "Gördüğün gibi; vücudum sıhhatli, kanımsa tertemizdir. Ayrıca dünyayı da boynuzlarından tutmuş arkamdan sürüklemekteyim" cevabını verdi.

Ömer "Beraberinde ne getirdin?" diye sordu. Umeyr de şunları söyledi: "Beraberimde içine azığımı koyduğum bir dağarcığım ve bir su kabım vardır. Acıktığımda dağarcığımdan yiyor, gerektiğinde de su kabını doldurarak guslediyor, ya da başımı ve elbiselerimi yıkıyorum. Yanımda ayrıca içerisine abdest ve içecek suyumu doldurduğum bir kırbayla, kendisine dayanarak yürüdüğüm bir asa vardır. Karşıma çıkan düşmanlara karşı da kendimi bu asa ile savunuyorum. Allah'a yemin ederim ki dünya malı olarak yanımda bunlardan başka bir şey yoktur."

Ömer ona "Peki sen Humus'tan buraya kadar yaya mı geldin?" diye sordu. Umeyr "Evet!" dedi. Ömer "Sana bineğini verebilecek kimse yok muydu?" dedi. O "Kimse vermedi, ben de istemedim" cevabını verdi. Ömer "O, yanlarından geldiğin Müslümanlar ne kötü insanlarmış!" dedi.

Umeyr ise ona şunları söyledi: "Ey Ömer! Allah'tan kork! Allah sana gıybeti haram kılmamış mıdır? Ben yanlarından ayrılırken sabah namazını kıldıklarını gördüm." Ömer "Peki senden istediğimiz şeyler nerede? Ne yaptın?" diye sordu. Umeyr "Ey Mü'minlerin emîri! Sen

benden neyi soruyorsun?" deyince de "Sübhânallah!" dedi. Bunun üzerine Umeyr sözlerini şöyle sürdürdü: "Eğer seni üzmekten korkmasaydım haber verecektim. Beni gönderdiğinde Humus'a vardım. Oradaki sâlih, iyi insanları bir araya getirdim, sonra da ganimetleri ve cizyeleri toplayıp getirmeleri için her birini bir yere gönderdim. Getirdikleri malları da verilmesi gereken yerlere verdim. O zaman elimde hiç bir şey kalmadı. Eğer senin için de bir şeyler kalacak olsaydı mutlaka getirirdim."

Hz. Ömer "Sen şimdi bize hiç bir şey getirmedin mi?" diye sordu. Umeyr "Hayır" dedi. Ömer görevlilere "Umeyr'in görevini yenileyin" dedi. Bunun üzerine Umeyr şunları söyledi:

"Hayır, artık bitti. Bundan böyle ne senden, ne de senden sonra gelecek olan halifelerin hiç birinden herhangi bir görev kabul etmeyeceğim. Allah'a yemin ederim ki o kadar uğraştığım halde yine de kendimi onun zararlarından koruyamadım. İyi biliyorum ki bu gelecekte de böyle olacaktır. Ben işbaşında bulunduğum bu süre içerisinde bir keresinde bir Hıristiyana «Allah seni rezil etsin!» dedim. Ey Ömer! Bu felaketi benim başıma sen getirdin! Yaşadığım günlerin en hayırsızı arkadaşlarımla birlikte ölmeyerek senin devrinde yaşadığım günlerdir."

Sonra da izin isteyerek çıkıp evine gitti. Umeyr'in evi, Medine'den birkaç mil uzaktaydı. Onun çıkışından sonra Ömer "Ben hâlâ onun bize ihanet ettiğinden kuşkulanıyorum" dedi ve oradakilerden Haris isminde birine yüz dinar vererek şunları söyledi: "Gidip Umeyr'e misafir ol. Eğer kendisinde servet sahibi olduğuna dair bir alâmet görebilirsen gel bize haber ver. Aksi takdirde bu yüz dinarı ona bağışla!"

Hâris gitti; oraya ulaştığında Umeyr'in bir duvar dibine oturup elbisesini temizlemekte olduğunu gördü. Yaklaştı ve selam verdi. O da selamını alarak "Buyur in, misafirim ol!" dedi. Sonra Hâris'e: "Nereden geliyorsun?" diye sordu. O da "Medine'den geliyorum" dedi. Umeyr bu kez "Mü'minlerin emîri nasıldır?" diye sordu. Haris "Bildiğim kadarıyla iyidir" cevabını verdi. Umeyr Müslümanları sordu, o yine "Onlar da iyiler" dedi. Umeyr "Peki Mü'minlerin emîri hadleri (şeri cezaları) yerine getirip, cezaları uyguluyor mu?" dedi. Hâris şu cevabı verdi: "Evet; hatta zina eden kendi oğluna bile had vurdurdu ve o da bu yüzden öldü."

Bunun üzerine Umeyr "Ya Rabbi! Sen Ömer'e yardım et! Ben onun seni çok sevdiğini biliyorum" diye dua etti. Hâris onun yanında üç gün misafir kaldı. Fakat onlar günde ancak bir ekmeği bulabiliyorlardı. Bu

yüzden aç kaldılar. Sonunda dayanamayacak bir hale gelen Umeyr üçüncü günü misafirine "Ey arkadaş! Sen bizi aç bıraktın. Eğer bizimle bir işin varsa söyle; yoksa buyur git!" dedi. Bunun üzerine Hâris yüz dinarı çıkararak Umeyr'e uzattı ve "Bunu sana Mü'minlerin emîri göndermiştir" dedi. Umeyr de "Hayır, benim bunlara ihtiyacım yoktur. Sen onları yine Mü'minlerin emîrine götür" dedi. Hanımı ise "Ey Umeyr! Niçin almıyorsun? Varsa ihtiyacımıza harcarsın; yoksa da fakir-fukaraya dağıtırsın" dedi. Umeyr'in "Bunları koyabileceğim bir kesem bile yok, alıp da ne yapacağım?" demesi üzerine hanımı entarisinden bir parça kopararak ona verdi. Paraları, hanımının eteğinden kopararak verdiği bez parçasına saran Umeyr dışarı çıkarak bunları şehitlerin dul ve yetimlerine ve fakirlere dağıttı. Sonra da evine döndü. "Acaba bana da bir şeyler verir mi?" diye düşünmekte olan Hâris'e de "Mü'minlerin emîrine benden selam söyle!" diyerek uğurladı.

Medine'ye döndüğünde Ömer ona "Ne gördün?" diye sorunca Hâris "Ey Mü'minlerin emîri! Onu çok şiddetli bir fakirlik ve sıkıntı içerisinde gördüm!" dedi. Ömer "Peki, dinarları ne yaptı?" diye sordu. Hâris de "Bilmiyorum!" dedi. Bunun üzerine Ömer, Umeyr'e "Mektubumu alır almaz hiç vakit kaybetmeksizin bana gel" şeklinde bir mektup yazdı. Davetine icabet ettiğinde de ona "Ey Umeyr! O yüz dinarı ne yaptın?" diye sordu. Umeyr "Ne yaptımsa yaptım? Bunu niçin soruyorsun?" dedi. Ömer "Sana Allah adına yemin verdiriyorum, o yüz dinarı ne yaptığını bana söyle" dedi. Umeyr de "Fakir fukaraya dağıtarak kendime âhiret azığı yaptım" cevabını verdi. Bu cevap üzerine Ömer "Allah senden razı olsun" dedi ve ona bir yük yiyecek ile iki elbise verilmesini emretti. Ancak Umeyr yiyeceği kabul etmeyerek dedi ki: "Yiyecekler kalsın, çünkü ihtiyacım yoktur. Gelirken evde iki ölçek arpa vardı. Biz onu bitirinceye kadar da Allah rızkımızı gönderecektir. Elbiselere gelince onları alabilirim; çünkü elbisesi olmayan birini tanıyorum."

Bundan kısa bir süre sonra Umeyr vefat etti. Ömer onun vefat ettiğini işittiğinde çok üzüldü ve ona Allah'tan rahmet diledi. Onun için (Baki) Ğarkad mezarlığına giderlerken Ömer yanındakilere "Her biriniz bir şeyler temenni etsin!" dedi Bunun üzerine birisi "Ey Mü'minlerin emîri! Ben çok malım olup da Allah rızası için şu kadar köleyi azat etmek isterdim" dedi. Bir başkası "Ey Mü'minlerin emiri! Ben de çok servet sahibi olup bunu Allah yolunda infak etmeyi isterdim" temennisinde bulundu. Bir diğeriyse şunları söyledi: "Güçlü kuvvetli birisi olup zemzem kuyusundan su çekerek Allah'ın Beyt'ini ziyarete gelenlere dağıtmayı çok isterdim." Ömer de: "Ben de yanımda Umeyr b. Sa'd gibi

birisinin bulunup müslümanların işlerinde bana yardımcı olmasını isterdim" dedi.

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmelik b. Hârûn b. Antere metrûktur.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ﷺ)

Hakîm b. Hizâm

١٦٠٤٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : " عَاشَ حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ عِشْرِينَ وَمِائَةَ سَنَةٍ ، سِتِّينَ فِي الإِسْلامِ ، وَسِتِّينَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، وَكَانَ إِذَا اسْتَغْلَظَ فِي الْيَمِينِ ، قَالَ : وَالَّذِي أَنْعَمَ عَلَى حَكِيمٍ أَنْ يَكُونَ قَتِيلا يَوْمَ لا أَفْعَلُ كَذَا وَكَذَا ، وَلا يَفْعَلُهُ ، وَيُكْنَى أَبَا خَالِدٍ "

رواه الطبراني ورجاله إلى قائله ثقات

16042- Ya'kûb b. Abdirrahman el-Kârî, babasından bildiriyor: Hakîm b. Hizâm, altmış yılını müslüman olarak, altmış yılını da cahiliye üzere olmak üzere yüz yirmi sene yaşadı. Eğer büyük yemin edecek olursa şöyle yemin ederdi: "Hakîm'e, Bedir günü savaşmayı nasib edene yemin olsun ki şöyle şöyle yapmam." Ve o şeyi yapmazdı. Künyesi Ebû Hâlid idi.

★ Taberânî rivayet etti. Ravileri sözü söyleyene kadar güvenilirdir.

١٦٠٤٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى ، ثنا يَحْيَى ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُصْعَبَ بْنَ ثَابِتٍ ، يَقُولُ : وَاللَّهِ لَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ حَضَرَ يَوْمَ عَرَفَةَ مَعَهُ مِائَةُ رَقَبَةٍ ، وَمِائَةُ بَدَنَةٍ ، وَمِائَةُ شَاةٍ ، فَقَالَ : " هَذَا كُلُّهُ لِلَّهِ " ، فَأَعْتَقَ الرِّقَابَ ، وَأَمَرَ بِذَلِكَ فَنُحِرَ

رواه الطبراني مرسلا وفيه من لم أعرفه

16043- Mus'ab b. Sâbit dedi ki: Vallahi! Bana şu haber ulaştı: Hakîm b. Hizâm'da, Arefe günü yüz köle, yüz deve, yüz inek ve yüz keçi vardı. Hakîm: "Bunların hepsi Allah rızası içindir" dedi ve köleleri azad edip, deve, inek ve keçileri de kurban ettirdi.

★Taberânî müsrel olarak rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır. [1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3075) rivayet etti. Mus'ab b. Sâbit, hadiste gevşektir.

١٦٠٤٤ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ الْعَطَّارُ الْمَكِّيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ حَمْزَةَ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ , أَنَّهُ بَاعَ دَارَهُ مِنْ مُعَاوِيَةَ بِسِتِّينَ أَلْفًا ، فَقَالُوا : غَبَنَكَ وَاللَّهِ مُعَاوِيَةُ ، فَقَالَ : " مَا أَخَذْتُهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ إِلا بِزِقِّ خَمْرٍ ، أُشْهِدُكُمْ أَنَّهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسَاكِينِ وَالرِّقَابِ ، وَأَيُّنَا الْمَغْبُونُ ؟ "

16044- Hakîm b. Hizâm'dan nakledildiğine göre kendisi, Muâviye'ye altmış bin (dirheme) bir ev sattı. Halk: "Ey Hakîm! Muâviye seni aldatmış" dedi. Hakîm: "Vallahi ben bu evi Cahiliye döneminde bir yudum içkiye satın almıştım. Şimdi bu parayı Allah rızası için miskinlere ve kölelerle dağıtacağım. Hangimiz aldatılmış?" dedi.[1]

١٦٠٤٥ - وَفِي رِوَايَةٍ : بِمَائَةِ أَلْفٍ

رواه الطبراني بإسنادين أحدهما حسن

16045- Bir rivayette yüz bin dirheme sattığı rivayet edilir.

★Taberânî, biri hasen olan iki isnâdla rivayet etti. [2]

١٦٠٤٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ أَبِي بُكَيْرٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، قَالَ : مَا كَانَ بِالْمَدِينَةِ أَحَدٌ سَمِعْنَا بِهِ كَانَ أَكْثَرَ حَمْلا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ، قَال : لَقَدْ " قَدِمَ أَعْرَابِيَّانِ الْمَدِينَةَ يَسْأَلانِ عَمَّنْ يَحْمِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَدُلا عَلَى حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ، فَأَتَيَاهُ فِي أَهْلِهِ ، فَسَأَلَهُمَا مَا يُرِيدَانِ ، فَأَخْبَرَاهُ ، فَقَالَ لَهُمَا : لا تَعْجَلا حَتَّى أَخْرُجَ إِلَيْكُمَا ، قَالَ : وَكَانَ حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ يَلْبَسُ ثِيَابًا يُؤْتَى بِهَا مِنْ مِصْرَ كَأَنَّهَا الشِّبَاكُ ثَمَنُ أَرْبَعَةِ دَرَاهِمَ ، وَيَأْخُذُ عَصًا فِي يَدِهِ ، وَيُخْرِجُ مَعَهُ غُلامًا لَهُ ، وَكُلَّمَا مَرَّ بِكِبًا أَوْ قُمَامَةٍ فَرَأَى فِيهِ خِرْقَةً تَصْلُحُ فِي جِهَازِ الإِبِلِ الَّتِي يَحْمِلُ عَلَيْهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَخَذَهَا بِطَرَفِ عَصَاهُ فَنَفَضَهَا ، ثُمَّ قَالَ لِغُلامَيْهِ : أَمْسِكَا تَسْتَعِينَانِ بِهَا فِي جِهَازِكُمَا ، فَقَالَ الأَعْرَابِيَّانِ وَهُوَ يَصْنَعُ ذَلِكَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ : وَيْحَكَ انْجُ بِنَا ، فَوَاللَّهِ مَا عِنْدَ هَذَا إِلا لَقْطُ الْقَشْعِ ، وَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ : وَيْحَكَ لا تَعْجَلْ حَتَّى نَنْظُرَ ، فَخَرَجَ بِهِمَا حَتَّى جَاءَ بِهِمَا إِلَى السُّوقِ ، فَنَظَرَ إِلَى نَاقَتَيْنِ جَلِيلَتَيْنِ سَمِينَتَيْنِ خَلِفَتَيْنِ ، وَابْتَاعَهُمَا وَابْتَاعَ جِهَازَهُمَا ، ثُمَّ قَالَ لِغُلامَيْهِ : رُمَّا بِهَذِهِ الْخِرَقِ مَا يَنْبَغِي لَهُ الْمَرَمَّةُ مِنْ جِهَازِهِمَا ، ثُمَّ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3073) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3072) rivayet etti.

أَوْقَرَهُمَا طَعَامًا وَبُرًّا وَوَدَكًا وَأَعْطَاهُمَا نَفَقَةً ، ثُمَّ أَعْطَاهُمَا النَّاقَتَيْنِ " ، قَالَ : يَقُولُ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ : وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِنْ لاقِطِ قَشْعٍ خَيْرٍ مِنَ الْيَوْمِ.

رواه الطبراني

16046- Ebû Hâzım anlatıyor: Medine'de, Allah için Hakîm b. Hizam'dan daha fazla infakta bulunan bir kimse işitilmemiştir. Bir gün Medine'ye gelen iki göçebe Arap, kendilerine Allah yolunda yardımda bulunacak birini sordular. Onlara Hakîm b. Hizam'a gitmeleri söylendi. Onlar da Hakîm'in evini bularak yanına girdiler. O ailesiyle birlikte oturuyordu. Onlara: "Ne istiyorsunuz?" diye sordu, onlar da isteklerini söylediler. Hakîm: "Yanınıza çıkana kadar bekleyin" dedi. Hâkîm, kendisine Mısır'dan getirilen, dört dirhem değerinde ince bir elbise giyiyordu. Elinde de asası, yolda hangi çöplüğün yanından geçseler Hakîm orada gördüğü ve Allah yolunda verdiği develerin üzerine atılabilecek gibi olan deri ve kumaş parçalarını asasının ucuyla alıp silkeliyor; sonra bunların yanında gelmekte olan iki hizmetçisine vererek "Bunu alıp yanınızda muhafaza edin!" diyordu. Onun bu yaptıklarını gören Bedevilerden biri diğerine "Hadi gidelim! Bundan bir hayır geleceğini zannetmiyorum. Baksana çöplüklerden deri ve kumaş parçaları toplamaktan başka bir şey yaptığı yok" dedi. Arkadaşı da "Yazıklar olsun sana! Acele etme, bakalım ne olacak?" dedi. Böylece pazara kadar gittiler. Hakîm orada donanımıyla birlikte iki tane büyük ve besili deve satın aldı. Hizmetçilerine de "O size verdiğim parçalarla bu develerin çullarının yırtıklarını yamalayınız" dedi. Bu işler bittikten sonra üzerlerine taşıyabildikleri kadar yiyecek, buğday ve yağ yükleterek bunları o iki göçebe Arab'a verdi. Bunun üzerine adamlar birbirlerine "Allah'a yemin ederiz ki bugüne kadar çöplüklerden deri ve kumaş parçaları toplayan bu kişiden daha hayırlısını görmedik" dediler.

★Taberânî rivayet etti.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3074) daha önce 16043. hadiste geçen isnâdla rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عِكْرِمَةَ بْنِ أَبِي جَهْلٍ ﷺ)

İkrime b. Ebî Cehl

١٦٠٤٧ - قال الطبراني : عِكْرِمَةُ بْنُ أَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ مَخْزُومٍ أُمُّهُ أُمُّ مُجَالِدٍ امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي هِلالٍ ، أَسْلَمَ عَامَ الْفَتْحِ وَاسْتُشْهِدَ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ فِي خِلافَةِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، وَقِيلَ اسْتُشْهِدَ يَوْمَ أَجْنَادِينَ .

16047- Taberânî dedi ki: "İkrime b. Ebî Cehl b. Hişâm b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Annesi, Ümmü Mücâlid'dir ve Benî Hilâl'dendir.

Fetih yılı Müslüman oldu. Yermûk savaşında Ömer'in hilafeti döneminde şehit oldu. Ecânîd günü şehit olduğu da söylenir."

١٦٠٤٨ - حدثنا الْحُسَيْنُ بْنُ فَهمٍ ، ثنا مُصْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ ، قَالَ عِكْرِمَةُ بْنُ أَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ ، وَلَيْسَ لَهُ عَقِبٌ ، وَكَانَ قَدْ خَرَجَ هَارِبًا يَوْمَ الْفَتْحِ ، حَتَّى اسْتَأْذَنَتْ لَهُ زَوْجَتُهُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ أُمُّ حَكِيمٍ بِنْتُ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَأَمَّنَهُ فَأَدْرَكَتْهُ بِالْيَمَنِ فَرَدَّتْهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ إِلَيْهِ فَاعْتَنَقَهُ ، وَقَالَ : " مَرْحَبًا بِالرَّاكِبِ الْمُهَاجِرِ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع

16048- Mus'ab b. Abdillah ez-Zübeyrî dedi ki: "İkrime b. Ebî Cehl b. Hişâm'ın nesli devam etmemiştir. Mekke'nin fethinde kaçtı. Hanımı, Ümmü Hakîm binti Hişâm, kendisi için eman dileyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona eman verdi. Hanımı ona Yemen'de yetişip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), İkrime'yi görünce kalkıp kucakladı ve: *"Ey süvari muhacir merhaba"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.[1]

١٦٠٤٩ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ ، قَالَ : " كَانَ عِكْرِمَةُ بْنُ أَبِي جَهْلٍ إِذَا اجْتَهَدَ فِي الْيَمِينِ ، قَالَ :

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 373) rivayet etti.

وَالَّذِي نَجَّانِي يَوْمَ بَدْرٍ ، وَكَانَ يَأْخُذُ الْمُصْحَفَ وَيَضَعُهُ عَلَى وَجْهِهِ وَيَقُولُ : كَلامُ رَبِّي كَلامُ رَبِّي "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح

16049- İbn Ebî Muleyke dedi ki: "İkrime b. Ebî Cehl, büyük yemin edeceği zaman: «Bedir günü beni kurtaran Allah'a yemin ederim ki» derdi. Mushafı alır yüzüne koyup: «Rabbimin sözü, Rabbimin sözü» derdi."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٠٥٠ - حدثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، قَالا : ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ أَبِي جَهْلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ جِئْتُهُ : " مَرْحَبًا بِالرَّاكِبِ الْمُهَاجِرِ ، مَرْحَبًا بِالرَّاكِبِ الْمُهَاجِرِ " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لا أَدَعُ نَفَقَةً أُنْفِقُهَا عَلَيْكَ إِلا أَنْفَقْتُ مِثْلَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

قلت : عند الترمذي : " مَرْحَبًا بِالرَّاكِبِ الْمُهَاجِرِ " . فَقَطْ مَرَّةً وَاحِدَةً

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن مصعب بن سعد لم يسمع من عكرمة

16050- İkrime b. Ebî Cehl bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğim zaman bana dedi ki: *"Ey süvari muhacir merhaba! Ey süvari muhacir merhaba!"* Ben: "Ya Resûlallah! Bugün benden dilediğin şeyi, senden başka kimseye vermediğim şeyi sana vereceğim" dedim.

Derim ki: Tirmizî'de *"Ey süvari muhacir merhaba"* kısmı sadece bir defa yer almıştır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat Mus'ab b. Sa'd İkrime'yi dinlememiştir.[2]

١٦٠٥١ - وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : رَأَيْتُ لأَبِي جَهْلٍ عُنُقاً فِي الْجَنَّةِ فَلَمَّا أَسْلَمَ عِكْرِمَةُ قَالَ : " هُوَ هَذَا "

رواه الطبراني وفيه يعقوب بن محمد الزهري وقد وثق وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

16051- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette Ebu Cehl'e ait (olduğu söylenen) bir*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/371-372) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/373- 374) rivayet etti.

boyun gördüm." İkrime b. Ebu Cehil Müslüman olunca da: *"Ebu Cehl'e ait Cennette gördüğüm o boyun, işte budur"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yâkûb b. Muhammed ez-Zührî güvenilir sayılmıştır, ama çoğunluk zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عُرْوَةَ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ)

Urve b. Mes'ûd

١٦٠٥٢ – حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا أبي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ ، قَالَ : لَمَّا أَنْشَأَ النَّاسُ الْحَجَّ سَنَةَ تِسْعٍ قَدِمَ عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُودٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْلِمًا ، فَاسْتَأْذَنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى قَوْمِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَقْتُلُوكَ " فَقَالَ : لَوْ وَجَدُونِي نَائِمًا مَا أَيْقَظُونِي ، فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَجَعَ إِلَى قَوْمِهِ مُسْلِمًا ، فَقَدِمَ عِشَاءً ، فَجَاءَتْهُ ثَقِيفٌ يُحَيُّونَهُ فَدَعَاهُمْ إِلَى الإِسْلامِ ، فَاتَّهَمُوهُ ، وَأَغْضَبُوهُ ، وَأَسْمَعُوهُ مَا لَمْ يَكُنْ يَحْتَسِبُ ثُمَّ خَرَجُوا مِنْ عِنْدِهِ حَتَّى إِذَا أَسْحَرُوا وَطَلَعَ الْفَجْرُ قَامَ عَلَى غُرْفَةٍ فِي دَارِهِ ، فَأَذَّنَ بِالصَّلاةِ وَتَشَهَّدَ فَرَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ ثَقِيفٍ بِسَهْمٍ فَقَتَلَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَثَلُ عُرْوَةَ مَثَلُ صَاحِبِ يَاسِينَ ، دَعَا قَوْمَهُ إِلَى اللَّهِ فَقَتَلُوهُ "

رواه الطبراني وروى عن الزهري نحوه وكلاهما مرسل وإسنادهما حسن

16052- Urve b. ez-Zübeyr bildiriyor: Hicretin dokuzuncu yılında hac mevsiminde, Urve b. Mes'ûd Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip müslüman oldu. Kavmine dönmesi için Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) izin isteyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni öldürmelerinden korkarım"* dedi. Urve: "Vallahi, değil öldürmek, beni uykudan uyandırmaya bile kıyamazlar" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine izin verince kavmine müslüman olarak döndü. Kabilesine yatsı vakti yetişti. Kavmi ona hoşgeldine gittiler. Urve onları İslam'a davet etti. Onu akılsızlıkla suçladılar ve tahmin edemeyeceği şeyler söyleyip kızdırdıktan sonra yanından çıktılar. Gecenin sonu olup tan ağarınca, Urve evindeki bir odanın damına çıkıp ezan okudu. Sakîf'ten bir kişi onu okla vurarak öldürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Urve'nin kavmiyle olan durumu, Sâhib-i Yasin'in kavmi arasındaki durumuna benzer. Sâhib-i Yasin, kavmini, Allah'a imana davet etmişti de kavmi onu öldürmüştü"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Zührî'den buna benzer bir rivayette bulundu. İkisi de mürseldir ve isnâdları hasendir.

١٦٠٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ الصَّنْعَانِيُّ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ عُثْمَانَ الْجَزَرِيِّ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرْوَةَ بْنَ مَسْعُودٍ إِلَى الطَّائِفِ ، فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَقَتَلَهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَشْبَهُ هَذَا بِصَاحِبِ يس "

رواه الطبراني وفيه أبو عبيدة بن الفضل وهو ضعيف

16053- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Urve b. Mes'ûd'u Tâif'e gönderdi. Bir adam onu okla vurarak öldürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Urve, Sâhib-i Yâsin'e ne kadar benziyor"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Ubeyde b. el-Fadl zayıftır.[1]

١٦٠٥٤ - حَدَّثَنَا حَوْثَرَةُ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدِ بْنِ جُدْعَانَ ، أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ مَسْعُودٍ الثَّقَفِيَّ قَالَ لِقَوْمِهِ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ : أَيْ قَوْمِ ، إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ الْمُلُوكَ وَكَلَّمْتُهُمْ ، فَابْعَثُونِي إِلَى مُحَمَّدٍ فَأُكَلِّمَهُ ، فَأَتَاهُ بِالْحُدَيْبِيَةِ ، فَجَعَلَ عُرْوَةُ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَتَنَاوَلُ لِحْيَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَالْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ شَاكٍ فِي السِّلاحِ عَلَى رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُ الْمُغِيرَةُ : كُفَّ يَدَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ لا تَصِلَ إِلَيْكَ ، فَرَفَعَ عُرْوَةُ رَأْسَهُ ، فَقَالَ : أَنْتَ هُوَ وَاللَّهِ ، إِنَّكَ لَفِي غَدْرَتِكَ مَا خَرَجْتَ مِنْهَا بَعْدُ ، فَرَجَعَ عُرْوَةُ إِلَى قَوْمِهِ ، فَقَالَ : أَيْ قَوْمِ ، إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ الْمُلُوكَ وَكَلَّمْتُهُمْ ، مَا رَأَيْتُ مِثْلَ مُحَمَّدٍ قَطُّ ، مَا هُوَ بِمَلِكٍ ، وَلَقَدْ رَأَيْتُ الْهَدْيَ مَعْكُوفًا يَأْكُلُ وَبَرَهُ ، وَمَا أَرَاكُمْ إِلا سَتُصِيبُكُمْ قَارِعَةٌ ، فَانْصَرَفَ وَمَنْ مَعَهُ مِنْ قَوْمِهِ ، فَصَعِدَ سُوَرَ الطَّائِفِ ، فَشَهِدَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، فَرَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ بِسَهْمٍ ، فَقَتَلَهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مِثْلَ صَاحِبِ يَاسِينَ " "

رواه أبو يعلى مرسلا وإسناده حسن

16054- Ali b. Zeyd b. Cud'ân, Urve b. Mes'ûd'un, Hudeybiye günü kavmine şöyle dediğini nakleder: "Ey kavmim! Ben kralları görüp

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12156) rivayet etti. Ravilerden Osmân el-Cezerî mechuldur.

onlarla konuştum. Beni Muhammed'e gönderin onunla konuşayım." Urve, Hudeybiye'de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip, O'nunla (sallallahu aleyhi vesellem) konuşmaya başladı. Konuşurken Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) sakalını tutuyordu. Muğîre b. Şu'be ise silahıyla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) başucunda duruyordu. Muğîre, Urve'ye: "Elini kesmeden önce Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sakalından çek" dedi. Urve başını kaldırıp dedi ki: "Vallahi sen o kişisin! Ben hâlâ senin (geçmişteki) gadr ve ihanetini ödemekle meşgulum."

Urve kavmine dönüp dedi ki: Ey kavim! Ben krallar görüp onlarla konuştum. Vallahi, Muhammed'in ashâbının, Muhammed'e gösterdiği saygıya, hiç bir kralın tebaasında rastlamadım. O kral da değildir. Vallahi tükürecek olsa alıp ağızlarına sürüyorlar. Büyük bir belaya bulaştığınızı görüyorum."

Sonra Urve kavminden müslüman olanları alıp orayı terk etti ve Taif surlarına çıkıp Kelime-i şehadeti söyledi. Kavminden birisi onu bir okla vurarak öldürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölüm haberini alınca dedi ki: *"Ümmetimde Sâhib-i Yâsin gibilerini yaratan Allah'a hamdolsun."*

★Ebû Ya'lâ mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي أُمَامَةَ وَاسْمُهُ صُدَىٌّ بْنُ عَجْلَانٍ ﷺ)

Suday b. Aclân (Ebû Umâme)

١٦٠٥٥ – حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، وَعَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقِيلٍ الْمُقْرِئُ ، قَالَا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ ، ثنا بَشِيرُ بْنُ سُرَيْجٍ ، ثنا أَبُو غَالِبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى قَوْمِي أَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَعَرَضَ عَلَيْهِمْ شَرَائِعَ الإِسْلامِ فَأَتَيْتُهُمْ ، وَقَدْ سَقَوْا إِبِلَهُمْ وَاحْتَلَبُوهَا وَشَرِبُوا ، فَلَمَّا رَأَوْنِي ، قَالُوا : مَرْحَبًا بِالصُّدَيِّ بْنِ عَجْلانَ ، قَالُوا : بَلَغَنَا أَنَّكَ صَبَوْتَ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ ، قُلْتُ : " لا وَلَكِنْ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ ، وَبَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْكُمْ أَعْرِضُ عَلَيْكُمُ الإِسْلامَ وَشَرَائِعَهُ " ، فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ فَجَاءُوا بِقَصْعَةِ دَمٍ ، فَوَضَعُوهَا وَاجْتَمَعُوا عَلَيْهَا يَأْكُلُونَهَا ، قَالُوا : هَلُمَّ يَا صُدَيُّ ، قُلْتُ : " وَيْحَكُمْ ، إِنَّمَا أَتَيْتُكُمْ مِنْ عِنْدِ مَنْ يُحَرِّمُ هَذَا عَلَيْكُمْ بِمَا أَنْزَلَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ " ، قَالُوا : وَمَا قَالَ ؟ قُلْتُ : نَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ

[1] Ebû Ya'lâ (1598) rivayet etti. İbn Cud'ân zayıftır. Urve b. Mes'ûd, Taif gazvesinden hemen sonra şehit edilmiştir.

وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ : ﴿وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالأَزْلامِ﴾ ، فَجَعَلْتُ أَدْعُوهُمْ إِلَى الإِسْلامِ وَيَأْبُونَ ، فَقُلْتُ لَهُمْ : " وَيْحَكُمُ ائْتُونِي بِشَيْءٍ مِنْ مَاءٍ ، فَإِنِّي شَدِيدُ الْعَطَشِ " ، قَالَ : وَعَلَيَّ عِمَامَتِي ، قَالُوا : لا ، وَلَكِنْ نَدَعُكَ تَمُوتُ عَطَشًا ، قَالَ : " فَاعْتَمَمْتُ وَضَرَبْتُ رَأْسِي فِي الْعِمَامَةِ ، وَنِمْتُ فِي الرَّمْضَاءِ فِي حَرٍّ شَدِيدٍ ، فَأَتَانِي آتٍ فِي مَنَامِي بِقَدَحِ زُجَاجٍ لَمْ يَرَ النَّاسُ أَحْسَنَ مِنْهُ ، وَفِيهِ شَرَابٌ لَمْ يَرَ النَّاسُ أَلَذَّ مِنْهُ ، فَأَمْكَنَنِي مِنْهَا فَشَرِبْتُهَا ، فَحَيْثُ فَرَغْتُ مِنْ شَرَابِي اسْتَيْقَظْتُ ، وَلا وَاللَّهِ مَا عَطِشْتُ ، وَلا عَرَفْتُ عَطَشًا بَعْدَ تِيكَ الشَّرْبَةِ "

رواه الطبراني وفيه بشير بن سريج وهو ضعيف

16055- Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onları İslam'a davet etmem için beni kavmime yolladı. Kabileme vardığımda develerini sulayıp sağmışlar ve sütlerini içmişlerdi. Beni görünce: "Merhaba! Senin dinini terk edip şu adama tabi olduğunu öğrendik" dediler. Ben: "Hayır! Allah'a ve Resûl'üne (sallallahu aleyhi vesellem) iman ettim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) beni size İslam'ı anlatmam için gönderdi" dedim. Biz bu durumdayken hayvanın sakatatlarından yapılmış bir tabak yemek getirip etrafında toplandılar ve yemeye başladılar. Bana: "Gel sen de ye, ey Sudey!" dediler. Ben: "Size yazıklar olsun! Ben, Allah'ın adını anmadan kesilen şeyi haram eden kişinin yanından geliyorum. Onlar: "Ne söyledi?" dediler.

Ben: "Şu âyet nazil oldu: **"Leş, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına kesilenler, -canları çıkmadan önce kesmemişseniz, boğulmuş, bir yerine vurularak öldürülmüş, düşüp yuvarlanmış, başka bir hayvan tarafından süsülmüş, yırtıcı hayvan tarafından yenmiş olanları- dikili taşlar üzerine boğazlananlar ile fal oklarıyla kısmet aramanız size haram kılındı"** (Maide Sur. 3) dedim ve onları İslam'a davet etmeye başladım. Onlarsa buna yanaşmıyordu. Onlara: "Size yazıklar olsun! Bana bir testi su getirin. Çok susadım" dedim. Başımda da bir sarık vardı. Bana: "Hayır, seni susuzluktan ölmen için susuz bırakacağız" dediler. Sarığımı başıma sarıp kızgın güneşin olduğu zamanda sıcakta yattım. Rüyamda, birisi bana cam bir bardakla geldi. İnsanlar o bardaktan daha güzelini görmemiştir. İçinde insanların daha önce bundan lezzetlisini görmediği bir içecek vardı, onu bana uzattı ve ben bardaktaki içeceği içtim. İçmeyi bitirince uyandım. Vallahi ondan sonra hiç susuzluk hissetmedim.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Beşîr b. Süreyc zayıftır.

١٦٠٥٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ السَّرَّاجِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ، ثنا أَبِي، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ : بَعَثَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَاهِلَةَ فَأَتَيْتُهُمْ وَهُمْ عَلَى الطَّعَامِ فَرَحَّبُوا بِي وَأَكْرَمُونِي وَقَالُوا : تَعَالَ فَكُلْ فَقُلْتُ : إِنِّي جِئْتُ لِأَنْهَاكُمْ عَنْ هَذَا الطَّعَامِ وَأَنَا رَسُولُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَيْتُكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِهِ فَكَذَّبُونِي وَزَبَرُونِي فَانْطَلَقْتُ وَأَنَا جَائِعٌ ظَمْآنٌ قَدْ بَرَانِي جُهْدٌ شَدِيدٌ فَنِمْتُ فَأُتِيتُ فِي مَنَامِي بِشَرْبَةِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ وَرَوِيتُ وَعَظُمَ بَطْنِي فَقَالَ الْقَوْمُ : أَتَاكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِكُمْ وَسَرَاتِكُمْ فَرَدَدْتُمُوهُ اذْهَبُوا إِلَيْهِ وَأَطْعِمُوهُ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ فَقُلْتُ : لَا حَاجَةَ لِي فِي طَعَامِكُمْ وَشَرَابِكُمْ فَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ أَطْعَمَنِي وَسَقَانِي فَانْظُرُوا إِلَى هَذِهِ الْحَالِ الَّتِي أَنَا عَلَيْهَا فَنَظَرُوا فَآمَنُوا بِي وَبِمَا جِئْتُ بِهِ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

16056- Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni Bâhile'ye gönderdi. Onlara gittiğim zaman yemek yiyorlardı. Beni iyi karşılayıp ikram ettiler ve: "Gel sen de ye" dediler. Ben: "Ben sizi bu yemekten menetmek için geldim. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ona iman etmeniz için gönderdiği elçisiyim" dedim. Beni yalanlayıp taşladılar. Oradan aç ve susuz bir şekilde ayrıldım. Üzerime bir bitkinlik düştü ve uyudum. Rüyamda bana bir sürahi süt verildi. Sütü içince susuzluğum ve açlığım gitti, hatta karnım şişti. Oradakiler: "Size, eşrafınızdan ve hayırlılarınızdan birisi geldi, siz onu kovdunuz. Ona gidip istediğini yedirip içiriniz" dediler. Bana yemek ve içecek getirdiler. Ben: "Benim, sizin yemek ve suyunuza ihtiyacım yoktur. Allah beni yedirip içirdi. Halime bakınız, hiç aç ve susuz birine benziyor muyum?" dedim. Bana bakıp halimi görünce, bana ve Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) getirdiğime iman ettiler.

١٦٠٥٧ - وفي رواية : فَأَرَيْتُهُمْ بَطْنِي فَأَسْلَمُوا عَنْ آخِرِهِمْ.

رواه الطبراني بإسنادين وإسناد الأولى حسن فيها أبو غالب وقد وثق

16057- Bir rivayet ise şöyledir: "Onlara karnımı gösterdiğimde, hepsi iman ettiler."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinci rivayetin senedi hasendir ve ravilerinin içinde Ebû Ğâlib vardır. O da güvenilir sayılmıştır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الأَشَجِّ وَرِفْقَتِهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ)

Eşec ve Arkadaşları

١٦٠٥٨ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُونُسُ، قَالَ: زَعَمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ، قَالَ: قَالَ أَشَجُّ بَنِي عَصَرٍ، قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ فِيكَ خَلَّتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ ".قُلْتُ: مَا هُمَا؟ قَالَ: " الْحِلْمُ وَالْحَيَاءُ ".قُلْتُ: أَقَدِيمًا كَانَ فِيَّ أَمْ حَدِيثًا؟ قَالَ: " بَلْ قَدِيمًا " قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَبَلَنِي عَلَى خَلَّتَيْنِ يُحِبُّهُمَا "

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن ابن أبي بكرة لم يدرك الأشج

16058- Abdurrahman b. Ebî Bekre, Eşec b. Asar'ın şöyle dediğini nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana dedi ki: *"Sende, Allah'ın sevdiği iki huy vardır."* Ben: "Onlar nedir?" diye sorunca: *"Hilim ve teennidir"* buyurdu.

Ben: "Bunlar bende daha önce mi vardı, yoksa sonradan mı oldu?" dediğimde ise: *" Hayır, Allah seni bu cibilliyette yarattı"* buyurdu.

Ben: "Allah ve Resûlü'nün sevdiği bu iki huyu bana ihsan eden Allah'a hamdolsun" dedim.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece İbn Ebî Bekre, Eşec'e yetişmemiştir.

١٦٠٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا يَحْيَى بْنُ طَلْحَةَ الْيَرْبُوعِيُّ ، قال : ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَشَجِّ عَبْدِ الْقَيْسِ : " إِنَّ فِيكَ لَخَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ : الْحِلْمُ ، وَالأَنَاةُ "

رواه الطبراني من طريقين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير نعيم بن يعقوب وهو ثقة ورواه في الأوسط من طريق حسنة الإسناد

16059- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Eşec Abdulkays'a şöyle dediğini nakleder: *"Sende, Allah'ın ve Resûlü'nün sevdiği iki huy vardır. Onlar, hilim ve teennidir."*

★Taberânî iki kanalla rivayet etti. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Nu'aym b. Yâkûb değildir. O da güvenilirdir. Ayrıca *M. el-Evsat*'ta hasen isnâdla rivayet etmiştir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12969) rivayet etti.

١٦٠٦٠ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صُدْرَانَ ، ثنا طَالِبُ بْنُ حُجَيْرٍ الْعَبْدِيُّ ، حَدَّثَنِي هُودٌ الْعَصَرِيُّ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ أَصْحَابَهُ إِذْ قَالَ لَهُمْ : " سَيَطْلُعُ عَلَيْكُمْ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ رَكْبٌ هُمْ خَيْرُ أَهْلِ الْمَشْرِقِ " ، فَقَامَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَتَوَجَّهُ فِي ذَلِكَ الْوَجْهِ ، فَلَقِيَ ثَلاثَةَ عَشَرَ رَاكِبًا فَرَحَّبَ وَقَرَّبَ وَقَالَ : مَنِ الْقَوْمُ ؟ قَالُوا : نَفَرٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ ، قَالَ : فَمَا أَقْدَمَكُمْ هَذِهِ الْبِلادَ ؟ لِتِجَارَةٍ ؟ قَالُوا : لا ، قَالَ : فَتَبِيعُونَ سُيُوفَكُمْ هَذِهِ ؟ قَالُوا : لا ، قَالَ : فَلَعَلَّكُمْ إِنَّمَا قَدِمْتُمْ فِي طَلَبِ هَذَا الرَّجُلِ ؟ قَالُوا : أَجَلْ ، فَمَشَى يُحَدِّثُهُمْ حَتَّى إِذَا نَظَرَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : هَذَا صَاحِبُكُمُ الَّذِي تَطْلُبُونَ ، فَرَمَى الْقَوْمُ بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ رِحَالِهِمْ ، فَمِنْهُمْ مَنْ سَعَى ، وَمِنْهُمْ مَنْ هَرْوَلَ ، وَمِنْهُمْ مَنْ مَشَى حَتَّى أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخَذُوا بِيَدِهِ فَقَبَّلُوهَا وَقَعَدُوا إِلَيْهِ ، وَبَقِيَ الأَشَجُّ وَهُوَ أَصْغَرُ الْقَوْمِ ، فَأَنَاخَ الإِبِلَ وَعَقَلَهَا وَجَمَعَ مَتَاعَ الْقَوْمِ ، ثُمَّ أَقْبَلَ يَمْشِي عَلَى تُؤَدَةٍ حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَقَبَّلَهَا ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فِيكَ خَصْلَتَانِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ " ، قَالَ : مَا هُمَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ ؟ قَالَ : " الأَنَاةُ وَالتُّؤَدَةُ " ، فَقَالَ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، أَجَبَلٌ جُبِلْتُ عَلَيْهِ ؟ أَوْ خُلُقٌ مِنِّي ؟ قَالَ : " بَلْ جَبَلٌ جُبِلْتَ عَلَيْهِ " ، فَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَبَلَنِي عَلَى مَا يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، وَأَقْبَلَ الْقَوْمُ عَلَى تَمَرَاتٍ لَهُمْ يَأْكُلُونَهَا فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُهُمْ بِهَا ، يُسَمِّي لَهُمْ : هَذَا كَذَا ، وَهَذَا كَذَا ، قَالُوا : أَجَلْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، مَا نَحْنُ بِأَعْلَمَ بِأَسْمَائِهَا مِنْكَ ، فَقَالَ : " أَجَلْ " ، فَقَالُوا لِرَجُلٍ مِنْهُمْ : أَطْعِمْنَا مِنْ بَقِيَّةِ الْقَوْسِ الَّذِي بَقِيَ مِنْ نَوْطِكَ ، فَأَتَاهُمْ بِالْبَرْنِيِّ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَذَا الْبَرْنِيُّ ، أَمَا إِنَّهُ مِنْ خَيْرِ تَمْرِكُمْ ، دَوَاءٌ لا دَاءَ فِيهِ "

رواه الطبراني وأبو يعلى ورجالهما ثقات وفي بعضهم خلاف

16060- Hûd el-Asarî'nin dedesi Mezbede bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla konuşurken: *"Şu yönden yanınıza doğunun en hayırlısı olan bir süvari çıkacak"* buyurdu.

Ömer b. el-Hattâb kalkıp o istikamete yöneldi. O yönden gelen on üç süvariyle karşılaştı. Onlara yaklaşıp merhabalaştı ve "Kimsiniz?" diye sordu. Onlar: "Abdikays kabilesindeniz" dediler. Ömer: "Buraya neden geldiniz. Ticaret için mi?" diye sordu. Onlar: "Hayır" deyince Ömer: "Bu kılıçlarınızı satar mısınız?" dedi. Onlar: "Hayır" dediler. Ömer: "Şu adamı görmek için gelmiş olmayasınız?" deyince, onlar: "Evet" diye

cevap verdiler. Ömer, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) yetişene kadar onlarla konuşarak yürüdü. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görünce dedi ki: "Görmek istediğiniz kişi budur."

Topluluk kendilerini bineklerinden atıp, kimisi koşarak kimisi acele yürüyerek kimi de normal yürüyüşle Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiler ve elini alıp öpmeye başladılar. Sonra yanında oturdular. İçlerinden sadece küçükleri olan Eşca', devesini çökertip bağladı ve arkadaşlarının dağılan eşyalarını topladı. Sonra ağır ağır yürüyerek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip elini öptü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sende, Allah'ın ve Resûlü'nün sevdiği iki haslet vardır"* dedi. Eşec, "Onlar nedir yâ Resûlallah!" deyince: *"Teenni ve utanma duygusu"* dedi. Eşec: "Bunlar bende doğuştan mı var; yoksa sonradan mı oldu?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar senin yaradılışında vardı"* buyurdu. Eşec: "Allah'ın ve Resûlü'nün sevdiği bu iki huyu bana ihsan eden Allah'a hamdolsun" dedi.

Eşec'in arkadaşları gelip kendilerine ait hurmaları yemeye başladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara yedikleri hurmaların cinslerini saymaya başladı. Onlar: "Evet yâ Resûlallah, bunların ismini biz senden daha iyi bilemeyiz" dediler. İçlerinden birisine: "Sepetinde kalan hurmalardan bize yedir" dediler. Adam kalkıp bernî cinsi hurma getirdi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu bernî cinsi hurma, sizin diğer hurmalarınızdan daha iyidir. Bu ilaç gibidir. İçinde zararlı bir şey yoktuır"* buyurdu.

★Taberânî ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. İkisinin de ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.

١٦٠٦١ – وَعَنِ الزَّارِعِ أَنَّهُ وَفَدَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَرَجَ مَعَهُ بِأَخِيْهِ لِأُمِّهِ يُقَالُ لَهُ : مَطَرُ بْنُ هِلَالُ بْنِ عَنَزَةَ وَخَرَجَ بِابْنِ أَخٍ لَهُ مَجْنُونٌ وَمَعَهُمْ الأَشَجُّ وَكَانَ اِسْمُهُ الْمُذِرُ بْنُ عَائِذُ فَقَالَ الْمُنْذِرُ : يَا زَارِعِ خَرَجْتَ مَعَنَا بِرَجُلٍ مَجْنُونٌ وَفَتَى شَابٍ لَيْسَ مِنَّا وَافِدِيْنَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ الزَّارِعُ : أَمَّا الْمُصَابُ فَآتِيَ بِهِ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو لَهُ عَسَى أَنْ يُعَافِيْهَ اللهُ وَأَمَّا الفَتَى العَنْزِي فَإِنَّهُ أَخِي لِأُمِّي وَأَرْجُو أَنْ يَدْعُو لَهُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِدَعْوَةٍ تُصِيْبُهُ دَعْوَةُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا عَدَاَ أَنْ قَدِمْنَا الْمَدِيْنَةَ قُلْنَا : هَذَاكَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَاَ تَمَالَكْنَا أَنْ وَثَبْنَاَ عَنْ رَوَاحِلِنَا فَانْطَلَقْنَا إِلَيْهِ سِرَاعَا فَأَخَذْنَاَ يَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ نُقَبِّلُهُمَا وَأَنَاخَ الْمُنْذِرُ رَاحِلَتَهُ فَعَقَلَهَا وَذَاكَ بِعَيْنِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ عَمِدَ إِلَى رَوَاحِلِنَا فَأَنَاخَهَا رَاحِلَةُ رَاحِلَةً فَعَقِلَهَا كُلَّهَا ثُمَّ عَمِدَ إِلَىَ عَيْبَتِهِ فَفَتَحَهَاَ فَوَضَعَ عَنْهَا ثِيَابُ السَّفَرِ ثُمَّ أَتَى

يَمْشِي فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَشَجُّ إِنَّ فِيْكَ لَخُلُقَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللهُ وَرَسُولُهُ " . قَالَ : وَمَا هُمَا بِأَبِي وَأُمِّي ؟ قَالَ : " الحِلْمُ وَالأَنَاةُ " . قَالَ : فَأَنَا تَخَلَّقْتُ بهمَا أَمِ اللهُ جَبَلَنِي عَلَيْهِمَا ؟ قَالَ : " بَلِ اللهُ جَبَلَكَ عَلَيْهِمَا " . قَالَ : الحَمْدُ للهِ الَّذِي جَبَلَنِي عَلَى خُلُقَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللهُ وَرَسُولُهُ الحِلْمُ وَالأَنَاةُ قَالَ الزَّارِعُ : يَا نَبِي اللهِ بِأَبِي وَأُمِّي جِئْتُ بِابْنِ أَخٍ لِي مُصَابٍ لِتَدْعُو اللهَ لَهُ وَهُوَ فِي الرِّكَابِ قَالَ : " فَائْتِ بِهِ " . قَالَ : فَأَتَيْتُهُ وَقَدْ رَأَيْتُ الَّذِي صَنَعَ الأَشَجُّ فَأَخَذْتُ عَيْبَتِي فَأَخْرَجْتُ مِنْهَا ثَوْبَيْنِ حَسَنَيْنِ وَأَلْقَيْتُ عَنْهُ ثِيَابَ السَّفَرِ وَأَلْبَسْتُهُمَا إِيَّاهُ ثُمَّ أَخَذْتُ بِيَدِهِ فَجِئْتُ بِهِ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَنْظُرُ نَظَرَ المَجْنُونِ فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اِجْعَلْ ظَهْرَهُ مِنْ قِبَلِي " . فَأَقَمْتُهُ فَجَعَلْتُ ظَهْرَهُ مِنْ قِبَلِ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَجْهُهُ مِنْ قِبَلِي فَأَخَذَهُ ثُمَّ جَرَّهُ بِمَجَامِعِ رِدَائِهِ فَرَفَعَ يَدَهُ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ ثُمَّ ضَرَبَ بِثَوْبِهِ ظَهْرَهُ وَقَالَ : " أُخْرُجْ عَدُوَّ اللهِ " . فَالْتَفَتَ وَهُوَ يَنْظُرُ نَظَرَ الصَّحِيْحِ ثُمَّ أَقْعَدَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَدَعَا لَهُ وَمَسَحَ وَجْهَهُ . قَالَ : فَلَمْ تَزَلْ تِلْكَ المَسْحَةُ فِي وَجْهِهِ وَهُوَ شَيْخٌ كَبِيْرٌ كَأَنَّ وَجْهَهُ وَجْهُ عَذْرَاءَ شَبَاباً وَمَا كَانَ فِي القَوْمِ رَجُلٌ يُفَضَّلُ عَلَيْهِ بَعْدَ دَعْوَةِ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ دَعَا لَنَا عَبْدُ القَيْسِ فَقَالَ : " خَيْرُ أَهْلِ المَشْرِقِ رَحِمَ اللهُ عَبْدَ القَيْسِ إِذْ أَسْلَمُوا غَيْرَ خَزَايَا إِذْ أَبَى بَعْضُ النَّاسِ أَنْ يُسْلِمُوا " . قَالَ : ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يَدْعُو لَنَا حَتَّى زَالَتِ الشَّمْسُ قَالَ الزَّارِعُ : يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ مَعَنَا اِبْنُ أُخْتٍ لَنَا لَيْسَ مِنَّا قَالَ : " اِبْنُ أُخْتِ القَوْمِ مِنْهُمْ " . فَانْصَرَفْنَا رَاجِعِيْنَ فَقَالَ الأَشَجُّ : إِنَّكَ كُنْتَ يَا زَارِعُ أَمْثَلُ مِنِّي رَأْياً فِيهِمَا وَكَانَ فِي القَوْمِ جَهْمُ بْنِ قُثَمٍ كَانَ قَدْ شَرِبَ قَبْلَ ذَلِكَ بِالْبَحْرَيْنِ مَعَ اِبْنُ عَمٍّ لَهُ فَقَامَ إِلَيْهِ اِبْنُ عَمِّهِ فَضَرَبَ سَاقَهُ بِالسَّيْفِ فَكَانَتْ تِلْكَ الضَّرْبَةُ فِي سَاقِهِ فَقَالَ بَعْضُ القَوْمِ : يَا رَسُولَ اللهِ بِأَبِي وَأُمِّي إِنَّ أَرْضَنَا ثَقِيْلَةٌ وَخِمَةٌ وَإِنَّا نَشْرَبُ مِنْ هَذَا الشَّرَابُ عَلَى طَعَامِنَا فَقَالَ : " لَعَلَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَشْرَبَ الإِنَاءَ ثُمَّ يَزْدَادُ إِلَيْهَا أُخْرَى حَتَّى يَأْخُذَ مِنْهُ الشَّرَابَ فَيَقُومُ إِلَى اِبْنِ عَمِّهِ فَيَضْرِبُ سَاقَهُ بِالسَّيْفِ " . فَجَعَلَ يُغَطِّي جَهْمُ بْنَ قُثَمٍ سَاقَهُ قَالَ : فَنَهَاهُمْ عَنِ الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيْرِ وَالحَنْتَمِ.

قلت : عند أبي داود طرف منه رواه البزار وفيه أم أبان بنت الوازع روى لها أبو داود وسكت على حديثها فهو حسن وبقية رجاله ثقات.

16061- Zâri' anlatıyor: Zâri', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Beraberinde anneleri aynı olan, ismi Matar b. Hilâl b. Aneze olan kardeşini ve akli dengesi yerinde olmayan yeğenini getirdi.

Beraberlerinde İsmi, Münzir b. Âiz olan Eşec de vardı. Münzir: "Ey Zâri'! Bir deli ve bizden olmayan bir çocukla bizi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirdin" dedi. Zâri': "Deliyi getiriş sebebim, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine dua eder de belki Allah ona şifa verir. Anezî çocuk ise, annemden olan kardeşimdir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ona dua etmesini ve duanın kabul olmasını temenni ederim" karşılığını verdi.

Çok geçmeden Medine'ye yetiştik ve: "İşte bu Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)" deyip bineklerimizden inip onları öylece bırakıp Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) koşarak ellerini ve ayaklarını öpmeye başladık. Münzir, bineğini çökertti ve bağladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu gözlüyordu. Sonra bizim bineklerimizi de birer birer çökerterek bağladı. Sonra heybesini açarak yolda giymiş olduğu elbiseleri değiştirip yanımıza geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Eşec! Sende Allah'ın ve Resûlü'nün sevdiği iki haslet vardır"* dedi. Eşec, "Annem babam sana feda olsun! Onlar nedir yâ Resûlallah!" deyince: *"Hilim ve teenni"* buyurdu. *Eşec*: "Bunlar bende doğuştan mı var; yoksa Allah bunu bana sonradan mı verdi?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar senin yaradılışında vardır"* dedi. *Eşec*: "Allah'ın ve Resûlü'nün sevdiği bu iki huy olan hilim ve teenniyi bana ihsan eden Allah'a hamdolsun" dedi.

Zâri' bildiriyor: Ben: "Yâ Resûlallah! Annem babam sana feda olsun! Hasta olan yeğenimi getirdim. O şimdi bineklerin yanında duruyor. Ona dua etsen" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu getir!"* buyurunca getirdim. Eşec'in yaptığını görmüştüm. Heybemi alıp içinden iki güzel elbise çıkardım Üzerinden yolculuk giysilerini çıkararak elbiselerini değiştirdim. Sonra elinden tutarak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına getirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yeğenim deliye bakıyordu. *"Sırtını bana çevir"* dedi. Ben delinin sırtını Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) doğru, yüzünü de bana doğru çevirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu alıp ridâsının altına koyup koltuk altının beyazlığını görebileceğim kadar ellerini kaldırdı. Sonra giysisiyle delinin sırtına vurdu ve: *"Çık ey Allah'ın düşmanı!"* dedi. Ben deliye baktığımda akıllı gibi bakmaya başlamıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu önüne oturttu ve dua ederek yüzünü meshetti.

(Şu an) ihtiyar biri olmasına rağmen şimdiye kadar meshettiği yerin izi yüzünde durmaktadır. Yüzü genç delikanlı yüzü gibidir. Kavmimiz içinde Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra kimsenin duası onun duasından üstün tutulmazdı.

Sonra Abdulkays'ı çağırarak dedi ki: *"Doğu ahalisinin en hayırlısı Abdulkays'a Allah rahmet etsin. İnsanlar Müslüman olmak için geldiklerinde, onlar baskı altında kalmadan kendi rızalarıyla gelip Müslüman oldular."* Sonra güneş batana kadar bize dua etti. Zâri': "Yâ Resûlallah! Bizim kabilemizden olmayan bir kızkardeşimiz oğlu vardır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir kavmin kızkardeşinin oğlu onlardandır"* dedi. Sonra oradan ayrılıp geri döndük.

Eşec: "Ey Zâri'! Sen, kardeşin ve yeğenin hakkında benden daha iyi görüşlüydün" dedi. Aramızda Cehm b. Kusem isimli birisi vardı. Daha önce Bahreyn'de bir amcası oğluyla içki içmiş. (Sarhoş olunca) amcası oğlu ona saldırıp baldırına kılıçla vurmuştu. O darbenin izi hâlâ baldırındaydı. Topluluktan birisi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: "Annemiz babamız sana feda olsun! Bizim toprağımız kötü ve kirli bir topraktır. Biz yemekle beraber bu içkiyi de içiyoruz." Resûlullah: *"Biriniz birkaç kap içerek, içki elinden alınana kadar devam ettikten sonra kalkıp amcasının oğlunun baldırına kılıçla vurmuş olmasın."* Bu söz üzerine Cehm b. Kusem baldırını örtmeye çalıştı.

(Ravi) ekledi: "Kabak ve hurma kütüğünden oyulmuş kap ile testi içine şıra kurulmasını yasakladı."

Bir bölümü Ebû Dâvûd'da vardır.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ümmü Ebân binti'z-Zâri'den Ebû Dâvûd rivayette bulunmuş ve rivayet hükmünde yorum yapmamıştır. Hadis hasendir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٠٦٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ، أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ نَافِعٍ الْعَبْدِيُّ بِحَلَبَ ، قَالَ : قَالَ لِي أَبِي : وَفَدَ الْمُنْذِرُ بْنُ سَاوَى مِنَ الْبَحْرَيْنِ حَتَّى أَتَى مَدِينَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَعَ الْمُنْذِرِ أُنَاسٌ ، وَأَنَا غُلَيِّمٌ لا أَعْقِلُ ، أُمْسِكُ جِمَالَهُمْ ، قَالَ : فَذَهَبُوا مَعَ سِلَاحِهِمْ ، فَسَلَّمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَوَضَعَ الْمُنْذِرُ سِلاحَهُ ، وَلَبِسَ ثِيَابًا كَانَتْ مَعَهُ ، وَمَسَحَ لِحْيَتَهُ بِدُهْنٍ ، فَأَتَى نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ ، وَأَنَا مَعَ الْجَمَالِ أَنْظُرُ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ الْمُنْذِرُ : قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رَأَيْتُ مِنْكَ مَا لَمْ أَرَ مِنْ أَصْحَابِكَ " , قُلْتُ : وَمَا رَأَيْتَ مِنِّي يَا نَبِيَّ اللَّهِ ؟ ، قَالَ : " وَضَعْتَ سِلاحَكَ ، وَلَبِسْتَ ثِيَابَكَ ، وَتَدَهَّنْتَ " , قُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، أَفَشَيْءٌ جُبِلْتُ عَلَيْهِ أَمْ شَيْءٌ أَحْدَثْتُهُ ؟ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا ، بَلْ شَيْءٌ جُبِلْتَ عَلَيْهِ " , فَسَلَّمُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَسْلَمَتْ عَبْدُ الْقَيْسِ طَوَاعًا ،

وَأَسْلَمَ النَّاسُ كَرْهًا ، فَبَارَكَ اللَّهُ فِي عَبْدِ الْقَيْسِ ، وَمَوَالِي عَبْدِ الْقَيْسِ " ، قَالَ لِي أَبِي : نَظَرْتُ إِلَى نَبِيٍّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا أَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْكَ ، وَلَكِنِّي لَمْ أَعْقِلْ ، قَالَ : وَمَاتَ أَبِي وَهُوَ ابْنُ عِشْرِينَ وَمِائَةِ سَنَةً,

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه سليمان بن نافع العبدي ذكره ابن أبي حاتم ولم يذكر فيه جرحا ولا توثيقا . وبقية رجاله ثقات

16062- Nâfi el-Abdî bildiriyor: Münzir b. Sâvâ yanında bazı kişilerle Bahreyn'den Medine'ye geldi. Ben henüz küçük bir çocuktum. Develerini tutuyordum.

Silahlarıyla gidip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) selam verdiler. Münzir ise silahını bıraktı, elbiselerini değiştirdi, sakalına yağ sürüp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına öyle gidip selam verdi. Ben develerin yanında Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bakıyordum. Münzir dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sende arkadaşlarında görmediğim şeyi gördüm"* dedi. Ben: "Ne gördün yâ Resûlallah!" deyince: *"Silahını bıraktın, elbiselerini değiştirdin ve saçlarına yağ sürdün"* dedi. Ben: "Bunlar bende doğuştan mı var; yoksa Allah bunu bana sonradan mı verdi?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar senin yaradılışında vardır"* dedi. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) selam verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlar istemeyerek İslam'a girerken, Abdülkays kabilesi kendi isteğiyle Müslüman oldu. Allah, Abdülkays kabilesine bereket versin"* dedi.

Nâfi (oğlu Süleymân'a): "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), sana baktığım gibi baktım. Ama o zaman aklım ermiyordu" dedi.

Nâfi yüz yirmi yaşında vefat etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden, Süleymân b. Nâfi el-Abdîyi, İbn Ebî Hâtim zikretmiş, ama cerh veya güvenilirlik konusunda bir şey söylememiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي ضَرَارِ بْنِ الأَزْوَرِ ﷺ)

Dırâr b. el-Ezver

١٦٠٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَارُنَا قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْبَاهِلِيُّ الأَثْرَمُ الْبَصْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سَلاَمُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْقَارِئُ قَالَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ بَهْدَلَةَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ

ضِرَارِ بْنِ الأَزْوَرِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ امْدُدْ يَدَكَ أُبَايِعْكَ عَلَى الإِسْلاَمِ. قَالَ ضِرَارٌ ثُمَّ قُلْتُ

تَرَكْتُ الْقِدَاحَ وَعَزْفَ الْقِيَانِ وَالْخَمْرَ تَصْلِيَةً وَابْتِهَالاً

وَكَرِّي الْمُحَبَّرَ فِي غَمْرَةٍ وَحَمْلِي عَلَى الْمُشْرِكِينَ الْقِتَالاَ

فَيَا رَبِّ لاَ أُغْبَنَنَّ صَفْقَتِي فَقَدْ بِعْتُ أَهْلِي وَمَالِي ابْتِدَالاَ

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غُبِنَتْ صَفْقَتُكَ يَا ضِرَارُ

وقال في الإسناد : محمد بن سعيد الباهلي والضعيف قرشي والله أعلم

ورواه الطبراني بإسنادين في أحدهما محمد بن سعيد بن زياد الأترم وهو ضعيف وفي ثقات ابن حبان محمد بن سعيد بن زياد و لم يقل الأترم فإن كان هو فقد وثق وإلا فهو الضعيف وفي الآخر من لم أعرفه

16063- Dırâr b. el-Ezver bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Elini uzat İslam üzere sana biat edeyim" deyip şu şiiri okudum:

Kumar, içki, eğlenceyi, lanet ettim, terk ettim

Müslümanlarla savaşı, uyumayı bıraktım.

Ey Rabbim, biatimde aldanmış olmayayım,

Ailemi, malımı bu yolda feda ettim

★Taberânî rivayet etti ve Abdullah b. Ahmed b. Hanbel: *"Müslümanlara"* yerine *"Müşriklerle savaşı bıraktım"* ifadesi yanında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ticaretin zarar etmedi, ey Dırâr"* buyurduğunu nakletti.

İsnâdında yer alan Muhammed b. Saîd el-Bâhilî el-Kuraşî zayıftır. Allah en doğrusunu bilir.

Taberânî birinde zayıf olan Muhammed b. Saîd b. Ziyâd el-Etrem'in bulunduğu iki isnâdla rivayet etti. Onu İbn Hibbân *Sikât*'ında, Muhammed b. Saîd b. Ziyâd olarak vermiş, ama el-Etrem dememiştir. Eğer Etrem ise güvenilirdir. Yoksa zayıftır. Diğerinde tanımadığım kişiler vardır.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8132) ve Abdullah b. Ahmed *Müsned*'in zevâidi olarak (4/ 76) rivayet etti.

(بَابٌ فِي نُبَيْشَةَ ﷺ)

Nubeyşetu'l-Hayr

١٦٠٦٤ - قال الطبراني : هُوَ نُبَيْشَةُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْهُذَلِي يَقُولُ : نُبَيْشَةُ الخَيْرُ وَهُوَ نُبَيْشَةُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ شَيْبَانِ بْنِ عِتَابِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ حُصَيْنِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ عَبْدِ العُزَّى بْنِ وَاثِلَةِ.

16064- Taberânî dedi ki: "Nubeyşetu'l-Hayr'ın ismi, Nubeyşe b. Abdillah el-Huzelî'dir. Soyu şöyledir: Nubeyşe b. Abdillah b. Şeybân b. Attâb b. el-Hâris b. Husayn b. el-Hâris b. Abdiluzzâ b. Vâsile."

١٦٠٦٥ - وَعَنْ أُمِّ عَاصِمٍ وَهِيَ أُمُّ وَلَدِ سُفْيَانِ بْنِ سَلَمَةِ بْنِ الْمحبق الْهُذَلِي قَالَتْ : دَخَلَ عَلَيْنَا نُبَيْشَةَ وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَّاهُ : " نُبَيْشَةُ الخَيْرِ " . دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أُسَارَى فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ إِمَّا أَنْ تَمُنَّ عَلَيْهِمْ وَإِمَّا أَنْ تَفَادِيْهِمْ فَقَالَ : " أُمِرْتُ بِخَيْرِ أَنْتَ نُبَيْشَةَ الخَيْرِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

16065- Süfyân b. Seleme b. el-Muhabbik el-Hüzelî'nin oğlunun annesi Ümmü Âsım dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Nubeyşe'ye Nubeyşetu'l-Hayr adını vermişti. Nubeyşe, yanında esirlerle, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdi ve dedi ki: "Ya Resûlallah! Ya bunları serbest bırakıp minnet altında bırak veya onlardan fidye alarak bırak." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Sen hayırlı bir şey söyledin) Sen Nubeyşe'tul-Hayr'sın"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

(بَابٌ فِي الوَلِيْدِ بْنِ الوَلِيْدِ ﷺ)

Velîd b. el-Velîd

١٦٠٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَادَةَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عِمْرَانَ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَيُّوبَ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ مَخْزُومٍ أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ كَانَ مَحْبُوسًا بِمَكَّةَ ، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُهَاجِرَ بَاعَ مَالا لَهُ يُقَالُ لَهُ الْمَنَا بِنَاقَةٍ بِالطَّائِفِ وَقَالَ :

وَلَدُ هَاجِرْ وَبِعْ عِلْمَ بَاقَةِ

ثُمَّ اشْتَرِ بِهَا حَبْلا وَنَاقَةً

ثُمَّ ارْمِهِمْ بِنَفْسِكَ الْمُشْتَاقَةِ

فَوَجَدَ غَفْلَةً مِنَ الْقَوْمِ عَنْهُ فَخَرَجَ هُوَ وَعَيَّاشُ بْنُ أَبِي رَبِيعَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، وَسَلَمَةُ بْنُ هِشَامٍ مُشَاةً يَخَافُونَ الطَّلَبَ فَسَعَوْا حَتَّى تَعِبُوا وَقَصَّرَ الْوَلِيدُ ، فَقَالَ :

يَا قَدَمَيَّ أَلْحِقَانِي بِالْقَوْمِ

لا تَعِدَانِي بِسَلا بَعْدَ الْيَوْمِ

فَلَمَّا كَانَ بِحَرَّةِ الأَضْرَاسِ نَكَبَ ، فَقَالَ : هَلْ أَنْتِ إِلا إِصْبَعٌ دَمِيتِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيتِ فَدَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ حَسَرْتُ وَأَنَا مَيِّتٌ فَكَفِّنِّي فِي قَمِيصِكَ وَاجْعَلْهُ مِمَّا كَانَ يَلِي جِلْدِي ، فَتُوُفِّيَ ، فَكَفَّنَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَمِيصِهِ وَدَخَلَ إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ وَبَيْنَ يَدَيْهَا صَبِيٌّ وَهِيَ ، تَقُولُ :

ابْكِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ أَبَا الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ

إِنَّ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ أَبَا الْوَلِيدِ كَفَى الْعَشِيرَةَ

قَدْ كَانَ غَيْثًا فِي السِّنِينَ وَجَعْفَرًا غَدَقًا وَمِيرَةً

فَقَالَ : " إِنْ كِدْتُمْ لَتَتَّخِذُونَ الْوَلِيدَ حِنَانًا ، فَسَمَّاهُ عَبْدَ اللَّهِ "

رواه الطبراني وفيه عبد العزيز بن عمران وهو متروك

16066- İsmâîl b. Eyyûb b. Seleme b. Abdillah b. el-Velîd b. el-Muğîre b. Abdillah b. Ömer b. Mahzûm der ki: Velîd b. el-Velîd, Mekke'de hapsedilmişti. Hicret etmek istediği zaman, Mena adındaki malını, Taif'teki bir deve karşılığında sattı ve dedi ki:

Hicret edip malını sattı

Sonra onunla bir deveyle ip aldı

Sonra kendini özlediklerinin yanına attı

Kureyş'in dalgın olduğu bir anda, Ayyâş b. Ebî Rabîa b. el-Muğîre ve Seleme b. Hişâm b. el-Muğîre ile beraber yaya olarak yola çıktılar. Takip edilme endişesiyle yorulana kadar yürüdüler. Velîd arkadaşlarından geride kalınca dedi ki:

Ey ayaklarım arkadaşlarına yetiş

Bu günden sonra tembelliğe alışmayın

Edrâs gölünün yakınlarına geldiklerinde, Velîd tökezledi ve dedi ki:

Sen kanayan bir parmaktan başka bir şey misin?

Bu uğradığın şey Allah yolunda olan bir şeydir.

Medine'ye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girip dedi ki: "Ya Resûlallah! Öldüğüm zaman, beni gömleğinle kefenle. Senin gömleğin benim tenime değsin." Vefat ettiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu gömleğiyle kefenledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra Ümmü Seleme'nin yanına girdiğinde, Ümmü Seleme'nin kucağında bir erkek çocuğu vardı ve Ümmü Seleme şöyle diyordu:

Ey göz Velîd b. el-Velîd b. el-Muğîre'ye ağla

Velîd b. el-Velîd, Ebu'l-Velîd aşiretine yardım eden biriydi

Yıllar boyu yağmur, suyu bol ırmak ve azık gibiydi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neredeyse Velîd'i merhamet sembolü olarak kabul edecektiniz"* dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Velîd'e Abdullah ismini verdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. İmrân metruktur.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي تَمِيمِ الدَّارِي ﷺ)

Temîm ed-Dârî

١٦٠٦٧ - قال الطبراني : تَمِيمُ بْنُ أَوْسٍ الدَّارِيُّ وَيُقَالُ : ابْنُ قَيْسٍ يُكْنَى أَبَا رُقَيَّةَ وَهُوَ عَمُّ تَمِيمِ بْنِ أَوْسِ بْنِ خَارِجَةَ بْنِ سَوَادِ بْنِ جُذَيْمَةَ بْنِ دِرَاعِ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ الدَّارِ بْنِ لَخْمِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ نُمَارَةَ بْنِ لَخْمٍ.

16067- Taberânî dedi ki: Temîm b. Evs ed-Dârî'ye, İbn Kays denir. Künyesi, Ebû Rukayye'dir. Temîm b. Evs b. Hârice b. Sevâd b. Cuzeyme b. Dirâ' b. Adiyy b. ed-Dâr b. Lahm b. Habîb b. Numâre b. Lahm'ın amcasıdır.

١٦٠٦٨ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : أَوَّلُ مَنْ أَسْرَجَ فِي الْمَسْجِدِ تَمِيمُ الدَّارِي.

رواه الطبراني وفيه خالد بن إلياس وهو متروك

16068- Ebû Hureyre der ki: "Mescid'e ilk kandil asan kişi, Temîm ed-Dârî'dir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. İlyâs metruktur.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي كَعْبِ بْنِ زُهَيْرِ بْنِ أَبِي سُلْمَى الْمُزَنِي ﷺ)

Ka'b b. Züheyr b. Ebî Sulmâ el-Müzenî

١٦٠٦٩ - حَدَّثَنَا أَبو خَلِيفَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَلامٍ ، قَالَ : " وَاسْمُ أَبِي سُلْمَى : رَبِيعَةُ بْنُ رِيَاحِ بْنِ قُرْطِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ مَازِنِ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ ثَوْرِ بْنِ هَدْمَةَ بْنِ لاطِي بْنِ عُثْمَانَ بْنِ مُزَيْنَةَ"

رواه الطبراني

16069- Muhammed b. Selâm el-Beykindî der ki: "Ebû Sulmâ'nın ismi; Rabîa b. Riyâh b. Kurz b. el-Hâris b. Mâzin b. Sa'lebe b. Sevr b. Hedme b. Lâtî b. Osmân b. Muzeyne'dir."

★Taberânî rivayet etti. [2]

١٦٠٧٠ - حَدَّثَنَا أَبو شُعَيْبٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا أَبو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ : لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ مُنْصَرَفَهُ مِنَ الطَّائِفِ ، كَتَبَ بُجَيْرُ بْنُ زُهَيْرِ بْنِ أَبِي سُلْمَى إِلَى أَخِيهِ كَعْبِ بْنِ زُهَيْرِ بْنِ أَبِي سُلْمَى يُخْبِرُهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَتَلَ رَجُلا بِمَكَّةَ مِمَّنْ كَانَ يَهْجُوهُ وَيُؤْذِيهِ ، وَأَنَّهُ مَنْ بَقِيَ مِنْ شُعَرَاءِ قُرَيْشٍ ابْنُ الزِّبَعْرَى ، وَهُبَيْرَةُ بْنُ أَبِي وَهْبٍ قَدْ هَرَبُوا فِي كُلِّ وَجْهٍ ، فَإِنْ كَانَتْ لَكَ فِي نَفْسِكَ حَاجَةٌ فَفِرَّ إِلَى رَسُولِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِنَّهُ لا يَقْتُلُ أَحَدًا جَاءَ تَائِبًا ، وَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَانْجُ إِلَى نَجَائِكَ ، وَقَدْ كَانَ كَعْبٌ قَالَ أَبْيَاتًا نَالَ فِيهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا بَلَغَ كَعْبًا الْكِتَابُ ضَاقَتْ بِهِ الأَرْضُ وَأَشْفَقَ عَلَى نَفْسِهِ ، وَأَرْجَفَ بِهِ مَنْ كَانَ فِي حَاضِرِهِ مِنْ عَدُوِّهِ ، قَالُوا : هُوَ مَقْتُولٌ ، فَلَمَّا لَمْ يَجِدْ مِنْ شَيْءٍ بَدًا ، قَالَ قَصِيدَتَهُ الَّتِي مَدَحَ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَذَكَرَ خَوْفَهُ وَإِرْجَافَ الْوُشَاةِ بِهِ مِنْ عَدُوِّهِ ، ثُمَّ خَرَجَ حَتَّى قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَنَزَلَ عَلَى رَجُلٍ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ مَعْرِفَةٌ ، مِنْ جُهَيْنَةَ كَمَا ذَكَرَ لِي ، فَغَدَا بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ صَلَّى الصُّبْحَ ، فَصَلَّى مَعَ النَّاسِ ، ثُمَّ أَشَارَ لَهُ إِلَى

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1247) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/176) rivayet etti.

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : هَذَا رَسُولُ اللَّهِ ، فَقُمْ إِلَيْهِ فَاسْتَأْمِنْهُ ، فَذَكَرَ لِي أَنَّهُ قَامَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حَتَّى وَضَعَ يَدَهُ فِي يَدِهِ ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لا يَعْرِفُهُ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ كَعْبَ بْنَ زُهَيْرٍ جَاءَ يَسْتَأْمِنُ مِنْكَ تَائِبًا مُسْلِمًا ، فَهَلْ أَنْتَ قَابِلٌ مِنْهُ إِنْ أَنَا جِئْتُكَ بِهِ ؟ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نَعَمْ " ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَنَا كَعْبُ بْنُ زُهَيْرٍ

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ : فَحَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ ، قَالَ : وَثَبَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، دَعْنِي وَعَدُوَّ اللَّهِ أَضْرِبُ عُنُقَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " دَعْهُ عَنْكَ ، فَإِنَّهُ قَدْ جَاءَ تَائِبًا نَازِعًا " ، فَغَضِبَ عَلَى هَذَا الْحَيِّ مِنَ الأَنْصَارِ بِمَا صَنَعَ بِهِ صَاحِبِهِمْ ، وَذَلِكَ أَنَّهُ لَمْ يَتَكَلَّمْ فِيهِ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ إِلا بِخَيْرٍ ، فَقَالَ قَصِيدَتَهُ الَّتِي قَالَهَا حِينَ قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَكَانَ مِمَّا قَالَ فِيهَا :

تَمْشِي الْوُشَاةُ بِجَنْبَيْهَا وَقَوْلُهُمُ ... إِنَّكَ يَابْنَ أَبِي سُلْمَى لَمَقْتُولُ
وَقَالَ : كُلُّ صَدِيقٍ كُنْتُ آمَلُهُ ... لا أُلْفِيَنَّكَ إِنِّي عَنْكَ مَشْغُولُ
فَقُلْتُ خَلُّوا سَبِيلِي لا أَبَا لَكُم ... فَكُلُّ مَا قَدَّرَ الرَّحْمَنُ مَفْعُولُ
كُلُّ ابْنِ أُنْثَى وَإِنْ طَالَتْ سَلامَتُهُ ... يَوْمًا عَلَى آلَةٍ حَدْبَاءَ مَحْمُولُ
نُبِّئْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَوْعَدَنِي ... وَالْعَفْوُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ مَأْمُولُ
مَهْلا هَدَاكَ الَّذِي أَعْطَاكَ نَافِلَةَ ال ... فُرْقَانِ فِيهَا مَوَاعِيظٌ وَتَفْصِيلُ
لا تَأْخُذَنِّي بِأَقْوَالِ الْوُشَاةِ وَلَمْ ... أُذْنِبْ وَلَوْ كَثُرَتْ فِيَّ الأَقَاوِيلُ
إِنَّ الرَّسُولَ لَنُورٌ يُسْتَضَاءُ بِهِ ... مُهَنَّدٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ مَسْلُولُ
فِي عُصْبَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَ قَائِلُهُمْ ... بِبَطْنِ مَكَّةَ لَمَّا أَسْلَمُوا زُولُوا
زَالُوا فَمَا زَالَ أَنْكَاسٌ وَلا كُشُفٌ ... عِنْدَ اللِّقَاءِ وَلا مِيلٌ مَعَازِيلُ
يَمْشُونَ مَشْيَ الْجِمَالِ الزُّهْرِ يَعْصِمُهُمْ ... ضَرْبٌ إِذَا عَرَّدَ السُّودُ التَّنَابِيلُ
شُمُّ الْعَرَانِينِ أَبْطَالٌ لَبُوسُهُمُ ... مِنْ نَسْجِ دَاوُدَ فِي الْهَيْجَا سَرَابِيلُ

بِيضٌ سَوَابِغُ قَدْ شُكَّتْ لَهَا حِلَقٌ   أَنَّهَا حِلَقُ الْقَفْعَاءِ مَجْدُولُ

لَيْسَتْ مَفَارِيحَ إِنْ نَالَتْ رِمَاحُهُمُ   قَوْمًا وَلَيْسُوا مَجَازِيعًا وَإِنْ نِيلُوا

لا يَقَعُ الطَّعْنُ إِلا فِي نُحُورِهِمُ   وَمَا لَهُمْ عَنْ حِيَاضِ الْمَوْتِ تَهْلِيلُ

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ : فَحَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ : فَلَمَّا قَالَ : السُّودُ التَّنَابِيلُ ، وَإِنَّمَا يُرِيدُ مَعْشَرَ الأَنْصَارِ إِنَّمَا كَانَ صَاحِبُهُمْ صَنَعَ ، وَخَصَّ الْمُهَاجِرِينَ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِدْحَتِهِ ، غَضِبَتْ عَلَيْهِ الأَنْصَارُ ، فَقَالَ بَعْدَ أَنْ أَسْلَمَ يَمْدَحُ الأَنْصَارَ وَيَذْكُرُ بَلاءَهُمْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَوْضِعَهُمْ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

مَنْ سَرَّهُ كَرَمُ الْحَيَاةِ فَلا يَزَلْ فِي   مِقْنَبٍ مِنْ صَالِحِي الأَنْصَارِ

الْبَاذِلِينَ نُفُوسَهُمْ لِنَبِيِّهِمْ   يَوْمَ الْهِيَاجِ وَفِتْنَةِ الْحَارِ

وَالضَّارِبِينَ النَّاسَ عَنْ أَحْيَاضِهِمْ   بِالْمَشْرَفِ وَبِالْقَنَا الْخِطَارِ

وَالنَّاظِرِينَ بِأَعْيُنٍ مُحْمَرَّةٍ   كَالْجَمْرِ غَيْرِ كَلِيلَةِ الإِبْصَارِ

يَتَطَهَّرُونَ كَأَنَّهُ نُسُكٌ لَهُمْ   بِدِمَاءِ مَنْ قَتَلُوا مِنَ الْكُفَّارِ

لَوْ يَعْلَمُ الأَقْوَامُ عِلْمِي كُلَّهُ   فِيهِمْ لَصَدَّقَنِي الَّذِينَ أُمَارِي.

رواه الطبراني ورجاله إلى ابن إسحاق ثقات

16070- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Taif'ten dönüp Medine'ye gelince, Buceyr b. Zuheyr b. Ebî Sulmâ, kardeşi Ka'b b. Zuheyr b. Ebî Sulmâ'ya şöyle yazdı:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mekke'de kendisini hicveden ve eziyet eden bir şairi öldürttü. Kureyş şairlerinden sadece İbnu'z-Zuba'râ ve Hubeyre b. Ebî Vehb (sağ) kaldı. Onların da her biri bir yere kaçtı. Eğer canını seviyorsan sen de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına kaç. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), yanına tövbe ederek gelen kimseyi öldürmez. Eğer bunu yapmazsan canını kurtar. Senin için (dediğim yoldan başka) kurtuluş yoktur." Ka'b, daha önce Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) aleyhinde beyitler söylemişti.

Mektup Ka'b'ın eline geçince, yeryüzü ona dar gelmeye başladı ve kendi adına korktu. Düşmanları onun için: "O artık öldü" deyince,

hiçbir şeyin kendisi için kurtuluş olmayacağını anladı ve korkusunu anlatan, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) metheden şiirini söyledi. Sonra yola çıkıp Medine'ye geldi. Cüheyne kabilesinden bir tanıdığının evine gizlice gidip misafir oldu. Ertesi gün dostu onu sabah namazında Mescid'e götürdü. Namazdan sonra kendisine Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) işaret ederek: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) budur. Kalkıp ondan eman dile" dedi.

Ka'b, kalkıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti ve elini O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) elinin üzerine koydu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu tanımıyordu. Ka'b: "Ya Resûlallah! Ka'b, Müslüman olmuş ve tövbe etmiş olarak gelip senden eman dilemek istiyor. Eğer onu sana getirirsem eman verir misin?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "*Evet*" karşılığını verince, Ka'b: "Ya Resûlallah! Ben Ka'b b. Zuheyr'im" dedi.

İbn İshâk der ki: Âsım b. Ömer b. Katâde bana bildirdi: Ensâr'dan bir kişi: "Ya Resûlallah! Beni bu Allah'ın düşmanıyla baş başa bırak, boynunu vurayım" diyerek Ka'b'a yönelince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "*Onu bırak! O, içinde bulunduğu hâlden pişman ve Hakka dönmüş olarak gelmiştir*" buyurdu. Ka'b, kendisi hakkında böyle diyen Ensâr'a kızdı. Muhacirler ise onun hakkında hayırdan başka bir şey söylemediler. Ka'b, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelmeden önce yazmış olduğu kasideyi okudu. Bir kısmı şöyledir:

Dedikoducular salınarak derler ki;

Ey Ebû Sulma'nın oğlu, sen öleceksin.

Güvendiğim her arkadaşım dedi ki

Seninle uğraşamam, benim işim var

Dedim ki: Beni rahat bırakın sizinle işim yok

Rahman'ın takdir ettiği her şey yerine gelir

Her anadan doğan uzun yaşasa da

Bir gün uzun bir tahta üzerinde taşınır

Duydum ki Resûlullah beni tehdit etmiş

Resûlullah'ın affından ümit kesilmez

Ayrıntılı nasihatler içeren Furkan'ı hediye eden

Sana sükuneti de hediye etti

Dedikoducuların sözüyle muamele etme bana
Hakkımda söylentiler çok olsa da günah işlemedim
Peygamber bir nurdur, aydınlık saçar
Allah'ın parlayan asil kılıçlarındandır
Kureyş'in içinden bir grubun sözcüsü
Mekke ovasında Müslüman olunca "yok olun!" dedi
Yok oldular, ama ne kel, ne hayırsız
Ne de karışıklık yok oldu karşılaşma anında
Güzeller gibi yürürler çiçekler onları korur
Siyahlar şarkı söylediğinde güzelliklere çarpar
Burunlar kıyafetlerinin kahramanlığını kokladı
Savaştaki zırh örtüleri Davudî kumaştandır
Okları insanlara isabet etse de şımarmazlar.
İsabet alsalar da hemen dağılmazlar
Onlar şehid olmadan savaş tükenmez.
Ölüm kanamasından belleri hiç bükülmez.

İbn İshâk bildiriyor: Âsım b. Ömer b. Katâde bana dedi ki: "Burunlar, kıyafetlerinin kahramanlığını kokladı" beytinde kastedilen kişiler, Ensâr'dır. Bunun sebebi ise arkadaşlarının Ka'b'ı öldürmek istemesi nedeniyle şiirinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından sadece Kureyşlilerden bahsetmesi idi. Bu sebeple Ensâr ona kızdı. Ka'b Müslüman olduktan sonra Ensâr'ı da metheden, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber çektikleri sıkıntıyı dile getiren ve O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaki değerlerini anlatan bir şiir söyledi.

Peygamberleri için canlarını feda edenler
Heyecan ve sıcak sınav günlerinde
İnsanların kanlarını alanlar
Tehlikeli kırık kılıçlarla karşıdan gelenleri
Kızarmış gözlerle bakanları
Gözleri kör eden kor gibi

Kendilerine farz gibi temizlenirler
Öldürdükleri kâfirlerin kanlarıyla
İnsanlar bilselerdi bildiğimin hepsini
Kuşkulandıklarım beni tasdik ederdi

★Taberânî rivayet etti. İbn İshâk'a kadar olan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir ve güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي ثَعْلَبَة ﷺ)

Ebû Sa'lebe

١٦٠٧١ - قال الطبراني : لاشُومَةُ بْنُ جُرْثُومٍ أَبُو ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيُّ وَقَدِ اخْتُلِفَ فِي اسْمِهِ ، فَقِيلَ لاشُ بْنُ حِمْيَرٍ وَيُقَالُ لاسُر بْنُ عَاصِمٍ ، وَيُقَالُ نَاشِبُ بْنُ عَمْرٍو وَيُقَالُ جُرْهُمُ بْنُ نَاشِبٍ.

16071- Taberânî der ki: "Lâşûme b. Cursûm Ebû Sa'lebe el-Huşenî'nin isminde ihtilaf vardır. İsminin Lâsir b. Himyer olduğunu söyledikleri gibi; Lâşir b. Câhim, Curhum ve Arnûk b. Yâsir olduğunu söyleyenler de vardır. Nâşib b. Amr ve Hureym b. Nâşib olduğunu da söylemişlerdir."

١٦٠٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّبَيْدِيُّ عَنْ يُونُسَ بْنِ سَيْفٍ الْكَلاَعِيِّ ثُمَّ مِنْ تَمِيمٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَائِذِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْخَوْلاَنِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعَّدَ فِيَّ النَّظَرَ ثُمَّ صَوَّبَهُ فَقَالَ نُوَيْبَةٌ . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ نُوَيْبَةُ خَيْرٍ أَوْ نُوَيْبَةُ شَرٍّ قَالَ بَلْ نُوَيْبَةُ خَيْرٍ. قلت : فذكر الحديث

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط بأسانيد وأحد أسانيد أحمد رجاله رجال الصحيح غير مسلم بن مشكم وهو ثقة

16072- Ebû Sa'lebe el-Huşenî der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Benim için helal ve haram olan şeyleri bana söyle" dedim. Resûlullah: "Bakışlarını keskinleştirip bana yönelterek: *"Yeni bir nesil (gelecek)"* buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! Bu nesil, bizim için hayır mı, yoksa şer midir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayırlı olacak"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında değişik isnâdlarla rivayet ettiler. Ahmed'in isnâdlarından birinin güvenilir bir ravi olan Müslim b. Mişkem dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٠٧٣ - وَعَنْ هَارُونِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الحَمَّالِ قَالَ : مَاتَ أَبُو ثَعْلَبَةَ الخُشَنِي سَنَةَ خَمْسٍ وَسَبْعِينَ .

رواه الطبراني

16073- Hârûn b. Abdillah el-Hammâl: "Ebû Sa'lebe el-Huşenî 75 yılında vefat etti" dedi.

★Taberânî rivayet etti.[2]

(بَابٌ فِي رَبِيْعَةِ العَنْسِي ﷺ)

Rabîa el-Ansî

١٦٠٧٤ - عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرُو بْنِ حَزْمٍ أَنَّ رَبِيْعَةَ بْنَ رَوَاءَ العَنْسِي قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَهُ يَتَعَشَّى فَدَعَاهُ إِلَى العَشَاءِ فَأَكَلَ فَقَالَ لَهُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ؟ " . قَالَ رَبِيْعَةُ : أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ قَالَ : " أَرَاغِباً أَمْ رَاهِباً " . قَالَ رَبِيْعَةُ : أَمَّا الرَّغْبَةُ فَوَاللهِ مَا هِيَ فِي يَدِكَ وَأَمَّا الرَّهْبَةُ فَوَاللهِ إِنَّا بِبِلاَدٍ لاَ تَبْلُغُنَا جُيُوشُكَ وَلاَ خُيُولُكَ وَلَكِنِّي خُوِّفْتُ فَخِفْتُ وَقِيلَ لِي : آمِنْ فَآمَنْتُ . فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رُبَّ خَطِيْبٍ مِنْ عَنَسٍ " . فَأَقَامَ يَخْتَلِفُ إِلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَاءَهُ فَوَدَّعَهُ فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنْ أَحْسَسْتَ حِسًّا فَوَائِلْ إِلَى أَدْنَى قَرْيَةٍ "

فَخَرَجَ فَأَحَسَّ حِسًّا فَوَاءَلَ إِلَى قَرْيَةٍ فَمَاتَ بِهَا

رواه الطبراني مرسلا وفيه محمد بن إسماعيل بن عياش وهو ضعيف لم يسمع من أبيه

16074- Ebû Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm bildiriyor: Rabîa b. Ravâ el-Ansî, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) akşam yemeği yerken yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu yemeğe davet etti,

---

[1] Ahmed (4/194), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/213, 218, 224, 226) ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta (67) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/207) rivayet etti.

o da yaklaşıp yedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna şahadet eder misin?"* dedi. Rabîa: "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in, Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna şahadet ederim" diye cevap verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İsteyerek mi, yoksa korkundan mı böyle diyorsun?"* diye sordu. Rabîa: "İsteyerek Müslüman olmama gelince; vallahi senin elinde değildir. Korkmaya gelince; vallahi! Senin ordularının ve atlılarının yetişemeyeceği bir memleketteyiz. Ama beni korkuttular, ben de korktum. Bana iman et dendi; ben de iman ettim" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ans kabilesinde ne hatipler varmış!"* buyurdu.

Rabîa, bir müddet Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip geldi. Sonra gelip Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) vedalaştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona: *"Eğer, bir şey (fitne) hissedersen yakın bir köye gidip sığın"* dedi. Rabîa, fitne (siyasi kargaşa) anında bir köye sığındı ve orada vefat etti.

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır ve babasından bir şey dinlememiştir

(بَابٌ فِي أَبِي قِرْصَافَةَ وَأَهْلِ بَيْتِهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ)

Ebû Kirsâfe ve Ailesi

١٦٠٧٥ - قال الطبراني : جَيْدَرَةُ بْنُ خَيْشَنَةَ أَبُو قِرْصَافَةَ اللَّيْثِيُّ مَوْلَى بَنِي لَيْثِ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ مُنَاةِ بْنِ كِنَانَةَ.

16075- Taberânî der ki: "Ceydera b. Hayşene Ebû Kirsâfe el-Leysî, Benî Leys b. Bekr b. Abdimenât b. Kinâne'nin azatlısıdır."[1]

١٦٠٧٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ الْعَسْقَلانِيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْهَيْصَمِ ، ثنا زِيَادُ بْنُ سَيَّارٍ ، حَدَّثَتْنِي عَزَّةُ بِنْتُ عِيَاضِ بْنِ أَبِي قِرْصَافَةَ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ جَدِّي أَبَا قِرْصَافَةَ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : كَانَ بَدْءُ إِسْلامِي أَنِّي كُنْتُ يَتِيمًا بَيْنَ أُمِّي وَخَالَتِي ، فَكَانَ أَكْثَرُ مَيْلِي إِلَى خَالَتِي ، وَكُنْتُ أَرْعَى شُوَيْهَاتٍ لِي ، وَكَانَتْ خَالَتِي كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ لِي : يَا بُنَيَّ ، لا تَمُرَّ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ تَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُغْوِيَكَ وَيُضِلَّكَ ، فَكُنْتُ أَخْرُجُ حَتَّى آتِيَ الْمَرْعَى ، فَأَتْرُكُ شُوَيْهَاتِي ، ثُمَّ آتِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلا أَزَالُ عِنْدَهُ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3/1) söyledi.

أَسْمَعُ مِنْهُ ، ثُمَّ أَرُوحُ بِغَنَمِي ضُمْرًا يَابِسَاتِ الضُّرُوعِ ، وَقَالَتْ لِي خَالَتِي : مَا لِغَنَمِكَ يَابِسَاتِ الضُّرُوعِ ؟ قُلْتُ : مَا أَدْرِي ، ثُمَّ عُدْتُ إِلَيْهِ الْيَوْمَ الثَّانِيَ ، فَفَعَلَ كَمَا فَعَلَ الْيَوْمَ الأَوَّلَ ، غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُهُ ، يَقُولُ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، هَاجِرُوا وَتَمَسَّكُوا بِالإِسْلامِ ، فَإِنَّ الْهِجْرَةَ لا تَنْقَطِعُ مَا دَامَ الْجِهَادُ " ، ثُمَّ إِنِّي رَجَعْتُ بِغَنَمِي كَمَا رَجَعْتُ الْيَوْمَ الأَوَّلَ ، ثُمَّ عُدْتُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ ، فَلَمْ أَزَلْ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْمَعُ مِنْهُ حَتَّى أَسْلَمْتُ وَبَايَعْتُهُ وصافَحْتُهُ بِيَدِي ، وَشَكَوْتُ إِلَيْهِ أَمْرَ خَالَتِي وَأَمْرَ غَنَمِي ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " جِئْنِي بِالشِّيَاهِ " ، فَجِئْتُهُ بِهِنَّ ، فَمَسَحَ ظُهُورَهُنَّ وضُرُوعَهُنَّ ، وَدَعَا فِيهِنَّ بِالْبَرَكَةِ ، فَامْتَلأَتْ شَحْمًا وَلَبَنًا ، فَلَمَّا دَخَلْتُ عَلَى خَالَتِي بِهِنَّ ، قَالَتْ : يَا بُنَيَّ ، هَكَذَا فَارْعَ ، قُلْتُ : يَا خَالَةُ ، مَا رَعَيْتُ إِلا حَيْثُ كُنْتُ أَرْعَى كُلَّ يَوْمٍ ، وَلَكِنْ أُخْبِرُكِ بِقِصَّتِي ، فَأَخْبَرْتُهَا بِالْقِصَّةِ ، وَإِتْيَانِي النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَخْبَرْتُهَا بِسِيرَتِهِ وَبِكَلامِهِ ، فَقَالَتْ لِي أُمِّي وَخَالَتِي : اذْهَبْ بِنَا إِلَيْهِ ، فَذَهَبْتُ أَنَا وَأُمِّي وَخَالَتِي ، فَأَسْلَمْنَ وبايَعْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ، وَمَا صَافَحْنَ ، فَهَذَا مَا كَانَ مِنْ إِسْلامِ أَبِي قِرْصَافَةَ وَهِجْرَتِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ زِيَادٌ : وَكَانَ أَبُو قِرْصَافَةَ يَسْكُنُ أَرْضَ تِهَامَةَ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16076- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Ebû Kırsâfe bildiriyor. İslam'a girişim şöyle oldu: Ben, annem ve teyzem arasında gidip gelen bir yetimdim. Teyzeme daha yakındım ve onun keçilerini güderdim. Teyzem çoğu zaman bana: "Ey oğlum! Sakın şu adama -yani Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) - uğrama, yoksa seni saptırır ve yoldan çıkarır" derdi. Ben keçileri alıp meraya çıkar ve onları meraya bıraktıktan sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek onu dinlerdim. Akşam da sürüyü eve zayıf ve memeleri kuru (sütsüz) bir şekilde getirirdim.

Bir gün, teyzem: "Keçilerinin memeleri neden sütsüz?" diye sorunca, ben: "Bilmiyorum" dedim. İkinci gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimde, önceki gün söylediği şeyleri söyledi ve şunu ekledi: *"Ey insanlar! Hicret ediniz ve İslam'a tutununuz. Cihad olduğu müddetçe hicret bitmez."* Ben önceki gün yaptığım gibi sürümü alıp eve götürdüm.

Üçüncü gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip, Müslüman olup biat ederek onunla musafaha edene kadar onu dinledim. Sonra teyzemle olan durumumu ve sürünün sütsüz eve

döndüğünü ona bildirdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Onları bana getir"* buyurdu. Sürüyü Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirince, onların sırtını ve memelerini sıvazladı ve bereket için dua etti. Ondan sonra sürüdeki keçiler semizlenip çok süt vermeye başladılar. Sürüyü alıp teyzemin yanına götürdüğümde bana: "İşte bunları böyle güt" dedi. Ben: "Teyzeciğim! Bunları her gün güttüğüm gibi güttüm. Sana olanları anlatayım" diyerek teyzeme, olanları anlattım ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) davetini ve söylediklerini aktardım.

Annem ve teyzem: "Bizi ona götür" dediler. Ben, annemi ve teyzemi alarak Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdüm ve Müslüman olarak ona biat ettiler, ama tokalaşmadılar.

Ebû Kırsâfe'nin Müslüman olması ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına hicreti böyle olmuştur. Ebû Kırsâfe, Tihâme'de ikâmet etmekteydi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٠٧٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْخَزَرِ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْهَيْصَمِ ، ثنا زِيَادُ بْنُ سَيَّارٍ ، حَدَّثَتْنِي عَزَّةُ بِنْتُ عِيَاضِ بْنِ أَبِي قِرْصَافَةَ ، قَالَتْ : " أَسَرَ الرُّومُ ابْنًا لِأَبِي قِرْصَافَةَ ، فَكَانَ أَبُو قِرْصَافَةَ إِذَا كَانَ وَقْتُ كُلِّ صَلاةٍ صَعِدَ سُورَ عَسْقَلانَ ، وَنَادَى : يَا فُلانُ الصَّلاةَ ، فَسَمِعَهُ وَهُوَ فِي بَلَدِ الرُّومِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16077- Azze binti İyâd b. Ebî Kırsâfe der ki: Bizanslılar, Ebû Kirsâfe'nin oğullarından birini esir aldı. Ebû Kırsâfe, her namaz vakti, Askalân'daki surlara tırmanır ve şöyle bağırırdı: "Ey Falan! Namaza!" Oğlu, Bizans diyarından babasının sesini duyardı.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

(بَابٌ فِي أَبِي شُرَيْحٍ ﷺ)

Ebû Şureyh

١٦٠٧٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ فُسْتُقَةُ ، ثنا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَمَّالُ ، قَالَ : " أَبُو شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيُّ كَعْبُ بْنُ عَمْرٍو ، وَيُقَالُ : خُوَيْلِدُ بْنُ عَمْرٍو ، وَيُقَالُ : عَمْرُو بْنُ خُوَيْلِدٍ "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2513) ve *el-Ehadîsu't-Tivâl*'de (10) rivayet etti. İbn Hibbân, ravilerinin güvenilir olduğunu söylemiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2523) rivayet etti.

16078- Hârûn b. Abdillah el-Hammâl bildiriyor: "Ebû Şureyh el-Huzâî, Ka'b b. Amr'dır. İsminin Huveylid b. Amr ve Amr b. Huveylid olduğu da söylenir."

١٦٠٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، ثنا أَبُو مَعْشَرٍ ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، قَالَ : قَالَ أَبُو شُرَيْحٍ الْكَعْبِيُّ : " مَنْ رَآنِي أُلاحِي خَتَنًا لِي أُفْرِشْنِي كَرِيمَتَهُ ، وَأُفْرِشْتُهُ كَرِيمَتِي ، فَأَنَا يَوْمَئِذٍ مَجْنُونٌ ، فاكْوُوا رَأْسِي ، وَمَنْ رَأَى لأَبِي شُرَيْحٍ جَدْيًا أَوْ لَبَنًا يُبَاعُ فِي السُّوقِ فَهُوَ نَهْبِي ، وَمَنْ رَآنِي أُجَادِلُ جَارًا لِي لَبِنَةً فَأَنَا مَجْنُونٌ ، فَاكْوُوا رَأْسِي . قَالَ : فَاخْتَبَرَهُ جَارٌ لَهُ ، يُقَالُ لَهُ عَجْرَفَةُ فَأَخَذَ مِنْ دَارِهِ عَشَرَةَ أَذْرُعٍ ، فَقَالُوا لَهُ : يَا أَبَا شُرَيْحٍ ، إِنَّهُ قَدْ أَخَذَ مِنْ دَارِكَ عَشَرَةَ أَذْرُعٍ ، فَقَالَ : هُوَ أَعْلَمُ ، قَالَ : فَرَدَّهُ عَلَيْهِ جَارُهُ بَعْدُ ، وَرَجَعَ إِلَى حَقِّهِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

16079- Saîd el-Makburî, Ebû Şureyh'in şöyle dediğini bildiriyor: Kızkardeşimi, bir başkasının kız kardeşiyle evlenmek için onunla evlendirmeye zorladığımı görürseniz; ben o zaman deliyim demektir. Hemen başımı dağlayın. Kim Ebû Şureyh'e ait oğlak veya süt satıldığını görürse, o çalınmış demektir. Kim bir tuğla için komşularımdan biriyle münakaşa ettiğimi görürse, ben delirmişim demektir. Hemen başımı dağlayın."

Ravi dedi ki: Urfuce isimli komşusu onu denemek için evinden on zirâ aldı. Kendisine: "Komşun, evinden on zirâ mesafeyi aldı" denince: "O, daha iyi bilir" dedi. Sonra komşusu duvarını geri çekip Ebû Şureyh'e hakkını geri verdi.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٦٠٨٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أَبُو شُرَيْحٍ الْكَعْبِيُّ وَاسْمُهُ خُوَيْلِدُ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسِتِّينَ بِالْمَدِينَةِ ، وَقَدِ اخْتُلِفَ فِي وَفَاتِهِ

رواه الطبراني وإسناده منقطع

16080- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Ebû Şureyh, 68 yılında Medine'de vefat etti. İsmi Huveylid idi. Kaç yaşında vefat ettiği konusunda ihtilaf vardır.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.[1]

١٦٠٨١ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، قَالَ : " مَاتَ أَبُو شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيُّ كَعْبُ بْنُ عَمْرٍو سَنَةَ ثَمَانٍ وَخَمْسِينَ " رواه الطبراني وإسناده منقطع

16081- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: "Ebû Şureyh el-Huzâî Ka'b b. Amr 58 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. [2]

(بَابٌ فِي أَبِي بُرْدَةَ وَاسْمُهُ هَانِئٌ ﷺ)

Ebû Burde (Hâni)

١٦٠٨٢ - قال الطبراني : هَانِئُ بْنُ نِيَارِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عُبَيْدِ بْنِ كِلَابِ بْنِ دُهْمَانَ بْنِ غَنْمِ بْنِ ذُبْيَانَ بْنِ كَاهِلِ بْنِ دُهْلِ بْنِ بَلِيٍّ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْحَافِ بْنِ قُضَاعَةَ أَبُو بَرَدَةَ الْبَلَوِيُّ حَلِيفُ حَارِثَةَ ابْنِ الْخَزْرَجِ عَقَبِيٌّ بَدْرِيٌّ.

16082- Taberânî dedi ki: "Hâni b. Niyâr b. Amr b. Ubeyd b. Kilâb b. Duhmân b. Ğanm b. Zubyân b. Humeym b. Kâhil b. Duhl b. Beliyy b. Amr b. el-Hâf b. Kudâ'a' Ebû Burde el-Beleviy, Benu Hârise b. el-Hazrec'in anlaşmalısıdır. Akabe ve Bedir'de bulunmuştur." (Berâ b. Âzib'in dayısıdır)

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ ﷺ)

Âsım b. Adiyy

١٦٠٨٣ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَكَّائِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ بْنِ الْجُدِّ بْنِ عَجْلَانَ بْنِ ضُبَيْعَةَ ، وَهُوَ مِنْ بَلِيٍّ حَلِيفٌ لِبَنِي عُبَيْدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ مَالِكِ بْنِ عَوْفِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الأَوْسِ ، خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَدْرٍ ، فَرَدَّهُ وَضَرَبَ لَهُ بِسَهْمِهِ مَعَ أَصْحَابِ بَدْرٍ ، وَيُقَالُ : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَخْلَفَهُ عَلَى الْعَالِيَةِ ، وَيُقَالُ : عَاشَ خَمْسَ عَشْرَةَ وَمِائَةً "

رواه الطبراني ورجاله إلى ابن إسحاق ثقات

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 181) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 181) rivayet etti.

16083- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Âsım b. Adiyy b. el-Cudd b. Aclân b. Dubay'a. Beliyy'dendir. Ubeyd b. Zeyd b. Mâlik b. Avf (b. Amr b. Avf) b. Mâlik b. el-Evs'in anlaşmalısıdır. Resûlullah'la Bedir'e çıktı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu geri çevirdi ve ganimetten kendisine pay verdi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini Âliye mıntıkasına vali tayin ettiği söylenir. Yüz on beş yıl yaşadı deniyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri İbn İshâk'a kadar güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي قَيْسِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ ﷺ)

Kays b. Ebî Sa'sa'a

١٦٠٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، ثَنَا زِيَادُ الْبَكَائِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، فِي تَسْمِيَةِ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الأَنْصَارِ ، ثُمَّ مِنَ الْخَزْرَجِ ، ثُمَّ مِنْ بَنِي مَازِنِ بْنِ النَّجَّارِ ، قَيْسُ بْنُ أَبِي صَعْصَعَةَ , وَاسْمُ أَبِي صَعْصَعَةَ عَمْرُو بْنُ عَوْفِ بْنِ مَبْذُولِ بْنِ عَمْرِو بْنِ غَنْمِ بْنِ مَازِنِ بْنِ النَّجَّارِ

رواه الطبراني ورجاله إلى ابن إسحاق ثقات

16084- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Ensâr'dan, Hazrec'ten Benû Mâzin b. el-Neccâr'dan, Bedir'e katılanlar arasında Kays b. Ebî Sa'sa'a da vardır. Ebû Sa'sa'a'nın ismi, Amr b. Zeyd b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ğanm b. Mâzin b. en-Neccâr'dır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri İbn İshâk'a kadar güvenilirdir. [1]

١٦٠٨٥ - وقال الطبراني : قَيْسُ بْنُ صَعْصَعَةِ الأَنْصَارِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ.

16085- Taberânî dedi ki: "Kays b. Sa'sa'a el-Ensârî, Akabe ve Bedir'e katılmıştır."[2]

(بَابٌ فِي أَبِي مَالِكٍ وَاسْمُهُ هَانِئ ﷺ)

Ebû Mâlik (Hâni)

١٦٠٨٦ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا ، خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ أَبِي مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ هانِئ أَبو مَالِكٍ أَنَّهُ : " قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 344) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/ 344)

الْيَمَنِ فَدَعَاهُ إِلَى الإِسْلامِ فَأَسْلَمَ فَمَسَحَ عَلَى رَأْسِهِ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَأَنْزَلَهُ عَلَى يَزِيدَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ " ، فَلَمَّا جَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ الْجَيْشَ إِلَى الشَّامِ خَرَجَ مَعَهُمْ فَلَمْ يَرْجِعْ

رواه الطبراني وفيه خالد بن يزيد بن أبي مالك وهو ضعيف جدا وقد وثق وبقية رجاله ثقات إلا أن العلائي قال : الظاهر أن [يزيد بن] عبد الرحمن لم يسمع من جده أبي مالك

16086- Hâni Ebû Mâlik bildiriyor: Hâni, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına Yemen'den geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu İslam'a davet etti, Hâni de müslüman oldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başını sıvazladı ve bereket için kendisine dua etti. Onu Yezîd b. Ebî Süfyân'ın yanına yerleştirdi. Ebû Bekr, Şam için ordu hazırlayınca, onlarla gitti ve bir daha dönmedi.

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Yezîd b. Ebî Mâlik çok zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyen de vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. Görünen o ki; Yezîd b. Abdirrahman dedesi Ebû Mâlik'ten dinlememiştir.

(بَابٌ فِي أَبِي عَقِيلٍ ﷺ)

Ebû Akîl

١٦٠٨٧ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُقْبِلٍ الْبَصْرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ بْنِ الْمُؤَمَّلِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَرْبٍ ، حَدَّثَنِي حَسَّانُ بْنُ أَسَدٍ ، مِنْ رَهْطِ كَنَّازِ بْنِ حِصْنٍ الْبَدْرِيِّ ، قَالَ : ثنا أَبُو هَرِمٍ هَاشِمُ بْنُ عَيَّاشٍ الْقُرَشِيُّ ، عَنْ أَبِي عَقِيلٍ الْبُدَيْلِيِّ ، قَالَ : " أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَآمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُهُ ، وَسَقَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرْبَةَ سَوِيقٍ ، شَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلَهَا وَشَرِبْتُ آخِرَهَا ، فَمَا زِلْتُ أَجِدُ بَلَّتَهَا عَلَى فُؤَادِي إِذَا ظَمِئْتُ وَبَرْدَهَا إِذَا ضَحِيتُ "

رواه الطبراني ورجاله لم أعرفهم

16087- Ebû Akîl el-Budeylî dedi ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip, ona iman edip tasdik ettim. Bana şıra içirdi. Önce kendisi içti, ben kalanını içtim. Hâlâ susadığım zaman o şıranın tadını damağımda hissederim ve terlediğim zaman o şıranın serinliğini hissederim."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerini tanımıyorum. [1]

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 386) rivayet etti.

(بَابٌ فِي أَبِي مَرْيَم ﷺ)

Ebû Meryem

١٦٠٨٨ - عَنْ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ : غَزَوْتُ مَعَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَفَعَ اللِّوَاءَ إِلَيَّ وَرَمَيْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِالْجَنْدَلِ فَأَعْجَبَهُ وَدَعَا لِي.

رواه الطبراني وفيه أبو بكر بن أبي مريم وهو ضعيف

16088- Ebû Meryem dedi ki: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber savaşa katıldım, bana sancağı verdi. Önünde düşmana taş attım, bu kendisinin hoşuna gitti ve bana dua etti."

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Meryem zayıftır. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي خَيْرَة ﷺ)

Ebû Hayra

١٦٠٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مَابَهْرَامَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْزُوقٍ ، قَالَ : حَدَّثَتْنِي بِنْتُ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، قَالَتْ : حَدَّثَنِي عَمِّي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامِ بْنِ حَسَّانِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي خَيْرَةَ ، قَالَ : ثنا أَبِي خَيْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي خَيْرَةَ ، قَالَ : " كَانَتْ لِي إِبِلٌ أَحْمِلُ عَلَيْهَا ، فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ وَشَهِدْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ ، أَوْ قَالَ : حُنَيْنًا وَكُنَّا نَحْمِلُ لَهُ الْمَاءَ عَلَى إِبِلِنَا ، وَكَانَتْ لِي بِالْمَدِينَةِ تِجَارَةٌ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَرَكَةِ وَدَعَا لِوَالِدِي "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16089- Ebû Hayra der ki: Üzerinde yük taşıdığım develerim vardı. Medine'ye gidip Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber'e —veya Huneyn'e— katılarak develerimizle orduya su taşıdık. Medine'de ticaretle uğraşırdım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana ve oğluma bereket için dua etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerini tanımıyorum. [2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 332) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 368) rivayet etti.

(بَابٌ فِي أَبِي نُخَيْلَةَ ﷺ)

Ebû Nuhayle

١٦٠٩٠ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ أَبِي نُخَيْلَةَ ، رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَنَّهُ رُمِيَ بِسَهْمٍ ، فَقِيلَ لَهُ : انْزِعْهُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ انْقُصْ مِنَ الْوَجَعِ ، وَلا تَنْقُصْ مِنَ الأَجْرِ " ، فَقِيلَ لَهُ : ادْعُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَاجْعَلْ أُمِّي مِنَ الْحُورِ الْعِينِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16090- Ebû Vâil'in bildirdiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birisi olan Ebû Nuhayle'ye bir ok isabet etti. Kendisine: "Onu çıkar!" dediklerinde, Ebû Nuhayle: "Allahım! Okun acısını azalt, ama sevabımı azaltma" dedi. Kendisine: "Dua et!" denilince: "Allahım! Beni sana yakın olanlardan eyle, annemi de hurilerden eyle" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي بَشِيرِ بْنِ الْخَصَاصِيَّةِ ﷺ)

Beşir b. el-Hasâsiyye

١٦٠٩١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَنْبَأَنَا أَسْوَدُ بْنُ شَيْبَانَ عَنْ خَالِدِ بْنِ سُمَيْرٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ بَشِيرِ ابْنِ الْخَصَاصِيَةِ بَشِيرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُنْتُ أُمَاشِى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آخِذاً بِيَدِهِ فَقَالَ لِى يَا ابْنَ الْخَصَاصِيَةِ مَا أَصْبَحْتَ تَنْقِمُ عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَصْبَحْتَ تُمَاشِى رَسُولَهُ قَالَ أَحْسَبُهُ قَالَ آخِذاً بِيَدِهِ . قَالَ قُلْتُ مَا أَصْبَحْتُ أَنْقِمُ عَلَى اللَّهِ شَيْئاً قَدْ أَعْطَانِى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ خَيْرٍ. قلت : فذكر الحديث

رواه أحمد والطبراني بنحوه إلا أنه قال : كل خير صنع الله لي . ورجال أحمد رجال الصحيح غير خالد بن سمير وهو ثقة

16091- Beşîr b. el-Hasâsiyye anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elini tutmuş onunla yürürken bana dedi ki: *"Ey İbnu'l-Hasâsiyye! Sen Allah'a karşı nasıl kızgın olabilirsin? İşte Resûlullah ile birlikte*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 378) rivayet etti.

yürüyorsun." -sanırım: *"Elinden tutarak"* da dedi.- Ben dedim ki: "Ya Resûlallah! Anam-babam sana feda olsun. Benim, Allah'a karşı öfkelenmemi gerektiren hiçbir şey yok. Allah bana hayır olan ne varsa hepsini vermiş bulunuyor."

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayette bulundu: "Allah bana her hayrı ihsan etti" dedi. Güvenilir bir ravi olan Hâlid b. Sumeyr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ فِي أَبِي عَطِيَّةَ ﷺ)

Ebû Atiyye

١٦٠٩٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بُشَيْرٍ الطَّيَالِسِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ السَّدُوسِيُّ ، قَالَ : نا مِسْكِينُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو فَاطِمَةَ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا عَطِيَّةَ الْبَكْرِيَّ بَكْرَ بْنَ وَائِلٍ ، يَقُولُ : انْطَلَقَ بِي أَهْلِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَنَا غُلامٌ شَابٌّ ، " فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي " ، قَالَ : فَرَأَيْتُ أَبَا عَطِيَّةَ أَسْوَدَ الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ ، وَكَانَتْ قَدْ أَتَتْ عَلَيْهِ مِائَةُ سَنَةٍ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن عقبة السدوسي وثقه ابن حبان وضعفه غير واحد وبقية رجاله ثقات

16092- Ebû Atiyye el-Bekrî Bekr b. Vâil bildiriyor: "Gençliğimde ailem beni Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) başımı meshetti." (Ravi Miskîn) dedi ki: "Ebû Atiyye'yi, yüz yaşındayken gördüm saçları ve sakalı siyahtı."

★ Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ukbe es-Sedûsî'yi İbn Hibbân güvenilir bulmuş, birden çok kişi zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي زَيْدِ بْنِ صَوْحَانَ ﷺ)

Zeyd b. Savhân

١٦٠٩٣ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنِ الْهُذَيْلِ بْنِ هِلالٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَسْعُودٍ الْعَبْدِيِّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ تَسْبِقُهُ بَعْضُ أَعْضَائِهِ إِلَى الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى زَيْدِ بْنِ صُوحَانَ "

رواه أبو يعلى وفيه من لم أعرفهم

[1] Ahmed (5/ 83- 84) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1230) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (765) rivayet etti ve: "Bu hadis, Ebû Atiyye'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Bu hadisi rivayette Muhammed b. Ukbe tek kalmıştır" dedi.

16093- Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bazı uzuvları kendisinden önce Cennete giren birisini görmek isteyen Zeyd b. Savhân'a baksın."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي جُمْعَةَ جُنْبُذُ بْنِ سَبُعٍ ﷺ)

Ebû Cum'a Cunbuz b. Sebu'

١٦٠٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ السَّرِيِّ بْنِ مِهْرَانَ الدَّقَّاقُ الْبَغْدَادِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، ثنا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، عَنْ حُجْرٍ أَبِي خَلَفٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْفٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا جُمُعَةَ الأَنْصَارِيَّ جُنَيْدَ بْنَ سَبُعٍ ، قَالَ : " قَاتَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلَ النَّهَارِ كَافِرًا ، وَقَاتَلْتُ مَعَهُ آخِرَ النَّهَارِ مُسْلِمًا ، وَكُنَّا ثَلاثَ رِجَالٍ وَتِسْعَ نِسْوَةٍ وَفِينَا نَزَلَتْ : ﴿وَلَوْلا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ﴾

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات

16094- Ebû Cum'a Cunbuz b. Sebu' bildiriyor: Günün başında kâfir olarak Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) karşı savaştım. Günün sonunda ise Müslüman olarak onunla birlikte savaştım. O gün Müslüman olup Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) katılanlar, üç erkek yedi kadındı. Şu âyet bizim hakkımızda nazil oldu: "**Eğer, oradaki henüz tanımadığınız inanmış erkeklerle inanmış kadınları bilmeyerek ezmek suretiyle üzüntüye kapılmanız ihtimali olmasaydı Allah savaşı önlemezdi.**" (Fetih Sur. 25)

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي بُرَيْدَةَ ﷺ)

Bureyde

١٦٠٩٥ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ : نا أَبُو تُمَيْلَةَ يَحْيَى بْنُ وَاضِحٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُسْلِمٍ أَبُو طَيْبَةَ السُّلَمِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فِي سَفَرٍ ، فَكَانَ كُلَّمَا بَقِيَ شَيْءٌ حَمَلَهُ عَلَيَّ ، وَسَمَّانِي الزَّامِلَةَ

رواه البزار وإسناده حسن

[1] Ebû Ya'lâ (511) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (1560) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2204) rivayet etti.

16095- Bureyde dedi ki: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber bir yolculuktayken başkalarının taşımadığı ne varsa bana yükledi ve bana hamal ismini taktı."

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مَاعِزٍ ﷺ)

Mâ'iz

١٦٠٩٦ - عَنْ أَبِي الفِيْلِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لاَ تَسُبُّوا مَاعِزاً "

رواه البزار وفيه الوليد بن عبد الله بن أبي ثور ضعفه جماعة وقد وثق وبقية رجاله ثقات

16096- Ebu'l-Fîl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mâ'iz'e sövmeyin."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Velîd b. Abdillah b. Ebî Sevr'i bazıları zayıf bulmuş, bazıları ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ ﷺ)

Abdullah b. Utbe

١٦٠٩٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : حَدَّثَتْنِي جَدَّتِي أُمُّ أَبِي أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ بِنْتُ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ أَبِي حَمْزَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ، يَقُولُ : سَأَلْتُ أَبِي عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ : أَيُّ شَيْءٍ تَذْكُرُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : " إِذْ أَذْكُرُ أَنَّهُ أَخَذَنِي وَأَنَا خُمَاسِيٌّ أَوْ سُدَاسِيٌّ ، فَأَجْلَسَنِي فِي حِجْرِهِ ، وَمَسَحَ رَأْسِي بِيَدِهِ ، وَدَعَا لِي وَلِوَلَدِيَّ مِنْ بَعْدِي بِالْبَرَكَةِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وقال فيه : ومسح رأسي بدل : غسل . وفيه من لم أعرفهم

16097- Hamza b. Abdillah b. Utbe der ki: Babam —Abdullah b. Utbe b. Mes'ûd'a— Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) hatırladığın bir şeyi söyler misin?" dedim. Dedi ki: "Ben beş veya altı yaşlarındayken alıp beni kucağına oturttuğunu, başımı elleriyle yıkayıp bana ve benden sonraki soyuma bereket için dua ettiğini hatırlıyorum."

---

[1] Bezzâr (2742) rivayet etti.

[2] Bezzâr rivayet etti. (2743) Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/ 320) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de: "Yıkadı" yerine: "Başımı meshetti" ifadesi geçmiştir. Ravilerden tanımadığım biri vardır. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ هِلاَلٍ ﷺ)

Abdullah b. Hilâl

١٦٠٩٨ - عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ هِلاَلٍ الأَنْصَارِيِّ قَالَ : ذَهَبَ بِي أَبِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ ادْعُ اللهَ لَهُ فَمَا أَنْسَى وَضَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدُهَا فَدَعَا لِي وَبَارَكَ عَلَيَّ فَرَأَيْتُهُ أَبْيَضُ الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ مَا يَسْتَطِيْعُ أَنْ يُفَرِّقَ رَأْسَهُ مِنْ كِبَرِهِ وَكَانَ يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

16098- Abdullah b. Hilâl el-Ensârî bildiriyor: Babam beni Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürüp: "Ya Resûlallah! Oğluma dua et" dedi. Hiç unutmam; Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), elini başıma koyduğunda elinin serinliğini hissettim. Bana dua edip bereket diledi."

Ravi dedi ki: "Abdullah b. Hilâl'i saçları ve sakalı beyaz bir şekilde gördüm. Yaşlılıktan saçlarını tarayamıyordu. Gündüzü oruç, geceyi namazla geçirirdi."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

(بَابٌ فِي أَبِي مُصْعَبٍ ﷺ)

Ebû Mus'ab

١٦٠٩٩ - عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ : كَانَ غُلاَمٌ بِالْمَدِيْنَةِ يُكَنَّى أَبَا مُصْعَبٍ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ يَدَيْهِ سُنْبُلٌ فَفَرَّكَ سُنْبُلَةً ثُمَّ نَفَخَهَا ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَيْهِ فَأَكَلَهَا وَكَانَتِ الأَنْصَارُ تُعَيِّرُ مَنْ يَأْكُلُ فَرِيْكَةَ السُّنْبُلِ فَلَمَّا دَفَعَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ لَمْ يَرُدُّهَا عَلَيْهِ . قَالَ أَبُو مُصْعَبٍ : ثُمَّ قُمْتُ مِنْ عِنْدِهِ غَيْرَ بَعِيْدٍ ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ ادْعُ اللهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مَعَكَ فِي الْجَنَّةِ قَالَ : " مَنْ عَلَّمَكَ هَذَا ؟ " . قُلْتُ : لاَ أَحَدُ قَالَ : " أَفْعَلُ " . فَلَمَّا وَلَّيْتُ دَعَانِي قَالَ : " أَعِنِّي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ " . فَأَتَيْتُ أُمِّي فَسَأَلَتْنِي فَقُلْتُ :

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (305) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uyduran biridir.

كُنْتُ عِنْدَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُتِيَ بِسُنْبُلٍ فَفَرَّكَ مِنْهُ سُنْبُلَةً بِيَدَيْهِ الْمُبَارَكَتَيْنِ ثُمَّ نَفَخَهُ بَرِيْقِهِ الْمُبَارَكِ ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَيَّ فَكَرِهْتُ أَنْ أَرُدَّهُ فَقَالَتْ : أَحْسَنْتَ ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَدَعَا لِي.

رواه البزار وأوله يشبه أن يكون مرسلا في أثناء الحديث قال : قال أبو مصعب فالظاهر أنه سمعه منه والله أعلم . ورجاله رجال الصحيح غير طالوت بن عبادة وهو ثقة

16099- Abdulmelik b. Umeyr bildiriyor: Medine'de, künyesi Ebû Mus'ab olan bir çocuk vardı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. O sırada Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) buğday başakları getirilmiş önünde duruyorlardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), başaklardan birini elleriyle ufalayıp, üfleyerek taneleri kabuklardan ayırdı ve Ebû Mus'ab'a verdi. Ebû Mus'ab ise taneleri yedi. Ensâr buğday firiği yiyenleri ayıplardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başaktan çıkardığı firikleri ona verince, Ebû Mus'ab, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) kırmamak için geri çevirmedi.

Ebû Mus'ab dedi ki: Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından kalktım, fazla uzaklaşmadan geri dönüp: "Ya Resûlallah! Beni, Cennette seninle beraber eylemesi için Allah'a dua et" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) : *"Bunu sana kim öğretti?"* deyince, ben: "Kimse öğretmedi" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dua ederim"* dedi. Ben oradan ayrıldığım zaman beni çağırdı ve: *"Secdelerini çoğaltarak bana bu konuda yardımcı ol"* dedi. Anneme gittiğimde bana nerede olduğumu sordu. Ben: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydım. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) başak getirildi. Birini mübarek elleriyle ufalayarak tanelere üfledi ve bana verdi. Ben onları geri çevirmek istemedim" dedim. Annem: "İyi yapmışsın" dedi. Sonra yanına bir daha gittim ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana dua etti.

★Bezzâr rivayet etti. Hadisin baş kısmına bakıldığında mürsele benzemektedir. Ebû Mus'ab dedi ki: "Görünen o ki; ravi bunu Ebû Mus'ab'tan duymuştur." Allah en doğrusunu bilir. Güvenilir bir ravi olan Tâlût b. Abbâd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

[1] Bezzâr (2737) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي بَكْرَةَ ﷺ)

Ebû Bekre

١٦١٠٠ - عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ : لَمَّا كَانَ يَوْمُ الطَّائِفِ تَدَلَّيْتُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَكْرَةٍ فَقَالَ : أَنْتَ أَبُو بَكْرَةَ

رواه البزار وفيه أبو المنهال البكراوي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16100- Ebû Bekre bildiriyor: Tâif günü, güneş doğmadan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldim. Bana: *"Sen (bundan böyle) Ebû Bekre'sin"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebu'l-Minhâl el-Bekrâvî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حُمَمَةَ ﷺ)

Humeme

١٦١٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الأَوْدِىُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحِمْيَرِىِّ أَنَّ رَجُلاً كَانَ يُقَالُ لَهُ حُمَمَةُ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى أَصْبَهَانَ غَازِياً فِى خِلاَفَةِ عُمَرَ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ حَمَمَةَ يَزْعُمُ أَنَّهُ يُحِبُّ لِقَاءَكَ فَإِنْ كَانَ حَمَمَةُ صَادِقاً فَاعْزِمْ لَهُ صِدْقَهُ وَإِنْ كَانَ كَاذِباً فَاعْزِمْ عَلَيْهِ وَإِنْ كَرِهَ اللَّهُمَّ لاَ تَرُدَّ حَمَمَةَ مِنْ سَفَرِهِ هَذَا. قَالَ فَأَخَذَهُ الْمَوْتُ.

وَقَالَ عَفَّانُ مَرَّةً الْبَطْنُ فَمَاتَ بِأَصْبَهَانَ. قَالَ فَقَامَ أَبُو مُوسَى فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا وَاللهِ مَا سَمِعْنَا فِيمَا سَمِعْنَا مِنْ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا بَلَغَ عِلْمَنَا إِلاَّ أَنَّ حُمَمَةَ شَهِيدٌ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير داود بن عبد الله الأودي وهو ثقة وفيه خلاف

16101- Humeyd b. Abdirrahman el-Himyerî bildiriyor: Hz. Ömer'in hilafeti zamanında, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından Humame adında birisi İsfahan'a cihada gitti ve dedi ki: "Allahım! Humame, seninle buluşmayı istediğini iddia ediyor. Eğer Humame bu iddiasında samimiyse onun bu isteğini yerine getir. Eğer seninle

[1] Bezzâr (2738) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Ebû Bekre'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Ebu'l-Minhâl'dan da Ebû Kuteybe'nin kendisinden rivayet ettiği iki hadisten başka rivayet edildiğini bilmiyoruz."

buluşmayı istemiyorsa, o istemese de onu yanına al. Allahım! Humame bu yolculugundan dönmesin." Humame İsfahan'da vefat ettiğinde, Ebû Mûsâ kalkıp dedi ki: "Ey insanlar! Vallahi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), Humame'nin şehit olduğundan başka bir şey duymamıştık."

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Dâvûd b. Abdillah el-Evdî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Hakkında iftilaf vardır.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي عَوْفِ بْنِ الْقَعْقَاعِ ﷺ)

Avf b. el-Ka'kâ'

١٦١٠٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ ، وَأَحْمَدُ بْنُ مابَهْرَامَ الأَيْذَجِيُّ قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْزُوقٍ ، ثنا مَحْمُودُ بْنُ تَوْبَةَ بْنِ قَيْسِ بْنِ عَوْفِ بْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ مَعْبَدِ بْنِ زُرَارَةَ بْنِ عُرْسِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دَارِمٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّهِ عَوْفِ بْنِ الْقَعْقَاعِ ، قَالَ : وَفْدَ أَبِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَعَهُ غُلَيِّمٌ ، فَأَمَرَ لِكُلِّ رَجُلٍ بِبُرْدَيْنِ وَأَمَرَ لِي بِبُرْدٍ ، فَلَمَّا انْصَرَفْنَا بَاعَ عَلَيَّ رَجُلٌ مِنْهُمْ أَحَدَ بُرْدَيْهِ ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بُرْدَيْنِ فَنَظَرَ إِلَيَّ ، وَقَالَ : " مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا ؟ " ، قُلْتُ : اشْتَرَيْتُهَا مِنْ فُلانٍ ، قَالَ : " أَنْتَ كُنْتَ أَحَقَّ مِنْهُ إِذْ ضَيَّعَ مَا أَعْطَاهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

16102- Avf b. el-Ka'kâ' bildiriyor: Babam bir grupla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. Ben de küçük bir çocuktum ve onlarla gitmiştim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) her birine ikişer hırka hediye etti. Bana da bir tane verdi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından ayrıldığımızda adamlardan birisinden hırkalarından birini satın aldım ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına iki hırkayla gittim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana bakıp: *"Bunu nereden aldın?"* dedi. Ben: "Falan kişiden satın aldım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O, Resûlullah'ın kendisine verdiği şeyin kıymetini bilmediği için, sen bu hırkayı ondan daha çok hak ediyorsun"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır. [2]

---

[1] Ahmed (4/ 408) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3610) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/ 81) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي لَقِيطِ بْنِ أَرْطَاةَ ﷺ)

Lakît b. Ertâ'a

١٦١٠٣ - عن عبد الرحمن بن عائذ قال : قال لقيط بن أرطاة السكوني : أتيت النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورجلاي معوجتان لا تمسان الأرض فدعا لي فمشيت على الأرض

رواه الطبراني من طريق نصر بن خزيمة بن جنادة عن أبيه و لم أعرفهما وبقية رجاله ثقات

16103- Abdurrahman b. Âiz, Lakît b. Ertâ'a es-Sekûnî'nin şöyle dediğini nakleder: "Ayaklarım eğrilmiş yere basamaz bir şekilde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana dua etti ve (bu sayede) ben yürüyebildim."

★Taberânî, Nasr b. Huzeyme b. Cünâde kanalıyla babasından rivayet etti. İkisini de tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي قُرَّةَ بْنِ هُبَيْرَةَ ﷺ)

Kurra b. Hubeyre

١٦١٠٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ . ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ الْخَلالُ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ ، كِلاهُمَا عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، ثنا شَيْخٌ بِالسَّاحِلِ ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي قُشَيْرٍ يُقَالُ لَهُ قُرَّةُ بْنُ هُبَيْرَةَ ، أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنَّهُ كَانَ لَنَا أَرْبَابٌ وَرَبَّاتٌ نَعْبُدُهُنَّ مِنْ دُونِ اللَّهِ ، فَدَعَوْنَاهُنَّ فَلَمْ يُجِبْنَ ، وَسَأَلْنَاهُنَّ فَلَمْ يُعْطِينَ ، فَجِئْنَاكَ فَهَدَانَا اللَّهُ بِكَ ، فَنَحْنُ نَعْبُدُ اللَّهَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَفْلَحَ مَنْ رُزِقَ لُبًّا "

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

16104- Benû Kuşeyr'den olan Kurre b. Hubeyre'den nakledildiğine göre Kurre, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Bizim, erkek ve dişi ilahlarımız vardı. Onlara dua ettik, icabet etmediler. Onlardan bir şeyler istedik vermediler. Sana geldik ve Allah, senin vasıtanla bize hidayet verdi. Biz Allah'a ibadet etmeye başladık" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kendisine akıl verilen, kurtuluşa ermiştir"* buyurdu. Kurre: "Ya Resûlallah! Bana daha önce giymiş olduğun iki elbise ver" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona iki elbise verdi ve: *"Kendisine akıl verilen, kurtuluşa ermiştir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedinde ismi belirtilmeyen bir ravi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي خَوَّاتِ بْنِ جُبَيْرٍ ﷺ)

Havvât b. Cubeyr

١٦١٠٥ - حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَالِدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ مَنْصُورٍ الْقَاضِي ، ثنا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ أَحْمَدُ بْنُ سَهْلٍ الأَهْوَازِيُّ ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، ثنا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ ، ثنا أَبِي ، قَالَ : سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ يُحَدِّثُ ، أَنَّ خَوَّاتَ بْنَ جُبَيْرٍ ، قَالَ : نَزَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ الظَّهْرَانِ ، قَالَ : فَخَرَجْتُ مِنْ خِبَائِي فَإِذَا أَنَا بِنِسْوَةٍ يَتَحَدَّثْنَ ، فَأَعْجَبْنَنِي ، فَرَجَعْتُ فَاسْتَخْرَجْتُ عَيْبَتِي ، فَاسْتَخْرَجْتُ مِنْهَا حُلَّةً فَلَبِسْتُهَا وَجِئْتُ فَجَلَسْتُ مَعَهُنَّ ، وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قُبَّتِهِ ، فَقَالَ : " أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا يُجْلِسُكَ مَعَهُنَّ ؟ " , فَلَمَّا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِبْتُهُ وَاخْتَلَطْتُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ جَمَلٌ لِي شَرَدَ ، فَأَنَا أَبْتَغِي لَهُ قَيْدًا فَمَضَى وَاتَّبَعْتُهُ ، فَأَلْقَى إِلَيَّ رِدَاءَهُ وَدَخَلَ الأَرَاكَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ مَتْنِهِ فِي خَضِرَةِ الأَرَاكِ ، فَقَضَى حَاجَتَهُ وَتَوَضَّأَ ، فَأَقْبَلَ وَالْمَاءُ يَسِيلُ مِنْ لِحْيَتِهِ عَلَى صَدْرِهِ ، أَوْ قَالَ : يَقْطُرُ مِنْ لِحْيَتِهِ عَلَى صَدْرِهِ ، فَقَالَ : " أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا فَعَلَ شِرَادُ جَمَلِكَ ؟ " , ثُمَّ ارْتَحَلْنَا فَجَعَلَ لا يَلْحَقُنِي فِي الْمَسِيرِ ، إِلا قَالَ : " السَّلامُ عَلَيْكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا فَعَلَ شِرَادُ ذَلِكَ الْجَمَلِ ؟ " , فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ تَعَجَّلْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ ، وَاجْتَنَبْتُ الْمَسْجِدَ وَالْمُجَالَسَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ تَحَيَّنْتُ سَاعَةَ خَلْوَةِ الْمَسْجِدِ ، فَأَتَيْتُ الْمَسْجِدَ فَقُمْتُ أُصَلِّي ، وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَعْضِ حِجَرِهِ فَجَاءَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ وَطَوَّلْتُ رَجَاءَ أَنْ يَذْهَبَ وَيَدَعُنِي ، فَقَالَ : " طَوِّلْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا شِئْتَ أَنْ تُطَوِّلَ فَلَسْتُ قَائِمًا حَتَّى تَنْصَرِفَ ، " , فَقُلْتُ فِي نَفْسِي : وَاللَّهِ لأَعْتَذِرَنَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلأُبْرِئَنَّ صَدْرَهُ ، فَلَمَّا قَالَ : " السَّلامُ عَلَيْكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا فَعَلَ شِرَادُ ذَلِكَ الْجَمَلِ ؟ " , فَقُلْتُ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا شَرَدَ ذَلِكَ الْجَمَلُ مُنْذُ أَسْلَمَ ، فَقَالَ : " رَحِمَكَ اللَّهُ " ثَلاثًا ، ثُمَّ لَمْ يُعِدْ لِشَيْءٍ مِمَّا كَانَ.

رواه الطبراني من طريقين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير الجراح بن مخلد وهو ثقة

16105- Havvât b. Cubeyr anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Merru'z-Zahrân denilen yerde konakladık. Ben çadırımdan çıktığımda

iki kadının konuştuğunu gördüm. Kadınları beğendim ve geri dönüp heybemden kaftanımı çıkararak giydim ve gelip onlarla beraber oturdum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çadırından çıkıp: *"Ey Ebû Abdillah"* dedi. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görünce ondan korktum ve telaşlanarak: "Ya Resûlallah! Kaçan bir devemi bağlamak için ip arıyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gidince, ben de onun peşinden gittim. Ridasını bana bırakarak ihtiyaç gidermek için misvak ağaçlarının arasına girdi. Ağaçların yeşilliği arasında sanki sırtının beyazlığını görüyor gibiydim. İhtiyacını gidererek abdest alıp geldi. Su sakalından göğsüne doğru akıyordu. Gelince bana: *"Ey Ebû Abdillah! Devenin kaçma meselesi ne oldu?"* diye sordu.

Sonra Merru'z-Zahrân'dan ayrıldık. Yolculuk boyunca benimle her karşılaşmasında: *"Allah'ın selamı üzerine olsun ey Ebû Abdillah! Devenin kaçma meselesi ne oldu?"* diyordu. Bu böyle devam edince, aceleyle Medine'ye gidip, Mescid'e gitmekten ve Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) aynı mecliste bulunmaktan kaçınır oldum. Bu, uzun müddet böyle devam edince, Mescid'in sessiz olduğu bir zamanda çıkıp Mecdid'de namaz kılmaya başladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), odalarının birinden çıkarak, kısa iki rekât namaz kıldı. Ben ise, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazını kılıp gider temennisiyle namazımı uzatınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Abdullah! Namazını istediğin kadar uzat. Sen namazı bitirmedikçe yerimden kalkmayacağım"* dedi. Ben kendi kendime: "Vallahi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) özür dileyeceğim ve onu rahatlatacağım" dedim.

Ben namazı bitirince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın selamı üzerine olsun ey Ebû Abdillah! Devenin kaçma meselesi ne oldu?"* diye sordu. Ben: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; müslüman olduktan sonra devem hiç kaçmadı" diye cevap verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), üç defa: *"Allah sana rahmet etsin"* dedi. Sonra bir daha olanlardan bahsetmedi.

★Taberânî iki kanalla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Cerrâh b. Mahled değildir ve o da güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الحَارِثِ بْنِ عَمْرُو ﷺ)

Hâris b. Amr

١٦١٠٦ - عَنِ الحَارِثِ بْنِ عَمْرُو السَّهْمِي أَنَّهُ أَتَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الوِدَاعِ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ العَضْبَاءِ وَكَانَ الحَارِثُ رَجُلاً جَسِيْماً فَنَزَلَ إِلَيْهِ فَدَنَا مِنْهُ حَتَّى حَاذَى وَجْهَهُ

بِرُكْبَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهْوَى نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ وَجْهَ الحَارِثِ فَمَا زَالَتْ نَضْرَةٌ عَلَى وَجْهِ الحَارِثِ حَتَّى هَلَكَ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16106- Hâris b. Amr es-Sehmî anlatıyor: Vedâ haccında, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kulağı yarık olan devesinin üzerindeyken, Hâris b. Amr bineğinden inerek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. Ona yaklaşıp yüzü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dizlerinin seviyesine geldiği yerde durdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) uzanıp Hâris'in yüzünü okşadı. Bu okşama sebebiyle, vefat edene kadar Hâris'in yüzünde bir parlaklık oluştu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي التَّلْبِ ﷺ)

Telib

١٦١٠٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حَدَّثَنَا غَالِبُ بْنُ حُجْرَةَ، حَدَّثَنِي مِلْقَامُ بْنُ التَّلِبِّ، أَنَّ التَّلِبَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ، أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي، فَقَالَ: " إِذَا أُذِنَ لَكَ "، أَوْ حَتَّى يُؤْذَنَ لَكَ، قَالَ: فَغَبَرَ مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ دَعَاهُ، فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِهِ، وَقَالَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلتَّلِبِّ، وَارْحَمْهُ " ثَلَاثًا

رواه الطبراني وملقام بن التلب روى عنه اثنان وبقية رجاله وثقوا

16107- Telib bildiriyor: Telib, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ya Resûlallah! Benim için istiğfar et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah izin verince veya sana istiğfar etmem için izin verilirse yaparım"* dedi. Bir müddet sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Telib'i çağırarak onun için dua etti ve elleriyle yüzünü okşayarak: *"Allahım! Telib'e mağfiret et ve ona rahmet et"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Milkâm b. Telib'ten iki kişi rivayette bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3352) uzun bir metinle rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حَرْمَلَةَ ﷺ)

Harmele

١٦١٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ أَبِي ذُبْحَةَ ، عنِ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ حَرْمَلَةُ بْنُ زَيْدٍ , فَجَلَسَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الإِيمَانُ هَهُنَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى لِسَانِهِ ، وَالنِّفَاقُ هَهُنَا ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ وَلا يَذْكُرُ اللَّهَ إِلا قَلِيلا ، فَسَكَتَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَدَّدَ ذَلِكَ عَلَيْهِ ، وَسَكَتَ حَرْمَلَةُ ، فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَرَفِ لِسَانِ حَرْمَلَةَ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَهُ لِسَانًا صَادِقًا ، وَقَلْبًا شَاكِرًا ، وَارْزُقْهُ حُبِّي وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّنِي ، وَصَيِّرْ أَمْرَهُ إِلَى الْخَيْرِ "

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

16108- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Harmele adında bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ya Resûlallah! İman şu dilimde, fakat kalbimde nifak var. Kalbim Allah'ı çok az zikrediyor" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Ona zikreden bir dil, şükreden bir kalp ve beni ve beni seveni sevmesini nasib eyle. Onun işinin sonunu hayırlı eyle"* diye dua etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي سَعْدِ بْنِ عُبَيْدٍ ﷺ)

Sa'd b. Ubeyd

١٦١٠٩ - عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ : كَانَ سَعْدُ بْنُ عُبَيْدٍ يُسَمَّى عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَارِئُ.

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح قلت : ويأتي حديث في فضله في فضل الأنصار فيمن جمع القرآن

16109- Abdurrahman b. Ebî Leylâ der ki: "Sa'd b. Ubeyd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında kâri (Kur'ân okuyan/hafızı) diye adlandırılırdı."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5491) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَامِرِ بْنِ لَقِيْطٍ ﷺ)

Âmir b. Lakît

١٦١١٠ - عَنْ عَامِرِ بْنِ لَقِيْطِ العَامِرِي قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُبَشِّرُهُ بِإِسْلاَمِ قَوْمِي وَطَاعَتُهُمْ وَافِداً إِلَيْهِ فَلَمَّا أَخْبَرْتُهُ الخَبَرَ قَالَ : " أَنْتَ الوَافِدُ المَيْمُونَ بَارَكَ اللهُ فِيْكَ " قَالَ : وَمَسَحَ نَاصِيَتِي ثُمَّ صَافَحَنِي وَصَبَحَهُ قَوْمِي فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَبَى اللهُ لِبَنِي عَامِرٍ إِلاَّ خَيْراً أَمَا وَاللهِ لَوْلاَ أَنَّ جَدَّ قُرَيْشٍ نَازَعَ لَهَا لَكَانَتْ الخَلاَفَةُ لِبَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةِ وَلَكِنْ جَدُّ قُرَيْشٍ زَاحَمَ لَهَا " فَلَمَّا دَخَلَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ البَيْتَ قَالَ : " هَلْ أَطْعَمْتُمْ ضَيْفَكُمْ شَيْئاً ؟ " . قَالَتْ عَائِشَةُ : وَضَعْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ شَيْئاً مِنْ تَمْرٍ وَلَمْ يَكُنْ عِنْدَنَا غَيْرُهُ قَالَ : وَرَاحَتِ الغَنَمُ فَأَمَرَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ فَذُبِحَتْ فَتَكَرَّهَتْ فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا لَكَ ذَبَحْنَاهَا لِأَنْفُسِنَا إِنَّ غَنَمَنَا إِذَا زَادَتْ عَلَى المِائَةِ شَاةٍ ذَبَحْنَاهَا لِأَنْفُسِنَا "

رواه الطبراني وفيه يعلى بن الأشدق وهو كذاب

16110- Âmir b. Lakît el-Âmirî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), kavmimin Müslüman olduğunu ve kendisine bağlılıklarını bildirmek üzere huzuruna çıkacaklarını müjdelemek için gittim. Kendisine bu haberi verince: *"Sen uğurlu bir elçisin; Allah sana iyilik ihsan etsin"* dedi ve başımı okşayarak benimle musafaha etti. Kavmim Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelince onlara dedi ki: *"Allah, Benû Âmir'e, kavmine hayırdan başka bir şey istemez. Eğer Kureyş, hilafet için mücadele etmeseydi, o Benû Âmir b. Sa'sa'a'nın olurdu. Ama Kureyş, hilafeti elinde tutmak için mücadele etmektedir."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eve girince: *"Misafirinize bir şey yedirdiniz mi?"* diye sordu. Âişe: "Önüne biraz hurma koyduk, yanımızda başka bir şey yoktur" dedi.

Koyunlar otlaktan dönünce, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir koyun kesilmesini emretti. Benim bundan rahatsız olduğumu görünce, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana ne oluyor? Biz bunu kendimiz için kestik. Bizim koyunlarımız yüz tane olunca bir tanesini kendimiz için keseriz"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ya'lâ b. el-Eşdak hadis uyduran biridir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عِدِيٍّ بْنِ حَاتِمٍ الطَّائِيِّ ﷺ)

Adiyy b. Hâtim et-Tâî

١٦١١١ - عَنْ أَبِي عُبَيْدِ القَاسِمِ بْنِ سَلاَمٍ قَالَ : حَاتِمُ طَيٍّ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ الحَشْرَجِ بْنِ اِمْرُئِ القَيْسِ بْنِ عِدِيٍّ بْنِ أَخْزَمِ.

رواه الطبراني

16111- Ebû Ubeyd Kâsım b. Selâm dedi ki: " Adiyy'in adı, (Adiyy b.) Hâtim b. Abdillah b. Sa'd b. el-Haşrec b. İmriu'l-Kays b. Adiyy b. Ahzem' dir."

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٦١١٢ - حدثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْبَغَوِيُّ ، ثنا صَالِحُ بْنُ مَالِكٍ الْخَوَارِزْمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، حَدَّثَنِي عَامِرٌ الشَّعْبِيُّ ، قَالَ : قَدِمَ عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ الطَّائِيُّ الْكُوفَةَ ، فَأَتَيْتُهُ فِي أُنَاسٍ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ ، فَقُلْنَا لَهُ حَدِّثْنَا بِحَدِيثٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : بُعِثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنُّبُوَّةِ ، وَلا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنَ الْعَرَبِ كَانَ أَشَدَّ لَهُ بُغْضًا ، وَلا أَشَدَّ لَهُ كَرَاهِيَةً مِنِّي ، حَتَّى لَحِقْتُ بِالرُّومِ ، فَتَنَصَّرْتُ فِيهِمْ ، فَلَمَّا بَلَغَنِي مَا يَدْعُو إِلَيْهِ مِنَ الأَخْلاقِ الْحَسَنَةِ ، وَمَا قَدِ اجْتَمَعَ إِلَيْهِ مِنَ النَّاسِ ارْتَحَلْتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ ، فَوَقَفْتُ عَلَيْهِ ، وَعِنْدَهُ صُهَيْبٌ وَبِلالٌ وَسَلْمَانُ ، فَقَالَ : " يَا عَدِيُّ بْنَ حَاتِمٍ ، أَسْلِمْ تَسْلَمْ " فَقُلْتُ : أَخْ أَخْ ، فَأَنَخْتُ ، وَجَلَسْتُ ، وَأَلْزَقْتُ رُكْبَتِي بِرُكْبَتِهِ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا الإِسْلامُ ؟ قَالَ : " تُؤْمِنُ بِاللَّهِ ، وَمَلائِكَتِهِ ، وَكُتُبِهِ ، وَرُسُلِهِ ، وَتُؤْمِنُ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ، وَحُلْوِهِ وَمُرِّهِ ، يَا عَدِيُّ بْنَ حَاتِمٍ ، لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُفْتَحَ خَزَائِنُ كِسْرَى وَقَيْصَرَ ، يَا عَدِيُّ بْنَ حَاتِمٍ ، لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَأْتِيَ الظَّعِينَةُ مِنَ الْحَرَّةِ ، وَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ كُوفَةٌ , حَتَّى تَطُوفَ بِهَذِهِ الْكَعْبَةِ بِغَيْرِ خَفِيرٍ ، يَا عَدِيُّ بْنَ حَاتِمٍ ، لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطُوفَ جِرَابُ الْمَالِ ، فَتَطُوفَ بِهِ وَلا تَجِدُ لَهُ أَحَدًا يَقْبَلُهُ ، فَتَضْرِبَ بِهِ الأَرْضَ ، فَتَقُولَ : لَيْتَكَ لَمْ تَكُنْ ، لَيْتَكَ كُنْتَ تُرَابًا"

قلت : في الصحيح طرف منه يسير رواه الطبراني وفيه عبد الأعلى بن أبي المساور وهو متروك

16112- Şa'bî bildiriyor: Adiyy b. Hâtim et-Tâî, Kûfe'ye geldiği zaman Kûfe'li bir grup insanla yanına gidip: "Bize Resûlullah'tan duyduğun bir

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/68) rivayet etti.

hadisi söyle" dedik. Adiyy şöyle anlattı: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) risaletle görevlendirildiği zaman, Arapların içinde ona karşı benden daha fazlı buğzeden ve kin besleyen birisini bilmiyordum. Bu kinimden dolayı Bizans diyarına gidip Hıristiyan oldum. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) güzel ahlâka davet ettiği ve halkın etrafında toplandığını öğrenince yola çıkıp yanına gittim. Yanında durduğumda, Suheyb, Bilal ve Selmân da yanındaydı. Bana: *"Ey Adiyy b. Hâtim! Müslüman ol ki; selamete eresin"* dedi. Ben ah diye inleyerek oturup dizlerimi dizlerine yapıştırdım ve: "Ya Resûlallah! İslam nedir?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Resullerine iman etmen, hayır veya şer, acı veya tatlı olsun kadere inanmandır. Ey Adiyy b. Hâtim! Kisrâ ve Kayser'in hazineleri ele geçirilmeden önce kıyamet kopmaz. Ey Adiyy b. Hâtim! Kimsesiz bir kadın Hîre'den korumasız bir şekilde gelip -o gün Kûfe diye bir şehir olmayacaktır -Kâbe'yi tavaf edecek kadar ortam emniyetli olmadıkça kıyamet kopmaz. Ey Adiyy b. Hâtim! Para kesesini alıp onu senden kabul edecek kimseyi bulamayınca keseyi yere çalıp: «Keşke olmasaydın, keşke toprak olsaydın» demedikçe kıyamet kopmaz"* buyurdu.

Derim ki: *Sahîh*'te az bir bölümü vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir metruktur.[1]

١٦١١٣ - وَعَنْ هَارُونِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الحَمَّالِ قَالَ : عِدِيُّ بْنِ حَاتِمٍ الطَّائِي يُكَنَّى أَبَا طَرِيفٍ تُوُفِّيَ بِالْكُوفَةِ زَمَنَ الْمُخْتَارِ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسِتِّينَ.

رواه الطبراني

16113- Hârûn b. Abdillah el-Hammâl bildiriyor: "Adiyy b. Hâtim et-Tâî'nin künyesi, Ebû Tarîf'tir. 68 yılında Muhtâr(-ı Sekafî) zamanında Kûfe'de vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي مَالِكِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الخَثْعَمِي ﷺ)

Mâlik b. Abdillah el-Has'amî

١٦١١٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَبَّارُ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ ، ثنا ضَمْرَةُ ، عَنْ رَجَاءِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ حَسَّانٍ مَوْلَى مَالِكِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْخَثْعَمِيِّ ، وَكَانَ مَالِكٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/69) rivayet etti.

[2] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/70) rivayet etti.

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " رَأَيْتُ مَالِكَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَتَوَضَّأُ ، وَكَانَ فِي سَاقِهِ عِرْقٌ مَكْتُوبٌ لِلَّهِ ، فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : أَيَّ شَيْءٍ تَنْظُرُ ، أَمَا إِنَّهُ لَمْ يَكْتُبْهُ كَاتِبٌ "

رواه الطبراني وحسان وأبو سلمة الراوي عنه لم أعرفهما وبقية رجاله ثقات

16114- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan Mâlik b. Abdillah el-Has'amî'nin azatlısı Hassân bildiriyor: Mâlik b. Abdillah'ı abdest alırken gördüm. Baldırında bir damarla Allah yazılıydı. Ben damara bakmaya başlayınca: "Neye bakıyorsun? Bunu bir insan yazmadı" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Hassân ve ondan rivayet eden Ebû Seleme'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي قَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ الْمِنْقَرِيِّ ﷺ)

Kays b. Âsım el-Minkarî

١٦١١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ عَارِمٌ، عَنِ الصَّعْقِ بْنِ حَزْنٍ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُطَيَّبٍ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنِ الْحَسَنِ قَالَ : حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ عَاصِمٍ الْمِنْقَرِيُّ قَالَ : قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآنِي سَمِعْتُهُ يَقُولُ : " هَذَا سَيِّدُ أَهْلِ الْوَبَرِ "

رواه الطبراني والبزار وفي إسناد الطبراني زياد بن أبي زياد الجصاص وثقه ابن حبان وقال : يخطئ وضعفه الجمهور . وإسناد البزار فيه القاسم بن مطيب وهو متروك

16115- Kays b. Âsım el-Minkarî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiğimde, beni görünce: *"Bu, Veber halkının efendisidir"* dedi.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Taberânî'nin isnâdında Ziyâd b. Ebî Ziyâd el-Cessâs'ı güvenilir buldu ve: "Hata yapardı" dedi. Çoğunluk ise zayıf olduğunu söyledi. Bezzâr'ın isnâdında ise, Kâsım b. Mutayyeb metruktur.[2]

١٦١١٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنِ الأَغَرِّ بْنِ الصَّبَّاحِ ، عَنْ خَلِيفَةَ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ ، أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَخْلاهُ ، فَأَسْلَمَ ، فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ أَنْ " يَغْتَسِلَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ " ، فَاغْتَسَلَ فَأُقِيمَتِ الصَّلاةُ فَدَخَلَ بَيْنَ أَبِي

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/296) rivayet etti.

[2] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/339) ile *el-Ehâdîsu't-Tivâl*'inde (19) ve Bezzâr (2744) rivayet etti.

بَكْرٍ وَعُمَرَ ، فَقَامَ بَيْنَهُمَا فَلَمَّا قَضَى الصَّلاةَ ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَقَدْ سَأَلَنِي قَيْسُ بْنُ عَاصِمٍ عَنْ ثَلاثِ كَلِمَاتٍ مَا سَأَلَنِي عَنْهُنَّ غَيْرُ أَبِي بَكْرٍ "

قلت : اغتساله رواه أبو داود وغيره رواه الطبراني وفيه يحيى الحماني وهو ضعيف

16116- Kays b. Âsım anlatıyor: Kays, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitiğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) su ve (bir sabun türü olan) sidr denilen bitkiyle yıkanmasını söyledi. Kays, yıkanıp namaz vakti gelerek Ebû Bekr ve Ömer'in arasına girdi ve namazını ikisinin arasında kıldı. Namaz bitince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kays b. Âsım bana öyle üç söz sordu ki; onları Ebû Bekr'den başkası sormadı"* buyurdu.

Yıkanması kısmını Ebû Dâvûd ve başkaları rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahya el-Himmânî zayıftır. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عِيَاضِ بْنِ غَنْمٍ ﷺ)

İyâd b. Ğanm

١٦١١٧ - حدثنا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْيَزِيدِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ كَاتِبُ الْوَاقِدِيِّ ، عَنِ الْوَاقِدِيِّ ، قَالَ : " عِيَاضُ بْنُ غَنْمِ بْنِ زُهَيْرِ بْنِ أَبِي شَدَّادِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ هِلالِ بْنِ ضَبَّةَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ فِهْرٍ ، أَسْلَمَ عِيَاضٌ قَدِيمًا قَبْلَ الْحُدَيْبِيَةِ ، وَشَهِدَ الْحُدَيْبِيَةَ وَكَانَ بِالشَّامِ مَعَ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ ، فَلَمَّا حَضَرَتْ أَبَا عُبَيْدَةَ الْوَفَاةُ وَلَّى أَبُو عُبَيْدَةَ عِيَاضَ بْنَ غَنْمٍ عَمَلَهُ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ فَأَقَرَّهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى عَمَلِهِ حَتَّى مَاتَ ، وَكَانَ عِيَاضٌ رَجُلا صَالِحًا سَمْحًا ، مَاتَ يَوْمَ مَاتَ وَمَا لَهُ مَالٌ وَلا عَلَيْهِ دَيْنٌ لأَحَدٍ ، وَتُوُفِّيَ بِالشَّامِ سَنَةَ عِشْرِينَ ، وَهُوَ ابْنُ سِتِّينَ "

رواه الطبراني وإسناده إلى الواقدي حسن

16117- Vâkıdî bildiriyor: İsmi, İyâd b. Ğanm b. Züheyr b. Ebî Şeddâd b. Rabîa b. Hilâl b. Dabbe b. el-Hâris (b. Fihr)'dir. İyâd, Hudeybiye'den önce Müslüman oldu. Hudeybiye'de bulundu. Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh ile beraber Şam'daydı. Ebû Ubeyde vefat edeceği zaman, yapmakta olduğu görevi İyâd b. Ğanm'a verdi. Ömer de, vefat edene kadar onu bu görevde bıraktı. İyâd, sâlih ve cömert biriydi. Vefat ettiği zaman, ne malı, ne de kimseye borcu vardı. Altmış yaşında Şam'da vefat etti.

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/338) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri, Vâkidî'ye kadar hasendir.

١٦١١٨ - حدثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَاسْتَخْلَفَ ابْنَ عَمِّهِ عِيَاضَ بْنَ غَنْمٍ الْفِهْرِيَّ "

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح

16118- Zührî dedi ki: "Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh vefat ettiği zaman, amcası oğlu İyâd b. Ğanm el-Fihrî'yi yerine bıraktı."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ بُسْرٍ ﷺ)

Abdullah b. Busr

١٦١١٩ - عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ : وَضَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي فَقَالَ : يَعِيشُ هَذَا الْغُلامُ قَرْنًا فَعَاشَ مَائِةَ سَنَةً وَكَانَ فِي وَجْهِهِ ثُؤْلُولُ فَقَالَ : " لاَ يَمُوتُ حَتَّى يَذْهَبَ الثُّؤْلُولُ مِنْ وَجْهِهِ "

فَلَمْ يَمُتْ حَتَّى ذَهَبَ الثُّؤْلُولُ مِنْ وَجْهِهِ

رواه الطبراني والبزار باختصار الثؤلول إلا أنه قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ليدركن قرنا " ورجال أحد إسنادي البزار رجال الصحيح غير الحسن بن أيوب الحضرمي وهو ثقة

16119- Abdullah b. Busr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), elini başıma koyarak dedi ki: *"Bu çocuk, bir asır yaşayacak."*

Abdullah b. Busr, yüz yıl yaşadı. Abdullah'ın yüzünde siğil vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu siğil, Abdullah'ın yüzünden gitmedikçe vefat etmeyecek"* dedi. Abdullah, siğil yüzünden gitmeden vefat etmedi.

★Taberânî ve şu ifade ile Bezzâr rivayet etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömrü bir asır olacaktır"* buyurdu. Bezzâr'ın iki isnâdından birisinin güvenilir bir ravi olan Hasan b. Eyyûb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦١٢٠ - وَعَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَيُّوبَ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ : أَرَانِي عَبْدُ اللهِ بْنِ بُسْرٍ شَامَةَ فِي قَرْنِهِ وَقَالَ : وَضَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَيْهَا وَقَالَ : " لَيُدْرِكَنَّ قَرْنًا " . وَكَانَ عَبْدُ اللهِ يُرَجِّلُ رَأْسَهُ

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/366-367) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2737) rivayet etti.

رواه الطبراني وأحمد بنحوه ورجال أحمد رجال الصحيح غير الحسن بن أيوب وهو ثقة ورجال الطبراني ثقات

16120- Hasan b. Eyyûb el-Hadramî bildiriyor: Abdullah b. Busr, alnının bir köşesindeki beni göstererek dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini buna koyarak: *«Bunun ömrü bir asır olacaktır»* dedi." Abdullah, saçlarını devamlı tarardı.

★Taberânî ve yakın metinle Ahmed rivayette bulundu. Ahmed'in güvenilir bir ravi olan Hasan b. Eyyûb dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin ravileri de güvenilirdir.[1]

١٦١٢١ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ : لَمَّا بَعَثَتْنِي أُمِّي بِقِطْفٍ تَنَاوَلْتُ مِنْهُ قَبْلَ أَنْ أُبَلِّغَهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا جِئْتُ بِهِ مَسَحَ رَأْسِي وَقَالَ : " أَيَا غُدَرُ "

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن بسر الحيراني وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

16121- Abdullah b. Busr bildiriyor: Annem beni bir salkım hurmayla Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) gönderince, salkımı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürmeden önce birazını yedim. Salkımı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirince, başımı okşayarak: *"Ey (bana) artakalan(ları getiren)"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Busr el-Hayrânî'yi İbn Hibbân güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَمْرِو بْنُ حُرَيْثٍ ﷺ)

Amr b. Hureys

١٦١٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنُ نُمَيْرٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَمَانٍ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، عَنْ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ قَالَ : ذَهَبَتْ أُمِّي إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالرِّزْقِ.

رواه أبو يعلى

16122- Amr b. Hureys dedi ki: "Annem beni Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdü; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başımı okşayarak rızkımın bol olması için dua etti."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. [2]

١٦١٢٣ - وفي رواية عنده أيضا : ذَهَبَتْ بِي أُمِّي أَوْ أَبِي

---

[1] Ahmed (4/189) rivayet etti.
[2] Ebû Ya'lâ (1456) rivayet etti.

ورواهما الطبراني بأسانيد ورجال أبي يعلى وبعض أسانيد الطبراني رجال الصحيح

16123- Ebû Ya'lâ'daki başka bir rivayette: "Annem veya babam beni Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdü" şeklindedir.

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin bazı isnâdlarındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦١٢٤ - وَعَنْ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ قَالَ : كُنْتُ فِي بَطْنِ الْمَرْأَةِ يَوْمَ بَدْرٍ

رواه الطبراني وإسناده جيد

16124- Amr b. Hureys der ki: "Bedir günü henüz anne karnındaydım"

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٦١٢٥ - وَعَنْ أَبِي نُعَيْمٍ قَالَ : مَاتَ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ فِي سَنَةِ خَمْسٍ وَثَمَانِينَ

16125- Ebû Nu'aym der ki: "Amr b. Hureys 85 yılında vefat etti."

١٦١٢٦ - قَالَ أَبُو مُوسَى : وَتُوُفِّيَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِعَمْرُو بن حُرَيْثٍ اِثْنَتَا عَشَرَةَ سَنَةً قَالَ : وَيُكَنَّى عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ أَبَا سَعِيْدٍ

رواه الطبراني ورجاله إلى أبي نعيم ثقات

16126- Ebû Mûsa dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman, Amr b. Hureys on iki yaşındaydı." Amr b. Hureys'in künyesi Ebû Saîd'di.

★Taberânî rivayet etti. Ebû Nu'aym'a kadar olan ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَمْرُو بْنُ ثَعْلَبَةَ الْجُهَنِي ﷺ)

Amr b. Sa'lebe el-Cühenî

١٦١٢٧ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَادَةَ الْوَاسِطِيُّ . ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحُسَيْنِ الصَّابُونِيُّ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، قَالا : ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا وَهْبُ بْنُ عَطَاءَ بْنِ يَزِيدَ ، ثنا الْوَضَّاحُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَعْلَبَةَ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ : " لَقِيتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسَّيَّالَةِ ، فَأَسْلَمْتُ فَمَسَحَ عَلَى رَأْسِي ، قَالَ : فَأَتَتْ عَلَى عَمْرِو بْنِ ثَعْلَبَةَ مِائَةُ سَنَةٍ وَمَا شَابَ مَوْضِعُ يَدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ رَأْسِهِ "

---

[1] Ebû Ya'lâ (1463) rivayet etti.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16127- Amr b. Sa'lebe el-Cühenî bildiriyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Sayyâle denilen yerde gördüm ve Müslüman oldum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) başımı okşadı.

Ravi dedi ki: "Amr yüz yıl yaşadı ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) değdiği yerdeki saçlar ağarmadı."[1]

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَمْرُو بْنُ الحَمْقِ الخُزَاعِي ﷺ)

Amr b. el-Hamik el-Huzâî

١٦١٢٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ ، قَالَ : نا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَسْعُودِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : نا الْحَارِثُ بْنُ حَصِيرَةَ ، عَنْ صَخْرِ بْنِ الْحَكَمِ ، عَنْ عَمِّهِ ، أَنَّهُ سَمِعَ عَمْرَو بْنَ الْحَمِقِ ، يَقُولُ : بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَرِيَّةٍ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّكَ تَبْعَثُنَا وَلَيْسَ لَنَا زَادٌ ، وَلا لَنَا طَعَامٌ ، وَلا عِلْمَ لَنَا بِالطَّرِيقِ ، فَقَالَ : " إِنَّكُمْ سَتَمُرُّونَ بِرَجُلٍ صَبِيحِ الْوَجْهِ ، يُطْعِمُكُمْ مِنَ الطَّعَامِ ، وَيَسْقِيكُمْ مِنَ الشَّرَابِ ، وَيَدُلُّكُمْ عَلَى الطَّرِيقِ ، وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ " ، فَلَمَّا نَزَلَ الْقَوْمُ عَلَيَّ ، جَعَلَ يُشِيرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَيَنْظُرُونَ إِلَيَّ ، فَقُلْتُ : مَا بِكُمْ يُشِيرُ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ ، وَتَنْظُرُونَ إِلَيَّ ؟ فَقَالُوا : أَبْشِرْ بِبُشْرَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، فَإِنَّا نَعْرِفُ فِيكَ نَعْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرُونِي بِمَا قَالَ لَهُمْ : فَأَطْعَمْتُهُمْ ، وَسَقَيْتُهُمْ ، وَزَوَّدْتُهُمْ ، وَخَرَجْتُ مَعَهُمْ حَتَّى دَلَلْتُهُمْ عَلَى الطَّرِيقِ ، ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى أَهْلِي ، فَأَوْصَيْتُهُمْ بِإِبِلِي . ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : مَا الَّذِي تَدْعُو إِلَيْهِ ؟ فَقَالَ : " أَدْعُو إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ، وَإِقَامِ الصَّلاةِ ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَحَجِّ الْبَيْتِ ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ " ، فَقُلْتُ : إِذَا أَجَبْنَاكَ إِلَى هَذَا ، فَنَحْنُ آمِنُونَ عَلَى أَهْلِنَا ، وَدِمَائِنَا ، وَأَمْوَالِنَا ؟ قَالَ : " نَعَمْ " ، فَأَسْلَمْتُ ، وَرَجَعْتُ إِلَى قَوْمِي ، فَأَخْبَرْتُهُمْ بِإِسْلامِي ، فَأَسْلَمَ عَلَى يَدَيَّ بَشَرٌ كَثِيرٌ مِنْهُمْ ، ثُمَّ هَاجَرْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . فَبَيْنَمَا أَنَا عِنْدَهُ ذَاتَ يَوْمٍ ، فَقَالَ لِي : " يَا عَمْرُو ، هَلْ لَكَ أَنْ أُرِيَكَ آيَةَ الْجَنَّةِ ؟ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَشْرَبُ الشَّرَابَ ، وَيَمْشِي فِي الأَسْوَاقِ ؟ " ، قُلْتُ :

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/40) rivayet etti.

بَلَى بِأَبِي أَنْتَ ، قَالَ : " هَذَا ، وَقَوْمُهُ آيَةُ الْجَنَّةِ " ، وَأَشَارَ إِلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، وَقَالَ لِي : " يَا عَمْرُو ، هَلْ لَكَ أَنْ أُرِيَكَ آيَةَ النَّارِ ، يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَشْرَبُ الشَّرَابَ ، وَيَمْشِي فِي الأَسْوَاقِ ؟ " قُلْتُ : بَلَى ، بِأَبِي أَنْتَ ، قَالَ : " هَذَا وَقَوْمُهُ آيَةُ النَّارِ " وَأَشَارَ إِلَى رَجُلٍ ، فَلَمَّا وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ ، ذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَفَرَرْتُ مِنْ آيَةِ النَّارِ إِلَى آيَةِ الْجَنَّةِ وَتَرَى بَنِي أُمَيَّةَ قَاتِلِي بَعْدَ هَذَا ؟ قُلْتُ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : وَاللَّهِ ، لَوْ كُنْتَ فِي جُحْرٍ فِي جَوْفِ جُحْرٍ لاسْتَخْرَجَنِي بَنُو أُمَيَّةَ حَتَّى يَقْتُلُونِي حَدَّثَنِي بِهِ حَبِيبِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " أَنَّ رَأْسِي أَوَّلُ رَأْسٍ تُحْتَزُّ فِي الإِسْلامِ ، وَيُنْقَلُ مِنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن عبد الملك المسعودي وهو ضعيف

16128- Amr b. el-Hamik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir müfrezeyi bir yere gönderirken dediler ki: "Ya Resûlallah! Sen bizi gönderiyorsun, ama hiç azığımız ve yemeğimiz yoktur. Yol hakkında da bilgimiz yoktur. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Güler yüzlü bir adama uğrayacaksınız. Sizi yedirip içirecek ve size yolu gösterecek. O adam Cennet ahalisindendir."*Askeri birlik yanıma gelince, birbirleriyle işaretleşip bana bakmaya başladılar. Ben: "Neden işaretleşip bana bakıyorsunuz?" diye sorunca: "Seni Allah'ın ve Resûlü'nün müjdesiyle müjdeliyoruz. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) seni bize övdü" diyerek, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendilerine söylediğini bana aktardılar. Onlara yedirip içirdim ve azıklarını hazırlayarak, onlarla bir müddet giderek kendilerine yolu gösterdim. Sonra aileme dönüp devemi hazırlatıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim ve: "Neye davet ediyorsun?" diye sordum.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına, benim de Allah'ın Resûlü olduğuma inanmaya, namaz kılmaya zekât vermeye, hac etmeye ve oruç tutmaya davet ediyorum"* buyurdu. Ben: "Bunları kabul edersek, ailemiz, kanlarımız ve mallarımız emân içerisinde mi?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* dedi. Ben de Müslüman olarak aileme döndüm ve onlara Müslüman olduğumu bildirdim. Birçoğu benim vesilemle İslam'a girdi. Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına hicret ettim.

Bir gün yanındayken bana: *"Ey Amr! Sana yemek yiyip su içen ve çarşılarda dolaşan, Cennet ahalisinden birisini göstereyim mi?"* buyurunca, ben: "Annem babam sana feda olsun, evet" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ve bunun kavmi"* diyerek eliyle Ali b. Ebî Tâlib'i işaret etti. Sonra: *"Ey Amr! Sana yemek yiyip su içen ve çarşılarda dolaşan,*

Cehennem ahalisinden birisini göstereyim mi?" buyurunca, ben: "Annem babam sana feda olsun, evet" dedim. Bunun üzerine, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ve kavmi Cehennem ahalisindendir"* buyurarak bir adamı işaret etti.

Müslümanlar arasında fitne çıkınca Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sözünü söyleyerek, Cehennem ahalisinden kaçıp Cennet ahalisinin yanına gittim. Bundan sonra Benî Umeyye, beni öldürmek istedi. Ben: "Allah ve Resûlü en iyisini bilir" dedim. Vallahi! Eğer iç içe olan odalarda saklansam bile Umeyye oğulları, beni öldürmek için çıkarırlar. Sevdiğim (sallallahu aleyhi vesellem) bana İslam'da ilk defa kesilerek şehirlerde dolaştırılacak başın, benim başım olduğunu söyledi.

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Abdilmelik el-Mes'ûdî zayıftır.

١٦١٢٩ - وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَمْقِ الْخُزَاعِيِّ أَنَّهُ سَقَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : " اَللَّهُمَّ مَتِّعْهُ بِشَبَابِهِ " فَمَرَّتْ بِهِ ثَمَانُونَ لَمْ نَرَ لَهُ شَعْرَةً بَيْضَاءَ.

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن عبد الله بن أبي فروة وهو متروك

16129- Amr b. el-Hamik el-Huzâî'den bildirildiğine göre Amr, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) su verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onu gençliğinden faydalandır"* diye dua etti. Seksen yaşındayken yanına uğradığımda saçlarında bir tane bile ak göremedik.

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Abdillah b. Ebî Ferve metruktur.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي فَيْرُوزَ الدَّيْلَمِيِّ ﷺ)

Feyrûz ed-Deylemî

١٦١٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ فَيْرُوزَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُمْ أَسْلَمُوا وَكَانَ فِيمَنْ أَسْلَمَ فَبَعَثُوا وَفْدَهُمْ إِلَى رَسُولِ اللهِ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- بِبَيْعَتِهِمْ وَإِسْلاَمِهِمْ فَقَبِلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ نَحْنُ مَنْ قَدْ عَرَفْتَ وَجِئْنَا مِنْ حَيْثُ قَدْ عَلِمْتَ وَأَسْلَمْنَا فَمَنْ وَلِيُّنَا قَالَ اللهُ وَرَسُولُهُ .قَالُوا حَسْبُنَا رَضِينَا.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح غير عبد الله بن فيروز وهو ثقة

16130- Feyrûz'dan şöyle nakledilir: Kabilesi Müslüman olduğu zaman o, Müslüman olanlar arasındaydı. Kabilesi Resûlullah'a (sallallahu

aleyhi vesellem) elçilerini gönderip ona biat edip Müslüman olduklarını bildirdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) biatlerini kabul edince: "Ya Resûlallah! Biz bildiğin kişilerden ve bildiğin yerden geldik ve Müslüman olduk. Bizim velimiz kimdir?" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Veliniz, Allah ve Resûlü'dür"* buyurunca: "Allah ve Resûlü bize yeter, onların veliliğine razı olduk" dediler.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in, güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Feyrûz dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي قُرَّةَ الْمُزَنِيِّ ﷺ)

Kurra el-Müzenî

١٦١٣١ - عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ الْمُزَنِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَسَحَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِي

16131- Muâviye b. Kurra el-Müzenî, babasının: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başımı okşadı" dediğini nakleder.[2]

١٦١٣٢ - وفي رواية: سَمِعْتُ أَبِي وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَاسْتَغْفَرَ لَهُ

16132- Muâviye, bir rivayette babasının, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zamanına yetiştiğini ve O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) başını okşayıp kendisi için istiğfar ettiğini söylediğini nakleder.[3]

١٦١٣٣ - وفي رواية: قُلْنَا: أَصَحِبَهُ ؟ قَالَ: لاَ وَلَكِنَّهُ قَدْ كَانَ عَلَى عَهْدِهِ قَدْ حَلَبَ وَصَرَّ

رواه كله أحمد بأسانيد والبزار بنحوه وأحد أسانيد أحمد والبزار رجاله رجال الصحيح غير معاوية بن قرة وهو ثقة

16133- Bir başka rivayet ise şöyledir: Ravi der ki: "Muâviye'ye: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber bulundu mu?" diye sorduğumuzda, dedi ki: "Hayır, o zamanda henüz sütten kesilmemiş bir bebekti."

---

[1] Ahmed (4/232), Ebû Ya'lâ (6825) ve Taberânî muhtasar olarak (18/331) rivayet ettiler.

[2] Ahmed (4/19) rivayet etti.

[3] Ahmed (4/19) rivayet etti.

★Ahmed hepsini değişik isnâdlarla rivayet etti. Bezzâr da bir kısmını rivayet etti. Muâviye b. Kurra dışındaki, Ahmed'in isnâdlarından birinin ravileri ve Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مَسْعُودٍ ﷺ)

Mes'ûd

١٦١٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُثَنَّى بْنِ مُطَاعِ بْنِ عِيسَى بْنِ مُطَاعِ بْنِ زِيَادَةَ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ مَسْعُودِ بْنِ الضَّحَّاكِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ أَرْشِ بْنِ جَدِيلَةَ بْنِ لَخْمٍ أَبُو مَسْعُودٍ اللَّخْمِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْمُثَنَّى ، عَنْ أَبِيهِ مُطَاعٍ ، عَنْ أَبِيهِ عِيسَى ، عَنْ أَبِيهِ مُطَاعٍ ، عَنْ أَبِيهِ زِيَادَةَ ، عَنْ جَدِّهِ مَسْعُودٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، سَمَّاهُ مُطَاعًا ، وَقَالَ لَهُ: " يَا مُطَاعُ ، أَنْتَ مُطَاعٌ فِي قَوْمِكَ " . وَحَمَلَهُ عَلَى فَرَسٍ أَبْلَقَ ، وَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ ، وَقَالَ لَهُ: " يَا مُطَاعُ ، امْضِ إِلَى أَصْحَابِكَ ، فَمَنْ دَخَلَ تَحْتَ رَايَتِي هَذِهِ فَقَدْ أَمِنَ مِنَ الْعَذَابِ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفي إسناده من لم أعرفهم

16134- Ziyâde, dedesi Mes'ûd'dan bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mes'ûd'a Mutâ' ismini koyarak dedi ki: *"Ey Mutâ'! Sen kavminde sözü dinlenen birisin."* Sonra onu benekli bir ata bindirerek ona sancağı verdi ve: *"Ey Mutâ'! Arkadaşlarının yanına git. Kim, benim bu sancağımın altına girerse, azaptan emin olur"* dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي السَّوَّارِ ﷺ)

Ebu's-Sevvâr'ın Dayısı

١٦١٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا السُّمَيْطُ عَنْ أَبِي السَّوَّارِ حَدَّثَهُ أَبُو السَّوَّارِ عَنْ خَالِهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُنَاسٌ يَتْبَعُونَهُ فَاتَّبَعْتُهُ مَعَهُمْ قَالَ فَفَجَئَنِي الْقَوْمُ يَسْعَوْنَ قَالَ وَأَبْقَى الْقَوْمُ. قَالَ فَأَتَى عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَرَبَنِي ضَرْبَةً إِمَّا بِعَسِيبٍ أَوْ قَضِيبٍ أَوْ سِوَاكٍ وَشَيْءٍ كَانَ مَعَهُ. قَالَ فَوَاللَّهِ مَا أَوْجَعَنِي.

---

1 Ahmed (4/19), Bezzâr (2749) ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde muhtasar olarak (19/27) rivayet etti.

2 Taberânî *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (670) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Mes'ûd'tan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Oğlu bunu rivayette tek kalmıştır." Babaların çocuklarından teselsülü vardır bu isnâdda.

قَالَ فَبِتُّ بِلَيْلَةٍ. قَالَ أَوْ قُلْتُ مَا ضَرَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ لِشَيْءٍ عَلِمَهُ اللَّهُ فِيَّ. قَالَ وَحَدَّثَتْنِي نَفْسِي أَنْ آتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَصْبَحْتُ. قَالَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّكَ رَاعٍ لاَ تَكْسِرْ قُرُونَ رَعِيَّتِكَ. قَالَ فَلَمَّا صَلَّيْنَا الْغَدَاةَ أَوْ قَالَ صَبَّحْنَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ إِنَّ أُنَاساً يَتْبَعُونِي وَإِنِّي لاَ يُعْجِبُنِي أَنْ يَتْبَعُونِي اللَّهُمَّ فَمَنْ ضَرَبْتُ أَوْ سَبَبْتُ فَاجْعَلْهَا لَهُ كَفَّارَةً وَأَجْراً . أَوْ قَالَ مَغْفِرَةً وَرَحْمَةً . أَوْ كَمَا قَالَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16135- Ebu's-Sevvâr dayısının şöyle dediğini nakleder: Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem), ardından giden bazılarıyla beraber gördüm. Ben de onları takip ettim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) peşinden gidenler aniden bana doğru dönüp koşarak kaçmaya başladılar. Ben ise onlara bakıyordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gelip bana elinde olan küçük bir çubuk veya sopa, ya da misvakla vurdu. Vallahi! Vururken canımı acıtmamıştı. Ben o gece: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Allah'ın ona benim hakkımda bildirdiği bir şey sebebiyle vurmuştur" diye düşündüm. Sabah olunca Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitmeyi düşündüm. Sonra Cibrîl gelerek, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Sen çobansın. Sana tabi olanları incitme" dedi. Sabah namazını kılınca —veya sabah olunca— Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allahım! Bazıları peşimden yürüyorlar. Ben de peşimden yürümelerini istemiyorum. Allahım! Kime vurduysam veya kimi kötülediysem, bunu onun için kefaret ve sevap vesilesi yap"* veya: *"Mağfiret ve rahmet vesilesi yap."* Ya da buna benzer bir şey söyledi.

★ Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ﷺ)

Târık b. Şihâb

١٦١٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ شُعْبَةَ وَابْنِ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ طَارِقَ بْنَ شِهَابٍ يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَزَوْتُ فِي خِلاَفَةِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ بِضْعاً وَأَرْبَعِينَ أَوْ بِضْعاً وَثَلاَثِينَ مِنْ بَيْنِ غَزْوَةٍ وَسَرِيَّةٍ.

16136- Târık b. Şihâb bildiriyor: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm ve Ebû Bekr ile Ömer zamanında, kırk veya otuz küsur arasında gazveye ve askeri müfrezeye ben de katıldım."[1]

١٦١٣٧ - وفي رواية: وَقَالَ ابْنُ جَعْفَرٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ أَوْ ثَلَاثًا وَأَرْبَعِينَ مِنْ غَزْوَةٍ إِلَى سَرِيَّةٍ رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح

16137- Başka bir rivayette, "Otuz üç veya kırk üç gazve ve müfrezeye katıldım" şeklinde geçmiştir.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ ﷺ)

Mahmûd b. Lebîd

١٦١٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي مَحْمُودُ بْنُ لَبِيدٍ أَنَّهُ عَقَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ دَلْوٍ كَانَ فِي دَارِهِمْ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16138- Mahmûd b. Lebîd'den nakledildiğine göre kendisi, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) ve O'nun evlerinde bulunan bir kovadan bir yudum alıp üzerine su püskürttüğünü hatırlamıştır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ ﷺ)

Ali b. Şeybân

١٦١٣٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ الْيَمَامِيُّ ، قَالَ: نا عَلِيُّ بْنُ يَحْيَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ: حَدَّثَنِي قُرَّةُ بْنُ دَخِيلِ بْنِ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ أَبِيهِ يَزِيدَ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا لَهُ , فَقَالَ: " اللَّهُمَّ بَارِكْ فِي عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ ، وَبَارِكْ عَلَى عَلِيٍّ "

[1] Ahmed (4/214) ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8204) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/314-315) rivayet etti.

[3] Ahmed (5/ 327) şu lafızla rivayet etti: "Mahmûd b. Lebîd, evlerindeki bir kuyudan aldığı suyu Resûlullah'ın ağzına çekip yüzüne püskürttüğünü hatırlamaktadır."

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جماعة لم أعرفهم

16139- Alî b. Şeybân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine şöyle dua ettiğini nakleder: *"Allahım! Ali b. Şeybân'da ve Ali'ye bereket ihsan et."*

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي حَنْظَلَةَ بْنِ حِذْيَمٍ ﷺ)

Hanzale b. Hizyem

١٦١٤٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ، قَالَ: نا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ، قَالَ: نا الذَّيَّالُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ حَنْظَلَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ جَدِّي حَنْظَلَةَ بْنَ حِذْيَمٍ، يَقُولُ: وَفَدْتُ مَعَ جَدِّي حِذْيَمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ لِي بَنِينَ ذَوِي لِحًى وَغَيْرَهُمْ، وَهَذَا أَصْغَرُهُمْ، فَأَدْنَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَمَسَحَ رَأْسِي، وَقَالَ: " بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ "، قَالَ الذَّيَّالُ: فَلَقَدْ رَأَيْتُ حَنْظَلَةَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْوَارِمِ وَجْهُهُ وَالشَّاةِ الْوَارِمِ ضَرْعُهَا، فَيَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ، عَلَى مَوْضِعِ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَيَمْسَحُهُ، فَيَذْهَبُ الْوَرَمُ

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه وأحمد في حديث طويل في الوصايا في الحيف ورجال أحمد ثقات

16140- Hanzale b. Hizyem bildiriyor: Dedem Hizyem'le birlikte Resulullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittik. Dedem: "Ya Resûlallah! Benim çocuklarım var. Bunların bir kısmı sakallı bazısı da sakalsız; bu da en küçükleridir" dedi. Bunun üzerine Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana yaklaştı ve başımı sıvazlayarak, *"Allah sana hayır ve bereketler ihsan etsin"* dedi.

Zeyyâl diyor ki: "Yüzü şişen bir adamın veya memesi şişen bir koyunun Hanzale'ye getirildiğini gördüm. Hanzale, "Resulullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elinin değdiği yer hürmetine! Bismillah" diyerek şişen yerin üzerini mesh edince şişlik kaybolurdu.

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat* ve yakın metinle *M. el-Kebîr*'inde rivayette bulundu. Ayrıca Ahmed de Vasiyetler kitabında çocuklardan bazılarına daha çok vasiyet etme bölümünde uzun bir hadiste bunu irad etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.[2]

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1223) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ali b. Şeybân'dan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Muhammed b. Miskîn bu hadiste tek kalmıştır."

[2] Ahmed (5/67-68) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3501) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الْهِرْمَاسِ بْنِ زِيَادٍ ﷺ)

Hirmâs b. Ziyâd

١٦١٤١ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ: نا شَبَابٌ الْعُصْفُرِيُّ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو الْبَاهِلِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي بَكْرُ بْنُ نَائِلِ بْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ الْهِرْمَاسِ بْنِ زِيَادٍ الْبَاهِلِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنِ الْهِرْمَاسِ بْنِ زِيَادٍ ، قَالَ: وَفَدَ أَبِي وَأَنَا مَعَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُ أَبِي: ادْعُ اللَّهَ لِي ولابْنِي ، قَالَ: " فَمَسَحَ رَأْسِي ، وَبَايَعَهُ عَلَى الإِسْلامِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جماعة لم أعرفهم

16141- Hirmâs b. Ziyâd dedi ki: "Babam benimle beraber Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti ve: "Benim ve oğlum için Allah'a dua et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başımı sıvazladı ve babamdan İslam üzere biat aldı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي خُرَيْمٍ ﷺ)

Hureym (b. Fâtik)

١٦١٤٢ – حَدَّثَنَا حَاجِبُ بْنُ أَرْكِينَ الْفَرْغَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُفَضَّلِ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ أَيْمَنَ بْنِ خُرَيْمِ بْنِ فَاتِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " نِعْمَ الْفَتَى خُرَيْمٌ.

قلت: فذكر الحديث

رواه الطبراني في الثلاثة وفيه جماعة لم أعرفهم . وقد تقدم بطوله في اللباس في الإزار

16142- Hureym, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hureym, ne güzel bir gençtir"* dediğini bildiriyor. —Hadis aslında devam ediyor.—

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır. Bu hadis Giyecekler kitabında uzun bir şekilde geçmişti.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4158, 4161) ve *M. es-Sağîr*'de (415, 747) rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin ezberi bozulmuştur. *M. es-Sağîr*'in diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ اللهِ بْنِ السَّائِبِ ﷺ)

Abdullah b. es-Sâib

١٦١٤٣ - ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ، قَالا: ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، ثنا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، قَالَ: كُنْتُ شَرِيكًا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ، قَالَ: " أَتَعْرِفُنِي؟ "، قُلْتُ: كُنْتَ شَرِيكًا لِي، فَنِعْمَ الشَّرِيكُ كُنْتَ لا تُمَارِي، وَلا تُدَارِي

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير منصور بن أبي الأسود وهو ثقة

16143- Abdullah b. es-Sâib bildiriyor: Daha önceleri, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ortağıydım. Medine'ye gelince: "Beni tanıyor musun?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen benim ortağımdın. Sen ne güzel ortaksın. (Ortağının emniyetinden) şüphe etmezdin ve tartışmazdın"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Mansûr b. Ebi'l-Esved dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦١٤٤ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ السَّائِبِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُبَايِعُهُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ أَتَعْرِفُنِي ؟ قَالَ: نَعَمْ أَلَمْ تَكُنْ شَرِيْكاً لِي فَوَجَدْتُكَ خَيْرُ شَرِيْكٍ لاَ تُدَارِي وَلاَ تُمَارِي

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16144- Abdullah b. es-Sâib bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat etmek üzere gittiğimde: "Yâ Resûlallah! Beni tanıdın mı?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet; sen benim ortağım değil miydin? Ben seni hayırlı bir ortak olarak gördüm. Tartışmazdın ve (ortağının emniyetinden) şüphe etmezdin"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (875) yakın metinle bir rivayette bulundu.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي السَّائِبِ بْنِ يَزِيْدِ ﷺ)

Sâib b. Yezîd

١٦١٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ أَبِي عَامِرٍ السِّجِلِّيْنِيُّ الْخَثْعَمِيُّ ، قَالَ: نَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِهَابٍ ، قَالَ: نَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُرَشِيُّ ، قَالَ: نَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ الْعِجْلِيُّ ، عَنْ عَطَاءٍ مُولِي السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ ، قَالَ: رَأَيْتُ مَوْلايَ السَّائِبَ ، لِحْيَتُهُ بَيْضَاءَ ، وَرَأْسُهُ أَسْوَدُ ، قُلْتُ: يَا مَوْلايَ ، مَا لِرَأْسِكَ لا تَبْيَضُّ ؟ قَالَ: لا يَبْيَضُّ رَأْسِي أَبَدًا ، وَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَضَى وَأَنَا غُلامٌ أَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ ، فَسَلَّمَ عَلَى الْغِلْمَانِ وَأَنَا فِيهِمْ ، فَرَدَدْتُ عَلَيْهِ السَّلامَ بَيْنَ الْغِلْمَانِ ، فَدَعَانِي ، فَقَالَ: " مَا اسْمُكَ ؟ " قُلْتُ: السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ ابْنُ أُخْتِ نَمِرٍ ، " فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي ، وَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ " ، فَلا يَبْيَضُّ مَوْضِعُ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَدًا.

رواه الطبراني في الثلاثة إلا أنه قال في الكبير: " كَانَ وَسَطُ رَأْسِ السَّائِبِ أَسْوَدَ ، وَبَقِيَّةُ رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ أَبْيَض ، فَقُلْتُ لَهُ: يَا سَيِّدِي ، وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ رَأْسِكَ هَذَا قَطُّ ، هَذَا أَبْيَضُ وَهَذَا أَسْوَدُ ، قَالَ: أَوَلا أُخْبِرُكَ يَا بُنَيَّ ؟ قُلْتُ: بَلَى ، قَالَ: إِنِّي كُنْتُ مَعَ صِبْيَانٍ نَلْعَبُ ، فَمَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَعَرَضْتُ لَهُ ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ، فَقَالَ: وَعَلَيْكَ ، مَنْ أَنْتَ ؟ فَقُلْتُ: أَنَا السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ أَخُو النَّمِرِ بْنِ قَاسِطٍ ، " فَمَسَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسِي ، وَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ " . قَالَ: فَوَاللَّهِ لا يَبْيَضُّ أَبَدًا ، أَوْ قَالَ: لا يَزَالُ هَكَذَا أَبَدًا "

ورجال الكبير رجال الصحيح غير عطاء مولى السائب وهو ثقة ورجال الصغير والأوسط ثقات

16145- Sâib b. Yezîd'in azatlısı Atâ' bildiriyor: Efendim olan Sâib b. Yezîd'in sakalının beyaz, saçlarının ise siyah olduğunu gördüm ve ona: "Efendim! Başındaki saçlar neden ağar mıyor?" diye sordum. Bana şu karşılığı verdi:

Başımdaki saçlar kesinlikle ağarmaz. Bunun sebebi şudur: Ben çocuktum ve çocuklarla oynuyordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gelip selam verdi. Çocukların içinde sadece selamını ben aldım. Beni yanına çağırıp: *"Adın ne?"* diye sordu. Ben: "Nemir'in kızkardeşinin oğlu, Sâib b. Yezîd'im" deyince, elini başıma koyup: *"Allah sana bereket ihsan eylesin"* buyurdu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elinin değdiği yer kesinlikle ağarmadı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ancak, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ibaresi şöyledir:

Sâib'in başının ortası siyah, diğer kısmı ise beyazdı. Ona: "Efendim! Senin başın gibi bir baş görmedim. Bir kısmı siyah, diğer kısmı ise beyaz" dedim. Bana: "Evladım! Bunun sebebini sana söyleyeyim mi?" deyince; ben: "Olur (söyle)" dedim. Bunun üzerine dedi ki: "Ben çocuklarla oynarken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımızdan geçti. Ben

ona yaklaşıp selam verdim. Hz. Peygamber: *"Allah'ın selamı sana da olsun. Sen kimsin?"* dedi. Ben: "Ben, Nemir b. Kâsıt'ın kardeşi Sâib b. Yezîd'im" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), başımı okşayıp: *"Allah sana bereket ihsan etsin"* buyurdu. Vallahi elinin değdiği yer ağarmadı ve hâlâ da böyle duruyor.

M. el-Kebîr'in, güvenilir bir ravi olan Sâib'in azatlısı Atâ' dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. *M. es-Sağîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ın ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مَدْلُوكٍ أَبِي سُفْيَانَ ﷺ)

Medlûk Ebû Süfyân

١٦١٤٦ - عَنْ أُمَيَّةَ بِنْتُ أَبِي الشَّعْثَاءِ وَقَطْبَةُ مَوْلاَتُهَا: أَنَّهُمَا رَأَتَا مَدْلُوكاً أَبَا سُفْيَانَ فَسَمِعَتَاهُ يَقُولُ: أَتَيْتُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ مَوْلاَيَ فَأَسْلَمْتُ . قَالَتْ أُمَيَّةُ: فَرَأَيْتُ مَا مَسَحَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْوَدَ وَقَدْ ابْيَضَّ مَا سِوَى ذَلِكَ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16146- Umeyye binti Ebi'ş-Şa'sâ ve onun azatlısı Kutbe, Medlûk Ebû Süfyân'ı gördüklerini ve şöyle dediğini duyduklarını naklederler: "Efendimle beraber Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip Müslüman oldum." Umeyye: "Medlûk Ebû Süfyân'ın başındaki Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sıvazladığı yeri gördüm siyahtı. Diğer kısımlar ise ağarmıştı" diye ekledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حَرْمَلَةَ بْنِ زَيْدٍ ﷺ)

Harmele b. Zeyd

١٦١٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ أَبِي ذُبْحَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ حَرْمَلَةُ بْنُ زَيْدٍ , فَجَلَسَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الإِيمَانُ هَهُنَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى لِسَانِهِ ، وَالنِّفَاقُ هَهُنَا ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ وَلا يَذْكُرُ اللَّهَ إِلا قَلِيلا ، فَسَكَتَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَدَّدَ ذَلِكَ عَلَيْهِ ، وَسَكَتَ حَرْمَلَةُ ، فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَرَفِ لِسَانِ حَرْمَلَةَ ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَهُ لِسَانًا صَادِقًا ، وَقَلْبًا شَاكِرًا ، وَارْزُقْهُ حُبِّي وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّنِي ، وَصَيِّرْ أَمْرَهُ إِلَى الْخَيْرِ " ، فَقَالَ حَرْمَلَةُ: يَا رَسُولَ

[1] Taberânî *M. es-Sağîr* (701) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6693) rivayet etti.

اللّهِ ، إنَّ لِي إخْوَانًا مُنَافِقِينَ كُنْتُ فِيهِمْ رَأْسًا أفَلا أدُلُّكَ عَلَيْهِمْ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا ، مَنْ جَاءَنَا كَمَا جِئْتَنَا اسْتَغْفَرْنَا لَهُ كَمَا اسْتَغْفَرْنَا لَكَ ، وَمَنْ أصَرَّ عَلَى ذَنْبِهِ فَاللّهُ أوْلَى بِهِ ، وَلا تَخْرِقْ عَلَى أحَدٍ سَتْرًا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16147- İbn Abbâs bildiriyor: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, Harmele b. Zeyd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip önünde oturdu ve: "Yâ Resûlallah! İman şu dilimde, fakat kalbimde nifak var. Kalbim Allah'ı çok az zikrediyor" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hiçbir şey söylemeyince Harmele sözünü tekrar etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Harmele'nin dilinin ucundan tutarak: *"Allahım! Buna doğru söyleyen bir dil, şükreden bir kalp ver. Ona benim sevgimi ve beni sevenlerin sevgisini ihsan et. Onun işinin sonunu hayırlı eyle"* diye dua etti.

Bunun üzerine Harmele: "Yâ Resûlallah! Benim kardeşlerim var, fakat münafıktırlar. Müminiz diyorlar fakat içlerinden inanmıyorlar. Ben onların lideriyim. Onların size gelmelerini söyleyeyim mi?" diye sordu. Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu cevabı verdi: *"Kim senin gibi gelip samimiyetle durumunu bize arz ederse, biz sana yaptığımız gibi onun için de Allah'tan affedilmesini isteriz. Kim günahında ısrar ederse, onun hakkında en güzel hükmü Allah verir. Biz kimsenin perdesini yırtıp bizden sakladığı günahını ortaya çıkarmaya çalışmayız."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الحَكَمِ بْنِ عَمْرٍو الغِفَارِيِّ ﷺ)

Hakem b. Amr el-Gıfârî

١٦١٤٨ - حَدَّثَنَا إسْحَاقُ بْنُ إبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ التَّيْمِيِّ ، حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلالٍ ، عَنْ عَبْدِ اللّهِ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ: صَلّى الْحَكَمُ بْنُ عَمْرٍو الْغِفَارِيُّ بِالنَّاسِ فِي سَفَرٍ وَبَيْنَ يَدَيْهِ سُتْرَةٌ ، فَمَرَّتْ حَمِيرٌ بَيْنَ يَدَيْ أصْحَابِهِ ، فَأعَادَ بِهِمُ الصَّلاةَ ، فَقَالُوا: أرَادَ أنْ يَصْنَعَ كَمَا صَنَعَ الْوَلِيدُ بْنُ عُقْبَةَ إذْ صَلّى بِأصْحَابِهِ الْغَدَاةَ أرْبَعًا ، ثُمَّ قَالَ: أزِيدُكُمْ ؟ فَلَحِقْتُ بِالْحَكَمِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ ، فَوَقَفَ حَتَّى تَلاحَقَ الْقَوْمُ ، فَقَالَ: " إنِّي أعَدْتُ بِكُمُ الصَّلاةَ مِنْ أجْلِ الْحَمِيرِ الَّتِي مَرَّتْ بَيْنَ أيْدِيكُمْ ، فَضَرَبْتُمُونِي مَثَلا لابْنِ أبِي

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3475) rivayet etti.

مُعَيْطٍ ، وَإِنِّي أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُحْسِنَ سِيرَتَكُمْ ، وَيُحْسِنَ بَلاغَكُمْ ، وَأَنْ يَنْصُرَكُمْ عَلَى عَدُوِّكُمْ ، وَأَنْ يُفَرِّقَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ " ، فَمَضَوْا فَلَمْ يَرَوْا فِي وَجْهِهِمْ ذَلِكَ إِلا مَا يُسَرُّونَ بِهِ ، فَلَمَّا أَنْ فَرَغُوا مَاتَ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16148- Abdullah b. es-Sâmit bildiriyor: Hakem b. Amr el-Ğıfârî, bir yolculukta, önünde sütre olduğu halde hakla namaz kıldırdı. Arkadaşlarının önünden merkepler geçince namazı iade etti. Arkadaşları: "Velîd b. Ukbe'nin, arkadaşlarına sabah namazını dört rekât kıldırdığı gibi, kendisi de böyle yapmak istedi" dediler. (Abdullah b. es-Sâmit) dedi ki: Hakem'e yetişip ona halkın dediğini aktardım. Halkın yanına ulaşmasını bekledi. İnsanlar yanına yetişince dedi ki:

"Ben, namazı önünüzden geçen merkepler sebebiyle iade ettim. Ama siz beni İbn Ebî Mu'ayt'a benzettiniz. Allah'tan, yolculuğunuzu ve varacağınız yeri hayırlı kılmasını ve düşmanlarınıza karşı size yardım etmesini, benimle sizin aranızı ayırmasını dilerim." Ondan ayrıldıkları zaman, yüzlerinde memnuniyet ifadesi vardı. Hakem b. Amr, onlar yanından ayrılınca vefat etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي نَوْفَلِ الأَشْجَعِي ﷺ)

Nevfel el-Eşca'î

١٦١٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ فَرْوَةَ بْنِ نَوْفَلٍ الأَشْجَعِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دَفَعَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَةَ أُمِّ سَلَمَةَ وَقَالَ إِنَّمَا أَنْتَ ظِئْرِي . قَالَ فَمَكَثَ مَا شَاءَ اللهُ ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ مَا فَعَلَتِ الْجَارِيَةُ أَوِ الْجُوَيْرِيَةُ . قَالَ قُلْتُ عِنْدَ أُمِّهَا

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير خلاد بن أسلم وهو ثقة

16149- Nevfel el-Eşcaî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Seleme'nin eski kocasından kızını kendisine (Nevfel'e) verdi ve: *"Sen benim, sütannemin kocasısın"* dedi. Nevfel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında bir müddet kaldıktan sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi

vesellem) ona: *"Cariye (kız)"* veya *"Kızcağız ne yaptı?"* diye sorunca, Nevfel: "Annesinin yanındadır ve iyidir" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Hallâd b. Eslem dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ﷺ)

Şeddâd b. Evs

١٦١٥٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ وَارَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ شَدَّادٍ ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَذْكُرُ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَهُوَ يَجُودُ بِنَفْسِهِ , فَقَالَ: " مَا لَكَ يَا شَدَّادُ ؟ " قَالَ: ضَاقَتْ بِيَ الدُّنْيَا ، فَقَالَ: " لَيْسَ عَلَيْكَ ، إِنَّ الشَّامَ يُفْتَحُ ، وَيُفْتَحُ بَيْتُ الْمَقْدِسِ ، فَتَكُونُ أَنْتَ وَوَلَدُكَ أَئِمَّةً فِيهِمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ "

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

16150- Şeddâd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Şeddâd'ı sıkıntılı bir vaziyette görünce: *"Ne oluyor ey Şeddâd?"*diye sordu. Şeddâd: "Yâ Resûlallah! Dünya bana dar geliyor" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Üzülme, Şam feth olunacak, Kudüs feth olunacak. Sen ve senden sonraki çocuklarından bir cemaat inşaallah orada bulunacak"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِبْلٍ ﷺ)

Abdurrahman b. Şibl

١٦١٥١ - عَنْ أَبِي رَاشِدٍ الْحُبْرَانِي قَالَ: قَالَ مُعَاوِيَةُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِبْلٍ إِنَّكَ مِنْ قُدَمَاءِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفُقَهَائِهِمْ فَإِذَا صَلَّيْتَ وَدَخَلْتَ فُسْطَاطِي فَقُمْ فِي النَّاسِ فَحَدِّثْهُمْ بِمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه الطبراني وأحمد في حديث طويل تقدم في مواضعه ورجاله ثقات

16151- Ebû Râşid el-Hibrânî bildiriyor: Muâviye, Abdurrahman b. Şibl'e: "Sen sahabenin önde gelenlerinden ve fakihlerindensin. Namaz kılıp çadırıma girdiğin zaman, halka Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduklarını anlat" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ahmed de daha önce geçen uzun bir hadiste rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الْجَارُودِ ﷺ)

Cârûd

١٦١٥٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ عَبْدِ الْوَارِثِ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، ثنا زَرْبِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ: " لَمَّا قَدِمَ أَهْلُ الْبَحْرَيْنِ وَقَدِمَ الْجَارُودُ وَافِدًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرِحَ بِهِ فَقَرَّبَهُ وَأَدْنَاهُ "

رواه الطبراني وفيه زربي بن عبد الله وهو ضعيف

16152- Enes b. Mâlik bildiriyor: Bahreyn halkı, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiklerinde, Cârûd da onlarla geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Cârûd'un gelişine sevinip ona yakın ilgi gösterdi.

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Zerbey b. Abdillah zayıftır.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو ﷺ)

Hamza b. Amr el-Eslemî

١٦١٥٣ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ حَمْزَةَ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الأَسْلَمِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: " أُنْفِرَ بِنَا وَنَحْنُ فِي سَفَرٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ ظَلْمَاءَ دَحِسَةٍ ، فَأَضَاءَتْ أَصَابِعِي حَتَّى جَمَعُوا عَلَيْهَا ظَهْرَهُمْ وَمَا سَقَطَ مِنْ مَتَاعِهِمْ ، وَإِنَّ أَصَابِعِي لَتُنِيرُ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي كثير بن زيد خلاف

16153- Hamza b. Amr el-Eslemî dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber bir seferdeyken, gece çok karanlık olduğundan birbirimizi kaybettik. Benim parmaklarım ışık vermeye başladı. Öyle ki arkadaşlar develerini ve düşen eşyalarını topladılar. Benim parmaklarım ışık verir."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Kesîr b. Zeyd hakkında ihtilaf vardır.[1]

---

[1] Ahmed (3/444) rivayet etti.

[2] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2108) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي رِفَاعَةَ ﷺ)

Ebû Rifâ'a

١٦١٥٤ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَرْبٍ الْعَبَّادَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو ظَفَرٍ عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ مُطَهَّرٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ ، قَالَ: قَالَ صِلَةُ بْنُ أَشْيَمَ: " أُصِيبَ أَبُو رِفَاعَةَ ، وَكُنَّا فِي غَزَاةٍ فَرَأَيْتُ كَأَنِّي أَرَى أَبَا رِفَاعَةَ عَلَى نَاقَةٍ سَرِيعَةٍ ، وَأَنَا عَلَى جَمَلٍ قَطُوفٍ ، وَأَنَا عَلَى أَثَرِهِ فَيُعَرِّجُهَا ، حَتَّى أَقُولَ الآنَ أُسْمِعُهُ الصَّوْتَ ، ثُمَّ يُسَرِّحُهَا فَتَنْطَلِقُ ، وَأَتْبَعُهُ ، فَأَوَّلْتُ رُؤْيَايَ أَنَّهُ طَرِيقُ أَبِي رِفَاعَةَ آخُذُهُ ، وَأَنَا أَكُدُّ الْعَمَلَ بَعْدَهُ كَدًّا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16154- Sıla b. Eşyem bildiriyor: Ebû Rifâ'a ile beraber bir gazvedeyken, Ebû Rifâ'a yaralandı. Rüyamda şöyle gördüm: Ebû Rifâ'a, hızlı giden bir deveye, ben ise yavaş giden bir deveye binmiş, onu takib ediyordum. Bazen devesini yavaşlatıyordu. Öyle ki ben şimdi sesimi ona duyururum diyordum. Sonra devesini hızlandırıyor, ben de onu takip ediyordum. Rüyamı şöyle tevil ettim: Ebû Rifâ'a', kurtulamayıp ölecektir. Ben de ondan sonra daha hırslı bir şekilde cihada katılacağım.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ ﷺ)

Ebyad b. Hammâl

١٦١٥٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَرَ الْمَدَنِيُّ ، ثنا فَرَجُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنِي عَمِّي ثَابِتُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِيهِ سَعِيدٍ عَنْ أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ ، أَنَّهُ كَانَ بِوَجْهِهِ حَزَازَةٌ يَعْنِي الْقُوبَاءَ فَنَقَمَتْ أَنْفَهُ ، " فَدَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَمَسَحَ عَلَى وَجْهِهِ ، فَلَمْ يُمْسِ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَفِيهِ أَثَرٌ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات وثقهم ابن حبان

16155- Ebyad b. Hammâl, yüzünde egzama/uyuz oluştuğunu ve burnunu kapladığını, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dua edip yüzünü meshedince, o günden sonra yüzünde hiç bir şey kalmadığını nakleder.

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2990) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. İbn Hibbân da güvenilir olduklarını söylemiştir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَائِذِ بْنِ عَمْرٍو ﷺ)

Âiz b. Amr

١٦١٥٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ الْحَرِيشِ الأَهْوَازِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ،ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ النَّرْسِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالا: ثنا حَشْرَجُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَشْرَجٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قَالَ عَائِذُ بْنُ عَمْرٍو :أَصَابَتْنِي رَمْيَةٌ وَأَنَا أُقَاتِلُ ، بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فِي وَجْهِي ، فَلَمَّا سَالَتِ الدِّمَاءُ عَلَى وَجْهِي وَلِحْيَتِي وَصَدْرِي ، تَنَاوَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِي ، فَسَالَ الدَّمُ عَنْ وَجْهِي وَصَدْرِي إِلَى ثَنْدُوَتَيَّ ثُمَّ دَعَا لِي " ، قَالَ حَشْرَجٌ: فَكَانَ يُخْبِرُنَا عَائِذٌ بِذَلِكَ فِي حَيَاتِهِ ، فَلَمَّا هَلَكَ وَغَسَّلْنَاهُ نَظَرْنَا إِلَى مَا كَانَ يَصِفُ لَنَا مِنْ أَمْرِ أَثَرِ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مُنْتَهَى مَا كَانَ يَقُولُ لَنَا مِنْ صَدْرِهِ ، فَإِذَا غُرَّةٌ سَائِلَةٌ كَغُرَّةِ الْفَرَسِ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16156- Âiz b. Amr bildiriyor: Hayber savaşında, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde savaşırken, yüzüme bir darbe aldım. Kanlar yüzüme ve göğsüme akmaya başlayınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elimi tutarak yüzümdeki ve göğsümdeki kanları memelerime doğru sıyırdı ve bana dua etti.

(Ravi) Haşrec dedi ki: "Âiz, bunu bize hayattayken söylemişti. Vefat ettiği zaman onu yıkadık, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elinin değdiğini duyduğumuz yere baktığımızda, orada at yelesi gibi saç olduğunu gördük."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي عَائِذِ بْنِ سَعِيْدٍ الْجَسْرِيِّ ﷺ)

Âiz b. Saîd el-Cesrî

١٦١٥٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَادَةَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْقُرَشِيُّ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ النَّضْرِ ، عَنْ أُمِّ الْبَنِينَ بِنْتِ شَرَاحِيلَ الْعَبْدِيَّةِ ، عَنْ عَائِذِ بْنِ سَعِيدٍ الْجَسْرِيِّ ، قَالَ: وَفَدْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأَنْتَ امْسَحْ وَجْهِي ، وَادْعُ لِي بِالْبَرَكَةِ ، " فَمَسَحَ وَجْهِي ، وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ " ،

قَالَتْ أُمُّ الْبَنِينَ وَهِيَ امْرَأَتُهُ: مَا رَأَيْتُهُ مُنْتَبِهًا مِنْ نَوْمٍ قَطُّ إِلا كَانَ وَجْهُهُ مُدْهَنٌ وَإِنْ كَانَ لِيَجْتَزِئَ بِالتَّمَرَاتِ

رواه الطبراني وفيه يعقوب بن محمد الزهري ضعفه الجمهور وقد وثق وفيه من لم أعرفهم

16157- Âiz b. Saîd el-Cesrî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimizde: "Ya Resûlallah! Anam babam sana feda olsun! Yüzümü sıvazla ve bana bereket için dua et" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yüzümü sıvazlayıp, bereket için bana dua etti.

—Hanımı— Ümmü'l-Benîn dedi ki: "Ne zaman uykudan uyandığını görsem, yüzünün gül gibi kırmızı olduğunu görürdüm. Âiz, birkaç hurmayla yetinirdi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ya'kûb b. Muhammed ez-Zührî'yi çoğunluk zayıf bulmuş, güvenilir olduğunu söyleyenler de olmuştur. Ravilerden tanımadığım vardır. [1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي رَبَاحَ الأَسَدِيِّ بْنُ الرَّبِيعُ بْنُ مُرَقَّع بْنُ صَيْفِيٌّ ﷺ)

Rabâh el-Esedî b. er-Rabî b. Murakka' b. Sayfî

١٦١٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَزَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، قَالا: ثنا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُرَقِّعٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ زُهَيْرٍ ، عَنْ رَبَاحِ بْنِ رَبِيعِ بْنِ مُرَقِّعِ بْنِ صَيْفِيٍّ ، قَالَ: غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ثَلاثَةٍ مِنَّا بَعِيرًا يَرْكَبُهُ اثْنَانِ وَيَسُوقُ وَاحِدٌ فِي الصَّحَارِي ، وَنَقُودُ فِي الْجِبَالِ فَمَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَمْشِي ، فَقَالَ لِي: " أَرَاكَ يَا رَبَاحُ مَاشِيًا " ، فَقُلْتُ: إِنَّمَا نَزَلْتُ السَّاعَةَ ، وَهَذَانِ صَاحِبَايَ قَدْ رَكِبَا ، فَمَضَى فَمَرَّ بِصَاحِبَيَّ فَأَنَاخَا بَعِيرَهُمَا وَنَزَلا عَنْهُ ، فَلَمَّا انْتَهَيْتُ ، قَالا: ارْكَبْ صَدْرَ هَذَا الْبَعِيرِ فَلا تَزَالُ عَلَيْهِ حَتَّى نَرْجِعَ وَنَعْتَقِبُ أَنَا وَصَاحِبِي ، قُلْتُ: وَلِمَ ؟ قَالا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ لَكُمَا رَفِيقًا صَالِحًا فَأَحْسِنَا صُحْبَتَهُ "

رواه الطبراني وفيه سفيان بن وكيع وهو ضعيف جدا وقيل فيه: صدوق وبقية رجاله ثقات

16158- Rabâh el-Esedî b. er-Rabî b. Murakka' b. Sayfî dedi ki: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber bir gazveye giderken, her üç kişiye bir deve verildi. İki kişi biniyor, bir kişi deveyi sürüyordu. Sahrada düz olan yerlerden gidiyorduk. Ben yürürken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma uğradı ve: *"Ey Rabâh! Yürüdüğünü*

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/21- 22) rivayet etti.

görüyorum" dedi. Ben: "Ben şimdi indim ve bu iki arkadaşım bindiler" dedim. Arkadaşlarımın yanına gittiğimde, develerini çökertip indiler ve: "Sen deveye binecek ve dönene kadar da inmeyeceksin. Biz de peşinden geleceğiz" dediler. Ben: "Neden?" diye sorunca, Şöyle dediler: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Sizin salih bir yoldaşınız var, ona iyi davranınız*» buyurdu."

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Süfyân b. Vekî', çok zayıftır. Dürüst olduğu da söylenmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الوَلِيدِ بْنِ قَيْسٍ ﷺ)

Velîd b. Kays

١٦١٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُقْبَةَ الشَّيْبَانِيُّ ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، أَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنِ حُسَيْنٍ ، عَنْ وَهْبِ بْنِ عُقْبَةَ ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ قَيْسٍ ، قَالَ: " كَانَ بِي بَرَصٌ فَدَعَا لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَرِئْتُ مِنْهُ "

رواه الطبراني وفيه عبد الملك بن حسين وهو ضعيف

16159- Velîd b. Kays der ki: "Bende alaca hastalığı vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana dua edince iyileştim."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmelik b. Hüseyn zayıftır.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي يَزِيدِ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ﷺ)

Yezîd b. Ebî Süfyân

١٦١٦٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ ، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيُّ ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ ، لَمَّا بَعَثَ يَزِيدَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ إِلَى الشَّامِ خَرَجَ يَمْشِي مَعَهُ ، فَقَالَ لَهُ يَزِيدُ: إِمَّا أَنْ تَرْكَبَ ، وَإِمَّا أَنْ أَنْزِلَ ، فَقَالَ: " مَا أَنَا بِرَاكِبٍ ، وَمَا أَنْتَ بِنَازِلٍ إِنِّي أَحْتَسِبُ خُطَايَ "

رواه الطبراني وإسناده منقطع ورجاله إلى يحيى ثقات

16160- Yahya b. Saîd el-Ensârî bildiriyor: Hz. Ebû Bekr, Yezîd b. Ebî Süfyân'ı Şam'a göndereceği zaman, onunla biraz yürüdü. Yezîd: "Ya sen de bineğine bin veya ben de ineyim" deyince, Ebû Bekr: "Ne ben

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/151-152) rivayet etti.

bineceğim, ne de sen ineceksin. Ben attığım adımlardan sevap almayı umuyorum" dedi.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Yahya'ya kadar olan ravileri güvenilirdir.[1]

١٦١٦١ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ يَزِيدُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بِالشَّامِ سَنَةَ ثَمَانَ عَشْرَةَ ، وَكَانَ اسْتَخْلَفَ مُعَاوِيَةَ فَأَقَرَّهُ عُمَرُ "

رواه الطبراني

16161- Yahya b. Bukeyr bildiriyor: Yezîd b. Ebî Süfyân, on sekiz yılında, Şam'da vefat etti. Vefat ettiği zaman yerine Muâviye'yi görevlendirmişti. Hz. Ömer de onu aynı görevde bıraktı.

★Taberânî rivayet etti.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي يَاسِرٍ وَابْنِهِ مُسْرِعٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا)

Yâsir ve Oğlu Musri' el-Cühenî

١٦١٦٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْخُزَاعِيُّ الأَهْوَازِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ بْنِ دِلْهَاثِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْرِعِ بْنِ يَاسِرِ بْنِ سُوَيْدٍ الْجُهَنِيُّ صَاحِبُ النَّبِيِّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي دَاوُدَ ، عَنْ أَبِيهِ دِلْهَاثٍ ، عَنْ أَبِيهِ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ مُسْرِعٍ ، عَنْ أَبِيهِ يَاسِرِ بْنِ سُوَيْدٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَّهَهُ فِي خَيْلٍ أَوْ سَرِيَّةٍ وَامْرَأَتُهُ حَامِلٌ فَوُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ فَحَمَلَتْهُ أُمُّهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ: " يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ وُلِدَ هَذَا الْمَوْلُودُ ، وَأَبُوهُ فِي الْخَيْلِ فَسَمِّهِ ، فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَّ يَدَهُ عَلَيْهِ ، وَقَالَ: اللَّهُمَّ أَكْثِرْ رِجَالَهُمْ وَأَقِلَّ أَيَامَاهُمْ ، وَلا تُحْوِجْهُمْ وَلا تُرِ أَحْدَاثَهُمْ خَصَاصَةً ، فَقَالَ: سَمِّهِ مُسْرِعًا فَقَدْ أَسْرَعَ فِي الإِسْلامِ " "

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

16162- Yâsir b. Süveyd el-Cühenî bildiriyor: Yâsir'in hanımı hamileyken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu bir müfrezeyle veya süvari birliğiyle gönderdi. Hanımı ona bir oğlan dünyaya getirdi. Annesi, çocuğu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirerek: "Ya Resûlallah! Bu çocuk dünyaya geldi, babası da seferde. Ona ismini sen koy" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çocuğu alıp elini üzerinde gezdirerek şöyle dua etti: *"Allahım! Bunların erkeklerini çoğalt, kızlarını*

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/231) rivayet etti.
[2] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/231) rivayet etti.

azalt, kimseye muhtaç etme ve bunlara yoksulluğu gösterme." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sonra: *"Adını Musri' koy. O Müslüman olmada hızlı davrandı. Bu çocuk Musri' b. Yâsir'dir"* buyurdu.

★ Taberânî rivayet ett. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي حَسَّانَ بْنِ شَدَّادٍ ﷺ)

Hassân b. Şeddâd

١٦١٦٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَارُودِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلٍ أَبُو سَهْلٍ الْبَصْرِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ عَضِيدَةَ بْنِ عِفَاسِ بْنِ حَسَّانَ بْنِ شَدَّادِ بْنِ شِهَابِ بْنِ زُهَيْرِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي سُودٍ الطُّهَوِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي عَضِيدَةُ ، عَنْ أَبِيهِ عِفَاسٍ ، عَنْ جَدِّهِ حَسَّانَ بْنِ شَدَّادٍ ، أَنَّ أُمَّهُ وَفَدَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ وَفَدْتُ إِلَيْكَ لِتَدْعُوَ لِبَنِيَّ هَذَا أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِي فِيهِ بَرَكَةً وَأَنْ يَجْعَلَهُ كَثِيرًا طَيِّبًا ، فَتَوَضَّأَ مِنْ فَضْلِ وَضُوئِهِ وَمَسَحَ وَجْهَهُ ، وَقَالَ: " اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهَا فِيهِ وَاجْعَلْهُ كَثِيرًا طَيِّبًا "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16163- Hassân b. Şeddâd'dan nakledilir: Hassân'ın annesi, onu alıp Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) giderek: "Ya Resûlallah! Ben, yavruma Allah'ın, kendisine hayırlar vermesi için dua edesin diye yanına geldim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) abdest alıp abdest suyunun artığıyla çocuğun yüzünü meshederek: *"Allahım! Bu çocuğu annesi için hayırlı eyle. Ona kalabalık ve iyi bir nesil ihsan et"* buyurdu.

★Taberânî rivayet ett. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي حَشْرَجٍ ﷺ)

Haşrec

١٦١٦٤ - عَنْ إِسْحَاقَ أَبِي الْحَارِثِ قَالَ: رَأَيْتُ حَشْرَجَ رَجُلاً أَخَذَهُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَهُ فِي حِجْرِهِ وَمَسَحَ رَأْسِهِ وَدَعَا لَهُ

رواه الطبراني وإسحاق بن الحارث أبو الحرث قيل فيه: إنه مجهول وبقية رجاله ثقات

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/277) rivayet etti.

[2] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3594) rivayet etti.

16164- İshâk b. Ebi'l-Hâris bildiriyor: "Haşrec'i büyükken gördüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu önüne oturtup başını sıvazlayarak dua etmiş."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Ebi'l-Hâris'in meçhul olduğu söylendi. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي سَعِيْدِ بْنِ تَمِيمَ وَابنهُ ﷺ)

Saîd b. Temîm ve Oğlu

١٦١٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثنا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ بِلالِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَيْنَ بَنُوكَ ؟ " قُلْتُ: هَا هُمْ أُولاءِ ، قَالَ: " فَائْتِنِي بِهِمْ " فَأَمَرْتُ أَهْلِي فَأَلْبَسْتُهُمْ قُمُصًا بَيْضَاءَ ، ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِهِمْ ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أُعِيذُهُمْ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالضَّلالَةِ ، وَمِنَ الْفَقْرِ الَّذِي يُصِيبُ بَنِي آدَمَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

16165- Saîd b. Temîm bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Oğulların nerede?"* diye sordu. Ben: "İşte oradalar" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onları bana getir"* buyurdu. Aileme gidip çocuklarıma beyaz gömlek giydirdim ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdüm. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bunları, Âdemoğullarına isabet eden küfürden, dalaletten ve fakirlikten senin korumana bırakıyorum"* diye dua etti.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ ﷺ)

Saîd b. el-Âs

١٦١٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى بْنِ الْحَارِثِ الْمُحَارِبِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ غَيْلانَ بْنِ جَامِعٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ: قَالَ عُثْمَانُ: " أَيُّ النَّاسِ أَفْصَحُ ؟ " قَالُوا: سَعِيدُ بْنُ الْعَاصِ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16166- Mus'ab b. Sa'd dedi ki: Hz. Osman: "Kimin hitabeti daha güzeldir?" diye sorunca: "Saîd b. el-Âs'ın" dediler.

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3608) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي ثُمَامَةَ بن أُثَال ﷺ)

Sümâme b. Usâl

١٦١٦٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ يَعْنِي ابْنَ عُمَرَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ ثُمَامَةَ بْنَ أُثَالٍ الْحَنَفِيَّ أَسْلَمَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُنْطَلَقَ بِهِ إِلَى حَائِطِ أَبِي طَلْحَةَ فَيَغْتَسِلَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ حَسُنَ إِسْلَامُ صَاحِبِكُمْ "

قلت: هو في الصحيح غير قوله: " قد حسن إسلام صاحبكم "

رواه أحمد وفيه عبد الله العمري وفيه خلاف وبقية رجاله رجال الصحيح

16167- Ebû Hureyre bildiriyor: Sümâme b. Usâl Müslüman olduğu zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Talha'nın bahçesine gidip boy abdesti almasını söyleyip: *"Arkadaşınız, güzel bir Müslüman oldu"* buyurdu.

Derim ki: *Sahîh*'te: *"Arkadaşınız, güzel bir Müslüman oldu"* şeklinde değildir.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Abdullah el-Umerî hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي مُسْلِمِ بْنِ الحَارِثِ ﷺ)

Müslim b. el-Hâris

١٦١٦٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَسَّانَ الْكِنَانِيُّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ الْحَارِثِ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ لَهُ كِتَاباً بِالْوَصَاةِ لَهُ إِلَى مَنْ بَعْدِهِ مِنْ وُلَاةِ الأَمْرِ وَخَتَمَ عَلَيْهِ

رواه أحمد ورجاله ثقات

16168- Müslim b. el-Hâris bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisinden sonra gelecek idarecilere, Müslim b. el-Hâris'e iyi davranmalarını tavsiye eden bir mektup yazarak mühürledi."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5514) rivayet etti.

[2] Ahmed (2/483; yakın metinle 2/304) rivayet etti.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي عَمْرُو بْنُ الأَسْوَدِ ﷺ)

Amr b. el-Esved

١٦١٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ حَكِيمِ بْنِ عُمَيْرٍ وَضَمْرَةَ بْنِ حَبِيبٍ قَالاَ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى هَدْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَدْيِ عَمْرِو بْنِ الأَسْوَدِ

رواه أحمد وفيه أبو بكر بن أبي مريم وقد اختلط وبقية رجاله ثقات

16169- Ömer b. el-Hattâb der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hal ve gidişatına bakmak isteyen, Amr b. el-Esved'in hal ve gidişatına baksın."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem'in ezberi sonradan bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ ﷺ)

Muhammed b. Hâtıb

١٦١٧٠ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ قَالَ: وَلِدْتُ فِي أَرْضِ الحَبَشَةِ

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف وله طريق في الهجرة إلى الحبشة

16170- Muhammed b. Hâtıb dedi ki: "Ben Habeşistan'da doğdum."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır. Habeşistan'a hicret konusunda başka bir yolla rivayet edilmiştir.[1]

١٦١٧١ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ الْجُمَحِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ ، قَالَ: " لَمَّا قَدِمَتْ بِي أُمِّي مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ حِينَ مَاتَ حَاطِبٌ ، فَجَاءَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَدْ أَصَابَتْ إِحْدَى يَدَيَّ حَرِيقٌ مِنْ نَارٍ ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاطِبٍ وَقَدْ أَصَابَهُ هَذَا الْحَرْقُ مِنَ النَّارِ ، قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ حَاطِبٍ: فَلا أَكْذِبُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلا أَدْرِي أَنَفَثَ أَوْ مَسَحَ عَلَى رَأْسِي ، وَدَعَا فِيَّ بِالْبَرَكَةِ وَفِي ذُرِّيَّتِي "

رواه الطبراني والحارث بن محمد بن حاطب لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 239) rivayet etti.

16171- Muhammed b. Hâtıb bildiriyor: Babam Hâtıb, vefat edip annem de beni Habeşistan'dan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına getirdiğinde, ellerim ateşten yanmıştı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bu, kardeşin oğlu Muhammed b. Hâtıb'tır. Elleri ateşle yandı" dedi. Muhammed b. Hâtıb devamla dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adına yalan söylemem. Nefes mi verdi yoksa başımı mı sıvazladı bilmiyorum. Hayırlı bir zürriyetimin olması için dua etti."

★ Taberânî rivayet etti. Hâris b. Muhammed b. Hâtıb'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ ﷺ)

Eş'as b. Kays

١٦١٧٢ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، قَالَ: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ: " إِنَّمَا يُعَدُّ الشَّرَفُ مَا كَانَ قُبَيْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِلَى عَهْدِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَاتَّصَلَ فِي الإِسْلامِ ، فَبَيْتُ الْيَمَنِ الَّذِي فِي الصُّفَّةِ عِنْدَ الْعِزِّ فِي كِنْدَةَ: الأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ ، وَفَارِسُهَا فِي بَنِي زُبَيْدٍ: عَمْرُو بْنُ مَعْدِ يكَرِبَ ، وَشَاعِرُهَا امْرُؤُ الْقَيْسِ مِنْ كِنْدَةَ لا يُخْتَلَفُ فِي هَذَا "

قلت: ما أدري معناه

16172- Muhammed b. Selâm el-Beykendî dedi ki: Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) önce ve O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında, Kinde kabilesinin büyüğü Eş'as b. Kays, süvarisi Zübeyd oğullarından Amr b. Ma'di Kerib ve şairi de İmriu'l-Kays'tır. Bu konuda kimse aksini söylemezdi.

★ Derim ki: Bunun anlamını bilmiyorum.[1]

١٦١٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو الأَشْعَثِيُّ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ أَبِي إِسْرَائِيلَ الْمُلائِيِّ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، قَالَ: " كَانَ لِي عَلَى رَجُلٍ مِنْ كِنْدَةَ دَيْنٌ ، وَكُنْتُ أَخْتَلِفُ إِلَيْهِ بِالأَسْحَارِ ، فَأَدْرَكَتْنِي صَلاةُ الْفَجْرِ فِي مَسْجِدِ الأَشْعَثِ فَصَلَّيْتُ ، فَلَمَّا سَلَّمَ الإِمَامُ " وَضَعَ قُدَّامَ كُلِّ إِنْسَانٍ حُلَّةً ، وَنَعْلا ، وَخَمْسَ مِائَةِ دِرْهَمٍ " ، قُلْتُ: إِنِّي لَسْتُ مِنْ أَهْلِ الْمَسْجِدِ ، قَالَ: وَإِنْ كُنْتَ لَسْتَ مِنْ أَهْلِ الْمَسْجِدِ ، قُلْتُ: مَا هَذِهِ ؟ ، قَالُوا: قَدِمَ الأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ مِنْ مَكَّةَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (652) rivayet etti.

رواه الطبراني وفيه أبو إسرائيل الملائي وقد اختلف فيه وبقية رجاله رجال الصحيح

16173- Ebû İshâk dedi ki: Kinde'li birisine borcum vardı. Sabahları ona görünmemeye çalışırdım. Eş'as b. Kays'ın yanındayken, sabah namazı vakti geldi ve namazı orada kıldım. İmam selam verince, cemaatten herkesin önüne, bir kaftan, bir ayakkabı ve beş yüz dirhem koydu. "Ben bu mescidin cemaati değilim" dediğimde: "Bu mescidin cemaati olmasan bile bu senindir" dedi. Ben: "Bu(nun kaynağı) nedir?" diye sorunca: "Eş'as b. Kays, Mekke'den geldi" dediler.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû İsrâîl el-Mulâî hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦١٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ الرَّازِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، قَالَ: لَمَّا قُدِمَ بِالأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ أَسِيرًا عَلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَطْلَقَ وَثَاقَهُ وَزَوَّجَهُ أُخْتَهُ ، فَاخْتَرَطَ سَيْفَهُ ، وَدَخَلَ سُوقَ الإِبِلِ ، فَجَعَلَ لا يَرَى جَمَلا وَلا نَاقَةً إِلا عَرْقَبَهُ ، وَصَاحَ النَّاسُ: كَفَرَ الأَشْعَثُ ، فَلَمَّا فَرَغَ ، طَرَحَ سَيْفَهُ وَقَالَ: " إِنِّي وَاللَّهِ مَا كَفَرْتُ ، وَلَكِنْ زَوَّجَنِي هَذَا الرَّجُلُ أُخْتَهُ ، وَلَوْ كُنَّا فِي بِلادِنَا كَانَتْ لَنَا وَلِيمَةٌ غَيْرَ هَذِهِ ، يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ ، انْحَرُوا وَكُلُوا ، وَيَا أَصْحَابَ الإِبِلِ ، تَعَالَوْا خُذُوا شَرْوَاهَا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد المؤمن بن علي وهو ثقة

16174- Kays b. Ebî Hâzım bildiriyor: Eş'as b. Kays, esir olarak Ebû Bekir'e getirilmişti. Ebû Bekir onu azat etti ve kız kardeşiyle evlendirdi. Bunun üzerine Eş'as, kılıcını çekip deve pazarına giderek önüne gelen deveyi kesmeye başladı. Bunu gören halk: "Eş'as kâfir oldu" diye bağırmaya başladı. Daha sonra kılıcını atan Eş'as şunları söyledi:

"Vallahi! Ben kâfir olmadım. Şu bana kız kardeşini verdi. Eğer bizim memlekette olsaydık düğün yemeği için bunlardan çok daha fazlasını keserdik. Ey Medineliler! Yaralamış olduğum develeri kesip yiyiniz. Size gelince ey deve sahipleri! Siz de gelip develerinizin parasını benden alınız."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdulmü'min b. Ali dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابَانِ فِي وَرَقَةِ بْنِ نَوْفَلٍ وَغَيْرِهِ)

Varaka b. Nevfel

١٦١٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لاَ تَسُبُّوا وَرَقَةَ فَإِنِّي رَأَيْتُ لَهُ جَنَّةً أَوْ جَنَّتَيْنِ "

رواه البزار متصلا ومرسلا وزاد في المرسل: كان بين أخي ورقة وبين رجل كلام فوقع الرجل في ورقة ليغضبه و لباقي بنحوه ورجال المسند والمرسل رجال الصحيح .

16175- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Varaka'ya sövmeyiniz; ben ona ait bir veya iki Cennet gördüm."*

★Bezzâr, muttasıl ve mürsel olarak rivayet etti. Mürsel olan rivayetinde şu ilaveyi yapmıştır. "Kardeşim Varaka b. Nevfel ile bir kişi arasında bir konuşma oldu. Adam, Varaka'yı kızdırmak için sövdü." Diğer kısmı muttasıl olan rivayetteki gibidir. Müsned ve mürsel olan rivayetlerin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦١٧٦ - وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ وَرَقَةِ بْنِ نَوْفَلٍ فَقَالَ: يُبْعَثُ يَوْمَ القِيَامَةِ أُمَّةً وَحْدَهُ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16176- Esmâ binti Ebî Bekr bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Varaka b. Nevfel hakkında sorulunca: *"Kıyamet günü tek başına bir ümmet olarak haşrolunur"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابٌ مِنْهُ مَا جَاءَ فِي وَرَقَةِ بْنِ نَوْفَلٍ وَغَيْرِهِ)

Varaka b. Nevfel ve Başkaları

١٦١٧٧ - حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَبِي طَالِبٍ ، هَلْ تَنْفَعُهُ نُبُوَّتُكَ ؟ . قَالَ: " نَعَمْ ، أَخْرَجْتُهُ مِنْ غَمْرَةِ جَهَنَّمَ إِلَى ضَحْضَاحٍ مِنْهَا " . وَسُئِلَ عَنْ خَدِيجَةَ لأَنَّهَا مَاتَتْ قَبْلَ الْفَرَائِضِ وَأَحْكَامِ الْقُرْآنِ ، فَقَالَ: " أَبْصَرْتُهَا عَلَى نَهْرٍ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ ، فِي بَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ لا صَخَبَ فِيهِ وَلا نَصَبَ " . وَسُئِلَ عَنْ وَرَقَةَ بْنِ نَوْفَلٍ ، قَالَ: " أَبْصَرْتُهُ فِي بُطْنَانِ الْجَنَّةِ عَلَيْهِ سُنْدُسٌ "

---

[1] Bezzâr (2750, 2751) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (24/82) rivayet etti.

. وَسُئِلَ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ ، فَقَالَ: " يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُمَّةً وَحْدَهُ بَيْنِي وَبَيْنَ عِيسَى عَلَيْهِمَا السَّلامُ "

رواه أبو يعلى وفيه مجالد وهذا مما مدح من حديث مجالد وبقية رجاله رجال الصحيح

16177- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), amcası Ebû Tâlib hakkında soruldu ve: "Senin nübüvvetinin ona bir faydası olur mu?" denildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu Cehennemin derinliklerinden sığ bir yere çıkardım"* buyurdu.

Kur'ân'ın ahkâm âyetleri inmeden ve farzlar emredilmeden önce vefat eden Hatice'yi sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet nehirlerinden bir nehirde inciden yapılmış bir köşkte olduğunu gördüm"* buyurdu. Varaka b. Nevfel sorulunca da şöyle buyurdu: *"Onu Cennetin ortasında, üzerinde ipekten elbiselerle gördüm."* Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyd b. Amr b. Nufeyl sorulunca: *"Kıyamet günü, benimle İsâ arasında tek başına bir ümmet olarak haşrolunur"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri arasında Mücâlid vardır. Bu hadis Mücâlid'in övülen hadislerinden biridir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٦١٧٨ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا مُجَالِدٌ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَأَلْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ كَانَ يَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ وَيَقُولُ: دِيْنِي دِيْنُ إِبْرَاهِيْمَ وَإِلَهِي إِلَهُ إِبْرَاهِيْمَ وَكَانَ يُصَلِّي وَيَسْجُدُ ؟ قَالَ:

ذَاكَ أُمَّةٌ وَحْدَهُ يُحْشَرُ بَيْنِي وَبَيْنَ يَدَيَّ عِيْسَى بْنَ مَرْيَمَ

وَسُئِلَ عَنْ وَرَقَةِ بْنِ نَوْفَلٍ وَقِيْلَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ كَانَ يَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ وَيَقُولُ: إِلَهِي إِلَهُ زَيْدٍ وَدِيْنِي دِيْنُ زَيْدٍ وَكَانَ يَتَوَجَّهُ وَيَقُولُ:

رَشَدْتَ فَأَنْعَمْتَ اِبْنَ عَمْرٍو فَإِنَّمَا ... عَنَيْتَ تَنُّوراً مِنَ النَّارِ حَامِيَا

بِدِيْنِكَ دِيْنًا لَيْسَ دِيْنٌ كَمِثْلِهِ ... وَتَرْكِكَ جِنَّانَ الجِبَالِ كَمَا هِيَا

قَالَ: " رَأَيْتُهُ يَمْشِي فِي بُطْنَانِ الجَنَّةِ عَلَيْهِ حُلَّةٌ مِنْ سُنْدُسٍ "

---

[1] Ebû Ya'lâ (2047) rivayet etti.

قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ ، قَالَ: " رَأَيْتُهَا عَلَى نَهَرٍ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ ، فِي بَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ ، لا لَغْوَ فِيهِ وَلا نَصَبَ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير مجالد وقد وثق وهذا من جيد حديثه وضعفه الجمهور

16178- Câbir bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyd b. Amr b. Nufeyl hakkında sorup şöyle dedik: "Ya Resûlallah! Zeyd b. Amr, kıbleye dönüp: «Dinim İbrâhîm'in dini, ilahım İbrâhîm'in ilahıdır» der, namaz kılıp secde ederdi." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O, tek başına bir ümmetti. Benim ve İsâ b. Meryem'in arasında haşrolunur"* buyurdu.

Varaka b. Nevfel hakkında sorulup şöyle dendi: "Ya Resûlallah! Varaka, kıbleye dönüp: «Benim ilahım, Zeyd'in ilahıdır ve dinim Zeyd'in dinidir» derdi ve kıbleye yönelip şöyle derdi:

Doğru yolu bulup isabet ettin ey Amr'ın oğlu

Kızgın ateşten kendini korudun.

Benzersiz olan dininle ve

Dağların güzelliğine aldanmayarak.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Varaka'yı, Cennetin ortasında, üzerinde ipekten bir kaftanla yürüdüğünü gördüm"* buyurdu.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Hatice sorulunca ise: *"Onu Cennet nehirlerinin birinde olan inciden yapılmış, içinde yorgunluk ve bitkinliğin hissedilmediği bir köşkte gördüm"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Mücâlid dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da hadisinin ceyyid olmasından dolayı güvenilir sayılmıştır. Çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي زَيْدِ بْنِ عَمْرُو بْنِ نُفَيْلٍ)

Zeyd b. Amr b. Nufeyl

١٦١٧٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ ، أَنْبَا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ نُفَيْلِ بْنِ هِشَامِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ: خَرَجَ وَرَقَةُ بْنُ نَوْفَلٍ ، وَزَيْدُ بْنُ عَمْرٍو يَطْلُبَانِ الدِّينَ ، حَتَّى مَرَّا بِالشَّامِ ، فَأَمَّا وَرَقَةُ فَتَنَصَّرَ ، وَأَمَّا زَيْدٌ فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ الَّذِي تَطْلُبُ أَمَامَكَ ، فَانْطَلَقَ حَتَّى أَتَى الْمَوْصِلَ ، فَإِذَا هُوَ بِرَاهِبٍ ، فَقَالَ: مِنْ صَاحِبُ الْمَرْحَلَةِ ؟ ، قَالَ: مِنْ بَيْتِ

---

[1] Bezzâr (2752) rivayet etti.

إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ: مَا تَطْلُبُ ؟ ، قَالَ: الدِّينَ ، فَعَرَضَ عَلَيْهِ النَّصْرَانِيَّةَ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ ، وَقَالَ: لا حَاجَةَ لِي فِيهِ ، قَالَ: أَمَا إِنَّ الَّذِي تَطْلُبُ سَيَظْهَرُ بِأَرْضِكَ ، فَأَقْبَلَ وَهُوَ يَقُولُ: لَبَّيْكَ حَقًّا ، تَعَبُّدًا وَرِقًّا ، الْبِرَّ أَبْغِي لا الْحَالَ ، وَهَلْ مُهَاجِرٌ كَمَنْ قَالَ: عُذْتُ بِمَا عَاذَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ وَهُوَ قَائِمٌ ، وَأَنْفِي لَكَ اللَّهُمَّ عَانٍ رَاغِمٍ مَهْمَا تَجَشَّمَنِي ، فَإِنِّي جَاشِمٌ ، ثُمَّ يَخِرُّ فَيَسْجُدُ لِلْكَعْبَةِ ، قَالَ: فَمَرَّ زَيْدُ بْنُ عَمْرٍو بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَزَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ وَهُمَا يَأْكُلانِ مِنْ سُفْرَةٍ لَهُمَا ، فَدَعَيَاهُ ، فَقَالَ: " يَا ابْنَ أَخِي ، لا آكُلُ مِمَّا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ ، قَالَ: فَمَا رُؤِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مِمَّا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ مِنْ يَوْمِهِ ذَلِكَ حَتَّى بُعِثَ ، قَالَ: وَجَاءَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ زَيْدًا كَانَ كَمَا رَأَيْتَ أَوْ كَمَا بَلَغَكَ ، فَاسْتَغْفِرْ لَهُ ، قَالَ: نَعَمْ ، فَاسْتَغْفَرَ لَهُ ، فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُمَّةً وَحْدَهُ "

رواه الطبراني والبزار باختصار عنه وفيه المسعودي وقد اختلط وبقية رجاله ثقات

16179- Saîd b. Zeyd anlatıyor: Varaka b. Nevfel ve Zeyd b. Amr, gerçek dini aramak için yola çıktılar ve Şam'a uğradılar. Varaka Hıristiyan oldu. Zeyd'e: "İstediğin din önündedir" dendi. Zeyd yola devam etti ve Musul'a gitti. Orada bir rahiple karşılaştı. Rahip: "Nereden geliyorsun?" diye sorunca, Zeyd: "İbrâhîm'in evinden" diye cevap verdi. Rahip: "Ne istiyorsun?" deyince, Zeyd: "Gerçek dini arıyorum" diye cevap verdi. Rahip, kendisine Hıristiyanlığı teklif edince, Zeyd kabul etmedi ve: "Benim bu dine ihtiyacım yoktur" dedi. Rahip: "Aradığın din senin topraklarında çıkacaktır" dedi. Zeyd, oradan şöyle diyerek ayrıldı:

Buyur ey Hak. Sen haksın!

Senin kulun ve kölenim.

İyiliği senden beklerim

Muhacir hiç gölgede yatan gibi olur mu?

İbrâhîm'in sığındığına sığındım.

Ya Rabbi! Senin için burnum secdeye eğilir.

Sen bana istediğini yükle.

Ben onu taşırım.

Sonra Kâbe'ye doğru dönüp secde etti.

Zeyd b. Amr, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve Zeyd b. Hârise, kendilerine ait bir sofradan yerken yanlarına uğradı. Onu yemeğe davet ettiklerinde Zeyd: "Yeğenim! Ben putlar için kesilen şeylerden yemem" dedi. O günden sonra, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) putlar adına kesilen şeyden yediği görülmedi. Saîd b. Zeyd, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek dedi ki: "Ya Resûlallah! Zeyd b. Amr, gördüğün veya bildiğin gibidir. Onun için istiğfar et." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, onun için istiğfar ederim. O, kıyamet günü tek başına bir ümmet olarak haşrolunur"* buyurdu.

★Taberânî ve kısa metinle Bezzâr rivayette bulundu. Ravilerden Mes'ûdî'nin ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٦١٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ نُفَيْلِ بْنِ هِشَامِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ هُوَ وَزَيدُ بْنُ حَارِثَةَ فَمَرَّ بِهِمَا زَيْدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ فَدَعَوَاهُ إِلَى سُفْرَةٍ لَهُمَا فَقَالَ يَا ابْنَ أَخِي إِنِّي لاَ آكُلُ مِمَّا ذُبِحَ عَلَى النُّصِبِ. قَالَ فَمَا رُئِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ أَكَلَ شَيْئاً مِمَّا ذُبِحَ عَلَى النُّصِبِ. قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي كَانَ كَمَا قَدْ رَأَيْتَ وَبَلَغَكَ وَلَوْ أَدْرَكَكَ لآمَنَ بِكَ وَاتَّبَعَكَ فَاسْتَغْفِرْ لَهُ. قَالَ نَعَمْ فَأَسْتَغْفِرُ لَهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُمَّةً وَحْدَهُ.

رواه أحمد وفيه المسعودي وقد اختلط وبقية رجاله ثقات

16180- Saîd b. Zeyd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Zeyd b. Hârise ile Mekke'de iken Zeyd b. Amr b. Nufeyl yanlarına uğradı. Onu yemek yedikleri sofraya davet edince Zeyd b. Amr dedi ki: "Yeğenim! Ben putlar için kesilen şeylerden yemem."

Saîd b. Zeyd ekledi: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Babam gördüğün ve bildiğin gibidir. Eğer sana yetişseydi, iman edip tâbi olurdu. Onun için istiğfar dile" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, onun için istiğfar ederim. O, kıyamet günü tek başına bir ümmet olarak haşrolunur"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî ezberi bozulmuş biridir. Diğer ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (350) ve Bezzâr (2754) rivayet etti. İkisinde de Nufeyl b. Hişâm ve Hişâm b. Saîd vardır. İbn Hibbân'dan başkası, onları güvenilir bulmamıştır. Ravi Mes'ûdî, henüz bunamamışken Abdullah b. Recâ kendisinden rivayette bulunmuştur.

١٦١٨١ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ الزُّبَيْرِيُّ ، حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ ، قَالَ: سَأَلْتُ أَنَا وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ عَمْرٍو ، فَقَالَ: " يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُمَّةً وَحْدَهُ " .

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

16181- Saîd b. Zeyd bildiriyor: Ben ve Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) (babam) Zeyd b. Amr hakkında sorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet günü tek başına bir ümmet olarak gelecektir"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦١٨٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ ، أَمْلاهُ عَلَيْنَا مِنْ كِتَابِهِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، وَيَحْيَى بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ ، قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا حَارًّا مِنْ أَيَّامِ مَكَّةَ ، وَهُوَ مُرْدِفِي ، إِلَى نُصُبٍ مِنَ الأَنْصَابِ ، وَقَدْ ذَبَحْنَا لَهُ شَاةً فَأَنْضَجْنَاهَا ، قَالَ: فَلَقِيَهُ زَيْدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ ، فَحَيَّا كُلٌّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ بِتَحِيَّةِ الْجَاهِلِيَّةِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا زَيْدُ ، مَا لِي أَرَى قَوْمَكَ قَدْ شَنِفُوا لَكَ ؟ " ، قَالَ: وَاللَّهِ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ ذَلِكَ لَبِغَيْرِ نَائِلَةٍ لِي مِنْهُمْ ، وَلَكِنِّي خَرَجْتُ أَبْتَغِي هَذَا الدِّينَ ، حَتَّى أَقْدَمَ عَلَى أَحْبَارِ فَدَكٍ ، فَوَجَدْتُهُمْ يَعْبُدُونَ اللَّهَ وَيُشْرِكُونَ بِهِ ، قَالَ: قُلْتُ: مَا هَذَا بِالدِّينِ الَّذِي أَبْتَغِي ، فَخَرَجْتُ حَتَّى أَقْدَمَ عَلَى أَحْبَارِ الشَّامِ فَوَجَدْتُهُمْ يَعْبُدُونَ اللَّهَ وَيُشْرِكُونَ بِهِ ، قُلْتُ: مَا هَذَا بِالدِّينِ الَّذِي أَبْتَغِي ، فَقَالَ شَيْخٌ مِنْهُمْ: إِنَّكَ لَتَسْأَلُ عَنْ دِينٍ مَا نَعْلَمُ أَحَدًا يَعْبُدُ اللَّهَ بِهِ إِلا شَيْخٌ بِالْحِيرَةِ ، قَالَ: فَخَرَجْتُ حَتَّى أَقْدَمَ عَلَيْهِ ، فَلَمَّا رَآنِي ، قَالَ: مِمَّنْ أَنْتَ ؟ قُلْتُ: مِنْ أَهْلِ بَيْتِ اللَّهِ ، مِنْ أَهْلِ الشَّوْكِ وَالْقَرَظِ ، فَقَالَ: إِنَّ الدِّينَ الَّذِي تَطْلُبُ قَدْ ظَهَرَ بِبِلادِكَ ، قَدْ بُعِثَ نَبِيٌّ ، قَدْ طَلَعَ نَجْمُهُ ، وَجَمِيعُ مَنْ رَأَيْتَهُمْ فِي ضَلالٍ ، فَلَمْ أُحِسَّ بِشَيْءٍ بَعْدُ يَا مُحَمَّدُ قَالَ: وَقَرَّبَ إِلَيْهِ السُّفْرَةَ ، قَالَ: فَقَالَ: مَا هَذَا يَا مُحَمَّدُ ؟ فَقَالَ: " شَاةٌ ذَبَحْنَاهَا لِنُصُبٍ مِنَ الأَنْصَابِ " ، قَالَ: فَقَالَ: مَا كُنْتُ لآكُلَ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ: فَأَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ ، قَالَ: وَتَفَرَّقْنَا فَطَافَ بِهِ ، وَأَنَا مَعَهُ ، وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ، قَالَ: وَكَانَ عِنْدَ

[1] Ebû Ya'lâ (973) rivayet etti.

الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ صَنَمَانِ مِنْ نُحَاسٍ: أَحَدُهُمَا يُقَالُ لَهُ: يَسَافٌ ، وَالآخَرُ يُقَالُ لَهُ: نَائِلَةُ ، وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ إِذَا طَافُوا تَمَسَّحُوا بِهِمَا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَمْسَحْهُمَا ، فَإِنَّهُمَا رِجْسٌ " ، فَقُلْتُ فِي نَفْسِي: لأَمَسَّنَّهُمَا حَتَّى أَنْظُرَ مَا يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَمَسَسْتُهُمَا ، فَقَالَ: " يَا زَيْدُ ، أَلَمْ تُنْهَ ؟ " قَالَ: وَمَاتَ زَيْدُ بْنُ عَمْرٍو ، وَأُنْزِلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِزَيْدٍ: " إِنَّهُ يُبْعَثُ أُمَّةً وَحْدَهُ "

رواه أبو يعلى والبزار والطبراني إلا أنه قال فيه: فأخبرته بالذي خرحت له فقال: كل من رأيت في ضلال وإنك لتسأل عن دين الله وملائكته وقد خرج في أرضك نبي أو هو خارج فارجع فصدقه وآمن به

وقال أيضا: فقال زيد: إني لا آكل شيئا ذبح لغير الله ورجال أبي يعلى والبزار وأحد أسانيد الطبراني رجال الصحيح غير محمد بن عمرو بن علقمة وهو حسن الحديث

16182- Zeyd b. Hârise bildiriyor: Mekke'nin sıcak olduğu günlerden birinde, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) çıktık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni terkisine bindirdi. Sonra kendisi için bir oğlak kesip pişirdik.

Zeyd b. Amr b. Nufeyl Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) karşılaştı. Birbirlerini cahiliye âdeti üzere selamladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Zeyd! Kavmin neden seni sevmiyor?"* diye sordu. Zeyd: "Vallahi ey Muhammed! Ben onlara bir kötülük yapmadım. Fedek bilgelerine gidene kadar ben gerçek dini aradım durdum. Onların, Allah'a ibadet edip, Ona ortak koştuklarını gördüm. Ben: "Aradığım hak din bu değildir" diyerek Şam'a gittim. Onların da Allah'a ibadet edip, Ona ortak koştuklarını gördüm. Ben, yine: "Aradığım din bu değildir" dedim. Onlardan bir ihtiyar bana dedi ki: "Hîre'de bulunan bir ihtiyar dışında senin dediğin gibi Allah'a ibadet eden kimseyi bilmiyoruz."

Ben yola çıkıp, o ihtiyarın yanına geldim. İhtiyar beni görünce: "Sen kimlerdensin?" dedi. Ben: "Allah'ın evinin bulunduğu kişilerin, dikenin ve karz ağacının bulunduğu memlekettenim" dedim. İhtiyar bana: "Aradığın din senin memleketinde çıktı. Bir nebi görevlendirildi ve onun yıldızı göründü" dedi. Gördüğüm bütün kişiler dalalet içindeydi. Ey Muhammed! Hala bu peygamberin çıktığını görmedim."

Önüne sofra konulunca: "Bu nedir ey Muhammed?" dedi. Resûlullah: *"Putlardan birisi için kesilmiş bir kurbandır"* dedi. Zeyd: "Allah'ın adının anılmadan kesildiği bir şeyi yemem" dedi.

Zeyd b. Hârise dedi ki: Zeyd b. Amr'dan ayrılıp Kâbe'ye gittik. Resûlullah ile beraber Kâbe'yi tavaf ettik. Safâ ile Merve arasında da sa'y ettik. Safâ ile Merve arasında bakırdan yapılmış iki put vardı. Birinin

adı, Yesâf, diğeri ise Nâile idi. Müşrikler tavaf yaptıkları zaman bunlara el sürerlerdi. Resûlullah: *"Bunlara el sürme çünkü bunlar pistir"* dedi. Ben kendi kendime: "Putlara el süreceğim. Bakalım Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ne diyecek" dedim ve onlara el sürdüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Zeyd! Bunu yapmaktan nehyedilmedin mi?"* dedi. Zeyd b. Amr vefat etti ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) peygamberlik geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zeyd b. Amr, tek başına bir ümmet olarak haşrolunur"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Taberânî de rivayet etti, ifadesi şöyledir: "Hire'deki ihtiyara geliş sebebini kendisine söylediğimde dedi ki: "Gördüğün herkes sapıklık içindedir. Sen Allah'ın dinini ve meleklerini arıyorsun. Senin topraklarından bir peygamber çıktı veya çıkacak. Geri dönüp onu tasdik ederek iman et." ... Zeyd dedi ki: "Allah'tan başkası için kesilen bir şeyi yemem."

★Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî'nin isnâdlarından birisinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Muhammed b. Amr b. Alkame hariç. Onun da hadisleri hasendir.[1]

١٦١٨٣ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ هِشَامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ ، قَالَتْ: " كَانَ زَيْدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ يَقِفُ عِنْدَ الْكَعْبَةِ ، وَيُلْزِقُ ظَهْرَهُ إِلَى صَفْحَتِهَا ، فَيَقُولُ: يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ ، مَا أَجِدُ عَلَى الأَرْضِ عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ غَيْرِي ، وَكَانَ تَرَكَ عِبَادَةَ الأَوْثَانِ ، وَأَكْلَ مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ ، وَكَانَ يُفَدِّي الْمَوْءُودَةَ أَنْ تُقْتَلَ ، وَقَالَ عَمْرُو بْنُ زَيْدِ بْنِ نُفَيْلٍ:

عَدَلْتِ الْجِنُّ وَالْجَانُ عَنِّي   كَذَلِكَ يَفْعَلُ الْجَلْدُ الصَّبُورُ

رواه الطبراني وإسناده حسن

16183- Esmâ binti Ebî Bekr bildiriyor: Zeyd b. Amr b. Nufeyl, Cahiliye döneminde, Kâbe'nin yanında durur, sırtını Kâbe'nin duvarına yapıştırarak şöyle derdi: "Ey Kureyş halkı! Yeryüzünde, benden başka İbrâhîm'in dini üzere olan birini göremiyorum." (Zeyd, putlara tapmaz ve onlar için kesilen kurbanlardan yemezdi.) Putlar için kesilecek kurbanın parasını verip onu serbest bırakırdı. Amr b. Zeyd b. Nufeyl dedi ki:

Cinleri ve karanlığı kovdum

Sağlam ve sabırlı olan böyle yapar.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

---

[1] Ebû Ya'lâ (7212), Bezzâr (2755) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4663, 4664) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي قُسِّ بْنِ سَاعِدَةَ)

Kuss b. Sâide

١٦١٨٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ السَّرِيِّ بْنُ مِهْرَانَ النَّاقِدُ الْبَغْدَادِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَسَّانَ السَّمْتِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَجَّاجِ اللَّخْمِيُّ , عَنْ مُجَالِدٍ , عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ: " أَيُّكُمْ يَعْرِفُ الْقُسَّ بْنَ سَاعِدَةَ الإِيَادِيَّ ؟ " قَالُوا: كُلُّنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ يَعْرِفُهُ , قَالَ: " فَمَا فَعَلَ ؟ " قَالُوا: هَلَكَ , قَالَ: " مَا أَنْسَاهُ بِعُكَاظٍ فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَهُوَ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ , وَهُوَ يَخْطُبُ النَّاسَ , وَهُوَ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ اجْتَمِعُوا , وَاسْتَمِعُوا وَعُوا , مَنْ عَاشَ مَاتَ , وَمَنْ مَاتَ فَاتَ , وَكُلُّ مَا هُوَ آتٍ آتٍ , إِنَّ فِي السَّمَاءِ لَخَبَرًا , وَإِنَّ فِي الأَرْضِ لَعِبَرًا , مِهَادٌ مَوْضُوعٌ , وَسَقْفٌ مَرْفُوعٌ , وَنُجُومٌ تَمُورُ , وَبِحَارٌ لا تَغُورُ , أَقْسَمَ قُسٌّ قَسَمًا حَقًّا لَئِنْ كَانَ فِي الأَرْضِ رِضًا لَيَكُونَنَّ بَعْدَهُ سَخَطٌ , إِنَّ لِلَّهِ لَدِينًا هُوَ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ دِينِكُمُ الَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ , مَالِي أَرَى النَّاسَ يَذْهَبُونَ وَلا يَرْجِعُونَ ؟ أَرَضُوا فَأَقَامُوا , أَمْ تُرِكُوا فَنَامُوا ؟ " ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَفِيكُمْ مَنْ يَرْوِي شِعْرَهُ ؟ " فَأَنْشَدَهُ بَعْضُهُمْ:

فِي الذَّاهِبِينَ الأَوَّلِينَ ... مِنَ الْقُرُونِ لَنَا بَصَائِرُ
لَمَّا رَأَيْتُ مَوَارِدَ ... لِلمَوتِ لَيْسَ لَهَا مَصَادِرُ
وَرَأَيْتُ قَوْمِي نَحْوَهَا ... يَسْعَى الأَصَاغِرُ وَالأَكَابِرُ
لا يَرْجِعُ الْمَاضِي إِلَيَّ ... وَلا مِنَ الْبَاقِينَ غَابِرُ
أَيْقَنْتُ أَنِّي لا مَحَالَةَ ... حَيْثُ صَارَ الْقَوْمُ صَائِرُ.

رواه الطبراني والبزار وفيه محمد بن الحجاج اللخمي وهو كذاب

16184- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına, Abdulkays kabilesinden bir heyet geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hanginiz Kuss b. Sâide el-İyâdî'yi tanır?"* diye sordu. Onlar: "Ya Resûlallah! Onu hepimiz tanırız" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne durumdadır?"* diye sorunca: "Vefat etti" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onun, haram ayda, Ukâz panayırında, kızıl bir devenin üzerinde insanlara şöyle dediğini unutmam: «Ey insanlar! Geliniz,*

dinleyiniz, belleyiniz! İbret alınız! Yaşayan ölür, ölen fena bulur. Olacak neyse olur. Gökte haber, yerde ibret alınacak şeyler var. Yeryüzü bir büyük divan, gökyüzü bir yüksek tavandır. Yıldızlar yürür, denizler durur. Yemin ederim ki; yeryüzünde şimdi razı olacağınız şeyler varsa birgün istemediğiniz şeyler de olacak. Allah'ın katında bir din vardır ki, şimdi içinde bulunduğunuz dinden daha hoştur. Neden insanlar gidip dönmüyorlar? Gittikleri yerden memnun olupta mı dönmediler. Yoksa bırakıldılar da onlar da yattılar mı?»" Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İçinizde onun şiirini söyleyecek var mı?"* diye sordu. Birisi şu şiiri okudu:

Evvel gelip geçenlerde, bizim için ibret alacak şey çoktur.

Ölüm, girilip bir daha çıkılamayan bir ırmaktır.

Büyük küçük herkesin ona doğru koştuğunu görüyorum

Ne giden gelebiliyor, ne de buradakiler ondan kaçabiliyor.

Kesin bildim ki, herkese olan, bize de olacaktır

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Muhammed b. el-Haccâc el-Lahmî hadis uyduran biridir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي النَّجَاشِي ﷺ)

Necâşî

١٦١٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ وَهُوَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَخَاكُمُ النَّجَاشِيَّ قَدْ مَاتَ فَاسْتَغْفِرُوا لَهُ

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد ثقات

16185- Cerîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kardeşiniz Necâşî vefat etti. Onun için istiğfar ediniz (bağışlanma dileyiniz)."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (16561) ile *el-Ehâdîsu't-Tivâl*'da (22), Bezzâr (2759) ve İbnu'l-Cevzî, el-*Mevdûât*'ında (1/ 213) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/360,363) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2346, 2347, 2350) rivayet etti.

١٦١٨٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ الصَّيْرَفِيُّ الْكُوفِيُّ ، قَالَ: نا أَسَدُ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ: نا مُجَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ عَامِرٍ يَعْنِي الشَّعْبِيَّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: لَمَّا أَتَيْنَا النَّجَاشِيَّ ، فَأَرَدْنَا الْخُرُوجَ مِنْ عِنْدِهِ حَمَّلَنَا وَزَوَّدَنَا ، وَأَعْطَانَا ، ثُمَّ قَالَ: أَخْبِرُوا صَاحِبَكُمْ بِمَا صَنَعْتُ بِكُمْ ، وَهَذِهِ رُسُلِي مَعَكُمْ ، وَأَنَا أَشْهَدُ أَنَّ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ ، فَقُلْ لَهُ: اسْتَغْفِرْ لِي ، قَالَ جَعْفَرٌ: فَخَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِ إِذَا أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ ، فَتَلَقَّانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَنَقَنِي ، وَقَالَ: " مَا أَدْرِي أَنَا بِفَتْحِ خَيْبَرَ أَفْرَحُ أَمْ بِقُدُومِ جَعْفَرٍ ؟ " ، ثُمَّ جَلَسَ ، فَقَامَ رَسُولُ النَّجَاشِيِّ ، فَقَالَ: هَذَا جَعْفَرٌ فَسَلْهُ عَمَّا صَنَعَ بِهِ صَاحِبُنَا ، فَقَالَ جَعْفَرٌ: قَدْ فَعَلَ بِنَا ، وَحَمَّلَنَا وَزَوَّدَنَا ، وَشَهِدَ أَنَّ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، وَقَالَ: قُلْ لَهُ يَسْتَغْفِرْ لِي ، فَدَعَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلنَّجَاشِيِّ " ، فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ: آمِينَ ، فَقَالَ جَعْفَرٌ: فَقُلْتُ لِلرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، انْطَلِقْ ، فَأَبْلِغْ صَاحِبَكَ مَا رَأَيْتَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه البزار وفيه أسد بن عمرو ومجالد بن سعيد وثقهما غير واحد وضعفهما جماعة وبقية رجاله ثقات

16186- Câfer b. Ebî Tâlib anlatıyor: Necâşî'nin yanına gidip, memleketimize dönmek istediğimizi söylediğimiz zaman, bize binek ve azık verip dedi ki: "Dostunuza (Resûlullah'a) size nasıl davrandığımı anlatınız. Bu elçim de sizinle beraber gidecek. Ben, Allah'tan başka ilah olmadığına ve (Muhammed'in) Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ederim. Ona benim için istiğfar etmesini söyle."

Necâşî'nin yanından çıkıp Medine'ye geldiğimizde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni karşılayıp kucakladı ve dedi ki: *"Hayber'in fethine mi, yoksa Câfer'in gelişine mi sevineyim bilmiyorum."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) oturunca, Necâşî'nin elçisi ayağa kalkarak: "Câfer'e, kendisine, Necâşî'nin nasıl davrandığını sor" deyince, Câfer dedi ki: "Bize iyi davranıp yolculuğumuz için gerekli şeyleri verip azığımızı da hazırladı ve Allah'tan başka ilah olmadığına, senin de onun Resûlü olduğuna şehadet ederek: «Resûlullah'a söyle, benim için istiğfar etsin» dedi."

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): " – Üç defa – *Allahım! Necâşi'ye mağfiret et"* buyurdu. Müslümanlar da: "Âmîn" dediler. (Câfer dedi ki) Elçiye: "Dostuna (Necâşî'ye) Resûlullah'tan gördüğünü bildir" dedim.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Esed b. Amr ve Mücâlid b. Saîd'i birden çok kişi güvenilir bulmuştur. Bazılarıysa zayıf olduklarını söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٦١٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ ، أَوْ عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ: " نَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ قَالَ: نَزَلَتْ فِي النَّجَاشِيِّ ، وَأَصْحَابِهِ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عثمان بن بحر العقيلي وهو ثقة

16187- Abdullah b. ez-Zübeyr bildiriyor: **"Resûle indirileni duydukları zaman, tanış çıktıkları gerçekten dolayı gözlerinden yaşlar boşandığını görürsün"** (Mâide Sur. 83) ayeti, Necâşî ve arkadaşları (yakın çevresi) hakkında nazil olmuştur.[2]

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Osmân b. Bahr el-Ukaylî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦١٨٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ: نا أَبِي ، قَالَ: نا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ: نا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ: لَمَّا مَاتَ النَّجَاشِيُّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اسْتَغْفِرُوا لأَخِيكُمْ " ، فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ: يَأْمُرُنَا أَنْ نَسْتَغْفِرَ لَهُ وَقَدْ مَاتَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ ؟ فَنَزَلَتْ: ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾

رواه الطبراني في الأوسط بإسنادين أحدهما قال فيه: " صلوا عليه " وقد تقدمت في الجنائز في الصلاة على الغائب ورجالها ثقات وفي هذه من لم أعرفه وقد تقدمت أحاديث في الجنائز والله تعالى أعلم بالصواب

16188- Enes b. Mâlik bildiriyor: Necâşî vefat ettiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kardeşiniz için istiğfar ediniz"* buyurdu. Bazıları: "Habeşistan'da vefat ettiği halde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onun için istiğfar etmemizi istiyor" dedi. Bunun üzerine şu âyet nazil oldu: **"Ehl-i kitaptan öyleleri var ki, Allah'a, hem size indirilene, hem de kendilerine indirilene tam bir samimiyetle ve Allah'a boyun eğerek iman ederler."** (Âli-İmrân Sur. 199)

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki isnâdla rivayet etti. Birisinde: *"Onun cenaze namazını kılınız"* ibaresi geçmektedir.

---

[1] Bezzâr (2756) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Câfer'den muttasıl olarak sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz." Bu hadisi, Eclah, Şa'bî'den rivayet etmiş ve: "Câfer, Habeşistan'dan geldiği zaman" ibaresini vermiş ve Abdullah b. Câfer'i zikretmemiştir.

[2] Bezzâr (2758) rivayet etti.

Cenazeler kitabında gâib için cenaze namazı bölümünde konuyla ilgili hadisler geçmişti. Allah en doğrusunu bilir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَمْرِو بْنِ جَابِرٍ الْجِنِّي)

Amr b. Câbir el-Cinnî

١٦١٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ، حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيِّ بْنِ بَحْرِ بْنِ كَثِيرٍ السَّقَّاءُ، حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ نَبْهَانَ، حَدَّثَنَا سَلَّامٌ أَبُو عِيسَى، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ الْمُعَطَّلِ قَالَ: خَرَجْنَا حُجَّاجاً فَلَمَّا كُنَّا بِالْعَرَجِ إِذَا نَحْنُ بِحَيَّةٍ تَضْطَرِبُ فَلَمْ تَلْبَثْ أَنْ مَاتَتْ فَأَخْرَجَ رَجُلٌ لَهَا خِرْقَةً مِنْ عَيْبَتِهِ فَلَفَّهَا فِيهَا وَدَفَنَهَا وَخَدَّ لَهَا فِي الأَرْضِ فَلَمَّا أَتَيْنَا مَكَّةَ فَإِنَّا بِالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِذْ وَقَفَ عَلَيْنَا شَخْصٌ فَقَالَ: أَيُّكُمْ عَمْرُو بْنِ جَابِرٍ ؟ فَقُلْنَا: مَا نَعْرِفُهُ فَقَالَ لَنَا: أَيُّكُمْ صَاحِبُ الْجَانِ ؟ قُلْنَا: هَذَا قَالُوا: جَزَاكَ اللهُ خَيْراً أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَانَ مِنْ آخِرِ التِّسْعَةِ مَوْتاً الَّذِينَ أَتَوْا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ.

رواه عبد الله بن أحمد والطبراني وفيه عمر بن نبهان العبدي وهو متروك

16189- Safvân b. el-Mu'attal anlatıyor: Hac için çıktığımızda, Arc denilen yere geldik. Ölmek üzere olan bir yılan gördük. Fazla geçmeden yılan öldü. Bir kişi, heybesinden bir bez parçası çıkarıp yılanı sararak, onun için bir çukur kazdı ve gömdü. Mekke'ye gelip, Mescidu'l-Harâm'a girdiğimizde önümüzde bir şahıs durarak: "Hanginiz Amr b. Câbir'dir?" diye sordu. Biz: "Onu tanımıyoruz" deyince: "O yılanı gömen hanginizdi?" diye sordu. Biz yılanı gömeni gösterince, ona dedi ki: "Allah sevabını versin. Gömdüğün, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) Kur'ân dinlemek için gelen dokuz kişinin (cinin) en son öleniydi."

★Abdullah b. Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Ömer b. Nebhân el-Abdî metruktur.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (2688) rivayet etti. Bu hadisi Hammâd b. Seleme'den sadece Müemmel b. İsmâîl rivayet etmiştir.

[2] Abdullah b. Ahmed (5/ 312) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. (7345)

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ)

Ahnef b. Kays

١٦١٩٠ - قال الطبراني: الأَحْنَفُ بْنُ قَيْسٍ مُخَضْرَمٌ وَاسْمُهُ صَخْرُ بْنُ قَيْسِ بْنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُصَيْنِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ نَزَّالِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعْدِ بْنِ زَيْدِ مَنَاةَ بْنِ تَمِيمِ بْنِ مُرَّةَ

16190- Taberânî der ki: "Ahnef b. Kays, Muhadramdır. (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), zamanında yaşamış ama onu görmemiştir) İsmi: Sahr b. Kays b. Muâviye b. Husayn b. Ubâde b. Nezzâl b. Murre b. Ubeyd b. el-Hâris b. Amr b. Sa'd b. Zeydi Menât b. Temîm b. Murre'dir."

١٦١٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ الأَحْنَفِ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا أَطُوفُ بِالْبَيْتِ إِذْ لَقِيَنِى رَجُلٌ مِنْ بَنِى سُلَيْمٍ فَقَالَ أَلاَ أُبَشِّرُكَ قَالَ قُلْتُ بَلَى. قَالَ أَتَذْكُرُ إِذْ بَعَثَنِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى قَوْمِكَ بَنِى سَعْدٍ أَدْعُوهُمْ إِلَى الإِسْلاَمِ قَالَ فَقُلْتُ أَنْتَ وَاللَّهِ مَا قَالَ إِلاَّ خَيْراً وَلاَ أَسْمَعُ إِلاَّ حُسْناً فَإِنِّى رَجَعْتُ فَأَخْبَرْتُ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَقَالَتِكَ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلأَحْنَفِ . قَالَ فَمَا أَنَا بِشَىْءٍ أَرْجَى مِنِّى لَهَا.

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح غير علي بن زيد وهو حسن الحديث

16191- Ahnef b. Kays bildiriyor: Ben, Kâbe'de tavaf yaparken, Benî Süleym kabilesinden bir kişi benimle karşılaştı ve: "Seni müjdeleyeyim mi?" dedi. Ben: "Olur" deyince, adam dedi ki: "

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), beni, kabilen olan Benû Sa'd'ı İslam'a davet etmem için gönderdiğini hatırlarsın. O zaman sen: «Evet vallahi! O hayırdan başka bir şey söylemez. Duyduğum şeylerin hepsi de güzel sözlerdir» demiştin. Dönünce, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dediklerini bildirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Ahnef'e mağfiret et"* buyurdu. Bu duanın bana yapılmasını istediğim kadar hiçbirşeyi istemedim.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in, Ali b. Zeyd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي جَمَاعَةٍ مِنَ الصَّحَابَةِ وَغَيْرِهِمْ
ذُكِرَ لَهُمْ أَسْمَاءُهُمْ أَوْ وَفِيَّاتِهِمْ أَوْ أَنْسَابِهِمْ)

Sahabe ve Başkalarından, İsimleri, Vefatları ve Nesepleri Zikredilen Bazı Kişiler

١٦١٩٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي ، يَقُولُ: " جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ بْنِ جُنَادَةَ بْنِ جُنْدُبِ بْنِ حُجَيْرِ بْنِ رِيَابِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ سَوَاءَةَ بْنِ عَامِرٍ وَكُنْيَةُ جَابِرٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ، وَأُمُّ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ: خَالِدَةُ بِنْتُ أَبِي وَقَّاصٍ أُخْتُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ "

رواه الطبراني وجنادة ثقه ابن حبان وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات

16192- Cünâde b. Selm der ki: "Câbir b. Semure b. Cünâde b. Cündüb b. Huceyr b. Riyâb b. Habîb b. Sev'ât b. Âmir. Câbir'in künyesi Ebû Abdillah'tır. Câbir b. Semure'nin annesi, Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın kardeşi Hâlide binti Ebî Vakkâs'tır."

★Taberânî rivayet etti. İbn Hibbân, Cünâde'yi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦١٩٣ - وَعَنِ الزُّهْرِي أَنَّ حُذَيْفَةَ كَانَ أَحَدَ بَنِي عَبْسٍ وَكَانَ عِدَادُهُ فِي الأَنْصَارِ

رواه الطبراني مرسلا ورجاله رجال الصحيح

16193- Zührî dedi ki: "Huzeyfe, Benî Abs kabilesinden biriydi ve Ensâr'dan sayılırdı."

★Taberânî mürsel olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦١٩٤ - وقال الطبراني: حُوَيْطِبُ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بنْ أَبِي قَيْسِ بْنِ عَبْدِ وُدٍّ بْنِ نَصْرِ بْنِ مَالِكِ بْنِ حِسْلِ بْنِ عَامِرِ بْنِ لُؤَيِ بْنِ غَالِبِ بْنِ فَهْرِ بْنِ مَالِكِ

---

[1] Ahmed (5/372) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7285) rivayet etti. Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2999) rivayet etti.

16194- Taberânî der ki: "Sahabeden biri de; Huvaytib b. Abdiluzza b. (Ebî) Kays b. Abdivudd b. Nasr b. Mâlik b. Hasl b. Âmir b. Lueyy b. Ğâlib b. Fihr b. Mâlik'tir."

١٦١٩٥ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي: الحَكَمُ بْنُ عَمْرُو الغِفَارِي كَانَ يَنْزِلُ البَصْرَةَ وَهُوَ الحَكَمُ بْنِ عَمْرُو بْنِ مَجْدَعِ بْنِ حِذْيَمِ بْنِ حُلْوَانِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ ثَعْلَبَةِ بْنِ مَلِيْلِ بْنِ ضَمْرَةِ بْنِ بَكْرِ بْنِ مُنَاةِ بْنِ كِنَانَة.

16195- Taberânî bildiriyor: Hakem b. Amr el-Ğifârî, Basra'ya giderdi. Nesebi, Hakem b. Amr b. Mecda' b. Hizyem b. Hulvân b. el-Hâris b. Sa'lebe b. Melîl b. Damra b. Bekr b. Menât b. Kinâne'dir."

١٦١٩٦ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي: الحَارِثُ بْنِ هِشَامِ بْنِ المُغِيْرَةِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَخْزُومٍ يُكَنَّى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَأُمُّهُ أَسْمَاءُ بِنْتُ مَخْرَمَةَ بْنُ جَنْدَلِ بْنِ أَبَيْرِ بْنِ نَهْشَلِ بْنِ دَارِمِ بْنِ مَالِكِ بْنِ حَنْظَلَةِ بْنِ مَالِكِ بْنِ زَيْدِ مُنَاةِ بْنِ تَمِيْمٍ أَسْلَمَ يَومَ الفَتْحِ وَكَانَ مِنَ المُؤَلَّفَةِ وَتُوُفِّيَ سَنَةَ ثَمَانِي عَشْرَةَ بِالشَّامِ.

16196- Taberânî der ki: "Hâris b. Hişâm b. el-Muğîre b. Abdillah b. Mahzûm'un künyesi, Ebû Abdirrahman'dır. Annesi, Esmâ binti Mahreme (b. Cendel) b. Eyber b. Nehşel b. Dârim b. Mâlik b. Hanzale b. Mâlik b. Zeyd b. Menât b. Temîm'dir. Fetih günü Müslüman oldu. Kalpleri İslam'a ısındırılanlardandı (Müellefe-i kulûb) On sekiz yılında Şam'da vefat etti."

١٦١٩٧ - وقال الطبراني: حَبِيبُ بْنُ مَسْلَمَةَ الْفِهْرِيُّ وَهُوَ حَبِيبُ بْنُ مَسْلَمَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ وَهْبِ بْنِ عَمْرِو بْنِ شَيْبَانَ مُحَارِبِ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكٍ . وَأُمُّهُ فِهْرِيَّةٌ ، يُكْنَى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، وَكَانَ يُدْعَى حَبِيبَ الرُّومِ لِمُجَاهَدَتِهِ الرُّومَ

16197- Taberânî bildiriyor: "Hâris b. Mesleme b. Mâlik b. Vehb b. Amr b. Şeybân b. Muhârib b. Fihr b. Mâlik'in annesi, Fuheyre'dir. Künyesi, Ebû Abdirrahman'dır. Rumlarla çok mücahede etmesi sebebiyle Rumların sevdiği diye çağrılırdı."

١٦١٩٨ - وقال الطبراني: خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتٍ الأَنْصَارِيُّ ذُو الشَّهَادَتَيْنِ وَهُوَ خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ الْفَاكِهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَدِيٍّ بْنِ وَائِلِ بْنِ مُنَبِّهِ بْنِ امْرِئِ الْقَيْسِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ امْرِئِ الْقَيْسِ بْنِ عَلْقَمَةَ بْنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ جُشَمِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الأَوْسِ بْنِ حَارِثَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ

بْنِ عَمْرِو بْنِ عَامِرِ بْنِ حَارِثَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ غَسَّانَ بْنِ الأَزْدِ بْنِ الْغَوْثِ بْنِ مَالِكِ بْنِ زَيْدِ بْنِ كَهْلانَ بْنِ سَيَّارِ بْنِ سَبَأ بْنِ يَعْرُبَ بْنِ قَحْطَانَ بْنِ هُودٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

16198- Taberânî dedi ki: "İki şahitliği geçerli sayılan Huzeyme b. Sâbit b. el-Fâkih b. Amr b. Adiyy b. Vâil b. Münebbih b. İmriulkays b. Habîb b. Adiyy b. Sa'lebe b. İmriu'l-Kays b. Alkame b. Muâviye b. Cuşem b. Mâlik b. el-Evs b. Hârise b. Sa'lebe b. Amr b. Âmir b. Hârise b. Sa'lebe b. Ğassân b. el-Ezd b. el-Ğavs b. Mâlik b. Zeyd b. Kehlân b. Sebe' b. Yeşcub b. Ya'rub b. Kahtân b. Hûd."

١٦١٩٩ - وَعَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ مُعَمَّرِ بْنِ الْمُثَنَّى قَالَ: زَيْدُ بْنُ الخَطَّابِ أَخُو عُمَرَ بْنَ الخَطَّابِ لِأَبِيهِ وَكَانَ أَسَنَّ مِنْ عُمَرَ.

رواه الطبراني وإسناده إلى أبي عبيدة ثقات

16199- Ebû Ubeyde Ma'mer b. el-Müsennâ der ki: "Ömer b. el-Hattâb'ın aynı babadan olan kardeşi Zeyd b. el-Hattâb, Ömer'den daha büyüktür."

★Taberânî rivayet etti. Ubeyde'ye kadar olan senedi güvenilirdir.

١٦٢٠٠ - وَبِسَنَدِهِ عَنْهُ أَيْضاً قَالَ: أُمُّ زَيْدِ بْنِ الخَطَّابِ أَسْمَاءُ بِنْتُ حَبِيبِ بْنِ وَهْبِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عُمَيْرِ بْنِ نَصْرِ بْنِ أَسَدِ بْنِ خُزَيْمَةَ.

16200- Aynı isnâdla şöyle rivayet edilir: "Zeyd b. el-Hattâb'ın annesi, Esmâ bint Habîb b. Vehb b. Amr b. Umeyr b. Nasr b. Esed b. Huzeyme'dir."

١٦٢٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ فُسْتُقَةَ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الصُّدَائِيُّ ، عَنْ ، يَعْقُوبَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ: " أَبُو طَلْحَةَ: زَيْدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ الأَسْوَدِ بْنِ حَرَامِ بْنِ عَمْرِو بْنِ زَيْدِ مَنَاةَ بْنُ عَدِيٍّ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ"

رواه الطبراني وإسناده حسن

16201- İbn İshâk bildiriyor: Ebû Talha, Zeyd b. Sehl b. el-Esved b. Harâm b. Amr b. Zeyd b. Menât b. Ali b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'dır.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٦٢٠٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ: " أَبُو طَلْحَةَ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ " ، سَمِعْتُ ابْنَ إِدْرِيسَ ، يَقُولُ: قَالَ لِي بَعْضُ وَلَدِهِ"

رواه الطبراني وفيه من لم يسم

16202- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr der ki: İbn İdrîs, Ebû Talha'nın çocuklarından birisinin Ebû Talha'dan Zeyd b. Sehl olarak bahsettiklerini söyler.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden ismi söylenmeyen biri vardır.

١٦٢٠٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا التُّسْتَرِيُّ ، ثنا شَبَابٌ الْعُصْفُرِيُّ ، قَالَ: " سَعْدُ بْنُ الأَطْوَلِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدِ بْنِ وَاهِبِ بْنِ عَتَّابِ بْنِ مَالِكِ بْنِ سَعْدِ بْنِ صَعْبَةَ بْنِ عَدِيِّ بْنِ عَوْفِ بْنِ غَطَفَانِ بْنِ قَيْسِ بْنِ جُهَيْنَةَ بْنِ زَيْدٍ مِنْ سَاكِنِي الْبَصْرَةِ "

رواه الطبراني منقطع الإسناد

16203- Şebâb el-Usfurî der ki: "Sa'd b. el-Etval b. Abdillah b. Hâlid b. Vâhib b. Attâb b. Mâlik b. Sa'd b. Sa'be b. Adiyy b. Avf b. Ğatafân b. Kays b. Cüheyne b. Zeyd'dir. Basra'da ikamet etmiştir."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.

١٦٢٠٤ - وقال الطبراني: سُهَيْلُ بْنُ وَهْبِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ هِلَالِ بْنِ أُهَيْبِ بْنِ ضَبَّةَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ فِهْرٍ . وَبَيْضَاءُ أُمُّهُ . وَاسْمُهَا دَعْدُ بِنْتُ أَسَدِ بْنِ جحْذمِ بْنِ أُمَيَّةَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ فِهْرٍ

رواه بسند جيد إلى ابن إسحاق

16204- Taberânî dedi ki: "Süheyl b. Vehb b. Rabîa b. Hilâl b. Uheyb b. Dabba b. el-Hâris b. Fihr. Annesi Beydâ'dır. Beydâ'nın ismi, Da'd binti Esed b. Cuhdum b. Umeyye b. el-Hâris b. Fihr'dir."

★Taberânî, İbn İshâk'a kadar ceyyid isnâdla rivayet etmiştir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6029) rivayet etti.

١٦٢٠٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " شُرَحْبِيلُ بْنُ حَسَنَةَ ، وَهُوَ شُرَحْبِيلُ بْنُ حَسَنَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُطَاعِ بْنِ عَمْرٍو ، وَهُوَ رَجُلٌ مِنَ الْغَوْثِ "

16205- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Sahabe arasında; Şurahbîl b. Hasene b. Abdillah b. el-Mutâ' b. Amr da vardır. Ğavs kabilesindendir."

١٦٢٠٦ - وَقَالَ ابْنُ الْكَلْبِيِّ: " شُرَحْبِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُطَاعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْغِطْرِيفِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ جَثَّامَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ بَلادِمَ بْنِ مَالِكِ بْنِ رُهْمِ بْنِ سَعْدِ بْنِ يَشْكُرَ بْنِ مِنْشَرِ بْنِ الْغَوْثِ بْنِ مُرٍّ أَخِي تَمِيمِ بْنِ مُرٍّ ، وَيُقَالُ: إِنَّهُ مِنْ كِنْدَةَ "

16206- İbnu'l-Kelbî dedi ki: "Şurahbîl b. Abdillah b. el-Mutâ' b. Abdillah b. el-Ğıtrîf b. Abdiluzza b. Cessâme b. Mâlik b. Belâdim b. Mâlik b. Ruhm b. Sa'd b. Yeşkur b. Minşer b. el-Ğavs b. Mur âhî Temîm b. Mur. Kindeli olduğu söylenir."

١٦٢٠٧ - وقال الطبراني: الأَحْنَفُ بْنُ قَيْسٍ مُخَضْرَمٌ وَاسْمُهُ صَخْرُ بْنُ قَيْسِ بْنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُصَيْنِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ نَزَّالِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعْدِ بْنِ زَيْدِ مَنَاةَ بْنِ تَمِيمِ بْنِ مُرَّةَ

16207- Taberânî bildiriyor: "Ahnef b. Kays, Muhadram'dır. İsmi; Sahr b. Kays b. Muâviye b. Husayn b. Ubâde b. Nezzâl b. Murre b. Ubeyd b. el-Hâris b. Amr b. Sa'd b. Zeyd Menât b. Temîm b. Murre b. Amr'dır."

١٦٢٠٨ - وَعَنْ شُرَحْبِيلِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ الصُّدَيَّ بْنُ عَجْلانَ بْنَ عَمْرُو بْنُ وَهْبٍ

رواه الطبراني وإسناده جيد.

16208- Şurahbîl b. Müslim der ki: "Ebû Umâme el-Bâhilî Sudey b. Aclân b. Amr b. Vehb'e yetişip onu dinledim."

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir. [1]

١٦٢٠٩ - وعن الأصمعي قال: أَبُو أُمَامَةَ الْبَاهِلِيُّ الصُّدَيُّ بْنُ عَجْلانَ ، مِنْ حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ: بَنُو سَهْمِ بْنُ عَمْرٍو بَطْنٌ مِنْ بَنِي قُتَيْبَةَ "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7457) rivayet etti.

رواه الطبراني ورجاله إلى الأصمعي ثقات

16209- Asma'î dedi ki: "Ebû Umâme el-Bâhilî Sudey b. Aclân, Benî Kuteybe'nin bir kolu olan Benî Sehm b. Amr'dandır."

★Taberânî rivayet etti. Asma'î'ye kadar olan ravileri güvenilirdir.

١٦٢١٠ - وقال الطبراني: ضِرَارُ بْنُ الْأَزْوَرِ الْأَسَدِيُّ وَاسْمُ الْأَزْوَرِ مَالِكُ بْنُ أَوْسِ بْنِ جُزَيْمَةَ بْنِ سَعْدِ بْنِ مَالِكِ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ دُودَانَ بْنِ أَسَدِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بنْ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرِ

16210- Taberânî dedi ki: "Dırâr b. el-Ezver el-Esedî. Ezver'in ismi ise; Mâlik b. Evs b. Huzeyme b. Sa'd b. Mâlik b. Sa'lebe b. Zûdân b. Esed Huzeyme b. Mudrike b. İlyâs b. Mudar."

١٦٢١١ - وقال الطبراني: ضَحَّاكُ بْنُ قَيْسٍ الْفِهْرِيُّ الْقُرَشِيُّ أَخُو فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ يُكَنَّى أَبَا سَعِيدٍ ، هُوَ الضَّحَّاكُ بْنُ قَيْسِ بْنِ خَالِدِ بْنِ وَهْبِ بْنِ ثَعْلَبَةَ بْنِ وَائِلَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ شَيْبَانَ بْنِ مُحَارِبِ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ ، وَأُمُّهُ أُمَيْمَةُ بِنْتُ رَبِيعَةَ مِنْ كِنَانَةَ وَهِيَ أُمُّ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ أُخْتِ الضَّحَّاكِ بْنِ قَيْسٍ ، قُتِلَ الضَّحَّاكُ يَوْمَ مَرْجِ رَاهِطٍ بَعْدَ وَفَاةِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ لَمَّا بُويِعَ لِمَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَسِتِّينَ

16211- Taberânî bildiriyor: "Dahhâk b. Kays el-Fihrî el-Kureşî, Fâtıma bint Kays'ın kardeşidir. Künyesi Ebû Saîd'dir. Nesebi şöyledir: Dahhâk b. Kays b. Hâlid b. Vehb b. Sa'lebe b. Vâil b. Amr b. Şeybân b. Muhârib b. Fihr b. Mâlik b. en-Nadr b. Kinâne'dir. Annesi Ümeyme binti Rabîa b. Kinâne'dir. Aynı zamanda, Dâhhâk b. Kays'ın kızkardeşi Fâtıma binti Kays'ın da annesidir." Dahhâk b. Kays, Yezîd b. Muâviye'nin vefatından sonra, 64 yılında, Mervân b. el-Hakem'e biat edildiği zaman Merc-i Râhit savaşında öldürüldü.

١٦٢١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ الأَسْوَدِ الْبَصْرِيُّ ، ثنا قَعْنَبُ بْنُ الْمُحَرَّرِ الْبَاهِلِيُّ ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ عَدِيٍّ ، قَالَ: عُثْمَانُ بْنُ أَبِي الْعَاصِ وَأَبُو الْعَاصِ اسْمُهُ ، وَهُوَ أَبُو الْعَاصِ بْنُ بِشْرِ بْنِ عَبْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هَمَّامِ بْنِ أَبَانَ بْنِ بَشَّارِ بْنِ مَالِكِ بْنِ حُطَيْطِ بْنِ جُشَمِ بْنِ قَسِيٍّ بْنِ مُنَبِّهِ بْنِ بَكْرِ بْنِ هَوَازِنَ بْنِ مَنْصُورِ بْنِ عِكْرِمَةَ بْنِ خَصَفَةَ بْنِ قَيْسِ بْنِ غَيْلَانَ بْنِ مُضَرَ.

16112- Heysem b. Adiyy der ki: "Osmân b. Ebi'l-Âs'ın babasının ismi Ebu'l-Âs'tır. Nesebi şöyledir: Ebu'l-Âs b. Bişr b. Abdillah b. Hemmâm b. Ebân b. Beşşâr b. Mâlik b. Hutayt b. Cuşem b. Kasî b. Münebbih b. Bekr b. Hevâzin b. Mansûr b. İkrime b. Hasafa b. Kays b. Ğaylân b. Mudar."

★Taberânî rivayet etti. Heysem'e kadar olan ravileri güvenilirdir.

١٦٢١٣ - وقال الطبراني: عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ عُثْمَانَ بن عبد الله بْنِ عَبْدِ الدَّارِ بْنِ قُصَيٍّ الْحُجَبِيُّ أَسْلَمَ قَبْلَ الْفَتْحِ ، وَأُمُّهُ أُمُّ سَعِيدٍ بِنْتُ شُهَيْدٍ مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ مِنْ أَهْلِ قِبَاءَ مِنَ الأَنْصَا.

16213- Taberânî dedi ki: "Osmân b. Talha b. Ebî Talha b. Abdiluzza b. Osmân b. Abdillah b. Abduddâr b. Kusayy el-Hucubî, fetihten önce Müslüman oldu. Annesi, Kubâ'daki Ensâr'dan olan, Benî Amr b. Avf kabilesinden Ümmü Saîd binti Şuheyd'dir."

١٦٢١٤ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاق قَالَ: عَبْدُ اللهِ بْنِ جَحْشٍ مِنْ أَسَدِ خُزَيْمَةَ حَلِيْفُ بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ عَبْدُ شَمْسٍ

16214- Muhammed b. İshâk der ki: "Benî Esed'in Huzeyme kolundan olan Abdullah b. Cahş, Benî Umeyye b. Abdişems'in anlaşmalısıdır."

١٦٢١٥ - وقال الطبراني: نسْبَةُ عَبْدُ اللهِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ جزي زَبِيْدِي هُوَ حَلِيْفُ بَنِي عَمْرُو بْنُ هَضِيْضِ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيْ بْنِ غَالِبِ وَهُوَ عَبْدُ اللهِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ جَزِي بْنِ مَعْدِي كَرْبِ بْنِ عُمَرِ بْنِ عَصْمِ بْنِ عَمْرُو بْنِ عُوَيْجِ بْنِ عَمْرُو بْنِ زُبَيْدٍ.

16215- Taberânî der ki: "Abdullah b. el-Hâris b. Ceziyy Zübeydiyy; Benî Amr b. Hadîd b. Ka'b b. Lüeyy b. Ĝâlib'in anlaşmalısıdır. Abdullah b. el-Hâris'in nesebi şöyledir: Abdullah b. el-Hâris b. Ceziyy b. Ma'diy Kerb b. Ömer b. Asm b. Amr b. Uveyc b. Amr b. Zübeyd'dir."

١٦٢١٦ - وقال الطبراني: عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ جَبْرِ الأَنْصَارِي بَدْرِي وَيُقَالُ: إِسْمُهُ عَبْدُ اللهِ وَكَانَ إِسْمُهُ فِي الجَاهِلِيَّةِ عَبْدُ العُزَّى وَهُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرُو بْنِ بَدْرِ وَيُقَالُ: عَبْدُ الرَّحْمَنْ بْنِ جَبْرِ بْنِ حَارِثَةَ بْنَ الحَارِثِ بْنِ الخَزْرَجِ بْنِ عَمْرُو بْنِ مَالِكِ بْنِ الأَوْسِ بَدْرِي.

16216- Taberânî der ki: "Abdurrahman b. Cebr el-Ensârî, Evs kabilesindendir. Bedir'e katılmıştır. İsminin Abdullah olduğu da söylenir. Cahiliye döneminde ismi, Abduluzza idi. O, Abdurrahman b. Amr b. Bedir'dir. Nesebinin şöyle olduğu da söylenir: Abdurrahman b. Cabr b. Hârise b. el-Hâris b. el-Hazrec b. Amr b. Mâlik b. el-Evs. Bedir savaşına iştirak etmiştir."

١٦٢١٧ - قال الطبراني: عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرِ الصِّدِّيْقِ وَهُوَ أَخُو عَائِشَةَ لِأَبِيْهَا وَأُمِّهَا

16217- Taberânî der ki: "Abdurrahman b. Ebî Bekr es-Sıddîk, Hz. Âişe ile aynı anne babadan kardeşidir."

١٦٢١٨ - وقال الطبراني: عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ أَزْهَرِ بْنِ عَبْدُ مَنَافِ بْنِ الحَرْثِ بْنِ عَبْدِ بْنِ كِلاَبِ بْنِ زَهْرَةِ بْنِ كِلاَبِ بْنِ مُرَّةِ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيٍّ بْنِ غَالِبِ بْنِ فَهْرٍ وَأُمُّهُ بِنْتُ عَبْدُ يَزِيْدِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ المُطَّلِبِ بْنِ عَبْدُ مَنَافٍ.

16218- Taberânî dedi ki: "Abdurrahman b. Ezher b. Abdimenâf b. Abd b. İshâk b. Zühre b. Kilâb b. Murre b. Ka'b b. Luey b. Ğâlib b. Fihr'dir. Annesi, binti Abdiyezîd b. Hâşim b. el-Muttalib b. Abdimenâf'tır."

١٦٢١٩ - عُمَيْرُ بْنُ سَلَمَةَ الضَّمْرِيُّ وَهُوَ عُمَيْرُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ مُنْتَابِ بْنِ طَلْحَةَ بْنِ جَدْي بْنِ ضَمْرَةَ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ مَنَاةَ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16219- İbn İshâk dedi ki: "Umeyr b. Seleme b. Muntâb b. Talha b. Cediy b. Damra b. Bekr b. Abdimenât b. Kinâne b. Huzeyme b. Mudrike b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr b. Ma'd b. Adnân, sahabe arasındadır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٦٢٢٠ - وقال الطبراني: عُمَيْرِ المُزَني لَمْ يُخرِّجْ لَهُ

16220- Taberânî bildiriyor: "(Sahabi olan) Umeyr el-Müzenî'den hadis nakledilmemiştir."[1]

١٦٢٢١ - وَقَالَ: قُرَّةُ بْنَ دَعْمُوصِ بْنَ رَبِيْعَةَ بْنِ عَوْفِ بْنِ مُعَاوِيَةِ بْنِ قَرْيْعِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ نُمَيْرِ بْنِ عَامِرِ

16221- Yine Taberânî der ki: "Kurra b. Da'mûs b. Rabîa b. Avf b. Muâviye b. Karsa' b. el-Hâris b. Numeyr b. Âmir de sahabe arasındadır." [2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/65) dedi.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/34) dedi.

١٦٢٢٢ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَلامٍ الْجُمَحِيِّ ، قَالَ: " أَبُو لَيْلَى نَابِغَةُ بَنِي جَعْدَةَ وَهُوَ قَيْسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَدِيرِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ عَدَسِ بْنِ كَعْبِ بْنِ رَبِيعَةَ بن جعدة بْنِ عَامِرِ بن صعصعة

رواه الطبراني

16222- Muhammed b. Selâm el-Cumahî der ki: "Ebû Leylâ Nâbiğatu Benî Ca'de. İsmi, Kays b. Abdillah b. Ğadîr b. Rabîa b. Ades b. Ka'b b. Rabîa b. Ca'de b. Âmir b. Sa'sa'a."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٢٢٣ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي: النُّعْمَانُ بْنُ قَوْقَلٍ الأَنْصَارِي الخَزْرَجِي بَدْرِي وَالقَوَاقِلُ هُمْ رَهْطُ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ.

16223- Taberânî bildiriyor: "Nu'mân b. Kavkal el-Ensârî el-Hazrecî, Bedir savaşına katılanlardandır. Kavkal'ler, Ubâde b. es-Sâmit'in heyetidir."

١٦٢٢٤ - وَقَالَ: هِنْدُ بْنِ أَبِي هَالَةَ أَبُو هَالَةَ النَّبَّاشِ بْنِ زُرَارَةَ بْنِ وَقْدَانَ بْنِ حَبِيبِ بْنِ سَلامَةَ بْنِ عَدِيٍّ مِنْ بَنِي أسِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ تَمِيمٍ حَلِيفُ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ وَهُوَ اِبْنُ خَدِيْجَةَ زَوْجَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ قَبْلَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ أَبِي هَالَةَ فَوَلَدَتْ لَهُ هِنْداً ثُمَّ وَلَدَتْ هَالَةَ ثُمَّ تَزَوَّجَهَا رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنُهُ هِنْدُ بْنُ هِنْدُ

16224- Yine Taberânî bildiriyor: Hind b. Ebî Hâle'nin babası, Abduddâr'ın anlaşmalısı Nebbâş b. Zürâre b. Vakdân b. Habîb b. Selâme b. Avf b. Cerve b. Esîd b. Amr b. Temîm'dir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Hatice'nin oğludur. Hatice, Resûlullah'tan önce, Ebû Hâle ile evliydi. Ondan Hind isimli çocuğu, sonra Hâle'yi dünyaya getirdi. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hatice'yle evlendi. Hind'in, Hind adında bir oğlu vardır.

١٦٢٢٥ - وَقَالَ: هِلاَلُ السُّلَمِي

16225- Yine Taberânî der ki: "Hilâl es-Sülemî de sahabe arasındadır."[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/200) dedi.

١٦٢٢٦ - وقال ابن إسحاق: هَبَّارُ بْنُ الأَسْوَدِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قُصَيٍّ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16226- İbn İshâk bildiriyor: "Hebbâr b. el-Esved b. el-Muttalib b. Esed b. Abdiluzza b. Kusayy."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٦٢٢٧ - وقال الطبراني: هَوْذَةُ الأَنْصَارِيُّ

16227- Taberânî bildiriyor: "Sahabe arasında, Hevzet el-Ensârî de vardır."[1]

١٦٢٢٨ - وقال أيضا: هَوْذَةُ غَيْرُ مَنْسُوبٍ

16228- Yine dedi ki: "Bir de sahabe arasında nesebi belirtilmeyen bir başka Hevze de bulunmaktadır."[2]

١٦٢٢٩ - وَقَالَ: هُبَيْبُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُغَفَّلِ بْنِ عَمْرِو بْنِ مُغَفَّلِ بْنِ الوَاقِعَةِ بْنِ حَرَامِ بْنِ غِفَارِ بْنِ مُلَيْلِ بْنِ ضَمْرَةَ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ مَنَاةَ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرِ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ

وَبَلَغَنِي: أَنَّهُ إِنَّمَا سُمِّيَ مُغَفَّلُ لِأَنَّهُ أَغْفَلَ سِمَةَ إِبِلِهِ فَلَمْ يُسَمِّهَا

16229- Taberânî dedi ki: "Hubeyb b. Muhammed b. Muğaffel b. Amr b. Muğaffel b. el-Vâkia b. Harâm b. Ğifâr b. Muleyl b. Damra b. Bekr b. Abdimenât b. Kinâne b. Huzeyme b. Müdrike b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr b. Ma'd b. Adnân da sahabe arasındadır." "Bana ulaşan bilgiye göre; Kendisine Muğaffel isminin veriliş sebebi, develerine işaret koymayı unutmasıdır."

١٦٢٣٠ - وقال أيضا: وَاثِلَةُ بْنُ الأَسْقَعِ اللَّيْثِيُّ يُكَنَّى أَبَا الأَسْقَعِ وَيُقَالُ أَبُو قِرْصَافَةَ وَيُقَالُ أَشْدَادٌ ، كَانَ يَنْزِلُ الشَّامَ بِدِمَشْقَ وَهُوَ وَاثِلَةُ بْنُ الأَسْقَعِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ عَبْدِ يَالِيلَ بْنِ نَاشِبِ بْنِ غِيَرَةَ بْنِ سَعْدِ بْنِ لَيْثِ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ مَنَاةَ بْنِ كِنَانَةَ

قلت: وَتَأْتِي وَفَاتُهُ بَعْدَ هَذَا البَابِ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/201) dedi.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/201) dedi.

16230- Taberânî der ki: "Vâsile b. el-Eska' el-Leysî'nin lakabı, Ebu'l-Eska'dır. Ebû Kirsâfe olduğu da söylenir. Ebû Şeddâd olduğunu da söyleyenler vardır. Suriye'nin Dımaşk (Şam) şehrinde ikamet ederdi. Nesebi, Vâsile b. el-Eska' b. Abdiluzza b. Abdiyâleyl b. Nâşib b. Ğayre b. Sa'd b. Leys b. Bekr b. Abdimenât b. Kinâne'dir.

Derim ki: Bu bölümden sonra vefatından bahsedilecektir.

١٦٢٣١ - وَقَالَ: الوَلِيْدُ بْنِ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعِيْطِ بْنِ أَبِي عَمْرُو بْنِ أُمَيَّةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ يُكَنَّى أَبَا وَهْبٍ وَكَانَ أَخَا عُثْمَانَ لِأُمِّهِ أُمُّهُمَا أَرْوَى بِنْتُ كَرِيْزِ بْنِ رَبِيْعَةِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ وَأُمُّهَا أُمُّ حَكِيْمِ البَيْضَاءِ بِنْتُ عَبْدِ المُطَّلِبِ عَمَّةَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتَلَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُقْبَةِ بْنِ أَبِي مُعِيْطِ فِي رُجُوعِهِ مِنْ بَدْرٍ وَكَانَ الوَلِيْدُ فِي زَمَنِ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلاً.

16231- Velîd b. Ukbe b. Muayt b. Ebî Amr b. Umeyye b. Abdişems b. Abdimenâf'ın künyesi Ebû Vehb'tir. Hz. Osman'la anneleri birdi. İkisinin de annesi Urve binti Kerîz b. Rabîa b. Habîb b. Abdişems'tir. Onun da annesi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halası Ümmü Hakîm el-Beydâ binti Abdilmuttalib'tir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bedir dönüşünde Ukbe b. Ebî Muayt'ı öldürdü. Velîd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında yetişkin biriydi.

١٦٢٣٢ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا أَبُو الشَّعْثَاءِ عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ ، ثنا وَكِيعٌ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ مَخْلَدٍ ، يَقُولُ: " وُلِدْتُ حِينَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ ، وَمَاتَ وَأَنَا ابْنُ عَشْرٍ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16232- Ali b. Rabâh, İbn Mahled'in şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye geldiği zaman dünyaya gelmişim. Ben on yaşındayken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٢٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانِ الْبَصْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مَسْلَمَةَ بْنِ مَخْلَدٍ ، قَالَ: " قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعٍ وَتُوُفِّيَ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/437- 438) rivayet etti.

رواه الطبراني وقال: عندي هو الصواب والله أعلم وفيه موسى بن محمد بن حيان وثقه ابن حبان وضعفه أبو زرعة . وبقية رجاله رجال الصحيح

16233- Mesleme b. Mahled der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ben dört yaşındayken (Medine'ye) geldi. Ben on dört yaşındayken vefat etti."

★Taberânî rivayet etti ve dedi ki: "Bana göre bu doğru olanıdır. Allah en doğrusunu bilir." Ravilerden Mûsâ b. Muhammed b. Hayyân'ı İbn Hibbân güvenilir bulmuş Ebû Zür'a ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٢٣٤ - وقال الطبراني: مَسْلَمَةُ بْنِ مَخْلَدِ بْنِ صَامِتِ بْنِ بِيرِ بْنِ كُوذَانِ بْنِ عَبْدُ ودِ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَعْلَبَةِ بْنِ الْخَزْرَجِ بْنِ سَاعِدَةِ بْنِ كَعْبِ بْنِ الْخَزْرَجِ.

16234- Taberânî dedi ki: "Mesleme'nin nesebi şöyledir: Mesleme b. Mahled b. Sâmit b. Bîr b. Kûzân b. Abduvud b. Zeyd b. Sa'lebe b. el-Hazrec b. Sâide b. Ka'b b. el-Hazrec."

١٦٢٣٥ - وقال أيضا: مَحَيْصَةِ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ أُهِيبِ بْنِ عَبْدُ مَنَافِ بْنِ زَهْرَةِ بْنِ كِلَابِ بْنِ مُرَّةِ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِ وَأُمُّهُ رَقِيْقَةُ بِنْتُ أَبِي صَيْفِي بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ.

16235- Bir başka rivayet ise şöyledir: "Muhayyisa b. Nevfel b. Uheyb b. Abdimenâf b. Zühre b. Kilâb b. Murre b. Ka'b b. Lüey. Annesinin ismi; Rukîka binti Ebî Sayfiy b. Hâşim b. Abdimenâf'tır."

١٦٢٣٦ - وقال أيضا: مِسْوَرٌ بْنُ مَخْرَمَةَ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ أَهَيَبَ الزُّهْرِيُّ أُمُّهُ أُخْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ يُقَالُ اسْمُهَا رَمْلَةُ ، وَكَانَ عِنْدَ الْمِسْوَرِ جُوَيْرِيَةُ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، وَهِيَ أُمُّ ابْنِهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمِسْوَرِ

16236- Taberânî der ki: "Misver b. Mahreme b. Nevfel b. Uheyb ez-Zührî'nin annesi, Abdurrahman b. Avf'ın kızkardeşidir. İsminin Remle olduğu söylenir. Misver'in hanımlarından biri de Cuveyriyye binti Abdirrahman b. Avf'tır. Oğlu Abdurrahman b. Misver'in annesidir."

١٦٢٣٧ - وَقَالَ: بَكْرُ بْنِ حَبِيْبِ الْحَنَفِي لَمْ يُخَرِّجْ

16237- Taberânî bildiriyor: "Bekr b. Habîb el-Hanefî'nin naklettiği hadis yoktur."[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/438) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2/47) söyledi.

١٦٢٣٨ - وقال: تَمِيمُ بْنُ حُجْرٍ أَبُو أَوْسٍ السُّلَمِيُّ جَدُّ بُرَيْدَةَ بْنِ سُفْيَانَ لَهُ صُحْبَةٌ لَمْ يُخَرَّجْ حَدِيثُهُ

16238- Taberânî der ki: "Temîm b. Hucr Ebû Evs es-Sülemî, Bureyde b. Süfyân'ın dedesidir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sohbetinde bulunmuştur; ama rivayet ettiği hadis yoktur."

١٦٢٣٩ - وَقَالَ: تَمِيْمُ بْنِ عَبْدُ عَمْرُو أَبُو الحَسَنِ المَازِنِي.

16239- Yine der ki: "Temîm b. Abdiamr Ebu'l-Hasan el-Mâzinî."

١٦٢٤٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الْمَازِنِيُّ " جَدُّ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى اسْمُهُ تَمِيمُ بْنُ عَمْرٍو اسْتَعْمَلَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَى الْمَدِينَةِ حِينَ خَرَجَ إِلَى الْعِرَاقِ حِينَ خَرَجَ إِلَيْهِ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ "

16240- Muhammed b. İshâk bildiriyor: Ebu'l-Hasan el-Mâzinî, Amr b. Yahyâ'nın dedesidir. İsmi, Temîm b. Amr'dır. Ali b. Ebî Tâlib, Sehl b. Huneyf ile savaşmak için Irak'a gidince Medine'de, yerine Temîm b. Amr'ı bıraktı."

١٦٢٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: وَفِي حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ " فِي تَسْمِيَةِ مَنْ شَهِدَ مَعَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، جُبَيْرُ بْنُ حُبَابِ بْنِ الْمُنْذِرِ "

رواه الطبراني

16241- Muhammed b. Abdillah el-Hadramî bildiriyor: Ubeydullah b. Ebî Râfi hadisi içinde: "Ali b. Ebî Tâlib'le beraber savaşa katılanlar arasında Cubeyr b. Hubâb b. el-Munzir de vardır."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٢٤٢ - وقال الطبراني: جَرَّاحُ الأَشْجَعِي .

16242- Taberânî dedi ki: "Sahabeden biri de Cerrâh el-Eşcaî'dir."

١٦٢٤٣ - وقال: حَاطِبُ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ مَعْمَرِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ وَهْبِ بْنِ حُذَافَةَ بْنِ جُمَحٍ ، هَاجَرَ هُوَ وَامْرَأَتُهُ فَاطِمَةُ بِنْتُ الْمُجَلِّلِ وَمَعَهُمَا الْحَارِثُ وَمُحَمَّدٌ ابْنَا حَاطِبٍ.

16243- Taberânî der ki: "Hâtıb b. el-Hâris b. Ma'mer b. Habîb b. Vehb b. Huzâfe b. Cumah; hanımı Fâtıma binti'l-Mücellel ve oğulları Hâris ve ve Muhammed b. Hâtıb ile hicret etti."[1]

١٦٢٤٤ - وقال: وَحُصَيْنُ بْنُ يَزِيْدِ الكَلْبِي لَمْ يُخَرِّجْ

16244- Taberânî bildiriyor: "Sahabeden Husayn b. Yezîd el-Kelbî'nin rivayet ettiği hadis yoktur."

١٦٢٤٥ - وقال: وَحُوَيْصَةُ بْنُ مَسْعُودِ لَمْ يُخَرِّجْ

16245- Taberânî der ki: "Sahabeden Huvayyisa b. Mes'ûd, hadis rivayet etmemiştir."[2]

١٦٢٤٦ - خَارِجَةُ بْنُ حُذَافَةَ الْعَدَوِيُّ هُوَ خَارِجَةُ بْنُ حُذَافَةَ بْنِ غَانِمِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَوْفِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُوَيْجِ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ كَعْبٍ ، وَكَانَ فِيمَنْ حَضَرَ فَتْحَ مِصْرَ وَمَاتَ بِهَا

16246- Taberânî dedi ki: "Hârice b. Huzâfe b. Ğânim b. Abdillah b. Avf b. Ubeyd b. Uveyc b. Adiyy b. Ka'b, Mısır fethine katıldı ve orada öldü."

١٦٢٤٧ - وقال: زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةِ الجَشْمِي لَمْ يُخَرِّجْ

16247- Taberânî bildiriyor: "Sahabeden Züheyr b. Muâviye el-Cuşemî'den hadisi nakledilmemiştir."[3]

١٦٢٤٨ - وقال: وَسَعْدُ بْنُ هِلاَلِ لَمْ يُخَرِّجْ

16248- Taberânî der ki: "Sahabeden Sa'd b. Hilâl'in rivayeti yoktur."[4]

١٦٢٤٩ - سَعِيدُ بْنُ إِيَاسٍ أَبُو عَمْرٍو الشَّيْبَانِيُّ يَقُولُ: " أَذْكُرُ أَنِّي سَمِعْتُ بِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَنَا أَرْعَى إِبِلا لأَهْلِي بِكَاظِمَةَ"

رواه الطبراني وسماه سعيدا وصوابه سعد وفيه هشام بن عبد الله السلمي و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16249- Saîd b. İyâs Ebû Amr eş-Şeybânî der ki: "Ben Kâzime'de, aileme ait bir deveyi güderken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ismini duydum."

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3/206) söyledi.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4/53) söyledi.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5/273) söyledi.
[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6/50) söyledi.

★Taberânî rivayet etti ve isminin Saîd olarak verdi. Doğru olan isminin Sa'd olduğudur. Ravilerden Hişâm b. Abdillah es-Sülemî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٢٥٠ - وقال الطبراني: سَلَمَةُ بْنُ نُفَيْعٍ سَلَمَةُ بْنُ جارية وَسَلَمَةُ الخُزَاعِي وَسَابَق مَوْلَى رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

16250- Taberânî der ki: "Şunlar da sahabedendir: Seleme b. Nufey', Seleme b. Câriye, Seleme el-Huzâî ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sâbık."

١٦٢٥١ - وقال الطبراني: شُرَحْبِيْلُ بْنُ حَنْبَلِ وَشَبِيْبِ بْنِ أَنْعَمٍ وَلَمْ يُنْسَبْ وَشُعَيْبُ بْنُ عَمْرُو وَلَمْ يُنْسَبْ

16251- Taberânî dedi ki: "Şurahbîl b. Hanbel, Şebîb b. Nu'aym (veya En'am) ve nisbesiz Şu'ayb b. Amr da sahabedendir."

١٦٢٥٢ - عَنْ يَحْيَى بْنِ الْحَارِثِ ، عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ: " لَقِيتُ مِائَةً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " .

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16252- Kâsım Ebû Abdirrahman bildiriyor: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından yüz kişiyle karşılaştım."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٦٢٥٣ - وقال الطبراني: عُبَيْدَةُ بْنُ صَيْفِي الجَعْفِي

16253- Taberânî der ki: "Sahabe arasında, Ubeyde b. Sayfiyy el-Cu'fî de vardır."

١٦٢٥٤ - وَعَنْ عُبَيْدَةِ السَّلْمَانِي قَالَ: أَسْلَمْتُ قَبْلَ وَفَاةِ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَنَتَيْنِ وَصَلَّيْتُ وَلَمْ أَلْقِهِ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات وقال الطبراني: وفيه عمرو بن زرارة الجدي و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16254- Ubeyde es-Selmânî der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından altmış gün önce Müslüman oldum ve namaz kıldım, ama onunla karşılaşmadım."

---

[1] es-Sülemî, İsa b. Abdirrahmân es-Sülemî'dir ve güvenilirdir. Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*ine (5532) bakınız.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Taberânî dedi ki: "Ravilerden Amr b. Zürâre el-Cedî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir."

١٦٢٥٥ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ مَعِيْنٍ قَالَ: عَبْدُ خَيْرُ بْنِ يَزِيْدِ الْهَمْدَانِي جَاهِلِي إِسْلاَمِي قَالَ: أَذْكُرُ أَنَّا كُنَّا بِالْيَمَنِ فَأَتَانَا كِتَابُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه الطبراني

16255- Yahyâ b. Maîn bildiriyor: Abduhayr b. Yezîd el-Hemdânî, Cahiliye döneminde yaşamış ve sonra Müslüman olmuş biridir. Abduhayr der ki: "Yemen'de iken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) mektubu bize gelince Müslüman olduğumuzu hatırlarım."

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٦٢٥٦ - وقال الطبراني: عُمَارَةُ بْنُ عُبَيْدِ الْخَثْعَمِي.

16256- Taberânî der ki: "Sahabe arasında Umâra b. Ubeyd el-Has'amî de vardır."

١٦٢٥٧ - وَعَنْ مُصْعَبِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الزُّبَيْرِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابَ قَالَ: قُبِضَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا اِبْنُ سِتٍّ وَسِتِّيْنَ.

قَالَ: وَكَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ مِنْ أَطْوَلِ الرِّجَالِ وَأَتَمَّهُمْ وَابْنُهُ عَبْدُ الْحَمِيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ وَلِّي الْكُوفَةَ لِعُمَرِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيْزِ وَكَانَ كَاتِبُهُ أَبُو الزِّنَادِ.

رواه الطبراني وإسناده منقطع

16257- Mus'ab b. Abdillah ez-Zübeyrî bildiriyor: Abdurrahman b. Zeyd b. el-Hattâb der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde ben altmış altı yaşındaydım."

Abdurrahman, erkeklerin en uzun boylularından ve mükemmellerindendi. Oğlu Abdulhamîd b. Abdirrahman b. Zeyd b. el-Hattâb, Ömer b. Abdilazîz zamanında Kûfe valiliği yaptı. Abdulhamîd'in kâtibi Ebu'z-Zinâd'dı.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.

١٦٢٥٨ - وَبِسَنَدِهِ قَالَ: كَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ يُكَنَّى أَبَا مُحَمَّدٍ وَكَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ اِبْنُ عَشَرَ سِنِيْنَ حِيْنَ قُبِضَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

[1] Ebû Ya'lâ da (1562) rivayet etti.

16258- Aynı isnâdla der ki: "Abdurrahman b. el-Hâris'in künyesi, Ebû Muhammed idi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman, on yaşındaydı."

١٦٢٥٩ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي: عَلِيُّ بْنُ أَبِي العَاصِ بْنِ زَيْنَبِ بِنْتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ ذِكْرٌ وَلَيْسَ لَهُ سَنَدٌ.

16259 - Taberânî der ki: "Ali b. Ebi'l-Âs b. Zeyneb binti Resûlillah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabe arasında adı geçmiş, ama rivayet ettiği hadis yoktur."

١٦٢٦٠ - وَقَالَ: عَامِرُ بْنُ شَهْرٍ لَمْ يُخَرَّجْ

16260- Taberânî der ki: "Sahabeden Âmir b. Şehr'den hadis rivayet edilmemiştir."

١٦٢٦١ - وَقَالَ: عَتَّابُ بْنُ بَشِيرٍ لَمْ يُخَرَّجْ

16261- Taberânî der ki: "Sahebeden Attâb b. Beşîr'den hadis rivayet edilmemiştir."

١٦٢٦٢ - حدثنا أَبو بَكْرِ بْنُ صَدَقَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيِّ ، قَالَ: عُجَيْرُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى ، سَكَنَ مَكَّةَ ، رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا ، وَلَمْ يَذْكُرْ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْحَدِيثَ

رواه الطبراني

16262- Muhammed b. İsmâîl el-Buhârî dedi ki: "Uceyr b. Yezîd b. Abduluzza Mekke'de ikamet etti ve Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadis rivayet etti." Muhammed b. İsmâîl hadisi zikretmedi.

★Taberânî rivayet etti.

١٦٢٦٣ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي: عَازِبُ بْنُ الْحَارِثِ الأَنْصَارِيُّ أَبو الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ .

16263- Taberânî der ki: "Berâ b. Âzib'in babası, Âzib b. el-Hâris el-Ensârî de sahabedendir."

١٦٢٦٤ - وَعَنِ الْبُخَارِي قَالَ: وَعَلْقَمَةُ بْنُ حَوْشَبٍ الغِفَارِي سَكَنَ الْمَدِيْنَةَ وَرَوَى عَنِ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيْثاً وَلَمْ يَذْكُرْ الحَدِيْثُ الَّذِي رَوَاهُ

رواه الطبراني

16264- Buhârî bildiriyor: Alkame b. Havşeb el-Ğifârî, Medine'de ikamet etti ve Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadis rivayet etti Buhârî, rivayet edilen hadisi zikretmedi.

★Taberânî rivayet etti.

١٦٢٦٥ - وقال الطبراني: عِمْرَانُ بْنُ تَيْمٍ أَبُو رجَاءَ الْعُطَارِدِيُّ مخضرم لَمْ يُخَرَّجْ

16265- Taberânî der ki: "İmrân b. Teym Ebû Recâ el-Utâridî, Muhadram'dır. (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında yaşamış, ama onu görmemiştir)"[1]

١٦٢٦٦ - وَقَالَ أَحْمَدُ بْنَ حَنْبَلٍ: أَبُو رَجَاءِ الْعُطَارِدِيُّ عِمْرَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

رواه الطبراني

16266- Ahmed b. Hanbel der ki: "Ebû Recâ el-Utâridî, İmrân b. Abdillah'tır."[2]

١٦٢٦٧ - وعن يحيى بن معين قال: مَاتَ أَبُو رَجَاءِ الْعُطَارِدِيُّ سَنَةَ خَمْسٍ وَمِائَةٍ "

رواه الطبراني

16267- Yahyâ b. Maîn dedi ki: "Ebû Recâ el-Utâridî, yüz beş yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. [3]

١٦٢٦٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا عُمَارَةُ الْمَعْوَلِيُّ ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءِ الْعُطَارِدِيَّ ، يَقُولُ: " بُعِثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا خُمَاسِيٌّ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16268- Ebû Recâ el-Utâridî der ki: "Ben beş yaşlarındayken, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) vahiy geldi ve insanları Cennete davet etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/189) söyledi.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/244) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/244) rivayet etti.
[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/244) rivayet etti.

١٦٢٦٩ - وقال الطبراني أَبُو رُهْمٍ الْغِفَارِيُّ هُوَ كُلْثُومُ بْنُ حُصَيْنِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ خَلَفِ بْنِ أَحْمُسَ بْنِ عَفَّانَ بْنِ مُقْبِلِ بْنِ ضَمْرَةَ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ مَنَاةَ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ ، وَكَانَ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ.

16269- Taberânî der ki: "Ebû Ruhm el-Ğıfârî, Külsûm b. el-Husayn b. Ubeyd b. Halef b. Kays b. Ahmes b. Ğifâr b. Mukbil b. Bekr b. Damra b. Abdimenât b. Kinâne b. Hizâm b. Huzeyme b. Mudrike b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr b. Ma'd b. Adnân'dır. Ağacın altında Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat edenler arasındadır."

١٦٢٧٠ - وقال: كُرْزٌ التَّمِيمِيُّ غَيْرُ مَنْسُوبٍ

16270- Taberânî der ki: "Sahabeden Kurz et-Temîmî'nin nesebi hakkında bilgi verilmemiştir."[1]

١٦٢٧١ - وقال: لَبِيدٌ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لَمْ يُخَرَّجْ

16271- Taberânî bildiriyor: "Sahabeden Lebîd Ebû Abdillah hadis rivayet etmemiştir."[2]

١٦٢٧٢ - وقال: مَالِكُ بْنُ أَحْمَرَ الْجُذَامِيِّ

16272- Taberânî der ki: "Mâlik b. Ahmar el-Cüzâmî sahabe arasındadır."

١٦٢٧٣ - وقال: مُسْلِمُ بْنُ صَفِيَّةَ.

16273- Taberânî der ki: "Müslim b. Safiyye sahabe arasındadır."

١٦٢٧٤ - وقال: مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ يُكَنَّى أَبَا عَلِيٍّ وَهُوَ مَعْقِلُ بْنُ يَسَارِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مِعْيَرِ بْنِ حِرَاقِ بْنِ لَامِي بْنِ كَعْبِ بْنِ عَبْدِ بْنِ ثَوْرِ بْنِ هَدْمَةَ بْنِ لَاطِمِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُدِّ بْنِ طَابِخَةَ ، وَعَمْرُو بْنُ أُدٍّ هُوَ مُزَيْنَةُ نُسِبَ إِلَى أُمِّهِ مُزَيْنَةَ بِنْتِ كَلْبِ بْنِ وَبْرَةَ.

16274- Taberânî bildiriyor: Ma'kil b. Yesâr'ın künyesi Ebû Ali'dir. Nesebi ise şöyledir: Ma'kil b. Yesâr b. Abdillah b. Mi'yer b. Hirâk b. Lâmiyy b. Ka'b b. Abd b. Sevr b. Hedme b. Lâtim b. Osmân b. Amr b. Ud b. Tâbiha b. Ud. Ud, Muzeyne'dir. Annesi Muzeyne binti Kelb b. Vebre'ye nisbet edilmiştir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/199) söyledi.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/222) söyledi.

١٦٢٧٥ - وقال: نَافِعُ غَيْرُ مَنْسُوبٍ

16275- Taberânî der ki: "Nisbesiz Nâfi de sahabedendir."

١٦٢٧٦ - وقال: نَمْرُ بْنُ خَرْشَةَ.

16276- Taberânî der ki: "Sahabeden Nemir b. Hareşe."

١٦٢٧٧ - وقال الطبراني: يَزِيدُ بْنُ نُعَيْمٍ يَزِيدُ بْنُ خَالِدٍ الْحَرَشِيُّ وَيَزِيْدُ بْنُ حارِثَة الأَنْصَارِي وَيَزِيْدُ بْنُ شَيْبَانَ وَيَاسِرُ أَبُو عَمَّارٍ.

16277- Taberânî bildiriyor: "Yezîd b. Nu'âym, Yezîd b. Hâlid el-Haraşî, Yezîd b. Hârise el-Ensârî, Yezîd b. Şeybân ve Ammâr'ın babası Yâsir de sahabe arasındadır."[1]

١٦٢٧٨ - وَعَنْ يَسِيْرِ بْنِ عَمْرُو قَالَ: تُوُفِّيَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا اِبْنُ عَشَرَ سِنِيْنَ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16278- Yesîr b. Amr bildiriyor: "Ben on yaşındayken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٦٢٧٩ - وَبِسَنَدِهِ قَالَ: كَانَ يَسِيْرُ بْنُ عَمْرُو عَرِيْفاً فِي زَمَنِ الحَجَّاجِ

16279- Aynı isnâdla şöyle nakledilir: "Yesîr b. Amr, (vali) Haccâc zamanında bir danışmandı."[3]

١٦٢٨٠ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي: بَشِيْرُ بْنُ عَمَّارٍ السُّكُونِي مُخَضْرَمٍ سَكَنَ الكُوفَةَ وَمَاتَ بِهَا.

16280- Taberânî der ki: "Sahabeden Yesîr b. Amr es-Sekûnî, Muhadram olup Kufe'de ikamet edip orada vefat etti."[4]

١٦٢٨١ - وَقَالَ: أَبُو إِيَّاسٍ لَمْ يَخْرُجْ وَأَبُو صَعْصَعَةَ الأَنْصَارِي لَمْ يَخْرُجْ

16281- Taberânî bildiriyor: "Sahabeden Ebû İyâs ile Ebû Sa'sa'a el-Ensârî hadis nakletmemiştir." [5]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/245-277) söyledi.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/287) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/287) rivayet etti.
[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/287) söyledi.
[5] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/313-319) söyledi.

(بَابٌ فِيمَنْ ذَكَرَ لَهُ الطَّبَرَانِي اِسْمًا أَوْ كُنْيَةً)

Taberânî'nin, İsmini veya Künyesini Zikrettiği Kişiler

١٦٢٨٢ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ قَالَ: أَبُو الْمَلِيحِ بْنِ أُسَامَةَ اِسْمُهُ عَامِرِ بْنِ أُسَامَةَ.

رواه الطبراني

16282- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: "Ebu'l-Melîh b. Usâme'nin ismi, Âmir b. Usâme'dir."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٢٨٣ - وقال الطبراني: أَبُو رَافِعٍ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِسْمُهُ إِبْرَاهِيمَ وَيُقَالُ: اِسْمُهُ أَسْلَمْ

16283- Taberânî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Ebû Râfi'nin ismi İbrâhîm'dir. İsminin Eslem olduğunu söyleyenler de vardır."[1]

١٦٢٨٤ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ، أَنَّ " اسْمَ أَبِي رَافِعٍ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَسْلَمُ "

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

16284- Medine ahalisinden bir kişi der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Ebû Râfi'nin ismi Eslem'dir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٢٨٥ - وقال الطبراني: بَشِيرُ بْنُ الْخَصَاصِيَةِ السَّدُوسِيُّ وَهُوَ بَشِيرُ بْنُ مَعْبَدِ بْنِ شُرَاحِيلَ بْنِ سَبُعِ بْنِ صَبَّارٍ سَدُوسِيٌّ وَكَانَ اسْمَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ زَحْمٌ فَسَمَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَشِيرًا

قلت: عند أبي داود بعضه

16285- Taberânî der ki: "Beşîr b. el-Hasâsiyye ed-Devsî'nin ismi, Beşîr b. Ma'bed b. Şerâhîl b. Sebu' b. Sabbâr b. Sedûs'tur. Cahiliye döneminde adı Zahm idi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ismini Beşîr koydu."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1/307) söyledi.

★ Derim ki: Ebû Dâvûd'da bir bölümü vardır.

١٦٢٨٦ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ قَالَ: حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ يُكَنَّى أَبَا خَالِدٍ

16286- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: "Hakîm b. Hizâm'ın künyesi Ebû Hâlid'dir." [1]

١٦٢٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ فُسْتُقَةُ ، ثنا هَارُونُ الْحَمَّالُ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ أَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسِتِّينَ ، وَاسْمُ أَبِي وَاقِدٍ الْحَارِثُ بْنُ مَالِكٍ ، وَيُقَالُ: عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ "

رواه الطبراني

16287- Hârûn b. Abdillah el-Hammâl der ki: "Ebû Vâkıd el-Leysî 62 yılında vefat etti. Ebû Vâkıd'ın ismi, Hâris b. Mâlik'tir. Avf b. Mâlik olduğu da söylenir."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٦٢٨٨ - وَعَنْ يَحْيَى بْنَ مَعِينٍ قَالَ: أَبُو وَاقِدِ اللَّيْثِي صَاحِبُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَوْفِ بْنِ الحَارِثِ.

رواه الطبراني.

16288- Yahyâ b. Maîn bildiriyor: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Ebû Vâkıd el-Leysî'nin ismi Avf b. el-Hâris'tir."

★Taberânî rivayet etti.[3]

١٦٢٨٩ - وعن الواقدي قال: الْحَارِثُ بْنُ عَوْفٍ أَبُو وَاقِدِ اللَّيْثِيُّ ، اسمه: الْحَارِثُ بْنُ مَالِكٍ ،

رواه الطبراني ورجاله إلى الواقدي ثقات

16289- Vâkidî der ki: "Ebû Vâkıd el-Leysî'nin adı, Hâris b. Mâlik'tir."

★Taberânî rivayet etti. Vâkidî'ye kadar olan ravileri güvenilirdir.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3069) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3285) hocası Muhammed b. Ali el-Medenî Fustuka'dan rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3287) rivayet etti.

[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3288) rivayet etti.

١٦٢٩٠ - وَعَنْ هِشَامِ الْكَلْبِي قَالَ: اِسْمُ الحَارِثِ بْنِ عَوْفٍ

16290- Hişâm el-Kelbî, Ebû Vâkıd'ın adının Hâris b. Avf olduğunu söyler.[1]

١٦٢٩١ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْيَزِيدِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ ، ثنا الْوَاقِدِيُّ ، قَالَ: " أَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ اسْمُهُ الْحَارِثُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ: وَقَالَ هِشَامٌ الْكَلْبِيُّ: الْحَارِثُ بْنُ عَوْفٍ ، وَغَيْرُهُمَا: عَوْفُ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ أُسَيْدِ بْنِ جَابِرِ بْنِ غَرِيرَةَ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ شُجَعَ بْنِ عَامِرِ بْنِ لَيْثٍ "

16291- Vakidî ve Hişâm el-Kelbî, Ebû Vâkıd'ın adını Hâris b. Mâlik olarak vermiştir. Bu ikisi dışındakiler ise gerçek adının Avf b. el-Hâris b. Useyd b. Câbir b. Ğarîra b. Abdimenâf b. Kinâne b. Şuca' b. Âmir b. Leys olduğunu söyler.

١٦٢٩٢ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ قَالَ: أَبُو وَاقِدٍ اِسْمُهُ الحَارِثُ بْنِ مَالِكٍ.

رواه الطبراني

16292- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr der ki: "Ebû Vâkıd'ın ismi Hâris b. Mâlik'tir."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٦٢٩٣ - وقال الطبراني: الْحَارِثُ بْنُ مَالِكِ بْنِ بَرْصَاءَ اللَّيْثِيُّ وَهُوَ الْحَارِثُ بْنُ عُوَيْذِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ مَنَاةَ بْنِ شُجَعِ بْنِ عَامِرِ بْنِ لَيْثِ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ مَنَاةَ بْنِ كِنَانَةَ

16293- Taberânî bildiriyor: "Hâris b. Mâlik b. Barsâ el-Leysî, Hâris b. Mâlik b. Kays b. Uveyz b. Abdillah b. Câbir b. Abdimenât b. Şuca' b. Âmir b. Leys b. Bekr b. Abdimenât b. Kinâne'dir."[3]

١٦٢٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ: " سَعْدُ بْنُ عُبَيْدٍ هُوَ أَبُو زَيْدٍ ، وَهُوَ الَّذِي جَمَعَ الْقُرْآنَ ، وَابْنُهُ عُمَيْرُ بْنُ سَعْدٍ وَالِي عُمَرَ ، وَهُوَ سَعْدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ "

رواه الطبراني

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3288) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3289) rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3/290) söyledi.

16294- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: "Sa'd b. Ubeyd, Kur'ân'ı bir araya getiren Ebû Zeyd'dir. Oğlu Umeyr b. Sa'd, Hz. Ömer'in tayin ettiği valilerden biridir. İsmi, Sa'd b. Ubeyd b. en-Nu'mân'dır."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٢٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى الطَّبَّاعُ ، عَنْ أَبِي مَعْشَرٍ ، قَالَ: " سَعْدُ بْنُ خَوْلِيٍّ مَوْلَى حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ ، وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ مَذْحِجٍ "

رواه الطبراني ورجاله إلى أبي معشر رجال الصحيح.

16295- Ebû Ma'şer bildiriyor: Muhammed b. Hâtıb b. Ebî Belta'a'nın azatlısı Sa'd b. Havle, Mezhic'tendir."

★Taberânî rivayet etti. Ebû Ma'şer'e kadar olan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ فِي وَفَيَّاتِ جَمَاعَةٍ مِنَ الصَّحَابَةِ وَمَوَالِيدِهِمْ وَآخِرُ مَنْ مَاتَ مِنْهُمْ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ)

Bazı Sahabenin Doğumu, Ölümü ve Sahabeden En Son Vefat Edenler

١٦٢٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقَزَّازُ الْبَصْرِيُّ ، ثنا هَانِي بْنُ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ ، حَدَّثَنَا أَبُو هِلَالٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، قَالَ: " آخِرُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْتًا بِالْكُوفَةِ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى ، وَبِالْبَصْرَةِ: أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

16296- Katâde der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından Kûfe'de en son vefat eden kişi, Abdullah b. Ebî Evfâ'dır. Basra'da ise en son, Enes b. Mâlik vefat etmiştir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٦٢٩٧ - عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ: " فِي سَنَةِ إِحْدَى هَلَكَ أَبُو أُمَامَةَ أَسْعَدُ بْنُ زُرَارَةَ أَخَذَتْهُ الذُّبْحَةُ ، وَالْمَسْجِدُ يُبْنَى "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (716) rivayet etti.

16297- İbn İshâk der ki: "Ebû Umâme Es'ad b. Zürâre Hicrî 1 yılında, Mescid inşa edilirken, difteri hastalığına yakalandı ve bu hastalık sebebiyle vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٢٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ: " مَاتَ أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ سَنَةَ مِائَةٍ

رواه الطبراني

16298- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: "Ebû Umâme b. Sehl b. Huneyf 100 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٢٩٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ فُسْتُقَةُ ، ثنا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: " مَاتَ أَسْلَمُ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ قَتْلِ عُثْمَانَ سَنَةَ خَمْسٍ وَثَلاثِينَ "

رواه الطبراني

16299- Hârûn b. Abdillah el-Hammâl dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Eslem, Hz. Osmân'ın öldürülmesinden sonra otuz beş yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٦٣٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ فُسْتُقَةُ ، حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو مُوسَى ، قَالَ: مَاتَ بُرَيْدَةُ بْنُ الْحُصَيْبِ الأَسْلَمِيُّ بِخُرَاسَانَ فِي خِلافَةِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ سَنَةَ اثْنَتَيْنِ وَسِتِّينَ ، قَالَ أَبُو مُوسَى: " وَبُرَيْدَةُ بْنُ حُصَيْبٍ يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ "

16300- Aynı isnâdla dedi ki: "Bureyde b. el-Husayb el-Eslemî, Yezîd b. Muâviye'nin hilafeti döneminde Horasan'da 62 yılında vefat etti. Bureyde'nin künyesi Ebû Abdillah'tır."[3]

١٦٣٠١ - وقال الطبراني: جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمِ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ يُكْنَى أَبَا مُحَمَّدٍ وَيُقَالُ: أَبَا عَدِيٍّ وَأُمُّهُ أُمُّ حَبِيبٍ بِنْتِ شُعْبَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَيْسِ بْنِ عَبْدُودِ بْنِ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (894) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (910) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1150) rivayet etti.

نَضْرِ بْنِ مَالِكِ بْنِ حِسْلِ بْنِ عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَأُمُّهَا بِنْتُ الْعَاصِ بْنِ أُمَيَّةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ تُوُفِّيَ سَنَةَ تِسْعٍ وَخَمْسِينَ

16301- Taberânî bildiriyor: Cubeyr b. Mut'im b. Adiyy b. Nevfel b. Abdimenâf'ın künyesi, Ebû Muhammed'dir. Ebû Adiyy olduğu da söylenir. Annesi, Ümmü Habîb binti Şu'be b. Abdillah b. Ebî Kays b. Abduvud b. Nadr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüeyy'dir. Ümmü Habîb'in annesi, bintu'l-Âs b. Umeyye b. Şems b. Abdimenâf'tır. Cubeyr b. Mut'im, 59 yılında vefat etti."[1]

١٦٣٠٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسَبْعِينَ وَسِنُّهُ خَمْسٌ وَثَمَانُونَ وَيُكْنَى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ "

16302- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Câbir b. Abdillah, 78 yılında, seksen beş yaşında vefat etti. Künyesi, Ebû Abdirrahman'dır."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٦٣٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ هِشَامِ بْنِ بَهْرَامَ الْمَدَائِنِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، قَالَ: مَاتَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسَبْعِينَ

16303- Muhammed b. Amr el-Vâkidî bildiriyor: "Câbir b. Abdillah 78 yılında vefat etti."[3]

١٦٣٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ هِشَامِ بْنِ بَهْرَامَ الْمَدَائِنِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، قَالَ: مَاتَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسَبْعِينَ ، قَالَ: وَحَدَّثَنِي خَارِجَةُ بْنُ الْحَارِثِ ، قَالَ: " رَأَيْتُ عَلَى سَرِيرِهِ بُرْدًا وَصَلَّى عَلَيْهِ أَبَانُ بْنُ عُثْمَانَ وَهُوَ وَالِي الْمَدِينَةِ وَمَاتَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعٍ وَتِسْعِينَ وَكَانَ يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَ قَدْ ذَهَبَ بَصَرُهُ رَحِمَهُ اللَّهُ"

رواه الطبراني ورجاله إلى الواقدي ثقات

16304- Hârice b. el-Hâris dedi ki: "Câbir b. Abdillah'ın, divanında hırkalar gördüm. Üzerinde Medine valisi olan Ebân b. Osmân namaz kıldı. Câbir b. Abdillah doksan dört yaşında vefat etti. Künyesi Ebû Abdillah'tır. Câbir'in gözleri kör olmuştu."

★Taberânî rivayet etti. Vâkidî'ye kadar olan ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2/112) söyledi.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1732) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1733) rivayet etti.

١٦٣٠٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ عَدِيٍّ ، قَالَ: " هَلَكَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَسَبْعِينَ "

رواه الطبراني وفيه الهيثم بن عدي وهو كذاب

16305- Heysem b. Adiyy dedi ki: "Câbir b. Abdillah, 74 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Heysem b. Adiyy hadis uyduran biridir.[1]

١٦٣٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ ، ثنا أَبُو زَيْدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ شَبَّةَ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، قَالَ: " مَاتَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ تِسْعٍ وَسَبْعِينَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16306- Ebû Nu'aym bildiriyor: Câbir b. Abdillah, yetmiş dokuz yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٣٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا أَبُو مُوسَى الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ مَعْنِ بْنِ عِيسَى ، قَالَ: " تُوُفِّيَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ سِتِّينَ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16307- Ma'n b. İsâ der ki: "Câbir b. Abdillah, 60 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٦٣٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ: " مَاتَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ ثَمَانٍ وَتِسْعِينَ وَقَدْ ذَهَبَ بَصَرُهُ " رواه الطبراني

16308- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr bildiriyor: "Câbir b. Abdullah, 78 yılında vefat etti. Gözleri kör olmuştu."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٣٠٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ جَابِرُ بْنُ عَتِيكٍ سَنَةَ إِحْدَى وَسِتِّينَ سِنُّهُ إِحْدَى وَسَبْعِينَ "

رواه الطبراني

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1734) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1735) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1736) rivayet etti.

16309- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Câbir b. Atîk 61 yılında, yetmiş bir yaşında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٦٣١٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ بِالْمَدِينَةِ سَنَةَ ثَلاثِينَ ، وَسِنُّهُ ثِنْتَيْنِ وَسِتِّينَ سَنَةً "

16310- Aynı isnâdla dedi ki: "Cebbâr b. Sahr, Medine'de, 30 yılında, altmış iki yaşında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. [2]

١٦٣١١ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: " قُتِلَ عَلِيٌّ وَهُوَ ابْنُ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ ، وَلَهَا قُتِلَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ ، وَمَاتَ لَهَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ، وَمَاتَ لَهَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ "

قاله جعفر بن محمد عن أبيه أيضا

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح وهو منقطع الإسناد بالنسبة إلى علي بن أبي طالب وابنه الحسين

16311- Muhammed b. Ali b. el-Hüseyn dedi ki: "Hz. Ali, elli sekiz yaşında öldürüldü. Hüseyn b. Ali de aynı yaşta öldürüldü. Ali b. Hüseyn de aynı yaşta öldü." Muhammed b. Ali de aynı yaşta vefat etti." Bunu, Câfer b. Muhammed, babasından nakletti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ali b. Ebî Tâlib ve oğlu Hüseyn'e nisbetle senedi kopuktur.[3]

١٦٣١٢ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرٍ ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ ، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ ، قَالَ: سَمِعْتُ الْمَهْدِيَّ سَأَلَ جَعْفَرًا: كَمْ " كَانَ لِعَلِيٍّ حِينَ قُتِلَ ؟ قَالَ: ثَمَانٍ وَخَمْسُونَ ، وَلَهَا قُتِلَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح وإسناده منقطع

16312- Süfyân b. Uyeyne bildiriyor: (Abbasi halifesi) Mehdî'nin, Câfer'e: "Hz. Ali öldürüldüğünde kaç yaşındaydı?" diye sorduğunu duydum. Câfer: "Elli sekiz yaşındaydı. Hüseyn b. Ali de de aynı yaşta öldürüldü" dedi.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1771) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2135) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (166, 2784) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. İsnâdında kopukluk vardır.[1]

١٦٣١٣ - حَدَّثَنَا أَبو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ حُذَيْفَةُ بْنُ الْيَمَانِ سَنَةَ سِتٍّ وَثَلاثِينَ "

رواه الطبراني

16313- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Huzeyfe b. el-Yemân 36 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٦٣١٤ - وَرُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ نُمَيْرٍ مِثْلَهُ

16314- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr, bu bilginin aynısını vermiştir.[3]

١٦٣١٥ - حَدَّثَنَا أَبو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ ، وَيُكْنَى أَبَا خَالِدٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِينَ ، وَقَائِلٌ يَقُولُ: سَنَةَ ثَمَانٍ وَخَمْسِينَ ، وَسِنُّهُ عِشْرُونَ وَمِائَةُ سَنَةٍ ، عَاشَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ سِتِّينَ ، وَفِي الإِسْلامِ سِتِّينَ "

رواه الطبراني

16315- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Hakîm b. Hizâm -ki künyesi Ebû Hâlid'dir- 54 yılında vefat etti. Birisi der ki: "58 yılında, yüz yirmi yaşında vefat etti. Cahiliye döneminde altmış, Müslüman olarak ta altmış yıl yaşadı."

★Taberânî rivayet etti.[4]

١٦٣١٦ - وَبِسَنَدِهِ قَالَ: تُوُفِّيَ أَبو قَتَادَةَ الْحَارِثِ بْنِ رِبْعِي سَنَةَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِيْنَ وَسِنُّهُ سَبْعُونَ سَنَةً.

16316- Aynı isnâdla der ki: "Ebû Katâde Hâris b. Rib'î, 54 yılında, yetmiş yaşında vefat etti."[5]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2785) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3012) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3013) rivayet etti.
[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3070) rivayet etti.
[5] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3274) rivayet etti.

١٦٣١٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ حُوَيْطِبُ بْنُ عَبْدِ الْعُزَّى ، وَيُكْنَى أَبَا مُحَمَّدٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِينَ ، سِنُّهُ عِشْرُونَ وَمِائَةُ سَنَةٍ "

16317- Aynı isnâdla der ki: "Huvaytıb b. Abdiluzza -ki künyesi Ebû Muhammed'di- 54 yılında, yüz yirmi yaşında vefat etti."[1]

١٦٣١٨ - وَرُوِيَ نَحْوَهُ عَنْ اِبْنِ نُمَيْرٍ بِإِسْنَادٍ آخَرَ.

16318- İbn Numeyr'den, başka bir isnâdla bu bilginin aynısı rivayette bulunulmuştur.[2]

١٦٣١٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ فُسْتُقَةُ ، ثنا هَارُونُ الْحَمَّالُ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ أَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسِتِّينَ ،

رواه الطبراني

16319- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: "Ebû Vâkıd el-Leysî 68 yılında, yetmiş yaşında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[3]

١٦٣٢٠ - وَرُوِيَ عَنْ اِبْنِ نُمَيْرٍ نَحْوَهُ

16320- - İbn Numeyr'den, bunun aynısı rivayette bulunulmuştur.[4]

١٦٣٢١ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بَكْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ الْحَارِثُ بْنُ هِشَامٍ بِالشَّامِ سَنَةَ ثَمَانِ عَشْرَةَ"

16321- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Hâris b. Hişâm 18 yılında, Şam'da vefat etti."[5]

١٦٣٢٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ حَبِيبُ بْنُ مَسْلَمَةَ سَنَةَ اثْنَتَيْنِ وَأَرْبَعِينَ ، وَسِنُّهُ خَمْسُونَ سَنَةً"

16322- Aynı isnâdla Yahyâ dedi ki: "Habîb b. Mesleme, 42 yılında, elli yaşında vefat etti."[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3275) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3067) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3284) rivayet etti.
[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3286) rivayet etti.
[5] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3339) rivayet etti.

١٦٣٢٣ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ: تُوُفِّيَ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِينَ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16323- Muhammed b. İshâk dedi ki: "Hassân b. Sâbit, 54 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٣٢٤ - وَعَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ عِدِيٍّ قَالَ: تُوُفِّيَ أَبُو أَيُّوبَ سَنَةَ خَمْسِينَ بِأَرْضِ الرُّومِ وَهُوَ غَازٍ مَعَ يَزِيدَ

16324- Heysem b. Adiyy der ki: "Ebû Eyyûb, 50 yılında, Yezîd ile birlikte çıktığı savaşta Rûm diyarında (İstanbul'da) vefat etti."[3]

١٦٣٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، قَالَ: " تُوُفِّيَ خَوَّاتُ بْنُ جُبَيْرٍ سَنَةَ أَرْبَعِينَ وَسِنُّهُ أَرْبَعٌ وَسَبْعُونَ "

16325- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Havvât b. Cubeyr, kırk yılında, yetmiş dört yaşında vefat etti."[4]

١٦٣٢٦ - وَرُوِيَ نَحْوُهُ عَنِ ابْنِ نُمَيْرٍ

16326- İbn Numeyr, bunun aynısını söyledi.[5]

١٦٣٢٧ - وَعَنْ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ تُوُفِّيَ سَنَةَ إِحْدَى وَخَمْسِينَ.

رواه الطبراني

16327- Ahmed b. Hanbel der ki: "Zeyd b. Sâbit'in 51 yılında vefat ettiğini öğrendim."

★Taberânî rivayet etti.[6]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3517) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3579) rivayet etti.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3851) rivayet etti. Heysem b. Adiyy hadis uyduran biridir.

[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4144) rivayet etti.

[5] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4145) rivayet etti.

[6] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4754) rivayet etti.

١٦٣٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ عَدِيٍّ ، قَالَ: " هَلَكَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ سَنَةَ خَمْسٍ وَخَمْسِينَ "

رواه الطبراني

16328- Heysem b. Adiyy dedi ki: "Zeyd b. Sâbit, 55 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٦٣٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ: " مَاتَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ سَنَةَ خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ ، وَمَاتَ خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ سَنَةَ تِسْعٍ وَتِسْعِينَ "

16329- İbn Numeyr bildiriyor: Zeyd b. Sâbit 45 yılında vefat etti. Hârice b. Zeyd ise 99 yılında vefat etti."

١٦٣٣٠ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: تُوُفِّيَ خَالِدِ بْنِ زَيْدِ الجُهَنِي سَنَةَ ثَمَانٍ وَسَبْعِيْنَ وَيُكَنَّى أَبَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ وَسِنُّهُ خَمْسٍ وَثَمَانُونَ سَنَةً.

رواه الطبراني

16330- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Zeyd b. Hâlid el-Cühenî 78 yılında, seksen beş yaşında vefat etti. Künyesi Ebû Abdirrahman'dır."

★Taberânî rivayet etti. [2]

١٦٣٣١ - وَرُوِىَ عَنْ اِبْنِ نُمَيْرٍ نَحْوَهُ.

16331- İbn Numeyr de aynısını söylemiştir.[3]

١٦٣٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ سَلَمَةُ بْنُ الأَكْوَعِ وَيُكْنَى أَبَا إِيَاسٍ وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَسَبْعِينَ "

رواه الطبراني

16332- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Seleme b. el-Ekva', -ki künyesi Ebû İyâs'tı- ve Ebû Saîd el-Hudrî 74 yılında vefat ettiler."

★Taberânî rivayet etti.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4755) rivayet etti. Heysem hadis uyduran biridir.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5163) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5164) rivayet etti.

١٦٣٣٣ - وَرُوِىَ نَحْوُهُ فِي أَبِي سَعِيْدِ الخُدَرِي وَحْدَهُ

16333- Yahyâ b. Bukeyr, sadece Ebû Saîd hakkında aynı bilgiyi vermiştir.

١٦٣٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو بِالشَّامِ سَنَةَ ثَمَانِ عَشْرَةَ " رواه الطبراني

16334- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Süheyl b. Amr 18 yılında Şam'da vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٦٣٣٥ - وقال الطبراني: عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ الْجُمَحِيُّ يُكَنَّى أَبَا السَّائِبِ بَدْرِيٌّ تُوفِّيَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنَةَ اثْنَيْنِ مِنَ الْهِجْرَةِ

16335- Taberânî bildiriyor: "Osmân b. Maz'ûn el-Cumahî —ki künyesi Ebu's-Sâib idi- Bedir savaşına katılmıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında, hicretin ikinci yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٣٣٦ - وقال الطبراني: عُثْمَانُ بْنُ عَامِرِ بْنِ كَعْبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ تَيْمِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ مَالِكٍ أَبُو قُحَافَةَ ، أَسْلَمَ يَوْمَ الْفَتْحِ ، وَتُوُفِّيَ سَنَةَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ بِسَنَةٍ ، وَهُوَ ابْنُ سَبْعٍ وَتِسْعِينَ سَنَةً وَوَرِثَ أَبَا بَكْرٍ هُوَ وَأُمُّهُ سَلْمَى بِنْتُ صَخْرِ بْنِ عَامِرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ كَعْبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ تَيْمِ بْنِ مُرَّةَ

16336- Taberânî dedi ki: "Osmân b. Âmir b. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Murra b. Mâlik. Ebû Kuhâfe, Mekke'nin fethinde Müslüman oldu. Ebû Bekr'den bir yıl sonra, on dört yılında, doksan dört yaşında vefat etti. Kendisi ve annesi Selmâ binti Sahr b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Murra, Ebû Bekr'e vâris oldular."

١٦٣٣٧ - وَعَنْ أَبِي مِسْهَرٍ قَالَ: تُوُفِّيَ العِرْبَاضُ بْنِ سَارِيَةَ بِالشَّامِ فِي خِلَافَةِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانِ سَنَةَ خَمْسٍ وَسَبْعِيْنَ.

رواه الطبراني

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6037) rivayet etti.

16337- Ebû Mushir der ki: "İrbâd b. Sâriye, Abdulmelik b. Mervân döneminde, 75 yılında Şam'da vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٦٣٣٨ - وبسنده قال: مَاتَ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنِ قَيْسِ السُّلَمِي وَهُوَ مِنْ مُرَادٍ سَنَةَ اِثْنَتَيْنِ وَسَبْعِيْنَ وَأَسْلَمَ قَبْلَ وَفَاةِ رَسُولِ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَنَتَيْنِ

16338- Aynı isnâdla dedi ki: "(Yemen'de bulunan) Murad kabilesinden olan Ebû Ubeyde b. Kays es-Sülemî, 72 yılında vefat etti. Ebû Ubeyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından iki yıl önce Müslüman olmuştu."

١٦٣٣٩ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: تُوُفِّيَ أَبُو عَبْسِ بْنِ جَبْرٍ بِالْمَدِيْنَةِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَثَلَاثِيْنَ وَسِنُّهُ سَبْعُونَ سَنَةً فَصَلَّى عَلَيْهِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ وَنَزَلَ فِي قَبْرِهِ أَبُو بُرْدَةَ بْنِ نِيَارٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ وَسَلَمَةِ بْنِ وَقْشٍ وَاِسْمُ أَبِي عَبْسٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ جَبْرٍ.

16339- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Ebû Abs b. Cebr, Medine'de 34 yılında, yetmiş yaşında vefat etti. Namazını Osmân b. Affân kıldırdı. Onu, Ebû Burde b. Niyâr, Muhammed b. Mesleme ve Seleme b. Vakş, kabre indirdi. Ebû Abs'ın ismi Abdurrahman b. Cebr'dir."

١٦٣٤٠ - وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: تُوُفِّيَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ وَدُفِنَ بِالْحَبْشِي مِنْ مَكَّةَ عَلَى بَرِيدٍ فِي آخِرِ سَنَةَ خَمْسٍ وَخَمْسِيْنَ أَوْ سِتٌّ وَخَمْسِيْنَ.

رواه الطبراني

16340- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Abdurrahman b. Ebî Bekr 55 veya 56 yılının sonunda vefat etti. Mekke'ye on iki mil mesafede olan Hubşî denilen yerde defnedildi."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٣٤١ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقٍ قَالَ: تُوُفِّيَ عَمْرُو بْنِ حَزْمٍ الأَنْصَارِي سَنَةَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِيْنَ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16341- Muhammed b. İshâk der ki: "Amr b. Hazm el-Ensârî 54 yılında vefat etti."

[1] Bu hadisi, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*'de İrbâd'ın müsnedinde bulamadım.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٦٣٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ شَبِيبٍ الْعَسَّالُ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ ، ثنا حَبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ: " بَعَثَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَوَّلَ مَا بَعَثَ إِلَى الْكُوفَةِ أَبَا عُبَيْدٍ الثَّقَفِيَّ أَبَا الْمُخْتَارِ ، فَقُتِلَ ، فَبَعَثَ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ ، فَمَكَثَ خَمْسَ سِنِينَ ثُمَّ نَزَعَهُ ، ثُمَّ بَعَثَ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ فَمَكَثَ سَنَةً ، ثُمَّ نَزَعَهُ ، وَبَعَثَ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ فَمَكَثَ سَنَةً ، ثُمَّ قُتِلَ عُمَرُ ، فَلَمَّا وُلِّيَ عُثْمَانُ بَعَثَ سَعْدًا إِلَى الْكُوفَةِ فَمَكَثَ سَنَةً ثُمَّ نَزَعَهُ ، وَبَعَثَ الْوَلِيدَ بْنَ عُقْبَةَ فَمَكَثَ خَمْسَ سِنِينَ ثُمَّ نَزَعَهُ ، وَبَعَثَ سَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ فَمَكَثَ خَمْسَ سِنِينَ ثُمَّ نَزَعَهُ ، وَبَعَثَ أَبَا مُوسَى الأَشْعَرِيَّ فَمَكَثَ سَنَةً ، ثُمَّ قُتِلَ عُثْمَانُ وَكَانَتِ الْفِتْنَةُ ، ثُمَّ كَانَ أَوَّلَ مَنْ أَمَّرَهُ مُعَاوِيَةُ عَلَى الْكُوفَةِ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ تِسْعَ سِنِينَ ثُمَّ مَاتَ ، ثُمَّ بَعَثَ زِيَادَ بْنَ أَبِيهِ فَمَكَثَ أَرْبَعَ سِنِينَ ثُمَّ مَاتَ ، فَبَعَثَ الضَّحَّاكَ بْنَ قَيْسٍ فَمَكَثَ ثَلاثَ سِنِينَ ثُمَّ نَزَعَهُ ، ثُمَّ بَعَثَ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ فَمَكَثَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ ثُمَّ هَلَكَ مُعَاوِيَةُ وَكَانَتِ الْفِتْنَةُ ، ثُمَّ كَانَ أَمْرُ مُسْلِمِ بْنِ عَقِيلٍ وَأَصْحَابِهِ "

رواه الطبراني وفيه غير واحد ضعيف ووثقوا

16342- Şa'bî bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb, ilk olarak Kûfe'ye, Muhtâr'ın babası Ebû Ubeyde es-Sekafî'yi gönderdi. Ebû Ubeyde öldürülünce, Sa'd b. Ebî Vakkâs'ı gönderdi. Sa'd orada beş yıl kaldı. Ömer, beş yılın sonunda Sa'd'ı görevden alıp, yerine Ammâr b. Yâsir'i tayin etti. Ammâr, bir yıl Kufe'de idarecilik yaptıktan sonra, onu da azlederek Muğîre b. Şu'be'yi gönderdi. Muğîre altı yıl Kûfe'de kaldı. Sonra Ömer şehid edildi.

Osmân, hilafete geçince, Sa'd b. Ebî Vakkâs'ı Kûfe'ye gönderdi. Sa'd Kûfe'de bir yıl kaldı. Bir yıl sonra, Sa'd azledilip yerine Velîd b. Ukbe gönderildi. Velîd b. Ukbe, Kûfe'yi beş yıl idare etti. Osmân, onu azlederek yerine Saîd b. el-Âs'ı tayin etti. Saîd, Kûfe'de beş yıl kaldı. Osmân, beş yılın sonunda Saîd'i azlederek yerine Ebû Mûsa el-Eş'arî'yi gönderdi. Ebû Mûsâ, Kûfe'de bir yıl kaldı. Osmân onu da azletti. Sonra Osmân da şehid edildi ve fitne ortaya çıktı.

Muâviye'nin Kûfe'ye ilk tayin ettiği vali Muğîre b. Şu'be'dir. Muğîre, Kûfe'de dokuz yıl kaldı. Sonra vefat etti. Sonra kardeşi Ziyâd'ı Kûfe'ye gönderdi. Ziyâd, Kûfe'de dört yıl kaldı ve vefat etti. Bunun üzerine Muâviye, Dahhâk b. Kays'ı gönderdi. Dahhâk, Kûfe'de üç yıl kaldı. Muâviye üç yılın sonunda onu azlederek Nu'mân b. Beşîr'i gönderdi.

Nu'mân orada dört ay kaldı. Sonra Muâviye vefat etti. Ve fitne tekrar ortaya çıktı. Sonra Kûfe'nin idaresini Müslim b. Akîl aldı.

★Taberânî rivayet etti. Birden çok zayıf olan ravileri vardır. Onları güvenilir bulan da olmuştur.

١٦٣٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، يَقُولُ: " قُتِلَ سَعْدُ بْنُ عُبَيْدٍ بِالْقَادِسِيَّةِ سَنَةَ سِتَّ عَشْرَةَ

رواه الطبراني

16343- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr: "Sa'd b. Ubeyd, 16 yılında Kâdisiye'de öldürüldü."

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٦٣٤٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ وَيُكْنَى أَبَا الْعَبَّاسِ ، بِالْمَدِينَةِ سَنَةَ إِحْدَى وَتِسْعِينَ وَسِنُّهُ سِتٌّ وَتِسْعُونَ سَنَةً "

رواه الطبراني

16344- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Sehl b. Sa'd, Medine'de 91 yılında, doksan dokuz yaşında vefat etti. Künyesi Ebu'l-Abbâs'tı."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٣٤٥ - وَرُوِيَ نَحْوُهُ عَنِ ابْنِ نُمَيْرٍ.

16345- Bu malumatın aynısı, İbn Numeyr'den de rivayet edilmiştir.[2]

١٦٣٤٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنِ الْمُنْذِرِ الْحِمْصِيُّ ، ثنا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ ، أنا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، قَالَ: قَالَ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ: " وَكَانَ قَدْ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَمِعَ مِنْهُ ، وَذَكَرَ أَنَّهُ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً يَوْمَ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قلت: في الصحيح أنه شهد أمر المتلاعنين وهو ابن خمس عشرة

رواه الطبراني

16346- Zührî bildiriyor: "Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüğünü ve ondan hadis dinlediğini, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman yaşının on beş olduğunu söyledi."

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5490) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5652) rivayet etti.

Derim ki; *Sahîh*'te on beş yaşındayken Hilâl b. Umeyye'nin, Şerîk b. Semhâ'yı hanımıyla yakaladığını iddia etmesi üzerine yapılan mülâ'aneye şahid olmuştur."

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٦٣٤٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ شُرَحْبِيلُ ابْنُ حَسَنَةَ وَيُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ سَنَةَ سَبْعَ عَشْرَةَ أَوْ ثَمَانِ عَشْرَةَ ، سِنُّهُ سَبْعٌ وَسِتُّونَ ، وَكَانَ عَامِلا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

16347- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Şurahbîl b. Hasene 18 veya 17 yılında, altmış yedi yaşında vefat etti. Künyesi Ebû Abdillah'tı. Ömer b. el-Hattâb'ın görevlendirdiği valilerdendi."

١٦٣٤٨ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، ثنا أَبُو صَالِحٍ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ بَهْرَامَ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ حَدِيثِ الْحَارِثِ بْنِ عَمِيرَةَ ، قَالَ: " طُعِنَ أَبُو عُبَيْدَةَ ، وَشُرَحْبِيلُ ابْنُ حَسَنَةَ ، وَأَبُو مَالِكٍ جَمِيعًا فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ "

16348- Hâris b. Amîre der ki: "Ebû Ubeyde, Şurahbîl b. Hasene ve Ebû Mâlik aynı gün öldürüldüler."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٦٣٤٩ - وَعَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ عَدِيٍّ قَالَ: تُوُفِّيَ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ لِتِسْعِ سِنِيْنَ مُضَيْنَ مِنْ إِمَارَةِ عُثْمَانَ وَكَانَ كَفَّ بَصَرَ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ حَرْبٍ .

رواه الطبراني والهيثم متروك

16349- Heysem b. Adiyy bildiriyor: "Ebû Süfyân b. Harb, Hz. Osmân'ın hilafetinin dokuzuncu yılında vefat etti. Ebû Süfyân'ın gözleri kör olmuştu."

★Taberânî rivayet etti. Heysem metruktur.

١٦٣٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَدِينِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، عَنِ الْوَاقِدِيِّ ، قَالَ: وَفِيهَا " مَاتَ أَبُو سُفْيَانَ صَخْرُ بْنُ حَرْبٍ ، وَهُوَ ابْنُ ثَمَانٍ وَثَمَانِينَ سَنَةً ، يَعْنِي سَنَةَ إِحْدَى وَثَلاثِينَ

رواه الطبراني ورجاله إلى الواقدي ثقات

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5653) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7208) rivayet etti.

16350- Vâkıdî dedi ki: "Ebû Süfyân Sahr b. Harb, seksen sekiz yaşında, 31 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Vâkıdî'ye kadar olan ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٣٥١ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: تُوُفِّيَ صُهَيْبُ بْنُ سِنَانٍ وَيُكْنَى أَبَا يَحْيَى ، بِالْمَدِينَةِ فِي شَوَّالٍ سَنَةَ ثَمَانٍ وَثَلاثِينَ ، وَكَانَ مِنْ سَبْيِ الْمَوْصِلِ سَبَتْهُ الرُّومُ رواه الطبراني

16351- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Suheyb b. Sinân, Şevvâl ayında 38 yılında, Medine'de vefat etti. Künyesi Ebû Yahyâ idi. Bizanslıların esir aldığı Musul kölelerindendi."

★Taberânî rivayet etti.[2]

١٦٣٥٢ - وَقَالَ الطَّبَرَانِي: صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةِ بْنِ خَلَفِ بْنِ وَهْبِ بْنِ جُمْحٍ أُمُّهُ أُنَيْسَةُ بِنْتُ مَعْمَرِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ وَهْبِ بْنِ حُذَافَةِ بْنِ جُمْحٍ يُكَنَّى أَبَا وَهْبٍ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَأَجَّلَهُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَشَهِدَ حُنَيْناً وَهُوَ مُشْرِكٌ ثُمَّ أَسْلَمَ بَعْدَ ذَلِكَ تُوُفِّيَ فِي مَقْتَلِ عُثْمَانَ.

16352- Taberânî bildiriyor: Safvân b. Umeyye b. Halef b. Vehb b. Cumah'ın annesi, Enîse binti Ma'mer b. Habîb b. Vehb b. Huzâfe b. Cumah'tır. Safvân'ın künyesi Ebû Vehb'tir. Mekke'nin fethinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitmiş ve O'ndan (Müslüman olmayı düşünmek için) dört ay müsaade istemişti. Huneyn savaşına müşrik olarak katılmış ve sonra Müslüman olmuştur. Hz. Osmân öldürüldüğü zaman vefat etmiştir.

١٦٣٥٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ أَبُو أُمَامَةَ الْبَاهِلِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ ، وَاسْمُهُ صُدَيُّ بْنُ عَجْلانَ سَنَةَ سِتٍّ وَثَمَانِينَ ، سِنُّهُ إِحْدَى وَتِسْعُونَ "

16353- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Ebû Umâme el-Bâhilî'nin ismi Sudey b. Aclân'dır. 86 yılında, doksan bir yaşında vefat etti."[3]

١٦٣٥٤ - وعن أبي نعيم قال: يَقُولُ: " مَاتَ ابْنُ عَبَّاسٍ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسِتِّينَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7261) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7286) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7459) rivayet etti.

رواه الطبراني

16354- Ebû Nu'aym der ki: "İbn Abbâs, 68 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٦٣٥٥ — وعَنْ داود بن رَشِيد قال: " مَاتَ ابْنُ عَبَّاسٍ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسِتِّينَ "

رواه الطبراني

16355- Dâvûd b. Reşîd der ki: "İbn Abbâs, 68 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٣٥٦ - وقال الطبراني: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَمْعَةَ بْنِ الأَسْوَدِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قُصَيٍّ أُمُّهُ قُرَيْبَةُ بِنْتُ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ مَخْزُومٍ ، وَأُمُّهَا عَاتِكَةُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

16356- Taberânî dedi ki: "Abdullah b. Zem'a b. el-Esved b. el-Muttalib b. Abdiluzza b. Kusayy. Annesi Kureybe binti Ebî Umeyye b. el-Muğîre b. Amr b. Mahzûm'dur. Kureybe'nin annesi de Âtike binti Abdilmuttalib'tir."

١٦٣٥٧ - وَعَنْ نَافِعِ بْنِ عَمْرِو بْنِ جُمَحٍ قَالَ: مَاتَ عَبْدُ اللهِ بْنِ السَّائِبِ زَمَنَ اِبْنُ الزُّبَيْرِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16357- Nâfi b. Ömer b. Cumah bildiriyor: "Abdullah b. es-Sâib, İbnü'z-Zübeyr'in zamanında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٣٥٨ - وَعَنْ يَحْيَى بْنَ بُكَيْرٍ قَالَ: مَاتَ عَبْدُ اللهِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ سَنَةَ سِتٍّ وَثَمَانِيْنَ.

رواه الطبراني

16358- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Abdullah b. el-Hâris b. Cez', 86 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10569) rivayet etti.

١٦٣٥٩ - وبسنده قال: تُوُفِّيَ عَبْدُ اللهِ بْنِ بُسْرٍ سَنَةَ ثَمَانٍ وَثَمَانِيْنَ وَهُوَ آخِرُ مَنْ مَاتَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالشَّامِ مَاتَ وَهُوَ اِبْنُ أَرْبَعَ وَتِسْعِيْنَ سَنَةَ.

16359- Aynı isnâdla dedi ki: "Abdullah b. Busr, 88 yılında, doksan dört yaşında vefat etti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından Şam'da en son vefat eden kişidir."

١٦٣٦٠ - وَعَنِ الهَيْثَمِ بْنِ عِدِي قَالَ: مَاتَ عَبْدُ اللهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيْعَةَ زَمَنَ الوَلِيْدِ بْنِ عَبْدِ المَلِكِ سَنَةَ سَبْعٍ وَثَمَانِيْنَ وَوُلِدَ عَبْدُ اللهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيْعَةَ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُبِضَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ اِبْنُ أَرْبَعَ سِنِيْنَ أَوْ خَمْسَ سِنِيْنَ

رواه الطبراني والهيثم متروك

16360- Heysem b. Adiyy bildiriyor: Abdullah b. Âmir b. Rabîa, Velîd b. Abdilmelik'in hilafeti zamanında, 87 yılındavefat etti. Abdullah b. Âmir b. Rabîa, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hayattayken doğdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman Abdullah dört veya beş yaşındaydı.

★Taberânî rivayet etti. Heysem metruktur.

١٦٣٦١ - وقال الطبراني: عَبْدُ اللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى نَزَلَ الكُوفَةَ وَمَاتَ بِهَا

16361- Taberânî bildiriyor: "Abdullah b. Ebî Evfâ, Kufe'ye yerleşti ve orada vefat etti."

١٦٣٦٢ - وَرُوِيَ عَنْ يَحْيَى بْنَ بُكَيْرٍ قَالَ: تُوُفِّيَ عَبْدُ اللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى سَنَةَ سِتٍّ وَثَمَانِيْنَ.

16362- Yahyâ b. Bukeyr'den nakledilmiştir: "Abdullah b. Ebî Evfâ 86 yılında vefat etti."

١٦٣٦٣ - وَرُوِىَ عَنِ الوَاقِدِي قَالَ: مَاتَ عَبْدُ اللهِ بْنِ الحَارِثِ بْنِ عَبْدِ المُطَّلِبِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَثَمَانِيْنَ

ورجاله إلى الواقدي ثقات

16363- Vâkıdî der ki: "Abdullah b. el-Hâris b. Abdilmuttalib 84 yılında vefat etti."

★Vâkıdî'ye kadar olan ravileri güvenilirdir.

١٦٣٦٤ - وَعَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ الأَشْعَرِي قَالَ: تُوُفِّيَ أَبُو الدَّرْدَاءُ سَنَةَ ثَلاَثٍ وَثَلاَثِيْنَ بِالشَّامِ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أبي عبد الله الأشعري وهو ثقة

16364- Ebû Abdillah el-Eş'arî bildiriyor: "Ebu'd-Derdâ 33 yılında, Şam'da vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ebû Abdillah el-Eş'arî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٣٦٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ سَنَةَ ثِنْتَيْنِ وَخَمْسِينَ ، سِنُّهُ سَبْعٌ وَسَبْعُونَ سَنَةً "

رواه الطبراني

16365- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Ka'b b. Ucra 52 yılında, yetmiş yedi yaşında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

١٦٣٦٦ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ ، قَالَ: " مَاتَ كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ سَنَةَ ثِنْتَيْنِ وَخَمْسِينَ ، وَهُوَ ابْنُ خَمْسٍ وَسَبْعِينَ سَنَةً "

رواه الطبراني

16366- Muhammed b. Abdillah b. Numeyr dedi ki: "Ka'b b. Ucra 52 yılında yetmiş beş yaşında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٦٣٦٧ - حَدَّثَنَا أَبُوالزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: " تُوُفِّيَ مَخْرَمَةُ بْنُ نَوْفَلٍ يُكْنَى أَبَا الْمِسْوَرِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَخَمْسِينَ ، وَسِنُّهُ سَبْعُونَ سَنَةً ، وَقَدْ قِيلَ: وَهُوَ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ وَمِائَةِ سَنَةٍ ، أَسْلَمَ يَوْمَ الْفَتْحِ ، وَهُوَ مِنَ الْمُؤَلَّفَةِ "

رواه الطبراني

16367- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: "Mahrame b. Nevfel 54 yılında, yetmiş yaşında vefat etti. Yüz on beş yaşında vefat ettiğini söyleyenler de vardır. Künyesi Ebu'l-Misver'dir. Mekke'nin fethinde Müslüman oldu. Müellefe-i kulûbdandır."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/104) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti.[1]

١٦٣٦٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، قَالَ: " تُوُفِّيَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ يَوْمَ جَاءَ نَعْيُ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ إِلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَسِتِّينَ، وَصَلَّى عَلَيْهِ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِالْحَجُونِ، أَصَابَهُ حَجَرُ الْمَنْجَنِيقِ، وَهُوَ يُصَلِّي فِي الْحِجْرِ، فَأَقَامَ خَمْسَةَ أَيَّامٍ، فَتُوُفِّيَ فِي شَهْرِ رَبِيعٍ الأَوَّلِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَسِتِّينَ، وُلِدَ بَعْدَ الْهِجْرَةِ بِسَنَتَيْنِ وَقَدِمَ بِهِ الْمَدِينَةَ فِي عَقِبِ ذِي الْحِجَّةِ سَنَةَ ثَمَانٍ، وَشَهِدَ عَامَ الْفَتْحِ، وَهُوَ ابْنُ سِتِّ سِنِينَ، وَتُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِ سِنِينَ " يَعْنِي الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ

16368- Yahyâ b. Bukeyr dedi ki: Misver b. Mahreme, 64 yılında, Yezîd b. Muâviye'nin ölüm haberi, Abdullah b. ez-Zübeyr'e geldiği gün vefat etti. Abdullah b. ez-Zübeyr Hacûn'da namazını kıldırdı. Misver, Hicr'de namaz kılarken mancınıklarla atılan bir taş kendisine isabet etti. Bu darbeden dolayı beş gün yattı. 64 yılında Rebiyülevvel ayında vefat etti. Hicretten iki yıl sonra doğdu. Onu sekiz yaşında Medine'ye getirdiler. Mekke'nin fethinde altı yaşındaydı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o sekiz yaşındayken vefat etti.[2]

١٦٣٦٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، قَالَ: " تُوُفِّيَ وَاثِلَةُ بْنُ الأَسْقَعِ سَنَةَ خَمْسٍ وَثَمَانِينَ سِنُّهُ ثَمَانٍ وَتِسْعُونَ سَنَةً "

16369- Yahyâ b. Bukeyr der ki: "Vâsile b. el-Eska', 85 yılında, doksan sekiz yaşında vefat etti."[3]

١٦٣٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا أَبُو الْمُغِيرَةِ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: " تُوُفِّيَ وَاثِلَةُ بْنُ الأَسْقَعِ فِي سَنَةِ ثَلاثٍ وَثَمَانِينَ، وَهُوَ ابْنُ مِائَةٍ وَخَمْسِ سِنِينَ "

رواه الطبراني وسعيد ضعفه الجمهور ووثقه ابن حبان وبقية رجاله ثقات

16370- Saîd b. Hâlid bildiriyor: "Vâsile b. el-Eska', 83 yılında, yüz beş yaşında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti. Çoğunluk, Saîd'i zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/5) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/6) rivayet etti.
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/53) rivayet etti.

١٦٣٧١ - وَعَنِ الوَاقِدِي قَالَ: وَفِيْهَا تُوُفِّيَ أَبُو عَمْرَةُ المَازِنِي - يَعْنِي سَنَةَ سَبْعٍ وَثَلاَثِيْنَ.

رواه الطبراني

16371- Vâkıdî dedi ki: "Ebû Amra el-Mâzinî 37 yılında vefat etti."

★Taberânî rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الْمُهَاجِرِيْنَ وَالأَنْصَارِ)

Muhacirler ve Ensâr Hakkında

١٦٣٧٢ - حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ النَّحْوِيُّ الصُّورِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ عِيسَى بْنِ مُوسَى ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ رُوَيْمٍ اللَّخْمِيِّ ، ثنا أَبُو مِسْكِينٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، قَالَ: جَلَسْنَا يَوْمًا أَمَامَ بُيُوتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فِي الْمَسْجِدِ ، فِي رَهْطٍ مِنَّا مَعَاشِرَ الأَنْصَارِ ، وَرَهْطٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ ، وَرَهْطٍ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ ، فَاخْتَصَمْنَا فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَيُّنَا أَوْلَى بِهِ ، وَأَحَبُّ إِلَيْهِ ؟ ، قُلْنَا: نَحْنُ مَعَاشِرَ الأَنْصَارِ آمَنَّا بِهِ ، وَاتَّبَعْنَاهُ ، وَقَاتَلْنَا مَعَهُ ، وَكَتِيبَتُهُ فِي نَحْرِ عَدُوِّهِ ، فَنَحْنُ أَوْلَى بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَحَبُّهُمْ إِلَيْهِ ، وَقَالَ إِخْوَانُنَا الْمُهَاجِرُونَ: نَحْنُ الَّذِينَ هَاجَرْنَا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، فَارَقْنَا الْعَشَائِرَ ، وَالأَهْلِينَ ، وَالأَمْوَالَ ، وَقَدْ حَضَرْنَا مَا حَضَرْتُمْ وَشَهِدْنَا مَا شَهِدْتُمْ ، فَنَحْنُ أَوْلَى النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَحَبُّهُمْ إِلَيْهِ ، فَقَالَ إِخْوَانُنَا مِنْ بَنِي هَاشِمٍ: نَحْنُ عَشِيرَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَدْ حَضَرْنَا الَّذِي حَضَرْتُمْ ، وَشَهِدْنَا الَّذِي شَهِدْتُمْ ، فَنَحْنُ أَوْلَى بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَحَبُّهُمْ إِلَيْهِ ، فَخَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا ، فَقَالَ: " إِنَّكُمْ لَتَقُولُوا شَيْئًا " ، فَقُلْنَا مِثْلَ مَقَالَتِنَا ، فَقَالَ لِلأَنْصَارِ: " صَدَقْتُمْ ، مَنْ يَرُدُّ هَذَا عَلَيْكُمْ ؟ " ، وَأَخْبَرْنَاهُ بِمَا قَالَ إِخْوَانُنَا الْمُهَاجِرُونَ ، فَقَالَ: " صَدَقُوا وَبَرُّوا ، مَنْ يَرُدُّ هَذَا عَلَيْهِمْ ؟ " ، وَأَخْبَرْنَاهُ بِمَا قَالَ بَنُو هَاشِمٍ ، فَقَالَ: " صَدَقُوا وَبَرُّوا ، مَنْ يَرُدُّ هَذَا عَلَيْهِمْ ؟ " ، ثُمَّ قَالَ: " أَلا أَقْضِي بَيْنَكُمْ ؟ " ، قُلْنَا: بَلَى ، بِأَبِينَا وَأُمِّنَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ: " أَمَّا أَنْتُمْ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ فَإِنَّمَا أَنَا أَخُوكُمْ " ، فَقَالُوا: اللَّهُ أَكْبَرُ ، ذَهَبْنَا بِهِ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ ، " وَأَمَّا أَنْتُمْ مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ ، فَإِنَّمَا أَنَا مِنْكُمْ " ،

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/53) rivayet etti.

فَقَالُوا: اللَّهُ أَكْبَرُ ، ذَهَبْنَا بِهِ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ ، " وَأَمَّا أَنْتُمْ بَنُو هَاشِمٍ ، فَأَنْتُمْ مِنِّي وَإِلَيَّ " ، فَقُمْنَا ، وَكُلُّنَا رَاضٍ مُغْتَبِطٌ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه الطبراني وفيه أبو مسكين الأنصاري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

16372- Ka'b b. Ucra bildiriyor: Bir gün Mescid'de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) evinin önünde oturduk. Ensâr'dan ve Muhacirlerden bir gruptuk. Benî Hâşim'den de bir topluluk vardı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hangimizin daha yakın olduğu, O'nun hangimizi daha çok sevdiği hususunda tartıştık. Biz Ensâr: "Biz ona iman ettik, ona tabi olduk. Onunla beraber savaştık. Düşmanın göğsüne çıkan asker bizlerdik. O halde biz Resûlullah'a herkesten daha yakın ve daha sevgiliyiz!" dedik. Muhacir kardeşlerimiz ise: "Biz Allah ve Resûlü ile hicret ettik. Aşiretimizden, aile efradımızdan, malımızdan ayrıldık. Sizin bulunduğunuz savaşlara biz de iştirak ettik. Siz neyi görmüşseniz biz de onu gördük. O halde biz Resûlullah'a daha yakın ve daha sevgiliyiz" dediler.

Benî Hâşim'den olan grup ise "Biz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) aşiretiyiz. Sizin hazır bulunduğunuz her yerde biz de hazır bulunduk. O halde biz Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) daha yakınız ve onun yanında daha sevgiliyiz!" dediler.

Biz bu durumdayken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkageldi ve: *"Siz niye tartışıyorsunuz?"* diye sordu. Bunun üzerine Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), konuştuklarımızı aktardık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Ensâr'a hitaben: *"Doğru söylediniz. Sizin bu hakkınızı kim sizden alabilir?"* dedi. Sonra biz ona muhacir kardeşlerimizin söylediklerini de haber verdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğru söylediler. Bu hakkı onlardan kim alabilir?"* dedi. Ona Hâşim oğullarından olan grubun söylediklerini de aktardık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Doğru söylüyorlar. Onlardan bu hakkı kim alabilir?"* dedikten sonra *"Sizin aranızda hüküm vereyim mi?"* dedi. "Olur, babamız ve anamız sana kurban olsun, ey Allah'ın Resûlü! Hüküm ver!" dedik.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ensâr topluluğu! Size gelince, ben sizin kardeşinizim!"* dedi. Bu sözü işiten Ensâr bir ağızdan "Allahu Ekber! Kâbe'nin Rabbine yemin ederiz ki, biz tartışmayı kazandık!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla: *"Ey Muhacir topluluğu! Size gelince, ben sizden bir kişiyim"* dedi. Muhacirler de hep bir ağızdan: "Allahu Ekber! Kâbe'nin Rabbine yemin ederiz ki, biz bu davayı kazandık" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devamla: *"Size gelince, ey Hâşim oğulları, siz bendensiniz, ben de sizdenim"* buyurdu.

Böylece hepimiz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) huzurundan çıktık. Hepimiz razı ve O'nunla (sallallahu aleyhi vesellem) övündüğümüz halde ayrıldık.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Miskîn el-Ensârî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.

١٦٣٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ . ح وَحَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، قَالا: ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو هَانِئٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ ، عَنْ مَسْلَمَةَ بْنِ مَخْلَدٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " يَسْبِقُ الْمُهَاجِرُونَ النَّاسَ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا إِلَى الْجَنَّةِ ، يَتَنَعَّمُونَ فِيهَا وَالنَّاسُ مَحْبُوسُونَ لِلْحِسَابِ ، ثُمَّ تَكُونُ الزُّمْرَةُ الثَّانِيَةُ مِائَةَ خَرِيفٍ " رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن مالك و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16373- Mesleme b. Mahled, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirir: *"İnsanlar hesap için bekletilirken, Muhacirler onlardan kırk yıl önce Cennete girip nimetlerinden faydalanacaklar. Ondan sonraki zümre ise Muhacirlerden yüz yıl sonra Cennete girecek."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahman b. Mâlik'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٣٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شَرِيكٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُهَاجِرُونَ وَالأَنْصَارُ أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَالطُّلَقَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ وَالْعُتَقَاءُ مِنْ ثَقِيفٍ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

16374- Cerîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muhacirler, Ensâr, birbirinin dostudur. Kureyş'ten Fetih günü affedilenler (=Tulakâ), Sakîf kabilesinin azad edilenleri, birbirlerinin dostudur"*buyurduğunu bildiriyor. [2]

١٦٣٧٥ - وفي رواية: " بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ "

رواه أحمد والطبراني بأسانيد وأحد أسانيد الطبراني رجاله رجال الصحيح وقد جوده رضي الله عنه وعنا فإنه رواه عن الأعمش عن موسى بن عبد الله بن يزيد عن عبد الرحمن بن هلال العبسي عن جرير على الصواب وقد وقع في المسند: عن موسى بن عبد الله بن هلال العبسي عن جرير وموسى بن عبد الله لم يسمع من جرير وليس هو موسى بن عبد الله بن هلال العبسي والله أعلم

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/438) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/363) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2284- 2302) rivayet etti. Ahmed'in rivayetlerinin birinde, "Temîm b. Seleme —Abdurrahmân b. Hilâl —Cerîr" kanalıyla nakledilmiştir ki doğrusu da budur.

16375- Bir rivayette ise: *"Dünyada ve âhirette birbirlerinin dostudurlar"* ifadesi geçmektedir

★Ahmed ve Taberânî değişik isnâdlarla rivayet ettiler. Taberânî'nin isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Doğruya en yakın olan ravi zinciri şöyledir: A'meş — Mûsâ b. Abdillah b. Yezîd —Abdurrahman b. Ebî Hilâl el-Absî —Cerîr. Ahmed'in *Müsned*'inde ise Mûsâ b. Abdillah b. Hilâl el-Absî, doğrudan Cerîr'den nakletmiştir. Fakat Mûsâ b. Abdillah, Cerîr'den hadis dinlememiştir. Bu Mûsâ, Mûsâ b. Abdillah b. Hilâl değildir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

١٦٣٧٦ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ ، ثنا عِكْرِمَةُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا عَاصِمٌ ، عَنْ شَقِيقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " الْمُهَاجِرُونَ ، وَالأَنْصَارُ ، وَالطُّلَقَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ ، وَالْعُتَقَاءُ مِنْ ثَقِيفٍ ، بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ "

رواه الطبراني وأبو يعلى والبزار وفيه عاصم بن بهدلة وفيه خلاف وبقية رجال البزار رجال الصحيح

16376- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *Muhacirler, Ensâr, Kureyş'ten Fetih günü affedilenler (=Tulakâ), Sakîf kabilesinin azad edilenleri, dünyada ve âhirette birbirlerinin dostudurlar"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Âsım b. Behdele hakkında ihtilaf vardır. Bezzâr'ın diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابُ مَا جَاءَ فِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْهَارُهُ)

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ashâbı ve Evlilik Dolayısıyla Akrabaları

١٦٣٧٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ بَيْنَ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَبَيْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ كَلاَمٌ فَقَالَ خَالِدٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ تَسْتَطِيلُونَ عَلَيْنَا بِأَيَّامٍ سَبَقْتُمُونَا بِهَا. فَبَلَغَنَا أَنَّ ذَلِكَ ذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دَعُوا لِي أَصْحَابِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنْفَقْتُمْ مِثْلَ أُحُدٍ أَوْ مِثْلَ الْجِبَالِ ذَهَباً مَا بَلَغْتُمْ أَعْمَالَهُمْ

---

[1] Ahmed (4/363) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10408) ve Ebû Ya'lâ (2813) rivayet etti ve şöyle dedi: "Zannedersem İsrâîl, bunu Âsım'dan, o da Abdullah'tan rivayet ederken hata yaptı. Çünkü Âsım'ın öğrencileri bu hadisi Âsım kanalıyla Ebû Vâil'den, o da Cerîr'den rivayet ettiler." Ben derim ki: "Âsım'ın bütün öğrencileri, bu hadisi kendisinden böyle rivayet etmemişlerdir. Taberânî ve Ebû Ya'lâ'nın rivayeti bunu te'yîd etmektedir."

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16377- Enes bildiriyor: Hâlid b. Velîd ile Abdurrahman b. Avf münakaşa ettiler. Hâlid, Abdurrahman'a: "Bizden önce Müslüman olup yaptığınız şeylerle mi bize karşı büyükleniyorsunuz" dedi. Bu olay Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) aksettirildiğinde şöyle buyurdu: *"Ashabımı bana bırakın. Canım elinde olana yemin ederim ki; eğer Uhud dağı kadar —veya dağlar kadar— altın infak etseniz, onların amellerine ulaşamazsınız."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir."[1]

١٦٣٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ بَيْنَ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَبَيْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ كَلَامٌ فَقَالَ خَالِدٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ تَسْتَطِيلُونَ عَلَيْنَا بِأَيَّامٍ سَبَقْتُمُونَا بِهَا. فَبَلَغَنَا أَنَّ ذَلِكَ ذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دَعُوا لِي أَصْحَابِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ "

رواه البزار ورجاله رجل الصحيح غير عاصم بن أبي النجود وقد وثق

16378- Ebû Hureyre dedi ki: Her insan arasında olabilecek bir tartışma, Hâlid b. el-Velîd ile Abdurrahman b. Avf arasında geçti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ashabımı bana bırakın. Sizden biriniz, Uhud dağı kadar altın infak etse, ashâbımdan olan kişinin verdiği bir avuç, hatta yarım avuç şeyi (maddi iyiliğin sevabını) karşılamaz."*

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Âsım b. Ebi'n-Nücûd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٣٧٩ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الأَزْدِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ حِبَّانَ ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَنَحْنُ خَيْرٌ أَمْ مَنْ بَعْدَنَا ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ أَنَّ لأَحَدِهِمْ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا يُنْفِقُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِكُمْ وَلَا نَصِيفَهُ "

---

[1] Ahmed (3/266) rivayet etti. Ravilerden Humeyd et-Tavîl müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Bezzâr (2768) rivayet etti.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بمعناه إلا أنه قال: قلت: يا رسول الله نحن خير أم الذين يجيئون من بعدنا ؟

وفي إسنادهما الواقدي وهو ضعيف

16379- Abdullah b. Selâm der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Biz mi, yoksa bizden sonrakiler mi daha hayırlıdır?" diye sorduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden sonra gelen birisinin Uhud dağı kadar altını olsa ve onu Allah rızası için infak etse, sizden birisinin verdiği bir avuç hatta yarım avuç şeyi karşılamaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve şu ifadelerle *M. el-Evsat*'tında nakletmiştir: Dedim ki: "Ya Resûlallah! Biz mi daha hayırlıyız, yoksa bizden sonra gelecek kişiler mi?"

İkisinin de isnâdında Vâkidî vardır ve zayıftır.

١٦٣٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا بُكَيْرُ بْنُ الأَشَجِّ عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ أَنَّهُ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَحْنُ خَيْرٌ أَمْ مَنْ بَعْدَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنْفَقَ أَحَدُهُمْ أُحُداً ذَهَباً مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِكُمْ وَلاَ نَصِيفَهُ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وحديثه حسن وبقية رجاله رجال الصحيح

16380- Yûsuf b. Abdillah b. Selâm bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Biz mi yoksa, bizden sonrakiler mi daha hayırlıdır?" diye soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlardan birisi, Uhud dağı kadar altını infak etse, sizden birisinin verdiği bir avuç, hatta yarım avuç şeyi (maddi yardımın sevabını) karşılamaz"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٣٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عِمْرَانَ الْجَرْمِيُّ، ثنا أَنَسُ بْنُ سَوَّارٍ، عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَمْرَةَ قَالَ: حَدَّثَنِي مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ فِي وَصِيَّتِهِ وَإِنَّ رِجَالا مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالُوا يَوْمًا: إِنَّ أَبْنَاءَنَا خَيْرٌ مِنَّا ، وُلِدُوا عَلَى الإِسْلامِ وَلَمْ يُشْرِكُوا ، وَقَدْ كُنَّا أَشْرَكْنَا ، فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ: " نَحْنُ خَيْرٌ مِنْ أَبْنَائِنَا ، وَبَنُونَا خَيْرٌ مِنْ أَبْنَائِهِمْ ، وَأَبْنَاءُ بَنِينَا خَيْرٌ مِنْ أَبْنَاءِ أَبْنَائِهِمْ "

رواه الطبراني في حديث طويل وفيه معاوية بن عمران الجرمي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

[1] Ahmed (6/6) rivayet etti.

16381- Yezîd b. Amîre'nin bildirdiğine göre Muâz b. Cebel dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bazıları bir gün şöyle dediler: "Çocuklarımız bizden daha hayırlıdır. Çünkü onlar İslam toplumunda doğdular ve şirke düşmediler. Biz ise, şirke düştük." Bu sözler, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ulaşınca şöyle buyurdu: *"Biz çocuklarımızdan daha hayırlıyız. Çocuklarımız oğullarından daha hayırlıdır. Torunlarımız çocuklarından daha hayırlıdır. Torunlarımızın çocukları, çocuklarından daha hayırlıdır."*

★Taberânî, uzun bir hadiste rivayet etti. Ravilerden Muâviye b. İmrân el-Cermî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٣٨٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ الْعُرُوقِيُّ ، نَا عَمْرُو بْنُ سُفْيَانَ الْقُطَعِيُّ ، نَا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَصْحَابِهِ: " أَنْتُمْ خَيْرٌ مِنْ أَبْنَائِكُمْ ، وَأَبْنَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَبْنَائِهِمْ "

رواه البزار وفيه الحسن بن أبي جعفر وهو متروك

16382- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz çocuklarınızdan daha hayırlısınız. Çocuklarınız da, kendi çocuklarından daha hayırlıdır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Ebî Câfer metruktur.[1]

١٦٣٨٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رِزْقِ اللهِ الْكَلْوَاذَانِيُّ، وَأَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ وَاللَّفْظُ لِمُحَمَّدٍ قَالا: ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ صَالِحٍ، ثنا نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ، حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زَهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللهَ اخْتَارَ أَصْحَابِي عَلَى الْعَالَمِينَ سِوَى النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَاخْتَارَ لِي مِنْ أَصْحَابِي أَرْبَعَةً يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَلِيًّا رَحِمَهُمُ اللهُ " فَجَعَلَهُمْ أَصْحَابِي " . وَقَالَ: " فِي أَصْحَابِي: كُلُّهُمْ خَيْرٌ وَاخْتَارَ أُمَّتِي عَلَى الأُمَمِ وَاخْتَارَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعَةَ قُرُونٍ: الْقَرْنُ الأَوَّلُ وَالثَّانِي وَالثَّالِثُ وَالرَّابِعُ "

رواه البزار ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

16383- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, Peygamber ve Resullerden sonra ashâbımı diğer âlemlere tercih etti. Ashâbımdan da dört kişiyi seçti. Yani Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Ali. Bunları benim dostlarım yaptı. Ashâbımın hepsi*

---

[1] Bezzâr (2774) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin sadece bu isnâdla merfu olarak nakledildiğini biliyoruz. Hasan b. Ebî Câfer âbid biriydi, ama hafız değildir. Fazla hadis rivayet etmemesi hıfzının iyi olmamasına bağlanmıştır."

hayırlıdır. Benim ümmetimi diğer ümmetlerden üstün kıldı. Benim ümmetimden de dört nesli üstün kıldı. Bu nesiller; birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü nesillerdir."

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٦٣٨٤ - حدثنا أحمد بن محمد بن صدقة ، ثنا محمد بن عبد الملك ، ثنا محمد بن القاسم الأسدي ، ثنا عكرمة بن إبراهيم الأزدي ، عن عبد الملك بن عمير ، عن عياض الأنصاري ، وكانت له صحبة ، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم ، قال: " احفظوني في أصحابي ، وأصهاري ، فمن حفظني فيهم حفظه الله في الدنيا والآخرة ، ومن لم يحفظني فيهم تخلى الله منه ، ومن تخلى الله منه أوشك أن يأخذه "

رواه الطبراني وفيه ضعفاء جدا وقد وثقوا

16384- Sahabeden olan İyâz el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana hürmet ettiğiniz gibi, ashâbıma ve evlilik dolayısıyla olan akrabalarıma da hürmet gösteriniz. Kim benim için onlara hürmet gösterirse, Allah da onu dünya ve âhirette gözetir. Kim onlara saygı göstermezse Allah da onu terk eder. Allah da kimi terk ederse, onu yakapaça etmesinden korkulur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden çok zayıf olanlar yanında, onların güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.[2]

١٦٣٨٥ - وعن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: احفظوني في أصحابي ، فمن حفظني فيهم حفظه الله في الدنيا والآخرة ، ومن لم يحفظني فيهم تخلى الله منه ، ومن تخلى الله منه أوشك أن يأخذه رواه الطبراني وفيه ضعفاء جدا وقد وثقوا

16385- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bana hürmet ettiğiniz gibi, ashâbıma da hürmet gösteriniz. Kim benim için onlara hürmet gösterirse, Allah da onu dünya ve âhirette korur. Kim onlara saygısızlık ederse, Allah da onu terk eder. Allah da kimi terk ederse, onu yakapaça etmesinden korkulur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden çok zayıf olanlar vardır. Ama onların güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.

---

[1] Bezzâr (2763) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Câbir'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Abdullah b. Sâlih'in, Nâfi'den yaptığı bu rivayetinde tanıdığımız kimse yoktur."

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/369) rivayet etti.

١٦٣٨٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا حَبِيبٌ كَاتِبُ مَالِكٍ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عَمِّهِ ابْنِ شِهَابٍ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " مَنْ حَفِظَنِي فِي أَصْحَابِي وَرَدَ عَلَيَّ حَوْضِي ، وَمَنْ لَمْ يَحْفَظْنِي فِي أَصْحَابِي لَمْ يَرَنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلا مِنْ بَعِيدٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حبيب كاتب مالك وهو كذاب

16386- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bana hürmet ettiğiniz gibi, ashâbıma da hürmet gösteriniz. Kim benim için onlara hürmet gösterirse, Havz'a yanıma gelir. Kim benim için ashâbıma saygı göstermezse, beni ancak uzaktan görür."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mâlik'in kâtibi Habîb hadis uyduran biridir.[1]

١٦٣٨٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي النُّعْمَانِ الْكُوفِيُّ ، قَالَ: نا يَزِيدُ بْنُ الْكُمَيْتِ ، قَالَ: نا عَمَّارُ بْنُ سَيْفٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لا أَتَزَوَّجَ إِلَى أَحَدٍ ، وَلا يُزَوَّجَ إِلَيَّ أَحَدٌ إِلا كَانَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ ، فَأَعْطَانِي ذَلِكَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه يزيد بن الكميت وهو ضعيف

16387- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan, evlendiğim ve kız verdiğim ailelerin, Cennette benimle olmasını istedim. Allah, bu isteğimi kabul etti"* buyurduğunu bildiriyor.

★ Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ammâr b. Seyf'i bazıları zayıf bulmuş, İbn Maîn ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٣٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال: نا عُقْبَةُ بْنُ قَبِيصَةَ بْنِ عُقْبَةَ ، قال: ثنا أبي ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ سَيْفٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " سَأَلْتُ رَبِّي أَلا أَتَزَوَّجَ إِلَى أَحَدٍ ، وَلا أُزَوِّجُ إِلَيْهِ إِلا كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ ، فَأَعْطَانِي ذَلِكَ"

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمار بن سيف وقد ضعفه جماعة ووثقه ابن معين وبقية رجاله ثقات

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat* (1029) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (13120) rivayet etti.

16388- Abdullah b. Ebî Evfâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'tan, evlendiğim ve kız verdiğim ailelerin, cennette benimle olmasını istedim. Allah, bu isteğimi kabul etti."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ammâr b. Seyf'i bazıları zayıf bulmuş, İbn Maîn ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٣٨٩ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ: نا سُلَيْمَانُ بْنُ عُمَرَ بْنِ خَالِدٍ الرَّقِّيُّ ، قَالَ: نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادِ بْنِ جعفرٍ ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " كُلُّ نَسَبٍ وَصِهْرٍ مُنْقَطِعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، إِلا نَسَبِي وَصِهْرِي "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن يزيد الخوزي وهو متروك

16389- Abdullah b. ez-Zübeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet günü bütün akrabalıklar ve evlilik dolayısıyla oluşan yakınlıklar kesilir. Sadece benim akrabalığım ve yakınlığım kalır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Yezîd el-Hûzî metruktur.

١٦٣٩٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا عَتِيقُ بْنُ يَعْقُوبَ ، قَالَ: حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ: لَمَّا حَضَرَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَفَاةُ ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَوْصِنَا ، قَالَ: " أُوصِيكُمْ بِالسَّابِقِينَ الأَوَّلِينَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ ، وَبِأَبْنَائِهِمْ وَمَنْ بَعْدَهُمْ ، إِلا تَفْعَلُوهُ لا يُقْبَلُ مِنْكُمْ صَرْفٌ وَلا عَدْلٌ "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار إلا أنه قال: " أُوصِيكُمْ بِالسَّابِقِينَ الأَوَّلِينَ ، وَبِأَبْنَائِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ ، وَبِأَبْنَائِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ ، وَبِأَبْنَائِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ " ورجاله ثقات

16390- Abdurrahman b. Avf bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefat anı geldiği zaman: "Ya Resûlallah! Bize vasiyet et!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muhacirlerden ilk olanları ve çocuklarına iyi davranmanızı tavsiye ederim. Eğer böyle yapmazsanız; ne farz ne de nafile hiçbir ibadetiniz kabul edilmez"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve şu ifadelerle Bezzâr da rivayet etti: *"Size ilk Müslümanlara, onlardan sonra çocuklarına, onlardan sonra çocuklarına ve onlardan sonra da çocuklarına iyi davranmanızı tavsiye ederim."*

★İkisinin de ravileri güvenilirdir.[1]

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (878) ve Bezzâr (2773) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, sadece Abdurrahmân b. Avf'tan ve sadece bu isnâdla rivayet etmiştir."

١٦٣٩١ - حدثنا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ التَّيْمِيُّ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُوَيْمِ بْنِ سَاعِدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَنِي ، وَاخْتَارَ لِي أَصْحَابًا ، فَجَعَلَ لِي بَيْنَهُمْ وُزَرَاءَ ، وَأَنْصَارًا ، وَأَصْهَارًا ، فَمَنْ سَبَّهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلا عَدْلٌ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

16391- Uveym b. Sâ'ide, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, (insanlar arasından) beni seçti ve benim için ashâbımı seçti. Ashâbımın içinden benim için vezirler, yardımcılar ve evlilik yoluyla akrabalar yaptı. Kim bunlara söverse, Allah'ın, meleklerinin ve bütün insanların laneti üzerine olsun. Ondan da yaptığı farz veya nafile hiçbir ibadeti kabul edilmez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٦٣٩٢ - يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَاقِدٍ، عَنْ بُسْرِ بْنِ أَبِي أَرْطَاةَ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ السَّعْدِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خِيَارُ أُمَّتِي أَوَّلُهَا وَآخِرُهَا بِقَبِيحٍ لَيْسُوا مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُمْ

رواه الطبراني وفيه يزيد بن ربيعة وهو متروك

16392- Abdullah b. es-Sa'dî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimin hayırlıları, ilkleridir (Benim zamanımda yaşayanlarıdır). En son gelenler ise kötülük içinde olacaklardır. Ne onlar bendendir; ne de ben onlardanım."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Rabîa metruktur.

١٦٣٩٣ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ الضَّبِّيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ ، أَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " النَّاسُ حَيِّزٌ وَأَصْحَابِي حَيِّزٌ " ، فَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ ، وَرَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ: صَدَقَ ، وَهُمْ عِنْدَ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ

رواه الطبراني وأحمد في حديث طويل تقدم في الهجرة في أول كتاب الجهاد ورجالهما رجال الصحيح

16393- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bütün insanlar bir tarafta, ben ve ashâbım bir*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/140) ve *el-Mu'cemu'l-Evsat* ta (459) muhtasar bir şekilde rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis Uveym b. Sâ'ide'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Bu hadisi rivayette Muhammed b. Talha et-Teymî tek kalmıştır."

taraftayız." (Medine valisi) Mervân'ın huzurunda iken Zeyd b. Sâbit ve Râfi b. Hadîc te: "(Ebû Saîd) doğru söyledi" dediler.

★Taberânî rivayet etti. Daha önce Cihad kitabının başlarında Hicret bölümünde Ahmed uzun bir hadis içinde rivayet etti. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٣٩٤ – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ: نا الْحُسَيْنُ بْنُ عِيسَى بْنِ مَيْسَرَةَ الرَّازِيُّ ، قَالَ: نا الصَّبَّاحُ بْنُ مُحَارِبٍ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ سُوقَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " النُّجُومُ أَمَانٌ لأَهْلِ السَّمَاءِ ، وَأَصْحَابِي أَمَانٌ لأُمَّتِي "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد إلا أن علي بن طلحة لم يسمع من ابن عباس

16394- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yıldızlar gökyüzünün, ashâbım ise ümmetimin emniyetidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi ceyyiddir. Fakat Ali b. Talha, İbn Abbâs'tan hadis dinlememiştir.[2]

١٦٣٩٥ – حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَثَلُ أَصْحَابِي مَثَلُ الْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ ، لا يَصْلُحُ الطَّعَامُ إِلا بِالْمِلْحِ "

رواه أبو يعلى والبزار بنحوه وفيه إسماعيل بن مسلم وهو ضعيف

16395- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ashâbım, yemekteki tuz gibidir. Yemeğin tadı ancak tuzla olur"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ebû Ya'lâ ve yakın metinle Bezzâr rivayette bulundu. Ravilerden İsmâîl b. Müslim zayıftır.[3]

١٦٣٩٦ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4444) ve Ahmed (3/22, 5/187) rivayet etti.

[2] İbnü'l-Mübârek, *Zühd* isimli kitabında (569) rivayet etti.

[3] Ebû Ya'lâ (2762), Bezzâr (2771) ve İbnü'l-Mübârek *Zühd* isimli kitabında (572) rivayet ettiler. Bezzâr dedi ki: "Bu hadisi Hasan'dan sadece İsmâîl rivayet etmiştir. İsmâîl'den de sadece Ebû Mu'âviye rivayet etti. Hıfzı iyi olmamasına rağmen İsmâîl'den, A'meş, Sevrî ve birçok kişi rivayette bulunmuştur."

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ لَنَا: " يُوشِكُ أَنْ تَكُونُوا فِي النَّاسِ كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ ، لا يَصْلُحُ الطَّعَامُ إِلا بِالْمِلْحِ "

رواه البزار والطبراني وإسناد الطبراني حسن

16396- Semure bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle derdi: *"Yakında siz, insanlar içinde yemekteki tuz gibi olacaksınız. Yemeğin tadı da ancak tuzla olur."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Taberânî'nin senedi hasendir.[1]

١٦٣٩٧ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ، حَدَّثَنِي أَبِي يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سَمُرَةَ، ثنا حَبِيبُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ، عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَنَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ لَنَا: " إِنَّ أَحَدَكُمْ يُوشِكُ أَنْ يُحِبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ نَظْرَةً وَاحِدَةً أَحَبُّ إِلَيْهِ مِمَّا لَهُ مِنْ مَالِهِ "

رواه البزار بسند ضعيف

16397- Semure bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle derdi: *"Sizden birinin, beni bir defa görmeyi, sahibi olduğu bütün malından daha hoş geleceği gün yakındır."*

★Bezzâr, zayıf bir isnâdla rivayet etti.[2]

١٦٣٩٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ خَالِدٍ الْوَهْبِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ مَرْثَدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْيَزَنِيِّ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ: " بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ طَلَعَ رَاكِبَانِ ، فَلَمَّا رَآهُمَا ، قَالَ: كِنْدِيَّانِ مَذْحِجِيَّانِ ، فَلَمَّا أَتَيَاهُ فَإِذَا رَجُلانِ مِنْ مَذْحِجٍ فَدَنَا أَحَدُهُمَا لِيُبَايِعَهُ ، فَلَمَّا أَخَذَ بِيَدِهِ ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ مَنْ رَآكَ فَآمَنَ بِكَ وَصَدَّقَكَ فَاتَّبَعَكَ ؟ مَاذَا لَهُ ؟ قَالَ: طُوبَى لَهُ ، قَالَ: ثُمَّ مَسَحَ عَلَى يَدِهِ فَانْصَرَفَ " رواه البزار والطبراني وإسناده حسن . قلت: وله طريق عند أحمد تأتي فيمن آمن به و لم يره

16398- Ebû Abdurrahman el-Cühenî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, iki süvari geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem),

[1] Bezzâr (2770) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7098) rivayet etti. İkisinde de Câfer b. Sa'd zayıftır. Hubeyb veya Habîb b. Süleymân'ın durumu meçhuldür. Süleymân b. Semure de durumu mechul kalmış birisidir. *S. ed-Daîfe*'ye (1762) bakınız.

[2] Bezzâr (2770) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7097) bundan önceki hadisin senediyle rivayet etti.

onlar yanımıza yetişene kadar: *"Bu iki kişi, Kinde'den Mezhac'tendir"* buyurdu. Yanımıza ulaştıklarında bunların Mezhac'ten olan iki kişi olduğunu gördük. Birisi, biat etmek için Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına yaklaştı. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) elini tutunca: "Ya Resûlallah! Seni görüp iman eden, sana tabi olarak seni tasdik eden kişiye ne vardır?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O kişiye ne mutlu"* dedi.

Adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elini sıvazlayıp gitti. Diğeri gelip: "Ya Resûlallah! Sana iman eden, sana tabi olarak seni tasdik eden kişiye ne vardır?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O kişiye ne mutlu, yine o kişiye ne mutlu"* buyurdu.

★Bezzâr ve Taberânî de rivayet etti. Senedi hasendir.

Derim ki: O'na (hayatındayken) iman edip göremeyenler bölümünde (ileride) Ahmed'in rivayetiyle başka bir yolla rivayeti gelecektir.[1]

١٦٣٩٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُلْتَمَسَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِي كَمَا تُلْتَمَسُ أَوْ تُبْتَغَى الضَّالَّةُ فَلاَ يُوجَدُ

رواه أحمد والبزار وفيه الحارث الأعور وهو ضعيف وقد وثق على ضعفه

16399- Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden biriniz, kayıp birşeyin aranıp bulunamaması gibi aranılıp yokluğunuz hissedilmedikçe kıyamet kopmaz."*

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Hâris el-A'var zayıftır. Zayıf olmasına rağmen güvenilir sayılmıştır.[2]

١٦٤٠٠ – حَدَّثَنَا عُقْبَةُ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الأَعْمَشُ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَخْرُجُ الْجَيْشُ مِنْ جُيُوشِهِمْ فَيُقَالُ: هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ صَحِبَ مُحَمَّدًا فَتَسْتَنْصِرُونَ بِهِ فَتُنْصَرُوا ؟ . ثُمَّ يُقَالُ: هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ مُحَمَّدًا ؟ . فَيُقَالُ: لا . فَمَنْ صَحِبَ أَصْحَابَهُ ؟ . فَيُقَالُ: لا . فَيُقَالُ: مَنْ رَأَى مَنْ صَحِبَ أَصْحَابَهُ ؟ . فَلَوْ سَمِعُوا بِهِ مِنْ وَرَاءِ الْبَحْرِ لأَتَوْهُ "

رواه الطبراني وفيه ضعفاء جدا وقد وثقوا

[1] Bezzâr (2769), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/289) ve Ahmed (4/152) rivayet etti.

[2] Ahmed (675, 720) ve Bezzâr (2772, 2775) rivayet etti.

16400- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlara öyle bir zaman gelecek ki; ordularından bir ordu çıkacak ve: «İçinizde Muhammed ile beraber olan var mı?» diye sorulacak. Onun yüzü suyu hürmetine yardım istenecek ve onlara yardım edilecek. Sonra: «İçinizden Muhammed ile beraber olan var mı?» diye sorulacak. «Yoktur» denilince; «Muhammed ile beraber olanlarla beraber olan var mı?» diye sorulacak. Sonra: «Resûlullah'ın ashâbını görenleri göreniniz var mı?» diye sorulacak. Eğer bu kişinin, denizin öbür tarafında olduğunu duysalar, ona giderler"* buyurdu.[1]

١٦٤٠١ - وفي رواية: " ، ثُمَّ يَبْقَى قَوْمٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لا يَدْرُونَ مَا هُوَ "

رواه أبو يعلى من طريقين ورجالهما رجال الصحيح

16401- Bir rivayette ise şöyledir: *"Sonra geriye öyle bir topluluk kalır ki; Kur'ânı okur, ama ne olduğunu anlamaz."*

★Ebû Ya'lâ, iki kanalla rivayet etti. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الْقَرْنِ الأَوَّلِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ)

Birinci Asırdakiler ve Onları İzleyen (Asırdaki)ler

١٦٤٠٢ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى أَبُو مُحَمَّدٍ السَّامِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدٌ يَعْنِي الْجُرَيْرِيَّ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوَلَةَ الْقُشَيْرِيِّ ، قَالَ: كُنْتُ بِالأَهْوَازِ إِذْ مَرَّ بِي شَيْخٌ ضَخْمٌ عَلَى بَغْلَةٍ ، وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ ذَهَبَ قَرْنِي مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ ، فَأَلْحِقْنِي بِهِمْ ، فَأَلْحَقْتُهُ دَابَّتِي ، فَقُلْتُ: وَأَنَا يَرْحَمُكَ اللَّهُ ، قَالَ: وَصَاحِبِي هَذَا إِنْ أَرَادَ ذَلِكَ ، قَالَ: ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُ أُمَّتِي قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ " ، فَلا أَدْرِي أَذَكَرَ الثَّالِثَ أَمْ لا ، " ثُمَّ يَخْلُفُ قَوْمٌ يَظْهَرُ فِيهِمُ السِّمَنُ وَيُهْرِيقُونَ الشَّهَادَةَ ، وَلا يَسْأَلُونَهَا " ، فَإِذَا هُوَ أَبُو بَرْزَةَ الأَسْلَمِيُّ

16402- Abdullah b. Mevele el-Kuşeyrî bildiriyor: Ben Ehvâz'da yürürken, önümde dişi veya erkek bir katıra binmiş bir adam gördüm. Adam şöyle diyordu: "Allahım! Bu ümmetten, benimle olanlar gittiler. Beni de onların yanına al." Ben: "Ben de duana iştirak edebilir miyim?" diye sordum. Adam duasını şöyle yaptı: "Eğer bu arkadaşım da öyle istiyorsa (onu da, onların yanına al)"

---

[1] Ebû Ya'lâ (8182) rivayet etti. Ravilerden Utbe b. Mukrim güvenilirdir ama Sahih'in ravilerinden değildir.

[2] Ebû Ya'lâ (2306) rivayet etti. Bir önceki hadise bakınız.

Adam sonra dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanların en hayırlıları benim asrımda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir. Sonra bunları takip edenlerdir"* sözünü üç defa söyleyip söylemediğini hatırlamıyorum— *"Bu sonuncuları takiben öyle insanlar gelir ki; aralarında şişmanlık zuhur eder. Kendilerinden şahitlik istenmediği halde şahitlikte bulunurlar."* Adama baktığım zaman, onun Bureydetu'l-Eslemî olduğunu gördüm.[1]

١٦٤٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوَلَةَ قَالَ كُنْتُ أَسِيرُ مَعَ بُرَيْدَةَ الأَسْلَمِيِّ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَيْرُ هَذِهِ الأُمَّةِ الْقَرْنُ الَّذِينَ بُعِثْتُ أَنَا فِيهِمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَكُونُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَتُهُمْ أَيْمَانَهُمْ وَأَيْمَانُهُمْ شَهَادَتَهُمْ

16403- Başka bir rivayet: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Bu ümmetin en hayırlısı benim asrımda yaşayanlardır. Sonra bunları izleyen (yüzyıllarda) yaşayanlardır, sonra da bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir. Sonra öyle bir kavim gelir ki; şahitlikleri yeminlerini, yeminleri şahitliklerini geçer (Doğru yanlış aldırmadan yemin ve tanıklık ederler)."*[2]

١٦٤٠٤ - وفي رواية: " الْقَرْنُ الَّذِينَ بُعِثْتُ فِيهِمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

رواها كلها أحمد وأبو يعلى باختصار ورجالها رجال الصحيح

16404- Bir rivayette ise ifade şu şekildedir: *"İnsanların en hayırlısı, benim kendilerine gönderildiğim asırda yaşayanlardır. Sonra bunları izleyen (asırda) yaşayanlar, sonra da bunları takip edenler, sonra da bunları takip edenler, sonra da bunları takip edenlerdir."*

★Hepsini Ahmed ve kısa metinle Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Ahmed (5/350) rivayet etti ve sahabinin isminin Bureyde olduğunu söyledi. Ebû Ya'lâ (7420) rivayet etti ve sahabinin isminin Ebû Berze el-Eslemî olduğunu söyledi. Ebû Berze'nin ismi, doğru görüşe göre Nadle b. Ubeyd'dir. Gelecek olan 16412. hadise bakın.

[2] Ahmed (5/357) rivayet etti.

[3] Ahmed (5/357) rivayet etti.

١٦٤٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَاشِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ خَيْثَمَةَ وَالشَّعْبِىِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِى ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَأْتِى قَوْمٌ تَسْبِقُ أَيْمَانُهُمْ شَهَادَتَهُمْ وَشَهَادَتُهُمْ أَيْمَانَهُمْ

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط وفي طرقهم عاصم بن بهدلة وهو حسن الحديث وبقية رجال أحمد رجال الصحيح

16405- Nu'mân b. Beşîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanların en hayırlısı, benim kendilerine gönderildiğim asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir. Sonra öyle bir topluluk gelir ki; şahitlikleri yeminlerini, yeminleri şahitliklerini geçer (Doğru olsun yalan olsun yemin ve tanıklık ederler)."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Hepsinin de isnâdında Âsım b. Behdele vardır ve hadisleri hasendir. Ahmed'in diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالَ: نا أَبُو دَاوُدَ ، قَالَ: نا حَمَّادُ بْنُ يَزِيدَ بَصْرِيٌّ رَوَى عَنْهُ جَمَاعَةٌ ، قَالَ: نا مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ ، عَنْ كَهْمَسٍ الْهِلالِيِّ ، قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي الَّذِي أَنَا مِنْهُمْ ، قَالَ: ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ يَنْشَأُ أَقْوَامٌ فِيهِمُ السِّمَنُ يَشْهَدُونَ وَلا يُسْتَشْهَدُونَ ، وَلَهُمْ لَغَطٌ فِي أَسْوَاقِهِمْ " .

رواه البزار واللفظ له

16406- Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanların en hayırlısı, benim bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir. Sonra öyle insanlar gelir ki; aralarında şişmanlık zuhur eder. Kendilerinden şahitlik istenmediği halde tanıklıkta bulunurlar ve çarşılarda seslerini yükseltip gürültü yaparlar."*

★Bezzâr rivayet etti.[2]

١٦٤٠٧ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ ، حَدَّثَنَا الْفَيْضُ بْنُ وَثِيقٍ الثَّقَفِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، صَاحِبُ الْبَازِ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

---

1 Ahmed (4/277-278), kısa metinle Bezzâr (2767) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1144) rivayet etti.

2 Bezzâr (2764) rivayet etti.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُ قَرْنٍ الْقَرْنُ الَّذِي أَنَا فِيهِ ، ثُمَّ الثَّانِي ، ثُمَّ الثَّالِثُ ، ثُمَّ الرَّابِعُ ، لا يَعْبَأُ اللَّهُ بِهِمْ شَيْئًا "

قلت: عند ابن ماجة طرف منه ورجال البزار ثقات

وفي رجال الطبراني إسحاق بن إبراهيم صاحب الباب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16407- Taberânî, *M. el-Evsat*'ta Ömer b. el-Hattâb'dan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanların en hayırlısı, benim bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra ikinci, sonra üçüncü asırda yaşayanlardır. Dördüncü asırda yaşayanlara ise Allah hiçbir değer vermez."*

★Derim ki: İbn Mâce'de bu hadisin bir bölümü yer almıştır. Bezzâr'ın ravileri güvenilirdir. Taberânî'nin ravilerinden Sâhibu'l-Bâb İshâk b. İbrâhîm'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٤٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَدْرَانَ ، نَا يُوسُفُ بْنُ عَطِيَّةَ ، نَا قَتَادَةُ ، عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ "

رواه البزار وفيه يوسف بن عطية وهو متروك

16408- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanların en hayırlısı, benim içinde bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Atiyye metruktur.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (352) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi A'meş'ten sadece İshâk b. İbrâhîm rivayet etmiştir. Fayd b. Vasîk ve İshâk b. İbrâhîm bu hadisi rivayette yalnız kaldılar. İshâk b. İbrâhîm, Kûfe'lidir. Bu hadisten başka hadisini bilmiyoruz. Bu hadis, Ömer b. el-Hattâb'tan başka kanallarla da rivayet edilmiştir.

Câbir b. Semure, Abdullah b. ez-Zübeyr, Rib'î b. Hirâş ve başkaları, Ömer'den şöyle naklettiler: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), benim karşımızda durduğum gibi, karşımızda durarak buyurdu ki: *"İnsanların en hayırlısı benim zamanımda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir, sonra da bunları izleyen (asırda) yaşayanlardır. Sonra öyle bir kavim gelir ki; şahitlikleri yeminlerini, yeminleri şahitliklerini geçer."*

İsmini saydıklarımızdan hiçbiri, İshâk b. İbrâhîm'in zikrettiği *"Allah bunlara hiçbir değer vermez"* ibaresini zikretmemiştir. Eğer bunu öyle hıfzetmişse mânâ birdir. Çünkü yemini şehadetini geçen şehadet etmesi istenmeden şahitlik eden kişi kötülenmiştir.

[2] Bezzâr (2765) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi Katâde'den sadece Yûsuf b. Atiyye'nin rivayet ettiğini biliyoruz. O da güçlü değildir."

١٦٤٠٩ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرَ ، ثنا أَبُو مُسْهِرٍ ح ، وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا: ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالا: ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ ، ثنا عَمْرُو بْنُ شَرَاحِيلَ الْعَنْسِيُّ ، عَنْ بِلالِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ أُمَّتِكَ خَيْرٌ ؟ قَالَ: " أَنَا وَأَقْرَانِي " ، قُلْنَا: ثُمَّ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ: " ثُمَّ الْقَرْنُ الثَّانِي " ، قُلْتُ: ثُمَّ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ: " ثُمَّ الْقَرْنُ الثَّالِثُ " ، قُلْتُ: ثُمَّ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ: " ثُمَّ يَكُونُ قَوْمٌ يَحْلِفُونَ وَلا يُسْتَحْلَفُونَ ، وَيَشْهَدُونَ وَلا يُسْتَشْهَدُونَ ، وَيُؤْتَمَنُونَ وَلا يُؤَدُّونَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16409- Saîd b. Temîm bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Ümmetinden kimler daha hayırlıdır?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim ve akranlarımın bulunduğu topluluk"* buyurdu. Ben: "Sonra kim?" deyince; şöyle buyurdu: *"Sonra ikinci asır."* Ben: "Sonra hangisi?" diye sorduğumda ise: *"Sonra üçüncü asır"* dedi. Ben yine: "Sonra hangisi?" dediğimde ise: *"Sonra öyle bir nesil gelecek ki; yemin etmeleri istenmediği halde yemin edecekler. Şahitlik etmeleri istenmediği halde, şahitlik edecekler. Onlara güvenildiği zaman, emanete ihanet edecekler"* buyurdu.

★ Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٦٤١٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّيْدَلانِيُّ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْشُونَ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا سَلامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُ أُمَّتِي الْقَرْنُ الَّذِي بُعِثْتُ مِنْهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ "

رواه الطبراني في الصغير وفيه عبد الله بن محمد بن عيشون و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16410- Semura b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *" İnsanların en hayırlısı, benim bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Muhammed b. Ayşûn'u tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٤١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ: ثنا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ يَزِيدَ الأَوْدِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الرَّابِعُ أَرْذَلُ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه داود بن يزيد الأودي وهو ضعيف

16411- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanların en hayırlısı, benim bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir. Dördüncü nesil kıyamet gününe kadar olan en rezil nesildir."*

★Derim ki: *Sahîh*'te *"Dördüncü nesil kıyamet gününe kadar olan en rezil nesildir"* ibaresi yoktur.[1]

١٦٤١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ: نا أَبُو الْمُسَيَّبِ سَلامُ بْنُ سَلْمٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ: نا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنِ الأَزْرَقِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ أَبِي بَرْزَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ"

رواه البزار وإسناده حسن . رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

16412- Ebû Berze el-Eslemî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanların en hayırlısı, benim bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip eden nesil, sonra da bunları takip eden nesildir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir. Taberânî rivayet etti ve ravilerinden tanımadığım vardır.[2]

١٦٤١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ جَعْدَةَ بْنِ هُبَيْرَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الآخَرُونَ أَرْذَلُ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن إدريس بن يزيد الأودي لم يسمع من جعدة والله أعلم

16413- Ca'd b. Hubeyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *" İnsanların en hayırlısı, benim bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenler (tâbiûn), sonra da bunları takip*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. Yezîd el-Evdî zayıftır.

[2] Bezzâr (2766) rivayet etti. Ravilerden Mübârek b. Fudâla zayıftır. Daha önce geçen (16402) bakınız.

edenler (tebe-i tâbiîn), sonra da bunları takip edenlerdir. Ondan sonra gelecekler rezildir."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat İdrîs b. Yezîd el-Evdî, Ca'd'ı dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

١٦٤١٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ الْمُقَوِّمُ ، ثنا الْبَكْرَاوِيُّ ، ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمِيرَةَ ، عَنْ رَجُلٍ ، عَنْ زَوْجِ بِنْتِ أَبِي جَهْلٍ ، عَنْ بِنْتِ أَبِي جَهْلٍ ، قَالَتْ: مَرَّ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَاسْتَسْقَى فَقُمْتُ إِلَى كُوزٍ فَسَقَيْتُهُ ، فَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ أَخْضَرَانِ ، فَقَالَ: " تَعْبُدُ اللَّهَ لا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ، وَتُقِيمُ الصَّلاةَ ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ " قَالَ: ثُمَّ قَالَ: " خَيْرُ أُمَّتِي قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ "

رواه الطبراني وفيه من لم يسم

16414- Ebû Cehil'in kızı bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize uğrayıp su istedi. Bir testiden su doldurup ona verdim. Üzerinde iki yeşil elbise olan bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) soru sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a ibadet edip ona hiçbir şeyi ortak koşmaman, namazı kılman, zekâtı vermen"* buyurdu. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"İnsanların en hayırlısı, benim içinde bulunduğum asırda yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen biri vardır.

١٦٤١٥ - وَعَنْ بِنْتِ أَبِي جَهْلٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي "

رواه الطبراني وسماها جميلة ورجاله ثقات إلا أن زوج بنت أبي جهل لم أعرفه

16415- Ebû Cehl'in kızı dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanların en hayırlısı, benim bulunduğum asırda yaşayanlardır."*

★Taberânî rivayet etti ve Ebû Cehl'in kızının isminin Cemîle olduğunu söyledi. Ravileri güvenilirdir. Sadece Ebû Cehl'in kızının kocasını tanımıyorum.

١٦٤١٦ - وَعَنْ يَزِيدِ بْنِ خُمَيْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَبْدَ اللهِ بْنِ بُسْرٍ: أَيْنَ حَالُنَا مِمَّنْ قَبْلَنَا ؟ فَقَالَ: سُبْحَانَ اللهِ لَوْ نُشِرُوا مِنَ الْقُبُورِ مَا عَرَفُوكُمْ إِلاَّ أَنْ يَجِدُوكُمْ قِيَاماً تُصَلُّونَ.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2187, 2188) rivayet etti. Senedi muttasıldır. Çünkü bu, Abdullah b. İdrîs'in, babasından, onun da dedesinden rivayetidir. Dedesi Yezîd b. Abdirrahman el-Evdî ise ninesinden rivayette bulunur. Ca'd'ın, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dinleyip dinlemediği hakkında ihtilaf vardır. Bakın: *Silsiletu'd-Daîfe* (1511).

16416- Yezîd b. Humeyr der ki: Abdullah b. Busr'a: "Bizden öncekilere göre bizim durumumuz nasıldır?" diye sordum. Dedi ki: "Sübhanallah! Eğer onlar kabirlerinden kalksalardı, sizi namaz kılarken görmeden müslüman olduğunuzu anlamazlardı."[1]

(مُكَرَّر . بَابٌ فِيمَنْ رَأَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَآهُمْ)

Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) ve Sahabeyi Görenler

١٦٤١٧ - عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: طُوبَى لِمَنْ رَآنِي وَطُوبَى لِمَنْ رَأَى مَنْ رَآنِي طُوبَى لَهُمْ وَحُسْنَ مَآبٍ.

رواه الطبراني وفيه بقية وقد صرح بالسماع فزالت الدلسة وبقية رجاله ثقات

16417- Abdullah b. Busr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Beni görenlere ve beni görenleri görenlere ne mutlu. Bunlar ne bahtiyâr kimselerdir ve bunların gidecekleri yer, en iyi yerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bakiyye burada işiterek hadis rivayet ettiğini belirtmiş olduğundan tedlis şüphesi kalkmıştır.[2]

١٦٤١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَتْنِي مَيْمُونَةُ بِنْتُ حُجْرٍ ، قَالَتْ: حَدَّثَتْنِي عَمَّتِي أُمُّ يَحْيَى بِنْتُ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " طُوبَى لِمَنْ رَآنِي ، وَمَنْ رَأَى مَنْ رَآنِي "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16418- Vâil b. Hucr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) *"Beni görenlere ve beni görenleri görenlere ne mutlu!"* dediğini bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[3]

١٦٤١٩ - ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلاءِ بْنِ زَبْرٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَزَالُونَ بِخَيْرٍ مَا دَامَ فِيكُمْ مَنْ رَأَى مَنْ رَآنِي وَصَاحَبَنِي "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (476) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Abdullah b. Busr'dan, sadece Yezîd b. Humeyr rivayet etmiştir. Safvân b. Amr bu hadisi rivayette tek kalmıştır."

[2] Diyâu'l-Makdisî, *Muhtâre* adlı eserinde, Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin tarikiyle rivayet etti. İkisinde de Muhammed b. Abdirrahmân b. Arak el-Yahsabî, cerh veya ta'dille zikredilmemiştir. *Silsiletu's-Sahîha*'ya bakınız (1654)

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/20) rivayet etti.

رواه الطبراني من طرق ورجال أحدها رجال الصحيح

16419- Vâsile b. el-Eska', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Beni görüp benimle olanlar, aranızda yaşadıkları müddetçe sizler hayır üzeresiniz demektir."*

★Taberânî değişik yollarla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٢٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ ، ثنا هُشَيْمٌ ، عَنْ أَبِي يَحْيَى ، عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلصَّحَابَةِ ، وَلِمَنْ رَأَى وَلِمَنْ رَأَى " ، قَالَ: قُلْتُ: فَمَا قَوْلُهُ وَلِمَنْ رَأَى ؟ قَالَ: " مَنْ رَأَى مَنْ رَآهُمْ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الجبار بن أبي حازم إن كان هو أبو يحي المدني هو فليح بن سليمان قال ابن حبان: قال أظنه فليح بن سليمان ذكر ذلك في ترجمة عبد الجبار بن أبي حازم قال: وقد ذكر عبد الجبار في الثقات

16420- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Sahabeye, onları görenlere ve onları görenleri görenlere mağfiret et."* Ravi dedi ki: "Ve görenlere ne demektir?" diye sorduğumda, Sehl b. Sa'd: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görenleri görenlere" demektir" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Eğer Abdulcebbâr b. Ebî Hâzım, Ebû Yahyâ el-Medenî ise, o Fuleyh b. Süleymân'dır. İbn Hibbân dedi ki: "Sanırım o, Fuleyh b. Süleymân'dır." (İbn Hibbân) Abdulcebbâr b. Hâzım'ın biyografisinde: "Abdulcebbâr güvenilir ravilerdendir" diye ekledi.

١٦٤٢١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَزِيدَ بْنِ حَبِيبٍ الْمُقْرِئُ الْبَصْرِيُّ ، قال: نا دِينَارُ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، مَوْلَى أَنسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ: حَدَّثَنِي مَوْلَايَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " طُوبَى لِمَنْ رَآنِي ، وَمَنْ رَأَى مَنْ رَآنِي ، وَمَنْ رَأَى مَنْ رَأَى مَنْ رَآنِي ثَلَاثًا"

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه من لم أعرفه

16421- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Beni görüp iman edene, beni göreni görene ve beni göreni göreni görene ne mutlu."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/85-86) rivayet etti.

١٦٤٢٢ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَنْدَهْ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا أَبُو مَرْوَانَ الْعُثْمَانِيُّ ، ثنا نَافِعُ بْنُ صَيْفِيٍّ ، وَكَانَ قَدْ بَلَغَ مِائَةً وَاثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ أَبِيهِ عُقْبَةَ ، وَكَانَ أَصَابَهُ سَهْمٌ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " لا يَدْخُلُ النَّارَ مُسْلِمٌ رَآنِي ، وَلا رَأَى مَنْ رَآنِي ، وَلا رَأَى مَنْ رَأَى مَنْ رَآنِي " ثَلاثًا

رواه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال: عن عبد الرحمن بن عقبة الجهني عن أبيه وفيه من لم أعرفهم

16422- Abdurrahman b. Ukbe —Hz. Peygamber'le (sallallahu aleyhi vesellem) beraber savaşırken ok ile yaralanmış olan— babasından Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) üç kez: *"Beni gören ve beni göreni gören ve beni göreni göreni gören müslüman cehenneme girmez"* buyurduğunu nakleder.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve "Abdurrahman b. Ukbe el-Cühenî, babasından" şeklinde *M. el-Evsat*'ta rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي حَقِّ الصَّحَابَةِ وَالزَّجْرُ عَنْ سَبِّهِمْ)

Sahabenin Hakkı ve Onlara Sövmenin Kötülenmesi

١٦٤٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ ، قَالَ: نا أَبُو الرَّبِيعِ السَّمَّانُ أَشْعَثُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ ، وَإِنَّ أَصْحَابِي يَقِلُّونَ ، فَلا تَسُبُّوهُمْ ، فَمَنْ سَبَّهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ "

رواه أبو يعلى وفيه محمد بن الفضل بن عطية وهو متروك

16423- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanlar çoğalıyor, ashâbım ise azalıyor. Onlara sövmeyiniz. Allah onlara sövene lanet etsin!"*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Fadl b. Atiyye metruktur.[2]

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr*'inde (858) rivayet etti. Ravilerden, Enes'in azatlısı Dînâr b. Abdillah oldukça zayıf bir ravidir. Taberânî'nin hocası, Muhammed b. Ahmed b. Yezîd el-Kassâs el-Basrî'nin biyografisi hakkında bilgi yoktur.

[2] Ebû Ya'lâ (2184) ve başka bir yolla Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1225) rivayet etti. Taberânî'nin ravileri içinde Ebu'r-Rabî es-Semmân Eş'as b. Saîd metruktur. Taberânî: "Bu hadisi, Amr'dan sadece Ebu'r-Rabî ile Muhammed b. el-Fadl b. Atiyye rivayet etmiştir" dedi.

١٦٤٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُؤَمَّلِ بْنِ الصَّبَّاحِ ، نا النَّضْرُ بْنُ حَمَّادٍ ، نا سَيْفُ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ "

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط ولفظه: " لعن الله من سب أصحابي " . وفي إسناد البزار سيف بن عمر وهو متروك وفي إسنادي الطبراني عبد الله بن سيف الخوارزمي وهو ضعيف

16424- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim ashâbıma söverse, Allah'ın laneti üzerine olsun."*

★Bezzâr ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Taberânî'nin lafzı şöyledir: *"Allah'ın laneti, ashabıma sövenin üzerine olsun."* Bezzâr'ın isnâdında yer alan Seyf b. Ömer metruktur. Taberânî'nin iki isnâdında bulunan Abdullah b. Yûsuf el-Havârizmî ise zayıftır.[1]

١٦٤٢٥ - نا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْبَغْدَادِيُّ ، نا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: ذُكِرَ مَالِكُ بْنُ الدُّخْشُنِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَعُوا فِيهِ فَقَالُوا: إِنَّهُ رَأْسُ الْمُنَافِقِينَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " دَعُوا لِي أَصْحَابِي ، لا تَسُبُّوا أَصْحَابِي "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

16425- Enes dedi ki: Mâlik b. ed-Duhşun, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında zikredildi ve hakkında kötü konuşularak: "Münafıkların başıdır" denildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ashabımı bırakın, ashâbıma sövmeyin"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٤٢٦ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ الْقَاسِمِ الصَّيْدَلانِيُّ الْبَغْدَادِيُّ , ثنا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ , ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خِرَاشٍ , عَنِ الْعَوَّامِ بْنِ حَوْشَبٍ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ , وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ "

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن خراش وهو ضعيف قلت: وقد تقدم في فضل الصحابة بعض هذا في ضمن أحاديث

---

[1] Bezzâr (2778) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2779) rivayet etti.

16426- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, meleklerinin ve bütün insanların laneti, ashâbıma sövenlerin üzerine olsun."*

Sahabenin faziletleri bölümünde bu hadisin bir bölümü birçok hadisin parçası olarak geçmiştir.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Hirâş zayıftır.[1]

١٦٤٢٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ ، عَنْ هِلالِ بْنِ يَسَافٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ ، قَالَ: بِسَبٍّ أَصْحَابِي ، بَلْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَغَفَرَ لَهُمْ رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

16427- Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nufeyl der ki "Bana (sahabi olan) arkadaşlarıma sövmemi mi emrediyorsunuz! Halbuki Allah onlara rahmet edip günahlarını bağışladı."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٤٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، قَالَ: نَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ الصَّفَّارُ ، قَالَ: نَا عُبَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ: أُمِرْتُمْ بِالاسْتِغْفَارِ لِسَلَفِكُمْ فَشَتَمْتُمُوهُمْ ، أَمَا إِنِّي سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " لا تَفْنَى هَذِهِ الأُمَّةُ حَتَّى يَلْعَنَ آخِرُهَا أَوَّلَهَا "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن إبراهيم بن مهاجر وهو ضعيف

16428- Hz. Âişe dedi ki: "Sizden öncekiler için bağışlanma dilemeniz emredildi; fakat siz onlara sövdünüz. Bilin ki; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Ümmetin sonradan gelenleri, ilk gelenlere lanet okumadıkça, bu ümmet yok olmaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. İbrâhîm b. Muhâcir zayıftır.

١٦٤٢٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحُسَيْنِ الصَّابُونِيُّ ، قَالَ: نَا عَلِيُّ بْنُ سَهْلٍ الْمَدَائِنِيُّ ، قَالَ: نَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَسُبُّوا أَصْحَابِي ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير علي بن سهل وهو ثقة

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12709) rivayet etti.

16429- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ashabıma sövmeyin. Ashâbıma sövene Allah lanet etsin."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ali b. Sehl dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٦٤٣٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى الطَّرَسُوسِيُّ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ الْقَرْقَسَانِيُّ ، قَالَ: نا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ سَبَّ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ "

قلت: له حديث في الصحيح غير هذا

رواه الطبراني في الأوسط وفيه ضعفاء وقد وثقوا

16430- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın laneti, ashâbımdan birisine sövenin üzerine olsun."*

★Derim ki; Ebû Saîd el-Hudrî'nin, bundan başka sahih hadisi vardır.[1]

١٦٤٣١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الإِمَامُ ابْنُ الإِمَامِ ، نا الْفَضْلُ بْنُ غَانِمٍ ، ثَنَا سَوَّارُ بْنُ مُصْعَبٍ ، عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ: كَانَتْ لَيْلَتِي ، وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدِي ، فَأَتَتْهُ فَاطِمَةُ ، فَسَبَقَهَا عَلِيٌّ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا عَلِيُّ ، أَنْتَ وَأَصْحَابُكَ فِي الْجَنَّةِ ، أَنْتَ وَشِيعَتُكَ فِي الْجَنَّةِ ، إِلا أَنَّهُ مِمَّنْ يَزْعُمُ أَنَّهُ يُحِبُّكَ أَقْوَامٌ يُضْفِزُونَ الإِسْلامَ ، ثُمَّ يَلْفِظُونَهُ ، يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ ، لَهُمْ نَبْزٌ يُقَالُ لَهُمُ الرَّافِضَةُ ، فَإِنْ أَدْرَكْتَهُمْ فَجَاهِدْهُمْ ، فَإِنَّهُمْ مُشْرِكُونَ " . فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا الْعَلامَةُ فِيهِمْ ؟ ، قَالَ: " لا يَشْهَدُونَ جُمُعَةً ، وَلا جَمَاعَةً ، وَيَطْعَنُونَ عَلَى السَّلَفِ الأَوَّلِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الفضل بن غانم وهو ضعيف

16431- Ümmü Seleme bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kalma sırasının bende olduğu ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yanımda olduğu bir gün Hz. Fâtıma, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. (Yanında olan Ali) Fâtıma'dan önce O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ali'ye dedi ki: *"Ey Ali! Sen ve arkadaşların Cennettesiniz. Ancak, seni sevdiğini söyleyip İslam'ı inkâr edecekler, ama dilleriyle Müslüman olduklarını söyleyecekler. Kur'ân'ı okuyacaklar. Fakat okudukları Kur'ân köprücük kemiklerinden ileri geçmeyecek.*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1867) rivayet etti.

Onların lakabı vardır. Onlara: «Râfiza» denir. Eğer onlara yetişirsen, onlarla cihad et. Çünkü onlar müşriktir." Ben: "Ya Resûlallah! Onların alameti nedir?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cuma namazına ve cemaate gitmezler. İlk Müslümanlara söverler"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Fadl b. Ğânim zayıftır.

١٦٤٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الأَشَجُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ أَبِي الْجَحَّافِ دَاوُدَ بْنِ أَبِي عَوْفٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو الْهَاشِمِيِّ ، عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ عَلِيٍّ ، عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ ، قَالَتْ: نَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَلِيٍّ ، فَقَالَ: " هَذَا فِي الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ قَوْمًا يَعْلَمُونَ الإِسْلامَ ، ثُمَّ يَرْفُضُونَهُ ، لَهُمْ نَبَزٌ يُسَمَّوْنَ الرَّافِضَةَ ، مَنْ لَقِيَهُمْ فَلْيَقْتُلْهُمْ فَإِنَّهُمْ مُشْرِكُونَ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن زينب بنت علي لم تسمع من فاطمة فيما أعلم والله أعلم

16432- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Hz. Fâtıma dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ali'ye bakıp dedi ki: *"Bu, Cennettedir. Bunun taraftarlarından bir grup İslam'ı bildikleri halde inkâr edecekler. Bunların lakabı Râfiza'dır. Kim onları görürse öldürsün. Çünkü onlar müşriktir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece Zeyneb binti Ali, bildiğim kadarıyla Hz. Fâtıma'dan hadis dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.

١٦٤٣٣ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا هَاشِمٌ ، حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ زَيْدٍ التَّغْلِبِيُّ ، حَدَّثَنِي الْحَجَّاجُ بْنُ تَمِيمٍ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يُنْبَزُونَ الرَّافِضَةَ: يَرْفُضُونَ الإِسْلامَ وَيَلْفِظُونَهُ فَاقْتُلُوهُمْ ، فَإِنَّهُمْ مُشْرِكُونَ"

رواه أبو يعلى والبزار والطبراني ورجاله وثقوا وفي بعضهم خلاف

16433- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ahir zamanda, kendilerine Râfiiza lakabı takılacak bir topluluk olacaktır. İslam'ı inkâr edecek ama dilleriyle Müslüman olduklarını söyleyecekler. Onlarla savaşınız, çünkü onlar müşriktir."*

★Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri güvenilir sayılmıştır. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٦٤٣٤ – حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ , وَعَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بن السرح , قَالا: ثنا يُوسُفُ بْنُ عَدِيٍّ , ثنا الْحَجَّاجُ بْنُ تَمِيمٍ , عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ,

---

[1] Ebû Ya'lâ (2586), Bezzâr (2777) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12997) rivayet etti. Hepsinde Haccâc b. Teym vardır ve zayıftır. İmrân b. Zeyd ise hadiste gevşektir.

وَعِنْدَهُ عَلِيٌّ , فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا عَلِيُّ سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي قَوْمٌ يَنْتَحِلُونَ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَهُمْ نَبَزٌ يُسَمَّوْنَ الرَّافِضَةَ , فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّهُمْ مُشْرِكُونَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

16434- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydım. Ali de oradaydı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ali! Ümmetimden Ehl-i Beyt sevgisini istismar edecekler çıkacaktır. Onların lakapları vardır. Onlara Râfiza denir. Onlarla savaşınız, çünkü onlar müşriktir."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٤٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْوَرَكَانِىُّ فِى سَنَةِ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ وَمِائَتَيْنِ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ يَحْيَى بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ لُوَيْنٌ فِى سَنَةِ أَرْبَعِينَ وَمِائَتَيْنِ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ يَحْيَى بْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ كَثِيرٍ النَّوَّاءِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَسَنِ بْنِ حَسَنِ بْنِ عَلِىِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَلِىُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَظْهَرُ فِى آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يُسَمَّوْنَ الرَّافِضَةَ يَرْفُضُونَ الإِسْلاَمَ

رواه عبد الله والبزار وفيه كثير بن إسماعيل النواء وهو ضعيف

16435- Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Âhir zamanda, Râfiza adında, İslam'ı reddeden bir topluluk çıkacaktır."*

★Abdullah ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Kesîr b. İsmâîl en-Nevvâ zayıftır.[2]

١٦٤٣٦ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ , ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى , ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ , عَنْ عُتْبَةَ بْنِ حُمَيْدٍ الضَّبِّيِّ , عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ , عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ , قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ , فَقَالَ: أَوْصِنِي , فَقَالَ: " أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ , وَإِيَّاكَ وَذِكْرَ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَإِنَّكَ لا تَدْرِي مَا سَبَقَ لَهُمْ "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12998) rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Teym zayıftır.

[2] Abdullah b. Ahmed, *Müsned*'in zevâidi olarak (808) ve Bezzâr (2776) rivayet etti. İkisinde de Yahyâ b. el-Mütevekkil'i, Ahmed zayıf bulmuş, İbn Maîn ise münker rivayetleri olduğunu söylemiştir. İbn Hibbân ise: "Aslı olmayan bazı şeyleri rivayette tek kalmıştır. Hadis ilmini bilen, bunun uydurma hadis olduğunu açıkça görür" demiştir. İbrâhîm b. Hasan b. Ali'yi, İbn Hibbân güvenilir addetmiştir.

رواه الطبراني وفيه عمر بن عبد الله الثقفي وهو ضعيف

16436- Saîd b. Cübeyr bildiriyor: Bir adam, İbn Abbâs'a gelerek: "Bana tavsiyede bulun" dedi. İbn Abbâs: "Allah'tan korkmanı tavsiye ederim. Sakın Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı hakkında kötü konuşma. Çünkü daha önce onların ne (gibi iyilikler) yaptıklarını bilemezsin" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Abdillah es-Sekafî zayıftır.[1]

١٦٤٣٧ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ كُرَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ كُرَيْبٍ، أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ، قَالَ لَهُ: " يَا غُلَامُ، إِيَّاكَ وَسَبَّ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّهَا مُعْنِتَةٌ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم .

16437- Kureyb, İbn Abbâs'ın kendisine şöyle dediğini nakleder: "Ey çocuk! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına sövmekten sakın. Çünkü bu, (onların kıymetlerine karşı) bir nankörlüktür."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[2]

١٦٤٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ ضَمْرَةَ قَالَ قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِنَّ الشِّيعَةَ يَزْعُمُونَ أَنَّ عَلِيًّا يَرْجِعُ قَالَ كَذَبَ أُولَئِكَ الْكَذَّابُونَ لَوْ عَلِمْنَا ذَاكَ مَا تَزَوَّجَ نِسَاؤُهُ وَلَا قَسَمْنَا مِيرَاثَهُ

16438- Âsım b. Damra der ki: Hasan b. Ali'ye: "Şiiler, Ali'nin (dünyaya) geri döneceğini ileri sürüyorlar" dedim. Hasan: "O yalancılar, yalan söylüyorlar. Eğer öyle biri olduğunu bilsek; kimse (onun dul) hanımlarıyla evlenmez, mirasını da aramızda taksim etmezdik" diye cevap verdi.

★Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12406) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12160) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Kureyb zayıftır.

[3] Abdullah b. Ahmed (1265) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الحُسَيْنِ)

Ebû Câfer Muhammed b. Ali b. el-Hüseyin

١٦٤٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال: نا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، قال: ثنا مُفَضَّلُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ ، عَنْ أَبِي جَعْفَرَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ حُسَيْنٍ ، قَالَ: أَتَانِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، وَأَنَا فِي الْكُتَّابِ ، فَقَالَ: اكْشِفْ عَنْ بَطْنِكَ ، فَكَشَفْتُ عَنْ بَطْنِي ، فَقَبَّلَهُ ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ السَّلامَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه المفضل بن صالح وهو ضعيف

16439- Ebû Câfer Muhammed b. Ali b. el-Hüseyn dedi ki: Ben, mektepte okurken, Câbir b. Abdillah gelip: "Karnını aç!" dedi. Ben karnımı açınca, Câbir, karnımı öptükten sonra dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana selam söylememi emretti."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mufaddal b. Sâlih zayıftır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أُوَيْسٍ)

Uveys (el-Karanî)

١٦٤٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ نَادَى رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ يَوْمَ صِفِّينَ أَفِيكُمْ أُوَيْسٌ الْقَرَنِيُّ قَالُوا نَعَمْ . قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ خَيْرِ التَّابِعِينَ أُوَيْساً الْقَرَنِيَّ

رواه أحمد وإسناده جيد

16440- Ebû Leylâ dedi ki: Sıffîn günü, Şam ahalisinden bir adam şöyle bağırdı: "İçinizde Uveys el-Karanî var mı?" "Evet" dediklerinde adam şu karşılığı verdi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Uveys, tâbiûnun hayırlılarındandır."*

★Ahmed rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[1]

---

[1] Ahmed (3/480) rivayet etti. Ravilerden Şerîk el-Kâdî zayıftır.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي الرَّبِيعِ بْنِ خَيْثَمٍ)

Rabî b. Haysem

١٦٤٤١ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا أَزْهَرُ بْنُ مَرْوَانَ الرَّقَاشِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ ، ثنا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: كَانَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ إِذَا دَخَلَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ إِذْنٌ حَتَّى يَفْرُغَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْ صَاحِبِهِ ، قَالَ: وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: " يَا أَبَا يَزِيدَ ، لَوْ رَآكَ رَسُولُ اللَّهِ لأَحَبَّكَ ، وَمَا رَأَيْتُكَ إِلا ذَكَرْتُ الْمُخْبِتِينَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16441- Ebû Ubeyde b. Abdillah bildiriyor: Râbî b. Haysem, Abdullah (b. Mes'ûd)'un yanına girdiği zaman, birbirlerinden ayrılana kadar, yanlarına kimsenin girmesine izin vermezlerdi. Abdullah dedi ki: "Ey Ebû Yezîd! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) seni görseydi severdi. Seni her gördüğümde aklıma Allah'tan korkan alçak gönüllüler gelir."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي عَامِرِ الشَّعْبِي)

Âmir eş-Şa'bî

١٦٤٤٢ – عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: كَانَ الشَّعْبِي يُحَدِّثُ بِالْمَغَازِي فَمَرَّ ابْنُ عُمَرَ فَسَمِعَهُ وَهُوَ يُحَدِّثُ بِهَا فَقَالَ: لَهُوَ أَحْفَظُ لَهَا مِنِّي وَإِنْ كُنْتُ قَدْ شَهِدْتُهَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16442- Abdulmelik b. Umeyr der ki: Şa'bî, meğâzî'den (Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) katıldığı savaşlardan) bahsederken, İbn Ömer rastladı ve anlattıklarını duyunca dedi ki: "Ben onlarda Resûlullah'la beraber olduğum halde bu, gazveleri benden daha iyi biliyor."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10286) rivayet etti.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِي)

Muhammed b. Ka'b el-Kurazî

١٦٤٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَارُونُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي أَبُو صَخْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغِيثِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ الظَّفَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَخْرُجُ مِنَ الْكَاهِنَيْنِ رَجُلٌ يَدْرُسُ الْقُرْآنَ دِرَاسَةً لاَ يَدْرُسُهَا أَحَدٌ يَكُونُ بَعْدَهُ

رواه أحمد والبزار والطبراني وفيه من رواية عبد الله بن مغيث عن أبيه عن جده و لم أعرف عبد الله ولا أباه إلا أن ابن أبي حاتم ذكر عبد الله والبخاري ذكر أباه و لم يجرحهما أحد

16443- Ebû Burde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kâhinlerin içinde, Kur'ân'ı öyle öğrenen birisi çıkacak ki; ondan sonra kimse Kur'ân'ı böyle öğrenemeyecek."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden, Abdullah b. Muğîs'i ve babasını tanımıyorum. Ancak İbn Ebî Hâtim, Abdullah'ı, Buhârî ise babasını zikretmiştir. Kimse de onları cerhetmemiştir.[1]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ قُرَيْشٍ)

Kureyş'in Faziletleri

١٦٤٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ يَعْنِي ابْنَ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ قَتَادَةَ بْنَ النُّعْمَانِ الظَّفَرِيَّ وَقَعَ بِقُرَيْشٍ فَكَأَنَّهُ نَالَ مِنْهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا قَتَادَةُ لاَ تَسُبَّنَّ قُرَيْشاً فَلَعَلَّكَ أَنْ تَرَى مِنْهُمْ رِجَالاً تَزْدَرِى عَمَلَكَ مَعَ أَعْمَالِهِمْ وَفِعْلَكَ مَعَ أَفْعَالِهِمْ وَتَغْبِطُهُمْ إِذَا رَأَيْتَهُمْ لَوْلاَ أَنْ تَطْغَى قُرَيْشٌ لأَخْبَرْتُهُمْ بِالَّذِى لَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه أحمد مرسلا ومسندا وأحال لفظ المسند على المرسل والبزار كذلك والطبراني مسندا ورجال البزار في المسند رجال الصحيح ورجال أحمد في المرسل والمسند رجال الصحيح غير جعفر بن عبد الله بن أسلم في مسند أحمد وهو ثقة وفي بعض رجال الطبراني خلاف

16444- Muhammed b. İbrâhîm et-Teymî bildiriyor: Katâde b. Nu'mân ez-Zaferî Kureyş hakkında konuştu. Sanki onları tenkid ediyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Katâde! Sakın Kureyş'e küfretme. Belki bir gün gelir, senin amellerinin ve yaptıklarının, onların amellerinin ve*

[1] Mükerrer hadis (11681)

yaptıklarının yanında sönük kalacağı kimseler görürsün. Eğer Kureyş'in azmayacağından emin olsaydım; onların faziletlerini yüzlerine karşı söylerdim" buyurdu."

★Ahmed, mürsel ve müsned olarak rivayet etti ve müsnedin metnini mürselin metnine dönüştürdü. Müsned olarak Bezzâr ve Taberânî de rivayet ettiler. Bezzâr'ın müsned olan rivayetinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ahmed'in mürsel ve müsned olan ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Ahmed'in müsned rivayetinde bulunan Câfer b. Abdillah b. Eslem, *Sahîh'in* ravisi değildir. Ama güvenilirdir. Taberânî'nin bazı ravileri hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٦٤٤٥ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عُثْمَانَ الْقُرَشِيُّ ، ثنا حُصَيْنٌ السَّلُولِيُّ ، ثنا الأَعْمَشُ ، عَنْ خَيْثَمَةَ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ ، قَالَ: كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ جَاءَ مِنْ بَدْرٍ ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ: وَهَلْ لَقِينَا إِلا عَجَائِزَ كَالْحُرُزِ الْمُعَلَّقَةِ ، فَنَحَرْنَاهُمْ ، فَتَغَيَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رَأَيْتُهُ كَأَنَّهُ تَفَقَّأَ فِيهِ حَبُّ الرُّمَّانِ ، ثُمَّ قَالَ: " يَا ابْنَ أَخِي لا تَقُلْ ذَلِكَ ، أُولَئِكَ الْمَلأُ الأَكْبَرُ مِنْ قُرَيْشٍ أَمَا لَوْ رَأَيْتَهُمْ فِي مَجَالِسِهِمْ بِمَكَّةَ لَهِبْتَهُمْ ، فَوَاللَّهِ لأَتَيْتُ مَكَّةَ ، فَرَأَيْتُهُمْ قُعُودًا فِي الْمَسْجِدِ ، فَمَا قَدَرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ عَلَيْهِمْ مِنْ هَيْبَتِهِمْ ، فَذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا مَعَاشِرَ النَّاسِ ، أَحِبُّوا قُرَيْشًا ، فَإِنَّهُ مَنْ أَحَبَّ قُرَيْشًا ، فَقَدْ أَحَبَّنِي وَمَنْ أَبْغَضَ قُرَيْشًا فَقَدْ أَبْغَضَنِي وَإِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيَّ قَوْمِي فَلا أَتَعَجَّلُ لَهُمْ نِقْمَةً وَلا أَسْتَكْثِرُ لَهُمْ نِعْمَةً ، اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَذَقْتَ أَوَّلَ قُرَيْشٍ نَكَالا ، فَأَذِقْ آخِرَهَا نَوَالا , إِلا أَنَّ اللَّهَ عَلِمَ مَا فِي قَلْبِي مِنْ حُبِّي لِقَوْمِي ، فَسَرَّنِي فِيهِمْ ، قَالَ: اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الأَقْرَبِينَ ﴾ ﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ يَعْنِي قَوْمِي ، فَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الصِّدِّيقَ مِنْ قَوْمِي ، وَالشَّهِيدَ مِنْ قَوْمِي ، وَالأَئِمَّةَ مِنْ قَوْمِي ، إِنَّ اللَّهَ قَلَبَ الْعِبَادَ ظَهْرًا لِبَطْنٍ ، فَكَانَ خَيْرَ الْعَرَبِ قُرَيْشٌ ، وَهِيَ الشَّجَرَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ: وَمَثَلُ ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ يَعْنِي بِهَا قُرَيْشًا ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ سورة إبراهيم﴾ يَقُولُ: أَصْلُهَا كَرَمٌ ﴿ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴾ يَقُولُ: الشَّرَفُ الَّذِي شَرَّفَهُمُ اللَّهُ بِالإِسْلامِ الَّذِي هَدَاهُمْ لَهُ ، وَجَعَلَهُمْ أَهْلَهُ ، ثُمَّ أَنْزَلَ فِيهِمْ سُورَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مُحْكَمَةً ﴿لإِيلافِ قُرَيْشٍ ﴾ ﴿إِيلافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴾ ﴿فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴾ ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴾ قَالَ الأَعْمَشُ: قَالَ خَيْثَمَةُ: قَالَ

---

[1] Ahmed (6/384), Bezzâr (2787) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/6) rivayet etti.

عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ قُرَيْشٌ بِخَيْرٍ قَطُّ إِلا سَرَّهُ حَتَّى يَتَبَيَّنَ ذَلِكَ السُّرُورُ فِي وَجْهِهِ وَكَانَ يَتْلُوا هَذِهِ الآيَةَ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾

رواه الطبراني وفيه حسين السلولي ولم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16445- Adiy b. Hâtim dedi ki: Bedir'den döndüğü zaman, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında oturuyordum. Ensâr'dan bir adam dedi ki: "Asılmış ihtiyar kurbanlıklarla karşılaştık ve onları kurban ettik." Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünün rengi değişti. Hatta sanki yüzüne nar vurulmuş ta, taneleri yüzünde dağılmış gibiydi.

Sonra dedi ki: *"Yeğenim, böyle deme! Onlar Kureyş'in büyükleridir. Sen onları Mekke'de, meclislerinde otururken görsen onlardan korkardın."* Adiy b. Hâtim dedi ki: "Vallahi! Mekke'ye gittim ve onları meclislerinde otururken gördüm, korkumdan onlara selam veremedim ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Eğer onları meclislerinde görseydin korkardın»* sözünü hatırladım."

Adiy b. Hâtim, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu aktardı: *"Ey insanlar! Kureyş'i seviniz. Kureyş'i seven, beni sevmiş olur. Kureyş'e buğzeden, bana buğzetmiş olur. Allah, bana kavmimi sevdirdi. Kötülük için onlara acele etmem ve iyiliği onlara çok görmem. Allahım! Kureyş'in ilkine azab tattırdın, hiç olmazsa, âhirine ihsanı tattır. Şunu bilin ki; Allah, benim kavmime olan sevgimi biliyor. Allah onlar hakkında şöyle buyurarak beni sevindirdi:* **"Ve muhakkak ki o, hem senin için, hem kavmin için bir şereftir ve ileride ondan mes'ul olacaksınız."** (Zuhruf Sur. 44) *Kitabında, zikri ve şerefi kavmime ait kıldı.* **"Önce en yakın hısımlarını uyar. Sana uyan müminleri kanatların altına al."** (Şu'arâ Sur. 214-215) *Burada kavmimi kasdetmektedir. Sıddîk'i, şehidi ve imamları kavmimden yapan Allah'a hamdolsun. Allah kulları altüst etti ve Arapların en hayırlısının Kureyş olduğunu gördü. Kureyş, Allah'ın Kitab'ında vasfettiği mübarek ağaçtır.* **"Görmedin mi Allah nasıl bir misal getirdi: Güzel bir sözü, kökü (yerde) sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaca (benzetti)."** (İbrâhîm Sur. 24) *Ağaç Kureyş'tir. Kökü yerde sabittir sözünden kastı Kureyş'in cömertliğidir. Dallarının gökyüzünde olması ise Allah'ın Kureyş'i İslam'la şereflendirmesidir. Sonra onlar hakkında bir sûre nazil oldu:* **"Kureyş'e kışın ve yazın yolculuk etme imkânı sağlandığı için, hiç olmazsa onun için bu Beyt'in (Kâbe'nin) Rabbine kulluk etsinler! Ki kendilerini açlıktan doyurdu ve onları korkudan emin kıldı."** (Kureyş sûresi)

Adiy b. Hâtim dedi ki: "Ne zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanında Kureyş'i hayırla ansam, yüzünde memnuniyetinin izleri belli

olur ve şu âyeti okurdu: "**Ve muhakkak ki o, hem senin için, hem kavmin için bir şereftir ve ileride ondan mes'ul olacaksınız.**" (Zuhruf Sur. 44)

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hüseyn es-Selûlî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٤٤٦ – حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيُّ ، وَمُوسَى بْنُ هَارُونَ ،وَمُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالُوا: ثنا أَبُو مُصْعَبٍ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ ثَابِتٍ ، أَحَدُ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ بْنِ قُصَيٍّ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَعْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدَّتِهِ أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " فَضَّلَ اللَّهُ قُرَيْشًا بِسَبْعِ خِصَالٍ لَمْ يُعْطِهَا أَحَدٌ قَبْلَهُمْ ، وَلا يُعْطَاهَا أَحَدٌ بَعْدَهُمْ: فَضَّلَ اللَّهُ قُرَيْشًا أَنِّي مِنْهُمْ فَإِنَّ النُّبُوَّةَ فِيهِمْ ، وَإِنَّ الْحِجَابَةَ فِيهِمْ ، وَإِنَّ السِّقَايَةَ فِيهِمْ ، وَنَصَرَهُمْ عَلَى الْفِيلِ ، وَعَبَدُوا اللَّهَ عَشْرَ سِنِينَ لا يَعْبُدُهُ غَيْرُهُمْ ، وَأَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِمْ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ لَمْ تَنْزِلْ فِي أَحَدٍ غَيْرِهِمْ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

16446- Ümmü Hâni, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kendilerinden önce kimseye vermediği, daha sonra da kimseye vermeyeceği yedi özellikle Kureyş'i üstün kılmıştır. Ben, onlardanım. Nübüvvet onlardadır. Hicâbe (Kâbe'nin kapıcılığı) onlardadır. Sikâye (hacılara su verme) görevi onlardadır. Allah, fil ordusuna (Ebrehe'ye) karşı onlara yardım etti. On yıl Allah'a ibadet ettiler. O zaman kimse Allah'a ibadet etmiyordu. Allah onlar hakkında Kur'ân'da sûre indirdi. Onlardan başkaları hakkında sûre indirmemiştir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[2]

١٦٤٤٧ – حَدَّثَنَا مُصْعَبٌ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُصْعَبِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " فَضَّلَ اللَّهُ قُرَيْشًا بِسَبْعِ خِصَالٍ: فَضَّلَهُمْ بِأَنَّهُمْ عَبَدُوا اللَّهَ عَشْرَ سِنِينَ ، لا يَعْبُدُهُ إِلا قُرَشِيٌّ ، وَفَضَّلَهُمْ بِأَنَّهُ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/86-87) rivayet etti. Ravilerden Hüseyn es-Selûlî, Husayn Ebû Cünâde'dir. Uydurma hadisleri rivayet eden biridir. Zehebî'nin *Mîzân*'ına (2/319-320) bakınız.

[2] Hatîb el-Bağdâdî, *Târih* isimli eserinde (7/195) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (2/536) rivayet etti. Zehebi, Hâkim'deki ravilerden Ya'kûb hakkında zayıf, İbrâhîm için ise "Münker hadis rivayet ederdi, bu en münker hadislerindendir" der. İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (477), Saîd b. el-Müseyyeb yoluyla rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sahih değildir ve (Saîd) mürsel(i)dir." Uteybe binti Abdilmelik mechûldür. İbrâhîm b. Muhammed et-Teymî ise zayıftır."

نَصَرَهُمْ يَوْمَ الْفِيلِ وَهُمْ مُشْرِكُونَ ، وَفَضَّلَهُمْ بِأَنَّهُ نَزَلَتْ فِيهِمْ سُورَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ لَمْ يَدْخُلْ فِيهِمْ غَيْرُهُمْ: ﴿لِإِيلافِ قُرَيْشٍ سورة قريش﴾ ، وَفَضَّلَهُمْ بِأَنَّ فِيهِمُ النُّبُوَّةَ ، وَالْخِلافَةَ ، وَالْحِجَابَةَ ، وَالسِّقَايَةَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من ضعف ووثقهم ابن حبان.

16447- Zübeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, Kureyş'i yedi özelliğiyle üstün kılmıştır: Hiç kimsenin ibadet etmediği dönemde Allah'a on yıl ibadet ettiler. Müşrik oldukları halde fil ordusuna karşı onlara yardım etti. Onlar hakkında bir sûre indirdi. O sûrede sadece kendilerinden bahsedildi. Nübüvveti, hilafeti, hicâbe ve sikâyeyi onlara verdi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden zayıf bulunanlar vardır. İbn Hibbân onları güvenilir bulmuştur.

١٦٤٤٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ فَهْمٍ الْبَغْدَادِيُّ ، ثَنَا هَارُونُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الزُّبَيْرِيُّ ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ هَارُونَ النَّهْرِيُّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَمِّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ: " أَقْحَمَتِ السَّنَةُ نَابِغَةَ بَنِي جَعْدَةَ , فَأَتَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَهُوَ جَالِسٌ بِالْمَدِينَةِ , فَأَنْشَدَهُ فِي الْمَسْجِدِ:

حَكَيْتَ لَنَا الصِّدِّيقَ لَمَّا وَلِيتَنَا ... وَعُثْمَانَ وَالفَارُوقَ فَارْتَاحَ مُعْدَمُ
وَسَوَّيْتَ بَيْنَ النَّاسِ فِي الْحَقِّ فَاسْتَوَوْا ... فَعَادَ صَبَاحًا حَالِكَ اللَّوْنِ مُظْلِمُ
أَتَاكَ أَبُو لَيْلَى تَجُوبُ بِهِ الدُّجَى ... دُجَى اللَّيْلِ جَوَّابُ الْفَلاةِ عَثَمْثَمُ
لِتَجْبُرَ مِنْهُ جَانِبًا زَعْزَعَتْ بِهِ ... صُرُوفُ اللَّيَالِي وَالزَّمَانُ الْمُصَمِّمُ

فَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ: إِلَيْكَ أَبَا لَيْلَى فَإِنَّ الشِّعْرَ أَهْوَنُ وَسَائِلِكَ عِنْدَنَا ، أَمَّا صَفْوَةُ مَالِنَا فَلِآلِ الزُّبَيْرِ ، وَأَمَّا عَفْوَتُهُ فَإِنَّ بَنِي أَسَدَ يَشْغَلُهَا عَنْكَ وَتَمِيمًا ، وَلَكِنْ لَكَ فِي مَالِ اللَّهِ حَقَّانِ حَقٌّ لِرُؤْيَتِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَحَقٌّ لِشِرْكَتِكَ أَهْلَ الإِسْلامِ ، ثُمَّ أَمَرَ بِهِ فَأُدْخِلَ دَارَ النَّعَمِ ، وَأُمِرَ لَهُ بِقَلائِصَ سَبْعٍ وَجَمَلٍ وَخَيْلٍ ، وَأَوْقَرَ لَهُ الرِّكَابَ بُرًّا وَتَمْرًا ، فَجَعَلَ النَّابِغَةُ يَسْتَعْجِلُ فَيَأْكُلُ الْحَبَّ صُفْرًا ، فَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ: وَيْحَ أَبِي لَيْلَى لَقَدْ بَلَغَ بِهِ الْجَهْدُ ، فَقَالَ النَّابِغَةُ: أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " مَا وَلِيَتْ قُرَيْشٌ فَعَدَلَتْ ،

وَاسْتُرْحِمَتْ فَرَحِمَتْ ، وَعَاهَدَتْ فَوَفَّتْ ، وَوَعَدَتْ فَأَنْجَزَتْ إلا كُنْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ فِرَاطَ الْقَاصِفِينَ "

رواه الطبراني وفيه راو لم أعرفه ورجال مختلف فيهم

16448. Abdullah b. Urve naklediyor: Kuraklık olduğu yıl, Nâbiğatu Benî Ca'de Medine'de oturmakta olan İbnü'z-Zübeyr'in yanına gelerek şu şiiri okudu:

Başımıza geldiğinde bize Ebû Bekir'i, Ömer'i, Osman'ı örnek verdin;

Gönlümüze su serptin.

Halka karşı adaletli davrandın, düzen geldi

Karanlık geceleri yararak bu yoksul

Ebû Leylâ devesi üzerinde sahraları aşarak geldi.

Acımasız zamanın paramparça ettiği bu zâta

Azıcık moral veresin diye geldi.

Bunun üzerine İbnü'z-Zübeyr ona dedi ki: "Ey Ebû Leylâ! Yeter; zira şiir bize karşı en güçlü silahınızdır. Malımızın özüne gelince o, Zübeyr ailesine aittir. En iyi kısmını ise Esed oğulları ile Temîm'e vermekteyiz. Senin Allah'ın malında/beytülmâlde iki hakkın var; biri Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i görmüş olma hakkın, diğeri de müslüman cemaate katılma hakkın." Daha sonra davarların olduğu eve götürmelerini ve onun için tahıl ve hurma olmak üzere yedi devenin yüklenmesini emretti.

Ebû Leylâ acele davranıp hurma ve erzaktan yemeye başladı, İbnü'z-Zübeyr de ona şöyle diyordu: "Ebû Leylâ çok aç kalmışsın." Ebû Leylâ midesini yatıştırdıktan sonra şu karşılığı verdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Kureyş idareci olup adil davrandıkça, kendisinden merhamet dilenip rahmet dilendikçe, konuşup doğru söyledikçe, güzel şeyler söz verip sözünü yerine getirdikçe, ben ve peygamberler Kevser havuzunun başında onları bekleyeceğiz."*

١٦٤٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَبْطَرَ قُرَيْشٌ لَأَخْبَرْتُهَا بِمَا لَهَا عِنْدَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16449- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza girdi ve dedi ki: *"Eğer Kureyş şımarmayacak olsaydı, Allah'ın kendileri için (ahirette) hazırladığı şeyleri onlara haber verirdim."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٥٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْفَضْلِ ، قَالَ: نا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ: نا عَدِيُّ بْنُ الْفَضْلِ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي جَهْمَةَ عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ عَلِيٍّ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِيمَا أَعْلَمُ: " قَدِّمُوا قُرَيْشًا وَلَا تَقَدَّمُوهَا ، فَلَوْلَا تَبْطَرُ قُرَيْشٌ لَأَخْبَرْتُهَا بِمَا لَهَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه البزار وفيه عدي بن الفضل وهو متروك وليس هو عدي بن الفضل الذي في ثقات ابن حبان

16450- Hz. Ali der ki: Bildiğim kadarıyla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kureyş'i öne geçirin, siz onun önüne geçmeyin. Eğer Kureyş şımarmayacak olsaydı, Allah'ın kendileri için hazırladığı şeyleri onlara haber verirdim."*

★Bezzâr rivayet etti. Adiy b. el-Fadl metruktur. Bu, İbn Hibbân'ın güvenilir olanlar arasında saydığı Adiy b. el-Fadl değildir.[2]

١٦٤٥١ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ السَّائِبِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَدِّمُوا قُرَيْشاً وَلَا تَقَدَّمُوهَا وَتَعَلَّمُوا مِنْ قُرَيْشٍ وَلَا تُعَلِّمُوهَا وَلَوْلَا أَنْ تَبْطَرَ قُرَيْشٌ لَأَخْبَرْتُهَا بِمَا لِخِيَارِهَا عِنْدَ اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ

رواه الطبراني وفيه أبو معشر وحديثه حسن وبقية رجاله رجال الصحيح

16451- Abdullah b. es-Sâib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kureyş'i öne geçirin, siz onun önüne geçmeyin. Kureyş'ten öğrenin, ona bir şey öğretmeye kalkmayın. Eğer Kureyş şımarmayacak olsaydı, Allah'ın, onların hayırlıları için hazırladığı şeyleri onlara haber verirdim."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Ma'şer'in hadisleri hasendir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

1 Ahmed (6/158) rivayet etti.

2 Bezzâr (2784) rivayet etti ve şöyle dedi: "Değişik kanallarla benzer metinli rivayetler mevcuttur. Bu hadisin İbn Abbâs kanalıyla Ali'den sadece bu tarikle ve isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. İbnu'l-Fadl, hafız değildir."

١٦٤٥١ /م- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا عِمْرَانُ بْنُ هَارُونَ الرَّمْلِيُّ، ثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ الزُّبَيْدِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْعِلْمُ فِي قُرَيْشٍ، وَالأَمَانَةُ فِي الأَزْدِ

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وإسناده حسن.

16451m- Abdullah b. el-Hâris b. Cez' ez-Zübeydî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İlim Kureyş'te, emanet ise Ezd kabilesindedir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Senedi hasendir.

١٦٤٥٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ: نا أَبِي ، قَالَ: نا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ: نا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " اطْلُبُوا " أَوْ قَالَ: " الْتَمِسُوا ، الأَمَانَةَ فِي قُرَيْشٍ ، فَإِنَّ الأَمِينَ مِنْ قُرَيْشٍ لَهُ فَضْلانِ عَلَى أَمِينِ مَنْ سِوَاهُمْ ، وَإِنَّ قَوِيَّ قُرَيْشٍ لَهُ فَضْلانِ عَلَى قَوِيٍّ مَنْ سِوَاهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط وأبو يعلى وإسناده حسن

16452- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Emaneti Kureyş'te arayınız. Çünkü Kureyş'in emini, onun gibi emin olan başka kabileden olan birisinden daha üstündür. Kureyş'in güçlüsü, başka kabileden güçlü olan birinden daha üstündür."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٤٥٣ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِى ذِئْبٍ عَنِ الزُّهْرِىِّ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الأَزْهَرِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلْقُرَشِيِّ مِثْلَىْ قُوَّةِ الرَّجُلِ مِنْ غَيْرِ قُرَيْشٍ . فَقِيلَ لِلزُّهْرِىِّ مَا عَنَى بِذَلِكَ قَالَ نُبْلَ الرَّأْىِ.

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني ورجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح

16453- Cubeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini bildiriyor: *"Kureyşli olan, Kureyşli olmayanın iki katı kadar daha kuvvetlidir."* Zühri'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bundan neyi kasdetti?" diye sorduklarında: "Sağlam görüşlü olmayı kasdetti" dedi.

[1] Ebû Ya'lâ (6469) rivayet etti. Ravilerden Muemmel b. İsmâîl ve Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ، قَالَ: نَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، قَالَ: نَا عَبْدُ اللهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لِعُمَرَ: " اجْمَعْ لِي قَوْمَكَ " فَجَمَعَهُمْ عُمَرُ عِنْدَ بَيْتِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، أُدْخِلُهُمْ عَلَيْكَ أَوْ تَخْرُجُ إِلَيْهِمْ ؟ فَقَالَ: " بَلْ أَخْرُجُ إِلَيْهِمْ " قَالَ: فَأَتَاهُمْ، فَقَالَ: " هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ ؟ " قَالُوا: نَعَمْ، فِينَا حُلَفَاؤُنَا، وَفِينَا أَبْنَاءُ أَخَوَاتِنَا، وَفِينَا مَوَالِينَا، فَقَالَ: " حُلَفَاؤُنَا مِنَّا، وَبَنُو أُخْتِنَا مِنَّا، وَمَوَالِينَا مِنَّا، وَأَنْتُمْ أَلا تَسْمَعُونَ ﴿أَنَّ أَوْلِيَائِيَ مِنْكُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ ؟ فَإِنْ كُنْتُمْ أُولَئِكَ فَذَلِكَ، وَإِلا فَانْظُرُوا أَنْ لا يَأْتِيَ النَّاسُ بِالأَعْمَالِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَتَأْتُونَ بِالأَثْقَالِ، فَيُعْرَضُ عَنْكُمْ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ، فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ قُرَيْشًا أَهْلُ أَمَانَةٍ، فَمَنْ بَغَاهُمُ الْعَوَاثِرَ أَكَبَّهُ اللهُ بِمَنْخِرَيْهِ "، قَالَهَا ثَلاثًا

رواه البزار واللفظ له وأحمد باختصار وقال: " كَبَّهُ اللَّهُ فِي النَّارِ لِوَجْهِهِ " . والطبراني بنحو البزار وقال في رواية: إن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهِ عُمَرُ، فَقَالَ: قَدْ جَمَعْتُ لَكَ قَوْمِي، فَسَمِعَ ذَلِكَ الأَنْصَارُ، فَقَالَ: قَدْ نَزَلَ فِي قُرَيْشٍ الْوَحْيُ، فَجَاءَ الْمُسْتَمِعُ وَالناظرُ مَا يَقُولُ لَهُمْ؟ فَخَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ. فذكر نحو البزار بأسانيد ورجال أحمد والبزار وإسناد الطبراني ثقات

16454- Rifâ'a b. Râfi'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ömer'e: *"Bana kavmini topla"* buyurdu. Ömer kavmini (Kureyş'i) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) evinin önünde topladı ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girip: "Ya Resûlallah! Onları yanına mı alayım, sen mi yanlarına çıkacaksın?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben onların yanına çıkarım"* buyurdu ve yanlarına çıkıp: *"İçinizde sizden olmayan var mı?"* diye sordu. Onlar: "Evet. Anlaşmalı olduklarımız, kızkardeşlerimizin çocukları ve azatlılarımız var" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Anlaşmalılarımız, kızkardeşlerimizin çocukları ve azatlılarımız bizdendir.* **«O'nun dostları ancak karşı gelmekten sakınanlardır»** (Enfal Sur. 34) *âyetini duymuyor musunuz? Eğer siz burada tarif edilenlerdenseniz bu iyidir. Yoksa dikkat edin. Kıyamet günü insanlar amelleriyle gelirken siz günahlarınızla gelmeyiniz. Yoksa sizden yüz çeviririz"* buyurdu.

[1] Ahmed (4/81-83), Ebû Ya'lâ (7400), Bezzâr (2785) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1490) rivayet etti.

Sonra ellerini havaya kaldırarak: *"Ey insanlar! Kureyş, emanet ehlidir. Kim onların düşüşlerini ve kayışlarını araştırırsa Allah o kimseyi burnu üzerine düşürür"* buyurdu ve bu sözünü üç kez tekrarladı.

★Bezzâr rivayet etti. Yukarıdaki lafız onundur. Ahmed kısa metinle ve *"Allah, onu yüzüstü ateşe atar"* ifadesiyle rivayet etti. Taberânî de Bezzâr'ın metnine benzer bir rivayette bulundu, ancak ifadesi şöyledir:

Hz. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdi ve: "Kavmimi senin için topladım" dedi. Ensâr bunu duyunca: "Kureyş hakkında vahiy indi" dediler. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Kureyş'e ne diyeceğini duyup görmek isteyen oraya geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına çıkıp aralarında durdu. Sonra devamla Bezzâr'ın rivayetine benzer şekilde değişik isnâdlarla rivayet etti. Ahmed ve Bezzâr'ın ravileri ve Taberânî'nin senedi, güvenilir ravilerden oluşmuştur. [1]

١٦٤٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ: نَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ: نَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، قَالَ: نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ الْعَبَّاسُ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ أَوْ فِي قُرَيْشٍ الَّذِينَ أَسْلَمُوا بِمَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اللَّهُمَّ فَقِّهْ قُرَيْشًا فِي الدِّينِ ، وَأَذِقْهُمْ مِنْ يَوْمِي هَذَا إِلَى آخِرِ الدَّهْرِ نَوَالا ، فَقَدْ أَذَقْتَهُمْ نَكَالا "

رواه البزار والطبراني وفيه عبد الله بن شبيب وهو ضعيف

16455- Abbâs bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Fetih günü, Kureyş'ten müslüman olanların arasında Ebû Bekr'den daha vefalısını görmedim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Kureyş'i, dinde fakih kıl. Onlara, bu günümden asrın sonuna kadar ihsanını tattır. Çünkü onlara sıkıntıları tattırdın"* buyurdu.

★Bezzâr ve Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Şebîb zayıftır.[2]

١٦٤٥٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ التِّنِّيسِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ الْمَوْصِلِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خَالِدِ بْنِ عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ خَالِدِ بْنِ عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي مُعَاوِيَةَ ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُعَاوِيَةَ بْنِ عَبْدِ اللاتِ مِنْ نَمِرِ الأَزْدِ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " الأَمَانَةُ فِي الأَزْدِ وَالْحَيَاءُ فِي قُرَيْشٍ "

---

[1] Bezzâr (2780) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Rifâ'a'dan başkasının bu isnâdla rivayet ettiğini bilmiyoruz. Bu yol, Rifâ'a'dan rivayet edilen en hasen yollardan birisidir. Ayrıca Ahmed (4/340) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4544) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2786) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abbâs'tan merfû olarak rivayetini sadece bu isnâddan biliyoruz. İbn Abbâs başka bir kanalla merfû olarak rivayet etti."

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16456- Yemen'in Ezd kabilesinden, Ebû Muâviye b. Abdillât der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Kureyş'i zikrederek: *"Emanet Ezd kabilesinde, hayâ (utanma duygusu) ise Kureyş'tedir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٦٤٥٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ: نا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ اللَّيْثِ ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ: نا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قَالَ الْمُسْتَوْرِدُ الْفِهْرِيُّ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ، وَذَكَرَ قُرَيْشًا ، فَقَالَ: " إِنَّ فِيهِمْ لَخِصَالًا أَرْبَعَةً: إِنَّهُمْ أَصْلَحُ النَّاسِ عِنْدَ فِتْنَةٍ ، وَأَسْرَعُهُمْ إِفَاقَةً بَعْدَ مُصِيبَةٍ ، وَأَوْشَكُهُمْ كَرَّةً بَعْدَ فَرَّةٍ ، وَخَيْرُهُمْ لِمِسْكِينٍ وَيَتِيمٍ ، وَأَمْنَعُهُمْ مِنْ ظُلْمِ الْمُلُوكِ "

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه أحمد بن محمد بن رشدين وهو ضعيف وبقية رجاله رجال الصحيح

16457- Mustevrid el-Fihrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Kureyş'i anarak şöyle dediğini bildiriyor: *"Onlarda dört özellik vardır: Fitne anında insanların en düzgünleridir. Musibetten sonra en çabuk kendine gelendir. Firar ettiklerinde geriye en çabuk dönenlerdir. Zulmeden idarecilerin zulmüne, en çok mani olanlardır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında zayıf bir ravi olan hocası Ahmed b. Muhammed b. Rişdeyn'den rivayet etti. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٤٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ التَّيْمِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ عَمِّي عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ بْنِ مُوسَى يَقُولُ كُنْتُ عِنْدَ سُلَيْمَانَ بْنِ عَلِيٍّ فَدَخَلَ شَيْخٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ سُلَيْمَانُ انْظُرْ إِلَى الشَّيْخِ فَأَقْعِدْهُ مَقْعَداً صَالِحاً فَإِنَّ لِقُرَيْشٍ حَقّاً. فَقُلْتُ أَيُّهَا الأَمِيرُ أَلاَ أُحَدِّثُكَ حَدِيثاً بَلَغَنِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَلَى. قَالَ قُلْتُ لَهُ بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَهَانَ قُرَيْشاً أَهَانَهُ اللَّهُ . قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا أَحْسَنَ هَذَا مَنْ حَدَّثَكَ هَذَا قَالَ قُلْتُ حَدَّثَنِيهِ رَبِيعَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ قَالَ لِي أَبِي يَا بُنَيَّ إِنْ وَلِيتَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ شَيْئاً فَأَكْرِمْ قُرَيْشاً فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَهَانَ قُرَيْشاً أَهَانَهُ اللَّهُ "

رواه أحمد وأبو يعلى في الكبير باختصار والبزار بنحوه ورجالهم ثقات

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/394) rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (1591) bakınız.

16458- Ubeydullah b. Ömer b. Mûsa anlatıyor: Süleymân b. Ali'nin yanındayken, Kureyş'ten bir ihtiyar girdi. Süleymân: "İhtiyara bak. Onu güzel bir yere oturt. Çünkü Kureyş'in buna hakkı vardır" dedi. Ben: "Ey vali! Sana Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bana ulaşan bir hadisi söyleyeyim mi?" dedim. Süleymân b. Ali: "Bildir" deyince, ben: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *«Kim Kureyş'i küçük görürse, Allah ta onu küçük görür»* dedim.

Süleymân: "Sübhanallah! Bu ne güzel bir sözdür. Sana bunu kim söyledi?" dedi. Ben: "Rabîa b. Ebî Abdirrahman, Saîd b. el-Müseyyeb'ten, o da Amr b. Osmân b. Affân'dan naklederek bana anlattı. Osmân b. Affân oğluna şöyle demiş: "Evladım! Eğer halkın idaresini eline alırsan, Kureyş'e iyi davran. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Kim Kureyş'i küçük görürse, Allah ta onu küçük görür."*

★Ahmed, Ebû Ya'lâ, *el-Müsnedu'l-kebîr*'inde muhtasar olarak ve yakın bir metinle Bezzâr da rivayette bulundu. Hepsinin ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٤٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ ، قال: نا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ ، قال: ثنا أَبُو هِلالٍ ، عَنْ قتادة ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَهَانَ قُرَيْشًا أَهَانَهُ اللَّهُ قَبْلَ مَوْتِهِ " "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه محمد بن سليم أبو هلال وقد وثقه جماعة وفيه ضعف وبقية رجالهما رجال الصحيح ورواه البزار

16459- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, Kureyş'i küçük göreni, ölümünden önce alçaltır."*

★ Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Süleym Ebû Hilâl'i bazıları güvenilir bulmuş, ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr da rivayet etti.[2]

١٦٤٦٠ - وعن حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّيْمِيُّ ، قَالَ: نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عِيَاضٍ ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَمِّي عُتَيْبَةُ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ فُلانًا الثَّقَفِيَّ قُتِلَ ، وَكَانَ قَدْ أَسْلَمَ ، فَقَالَ " أَبْعَدَهُ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ يُبْغِضُ قُرَيْشًا"

[1] Ahmed (460) ve Bezzâr (2781) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Resûlullah'tan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Ubeydullah b. Ömer hadiste gevşektir." Bakın: *Silsiletu's-Sahîha* (1178)

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (753) ve Bezzâr (2782) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebû Hilâl ismiyle bilinmektedir." Taberânî'nin hocası Muhammed b. Muhammed et-Temmâr ise *Sahîh*'in ravilerinden değildir. Bezzâr'da ona mütabâat edilmiştir.

رواه البزار وفيه من لم أعرفه

16460- Sa'd b. Ebî Vakkâs bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Sakif kabilesinden olan falan kışı öldürüldü. Hâlbuki Müslüman olmuştu" dendi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, onu uzaklaştırsın. O Kureyş'ten nefret eden biriydi"* buyurdu.

★ Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٦٤٦١ - حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ أَحْمَدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ الْوَلِيدِ الأَهْوَازِيُّ ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا نَوْفَلُ بْنُ عُمَارَةَ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الأَسْوَدِ بْنِ أَبِي عَاصِمٍ الثَّقَفِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ وَقَفَ عَلَى رَجُلٍ مِنْ ثَقِيفٍ مَقْتُولٍ ، فَقَالَ: " أَبْعَدَكَ اللَّهُ ، فَإِنَّكَ كُنْتَ تَبْغَضُ قُرَيْشًا"

رواه الطبراني وفيه يعقوب بن محمد الزهري وهو ضعيف وقد وثق

16461- Muğîre b. Şu'be bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huneyn günü, Sakîf kabilesinden öldürülmüş bir adamın başucunda durarak dedi ki: *"Allah, seni uzaklaştırsın. Sen Kureyş'i sevmeyen biriydin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ya'kûb b. Muhammed ez-Zührî zayıftır. Onu güvenilir bulanlar da vardır.[2]

١٦٤٦٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى ، نا مَعْبَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، نا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمَّازٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " حُبُّ قُرَيْشٍ إِيمَانٌ وَبُغْضُهُمْ كُفْرٌ ، مَنْ أَحَبَّ الْعَرَبَ فَقَدْ أَحَبَّنِي ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَقَدْ أَبْغَضَنِي "

رواه البزار وفيه الهيثم بن جماز وهو متروك

16462- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kureyş'i sevmek, imandandır. Onlara buğzetmek ise küfürdür. Arapları seven, beni sevmiş, onlara buğzeden de bana buğzetmiş olur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Heysem b. Cemmâz metruktur.[3]

١٦٤٦٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ يَزِيدَ الْقُرَظِيُّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

[1] Bezzâr (2783) rivayet etti.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/382) rivayet etti.
[3] Mükerrer hadistir (300). Bu hadis Bezzâr (64) rivayet etti.

عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " بُغْضُ بَنِي هَاشِمٍ وَالأَنْصَارِ كُفْرٌ ، وَبُغْضُ الْعَرَبِ نِفَاقٌ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16463- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benû Hâşim ve Ensâr'dan nefret etmek küfür, Araplara buğzetmek ise münafıklıktır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٤٦٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدٍ ، ثنا عَبْدُ الْمُهَيْمِنِ بْنُ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " أَحِبُّوا قُرَيْشًا ، فَإِنَّهُ مَنْ أَحَبَّهُمْ ، أَحَبَّهُ اللّهُ عَزَّ وَجَلَّ " رواه الطبراني وفيه عبد المهيمن بن عباس بن سهل وهو ضعيف

16464- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kureyş'i seviniz. Çünkü Kureyş'i seven, Allah'ı sevmiş olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmüheymin b. Abbâs b. Sehl zayıftır.[2]

١٦٤٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ يَعْنِي ابْنَ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ يَا عَائِشَةُ قَوْمُكِ أَسْرَعُ أُمَّتِي بِي لَحَاقاً. قَالَتْ فَلَمَّا جَلَسَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّهِ جَعَلَنِي اللّهُ فِدَاءَكَ لَقَدْ دَخَلْتَ وَأَنْتَ تَقُولُ كَلاماً ذَعَرَنِي. فَقَالَ وَمَا هُوَ. قَالَتْ تَزْعُمُ أَنَّ قَوْمِي أَسْرَعُ أُمَّتِكَ بِكَ لَحَاقاً. قَالَ نَعَمْ. قَالَتْ وَعَمَّ ذَاكَ قَالَ تَسْتَحْلِيهِمُ الْمَنَايَا فَتَنَفَّسُ عَلَيْهِمْ أُمَّتُهُمْ. قَالَتْ فَقُلْتُ فَكَيْفَ النَّاسُ بَعْدَ ذَلِكَ أَوْ عِنْدَ ذَلِكَ قَالَ دَبًى يَأْكُلُ شِدَادُهُ ضِعَافَهُ حَتَّى تَقُومَ عَلَيْهِمُ السَّاعَةُ. وَالدَّبَى الْجَنَادِبُ الَّتِي لَمْ تَنْبُتْ أَجْنِحَتُهَا.

16465- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle diyerek yanıma girdi: *"Ey Âişe! Kavmin yanıma en çabuk gelecek kişilerdir"* dedi.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11312; 9/172) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5709) rivayet etti. Abdulmuheymin hakkında, Buhârî ve Ebû Hâtim: "Hadisleri münkerdir"; Nesâî ise: "Güvenilir değildir. Hadisleri terk edilmiştir" demiştir. İbn Hibbân: "Münker olan bazı şeyleri babasından rivayet etmiştir. Çok yanıldığından dolayı kendisine mütabâat edilmemiştir.. Böyle halleri ortaya çıktığından artık onunla ihticac edilemez" dedi. Bu da babasından olan bir rivayetidir. S. *ed-Daîfe*'ye (650) bakınız.

Oturduğu zaman: "Ya Resûlallah! Allah, beni sana feda etsin. Yanıma girerken beni korkutacak şeyler söyledin" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne dedim?"* diye sorunca: "Kavmimin, ümmetin içinde yanına en çabuk gelecek kişiler olduğunu söyledin" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* karşılığını verince, ben: "Bu nasıl olur?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arzuları onları değiştirir ve halk ta onlara karşı cimri davranır"* dedi. Ben: "İnsanların hali bu durumda nasıl olacak?" diye sorunca şöyle karşılık verdi: *"Kıyamet kopana kadar, kuvvetli olanları, zayıfları yiyen çekirge sürüsü gibi olurlar."*[1]

١٦٤٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْمُؤَمَّلِ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ أَوَّلَ مَنْ يَهْلِكُ مِنَ النَّاسِ قَوْمُكِ. قَالَتْ قُلْتُ جَعَلَنِي اللهُ فِدَاءَكَ أَبَنِي تَيْمٍ قَالَ لاَ وَلَكِنْ هَذَا الْحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ تَسْتَحْلِيهِمُ الْمَنَايَا وَتَنَفَّسُ عَنْهُمْ أَوَّلَ النَّاسِ هَلاَكاً . قُلْتُ فَمَا بَقَاءُ النَّاسِ بَعْدَهُمْ قَالَ هُمْ صُلْبُ النَّاسِ فَإِذَا هَلَكُوا هَلَكَ النَّاسُ.

رواه أحمد والبزار ببعضه والطبراني في الأوسط ببعضه أيضا وإسناد الرواية الأولى عند أحمد رجال الصحيح وفي بقية الروايات مقال

16466- Başka bir rivayet şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Ey Âişe! İnsanlardan ilk ölecekler, senin kavmindir"* buyurdu. Ben: "Allah, beni sana feda etsin. Benî Teym kabilesi mi?" diye sorduğumda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır Kureyş'ten şu topluluktur. Arzuları onları değiştirir. Halk ta onlara karşı cimri olur. İlk helak olacak onlardır"* buyurdu. Ben: "Onlardan sonra insanların yaşamasının ne anlamı var?" dediğimde şu karşılığı verdi: *"Onlar halkın omurgasıdır. Onlar helak olunca, halk ta helak olur."*

★Ahmed ve bir bölümünü Bezzâr ve bir kısmını Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ahmed'in birinci rivayetinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Diğer rivayetler hakkında eleştiri vardır.[2]

١٦٤٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى - يَعْنِي ابْنَ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَارِقٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعُ قَبَائِلِ الْعَرَبِ فَنَاءً قُرَيْشٌ وَيُوشِكُ أَنْ تَمُرَّ الْمَرْأَةُ بِالنَّعْلِ فَتَقُولُ إِنَّ هَذَا نَعْلُ قُرَشِيٍّ.

---

1 Ahmed (6/81-90) rivayet etti.

2 Ahmed (86/74ve Bezzâr (2789) rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. el-Muemmel zayıftır. *S. es-Sahîha*'ya (1953) bakınız.

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار وقال: " هذه " بدل: " هذا " . ورجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح

16467- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Araplardan en çabuk yok olacak kabile, Kureyş'tir. O kadar ki; bir kadın geçerken bir ayakkabı gördüğünde: «Bu, Kureyş'li birisinin ayakabısıdır» diyecektir."*

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٦٨ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، قَالَ: نا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ ، قَالَ: نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي حَيَّةَ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يَزَالُ الدِّينُ وَاصِبًا مَا بَقِيَ مِنْ قُرَيْشٍ عِشْرُونَ رَجُلا "

رواه البزار وفيه إبراهيم بن أبي حية وهو متروك

16468- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kureyş'ten yirmi adam olduğu müddetçe, bu din (yaşamaya) devam eder."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Ebî Hayye metruktur.[2]

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي مَوَالِي قُرَيْشٍ)

Kureyş'in Azatlıları

١٦٤٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ مَادَّةً وَإِنَّ مَوَادَّ قُرَيْشٍ مَوَالِيهِمْ.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط وفيه الحجاج بن أرطاة وهو ثقة وبقية رجاله رجال الصحيح

16469- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her kavmin yardımcıları vardır. Kureyş'in yardımcıları onların azatlılarıdır."*

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Ravilerden Haccâc b. Ertâ'a güvenilirdir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ahmed (2/336), Ebû Ya'lâ (6205) ve Bezzâr (2788) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2791) rivayet etti ve dedi ki: "Bu lafızla, sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Kimsenin de bunu rivayette İbrâhîm'e mütabâat ettiğini bilmiyoruz. İbrâhim güçlü değildir. İbn Ebî Hayye, Yemenlidir. Bu hadisi, Resûlullah'tan, sadece bu kanalla biliyoruz."

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الأَنْصَارِ)

Ensâr'ın Fazileti

١٦٤٧٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، قَالَ: نا عُقْبَةُ بْنُ سِنَانٍ الْفَزَارِيُّ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْوَانَ الْعُقَيْلِيُّ، قَالَ: نا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَسْلَمَتِ الْمَلائِكَةُ طَوْعًا، وَأَسْلَمَتِ الأَنْصَارُ طَوْعًا، وَأَسْلَمَتْ عَبْدُ الْقَيْسِ طَوْعًا "

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه علي بن سعيد بن بشير وفيه لين وبقية رجاله ثقات

16470- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Melekler, isteyerek Müslüman (teslim) oldular. Ensâr da isteyerek Müslüman oldu. Abdukays kabilesi de isteyerek Müslüman oldu."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hocası Ali b. Saîd b. Beşîr'den rivayet etti. Onda gevşeklik vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٤٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ يَعْنِي ابْنَ زَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي شُمَيْلَةَ عَنْ رَجُلٍ رَدَّهُ إِلَى سَعِيدٍ الصَّرَّافِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ عَنْ أَبِيهِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذَا الْحَيَّ مِنَ الأَنْصَارِ مِحْنَةٌ حُبُّهُمْ إِيمَانٌ وَبُغْضُهُمْ نِفَاقٌ

رواه أحمد والطبراني والبزار وفي رجال أحمد راو لم يسم وأسقطه الآخران ورجالهما وبقية رجال أحمد ثقات

16471- Sa'd b. Ubâde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr, imtihan sebebidir. Onları sevmek iman, nefret ise münafıklık alâmetidir."*

★Ahmed, Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in rivayetinde ismi verilmeyen birisi vardır. Taberânî ve Bezzâr onu cerhetmişlerdir. Ravileri ve Ahmed'in diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٤٧٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ بُهْلُولٍ الأَنْبَارِيُّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَحَبَّنِي أَحَبَّ الأَنْصَارَ وَمَنْ أَبْغَضَنِي فَقَدْ أَبْغَضَ الأَنْصَارَ لاَ يُحِبُّهُمْ مُنَافِقٌ وَلاَ يُبْغِضُهُمْ مُؤْمِنٌ مَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللهُ وَمَنْ

---

1 Ahmed (6/239) rivayet etti.

2 Ahmed (5/285, 6/7), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5377) ve Bezzâr (67) rivayet etti. Ravilerden Abdurrahman b. Ebî Şumeyle, Saîd es-Sarrâf ve İshâk b. Sa'd b. Ubâde'yi İbn Hibbân'dan başkası güvenilir bulmamıştır.

أبْغَضَهُمْ أبْغَضَهُ اللهُ النَّاسُ دِثَارٌ وَالأَنْصَارُ شِعَارٌ وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ شِعْباً وَالأَنْصَارُ شِعْباً لَسَلَكْتُ شِعْبَ الأَنْصَارِ

قلت: له حديث في الصحيح غير هذا

رواه البزار بإسنادين وفيهما كلاهما عطية وحديثه يكتب على ضعفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16472- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Beni seven, Ensâr'ı da sever. Bana buğzeden Ensâr'a da buğzeder. Ensâr'ı münafıklar sevmez. Müminler de onlara buğzetmez. Onları sevenleri, Allah ta sever. Onlara buğzedenlere, Allah ta buğzeder. İnsanlar dış gömlek, Ensâr iç gömlek (mesabesinde)dirler. İnsanlar bir geçide, Ensâr başka bir geçide gitse, ben Ensâr'ın gittiği geçide giderim."*

Derim ki: Ebû Saîd'in, *Sahîh*'te bundan başka bir hadisi vardır.

★Bezzâr, iki isnâdla rivayet etti. İkisinde de Atiyye vardır. Zayıf olmasına rağmen hadisi yazılır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَهَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالاَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لا يَبْغُضُ الأَنْصَارَ رَجُلٌ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ

رواه أحمد بأسانيد ورجال أكثرها رجال الصحيح

16473- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) *"Allah'a ve âhiret gününe iman eden birisi, Ensâr'a buğzetmez"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti. Çoğunun ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٤٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَفْلَحَ الأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُبُّ الأَنْصَارِ إِيمَانٌ وَبُغْضُهُمْ نِفَاقٌ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16474- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr'ı sevmek iman, onlara buğzetmek nifak alametidir."*

---

[1] Bezzâr (65-66), bir bölümünü Ahmed (3/57-67-76-89) ve Ebû Ya'lâ (1092) rivayet ettiler.

[2] Ahmed (30, 34, 45, 72, 93) rivayet etti. Son rivayette ibare: *"Allah'a ve Resûlüne iman eden"* şeklindedir.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِى عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ وَحَدَّثَنِى عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ قَالَ لَمَّا أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَعْطَى مِنْ تِلْكَ الْعَطَايَا فِى قُرَيْشٍ وَقَبَائِلِ الْعَرَبِ وَلَمْ يَكُنْ فِى الأَنْصَارِ مِنْهَا شَىْءٌ وَجَدَ هَذَا الْحَىُّ مِنَ الأَنْصَارِ فِى أَنْفُسِهِمْ حَتَّى كَثُرَتْ فِيهِمُ الْقَالَةُ حَتَّى قَالَ قَائِلُهُمْ لَقِىَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْمَهُ. فَدَخَلَ عَلَيْهِ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا الْحَىَّ قَدْ وَجَدُوا عَلَيْكَ فِى أَنْفُسِهِمْ لِمَا صَنَعْتَ فِى هَذَا الْفَىْءِ الَّذِى أَصَبْتَ قَسَمْتَ فِى قَوْمِكَ وَأَعْطَيْتَ عَطَايَا عِظَاماً فِى قَبَائِلِ الْعَرَبِ وَلَمْ يَكُ فِى هَذَا الْحَىِّ مِنَ الأَنْصَارِ شَىْءٌ. قَالَ فَأَيْنَ أَنْتَ مِنْ ذَلِكَ يَا سَعْدُ . قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَنَا إِلاَّ امْرُؤٌ مِنْ قَوْمِى وَمَا أَنَا. قَالَ فَاجْمَعْ لِى قَوْمَكَ فِى هَذِهِ الْحَظِيرَةِ . قَالَ فَخَرَجَ سَعْدٌ فَجَمَعَ الأَنْصَارَ فِى تِلْكَ الْحَظِيرَةِ. قَالَ فَجَاءَ رِجَالٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ فَتَرَكَهُمْ فَدَخَلُوا وَجَاءَ آخَرُونَ فَرَدَّهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا أَتَاهُ سَعْدٌ فَقَالَ قَدِ اجْتَمَعَ لَكَ هَذَا الْحَىُّ مِنَ الأَنْصَارِ. قَالَ فَأَتَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ بِالَّذِى هُوَ لَهُ أَهْلٌ ثُمَّ قَالَ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ مَا قَالَةٌ بَلَغَتْنِى عَنْكُمْ وَجِدَةٌ وَجَدْتُمُوهَا فِى أَنْفُسِكُمْ أَلَمْ آتِكُمْ ضُلاَّلاً فَهَدَاكُمُ اللَّهُ وَعَالَةً فَأَغْنَاكُمُ اللَّهُ وَأَعْدَاءً فَأَلَّفَ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ . قَالُوا بَلِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُّ وَأَفْضَلُ. قَالَ أَلاَ تُجِيبُونَنِى يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ . قَالُوا وَبِمَاذَا نُجِيبُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ الْمَنُّ وَالْفَضْلُ. قَالَ أَمَا وَاللَّهِ لَوْ شِئْتُمْ لَقُلْتُمْ فَلَصَدَقْتُمْ وَصُدِّقْتُمْ أَتَيْتَنَا مُكَذَّباً فَصَدَّقْنَاكَ وَمَخْذُولاً فَنَصَرْنَاكَ وَطَرِيداً فَآوَيْنَاكَ وَعَائِلاً فَآسَيْنَاكَ أَوَجَدْتُمْ فِى أَنْفُسِكُمْ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ فِى لُعَاعَةٍ مِنَ الدُّنْيَا تَأَلَّفْتُ بِهَا قَوْماً لِيُسْلِمُوا وَوَكَلْتُكُمْ إِلَى إِسْلاَمِكُمْ أَفَلاَ تَرْضَوْنَ يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ فِى رِحَالِكُمْ فَوَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْلاَ الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَءاً مِنَ الأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ شِعْباً وَسَلَكَتِ الأَنْصَارُ شِعْباً لَسَلَكْتُ شِعْبَ الأَنْصَارِ اللَّهُمَّ ارْحَمِ الأَنْصَارَ وَأَبْنَاءَ الأَنْصَارِ وَأَبْنَاءَ أَبْنَاءِ الأَنْصَارِ . قَالَ فَبَكَى الْقَوْمُ حَتَّى أَخْضَلُوا لِحَاهُمْ وَقَالُوا رَضِينَا بِرَسُولِ اللَّهِ قِسْماً وَحَظًّا. ثُمَّ انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَفَرَّقُوا

16475- Ebû Saîd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Huneyn savaşında elde edilen ganimetlerden) Kureyş'e ve Arap

---

[1] Ahmed (3/70) rivayet etti.

kabilelerine verip Ensâr'a bir şey vermeyince, Ensâr'ın ağırına gitti ve bu konuda konuşmaya başladılar. Hatta: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kavmine kavuşunca bizi unuttu" diyen oldu.

Sa'd b. Ubâde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girip: "Ya Resûlallah! Ensâr, aldığın ganimeti bölüştürürken senin kavmine ve diğer Arap kabilelerine bol bol dağıtıp Ensâr'a ise ondan birşey vermemek suretiyle yaptığın uygulamadan, sana karşı içlerinde kırgınlık ve üzüntü duymaktadırlar" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Sa'd! Bu hususta sen neredesin? Ne görüştesin?"* diye sorunca, Sa'd b. Ubâde: "Yâ Resûlallah! Ben de ancak kavmimden bir ferdim. Benim bundan başka bir sıfatım yok!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse, benim için kavmini şu çevrede, topla"* buyurdu. Sa'd çıkıp Ensâr'ı topladı. Muhacirlerden birisi gelince, girmesine izin verdiler. Bir başkası da gelince onu içlerine almadılar. Ensâr toplanınca Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip: "Ensâr, senin için toplanmış bulunmaktadır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensâr'ın yanına gidip, Allah'a hamdü senâ ederek buyurdu ki:

"Ey Ensâr topluluğu! Söylediğiniz şeyler bana ulaştı. Bana karşı, kalplerinizde kırgınlık ve üzüntü duyuyorsunuz. Siz dalalet içindeyken, Allah size hidayet vermedi mi? Sizler yoksul iken Allah sizleri zengin kılmadı mı? Sizler birbirinize düşmanlar iken, Allah kalplerinizi birleştirip ısındırmadı mı?" Ensâr: "Allah ve Resûlü'nün üzerimizdeki minnet ve nimetleri üstündür" diye cevap verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ensâr topluluğu! Bana cevap vermeyecek misiniz?"* deyince, Ensâr: "Sana ne cevap verelim yâ Resûlallah? Kavuşmuş olduğumuz bütün nimet ve ihsanlar Allah'tandır ve Allah'ın Resûlü yüzündendir!" dediler.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi! İsteseydiniz: «Sen bize yalanlanmış olarak gelmiştin! Biz seni doğruladık! Sen terkedilmiş olarak bize gelmiştin! Biz sana yardımcı olduk! Sen yurdundan sürülmüş olarak gelmiştin! Biz seni barındırdık! Sen bize yoksul olarak gelmiştin! Biz sana kendimiz gibi verdik, baktık!» deseydiniz, doğru söylemiş olurdunuz ve ben de sizin doğru söylediğinizi kabul ederdim. Ey Ensâr topluluğu! Bazı adamların kalplerini İslâmiyete ısındırmak maksadıyla kendilerine dünyalık verip, sizleri müslümanlığınıza havale ettiğim için mi bana kırgınlık hissedip üzülüyorsunuz?*

Ey Ensâr! İnsanlar aldıkları davarlar ve develerle çıkıp giderlerken, sizler Resûlullah ile birlikte dönüp gitmeye razı değil misiniz? Muhammed'in canı elinde olana yemin ederim ki; eğer hicret olmasaydı, Ensâr'ın bir ferdi olmayı tercih ederdim. İnsanlar bir geçide, Ensâr bir geçide gitse ben Ensâr'ın gittiği

geçide giderim. Allahım! Ensâr'a, çocuklarına ve çocuklarının çocuklarına merhamet et."

Bunun üzerine Ensâr, sakallarını ıslatacak derecede ağladılar ve şöyle dediler: "Biz, Resûlullah'ın yaptığı taksime ve onun bizimle olmasına razıyız." Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) oradan ayrıldı, Ensâr da dağıldılar.[1]

١٦٤٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ لأَصْحَابِهِ أَمَا وَاللَّهِ كُنْتُ أُحَدِّثُكُمْ أَنَّهُ لَوْ قَدِ اسْتَقَامَتِ الأُمُورُ قَدْ آثَرَ عَلَيْكُمْ. قَالَ فَرَدُّوا عَلَيْهِ رِدًّا عَنِيفاً. قَالَ فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ فَجَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ أَشْيَاءَ لاَ أَحْفَظُهَا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ فَكُنْتُمْ لاَ تَرْكَبُونَ الْخَيْلَ . قَالَ فَكُلَّمَا قَالَ لَهُمْ شَيْئاً قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ فَلَمَّا رَآهُمْ لاَ يَرُدُّونَ عَلَيْهِ شَيْئاً

قُلْتُ فَذَكَرَ نَحْوَهُ وقالَ فِي آخِرِهِ : الأَنْصَارُ كَرِشِي وَأَهْلُ بَيْتِي وَعَيْبَتِي الَّتِي آوِي إِلَيْهَا فَاعْفُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ وَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ .

قَالَ أَبُو سَعِيدٍ قُلْتُ لِمُعَاوِيَةَ أَمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا أَنْ سَنَرَى بَعْدَهُ أَثَرَةً. قَالَ مُعَاوِيَةُ فَما أَمَرَكُمْ قُلْتُ أَمَرَنَا أَنْ نَصْبِرَ. قَالَ فَاصْبِرُوا إِذاً

16476- Ebû Saîd'in başka bir rivayeti ise şöyledir: Ensâr'dan bir adam, arkadaşlarına dedi ki: "Vallahi! Eğer işler yoluna girerse, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) başkasını size tercih edeceğini söylemiştim." Ensâr, adama çok sert karşılık verdiler. Durum Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kulağına gidince, yanlarına gelip şimdi hatırlamadığım bir şeyler söyledi. Ensâr: "Evet ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz ata binmezdiniz"* dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onlara ne söylerse, onlar: "Evet ya Resûlallah!" diye karşılık veriyorlardı.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), söylediği şeylere cevap vermediklerini görünce... (Ravi dedi ki) devamla yukarıda anlatılana benzer bir şeyler

[1] Ahmed (3/76) rivayet etti. Ebû Ya'lâ (1358) rivayet etti.

zikretti ve sözlerinin sonunda dedi ki: *"Benim kendisine sığındığım sırdaşım Ehl-i Beyt'imdir, dayanağım ise Ensâr'dır. Ensâr'ın kusurlularını affedin, faziletli olanlarına da sarılın."*

Ebû Saîd dedi ki: Muâviye'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bize kendisinden sonra bencilce davranışlara maruz kalacağımızı haber verdi" dedim. Muâviye: "Size o zaman ne yapmanızı emretti?" diye sordu. Ben: "Bize sabretmemizi emretti" dedim. Muâviye: "O zaman sabredin" dedi.[1]

١٦٤٧٧ - وَفِي رِوَايَةٍ: " فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ "

رواها أحمد كلها وأبو يعلى بالرواية التي قال فيها: فقال رجل من الأنصار لأصحابه ورجال الرواية الأولى لأحمد رجال الصحيح غير محمد بن إسحاق وقد صرح بالسماع

قلت: هو في الصحيح بغير هذا السياق

16477- Başka bir rivayet ise şöyledir: *"Benimle Havz'da buluşana kadar sabrediniz"*

★Ahmed hepsini rivayet etti. Ebû Ya'lâ, "Ensâr'dan bir adam arkadaşlarına şöyle dedi" ifadesiyle nakletti. Ahmed'in birinci rivayetinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Muhammed b. İshâk değildir. O ise burada duyarak rivayette bulunduğunu ifade etmiştir.

★ Derim ki: Bu, *Sahîh*'te başka bir lafızla rivayet edilmiştir.[2]

١٦٤٧٨ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ نَحْوَ مَا تَقَدَّمَ بِاخْتِصَارٍ

رواه أحمد ورجالهما رجال الصحيح غير ابن إسحاق وقد صرح بالسماع

16478- Ebû Hureyre ile Ebû Saîd, daha önce geçen hadisi kısa metinle naklettiler.

★Ahmed rivayet etti. Hadisi işittiğini ifade eden İbn İshâk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٦٤٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا فُتِحَتْ حُنَيْنٌ بَعَثَ سَرَايَا فَأَتَوْا بِالإِبِلِ وَالشَّاءِ فَقَسَمُوهَا فِي قُرَيْشٍ قَالَ فَوَجَدْنَا أَيُّهَا الأَنْصَارُ عَلَيْهِ فَبَلَغَهُ ذَلِكَ فَجَمَعَنَا فَخَطَبَنَا فَقَالَ أَلا تَرْضَوْنَ أَنَّكُمْ

[1] Ahmed (3/89) ve Ebû Ya'lâ (1358) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/57) rivayet etti.

[3] Ahmed (3/67) rivayet etti. Bilakis burada İbn İshâk duyarak değil, *an'ane* yoluyla rivayette bulunmuştur.

أُعْطِيتُمْ رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِياً وَسَلَكْتُمْ شِعْباً لاتَّبَعْتُ شِعْبَكُمْ . قَالُوا رَضِينَا يَا رَسُولَ اللَّهِ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وهو حسن الحديث وبقية رجاله رجال الصحيح

16479- Câbir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huneyn'i fethettiği zaman, askeri birlik gönderip, develer ve davarları getirtip Kureyş arasında taksim ettirdi. Ensâr'ın bundan rahatsızlık duyduğu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ulaşınca, bizi toplayıp: *"Allah Resûlü'nün size verilmesine razı değil misiniz? Vallahi! Eğer insanlar bir vadiye, siz başka bir geçide gitseniz; ben sizin peşinizden gelirdim"* buyurunca Ensâr: "Razı olduk ya Resûlallah!" dediler.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisleri hasendir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٤٨٠ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمٍ ، عَنْ رِشْدِينَ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ ، وَعُقَيْلٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " قَسَّمَ الْفَيْءَ الَّذِي أَفَاءَ اللَّهُ بِحُنَيْنٍ مِنْ غَنَائِمِ هَوَازِنَ ، فَأَفْشَى الْقَسْمَ فِي أَهْلِ مَكَّةَ مِنْ قُرَيْشٍ وَغَيْرِهِمْ ، فَغَضِبَ الأَنْصَارُ ، فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُمْ فِي مَنَازِلِهِمْ ، ثُمَّ قَالَ: " مَنْ كَانَ هَهُنَا لَيْسَ مِنَ الأَنْصَارِ فَلْيَخْرُجْ إِلَى رَحْلِهِ " ، ثُمَّ تَشَهَّدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَحَمِدَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ، ثُمَّ قَالَ: " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ ، قَدْ بَلَغَنِي مِنْ حَدِيثِكُمْ فِي هَذِهِ الْمَغَانِمِ الَّتِي آثَرْتُ بِهَا أُنَاسًا أَتَأَلَّفُهُمْ عَلَى الإِسْلامِ , لَعَلَّهُمْ أَنْ يَشْهَدُوا بَعْدَ الْيَوْمِ وَقَدْ أَدْخَلَ اللَّهُ قُلُوبَهُمُ الإِسْلامَ " ، ثُمَّ قَالَ: " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ ، أَلَمْ يَمُنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ بِالإِيمَانِ , وَخَصَّكُمْ بِالْكَرَامَةِ , وَسَمَّاكُمْ بِأَحْسَنِ الأَسْمَاءِ: أَنْصَارَ اللَّهِ , وَأَنْصَارَ رَسُولِهِ ؟ وَلَوْلا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ ، وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا ، وَسَلَكْتُمْ وَادِيًا لَسَلَكْتُ وَادِيَكُمْ ، أَفَلا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِهَذِهِ الْغَنَائِمِ ، الشَّاةِ ، وَالنَّعَمِ ، وَالْبَعِيرِ ، وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ " ، فَلَمَّا سَمِعَتِ الأَنْصَارُ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالُوا: رَضِينَا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَجِيبُونِي فِيمَا قُلْتُ ؟ " ، فَقَالَتِ الأَنْصَارُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَجَدْتَنَا فِي ظُلْمَةٍ فَأَخْرَجَنَا اللَّهُ بِكَ إِلَى النُّورِ ، وَوَجَدْتَنَا عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَنَا اللَّهُ بِكَ ، وَوَجَدْتَنَا ضُلالًا فَهَدَانَا اللَّهُ بِكَ ، فَرَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا ، وَبِالإِسْلامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا ، فَاصْنَعْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شِئْتَ فِي أَوْسَعِ الْحِلِّ . فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "

أمَا وَاللهِ لَوْ أجَبْتُمُونِي بِغَيْرِ هَذَا الْقَوْلِ ، لَقُلْتُ: صَدَقْتُمْ ، لَوْ قُلْتُمْ: أَلَمْ تَأْتِنَا طَرِيدًا فَآوَيْنَاكَ ، وَمُكَذَّبًا فَصَدَّقْنَاكَ ، وَمَخْذُولا فَنَصَرْنَاكَ ، وَقَبِلْنَا مَا رَدَّ النَّاسُ عَلَيْكَ ؟ لَوْ قُلْتُمْ هَذَا لَصَدَقْتُمْ " ، فَقَالَتِ الأَنْصَارُ: بَلْ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ الْمَنُّ ، وَالْفَضْلُ عَلَيْنَا ، وَعَلَى غَيْرِنَا ، ثُمَّ بَكَوْا , فَكَثُرَ بُكَاؤُهُمْ ، فَبَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُمْ , وَرَضِيَ عَنْهُمْ ، فَكَانُوا بِالَّذِي قَالَ لَهُمْ أَشَدَّ اغْتِبَاطًا ، وَأَفْضَلَ عِنْدَهُمْ مِنْ كُلِّ مَالٍ

رواه الطبراني وفيه رشدين بن سعد وحديثه في الرقاق ونحوها حسن وبقية رجاله ثقات

16480- Sâib b. Yezîd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huneyn savaşında, Hevâzin kabilesinden elde edilen ganimeti paylaştırırken, Mekke halkından, Kureyş'e ve başkalarına daha çok verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensâr'ın buna kızdığını öğrenince, onların konakladıkları yere gidip dedi ki: *"Ensâr'dan burada olmayan varsa, (onu çağırın) yerine (buraya) gelsin."* Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'a hamdü sena ederek dedi ki:

"Ey Ensâr topluluğu! Bazı insanların kalbini İslam'a ısındırmak ve bu günden sonra da onların İslam dininde sebat etmeleri için, Allah'ın, kalplerine İslam'ı henüz yerleştirdiği kişilere verdiğim ganimet malları sebebiyle söylediklerinin bana ulaştı. Ey Ensâr! Allah sizlere iman nimetini vermedi mi? Size keremiyle muamele edip, Allah'ın yardımcıları ve Resûlullah'ın yardımcıları (=Ensâr) olan en güzel isimleri vermedi mi? Eğer hicret olmasaydı, Ensâr'dan birisi olmayı tercih ederdim. Eğer, bütün insanlar bir vadiye, siz başka bir vadiye gitseniz, ben sizin vadinize giderdim. İnsanlar, ganimetlerle, koyunlarla mallarla ve develerle giderken siz Resûlullah'ı alıp gitmeyi istemez misiniz?"

Ensâr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözlerini duyunca: "Razı olduk" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Söylediğim şeylere cevap veriniz"* deyince, Ensâr: "Ya Resûlallah! Bizi karanlıkta buldun; Allah seninle bizi aydınlığa çıkardı. Bizi ateşin kenarında buldun; Allah seninle, bizi o ateşe düşmekten kurtardı. Bizi dalalet içinde buldun; Allah, seninle bizi hidayete erdirdi. Allah'ı Rab, İslam'ı din, Muhammed'i de resûl olarak kabul ettik. Ya Resûlallah! Ne istiyorsan onu yap."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi! Eğer bana bundan başka bir cevap verseydiniz, doğru söylemiş olurdunuz ve ben de sizi doğrulardım. Eğer; «Sen bize kovulmuş olarak geldin; biz seni barındırmadık mı? Yalanlanmış olarak geldiğinde biz seni doğrulamadık mı? Yenilmiş olarak geldiğinde biz sana yardım etmedik mi? İnsanların, senden reddettiği şeyleri biz kabul ettik»*

deseydiniz doğru söylemiş olurdunuz" buyurunca Ensâr: "Allah ve Resûlü'nün, bizim ve başkalarının üzerindeki minnet ve nimetleri üstündür" deyip ağlamaya başladılar. Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem) onlarla ağladı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendilerine söylediği sözler, onlar için her türlü maldan daha sevimli ve üstündü.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd'ın Rikâk ve benzeri konulardaki hadisleri hasendir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٤٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَابَانَ الْجُنْدِيسَابُورِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ لُوَيْنٌ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَابِرٍ , عَنْ سِمَاكٍ أَبِي زُمَيْلٍ الْحَنَفِيِّ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: أَصَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ غَنَائِمَ فَقَسَمَ لِلنَّاسِ , فَقَالَتِ الأَنْصَارُ: نَلِي الْقِتَالَ وَالْغَنَائِمُ لِغَيْرِنَا , فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ أَنِ اجْتَمِعُوا , فَأَتَاهُمْ , فَقَالَ: " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ , هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ ؟ " قَالُوا: لا إِلا ابْنُ أُخْتٍ لَنَا , وَمَوْلًى لَنَا , فَقَالَ: " ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ , وَمَوْلَى الْقَوْمِ مِنْهُمْ " , قَالَ: " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ , أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاءِ وَالْبَقَرِ , وَتَذْهَبُونَ أَنْتُمْ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ " قَالُوا: قَدْ رَضِينَا

رواه الطبراني وفيه محمد بن جابر السحيمي وهو ضعيف وقد وثق

16481- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huneyn günü ganimet elde etti ve onu halk arasında taksim etti. Ensâr: "Biz savaşıyoruz, ganimetleri başkası alıyor" dedi. Bu sözler, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kulağına gidince, onlara toplanmaları için haber gönderdi ve yanlarına giderek: *"Ey Ensâr! İçinizde kendinizden olmayan var mı?"* diye sordu. Ensâr:"Kızkardeşimizin oğlundan (kadın tarafından olan kabile üyelerinden) başka, yabancı bir kimse yok!" karşılığını verdiklerinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir kavmin kızkardeşinin oğlu da o kavimden sayılır!"* buyurup şöyle devam etti: *"Ey Ensâr topluluğu! Halk koyunları ve develeri alıp giderken, siz, Resûlullah'ı (s.a.v) alıp evinize dönmek istemez misiniz?"* Ensâr: "Razı olduk" karşılığını verdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Câbir es-Suhaymî zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.

١٦٤٨٢ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلأَنْصَارِ: " أَلاَ تَرْضَوْنَ أَنْ أَصِلَ النَّاسَ دَثَارَ وَأَنْتُمْ شِعَارَ ؟ أَلاَ تَرْضَوْنَ أَنَّ النَّاسَ لَوْ سَلَكُوا وَادِياً وَسَلَكْتُمْ آخَرَ اتَّبَعْتُ وَادِيَكُمْ وَتَرَكْتُ النَّاسَ ؟ وَلَوْلاَ أَنَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ سَمَّانِي مِنَ الْمُهَاجِرِينَ لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَكُونَ اِمْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ ؟ " . قَالُوا: بَلَى رَضِينَا

رواه الطبراني وعبد الله بن جبير قيل: إنه تابعي وهو ثقة وبقية رجاله رجال الصحيح

16482- Abdullah b. Cubeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ensâr'a şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benim için, insanlar dış gömlek, siz iç gömlek gibisiniz. Halk bir vadiye gitse, siz başka bir vadiye gitseniz, ben, halkı bırakıp sizin gittiğiniz vadiye giderdim. Buna razı olmaz mısınız? Allah, beni muhacirlerden yapmasaydı, Ensâr'dan birisi olmak isterdim."* Bunun üzerine Ensâr: "Razı olduk" dediler.

★Taberânî rivayet etti. Abdullah b. Cubeyr'in güvenilir bir tâbiî olduğu söylendi. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٤٨٣ - وَعَنْ عَبَّادِ بْنِ بَشِيرٍ الأَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ أَنْتُمُ الشِّعَارُ وَالنَّاسُ الدِّثَارُ لاَ أُوتَيَنَّ مِنْ قِبَلِكُمْ.

رواه الطبراني وفيه من لم يرو عنه إلا واحد وبقية رجاله ثقات

16483- Abbâd b. Beşîr el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Ensâr topluluğu! Siz, benim için iç gömlek, insanlar da dış gömlek mesabesindedir. Sizden bana bir zarar gelmez."*

★Taberânî rivayet eder. Ravilerden, kendisinden sadece bir hadis rivayet edilen vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٤٨٤ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُحَمَّدٍ يَعْنِي اِبْنَ عَقِيلٍ قَالَ: قَدِمَ مُعَاوِيَةُ الْمَدِيْنَةَ فَتَلَقَّاهُ أَبُو قَتَادَةَ فَقَالَ: أَمَا إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً " قَالَ: فَبِمَا أَمَرَكُمْ ؟ قَالَ: أَمَرَنَا أَنْ نَصْبِرَ قَالَ: اِصْبِرُوا إِذًا

رواه أحمد وعبد الله بن محمد بن عقيل حسن الحديث وبقية رجاله رجال الصحيح

16484- Abdullah b. Muhammed b. Akîl der ki: Muâviye, Medine'ye geldiği zaman, onu Ebû Katâde karşıladı ve dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benden sonra kendi nefislerini başkalarına tercih edecek kişileri göreceksiniz."* Muâviye: "O zaman size ne yapmanızı emretti?" diye sorunca, Ebû Katâde: "Sabretmemizi emretti" karşılığını verdi. Muâviye: "O zaman, sabredin" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Abdullah b. Muhammed b. Akîl'in hadisleri hasendir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ahmed (5/304), Muhammed b. Abdillah b. Akîl'den rivayet etti. Bu kişi Abdullah b. Muhammed değildir.

١٦٤٨٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، قَالَ: نَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ: نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُجَمِّعٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قال سمعت رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ عَيْبَةً ، وَعَيْبَتِي هَذَا الْحَيُّ مِنَ الأَنْصَارِ ، وَلَوْلا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ ، وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا ، وَسَلَكَتِ الأَنْصَارُ وَادِيًا سَلَكْتُ شِعْبَ الأَنْصَارِ ، الأَنْصَارُ شِعَارٌ ، وَالنَّاسُ دِثَارٌ فَمَنْ وَلِيَ مِنَ الأَمْرِ شَيْئًا فَلْيُحْسِنْ إِلَى مُحْسِنِيهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ "

رواه البزار وفيه من لم أعرفه

16485- Ebû Humeyd es-Sâidî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her peygamberin sığınağı vardır. Benim de sığınağım Ensâr'dır. Eğer hicret olmasaydı, Ensâr'dan birisi olurdum. Eğer insanlar bir vadiye girse, Ensâr da başka bir geçide girse, ben Ensâr'ın girdiği geçide girerdim. Benim için, Ensâr iç gömlek, insanlar da dış gömlek mesabesindedir. İnsanların idaresini eline alan, onların iyisine iyi davransın, kötülük (hata) yapanını da affetsin."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

١٦٤٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ: نَا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعٍ ، قَالَ: نَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ ثَابِتٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الرِّجَالِ ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ: " أَلا إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ تَرِكَةً وَضَيْعَةً ، وَإِنَّ تَرِكَتِي وَضَيْعَتِي الأَنْصَارُ ، فَاحْفَظُونِي فِيهِمْ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

16486- Enes b. Mâlik dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Ensâr'ın, Huneyn günü) söylediklerini duyunca, halka konuşma yapıp Ensâr'a dedi ki: *"Her peygamberin mirası ve seçilmiş kişileri vardır. Benim geriye bıraktığım mirasım ve seçilmiş kişilerim Ensâr'dır. Bana hürmet gösterdiğiniz gibi onlara da hürmet gösteriniz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٦٤٨٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ: نَا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ: نَا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا ، فَخَطَبَ ، فَقَالَ لِلأَنْصَارِ: " أَلَمْ تَكُونُوا أَذِلاءَ فَأَعَزَّكُمُ اللَّهُ بِي ؟ أَلَمْ تَكُونُوا ضلالًا فَهَدَاكُمُ اللَّهُ بِي ؟

أَلَمْ تَكُونُوا خَائِفِينَ فَأَمَّنَكُمُ اللَّهُ بِي ؟ أَلَا تَرُدُّونَ عَلَيَّ ؟ " قَالُوا: أَيُّ شَيْءٍ نُجِيبُكَ ؟ قَالَ: " تَقُولُونَ ، أَلَمْ يَطْرُدْكَ قَوْمُكَ فَأَوَيْنَاكَ ، أَلَمْ يُكَذِّبْكَ قَوْمُكَ فَصَدَّقْنَاكَ ؟ " فَعَدَّدَ عَلَيْهِمْ ، قَالَ: فَجَثَوْا عَلَى رُكَبِهِمْ ، فَقَالُوا: أَمْوَالُنَا وَأَنْفُسُنَا لَكَ ، فَنَزَلَتْ: ﴿قُلْ لا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ "

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه علي بن سعيد بن بشير وفيه لين وبقية رجاله وثقوا

16487- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (Ensâr'ın, Huneyn savaşında ganimetle ilgili) söylediklerini duyunca halka hitab ederek Ensâr'a dedi ki: *"Siz zelil iken, Allah sizi benim sayemde aziz kılmadı mı? Dalalette iken benim vesilemle sizi hidayete erdirmedi mi? Korku içindeyken benimle sizi emniyet içinde kılmadı mı? Bana cevap vermeyecek misiniz?"* Ensâr: "Sana ne cevap vereceğiz?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: *"«Kavmin seni kovmuşken, biz seni barındırmadık mı? Kavmin seni yalanlarken, biz seni doğrulamadık mı?» diyeceksiniz."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buna benzer şeyler saydı. Ensâr, dizlerinin üzerine çökerek şöyle dediler: "Mallarımız ve canlarımız senindir." Bunun üzerine şu âyet nazil oldu: **"De ki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum."** (Şûrâ Sur. 23)

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hocası Ali b. Saîd b. Beşîr'den rivayet etti. O da hadiste gevşektir. Diğer ravileri güvenilir sayılmıştır.

١٦٤٨٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ: نا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ ، قَالَ: نا أَبُو مَعْشَرٍ الْبَرَاءُ ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ عَوْسَجَةَ ، قَالَ: حَدَّثَنِي مَطَرٌ أَبُو مُوسَى مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، قَالَ: اجْتَمَعَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ ، وَإِنِّي لَقَاعِدٌ مَعَهُمَا ، وَأَنَا غُلَامٌ ، فَقَالَ: أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، إِنَّ النَّاسَ يَزْعُمُونَ أَنِّي أَكْذِبُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ، وَأَيُّ أَرْضٍ تُقِلُّنِي ، وَأَيُّ سَمَاءٍ تُظِلُّنِي ؟ فَقَالَ: أَنْتَ خَيْرٌ مِنْ ذَلِكَ ، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا ، وَسَلَكَتِ الأَنْصَارُ وَادِيًا ، سَلَكْتُ مَعَ الأَنْصَارِ فِي ذَلِكَ الْوَادِي " ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: قَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهُ

وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " لَوْلا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ " ، قَالَ: صَدَقْتَ ، سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهُ ، وَلَمْ يُحَدِّثْ يَوْمَئِذٍ إِلا صَدَّقَهُ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

16488- Talha b. Ubeydillah'ın ailesinin azatlısı Matar Ebû Mûsâ bildiriyor: Ebû Hureyre ile Abdullah b. Ömer bir araya geldiler. Ben çocuktum ve yanlarında oturuyordum. Ebû Abdirrahman dedi ki: "Halk, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adına yalan söylediğimi iddia ediyor. Eğer böyle yaparsam, beni hangi yer taşır, hangi gök gölgeler? İbn Ömer: "Sen böyle bir şey yapmayacak kadar hayırlısın" dedi. Ebû Hureyre: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum" dedi: *"Eğer, insanlar bir vadiye, Ensâr da başka bir vadiye gitse, ben, Ensâr'ın gittiği vadiye giderdim."* İbn Ömer: "Ben de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle dediğini duymuştum" dedi. Ebû Hureyre: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu da işittim" dedi: *"Eğer hicret olmasaydı ben Ensâr'ın bir ferdi olurdum."*

İbn Ömer: "Doğru söyledin. Ben de bunu Resûlullah'tan duydum" dedi. O gün, Ebû Hureyre ne söylediyse, İbn Ömer onu tasdik etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

١٦٤٨٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: عَلِمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الشِّعْبَ أَحْسَنُ مِنَ الْوَادِي

رواه البزار وإسناده حسن

16489- Enes dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), geçidin vadiden daha güzel olduğunu bildi (ve ona göre böyle buyurdu)."

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٤٩٠ - دَثَنَا مِقْدَامٌ، ثَنَا أَصْبَغُ، ثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي أَبُو صَخْرٍ، أَنَّ يَحْيَى بْنَ النَّضْرِ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: " أَلا إِنَّ النَّاسَ دِثَارٌ، وَإِنَّ الأَنْصَارَ شِعَارٌ، وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ سَلَكُوا وَادِيًا، وَسَلَكَتِ الأَنْصَارُ شُعْبَةً لاتَّبَعْتُ شُعْبَةَ الأَنْصَارِ، وَلَوْلا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ، فَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِهِمْ شَيْئًا فَلْيُحْسِنْ إِلَى مُحْسِنِهِمْ، وَلْيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ، وَمَنْ أَفْزَعَهُمْ فَقَدْ أَفْزَعَ هَذَا الَّذِي بَيْنَ هَذَيْنِ " وَأَشَارَ إِلَى صَدْرِهِ يَعْنِي: قَلْبَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه مقدام بن داود وهو ضعيف وقال ابن دقيق العيد: إنه وثق وبقية رجاله ثقات

[1] Bezzâr (2801) rivayet etti. Ravilerden Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

16490- Ebû Katâde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), minberde şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanlar dış elbise, Ensâr ise iç elbise gibidir. Eğer insanlar bir vadiye, Ensâr da başka bir geçide gitse, ben Ensâr'ın gittiği yolu takib ederdim. Eğer hicret olmasaydı, Ensâr'ın bir ferdi olurdum. Kim onların idaresini eline alırsa, iyilerine ihsan etsin ve kötülerini ise affetsin. Onları korkutan bu iki şey arasındakini korkutmuş olur"* diyerek göğsüne, yani kalbine işaret etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, zayıf bir ravi olan hocası Mikdâm b. Dâvûd'dan rivayet etti. İbn Dakîk el-Îyd, onun güvenilir olduğunu söyler. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٤٩١ – دَّثنا زَنْجَوَيْهِ، حَدَّثنا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ، حَدَّثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ، عَنِ ابْنِ شَفِيعٍ، قَالَ: وَكَانَ طَبِيبًا، قَالَ: دَعَانِي أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ فَقَطَعْتُ لَهُ عِرْقَ النَّسَا، فَحَدَّثَنِي بِحَدِيثَيْنِ، قَالَ: أَتَانِي أَهْلُ بَيْتَيْنِ مِنْ قَوْمِي: أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ بَنِي ظَفَرٍ، وَأَهْلُ بَيْتٍ مِنْ بَنِي مُعَاوِيَةَ، فَقَالُوا: كَلِّمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ لَنَا أَوْ يُعْطِينَا أَوْ نَحْوًا مِنْ هَذَا فَكَلَّمْتُهُ، فَقَالَ: " نَعَمْ، أَقْسِمُ لِكُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ مِنْهُمْ شَطْرًا، فَإِنْ عَادَ اللَّهُ عَلَيْنَا عُدْنَا عَلَيْهِمْ "، قَالَ: قُلْتُ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " وَأَنْتُمْ فَجَزَاكُمُ اللَّهُ خَيْرًا، فَإِنَّكُمْ مَا عَلِمْتُكُمْ أَعِفَّةٌ صُبُرٌ " قَالَ: وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ أَثَرَةً بَعْدِي "، فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، قَسَمَ حُلَلًا بَيْنَ النَّاسِ، فَبَعَثَ إِلَيَّ مِنْهَا بِحُلَّةٍ فَاسْتَصْغَرْتُهَا، فَأَعْطَيْتُهَا ابْنَتِي، فَبَيْنَمَا أَنَا أُصَلِّي إِذْ مَرَّ بِي شَابٌّ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَيْهِ حُلَّةٌ مِنْ تِلْكَ الْحُلَلِ يَجُرُّهَا، فَذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ أَثَرَةً بَعْدِي "، فَقُلْتُ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، فَانْطَلَقَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرَهُ، فَجَاءَ وَأَنَا أُصَلِّي، فَقَالَ: صَلِّ يَا أُسَيْدُ، فَلَمَّا قَضَيْتُ صَلاتِي، قَالَ: كَيْفَ قُلْتَ ؟ فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: تِلْكَ حُلَّةٌ بَعَثْتُ بِهَا إِلَى فُلانٍ وَهُوَ بَدْرِيٌّ أُحُدِيٌّ عَقَبِيٌّ، فَأَتَاهُ هَذَا الْفَتَى فَابْتَاعَهَا مِنْهُ فَلَبِسَهَا، فَظَنَنْتَ أَنَّ ذَاكَ يَكُونُ فِي زَمَانِي ؟، قُلْتُ: قَدْ وَاللَّهِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ظَنَنْتُ أَنَّ ذَاكَ لا يَكُونُ فِي زَمَانِكَ

قلت: في الصحيح وغيره: " إنكم ستلقون بعدي أثرة " رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن ابن إسحاق مدلس وهو ثقة

16491- Bir hekim olan İbn Şefî anlatıyor: Useyd b. Hudayr, kendisinde bulunan siyatik hastalığını tedavi etmem için çağırdı ve bana iki hadiseyi anlattı. (Birinci hadise şöyledir) Dedi ki:

Kavmimden iki aile yanıma geldi. Biri, Benû Zafer'den, diğeri ise Benû Muâviye'den. Bana: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize yaptığı taksimatı anlat" veya buna benzer bir şey söylediler. Onlara olayı anlattım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her eve bir hisse veriniz, eğer Allah, bize başkasını da verirse, biz de onlara yine veririz"* buyurdu. Ben: "Allah sana hayırlar versin ya Resûlallah" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, size de hayırlar versin. Ben sizin iffetli (el avuç açmayan) ve sabırlı olduğunuzu biliyorum"* buyurdu.

(İkincisi ise şudur) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), şöyle buyurduğunu duydum: *"Benden sonra, kendi nefislerini başkalarına tercih edenleri göreceksiniz."* Ömer b. el-Hattâb hilafete geçince, beytulmaldan kaftanları halk arasında paylaştırdı. Bana da bir kaftan yolladı. Ben onun küçük olduğunu gördüm ve kızıma verdim. (Mescid'de) namaz kılarken, Kureyş'ten bir genç yanımdan geçti. Bana verilen kaftanlardan birisini giymişti. Fakat kıyafet, arkasından sürünecek kadar uzundu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benden sonra, kendi nefislerini başkalarına (Ensar'a) tercih edenleri göreceksiniz"* sözünü söyleyerek: "Allah ve Resûlü doğru söylediler" dedim. Bir adam, gidip söylediklerimi Ömer'e anlattı. Ben namaz kılarken Ömer geldi ve: "Namazını bitir, ey Useyd" dedi. Namaz bitince: "Sen ne söyledin?" dedi. Ben olanları ona anlattım. Ömer dedi ki: "O kaftanı Bedir, Uhud ve Akabe'de bulunan falan kişiye yolladım. Bu genç gidip kaftanı ondan satın alarak giydi. Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediğinin benim zamanımda olacağını mı zannettin?" dedi.

Ben: "Vallahi ey Müminlerin emiri! Bunun, senin zamanında olacağını zannetmiyorum" dedim.

Derim ki: *Sahîh* ve başka yerlerde: *"Benden sonra kendi nefislerini tercih edenleri (bencillik edenleri) göreceksiniz"* kısmı vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Fakat İbn İshâk müdellis olmakla birlikte güvenilirdir.[1]

١٦٤٩٢ - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي سَمِينَةَ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ ، قَالَ: قَالَ أَبِي: عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: أَمَرَ أَبِي بِخَزِيرَةٍ ، فَصُنِعَتْ ، ثُمَّ أَمَرَنِي فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي مَنْزِلِهِ ، قَالَ: فَقَالَ لِي: " مَاذَا مَعَكَ يَا جَابِرُ ، أَلْحَمٌ

[1] Ahmed'in *Müsned*'inde bu rivayeti bulamadım. Aynı metinle Ebû Ya'lâ'nın *Müsned*'inde (945); bir bölümü de başka yollarla Useyd b. Hudayr'dan, Ahmed'in *Müsned*'inde vardır (4/351-352) Ayrıca Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (568) rivayet etti. İbn Şefî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

ذِي ؟ " . قَالَ: قُلْتُ: لا . قَالَ: فَأَتَيْتُ أَبِي ، فَقَالَ لِي: هَلْ رَأَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ . قُلْتُ: نَعَمْ . قَالَ: فَهَلا سَمِعْتَهُ يَقُولُ شَيْئًا ؟ . قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ . قَالَ لِي: " مَاذَا مَعَكَ يَا جَابِرُ ، أَلَحْمٌ ذِي ؟ " . قَالَ: لَعَلَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكُونَ اشْتَهَى ، فَأَمَرَ بِشَاةٍ لَنَا دَاجِنٍ ، فَذُبِحَتْ ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَشُوِيَتْ ، ثُمَّ أَمَرَنِي فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لِي: " مَاذَا مَعَكَ يَا جَابِرُ ؟ " . فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ: " جَزَى اللَّهُ الأَنْصَارَ عَنَّا خَيْرًا ، وَلا سِيَّمَا عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَرَامٍ ، وَسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ "

رواه أبو يعلى بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير إبراهيم بن حبيب بن الشهيد وهو ثقة

16492- Câbir b. Abdillah b. Amr b. Harâm anlatıyor: Babam bana un helvası yapmamı emretti. Helvayı yapınca onu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürmemi söyledi. Hz. Peygamber, tabağı görünce: *"Bu nedir ey Câbir! Yoksa et mi?"* diye sordu. Ben: "Babam, bana un helvası yapmamı ve sana getirmemi emretti" karşılığını verdim. Resûlullah: *"Tabağı oraya bırak"* dedi. Ben helvayı bırakıp babamın yanına gittim. Babam: "Resûlullah sana ne dedi?" diye sorunca; ben, "Hz. Peygamber bana: *«Bu nedir ey Câbir, yoksa et mi?»* buyurdu" dedim. Babam: "Zannedersem Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) canı et yemeği istiyor" dedi. Kalkıp bir hayvan kesti ve pişirilmesini söyledi. Et pişince onu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürmemi emretti. Resûlullah: *"Ey Ensâr topluluğu! Allah size hayırlar versin. Özellikle Amr b. Harâm ve Sa'd b. Ubâde ailesine"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ, iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece İbrâhîm b. Habîb b. eş-Şehîd değildir. O da güvenilirdir.[1]

١٦٤٩٣ - وَعَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ بَشِيرِ بْنِ أَبَانَ بْنِ بَشِيرِ بْنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرِ بْنِ سَعْدِ الأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: كَتَبَ مَرْوَانُ بْنُ الحَكَمِ إِلَى النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ يَخْطُبُ عَلَى ابْنِهِ عَبْدِ المَلِكِ أُمَّ أَبَانَ بِنْتُ النُّعْمَانِ وَكَانَ فِي كِتَابِهِ إِلَيْهِ:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مَرْوَانَ بْنِ الحَكَمِ إِلَى النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ سَلاَمٌ عَلَيْكَ فَإِنِّي أَحْمَدُ إِلَيْكَ اللهَ الَّذِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ أَمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ اللهَ ذَا الجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ وَالعَظَمَةِ وَالسُّلْطَانِ قَدْ خَصَّكُمْ مَعْشَرَ الأَنْصَارِ بِنَصْرِ دِينِهِ وَاعْتِزَازِ نَبِيِّهِ وَقَدْ جَعَلَكَ اللهُ مِنْهُمْ فِي البَيْتِ العَمِيمِ وَالفَرْعِ القَدِيمِ وَقَدْ دَعَانِي ذَلِكَ إِلَى اخْتِيَارِي مُصَاهَرَتَكَ وَإِيْثَارَكَ عَلَى الأَكْفَاءِ مِنْ وَلَدِ أَبِي

[1] Ebû Ya'lâ (2079-2080), Ahmed (3/334) ve Bezzâr (2707) rivayet etti.

وَقَدْ رَأَيْتُ أَنْ تُزَوِّجَ اِبْنِي عَبْدِ المَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ اِبْنَتُكَ أُمَّ أَبَانَ بِنْتُ النُّعْمَانِ وَقَدْ جَعَلْتُ صِداقُهَا مَا نَطَقَ بِهِ لِسانُكَ وَتَرَمْرَمْتُ بِهِ شَفَتَاكَ وَبَلَّغَهُ مَنَاكَ وَحَكَمْتُ بِهِ فِي بَيْتِ المَالِ قَبْلَكَ فَلَمَّا قَرَأَ النُّعْمَانُ كِتَابَهُ كَتَبَ إِلَيْهِ:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنَ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيْرِ إِلَى مَرْوَانَ بْنِ الحَكَمِ بَدَأْتُ بِاِسْمِي سُنَّةً مِنْ رَسُول اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَلِكَ لِأَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " إِذَا كَتَبَ أَحَدُكُمْ إِلَى أَحَدٍ فَلْيَبْدَأْ بِنَفْسِهِ " . أَمَّا بَعْدُ: فَقَدَ وَصَلَ إِلَيَّ كِتَابُكَ وَقَدْ فَهِمْتُ مَا ذَكَرْتَ فِيْهِ مِنْ مَحَبَّتِنَا فَإِماَّ أَنْ تَكُونَ صَادِقَا فَغَنِمْ أَصَبْتَ وَبِحَظِّكَ أَخَذْتَ لِأَنَّا أُنَاسُ جَعَلَ اللهُ تَعَالَى حُبُّنَا إِيْمانَاَ وَبُغْضُنَا نِفَاقَا . وَأَمَّا مَا أَطْنَبْتَ فِيْهِ مِنْ ذِكْرِ شَرَفُنَا وَقَدِيْمِ سَلَفُنَا فَفِي مَدْحِ اللهِ تَعَالَى لَنَا وَذِكْرُهُ إِيَّانَا فِي كِتَابِهِ المُنَزَّلِ وَقُرْآنِهِ المُفَصَّلِ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَغْنَانَا عَنْ مَدْحِ أَحَدُ مِنَ النَّاسِ وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ آثَرْتَنِي بِاِبْنِكَ عَبْدِ المَلِكِ بْنِ مَرْوَانِ عَلَى الأَكِفَّاءِ مِنْ وَلَدِ أَبِيْكَ فَحَظِّي مِنْكَ مَرْدُودُ عَلَيْهِمْ مَوْفُورُ لَهُمْ غَيْرَ مَشَاحِ لَهُمْ فِيْهِ وَلاَ مُنَازِعِ لَهُمْ عَلَيْهِ . وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ بِأَنَّ صِداقُهَا مَا نَطَقَ بِهِ لِسانِي وَتَرَمْرَمَتْ بِهِ شَفَتَايَ وَبَلَّغَهُ مَنَايَ وَحُكِمْتُ بِهِ فِي بَيْتِ المَالَ قَبْلِي فَقَدْ أَصْبَحَ بِحَمْدِ اللهِ لَوْ أَنْصَفْتَ حَظِّي فِي بَيْتِ المَالِ أَوْفَرُ مِنْ حَظِّكَ وَسَهْمِي فِيْهِ أَجْزَلُ مِنْ سَهْمِكَ فَأَنَا الَّذِي أَقُولُ:

فَلَوْ أَنَّ نَفْسِي طَاوَعَتْنِي لَأَصْبَحَتْ ... لَهَا حَفَدُ مِمَّا يُعَدُّ كَثِيْرُ
وَلَكِنَّهَا نَفْسُ عَلَيَّ كَرِيْمَةُ ... عُيُوفُ لِأَصْهَارِ اللَّئَامِ قَذُورُ
لَنَا فِي بَنِي العَنْقَاءِ وَابْنَيْ مُحَرِّقِ ... مُصَاهَرَةُ يُسَمَّى بِهَا وَمُهُورُ
وَفِي آلِ عِمْرَانِ وَعَمْرِو بْنِ عَامِرِ ... عَقَائِلُ لَمْ يَدْنَسُ لَهُنَّ حُجُورُ

رواه الطبراني وفيه أبان بن بشير بن النعمان و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات إلا ابن حبان قال في أبي محمد بشير بن أبان قال فيه: بشير بن النعمان بن بشير بن أبان فزاد في نسبه النعمان والله أعلم

16493- Ebû Muhammed b. Beşîr b. Ebân b. en-Nu'mân b. Beşîr b. Sa'd el-Ensârî, babasından, o da dedesinden bildiriyor: Mervân b. el-Hakem, Nu'mân b. Beşîr'e bir mektup yazarak, oğlu Abdulmelik'e, Ümmü Ebân binti'n-Nu'mân'ı istedi. Mervân, mektubunda şöyle diyordu:

"Bismillahirrahmanirrahim. Mervân b. el-Hakem'den, Nu'mân b. Beşîr'e. Allah'ın selamı üzerine olsun. Kendisinden başka ilah olmayan

Allah'a hamdederim. Ulu, kerem sahibi, büyük ve hüküm sahibi Allah, siz Ensâr'ı, dinine ve Nebi'sine yardım etmesi için seçti. Allah, senin o gruptan ve Ensâr'ın ileri gelenlerinden olmanı nasib etti. Bu sebeple, seninle akraba olmayı istedim ve babamın çocuklarından, oğluma almaya layık kız olmasına rağmen seni tercih ettim. Kızın Ümmü Ebân binti'n-Nu'mân'ı, oğlum Abdulmelik b. Mervân'a vermeni uygun buldum. Kızının mehrini senin dediğin, iki dudağından çıkan şey ve istediğin gibi yaptım. Beytulmal'dan, senin isteğini karşılayacak malı daha önce ayırdım."

Nu'mân, mektubu okuyunca Mervân'a şöyle bir mektup yazdı: "Bismillahirrahmanirrahim. Nu'mân b. Beşîr'den, Mervân b. el-Hakem'e! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetine uyarak kendi adımı yazarak mektuba başladım. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *«Biriniz, bir mektup yazacağı zaman, kendi ismiyle başlasın.»* Mektubun bana ulaştı. Anlattıklarından, bize olan sevgini anladım. Eğer dediklerinde sadıksan isabet etmiş ve nasibini almışsın demektir. Çünkü Allah, bizi sevmeyi iman, bize buğzetmeyi münafıklık saymıştır. Mertebemizi ve ileri gelenlerden olduğumuzu söyleyerek bizi övmene gelince; Allah, bizi Kur'ân'da insanların övmesine ihtiyaç duymayacağımız şekilde övmüştür.

Oğlun Abdulmelik b. Mervân'a babanın çocuklarında oğluna denk olacak kızlar olmasına rağmen, (kızımı isteyerek) beni tercih ettiğini söylemene gelince, ben bu şansı kardeşlerine veriyorum. Onlara hayırlı olsun. Benim dediğin şeyde gözüm yoktur. Bu işte onlarla yarışa girmem.

Mehrinin, dilimin söylediği, dudaklarım arasından çıkan şey, istediğim miktar olduğunu ve bunun için beytulmaldan bir miktar ayırdığını söylemene gelince, Allah'a hamdolsun, eğer beytulmaldan benim (hak ettiğim) hissemi verecek olsaydın, hissem, senin beytulmaldaki hissenden ve benim için ayırdığından daha çok olurdu.

Nefsime ağır gelmeseydi eğer

Ona her şeyi hazırlayan hizmetçi olurdum

Fakat nefsim benim için değerlidir

Eşimin peçeli akrabalarından vazgeçmeye gücüm var

Anka oğulları ve Muharrik'in çocukları ile aramızda

Mehirler ve akrabalık denilen şeyler var

İmran Oğulları ve Amr b. Âmir'le aramızda

Günahın kirletmediği bir dostluk vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebân b. Beşîr b. en-Nu'mân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. Sadece İbn Hibbân, Ebû Muhammed b. Beşîr b. Ebân hakkında: "Beşîr b. en-Nu'mân b. Beşîr b. Ebân" diyerek, nesebine Nu'mân'ı eklemiştir. Allah en doğrusunu bilir.

١٦٤٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقِرْمِطِيُّ الْعَدَوِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْمَاوَرْدِيُّ، ثنا زِيَادُ بْنُ سَهْلٍ، حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ اللَّهَ أَيَّدَنِي بِأَشَدِّ الْعَرَبِ أَلْسُنًا وَأَذْرُعًا بَنِي قَيْلَةَ الأَوْسِ وَالْخَزْرَجِ "

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

16494- Abdullah b. Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, beni, Arapların dili ve bileği en kuvvetli olan şu iki kabileyle, Evs ve Hazrec'le destekledi."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٦٤٩٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْبَكْرِيُّ ، نَا إِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ عَمِّهِ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ ، حَدَّثَنِي أَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ ، قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمَسُّ رُكْبَتِي رُكْبَتَهُ ، فَأَتَاهُ آتٍ ، فَالْتَقَمَ أُذُنَهُ ، فَتَغَيَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَثَارَ الدَّمُ إِلَى أَسَارِيرِهِ ، ثُمَّ قَالَ: " هَذَا رَسُولُ عَامِرِ بْنِ الطُّفَيْلِ يَتَهَدَّدُنِي ، وَيَتَهَدَّدُ مَنْ بِإِزَائِي ، فَكَفَانِيهِ اللَّهُ بِالْبَنِينَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ بِابْنَيْ قَيْلَةَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال فيه: " فَكَفَانِيهِ اللَّهُ بِالْبَنِينَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ بِابْنَيْ قَيْلَةَ " وفي إسنادهما عبد الله بن يزيد البكري وهو ضعيف

16495- Ebû Vâkıd el-Leysî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında dizimin dizine değeceği bir şekilde oturuyorken, birisi yanına gelip kulağına bir şeyler söyledi. Kızgınlığından Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünün rengi değişti ve iki kaşının arasındaki damarlar kanlandı ve nihayet (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu, Âmir b. et-Tufayl'ın elçisidir. Beni ve çevremde olanları tehdit ediyor. Allah, beni İsmâîl oğullarının çocukları olan Ensâr vasıtasıyla korur"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve şu ifadelerle *M. el-Evsat*'ında rivayet etti: *"Allah, İsmâîl oğullarından Kayle oğulları vasıtasıyla beni korur."*[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12014) rivayet etti. Ayrıca İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-mütenâhiye*'de (478) Enes b. Mâlik'ten zayıf bir isnâdla rivayet etmiştir.

١٦٤٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي أَبُو صَخْرٍ أَنَّ يَحْيَى بْنَ النَّضْرِ الأَنْصَارِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ لِلأَنْصَارِ أَلاَ إِنَّ النَّاسَ دِثَارِي وَالأَنْصَارَ شِعَارِي لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِياً وَسَلَكَتِ الأَنْصَارُ شُعْبَةً لاتَّبَعْتُ شُعْبَةَ الأَنْصَارِ وَلَوْلاَ الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ رَجُلاً مِنَ الأَنْصَارِ فَمَنْ وَلِيَ أَمْرَ الأَنْصَارِ فَلْيُحْسِنْ إِلَى مُحْسِنِهِمْ وَلْيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ وَمَنْ أَفْزَعَهُمْ فَقَدْ أَفْزَعَ هَذَا الَّذِي بَيْنَ هَاتَيْنِ . وَأَشَارَ إِلَى نَفْسِهِ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير يحيى بن النضر الأنصاري وهو ثقة

16496- Ebû Katâde bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), minberde Ensâr'a şöyle dediğini duydum: *"İnsanlar benim dış elbisem, Ensâr ise iç elbisem gibidir. İnsanlar bir vadiye gitse, Ensâr da başka bir geçide gitse, Ensâr'ın gittiği geçide giderim. Eğer hicret olmasaydı, Ensâr'ın bir ferdi olurdum. Kim Ensâr'ın idaresini eline alırsa, iyilerine ihsanda bulunsun ve kötülerini affetsin. Onları korkutan (kendini işaret ederek) bu iki şeyin arasında olanı (Beni) korkutmuş olur."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Yahyâ b. en-Nadr el-Ensârî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٤٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ قَالَ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ أَبُوهُ أَحَدَ الثَّلاَثَةِ الَّذِينَ تِيبَ عَلَيْهِمْ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ يَوْمَئِذٍ خَطِيباً فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَاسْتَغْفَرَ لِلشُّهَدَاءِ الَّذِينَ قُتِلُوا يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ تَزِيدُونَ وَإِنَّ الأَنْصَارَ لاَ يَزِيدُونَ وَإِنَّ الأَنْصَارَ عَيْبَتِي الَّتِي أَوَيْتُ إِلَيْهَا أَكْرِمُوا كَرِيمَهُمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ فَإِنَّهُمْ قَدْ قَضَوُا الَّذِي عَلَيْهِمْ وَبَقِيَ الَّذِي لَهُمْ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16497- -Babası, âyetle tövbesi kabul edilen üç kişiden biri olan- Abdurrahman b. Ka'b b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir adamdan bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) halka hitab etmek için kalktı. Allah'a hamdü sena edip Uhud günü şehit olanlar için de istiğfar ettikten sonra dedi ki:

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3299) rivayet etti.
[2] Ahmed (5/307) rivayet etti.

"Ey Muhacir topluluğu! Siz artıyorsunuz. Ensâr ise çoğalmıyor. Ensâr benim sığındığım sığınağımdır. İyilerine ikram edin, kusur işleyenlerini ise affedin. Onlar görevlerini yerine getirdiler. Bizim onlara karşı görevlerimiz kaldı."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٤٩٨ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ الأَنْصَارِيُّ وَهُوَ أَحَدُ الثَّلاَثَةِ الَّذِينَ تِيبَ عَلَيْهِمْ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْماً عَاصِباً رَأْسَهُ فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ أَمَّا بَعْدُ يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ فَإِنَّكُمْ قَدْ أَصْبَحْتُمْ تَزِيدُونَ وَأَصْبَحَتِ الأَنْصَارُ لاَ تَزِيدُ عَلَى هَيْئَتِهَا الَّتِي هِيَ عَلَيْهَا الْيَوْمَ وَإِنَّ الأَنْصَارَ عَيْبَتِي الَّتِي أَوَيْتُ إِلَيْهَا فَأَكْرِمُوا كَرِيمَهُمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16498- -Babası, âyetle tövbesi kabul edilen üç kişiden biri olan- Abdullah b. Ka'b b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birisinin kendisine şöyle dediğini bildiriyor: Bir gün, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başına sarmış bir şekilde çıkıp halka şöyle hitab etti:

"Sadede geleyim; ey Muhacir topluluğu! Siz bugün artmaktasınız. Ensâr ise bu günkünden fazla çoğalmaz. Ensâr, benim sığındığım sığınağımdır. O halde onların iyilerine ikram edin, kusur işleyenlerini ise affedin."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٤٩٩ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ قُدَامَةَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ: رَأَيْتُ الْحَجَّاجَ يَضْرِبُ عَبَّاسَ بْنَ سَهْلٍ فِي أَمْرِ ابْنِ الزُّبَيْرِ ، فَأَتَاهُ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ ، وَهُوَ شَيْخٌ كَبِيرٌ لَهُ ضِفْرَانِ وَعَلَيْهِ ثَوْبَانِ: إِزَارٌ ، وَرِدَاءٌ ، فَوَقَفَ بَيْنَ السِّمَاطَيْنِ ، فَقَالَ: يَا حَجَّاجُ ، أَلا تَحْفَظُ فِينَا وَصِيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ: وَمَا أَوْصَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيكُمْ ؟ قَالَ: " أَوْصَى أَنْ يُحْسَنَ إِلَى مُحْسِنِ الأَنْصَارِ ، وَيُعْفَى عَنْ مُسِيئِهِمْ " ، قَالَ: فَأَرْسَلَهُ

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط والكبير بأسانيد في أحدها عبد الله بن مصعب وفي الآخر عبد المهيمن بن عباس وكلاهما ضعيف

---

[1] Ahmed (3/500) rivayet etti. Bu kıssayı, Abdullah b. Abdirrahmân'dan rivayet eden, Zührî'dir. Ya bunu onlardan duymuş veya İbn Ka'b'ın ismi hakkında hata yapmıştır.

16499- Kudâme b. İbrâhîm bildiriyor: İbnu'z-Zübeyr'den dolayı (vali) Haccâc'ın, Abbâs b. Sehl'i dövdürdüğünü gördüm. Saçları örgülü, üzerinde izar ve ridasıyla, o zaman ihtiyar olan (babası) Sehl b. Sa'd geldi. Haccâc'ın yanında iki saf halinde duran insanların arasında durarak dedi ki: "Ey Haccâc! Bizim (Ensâr'ın) hakkımızda, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vasiyetinden korkmuyor musun?" Haccâc: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sizin için ne vasiyet etti?" diye sorunca, Sehl dedi ki: "Ensâr'ın iyilerine ihsan edilmesini, kusur işleyenlerin de affedilmesini vasiyet etti. Bunun üzerine Haccâc: "Abbâs b. Sehl'i serbest bırakın" dedi.

★ Ebû Ya'lâ rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde değişik isnâdlarla rivayet etti. Birisinde, Abdullah b. Mus'ab, diğerinde ise Abdulmüheymin b. Abbâs vardır ve ikisi de zayıftır.[1]

١٦٥٠٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السِّجِسْتَانِيُّ ، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ ، قَالَ: ثنا صَدَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: ثنا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِ الأَنْصَارِ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ "

رواه البزار وفيه صدقة بن عبد الله السمين وثقه دحيم وأبو حاتم وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات

16500- Sa'd b. Ebî Vakkâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr'ın iyilerini kabul edip, kusurlularını da affedin."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Sadaka b. Abdillah es-Semîn'i, Duhaym ve Ebû Hâtim güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٥٠١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي حَبِيبَةَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا نُعِيَتْ إِلَيْهِ نَفْسُهُ خَرَجَ مُتَلَفِّعًا فِي أَخْلَاقِ ثِيَابٍ عَلَيْهِ ، حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ ، فَسَمِعَ النَّاسُ بِهِ ، وَأَهْلُ السُّوقِ حَضَرُوا الْمَسْجِدَ ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ: " أَيُّهَا النَّاسُ احْفَظُونِي فِي هَذَا الْحَيِّ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَإِنَّهُمْ كَرِشِي الَّتِي آكُلُ فِيهَا وَعَيْبَتِي ، اقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ ، وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ "

[1] Ebû Ya'lâ (7532), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (5719, 6027) ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında (839) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2796) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Sa'd'dan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

رواه الطبراني وزيد بن سعد بن زيد الأشهلي لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16501- Zeyd b. Sa'd, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölüm anının geldiğini anlayınca, eski bir elbiseyi üzerine sarmış bir şekilde çıkarak minbere oturdu. Halk ve çarşıda olanlar, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'de olduğunu duyunca geldiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Allah'a hamdü sena ederek dedi ki: *"Ey insanlar! Bana gösterdiğiniz hürmeti, şu Ensâr'a da gösteriniz. Çünkü Ensâr, yemek yediğim midem ve sığınağımdır. İyilerini kabul edip, kusurlularını da affedin."*

★Taberânî rivayet etti. Zeyd b. Sa'd b. Zeyd el-Eşhelî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٥٠٢ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا أَبُو مُسْهِرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ ، عَنْ أَبِيهِ مُهَاجِرِ بْنِ دِينَارٍ أَنَّ أَبَا سَعْدٍ الأَنْصَارِيَّ مَرَّ بمروان بْنِ الْحَكَمِ يَوْمَ الدَّارِ وَهُوَ صَرِيعٌ ، فَقَالَ أَبُو سَعْدٍ: " لَوْ أَعْلَمُ يَا ابْنَ الزَّرْقَاءِ ، أَنَّكَ حَيٌّ لأَجَزْتُ عَلَيْكَ " ، فَحَقَدَهَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ ، فَلَمَّا اسْتُخْلِفَ عَبْدُ الْمَلِكِ أُتِيَ بِهِ ، فَقَالَ أَبُو سَعْدٍ: " احْفَظْ فِي وَصِيَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ، فَقَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ: " وَمَا ذَاكَ ؟ " فَقَالَ: قَالَ: " احْفَظُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ " ، وَكَانَ أَبُو سَعْدٍ زَوْجَ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ بْنِ السَّكَنِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَرَامٍ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16502- Muhâcir b. Dînâr bildiriyor: Ebû Saîd el-Ensârî, Hz. Osmân'ın evinin kuşatıldığı zaman, (orada bulunan) Mervân'ın yanına uğradı. Mervân kendinden geçmiş yerde yatmaktaydı. Ebû Saîd: "Ey İbnu'z-Zerkâ! Eğer yaşadığını bilsem sana birkaç söz söylerdim" dedi. Mervân'ın oğlu Abdulmelik bu sözlerden dolayı Ebû Saîd'e kinlendi.

Daha sonraları Abdulmelik idareyi eline alınca, Ebû Saîd'i Abdulmelik'in huzuruna getirdiler. Ebû Saîd: "Resûlullah'ın benim hakkımdaki vasiyetine saygı göster" dedi. Abdulmelik b. Mervân: "Ne vasiyeti?" diye sorunca; Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu hadisini söyledi: *"İyilerini kollayınız ve kusurlularını affediniz."*

Ebû Saîd, Esmâ binti Yezîd b. es-Seken b. Amr b. Harâm'ın kocasıydı.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/306) rivayet etti.

١٦٥٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ: نا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ سَعِيدٍ الْمَسَاحِقِيُّ ، قَالَ: نا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَكِيمٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ ، عَنْ أَبِي قَبِيلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ: كَتَبَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ: أَمَّا بَعْدُ ، فَقَدْ عَرَفْتَ وَصِيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالأَنْصَارِ عِنْدَ مَوْتِهِ: " اقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ "

رواه البزار وحسن إسناده ورواه الطبراني ورجاله وثقوا وفيهم خلاف

16503- Abdullah b. Amr dedi ki: Hz. Ebû Bekr, Amr b. el-Âs'a şöyle yazdı: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), ölüm anında Ensâr hakkında: «*Onların iyilerini kabul edip, kusurlularını da affedin*» dediği vasiyetini biliyorsun."

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir. Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir sayılmıştır. Bazıları hakkında ihtilaf vardır. [1]

١٦٥٠٤ - حَدَّثَنَا ابْنُ كَرَامَةَ، ثنا ابْنُ مُوسَى، ثنا ابْنُ الْغَسِيلِ وَاسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقِيْلَ لَهُ: هَذِهِ الأَنْصَارُ رِجَالُهَا وَنِسَاؤُهَا فِي الْمَسْجِدِ يَبْكُونَ قَالَ: " وَمَا يُبْكِيهَا ؟ " . قَالَ: يَخَافُونَ أَنْ تَمُوتَ . قَالَ: فَخَرَجَ فَجَلَسَ عَلَى مِنْبَرِهِ مُتَعَطِّفٌ بِثَوبٍ طَارِحٍ طَرَفَيْهِ عَلَى مِنْكَبَيْهِ عَاصِبَ رَأْسَهُ بِعِصَابَةٍ سَخْتٍ فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: " أَمَّا بَعْدُ أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَتَقِلُّ الأَنْصَارَ حَتَّى يَكُونُوا كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ شَيْئاً مِنْ أَمْرِهِمْ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَلِيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ "

قلت: هو في الصحيح خلا أوله إلى قوله: فخرج فجلس رواه البزار عن ابن كرامة عن ابن موسى و لم أعرف الآن أسماءهما وبقية رجاله رجل الصحيح

16504- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidilip: "Ensâr'ın kadınları ve erkekleri Mescid'de ağlıyorlar" denildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden ağlıyorlar?"* diye sorunca: "Senin vefat etmenden korkuyorlar" denildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Mescid'e çıkıp minbere oturdu. Kendini bir giysiyle sararak, kenarlarını omuzlarına atmış ve başını eski bir kumaşla sarmıştı. Allah'a hamdü sena ederek dedi ki: *"Ey insanlar! İnsanlar çoğalırken, Ensâr*

---

[1] Bezzâr (2795) rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (45) rivayet etti. Bezzâr: "Bu hadisin, Ebû Bekr'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Yahyâ b. Muhammed b. Ebî Hakîm Medenî'dir ve zararı yoktur. Ondan önce ve sonra olanlar hakkında ise bir şey söylemeye gerek yoktur. Çünkü yeteri kadar bilinmektedirler" demiş ama açık bir şekilde hadisin hasen olduğunu söylememiştir.

azalacak. Hatta yemekteki tuz gibi olacaklar. Onların idaresini eline alan, iyilerini kabul edip, kusurlularını da affetsin."

Derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin, çıkıp oturdu kısmından sonraki bölümü vardır.[1]

★Bezzâr, İbn Kerâme kanalıyla Ebû Mûsâ'dan rivayet etti. Bunların isimlerini bilmiyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٥٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِىِّ قَالَ أَخْبَرَنِى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ الأَنْصَارِىُّ وَهُوَ أَحَدُ الثَّلاَثَةِ الَّذِينَ تِيبَ عَلَيْهِمْ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْماً عَاصِباً رَأْسَهُ فَقَالَ فِى خُطْبَتِهِ أَمَّا بَعْدُ يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ فَإِنَّكُمْ قَدْ أَصْبَحْتُمْ تَزِيدُونَ وَأَصْبَحَتِ الأَنْصَارُ لاَ تَزِيدُ عَلَى هَيْئَتِهَا الَّتِى هِىَ عَلَيْهَا الْيَوْمَ وَإِنَّ الأَنْصَارَ عَيْبَتِى الَّتِى أَوَيْتُ إِلَيْهَا فَأَكْرِمُوا كَرِيمَهُمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

16505- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), çıkıp halka namaz kıldırdı ve onlara hayrı tavsiye etti. Sonra: *"Ey Muhacirler! Siz bu gün artmaktasınız. Ensâr ise bu gün olduğundan daha fazla artmayacak. Ensâr benim kendisine sığındığım sığınağımdır. İyilerine ikramda bulunun ve kusurlularını affedin"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٥٠٦ - وَعَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ سَهْلاً دَخَلَ عَلَى الْحَجَّاجِ وَهُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى يَدِهِ فَقَالَ لَهُ: إِنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الأَنْصَارِ: " أَحْسِنُوا إِلَى مُحْسِنِهِمْ وَاعْفُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ " . فَقَالَ: مَنْ يَشْهَدُ لَكَ ؟ قَالَ: هَذَانِ كَنَفَيْكَ عَبْدُ اللهِ بْنِ جَعْفَرٍ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ فَقَالاَ: نَعَمْ".

رواه الطبراني وفيه عبد المهيمن بن عباس بن سهل وهو ضعيف

16506- Abbâs b. Sehl b. Sa'd bildiriyor: Sehl, (vali) Haccâc'ın yanına girdi. Haccâc, elinin üzerine yaslanmıştı. Sehl: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensâr hakkında şöyle buyurdu" dedi: *"İyilerine ikramda bulunun*

---

[1] Bezzâr (2798) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis değişik kanallarla ve farklı lafızlarla rivayet edildi." *Mecmau'z-Zevâid*'in ilk baskısının dipnotunda şöyle demektedir: "İbn Kerâme, Muhammed b. Osmân b. Kerâme'dir. İbn Mûsâ ise Abdullah'tır. İkisi de *Sahîh*'in ravileridir —İbn Hacer."

[2] Bezzâr (2799) rivayet etti.

ve kusurlularını affedin." Haccâc: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söylediğine kim şahitlik eder?" deyince, Sehl: "Senin korumaların, Abdullah b. Câfer ve İbrâhîm b. Muhammed b. Hâtıb" dedi. Onlar da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü söylediğini tasdik ettiler.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmüheymin b. Abbâs b. Sehl zayıftır.[1]

١٦٥٠٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ الْحَرِيشِ الأَهْوَازِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ الْبَحْرَانِيُّ حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ ، ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الأَنْصَارُ كَرِشِي وَعَيْبَتِي ، وَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَهُمْ يَقِلُّونَ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ ، وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16507- Useyd b, Hudayr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr, benim midem ve sığınağımdır. İnsanlar çoğalırken onlar azalacaktır. İyilerine ikramda bulunun ve kusurlularını affedin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٥٠٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَرَ الْعَدَنِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، وَكَانَ أَحَدَ الثَّلاثَةِ الَّذِينَ تِيبَ عَلَيْهِمْ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَامَ خَطِيبًا ، فَحَمِدَ اللَّهَ ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، وَاسْتَغْفَرَ لِلشُّهَدَاءِ الَّذِينَ قُتِلُوا يَوْمَ أُحُدٍ ، وَقَالَ: " إِنَّكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ تَزِيدُونَ ، وَإِنَّ الأَنْصَارَ لا يَزِيدُونَ ، وَإِنَّ الأَنْصَارَ عَيْبَتِي الَّتِي آوِي إِلَيْهَا ، فَأَكْرِمُوا كَرِيمَهُمْ ، وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16508- Abdurrahman b. Ka'b b. Mâlik —ki onun babası, tövbesi kabul edilen üç kişiden biriydi— der ki: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) halka şöyle hitab etti: *"Ey Muhacir topluluğu! Siz bugün artmaktasınız. Ensâr ise artmıyor. Ensâr, benim sığındığım sığınağımdır. İyilerine ikram edin, kusur işleyenlerini ise affedin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Bu hadisi *M. el-Kebîr*'de bulamadım. Daha önce geçen 16499. hadise bakınız.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (552) rivayet etti.

١٦٥٠٩ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: آخِرُ خُطْبَةٍ خَطَبَنَاهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ نحوه باختصار

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16509- Abdullah b. Ka'b b. Mâlik, babasından bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize verdiği son hutbeydi" deyip yukarıdaki hadisi aktardı.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٥١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الصَّائِغُ، نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ شَيْبَةَ الأَنْصَارِيُّ، مِنْ وَلَدِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي ابْنُ كُلَيْبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَابِرٍ، وَمَحْمُودِ بْنِ جَابِرٍ، قَالا: خَرَجْنَا يَوْمَ دَخَلَ حُبَيْشُ بْنُ دَلْجَةَ الْمَدِينَةَ بَعْدَ الْحَرَّةِ بِعَامٍ، فَدَخَلَ الْمَدِينَةَ حَتَّى ظَهَرَ الْمِنْبَرَ، فَفَزِعَ النَّاسُ فَخَرَجْنَا بِجَابِرٍ فِي الْحَرَّةِ، وَقَدْ ذَهَبَ بَصَرُهُ، فَيَنْكُبُهُ الْحَجَرُ، فَقَالَ: أَخَافَ اللَّهَ مَنْ أَخَافَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَهَا مَرَّتَيْنِ، أَوْ ثَلاثًا قَبْلَ أَنْ نَسْأَلَهُ، فَقُلْنَا: يَا أَبَتَاهُ، وَمَنْ أَخَافَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ: أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " مَنْ أَخَافَ الأَنْصَارَ فَقَدْ أَخَافَ مَا بَيْنَ هَذَيْنِ مِنْ جَنْبَيْهِ"

16510- Câbir'in oğulları Muhammed ile Mahmûd bildiriyorlar: Harre olayından bir yıl sonra, Hubeyş b. Delece'nin Medine'ye geldiği gün, dışarıya çıktık. Hubeyş, Medine'ye girip minbere çıktı. Halk (Hubeyş b. Delece'nin Medine'ye gelişinden dolayı) korku içindeydi. Câbir'le Harre'ye çıktık. Câbir'in gözleri kör olduğu için taşlara takılıp tökezledi ve dedi ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) korkutan, Allah'ı korkutmuş gibidir." Kendisine sormadan önce, bu sözü iki veya üç defa söyledi. Dedik ki: "Babacığım! Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) kim korkuttu?" Câbir: "Şehadet ederim ki, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ensâr'ı korkutan, bu iki şey arasında olanı korkutmuş olur."*[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/79) rivayet etti. Daha önce geçen (16497) bakınız.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/79) rivayet etti. Daha önce geçen (16498) bakınız.

[3] Bezzâr, Abdurrahmân b. Câbir b. Abdillah'tan (2805) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Câbir'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Söylediğimiz kişinin dışında da bu hadisi İbn Câbir'den rivayet eden vardır. Ahmed rivayet etti. (3/354-393) Daha önce geçen 5822. hadise bakınız.

١٦٥١١ - وفي رواية: وَوَضَعَ يَدَيْهُ عَلَى جَنْبَيْهِ

رواه الطبراني في الأوسط والبزار وقال: " مَنْ أخَافَ الأَنْصَارَ " . ورجال البزار رجال الصحيح غير طالب بن حبيب وهو ثقة . وأحمد بنحوه إلا أنه قال: " من أخاف أهل المدينة " . ورجال أحمد رجال الصحيح

16511- Başka bir rivayette ifade: "Ellerini yanlarına koydu" şeklindedir. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *"Kim Ensâr'ı korkutursa"* ifadesiyle Bezzâr rivayet etti. Bezzâr'ın, güvenilir bir ravi olan Tâlib b. Habîb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ahmed ise yakın metinle ve *"Medine halkını korkutursa"* ibaresiyle rivayette bulundu. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٥١٢ - عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنِ ابْنٍ لِعُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ قَالَ لَهُمْ: يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ مَا لَكُمْ لَمْ تَلْقَوْنِي مَعَ إِخْوَانِكُمْ مِنْ قُرَيْشٍ ؟ قَالَ عُبَادَةُ: الْحَاجَةُ قَالَ: فَهَلَّا عَلَى النَّوَاضِحِ ؟ قَالَ: أَنْضَيْنَا يَوْمَ بَدْرٍ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا أَجَابَهُ فَقَالَ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّهَا سَتَكُونُ عَلَيْكُمْ أَثَرَةٌ بَعْدِي " . قَالَ مُعَاوِيَةُ: فَمَا أَمَرَكُمْ ؟ قَالَ: أَمَرَنَا أَنْ نَصْبِرَ حَتَّى نَلْقَاهُ قَالَ: فَاصْبِرُوا إِذًا حَتَّى تَلْقَوْهُ

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وعطاء بن السائب اختلط

16512- Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Muâviye: "Ey Ensâr topluluğu! Size ne oluyor da beni Kureyş'ten olan kardeşlerinizin arasında saymıyorsunuz?" Ubâde: "İhtiyaçtan" dedi. Muâviye: "Su taşıyan develere ne oldu? (Size develer vermedim mi)" deyince, Ubâde: "Biz Bedir günü Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberken, su taşımaktan zayıf düştüler (Bedir'de yaptıkların bize bu iyilikleri unutturmadı)" dedi. Muâviye buna cevap vermeyince, Ubâde: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu" dedi: *"Benden sonra kendi nefislerini size tercih edecek kişiler olacaktır."* Muâviye: "O zaman sizin ne yapmanızı emretti?" diye sorunca, Ubâde: "Ona kavuşana kadar sabretmeyi emretti" dedi. Muâviye: "O zaman, ona kavuşana kadar sabredin" karşılığını verdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen biri vardır. Atâ b. es-Sâib'in ezberi sonradan bozulmuştur.

١٦٥١٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلَّالُ الْمَكِّيُّ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدِ بْنِ كَاسِبٍ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ: قَدِمَ مُعَاوِيَةُ فَأَبْطَأَتِ الأَنْصَارُ عَنْ تَلَقِّيهِ فَلَمْ يَصْنَعْ بِهِمْ شَيْئًا، فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " سَتُصِيبُكُمْ أَثَرَةٌ

فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي " ، قَالَ مُعَاوِيَةُ: فَاصْبِرُوا إِذَنْ، فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ: نَصْبِرُ كَمَا أُمِرْنَا، وَاللَّهِ لا يضلكها

رواه الطبراني وفيه يعقوب بن حميد بن كاسب وهو ضعيف وقد وثق

16513- Enes bildiriyor: Muâviye (Medine'ye) gelince Ensâr, onu karşılamada ağır davrandı. Muâviye, onların bu hareketine karşı bir şey yapmadı. Ebû Eyyûb: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benden sonra, kendi nefislerini size tercih edecek (bencil) kimseler çıkacaktır. Bana kavuşana kadar sabredin"* derken, doğru söylemiş" dedi. Muâviye: "O zaman sabredin" deyince, Ebû Eyyûb: "Bize emrettiği gibi sabrediyoruz. Vallahi sen de bu halini değiştirmeyeceksin" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ya'kûb b. Humeyd b. Kâsib zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.

١٦٥١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا قَطَنُ بْنُ نُسَيْرٍ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا الْمُعَلَّى بْنُ زِيَادٍ الْقُرْدُوسِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ الْحَسَنِ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ فَحَدَّثَهُ ، قَالَ: قَالَ ذُو الْيَدَيْنِ: يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ " أَلَيْسَ أَمَرَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْهُ ؟ "

رواه الطبراني وتابعيه لم يسم وبقية رجاله رجال الصحيح قلت: وقد تقدم حديث أبي قتادة في هذا الباب

16514- Abdülazîz b. Suheyb der ki: Hasan ile beraberdim. Oradan geçen birisi ona, Zu'l-yedeyn'in şöyle dediğini nakletti: "Ey Ensâr topluluğu! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine kavuşuncaya kadar sabretmenizi emretmedi mi?"

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tâbi'î olanın ismi verilmemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٥١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ قَالا: ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ ابْنِ الْغَسِيلِ ، حَدَّثَنِي حَمْزَةُ بْنُ أَبِي أُسَيْدٍ ، وَكَانَ أَبُوهُ بَدْرِيًّا ، أَخْبَرَنِي الْحَارِثُ بْنُ زِيَادٍ السَّاعِدِيُّ ، أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ يُبَايِعُ النَّاسَ عَلَى الْهِجْرَةِ ، فَظَنَنَّا أَنَّهُمْ يُدْعَوْنَ إِلَى الْبَيْعَةِ ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْ هَذَا ، قَالَ: " مَنْ هَذَا ؟ " قَالَ: هَذَا ابْنُ عَمِّي حَوْطُ بْنُ يَزِيدَ ، أَوْ يَزِيدُ بْنُ حَوْطٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا أُبَايِعُكُمْ ، إِنَّ النَّاسَ يُهَاجِرُونَ إِلَيْكُمْ وَلا تُهَاجِرُونَ إِلَيْهِمْ " ، ثُمَّ قَالَ: " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لا يُحِبُّ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4226) rivayet etti.

الأَنْصَارَ رَجُلٌ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ إِلا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ يُحِبُّهُ ، وَلا يُبْغِضُ الأَنْصَارَ رَجُلٌ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ يُبْغِضُهُ "

رواه أحمد والطبراني بأسانيد ورجال بعضها رجال الصحيح غير محمد بن عمرو وهو حسن الحديث

16515- Hâris b. Ziyâd es-Sâidî el-Ensârî bildiriyor: Hendek günü, Hâris, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) halktan, hicret etmeleri üzere biat alırken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek: "Ya Resûlallah! Bunun biatını kabul et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu kimdir?"* diye sorunca: "Bu, amca oğlum Havt b. Yezîd veya Yezîd b. Havt" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, sizden biat almam. Halk size hicret ediyor, bunlara değil. Canım kudret elinde olana yemin ederim ki; kim Allah'a kavuşana kadar Ensâr'ı severse, Allah'a kavuştuğunda, Allah'ın da onu sevdiğini görür. Kim ölene kadar Ensâr'dan nefret ederse, Allah'a kavuştuğunda, Allah'ın da ondan nefret ettiğini görür"* buyurdu.

★ Ahmed ve Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Bazılarının ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Hadisleri hasen olan Muhammed b. Amr müstesna.[1]

١٦٥١٦ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيُّ الْمَدَنِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثنا بْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سَهْلٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْغَسِيلِ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ حَمْزَةَ ، عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ ، أَنَّ النَّاسَ جَاءُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لِحَفْرِ الْخَنْدَقِ يُبَايِعُونَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ ، فَلَمَّا فَرَغَ ، قَالَ: " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ ، لا تُبَايِعُونَ عَلَى الْهِجْرَةِ ، إِنَّمَا يُهَاجِرُ النَّاسُ إِلَيْكُمْ ، مَنْ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ يُحِبُّ الأَنْصَارَ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ يُحِبُّهُ ، وَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ يُبْغِضُ الأَنْصَارَ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ يُبْغِضُهُ "

رواه الطبراني وفيه عبد الحميد بن سهيل و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16516- Ebû Useyd es-Sâidî bildiriyor: Hendek kazmak için gelen halk hicret etmek üzere biat etmek istediler. Hendek kazma işi bitince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ensâr topluluğu! Siz hicret etmek üzere biat vermeyiniz. Çünkü insanlar size hicret ediyorlar. Kim Allah'a kavuşana kadar Ensâr'ı severse, Allah'a kavuştuğunda, Allah'ın da onu sevdiğini görür. Kim ölene kadar Ensâr'a buğzederse, Allah'a kavuştuğunda, Allah'ın da ona buğzettiğini görür"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulhamîd b. Süheyl'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

---

[1] Ahmed (3/429) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (33569) rivayet etti.

١٦٥١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَنَّ سَعْدَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَهُ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِينَاءَ أَنَّ يَزِيدَ بْنَ جَارِيَةَ الأَنْصَارِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ جَالِساً فِي نَفَرٍ مِنَ الأَنْصَارِ فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ مُعَاوِيَةُ فَسَأَلَهُمْ عَنْ حَدِيثِهِمْ فَقَالُوا كُنَّا فِي حَدِيثٍ مِنْ حَدِيثِ الأَنْصَارِ. فَقَالَ مُعَاوِيَةُ أَلاَ أَزِيدُكُمْ حَدِيثاً سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا بَلَى يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ أَحَبَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَنْ أَبْغَضَ الأَنْصَارَ أَبْغَضَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ "

رواه أحمد وأبو يعلى قال: مثله والطبراني في الكبير والأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح

16517- Yezîd b. Câriye bildiriyor: Yezîd, Ensâr'dan bir grupla otururken, Muâviye yanlarına geldi ve ne konuştuklarını sordu. Onlar: "Ensâr hakkındaki hadisi konuşuyorduk" dediler. Muâviye: "Size, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum bir hadisi, sizin hadisinize ilave edeyim mi?" deyince: "Olur ey Müminlerin emiri!" dediler. Muâviye: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Ensâr'ı seveni Allah ta sever. Ensâr'a buğzedene, Allah ta buğzeder."* dedi.

★Ahmed, yakın anlamda Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٥١٨- حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ مُرَّةَ الزُّرَقِيِّ ، أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ ، مَنْ أَبْغَضَ الأَنْصَارَ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير النعمان بن مرة وهو ثقة

16518- Muâviye b. Ebî Süfyân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr'ı seven, beni sevmiş olur. Ensâr'a buğzeden, bana buğzetmiş olur."*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/267) rivayet etti. Burada ravinin ismi Abdulhamîd b. Süheyl değil, Abdulmecîd'dir. O da *Sahîhayn*'ın ravilerindendir. *Tehzîb*'de biyografisi vardır.

[2] Ahmed (4/96-100), Ebû Ya'lâ (7368) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/317) rivayet ettiler. Ebû Ya'lâ'nın yakın anlamda bir hadis rivayet ettiğinden kasıt, bir sonra gelecek Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği hadistir.

★ Taberânî rivayet etti. Nu'mân b. Murra dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٦٥١٩ - حَدَّثَنَا مَسْرُوقُ بْنُ الْمَرْزُبَانِ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ ، أَحَبَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَ الأَنْصَارَ ، أَبْغَضَهُ اللَّهُ"

رواه أبو يعلى وإسناده جيد ورواه البزار وفيه محمد بن عمرو وهو حسن الحديث وبقية رجاله رجال الصحيح

16519- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr'ı seveni, Allah ta sever. Ensâr'a buğzedene Allah ta buğzeder."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senedi ceyyiddir. Bezzâr da rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Amr'ın hadisleri hasendir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٥٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا أَحْمَدُ بْنُ حَاتِمٍ ، قَالَ: نا فُضَيْلٌ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ صَفْوَانَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ ، فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ ، وَمَنْ أَبْغَضَ الأَنْصَارَ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير أحمد بن حاتم وهو ثقة

16520- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr'ı seven, beni sevmiş olur. Ensâr'a buğzeden, bana buğzetmiş olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ahmed b. Hâtim dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[3]

١٦٥٢١ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ: أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، قَالَ: أنا مَعْمَرٌ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ الأَنْصَارَ عَيْبَتِي الَّتِي أَوَيْتُ إِلَيْهَا ، فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ ، وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ ، فَإِنَّهُمْ قَدْ أَدُّوا الَّذِي عَلَيْهِمْ ، وَبَقِيَ الَّذِي لَهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/341) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (7367) rivayet etti. Ravilerden biri Muhammed b. Amr'dır. Ayrıca Ahmed ve (2/501) Bezzâr (2792-2793) da rivayet ettiler.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1003) rivayet etti.

16521- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr, kendisine sığındığım sığınağımdır. İyilerine ikram edin, kusur işleyenlerini ise affedin. Onlar görevlerini yerine getirdiler. Bizim onlara karşı görevlerimiz kaldı."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٥٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، حَدَّثَنَا كُرَيْدُ بْنُ رَوَاحَةَ الْعَيْشِيُّ ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " حُبُّ الأَنْصَارِ آيَةُ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُنَافِقٍ ، فَمَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ "

قلت: هو في الصحيح باختصار رواه أبو يعلى وفيه كريد بن رواحة وهو ضعيف

16522- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr sevgisi, her mümin ve münafığın alâmetidir. Ensâr'ı seven, beni sevmiş olur. Ensâr'a buğzeden, bana buğzetmiş olur."*

Derim ki: Bu hadis, *Sahîh*'te kısa metinle yer almıştır.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Kureyd b. Revâha zayıftır.[1]

١٦٥٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ قَالَ عَبْدُ اللهِ وَقَدْ سَمِعْتُهُ أَنَا مِنَ الْهَيْثَمِ قَالَ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنِ ابْنِ حَرْمَلَةَ عَنْ أَبِى ثِفَالٍ الْمُرِّىِّ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَبَاحَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُوَيْطِبٍ يَقُولُ حَدَّثَتْنِى جَدَّتِى أَنَّهَا سَمِعَتْ أَبَاهَا يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لاَ صَلاَةَ لِمَنْ لاَ وُضُوءَ لَهُ وَلاَ وُضُوءَ لِمَنْ لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ تَعَالَى وَلاَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِى وَلاَ يُؤْمِنُ بِى مَنْ لاَ يُحِبُّ الأَنْصَارَ.

قلت: رواه أبو داود وابن ماجة خاليا عن ذكر الأنصار

رواه أحمد وفيه أبو ثفال المري وهو ضعيف

16523- Rabâh b. Abdirrahman b. Huvaytıb bildiriyor: Ninem, babası Saîd b. Zeyd'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Abdesti olmayanın, namazı da yoktur. (Abdest alırken) Allah'ın adını anmayan kişinin de abdesti yoktur. Bana iman etmeyen, Allah'a iman etmiş olmaz. Ensâr'ı sevmeyen de bana iman etmiş olmaz."*

---

[1] Ebû Ya'lâ (4175) rivayet etti.

★Ebû Dâvûd ve İbn Mâce, bu hadisi, Ensâr'ı zikretmeden rivayet etmiştir. Buradaki hadisi Ahmed rivayet etti. Ebû Sifâl el-Murrî zayıftır.

١٦٥٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ عَنْ أَبِي ثِفَالٍ الْمُرِّيِّ عَنْ رَبَاحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُوَيْطِبٍ عَنْ جَدَّتِهِ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لاَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِي وَلَمْ يُؤْمِنْ بِي مَنْ لاَ يُحِبُّ الأَنْصَارَ

رواه عبد الله بن أحمد وترجم لهذه المرأة فلعلها سمعته من النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ومن أبيها فروته مرة هكذا ومرة هكذا والله أعلم وفي إسناده أبو ثفال أيضا وهو ضعيف

16524- Rabâh b. Abdirrahman b. Huvaytıb bildiriyor: Ninem, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana iman etmeyen Allah'a iman etmemiş olur. Ensâr'ı sevmeyen de bana iman etmemiş olur."*

★Abdullah b. Ahmed rivayet etti ve bu kadın için müstakil bir bölüm ayırdı. Bu hadisi Abdullah, kadının bizzat bir defasında Resûlullah'tan ve de bir başka seferinde babasından duymuş olması ihtimaline dayanarak iki ayrı bölümde irad etmiş olabilir. Allah en doğrusunu bilir. Senedinde bulunan Ebû Sifâl zayıftır.[1]

١٦٥٢٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا عَبْدُ الْمُهَيْمِنِ بْنُ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " اسْتَحْدِثُوا الإِسْلامَ بِحُبِّ الأَنْصَارِ ، فَإِنَّهُ لا يُحِبُّهُمْ إِلا مُؤْمِنٌ ، وَلا يُبْغِضُهُمْ إِلا مُنَافِقٌ "

رواه الطبراني وفيه عبد المهيمن بن عباس وهو ضعيف

16525- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr'ı severek İslamınızı yenileyiniz. Onları ancak mümin olan sever ve münafık olan da buğzeder."*

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmüheymin b. Abbâs zayıftır.[2]

١٦٥٢٦ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ، (ح) وَحَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَغْرَاءَ، أنا مُجَالِدٌ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَتْ الأَنْصَارُ إِذَا جَرُّوا نَخْلَهُمْ قَسَّمَ الرَّجُلُ تَمْرَهُ إِلَى قِسْمَيْنِ: أَحَدُهُمَا أَقَلُّ مِنَ الآخَرِ ثُمَّ يَجْعَلُونَ السَّعْفَ مَعَ أَقَلِّهِمَا ثُمَّ يُخَيِّرُونَ الْمُسْلِمِينَ فَيَأْخُذُونَ أَكْثَرَهُمَا وَيَأْخُذُ الأَنْصَارُ أَقَلَّهُمَا مِنْ أَجْلِ السَّعْفِ حَتَّى فُتِحَتْ خَيْبَرُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قَدْ وَفَّيْتُمْ لَنَا بِالَّذِي كَانَ عَلَيْكُمْ

---

[1] Ahmed (6/382) uzun bir şekilde rivayet etti, oğlu Abdullah değil.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5710) rivayet etti.

فَإِنْ شِئْتُمْ أَنْ تَطِيبَ أَنْفُسَكُمْ بِنَصِيبِكُمْ مِنْ خَيْبَرٍ وَيَطِيبُ ثِمَارِكُمْ فَعَلْتُمْ " . قَالُوا: إِنَّهُ قَدْ كَانَ لَكَ عَلَيْنَا شُرُوطٌ وَلَنَا عَلَيْكَ شَرْطٌ بِأَنَّ الْجَنَّةَ لَنَا فَقَدْ فَعَلْنَا الَّذِي سَأَلْتَنَا عَلَى أَنَّ لَنَا شَرْطَنَا قَالَ: " فَذَاكُمْ لَكُمْ "

رواه البزار من طريقين وفيهما مجالد وفيه خلاف وبقية رجال إحداهما رجال الصحيح

16526- Câbir bildiriyor: Ensâr, hurmalarını topladıkları zaman, kişi hurmalarını ikiye bölerdi ve biri diğerinden daha çok olurdu. Sonra toplanan hurmaların dallarını az olan kısma koyardı, sonra, Müslümanları bu iki hurma kümesinden birini almakta muhayyer bırakırlardı. Muhayyer bırakılan kişi, çok olan kısmı alırdı ve Ensâr'dan olan kişiye, hurma dalları içinde olduğu için tercih edilmeyen az kısmı kalırdı. Bu, Hayber'in fethine kadar böyle devam etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Hayber'in fethinde): *"Siz üzerinize düşeni yaptınız. Şimdi, eğer isterseniz Hayber'deki hissenizden vazgeçiniz ve Medine'deki hurmalarınızın hepsi size kalsın"* buyurunca, Ensâr: "Sen bize şartlar ileri sürdün. Biz sadece bir şart ileri sürüyoruz. Buna karşılık Cenneti istiyoruz. Eğer şartımız yerine gelirse dediğini yaparız" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şartınız kabul edilmiştir"* buyurdu.

★Bezzâr, iki yolla rivayet etti. İkisinde de Mücâlid mevcuttur ve hakkında ihtilaf vardır. Birinin diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٥٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَضُرُّ امْرَأَةً نَزَلَتْ بَيْنَ بَيْتَيْنِ مِنَ الأَنْصَارِ أَوْ نَزَلَتْ بَيْنَ أَبَوَيْهِ

رواه أحمد والبزار ورجالهما رجال الصحيح

16527- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ensâr'dan iki evin arasında veya anne babasının yanında ikamet eden kadına hiçbir zarar gelmez."*

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler; ikisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٥٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا الْمُبَارَكُ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ شَقَّ عَلَى الأَنْصَارِ النَّوَاضِحُ فَاجْتَمَعُوا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُونَهُ أَنْ يُكْرِيَ لَهُمْ نَهْراً سَيْحاً فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرْحَباً بِالأَنْصَارِ وَاللَّهِ لاَ تَسْأَلُونِي الْيَوْمَ

---

[1] Ahmed (6/257) ve Bezzâr (2806) rivayet etti.

شَيْئاً إِلاَّ أَعْطَيْتُكُمُوهُ وَلاَ أَسْأَلُ اللَّهَ لَكُمْ شَيْئاً إِلاَّ أَعْطَانِيهِ . فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ اغْتَنِمُوهَا وَاطْلُبُوا الْمَغْفِرَةَ. فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ لَنَا بِالْمَغْفِرَةِ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلأَنْصَارِ وَلأَبْنَاءِ الأَنْصَارِ وَلأَبْنَاءِ أَبْنَاءِ الأَنْصَارِ

16528- Enes b. Mâlik bildiriyor: Develerle bahçeleri sulama işi Ensâr'a zor gelmeye başlayınca, bir akarsuyun kendilerine kiralanmasını Resûlullah'tan istemek için yanında toplandılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onlara: *"Merhaba ey Ensâr! Merhaba ey Ensâr! Vallahi, bu gün benden ne isterseniz vereceğim ve sizin için Allah'tan ne istersem bana verir"* buyurdu. Bunun üzerine, Ensâr birbirine: "Bu fırsatı değerlendirip ondan isteyiniz" deyip: "Ya Resûlallah! Bizim mağfiretimiz için dua et" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Ensâr'a, çocuklarına ve çocuklarının çocuklarına mağfiret et"* buyurdu.[1]

١٦٥٢٩ - وفي رواية: " وَلأَزْوَاجِ الأَنْصَارِ "

رواه أحمد والبزار بنحوه وقال: " مَرْحَبًا بالأَنْصَارِ ، مَرْحَبًا بالأَنْصَارِ ، مَرْحَبًا بالأَنْصَارِ ، ثَلاثًا والطبراني في الأوسط والصغير والكبير بنحوه وقال: " وللكنائن " . وأحد أسانيد أحمد رجاله رجال الصحيح

16529- Bir rivayette: *"Ensâr'ın hanımlarına da mağfiret et"* şeklindedir. [2]

★Ahmed ve *"Merhaba ey Ensâr!"* sözünü üç defa söyledi ifadesiyle Bezzâr ile *"Gelinlerine de"* ibaresiyle Taberânî, üç *Mu'cem*'inde rivayette bulundu, Ahmed'in isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٥٣٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، وَبِشْرُ بْنُ آدَمَ ، قَالا: نَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ: نَا هِشَامُ بْنُ هَارُونَ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُعَاذُ بْنُ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلأَنْصَارِ وَلِذَرَارِيِّ الأَنْصَارِ ، وَلِذَرَارِيِّ ذَرَارِيِّهِمْ وَلِجِيرَانِهِمْ "

رواه البزار والطبراني ورجالهما رجال الصحيح غير هشام بن هارون وهو ثقة

16530- Rifâ'a b. Râfi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Ensâr'a, çocuklarına, çocuklarının çocuklarına ve komşularına mağfiret et."*[3]

---

[1] Ahmed (3/139), Bezzâr (2806), Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* (354) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (735) rivayet etti. Ahmed'in rivayetinde (3/216-217) *"Ensar'ın gelinlerine de"* ifadesi yer almıştır.

[2] Bu rivayeti bulamadım.

[3] Bezzâr (2810) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4534) rivayet etti. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadisin, Rifâ'a'dan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. İkisinin de, güvenilir bir ravi olan Hişâm b. Hârûn dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٥٣١ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللهِ الطَّلْحِيُّ ، قَالَ: نا جَعْفَرُ بْنُ حُمَيْدٍ ، قَالَ: نا يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ ، عَنْ عِيسَى بْنِ جَارِيَةَ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلأَنْصَارِ ، وَلأَبْنَاءِ الأَنْصَارِ ، وَلأَبْنَاءِ أَبْنَاءِ الأَنْصَارِ ، وَلأَزْوَاجِهِمْ ، وَلِذَرَارِيِّهِمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

16531- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Ensâr'a, çocuklarına, çocuklarının çocuklarına, hanımlarına ve zürriyetlerine mağfiret et."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.

١٦٥٣٢ - وعن خزيمة بن ثابت قال: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلأَنْصَارِ ، وَلأَبْنَاءِ الأَنْصَارِ ، وَلأَبْنَاءِ أَبْنَاءِ الأَنْصَارِ

رواه الطبراني وفيه صالح بن محمد بن زائدة وهو ضعيف

16532- Huzeyme b. Sâbit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Ensâr'a, çocuklarına ve çocuklarının çocuklarına mağfiret et."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Sâlih b. Muhammed b. Zâide zayıftır.[1]

١٦٥٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَابَانَ ، نا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلانَ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ ، عَنْ زُهَيْرٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلأَنْصَارِ ، وَأَبْنَاءِ الأَنْصَارِ ، وَالْمَوَالِي الأَنْصَارِ"

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16533- Avf el-Ensârî el-Eşhelî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Ensâr'a, çocuklarına, çocuklarının çocuklarına ve azatlılarına mağfiret et."*[2]

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3822) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (18/81-82) rivayet etti. İbn Abdilberr, *İstîâb* isimli eserinde: "Senedinin hepsi zayıftır" dedi.

١٦٥٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ: نا يَزِيدُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ: نا عِيسَى بْنُ طَارِقٍ ، وَكَانَ لا بَأْسَ بِهِ ، عَنْ عِيسَى بْنِ يُونُسَ ، قَالَ: نا مُجَالِدٌ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ خُفَافِ بْنِ عَرَابَةَ ، عَنْ عُثْمَانَ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " الإِيمَانُ يَمَانٌ ، وَرِدْءُ الإِيمَانِ فِي قَحْطَانَ ، وَالْقَسْوَةُ فِي وَلَدِ عَدْنَانَ ، حِمْيَرُ رَأْسُ الْعَرَبِ وَنَابُهَا ، وَمَذْحِجٌ هَامَتُهَا وَعِصْمَتُهَا ، وَالأَزْدُ كَاهِلُهَا وَجُمْجُمَتُهَا ، وَهَمْدَانُ غَارِبُهَا وَذُرْوَتُهَا ، اللَّهُمَّ أَعِزَّ الأَنْصَارَ الَّذِينَ أَقَامَ اللَّهُ بِهِمُ الدِّينَ الَّذِينَ آوَوْنِي وَنَصَرُونِي وَحَمَوْنِي ، وَهُمْ أَصْحَابِي فِي الدُّنْيَا وَشِيعَتِي فِي الآخِرَةِ ، وَأَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي "

رواه البزار وإسناده حسن

16534- Osmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İmân Yemen'dedir. İman'ın destekçileri ise Kahtân kabilesidir. Adnân'ın çocuklarının kalbi katıdır. Himyer, Arapların başı ve azı dişidir. Mezhac, tepesi ve dilinin köküdür. Ezd, omuzu ve başıdır. Hemedân üstü ve zirvesidir. Allahım! Dini kendileriyle ikame ettiğin, beni koruyup kollayan Ensâr'ı aziz kıl. Onlar, dünyada benim dostum, âhirette yandaşım ve ümmetimden Cennete ilk girecek kişilerdir."* [1]

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.

١٦٥٣٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي صَفْوَانَ الثَّقَفِيُّ ، نَا أَبُو دَاوُدَ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَابِتٍ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَبِي طَلْحَةَ: " أَقْرِئْ قَوْمَكَ السَّلامَ ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُ مَا عَلِمْتُهُمْ أَعِفَّةٌ صُبُرٌ "

رواه البزار وفيه محمد بن ثابت البناني وهو ضعيف

16535- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Talha'ya şöyle dediğini bildiriyor: *"Kavmine selam söyle ve bildiğim kadarıyla onların iffetli (el avuç açmayan) ve sabırlı kişiler olduğunu haber ver."*[2]

★Bezzâr rivayet etti. Muhammed b. Sâbit el-Bunânî zayıftır.

١٦٥٣٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِئٍ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ ، قَالَ: نَا يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: عَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلا

---

[1] Bezzâr (2807) rivayet etti. Ravilerden Mücâlid b. Saîd zayıftır.

[2] Bezzâr (2804) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4710) rivayet etti. Heysemî şöyle dedi: "Tirmizî, bu hadisi Enes kanalıyla Ebû Talha'dan rivayet etti. Buradaki ise Enes'ten olan rivayettir."

مِنَ الأَنْصَارِ ، فَلَمَّا دَنَا مِنْ مَنْزِلِهِ سَمِعَهُ يَتَكَلَّمُ فِي الدَّاخِلِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ دَخَلَ فَلَمْ يَرَ أَحَدًا ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " سَمِعْتُكَ تُكَلِّمُ غَيْرَكَ " ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَقَدْ دَخَلْتُ الدَّاخِلَ اغْتِمَامًا بِكَلامِ النَّاسِ مِمَّا بِي مِنَ الْحُمَّى ، فَدَخَلَ عَلَيَّ رَجُلٌ مَا رَأَيْتُ رَجُلا قَطُّ بَعْدَكَ أَكْرَمَ مَجْلِسًا وَلا أَحْسَنَ حَدِيثًا ، قَالَ: " ذَاكَ جِبْرِيلُ ، وَإِنَّ مِنْكُمْ لَرِجَالٌ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يُقْسِمُ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ"

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط وأسانيدهم حسنة

16536- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensâr'dan hasta olan bir kişiyi ziyaret etti. Adamın evine yaklaşınca, adamın, evin içinde konuşmakta olduğunu duydu. İçeriye girmesi için izin verilip girince, evde kimsenin olmadığını gördü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin başkasıyla konuştuğunu duydum"* deyince adam: "Ya Resûlallah! Bendeki yüksek ateşten dolayı halkın konuşmasından rahatsız olarak içeriye girdim. Yanıma, daha önce böyle güzel sohbet eden ve konuşanını görmediğim bir adam girdi" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O, Cibril'di; sizden öyleleri vardır ki; Allah adına (bir şey olacak diye) yemin etse, Allah onun yeminini boşa çıkarmaz"* buyurdu.

★ Bezzâr ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Hepisinin senedi hasendir.[1]

١٦٥٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى ، وَيَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ قَالا: نَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ ، نَا سَعِيدٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: افْتَخَرَ الْحَيَّانِ الأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ فَقَالَتِ الأَوْسُ: مِنَّا مَنْ أُجِيزَتْ شَهَادَتُهُ بِشَهَادَةِ رَجُلَيْنِ خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتٍ ، وَمِنَّا مَنِ اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِمَوْتِهِ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ ، وَمَنْ غَسِيلُ الْمَلائِكَةِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَنْظَلَةَ ، وَمِنَّا مَنْ حمته الدَّبْرُ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ ، فَقَالَ الْخَزْرَجِيُّونَ: مِنَّا أَرْبَعَةٌ جَمَعُوا الْقُرْآنَ لَمْ يَجْمَعْهُ غَيْرُهُمْ . أُبَيٌّ ، وَمُعَاذٌ ، وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ ، وَأَبُو زَيْدٍ

قلت: في الصحيح منه: الذين جمعوا القرآن . فقط رواه أبو يعلى والبزار والطبراني ورجالهم رجال الصحيح

16537- Enes der ki: Evs ve Hazrec kabilesi birbirine karşı iftihar etti ve Evs kabilesi: "Melekler tarafından yıkanan, Hanzale b. er-Râhib bizdendir. Kendisi için Rahman'ın Arş'ının sallandığı Sa'd b. Muâz

[1] Bezzâr (2811) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, İbn Abbâs'tan merfu olarak sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. (12321)

bizdendir. Anların cesedini koruduğu Âsım b. Sâbit b. Ebi'l-Elkah bizdendir. Şehadeti iki kişinin şahitliği yerine geçen Huzeyme b. Sâbit bizdendir" dedi.

Hazrecliler ise şöyle dediler: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında Kur'ân'ı toplayan dört kişi bizdendir. Kur'ân'ı onlardan başkası toplamamıştır. Onlar: Zeyd b. Sâbit, Ebû Zeyd, Ubey b. Ka'b ve Muâz b. Cebel'dir."

Derim ki: *Sahîh*'te sadece Kur'ân'ı toplayanlar kısmı vardır.

★Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Hepisinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٥٣٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا هُشَيْمٌ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، وَإِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ وَزَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، قَالَ: " جَمَعَ الْقُرْآنَ سِتَّةٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ مِنَ الأَنْصَارِ: أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ ، وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ ، وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ ، وَأَبُو زَيْدٍ ، وَسَعْدُ بْنُ عُبَيْدٍ "

رواه الطبراني وهو منقطع الإسناد و لم يعد غير خمسة من الستة

16538- Dâvûd b. Ebî Hind, İsmâîl b. Ebî Hâlid ve Zekeriyyâ b. Ebî Zâide şöyle derler: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında, Kur'ân'ı, hepsi Ensâr'dan olan şu altı kişi topladı: Ubey b. Ka'b, Muâz b. Cebel, Zeyd b. Sâbit, Ebû Zeyd ve Sa'd b. Ubeyd."

★ Taberânî rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Altı kişiden sadece beş kişi sayılmıştır.

١٦٥٣٩ - وَعَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ مِثْلَهُ

رواه الطبراني عقب هذا وفي إسناده يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف

16539- Sa'd b. Ubeyd de bunun aynısını söylemiştir.

★Taberânî önceki hadisten sonra bunu rivayet etmiştir. Senedinde, Yahyâ b. Abdilhamîd el-Hımmânî zayıftır.[2]

١٦٥٤٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ح ، وَحَدَّثَنَا عَبْدَانُ ، ثنا أَبُو مُصْعَبٍ ، قَالا: ثنا عَبْدُ الْمُهَيْمِنِ بْنُ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَقْبَلَ مِنْ تَبُوكَ ، وَكَانَ عَلَى الثَّنِيَّةِ ، قَالَ: " اللَّهُ أَكْبَرُ " فَلَمَّا نَظَرَ إِلَى أُحُدٍ ، قَالَ: " هَذَا

---

[1] Ebû Ya'lâ (2953), Bezzâr (2802) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3488) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5493) rivayet etti.

جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ " ، ثُمَّ الْتَفَتَ ، فَقَالَ: " هَلْ تُحِبُّونَ أَنْ أُخْبِرَكُمْ بِدُورِ الأَنْصَارِ ؟ " ، قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ: " خَيْرُ دُورِ الأَنْصَارِ عَبْدُ الأَشْهَلِ ، ثُمَّ دَارُ بَلْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ ، ثُمَّ دَارُ بَنِي النَّجَّارِ ، ثُمَّ دَارُ بَنِي سَاعِدَةَ " ، فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، جَعَلْتَنَا آخِرَ الْقَبَائِلِ ؟ فَقَالَ: " إِذَا كُنْتَ مِنَ الْخِيَارِ فَحَسْبُكَ "

رواه الطبراني وفيه عبد المهيمن بن عباس وهو ضعيف

16540- Sehl b. Sa'd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Tebuk'ten dönünce bir tepenin üzerindeyken: *"Allahu ekber"* dedi. Uhud'a bakınca: *"Bu sevdiğimiz, kendisinin de bizi sevdiği bir dağdır"* dedi. Sonra dönüp: *"Size Ensâr'ın meclislerini haber vereyim mi?"* diye sordu. Sahabe: "Olur" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Meclislerin en hayırlısı, Abduleşhel kabilesinin meclisidir. Sonra Hârise b. el-Hazrec (sonra Benî Neccâr'ın meclisi) Sonra Benî Sâide'nin meclisidir."* Sa'd: "Ya Resûlallah! Bizi kabilelerin en sonuncusu yaptın" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer sen hayırlılardan isen bu sana yeter"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmüheymin b. Abbâs zayıftır.

١٦٥٤١ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ ، حَدَّثَنَا رُشَيْدٌ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جَوَارِي بَنِي النَّجَّارِ وَهُنَّ يَضْرِبْنَ بِالدُّفِّ ، وَيَقُلْنَ: نَحْنُ جَوَارٍ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ يَا حَبَّذَا مُحَمَّدٍ مِنْ جَارِ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ: " اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِنَّ "

رواه أبو يعلى من طريق رشيد عن ثابت ورشيد هذا قال الذهبي: مجهول

16541- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Benî Neccâr'ın cariyelerine rastladı. Cariyeler def çalıp şöyle diyorlardı:

Biz Benî Neccâr'ın cariyeleriyiz

Muhammed ne güzel komşudur.

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onlara bereket ver"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ, Ruşeyd kanalıyla Sâbit'ten rivayet etti. Zehebî, Ruşeyd'in meçhul olduğunu söyledi.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (3409) rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَبَائِلِ الْعَرَبِ

Arap Kabileleri

١٦٥٤٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنِى يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنِى يَعْقُوبُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ أَبِى صَالِحٍ السَّمَّانِ قَالَ يَحْيَى وَلاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ أَنَّهُ قَالَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُرَيْشٌ وَالأَنْصَارُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارٌ أَوْ غِفَارٌ وَأَسْلَمُ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَشْجَعَ وَجُهَيْنَةَ أَوْ جُهَيْنَةَ وَأَشْجَعَ حُلَفَاءُ مَوَالِيَّ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلاَ رَسُولِهِ مَوْلًى.

رواه أحمد والطبراني من رواية إسماعيل بن عياش عن يحيى بن سعيد الأنصاري وهي ضعيفة

16542- Zeyd b. Hâlid, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kureyş ile Ensar, Eslem ile Ğifâr- veya Ğifâr ile Eslem, Eşca' kabilesinden olanlarla Cüheyne kabilesi- veya Cüheyne ile Eşca'- birbirlerinin anlaşmalıları ve dostlarıdır. Onların, Allah ve Resulünden başka dostları yoktur."*

★Ahmed ve Taberânî, İsmâîl b. Ayyâş'tan, Yahyâ b. Saîd el-Ensârî yoluyla rivayet ettiler. Rivayet zayıftır.[1]

١٦٥٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَحْرٍ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ: سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قُرَيْشٌ ، وَالأَنْصَارُ ، وَجُهَيْنَةُ ، وَمُزَيْنَةُ ، وَأَسْلَمُ ، وَغِفَارُ ، وَأَشْجَعُ ، وَسُلَيْمٌ أَوْلِيَائِي ، لَيْسَ لَهُمْ وَلِيٌّ دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ "

رواه أبو يعلى والبزار بنحوه ورجال البزار رجال الصحيح غير عبد الملك بن محمد بن عبد الله وهو ثقة وفيه خلاف

16543- Abdurrahman b. Avf, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kureyş, Ensar, Cüheyne, Muzeyne, Eslem, Ğifâr, Eşca' ve Süleym, benim dostumdur. Onların benden ve Allah'tan başka dostları yoktur."*

★Taberânî ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Bezzâr da buna benzer bir rivayette bulundu. Bezzâr'ın, Abdulmelik b. Muhammed b. Abdillah dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir; ama hakkında ihtilaf vardır. [2]

---

[1] Ahmed (5/193-194) rivayet etti. Ravilerin içinde İsmâîl b. Ayyâş vardır. Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2548) rivayet etti. Ravilerden, Kâtibu Leys namıyla bilinen Abdullah b. Sâlih zayıftır.

[2] Ebû Ya'lâ (867) ve Bezzâr (2812) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Sa'd b. İbrâhîm, A'rec'ten, o da Ebû Hureyre'den rivayet etti. Amr b. Yahyâ'nın babasından,

١٦٥٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى التَّمِيمِيُّ ، قَالَ: نا الْعَبَّاسُ بْنُ نَجِيحٍ الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ: نا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ابْنُ أَخِي إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْمُهَاجِرِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي كَرِيمَةَ ، عَنْ حَيَّانَ ، مَوْلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: سَمِعْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ ، أَوْ حَدَّثَتْنِي أُمُّ الدَّرْدَاءِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَجَدْتُ جَمَاعَةً مِنَ الْعَرَبِ يَتَفَاخَرُونَ فِيمَا بَيْنَهُمْ ، فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ: " مَا هَذَا يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ الَّذِي أَسْمَعُ ؟ " . فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، هَذِهِ الْعَرَبُ تَفَاخَرُ فِيمَا بَيْنَهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ إِذَا فَاخَرْتَ ، فَفَاخِرْ بِقُرَيْشٍ ، فَإِذَا كَاثَرْتَ ، فَكَاثِرْ بِتَمِيمٍ ، فَإِذَا حَارَبْتَ ؛ فَحَارِبْ بِقَيْسٍ ، أَلا إِنَّ وُجُوهَهَا كِنَانَةُ ، وَلِسَانَهَا أَسَدٌ ، وَفُرْسَانَهَا قَيْسٌ ، يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ: إِنَّ لِلَّهِ فُرْسَانًا فِي سَمَائِهِ يُحَارِبُ بِهِمْ أَعْدَاءَهُ وَهُمُ الْمَلائِكَةُ ، وَلَهُ فُرْسَانٌ فِي أَرْضِهِ يُحَارِبُ بِهِمْ أَعْدَاءَهُ وَهُمْ قَيْسٌ ، يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ، إِنَّ آخِرَ مَنْ يُقَاتِلُ عَنِ الإِسْلامِ حِينَ لا يَبْقَى إِلا ذِكْرُهُ ، وَمِنَ الْقُرْآنِ إِلا رَسْمُهُ ، لَرَجُلٌ مِنْ قَيْسٍ " . قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَيُّ قَيْسٍ ؟ قَالَ: " مِنْ سُلَيْمٍ "

رواه البزار وفيه سليمان بن أبي كريمة وهو ضعيف

16544- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimde, yanında Arap kabilelerinden bazılarını buldum. Birbirlerine karşı kendi üstünlükleriyle övünüyorlardı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdiğimde: *"Bu duyduğum şeyler nedir, ey Ebu'd-Derdâ?"* diye sordu. Ben: "Ya Resûlallah! Bunlar birbirlerine karşı övünen Arap kabileleridir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebu'd-Derdâ! Eğer insanlara karşı övüneceksen, Kureyş'le övün. Çoklukla övüneceksen, Temîm kabilesinin çokluğuyla övün. Savaşacaksan, Kays kabilesiyle beraber savaş. (Arapların) kalbi Kinâne, dili Esed, savaşçıları ise Kays kabilesidir.*

Ey Ebu'd-Derdâ! Allah'ın, gökyüzünde, onlar vasıtasıyla düşmanlarıyla savaştığı savaşçıları vardır. O savaşçılar meleklerdir. Yeryüzünde de düşmanlarıyla savaşan savaşçıları vardır. Onlar Kays kabilesidir.

Ey Ebu'd-Derdâ! İslam'ın sadece adı, Kur'ân'ın sadece resminin kaldığı zaman, onlar için savaşacak son kişi, Kays kabilesinden bir adamdır" buyurdu.

Sa'd b. İbrâhîm'den, babasından, dedesinden, Abdurrahman b. Avf'tan yaptığı rivayeti kendisinden başkası nakletmemiştir." Ebû Hureyre'nin hadisi, Buhârî (3512) ve Müslim'de (2520) mevcuttur.

(Ebu'd-Derdâ) ekledi: Dedim ki: "Ya Resûlallah! Bu kişi Kays'ın hangi kolundandır?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Süleym kolundandır"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Ebî Kerîme zayıftır.[1]

١٦٥٤٥- حَدَّثَنَا مُوسَى ، نا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ، أَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ سَلامِ بْنِ صُبَيْحٍ ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: ذُكِرَتِ الْقَبَائِلُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَأَلُوهُ عَنْ بَنِي عَامِرٍ ، فَقَالَ: " جَمَلٌ أَزْهَرُ يَأْكُلُ مِنْ أَطْرَافِ الشَّجَرِ " , وَسَأَلُوهُ عَنْ هَوَازِنَ ، فَقَالَ: " زَهْرٌ يَتْبَعُ مَاءَهُ " , وَسَأَلُوهُ عَنْ بَنِي تَمِيمٍ ، فَقَالَ: " ثُبَّتُ الأَقْدَامِ ، رُجَّحُ الأَحْلامِ ، عِظَامُ الْهَامِ ، أَشَدُّ النَّاسِ عَلَى الدَّجَّالِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ ، هَضْبَةٌ حَمْرَاءُ لا يَضُرُّهَا مَنْ نَاوَأَهَا

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سلام بن صبيح وثقه ابن حبان وبقية رجاله رجال الصحيح.

16545- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında kabilelerden bahsedildi ve kendisine Benî Âmir kabilesi soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ağaçların çevresinden yiyen beyaz deve (gibi)dir"* buyurdu. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) Hevâzin kabilesi sorulduğunda ise: *"Kendisinden su çıkan çiçektir"* buyurdu. Benî Temîm kabilesi sorulunca ise şöyle buyurdu: *"Savaş anında sebat eden, ağırbaşlılıkta mükemmel, insanların başı, âhir zamanda Deccâl'e karşı insanların en şiddetlisi ve onlara saldıranların kendilerine zarar veremediği kırmızı bir tepe (gibi)dir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Selâm b. Subayh'ı, İbn Hibbân güvenilir bulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٥٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنِي شُرَيْحُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَائِذٍ الأَزْدِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ السُّلَمِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُ يَوْماً خَيْلاً وَعِنْدَهُ عُيَيْنَةُ بْنُ حِصْنِ بْنِ بَدْرٍ الْفَزَارِيُّ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَنَا أَفْرَسُ بِالْخَيْلِ مِنْكَ ". فَقَالَ عُيَيْنَةُ وَأَنَا أَفْرَسُ بِالرِّجَالِ مِنْكَ. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " وَكَيْفَ ذَاكَ ". قَالَ خَيْرُ الرِّجَالِ رِجَالٌ يَحْمِلُونَ سُيُوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ جَاعِلِينَ رِمَاحَهُمْ

[1] Bezzâr (2819) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, bu lafızla merfû olarak, sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Abbâs b. Necîh ed-Dimaşkî'nin zararı yoktur. Bekr b. Abdilazîz'in nesebi bilinmesine rağmen hadis naklettiği bilinmemektedir. Süleymân b. Ebî Kerîme de böyledir. Bu hadisi sadece bu kanalla biliyoruz. Bunu naklettik ve illetini belirttik."

عَلَى مَنَاسِجِ خُيُولِهِمْ لاَبِسُو الْبُرُودِ مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَذَبْتَ بَلْ خَيْرُ الرِّجَالِ رِجَالُ أَهْلِ الْيَمَنِ وَالإِيمَانُ يَمَانٍ إِلَى لَخْمٍ وَجُذَامَ وَعَامِلَةَ وَمَأْكُولُ حِمْيَرَ خَيْرٌ مِنْ آكِلِهَا وَحَضْرَمَوْتُ خَيْرٌ مِنْ بَنِي الْحَارِثِ وَقَبِيلَةٌ خَيْرٌ مِنْ قَبِيلَةٍ وَقَبِيلَةٌ شَرٌّ مِنْ قَبِيلَةٍ وَاللَّهِ مَا أُبَالِي أَنْ يَهْلِكَ الْحَارِثَانِ كِلاَهُمَا لَعَنَ اللَّهُ الْمُلُوكَ الأَرْبَعَةَ جَمَدًا وَمِخْوَسًا وَمِشْرَحًا وَأَبْضَعَةَ وَأُخْتَهُمُ الْعَمَرَّدَةَ ". ثُمَّ قَالَ " أَمَرَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنْ أَلْعَنَ قُرَيْشاً مَرَّتَيْنِ- فَلَعَنْتُهُمْ وَأَمَرَنِي أَنْ أُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ مَرَّتَيْنِ فَصَلَّيْتُ عَلَيْهِمْ مَرَّتَيْنِ ". ثُمَّ قَالَ " عُصَيَّةُ عَصَتِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ غَيْرَ قَيْسٍ وَجَعْدَةَ وَعُصَيَّةَ ". ثُمَّ قَالَ " لأَسْلَمُ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَأَخْلاَطُهُمْ مِنْ جُهَيْنَةَ خَيْرٌ مِنْ بَنِي أَسَدٍ وَتَمِيمٍ وَغَطَفَانَ وَهَوَازِنَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ". ثُمَّ قَالَ " شَرُّ قَبِيلَتَيْنِ فِي الْعَرَبِ نَجْرَانُ وَبَنُو تَغْلِبَ وَأَكْثَرُ الْقَبَائِلِ فِي الْجَنَّةِ مَذْحِجٌ وَمَأْكُولُ "

16546- Amr b. Abese anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün bir atı inceliyordu. Yanında Uyeyne b. Hısn b. Bedir el-Fezârî vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Uyeyne'ye: *"Ben, atlar hakkında, senden daha çok bilgi sahibiyim"* dedi. Uyeyne ise, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ben insanları senden daha iyi tanırım" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nasıl olur (peki, insanların en iyisi kimdir)?"* deyince, Uyeyne: "İnsanların en hayırlısı, kılıçlarını boyunlarında taşıyan, mızraklarını atlarının eğerlerinden indirmeyen ve hırka giyen Necd halkıdır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Uyeyne'ye şu karşılığı verdi: *"Yalan söyledin. Adamların en hayırlısı, Yemen halkıdır. Kâmil iman, Yemen'in, Lahm, Cüzâm ve Âmile halkında mevcuttur. Himyer'in ölüleri, dirilerinden daha hayırlıdır. Hadramevt halkı, Benî Hâris'ten daha hayırlıdır. Biri diğerinden hayırlı olan ve biri diğerinden daha kötü olan kabileler vardır. Vallahi! Allah'ın Hârisilerden (Hevâzin ve Ğatafân) iki kabileyi helak etmesini önemsemem. Allah, şu dört krala lanet etsin: Cemdâ, Mihvasâ, Mişrehâ ve Ebda'a ve kızkardeşleri Amarrada."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle dedi: *"Rabbim, Kureyş'e lanet etmemi emretti. Ben de onlara lanet ettim. Sonra iki defa onlara dua etmemi emretti. Ben de onlara iki defa dua ettim."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"Usayya kabilesinin, Kays, Ca'de ve Usayya kolları dışındakiler Allah'a ve Resûlüne isyan ettiler."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle dedi: *"Eslem ve Ğifâr ve Cüheyne kabilesinden onlarla beraber olanlar, Kıyamet günü, Allah katında, Esed Temîm, Ğatafân ve Hevâzin kabilesinden daha hayırlıdır."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle devam etti: *"Arapların en kötü*

kabilesi, Necrân ve Benû Tağlib kabilesidir. Cennette en kalabalık kabile ise Mezhac ve Me'kûl kabilesidir."[1]

١٦٥٤٧ - وفي رواية: وَمَأْكُولُ حِمْيَرَ خَيْرٌ مِنْ آكِلِهَا ". قَالَ " مَنْ مَضَى خَيْرٌ مِمَّنْ بَقِيَ ".

16547- Bir rivayette ise şöyledir: *"Himyer'in ölüleri, dirilerinden daha hayırlıdır."*

١٦٥٤٨ - وفي رواية: وَأَنَا يَمَانٍ وَأَكْثَرُ الْقَبَائِلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الْجَنَّةِ مَذْحِجٌ وَحَضْرَمَوْتُ خَيْرٌ مِنْ بَنِي الْحَارِثِ وَمَا أُبَالِي أَنْ يَهْلِكَ الْحَيَّانِ كِلَاهُمَا فَلَا قِيلَ وَلَا مَلِكَ إِلَّا اللَّهُ.

رواه أحمد متصلا ومرسلا والطبراني وسمى الساقط بسر بن عبيد الله ورجال الجميع ثقات.

16548- Bir rivayette ise şöyledir: *"Ben, Yemânî'yim. Hadramevt, Benî Hâris'ten daha hayırlıdır. Allah'ın, bu iki kabileyi helak etmesinin benim için önemi yoktur. Allah'tan başka affedici ve melik yoktur."*

★Ahmed muttasıl ve mürsel olarak rivayet etti. Taberânî rivayet etti ve isnâdından düşen kişinin Buşr b. Abdillah olduğunu söyledi. Hepsinin ravileri güvenilirdir.

١٦٥٤٩ - عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْسَةَ ، قَالَ: عَرَضْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَيْلِ عُيَيْنَةَ بْنَ بَدْرٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِعُيَيْنَةَ: " أَنَا أَفْرَسُ بِالْخَيْلِ مِنْكَ " فَقَالَ عُيَيْنَةُ: إِنْ تَكُنْ أَفْرَسَ بِالْخَيْلِ مِنِّي ، فَأَنَا أَفْرَسُ بِالرِّجَالِ مِنْكَ ، قَالَ: كَيْفَ ، قَالَ: إِنَّ خَيْرَ الرِّجَالِ رِجَالٌ لَبِسُوا الْبُرْدَ إِذَا وَضَعُوا السُّيُوفَ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ ، وَعَرَضُوا الرِّمَاحَ عَلَى مَنَاسِجِ خُيُولِهِمْ ، رِجَالُ نَجْدٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " كَذَبْتَ ، بَلْ هُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ وَالْأَيْمَانُ يَمَانٌ إِلَى لَخْمٍ ، وَجُذَامَ ، وَعَامِلَةَ ، وَمَأْكُولُ حِمْيَرَ خَيْرٌ مِنْ آكِلِهَا ، وَحَضْرَمَوْتُ خَيْرٌ مِنْ بَنِي الْحَارِثِ ، وَسَمَّى الْأَقْيَالَ وَالْأَنْفَالَ " ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " لَا قَايِلَ ، وَلَا كَاهِنَ ، وَلَا مَلِكَ إِلَّا اللَّهُ " قَالَ: فَبَعَثَ السَّمْطَ إِلَى عَمْرِو بْنِ عَبْسَةَ ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " حَضْرَمَوْتُ خَيْرٌ مِنْ بَنِي الْحَارِثِ ؟ قَالَ: نَعَمْ ، قَالَ: السَّمْطُ: آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَلَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْمُلُوكَ الْأَرْبَعَةَ: جَمْدَاءَ ، وَمَخُوسَاءَ ، وَأَبْضَعَةَ ، وَمَشْرَحَاءَ ، وَأُخْتَهُمُ الْعَمْرَدَةَ ، قَالَ: وَكَانَتْ تَأْتِي

---

[1] Ahmed (4/387) rivayet etti.

بِالْمُؤْمِنِينَ فَتُنَكِّلُ بِهِمْ ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَلْعَنَ قُرَيْشًا مَرَّتَيْنِ فَلَعَنْتُهُمْ مَرَّتَيْنِ ، ثُمَّ أَمَرَنِي أَنْ أُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ مَرَّتَيْنِ ، فَصَلَّيْتُ عَلَيْهِمْ مَرَّتَيْنِ ، أَكْثَرُ الْقَبَائِلِ فِي الْجَنَّةِ مَذْحِجُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ ، وَأَخْلَاطُهُمْ مِنْ جُهَيْنَةَ خَيْرٌ مِنْ بَنِي أَسَدٍ ، وَتَمِيمٍ ، وَهَوَازِنَ ، وَغَطَفَانَ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَا أُبَالِي أَنْ تَهْلِكَ الْحَيَّانِ كِلَاهُمَا ، وَأَمَرَنِي أَنْ أَلْعَنَ قَبِيلَتَيْنِ ، تَمِيمَ بْنَ مُرٍّ سَبْعًا ، فَلَعَنْتُهُمْ سَبْعًا ، وَبَكْرَ بْنَ وَائِلٍ خَمْسًا فَلَعَنْتُهُمْ خَمْسًا ، وَبَنُو عُصَيَّةَ عَصَتِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، أَلَا عُصَيَّةُ ، وَقَيْسُ جُعْدَةَ قَبِيلَتَانِ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْهُمْ أَحَدٌ أَبَدًا ، مَعَاطِسُ وَمَلَامِسُ ، وَبَشَرُ الْقَبَائِلِ نَجْرَانُ وَبَنُو تَغْلِبَ " قَالَ: يَحْيَى: وَأَخْبَرَنِي هَذَا الْحَدِيثَ ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ ، وَقَالَ: مَعَادِسُ وَمَلَادِسُ ، وَزَعَمَ أَنَّهُمَا قَبِيلَتَانِ تَاهَتَا ابْتَغَنَا الْبَرْقَ فِي عَامِ جَدْبٍ ، فَانْقَطَعَتَا فِي أَخْبِيَةِ الْأَرْضِ ، لَا يُوصَلُ إِلَيْهِمَا ، وَذَلِكَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

رواه الطبراني عن شيخه بكر بن سهل الدمياطي قال الذهبي: حمل عنه الناس وهو مقارب الحال وقال النسائي: ضعيف وبقية رجاله رجال الصحيح وقد رواه بنحوه بإسناد جيد عن شيخين آخرين.

16549- Amr b. Abese bildiriyor: Bir gün, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında Uyeyne varken, kendisine bir at arz edildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Uyeyne'ye: *"Ben, atlar konusunda senden daha bilgiliyim"* buyurdu. Uyeyne: "İnsanlar konusunda da, ben senden daha bilgiliyim" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nasıl?"* diye sordu. Uyeyne: "İnsanların en hayırlısı, hırka giyen, kılıçlarını boyunlarına asan, mızraklarını atlarının eğerlerinden indirmeyen Necd halkıdır" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yalan söyledin. İnsanların en hayırlısı Yemen halkıdır. Kâmil iman, Yemen'in, Lahm, Cüzâm ve Âmile halkında mevcuttur. Himyer'in ölüleri, dirilerinden daha hayırlıdır. Hadramevt halkı, Benî Hâris'ten daha hayırlıdır"* buyurarak: *"Allah'tan başka affedici, kahredici ve melik yoktur"* diye devam etti.

Semt, Amr b. Abese'ye haber göndererek: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Hadramevt, Benî Hâris'ten daha hayırlıdır»* dediğini duydun mu?" diye sorunca, Amr: "Evet" dedi. Semt: "Allah'a ve Resûlüne iman ettim" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), şu dört krala lanet etti: Cemdâ, Mihvasâ, Ebda'a ve Mişrehâ ve kız kardeşleri Amarrade. Bu kız, Müslümanlar secdedeyken gelir üzerlerine binerdi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, Kureyş'e lanet etmemi emretti. Onlara iki kez lanet ettim. Sonra, onlar için iki defa dua etmemi emretti. Ben de onlara iki defa dua ettim. Kabilelerin çoğu cennettedir. Mizhac, Eslem, Ğifâr ve Müzeyne. Cüheyne'nin anlaşmalıları, kıyamet günü Allah katında, Benî Esed, Temîm, Hevâzin ve Ğatafân kabilelerinden daha hayırlıdır. Allah'ın, bu iki kabileyi helak etmesinin benim için önemi yoktur. Allah, şu iki kabileye lanet etmemi emretti. Temîm b. Murra kabilesine yedi defa lanet etmemi emretti, ben de yedi defa lanet ettim. Bekr b. Vâil kabilesine beş defa lanet etmemi emretti. Usayya kabilesi Allah'a ve Resulüne isyan etti. İki kabile olan Mâzin ve Kays'tan kimse Cennete girmeyecektir. Menâiş ve Melâdis; bu iki kabilenin kıtlık olan bir yılda bir yere giderken yolu şaşırdığını ve yeryüzünün bir yerinde kalıp kendilerine ulaşılamadığı ileri sürüldü. Bu durum Cahiliye devrinde olmuştu."*

★Taberânî, hocası Bekr b. Sehl ed-Dimyâtî'den rivayet etti. Zehebî: "İnsanlar ondan hadis aldı. Hadisleri iyi ile kötü arasındadır" dedi. Nesâî ise zayıf olduğunu söyledi. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Metin olarak buna benzer bir hadisi başka iki hocadan, ceyyid bir isnâdla rivayet etti.

١٦٥٥٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن الْعَبَّاسِ الأَصْبَهَانِيُّ، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بن شَبِيبٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنِي ثَوْرُ بن يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَارِنَا يَعْرِضُ الْخَيْلَ، قَالَ: فَدَخَلَ عَلَيْهِ عُيَيْنَةُ بن حُصَيْنٍ، فَقَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْتَ أَبْصَرُ بِالْخَيْلِ مِنِّي، وَأَنَا أَبْصَرُ بِالرِّجَالِ مِنْكَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"فَأَيُّ الرِّجَالِ خَيْرٌ؟"، فَقَالَ: رِجَالٌ يَحْمِلُونَ سُيُوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ، وَيَعْرِضُونَ رِمَاحَهُمْ عَلَى مَنَاسِجِ خُيُولِهِمْ، وَيَلْبَسُونَ الْبُرُودَ مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"كَذَبْتَ، خِيَارُ الرِّجَالِ رِجَالُ ذِي يَمَنٍ، الإِيمَانُ يَمَانٍ، وَأَكْثَرُ قَبِيلَةٍ فِي الْجَنَّةِ مَذْحِجٌ، وَمَأْكُولُ حِمْيَرَ مِنْ آكِلِهَا، حَضْرَمَوْتٍ خَيْرٌ مِنْ كِنْدَةَ، فَلَعَنَ اللَّهُ الْمُلُوكَ الأَرْبَعَةَ: جَمْدًا، وَمِشْرَحًا، وَمِخْوَسًا، وَأَبْضَعًا، وَأُخْتَهُمُ الْعَمَرَّدَةَ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن خالد بن معدان لم يسمع من معاذ .

16550- Muâz b. Cebel bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), evimizde bir ata bakıyordu. O sırada yanına Uyeyne b. Hısn girdi ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Sen, atlar konusunda benden daha bilgilisin. Ben de insanlar konusunda senden daha bilgiliyim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanların hangisi hayırlıdır?"* diye sorunca, Uyeyne: "Kılıçlarını boyunlarına asan, mızraklarını atlarının eğerlerinden indirmeyen ve hırka giyen Necd halkıdır" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yalan söyledin. İnsanların en hayırlısı, iman ehli olan Yemen halkıdır. Cennetteki en kalabalık kabile, Mizhac kabilesidir. Himyer'in ölüleri, dirilerinden daha hayırlıdır. Hadramevt, Kinde'den daha hayırlıdır. Allah, şu dört krala lanet etmiştir: Cemdâ, Mişrehâ, Mihvesâ ve Ebda'a ile kız kardeşleri Amarrade."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Fakat Hâlid b. Ma'dân, Muâz'ı dinlememiştir.

١٦٥٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنِي شُرَحْبِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ مَوْهَبٍ الأَمْلُوكِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ السُّلَمِيِّ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّكُونِ وَالسَّكَاسِكِ وَعَلَى خَوْلَانَ الْعَالِيَةِ وَعَلَى الأَمْلُوكِ أَمْلُوكِ رَدْمَانِ.

رواه أحمد والطبراني وفيه عبد الرحمن بن يزيد بن موهب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

16551- Amr b. Abese es-Sülemî bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Sekûn, Sekâsik, Havlân kabilesine ve krallıklardan, Radmân krallığına dua etti."

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Abdurrahman b. Yezîd b. Mevheb'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٥٥٢ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن زِيَادِ بن أَنْعُمٍ، حَدَّثَنِي أَبُو الْغَازِي الْعَنسِيُّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:"إِنَّ مِنْ خِيَارِ النَّاسِ الأَمْلُوكَ أَمْلُوكَ حِمْيَرَ، وَسُفْيَانَ وَالسَّكُونِ، وَالأَشْعَرِيِّينَ".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه .

16552- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Krallıklar içinde en hayırlısı, Himyer, Süfyân, Sekûn ve Eş'ârîlerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٦٥٥٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو بِلالٍ الأَشْعَرِيُّ ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الأَسَدِيُّ ، عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرَّبُوذَ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ الْكِنَانِيِّ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَلا رَجُلٌ يُخْبِرُنِي عَنْ مُضَرَ ؟ ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا أُخْبِرُكَ عَنْهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَمَّا وَجْهُهَا الَّذِي فِيهِ سَمْعُهَا ، وَبَصَرُهَا فَهَذَا الْحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ ، وَأَمَّا لِسَانُهَا الَّذِي تُعْرِبُ بِهِ فِي

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7639) rivayet etti.

أَنْدِيَتِهَا فَهَذَا الْحَيُّ مِنْ أَسَدِ بْنِ خُزَيْمَةَ ، وَأَمَّا كَاهِلُهَا فَهَذَا الْحَيُّ مِنْ تَمِيمِ بْنِ مُرٍّ ، وَأَمَّا فُرْسَانُهَا فَهَذَا الْحَيُّ مِنْ قَيْسِ بْنِ غَيْلَانَ ، قَالَ: فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ كَالْمُصَدِّقِ لَهُ .

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم .

16553- Ebu't-Tufeyl el-Kinânî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana Mudar'dan haber verecek kimse yok mu?"* Orada bulunanlardan birisi: "Ya Resûlallah! Ben sana haber veririm. Kulaklarının ve gözlerinin bulunduğu yüzlerine baktığın zaman, bu kabilenin Kureyş'ten olduğunu zannedersin. Dillerine baktığın zaman, Benî Esed b. Huzeyme'den zannedersin. Gençlerine baktığın zaman, Benî Temîm b. Mur kabilesinden zannedersin. Süvarilerine baktığın zaman Kays b. Aylân kabilesinden zannedersin" dedi. (Ravi) ekledi: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) baktığım zaman, sanki adamı tasdik eder gibiydi."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٦٥٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَنَاحٍ ، ثنا هِلَالُ بْنُ الْجَهْمِ ، ثنا إِسْحَاقُ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَأَسْلَمُ وَغِفَارُ وَرِجَالٌ مِنْ مُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ خَيْرٌ مِنَ الْحَلِيفَيْنِ غَطَفَانَ وَبَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ " قَالَ: فَقَالَ عُيَيْنَةُ بْنُ بَدْرٍ: وَاللهِ لَأَنْ أَكُونَ مَعَ هَؤُلَاءِ فِي النَّارِ ، يَعْنِي: غَطَفَانَ وَبَنِي عَامِرٍ ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكُونَ مَعَ هَؤُلَاءِ فِي الْجَنَّةِ

رواه البزار وفيه إبراهيم بن محمد بن جناح و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16554- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eslem, Ğifâr kabilesi ve Müzeyne ile Cüheyne'den bazıları, Ğatafân ve Âmir b. Sa'sa'a' kabilesinden daha hayırlıdır."*

Enes ekledi: Uyeyne b. Bedr: "Vallahi! Ğatafân ve Benî Âmir ile beraber cehennemde olmam, bunlarla Cennette olmamdan daha sevimlidir" dedi.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Muhammed b. Cenâh'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

---

[1] Bezzâr (2820) rivayet etti.
[2] Bezzâr (2814) rivayet etti.

١٦٥٥٥ - وعن أبي بكرة قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ الحَلِيفَانَ مِنْ أَسْلَمَ وَغِفَارٌ خَيْراً مِنَ الْحَلِيفَيْنِ أَسَدٍ وَغَطَفَانَ أَتَرَوْنَهُمْ خَسِرُوا ". قَالُوا نَعَمْ. قَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ الحليفان مُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ خَيْرٌ مِنْ أَسدَ وَغطفَانَ وَهَوَازِنَ وَتَمِيْمُ وَبَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ ؟ فَقَالَ عيينة بن بدر بن حصين: والله لأن أكون مع هؤلاء في النار أحب إلي من أن أكون مع هؤلاء في الجنة . فقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " من سره أن ينظر إلى أحمق مطاع فلينظر إلى هذا "

قلت: في الصحيح بعضه، رواه الطبراني وفيه الحسن بن أبي جعفر وهو متروك

16555- Ebû Bekre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Birbirleriyle anlaşmalı olan Eslem ve Ğifâr kabilesinin, yine anlaşmalı olan Esed ve Ğatafân'dan daha hayırlı olduğunu görüyor musunuz? Size göre Esed ve Ğatafân zararda değil mi?"* Sahabe: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Birbirleriyle anlaşmalı olan Muzeyne ve Cüheyne kabilesinin, yine anlaşmalı olan Esed, Ğatafân, Hevâzin, Temîm ve Benî Âmir b. Sa'sa'a' kabilelerinden daha hayırlı olduğunu görüyor musunuz?"*

Bunun üzerine, Uyeyne b. Bedir b. Husayn: "Vallahi! Onlarla beraber cehennemde olmam, benim için Eslem ve Ğifâr kabilesiyle Cennette olmamdan daha sevimlidir" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sözü dinlenen bir ahmağa bakmak kimi sevindirecekse buna baksın"* buyurdu.

Bu hadisin bir kısmı *Sahîh*'te mevcuttur.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Ebî Câfer metruktur.

١٦٥٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو مَالِكٍ - يَعْنِى الأَشْجَعِىَّ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ طَلْحَةَ عَنْ أَبِى أَيُّوبَ الأَنْصَارِىِّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَأَشْجَعَ وَجُهَيْنَةَ وَمَنْ كَانَ مِنْ بَنِى كَعْبٍ مَوَالِىَّ دُونَ النَّاسِ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ مَوْلاَهُمْ ".

ورجال أحمد رجال الصحيح غير موسى بن طلحة بن عبد الله وهو ثقة

16556- Ebû Eyyûb el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eslem, Ğifâr, Muzeyne, Eşca', Cüheyne ve Benî Ka'b'dan olanlar, benim diğer insanlardan ayrı olarak dostlarımdır. Allah ve Resûlü onların dostudur."*

★Ahmed rivayet etti. Bu hadis Müslim'de de mevcuttur; ancak Eslem kabilesi yerine Ensâr'ı zikretmiştir. Benî Ka'b yerine de Benî Abde'yi zikretmiştir. Ahmed'in Mûsâ b. Talha b. Ubeydillah dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٦٥٥٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن دُحَيْم الدِّمَشْقِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، عَنْ مُوسَى بن يَعْقُوبَ، ح وَحَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بن سَعْدٍ الْعَطَّارُ الْمَكِّيُّ، وَمُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، قَالا: ثنا إِبْرَاهِيمُ بن الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ، حَدَّثَنَا مَعْنُ بن عِيسَى، حَدَّثَنَا مُوسَى بن يَعْقُوبَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن الْحُوَيْرِثِ، عَنْ نَافِعِ بن جُبَيْرِ بن مُطْعِمٍ، قَالَ: جَاءَنِي مَعْقِلُ بن سِنَانٍ، فَأَخْبَرَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: غِفَارٌ، وَأَسْلَمُ، وَجُهَيْنَةُ، وَمُزَيْنَةُ مَوَالِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولِهِ

رواه الطبراني وإسناده حسن.

16557- Ma'kil b. Sinân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ğifâr, Eslem, Cüheyne ve Müzeyne kabileleri, Allah'ın ve Resûlünün dostudur."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٦٥٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِىٍّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِىِّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ أَبِى بَرْزَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ وَغِفَارٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا مَا أَنَا قُلْتُهُ وَلَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَهُ.

رواه أحمد والبزار وأبو يعلى والطبراني باختصار عنهما وأسانيدهم جيدة .

16558- Ebû Berze, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eslem'i, Allah selamete çıkarmıştır. Ğifâr'a mağfiret etmiştir. Bunu, ben değil Allah söylüyor."*

★Ahmed, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Taberânî, onlardan daha kısa bir metinle rivayet etti. Senetleri ceyyiddir.[3]

١٦٥٥٩ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ رَاشِدٍ الْيَمَامِىُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِيَاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " أَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ وَغِفَارٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا أَمَا وَاللَّهِ مَا أَنَا قُلْتُهُ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَالَهُ.

---

[1] Ahmed (5/417-418) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3927) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/233) rivayet etti.

[3] Ahmed (4/420-424), Bezzâr (2818) ve Ebû Ya'lâ (7438) rivayet etti. Ravilerden Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır. Ebu'l-Minhâl Muğîre b. Ebî Berze'yi, sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

رواه أحمد والطبراني وفيه عمر بن راشد اليمامي وثقة العجلي وضعفه الجمهور وبقية رجالهما رجال الصحيح.

16559- Seleme b. el-Ekva', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eslem'i, Allah selamete çıkarmıştır. Ğifâr'a mağfiret etmiştir. Bunu, ben değil Allah söylüyor."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Ömer b. Râşid el-Yemâmî'yi, İclî güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٥٦٠ ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ ، ثنا أبي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ ، عَنِ ابْنِ سَنْدَرٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " أَسْلَمَ ، سَالَمَهَا اللَّهُ ، وَغِفَارُ ، غَفَرَ اللَّهُ لَهَا ، وَتُجِيبُ أَجَابَتِ اللَّهَ " ، قُلْتُ لَهُ: أَنْتَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ يَذْكُرُ تُجِيبَ ؟ قَالَ: نَعَمْ.

رواه الطبراني والبزار بنحوه وإسنادهما حسن.

16560- İbn Sender, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eslem'i, Allah selamete çıkarmıştır. Ğifâr'a mağfiret etmiştir. Tucîb ise, Allah'a ve Resûlüne icabet etmiştir."*

Ebu'l-Hayr, İbn Sender'e: "Ey Ebu'l-Esved! Sen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Tucîb'i zikrettiğini duydun mu?" diye sorunca, "Evet" dedi.

★Taberânî ve yakın metinle Bezzâr rivayette bulundu. Senetleri hasendir.[2]

١٦٥٦١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن مُحَمَّدِ بن عَزِيزٍ الْمَوْصِلِيُّ، وَالْحُسَيْنُ بن الْكُمَيْتِ، قالا: حَدَّثَنَا غَسَّانُ بن الرَّبِيعِ، حَدَّثَنَا ثَابِتُ بن يَزِيدَ، عَنْ هِلالِ بن خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: أَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ، وَغِفَارٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا.

رواه الطبراني وإسناده حسن

16561- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eslem'i, Allah selamete çıkarmıştır. Ğifâr'a mağfiret etmiştir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

---

[1] Ahmed (4/48) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6255) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2817) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

١٦٥٦٢ - وَعَنْ أَبِي قِرْصافة قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلّى الله عليه وآله وسلّم: أَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ، وَغِفَارٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم.

16562- Ebû Kirsâfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eslem'i, Allah selamete çıkarmıştır. Ğifâr'a mağfiret etmiştir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٦٥٦٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بن جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ بن خُبَيْبِ بن سَمُرَةَ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن سَعْدِ بن سَمُرَةَ، عَنْ خُبَيْبِ بن سُلَيْمَانَ بن سَمُرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَمُرَةَ بن جُنْدُبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ، يَقُولُ:"بَنُو غِفَارٍ وَأَسْلَمُ كَانُوا كَكَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ فِتْنَةً، يَقُولُونَ: لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا جَعَلَهُمُ اللَّهُ أَوَّلَ النَّاسِ فِيهِ، وَإِنَّهَا غِفَارٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا، وَأَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ".

رواه الطبراني والبزار باختصار عنه وفي إسناد البزار يوسف بن خالد السمتي وهو ضعيف وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم.

16563- Semure b. Cundub şöyle bildirir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Benû Ğifâr ve Eslem kabilesi insanların çoğu için fitne vesilesiydi. İnsanlar onlar için şöyle diyorlardı: «Eğer (onlarda) herhangi bir hayır olsaydı, Allah onları insanların ilk (İslam'a girenleri) yapardı» Ğifâr'ı Allah affetti, Eslem'i de selamete çıkardı."*

★Taberânî ve kısa metinle Bezzâr rivayet etti. Bezzâr'ın senedinde Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır. Taberânî'nin senedinde tanımadıklarım vardır.[2]

١٦٥٦٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ: نا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الشَّاذَكُونِيُّ ، أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ ، قَالَ: نا أَبُو عِمْرَانَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ ، قَالَ: نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عِصَابَةٍ قَدْ أَقْبَلَتْ ، فَقَالَ: " أَتَتْكُمُ الأَزْدُ أَحْسَنُ النَّاسِ وُجُوهًا ، وَأَعْذَبُهُ أَفْوَاهًا ، وَأَصْدَقُهُ لِقَاءً " ، وَنَظَرَ إِلَى كَبْكَبَةٍ قَدْ أَقْبَلَتْ ، فَقَالَ: " مَنْ هَذِهِ ؟

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11911) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7096) ve Bezzâr (2815) rivayet etti.

" قَالُوا: هَذِهِ بَكْرُ بْنُ وَائِلٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اللَّهُمَّ اجْبُرْ كَسِيرَهُمْ وآوِ طَرِيدَهُمْ ، وَلا تُرِنِي مِنْهُمْ سَائِلا.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه سليمان بن داود الشاذكوني وهو ضعيف

16564- Muhammed b. Abdillah b. Abdirrahman, babasından, o da sahabeden olan dedesinden bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelmekte olan bir gruba bakıp: *"İnsanların sima olarak en güzeli, ağızları en temiz olanı ve en fazla sözlerinde duranı yanınıza geldi"* dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), daha sonra gelmekte olan bir gruba bakarak: *"Bunlar kim?"* diye sordu. Sahabe: "Bekr b. Vâil kabilesi" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allahım! Bunların sıkıntısı olanının sıkıntısını gider, kovulanını barındır ve onlardan el açıp dilenenini bana gösterme."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Dâvûd eş-Şâzekûnî zayıftır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي بَنِي تَمِيمٍ

Benû Temîm Kabilesi

١٦٥٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنِ ابْنِ مَعْقِلٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُ كَانَ عَلَيْهَا رَقَبَةٌ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ فَجَاءَ سَبْيٌ مِنَ الْيَمَنِ مِنْ خَوْلَانَ فَأَرَادَتْ أَنْ تَعْتِقَ مِنْهُمْ فَنَهَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَاءَ سَبْيٌ مِنْ مُضَرَ مِنْ بَنِي الْعَنْبَرِ فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَعْتِقَ مِنْهُمْ .

رواه أحمد والبزار بنحوه ورجال أحمد رجال الصحيح

16565- Hz. Âişe'den nakledildiğine göre onun, İsmâîl oğullarından bir köle azad etme borcu (adağı) vardı. Havlân'dan esirler gelince, onlardan birini azad etmek istedi, ama Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona izin vermedi. Mudar kabilesinin Anber kolundan esirler gelince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan birini azad etmesini emretti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (2837) ve Bezzâr (2815) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Abdurrahman b. Abdillah'tan, sadece bu senetle rivayet edilmiştir. Şâzekûnî bunda tek kalmıştır. Ayrıca ravilerden Muhammed b. Abdillah ve babasının durumları bilinmemektedir. İbn Maîn, Şâzekûnî'nin hadis uydurduğunu söyler. *S. ed-Daîfe*'ye (1701) bakınız.

★Ahmed ve yakın metinle Bezzâr rivayette bulundu. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٥٦٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بن الْفَرَجِ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَابِسٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ، عَنْ قَيْسِ بن أَبِي حَازِمٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: كَانَ عَلَى عَائِشَةَ مُحَرَّرٌ مِنْ وَلَدِإِسْمَاعِيلَ، فَقَدِمَ سَبْيٌ بَلْعَنْبَرَ، فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُعْتِقَ مِنْهُمْ، وَقَالَ:مَنْ كَانَ عَلَيْهِ مُحَرَّرٌ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ فَلا يُعْتِقْ مِنْ حِمْيَرَ أَحَدًا، قَالَ عَلِيُّ بن عَابِسٍ: فَقُلْتُ لإِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ: مَا كَانَ حِمْيَرُ؟ قَالَ: هُوَ أَكْبَرُ مِنْ إِسْمَاعِيلَ .

رواه الطبراني والبزار باختصار عنه وفيهما علي بن عابس الكوفي وهو ضعيف.

16566- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Hz. Âişe'nin, İsmâîl oğullarından bir köle azad etme borcu (adağı) vardı. Benî Anber esirleri getirildiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'ye onlardan birisini azad etmesini emretti ve: *"Kimin, İsmâîl oğullarından köle azad etme borcu varsa Himyer'den kimseyi azad etmesin"* buyurdu.

Ali b. Abbâs der ki: İsmâîl b. Ebî Hâlid'e: "Himyer kimdir?" diye sorduğumda: "İsmâîl'in büyüğüdür" dedi.

★Taberânî ve kısa metinle Bezzâr, rivayet etti. İkisinde de Ali b. Abbâs el-Kûfî zayıftır.[2]

١٦٥٦٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُعَلَّى بْنِ مَنْصُورٍ ، قَالَ: نا أصبغ بْنُ الْفَرَجِ ، قَالَ: نا عَلِيُّ بْنُ عَابِسٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ قَيْسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: " كَانَ عَلَى عَائِشَةَ مُحَرَّرٌ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ فَقَدِمَ سَبْيٌ مِنْ بَلْعَنْبَرِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنْ سَرَّكِ أَنْ تَفِيَ نَذْرَكِ فَاعْتِقِي مِنْ هَذَا"

رواه البزار عن شيخه أحمد بن عبد الله بن أبي السفر وهو ثقة وبقية رجاله رجال الصحيح.

16567- İbn Ömer der ki: Hz. Âişe'nin, İsmâîl oğullarından bir köle azad etme borcu (adağı) vardı. Benû'l-Anber esirleri getirildiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'ye onlardan birisini azad etmesini emretti" veya bu manada bir şey söyledi.

★Bezzâr hocası Ahmed b. Abdillah b. Ebi's-Sefer'den rivayet etti. O da güvenilirdir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Mükerrer hadistir: 7151. Bezzâr'a (2827) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10400) ve Bezzâr (2825) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abdullah'tan sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Bu hadisi, İsmâîl'den de sadece Ali b. Abbâs'ın rivayet ettiğini biliyoruz."

١٦٥٦٨ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن زُبَيْبِ بن ثَعْلَبَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: مَنْ كَانَ عَلَيْهِ رَقَبَةٌ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ فَلْيَعْتِقْ مِنْ بَلْعَنْبَرِ

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن زبيب - كما وقع في الأصل - وإنما هو عبد الله مكبرا كما ذكره ابن أبي حاتم وابن حبان في ثقات التابعين وبقية رجاله ثقات.

16568- Zubeyb b. Sa'lebe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kimin, İsmâîl oğullarından köle azad etme borcu varsa, Beni'l-Anber'den azad etsin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Zubeyb, aslında belirtildiği gibi Abdullah Mukebbera'dır. İbn Ebî Hâtim ve İbn Hibbân onu tâbiûnun güvenilirlerinden saydılar. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٦٥٦٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا عَطَاءُ بْنُ خَالِدٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ أَبِيهِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ رُدَيْحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ذُؤَيْبٍ ، أَنَّ عَائِشَةَ ، قَالَتْ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، إِنِّي أُرِيدُ عَتِيقًا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَصْدًا ، فَقَالَ لَهَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " انْتَظِرِي حَتَّى يَجِيءَ فَيْءُ الْعَنْبَرِ غَدًا " ، فَجَاءَ فَيْءُ الْعَنْبَرِ ، فَقَالَ لَهَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خُذِي مِنْهُمْ أَرْبَعَةَ غِلْمَةٍ ، صِبَاحٍ ، مِلاحٍ ، لا تُخَبَّأُ مِنْهُمُ الرُّءُوسُ " , قَالَ عَطَاءُ بْنُ خَالِدٍ: فَأَخَذَتْ جَدِّي رُدَيْحًا ، وَأَخَذَتْ ابْنَ عَمِّي سَمُرَةَ ، وَأَخَذَتْ ابْنَ ابْنِ عَمِّي رُحَيًّا ، وَأَخَذَتْ خَالِي زُبَيْبًا ، ثُمَّ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فَمَسَحَ بِهَا رُءُوسَهُمْ وَبَرَّكَ عَلَيْهِمْ ، ثُمَّ قَالَ: " هَؤُلاءِ يَا عَائِشَةُ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَصْدًا.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وقال فيه: " خذي أربعة غلمة صباح " . وفيه جماعة لم أعرفهم.

16569- Zueyb'in bildirdiğine göre Hz. Âişe, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! İsmâîl oğullarından bir köle azad etmek istiyorum" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yarın Benu'l-Anber'in esirleri gelene kadar bekle."* Benu'l-Anber'in esirleri geldiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle dedi: *"İçlerinden dört tane insanların dikkatini çekecek kadar güzel yüzlü olanlarından seç."* Atâ b. Hâlid dedi ki: "Âişe, gelen esirlerden, dedem Rudayh'i, amca oğullarım Semure ile Ruhay'yı ve dayım Zubeyb'i aldı."

---

[1] Bezzâr (2826) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5298) rivayet etti. Ravilerden Şu'ayb b. Ubeydullah makbuldur.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sonra onların başını okşadı ve onlara dua etti ve: *"Ey Âişe! Bunlar, İsmâîl'in oğullarındandır"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *"Dört tane güzel yüzlü çocuk al"* ifadesiyle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٦٥٧٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، ثنا سَلَامٌ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عن أَبِي هريرة قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وذكر بني تميم فقال: هُمْ ضِخَامُ الْهَامِ ثُبْتُ الأَقْدَامِ نُصَّارُ الْحَقِّ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَشَدُّ قَوْمٍ عَلَى الدَّجَّالِ.

رواه البزار من طريق سلام عن منصور بن زاذان وقال: سلام هذا أحسبه سلام المدائني وهو لين الحديث.

16570- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Benî Temîm kabilesini zikredip şöyle buyurdu: *"Bunlar, iri yapılı, savaş anında sebat eden, âhir zamanda hakka yardımcı olan ve Deccâl'a karşı en şiddetli kavimdir."*

★Bezzâr, Selâm yoluyla, Mansûr b. Zâdân'dan rivayet etti. Bu Selâm'ın, Selâm el-Medâinî olduğunu zannediyorum. O ise, hadiste gevşektir.[2]

١٦٥٧١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ، ثنا حَرَمِيُّ بْنُ حَفْصٍ، ثنا عُبَيْدَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّدُوسِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: رُبَّمَا ضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى كَتِفِي وَقَالَ: " أَحِبُّوا بَنِي تَمِيمٍ"

رواه البزار وقال: لا يروى عن النبي صلى الله عليه و سلم إلا من هذا الوجه وفيه عبيدة بن عبد الرحمن ذكره ابن أبي حاتم و لم يجرحه أحد وبقية رجاله ثقات

16571- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bazen omzuma vurup şöyle derdi: *"Temîm oğullarını seviniz."*

★Bezzâr rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu kanalla rivayet edilmiştir." Ravilerden Ubeyde b. Abdirrahman'ı, İbn Ebî Hâtim zikretmiş ama kimse cerh etmemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٥٧٢ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بن دَاوُدَ، حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ الأَزْرَقُ، حَدَّثَنَا مُبَارَكُ بن سَعِيدٍ، عَنْ عُمَرَ بن مُوسَى، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: كُنَّا مَعَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُكْبَانًا، فَمَرَرْنَا بِهَجَمَةٍ، فَقَالَ:"لِمَنْ هَذِهِ؟"قَالُوا: لِبَنِي الْعَنْبَرِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"أُولَئِكَ قَوْمُنَا".

رواه الطبراني عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف وقال ابن دقيق العيد في الإمام: وثق وبقية رجاله ثقات .

---

[1] *"Dört tane çocuk al"* ibaresi ile Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (421) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2823) rivayet etti.

16572- Ebû Umâme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile süvari olarak giderken, bir deve sürüsüne rastladık. *"Bu kimin?"* diye sorunca "Benu'l-Anber'in" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar bizim kavmimizdendir"* buyurdu.

★Taberânî, zayıf bir ravi olan hocası Mikdâm b. Dâvûd'dan rivayet etti. İbn Dakîk el-Îyd, *İmâm*'da hakkında "güvenilirdir" demiştir. Diğer ravileri de güvenilirdir.

١٦٥٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ وَنَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ عِنْدَهُ فَأَخَذَ كَفًّا مِنْ حَصًى لِيَحْصِبَهُ ثُمَّ قَالَ عِكْرِمَةُ حَدَّثَنِي فُلَانٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ تَمِيماً ذُكِرُوا عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ أَبْطَأَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ تَمِيمٍ عَنْ هَذَا الأَمْرِ. فَنَظَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مُزَيْنَةَ فَقَالَ " مَا أَبْطَأَ قَوْمٌ هَؤُلَاءِ مِنْهُمْ ". وَقَالَ رَجُلٌ يَوْماً أَبْطَأَ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ مِنْ تَمِيمٍ بِصَدَقَاتِهِمْ. قَالَ فَأَقْبَلَتْ نَعَمٌ حُمْرٌ وَسُودٌ لِبَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " هَذِهِ نَعَمُ قَوْمِي ". وَنَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْماً فَقَالَ " لَا تَقُلْ لِبَنِي تَمِيمٍ إِلَّا خَيْراً فَإِنَّهُمْ أَطْوَلُ النَّاسِ رِمَاحاً عَلَى الدَّجَّالِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16573- İkrime b. Hâlid anlatıyor: Bir kişi, İkrime'nin yanında, Benû Temîm'den bir kişiye hakaret etti ve ona atmak için eline bir avuç çakıl aldı.

İkrime dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından olan falan kişi bana şöyle anlattı: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında, Benû Temîm'den bahsedildi. Bir kişi: "Benû Temîm, İslam'a girmekte çok yavaş davrandı" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Müzeyne'ye bakıp şöyle buyurdu: *"Onlar, bunlardan daha yavaş değildir."*

Bir gün bir adam: "Benû Temîm, zekâtlarını vermekte ağır davrandı" dedi. Benû Temîm'in zekât malı olan altın ve gümüşler gelince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar, benim kavmimin nimetleridir"* buyurdu.

Bir kişi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında, Benû Temîm'den bir kişiye hakaret edince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benû Temîm hakkında hayırdan başka bir şey söyleme. Bunlar, Deccâl'a karşı mızrakları en uzun olanlardır"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ مَا جَاءَ فِي جُهَيْنَةَ

Cüheyne Kabilesi

قَدْ تَقَدَّمَ فِي فَضْلِ القَبَائِلِ ذِكْرَ جُهَيْنَةَ مَعَ غَيْرِهَا

Cüheyne'nin fazileti, kabilelerin fazileti anlatılırken geçmişti.

١٦٥٧٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَحْمَدَ بن نَصْرِ التِّرْمِذِيُّ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بن مَعْبَدِ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ بن الرَّبِيعِ بن سَبْرَةَ بن عَمْرِو بن صُحَارِ بن زَيْدِ بن جُهَيْنَةَ بن قُضَاعَةَ بن مَالِكِ بن حِمْيَرٍ، حَدَّثَنِي عَمِّي حَرْمَلَةُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ سَبْرَةَ بن مَعْبَدٍ، صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: اجْتَمَعَ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ جَمَاعَةٌ مِنْ أَفْنَاءِ النَّاسِ، فَقَالَ: لِيُحَدِّثْ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِمَكْرُمَةِ قَوْمِهِ، وَمَا كَانَ فِيهِمْ مِنْ فَضْلٍ، فَحَدَّثَ الْقَوْمُ حَتَّى انْتَهَى الْحَدِيثُ إِلَى فَتًى مِنْ جُهَيْنَةَ، فَحَدَّثَ بِحَدِيثٍ عَجَزَ عَنْ تَمَامِهِ، فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ عِمْرَانُ بن الْحُصَيْنِ، فَقَالَ: حَدِّثْ يَا أَخَا جُهَيْنَةَ بِفِيكَ كُلِّهِ، فَأَشْهَدُ لَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:"جُهَيْنَةُ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ، غَضِبُوا لِغَضَبِي، وَرَضُوا لِرِضَائِي، أَغْضَبُ لِغَضَبِهِمْ وَأَرْضَى لِرِضَاهُمْ، مَنْ أَغْضَبَهُمْ فَقَدْ أَغْضَبَنِي، وَمَنْ أَغْضَبَنِي فَقَدْ أَغْضَبَ اللَّهَ"، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ بن أَبِي سُفْيَانَ: كَذَبْتَ إِنَّمَا جَاءَ الْحَدِيثُ فِي قُرَيْشٍ، فَقَالَ:

يُكَذِّبُنِي بنِي مُعَاوِيَةَ بن حَرْبٍ ... وَيَشْتُمُنِي لِقَوْلِي فِي جُهَيْنَةْ
وَلَوْ أَنِّي كَذَبْتُ لَظَنَّ قَوْلِي ... وَلَمْ أَكْذَبْ لِقَوْمِي مِنْ مُزَيْنَةْ
وَلَكِنِّي سَمِعْتُ وَأَنْتَ مَيْتٌ ... رَسُولَ اللَّهِ يَوْمَ لَوى شُنَيْنَةْ
يَقُولُ: الْقَوْمُ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ ... جُهَيْنَةُ يَوْمَ خَاصَمَهُ عُيَيْنَةْ
إِذَا غَضِبُوا غَضِبْتُ وَفِي ... رِضَاي مِنَّةٌ لَيْسَتْ مُنَيْنَةْ
وَمَا كَانُوا كَذَكْوَانَ وَرِعْلٍ ... وَلا الْحَيَّيْنِ مِنْ سَلَفِي جُهَيْنَةْ .

رواه الطبراني وفيه الحارث بن معبد و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

16574- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Sebre b. Ma'bed anlatıyor: Halkın yaşlılarından bir grup, Muâviye'nin yanında toplandı. Muâviye: "Her kişi, kavminin cömertliğinden ve faziletlerinden bahsetsin" dedi. Herkes konuştu ve sıra Cüheyne'den bir gence gelince, o da konuştu, ama konuşmasını tamamlayamadı. İmrân b. Husayn,

gence dönerek: "Konuş ey Cüheyneli! Bütün ağzınla konuş (çekinme). Şehadet ederim ki Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: "*Cüheyne bendendir, ben de onlardanım. Benim kızdığıma kızdılar, razı olduğuma razı oldular. Ben de, onların kızdığına kızar, razı olduklarına razı olurum. Onları kızdıran beni kızdırmış olur. Beni kızdıran da Allah'ı kızdırmış olur.*"

Muâviye b. Ebî Süfyân: "Yalan söyledin! Bu hadis Kureyş hakkında söylenmiştir" deyince, İmrân b. Husayn şöyle dedi:

Muâviye İbn-i Harb bana yalancı diyor,

Cüheyne'yle ilgili dediğimi kınıyor,

Bana yalancı dense de sözümü esirgemem,

Bir büyükten korkarak kavmime yalan demem.

Ey ölümlü, aksine ben şunu işitmiştim,

Allah Resûlü bir gün anlatayım dedi ki:

Bendendir bu topluluk ben onlardanım,

Cüheyne için, düşmanlık ettiği gün Uyeyne.

Kızdıklarına kızarım, razı olduklarında,

Benim rızam onlara minnet değildir.

Zekvân ile Ri'l gibi değildir onlar,

Şimdi benim selefimdir Cüheyne.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâris b. Ma'bed'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي أَحْمَسَ

Ahmes Kabilesi

١٦٥٧٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُخَارِقٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ قَدِمَ وَفْدُ بَجِيلَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْسُوا الْبَجَلِيِّينَ وَابْدَءُوا بِالْأَحْمَسِيِّينَ قَالَ فَتَخَلَّفَ رَجُلٌ مِنْ قَيْسٍ قَالَ حَتَّى أَنْظُرَ مَا يَقُولُ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/202, 18/108-109, 19/317) rivayet etti.

وَسَلَّمَ قَالَ فَدَعَا لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَ مَرَّاتٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ أَوْ اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمْ مُخَارِقٌ الَّذِي يَشُكُّ.

16575- Târık b. Şihâb bildiriyor: Becîle'den bir grup Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Becelî'leri giydirin ve Ahmes'lilerden başlayın."* Kays kabilesinden bir kişi geri durup Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) onlara ne diyeceğini duymak istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara beş defa şöyle dua etti: *"Allahım! Onlara rahmet et!* —veya— *Allahım! Onlara bereket ver!"*

Duanın nasıl olduğunda şüpheye düşen ravi Muhârık'tır.

١٦٥٧٦ - وفي رواية: قَدِمَ وَفْدُ أَحْمَسَ وَوَفْدُ قَيْسٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْدَءُوا بِالْأَحْمَسِيِّينَ قَبْلَ الْقَيْسِيِّينَ وَدَعَا لِأَحْمَسَ فَقَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ فِي أَحْمَسَ وَخَيْلِهَا وَرِجَالِهَا سَبْعَ مَرَّاتٍ .

رواه كله أحمد وروى الطبراني بعضه إلا أنه قال: " ابدؤوا بالأحمسيين قبل القيسيين " ورجالهما رجال الصحيح .

16576- Diğer bir rivayet ise şöyledir: Kays ve Ahmes'ten bir grup, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ahmes'lileri, Kays'lılardan önce yanıma getirin"* buyurdu. Sonra Ahmes'lilere yedi defa şöyle dua etti: *"Allahım! Ahmes'lilerin atlarına ve adamlarına bereket ver."*

★Ahmed hepsini rivayet etti. Taberânî, bir kısmını rivayet etti.[1]

٦٥٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَالْهَيْثَمُ بن خَلَفٍ الدُّورِيُّ ، وَجَعْفَرُ بن أَحْمَدَ بن سِنَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالُوا: حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، ح وَحَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُعَاوِيَةَ الزِّيَادِيُّ ، قَالا: حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بن عَبْدِ الْكَرِيمِ الْعُرْفُطِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْبَزَّازُ ، عَنْ كِلابِ بن عَمْرٍو ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ خَالِدِ بن عُرْفُطَةَ ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ رَافِعًا يَدَيْهِ ، يَقُولُ: اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا .

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم .

16577- Hâlid b. Urfuta der ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), ellerini kaldırmış şöyle derken gördüm: *"Allahım! Ahmes'lilerin atlarına ve adamlarına bereket ver."*

[1] Ahmed (4/315) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8211) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَيْسٍ وَيَمَنٍ

Kays ve Yemen

١٦٥٧٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بن سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بن عَبْدِ اللَّهِ أَبُو الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن خَالِدٍ الْعَبْسِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن مُقَرِّنٍ الْمُزَنِيِّ، عَنْ غَالِبِ بن أَبْجَرَ، قَالَ: ذَكَرْتُ قَيْسَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "رَحِمَ اللَّهُ قَيْسًا، رَحِمَ اللَّهُ قَيْسًا"، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَرَحَّمُ عَلَى قَيْسٍ؟ قَالَ: "نَعَمْ إِنَّهُ كَانَ عَلَى دَيْنِ أَبِي إِسْمَاعِيلَ بن إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، يَا قَيْسُ حَيٍّ يَمَنًا، يَا يَمَنُ حَيٍّ قَيْسًا، إِنَّ قَيْسًا فُرْسَانُ اللَّهِ فِي الأَرْضِ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ , لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَيْسَ لِهَذَا الدِّينِ نَاصِرٌ غَيْرُ قَيْسٍ، إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فُرْسَانًا مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ مُسَوَّمِينَ، وَفُرْسَانًا مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ مُعَلَّمِينَ، فَفُرْسَانُ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ قَيْسٌ، إِنَّمَا قَيْسٌ بَيْضَةٌ تَفَلَّقَتْ عَنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ، إِنَّ قَيْسًا ضَرَّاءُ اللَّهِ فِي الأَرْضِ"، يَعْنِي أَسَدَ اللَّهِ .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله ثقات.

16578- Ğâlib b. Ebcer anlatıyor: Kays kabilesi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında anılınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, Kays'a rahmet etsin"* dedi. "Ya Resûlallah! Kays'a rahmet mi okuyorsun?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Evet. Kays, babamız İsmâîl b. İbrâhîm'in dini üzere idi. Ey Kays, Yemen'i selamla, ey Yemen, Kays'ı selamla. Kays kabilesi, Allah'ın yeryüzündeki süvarileridir. Canım elinde olana yemin ederim ki; insanlara öyle zaman gelecek ki; Kays kabilesinden başka bu dinin yardımcısı olmayacaktır. Allah'ın, gökyüzü ahalisinden nişanlı, yeryüzü ahalisinden ise muallim olan savaşçıları vardır. Allah'ın yeryüzündeki savaşçıları Kays kabilesidir. Kays kabilesi, biz Ehl-i Beyt'in içinden çıkmış bir yumurtadır. Kays kabilesi, Allah'ın yeryüzündeki aslanlarıdır."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4110) rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي عَبْدِ الْقَيْسِ

Abdulkays

١٦٥٧٩ — حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زِمَامٍ الْقَيْسِيُّ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ ، قَالَ: نا شُبَيْلُ بْنُ عَزْرَةَ ، عَنْ أَبِي جَمْرَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُ أَهْلِ الْمَشْرِقِ عَبْدُ الْقَيْسِ.

رواه البزار والطبراني وفيه وهب بن يحيى بن زمام و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات .

16579- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Doğunun en hayırlısı, Abdulkays'tır."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Vehb b. Yahyâ b. Zimâm'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٥٨٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا شَبَابٌ ، قَالَ: نا عَوْنُ بْنُ كَهْمَسٍ ، قَالَ: نا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ: " خَيْرُ أَهْلِ الْمَشْرِقِ عَبْدُ الْقَيْسِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات .

16580- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Doğunun en hayırlısı, Abdulkays'tır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٦٥٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الصَّوَّافُ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ نُوحٍ الضُّبَعِيُّ ، حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ ، وَأَحْمَدُ بْنُ الأَشْعَثِ الضُّبَعِيَّانِ ، عَنْ حُصَيْنِ بْنِ حَرْبِ بْنِ حُصَيْنٍ الضُّبَعِيِّ ، عَنْ أَبِي جَمْرَةَ نَصْرِ بْنِ عِمْرَانَ الضُّبَعِيِّ ، عَنْ جَدِّهِ نُوحِ بْنِ مَخْلَدٍ ، أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِمَكَّةَ ، فَسَأَلَهُ: مِمَّنْ أَنْتَ ؟ قَالَ: أَنَا مِنْ بَنِي ضُبَيْعَةَ بْنِ رَبِيعَةَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَيْرُ رَبِيعَةَ عَبْدُ الْقَيْسِ ، ثُمَّ الْحَيُّ الَّذِي أَنْتَ مِنْهُمْ ، وَأَبْضَعَ مَعَهُ فِي جَيْشٍ إِلَى الْيَمَنِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال: وأبضع معه في جيش وفيه من لم أعرفهم

16581- Nûh b. Mahled bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'deyken Nûh, onun yanına gitti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi

---

[1] Bezzâr (2821) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12970) rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1843) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1638) ve mevkuf olarak Ebû Ya'lâ, *Müsned*'inde (6062) rivayet etti.

vesellem), Nûh'a: *"Nerelisin?"* diye sorunca, Nûh: "Ben, Benû Dubay'a b. Rabîa'danım" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabîa kabilesinin en hayırlısı, Abdulkays koludur. Sonra senin kabilen gelir"* buyurdu. Hz. Peygamber, onu Yemen'e iki hayvan yükü (hediye) ile gönderdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve şu ifadelerle *M. el-Evsat*'ında rivayet etti: "Ona (hediyeler) hazırlayıp, bir orduyla beraber gönderdi." Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٦٥٨٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ , حَدَّثَنَا مُوسَى بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَسْرُوقِيُّ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن بِشْرٍ , حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن النَّضْرِ , عَنِ الْحَجَّاجِ الْعَائِشِيِّ , عَنْ أَبِي حَمْزَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا حَجِيجُ مَنْ ظَلَمَ عَبْدَ الْقَيْسِ.

رواه البزار والطبراني وفيه من لم أعرفهم

16582- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben, Abdulkays'a zulmeden kişinin hasmıyım."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْأَزْدِ

Ezd'in Fazileti

١٦٥٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو يُونُسَ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " نِعْمَ الْقَوْمُ الأَزْدُ طَيِّبَةٌ أَفْوَاهُهُمْ بَرَّةٌ أَيْمَانُهُمْ نَقِيَّةٌ قُلُوبُهُمْ .

رواه أحمد وإسناده حسن .

16583- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ezd'liler ne güzel kavimdir. Güzel sözlü, doğru ve temiz kalpli kişilerdir."*

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

---

1 Bezzâr (2822) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12971) rivayet etti. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadisi, Muhammed b. Bişr el-Abdî'den başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz. İbrâhîm el-İclî ve Haccâc el-Fâişî'nin sadece bu hadiste zikredildiklerini biliyoruz. Hadiste bulunan illeti bildirdik. Çünkü bu hadisi sadece bu kanalla biliyoruz."

2 Ahmed (2/351) ve Abdullah b. Vehb, *el-Câmi*'de (s. 6) rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1039) bakınız.

١٦٥٨٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أنا ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنْبَسَةُ، مَوْلَى طَلْحَةَ بن دَاوُدَ، أَنَّهُ سَمِعَ طَلْحَةَ بن دَاوُدَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: "نِعْمَ الْمُرْضِعُونَ أَهْلُ عُمَانَ".

رواه الطبراني وفيه عنبسة مولى طلحة بن داود و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات .

16584- Talha b. Dâvûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"En iyi sütanneler, Umanlılardadır (yani Ezd'liler)"*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Talha b. Dâvûd'un azatlısı Anbese'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٥٨٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ ، نَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، نَا عُمَرُ بْنُ صَالِحٍ الأَزْدِيُّ ، نَا أَبُو جَمْرَةَ نَصْرُ بْنُ عِمْرَانَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: " كَتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى حَيٍّ مِنَ الْعَرَبِ يَدْعُوهُمْ إِلَى الإِسْلامِ ، فَلَمْ يَقْبَلُوا الْكِتَابَ ، وَرَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ ، فَقَالَ: " أَمَّا إِنِّي لَوْ بَعَثْتُ بِهِ إِلَى قَوْمٍ بِشَطِّ عُمَانَ مِنْ أَزْدِ شَنُوءَةَ وَأَسْلَمَ لَقَبِلُوهُ " ، ثُمَّ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْجُلَنْدَاءِ يَدْعُوهُ إِلَى الإِسْلامِ فَقَبِلَهُ ، وَأَسْلَمَ ، وَبَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَدِيَّةٍ ، فَقَدِمَتْ وَقَدْ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ الْهَدِيَّةَ مَوْرُوثًا ، وَقَسَمَهَا بَيْنَ فَاطِمَةَ وَبَيْنَ الْعَبَّاسِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمر بن صالح الأزدي وهو متروك

16585- İbn Abbâs bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Araplardan bir kabileye mektup yazarak İslam'a davet etti. Kabile mektubu kabul etmedi. Bunun üzerine elçiler geri dönüp durumu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlattılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer bu mektubu Uman'ın kenarında olan Ezd kabilesinin, Şenûe ve Eslem koluna gönderseydim, kabul ederlerdi"* buyurdu.

Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Culendâ'yı İslam'a davet eden bir mektup gönderdi. Culendâ kabul edip İslam'a girdi ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir hediye yolladı. Hediye geldiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmişti. Ebû Bekr, hediyeyi miras kabul edip Fâtıma ve Abbâs'a paylaştırdı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Sâlih el-Ezdî metruktur.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8164) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12947) rivayet etti.

١٦٥٨٦ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن أَحْمَدَ الْوَاسِطِيُّ ، حَدَّثَنَا جَرِيرُ بن الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا مَجَّاعَةُ بن مِخْصَنٍ الْعَبْدِيُّ ، عَنْ عُبَيْدِ بن حُصَيْنٍ ، عَنْ بِشْرِ بن عِصْمَةَ ، صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الأَزْدُ مِنِّي ، وَأَنَا مِنْهُمْ ، أَغْضَبُ لَهُمْ إِذَا غَضِبُوا ، وَأَرْضَى لَهُمْ إِذَا رَضُوا ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ رَحِمَهُ اللَّهُ: إِنَّمَا قَالَ ذَلِكَ لِقُرَيْشٍ ، فَقَالَ بِشْرٌ: أَفَأَكْذِبُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ لَوْ كَذَبْتُ عَلَيْهِ جَعَلْتُهَا لِقَوْمِي.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم . قلت: وقد تقدم في فضل القبائل فضل الأزد وغيرهم

16586- Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Bişr b. Ismet, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ezd bendendir, ben de onlardanım. Onların kızdığı şeye kızar, razı oldukları şeye de razı olurum."*

Muâviye: "Bu hadis Kureyş için söylenmiştir" deyince, Bişr: "Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) adına yalan mı söylüyorum? Eğer yalan söyleyecek olsaydım, kendi kavmim için bu sözü söylerdim" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

Arap kabilelerin fazileti anlatılırken, Ezd kabilesinin faziletinde geçmişti.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي بَنِي نَاجِيَةَ

Benû Nâciye'nin Fazileti

١٦٥٨٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنِ ابْنِ أَخٍ لِسَعْدٍ عَنْ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِبَنِي نَاجِيَةَ " أَنَا مِنْهُمْ وَهُمْ مِنِّي ".

رواه أحمد متصلا ومرسلا باختصار عن ابن أخ لسعد و لم يسمه وبقية رجالهما رجال الصحيح.

16587- Sa'd b. Ebî Vakkâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Benû Nâciye hakkında şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben onlardanım, onlar da bendendir."*

★Ahmed muttasıl ve diğer bir kanalla mürsel olarak, Sa'd'ın, ismini vermediği kardeşinin oğlundan rivayet etti. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1217) rivayet etti.

[2] Ahmed (1447, 1448) rivayet etti.

١٦٥٨٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ حَيَّانَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ شُعْبَةَ ، قَالَ: سَأَلْتُ سَعْدَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ بَنِي نَاجِيَةَ ، قَالَ: هُمْ مِنَّا ، قَالَ سَعْدٌ: يَرْوُونَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " هُمْ حَيٌّ مِنِّي " ، قَالَ شُعْبَةُ: وَأَحْسَبُهُ ، قَالَ: " وَأَنَا مِنْهُمْ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح إلا أن سعد بن إبراهيم لم يسمع من سعيد بن زيد

16588- Şu'be der ki: Sa'd b. İbrâhîm'e, Benû Nâciye hakkında sordum. Bana: "Onlar bizdendir" dedi.

Şu'be ekledi: "Saîd b. Zeyd'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu rivayet edilir: *"Onlar, benden olan bir kabiledir."* Zannedersem: *"Ben de onlardanım"* da dedi.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece, Sa'd b. İbrâhîm, Saîd b. Zeyd'ten hadis dinlememiştir.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي دَوْسٍ

Devs Kabilesinin Fazileti

١٦٥٨٩ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن قِرَاطٍ الدِّمَشْقِيُّ , حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ , حَدَّثَنَا عُمَرُ بن صَالِحٍ الأَزْدِيُّ , حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُ مِائَةٍ مِنْ دَوْسٍ , فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَرْحَبًا أَحْسَنَ النَّاسِ وُجُوهًا , وَأَطْيَبَهُمْ أَفْوَاهًا , وَأَعْظَمَهُمْ أَمَانَةً.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه عمرو بن صالح الأزدي وهو متروك

16589- İbn Abbâs anlatıyor: Devs kabilesinden dört yüz kişi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanların en güzel yüzlüleri, güzel sözlüleri ve en eminleri, hoş geldiniz!"* dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Sâlih el-Ezdî metruktur.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ (958) rivayet etti. Ravilerden Ebû Ya'lâ'nın hocası Mûsâ b. Muhammed b. Hayyân zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12948) rivayet etti. Hadisi tahkik eden, *Mecma'ul-Bahreyn*'de hadisi bulamadığını söylemiştir.

بَابُ مَا جَاءَ فِي عَنَزَةَ

Aneze Kabilesinin Fazileti

١٦٥٩٠ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن مُحَمَّدِ بن سَعِيدٍ الْكَرَابِيسِيُّ الْمَعْرُوفُ بِشُعْبَةَ، وَكَانَ يُجَالِسُ عَلِيَّ بن الْمَدِينِيِّ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بن سَلَمَةَ بن حَفْصِ بن الْمُسَيَّبِ بن شَيْبَانَ بن قَيْسٍ، عَنْ قَيْسِ بن سَلَمَةَ، عَنْ سَلَمَةَ بن سَعْدٍ، أَنَّهُ وَفَدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ وَجَمَاعَةٌ مِنَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَوَلَدِهِ، فَاسْتَأْذَنُوا عَلَيْهِ، فَدَخَلُوا، فَقَالَ:"مَنْ هَؤُلاءِ؟"قِيلَ لَهُ: هَذَا وَفْدُ عَنَزَةَ، فَقَالَ:"بَخٍ بَخٍ بَخٍ، نِعْمَ الْحَيُّ عَنَزَةُ مَبْغِيٌّ عَلَيْهِمْ مَنْصُورُونَ، مَرْحَبًا بِقَوْمِ شُعَيْبٍ، وَأَخْتَانِ مُوسَى، سَلْ يَا سَلَمَةُ عَنْ حَاجَتِكَ". قَالَ: جِئْتُ أَسْأَلُكَ عَمَّا افْتَرَضْتَ عَلَيَّ فِي الإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْعَنْزِ، فَأَخْبَرَهُ، ثُمَّ جَلَسَ عِنْدَهُ قَرِيبًا، ثُمَّ اسْتَأْذَنَهُ فِي الانْصِرَافِ، فَقَالَ لَهُ:"انْصَرِفْ". فَمَا غَدَا أَنْ قَامَ، فَقَالَ:"اللَّهُمَّ ارْزُقْ عَنَزَةَ كَفَافًا، لا قُوتَ وَلا إِسْرَافَ"

رواه الطبراني والبزار باختصار عنه وقال: " اللهم ارزق عنزة قوتا لا سرف فيه " . وفيه من لم أعرفهم

16590- Seleme b. Sa'd bildiriyor: Seleme, ailesi ve çocuklarından bir grupla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip yanına girmek için izin istedi. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim bunlar?"* diye sordu. "Bunlar Aneze kabilesinden gelen temsilcilerdir" denince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne hoş, ne hoş, ne hoş, ne hoş! Aneze, ne güzel kabiledir. Onlara karşı taşkınlık yapılmış, ama onlar yardım edilmiş bir kavimdir. Şu'ayb'ın kavmine ve Mûsâ'nın kayınlarına merhaba. Ey Seleme! Ne ihtiyacın varsa söyle"* buyurdu. Seleme: "Deve ve koyunlardan ne kadar zekât vermem gerektiğini öğrenmeye geldim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona ne kadar zekât vermesi gerektiğini söyledi. Seleme bir müddet, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yakınında oturup gitmek için izin istedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Git!"* dedi. Seleme, daha gitmek için kalkmadan, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Aneze'ye yetecek kadar rızık ver, ne az ne de fazla olsun."*

★Taberânî ve kısa metinle ve şu ifadeyle Bezzâr rivayet etti: *"Allahım! Aneze'ye, yetecek kadar azık ver."* Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٦٥٩١ - عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ نُعَيْمٍ ، قَالَ: جَاءَهُ عُمَرُ بْنُ عِصَامٍ ، قَالَ: يَا أَبَا رَبَاحٍ ، مَا الَّذِي ذَكَرَ لَكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرُ حِينَ قَدِمتَ عَلَيْهِ فِي قَوْمِكَ عَنَزَةَ ؟ قَالَ: مَرَرْتُ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لِي: مَنْ أَنْتَ ؟ وَمِمَّنْ أَنْتَ ؟ فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ نَعِيمٍ الْعَنْزِيُّ

فَقَالَ: عَنَزَةُ ؟ قُلْتُ: عَنَزَةُ قَالَ: أَمَا إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ قَوْمَكَ ذَاتَ يَوْمٍ ، فَقَالَ أَصْحَابُهُ: وَمَا عَنَزَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ فَأَشَارَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْمَشْرِقِ ، فَقَالَ: " حَيٌّ مِنْ هُنَا يُبْغَى عَلَيْهِمْ مَنْصُورُونَ "

رواه أبو يعلى في الكبير والبزار بنحوه باختصار عنه والطبراني في الأوسط وأحمد إلا أنه قال: عن الغضبان بن حنظلة أن أباه وفد على عمر و لم يذكر حنظلة . وأحد إسنادي أبي يعلى رجاله ثقات كلهم

16591- Hanzale b. Nu'aym bildiriyor: Ömer b. İsâm, Hanzale'nin yanına gelerek: "Ey Ebû Rabâh! Kavminin yanından, Müminlerin emiri Ömer b. el-Hattâb'ın yanına geldiğin zaman sana ne söyledi?" diye sordu. Hanzale şu karşılığı verdi:

Hz. Ömer'e uğradığım zaman bana: "Sen kimsin ve kimlerdensin?" diye sordu. Ben: "Ey Müminlerin emiri! Ben, Hanzale b. Nu'aym el-Anezî'yim" dedim. Ömer: "Aneze'den mi?" diye sorunca, ben: "Evet" dedim. Ömer dedi ki:

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün senin kavmini andığını duydum. Sahabe: "Ya Resûlallah! Aneze kimdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), eliyle doğuyu işaret ederek şöyle buyurdu: *"Şuradan bir kavimdir. Onlara karşı taşkınlık yapılmış, ama onlar yardım edilmiş bir kavimdir."*

★Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde, kısa metinle Bezzâr, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Taberânî ile Ahmed şu ifadelerle rivayet etti: "Ğadbân b. Hanzale'nin babası kavminin temsilcisi olarak Ömer'e gitti." Hanzale'yi zikretmedi. Ebû Ya'lâ'nın iki senedinden birinin tüm ravileri güvenilirdir.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي بَنِي عَامِرٍ

Benû Âmir Kabilesi

١٦٥٩٢- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن غَنَّامٍ، ثنا أَبُو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، ثنا عَبَّادُ بن الْعَوَّامِ، عَنْ حَجَّاجٍ، عَنْ عَوْنِ بن أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالأَبْطَحِ فِي قُبَّةٍ لَهُ حَمْرَاءَ، فَقَالَ: مَنْ أَنْتُمْ؟ قُلْنَا: بنو عَامِرٍ، فَقَالَ: مَرْحَبًا أَنْتُمْ مِنِّي.

16592- Ebû Cuhayfe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebtah'ta kırmızı bir çadırın içindeyken yanına gittik. Bize: *"Siz kimsiniz?"* diye

[1] Bezzâr (2829) ve Ahmed (141) sahih senetle rivayet etti.

sorunca: "Benû Âmir'deniz" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Merhaba! Siz bendensiniz"* buyurdu.[1]

١٦٥٩٣ - وفي رواية: " مَرْحَبًا بِكُمْ "

16593- Bir rivayette ise ibare: *"Size merhaba!"* şeklindedir.[2]

١٦٥٩٤ - وفي رواية: " وَأَنَا مِنْكُمْ "

رواه كله الطبراني في الكبير والأوسط باختصار عنه وأبو يعلى أيضا وفيه الحجاج بن أرطاة وهو مدلس وبقية رجاله رجال الصحيح

16594- Bir başka rivayette ise: *"Ben de sizdenim"* şeklindedir.

★Hepsini, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve kısa metinle *M. el-Evsat*'ta ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Ertâa müdellistir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

بَابُ مَا جَاءَ فِي النَّخَعِ

Neha' Kabilesi

١٦٥٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا طَلْقُ بْنُ غَنَّامِ بْنِ طَلْقٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي شَيْخٌ مِنْ بَنِي أَسَدٍ - إِمَّا قَالَ شَقِيقٌ وَإِمَّا قَالَ زِرٌّ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو لِهَذَا الْحَيِّ مِنَ النَّخَعِ - أَوْ قَالَ يُثْنِي عَلَيْهِمْ - حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنِّي رَجُلٌ مِنْهُمْ.

رواه أحمد والبزار والطبراني ورجال أحمد ثقات

16595- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Neha' kabilesine dua ettiğine şahid oldum." Veya şöyle dedi: "Onları methettiğine şahid oldum. Hatta onların kabilesinden biri olmayı temenni ettim."

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.[4]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/106) ve Ebû Ya'lâ (894) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/106) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/106-107) rivayet etti.

[4] Ahmed (3826) ve "Hatta kavmimin Neha' kabilesi olmasını temenni ettim" ifadesiyle Bezzâr (2830) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10212) rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي بَنِي عُبَيدٍ

Benû Ubeyd Kabilesi

١٦٥٩٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الزِّبَيقِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بن مِسْكِينٍ الْيَمَامِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بن سُلَيْمَانَ، ثَنَا مُوسَى بن الْفَضْلِ، عَنْ أَيُّوبَ بن عُتْبَةَ، عَنْ مَعْبَدِ بن يَزِيدَ، عَنْ أَبِيهِ، يَزِيدَ بن مَعْبَدٍ، قَالَ:وَفَدْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَنِي عَنِ الْيَمَامَةِ، فِيمَنِ الْعَدَدُ مِنْ أَهْلِهَا؟، فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ فِي بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بن الدُّؤَلِ، ثُمَّ كَرِهْتُ أَنْ أَكْذِبَ نَبِيَّ اللَّهِ، فَقُلْتُ: الْعَدَدُ مِنْهُمْ فِي بَنِي عُبَيْدٍ، قَالَ: صَدَقْتَ أَرْضٌ نَبَتَتْ عَلَى شِدَّةٍ وَلَنْ يَهْلَكَ أَهْلُهَا، قَالُوا:يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِمَ ذَاكَ؟ قَالَ:بِأَنَّهُمْ يَعْمَلُونَ بِأَيْدِيهِمْ وَيُؤَاكِلُونَ عَبِيدَهُمْ.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

16596- Yezîd b. Ma'bed naklediyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimde, bana Yemâme hakkında: *"Hangi kabilesi adaletlidir?"* diye sordu. Ben: "Benû Abdi'd-Dûel kabilesi demek istedim, ama sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yalan söylemek istemedim ve: "Adalet Benû Ubeyd'dedir" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğru söyledin. Orası şiddet anında sebat eden bir yerdir ve helak olmaz"* buyurdu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Bu neyle olur?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar kendileri çalışır ve kölelerine yedirirler"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي عَرَبِ مُضَرٍ

Mudar Arapları

١٦٥٩٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا ابْنُ الأَصْبَهَانِيِّ، حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الرُّؤَاسِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن الْمُؤَمَّلِ، عَنِ الْمُثَنَّى بن الصَّبَّاحِ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا اخْتَلَفَ النَّاسُ فَالْعَدْلُ فِي مُضَرَ.

رواه الطبراني من طريق عبد الله بن المؤمل عن المثنى بن الصباح وكلاهما ضعيف وقد وثقا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/246) rivayet etti.

16597- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanlar ihtilafa düştüklerinde, adaletli olan Mudar'ın bulunduğu taraftır."*

★Taberânî, Abdullah b. el-Müemmel yoluyla, Müsennâ b. es-Sabâh'tan rivayet etti. İkisi de zayıftır. Güvenilir olduklarını söyleyenler de vardır. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي عَرَبِ عُمَانَ

Umân Arapları

١٦٥٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ أَنْبَأَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ الْخِرِّيتِ عَنْ أَبِى لَبِيدٍ قَالَ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ طَاحِيَةَ مُهَاجِراً يُقَالُ لَهُ بَيْرَحُ بْنُ أَسَدٍ فَقَدِمَ الْمَدِينَةَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَيَّامٍ فَرَآهُ عُمَرُ فَعَلِمَ أَنَّهُ غَرِيبٌ فَقَالَ لَهُ مَنْ أَنْتَ قَالَ مِنْ أَهْلِ عُمَانَ. قَالَ مِنْ أَهْلِ عُمَانَ قَالَ نَعَمْ. قَالَ فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَأَدْخَلَهُ عَلَى أَبِى بَكْرٍ فَقَالَ هَذَا مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ الَّتِى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنِّى لأَعْلَمُ أَرْضاً يُقَالُ لَهَا عُمَانُ يَنْضَحُ بِنَاحِيَتِهَا الْبَحْرُ بِهَا حَيٌّ مِنَ الْعَرَبِ لَوْ أَتَاهُمْ رَسُولِى مَا رَمَوْهُ بِسَهْمٍ وَلاَ حَجَرٍ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير لمازة بن زبار وهو ثقة . ورواه أبو يعلى كذلك

16598- Ebû Lebîd şöyle bildirir: Bizden, ismi Bayrah b. Esed olan bir kişi şehirden hicret ederek, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından birkaç gün sonra Medine'ye geldi. Ömer, onu görüp yabancı olduğunu anladı ve: "Kimlerdensin?" diye sordu. Lebîd: "Umân halkındanım" diye cevap verince, Ömer: "Umân halkından mı?" diye sordu. Lebîd: "Evet" dedi. Ömer, Lebîd'in elini tutarak, Ebû Bekr'in yanına götürdü ve: "Bu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) haklarında şöyle buyurduğunu duyduğum ülkenin halkındandır: *"Umân adında bir yer biliyorum. Yanında deniz akmaktadır. (O ülkede Araplardan bir kabile vardır) Eğer elçim onlara gitse, ona ok veya taş atmazlardı."*

★Ahmed rivayet etti. Limâze b. Zebbâr dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir. Ayrıca Ebû Ya'lâ rivayet etti. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11418) ve Ebû Ya'lâ, şu lafızla (2519) rivayet etti. *"İnsanlar ihtilafa düştükleri zaman, haklı olan taraf Mudar'ın olduğu taraftır. Rabîa kuvvetlendiği zaman bu Müslümanların zelil olması demektir."*

[2] Ahmed (308), Ebû Ya'lâ (106) ve *Müsned Ebî Bekr es-Sıddîk*'te (114) Mervezî rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْعَرَبِ

Arapların Fazileti

١٦٥٩٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا قَيْسُ بن الرَّبِيعِ ، عَنْ أَبِي الْمِقْدَامِ ، عَنْ حَبَّةَ ، عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ: قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا عَلِيُّ أُوصِيكَ بِالْعَرَبِ خَيْرًا ، أُوصِيكَ بِالْعَرَبِ خَيْرًا.

رواه الطبراني والبزار وقال فيه: أسندت رسول الله صلى الله عليه و سلم إلى صدري فقال: فذكر نحوه ورجال البزار وثقوا على ضعفهم

16599- Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Ali! Sana, Araplara iyi davranmanı tavsiye ederim. Sana, Araplara iyi davranmanı tavsiye ederim."*

★Taberânî ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: (Hz. Ali dedi ki) "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) göğsüme dayadım." Bezzâr'ın ravileri, zayıf olmalarına rağmen güvenilir bulunmuşlardır.[1]

١٦٦٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا الْعَلاءُ بن عَمْرٍو الْحَنَفِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن يَزِيدَ الأَشْعَرِيُّ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: أَحِبُّوا الْعَرَبَ لِثَلاثٍ: لأَنِّي عَرَبِيٌّ، وَالْقُرْآنُ عَرَبِيٌّ، وَكَلامُ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَرَبِيٌّ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال: " ولسان أهل الجنة عربي " . وفيه العلاء بن عمرو الحنفي وهو مجمع على ضعفه

16600- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Arapları şu üç sebepten dolayı seviniz. Çünkü ben Arabım. Kur'ân Arapça'dır ve Cennet ahalisinin dili Arapça'dır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve şu ifadelerle *M. el-Evsat*'ta rivayet etti: *"Cennet ahalisinin dili Arapça'dır."* Ravilerden Alâ' b. Amr el-Hanefî'nin zayıflığı konusunda icma vardır.[2]

١٦٦٠١ - ثَابِتِ بْنِ عُمَارَةَ الْحَنَفِيِّ ، مِنْ غُنَيْمِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " إِنِّي دَعَوْتُ لِلْعَرَبِ، فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ مَنْ لَقِيَكَ مِنْهُمْ مُوقِنًا بِكَ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3481) ve Bezzâr (2832) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11441) rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Berîd el-Eş'arî zayıftır. İbn Cüreyc müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Alâ' b. Amr ise metruktur. *Silsiletu'd-Daîfe*'ye (360) bakınız.

مُصَدِّقًا، فَاغْفِرْ لَهُ أَيَّامَ حِسَابِهِ، وَهِيَ دَعْوَةُ إِبْرَاهِيمَ، أَوْ إِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِمَا السَّلامُ، الشَّكُّ مِنْ مَرْوَانَ، وَإِنَّ لِوَاءَ الْحَمْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِيَدَيَّ، وَإِنَّ أَقْرَبَ الْخَلْقِ مِنْ لِوَائِي يَوْمَئِذٍ الْعَرَبُ

رواه الطبراني وروى البزار منه: " اللَّهُمَّ مَنْ لَقِيَكَ مِنْهُمْ مُصَدِّقًا بِكَ مُؤْمِنًا، فَاغْفِرْ لَهُ " . فقط . ورجالهما ثقات

16601- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Araplar için şöyle dua ettim: «Allahım! Seni kabul edip sana kavuşanın hayattayken yaptıklarını affet.» Bu, Hz. İbrâhîm ile İsmâîl'in duasıdır. Kıyamet günü hamd sancağı benim elimde olacaktır. O gün, sancağıma en yakın olanlar Araplardır."*

★Taberânî ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: *"Allahım! Seni tasdik edip iman ederek sana kavuşana mağfiret et."* İkisinin de ravileri güvenilirdir.

١٦٦٠٢ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بن سَعْدٍ، نَا إِبْرَاهِيمُ بن الْمُنْذِرِ، نَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بن عِمْرَانَ، ثَنَا شِبْلُ بن الْعَلاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا عَرَبِيٌّ، وَالْقُرْآنُ عَرَبِيٌّ، وَلِسَانُ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَرَبِيٌّ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد العزيز بن عمران وهو متروك

16602- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben, Arabım. Kur'ân Arapça'dır ve Cennet halkının dili de Arapça'dır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. İmrân metruktur.

١٦٦٠٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن وَاقِدٍ، قَالَ: نَا أَبِي، قَالَ: نَا الْعَبَّاسُ بن الْفَضْلِ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن أَرْقَمَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بن الْمُسَيِّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَحْيًا قَطُّ عَلَى نَبِيٍّ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ إِلا بِالْعَرَبِيَّةِ، ثُمَّ يَكُونُ هُوَ بَعْدُ يُبَلِّغُهُ قَوْمَهُ بِلِسَانِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سليمان بن أرقم وهو ضعيف

16603- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; Allah bütün peygamberlerine vahyi Arapça indirdi. Sonra o peygamber, halkının diliyle vahyi onlara tebliğ etti."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Erkam zayıftır.

١٦٦٠٤ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ: نا مَعْقِلُ بْنُ مَالِكٍ الْبَاهِلِيُّ ، قَالَ: نا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمَّازٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " حُبُّ قُرَيْشٍ إِيمَانٌ ، وَبُغْضُهُمْ كُفْرٌ ، وَحُبُّ الْعَرَبِ إِيمَانٌ ، وَبُغْضُهُمْ كُفْرٌ ، فَمَنْ أَحَبَّ الْعَرَبَ فَقَدْ أَحَبَّنِي ، وَمَنْ أَبْغَضَ الْعَرَبَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الهيثم بن جماز وهو متروك

16604- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kureyş'i sevmek iman (alameti), onlara buğzetmek ise küfür (alameti)dir. Arapları sevmek iman (alameti), onlara buğzetmek ise küfür (alameti)dir. Arapları seven, beni sevmiş olur. Araplara buğzeden de bana buğzetmiş olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Heysem b. Cemmâz metruktur.[1]

١٦٦٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى إِسْمَاعِيلُ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ جَبِيرَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى رَافِعٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ يَبْغَضُ الْعَرَبَ إِلاَّ مُنَافِقٌ "

رواه عبد الله وفيه زيد بن جبيرة وهو متروك

16605- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Araplara, ancak münafık olanlar buğzeder"* buyurduğunu bildiriyor.

★Abdullah b. Ahmed rivayet etti. Ravilerden Zeyd b. Cebîre metruktur.[2]

١٦٦٠٦ - وعن ابن عمر قال: سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول: لا يُبْغِضُ العَرَبَ مُؤْمِنُ وَلاَ يُحِبُّ ثَقِيفاً مُؤْمِنُ.

رواه الطبراني وفيه سهل بن عامر وهو ضعيف

16606- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mü'min olan, Araplara buğzetmez ve mü'min olan Sakîf kabilesini sevmez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Sehl b. Âmir zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (2558) rivayet etti. Ravilerden Ma'kil b. Mâlik el-Bâbilî zayıftır. Taberânî dedi ki: "Bu hadisi Sâbit'ten sadece Heysem rivayet etmiştir." *S. ed-Daîfe*'ye (1190) bakınız.

[2] Abdullah b. Ahmed (614) rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.

١٦٦٠٧ - حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَطَّابٍ الْبَصْرِيُّ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " إِذَا ذَلَّتِ الْعَرَبُ ذَلَّ الإِسْلامُ.

رواه أبو يعلى وفيه محمد بن الخطاب البصري ضعفه الأزدي وغيره ووثقه ابن حبان وبقية رجاله رجال الصحيح

16607- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Araplar zelil olursa, İslam da zelil olur."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Hattâb el-Basrî'yi, Ezdî ve başkaları zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي أَهْلِ الْحِجَازِ وَجَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَالطَّائِفِ

Hicâz, Arap Yarımadası ve Tâif Halkı

١٦٦٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُقَاتِلٍ الْمَرْوَزِيُّ ، حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بن عُمَرَ الأَحْمَسِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسٍ ، عَنْ جَرِيرٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ إِبْلِيسَ قَدْ يَئِسَ أَنْ يُعْبَدَ فِي أَرْضِ الْعَرَبِ .

رواه الطبراني وفيه حصين بن عمر الأحمسي وثقه العجلي وضعفه الجمهور وبقية رجاله رجال الصحيح

16608- Cerîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İblis, Arap yarımadasında, kendisine ibadet edilmesinden ümidini kesmiştir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Husayn b. Ömer el-Ahmasî'yi İclî güvenilir bulmuş çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٦٠٩ - وَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَعُبَادَةَ بِنْ الصامِتِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَئِسَ أَنْ يُعْبَدَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ . قلت: فذكر الحديث

رواه الطبراني وإسناده حسن

---

[1] Ebû Ya'lâ (1881) rivayet etti. Ravilerden Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır. *S. ed-Daîfe*'ye (163) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2267) rivayet etti.

16609- Ebu'd-Derdâ ile Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), kendilerine şöyle buyurduğunu naklederler: *"İblis, Arap yarımadasında, kendisine ibadet edilmesinden artık ümidini kesmiştir."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٦٦١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا يَعْلَى بن عُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْفَضْلِ بن مُبَشِّرٍ، عَنْ عَمِّهِ، عَنْ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "عَشَرَةُ أَبْيَاتٍ بِالْحِجَازِ أَبْقَى مِنْ عِشْرِينَ بَيْتًا بِالشَّامِ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16610- Muâviye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hicaz'daki on ev (aile), Şam'daki yirmi evden daha kalıcıdır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٦٦١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، ثنا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " غِلَظُ الْقُلُوبِ وَالْجَفَاءُ فِي أَهْلِ الْمَشْرِقِ ، وَالإِيمَانُ يَمَانٍ وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْحِجَازِ

قلت: هو في الصحيح باختصار أهل الحجاز رواه البزار وفيه ابن أبي الزناد وفيه خلاف وبقية رجاله رجال الصحيح

16611- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kalp katılığı ve kabalık, doğu halkındadır. İmân Yemen'dedir. Vakar ise Hicaz halkındadır."*

Derim ki: *Sahîh*'te, bu hadisin sadece Hicaz halkıyla ilgili bölümü vardır.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İbn Ebi'z-Zinâd hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٦١٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا الْفَيْضُ بْنُ وَثِيقٍ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ: نا سَعِيدُ بْنُ السَّائِبِ الطَّائِفِيُّ ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَبْرَةَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ ، قَالَ:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/395) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2834) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Câbir'den, başka bir kanalla nakledilmiştir. Ahmed (3/332), Müslim (53) ve Ebû Ya'lâ'ya (1893) bakınız.

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ: " أَوَّلُ مَنْ أَشْفَعُ لَهُ مِنْ أُمَّتِي أَهْلُ الْمَدِينَةِ ، ثُمَّ أَهْلُ مَكَّةَ ، ثُمَّ أَهْلُ الطَّائِفِ

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط وفيه من لم أعرفهم وقد تقدم إخراج أهل الكفر من جزيرة العرب في كتاب الجهاد

16612- Abdulmelik b. Abbâd b. Câfer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, ümmetimden şefaat edeceğim ilk kişiler, Medine halkı, Mekke halkı ve Tâif halkıdır."*

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

Cihad kısmında, küfür ahalisinin Arap yarımadasından çıkarılması geçmişti.[1]

١٦٦١٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ ، قَالَ: نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْعَبَّاسِ ، قَالَ: نا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامَ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَئِسَ أَنْ يُعْبَدَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ ، وَلَكِنْ قَدْ رَضِيَ مِنْكُمْ بِمُحَقَّرَاتٍ.

رواه البزار وإسناده حسن.

16613- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şeytan, Arap yarımadasında, kendisine ibadet edilmesinden ümidini kesmiştir, ama (günah olarak) küçük gördüğünüz şeylerde ona uyarsanız, bu onu sevindirir."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٦٦١٤ — حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيِسَ أَنْ يُعْبَدَ بِأَرْضِكُمْ هَذِهِ وَلَكِنَّهُ قَدْ رَضِيَ مِنْكُمْ بِالْمُحَقَّرَاتِ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

16614- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şeytan, Arap yarımadasında, kendisine ibadet edilmesinden ümidini kesmiştir; ama küçük gördüğünüz şeylerde ona uymanız, onu sevindirir."*

---

1 Bezzâr (3470) rivayet etti ve şöyle dedi: "Abdulmelik'in, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu hadisi rivayet ettiğini biliyoruz."

2 Bezzâr (2849) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ebu'd-Derdâ'dan başka bir yolla nakledilmiştir. Ravilerden Abdulhamîd b. Behrâm ve Şehr b. Havşeb zayıftır."

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٦١٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ ، قَالَ: نَا الْحَسَنُ بْنُ عَطِيَّةَ ، قَالَ: نَا قَيْسٌ ، عَنْ يُونُسَ يَعْنِي ابْنَ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ الأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَقَدْ بَرَّأَ اللَّهُ هَذِهِ الْجَزِيرَةَ مِنَ الشِّرْكِ مَا لَمْ تُضِلَّهُمُ النُّجُومُ.

رواه البزار وأبو يعلى بنحوه والطبراني في الأوسط ورجال أبي يعلى ثقات

16615- Abbâs b. Abdilmuttalib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yıldızlar (müneccimlik) onları dalalete düşürmediği müddetçe, Allah, Arap yarımadasını şirkten korumuştur."*

★Bezzâr ve yakın metinle Ebû Ya'lâ ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ebû Ya'lâ'nın ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٦١٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنِ ابْنِ أَبِي سُوَيْدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ زَعَمَتِ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ خَوْلَةُ بِنْتُ حَكِيمٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مُحْتَضِناً أَحَدَ ابْنَيِ ابْنَتِهِ وَهُوَ يَقُولُ " وَاللَّهِ إِنَّكُمْ لَتُجَبِّنُونَ وَتُبَخِّلُونَ وَإِنَّكُمْ لَمِنْ رَيْحَانِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنَّ آخِرَ وَطْأَةٍ وَطِئَهَا اللَّهُ بِوَجٍّ .

قلت: رواه الترمذي خاليا عن ذكر وج رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال: " آخر وطأة وطئها رب العالمين " وقال سفيان: آخر غزوة غزاها النبي صلى الله عليه و سلم الطائف قال الشاعر: لأطأنكم وطأة المتادل . ورجالها ثقات إلا أن عمر بن عبد العزيز لا أعلم له سماعا من خولة .

16616- Havle binti Hakîm bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kızının çocuklarını kucağına alarak çıktı ve buyurdu ki: *"Vallahi siz (anne babanızı) korkak ve cimri yaparsınız. Siz Allah'ın reyhanlarısınız. Allah'ın en son basıp düzlediği yer, Tâif yakınlarındaki Vecc adındaki çayırlıktır."*

Tirmizî, bu hadisin Vecc kısmı dışındaki bölümünü nakletti.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: *"Âlemlerin Rabbinin en son düzelttiği yerdir."* Süfyân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) son katıldığı gazvenin, Tâif gazvesi olduğunu söyler. Şair der ki:

Sizi çok şiddetli bir şekilde ezip geçeceğim.

---

[1] Bezzâr (2850) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebû İshâk, bu hadisi böyle rivayet etmiştir. Başkaları da, A'meş kanalıyla Ebû Sâlih'ten, o da Ebû Hureyre veya Ebû Saîd'den rivayet etmiştir."

[2] Bezzâr (2848) ve Ebû Ya'lâ, zayıf bir senetle (6709) rivayet etti. Daha önce geçen 8475. hadise bakınız.

★Ravileri güvenilirdir. Fakat Ömer b. Abdilazîz'in Havle'yi dinlediğini bilmiyorum.[1]

١٦٦١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِى رَاشِدٍ عَنْ يَعْلَى الْعَامِرِىِّ أَنَّهُ جَاءَ حَسَنٌ وَحُسَيْنٌ يَسْتَبِقَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَمَّهُمَا إِلَيْهِ وَقَالَ " إِنَّ الْوَلَدَ مَبْخَلَةٌ مَجْبَنَةٌ وَإِنَّ آخِرَ وَطْأَةٍ وَطِئَهَا الرَّحْمَنُ عَزَّ وَجَلَّ بِوَجٍّ.

قلت: رواه ابن ماجة غير وج رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال: " آخر وطأة وطئها رب العالمين " . ورجالهما ثقات

16617- Ya'lâ b. Murra der ki: Hz. Hasan ile Hüseyin, koşarak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), onları bağrına basıp şöyle dedi: *"Çocuk cimrilik ve korkaklık sebebidir. Rahman'ın en son bastığı yer Tâif yakınlarındaki Vecc adındaki çayırlıktır."*

İbn Mâce, bu hadisin Vecc kısmı dışındaki bölümünü nakletti.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: *"Âlemlerin Rabbinin en son bastığı yer."* Ravileri güvenilirdir.[2]

بَابُ مَا جَاءَ فِي أَهْلِ الْيَمَنِ

Yemen Halkı

١٦٦١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ أَبِى ذُبَابٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ " أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ كَقِطَعِ السَّحَابِ خَيْرُ أَهْلِ الأَرْضِ ". فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ عِنْدَهُ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ كَلِمَةً خَفِيَّةً " إِلاَّ أَنْتُمْ.

16618- Cubeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), başını gökyüzüne doğru kaldırıp şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yeryüzünün en hayırlıları olan Yemen halkı, bulut kümeleri gibi size geldiler."* Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında olan birisi: "Ya Resûlallah!

---

[1] Ahmed (6/409) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/239-240) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/ 172) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/ 275) rivayet etti.

Bizdende mi daha hayırlılar?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kısık sesle: *"Siz hariç"* buyurdu.[1]

١٦٦١٩ - وفي رواية: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَرِيقِ مَكَّةَ إِذْ قَالَ " يَطْلُعُ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ كَأَنَّهُمُ السَّحَابُ هُمْ خِيَارُ مَنْ فِي الأَرْضِ ". فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ وَلاَ نَحْنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَسَكَتَ قَالَ وَلاَ نَحْنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَسَكَتَ قَالَ وَلاَ نَحْنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ كَلِمَةً ضَعِيفَةً " إِلاَّ أَنْتُمْ ".

رواه أحمد وأبو يعلى إلا أنه قال: فقال رجل من الأنصار: إلا نحن . والبزار بنحوه والطبراني وأحد إسنادي أحمد وإسناد أبي يعلى والبزار رجاله رجال الصحيح.

16619- Bir rivayet ise şöyledir: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber Mekke yolundayken, şöyle buyurdu: *"Bir bulut gibi, Yemen halkı yanınıza gelecekler. Onlar yeryüzündeki en hayırlı kişilerdir."* Ensâr'dan bir kişi: "Ya Resûlallah! Bizdende mi daha hayırlılar?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sustu. Adam bir daha: "Ya Resûlallah! Bizden de mi daha hayırlılar?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yine sustu. Adam, yine: "Ya Resûlallah! Bizden de mi daha hayırlılar?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kısık sesle: *"Siz hariç"* buyurdu.

★Ahmed; "Ensâr'dan bir kişi: «Biz hariç»" ifadesiyle Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayette bulundular. Ahmed'in iki senedinden biriyle Ebû Ya'lâ ve Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٦٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُنْذِرٍ ، عَنْ وَهْبٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَخْرُجُ مِنْ عَدَنَ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا يَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، هُمْ خَيْرُ مَنْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ. قال المعتمر: أظنه قال: في الأعماق

رواه أبو يعلى والطبراني وقال: " من عدن أبين " . ورجالهما رجال الصحيح غير منذر الأفطس وهو ثقة

16620- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Aden'den, Allah'a ve Resûlüne yardım eden, on iki bin kişi çıkacaktır. Onlar, benimle onlar arasında olanların en hayırlılarıdır."*

Mu'temir: "Zannedersem, «*Uzaklarda olan*» ibaresini kullandı" dedi.

---

[1] Ahmed (4/82) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

[2] Ahmed (4/84), Bezzâr (2838), Ebû Ya'lâ (7401) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1549) rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ ve *"Aden'in Ebyen bölgesinden"* ifadesiyle Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Münzir b. el-Eftas dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٦٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ حَدَّثَنِي أَبُو زِيَادٍ يَحْيَى بْنُ عُبَيْدٍ الْغَسَّانِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ قُطَيْبٍ عَنْ مُعَاذٍ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ لَعَلَّكَ أَنْ تَمُرَّ بِقَبْرِي وَمَسْجِدِي قَدْ بَعَثْتُكَ إِلَى قَوْمٍ رَقِيقَةٍ قُلُوبُهُمْ يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ مَرَّتَيْنِ فَقَاتِلْ بِمَنْ أَطَاعَكَ مِنْهُمْ مَنْ عَصَاكَ ثُمَّ يَعُودُ إِلَى الإِسْلَامِ حَتَّى تُبَادِرَ الْمَرْأَةُ زَوْجَهَا وَالْوَلَدُ وَالِدَهُ وَالأَخُ أَخَاهُ فَانْزِلْ بَيْنَ الْحَيَّيْنِ السَّكُونَ وَالسَّكَاسِكَ .

رواه أحمد والطبراني ورجالهما ثقات إلا أن يزيد بن قطيب لم يسمع من معاذ.

16621- Muâz b. Cebel şöyle derdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni Yemen'e gönderdi ve buyurdu ki: *"İhtimal ki; döndüğünde benim Kabrime ve Mescidime uğrarsın (ben vefat etmiş olurum) Seni, yufka yürekli ve hak için iki defa savaşan bir kavme yolluyorum. Sana itaat edenleri yanına alıp, sana isyan edenlerle savaş. Sonra, sana isyan edenler İslam'a dönerler. Hatta bu nedenle, kadın kocasıyla, çocuk babasıyla, kardeş kardeşiyle yarışır. Sekûn ve Sekâsik kabileleri arasında ikamet et."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir ancak, Yezîd b. Kutayb Muâz'ı dinlememiştir.[2]

١٦٦٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عِيسَى، ثنا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ ، إِذْ قَالَ: " اللَّهُ أَكْبَرُ ، ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾، وَجَاءَ أَهْلُ الْيَمَنِ: قَوْمٌ نَقِيَّةٌ قلوبهم حَسَنَةٌ طاعتهم قُلُوبُهُمْ ، أو كلمة نحوها الإِيمَانُ يَمَانٍ ، وَالْفِقْهُ يَمَانٍ ، وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَةٌ .

رواه البزار وفيه الحسين بن مسلم الحنفي وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وبقية رجاله رجال الصحيح ، بن عمر فذكروا.

16622- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'deyken *"Allahu ekber!"* deyip **"Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde"** (Nasr Sur. 1) buyruğunu okudu ve: *"Yemen ahalisi, temiz kalpli ve itaat eder bir şekilde geldiler"* dedi. —Veya buna benzer bir şey söyledi.—

---

[1] Ebû Ya'lâ (2415), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11069) ve Ahmed (3079) *M. el-Kebîr*'deki gibi bir rivayette bulundu

[2] Ahmed (5/235) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/89) rivayet etti. Yezîd b. Kutayb hakkında İbn Hacer "Makbuldür"demiştir.

(Sonra ekledi): *"İman Yemen'lidir, fıkıh (derinliğine din bilgisi) Yemen'lidir, hikmet de Yemen'lidir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Hüseyn b. Îsa b. Müslim el-Hanefî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٦٢٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ السَّدُوسِيُّ ، قَالَ: نا مُعَاذُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ الْهُذَلِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، فَذَكَرُوا حَاجَّ أَهْلِ الْيَمَنِ وَمَا يَصْنَعُونَ فِيهِ ، فَسَبَّهُمْ بَعْضُ الْقَوْمِ ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لا تَسُبُّوا أَهْلَ الْيَمَنِ ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " زَيْنُ الْحَاجِّ أَهْلُ الْيَمَنِ .

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وإسناده حسن فيه ضعفاء وثقوا

16623- Hayyân b. Bistâm el-Huzelî bildiriyor: Abdullah b. Ömer'in yanındayken, Yemen hacılarından ve hacda yaptıklarından bahsedildi ve ırkçı olan bazıları Yemenlilere sövdü. İbn Ömer: "Yemenlilere sövmeyiniz. Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Hacıların en güzeli Yemenlilerdir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Senedi hasendir. Ravilerin içinde güvenilir oldukları söylenen zayıf kişiler vardır.

١٦٦٢٤ - وعن ابن عمر قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الإيمانُ يمانٍ وهم مِنِّي وإليّ وإنْ بَعُدَ مِنْهم المَرْبَعُ ويُوشِك أنْ يأتوكم أنْصارًا وأعوانًا فآمُركُم بهم خيرا

رواه الطبراني وإسناده حسن

16624- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İman Yemenlidir. Onlar bendendir ve bana aittir. (Her ne kadar şu an) konakları uzak olsa da size yardım edip destek vermek için gelecekleri zaman yakındır. O zaman onlara iyi davranmanızı tavsiye ederim."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

---

[1] Bezzâr (2837) ve (2505) Ebû Ya'lâ, zayıf ve kopuk bir senetle, şu lafızla rivayet etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hudeybiye'deyken şöyle dedi: *"Allahu ekber, Allahu ekber!"* deyip, "Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde" (Nasr Sur. 1) buyruğunu okudu ve: *"Yemen ahalisi geldi"* dedi. Sahabe: "Ya Resûlallah! Yemen halkı kim?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yemen ahalisi yufka yürekli, yumuşak tabiatlıdır. İman Yemen'lidir, fıkıh (derinliğine din bilgisi) Yemen'lidir, hikmet de Yemen'lidir"* buyurdu. Taberî Tefsîr'inde (30/332), İbn Hibbân (2299 - *Mevârid*) ve Dârimi (1/37) hasen isnâdla rivayet etti.

١٦٦٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، حَدَّثَنَا حَيْوَةُ ، أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ عَمْرٍو ، أَنَّ مِشْرَحَ بْنَ هَاعَانَ أَخْبَرَهُ ، أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " أَهْلُ الْيَمَنِ أَرَقُّ قُلُوبًا ، وَأَلْيَنُ أَفْئِدَةً ، وَأَنْجَعُ طَاعَةً "

رواه أحمد والطبراني وقال: " وأسمع طاعة " . وإسناده حسن

16625- Ukbe b. Âmir el-Cühenî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yemen halkı, yürekleri en yufka ve en itaatkâr olan kavimdir."*

★Ahmed ve şu ifade ile Taberânî rivayet etti: *"En çok söz dinleyip itaat eden."* İsnâdı hasendir.[1]

١٦٦٢٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ رُوَيْمٍ ، قَالَ: أَقْبَلَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ وَهُوَ بِدِمَشْقَ ، قَالَ: فَدَخَلَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ: حَدِّثْنِي بِحَدِيثٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ فِيهِ أَحَدٌ ، قَالَ: قَالَ أَنَسٌ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " الْإِيمَانُ يَمَانٍ ، هَكَذَا إِلَى لَخْمٍ وَجُذَامَ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح خلا عروة بن رويم وهو ثقة

16626- Urve b. Ruveym der ki: Enes b. Mâlik, Şam'dayken, Muâviye b. Ebî Süfyân'ın yanına geldi ve huzuruna girdi. Muâviye: "Bana, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bizzat duyduğun bir şey anlat" dedi. Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"İman Yemen'lidir. Bu, Lahm'dan Cüzâm'a kadar böyledir"* buyurduğunu söyledi.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Urve b. Ruveym dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٦٢٧ - حَدَّثَنَا عِصَامُ بْنُ خَالِدٍ ، حَدَّثَنَا حَرِيزٌ ، عَنْ شَبِيبٍ أَبِي رَوْحٍ ، أَنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى أَبَا هُرَيْرَةَ ، فَقَالَ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، حَدِّثْنَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ ، فَقَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ " أَلَا إِنَّ الْإِيمَانَ يَمَانٍ ، وَالْحِكْمَةَ يَمَانِيَةٌ ، وَأَجِدُ نَفَسَ رَبِّكُمْ مِنْ قِبَلِ الْيَمَنِ ،

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير شبيب وهو ثقة

---

[1] Ahmed (4/154) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/298) rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1775) bakınız.

16627- Şebîb Ebû Ravh der ki: Bir bedevi, Ebû Hureyre'ye gelerek: "Ey Ebû Hureyre! Bize Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadis bildir" dedi. —Hadis devam ediyor— Şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şunu bilin ki; iman Yemen'lidir. Hikmet Yemen'lidir. Ben Rabbinizin nefesini Yemen tarafından alıyorum"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Şebîb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٦٦٢٨ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُوسَى الْبَلْخِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ السُّلَمِيُّ ، ثنا عِيسَى بْنُ قِرْطَاسٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " الإِيمَانُ يَمَانٍ ، وَمُضَرُ عِنْدَ أَذْنَابِ الإِبِلِ.

رواه الطبراني وفيه عيسى بن قرطاس وهو متروك

16628- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İman Yemen'lidir. Mudar kabilesi ise develerin kuyruğunun yanındadır (develerle meşgul olurlar)."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsâ b. Kirtâs metruktur.[2]

١٦٦٢٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ الْحَلَبِيُّ ، ثنا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ رُوَيْمٍ ، عَنْ أَبِي كَبْشَةَ الأَنْمَارِيِّ ، قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ مِنْ مَغَازِيهِ ، فَنَزَلْنَا مَنْزِلا فَأَتَيْنَاهُ فِيهِ فَرَفَعَ يَدَيْهِ ، وَقَالَ: " الإِيمَانُ يَمَانٍ وَالْحِكْمَةُ هَهُنَا إِلَى لَخْمٍ وَجُذَامَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عروة بن رويم وهو ثقة

16629- Ebû Kebşe el-Enmârî anlatıyor: Gazvelerden birisine Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber çıktık. Bir yerde konakladığımız zaman, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini kaldırıp: *"İman Yemen'lidir. Hikmet te burada Lahm'dan Cüzam'a kadar olan yerdedir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Urve b. Ruveym dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[3]

---

1 Ahmed (6/541) rivayet etti. Şebîb'i, İbn Hibbân'dan başkası güvenilir bulmamıştır. *Silsiletu'd-Daîfe*'ye (1097) bakınız.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10055) rivayet etti.

3 Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/242) ve *M. el-Evsat*'ında (402) rivayet etti.

١٦٦٣٠ - حدثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي عُشَانَةَ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " الإِيمَانُ يَمَانٍ ، وَمُضَرُ عِنْدَ أَذْنَابِ الإِبِلِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

16630- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İman Yemen'lidir. Mudar kabilesi ise develerin kuyruğunun yanındadır (develerle meşgul olurlar)."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٦٣١ - ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، أنبا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ جَبَلَةَ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْفٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " الإِيمَانُ يَمَانٍ فِي خِنْدِفَ وَجُذَامَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير جبلة بن عطية وقد وثقه غير واحد إلا أني لم أجد له سماعا من أحد الصحابة

16631- Abdullah b. Avf, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İman, Yemen'in Hindif ve Cüzâm kabilesindedir."*

★Taberânî rivayet etti. Cebele b. Atiyye dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Cebele'yi birden çok kişi güvenilir bulmuş, ancak ben, onun sahabeden herhangi birisini dinlediğini hiçbir yerde görmedim.

١٦٦٣٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي هَمَّامٍ الشَّعْبَانِيِّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ خَثْعَمَ ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ ، فَوَقَفَ ذَاتَ لَيْلَةٍ ، وَاجْتَمَعَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ ، فَقَالَ: " إِنَّ اللَّهَ أَعْطَانِي اللَّيْلَةَ الْكَنْزَيْنِ كَنْزَ فَارِسَ ، وَالرُّومِ ، وَأَمَدَّنِي بِالْمُلُوكِ مُلُوكِ حِمْيَرَ الأَحْمَرَيْنِ ، وَلَا مُلْكَ إِلَّا لِلَّهِ ، يَأْتُونَ يَأْخُذُونَ مِنْ مَالِ اللَّهِ ، وَيُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " قَالَهَا ثَلَاثًا.

رواه أحمد وفيه أبو همام الشعباني ولم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16632- Has'am'dan bir adam anlatıyor: Tebuk gazvesinde Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdik. Bir gece durdu ve ashâbı etrafında toplanınca şöyle dedi: *"Bu gece, Allah, bana iki hazineyi, Fâris ve Rûm hazinelerini verdi. Ayrıca bana Himyer krallarının mülküyle (hâkimiyetleri altında olanlarla) yardım etti. Allah'ın mülkünden başka mülk*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/308-309) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

yoktur. Onlar gelip Allah'ın mülkünden alacaklar ve Allah yolunda savaşacaklar." Bu sözü üç defa söyledi.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû Hemmâm eş-Şa'bânî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٦٣٣ - حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ ، حَدَّثَنِي بَقِيَّةُ ، حَدَّثَنِي بَحِيرُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ ، أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الْعَنْ أَهْلَ الْيَمَنِ ، فَإِنَّهُمْ شَدِيدٌ بَأْسُهُمْ ، كَثِيرٌ عَدَدُهُمْ ، حَصِينَةٌ حُصُونُهُمْ فَقَالَ: " لَا " ، ثُمَّ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْأَعْجَمِيِّينَ ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا مَرُّوا بِكُمْ يَسُوقُونَ نِسَاءَهُمْ ، يَحْمِلُونَ أَبْنَاءَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ ، فَإِنَّهُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال: ولعن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الأَعْجَمِينَ فَارِسَ، وَالرُّومَ وقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا مَرَّ بِكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ يَسُوقُونَ نِسَاءَهُمْ، وَيَحْمِلُونَ أَبْنَاءَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ، فَإِنَّهُمْ مِنِّي، وَأَنَا مِنْهُمْ " وإسنادهما حسن فقد صرح بقية بالسماع.

16633- Utbe b. Abd anlatıyor: Bir adam: "Ya Resûlallah! Yemenlilere lanet et. Onlar çok kötüler, sayıları çok ve kaleleri kuvvetlidir" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* deyip, sonra Acemlere lanet okudu ve şöyle dedi: *"(Yemenliler) Size geldiklerinde, kadınlarını beraberlerinde getirirler ve çocuklarını omuzlarında taşırlar. Onlar benden, ben de onlardanım."*

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Acemlerden Fârisîler ile Rumlar'a lanet okudu ve: *"Yemenliler size rastladıklarında, kadınlarını beraberlerinde getirirler ve çocuklarını omuzlarında taşırlar. Onlar benden, ben de onlardanım"* buyurdu.

Senetleri hasendir. (Müdellis olan) Bakiyye burada hadisi duyarak aktarmıştır.[2]

١٦٦٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو زَكَرِيَّا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ مِنْ كِتَابِهِ ، أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي ثَوْرٍ ، وَقَالَ إِسْحَاقُ: الْفَهْمِيُّ ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا ، فَأُتِيَ بِثَوْبٍ مِنْ ثِيَابِ الْمَعَافِرِ ، فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ: لَعَنَ اللَّهُ هَذَا الثَّوْبَ ، وَلَعَنَ مَنْ يَعْمَلُهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " لَا تَلْعَنْهُمْ ، فَإِنَّهُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ " وَقَالَ إِسْحَاقُ: وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ يَعْمَلُهُ .

1 Mükerrer hadis: 10368.

2 Ahmed (4/184) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/123) rivayet etti.

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما حسن

16634- Ebû Sevr el-Fehmî der ki: Bir gün, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, kendisine Me'âfir kabilesinin giydiği elbiselerden bir tane getirildi. Ebû Süfyân: "Allah, bu elbiseye ve bunu yapana lanet etsin" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlara lanet okuma! Onlar benden, ben de onlardanım."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdları hasendir.[1]

١٦٦٣٥ - عَنْ عَبْدُ اللهِ بْنُ عَمْرٍو قال: خرج علينا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ جُلُوسٌ ، فأَوْسَعْنَا لَهُ ، فَجَلَسَ و قَالَ: " أَيْنَ أَصْحَابِي الَّذِينَ أَنَا مِنْهُمْ وَهُمْ مِنِّي ، وَأَدْخُلُ الجنة وَيَدْخُلُونَهَا مَعِي ؟ فقلنا: يارسو أخبرْنَا ؟ قَالَ: " نَعَمْ ، أَهْلُ الْيَمَنِ الْمُطْرَحُونَ فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِ الْمَدْفُوعُونَ عَنْ أَبْوَابِ السُّلْطَانِ ، يَمُوتُ أَحَدُهُمْ وَحَاجَتُهُ فِي نَفْسِهِ لَمْ يَقْضِهَا "

رواه الطبراني وفيه جماعة فيهم خلاف . قلت: وقد تقدمت أحاديث في فضل قبائل العرب يتضمن بعضها أهل اليمن

16635- Abdullah b. Amr anlatıyor: Biz otururken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıktı. Ona oturması için yer açtık. Oturup şöyle dedi: *"Benim onlardan, onların da benden olan, ben Cennete girerken benimle birlikte girecek olan ashâbım neredeler?"* Biz: "Ya Resûlallah! Bize onların kim olduğunu söyler misin?" dediğimizde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet! Onlar yYeryüzünün değişik yerlerine atılmış, sultanların kapılarından kovulmuş olan Yemenlilerdir. Onlar, ihtiyacı olduğu ve onu gideremediği halde içinde saklayıp kimseye söylemeyen ve öylece ölen kişilerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

Derim ki: Daha önce bazılarında Yemen halkından da bahseden, Arap kabilelerin faziletiyle ilgili hadisler geçmişti.

[1] Ahmed (4/305) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/310) rivayet etti. İsnâdlarında İbn Lehîa zayıftır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي أَهْلِ الْيَمَنِ وَالشَّامِ

Yemen ve Şam Halkı

١٦٦٣٦ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى الْمَدِينِيُّ الْخَشَّابُ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ مُعَاذٍ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ ، ثنا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ ، قَاضِي صَنْعَاءَ ، حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ ، حَدَّثَنِي ثَابِتٌ ، وَسُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَظَرَ قِبَلَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ وَالْيَمَنِ ، فَقَالَ: " لا أَدْرِي بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتُمْ قَالَ: اللَّهُمَّ أَقْبِلْ بِقُلُوبِهِمْ إِلَى طَاعَتِكَ ، وَحُطَّ مَنْ وَرَائِهِمْ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجاله رجال الصحيح غير علي بن بحر بن بري وهو ثقة

16636- Enes b. Mâlik şöyle bildirir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Irak, Şam ve Yemen tarafına bakarak şöyle dedi: *"Allahım! Onların kalplerini itaatine yönlendir. Onlardan sonra gelenleri (çocuklarını) affet."*

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ali b. Bahr b. Berrî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٦٣٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ طَاهِرٍ قَالَ: نا جَدِّي حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ: نا ابْنُ وَهْبٍ ، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَطَاءٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا ، وَفِي يَمَنِنَا " ، فَقَالَ رَجُلٌ: وَفِي مَشْرِقِنَا ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا ، وَفِي يَمَنِنَا " ، فَقَالَ الرَّجُلُ: وَفِي مَشْرِقِنَا ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا وَيَمَنِنَا ، إِنَّ مِنْ هُنَالِكَ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ ، وَبِهِ تِسْعَةُ أَعْشَارِ الْكُفْرِ ، وَبِهِ الدَّاءُ الْعُضَالُ.

رواه الطبراني في الأوسط واللفظ له وأحمد ولفظه: إن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال: " اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا ويمننا " . - مرتين - فقال رجل: وفي مَشْرِقِنَا يا رسول الله ؟ فقال رسول الله صلى الله عليه و سلم: " مِنْ هُنَالِكَ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ ، وَبِهِ تِسْعَةُ أَعْشَارِ الشر " ورجال أحمد رجال الصحيح غير عبد الرحمن بن عطاء وهو ثقة وفيه خلاف لا يضر

16637- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Şam'ımızı ve Yemen'imizi bize mübarek kıl."*

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (273) ve *M. el-Kebîr*'inde (4791) rivayet etti. Taberânî'nin hocası İshâk b. Hâleviyye el-Vâsıtî hakkında bilgi yoktur.

Bir kişi: "Ya Resûlallah! (Bu dua) Doğumuzu da mı (kapsıyor)?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Şam'ımızı ve Yemen'imizi bize mübarek kıl. Oradan (doğudan) şeytanın boynuzu çıkar. Onda (doğuda) küfrün onda dokuzu ve çaresiz hastalık vardır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Lafız onundur. Ahmed şu ibarelerle rivayet etti:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), iki defa: *"Allahım! Şam'ımızı ve Yemen'imizi bize mübarek kıl"* buyurdu. Bir kişi: "Doğumuza da ya Resûlallah!" deyince; Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Oradan (doğudan) şeytanın boynuzu çıkar. Doğuda şerrin onda dokuzu vardır."*

Ahmed'in, Abdurrahman b. Atâ dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir. Hakkında ihtilaf vardır, fakat zararı yoktur.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الشَّامِ

Şam'ın Fazileti

١٦٦٣٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ يَعْنِي ابْنَ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمْ الشَّامُ ، فَإِذَا خُيِّرْتُمْ الْمَنَازِلَ فِيهَا ، فَعَلَيْكُمْ بِمَدِينَةٍ يُقَالُ لَهَا: دِمَشْقُ ، فَإِنَّهَا مَعْقِلُ الْمُسْلِمِينَ مِنَ الْمَلَاحِمِ ، وَفُسْطَاطُهَا مِنْهَا بِأَرْضٍ يُقَالُ لَهَا: الْغُوطَةُ

رواه أحمد وفيه أبو بكر بن أبي مريم وهو ضعيف

16638- Cubeyr b. Nufeyr'in bildirdiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: *"Şam (diyarı) fethedilecektir. Eğer ikamet etmek için muhayyer bırakılırsanız, Dımaşk denilen şehirde ikamet ediniz. Çünkü Dımaşk, savaş anlarında, Müslümanların kalesidir. Otağı ise Ğûta denilen yerdir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem zayıftır.[2]

١٦٦٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1910) ve Ahmed (5642) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/160) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (492) bir kanalla rivayet etmiş ve: "Bu hadis sahih değildir" demiştir. Yahyâ: "Ebû Bekr b. Ebî Meryem'in hadislerine itibar edilmez" dedi. İbn Hibbân ise: "Hıfzının kötülüğünden dolayı kendisinden hadis alınmamasını hak etmiştir" dedi.

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا فِي مَنَامِي أَتَتْنِي الْمَلاَئِكَةُ فَحَمَلَتْ عَمُودَ الْكِتَابِ مِنْ تَحْتِ وِسَادَتِي فَعَمَدَتْ بِهِ إِلَى الشَّامِ أَلاَ فَالإِيمَانُ حَيْثُ تَقَعُ الْفِتَنُ بِالشَّامِ

رواه أحمد وفيه عبد العزيز بن عبيد الله وهو ضعيف

16639- Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben uyurken melekler gelip, yastığımın altından Kitab'ın direğini aldı ve Şam'a götürdüler. Şunu bilin ki; fitne anında iman, Şam'da olacaktır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. Abdillah zayıftır.

١٦٦٤٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَاقِدٍ ، حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللهِ ، حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ ، إِذْ رَأَيْتُ عَمُودَ الْكِتَابِ احْتُمِلَ مِنْ تَحْتِ رَأْسِي ، فَظَنَنْتُ أَنَّهُ مَذْهُوبٌ بِهِ ، فَأَتْبَعْتُهُ بَصَرِي ، فَعُمِدَ بِهِ إِلَى الشَّامِ ، أَلَا وَإِنَّ الْإِيمَانَ حِينَ تَقَعُ الْفِتَنُ بِالشَّامِ "

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح

16640- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben uyurken Kitab'ın direğinin başımın altından alındığını gördüm. Onu alıp götüreceklerini zannederek bakmaya başladım. Onu Şam'a götürdüler. Şunu bilin ki; fitne anında iman, Şam'da olacaktır."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٦٤١ - أَنْبَأَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، وَأَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، قَالَا: أَنْبَأَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، أَنْبَأَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، قَالَ: سَمِعْتُ نَبِيَّ اللهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ ، يَقُولُ: بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ عَمُودَ الْكِتَابِ احْتُمِلَ مِنْ تَحْتِ وِسَادَتِي رَأْسِي ، فَأَتْبَعْتُهُ بَصَرِي ، فَإِذَا هُوَ قَدْ عُمِدَ بِهِ إِلَى الشَّامِ ، أَلَا وَإِنَّ الْإِيمَانَ إِذَا وَقَعَتِ الْفِتَنُ بِالشَّامِ ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

16641- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben uyurken, Kitab'ın direğinin başımın altından alındığını gördüm. Bakınca, onun Şam'a götürüldüğünü gördüm. Şunu bilin ki; fitne anında iman Şam'dadır."* Bu sözü üç defa söyledi.

١٦٦٤٢ - وفي رواية: " فَإِذَا وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ فَالأَمْنُ بِالشَّامِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بأسانيد وفي أحدها ابن لهيعة وهو حسن الحديث وقد توبع على هذا وبقية رجاله رجال الصحيح

16642- Bir rivayet ise şöyledir: *"Fitne anında, Şam emniyetli bir yerdir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında değişik isnâdlarla rivayet etti. Senetlerin birinde İbn Lehîa vardır ve hadisleri hasendir. Bu hadisi başka hadislerle desteklenmiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٦٤٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ الْحِمْصِيُّ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ عُفَيْرِ بْنِ مَعْدَانَ ، أَنَّهُ سَمِعَ سُلَيْمَ بْنَ عَامِرٍ يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " رَأَيْتُ عَمُودَ الْكِتَابِ انْتُزِعَ مِنْ تَحْتِ وِسَادَتِي ، فَأَتْبَعْتُهُ بَصَرِي ، فَإِذَا هُوَ نُورٌ سَاطِعٌ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ قَدْ هَوَى بِهِ ، فَعُمِدَ بِهِ إِلَى الشَّامِ ، وَإِنِّي أَوَّلْتُ أَنَّ الْفِتَنَ إِذَا وَقَعَتْ أَنَّ الإِيمَانَ بِالشَّامِ "

رواه الطبراني وفيه عفير بن معدان وهو مجمع على ضعفه

16643- Ebû Umâme Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"(Rüyamda) Kitab'ın direğinin yastığımın altından çekildiğini gördüm. Ona baktığım zaman, onun yükselen bir nur olduğunu ve Şam'a doğru götürüldüğünü gördüm. Bu rüyamı, fitne çıktığı zaman, imanın Şam'da olacağına yordum."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ufeyr b. Ma'dân'ın zayıflığı konusunda icma vardır.[1]

١٦٦٤٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، عَنْ أَبِيهِ، حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ السَّلامِ صَالِحِ بْنِ رُسْتُمَ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ عن عبد الله بن حوالة أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قال: "رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي عَمُودًا أَبْيَضَ كَأَنَّهُ لُؤْلُؤَةٌ تَحْمِلُهُ الْمَلائِكَةُ، قُلْتُ: مَا تَحْمِلُونَ؟ فقَالُوا: عَمُودَ الإِسْلامِ أُمِرْنَا أَنْ نَضَعَهُ بِالشَّامِ، وَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ، إِذْ رَأَيْتُ الْكِتَابَ اخْتُلِسَ مِنْ تَحْتِ وِسَادَتِي، فَظَنَنْتُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ تَخَلَّى مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ، فَأَتْبَعْتُهُ بَصَرِي، فَإِذَا هُوَ نُورٌ ساطِعٌ بَيْنَ يَدَيَّ، حَتَّى وُضِعَ بِالشَّامِ". فقال ابن حوالة: يا رسول الله خِرْ لِي؟ قال: "عَلَيكَ بالشَّامِ".

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير صالح بن رستم وهو ثقة

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7714) rivayet etti.

16644- Abdullah b. Havâle, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mirac'a çıkarıldığım gece, meleklerin taşıdığı inci gibi bir direk gördüm. Onlara: «Ne taşıyorsunuz?» diye sorunca, "İslâm'ın direğini taşıyoruz. Onu Şam'a bırakmamız emredildi» dediler. Ben uyurken, yastığımın altından Kitab'ın direğinin çekilip alındığını gördüm. Allah'ın, yeryüzü halkını terk ettiğini zannederek gözlemeye başladım. O, Şam'a bırakılana kadar eller üzerinde olan parlak bir nurdu."*

İbn Havâle dedi ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! (İkamet etmem için) bana bir yer seç" dediğimde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'da kalmaya bak"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Sâlih b. Rustum dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٦٤٥ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السِّجِسْتَانِيُّ ، قَالَ: نا هِشَامٌ ، قَالَ: نا سُلَيْمَانُ بْنُ عُتْبَةَ ، قَالَ: نا يُونُسُ بْنُ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " إِنَّكُمْ سَتُجَنَّدُونَ أَجْنَادًا ؛ جُنْدًا بِالشَّامِ وَمِصْرَ وَالْعِرَاقِ وَالْيَمَنِ " . قَالُوا: فَخِرْ لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ: " عَلَيْكُمْ بِالشَّامِ " . قَالُوا: إِنَّا أَصْحَابُ مَاشِيَةٍ ، وَلا نُطِيقُ الشَّامَ . قَالَ: " فَمَنْ لَمْ يُطِقِ الشَّامَ ، فَلْيَلْحَقْ بِيَمَنِهِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ.

رواه البزار والطبراني وقال: " فليلحق بيمنه وليسق من غدره " . وفيهما سليمان بن عقبة وقد وثقه جماعة وفيه خلاف لا يضر وبقية رجاله ثقات

16645- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ordulara ayrılacaksınız. Bir ordu Şam'da, bir ordu Mısır'da, bir ordu Irak'ta ve bir ordu Yemen'de olacak."* Sahabe: "Bizim hangisinde olmamızı istersin?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'daki orduda olmaya bakınız"* buyurdu. Sahabe: "Biz (davar) sürüleri olan kişileriz. Şam'da yapamayız" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'da yapamayan Yemen'e gitsin. Zira Allah, Şam'a ve ahalisine benim için kefil olmuştur"* buyurdu.

★Bezzâr ve *"Yemen'ine iltihak etsin ve herkes kendi göletinden sulasın"* ibaresiyle Taberânî rivayet etti. İkisinde de yer alan Süleymân b. Utbe'yi bazıları güvenilir bulmuş, ama hakkında zararı olmayacak kadar ihtilaf vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

---

[1] Bezzâr (2851) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebu'd-Derdâ'nın bu hadisinden daha hasen bir rivayetle bilmiyoruz. Aynı anlamda başkalarından gelen hadisler vardır."

١٦٦٤٦ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن يَزِيدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَكُوْنُ جُنْدٌ بِالشَّامِ، وَجُنْدٌ بِالْيَمَنِ فَقَامَ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، خِرْ لِي ؟ قَالَ: عَلَيْكَ بِالشَّامِ فَإِنَّ اللَّهَ . قَدْ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ وَأَهْلِهِ

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن إدريس الأسواري وهو متروك

16646- Abdullah b. Yezîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şam'da bir ordu, Yemen'de bir ordu olacak."* Bir kişi kalkarak: "Ya Resûlallah! Bana hangisine gitmem gerektiğini söyle" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'a git. Zira Allah, bana, Şam'a ve ahalisine kefil olduğunu söyledi"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. İdrîs el-Esvârî metruktur.

١٦٦٤٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، عَنْ أَبِيهِ، حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ السَّلامِ صَالِحِ بْنِ رُسْتُمَ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ عن عبد الله بن حوالة الأزدي أنه قال: يا رسول الله خر لي بلداً أكون فيه، فلو أعلم أنك تبقى لم أختر عن قربك شيئاً. قَالَ: عَلَيْكَ بِالشَّامِ ، فَلَمَّا رَأَى كَرَاهَتِي لِلشَّامِ ، قَالَ: أَتَدْرُونَ مَا يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى فِي الشَّامِ ، يَقُولُ: يَا شَامُ أَنْتِ صَفْوَتِي مِنْ بِلادِي ، أُدْخِلُ فِيكِ خِيرَتِي مِنْ عِبَادِي ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ وَأَهْلِهِ

قلت: رواه أبو داود باختصار كثير رواه الطبراني من طريقين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير صالح بن رستم وهو ثقة

16647- Abdullah b. Havâle el-Ezdî, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Kalmam için bana şehirlerden birisini söyle. Eğer senin ölmeyeceğini bilsem, hiçbir şeyi senin yakınında kalmaya tercih etmezdim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'a git"* dedi. Şam'ı sevmediğimi görünce şöyle buyurdu: *"Allah'ın, Şam hakkında ne buyurduğunu biliyor musun? Allah, şöyle buyuruyor: "Ey Şam! Sen benim şehirlerimden seçtiğim şehirsin. Kullarımın hayırlılarını sana gönderirim. Allah, bana, Şam'a ve ahalisine kefil olduğunu söylemiştir"* buyurdu.

Derim ki: Ebû Dâvûd, bu hadisi çok kısa bir metinle rivayet etti.

★Taberânî iki yolla rivayet etti. Birisinin, Sâlih b. Rustum dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٦٦٤٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن حِمْيَرٍ، حَدَّثَنَا فَضَالَةُ بن شَرِيكٍ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بن سَارِيَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَامَ يَوْمًا فِي النَّاسِ، فَقَالَ:"أَيُّهَا النَّاسُ، تُوشِكُونَ أَنْ تَكُونُوا مُجَنَّدَةً، جُنْدٌ بِالشَّامِ، وَجُنْدٌ بِالْعِرَاقِ، وَجُنْدٌ بِالْيَمَنِ"، فَقَالَ ابْنُ حَوَالَةَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ الزَّمَانُ فَاخْتَرْ لِي، قَالَ:"إِنِّي أَخْتَارُ لَكَ الشَّامَ، فَإِنَّهُ خِيرَةُ الْمُسْلِمِينَ وَصَفْوَةُ اللَّهِ مِنْ بِلادِهِ، يَجْتَبِي إِلَيْهَا صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ، فَمَنْ أَبَى فَلْيَلْحَقْ بِيَمَنِهِ، وَلْيَسْقِ مِنْ غُدُرِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ كَفَلَ لِي بِالشَّامِ وَأَهْلِهِ".

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16648- İrbâd b. Sâriye şöyle bildirir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün kalkarak halka şöyle hitab etti: *"Ey insanlar! Ordulara ayrılacağınız gün yakındır. Bir ordu Şam'da, bir ordu Irak'ta ve bir ordu Yemen'de olacak."* İbn Havâle: "Ya Resûlallah! O zamana yetişirsem benim için onlardan birini seç" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'da olmanı tavsiye ederim. Müslümanların hayırlılarının bulunduğu ve Allah'ın, şehirlerin arasından seçtiği Şam'a seçtiği kullarını yollar. Oraya gitmeyen Yemen'e gitsin ve havuzlarından içsin. Şüphesiz ki Allah, bana, Şam'a ve ahalisine kefil olduğunu söylemiştir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٦٤٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ، ثنا أَبُو شِهَابٍ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ الْكُوفِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ كِلاهُمَا عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يُجَنَّدُ النَّاسُ أَجْنَادًا جُنْدٌ بِالْيَمَنِ، وَجُنْدٌ بِالشَّامِ، وَجُنْدٌ بِالْمَشْرِقِ، وَجُنْدٌ بِالْمَغْرِبِ "، قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي فَتًى شَابٌّ فَلَعَلِّي أُدْرِكُ ذَلِكَ، فَأَيَّ ذَلِكَ تَأْمُرُنِي؟ قَالَ: " عَلَيْكُمْ بِالشَّامِ

رواه الطبراني في الكبير من طريقين وفيهما المغيرة بن زياد وفيه خلاف وبقية رجال أحد الطريقين رجال الصحيح

16649- Vâsile b. el-Eska', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Halk ordulara ayrılacaktır. Bir ordu Yemen'de, bir ordu Şam'da bir ordu Maşrık'ta, bir ordu da Mağrib'de olacaktır."* Bir kişi: "Hoş geldin ya Resûlallah! Benim için onlardan birini seç, çünkü genç

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/251) rivayet etti. İbn Kâni'nin *Mu'cemu's-sahâbe*'sinde (953) Abdullah b. el-Eska' olarak geçmektedir.

biri olduğum için, o zamana yetişmeyi umarım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'ı seç"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde iki yolla rivayet etti. İkisinde de Muğîre b. Ziyâd vardır ve hakkında ihtilaf mevcuttur. Senetlerden birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٦٥٠ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ حَمَّادٍ الرَّمْلِيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا بِشْرُ بْنُ عَوْنٍ، ثنا بَكَّارُ بْنُ تَمِيمٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ وَاثِلَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ لِحُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، وَهُمَا يَسْتَشِيرَانِهِ فِي الْمَنْزِلِ، فَأَوْمَأَ إِلَى الشَّامِ، ثُمَّ سَأَلاهُ فَأَوْمَأَ إِلَى الشَّامِ، ثُمَّ سَأَلاهُ فَأَوْمَأَ إِلَى الشَّامِ، قَالَ: " عَلَيْكُمْ بِالشَّامِ، فَإِنَّهَا صَفْوَةُ بِلادِ اللَّهِ، يُسْكِنُهَا خِيرَتَهُ مِنْ عِبَادِهِ، فَمَنْ أَبَى فَلْيَلْحَقْ بِيَمَنِهِ، وَلْيَسْتَقِ مِنْ غُدُرِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ وَأَهْلِهِ"

رواه الطبراني بأسانيد كلها ضعيفة

16650- Vâsile b. el-Eska' bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Huzeyfe b. el-Yemân ve Mu'âz b. Cebel'e, nerede ikamet etmeleri hususunda kendisine danıştıkları zaman, Şam'ı işaret etti. Sonra yine sordular, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) tekrar Şam'ı işaret etti. Üçüncü defa sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle Şam'ı işaret ederek şöyle buyurdu: *"Şam'ı seçiniz. Orası Allah'ın seçtiği şehirdir. Allah, kullarından en hayırlı olanlarını orasını orada iskân eder. Şayet Şam'a gitmeyi istemezseniz Yemen'i seçin ve havuzundan/göletinden suvarın. Şüphesiz ki Allah, bana, Şam'a ve ahalisine kefil olduğunu söylemiştir."*

★Taberânî hepsi zayıf olan değişik isnâdlarla rivayet etti.[2]

١٦٦٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ، ثنا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ عِيسَى، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ الْخَوْلانِيِّ وَاسْمُهُ ذِرْعٌ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَكُونُ جُنُودٌ أَرْبَعَةٌ، فَعَلَيْكُمْ بِالشَّامِ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ "

رواه الطبراني وذكره في الذال المعجمة وقد اختلف في صحبته قلت: وفي إسناده جماعة اختلف في الاحتجاج بهم

16651- Ebû Talhatu'l-Havlânî -ki ismi, Zir'dir-, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dört ordu olacaktır. Sen Şam'da olmaya bak. Çünkü Allah, bana Şam'a ve ahalisine kefil olduğunu söylemiştir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/55) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/57) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (498) rivayet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu hadis sahih değildir."

★Taberânî rivayet etti ve ravinin ismini Zir' olarak tesbit etti. Ravinin sahabi olduğu konusunda ihtilaf vardır. Derim ki: Hadisin senedinde, hüccet kabul edilmeleri konusunda ihtilaf olan kişiler vardır.

١٦٦٥٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا مَخْلَدُ بْنُ مَالِكٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " صَفْوَةُ اللَّهِ مِنْ أَرْضِهِ الشَّامُ، وَفِيهَا صَفْوَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ وَعِبَادِهِ، وَلَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي ثُلَّةٌ لا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلا عَذَابَ "

رواه الطبراني وفيه عبد العزيز بن عبيد الله الحمصي وهو ضعيف

16652- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yeryüzünde Allah'ın seçtiği şehir Şam şehridir. Orada Allah'ın seçilmiş kulları vardır. Ümmetimden bir kısmı hesaba çekilmeden ve kendilerine azab edilmeden Cennete girecekler."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. Ubedillah el-Hımsî zayıftır.[1]

١٦٦٥٣ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا عُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ، أَنَّهُ سَمِعَ سُلَيْمَ بْنَ عَامِرٍ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " الشَّامُ صَفْوَةُ اللَّهِ مِنْ بِلادِهِ، يَجْتَبِي صَفْوَتَهُ مِنْ عِبَادِهِ، فَمَنْ خَرَجَ مِنَ الشَّامِ إِلَى غَيْرِهَا، فَبِسَخْطَةٍ، وَمَنْ دَخَلَهَا فَبِرَحْمَةٍ "

رواه الطبراني وفيه عفير بن معدان وهو ضعيف

16653- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şam, Allah'ın arzının seçilmiş olanıdır. Allah kullarından seçilmiş olanları orası için seçer. Kim oradan başka bir yere çıkarsa, Allah'ın hoşuna gitmeyecek bir şey yapmış olur. Kim başka bir yerden oraya gelirse bu, Allah'ın ona olan rahmetiyledir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır.[2]

١٦٦٥٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، قَالَ: نا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّاسِبِيُّ، قَالَ: نا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ، عَنْ أَبِي عَوَّامٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسَاحِقٍ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " تُجَنَّدُونَ أَجْنَادًا "، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7796) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1909) bakınız.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7718) rivayet etti.

خِرْ لِي، قَالَ: " عَلَيْكَ بِالشَّامِ، فَإِنَّهَا صَفْوَةُ اللَّهِ مِنْ بِلادِهِ، فِيهَا خِيرَتُهُ مِنْ عِبَادِهِ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ ذَلِكَ فَلْيَلْحَقْ بِيَمَنِهِ، وَلْيَسْقِ بِغُدُرِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ وَأَهْلِهِ

رواه الطبراني في الأوسط والبزار إلا أنه قال: " فَمَنْ رَغِبَ عَنْ ذَلِكَ فَلْيَلْحَقْ بِنَجْدِهِ " . وفي إسناديهما من لم أعرفهم

16654- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ordulara ayrılacaksınız."* Bir kişi: "Ya Resûlallah! Benim için onlardan birini seç" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam, Allah'ın arzının seçilmiş olanıdır. Orada kullarının hayırlıları vardır. Kim Şam'a gitmeyi istemezse, Yemen'e gitsin ve havuzundan (bineğine) içirsin. Şüphesiz ki Allah, Şam'a ve ahalisine benim için kefil olmuştur"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *"Kim Şam'a gitmek istemezse Necd'e gitsin"* ibaresiyle Bezzâr rivayet etti. İkisinin de senedinde tanımadıklarım vardır.[1]

١٦٦٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزْدَادَ التَّوْزِيُّ الْبَصْرِيُّ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعٍ، قَالا: ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَيُّوبَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ خُرَيْمِ بْنِ فَاتِكٍ الأَسَدِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " أَهْلُ الشَّامِ سَوْطُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، يَنْتَقِمُ بِهِمْ مِمَّنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ، وَحَرَامٌ عَلَى مُنَافِقِيهِمْ أَنْ يَظْهَرُوا عَلَى مُؤْمِنِيهِمْ، وَلا يَمُوتُوا إِلا غَمًّا وَهَمًّا "

رواه الطبراني وأحمد موقوفا على خريم ورجالهما ثقات

16655- Hz. Peygamber'in sahabisi Hureym b. Fâtik el-Esedî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şam halkı, Allah'ın yeryüzündeki kamçısıdır. Kullarından, istediğinden onlar vasıtasıyla intikam alır. Şam münafıklarının, mü'minlerden üstün olması haramdır. Şam'ın münafıkları, dert ve tasa içinde ölürler."*

★Taberânî ve sahabi sözü olarak Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٦٥٦ - حَدَّثَنَا وَرْدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ لَبِيدٍ الْبَيْرُوتِيُّ، حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ، أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، حَدَّثَهُ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ نُفَيْلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " عُقْرُ دَارِ الإِسْلامِ بِالشَّامِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

---

1 Bezzâr (2852) rivayet etti.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4163) rivayet etti. Ravilerden Velîd b. Müslim müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Ahmed sahih isnâdla (3/499) rivayet etti.

16656- Seleme b. Nufeyl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *" Dâru'l-İslam'ın merkezi, Şam'dadır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٦٥٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ، ثنا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنِ ابْنِ شِمَاسَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ عِنْدَهُ: " طُوبَى لِلشَّامِ "، فَقُلْنَا: مَا بَالُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " إِنَّ الرَّحْمَنَ لَبَاسِطٌ رَحْمَتَهُ عَلَيْهِ "

قلت: له عند الترمذي: " أن مَلائِكَةَ الرَّحْمَن لباسِطَة أجنحتِها عَلَى الشَّام " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16657- Zeyd b. Sâbit bildiriyor: Biz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken: *"Şam'a ne mutlu"* buyurdu. Biz: "Ya Resûlallah! Neden?" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, rahmetini Şam'a yaymıştır"* buyurdu.

Tirmizî'nin ifadesi şöyledir: *"Rahmân'ın melekleri kanatlarını Şam'a yaymıştır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٦٦٥٨ - حَدَّثَنَا سَلامَةُ بْنُ نَاهِضٍ الْمَقْدِسِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَانِئٍ، ثنا ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي عَمْرٍو السَّيْبَانِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيِّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اسْتَقْبَلَ بِي الشَّامَ، وَوَلَّى ظَهْرِيَ لِلْيَمَنِ، وَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ، جَعَلْتُ مَا تُجَاهَكَ غَنِيمَةً وَرِزْقًا، وَمَا خَلْفَ ظَهْرِكَ مَدَدًا، وَلا يَزَالُ الإِسْلامُ يَزِيدُ، وَيَنْقُصُ الشِّرْكُ وَأَهْلُهُ، حَتَّى تَسِيرَ الْمَرْأَتَانِ لا تَخْشَيَانِ جَوْرًا". ثُمَّ قَالَ:"وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لا تَذْهَبُ الأَيَّامُ وَاللَّيَالِي حَتَّى يَبْلُغَ هَذَا الدِّينُ مَبْلَغَ هَذَا النَّجْمِ".

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن هانئ المتأخر إلى زمن أبي حاتم وهو متهم بالكذب

16658- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, yüzümü Şam'a çevirip, sırtımı Yemen tarafına çevirdi ve şöyle buyurdu: «Ey Muhammed! Dönmüş olduğun yönü, senin için ganimet ve rızık yaptım. Sırtını döndüğün tarafı ise sana yardımcı yaptım. İki kadının kendilerine hiç bir kötülük gelmeden (yalnız sefere) çıkacak kadar İslam artıp şirk azalacaktır."* Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6359) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4935) rivayet etti. Ravilerden, Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uydurur ve *Sahîh*'in ravilerinden değildir.

şöyle devam etti: *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki; bu din, bu yıldıza ulaşana kadar gündüz ve geceler gitmez (kıyamet kopmaz)."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden, Ebû Hâtim zamanına yetişen Abdullah b. Hânî, hadis uydurmakla itham edilmiştir.

١٦٦٥٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ الرَّقِّيُّ، ثنا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ، وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ الأَخْنَسِ، عن ابن عمر أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: " دَخَلَ إِبْلِيسُ الْعِرَاقَ فَقَضَى فِيهِ حَاجَتَهُ، ثُمَّ دَخَلَ الشَّامَ فَطَرَدُوهُ، ثُمَّ دَخَلَ مِصْرَ فَبَاضَ فِيهَا وَفَرَّخَ، وَبَسَطَ عَبْقَرِيَّهُ ".

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وقال فيه: " فطردوه حتى بلغ بيسان " . من رواية يعقوب بن عبد الله بن عتبة بن الأخنس عن ابن عمر و لم يسمع منه ورجاله ثقات

16659- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İblîs, Irak'a girip orada yapmak istediğini yaptı. Sonra Şam'a girdi, ama onu oradan kovdular. Sonra Mısır'a girdi, orada yumurtlayıp üredi ve kilimini orada açtı."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve *"Onu Beysân'a kadar kovaladılar"* ifadesiyle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Ya'kûb b. Abdillah b. Utbe b. el-Ahnes kanalıyla İbn Ömer'den nakletti. Ya'kûb b. Abdillah, İbn Ömer'i dinlememiştir. Ravileri güvenilirdir.

١٦٦٦٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن ضِرَارٍ الأَسَدِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: "قَسَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْخَيْرَ فَجَعَلَهُ عَشَرَةَ أَعْشَارٍ، فَجَعَلَ تِسْعَةَ أَعْشَارٍ بِالشَّامِ، وَبَقِيَّتَهُ فِي سَائِرِ الأَرْضِ، وَقَسَّمَ الشَّرَّ، فَجَعَلَهُ عَشَرَةَ أَعْشَارٍ، فَجَعَلَ جُزْءًا مِنْهُ بِالشَّامِ، وَبَقِيَّتَهُ فِي سَائِرِ الأَرْضِ".

رواه الطبراني موقوفا وعبد الله بن ضرار ضعيف

16660- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Allah, hayrı on'a böldü. Dokuzunu Şam'a, birini de yeryüzünün kalan kısmına yerleştirdi. Şerri de on'a böldü ve birini Şam'a, kalan dokuzunu da yeryüzünün kalan kısmına yerleştirdi."

★Taberânî, mevkuf olarak rivayet etti. Abdullah b. Dırâr zayıftır.[1]

١٦٦٦١ - أَنْبَأَنَاهُ أَبُو عَلِيٍّ الْحَدَّادُ ، وَجَمَاعَةٌ ، قَالُوا: أنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رِيذَةَ ، أنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ الطَّبَرَانِيُّ ، أَنْبَأَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، أَنْبَأَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، أَنْبَأَنَا أَبُو مُطِيعٍ مُعَاوِيَةُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8881) rivayet etti.

أَرْطَاةَ بْنِ الْمُنْذِرِ ، عَنْ مَنْ حَدَّثَهُ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: أَهْلُ الشَّامِ وَأَزْوَاجُهُمْ وَذَرَارِيهِمْ وَعَبِيدُهُمْ إِلَى مُنْتَهَى الْجَزِيرَةِ مُرَابِطُونَ فَمَنْ نَزَلَ مَدِينَةً مِنَ الْمَدَائِنِ فَهُوَ فِي رِبَاطٍ أَوْ ثَغْرٍ مِنَ الثُّغُورِ فَهُوَ فِي جِهَادٍ.

رواه الطبراني من رواية أرطاة بن المنذر عمن حدثه عن أبي الدرداء و لم يسمه وبقية رجاله ثقات

16661- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şam halkı, hanımları, zürriyetleri, köleleri, cariyeleri (Arab) yarımada(sı)nın sonuna kadar askerdir. Kim Şam'dan bir şehre veya limanlarından bir limana inerse, o da asker ve mücahid sayılır."*

★Taberânî, Ertâa b. el-Münzir'in, ismini vermediği birisi kanalıyla Ebu'd-Derdâ'dan nakletmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٦٦٢ – حَدَّثَنَا أَبُو طَالِبٍ عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ عَاصِمٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ الْحِمْصِيُّ ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبَّادٍ ، عَنْ عَامِرٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ الْخَوْلانِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " لا تَزَالُ عِصَابَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى أَبْوَابِ دِمَشْقَ وَمَا حَوْلَهُ ، وَعَلَى أَبْوَابِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَمَا حَوْلَهُ ، لا يَضُرُّهُمْ خُذْلانُ مَنْ خَذَلَهُمْ ، ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات

16662- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimden bir topluluk, Dımaşk (Şam) ve çevresinde, Beytu'l-Makdis'in kapısında ve çevresinde savaşmaya devam ettiği müddetçe, onları yenenlerin yenmesi kendilerine bir zarar vermeyecektir. Çünkü onlar kıyamet kopana kadar hak üzere kalacaklardır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٦٦٣ – حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ ، أَنَّ أَبَا قِلابَةَ حَدَّثَهُ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " تَخْرُجُ نَارٌ مِنْ بَحْرِ حَضْرَمَوْتَ أَوْ مِنْ حَضْرَمَوْتَ ، تَسُوقُ النَّاسَ " ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَا تَأْمُرُنَا ؟ قَالَ: " عَلَيْكُمْ بِالشَّامِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

---

[1] Ebû Ya'lâ (6417) rivayet etti. Ravilerden Ebû Sâlih el-Havlânî cerh veya ta'dille zikredilmemiştir. Velîd b. Abbâd ise meçhuldür.

16663- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hadramevt denizinden veya Hadramevt'ten bir ateş çıkacak ve insanları oradan kaçıracaktır."* Biz: "Ya Resûlallah! O zaman, ne yapmamızı emredersin?" dediğimizde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'a gidiniz"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ مَدَائِنِ الشَّامِ

Şam Bölgesindeki (Suriye'deki) Şehirlerin Fazileti

١٦٦٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَاشِدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ حُمْرَةَ بْنِ عَبْدِ كُلَالٍ قَالَ سَارَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِلَى الشَّامِ بَعْدَ مَسِيرِهِ الأَوَّلِ كَانَ إِلَيْهَا حَتَّى إِذَا شَارَفَهَا بَلَغَهُ وَمَنْ مَعَهُ أَنَّ الطَّاعُونَ فَاشٍ فِيهَا فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ ارْجِعْ وَلَا تَقَحَّمْ عَلَيْهِ فَلَو نَزَلْتَهَا وَهُوَ بِهَا لَمْ نَرَ لَكَ الشُّخُوصَ عَنْهَا. فَانْصَرَفَ رَاجِعاً إِلَى الْمَدِينَةِ فَعَرَّسَ مِنْ لَيْلَتِهِ تِلْكَ وَأَنَا أَقْرَبُ الْقَوْمِ مِنْهُ فَلَمَّا انْبَعَثَ انْبَعَثْتُ مَعَهُ فِي أَثَرِهِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ رَدُّونِي عَنِ الشَّامِ بَعْدَ أَنْ شَارَفْتُ عَلَيْهِ لأَنَّ الطَّاعُونَ فِيهِ أَلاَ وَمَا مُنْصَرَفِي عَنْهُ مُؤَخِّرٌ فِي أَجَلِي وَمَا كَانَ قُدُومِي مِنْهُ بِمُعَجِّلِي عَنْ أَجَلِي أَلاَ وَلَوْ قَدْ قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَفَرَغْتُ مِنْ حَاجَاتٍ لاَ بُدَّ لِي مِنْهَا لَقَدْ سِرْتُ حَتَّى أَدْخُلَ الشَّامَ ثُمَّ أَنْزِلَ حِمْصَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " لَيَبْعَثَنَّ اللَّهُ مِنْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعِينَ أَلْفاً لاَ حِسَابَ وَلاَ عَذَابَ عَلَيْهِمْ مَبْعَثُهُمْ فِيمَا بَيْنَ الزَّيْتُونِ وَحَائِطِهَا فِي الْبَرْثِ الأَحْمَرِ مِنْهَا.

رواه أحمد وفيه أبو بكر بن عبد الله بن أبي مريم وهو ضعيف

16664- Humra b. Abdi Kulâl anlatıyor: Hz. Ömer, Şam'a ikinci gidişinde, Şam'a yaklaştığında, kendisine ve yanındakilere veba salgını olduğu haberi verildi. Arkadaşları ona: "Geri dön ve kendini tehlikeye atma. Bu salgın oradayken şehre girersen sana hastalığın bulaşıp bulaşmayacağını bilemeyiz" dediler. Hz. Ömer, bunun üzerine Medine'ye dönmek üzere yola çıktı. O gece bir yerde konakladı. Ben ona oradakiler arasında en yakın olan kişiydim. (Nereye gitse peşinden giderdim)

---

[1] Ebû Ya'lâ *Müsned*'inde (5551) ve yakın metinle Ahmed rivayette bulundu (2/58-53-69-99-119)

Ömer'in şöyle dediğini duydum: "Orada veba salgını olduğu için, Şam'a yaklaştıktan sonra beni geri çevirdiler. Şunu bilin ki; benim oradan ayrılmam, ecelimi geciktirmez. Eğer şehre girseydim, ecelim de öne alınmazdı. Benim için zaruri olan birçok şeyi bırakıp Şam'a girip Humus'ta konaklamak isterdim. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Allah, kıyamet günü, Şam'dan yetmiş bin kişiyi diriltecek ve onlar için ne hesap, ne de azab vardır. Onların diriltileceği yer, Zeytûn (Şam) ve onun bahçesi (Humus'a yakın) Bersû'l-Ahmar denilen yer arasıdır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Abdillah b. Ebî Meryem zayıftır.[1]

١٦٦٦٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عِقَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " عَسْقَلاَنُ أَحَدُ الْعَرُوسَيْنِ يُبْعَثُ مِنْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُونَ أَلْفاً لاَ حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَيُبْعَثُ مِنْهَا خَمْسُونَ أَلْفاً شُهَدَاءَ وُفُوداً إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبِهَا صُفُوفُ الشُّهَدَاءِ رُءوسُهُمْ مُقَطَّعَةٌ فِي أَيْدِيهِمْ تَثِجُّ أَوْدَاجُهُمْ دَماً يَقُولُونَ (رَبَّنَا آتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ) (إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ) فَيَقُولُ صَدَقَ عَبِيدِي اغْسِلُوهُمْ بِنَهَرِ الْبَيْضَةِ. فَيَخْرُجُونَ مِنْهَا نُقِيًّا بِيضاً فَيَسْرَحُونَ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءُوا.

رواه أحمد وفيه أبو عقال هلال بن زيد بن يسار وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات . وفي إسماعيل ن عياش خلاف

16665- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Askalân, Allah'ın, kıyamet günü yetmiş bin kişiyi diriltip hesapsız Cennete koyacağı iki konaktan (yerden) biridir. Oradan, Allah için şehit olan elli bin kişi vardır. Oradaki şehitler, kesilmiş olan başları ellerinde boğazlarından kan akar bir şekilde saf tutmuş şöyle derler: «Rabbimiz! Resullerin vasıtasıyla bizim için vaad ettiğin şeyleri ver. Şüphesiz, sen sözünden dönmezsin.» Allah onlara şöyle buyurur: «Kullarım doğru söyledi. Onları beyaz nehirde yıkayınız.» Onlar nehirde yıkanıp tertemiz ve bembeyaz bir şekilde çıkıp Cennette istedikleri gibi dolaşırlar."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû İkâl Hilâl b. Zeyd b. Yesâr'ı İbn Hibbân güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. İsmâîl b. Ayyâş hakkında ise ihtilaf vardır.[2]

---

[1] Ahmed (120) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (4938) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/225) ve İbnu'l-Cevzî, *el-Mevdûât*'ında (2/53) rivayet etti. İbn Hacer'in, *el-Kavlul-Müsedded* isimli eserine bakınız (s. 41, 42, 69, 71)

١٦٦٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنَا بَشِيرُ بْنُ مَيْمُونٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُوسُفَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَذْكُرُ أَهْلَ مَقْبَرَةٍ يَوْمًا ، قَالَ: فَصَلَّى عَلَيْهَا فَأَكْثَرَ الصَّلاةَ عَلَيْهَا ، قَالَ: فَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهَا ، فَقَالَ: " أَهْلُ مَقْبَرَةِ شُهَدَاءِ عَسْقَلانَ ، يُزَفُّونَ إِلَى الْجَنَّةِ كَمَا تُزَفُّ الْعَرُوسُ إِلَى زَوْجِهَا

رواه أبو يعلى وفيه بشير بن ميمون وهو متروك

16666- Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Bir gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir mezarda yatanları zikredip, oradakiler için uzun bir süre dua etti. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) sorulunca şu karşılığı verdi: *"Bu Askalân'daki şehitlerin kabristanıdır. Bu kabristanda yatanlar, gelinin kocası için hazırlandığı gibi cennet için hazırlanırlar."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Beşîr b. Meymûn metruktur.[1]

١٦٦٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنَا عَطَّافُ بْنُ خَالِدٍ ، حَدَّثَنِي أَخِي الْمِسْوَرُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكِ بْنِ بَحِينَةَ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ أَصْحَابِهِ ، إِذْ قَالَ: " صَلَّى اللَّهُ عَلَى تِلْكَ الْمَقْبَرَةِ " ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، قَالَ: فَلَمْ نَدْرِ أَيَّ مَقْبَرَةٍ ، وَلَمْ يُسَمِّ لَهُمْ شَيْئًا ، قَالَ: فَدَخَلَ بَعْضُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعْضِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ عَطَّافٌ: فَحُدِّثْتُ أَنَّهَا عَائِشَةَ ، فَقَالَ لَهَا: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ أَهْلَ مَقْبَرَةٍ فَصَلَّى عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُخْبِرْنَا أَيَّ مَقْبَرَةٍ هِيَ ؟ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهَا فَسَأَلَتْهُ عَنْهَا ، فَقَالَ لَهَا: " أَهْلُ مَقْبَرَةٍ بِعَسْقَلانَ.

رواه أبو يعلى والبزار ولفظه: أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سْتَغْفَرَ وَصَلَّى عَلَى أَهْلِ مَقْبَرَةٍ بِعَسْقَلانَ. وفي إسناد أبي يعلى علي بن عبد الله بن مالك بن بحينة وفي إسناد البزار مالك بن عبد الله بن بحينة وكلاهما لم أعرفه وبقية رجالهما ثقات وفي بعضهم خلاف يسير.

16667- Abdullah b. Mâlik b. Buhayne der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbının arasında otururken, üç defa: *"Allah, o kabristana rahmet etsin"* dedi. Biz hangi kabristan olduğunu bilmiyorduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de o mezarın ismini söylemedi.

---

[1] Ebû Ya'lâ (175) rivayet etti. Ahmed'in *Müsned*'i (120) ile Zehebî, *Mîzânu'l-İ'tidâl* (1/330) isimli eserine bakınız.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birisi O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarından birinin yanına girdi. —(Ravi) Attâf: "Onun Âişe olduğunu zannediyorum" dedi— Sahabi, Âişe'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir kabristanda yatanları anıp onlar için dua etti, ama hangi kabristan olduğunu söylemedi" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Âişe'nin yanına girince, Âişe, o kabristanı sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Askalân'da olan bir kabristanda medfun olanlardır"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Askalân'da bulunan bir kabristanda yatanlar için bağışlanma dileyip dua etti." Ebû Ya'lâ'nın senedinde Ali b. Abdillah b. Mâlik b. Buhayne vardır. Bezzâr'ın senedinde ise Mâlik b. Abdillah b. Buhayne vardır ve ikisini de tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında biraz ihtilaf vardır.[1]

١٦٦٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَسَنِ بن قُتَيْبَةَ الْعَسْقَلانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بن مَيْسَرَةَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ أَبُو سُلَيْمَانَ الْمَدِينِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْحَاقَ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أُرِيدُ الْغَزْوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَالَ: عَلَيْكَ بِالشَّامِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ وَأَهْلِهِ، وَالْزَمْ مِنَ الشَّامِ عَسْقَلانَ، فَإِنَّهَا إِذَا دَارَتِ الرَّحَا فِي أُمَّتِي كَانَ أَهْلُهَا فِي خَيْرٍ وَعَافِيَةٍ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بنحوه وقال: " إِذَا دَارَتِ الرَّحَى فِي أُمَّتِي كَانَ أَهْلُهَا فِي رَخَاءٍ وَعَافِيَةٍ " وفيه يحيى بن سليمان المدني وهو ضعيف

16668- Abdullah b. Abbâs anlatıyor: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ya Resûlallah! Allah rızası için cihada katılmak istiyorum" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'a git. Şüphesiz ki Allah, Şam'a ve ahalisine benim için kefil olmuştur. Şam'ın Askalân bölgesinde kal. Ümmetim arasında savaş çıktığı zaman, orasının halkı hayır ve afiyet üzeredir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve şu ifadelerle *M. el-Evsat*'ında rivayette bulundu: *"Ümmetim arasında savaş çıktığı zaman, Askalân halkı bolluk ve afiyet içinde olurlar."* Ravilerden Yahyâ b. Süleymân el-Medenî zayıftır.[2]

١٦٦٦٩ - حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ أَنَسُ بن سَلْمٍ الْخَوْلانِيُّ، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْوَلِيدِ الْخَلالُ، حَدَّثَنَا جَرِيرُ بن عُتْبَةَ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي، يُحَدِّثُ الأَوْزَاعِيَّ، وَأَنَا جَالِسٌ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ

---

[1] Ebû Ya'lâ (175) ve Bezzâr (2853) rivayet etti ve şöyle dedi: "Attâf b. Hâlid zayıftır. Muhammed b. Zureyk'in fazla hadis rivayet ettiği bilinmemektedir. İbn Hacer'in, *el-Kavlul-Müsedded* (s. 70) isimli eserine bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11149) rivayet etti. Ravilerden İbn İshâk müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

الْبَاهِلِيُّ، قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرُوا الشَّامَ، وَمَنْ فِيهَا مِنَ الرُّومِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"إِنَّكُمْ سَتَغْلِبُونَ عَلَى الشَّامِ، وَتُصِيبُوا عَلَى بَحْرِهَا حِصْنًا يُقَالُ لَهُ أَنْفَةٌ، يُبْعَثُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اثْنَا عَشَرَ أَلْفَ شَهِيدٍ".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

16669- Ebû Umâme el-Bâhilî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken, Şam ve orada bulunan Bizanslılardan bahsedildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz Şam'ı fethedeceksiniz ve denizinde bulunan Unufe adındaki kaleyi elde edeceksiniz. Kıyamet günü, (Şam'da) şehit olan on iki bin şehit diriltilecektir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٦٦٧٠ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو عَوْنٍ الزِّيَادِيُّ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن يَزِيدَ الْمِنْقَرِيُّ، عَنْ مَخْلَدِ بن عُقْبَةَ بن شُرَحْبِيلَ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"مَنْ تَعَذَّرَتْ عَلَيْهِ الضَّيْعَةُ، فَعَلَيْهِ بِعُمَانٍ".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16670- Şurahbîl el-Cu'fî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"San'a'ya gidemeyen kişi, Umân'a gitsin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الأَبْدَالِ وَأَنَّهُمْ بِالشَّامِ

Abdallar ve Şam Abdalları

١٦٦٧١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ حَدَّثَنِي شُرَيْحٌ - يَعْنِي ابْنَ عُبَيْدٍ - قَالَ ذُكِرَ أَهْلُ الشَّامِ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَهُوَ بِالْعِرَاقِ فَقَالُوا الْعَنْهُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. قَالَ لاَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " الأَبْدَالُ يَكُونُونَ بِالشَّامِ وَهُمْ أَرْبَعُونَ رَجُلاً كُلَّمَا مَاتَ رَجُلٌ أَبْدَلَ اللَّهُ مَكَانَهُ رَجُلاً يُسْقَى بِهِمُ الْغَيْثُ وَيُنْتَصَرُ بِهِمْ عَلَى الأَعْدَاءِ وَيُصْرَفُ عَنْ أَهْلِ الشَّامِ بِهِمُ الْعَذَابُ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7797) rivayet etti.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير شريح بن عبيد وهو ثقة وقد سمع من المقداد وهو أقدم من علي

16671- Şureyh b. Ubeyd bildiriyor: Hz. Ali, Irak'tayken, yanında Şam halkından bahsedildi ve: "Ey mü'minlerin emiri! Onlara lanet oku!" denilince Hz. Ali şu karşılığı verdi: "Hayır, çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: «*Abdallar Şam'dadır. Onlar kırk kişidir. Ne zaman onlardan birisi ölse, Allah onun yerine bir başkasını gönderir. Onların yüzü suyu hürmetine yağmur yağdırılır, düşmana karşı yardım edilir ve Şam halkından azab kaldırılır*»."

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Şureyh b. Ubeyd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Mikdâd'ı dinlemiştir. Mikdâd ise Hz. Ali'den daha yaşlıdır.[1]

١٦٦٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " الأَبْدَالُ فِي هَذِهِ الأُمَّةِ ثَلاثُونَ مِثْلُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّمَا مَاتَ رَجُلٌ أَبْدَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَكَانَهُ رَجُلاً.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير عبد الواحد بن قيس وقد وثقه العجلي وأبو زرعة وضعفه غيرهما

16672- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: "*Bu ümmette Halîlu'r-Rahmân (İbrâhim) gibi olan Abdallar otuz kişidir. Onlardan biri öldüğünde Allah onun yerine bir başkasını bedel olarak gönderir.*"

★Ahmed rivayet etti. Abdulvâhid b. Kays dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İclî ve Ebû Zür'a güvenilir bulmuş, başkaları ise zayıf olduklarını söylemiştir.[2]

١٦٦٧٣ - وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: لاَ يَزَالُ فِي أُمَّتِي ثَلاثُونَ بِهِمْ تَقُومُ الأَرْضُ وَبِهِمْ تُمْطَرُونَ وَبِهِمْ تُنْصَرُونَ قَالَ قَتَادَةُ: إِنِّي أَرْجُو أَنْ يَكُونَ الحَسَنُ مِنْهُمْ.

رواه الطبراني من طريق عمر والبزار عن عنبسة الخواص وكلاهما لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

---

[1] Ahmed (896) rivayet etti. Şureyh b. Ubeyd, el-Hadramî el-Hımsî'dir. Sahabeden ancak son vefat edenlere yetişmiştir. Bizzat işittiğini söylemediği sahabeden olan rivayetleri mürseldir.

[2] Ahmed (5/322) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis münkerdir." Abdulvâhid, Ubâde'ye ulaşmamıştır. Aynı zamanda senedi kopuktur. Hasan b. Zekvân dürüsttür ama hata eder, tedlis yapar ve an'ane yoluyla hadis rivayet ederdi. Ahmed, onun hakkında: "Hadisleri batıldır" demiştir.

16673- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimin içinde, her zaman Yeryüzünün işleri onlarla kaim olan, onların yüzsuyu hürmetine size yağmur yağdırılan ve yardım edilen otuz kişi vardır."*

Katâde: "Hasan'ın, onlardan olmasını umarım" dedi.

★Taberânî, Amr el-Bezzâr, Anbese el-Havvâs, yoluyla rivayet etti. İkisini de tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٦٧٤ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ: نا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّاسِبِيُّ ، قَالَ: نا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَنْ تَخْلُوَ الأَرْضُ مِنْ أَرْبَعِينَ رَجُلا مِثْلِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ ، فَبِهِمْ يُسْقَوْنَ ، وَبِهِمْ يُنْصَرُونَ ، مَا مَاتَ مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلا أَبْدَلَ اللَّهُ مَكَانَهُ آخَرَ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

16674- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: " *Yeryüzünde, Halîlu'r-Rahmân gibi olan kırk kişi hiç eksik olmaz. Onların yüzüsuyu hürmetine size yağmur yağdırılır ve yardım edilir. Biri öldüğü zaman, Allah onun yerine başkasını gönderir."*

Katâde der ki: "Hasan'ın onlardan olduğundan şüphemiz yoktur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٦٧٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن دَاوُدَ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا ثَابِتُ بن عَيَّاشٍ الأَحْدَبُ، حَدَّثَنَا أَبو رَجَاءٍ الْكَلْبِيُّ، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ، عَنْ زَيْدِ بن وَهْبٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لا يَزَالُ أَرْبَعُونَ رَجُلا مِنْ أُمَّتِي قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ إِبْرَاهِيمَ، يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِمْ عَنْ أَهْلِ الأَرْضِ، يُقَالُ لَهُمُ الأَبْدَالُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهُمْ لَمْ يُدْرِكُوهَا بِصَلاةٍ وَلا بِصَوْمٍ وَلا صَدَقَةٍ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَبِمَ أَدْرَكُوهَا؟ قَالَ: بِالسَّخَاءِ وَالنَّصِيحَةِ لِلْمُسْلِمِينَ.

رواه الطبراني من رواية ثابت بن عياش الأحدب عن أبي رجاء الكلبي وكلاهما لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16675- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimin içinde kalbi, Halîlu'r-Rahmân'ın kalbi gibi olan kırk kişi hiç eksik olmaz. Allah bu kırk kişiyle yeryüzündeki belaları ümmetimden uzaklaştırır. Onlara Abdal denir."*

---

[1] Ed-Daîfe'ye bakınız (1392)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar bu dereceye, ne namazla, ne oruçla, ne de sadakayla ulaşmazlar"* buyurunca sahabe: "Ya Resûlallah! Bu dereceye ne ile ulaştılar?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cömertlik ve Müslümanlara nasihat etmekle (veya samimiyetle)"* buyurdu.

★Taberânî, Sâbit b. Ayyâş el-Ahdab kanalıyla Ebû Recâ el-Kelbî'den nakletti. İkisini de tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٦٧٦ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْمُبَارَكِ الصُّورِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن وَاقِدٍ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي مَالِكٍ، عَنْ شَهْرِ بن حَوْشَبٍ، قَالَ: لَمَّا فُتِحَتْ مِصْرُ، سَبُّوا أَهْلَ الشَّامِ، فَأَخْرَجَ عَوْفُ بن مَالِكٍ رَأْسَهُ مِنْ تُرْسٍ، ثُمَّ قَالَ: يَا أَهْلَ مِصْرَ , أَنَا عَوْفُ بن مَالِكٍ، لا تَسُبُّوا أَهْلَ الشَّامِ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:"فِيهِمُ الأَبْدَالُ، وَبِهِمْ تُنْصَرُونَ، وَبِهِمْ تُرْزَقُونَ".

رواه الطبراني وفيه عمرو بن واقد وقد ضعفه جمهور الأئمة ووثقه محمد بن المبارك الصوري وشهر اختلفوا فيه وبقية رجاله ثقات

16676- Şehr b. Havşeb bildiriyor: Mısır fethedildiği zaman, Şam halkına sövdüler. Avf b. Mâlik, başındaki miğferi çıkararak şöyle dedi: "Ey Mısır halkı! Şam halkına sövmeyiniz. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Onların içinde Abdallar vardır. Onların yüzsuyu hürmetine size yağmur yağdırılır ve rızık verilir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Vâkıd'ı, çoğunluk zayıf bulmuş, Muhammed b. el-Mübârek es-Sûrî ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Şehr hakkında ise ihtilaf vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

بَابٌ فِيمَنْ جَعَلَهُمُ اللهُ مَعُونَةً لِلشَّامِ

Allah'ın, Şam'a Yardımcı Yaptığı Kişiler

١٦٦٧٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن صَالِحٍ الْوُحَاظِيُّ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بن سَعِيدِ بن ذِي عَصْوَانَ، عَنْ عُتْبَةَ بن أَبِي حَكِيمٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن سُوَيْدٍ الأَلْهَانِيِّ، فَخِذٌ مِنَ الأَشْعَرِيِّينَ عَنْ أَبِيهِ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10390) ve Ebû Nu'aym, *Hilye* isimli eserinde (3/173-174) rivayet etti ve: "A'meş'in Zeyd'den yaptığı rivayet tek kanaldır. Biz bu hadisi Ebû Recâ'dan naklettik" dedi. Ebû Recâ el-Kelbî, Ravh b. el-Müseyyeb'tir. İbn Hibbân, onun için: "Güvenilir olan kişilerden uydurma hadisleri nakleder, mevkuf hadisleri merfu yapar" demiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (1478) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/65) rivayet etti. Senedinde Muhammed b. el-Mübârek es-Sûrî, Hişâm b. Ammâr ve Amr b. Vâkıd arasında kopukluk vardır.

قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , أَوْ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَهُ، قَالَ:"إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ هَذَا الْحَيَّ مِنْ لَخْمٍ وَجُذَامٍ مَعُونَةً بِالشَّامِ، بِالظَّهْرِ وَالضَّرْعِ، كَمَا جَعَلَ يُوسُفَ بِمِصْرَ مَعُونَةً لأَهْلِهَا".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16677- Suveyd el-Hânî bildiriyor: (Bizzat ben) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) veya ondan duyan birisi vasıtasıyla O'nun şöyle dediğini duydum: *"Allah, Yûsuf'u, Mısır halkına yardımcı yaptığı gibi, Lahm ve Cüzâm halkını, güçlü ve zayıf anında Şam'a yardımcı yapmıştır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي مِصْرَ وَأَهْلِهَا

Mısır ve Mısır Halkı

١٦٦٧٨ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ، ثنا بندَارٌ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن صَالِحٍ النَّرْسِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن الْمُثَنَّى، قَالا: ثنا وَهْبُ بن جَرِيرٍ، ثنا أَبِي، عَنْ يَحْيَى بن أَيُّوبَ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى عِنْدَ وَفَاتِهِ، فَقَالَ:اللَّهَ اللَّهَ فِي قِبْطِ مِصْرَ، فَإِنَّكُمْ سَتَظْهَرُونَ عَلَيْهِمْ، وَيَكُونُ لَكُمْ عِدَّةً، وَأَعْوَانًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16678- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), vefat anında şöyle vasiyet ettiğini bildirir: *"Mısır'daki Kıbtîler hakkında Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Onlara galip geleceksiniz ve size (onların içinden) Allah yolunda birçok yardımcı olacaktır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٦٧٩ - حَدَّثَنَا خَلَفُ بن عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ، حَدَّثَنَا الْمُعَافَى بن سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن أَعْيَنَ، عَنْ إِسْحَاقَ بن رَاشِدٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن كَعْبِ بن مَالِكٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:"إِذَا فُتِحَتْ مِصْرُ، فَاسْتَوْصُوا بِالْقِبْطِ خَيْرًا، فَإِنَّ لَهُمْ دَمًا وَرَحِمًا.

16679- Ka'b b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mısır'ı fethettiğiniz zaman, Kıbtîlere iyi*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6472) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/265) rivayet etti.

davranınız. Onlarla aramızda kan ve rahim bağı (anne ve baba tarafından akrabalık) vardır."[1]

١٦٦٨٠ - ووفي رواية: " إن لَهُمْ ذِمَّةً " . يعني أن أم إسماعيل كانت منهم

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

16680- Bir rivayette ise şöyledir: *"Onların zımmet (akrabalık) hakkı vardır."* Yani, Hz. İsmâîl'in annesi Hacer de onlardandı.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٦٦٨١ - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنَا حَيْوَةُ ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو هَانِئٍ حُمَيْدُ بْنُ هَانِئٍ الْخَوْلانِيُّ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيَّ وَهُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ ، وَعَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ ، وَغَيْرُهُمَا يَقُولُونَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " إِنَّكُمْ سَتَقْدُمُونَ عَلَى قَوْمٍ ، جُعْدٌ رُءُوسُهُمْ ، فَاسْتَوْصُوا بِهِمْ خَيْرًا ، فَإِنَّهُمْ قُوَّةٌ لَكُمْ ، وَبَلاغٌ إِلَى عَدُوِّكُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

16681- Ebû Abdirrahman el-Hubulî —ki Abdullah b. Yezîd'dir—, Amr b. Hureys ve başkaları, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyorlar: *"Kıvırcık saçlı kişilerin yanına gideceksiniz. Onlara iyi davranınız. Onlar sizin için (yardımcı) kuvvettir ve Allah'ın izniyle sizi düşmanlarınıza ulaştıracak (galip gelmenizi sağlayacak) kişilerdir."* Yani Mısır Kıbtîleri.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

١٦٦٨٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ اللَّهِ أَبُو زَكَرِيَّا الدِّينَوَرِيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مُحَمَّدِ بن بَوَّابٍ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا مُطَهَّرُ بن الْهَيْثَمِ الطَّائِيُّ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن عَلِيِّ بن رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِصْرًا سَتُفْتَحُ فَانْتَجِعُوا خَيْرَهَا وَلا تَتَّخِذُوهَا دَارًا إِنَّهُ يُسَاقُ إِلَيْهَا أَقَلُّ النَّاسِ أَعْمَارًا .

رواه الطبراني في معجمه الكبير وفيه مطهر بن الهيثم قال أبو سعيد بن يونس: متروك الحديث

16682- Rabâh el-Lahmî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mısır fethedilecektir. Onun hayırlarından*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/61) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/62) rivayet etti.
[3] Ebû Ya'lâ (3/141) rivayet etti.

faydalanınız, ama oraya yerleşmeyiniz. Çünkü oraya ömürleri en kısa olanlar gönderilir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*'de rivayet etti. Ravilerden Mutahhar b. el-Heysem hakkında, Ebû Saîd b. Yûnus: "Hadisleri metruktur" demiştir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي خُرَاسَانَ وَمَرْوَ

Horasan ve Merv

١٦٦٨٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى مِنْ أَهْلِ مَرْوَ حَدَّثَنَا أَوْسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ بُرَيْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " سَتَكُونُ بَعْدِي بُعُوثٌ كَثِيرَةٌ فَكُونُوا فِي بَعْثِ خُرَاسَانَ ثُمَّ انْزِلُوا مَدِينَةَ مَرْوَ فَإِنَّهُ بَنَاهَا ذُو الْقَرْنَيْنِ وَدَعَا لَهَا بِالْبَرَكَةِ وَلاَ يَضُرُّ أَهْلَهَا سُوءٌ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط بنحوه وفي إسناد أحمد والأوسط أوس بن عبد الله وفي إسناد الكبير حسام بن مصك وهما مجمع على ضعفهما

16683- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benden sonra birçok müfreze olacaktır. Siz, Horasan'a giden müfrezede bulunun. Sonra Merv şehrinde konaklayınız. Çünkü o şehri Zu'l-Karneyn inşa etti ve halkı için bereket duası yaptı. O şehrin halkına kötülük isabet etmez."*

★Ahmed, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve yakın metinle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayette bulundu. Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'taki isnâdında Evs b. Abdillah, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in senedinde ise Husâm b. Misak vardır ve zayıflıkları konusunda icma mevcuttur.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4625) ve İbnu'l-Cevzî, *Mevdûât*'ında (2/57) rivayet etti. Ebû Saîd b. Yûnus şöyle dedi: "Bu hadis oldukça münkerdir. Allah, Abdurrahman b. Mûsâ b. Ali'yi böyle bir hadis rivayet etmekten korumuştur. Bunu olsa olsa hadisleri metrûk olan Mutahhar rivayet etmiştir."

[2] Ahmed (5/357) rivayet etti. İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (494) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sahih değildir." Ravilerden Evs b. Abdillah hakkında, Dârakutnî: "Metruk" demiştir. Sehl b. Abdillah b. Bureyde hakkında İbn Hibbân: "Hadisleri münkerdir. Babasından, aslı olmayan şeyleri rivayet ederdi. Onun hadisiyle amel edilmez" demiştir. Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1151) rivayet etti. İbn Hacer, *el-Kavlu'l-Müsedded* (s. 421-43, 71) isimli eserinde hadisin hasen olduğunu söylemiştir.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْكُوفَةِ

Kûfe

١٦٦٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْكُوفِيُّ ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ صُهَيْبٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي الْمُخْتَارِ ، عَنْ بِلالِ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ: " مَا أَخْبِيَةٌ بَعْدَ أَخْبِيَةٍ كَانَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَدْفَعُ عَنْهُمْ مَا تَدْفَعُ عَنْ هَذِهِ الأَخْبِيَةِ ، وَلا يُرِيدُهُمْ قَوْمٌ بِسُوءٍ إِلا أَتَاهُمُ اللَّهُ بِمَا يَشْغَلُهُمْ عَنْهُمْ

16684- Huzeyfe der ki: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte Bedir savaşında kurulan çadırlardan sonra, (Kûfelilere ait olan) bu çadırlar gibisi yoktur. Zira Bedir'deki çadırlar nasıl korunduysa bunlar da aynı şekilde korunacak, Bedir'deki çadırlarda olduğu gibi bunlara da bir topluluk herhangi bir kötülükte bulunmak istendiğinde, Allah bir sebeple onları bu işten alıkoyacaktır."[1]

١٦٦٨٥ - وفي رواية: وَقَالَ إِنَّكُمُ الْيَوْمَ مَعْشَرَ الْعَرَبِ لَتَأْتُونَ أُمُوراً إِنَّهَا لَفِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّفَاقُ عَلَى وَجْهِهِ.

رواه أحمد والبزار بنحوه باختصار وقال: إلا أتاهم الله بما يشغلهم . وقال البزار: يعني الكوفة والطبراني في الأوسط وقال: عن أهل هذه الأخبية - يعني الكوفة - ورجال أحمد والبزار ثقات

16685- Huzeyfe bir rivayette der ki: "Ey Araplar! Siz, bugün öyle şeyler yapıyorsunuz ki; yaptıklarınız, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında münafıklığın ta kendisi sayılırdı."

★ Ahmed ve "Allah, onlara (size saldırmaktan alıkoyacak) meşguliyetler verir" ile "Kûfe halkına saldırıdan alıkoyacak" ifadesiyle Bezzâr rivayette bulundu.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu çadırdan derken Kûfe halkı kasdedilmektedir.

Ahmed ve Bezzâr'ın ravileri güvenilirdir. [2]

---

[1] Ahmed (5/384-385) ve Bezzâr (2854) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Bilâl b. Yahyâ kanalıyla Huzeyfe'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Ahmed (5/391) rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي نَاسٍ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسٍ

Fârisilerden Halklar

١٦٦٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ ، أَخْبَرَنَا عَوْفٌ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، قَالَ: قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ كَانَ الْعِلْمُ بِالثُّرَيَّا لَتَنَاوَلَهُ نَاسٌ مِنْ أَبنَاءِ فَارِسَ "

قلت: هو في الصحيح غير قوله: " العلم "

رواه أحمد وفيه شهر وثقه أحمد وفيه خلاف وبقية رجاله رجال الصحيح

16686- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer ilim Süreyya yıldızında olsaydı, Farisîlerden bazıları onu elde ederdi."*

Derim ki: Bu, *Sahîh*'te: *"Eğer ilim"* şeklinde değildir.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Şehr'i, Ahmed güvenilir bulmuş, fakat hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٦٨٧ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ كَانَ الإِيمَانُ مُعَلَّقًا بِالثُّرَيَّا ، لَنَالَهُ رِجَالٌ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسَ .

رواه أبو يعلى والبزار والطبراني ورجالهم رجال الصحيح

16687- Kays b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer iman Süreyya yıldızında asılı olsaydı, Farisîlerden bazıları onu elde ederdi."*

★Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Hepsinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٦٦٨٨ - حَدَّثَنَا أَسْلَمُ بْنُ سَهْلٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَرَجِ بْنِ كُرْدِيٍّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَجَّاجِ اللَّخْمِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ كَانَ الدِّينُ مُعَلَّقًا بِالثُّرَيَّا لَتَنَاوَلَهُ نَاسٌ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسَ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن الحجاج اللخمي وهو كذاب

---

1 Ahmed (7937, 8067) rivayet etti. Buhârî (4897, 4898), Müslim (2546) ve Tirmizî'ye (3307) bakınız.

2 Ebû Ya'lâ, mevkûf olarak (1433), Bezzâr (2835) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/353) rivayet etti.

16688- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer din Süreyya yıldızında asılı olsaydı, Farisîlerden bazıları onu oradan alırdı."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Haccâc el-Lahmî hadis uyduran birisidir.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْحَبْشِ وَالسُّودَانِ

تَقَدَّمَ فِي الْعِتْقِ

Habeşliler ve Sudanlılar

Köle Azadı kitabında geçmişti.

بَابُ مَا جَاءَ فِيمَنْ آمَنَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ وَلَمْ يَرَهُ

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) İman Edip Onu Göremeyenler

١٦٦٨٩ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا ، فَقَالَ: " أَنْبِئُونِي بِأَفْضَلِ أَهْلِ الإِيمَانِ إِيمَانًا " ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الْمَلائِكَةُ ، قَالَ: " هُمْ كَذَلِكَ ، وَيَحِقُّ لَهُمْ ذَلِكَ ، وَمَا يَمْنَعُهُمْ وَقَدْ أَنْزَلَهُمُ اللَّهُ الْمَنْزِلَةَ الَّتِي أَنْزَلَهُمْ بِهَا ؟ بَلْ غَيْرُهُمْ ؟ " ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الأَنْبِيَاءُ الَّذِينَ أَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ وَالنُّبُوَّةِ ، قَالَ: " هُمْ كَذَلِكَ ، وَيَحِقُّ لَهُمْ ، وَمَا يَمْنَعُهُمْ ، وَقَدْ أَنْزَلَهُمُ اللَّهُ الْمَنْزِلَةَ الَّتِي أَنْزَلَهُمْ بِهَا ؟ بَلْ غَيْرُهُمْ " ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الشُّهَدَاءُ الَّذِينَ اسْتُشْهِدُوا مَعَ الأَعْدَاءِ ، قَالَ: " هُمْ كَذَلِكَ وَيَحِقُّ لَهُمْ ، وَمَا يَمْنَعُهُمْ ، وَقَدْ أَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِالشَّهَادَةِ مَعَ الأَنْبِيَاءِ ؟ بَلْ غَيْرُهُمْ " ، قَالُوا: فَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ ، قَالَ: " أَقْوَامٌ فِي أَصْلابِ الرِّجَالِ يَأْتُونَ مِنْ بَعْدِي ، يُؤْمِنُونَ بِي ، وَلَمْ يَرَوْنِي ، وَيُصَدِّقُونَ بِي ، وَلَمْ يَرَوْنِي ، يَجِدُونَ الْوَرَقَ الْمُعَلَّقَ فَيَعْمَلُونَ بِمَا فِيهِ ، فَهَؤُلاءِ أَفْضَلُ أَهْلِ الإِيمَانِ إِيمَانًا "

رواه أبو يعلى

16689- Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) otururken: *"Bana, iman edenlerin en üstününü söyleyiniz"* buyurunca sahabe: "Meleklerdir" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar iman yönünden faziletlidir ve bu, onların hakkıdır. Allah onlara bulundukları*

konumu vermişken onların iman etmesine ne mani olabilir ki. Başka kimlerdir?" diye sordu.

Sahabe: "Allah'ın, risâlet ve nübüvvetle ikram ettiği peygamberlerdir" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar, dediğiniz gibidir ve bu, onların hakkıdır. Allah onlara bulundukları konumu vermişken onların iman etmesine ne mani olabilir ki?"* buyurdu. Sahabe: "Peygamberler ile beraber şehit olan şehitlerdir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar, dediğiniz gibidir ve bu, onların hakkıdır. Allah onlara şehitlik makamını vererek ikramda bulunmuşken onların iman etmesine ne mani olabilir ki?!"* buyurdu.

Sahabe: "Ya Resûlallah! Onlar kimlerdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Henüz erkeklerin sulbünde olup, benden sonra gelecek ve beni görmeden iman edecek, beni görmeden tasdik edecek, duvarda asılı olan Kur'ânı görüp onunla amel edecek olanlardır. İman edenlerin en faziletlisi onlardır"* cevabını verdi.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti.[1]

١٦٦٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ ، وَأَبُو عَامِرٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَحَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، قَالَ: نا الْمِنْهَالُ بْنُ بَحْرٍ ، قَالَ: نا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ: " أَخْبِرُونِي بِأَعْظَمِ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؟ " قَالُوا: الْمَلائِكَةُ ، قَالَ: " وَمَا يَمْنَعُهُمْ مَعَ قُرْبِهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ بَلْ غَيْرُهُمْ " قَالُوا: الأَنْبِيَاءُ ، قَالَ: " وَمَا يَمْنَعُهُمْ وَالْوَحْيُ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ ، بَلْ غَيْرُهُمْ " قَالُوا: فَأَخْبِرْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ: " قَوْمٌ يَأْتُونَ بَعْدَكُمْ يُؤْمِنُونَ بِي وَلَمْ يَرَوْنِي ، وَيَجِدُونَ الْوَرَقَ الْمُعَلَّقَ فَيُؤْمِنُونَ بِهِ ، أُولَئِكَ أَعْظَمُ الْخَلْقِ مَنْزِلَةً وَأُولَئِكَ أَعْظَمُ الْخَلْقِ إِيمَانًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وقال: الصواب أنه مرسل عن زيد بن أسلم

وأحد إسنادي البزار المرفوع حسن المنهال بن بحر وثقه أبو حاتم وفيه خلاف وبقية رجاله رجال الصحيح

16690- Bezzâr'ın rivayeti şöyledir: Hz. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, Allah katında yarattıkları arasında en hürmetli olanını söyleyiniz."* Sahabe: "Meleklerdir" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rablerine olan yakınlıklarına rağmen onların iman etmesine ne mani olabilir ki?! Başkaları(nı söyleyin)"*

---

[1] Ebû Ya'lâ (160) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebî Humeyd ve Abdulazîz b. Muhammed ed-Darâverdî zayıftır.

buyurdu. Sahabe: "Peygamberlerdir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vahiy onlara inerken onların iman etmesine ne mani olabilir ki?! Başkaları(nı söyleyin)"* dedi. Sahabe: "Ya Resûlallah! Bize onları söyle" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden sonra gelecek ve beni görmeden, bana iman edecek, Kur'ân'ı görüp ona iman edecek olan kişilerdir. Onlar, Allah'ın yarattıkları arasında en hürmetlileridir. Veya kıyamet günü, Allah katında imanı en güçlü olanlardır"* buyurdu.

(Bezzâr) Dedi ki: "Doğru olan, hadisin Zeyd b. Eslem'den mürsel olduğudur.

Bezzâr'ın iki senedinden biri, merfû ve hasendir. Minhâl b. Bahr'ı, Ebû Hâtim güvenilir bulmuş, ama hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٦٩١ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ الرُّخَامِيُّ ، نَا زَيْدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عُبَيْدٍ الدِّمَشْقِيُّ ، نَا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْخَلْقِ أَعْجَبُ إِيمَانًا ؟ قَالُوا: الْمَلَائِكَةُ قَالَ: الْمَلَائِكَةُ كَيْفَ لَا يُؤْمِنُونَ قَالَ: النَّبِيُّونَ ، قَالَ: النَّبِيُّونَ يُوحَى إِلَيْهِمْ فَكَيْفَ لَا يُؤْمِنُونَ ، قَالُوا: الصَّحَابَةُ ، قَالَ: الصَّحَابَةُ يَكُونُونَ مَعَ الأَنْبِيَاءِ فَكَيْفَ لا يُؤْمِنُونَ ، وَلَكِنَّ أَعْجَبَ النَّاسِ إِيمَانًا: قَوْمٌ يَجِيئُونَ مِنْ بَعْدِكُمْ فَيَجِدُونَ كِتَابًا مِنَ الْوَحْيِ فَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَتَّبِعُونَهُ فَهُمْ أَعْجَبُ النَّاسِ ، أَوِ ، الْخَلْقِ إِيمَانًا.

رواه البزار وقال: غريب من حديث أنس قلت: فيه سعيد بن بشير وقد اختلف فيه فوثقه قوم وضعفه آخرون وبقية رجاله ثقات

16691- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yaratılmışlardan kimin imanı daha güzeldir?"* diye sordu. Sahabe: "Meleklerin imanı" karşılığını verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Melekler nasıl olur da iman etmezler ki?"* dedi. Sahabe: "Peygamberlerin" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peygamberlere vahiy gelirken nasıl iman etmezler?"* karşılığını verdi. Sahabe: "Peygamberlerin ashâbı" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ashâbı, peygamberler ile beraberken nasıl iman etmezler? İman olarak insanların en güzeli, sizden sonra gelip, Kur'ân'ı görecek ve ona iman edip tâbi olacaklardır. Onlar, iman yönünden insanların en güzelidir* —veya— *iman yönünden, yaratılmışların en güzelidir"* buyurdu.

---

[1] Bezzâr (2839) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ömer'den sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Minhâl b. Bahr'ın hadisini ise güvenilir olan hafızlar, Hişâm —Yahyâ —Zeyd b. Eslem tarikiyle mürsel olarak rivayet ettiler. Bunu Muhammed b. Ebî Humeyd'in hadisinden anlıyoruz. O da Medine'lidir ve zayıftır. Bu hadisi ve kendisinden başkası tarafından desteklenmeyen başka bir hadisi nakletmiştir.

★Bezzâr rivayet etti ve: "Bu hadis Enes kanalıyla garib'dir" dedi. Derim ki; ravilerden Saîd b. Beşîr hakkında ihtilaf vardır. Bazıları güvenilir olduğunu söylemiş, bazılarıysa zayıf bulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٦٩٢ – حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ جُبَيْرٍ ، أَنَّهُ قَالَ: قَدِمَ عَلَيْنَا أَبُو جُمُعَةَ الأَنْصَارِيُّ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِبَيْتِ الْمَقْدِسِ لِيُصَلِّيَ فِيهِ وَمَعَنَا رَجَاءُ بْنُ حَيْوَةَ يَوْمَئِذٍ ، فَلَمَّا انْصَرَفَ خَرَجْنَا مَعَهُ لِنُشَيِّعَهُ ، فَلَمَّا أَرَدْنَا الانْصِرَافَ ، قَالَ: إِنَّ لَكُمْ عَلَيَّ جَائِزَةً وَحَقًّا أَنْ أُحَدِّثَكُمْ بِحَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْنَا: هَاتِ يَرْحَمُكَ اللَّهُ ، فَقَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَعَنَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ عَاشِرَ عَشَرَةٍ ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلْ مِنْ قَوْمٍ أَعْظَمُ مِنَّا أَجْرًا آمَنَّا بِكَ وَاتَّبَعْنَاكَ ؟ قَالَ: " مَا يَمْنَعُكُمْ مِنْ ذَلِكَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ يَأْتِيكُمُ الْوَحْيُ مِنَ السَّمَاءِ ، قَوْمٌ يَأْتِيهِمْ كِتَابٌ بَيْنَ لَوْحَيْنِ فَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَعْمَلُونَ بِمَا فِيهِ ، أُولَئِكَ أَعْظَمُ مِنْكُمْ أَجْرًا ، أُولَئِكَ أَعْظَمُ مِنْكُمْ أَجْرًا ، أُولَئِكَ أَعْظَمُ مِنْكُمْ أَجْرًا"

رواه الطبراني واختلف في رجاله .

16692- Sâlih b. Cubeyr anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi olan Ebû Cumua el-Ensârî, Beytu'l-Makdis'te (Kudüs'te) namaz kılmak için yanımıza geldi. O gün bizimle Recâ b. Hayve de vardı. Mescitten çıkınca, onu selamlamak için biz de çıktık. Yanından ayrılmak istediğimizde: "Yanımda sizin için bir ödül vardır. Size, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum bir hadisi anlatayım" dedi.

Biz: "Allah sana rahmet etsin, anlat" dediğimizde, şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında on kişiydik. Onuncumuz Muâz b. Cebel'di. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bizden daha çok sevabı olan bir topluluk var mıdır? Biz sana iman edip tâbi olduk" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın Elçisi içinizdeyken, gökyüzünden size vahiy geliyorken siz neden iman etmeyeceksiniz ki?! Sizden sonra gelecek bir topluluk vardır. İki kapak arasında kitap (Kur'ân) onlara gelecek. Onlar Kitab'a iman edip içindekiyle amel edecekler. Onların sevabı sizden daha çoktur. Onların sevabı sizden daha çoktur. Onların sevabı sizden daha çoktur"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri hakkında ihtilaf vardır.

---

[1] Bezzâr (2840) rivayet etti.

١٦٦٩٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَسِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ: حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ جُبَيْرٍ ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو جُمُعَةَ ، قَالَ: تَغَدَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، وَمَعَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ ، قَالَ: فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلْ أَحَدٌ خَيْرٌ مِنَّا ؟ أَسْلَمْنَا مَعَكَ وَجَاهَدْنَا مَعَكَ ، قَالَ: " نَعَمْ ، قَوْمٌ يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِكُمْ يُؤْمِنُونَ بِي وَلَمْ يَرَوْنِي "

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني بأسانيد وأحد أسانيد أحمد رجاله ثقات

16693- Ebû Cumua bildiriyor: Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh, yanımızdayken, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber yemek yedik. Ebû Ubeyde: "Ya Resûlallah! Biz seninle Müslüman olup cihad ettik. Buna rağmen bizden daha hayırlıları var mı?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benden sonra, beni görmeden bana iman edecek çok güzel bir topluluk olacaktır"* buyurdu.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî, farklı isnâdlarla rivayet ettiler.

Ahmed'in isnâdlarının birisinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٦٩٤ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ يَحْيَى ، حَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي أَسَدٍ ، وَيَعْلَى ، حَدَّثَنَا يَحْيَى ، عَنْ ذَكْوَانَ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي أَسَدٍ ، أَنَّ أَبَا ذَرٍّ أَخْبَرَهُ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " أَشَدُّ أُمَّتِي لِي حُبًّا قَوْمٌ يَكُونُونَ أَوْ يَخْرُجُونَ بَعْدِي ، يَوَدُّ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ أَعْطَى أَهْلَهُ وَمَالَهُ وَأَنَّهُ رَآنِي.

رواه أحمد و لم يسم التابعي وبقية رجال إحدى الطريقين رجال الصحيح

16694- Benû Esed'den bir adam naklediyor: Ebû Zer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetim arasında beni en çok seven, benden sonra olacak -veya çıkacak- ve beni görmek için ailesini ve malını feda edecek kişilerdir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti ve tâbiînin ismini vermedi. İki rivayetten birinin senedindeki raviler, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٦٦٩٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عُبَيْدَةَ الْعُصْفُرِيُّ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ الْحَنَفِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ

---

[1] Ahmed (4/106), Ebû Ya'lâ (1559) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3537- 3538-3539) rivayet etti.

[2] Ahmed (5/156) rivayet etti.

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: إِنَّ قَوْماً يَأْتُونَ مِنْ بَعْدِي يَوَدُّ أَحَدُهُمْ أَنْ يَفْتَدِيَ بِرُؤْيَتِي أَهْلَهُ وَمَالَهُ

رواه البزار وفيه عبد الرحمن بن أبي الزناد وحديثه حسن وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات

16695- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benden sonra öyle kişiler gelecek ki; beni görebilmek için ailesini ve malını feda edecek."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdurrahman b. Ebi'z-Zinâd'ın hadisleri hasendir, ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٦٩٦ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ الْحَرَّانِيُّ ، وَهُوَ أَخُو عَبْدِ الْغَفَّارِ ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي عُشَّانَةَ ، قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْيَقْظَانِ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ ، يَقُولُ: " وَاللَّهِ لأَنْتُمْ أَشَدُّ حُبًّا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ رَآهُ ، أَوْ مِنْ عَامَّةِ مَنْ رَآهُ.

رواه البزار والطبراني وفيه عبد الله بن داود الحراني أخو عبد الغفار و لم أعرفه وبقية إسناد البزار حديثهم حسن

16696- Ammâr b. Yâsir der ki: "Vallahi! Siz Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), onu görenlerden veya onu görenlerin hepsinden daha çok seviyorsunuz."

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden, Abdulğaffâr'ın kardeşi Abdullah b. Dâvûd el-Harrânî'yi tanımıyorum. Bezzâr'ın senedinin diğer ravilerinin hadisleri hasendir.[2]

١٦٦٩٧ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا جَسْرٌ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " وَدِدْتُ أَنِّي لَقِيتُ إِخْوَانِي " قَالَ: فَقَالَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: أَوَلَيْسَ نَحْنُ إِخْوَانَكَ ؟ قَالَ: أَنْتُمْ أَصْحَابِي ، وَلَكِنْ إِخْوَانِي الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَلَمْ يَرَوْنِي.

رواه أحمد وأبو يعلى ولفظه: " مَتَى أَلْقَى إِخْوَانِي ؟ " قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ؟ قَالَ: " بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي، وَإِخْوَانِي الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَلَمْ يَرَوْنِي " وفي رجال أبي يعلى محتسب أبو عائذ وثقه ابن حبان وضعفه ابن

---

[1] Bezzâr (2841) rivayet etti.

[2] Bezzâr (2842) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Bezzâr şöyle dedi: "Onun, Ammâr'dan sadece bu rivayet zinciriyle biliyoruz.

عدي وبقية رجال أبي يعلى رجال الصحيح غير الفضل بن الصباح وهو ثقة وفي إسناد أحمد جسر وهو ضعيف

ورواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير محتسب

16697- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kardeşlerime kavuşmayı isterdim"* buyurdu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Biz senin kardeşin değil miyiz?" diye sorduğunda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, siz benim ashâbımsınız. Kardeşlerim, beni görmedikleri halde bana iman etmiş olan kimselerdir"* buyurdu.

★Ahmed ve şu ifadelerle Ebû Ya'lâ rivayet etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kardeşlerime ne zaman kavuşacağım?"* deyince, sahabe: "Ya Resûlullah! Biz senin kardeşin değil miyiz?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bilakis, siz benim ashâbımsınız. Kardeşlerim, beni görmedikleri halde bana îman etmiş olan kimselerdir"* buyurdu.

Ebû Ya'lâ'nın ravileri arasında, Muhtesib Ebû Âiz'i, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, İbn Adiyy ise zayıf olduğunu söylemiştir. Ebû Ya'lâ'nın, güvenilir bir ravi olan Fadl b. es-Sabâh dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ahmed'in senedinde bulunan Cisr, zayıftır.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Muhtesib dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٦٩٨ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ ، عَنْ مُحْتَسِبٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " طُوبَى لِمَنْ رَآنِي وَآمَنَ بِي مَرَّةً ، وَطُوبَى لِمَنْ لَمْ يَرَنِي وَآمَنَ بِي سَبْعَ مَرَّاتٍ "

رواه أحمد وإسناد أبي يعلى كما تقدم حسن وإسناد أحمد فيه جسر وهو ضعيف

16698- Ebû Ya'lâ'nın Enes'ten rivayetinde ifade şöyledir: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Beni görüp iman edene ne mutlu! Beni görmeden iman edene ne mutlu!"* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü yedi defa söyledi.

★Ahmed rivayet etti. Daha önce geçtiği gibi Ebû Ya'lâ'nın senedi hasendir. Ahmed'in ravilerinden Cisr, zayıftır.[2]

١٦٦٩٩ - حَدَّثَنَا حَسَنٌ ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ بْنَ لَهِيعَةَ ، قَالَ: حدثَنَا دَرَّاجٌ أَبُو السَّمْحِ ، أَنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ حَدَّثَهُ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، طُوبَى لِمَنْ رَآكَ وَآمَنَ بِكَ ، قَالَ: " طُوبَى لِمَنْ رَآنِي وَآمَنَ بِي ، ثُمَّ طُوبَى ،

---

[1] Ahmed (3/155) ve Ebû Ya'lâ (3390) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/155) ve Ebû Ya'lâ (3391) rivayet etti. S. *es-Sahîha*'ya (1241) bakınız.

ثُمَّ طُوبَى ، ثُمَّ طُوبَى لِمَنْ آمَنَ بِي وَلَمْ يَرَنِي " ، قَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَمَا طُوبَى ؟ قَالَ: " شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ مَسِيرَةُ مِئَةِ عَامٍ ، ثِيَابُ أَهْلِ الْجَنَّةِ تَخْرُجُ مِنْ أَكْمَامِهَا

رواه أحمد وأبو يعلى

16699- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Seni görüp iman eden kişiye ne mutlu!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni görüp iman edene ne mutlu. Beni görmediği halde iman edene, Tûbâ hayırlı olsun, sonra Tûbâ hayırlı olsun, sonra Tûbâ hayırlı olsun"* buyurdu. Adam: "Tûbâ ne demektir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Büyüklüğü, yüz yıllık bir yol mesafesi kadar olan ve Cennet ahalisinin giyeceği onun meyvelerinden çıkan Cennetteki bir ağaçtır"* buyurdu.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler[1].

١٦٧٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَنْبَأَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَيْمَنَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " طُوبَى لِمَنْ رَآنِي وَآمَنَ بِي وَطُوبَى سَبْعَ مَرَّاتٍ لِمَنْ لَمْ يَرَنِي وَآمَنَ بِي .

رواه أحمد والطبراني بأسانيد ورجالها رجال الصحيح غير أيمن بن مالك الأشعري وهو ثقة

16700- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Beni görüp iman eden kişiye ne mutlu! Beni görmediği halde iman eden kişiye ne mutlu!"* Bu sözü yedi defa söyledi.

★Ahmed ve Taberânî değişik isnâdlarla rivayet ettiler. Eymen b. Mâlik el-Eş'arî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٦٧٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ - يَعْنِي ابْنَ إِسْحَاقَ - حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ مَرْثَدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْيَزَنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُهَنِيِّ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ طَلَعَ رَاكِبَانِ فَلَمَّا رَآهُمَا قَالَ " كِنْدِيَّانِ مَذْحِجِيَّانِ ". حَتَّى أَتَيَاهُ فَإِذَا رِجَالٌ مِنْ مَذْحِجٍ. قَالَ فَدَنَا إِلَيْهِ أَحَدُهُمَا لِيُبَايِعَهُ. قَالَ فَلَمَّا أَخَذَ بِيَدِهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

---

[1] Ahmed (3/71) ve Ebû Ya'lâ (1374) rivayet etti. İkisinde de İbn Lehîa ve Derrâc b. Ebu'l-Heysem vardır ve ikisi de zayıftır.

[2] Ahmed (5/248,257,264) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8009) rivayet etti. Eymen b. Mâlik el-Eş'arî'yi sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur. *S. es-Sahîha*'ya (1241) bakınız.

أَرَأَيْتَ مَنْ رَآكَ فَآمَنَ بِكَ وَصَدَّقَكَ وَاتَّبَعَكَ مَاذَا لَهُ قَالَ " طُوبَى لَهُ ". قَالَ فَمَسَحَ عَلَى يَدِهِ فَانْصَرَفَ ثُمَّ أَقْبَلَ الآخَرُ حَتَّى أَخَذَ بِيَدِهِ لِيُبَايِعَهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ مَنْ آمَنَ بِكَ وَصَدَّقَكَ وَاتَّبَعَكَ وَلَمْ يَرَكَ قَالَ " طُوبَى لَهُ ثُمَّ طُوبَى لَهُ ثُمَّ طُوبَى لَهُ ". قَالَ فَمَسَحَ عَلَى يَدِهِ فَانْصَرَفَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن إسحاق وقد صرح بالسماع

16701- Ebû Abdirrahman el-Cühenî anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken iki süvari geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onları görünce: *"Bu iki kişi, Kinde'nin Mezhic kolundandır"* dedi. Yanımıza yetiştiklerinde adamların Mezhic'ten olduklarını gördük. Birisi, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) biat etmek için yaklaştı ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elini tutunca: "Ya Resûlallah! Seni görüp iman ederek tasdik eden ve sana tâbi olana ne vardır?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tûbâ onun için hayırlı olsun"* buyurdu. Adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elini sıvazlayıp geri çekildi.

İkinci adam yaklaşıp, biat etmek için Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elini tuttu ve: "Ya Resûlallah! Sana iman edip tasdik eden ve tâbi olan ama seni görmeyene ne vardır?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tûbâ ona hayırlı olsun. Tûbâ ona hayırlı olsun. Yine Tûbâ ona hayırlı olsun"* buyurdu. Adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elini sıvazlayıp geri çekildi.

★Ahmed rivayet etti. (Müdellis olarak bilinen) Muhammed b. İshâk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat o burada hadisi işittiğini ifade etmiştir.

١٦٧٠٢ – حَدَّثَنَا مَسْعُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّمْلِيُّ ، نا عِمْرَانُ بْنُ هَارُونَ ، نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي بُكَيْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الأَشَجِّ ، عَنْ بُهَيْسٍ الثَّقَفِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَأَيْتَ مَنْ آمَنَ بِكَ وَلَمْ يَرَكَ ، وَصَدَّقَكَ وَلَمْ يَرَكَ ؟ ، قَالَ: " طُوبَى لَهُمْ ، ثُمَّ طُوبَى لَهُمْ ، أُولَئِكَ مِنَّا ، وَأُولَئِكَ مَعَنَا.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه وفيه بيهس الثقفي و لم أعرفه وابن لهيعة فيه ضعف وبقية رجال الكبير رجال الصحيح

16702- Ebû Amra, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Seni görmediği halde iman edip seni tasdik ederek sana tâbi olan hakkında ne dersin?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tûbâ onlara hayırlı*

olsun, Tûbâ onlara hayırlı olsun. Onlar bizdendir. Onlar bizimle beraberdir" buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. el-Kebîr*'de rivayette bulundu. Ravilerden Beyhes es-Sekafî'yi tanımıyorum. İbn Lehîa'da ise zayıflık vardır. *M. el-Kebîr*'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٧٠٣ - وعن ابن عمر قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: طُوبَى لِمَنْ أَدْرَكَنِي وَآمَنَ بِي وَصَدَّقَنِي وَطُوبَى لِمَنْ لَمْ يُدْرِكْنِي وَآمَنَ بِي وَصَدَّقَنِي وَطُوبَى لِمَنْ لَمْ يُدْرِكْنِي وَآمَنَ بِي وَصَدَّقَنِي.

رواه الطبراني وفيه محمد بن القاسم الأسدي الكوفي وهو مجمع على ضعفه

16703- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bana yetişip iman ederek tasdik edene ne mutlu. Bana yetişmeyip İman ederek tasdik edene ne mutlu. Bana yetişmeyip İman ederek tasdik edene ne mutlu."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Kâsım el-Esedî el-Kûfî'nin zayıflığı konusunda icma vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الأُمَّةِ

Ümmetin Fazileti

١٦٧٠٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْعَلاَءِ الْحَسَنُ بْنُ سَوَّارٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِى حَلْبَسٍ يَزِيدَ بْنِ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ تَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا سَمِعْتُهُ يُكَنِّيهِ قَبْلَهَا وَلاَ بَعْدَهَا يَقُولُ " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَا عِيسَى إِنِّى بَاعِثٌ مِنْ بَعْدِكَ أُمَّةً إِنْ أَصَابَهُمْ مَا يُحِبُّونَ حَمِدُوا اللَّهَ وَشَكَرُوا وَإِنْ أَصَابَهُمْ مَا يَكْرَهُونَ احْتَسَبُوا وَصَبَرُوا وَلاَ حِلْمَ وَلاَ عِلْمَ. قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ هَذَا لَهُمْ وَلاَ حِلْمَ وَلاَ عِلْمَ قَالَ أُعْطِيهِمْ مِنْ حِلْمِي وَعِلْمِي.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح غير الحسن بن سوار وأبي حلبس يزيد بن ميسرة وهما ثقتان

---

[1] Tayâlisî, *Müsned*'inde (1845) ravilerin içinde zayıf olan el-Umarî'nin de bulunduğu bir senetle rivayet etti.

İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'sinde (484), Talha'nın tarikiyle rivayet etti ve: "Bu hadisin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakli sahih değildir" dedi

16704- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, şöyle buyurur: «Ey İsa! Ben senden sonra öyle bir ümmet göndereceğim ki, eğer onların başlarına sevdikleri bir şey gelirse, Allah'a hamdedip şükrederler. Yok, eğer hoşlanmadıkları bir şey gelirse, sevaplarını Allah'tan umarak sabrederler. Ne hilimleri, ne de ilimleri vardır.» İsa: «Ya Rabbi! Bu nasıl olabilir ki!» der. Allah: «Ben onlara hilmimden ve ilmimden veririm» diye buyurur."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Ahmed'in, Hasan b. Sevvâr ve Ebû Halbes Yezîd b. Meysere dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onların ikisi de güvenilirdir.[1]

١٦٧٠٥ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ: نا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ: نا سُفْيَانُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي حَبِيبَةَ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " أَنَا حَظُّكُمْ مِنَ الأَنْبِيَاءِ ، وَأَنْتُمْ حَظِّي مِنَ الأُمَمِ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير أبي حبيبة الطائي وقد صحح له الترمذي حديثا وذكره ابن حبان في الثقات

16705- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben peygamberler arasında sizin kısmetiniz; siz de ümmetler arasında benim kısmetimsiniz."*

★Bezzâr rivayet etti. Ebû Habîbe et-Tâî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Tirmizî senedinde onun yer aldığı bir hadise sahih hükmü vermiştir. İbn Hibbân ise onu güvenilirler arasında saymıştır.[2]

١٦٧٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا زِيَادٌ أَبُو عُمَرَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَثَلُ أُمَّتِى مَثَلُ الْمَطَرِ لاَ يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ.

رواه أحمد والبزار والطبراني ورجال البزار رجال الصحيح غير الحسن بن قزعة وعبيد بن سليمان الأغر وهما ثقتان وفي عبيد خلاف لا يضر

---

[1] Ahmed (6/450) ve Bezzâr (2845) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, sahabeden sadece Ebu'd-Derdâ'nın rivayet ettiğini biliyoruz. Muâviye b. Sâlih ve Ebû Halbes, Şam şehrinden, abid ve güvenilir olan kişilerdir. Senedi hasendir."

[2] Bezzâr (2847) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece Ebu'd-Derdâ'nın rivayet ettiğini biliyoruz. Ondan da sadece Ebû Habîbe nakletmiştir. Ebû Habîbe'den de sadece Ebû İshâk, Ebû İshâk'tan sadece Sevrî, Sevrî'den sadece Zeyd b. el-Hubâb, ondan da sadece Ebû Kureyb nakletmiştir. Kimsenin rivayetiyle ona mütâbâat ettiğini bilmiyoruz.

16706- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetim yağmur gibidir. Evvelinin mi, sonunun mu daha hayırlı olduğu bilinmez."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Bezzâr'ın, Hasan b. Kaz'a ve Ubeyd b. Süleymân el-Ağarr dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onların ikisi de güvenilirdir. Ubeyd hakkında zararsız ihtilaf vardır.[1]

١٦٧٠٧ - نا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، أنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، نا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ أَخِيهِ ، عَنْ عَمَّارٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " مَثَلُ أُمَّتِي كَالْمَطَرِ ، يَجْعَلُهُ اللَّهُ فِي أَوَّلِهِ خَيْرًا ، وَفِي آخِرِهِ خَيْرًا .

رواه الطبراني وفيه موسى بن عبيدة الزبذي وهو ضعيف

16707- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetim yağmur gibidir. Allah, onun evvelinde de, sonunda da hayır yaratır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır.

١٦٧٠٨ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ ، قَالَ: نا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ: نا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ سَلْمَانَ الأَغَرِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَمَّارٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ لا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ.

رواه البزار والطبراني في الأوسط وسند البزار حسن وقال: لا يروى عن النبي صلى الله عليه و سلم بإسناد أحسن من هذا

16708- İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetim yağmur gibidir. Evvelinin mi, sonunun mu daha hayırlı olduğu bilinmez."*

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr'ın senedi hasendir. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadis, bundan daha hasen bir isnâdla Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) rivayet edilmemiştir.[2]

١٦٧٠٩ - عُبَيْسُ بْنُ مَيْمُونٍ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرُ ، لا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ.

رواه الطبراني وفيه عبيس بن ميمون وهو متروك

[1] Ahmed ve Bezzâr (2843) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu sened, Ammâr'dan aktarılan bu hadisin en hasen senedidir."

[2] Bezzâr (2844) rivayet etti.

16709- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetim yağmur gibidir. Evvelinin mi sonunun mu daha hayırlı olduğu bilinmez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ubeys b. Meymûn metruktur.

١٦٧١٠ - أبو عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادِ بْنِ أَنْعُمٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادٍ الْحُبُلِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " مَثَلُ أُمَّتِي كَالْمَطَرِ لا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن زياد بن أنعم وهو ضعيف

16710- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetim yağmur gibidir. Evvelinin mi, sonunun mu daha hayırlı olduğu bilinmez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahman b. Ziyâd b. En'um zayıftır.

١٦٧١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ هُبَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا تَمِيمٍ الْجَيْشَانِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ أَنَّهُ سَمِعَ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ يَقُولُ غَابَ عَنَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْماً فَلَمْ يَخْرُجْ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ لَنْ يَخْرُجَ فَلَمَّا خَرَجَ سَجَدَ سَجْدَةً فَظَنَنَّا أَنَّ نَفْسَهُ قَدْ قُبِضَتْ مِنْهَا فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ " إِنَّ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى اسْتَشَارَنِي فِي أُمَّتِي مَاذَا أَفْعَلُ بِهِمْ فَقُلْتُ مَا شِئْتَ أَيْ رَبِّ هُمْ خَلْقُكَ وَعِبَادُكَ. فَاسْتَشَارَنِي الثَّانِيَةَ فَقُلْتُ لَهُ كَذَلِكَ فَقَالَ لا أُحْزِنُكَ فِي أُمَّتِكَ يَا مُحَمَّدُ وَبَشَّرَنِي أَنَّ أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفاً مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفاً لَيْسَ عَلَيْهِمْ حِسَابٌ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَقَالَ ادْعُ تُجَبْ وَسَلْ تُعْطَ. فَقُلْتُ لِرَسُولِهِ أَوَمُعْطِيَّ رَبِّي سُؤْلِي فَقَالَ مَا أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ إِلاَّ لِيُعْطِيَكَ. وَلَقَدْ أَعْطَانِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ وَلاَ فَخْرَ وَغَفَرَ لِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِي وَمَا تَأَخَّرَ وَأَنَا أَمْشِي حَيّاً صَحِيحاً وَأَعْطَانِي أَنْ لاَ تَجُوعَ أُمَّتِي وَلاَ تُغْلَبَ وَأَعْطَانِي الْكَوْثَرَ فَهُوَ نَهَرٌ مِنَ الْجَنَّةِ يَسِيلُ فِي حَوْضِي وَأَعْطَانِي الْعِزَّ وَالنَّصْرَ وَالرُّعْبَ يَسْعَى بَيْنَ يَدَيْ أُمَّتِي شَهْراً وَأَعْطَانِي أَنِّي أَوَّلُ الأَنْبِيَاءِ أَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَطَيَّبَ لِي وَلأُمَّتِي الْغَنِيمَةَ وَأَحَلَّ لَنَا كَثِيراً مِمَّا شَدَّدَ عَلَى مَنْ قَبْلَنَا وَلَمْ يَجْعَلْ عَلَيْنَا مِنْ حَرَجٍ

رواه أحمد وإسناده حسن .

16711- Huzeyfe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımızdan gitti, o kadar uzun süre çıkmadı ki; hiç çıkmayacak zannettik. Yanımıza

çıkınca, secde edip secdeyi o kadar uzattı ki vefat ettiğini zannettik. Başını secdeden kaldırınca şöyle buyurdu:

"Rabbim, bana «Ümmetine ne yapayım?» diye sordu. Ben: «Ey Rabbim! İstediğini yap. Onlar senin yaratıkların ve kullarındır.» Bana ikinci defa sorunca, aynı şeyi söyledim. Rabbim: «Ey Muhammed! Ümmetin konusunda, seni üzmeyiz» buyurdu. Bana, ümmetimden hesapsız bir şekilde Cennete ilk gireceklerin yetmiş bin kişi olduğunu, her bin kişiyle de yetmiş bin kişinin gireceğini bildirdi. Sonra bana haber gönderip: «Dua et, duana icabet edilir. İste, istediğin verilir» buyurdu. Ben, bana bu haberi getiren elçiye: «Rabbim, benim istediğimi verecek mi?» diye sorunca: «Beni sana istediğini vermekten başka bir sebeple göndermedi» dedi. Övünmek için söylemiyorum; Rabbim bana istediğimi verdi. Ben diri ve sıhhatli bir şekilde yürürken, geçmiş ve bundan sonra işleyeceğim günahları affetti. Ümmetimin açlık çekmeyeceğini ve yenilmeyeceğini söyledi. Bana Cennetten Havz'ıma akan Kevser'i verdi. O bir nehirdir. Bana, düşmanıma karşı galip geleceğimi, bu konuda yardım edileceğini ve ümmetimden bir aylık mesafedeyken düşmanın kalbine korku salacağını söyledi. Benim peygamberler arasında, Cennete ilk girecek kişi olduğumu söyledi. Ganimeti bana ve ümmetime helal kıldı. Bizden öncekilere haram olan birçok şeyi bize helal kıldı. Bizlere bir zorluk yüklemedi."

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٧١٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بن مُكْرَمٍ الضَّبِّيُّ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن بُكَيْرٍ ، عَنْ زِيَادِ بن الْمُنْذِرِ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ ، عَنْ حُذَيْفَةَ بن أُسَيْدٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " عُرِضَتْ عَلَيَّ أُمَّتِي الْبَارِحَةَ لَدُنْ هَذِهِ الْحُجْرَةِ ، حَتَّى لأَنَا أَعْرَفُ بِالرَّجُلِ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدِكُمْ بِصَاحِبِهِ " ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذَا عُرِضَ عَلَيْكَ مَنْ خُلِقَ مِنْهُمْ ، أَرَأَيْتَ مَنْ لَمْ يُخْلَقْ ؟ فَقَالَ: " صُوِّرُوا لِي ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لأَنَا أَعْرَفُ بِالإِنْسَانِ مِنْهُمْ مِنَ الرَّجُلِ بِصَاحِبِهِ .

رواه الطبراني وفيه زياد بن المنذر وهو كذاب

16712- Huzeyfe b. Useyd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dün gece, bu odada bana ümmetim gösterildi. O kadar ki; kişiyi dostundan daha iyi tanıyacak duruma geldim."* Orada bulunanlardan birisi: "Ya Resûlallah! Sana gösterilenler yaratılmışlar mıydı, henüz dünyaya gelmeyenleri de mi gördün?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onların da suretleri bana gösterildi. Canım*

---

[1] Ahmed (5/393) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

elinde olana yemin ederim ki; ben kişiyi dostundan daha iyi tanıyacak kadar onları (yakinen) gördüm."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ziyâd b. el-Münzir hadis uyduran biridir.

١٦٧١٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِئٍ ، قَالَ: أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْكِسَائِيُّ ، قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ جُمَيْعٍ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ: " عُرِضَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّتُهُ ، فَقُمْتُ خَلْفَهُ فَلَمَّا فَرَغَ الْتَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ: كُنْتَ هَا هُنَا هَلْ سَمِعْتَ ؟ ، قُلْتُ: نَعَمْ .

رواه البزار وفيه زكريا بن يحيى الكسائي وهو متروك

16713- Huzeyfe der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), ümmeti gösterildi. Ben arkasında duruyordum. Ümmetini görme işi bitince bana dönüp: *"Sen buradaydın. Bir şey duydun mu?"* diye sorunca, ben: "Evet" dedim.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Zekeriyyâ b. Yahyâ el-Kisâî metruktur.[1]

١٦٧١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن اللَّيْثِ الْجَوْهَرِيُّ، قَالَ: نَا سَعِيدُ بن مُحَمَّدِ بن ثَوَابٍ الْحُصْرِيُّ، قَالَ: نَا طَالُوتُ بن عَبَّادٍ، قَالَ: نَا سُوَيْدٌ أَبُو حَاتِمٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"أُمَّتِي فِي الأَرْضِ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ الْحَصَى أَوْ عَدَدِ الْمَطَرِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سويد بن إبراهيم أبو حاتم وهو ضعيف

16714- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetim, yeryüzünde çakıl taşlarından veya yağmur damlalarından bile daha fazladır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Süveyd b. İbrâhîm Ebû Hâtim zayıftır.

١٦٧١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن أَبِي مُرَاحِمٍ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن الْحَجَّاجِ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن نُوحٍ السَّرَّاجُ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الأَزْرَقُ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: مَا مِنْ أُمَّةٍ إِلا وَبَعْضُهَا فِي النَّارِ وَبَعْضُهَا فِي الْجَنَّةِ ، إِلا أُمَّتِي فَإِنَّهَا كُلَّهَا فِي الْجَنَّةِ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه أحمد بن محمد بن الحجاج بن رشدين وهو ضعيف

[1] Bezzâr (148 ve 3540) rivayet etti.

16715- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bütün ümmetlerin, bir kısmı cehenneme bir kısmı da cennete girecekler; sadece benim ümmetimin tamamı Cennete girecek."*

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ahmed b. Muhammed b. el-Haccâc b. Rişdeyn zayıftır.[1]

١٦٧١٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ طَاهِرٍ ، قَالَ: نا جَدِّي حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ: نا حَمَّادُ بْنُ زِيَادٍ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ: نا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ ، وَكَانَ جَارًا لَنَا ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ: " أُمَّتِي أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ ، مُتَابٌ عَلَيْهَا ، تَدْخُلُ قُبُورَهَا بِذُنُوبِهَا ، وَتَخْرُجُ مِنْ قُبُورِهَا لا ذُنُوبَ عَلَيْهَا , تُمَحَّصُ عَنْهَا ذُنُوبُهَا بِاسْتِغْفَارِ الْمُؤْمِنِينَ لَهَا.

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه أحمد بن طاهر بن حرملة وهو كذاب

16716- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetime merhamet edilmiş ve tövbesi kabul edilmiştir. Ümmetim, mezara günahıyla girer, (kıyamet günü) mezardan çıktığında günahsız olarak çıkar. Mü'minlerin ümmetim için istiğfar etmesiyle günahları silinir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hadis uydurmakla bilinen hocası Ahmed b. Tâhir b. Harmele'den rivayet etti.[2]

١٦٧١٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ: نا عَمْرٌو ، قَالَ: نا صَدَقَةُ ، عَنْ زُهَيْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " الْجَنَّةُ حُرِّمَتْ عَلَى الأَنْبِيَاءِ حَتَّى أَدْخُلَهَا ، وَحُرِّمَتْ عَلَى الأُمَمِ حَتَّى تَدْخُلَهَا أُمَّتِي .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه صدقة بن عبد الله السمين وثقه أبو حاتم وغيره وضعفه جماعة فإسناده حسن

16717- Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben girene kadar, Cennet peygamberlere haram kılınmıştır. Ümmetim girene kadar da diğer ümmetlere haram kılınmıştır."*

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (648) ve *M. el-Evsat*'ta (1858) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi rivayette, Ahmed b. Muhammed b. el-Haccâc el-Bağdâdî yalnız kalmıştır." İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (483) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis sahih değildir." İbn Adiy, Ahmed b. Muhammed b. el-Haccâc'ın uydurmacılıkla suçlandığını ve bazı münker hadisleri olduğunu söyler.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1900) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Sadaka b. Abdillah es-Semîn'i Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Senedi hasendir.[1]

١٦٧١٨ – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ: نا زَكَرِيَّا بْنُ سَهْلِ بْنِ بَسَّامٍ الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَ: نا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ مُصْعَبٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْجَنَّةُ مُحَرَّمَةٌ عَلَى جَمِيعِ الأُمَمِ حَتَّى أَدْخُلَهَا أَنَا وَأُمَّتِي ، الأَوَّلُ فَالأَوَّلُ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه خارجة بن مصعب وهو متروك

16718- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İlk olarak ben ve ümmetim Cennete girene kadar, Cennet bütün ümmetlere haram kılınmıştır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hârice b. Mus'ab metruktur.

١٦٧١٩ – بَقِيَّةُ، ثنا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ الْجُرَشِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اليَمَانِيِّ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ أَقْسَمْتُ لَبَرَرْتُ ، لا تُدْخُلُ الْجَنَّةَ قَبْلَ سَابِقِ أُمَّتِي.

رواه الطبراني وفيه بقية وهو ثقة ولكنه مدلس

16719- Abdullah b. Abd el-Yemânî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yemin etsem, doğru yemin etmiş olurum. Ümmetim girmeden, Cennete kimse giremeyecek."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bakiyye güvenilirdir, ancak müdellistir.

١٦٧٢٠ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ خَالَوَيْهِ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ: نا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ ، قَالَ: نا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ: أنا مَعْمَرٌ ، قَالَ: أنا ثَابِتٌ ، وَسُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَظَرَ قِبَلَ الْعِرَاقِ ، وَالشَّامِ ، وَالْيَمَنِ ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ أَقْبِلْ بِقُلُوبِهِمْ عَلَى طَاعَتِكَ ، وَحُطْ مِنْ وَرَائِهِمْ.

رواه الطبراني وفيه أبو شيبة، وهو ضعيف.

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (946) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Zührî'den sadece İbn Akîl rivayet etmiştir. İbn Akîl'den de sadece Züheyr b. Muhammed nakletmiştir. Züheyr'den ise sadece Sadaka rivayet etmiştir. Bu hadisi rivayette Amr b. Ebî Seleme tek kalmıştır."

16720- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ümmeti için şöyle dua etti: *"Allahım! Kalplerini senin itaatine yönelt ve rahmetinle onlardan sonra gelenleri (çocuklarını) affet."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Şeybe zayıftır.[1]

١٦٧٢١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بن جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ بن خُبَيْبِ بن سُلَيْمَانَ بن سَمُرَةَ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن سَعْدِ بن سَمُرَةَ، عَنْ خُبَيْبِ بن سُلَيْمَانَ بن سَمُرَةَ، عَنْ أَبِيهِ سَمُرَةَ بن جُنْدُبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "مِنَ الأُمَمِ أُمَّةٌ ضُرِبَ لَهُمْ مَثَلٌ كَمَثَلِ أُجَرَاءَ اتَّجَرَهُمْ رَجُلٌ , يَعْمَلُونَ لَهُ يَوْمًا كُلَّهُ، وَجَعَلَ لَهُمْ قِيرَاطًا، فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ سَئِمُوا، فَقَالُوا لِلرَّجُلِ: حَاسِبْنَا، فَحَاسَبَهُمْ، فَكَانَ لَهُمْ نِصْفُ قِيرَاطٍ، فَقَالَ: مَنْ يَكْتَلْ لِي عَمَلِي إِلَى اللَّيْلِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ. فَبَايَعَهُ قَوْمٌ آخَرُونَ، فَعَمِلُوا , حَتَّى إِذَا كَانَ قَرِيبًا مِنْ صَلاةِ الْعَصْرِ سَئِمُوا، فَقَالُوا: حَاسِبْنَا. فَحَاسَبَهُمْ، فَكَانَ لَهُمْ نِصْفُ قِيرَاطٍ، وَأَحَبَّ الرَّجُلُ أَنْ يُقْضَى لَهُ عَمَلُهُ قَبْلَ اللَّيْلِ، فَاتَّجَرَ قَوْمًا عَلَى أَنْ يُكْمِلُوا مَا غَبَرَ مِنْ عَمَلِهِ إِلَى اللَّيْلِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ"، فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنِّي لأَرْجُو إِنْ شَاءَ اللَّهُ , أَنْ تَكُونُوا أَنْتُمْ أَصْحَابَ الْقِيرَاطَيْنِ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16721- Semure b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetlerin meseli şuna benzer: Bir adam, bir grup insanı tüm gün çalışmak üzere bir ölçek (tahıl vs. yiyecek) karşılığı tutar. Bunlar gündüzün yarısına kadar çalışıp usandılar ve adama: «Bizim hesabımızı ver» derler. Adam, hakları olan yarım ölçeği verip: «Kim ücretini tam olarak alarak geceye kadar çalışır?» deyince, bir grup bunu kabul eder. İkindi namazına yakın, onlar da usanırlar ve: «Bizim hesabımızı ver» derler. Onlara da hesapları olan yarım ölçeği verir. Adam işinin geceden önce yapılmasını istediği için, kalan işleri geceye kadar bitirecek kişileri iki ölçek karşılığı tutar."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize devamla şöyle dedi: *"O iki ölçek ücreti alacak kişilerin sizin olmanızı ümit ediyorum."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٦٧٢٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بن الضَّحَّاكِ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ ، عَنْ ضَمْضَمِ بن زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بن عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّكُمْ أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ مُعَافَاةٌ ، فَاسْتَقِيمُوا وَخُذُوا طَاقَةَ الأَمْرِ.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4791) ve *M. el-Evsat*'ta (377-378 *Mecmaul- Bahreyn*) rivayet etti.

رواه الطبراني وفيه عبد الوهاب بن الضحاك وهو كذاب

16722- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Siz, rahmet edilmiş ve affedilmiş bir ümmetsiniz. Doğru olunuz ve Allah'ın emirlerini gücünüz yettiğince yerine getiriniz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulvehhâb b. ed-Dahhâk hadis uydurmakla suçlanmıştır.

١٦٧٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ ، قَالَ: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ الْفَيَّاضِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ صَدَقَةَ ، عَنِ الْوَضِينِ بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْخَوْلانِيِّ ، قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، يَقُولُ لأَبِي بُرْدَةَ حَدِّثْنَا بِحَدِيثٍ لَيْسَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ أَبِيكَ أَحَدٌ ، وَلا بَيْنَ أَبِيكَ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِيهِ أَحَدٌ ، فَقَالَ: سَمِعْتُ أَبِي ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " إِنَّ أُمَّتِي أُمَّةٌ مُقَدَّسَةٌ مُبَارَكَةٌ ، مَرْحُومَةٌ ، لا عَذَابَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، إِنَّمَا عَذَابُهُمْ فِي الدُّنْيَا بِالْفِتَنِ.

رواه الطبراني بإسنادين في أحدهما القاسم رجل من أهل حمص و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح غير عمرو بن قيس السكوني وهو ثقة

16723- Süleymân b. Dâvûd el-Havlânî bildiriyor: Ömer b. Abdilazîz'in, Ebû Burde'ye şöyle dediğini duydum: "Bize öyle bir hadis aktarki ne seninle baban arasında biri olsun, ne de babanla Hz. Peygamber arasında biri olsun." Ebû Burde şu karşılığı verdi: "Babamdan işittim, dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Benim ümmetim, mukaddes, mübarek ve rahmet edilmiş bir ümmettir. Kıyamet günü onun için azap yoktur. Onların azabı, dünyadayken aralarında çıkan fitnelerdir."*

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinde yer alan Kâsım, Humus'ludur ve tanımıyorum. Güvenilir bir ravi olan Amr b. Kays es-Sekûnî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٧٢٤ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ ، قَالا: نا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ ، قَالَ: نا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَرْوَانَ ، عَنْ هُزَيْلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " أَنْتُمْ أَشْبَهُ الأُمَمِ بِبَنِي إِسْرَائِيلَ سَمْتًا وَسِمَةً وَهَدْيًا .

رواه البزار وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجاله رجال الصحيح

16724- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Siz, ahlâk, huy ve gidiş (hidayet) olarak, ümmetler arasında, İsrâîloğullarına en çok benzeyen ümmetsiniz."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٢٥ - عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ أَبِي الْمُسَاوِرِ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي موسى قال: إِذَا جَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أُذِنَ لِأُمَّةِ مُحَمَّدٍ فِي السُّجُودِ فَيَسْجُدُونَ لَهُ طَوِيلًا ، ثُمَّ يُقَالُ لهم: ارْفَعُوا رُءُوسَكُمْ قَدْ جَعَلْنَا عِدَّتَكُمْ فِدَاءَكُمْ مِنَ النَّارِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الأعلى بن أبي المساور وهو متروك

16725- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kıyamet günü yarattıklarını topladığı zaman, Muhammed ümmetine secde etmeleri için izin verir. Muhammed ümmeti, uzun bir müddet secde ettikten sonra onlara şöyle denir: "Başınızı kaldırınız. Secdede geçirdiğiniz müddeti cehennemden kurtuluş vesilesi yaptık."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir müdellistir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٦٧٢٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ , قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن هَاشِمٍ الْبَعْلَبَكِّيُّ , قَالَ: نا سُوَيْدُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ , قَالَ: نا زُهَيْرُ بن مُحَمَّدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ: أَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ، أُمَّتِي مِنْهَا ثَمَانُونَ صَفًّا

رواه الطبراني وفيه القاسم بن غصن وهو ضعيف قلت: وتأتي بقية هذه الأحاديث في صفة الجنة في كثرة من يدخل الجنة من هذه الأمة إن شاء الله

16726- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ahalisi, yüz yirmi saftır. Ümmetim, bunun seksen safını oluşturmaktadır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Kâsım b. Ğusn zayıftır. [3]

Derim ki: Cennetin Özellikleri kitabında bu ümmetten, Cennete gireceklerin çokluğu konusunda başka hadisler gelecektir.

---

[1] Bezzâr (2846) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9882) yakın metinle bir rivayette bulundu.

[2] Taberânî'nin *M. el-Evsat*'ındaki (4291) isnâdı buraya aldık, çünkü Ebû Mûsa hadisi mevcut *M. el-Kebîr* nüshalarında yoktur.

[3] İbn Mâce *Sünen*'inde (4291) merfu olarak rivayet etti.

بَابٌ مِنْهُ فِي فَضْلِ الأُمَّةِ

Ümmetin Fazileti

١٦٧٢٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ: نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ: نا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ " لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ كُلُّكُمْ ، إلا مَنْ أَبَى وَشَرَدَ عَلَى اللَّهِ شِرَادَ الْبَعِيرِ " ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ أَبَى أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ ؟ فَقَالَ: " مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ عَصَانِي دَخَلَ النَّارَ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

16727- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Canım kudret elinde olana yemin ederim ki; sadece girmek istemeyen veya devenin kaçması gibi Allah'tan kaçan kişi hariç, hepiniz Cennet'e gireceksiniz."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Kim Cennete girmek istemez?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim bana itaat ederse cennete girer. Kim isyan ederse cehenneme girer"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِى هِلاَلٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ خَالِدٍ أَنَّ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ مَرَّ عَلَى خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ فَسَأَلَهُ عَنْ أَلْيَنِ كَلِمَةٍ سَمِعَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " أَلاَ كُلُّكُمْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلاَّ مَنْ شَرَدَ عَلَى اللَّهِ شِرَادَ الْبَعِيرِ عَلَى أَهْلِهِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير علي بن خالد وهو ثقة

16728- Ali b. Hâlid bildiriyor: Ebû Umâme el-Bâhilî, Hâlid b. Yezîd b. Muâviye'ye uğradı ve Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğu en yumuşak sözü sordu. Hâlid şu karşılığı verdi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Sahibinden kaçan deve gibi, Allah'tan kaçan kişi hariç hepiniz Cennete gireceksiniz."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (812) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Alâ b. el-Müseyyeb'ten sadece Halef b. Halîfe rivayet etmiştir." İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (17) rivayet etti. Halef b. Halîfe'nin ölümünden önce ezberi bozulmuştur.

★Ahmed rivayet etti. Ali b. Hâlid dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir. [1]

١٦٧٢٩ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ: نا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ: أَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلالٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: " كُلُّكُمْ فِي الْجَنَّةِ إِلا مَنْ شَرَدَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ شِرَادَ الْبَعِيرِ عَلَى أَهْلِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورواه في الكبير موقوفا على أبي أُمَامَةَ، قَال:"لا يَبْقَى أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ إِلا دَخَلَ الْجَنَّةَ، إِلا مَنْ شَرِدَ عَلَى اللهِ كَشِرَادِ الْبَعِيرِ السُّوءِ عَلَى أَهْلِهِ، فَمَنْ يُصَدِّقُنِي، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، يَقُولُ: ﴿لا يَصْلاهَا إِلا الأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى﴾ كَذَّبَ بِمَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَتَوَلَّى عَنْهُ.

وإسنادهما حسن

16729- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sahibinden kaçan deve gibi, Allah'tan kaçan kişi hariç hepiniz Cennet'e gireceksiniz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve şu ifadelerle *M. el-Kebîr*'de rivayet etti: *"Bu ümmetten, sadece, kötü huylu devenin sahibinden kaçması gibi Allah'tan kaçan kişi hariç, Cennete girmeyen kimse kalmayacaktır. Bana inanmayan varsa, Allah şöyle buyuruyor:* **"Oraya, yalanlayıp yüz çevirmiş olan o en azgından başkası yaslanmaz."** (Leyl Sur. 15-16) *Muhammed'in getirdiğini yalanlamış ve ondan yüz çevirmiş olur."*

İkisinin de isnâdları hasendir.[2]

١٦٧٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، قَالَ: حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ ، قَالَ: نا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ ، قَالَ: " إِنَّمَا النَّاسُ كَالإِبِلِ الْمِئَةِ ، لا يُوجَدُ فِيهَا رَاحِلَةٌ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح إلا أن الطبراني قال: رواه معمر عن الزهري عن سالم عن أبيه وهو الصحيح قلت: هو في الصحيح كما قال الطبراني

16730- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanlar, üzerlerinde hiçbir yük olmayan su develeri gibi birbirine eşittir. Hiç birinin diğerine üstünlüğü yoktur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Taberânî şöyle dedi: "Bu hadis, «Ma'mer —Zührî —Sâlim —babası» kanalıyla rivayet edilmiştir. *Sahîh* olan budur. Derim ki: Bu hadis, *Sahîh*'te Taberânî'nin dediği gibidir.

---

[1] Ahmed (5/258) rivayet etti. Ravilerden Leys, zayıftır. Hâkim, *el-Müstedrek*'inde (1/55 ve 4/247) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7730) zayıf bir senetle rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْجِبَالِ وَالْأَنْهَارِ

Dağ ve Nehirlerin Fazileti

١٦٧٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الإِصْطَخْرِيُّ ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ كَثِيرٍ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْيَمَامِيُّ ، ثَنَا نَصْرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، ثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ: " أَرْبَعَةُ أَجْبَالٍ مِنْ أَجْبَالِ الْجَنَّةِ ، وَأَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ ، فَأَمَّا الأَجْبَالُ: فَالطُّورُ ، وَلُبْنَانُ ، وطورُ سَيْنَاءَ ، وطورُ زَيْتَا ، وَالأَنْهَارُ مِنَ الْجَنَّةِ: الْفُرَاتُ ، وَالنِّيلُ ، وَسَيْحَانُ ، وَجَيْحَانُ.

قلت: حديثه في الأنهار في الصحيح رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم قلت: وقد تقدمت أحاديث في فضل الجبال والأنهار في فضل الجنة

16731- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dört dağ ve dört nehir, Cennet dağlarından ve nehirlerindendir. Dağlar şunlardır: Tur dağı, Lübnan dağı, Tûr-u Sinâ (Sina dağı) ve Tûr-u Zeyt (Zeytin dağı). Nehirler ise şunlardır: Fırat, Nil, Seyhan ve Ceyhan nehirleri."*

Derim ki: Nehirlerle ilgili kısmı *Sahîh*'te yer almıştır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır. Medine'nin fazileti anlatılırken dağların ve nehirlerin faziletinden bahsedilmişti.[1]

بَابٌ فِيمَنْ يَسُبُّ الصَّحَابَةَ أَوْ يَطْعَنُ عَلَى السَّلَفِ

Sahabeye ve Selefe Sövenler Hakkında

İlgili hadisler daha önce geçmişti (hadis no. 16423).

بَابٌ فِيمَنْ ذُمَّ مِنَ الْقَبَائِلِ وَأَهْلِ الْبِدَعِ

Kabilelerden Kötülenenler ve Bid'at Grupları

١٦٧٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُبَيْدٍ أَبُو دَوْسٍ الْيَحْصَبِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَائِذٍ الثُّمَالِيُّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ السُّلَمِيِّ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " شَرُّ قَبِيلَتَيْنِ فِي الْعَرَبِ: نَجْرَانُ ، وَبَنُو تَغْلِبَ .

---

[1] Bu hadisi destekleyen rivayetler vardır. Ahmed'in *Müsned*'ine (7535) bakınız.

رواه أحمد ورجاله ثقات

16732- Amr b. Abese es-Sülemî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Arapların en kötü kabileleri, Necrân ve Teğlib kabileleridir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٧٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أحْمَدَ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن جُمْهُورٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ بن نُوحٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بن سَهْلِ بن أبي حَثْمَةَ ، عَنْ رَافِعِ بن خَدِيجٍ ، قَالَ: قَدِمَتْ عَلَى رَسُولِ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُفُودُ الْعَرَبِ ، فَلَمْ يَقْدَمْ عَلَيْنَا وَفْدٌ أقْسَى قُلُوبًا وَلا أحْرَى أنْ يَكُونَ الإسْلامُ لَمْ يَقِرَّ فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ .

رواه الطبراني وفيه محمد بن عمر الواقدي وهو ضعيف

16733- Râfi b. Hadîc der ki: "Arap kabilelerinin temsilcileri Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiler. Bunların içinde Benû Hanîfe kadar, katı kalpli, Müslüman olduğu halde İslam'ın kalplerine yerleşmediği bir kabile yoktur."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ömer el-Vâkidî zayıftır.[2]

١٦٧٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أبِي حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ أنْبَأنَا شُعْبَةُ عَنْ أبِي حَمْزَةَ جَارِهِمْ قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ هِلَالٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللّهِ بْنِ مُطَرِّفٍ عَنْ أبِي بَرْزَةَ قَالَ كَانَ أبْغَضَ النَّاسِ أوْ أبْغَضَ الأحْيَاءِ إلَى رَسُولِ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَقِيفٌ وَبَنُو حَنِيفَةَ.

رواه أحمد وأبو يعلى وزاد إلا أنه قال: بنو أمية وثقيف وبنو حنيفة وكذلك الطبراني ورجالهم رجال الصحيح غير عبد الله بن مطرف بن الشخير وهو ثقة

16734- Ebû Berze der ki: "İnsanlar ve kabileler arasında, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) en fazla nefret ettiği kabile Sakîf ve Benû Hanîfe kabilesidir."

★Ahmed ve *"Benû Umeyye, Sakîf ve Benû Hanîfe"* ibaresiyle Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Mutarrif b. eş-Şıhhîr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Ahmed (84/386-387) rivayet etti

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4433) rivayet etti.

[3] Ahmed (4/420) ve Ebû Ya'lâ (7421) rivayet etti.

١٦٧٣٥ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الأَسَدِيُّ ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ ثَلاثُونَ كَذَّابًا: مِنْهُمْ مُسَيْلِمَةُ ، وَالْعَنْسِيُّ ، وَالْمُخْتَارُ ، وَشَرُّ قَبَائِلِ الْعَرَبِ: بَنُو أُمَيَّةَ ، وَبَنُو حَنِيفَةَ ، وَثَقِيفٌ.

رواه أبو يعلى وفيه محمد بن الحسن بن زبالة وهو ضعيف

16735- Abdullah b. ez-Zübeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Otuz yalancı çıkmadan kıyamet kopmaz. Onların bazıları şunlardır: Müseylime, Ansî ve Muhtâr'dır. Arapların en kötü kabilesi: Benû Umeyye, Benû Hanîfe ve Sakîf kabilesidir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Hasan b. Zebâle zayıftır.[1]

١٦٧٣٦ - حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرٍ ، حَدَّثَنَا فُرَاتُ بْنُ الأَحْنَفِ ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، أَنَّهُ قَامَ فِي بَابِ دَاخِلٍ فِيهِ إِلَى الْمَسْجِدِ: مَسْجِدِ مِنًى ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ: " إِنَّ هَؤُلاءِ الأَعْبُدَ الْكُفَّارَ وَالْفُسَّاقَ قَدْ عَمَدُوا عَلَيَّ .قال: وذكر الحديث

رواه أبو يعلى وفيه فرات بن الأحنف وهو ضعيف وقد تقدم في أول كتاب العتق من أخرج صدقته فلم يجد إلا بربريا فليردها وفيه ابن لهيعة وحديثه حسن وبقية رجاله ثقات وحديث: " إن الإيمان لا يجاوز حناجرهم " . وهو ضعيف وفي كتاب الخلافة وكتاب الفتن في بني الحكم وغيرهم ما يغني عن إعادته.

16736- Abdullah b. ez-Zübeyr'den nakledilir: İbnü'z-Zübeyr, Minâ mescidinin içinde olan bir kapıda durarak, Allah'a hamdü sena ederek şöyle dedi: "Bu kâfir ve fasık köleler, bana kasdettiler" —Hadis aslında devam ediyor—.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Furât b. el-Ahnef zayıftır.

Köle Azadı kitabının başında, "Kişi Zekâtını Verecek Bir Berberî'den Başkasını Bulamasa Dahi Versin" başlığı altında (no. 7199) geçmişti. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisleri hasendir. Diğer ravileri güvenilirdir.

"İmân, boğazlarından ileri gitmez" hadisi ise zayıftır. Hilafet ve Fitneler kitabında, Hakem oğulları ve diğerleri hakkında bilgiler geçmişti.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (6820) rivayet etti. Ravilerden Şerîk el-Kâdî zayıftır. Ebû Ishâk es-Sebî'î İbnü'z-Zübeyr'i dinlememiştir. Bu isnâdda İbn Zebâle yoktur. Muhammed b. el-Hasan b. ez-Zübeyr el-Esedî vardır. Onu da bazıları güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir.

١٦٧٣٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ , حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بن حَمَّادٍ , حَدَّثَنَا جَرِيرٌ , عَنِ الأَعْمَشِ , عَنْ حَبِيبِ بن أَبِي ثَابِتٍ , وَعَدِيُّ بن ثَابِتٍ , عَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:لا يَبْغَضُ الأَنْصَارَ رَجُلٌ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ , وَلا يُحِبُّ ثَقِيفَ رَجُلٌ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ.

قلت: رواه الترمذي غير ذكر ثقيف رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير شيخ الطبراني يحيى بن عثمان بن صالح السهمي وهو صدوق وفيه خلاف لا يضر

16737- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'a ve âhiret gününe iman eden Ensar'a kin tutmaz. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi, Sakîf kabilesini sevmez."*

★Tirmizî, bu hadisi Sakîf kabilesini zikretmeden nakletti.

Taberânî rivayet etti. Taberânî'nin hocası dürüst bir ravi olan Yahyâ b. Osmân b. Sâlih es-Sehmî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Hakkında zararsız ihtilaf vardır.[2]

١٦٧٣٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُحَمَّدٍ الْجُذُوعِيُّ الْقَاضِي، ثنا إِبْرَاهِيمُ بن الْمُسْتَمِرُّ الْعُرُوقِيُّ، ثنا يَحْيَى بن حَمَّادٍ، ثنا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنْ سَعِيدِ بن جُمْهَانَ، عَنْ أَبِي الْقَيْنِ، أَنَّهُ مَرَّ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ شَيْءٌ مِنْ تَمْرٍ، فَأَهْوَى إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَأْخُذَ مِنْهُ قَبْضَةً يَنْثُرُهَا بَيْنَ أَصْحَابِهِ فَضَمَّ طَرَفَ رِدَائِهِ إِلَى صَدْرِهِ وَإِلَى بَطْنِهِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: زَادَكَ اللَّهُ شُحًّا.

رواه الطبراني وفيه سعيد بن جمهان وثقه جماعة وفيه خلاف وبقية رجاله رجال الصحيح

16738- Ebu'l-Kayn'dan nakledilir: Kendisi, yanında (eteğindeki) bir miktar hurmayla Resûlullah'ın yanına uğradı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ondan bir avuç alıp sahabeye dağıtmak için uzandı. Ebu'l-Kayn, ridasının kenarını karnına ve göğsüne doğru çekince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah cimriliğini arttırsın"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Cümhân'ı bazıları güvenilir bulmuş ama hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٧٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الأَنْمَاطِيُّ ، قَالَ: نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الرُّومِيِّ ، قَالَ: نَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ الْيَمَامِيُّ ، قَالَ: نَا هِلالُ بْنُ الْجَهْمِ ، قَالَ: نَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ:

[1] Ebû Ya'lâ (6821) rivayet etti. Ravilerden Mâlik b. Suayr'ı, Ebû Dâvûd zayıf bulmuştur. Ezdî münker hadislerinin olduğunu ve İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Mâlik dürüsttür. Furât b. el-Ahnef'i, Nesâî ve başkaları zayıf bulmuş, İbn Maîn ise güvenilir olduğunu söylemiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12739) ve Ahmed (2819) rivayet etti.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا سَرَّكُمْ أَنْ تَنْظُرُوا إِلَى الرَّجُلِ الضَّعِيفِ الْمُطَاعِ فِي قَوْمِهِ ، فَانْظُرُوا إِلَى هَذَا.

يعني عيينة بن حصن رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

16739- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kavminin sözünü dinlediği zayıf birisine bakmak isterseniz Uyeyne b. Hısn'a bakınız."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٦٧٤٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن جَعْفَرِ بن أَعْيَنَ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن عَمْرٍو الضَّبِّيُّ ، حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بن مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُطَرِّفٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ عَمْرِو بن الأَصَمِّ ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى الْحَسَنِ بن عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا وَهُوَ فِي دَارِ عَمْرِو بن حُرَيْثٍ ، فَقُلْتُ: " إِنَّ نَاسًا يَزْعُمُونَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ يَرْجِعُ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ " ، فَضَحِكَ ، وَقَالَ: " سُبْحَانَ اللَّهِ ، لَوْ عَلِمْنَا ذَلِكَ مَا زَوَّجْنَا نِسَاءَهُ ، وَلا سَاهَمْنَا مِيرَاثَهُ.

رواه الطبراني وعمرو لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16740- Amr b. el-Esam der ki: Amr b. Hureys'in evindeyken, Hasan b. Ali'nin yanına girdim. Ona: "Bazıları, Ali'nin kıyamet gününden önce dünyaya geri döneceğini iddia ediyor" dedik. Hasan gülerek şöyle dedi: "Sübhanallah! Eğer geri döneceğini bilseydik, hanımlarının başkalarıyla evlenmesine izin vermez, mirasını da paylaşmazdık."

★Taberânî rivayet etti. Amr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٤١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، قَالا: حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن الْمِنْهَالِ الأَنْمَاطِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ ، قَالا: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بن السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي يَحْيَى ، قَالَ: كُنْتُ بَيْنَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَمَرْوَانَ يَتَسَابَّانِ ، فَجَعَلَ الْحَسَنُ يُسْكِتُ الْحُسَيْنَ ، فَقَالَ مَرْوَانُ: أَهْلُ بَيْتٍ مَلْعُونُونَ ، فَغَضِبَ الْحَسَنُ ، وَقَالَ: " قُلْتَ أَهْلُ بَيْتٍ مَلْعُونُونَ ، فَوَاللَّهِ لَقَدْ لَعَنَكَ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتَ فِي صُلْبِ أَبِيكَ.

رواه الطبراني وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط

قلت: وقد تقدمت أحاديث في النفاق والمنافقين وأسمائهم في أواخر كتاب الإيمان

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2560) ve yakın metinle Abdullah b. Ahmed, *Müsned*'in (1265) zevâidi olarak rivayet etti. İsnâdı sahihtir.

16741- Ebû Yahyâ anlatıyor: Hz. Hasan ile Hüseyn ve Mervân, birbirlerine söverken ben aralarındaydım. Hasan, Hüseyin'i susturmaya çalışırken Mervân (b. el-Hakem): "Lanetlenmiş Ehl-i beyt!" dedi. Hasan kızarak şu karşılığı verdi: "Sen, lanetlenmiş Ehl-i beyt mi diyorsun? Vallahi, sen daha babanın sulbündeyken lanetlenmiştin."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Atâ b. es-Sâib'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

Derim ki: İman kitabının sonlarında nifak, münafıklar ve isimleri hakkında hadisler geçmişti.[1]

١٦٧٤٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْعَلَاءِ – يَعْنِى ابْنَ أَبِى الْعَبَّاسِ – عَنْ أَبِى الطُّفَيْلِ عَنْ بَكْرِ بْنِ قِرْوَاشٍ عَنْ سَعْدٍ – قِيلَ لِسُفْيَانَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ. قَالَ " شَيْطَانُ الرَّدْهَةِ يَحْتَدِرُهُ – يَعْنِى رَجُلاً – مِنْ بَجِيلَةَ.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجال أحمد ثقات وفي بكر بن قرواش خلاف لا يضر

16742- Sa'd b. Ebî Vakkâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dağ pınarı şeytanını (=yılanı, yani Sıffîn'de cesedi aranan çolak deve çobanını) Becîle'li bir adam dağdan indirip getirecektir."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri güvenilirdir. Bekr b. Kirvâş'ta zararı olmayacak kadar ihtilaf vardır.[2]

---

[1] Mükerrer hadistir: 9228 ve 9229.

[2] Ahmed (1/179) ve Ebû Ya'lâ (753, 784) rivayet etti.